

THEATRUM FEUDALIS

EX DVODECIM PARTIBVS
TRES POSTREMAE

Tercentum vigintisex Feudales Dilucidationes.

OMNESQ; IPSARVM QVAESTIONES, ET QVAE EX CAUSA
Amiffionis : Iurium Regalium : Bonorum : Vitae Militiae : Adoha :
Adiutorij : Releuij : Honorum, & Onerum Domini, ac Vas-
falli, & exteri habent, vtiliffimè pertractantur.

*QVAE PRIORIS TOMI DILUCIDATIONIBVS ADDITAE
uniuersum penè ius feudale ex Communibus etiam Opinionibus, &
infernium Magistratuurno decifis Cafibus illuftrant.*

OPVS IN FORO VERSANTIBVS, ET OMNIBVS
vile, fed valdè neceffarium.

TOMVS SECVNDVS

A V T H O R E

CAMILLO DE LARATIA

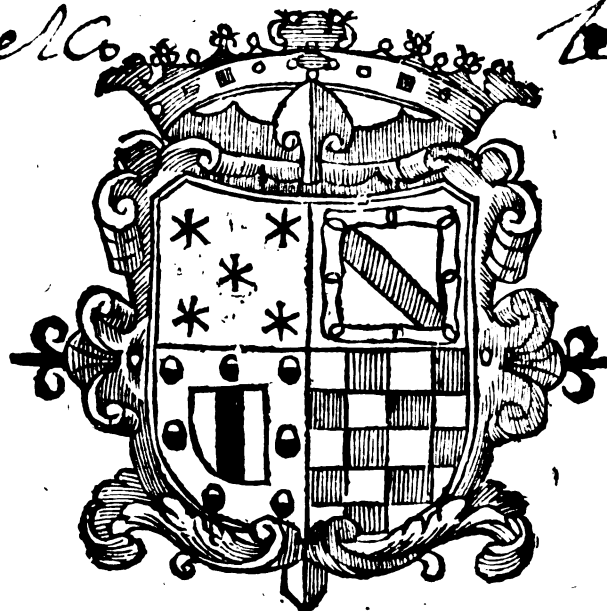
EX CASERTÆ COMITIBVS,

DEIM IN SACRO CONSILIO ADVOCATO PRIMARIO,
& in M. C. V. tam Criminali, quàm Ciuili ter Iudice constantiffimo.

Cum Rerum Verborumq; Indice copiofo.

Libreria de Co

Libreria de Co

NEAPOLI, Ex Typographia Dominici Maccarani M. DC. XXXVII.

SUPERIORVM FACVLTATE.

Quod . Iurisconsulto .

Sæculi . fui . æui . omnis .

Maximo . Optimo .

CAMILLO . DE LARATHA .

Iurisconsultos . omnes .

Siue . Græci . fuant . siue . Latini . fuant .

Ipsaq . adeo . Iuris Prudentia .

Fasces . submictere . debeant . suos .

Fides . fiet . Fida .

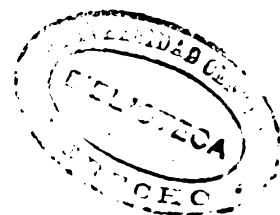
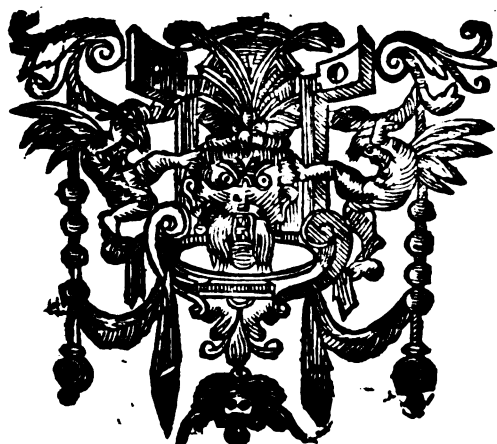
Sublime . Hocce . Theatrum . & ornatum .

Aeternum . nominis . eius . Monumentum .

P.

CONSTANTINVS CAFARVS I . C .

Amoris . caussa . & honoris .

SERIES

SERIES DILVCIDATIONVM

Trium Partium Secundi Tomi.

- [120] *Decima Pars.* Ex quibus criminibus Maiestatis, & alijs ex
causis Feuda amittuntur. 1.
- 95 *Undecima Pars.* De varijs iuribus regalibus, & bonis Princi-
pis, siue Regis. 147.
- [111] *Duodecima Pars.* De honoribus, & oneribus vtillis Domini pro
Feudis. 247. vsq; ad 407.

A P P R O B A T I O .

De mandato Emin.^{mi} ac Reu.^{mi} Domini Cardinalis
Buoncompagni Archiepiscopi Neapolitani.

Vidi Librum hunc, cui Titulus THEATRVM FEVDALE, Authore V. L. D.
Domino Camillo de Laratha, & nihil inueni contra Fidem, nihilq; contra
bonos mores, sed omnia consona, & apprimè vtilia; ac digna vt Typis mandentur.
Datum Neapoli, in Domo Sanctæ Mariæ Angelorum die 29. mensis Maij 1630.

Don Thomas de Ancora Cl. Reg. Deputatus.

IMPRIMATUR:

Felix Tamburellus Vicarius Generalis.

a Illu-

Illustrissimo, & Eccellentissimo Signore

Camillo de Laratha delli Conti de Caserta dice à V. E. che hauendo composto vn Libro de Feudi, continente quasi tutta la materia Feudale, & altro desiderando farlo imprimere: supplica V. E. commetta à chi comanda lo reueda, & ne li facci relatione, acciò lo fauorisca dell'Imprimatur, e lo riceuerà à gratia da V. E. vt Deus &c.

Reu. P. Don Thomas Ancora Religionis Theatinorum videat, & referat.

Enriquez Regens.

Prouisum per Suam Excellentiam Neapoli die 27. Februarij 1630.

De Amico.

EXCELLENTISSIME PRINCEPS

Vidi Librum de materia Feudali Authore V. I. D. Domino Camillo de Laratha, & omnia reperi in eo recta, & conformia.

Don Thomas de Ancora Cl. Reg.

IMPRIMATUR

Tapia R. Enriquez R. Lopez R. Rouitus R.

Prouisum per Suam Excellentiam Neapoli die decimo Decembris 1631.

Hieronymus de Amico Scribe à Mand.

INDEX THEMATVM DILVCIDATIONVM

TERCENTVM VIGINTISEX

In tres postremas Partes in Secundo Tomo Theatri
Feudalis existentium,

*Qua cum alijs quatuorcentum trigintaquatuor Primi Tomi sunt
septingentum sexaginta.*

P A R S D E C I M A.

Ex quibus causis feuda amit-
tantur, fol. 1.

Thema 1.

Dominus directus, & utilis ad paria
iudicantur, pro feudis, & eisdem
culpulis vterque priuatur,

Thema 2.

Feuda duobus modis finiuntur, & adi-
muntur re ipsa, & ex persona.

Thema 3.

Feudum amittitur ex persona, scilicet
morte alterius directi, vel utilis Do-
mini in vtroque nullo existente suc-
cessuro.

Thema 4.

Dominus directus si infra annum, &
diem vassallo petenti inuestituram
non fecerit, proprietatē feudi amittit.

Thema 5.

Dominus non faciens iusticiam vassal-
lis, & malè abusi tractat, proprietate
feudi priuatur, & à Superiore
etiam vassallis non conquerentibus,
potest eos à tali dominio eximere,
communis.

Thema 6.

Feudo quis non priuatur, nisi legitime
de culpa constat, nec à Papa, vel Im-
peratore, qui contra promissa, & ver-
ba contravenire non possunt. com-
munis.

Thema 7.

Feudum amittendi modus est vnus, vi-
delicet si quid faciat vassallus non fa-
ciendum, quod vtrumque à fide de-
pender communi, & culpa varijs no-
minibus vocatur.

Thema 8.

Amiffionis feudi, Causa 1.

Vassallus contra contenta in inuestitura
feudi, & sic contra ius iurandum,
& fidelitatem, quid faciens, & serui-
tium promissum, vel solitum non exi-
bet, feudum amittit, communis.

Thema 9.

Amiffionis feudi, Causa 2.

Domino, vel vassallo mutato infra an-
num, & diem, est petenda inuestitu-
ra, & renouatio feudi, alias feudum
amittitur.

Thema 10.

Amiffionis feudi, Causa 3.

Feudum siue nouum, siue antiquum, si
totum, si pars, pro ea parte sine Do-
mini consensu alienata amittitur, est
regula communis, & decisa.

Thema 11.

Amiffionis feudi, Causa 4.

Vassallus scienter recognoscendo feudū
ab alio, quam à Domino, eo priuatur.
communis.

Thema 12.

Amiffionis feudi, Causa 5.

Vassallus feudo priuatur, si ipsum feu-
dum

Index Thematum Dilucidationum :

dum, vel eius partem, aut eius conditionem sciens, inficiatus fuerit, communis .

Thema 13.

Amiffionis feudi, Causa 6.

Vassallus propter abusum deteriorationem notabilem, & magnam, & ob sequitia in vassallos feudo priuatur, communis .

Thema 14.

Amiffionis feudi, Causa 7.

Vassallus si mandatum Domini sub poena amissionis feudi, aut indignationis de pertinentijs ad feudum, & non paruerit, eo priuatur. communis.

Thema 15.

Amiffionis feudi, Causa 8.

Filius vassalli si offendit Dominum, & pater fuerit requisitus, vt filium deducat, vel à se separet, cuius est electio reuens, feudo priuatur siue in potestate, siue sui iuris sit filius, quod secus est in vxore exhibenda . communis .

Thema 16.

Amiffionis feudi, Causa 9.

Feudo priuatur vassallus, si Domino rem facilem difficilem redât, veluti matrimonium malitiosè impediendo .

Thema 17.

Amiffionis feudi, Causa 10.

Vassallus amicitiam contrahens cum inimicis Domini, in eius perniciem, feudum amittit. communis .

Thema 18.

Amiffionis feudi, Causa 11.

Vassallus hostis Domini factus, arma contra Dominum assumendo, & si Dominus sit Magistratus eius, in legem Iuliam Maiestatis, si non in primo capite, tamen in secundo cadit, & feudum amittit. communis .

Thema 19.

Amiffionis feudi, Causa 12.

Vassallus si assalierit Dominum, vel castrum eius, crimen Maiestatis committit, & si monitiones releuet, aut inimicitia mittit, feudum amittit. communis .

Thema 20.

Amiffionis feudi, Causa 13.

Vassallus assaliens Dominum, vel vxorem, aut filium, vel patrem Domini sciens in alieno loco existentes, crimen Maiestatis committit. communis .

Thema 21.

Amiffionis feudi, Causa 14.

Si vassallus Dominum non mortuum, neque etiam totaliter vulneratum in praelio campestri relinquat, priuatur feudo. communis .

Thema 22.

Amiffionis feudi, Causa 15.

Vassallus Dominum assaliens, siue dolo, siue sine dolo, feudum amittit. communis .

Thema 23.

Amiffionis feudi, Causa 16.

Vassallus manus impias Domino iniiciens, feudo priuatur, etiam si non percussisset, nec vulnerasset. communis .

Thema 24.

Amiffionis feudi, causa 17.

Vassallus graues, & inhonestas iniurias Domino suo inferens, feudum amittit. communis .

Thema 25.

Amiffionis feudi, causa 18.

Vassallus si inimicitiam contrahit cum Domino suo, feudum amittit. communis .

Thema 26.

Amiffionis feudi, Causa 19.

Vassallus Domino mortem, vel graue damnum minans, inimici loco habetur, & nisi re integra antequam ad actum cum insidijs peruenerit, spontè peniteat, feudum non amittit, sed secus est quando lex punit consilium, siue mandatum. communis .

Thema 27.

Amiffionis feudi, Causa 20.

Vassallus accusans criminaliter Dominum suum, feudo priuatur, etiam si per alium accusauerit. communis, & decisa .

Thema

Index Thematum Dilucidationum .

Thema 28.

Amisſionis feudi, Cauſa 21.

Vaſſallus ſi relator Domini ſui extiterit, & Dominus graue damnum, & diſpendiũ paſſus fuerit, vaſſallus feudum amittit. communis.

Thema 29.

Amisſionis feudi, Cauſa 22.

Vaſſallus fideiubens accuſatorem contra Dominum, feudum amittit. communis.

Thema 30.

Amisſionis feudi, Cauſa 23.

Vaſſallus aduoꝝ aſ contra Dominũ tam in cauſa ciuili, quàm in criminali, feudum amittit. communis.

Thema 31.

Amisſionis feudi, cauſa 24.

Vaſſallus Domino iuſtitiam non faciẽs, ſiue refutans, feudo priuatur. communis.

Thema 32.

Amisſionis feudi, Cauſa 25.

Vaſſallus Domini de aliquo delicto, ſi non procedit, vt iura mandant, eum grauando, feudum amittit. communis.

Thema 33.

Amisſionis feudi, Cauſa 26.

Vaſſallus contra Dominum malè iudicans, & ex eiſdem actis abſque probationibus, & non de voluntate partium in cauſa appellationis, ſententia reſcinditur, & feudo priuatur. communis.

Thema 34.

Amisſionis feudi, Cauſa 27.

Vaſſallus citatus a Curia Domini pro aliqua culpa, non comparens, efficitur contumax, Dominus ponitur in poſſeſſionem feudi, & perſiſtens elapſo anno, feudum amittit. communis.

Thema 35.

Amisſionis feudi, Cauſa 28.

Contumacia vera ſiue alia citatione facit priuare vaſſallum de feudo, & manifeſtus contumax, regulariter à ſententia imiſſionis, ſeu priuationis, appellate non poteſt. communis.

Thema 36.

Amisſionis feudi, Cauſa 29.

Vaſſallus ſi vult, quod Pares Curia, ſiue eius Iudices de incompetẽtia, & alijs exceptionibus non recognoſcant, ſed Iudices alij feudo priuatur, & idem ſi Dominum, aut cõuaſſallum coram alio Iudice incompetente vocauerit, magis communis.

Thema 37.

Amisſionis feudi, Cauſa 30.

Vaſſallus committẽs ingeſtum, feudum amittit per ſentẽtiam declaratoriam. communis.

Thema 38.

Amisſionis feudi, Cauſa 31.

Vaſſallus cum vxore Domini ſui concubens, feudo priuatur, quia licet Dominum non offendat, ſed libidine faciat, iniuriam ei aſfert. communis.

Thema 39.

Amisſionis feudi, Cauſa 32.

Conatus vaſſalli pro corrumpenda vxore Domini, punitur in amiſſione feudi, in crimine Maieltatis, ſed leges punientes conatum de generali conſuetudine ſunt ſublata, & arbitrio Iudicis punitur. communis.

Thema 40.

Amisſionis feudi, Cauſa 33.

Vaſſallus ſtuprum committens cum ſponſa Domini, feudo priuatur, ſi per verba de preſenti, quam de futuro diſponſata ſit. communis.

Thema 41.

Amisſionis feudi, Cauſa 34.

Vaſſallus feudum amittit, ſi cum vxore Domini ſui turpiter luſerit, id eſt manum in ſinu, ad pectus, vel ad alium locũ vnde turpe eſſe poteſt, vel oſculando. communis.

Thema 42.

Amisſionis feudi. Cauſa 35.

Vaſſallus nẽ dum feudo priuatur, ſi cum vxore, ac filiabus, & cum alijs perſonis Domino coniunctis, vt in precedentibus Dilucidationibus, ſed & ſi auxilium præſtitit, vt alij nefariae libidinis explendent.

Index Thematum Dilucidationum .

Thema 43.

Amisſionis feudi, Cauſa 36.

Vaſſallus ſtuprum cum perſonis Domini coniunctis mandans, vel vt tale quid fiat conſulens, inſtigans, vel ratiſicans, feudo priuatur. communis.

Thema 44.

Amisſionis feudi, Cauſa 37.

Vaſſallus conſulens, inſtigans, & perſuadens, ſollicitans, aut cohortans aliquem, vt vxorem, filiam, vel aliam Domino coniunctam, de prædictis adulterijs, ſtuprum, vel alia facinora carnis committat, feudo priuatur, communis.

Thema 45.

Amisſionis feudi, Cauſa 38.

In delictis ratiſhabitio retrahitur, & mandato æquiparatur, dummodo delictum ratiſcantis nomine commiſſum, & ita recipiendum etiam in delictis carnis, ex quo vaſſallus feudum amittit.

Thema 46.

Amisſionis feudi, Cauſa 39.

Vaſſalla cum marito Domine ſuæ rem habens, feudum amittit.

Thema 47.

Amisſionis feudi, Cauſa 40.

Vaſſallus ſi cum vxore vidua remanſa Domini, rem habuerit in viduitate exiſtente, quod eſt verius, feudum amittit.

Thema 48.

Amisſionis feudi, Cauſa 41.

Vaſſallus concubinam Domini ſui cognoscens, feudo priuari debet. communis.

Thema 49.

Amisſionis feudi, Cauſa 42.

Vaſſallus cum vxore parentibus, vel liberis Domini deteſtanda ſodomia ſe polluerit, feudo priuatur.

Thema 50.

Amisſionis feudi, Cauſa 43.

Vaſſallus ſecreta Domini pandens, animo eum damnificandi, ſiue in honore, ſiue in perſona, vel in bonis ſcienter, & dolo malo, & dampnum verè

ſit ſecutum, feudum amittit. communis.

Thema 51.

Amisſionis feudi, Cauſa 44.

Vaſſallus, qui contra Dominum testimoniū perhibet, feudo priuatur, ſed quando à Iudice, vel Superiore cogitur, excuſatur.

Thema 52.

Amisſionis feudi, Cauſa 45.

Vaſſallus inſidians Dominum, & ad externū actum, vt ſi veleno, gladio, vel ad inſidias alias proceſſerit, feudum amittit, communis.

Thema 53.

Amisſionis feudi, Cauſa 46.

Vaſſallus feudo priuatur, ſi proditorem aliquam commiſerit, ſiue Dominum ipſum prodierit, communis, & verior, & quomodo, & quæ ſit proditio.

Thema 54.

Amisſionis feudi, Cauſa 47.

Vaſſallus Dominum occidēs, feudo priuatur. communis.

Thema 55.

Amisſionis feudi, Cauſa 48.

Vaſſallus occidens patrem Domini ſui in odium Domini, vel vt fratre careat, & frater alias vt ſuccedat, feudo priuatur. communis.

Thema 56.

Amisſionis feudi, Cauſa 49.

Vaſſallus parricidij in caſibus omnibus feudū amittit, vt ſi deſcendens aſcendentem occidit, & è contra parricidij poena pl. tendendus eſt, & feudum amittit. communis.

Thema 57.

Amisſionis feudi, Cauſa 50.

Vaſſallus vxorem occidens, vel vaſſalla è contra crimen parricidij committit, feudo priuatur. communis, & in eodem crimine incidit, vaſſallus ſubditum occidens.

Thema 58.

Amisſionis feudi, Cauſa 51.

Ob delictum Prælati Eccleſia feudum non amittit, nec id, quod habet commune

Index Thematum Dilucidationum.

mune cum capitulo, nisi quo vixerit, & qua ad partem suam, & res ad vsū fabricæ pauperum, & ministrorum.

Thema 59.

Amisstonis feudi, Causa 52.

Ciuitas, Vniuersitas, siue Communitas vassalla feudataria delinquendo, feudum amittit, quando Gubernatores, siue Administratores, vel pars nomine Vniuersitatis ratum habuit, vel conuocato consilio vt solitum. communis.

Thema 60.

Amisstonis feudi, Causa 53.

Marito tenente feudum dotale vxoris appretiatum cōsignatum, delinquente contra Dominum feudum amittit, si vero simpliciter absque pretio non, & sic è contra, si vxor deliquerit feudum mariti non amittit.

Thema 61.

Amisstonis feudi, Causa 54.

Patre legitimo Administratore bonorum filij, inter quæ est feudum delinquente, feudum ipsum non amittit. communis.

Thema 62.

Amisstonis feudi, Causa 55.

Vsfructuarius delinquens in Dominum ab vsu uctu cadit, & applicatur vt illi Domino, licet ad fidelitatem non sit alitricus.

Thema 63.

Amisstonis feudi, Causa 56.

Creditores in subsidium immissi in possessionem feudi, delinquentes feudum non amittunt, si fidelitatem non iurassent, & assensus non interuenisset communis, & in obligatione, & ad iudicatione assensus Domini requiritur.

Thema 64.

Amisstonis feudi, Causa 57.

Emptor feudi cum pacto de retrouendendo, cum assensu, delinquens in Dominum, adeo quod feudo priuari debeat, amittit, & venditor recuperat feudum resutato pretio, pro quo vendiderat.

Thema 65.

Amisstonis feudi, Causa 57.

Post perfectum cōtractum venditionis, siue donationis, aut aliterius, ex tradita possessione etiam per constitutum, & cum assensu emptor delinquens, feudum amittit, sed vt litore remanente in possessione, & fidelitate delinquente, ipse venditor amittit, emptor pro pretio soluto actionem personalem habet, communis.

Thema 66.

Amisstonis feudi, Causa 58.

Delictum hæredis cum beneficio legis, & inuentarij, non nocet creditoribus, qui ob eorum creditum in possessionem immitti poterant, & ipsi hæredes adita hæreditate, ac legatarij si non repudiauerit, communis.

Thema 67.

Amisstonis feudi, Causa 59.

Delictum Procuratoris, vel substituti in Dominum, nisi vassallus fuerit presentens, & tacens, ei non obest, & delictum tutoris, vel curatoris pupillo, vel adulto, nec nocet, nisi ex negligentia in committendo. communis.

Thema 68.

Amisstonis feudi, Causa 60.

Papa, Imperator, Rex, clerici, & omnes etiam fœmina, procius, vel minor, feudum etiam a laico, & inferiore tenentes ob feloniam, & crimen contra directum feudi Dominum eopriuatur. communis.

Thema 69.

Amisstonis feudi, Causa 61.

Vassallus receptor malefactorum feudum perdit. communis.

Thema 70.

Amisstonis feudi, Causa 62.

Vassallus literas Domini contemnens, si grauem propterea intulerit iniuriam, vel sub indignationis pœnæ, quid faciat, vtroque casu feudo priuatur. communis.

Thema 71.

Amisstonis feudi, Causa 63.

Insignia, & statua Domini destruens, est

Index Thematum Dilucidationum .

est rebellis , & feudum amittit , & si rem aliquam per vim à manu Domini eriperit, feudo priuatur, nisi ex causa faciat. communis.

Thema 72.

Amiffionis feudi, Causa 64.

Vassallum transitum per suam iurisdictionem Domino sine causa denegās, à feudo cadit, & pro publica vtilitate fauore religionis quilibet cogitur suam rem vendere. communis.

Thema 73.

Amiffionis feudi, Causa 65.

Feudatarius cessans præstare seruitium militare, ad quod pro feudo tenebatur, feudum amittit. communis.

Thema 74.

Amiffionis feudi, Causa 66.

Feudo concessio à non habente potestatem concedendi, concessionarius illud amittit.

Thema 75.

Amiffionis feudi Causa 67.

Dominus si facit bannum, vel mandatum, vt vassalli ostendāt titulum feudi, tenent infra tot tempus, & non ostenderint, possunt feudo priuari. communis, & idem de emphyteota, & de beneficio clerici.

Thema 76.

Amiffionis feudi, Causa 68.

Bona vacantia de regalibus sunt, & Fiscus in eis succedit, ipsiq; applicantur, & sunt, quæ sine legitimo hærede, & successore, vel hærede renuntiate decedens relinquit, Fiscus loco hæredis est. communis.

Thema 77.

Amiffionis feudi, Causa 69.

Bona vacare dicuntur, & Fisco applicantur, si decedens, caret descendentes, & consanguineis, siue coniunctis vsque ad decimum gradum inclusiuè, & affines excluduntur à Fisco.

Thema 78.

Amiffionis feudi, Causa 70.

Bona vacantia diuersis locis existunt applicantur vniuersi cuiusque loci Fisco,

sed Domino regalia habenti, & Fiscus loco hæredis est. communis.

Thema 79.

Amiffionis feudi, Causa 71.

Rebellis is est, qui Imperatori, Regi, aliove Maiestatem habenti, vel eorum Magistratibus ipso facto resistit, vel obedire non vult, is rebellis feudum amittit. communis.

Thema 80.

Amiffionis feudi, Causa 72.

Inobediens filio Regis, & missis ab eo, est infidelis, est inimicus, & feudum amittit.

Thema 81.

Amiffionis feudi, Causa 73.

Qui loquitur amicitiam contrahit, vel conuersatur cum inobedientibus, vel infidelibus, aut alijs inimicis Domini, est infidelis, & feudum amittit. communis, & decisa

Thema 82.

Amiffionis feudi, Causa 74.

Qui diligit quem Dominus odit, vel fugit, & odit quem Dominus amat, est inimicus infidelis, & sic rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema 83.

Amiffionis feudi, Causa 75.

Subditus vassallus relinquens Dominum in aduersitatibus, & persecutionibus inimicorum suorum, & maximè in prælio, est infidelis, crimen Maiestatis committit, & feudo priuatur. communis.

Thema 84.

Amiffionis feudi, causa 76.

Qui aufert auxilia sua Domino ad resistendum hostibus suis, infidelis est, & sic rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema 85.

Amiffionis feudi, Causa 77.

Vassallus contra villas, monitiones, aut non custodit, vel hostibus tradit, aut damnum infert, vel inferri, non deniat, est infidelis, & rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema

Index Thematum Dilucidationum.

Thema 86.

Amiffionis feudi, Causa 78.

Vassallus, aut commissus inobediendo Domino suo, aut missis ab eo tradere villas, & castra, munitiones, iurisdictionem, & alias res Domino spectantes, est infidelis, crimen Maiestatis læsæ committit, & feudum amittit. communis.

Thema 87.

Amiffionis feudi, Causa 79.

Subditus, siue commissus derelinquens patriam, feudum, siue castra Domini sibi commissa indefensa in manibus hostium, est infidelis, & sic rebellis, & feudum amittit.

Thema 88.

Amiffionis feudi, Causa 80.

Qui Dominum suum verbis confitetur, sed non factis, vel è conuerso infidelis, & proditor est, & sic rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema 89.

Amiffionis feudi, Causa 81.

Proditor dum est, qui pro vna parte, siue exterius consistit, pro alia parte animo, & mente geritur, est infidelis, rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema 90.

Amiffionis feudi, Causa 82.

Proditor, & rebellis licet inter se differant, quia rebellio per nos subditum, non committitur, & proditio sic: tamen rebellis, & proditor, feudo priuatur, & capite puniuntur. communis, & decisa.

Thema 91.

Amiffionis feudi, Causa 83.

Inobediens Regi, aut ab eo missis, eorumque voluntatibus, & signāter ad ea, quæ in regimine pertinent, est infidelis, rebellis, & feudum amittit.

Thema 92.

Amiffionis feudi, Causa 84.

Crimen Maiestatis læsæ committunt etiam qui machinationem Principis sciuerint, & non reuelauerint. communis, & decisa.

Thema 93.

Amiffionis feudi, Causa 85.

Vassalli, & subditi inconcussè vnica voluntate debent seruare præcepta; ordinationes, & voluntatem Domini sui pro eorum ratione, & fidelitate seruanda, quia si non seruaret, sunt rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema 94.

Amiffionis feudi, Causa 86.

Qui contra Regem in non faciendo, nõ obediendo ordinibus, & mādatis Regijs, eiusque voluntati, maximè inscriptis, crimen læsæ Maiestatis committit. communis.

Thema 95.

Amiffionis feudi, Causa 87.

Obedientia non est violanda propter quodcumque periculum, scandalum, aut opus priuatum cum exemplis, & inobediens, & infidelis rebellis eum contendit, eique resistit. communis.

Thema 96.

Amiffionis feudi, Causa 88.

Obedientia à Deo est seruanda, quod si quis commissionem, vt aliquo Castro, Ciuitatem, vel Regnum in locum alterius tenentis, vel iurisdictionem exercentis, in commissione existente possessionem capit, contradicit voluntati Domini, & Maiestatis læsæ crimen committit, & feudum amittit. communis.

Thema 97.

Amiffionis feudi, Causa 89.

Si duo, vel tres ordinati sint ad aliquod officium, gubernium, vel administrationem, nõ in solidum administratione capta per vnum, ipsoque non impedito, alij se intromittere non possunt, & qui non tempore venit ad administrandum, se indignum facit, contradicit voluntati Domini, estq; infidelis, rebellis, & feudum amittit.

Thema 98.

Amiffionis feudi, Causa 90.

Qui in aliqua iurisdictione Regia se intromittit contra verba suæ commissionis,

Index Thematum Dilucidationum .

fionis, & sic contra voluntatem Domini, siue Regis, dicitur intrusus, tyrannus, rebellis, & feudum amittit.

Thema 99.

Amisfionis feudi, Causa 91.

Qui cōtra rescriptum, & commissionem Superioris, & absque eius autoritate in officio se gerit, est tyrannus, & crimen Maiestatis læsæ committit, & etiam contra iurans.

Thema 100.

Amisfionis feudi, Causa 92.

Qui per machinationes, & acclamationes aliquorum de Ciuitate, vel Regno alio in officio existente in administratione nō impedita, se introuertit, est similiter tyrannus, proditor, rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema 101.

Amisfionis feudi, Causa 93.

Qui commissionem aliquod officium administrandi habet per absentiam, vel durante impedimento existentis in eodē officio per machinationes eum priuado subintrat, & exercet, crimen Maiestatis læsæ committit, communis.

Thema 102.

Amisfionis feudi, Causa 94.

Qui proditoriè, & per conpirationem, & machinationem aliquod guberniū occupat, & exercitat contra, & ante tempus, & nō adimpleta conditione commissionis, est rebellis, & feudum amittit. communis.

Thema 103.

Amisfionis feudi, Causa 95.

Omnes, qui adiuuant aliquem in aliquo regimine, & administratione occupando ante tempus, & non adimpleta conditione commissionis, & persistūt in inobediendo, sunt rebelles, & feudum amittunt.

Thema 104.

Amisfionis feudi, Causa 96.

Subditus omnis agens, vel omitteres, siue in forma inobedienciæ, infidelitatis, vel rebellionis, aut prodicionis con-

tra Locumtenentem Castrorum, Vicarium, legatum, aut Officiales Regis, Principis, & Domini; crimen Maiestatis læsæ, si non in primo capite, tamen in secundo committit, & criminaliter puniri debet.

Thema 105.

Amisfionis feudi, Causa 97.

Iniurians, vel offendēs aliquem Officium Regis, siue Principis, ipsum Principem iniuriare, & offendere videtur, & crimen Maiestatis læsæ committit, & feudum amittit. communis.

Thema 106.

Amisfionis feudi, Causa 98.

Officium iustitiæ administrationis, est honor, & dignitas, & quibus committuntur, saluari debēt, ipsiq; obedienciam dari, & qui contra honorem ipsorum venit, crimen Maiestatis læsæ committit.

Thema 107.

Amisfionis feudi, Causa 99.

Officialis idem offensus, vel iniuriam, passus, potest de eis cognoscere, si pena est certa, si vero arbitraria non, & Superiorem non recognoscentes, si verò dicitur posse cognoscere, intelligitur, vt committat iudicibus.

Thema 108.

Amisfionis feudi, Causa 100.

Proditor vltimo supplicio plectitur, & feudum amittit.

Thema 109.

Amisfionis feudi, Causa 101.

Læsæ Maiestatis humanæ criminosi, & rebelles, licet olim diuersimodè puniebantur, cum grauissimum crimen sit, capite puniuntur, & feudum amittunt, & Maiestatis Diuinæ committuntur. communis.

Thema 110.

Amisfionis feudi, Causa 102.

Filius ob rebellionem, & bonorum publicationem patris retinet feudum, ex pacto, & prouidentia, vel ex consuetudine, vel lege feudi, aut contractus sibi debitum, & filijs non existentibus, peruenit ad agnatos, nisi pater

Index Thematum Dilucidationum .

pater contra Dominum deliquisset .
communis .

Thema 111.

Amisſionis feudi, Cauſa 103.

Subfeudatarius peccans, ſive delictum,
committens in Dominum maiorem,
à quo eius Dominus tenebat feudū,
tanquam ſi Dominum ſuum offendiſ-
ſet, feudo priuabitur, & altero ex eis
offenſo, immediato Domino feudum
applicatur . communis .

Thema 112.

Amisſionis feudi, Cauſa 104.

Maiestatis crimen nõ committitur, niſi
à vero ſubdito, ratione originis, ra-
tione domicilij, & ratione feudi, quò
ad ipſius feudi amiſſionē . communis .

Thema 113.

Amisſionis feudi, Cauſa 105.

Subditus Papæ deliquens contra Im-
peratorem, vel alium Principem con-
federatum Papæ ipſius reſpectu Ma-
ieſtatis crimen committunt, & feudo
priuatur ab ipſo Papa .

Thema 114.

Amisſionis feudi, Cauſa 106.

Illi, qui in loco immediati ſubuaſſalli ab
Imperatore, vel Rege cum omni iu-
riſdictione inueſtiti habitant, & ſtant,
ſunt ſubditi Ducum, Baronum &c. in
Germania, in Italia, & in hoc, vel alijs
Regnis: cõtra Imperatorem, Regem,
Dominum, Superiorem delinquẽdo,
crimen Maiestatis committunt, eiſq;
applicantur .

Thema 115.

Amisſionis feudi, Cauſa 107.

Quilibet ex cauſis vtilis Dominus pri-
uatur feudo ex eiſdẽ directus, & pro-
prietate priuatur . communis .

Thema 116.

Amisſionis feudi, Cauſa 108.

Dominus directus legitimè requeſitus
inueſtituræ renouationem infra an-
num, & menſem conferre denegat,
proprietate priuatur, niſi vaſſallus ad
petendam negligens fuerit . com-
munis .

Thema 117.

Amisſionis feudi, Cauſa 109.

Dominus ſi contra voluntatem vaſſalli
ius ſuum directum alienat in totum,
amittit totum, ſi in partem, amittit
partem .

Thema 118.

Amisſionis feudi, Cauſa 110.

Monetam fallam cudens, vel tondens,
aut aliter adulterans, vel falſificans,
in crimen Maiestatis læſæ incidit,
vitijs exurit, bona conſiſcantur, &
domus in qua ſcelus patrat, pu-
blicatur de iure communi, ſed de iure
Regni pœna capitis tantum ſeruatur .

Thema 119.

Amisſionis feudi, Cauſa 111.

Monetas falſas fabricant, vel tonden-
tes, radentes, vel adulterantes, de
iure communi, ex Conſtitutionibus,
& Capitulis Regni: pœna mortis, &
conſiſcationis bonorum puniuntur;
ſed per Pragmaticam pœna capitis
tantum, & de pœna legis nouæ dero-
gantis pœnam legis veteris .

Thema 120.

Amisſionis feudi, Cauſa 112.

Qui præcepto Domini ſuper amiſſione
feudi nõ parit, & mandatum, de per-
tinentibus ad feudum ſic, amittit
feudum .

P A R S V N D E C I M A .

De Iuribus Principis ſuper
feudis, & alijs .

Thema 1.

Rex Dominus eſt omnium, quæ ſunt in
Regno, non ratione proprietatis, ſed
iuriſdictionis, & protectionis .

Thema 2.

Rex eſt datus Populis, vt regat, & gu-
bernet, & iudicium, & iuſtitiam om-
nibus fieri, & faciat, & ab inimicis de-
ſendat, & Eccleſias, earumq; perſo-
nas protegat .

Thema 3.

Rex vti pater, tutor, administrator, &
maritus Reipublicæ, tenetur eam di-
ligere, protegere, prouidere, gubernare,
&c .

Index Thematum Dilucidationum.

re, & defendere, & concordia de qua aliqua, & alia ad quæ Rex tenetur.

Thema 4.

Dignitas, & honor est habere iurisdictionem cum administratione, & si quilibet Dominus feudi cum vassallis, ex quo in vassallos iurisdictionem habet, dignitatem consequitur. communis.

Thema 5.

A Rege profluunt honores, dignitates Regales, Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, Baroniæ, ipseque Rex Ciuitates erigit, mutat, diuidit, & dat, ut vult. communis.

Thema 6.

Rex noster in iurisdictione, Dominijs, & Baronijs dominium vtrumque habet, directum scilicet, & vtile, & dando feudum vassallo, Dominus vassalli dicitur quo ad iurisdictionem.

Thema 7.

Rex in Regno suo iura Imperij habet, & fortius, quia Superiorem non recognoscit, & plus Imperatoris, quia Regnum ad hæredem transmittit, Imperator non. communis.

Thema 8.

Infeudatio si fit à Rege, vel cum eius assensu nobilitat, si autem ab alio subinfeudante mediocrem nobilitatem confert.

Thema 9.

Dominus, & vassallus sunt correlatiua, & inter eos mutua est obligatio, & ad paria iudicari debent, exceptis casibus de quibus infra.

Thema 10.

Regula prædicta, quod Dominus, & vassallus ad paria iudicantur, quindecim habet fallentias, quarum prima est, quod Dominus non iurat fidelitatem vassallis, communior, & verior.

Thema 11.

Dominus præcipit vassallis, in quibus habet iurisdictionem, non autem vassalli Domino, in quem nullam habet iurisdictionem.

Thema 12.

Dominio in vassallum delinquens, non cadit à feudi proprietate, si est Rex, aut non recognoscens Superiorem, sicut priuatur vassallus feudo in Dominum delinquens, & est tertia fallentia, quod ad paria non iudicantur.

Thema 13.

Dominus ecclesiasticus si delinquit in vassallum, Ecclesia proprietaria feudi non priuatur, sicut vassallus priuaretur, si delinquerit in Dominum, & hæc est quarta fallentia, quod Dominus ad paria iudicantur.

Thema 14.

Dicta regula non procedit in poena conuentionali, & pacto inter Dominum, & vassallum, & hæc est quinta fallentia.

Thema 15.

Quando in Domino concurrit diuersa ratio, quam in vassallo, non iudicatur ad paria, & hæc est sexta fallentia.

Thema 16.

Dominus repertus adulterantem vxorem vassalli, vel cum filia, uo potest ab eo occidi, sicut vassallus concubitans vxorem Domini.

Thema 17.

Delictum Domini in vassallum, non transfert feudi proprietatem in vassallum, sicut è contra.

Thema 18.

Dominus litigans cum vassallo, non iurat de calūnia, sicut vassallus, sed contrarium resoluitur, scilicet, quod in causis feudalibus non iurat de calūnia.

Thema 19.

Vassallus non excipit de dolo, nec actionem famosam contra Dominum suum proponit sine venia.

Thema 20.

Vassallus non alienat feudum sine Domini consensu, sed Dominus suum directum sic; sed quando cum vassallis alienantur, ipsis inuitis non fit, & ad demanum admittuntur. communis, & decisa.

Thema 21.

Dominus potest offerre pugnam vassallo, sed non è contra.

Thema

Index Thematum Dilucidationum .

Thema 22.

Rex ultra regalia, & alia superius dicta, habet ordinariam iurisdictionem in vassallos, sed vassalli nullam iurisdictionem habeant in Dominum.

Thema 23.

Dominus vocabit inius vassallum suum sine venia, sed vassallus non sine venia, sed aliqui dicunt ambages, cum non sit de iure expressum.

Thema 24.

Dominus feudi proprietatē sine vassalli cōsensu pignori dare potest vassallus non sine Domini cōsensu.

Thema 25.

Vassallus suum vile dominiū in Ecclesia sine Domini cōsensu nō transfert, sed Dominus suum directum sic, si est Rex, & capax feudi nō recognoscens Superiorem, & Ecclesia capax.

Thema 26.

Vassallus si feudū suum pignorat Domino suo, non tenebitur Dominus fructus computare in sortem, sed secus est, si Dominus aliquod castrū vassallo pignoret.

Thema 27.

Dominus vassallos inuitos non alienat, & alienans, possunt se redimere, & redempti sunt viles Domini, & sine eorum consensu nec Rex eos alienare potest, & alienans soluto pretio efficiuntur de demanio.

Thema 28.

Vassalli venditi etiam vni soli competit actio redimendi soluto pretio. communis, & decisa.

Thema 29.

Ciuitas, vel locus alienatus, & vassalli se redimerint, & de demanio effecti, & per Regium Priuilegium promissum in demanio conseruari, Rex tale priuilegium reuocare non debet, & sua promissa obseruare ipse, & sui successores tenentur.

Thema 30.

Vassalli, qui pretio soluto effecti sunt de Regio Demanio, si ob necessitatem, vel alia de causa vendantur, pretium

Vniuersitati ipsorum debetur, & non Regi, qui etiam bona ab aliquo pro bono publico capta ad pretiū tenetur.

Thema 31.

Vendito feudo, & loco cum vassallis, & Dominus directus si præferatur, tamen agnatus præfertur Dño directo, si est de descendentibus à cōcessionario.

Thema 32.

Recognoscentes Superiores, etiam Comites, & Barones in feudis sibi cōcessis, à supremis Dñis, non habent regalia, & ius cōfiscandi nisi cum verbis expressis, vel alijs sint cōcessa. communis.

Thema 33.

Metalla reperta in fundo feudali, ex quo sunt in fructu non ad Regem, sed ad vassallum spectant, si ipse inuenit, & fodit, aut decima, si alius salua altera decima, ibi regalia habenti.

Thema 34.

In proprio loco licet thesaurum quære, & inuentus est totus Domini loci, & si in feudo, vel emphiteusi vtili, & non directo Domino spectat, & in fundo dotali est mariti durate matrimonio. communis.

Thema 35.

Regalium, eorumq; essentia, & definitio sunt iura Imperatori, siue Regi à Populo donata, in premium immensi laboris, quem pro Imperio sustinet.

Thema 36.

Regalia cōpetunt Imperatori, Regi, Principi, & eis, qui iura Imperij habent.

Thema 37.

Iura, & bona Principis, siue Regis, quatuor sunt speciei, & omnia reducuntur ad duo, scilicet ad maiora, & minora.

Thema 38.

Iurisdicatio est prima species bonorum, & iurium Principis, quæ est potestas ciuilis, & criminalis, merum, & mixtum imperium comprehendens, & alijs à Principe fluente, & refluente.

Thema 39.

Secunda species iurium, & bonorū Principis, sūt bona fiscalia, ad Fiscū, Rempublicam, vel Regnum pertinentia.

Index Thematum Dilucidationum.

Thema 40.

Tertia species bonorum Principum sūt bona patrimonialia ipsius Principis.

Thema 41.

Quarta species bonorum Principis, siue Regis sunt bona singulorum Regni priuatorum, in quibus neque dominium, neque potestatem habeat, nisi quo ad utilitatem, neque quo ad directum, sed solum quo ad iurisdictionem, & protectionem.

Thema 42.

Regalia maiora sunt dignitates conferre, & alia ad supremum Principem spectantia communis.

Thema 43.

Regalia, & minora sunt ea, quæ magis in reūtu de fructu Fisco plusquam competentia communis, & quæ sint.

Thema 44.

Regalia inter subditos longi temporis spatio præscribuntur, sed si in feudū fuerint data alicui longissimo tempore præscribuntur, & non minus annorum triginta, communis.

Thema 45.

Armandiæ nomen est certorum virorū fortium, & non habemus Armandias esse gabellas, secundum consuetudinem loci, alij esse littora, alij pro fabricis, & publicis armentarijs, alij littora publica communis.

Thema 46.

Viz publicæ sunt de regalibus, & quæ in solo publico, per quem iter tuum populo petere, & fieri per Dominos iurisdictionis loci debet, alias ipsæ tenentur.

Thema 47.

Flumina nauigabilia inter regalia computantur, quorum vltus prohiberi non debet, communis.

Thema 48.

Mare quo ad proprietatem est nullius, quo ad vltus omnibus commune, quo ad iurisdictionem Principis imperatis, & ius nauigandi, piscandi, & similia sicut in flumine communia sunt, etiam si a Principe concedantur.

Thema 49.

Portus, idest vestigal, quod pro transitu per pontem, vel in portu, soluitur de regalibus, est communis.

Thema 50.

Ripatica, gabellas, siue vestigalia esse pro transitu riparū ad vltus dispensationem, & ipsa vestigalia sunt de regalibus, riparumq; proprietates est iuris priuati, in hoc differt in littore, & quod sit locus.

Thema 51.

Ripa quo ad proprietatem est iuris priuati, & in hoc differt à littore, quid sit litus.

Thema 52.

Ius cudendi monetam, de maioribus regalibus est, & priuatus sine supremi Domini permissu, cudens etiam iusti ponderis Maiestatis criminis tenetur, viuus commuritur, domus vbi scelus patrat, publicatur, communis.

Thema 53.

Cudendi monetam ius cōcessionem Principis, & tempore immemorabili acquiritur, & venit cum concessione regalium.

Thema 54.

Multa, siue poena de regalibus est, quid sint, & multa sub poena tanquam species continetur, & inter se in multis differunt.

Thema 55.

Multæ, & poenæ legales in dubio Fisco deferuntur, nisi de priuatis delictis ciuilitate agatur, cuiuscumq; partis bonorum sit, communis.

Thema 56.

Multa, & poena præcepto Iudicis, vel statuto minata, vel commissa, nō tamen declarata, anno præscribitur, & extinguitur, & post lapsum annum nō exigitur, sed quædam poenæ ante 30. annis 20. & aliter non irrogatur.

Thema 57.

Bona vacantia, quæ de regalibus sunt, & quæcumque alia Fisco spectantia, denuuntias in dimidia, deinde in quarta, &c.

Index Thematum Dilucidationum :

ta, & postremo in octava parte præmiabatur, sed in hoc Regno per decretum Regiæ Cameræ Sūmariæ est ordinatum : vt quarta pars detur reuelanti, decisum.

Thema 58.

Bona, quæ ab indignis auferuntur, inter regalia computantur, & Fisco applicantur, nisi specialiter aliquibus fiat concessa, communis, & quæ sint, & quomodo vocentur infra.

Thema 59.

Enumerantur duodecim casus, in quibus Fiscus ab indignis hæreditatem, vel bona auferit, & quinque in quibus non.

Thema 60.

Fiscus in sex casibus ab indignis non capit.

Thema 61.

Bona contrahentium incestas nuptias, inter regalia numerantur, & Fisco applicantur, si non supersint personæ, quibus ex lege deseruntur. cōmunis.

Thema 62.

Incestū committere dicitur, qui in gradu prohibito vxorem ducit, & est duplex : aliud iure gentium, aliud iure ciuili. communis.

Thema 63.

Bona damnatorum, & præscriptorū de regalibus sunt, & confiscantur, ascēdentibus, & descendentibus ex latere vsq; ad tertium gradum descēditibus, & vxor relicta præfertur in dote, & donatione propter nuptias, sed hodie pro crimine Maiestatis læsæ confiscantur bona, communis.

Thema 64.

Damnati dicuntur, qui vltimum supplicium patiuntur : præscripti, qui sunt deportati, quorum bona confiscantur, descēdentibus, ascēdentibus & coniunctis transversalibus non relictis.

Thema 65.

Bona committentium, crimen Maiestatis læsæ, & ius cōfiscandi de regalibus est, & bonorum confiscatio committitur contra Superiorem non reco-

gnoscentes, & contra recognoscentes. communis.

Thema 66.

Sententia confiscationis bonorum contra, vel præter leges, successoribus nõ præiudicat, sed si publicatio bonorum debetur, ex lege, iudex potest conciliare, & si non expressisset, publicatio venit ex causa enormi delicti. cōis.

Thema 67.

Argenti, auri, & alterius metalli, etiã lapidis pretiosi fodinæ repertæ in loco Principis, de regalibus ipsius Principis sunt, sed repertæ in loco priuati, Fisco non acquiruntur, sed priuatorum manēt, decima verò, aliaue portio regalia habenti Fisco debetur, & loco regalium sunt. communis.

Thema 68.

Metalla, & pretiosa sassa in fundo alieno inuito Domino priuilegiati à Principe inuestigare, & fodere possunt, & quibus Dominus fundi præueniēs in fodiendo præfertur, & annis triginta acquiritur, & præscribitur. cōmunis.

Thema 69.

Thesauri, qui inter regalia computantur, in loco Cæsaris, aut Regis, vel religioso fortuito reperti dimidiam partem Fisco, aliam dimidiam inuētori, sed secus si data opera reperiatur, totus Fisco cadit. communis.

Thema 70.

Palatia, siue domus habitationum Regum de regalibus sunt, in quibus nemo habitat sine iussu Principis. communis.

Thema 71.

Angariarum, & perangariarū ius est de regalibus, & seruiendo absq; mercede, & de persona suis expensis seruire communis.

Thema 72.

Angariæ, & perangariæ, & si à maioribus Principi reseruata, sunt etiã alijs Dominis ex consuetudine, concessionibus, & conuentionibus præstantur, & si sunt incertè, arbitrio boni viri debentur. communis.

Index Thematum Dilucidationum .

Thema 73.

Domini angariarum, & perangariarum, ultra debita non molestant, & nō maletractent subditos, & nō cogent extra territorium.

Thema 74.

Angariæ, & perangariæ nō acquiruntur, nec probantur nisi cum privilegio, vel tempore immemorabili. communis.

Thema 75.

A seruitijs angariarum patrimoniorū ratione rei possessæ, nulla dignitas, nec privilegium excusat. communis.

Thema 76.

Extraordinaria collatio quando super indictum, quod pro Imperatoris, siue Superioris utilitate, & necessitate indicitur, de regalibus est. communis.

Thema 77.

Superindictū per collectas, per vectigal, aut per aliam impositionem, quod ex causa incidenti imponitur, extraordinarium munus est, nisi consuetudine, aut præscriptione debeat.

Thema 78.

Supremus Princeps immunitatē collectarum, aliarumq; impositionum concedere potest.

Thema 79.

Immunitas collectarū, & aliorum munerum a Principe concessa, si sibi spectat, debet rescindere alijs, in quorū damnum vertit, si vero solutio est faciēda alteri, quam ipsi Principi, diminutio, siue immunitas cedat in damnum aliorū, qui non sunt immunes. communis.

Thema 80.

Domini Superiorem recognoscentes in eorum dominijs immunitatē munerum concedentis, valet in ipsorū præiudicium nō successorum, si concessio sit personalis, & non sint hæredes alias secus. communis.

Thema 81.

Potestas creandi Magistratus ad iustitiā faciendam de regalibus sit. communis.

Thema 82.

Valor monetæ sit auctus, vel diminutus, inspicitur tempus solutionis, & com-

modum, & incommodū est creditoris: sed si debitor fuerit in mora solvendi, monetæ diminutio cedit in damnum debitoris, & etiam quando est dictum, vt restituatur in eadē bonitate, & valore. cōmunis, & decisū.

Thema 83.

Via publicæ ad habentes regalia pertinent, qui de delictis in ipsis vijs cognoscunt, vbi capud occisi reperitur ad illius viæ, Dñm pertinet cognitio, & ad emendam damni tenentur. cōis.

Thema 84.

Vsus viæ publicæ prohiberi non potest, sicut nauigatio maris, quæ iuris gentium est, & ita pluries decisum.

Thema 85.

Fluminum vsus prohiberi non debet, & si à Sūmo Principe alicui conceduntur, & eius vsus publicus, quod est, & ius piscandi, & nauigandi commune permanet. communis.

Thema 86.

Venatio, piscatio, & nauigatio in terra, fluminibus, & in mari à supremo Principe, siue Imperatore prohiberi non potest, nisi ex causa publicæ utilitatis, & ad hæc communia remanēt. communis, & decisa.

Thema 87.

Ius venandi, piscandi, & nauigandi, quia iuris gentium naturalis commune est ab omnibus præscribi non potest, nec prohibitio ipsorū iurium. communis.

Thema 88.

Cuiuscumq; temporis immemoris, & longissimi præscriptio cōtra prohibitionē legis, vel canonis, aut statuti, nullum ius tribuit. communis.

Thema 89.

Ius venandi, piscandi, nauigandi in terra, in mari, & fluminibus publicis, aut prohibendi, est de iurisdictione supremi Imperij, & ipse supremus Princeps nec concedere posset.

Thema 90.

Ne dum primi Domini, qui fuerunt in mala fide, talia iura, & alia præscribere non possunt, sed mala fides prædecessorum

Index Thematum Dilucidationum.

cessorum nocet, & de successoribus, qui nec præscribunt. communis.

Thema 91.

In iuribus facultatis quasi possessio non acquiritur, nisi quis solus possideat, & alios prohibuerit, ne quid faciant, & ipsi acquieuerint, alias solitus piscari in aliquo loco solus, etiã per longissimum tempus potest alius piscare. cois.

Thema 92.

Subditi, qui per centum annos, & vna iuerunt in molendino, & ad coquendũ in furno, eorum Dominus in posterum cogi non possunt, ut ibi molant, vel coquant. communis.

Thema 93.

Si Domini Superiorem recognoscetes habent molendinum in flumine, aut loco, aut furnum, alius contra quem non est præscriptum, præcedente prohibitione, & tempore præscriptibili, aliud molendinum, vel furnum ibidem construere, & quidquid fabricare in suo potest. communis, & decisa.

Thema 94.

In loco suo molã quis ædificare potest, etiam si in eodem flumine alius molã habeat, & aqua decedat, & etiam in flumine publico, si aqua sufficiat utrique, sin autem prior, qui etiam tempore siccitatis aquam recolligere potest. communis.

Thema 95.

Regale supremum dominium residet in Rege, & supremo Domino, & subditi nõ sunt in dominio Regis, sed solum ratione iurisdictionis, & protectionis, & suprema potestas, & alia regalia sũt à supremo Dño separabilia, & que possunt, & quomodo alienare.

P A R S D V O D E C I M A

De Honoribus, & Oneribus utilis Domini pro feudis.

Thema 1.

Rusticus si feudum nobile cum vassallis obtinet à Rege, vel ab alio cũ Regio assensu efficitur nobilis, dum tale feudum possidet.

Thema 2.

Vassallus feudatarius tenetur Regi ad sex, quæ in suæ fidelitatis iuramento consideretur, videlicet incolumẽ, tutum, honestum, vtile, facile, & possibile, quæ obseruare debet.

Thema 3.

Vassallus vltra prædicta sex, tenetur ad multa aliã Dño suo, de quibus infra.

Thema 4.

Vassallus pro fidelitate licet ad plura supra prædicta teneantur, tamen ad tria reducuntur: ad reuerentiam, ad taciturnitatem, & ad vtilitatem Domini, & primo de reuerentia, quod vassallus sine venia Dominum suum in ius nõ vocat. communis.

Thema 5.

Auxilium Domino vassallus præstare non tenetur in his, quæ iuri diuino, siue naturali contraria sunt, nec aduersus se ipsum. communis.

Thema 6.

Vassallus Dominum suum contra Papam, Imperatorem, Regem, antiquiorem Dominum, & se ipsam auxilium præstare nõ tenetur, & est forma iuramenti.

Thema 7.

Vassallus auxilium Domino contra ipsius vassalli patriam præstare non tenetur. communis.

Thema 8.

Vassallus iurat, quod nunquam erit in consilio, auxilio, vel facto, ut Dominus amittat vitam, honorem, vel rem aliquam habet, & quid sint, & importea. communis.

Thema 9.

Seruitia ad que vassallus tenetur Domino non debet offerre, sed requisitus præbere. communis.

Thema 10.

Dominus seruitia distincte debita, moderate exigere debet considerata qualitate vassalli, feudi, & bonorum, & si Dominus superflua, & indebita exigit vassallus potest adire ad Superiorem, etiam actione iniuriarum.

Index Thematum Dilucidationum.

Thema 11.

Vassallus præstat seruitium suis sumptibus, si in inuestitura nihil de expensis dictum sit, & feudum sit pingue, sine vero tenet, & sit pauper culpa sua, expensis Domini, & feudum non amittit, & secus in infirmo.

Thema 12.

Feudatarius, siue vassallus in bello iusto, & intra Regnum, suis expensis seruit, si redditus feudi sunt sufficientes pro Domino, & in bello, si vero non sufficient, ad expensas moderatas Domino seruiet.

Thema 13.

Vassallus Dominum extra territorium, pro Regno, aut dominij sui tuitione iniuriam suam, vel suorum vendicando, sequi debet Domini expensis etiam ultra mare, & ita seruetur in hoc Neapolitano Regno.

Thema 14.

Vassallus Domino in pace, & in bello opem ferre debet etiam in rixa, si præfens est, tamen ipsum, quam Superiorem seruire tenetur.

Thema 15.

Vassallus Dominum egenum alere non tenetur, quia cum deberetur ratione feudi, quod cum reperitur sub alijs oneribus, esset iniquum, & proinde non præstat, communior.

Thema 16.

Vassallus Dominum ære alieno grauatum reuelare non tenetur, nec carceratum pro debita soluere, liberare, & iura feudalia Dni assignantur creditoribus.

Thema 17.

Si in inuestitura nullum exprimat seruitium, tunc congruum seruitium debetur secundum qualitatem rei, & personæ.

Thema 18.

Rex dando alicui tot annuos introitus, & nihil dicit in feudum, adoha non debetur, etiam quod sit intrusus, & alia clausula extarent, sed secus quando datur in feudum, decisum.

Thema 19.

Feudum quando datur sub adoha vnus

paris chirothecarum ancipitris, vel ensis, aut alterius rei argenteæ, vel auri, aut tanti piperis, vel alterius rei, ita debet semper seruari, & non alterari, nec quidquid ex redditibus bonorum cedentium feudo potest quid remittere.

Thema 20.

Vassallus feudi redditus vntiarum viginti per annum pro militari seruitio, renitens militare cum tribus equis, & duobus famulis, tenetur ad adoham, quæ est medietas fructuum anni vnus, & parum plus, idest pro singulis vntijs redditus, soluentur vntiæ decem cum dimidia.

Thema 21.

Adoha dicitur medietas fructuum vnus anni plus, & minus, secundum qualitatem feudorum, iuxta taxam feudorum, de qua infra.

Thema 22.

De consuetudine, & stylo Regiæ Cameræ Sumariæ taxandi, & soluendi adoham, & Ritus ipsius Cameræ.

Thema 23.

Quando feudum est dishabitatum, & remansit vnus vassallus, cum castellano, & caupone adoha non soluitur, vti de feudo habitato. decisum.

Thema 24.

Subfeudatarij de subfeudis planis, & de tabula, & seruitium concessum Baroni datur; de feudis vero quaternatis, adoha, siue seruitium debetur Regi.

Thema 25.

Si Rex remiserit seruitium Baroni, nisi sit etiam remissum respectu subfeudatarij, vassallorum Baro exigere adoham debitam per vassallos.

Thema 26.

Remissa medietate adohæ, siue seruitij per Regem alicuius Terre, siue feudi, & deinde deuoluti Curie, & reconcessi reseruato iure adohæ, Curie debitum, & non ultra, & subfeudatarij tenentur ad seruitium debitum.

Thema 27.

Rex ob delictum, vel alias succedens in Baro-

Index Thematum Dilucidationum .

Baronia, vel quam reconcessit, vel alteri dedit, adoha de subfeudis etiam alijs concessis medio tempore debetur Baroni, maxime si reconcessit cum feudis quaternatis.

Thema 28.

Facta restitutione bonorum feudalium, si ob aliquod impedimentum restitutio non habuit effectum, sed pecuniã ascendentem ad valorem feudorũ, & fructuũ, tenetur ad solutionẽ adohæ.

Thema 29.

Si Baro, de mense Augusti decesserit, & eius hæres soluerit releuium, si eodẽ anno imponitur generalis adoha, vna solutio debetur ad electionem Fisci, decisum.

Thema 30.

Adohæ onus nõ imponitur in damnum vitæ militiæ secundogeniti, nec paragij mulierum, neque pro rata, sed in damnum primogeniti integrè, decisum.

Thema 31.

Feudatarius, & emptor nouus, si per vnum, vel duos menses ante impositionem adohæ possidens, adoham dare tenetur, etiam quod desierit. decisum.

Thema 32.

Sclauones, & Albanenses, qui in vno loco semper non permanent, si habitare non reperiuntur, non soluent, nec contribuunt in adoha, si tempore impositionis discesserint. decisum.

Thema 33.

Adohæ solutio spectat ad conductorem feudi ad longum tempus cum assensu, & non ad Dominum proprietarium. decisum.

Thema 34.

Feudatarius respectu seruitiorũ militarium, id est adoharũ, non exigit à vassallis, nisi medietatem dicti seruitij, & à singulis vassallis ultra carolenos quinque.

Thema 35.

Mulier tenens feudum pro dotario tenetur soluere adoham, & vassalli ipsi tenentur ad subuentionem, & ad contributionem adohæ.

Thema 36.

Feudum si creuit ex industria feudatarij nõ potest augere seruitiũ, siue adoha, sicut nec minus præscribi potest.

Thema 37.

Fructus feudi, si propter guerram, vel pestem diminuuntur, non tamen adoha, vel seruitium minoratur, nisi pro Regni necessitate.

Thema 38.

Feudatarius est vtrius Dominus feudi, & omnia pacta inuestituræ sunt seruanda, & per bellum nõ amittitur dñium.

Thema 39.

Releuium est medietas fructuum vnus anni post mortem cuiuslibet feudatarij ab hærede, vel successore feudi, siue annuorum introituũ datorum in feudum debetur de consuetudine in signum deuotionis, & reuerentiæ, ac pro noua inuestitura obtinenda infra annum, & diem, sed non debetur de alijs perceptionibus non datis in feudum, decisum.

Thema 40.

Releuium si anno quo moritur feudatarius fructus non fuerint, quia debetur de fructibus vnus anni, secundum meam opinionem debent coaceruari fructus trium annorum, & omnium tertie partis medietas capi, redacta in pecunia, & pro releuio solui. decisum.

Thema 41.

Releuium soluitur, vt est moris quantitatem vntiarum decem non excedat; sed ordinatum est, vt de omnibus feudis pro releuio soluatur medietas fructuum Domini, vt & in præcedenti Dilucidatione.

Thema 42.

Releuium ob vitam militiã non minuitur, & integrè soluitur per primogenitum secundogenitis. decisum.

Thema 43.

Si eodem anno moritur pater, qui obtinuit, siue petijt inuestituram, deinde filius, qui similiter suam petijt inuestituram, releuium duplicatum debetur, & quilibet siue pro medietate fructuum,

Index Thematum Dilucidationum.

atum; sed Ego crederem cum æquitate, & si pater non petijset; simplex releuium debetur.

Thema 44.

Releuium solui debet infra annum, & diē à die aditæ hæreditatis, alias antiquitus amittebatur feudum, hodie soluitur duplicatum, vel componitur cum Curia, & excusatur; & soluitur simplex releuium, decisum.

Thema 45.

Tempus anni, & diei ad petendam inuestituram, & soluendi releuium non currit à die mortis feudatarij, sed à die hæreditatis aditæ, & possessionis suæ, non autē si possessio esset penes alium, & successor non fuerit in culpa feudum recuperandi, & vnicum releuium debetur, decisum.

Thema 46.

Pupillo, minori, prodigo, datur restitutio si mortem prædecessoris non denuntiarunt, & inuestitura soluto releuium non obtinuerunt, & soluunt simplicum, & debent soluere eo tempore, modo, & forma, prout maiores soluit decisum.

Thema 47.

Concesso aliquo castro, siue feudo alicuius Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, vel Baroniæ cum Regio assensu in subfeudum mortuo Principe, vel alius eius filius, & successor tenetur soluere releuium etiā castris, & feudis subinfeudatis, decisum.

Thema 48.

Feudo vendito cum pacto de retrouendendo, mortuo veditore, si hæres, siue successor reemit, non tenetur ad releuium, decisum.

Thema 49.

De releuij essentia, quomodo, quādo, & quibus solvatur, & de quibus rebus, ex qua causa, & quod loco inuestituræ sit, quod alia nõ indiget post ultimi feudatarij mortem, nisi quod successor ipsum soluat.

Thema 50.

Feudo concesso duobus in solidum, quod

vnus succedat alteri, & sic superflis morienti succedendo, vel iure accrescendi habens, releuium non soluit, decisum.

Thema 51.

De feudo donato cum clausula, ex nunc post mortem, & cum Vniuersitate bonorum, debetur releuium, si verò cū clausula, ex nunc pro tunc, vel vnum feudum tantum donatur, releuium non debetur, decisum.

Thema 52.

De feudo donato causa mortis cum Regio assensu releuium nõ soluitur, decisum.

Thema 53.

De feudo refutato, vel donato per patrem filio, siue per fratrem fratri, & deinde ob mortem refutarij, siue donatarij, re vera ad patrem, siue fratrem, releuium debetur, decisum.

Thema 54.

Si imponitur, & debeatur adoha, & releuium vnicum ipsorum pinguior ad electionem Fisci fit solutio, decisum.

Thema 55.

Castro, vel feudo per socrum genero pro dote filia dato dominio, & vsufructu vita durate reseruat, socro mortuo, & feudo peruento genero, releuium non debetur, nõ fuit decisum, & Fiscus se concordauit pro medietate releuij, & adducuntur decisiones aliæ non deberi.

Thema 56.

Feudo per vxorē cum Regio assensu in dotem dato, mortuo viro, releuium debetur, sed si assensus non fuerit expeditus per mortem vxoris, vnicum debetur releuium, decisum.

Thema 57.

Si per longam consuetudinem releuium non soluendi, non soluitur, vel quando feudum datum ea lege, vt releuium non solvatur, nec soluitur; vel quando feudum datur vt singulis annis, aliquid solvatur, releuium non soluitur.

Thema 58.

Post mortem feudatarij feudo peruento ad Re-

Index Thematum Dilucidationum .

ad Regiam Curiam, & deinde concessio, siue vendito, concessionarius, siue emptor nō tenetur ad releuium .

Thema 59.

Primogenitus successor in feudo, vitam militiam pro feudo alijs fratribus secundogenitis dare tenetur, decisum,

Thema 60.

Vitam militiam non esse paragium, neq; portionē feudi, sed onus feudi, quod de fructibus feudi per primogenitum secundogenito loco alimentorum.

Thema 61.

De feudo legato, de quo primogenitus soluit extimationem legatam, debet secundogenitis vitam militiam.

Thema 62.

Primogenitus habens iurisdictionē criminalem in feudo, an tenetur dare vitam militiam secundogenitis .

Thema 63.

Iurisdictionem civilem habens, tenetur ad vitam militiam fratribus secundogenitis, & non qui criminalem.

Thema 64.

De Casalī, siue Terra iure emphiteusi concessa pro aliquo Canone, primogenitus succedens ad vitam militiam secundogenitis non tenetur .

Thema 65.

Vita militia an detur in feudis ex pacto, prouidentia, vel hæreditarijs, aut iuris Francorum .

Thema 66.

Vitam, & militiam in lineā transuersali, utpura quando moritur frater, possessor feudorum, & alij fratres minores eam petunt, à fratre maiore succedente in feudis non deberi, decisum.

Thema 67.

Vita militia an detur de feudo refutato à patre ad ipsum reuerso .

Thema 68.

Per filium primogenitum, vel alias cui à patre est refutatum feudum, pluribus rationibus hinc inde adductis, & discussis, tandem contra primogenitum concluditur, scilicet vitam militiam alijs fratribus de feudo refutato de-

beri . Plures adducuntur decisiones Sacri Neapolitani Consilij, & supremorum aliorum externorum Tribunalium in fine .

Thema 69.

Vita militia de feudo donato nō debetur.

Thema 70.

De feudo per filium, vel alium successorem post mortem prædecessoris retempto, an debeat vita militia alijs fratribus, vel pars pretij .

Thema 71.

Primogenitus si de propria pecunia remittit feudum à patre cum pacto de retrouendendo alienatum, si secundogenitus voluerit vitam militiam, debet nē cōtribuere in feudo, vel extimabitur illud reemendi ius .

Thema 72.

Feudo concessio ad certam generationē, & esset in fine, durante tempore concessionis, ad vitam militiam secundogenitis comprehensis in prima inuentura tenetur, secus si fuerit renouata, & non comprehenderentur.

Thema 73.

Succedēs in feudo, ex quo pater, vel frater primogenitus, ingressus fuit monasterium, & professionem fecit, successor vitam militiam alijs fratribus dare tenetur, etiam si ingressus esset Cardinalis, discussis hinc inde rationibus, reiectis etiam contrarijs firmatur, & etiam decisum adducitur.

Thema 74.

De feudo foriudicati ad filium, patrem, fratrem, vel agnatum, ad Fiscum peruento debetur vita militia alijs fratribus secundogenitis .

Thema 75.

Secundogenito mortuo, patre viuento, relicto filio, an filius primogenitus feudi successor dabit vitam militiam nepoti ex fratre secundogenito p̄mortuo.

Thema 76.

Secundogenito filio, siue fratre effecto rebelle, Fiscus nec eius saltim vitam militiam à fratre primogenito, & habere debet, decisum in fortiori casu.

Thema

Index Thematum Dilucidationum .

Thema 77.

Si Pater acquisiuit feudū pro se , & filijs hæredibus ex secundo matrimonio , primogenitus , & alij filij ex primo matrimonio habebunt partem pretij feudi, vel vitam militiam .

Thema 78.

Vita militia à fratre primogenito succedente in alijs feudis, non debetur fratri secundogenito , cui pater feudum feudum aliquod reliquit, decisum.

Thema 79.

De feudo patruī, vel auunculi , in quo successit nepos primogenitus , tenetur ad vitam militiā alijs suis fratribus minoribus, decisum.

Thema 80.

Compromissum de causis feudalibus, absq; directi Domini assensu fieri non potest. communis .

Thema 81.

Compromissum de vita militia etiam de ea taxanda plus, vel minus super feudis, fieri non potest sine Regio, siue directi Domini assensu .

Thema 82.

Feuda sine directi Domini assensu, omni iure alienari prohibentur in totum, & in partem, adeo quod nec locari possunt, nec ad longum, nec ad modicum tempus, & si afficerentur cum iurisdictione Vniuersitates præferuntur, decisum .

Thema 83.

Feudum etiam francum sine Regio assensu alienari nõ potest, nec communicabile est cum alia Vniuersitate de pasculis , nec de alijs , nec per transactionem transferri, nec permutari .

Thema 84.

De aliquibus casibus , in quibus in alienatione, siue distractione feudi assensus Regis, aut alterius directi Domini non requiritur, vt infra .

Thema 85.

Feuda sine directi Domini assensu indotem non dantur , sed multoties sic, vt infra .

Thema 86.

Vsufuctus in feudis sine directi Domini assensu non fit , sed vita feudatarij durante sine assensu concedi potest.

Thema 87.

Re feudali alienata vti burgeniatica , siue allodialia , deuoluitur ad Dominum, siue ad Baronem, in cuius dominio, siue territorio sit .

Thema 88.

Legitima non debetur de Regno, Principatu, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, & de alijs feudis, & quod feudū imputetur in legitimam, quæ est tertia pars totius pretij feudi, decisum.

Thema 89.

Vassallus prudens, & sciens, negans rem esse feudalem, ipsam amittit, quomodo, & quando habetur infra .

Thema 90.

Feudatarius de iure communi feudorū post mortem prædecessoris tenetur infra annum, & diem impetrare renouationem inuestituræ , alias amittit feudum , & circa petitionem idem de Iure Regni, sed non mittitur, si in tempore non petierit , & ad quid tenetur , & directus non potest de facto possessionem capere, sed necesse est, quod interponatur sententia.

Thema 91.

Vltra , quæ diximus supra hac eadem Parte Dilucidationibus 4. 5. & pluribus sequentibus, feudatarius ipse tenetur suo directo Domino dare adiutorium moderatum, quando maritat filiam, facit filium militem, quando aliud feudum emit, accedit ad bellum, vel ad Principem pro tuitione, vel pro pace subditorum .

Thema 92.

De Domino feudi , & bonorum feudaliū , quod non soluat collectas, vel alias impositiones, nec in extimo, siue catastro Vniuersitatis feudalia bona ponantur, quia duplici onere grauari non debent .

Thema 93.

Vassallus de feudo, subfeudo, & eorum bonis

Index Thematum Dilucidationum.

bonis in totum, & in partem sine Regio assensu non disponit, & omnis dispositio aliter facta, est nulla, & bona non transferuntur.

Thema 94.

Fendum, & si diuidi, prohibitum est, tamen diuiditur expressè, & tacitè, & quomodo, & quâdo, & quod in utroque Regno Siciliæ Francorum Iure vinitur, & ad primogenitum feudum spectaret, & de feudo separato cum Regio assensu ab alio feudo, quod sit feudum de per se, & feudum quaternatum, non inconuenit esse in Terrâ Baronis.

Thema 95.

Contractus omnes dispositionis feudorum, subfeudorum, & rerum particularium ipsorum prohibentur, & sunt nulli, & de Iure Regni nec in subfeudum dari possunt, & de Iure communi feudorum subinfeudatio cum tabus requisitis fieri dicitur, & si sit in subfeudatarium, vel alium, cui dantur, transeunt cum conditionibus, qualitatibus, & natura, ut apud dansem erat, & concessa fuerant, & non aliter commnis.

Thema 96.

Subfeudatarius tenens feudum ab aliquo feudatario, ipsi Domino immediato seruire debet, & non Domino mediato, & ab illo inuestituram habere, & primus Dominus vassallum sui vassalli ad seruiendum non cogit, sed requisitus vassallus ad seruiendum suo Domino in casu necessitatis.

Thema 97.

Subvassallus à feudatario inuestitus Domini immediati vassallus est, qui immediatus non desinit, quod ipse primi Domini vassallus sit, & subvassallus ordine Domini immediati requisiti à mediato Domino, ipsum mediatum seruire debet.

Thema 98.

Vassallus si contra omnem hominem fidelitatem Domino suo iurat, eque auxilium præstare teneatur, tamen

excipiuntur Papa, Imperator, & Rex, siue Princeps superior contra quem suum Dominum iuuare non tenetur.

Thema 99.

Vassallus contra Magistratum dominio suo auxilium præbere non debet, maxime quod à Deo ponuntur, & ministri Dei sunt.

Thema 100.

Vassallus Dominum suum cui subest contra propriam Patriam intrare, nec seruire debet.

Thema 101.

Vassallus contra se ipsum, & contra suam uxorem Dominum suum iuuare non tenetur, etiam si de hoc iurauerit.

Thema 102.

A vassalli promissione auxiliandi Dominum, excipiendi sunt pater, mater, fratres, & filios, cum hoc etiam natura suadeat, & contrarium inhumanum esset.

Thema 103.

Vassallus contra antiquiorem Dominum iurare, nec auxiliare Dominum posteriorem non possit.

Thema 104.

Vassallagium, & seruilis subiectio, & contra inter vassallum, & Dominum, inuestitura feudi, & iuramento contrahitur, & de homagij, & ligij iuramento, & de suis effectibus.

Thema 105.

Vassallus duorum Dominorum, respectu diuersorum Principatum, Comitatum, & Dominiorum, ipsis inter eos guerram agentibus, si vnus contra alium adiuuare, & auxiliare quem potest.

Thema 106.

Comes, vel alius confederatus cum duobus Regibus, qui treguam inter eos fecerunt, tregua rupta confederatus, cui ipsorum adhærere, & ei auxilium contra alium præstare debet.

Thema 107.

De sex iuramenti speciebus à vassallis feuda habentibus, & bona allodialia, & de

Index Thematum Dilucidationum.

& de prima specie, quæ familiaritatis iuramentum à quibus præstatur.

Thema 108.

Iuramentum, quod habitantes præstant Domino Ciuitatum, & locorum, est secunda species, & aliud præstatur à possessoribus bonorum in locis, ubi bona sunt sita, est tertia species, & ratione iurisdictionis in toto suo territorio, ab omnibus Dominus reuereri, & honorari debet, & de quarta specie iuramenti formula.

Thema 109.

De quinta iuramenti specie, & quæ fidelitatis iuramenti vocatur, quod à vassallis Domino, à quo feudum habent, præstatur, in quo promittantur illa sex . vulgata, & ad alia, de quibus diximus in Dilucidat. 2. 3. & 4. huius 12. partis.

Thema 110.

De sexta specie, quæ iuramenti assurationis est, & quo ad effectum idem esse, cum iuramento fidelitatis, quod præstant Domino, etiã familiares, domestici, habitantes, & bona burgensata in Domini territorio habet, etiam quod feudum ab eo non teneant.

Thema 111.

De feudo conditionato, quod duobus modis fit. Primo, per concessionem, & investiturã, vt soluantur tot anni ducari, vel res aliqua certa præstetur. Secundo, quod talem certam præstationem per tempus immemorabile dederit ei Domino, à quo feudum tenet, & ultra pecuniam, vel rem conuentam, ad aliud non tenetur, etiam si sit vassallus plurium, nec in tempore necessitatis aliud dare tenetur.

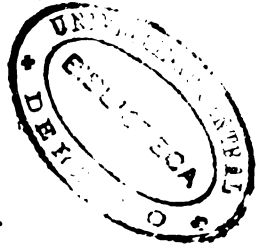
F I N I S.

THEA

THEATRUM
FEUDALIS
PARS DECIMA
EX QVIBVS CAVSIS
FEVDA AMICTVNTVR.
DILVCIDATIO PRIMA.

THEMA:

Dominus directus, & utilis ad paria iudicantur pro feudis, & eisdem culpis vterque priuatur.

Dominus, & Vaxallus sunt correlatiui, & statutum in vno in aliam videtur. Dominus priuatur directo suo ex causis, quibus Vaxallus vtili suo.

Dominus eandem fidelitatem tenetur seruare Vaxallo, quam & Vaxallus in Domino directum, alias vterque dicitur malefidus.

Dominus, & Vaxallus sunt correlatiui, & statutum in vno correlatiuorum extenditur ad aliud, l. fin. C. de indict. vertuit tellen. & per hanc regulam correlatiuorum, quod statutum in Vaxallo, idem in Domino dicendum, & eisdem causis Dominus proprietate, & suo dilecto priuatur, Camilli de Laxatha.

quibus & Vaxallus feudum, & ipsius vtili dominio, tex. est in cap. vnic. qualitat. Dominus propriet. priuet. & gloss. in cap. de forma 22. quest. 5. in vers. vicem inquit & eadem fidelitate tenetur Dominus subdito, quia subditus tenetur Domino, & si Dominus non fuerit fidelis subdito priuatur dominio suo Dominus enim in omnibus vicem fideli suo redere debet, quod si non fecerit, merito censetur malefidus, cap. vn. §. fin. de forma 22. quest. 5. vbi dictum cap. vnicum de forma fidelit. de verbo ad verbum refertur, firmat Hypol. de Marsil. in l. si quis vidua col. 5. vers. dixit de quaest. Ias. conf. 136. col. 7. vers. non obstat, Det. conf. 185. col. fin. & alij, quos refert Ant. Gabr. lib. 6. conclus. 3. num. 34. & proinde eisdem modis, quibus Vaxallus feudo priuatur eisdem, & Dominus suum directum amittit, vt praediximus, & late infra in hac parte 22. Dilucidat.

A

cidat. 6. & pluribus sequentibus de eis, ad quæ Rex, siue Domini, & Vaxalli ad inuicem tenentur, etiam cum causis exceptis.

PARTIS DECIMÆ:

Dilucidatio I I.

THEMA:

Feuda duobus modis finiuntur, & adimuntur re ipsa, & ex persona.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** Feudum, & emphytheusis Re extinguitur, quando ipsius interitu.
- 2 Feudum interitu amittitur, quando incendio, casmate, terremoto, vel alluione, & bello.

H Is duobus modis re, & persona omne feudum extinguitur, & Re & quando feudum cum rei interitu, in qua constitutum est ipsum interijt, argum. vsusfructus, vt in *g. fin. instit. de vsufruct. l. penult. C. eodem.* & idem emphytheusis, vt in *l. 7. C. de iur. emphyt. Vvsembech. de feud. cap. 15. num. 2. Vvltcius de feud. cap. 11. num. 5. interitu, vel aliter re sublata, in qua vt in suo subiecto ius aliquod est, ipsum etiam ius tanquam eius rei adiectum tolli ipsa suadet ratio logica: Multis enim modis & res aliqua interire potest, vt puta incendio, casmate, terremoto, alluione, vt est in *d. g. fin. instit. de vsufructu, & in l. qui vniuersas, g. ite quod Mari, ff. de acquiren. vel amict. possess. ite calamitate belli, cum prædia ab hostibus occupentur, vt est rex. in l. cum vnus, g. fin. ff. de bon. Auth. iud. possid. Nam idem est, dum ita amittitur, vt omnino extingatur, feudumque esse desinit, vel vt feudum non detineat, sed possessor amittit taliter, quod habere non valeat, & ipsis modis re ipsa feudum amittitur Vvltcius d. loc. n. 3. 4. & 5.**

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio I I I.

THEMA.

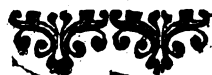
Feudum amittitur ex persona s. morte alterius directi, vel vtilis

Domini in vtroque nullo existente successore.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** Feudum morte Domini directi nullo relicto successore, nec fisco extinguitur, & ad vtile accedit.
- 2 Feudum non est ab simile ab vsufructu.
- 3 Feudum morte extingui de naturali non est dubium, & idem de Ciuili, qua media, & maxima capitis diminutioni accedit, idem statuendum.
- 4 Feudi origo ad ius non naturale, sed Ciuile referenda sit.

R Espectu feudi inter directum, & vtilem Dominum mutua quædam obligatione feudum extingui, & primo morte Domini directum nullo successore, vel superiore, nec fisco existente, tunc feudi proprietates, & directum dominium ad vtile accedit, cum feudo, & vtili dominio consolidatur, & qui Vaxallus contraerat, desinit esse Vaxallus, & qui iure feudi antea possederat, nunc iure suo proprio, eoque pleno iure possidere, & in feudo plenam proprietatem vtile dominium, & proprietatem habere incipiat quemadmodum & de vsufructu, cui feudum non est ab simile, vt in *d. g. fin. instit. de vsufruct. & loquitur Papi-nianus in l. Pater in fine, ff. de Castrenf. Pecul. Paul. in l. si extraneus, ff. de vsufructu ibi (plena proprietates) ipsumque feudatarium in tali casu in quocumque feudo, cuius sit qualitatis succedit, & cum hoc ita iure casum sit Agnati vltiores, si feudum sit ex pacto, & prouidentia, de eo conquærendi causam non habent, & de morte naturali non est dubium, de morte autem Ciuili, quæ media, & maximè capitis diminutioni accedit, idem statuendum putat Vvltcius d. cad. 11. num. 7. & 8. quod probatur argumento vsusfructus finiendi, per *d. l. penult. C. de vsufructu. Confirmatur etiã ratione, & quod feudi origo ad ius non naturale, sed Ciuile referenda sit, cuius iuris, nisi qui iidem Ciues Romani, non sunt capaces, scilicet ij, qui à Domino de vtili dominio non fuerunt inuestiti, & consolidationem, cum directo habere non possunt.**

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio I. I I I.

T H E M A.

Dominus directus, si infra annum, & die Vaxallo petenti inuestituram non fecerit proprietatem feudi amittit.

Quia brevis non opus alio Summario.

Diximus Dominum, & vaxallum pro feudo ad paria iudicantur, & proinde sicut Vaxallus, qui inuestituram infra Annum, & diem non petijt feudum amittit, vt suo loco dicimus, ita Dominus proprietatem feudi amittit, si Vaxallum inuestituram petentem infra Annum, & diem non inuestierit, glos. in cap. fin. per quos fiat inuestit. & ibi Bal. Iacob. de Bellouit. Aluarot, & alij in cap. vn. §. Porro col. 1. quæ sit prima caus. benefic. amittit. Præpositus in cap. vnic. quo temp. Miles inuestit. pet. debet Iacobin. de feud. in verbis, qui quidem inuestiti præstiterunt iuramentum fidelitatis col. 10. in fine, Syluan. de feud. recognit. quæst. 30. Vvrm sc. in præct. obseruat. tit. de feud. obseruat. 30. Hart. Hartman. in præct. obseruat. tit. de feud. obseruat. 9. circa medium Roland. à Vall. cons. 13. num. 22. lib. 1. Petr. Iacob. in præct. de caus. ex quib. Dom. debet amittere feudi proprietatem.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio V.

T H E M A.

Dominus non faciens iustitiam Vaxallis, & malè ab vti tractat proprietate feudi priuatur, & à superiore, etiam Vaxallis non cõquerentibus potest eos à tali Domino eximere, communis.

S V M M A R I V M.

Dominus iustitiam non faciens Vaxalli proprietate feudi priuatur.

- 2 Dominus proprietate feudi priuatur, si feudo malè ab vtitur, & subditos malè tractari.
- 3 Superior potest subditos à Tiranno malè tractata eximere.
- 4 Dominus subditos in statu, quo inuenit subditos permanere, & conseruare debet.
- 6 Dominus munitissimas Ciuitates habet, quæ subditi fide, & amore prosequuntur.
- 7 Dominus durum, & terribile videtur, quod ad paria cum Vaxalli iudicentur.

Dominus ꝑ proprietate feudi priuari, si Iustitiam Vaxallo non faciat, cap. vn. in fine de milite Vaxallo, qui contumax est glos. in cap. vnic. §. item, qui Dominum in vers. Iustitiam, quæ fuit prima caus. benefic. amittit. & illam glos. communiter Doctores sequuntur, vt per Iacobin. de feud. in vers. distiquè Vaxalli num. 24. Syluan. de feud. recognit. quæst. 30. numer. 4. Iul. Clar. in §. feudum quæst. 68. Borcolt. de feud. capit. 8. num. 138.

Item Dominus proprietate feudi priuatur, si feudo ab vtitur, & subditos suos malè tractat Alberic. de Rosat. in libenè à Zenone, C. de quadrienn. præscript. Grammat. cons. 162. num. 15. & seq. Bart. Socc. consil. 272. num. 9. lib. 2. immò etsi subditi de Domino eorum non quærentur, ꝑramen superior potest eos eximere à iurisdictione Domini Tirannidem in illos exercentem, Io. Fab. in §. fin. in lit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Guid. Pap. in decis. 62. debet enim ꝑ Dominus subditos suos tractare, tanquæ Filios, & Nepotes, l. si quis filium, vbi Ias. circa princ. C. de inoffic. testam. Bal. consil. 460. lib. 1. eosquæ fauoribus prosequi, l. 1. C. de veteran. lib. 12. Ant. cons. 110. & cum sit cõmunis omnium Pater, Roland. à Vall. cons. 1. num. 103. & ꝑ in eo statu, quo ipse reperit eos conseruare Ioannes de Platea in l. neminem in fine, C. de decurion. lib. 10. ita fiat rursus à subditis, diligitur ꝑ Munitissimas Ciuitates obtinet Princeps, quem subdit fide, & Amore prosequuntur, Grauet. cons. 241. num. 15. sicut igitur Vaxallus, qui feudo ab vtitur, feudum amittit, ita & Dominus, vt diximus, quod durum, & terribile esse Dominis, & tantum ius continere dicit Bald. in cap. 1. de form. fidelitatis, & in d. vers. Dominus vero, & Capyc. decis. 69. num. 28. & in d. cap. Aluarot. nu. 5. Laudens. num. 20. Præposit. num. 3. Ifern. num. 5. Afflic. num. 13. Schench. Balzeran. num. 4. Vvltius cap. 11. numer. 52. ex alijs Rosental. capit. 10. conclus. 1. litera A. vers. & viceuersa, &c. tamen ita lex scripta.

est, l. prospexit, quæ & à quibus manumif. liber. non fiat, Borcolt. d. cap. 8. num. 139. ad multa alia tenetur Dominus Vaxallo, de quibus latè diximus infra in hac par. 12. Dilucidat. 4. & pluibus seqq. & demum, ex quibus causis Vaxallus feudo priuatur, ex eisdem Dominus proprietatem suam amittere debet, & in prima huius partis Dilucidatione diximus aliquibus exceptis, vt in d. part. 12. Dilucidat. 5. & seq.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio V I.

THEMA.

Feudo, quis non priuatur, nisi legitime de culpa constet, nec à Papa, vel Imperatore, qui contra præmissa, & verba contrauenire non possunt, communis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Possessione, quam quis habet, nemo de facto priuandus, & non ex culpa, nisi legitime constiterit.*
- 2 *Papa, Imperator, nec alius Dominus sine causa, & conuictum ea culpa Vaxallum disuicere potest.*
- 3 *Vaxallus, vt feudo priuetur, requiruntur legitime probationes, & sententia.*
- 4 *Princeps comprehensis in inuestitura præiudicare non potest, nisi urgente, & suadente necessitate.*
- 5 *Inuestitura est contractus, ex quo mutua obligatio inter dantem, & recipientem nascitur.*
- 6 *Princeps contra sui Priuilegij, & concessionis verba venire, & reuocare non potest.*
- 7 *Principis verbum firmissimum esse debet.*
- 8 *Principis lingua extat gratia in scriptura testimonium.*
- 9 *Feudum, nec pro necessitate sine culpa à quouis Principe adimi potest.*
- 10 *Dominus ob meliorem oblationem putæ seruitiorum Vaxallum inuestitum priuare non potest. Inuestitura est contractus nominatus, ibidem.*

- 1 **N**emo ꝑ de facto sua possessione priuandus est ex aliqua culpa, vel causa, nisi de ea legitime constiterit cap. 1. de feud. sine culp. non amittendo, vbi communiter DD. & in cap. 1. de natur. feud. ibique glos. & omnes scrib. latissime Capyc. in sua inuestit. in vers. feuda amittuntur, & ex innumeris alijs autoritatibus Rosental. in sua Synopsi feud. cap. 10. concl. 11. in glos. litera A. vt omittam alios Doctores, qui hanc priuationis materiam latè pertractat, inde Bal. eleganter dicebat in capit. 1. in princ. de natur. success. feud. per illum tex.
- 2 quod nec ꝑ Papa, nec Imperator possunt disuicere Vaxallum, semel inuestitum, nisi causa cognita, & culpa conuictum, ac per sententiam iudicatum, & licet Deus subiecerit Papæ, & Imperatori leges, & tributa non tamen eis subiecit conuentiones contractus, & Consuetudines feudales, quibus obligatur, idem voluit etiam Bal. in Auth. omnes Peregrini num. 7. C. commun. de success. Curt. in tract. feud. 2. part. vers. duo
- 3 decimo quero, & quod ꝑ requirantur legitime probationes, & sententia, ex qua quis ob culpam, vel alias priuatur ex alijs in meo
- 4 conf. 5. nu. 127. & seq. siquidem ꝑ nec Princeps in inuestitura comprehensis quicquam præiudicare potest, nisi urgente, & suadente necessitate, Molin. de iur. primog. lib. 1. cap. 8. num. 30. & seq. Menocch. conf. 439. num. 21. Nam feudum constituitur per inuestituram ꝑ inuestitura autem est contractus, siue negotium, ex quo mutua oritur inter dantem, & accipientem obligatio, vnde nec Principi quidem recedere, licet per tradita à Doctoribus in l. digna vox, C. de leg. Mozz. de natur. feud. num. 55. Soar. liter. F. num. 66. Fratic. Viu. lit. F. vers. feudo priuari, Det. conf. 23. num. 1. lib. 1. Menocch. consil.
- 6 426. lib. 5. Vulteius d. cap. 11. nu. 9. Et ꝑ contra sui Priuilegij, & concessionis verba Principi venire, & reuocare nõ decet, dixit Io: And. in cap. quam dilectio de consang. & affinit. in Nouell. quem sequitur Bald. in cap. 1. §. notandum, num. 2. de his, qui feud. dar. poss. Campegi. conf. 2. num. 26. Io: Iacob. Leon. in conf. 114. num. 125. regula decet de regul. iur. in 6. & reiectis contrarijs ex alijs multis de communi firmat, Molin. de primogen. lib. 4. cap. 3. num. 13. & plurib. seqq. tol. 142. & seq. Nec ꝑ contra suum verbum, quod firmissimum esse debet. Iaf. consil. 1. num. 1. lib. 2. Cassan. conf. 64. num. 24. vnde Bald. in cap. Sanctæ Crucis dicit, quod ꝑ in lingua Principis extat gratia in scriptura testimonium, & in executione commodi-

tas, &

Ex quibus Causis feuda amittuntur. Diluc. 7. 421

tas, & alia ad hoc dixi in meo conf. 86. n. 85.
 9 & pluribus seqq. Nec ꝑ pro necessitate feudum à quouis Principe concessum sine culpa adimi potest, tradit Scrad. de feud. part. 5. cap. 6. num. 35. idem de emphytheusi Io: And. ad Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua num. 4. in vers. numeratae, Iac. in l. 2. C. de iur. emphyt. addit Scrad. d. loco num. 34. Dominum Vaxallo feudum auferre non posse, etiam si alius meliorem conditionem afferat plura seruitia promittedo, &c. quod omni dubio caret, est enim contractus nominatus vltra prædicta, latè Rosental. cap. 1. conclus. 4. & cap. 11. conclus. 11. lit. F. & nec in totum, nec in partem ius quæsitum Vaxallo auferre Dominus potest, argum. l. quæ de tota, vbi Doctores ff. de rei vend. l. si filius familias in fine, ff. de testam. milit. in l. quod bonis, §. fin. ff. ad l. Falcid. l. optio, qui & à quibus, & ex alijs in terminis Rosental. d. cap. 10. conclus. 11. num. 7. & in glou. lit. G.

tiali in Constit. feudi per inuestituram interpositam debitum non agee, vel faciendâ non faciat, vt habetur in cap. 1. §. sed non est alia, quæ fuit prima caus. benefic. amitt. vbi communiter Doctores, & cap. 1. §. similiter quib. mod. feud. amitt. & dum in his
 2 semper arguatur Vaxalli culpa ꝑ modus amittendi feudum culpa dicatur, vt in dict. cap. 1. de feud. sine culpa non amitt. quæ aliter fellonia vocatur in cap. 1. si Domino, si de feud. defuncti contentio sit in cap. qualiter Dominus feud. priuat. in cap. 1. de Vaxallo, qui contra Constit. Lotar. & vocabulum barbarum esse Vigel. in Lexicon in vers. Fellonia, aliter culpam ingratitude nem, delictum, mortis feudorum, & passim interpetres indifferenter vocant, nonnulli etiam noxam offensic nem nuncupant, & ex quibus Vaxallus feudo priuatur, vt in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. & ex quib. caus. feud. amitt. cap. 1. an illæ, qui interfec. frat. Dom. sui, Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 1. & in glou. litera A. Ergo ꝑ culpa, siue delictum aliud est Amissionis, aliud commissionis, per glou. in l. si mora, ff. solut. matrim. Vvsembech. cap. 15. de quibus, quod commissionis est, grauius est, glou. in dict. l. mater, Vvsembech. d. num. 4. Gaill. centur. 4. 2. de pac. publ. concl. 6. num. 2. Culpa enim commissionis in Dominum est ipsum directè, vel indirectè per consequentiam offendere, & lædere, vt in l. 1. §. 3. ff. de iniur. Meo noch. conf. 534. num. 10. lib. 5. & est de natura feudi Vaxallum Dominum offendentem feudo priuari, Paris. conf. 21. num. 54. lib. 1. Det. conf. 18. num. 321. vers. lib. 1. Afflic. dec. 282. num. 4. de quibus distinctius infra.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio VII.

THEMA.

Feudum amittendi modus est vnus v3. si quid faciat Vaxallus non faciendum, quod vtramquè à fide dependet, communis, & culpa varijs nominibus vocatur.

SUMMARIUM.

- 1 Vaxallus inuestitus de feudo non agat faciendâ modus est feudum amittendi.
- 2 Feudum amittendi modus culpa, vel fellonia noxa, aut offensa vocatur, qua Vaxallus feudo priuatur.
- 3 Culpa, siue delictum est omissionis, vel commissionis grauius est.
- 4 Culpa commissionis in Dominum est directè, vel indirectè offendere, & offendens feudo priuatur.

Quotiescumquè Vaxallus, vel ex Consuetudine generali, secundum cap. 1. de form. fidel. capit. 1. de noua form. fidel. aut Curie illius, à qua feudum habet, vt in cap. 1. §. quomodo, enim Vaxallus in quib. caus. feud. amitt. vel ex Consuetudine spe-

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio VIII.

Et feudi amissionis, Causa Prima.

THEMA.

Vaxallus contra contenta in inuestitura feudi, & sic contra ius iurandum, & fidelitatem, quid faciens, & seruitium promissum, vel solitum non exhibet, feudum amittit, communis.

S V M M A R I V M.

- F** Feudatarius contra fidelitatis iuramentum, & contenta in inuestitura feudum amittit.
- 2 Vaxallus iurans fidelitatem Domino in contractu inuestitura feudi, contractui iurato contraveniens eius commodo priuatur.
 - 3 Feudum amittitur ob seruitium non præstitum, etiam si non fuerit dictum in concessione, quod propterea amittatur.
 - 4 Feudum amittit tributum, non soluens, quia infidelis.
 - 5 Eadem conventionis non seruans, priuandus est eius emolumento.

F Feudatarius, * si contra fidelitatis iuramentum, & contenta in inuestitura aliquid fecerit, feudo priuatur, tex. est in cap. de militum beneficio in tit. de feud. & benefic. Constit. cap. extra ordinem in cap. sancimus, & ibi Doctores de feud. sine culpa non amittuntur, glof. communiter approbata, (vt inquit clarus in §. feudum quæst. 53.) in cap. 1. §. similiter in vers. sciens, vbi Ifern. num. 23. Bal. num. 3. Laudens. num. 9. Beluif. vers. nota hic quidem, &c. Aluarot. num. 3. Præposit. num. 1. in fin. vers. non obstat regula posita, &c. Afflic. num. 7. in fine, & in §. fin. num. 15. Causa, &c. Schench. nu. 3. quib. mod. feud. amittit. facit tex. in cap. 1. in fine, ibi (si beneficio vult dignus haberi,) & ibi (perfidus, & periurus) Bald. in princip. Aluarot. num. 4. Præposit. nu. 2. & Schench. de form. fidelitatis, Petr. Rauenn. in cap. 1. §. illud enim in fine, quæ fuit prima caus. benefic. amittit. Iacobin. de S. Georg. in versic. dictique Vaxalli promiserunt non committere felloniam in 41. Causa num. 26. Curt. iun. part. 4. num. 32. Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amittuntur col. 28. §. trigesimo secundo, si Vaxallus, &c. fol. 56. Mozz. tit. fin. num. 118. in fin. Scheneid. part. 8. cap. 1. num. 128. Caus. 22. Scrad. de feud. part. 9. num. 12. Caus. 23. Intrigliol. in sua cent. feu. quæst. 98. Caus. 43. Petr. Iacob. in tract. aur. libell. rub. 59. num. 18. & 46. Io: Petr. Ferrar. in form. libell. quo agitur ad reuocan. feud. §. nec superstitibus, num. 24. Caus. 8. Grauet. conf. 182. num. 16. lib. 1. & in tractatu de antiquit. tempor. part. 4. §. transeo, nunc ad quartam, &c. num. 155. dicit communiter approbatam, Alex. conf. 13. cōsideratis his, &c. num. 19. lib. 6. Bart. Socc. conf. 87. visis inuestitura, &c. num. 16. lib. 3. Vvsembech. conf. 17. num. 12. part. 2. Ficard. ab omnibus feudistis, sic tradi dicit in conf. 18. num. 3. &

4. tom. 1. Addens hoc multo magis procedere reiteratis delictis, arg. l. si quis maior, C. de transactio, & in l. penul. C. de dignit. quod ampliat Ardizzon. in tit. qualiter Vaxallus iurare debet fidelit. rub. 142. §. fidelitatem non iurant, &c. fol. 208. fol. 2. Zaf. part. 12. num. 34. Scheneid. part. 8. cap. 1. nu. 128. Scrad. vbi sup. num. 13. Rosental. d. cap. 10. conclus. 15. num. 1. in glos. litera A.

- 2 Nam dum Vaxallus iurat fidelitatem Domino in contractu inuestitura feudi contra-ctui iurato contraveniens, eius commodo priuatur, l. si quis maior, & ibi omnes, C. de transact. etiam si pro parte alterius contraveniat, & non est alia iustior causa beneficij amittendi, quam si Vaxallus seruitiū, ob quod feudum datum est, præstare recusat, aut non exhibet, cap. 1. §. & non est alia, quæ fuit prima caus. benefic. amittit. vbi oēs, & etiam Balzeran. num. 11. & in cap. 1. §. ad hoc, hic finit. lex, &c. & ibi omnes, item tex. in cap. 1. sancimus de feud. sine culp. non amittit. in cap. Imperialem, §. firmiter, & ibidem interpretes omnes de prohib. feud. alien per Federic. Afflic. in cap. 1. §. fin. nu. 18. Caus. 20. Capyc. d. loc. col. 29. §. 35. fol. 58. Ardizz. in summa rubr. 55. & 95. titul. ex quib. caus. feud. amittit. rub. 68. Blanc. in sum. feud. lib. 2. cap. 1. num. 28. latè Curt. iun. par. 4. num. 61. Caus. 28. Zaf. in epit. part. 7. num. 27. & part. 10. num. 18. Sonsbech. part. 12. num. 3. vers. quarta conclusio, &c. Hanner. de iure feud. lib. 3. cap. 9. Vvsembech. c. 18. num. 7. Duaren. cap. 14. num. 12. Borcolt. cap. 8. num. 111. Caus. 10. eleganter, & prolixè Mozz. tit. fin. de feud. ex quib. caus. feud. amittit. num. 111. Causa 9. priuationis feudi in omittendo Scheneid. part. 8. cap. 1. nu. 16. (vbi etiam ius saxonicum eiusdem teneris, extat Lantueh. art. 14. in glos. nu. 3. in fine, & part. 5. num. 90. Intrigliol. in sua centur. feud. quæst. 89. Caus. 23. num. 118. & seq. vbi etiā limitationes istius regulæ recensentur, Petr. Iacob. in pract. aur. libell. rub. 59. Caus. 6. ex quib. caus. feud. amittit. num. 22. Ferrar. in forma libelli, quo agitur ad reuoc. feud. §. nec superstitibus num. 24. Caus. 9. Io: Iacob. Leonard. conf. 117. inter conf. Bruni nu. 23. & seq. Nattijs in Annalijs cap. 1. §. omittendo culpam, & ibi ad notata nu. 2. Scrad. d. part. 9. part. 1. num. 4. Caus. 3. part. 10. sect. 6. num. 165. & sect. 9. num. 39. Vvltens cap. 11. nu. 22. lib. 1. Hartman. in præsumpt. obseruat. tit. 50. de feud. obseru. 30. † quāuis expressè non fuerit dictum in inuestitura, quod amittere debeat, si seruitium nō præstiterit, vti notat glos. in d. §. sed non est alia in vers. recusauerit, & post eum Aluar. num. 3.

Ex quibus Causis feuda amittuntur. Diluc. 9. 423

num. 3. vers. quæto cum glos. Rauenn. & Balzeran. num. 11. eod. loc. & Capyc. d. §. 34. fol. 59. & omnes concludunt, quod si Vaxallus seruitium, ad quod est obligatus, vt
4 tenetur, non exibat, & in t̄ specie tributū, quod pro feudo soluere tenetur, & non soluit feudū amittit, & eo priuari posse, Scradet. de feud. part. 9. cap. 8. num. 20. & seq. Scheneid. part. 8. cap. 1. nu. 173. Caus. 25. quia non soluit tributum infidelis, est argum. l. omnes, & l. Mediterraneæ, C. de annon. & trib. lib. 10. Rosental. cap. 10. concl. 34. num. 62. & limit. 100. & aliquid contra Dominiū agit feudo priuatur, vt ex multis infra in
5 hac part. Dilucidat. 73. qui t̄ enim fidem conventionis non seruat priuandus, est eius emolumento, Bal. in cap. vnic. §. Porro, quæ fuit prima caus. benefic. amittit. & qui fidem non præstat eam sperare non debet, Bal. in cap. vnic. §. vlt. in fine de form. fidei. nec recipere, & habere debet id, & quod pro eo facere tenetur, non facit d. l. si quis maior, Bald. in cap. vn. qualit. Domin. propr. priuat. Borcolt. cap. 8. num. 111. quæ lex, si quis maior ad omnes contractus, & conventiones extenduntur, vt ibi per Bart. m. 13. Bal. num. 14. Iaf. num. 11. & 13. & ex communibus opinionibus Rosental. cap. 10. concl. 30. litera D.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio I X.

Et feudi amissionis, Causa Secunda.

THEMA.

Domino, vel Vaxallo mutato infra Annum, & diem est petenda inuestitura, & reuocatio feudi alias feudum amittitur, communis.

Quia brevis non opus alio Summario.

Regula generalis est, quod omnis Vaxallus post primam feudi inuestituram factam, si Dominum mori, aut mutari contingerit infra Annum, & diem inuestitura renouanda est, & Vaxalli mortui a die ipsius mortis infra id tempus inuestitura similiter petenda erit, & admissus fidelitatem iurare tenetur, etsi hoc non fecerit

feudum amittit, tex. est in cap. 1. in princ. quæ sit prima Caus. benefic. amittit. & ibi gl. Iacob. de Bellouif. Nicol. de Neap. Ifern. num. 1. Bal. num. 1. Aluarot. Laudens. Præposit. Afflic. Rauenn. Octoman. Baro, & Cuaius, tex. in cap. 1. & ibi omnes notant, quo tempo, Miles, &c. quo tempor. Miles, &c. cap. 1. de capit. Corradi, cap. 1. §. fin. de prohib. feud. alien. per Lotar. cap. Imperialem, §. præterea, vbi præter ceteros omnes, Raynaud. num. 8. Afflic. in cap. 1. §. fin. num. 17. Caus. 27. quib. mod. feud. amittit. Capyc. in inuestit. feud. cap. feudorum inuestituræ col. 7. in fine, §. tempus petendæ, Hannett. lib. 1. cap. 1. Zaf. part. 7. num. 1. & part. 10. num. 16. Ardizzon. in sua summa rub. 45. & 72. Blanc. cap. 1. num. 47. lib. 1. Curt. iun. tractat. feud. part. 4. num. 45. 53. & 58. Iacobin. de S. Georg. in vers. qui quidem inuestiti nu. 26. & seq. & in vers. dictique Vaxalli promiserunt non committere feloniam nu. 2. Syluan. de feud. recognit. quæst. 7. numer. 1. Duaren. cap. 14. num. 2. & 3. Vvsembech. cap. 8. & cap. 15. num. 7. Borcolt. cap. 7. nu. 30. & 31. & seq. memb. 1. Ferrar. in form. libell. quo agitur ad reuocationem feudi, vers. nec superstitibus, Roland. a Vall. cōf. 18. num. 1. 18. & seq. lib. 1. cōf. 68. num. 24. lib. 2. cōf. 40. num. 1. vbi, & communem testatur lib. 3. Menocch. cōf. 1. num. 42. lib. 1. Clarus d. §. feudum quæst. 49. communem esse, tradit Misynger. obseruat. 9. num. 1. & 2. centur. 5. quæ doctrina contradicentem non habet, nisi Calderin. in cap. 7. feud. allegantem quædam glosam, quæ solum Annum, & sex Septimanas recognitionem faciendam esse, docet Vvltius cap. 7. num. 61. lib. 1. Scheneid. cap. 25. Scradet. par. 6. cap. 2. num. 76. & seq. Rosental. cap. 6. conclus. 30. in glos. lit. A. Sed in hoc Regno pro tali pena amissionis feudi ex non petita inuestitura infra tempus non obseruatur, sed cum Curia transigitur, vt per literas Regis Roberti incip. significamus vobis Marino de Diano, &c. & alia incipiente supplicat Petr. de Stella fol. 35. & per Afflic. decis. 65. nu. 93. & seq. & dicimus in hac part. 12. Dilucidat. 62. Causa obligationis Vaxalli 20.

PARTIS

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio X.

Et feudi amissionis, Causa Tertia.

THEMA.

Feudum, siuè nouum, siuè antiquū,
si totum, si pars pro ea parte si-
ne Domini consensu alienata,
amittitur, est regula, & cōmu-
nis, & decisa.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**eudum nouum sine assensu directi Do-
mini alienatum amittitur.
- 2 Feudum antiquum alienatum sine assensu,
similiter amittitur.
- 3 Feudi pars sine assensu alienata amittitur.
- 4 Feudi alienatio sine Regio assensu in Regno
non facit amittere feudum, sed ipsemet
reuoceat, & etiam recuperat.
- 5 Feudi dispositio quolibet sine assensu omni
iure est nulla, etiam melius.
- 6 Feudi alienatio, & dispositio commuta-
tio, qua fit, etiam de persona, ad perso-
nam omni iure est prohibita.

1 **V**axallus † feudum nouum sine Domi-
ni assensu alienans, amittit illud, cap.
Imperiale de prohib. feud. alien. per Lo-
tar. & per Federic. vbi Ifern. in princ. n. 9.
Præposit. num. 11. Rauenn. & Octoman. in
princ. Bald. num. 9. Camerar. in d. cap. Im-
periale de prohib. feud. alien. per Federic.
fol. 8. lit. P. & pluribus seqq. Octonian. in
princ. & Schench. de alien. feud. patern.
Hartman. Pistor. lib. 2. quæst. 4. nu. 61. quæst.
iur. part. 1. & prædicti tex. loquuntur gene-
raliter feuda sine Domini consensu aliena-
ta amittuntur, facit tex. in cap. 1. §. item, si
fuerint quib. mod. feud. amitt. Clar. in §. feu-
dum quæst. 41. num. 2. Scrad. de feud. par.
8. cap. 1. num. 5. Scheneid. de feud. part. 7.
cap. 1. num. 4. & hoc sentiunt omnes, dicit
Rosental. cap. 9. conclus. 1. in glos. litera A.

2 Idem, etsi † feudum sit antiquum, vt
probant dicti allegati; tex. & in eis Doct. Iacob.
de S. Georg. de feud. in vers. & cum pacto
de non alienando num. 1. Curt. part. 4. num.
81. Zas. in epit. feud. part. 10. num. 10. Son-
sbech. part. 12. num. 73. & seq. Borcolt. cap.

8. nu. 30. & seq. Mozz. in tit. ex quib. caus.
feud. amitt. num. 124. Fritia de subfeud. lib.
2. vers. prima Authoritas, numer. 28. & 29.
Doct. in cap. Imperiale de prohib. feud. alie.
per Feder. Roland. à Vall. conf. 57. nu. 33.
lib. 3. & conf. 2. num. 136. lib. 1. Menocch.
conf. 1. num. 134. etsi alienat totum, amittit
totum, tex. in d. cap. 1. de prohib. alien. per
Lotar. quo se refert tex. in cap. 1. vbi huic
Consuetudini, & c. glos. in vers. derogatum
de alien. feud. & in cap. 1. in princ. qua lit. o-
lim feud. alien. pot. & expressè etiam deci-
ditur in cap. 1. §. fin. in fine, quæ fuit prima
Caus. benefic. amitt. in cap. 1. & ibi glos. in
versic. scriptum, & scribentes alij dictis in
locis, item in §. similiter de lege Corradi,
Clarius in cap. 1. in princ. de Vaxallo, qui
contra Constit. Lotar. in cap. 1. quid iuris,
si post alienationem feudi Vaxallus id re-
cuperauit, vbi glos. in vers. profectò, & in
d. cap. Imperiale de prohib. alien. per Fe-
der. §. habita, vbi glos. in vers. amittunt,
Ardizzon. in summ. feud. tit. quib. mod. feud.
amitt. cap. 110. & 118. Hannetton. lib. 3. de
iur. feud. cap. 4. Duaren. in Cōmentar. feud.
cap. 14. num. 16. Vvsembech. cap. 1. num. 1.
& 2. Capyc. in inuestit. feud. alienationes per
totum fol. 30. & cap. feuda amittuntur col.
34. §. 37. fol. 60. Scheneid. part. 8. cap. 1. num.
148. Scrad. part. 9. cap. 1. num. 14. & seq.
& part. 10. sect. 18. num. 8. Vylteius cap. 11.
num. 40. lib. 1. Ferrar. in form. libelli, quæ
agitur ad reuoc. feud. sectio. Nec superstiti-
bus nu. 17. Petr. Iacob. in pract. libell. rub.
59. de caus. ex quib. feud. amitt. num. 36. &
3 † alienando partem inrequisito Domino
partem amittit, vt est tex. apertus in d. cap.
1. de Vaxallo, qui contra Constit. Lotar.
vbi glos. in vers. partem, Beluis. in princip.
Ifern. num. 1. Bal. nu. 3. in fine, licet dubia,
Aluarot. num. 1. & 4. ibi oppono, at extra,
vbi miratur, quod Bal. in dubio dicat eum
nullum contradicentem, præter Petr. de
Ceruo inuenerit, & subdit Petr. de Rauen.
eodem loco in fine, decisionem huius text.
secundum communem Doctorum sententiã
stari, quod scilicet pro parte alienans, pro
parte tantum plectitur, Afflic. nu. 1. Octo-
man. in princ. & vers. si partem, vbi mul-
tã contraria, & similia ex iure communi
adducit in fine, tamen subiicit videndum,
nè hic locus ad eos tantum Vaxallos per-
tinet, qui rem duorum communem in feu-
dum acceperant) Balzeran. num. 1. & 6. &
in cap. Imperiale, §. Callidis, num. 13. de
prohib. feud. alien. per Federic. glos. in c. 1.
vers. aut libellario in vers. multabitur, quã
ibi sequuntur Ifern. num. 26. Aluarot. nu. 1.
elegant-

elegantè Affli. num. 2. in quibus, sic communiter tenere scribentes, & Paul. Pic. nu. 6. quib. mod. feud. amitt. ibique Balzeran. in §. rursus, si fidelis, num. 7. vers. contrarium tenuit, cum sequenti glos. in cap. 1. §. prædictis modis in vers. retinet; vbi eum text. sic declarat, item in §. fin. in vers. scriptum, vbi communem testatur, Aluarot. num. 24. conclus. 32. & Petr. Rauem. quæst. 32. quæ fuer. prima Caus. benefic. amitt. Curt. iun. de feud. part. 4. num. 153. vbi communem dicit Capyc. in inuestit. feud. vers. feudorum alienationes col. 7. §. limita 1. fol. 33. & cap. feuda amittuntur col. 34. §. limita 1. fol. 60. Thom. de Marin. de gener. feud. ex pact. & prouident. antiquo num. 2. vbi veriore, & communiorem asserit, Duaren. in Comment. feud. cap. 14. num. 19. æquiore, Scrad. part. 9. cap. 1. num. 15. in 6. restrictione, & seq. vbi dicit veriore, & communiore, Vltius lib. 1. cap. 11. num. 40. meliorem interpretum partem, ita existere ait, & communem, & æquiore testatur Clarus in §. feudum quæst. 31. num. 7. & quæst. 59. nu. 2. Laurent. Kircou. in commun. opin. cent. 2. conclus. 33. & ex alijs communibus opinionibus, Rosental. cap. 9. concl. 1. in glos. litera D. & similiter in emphytheusi concludit, idem Clar. in §. emphytheusis, quæst. 13. in fine, Michael Grass. in commun. opin. lib. 1. cap. 16. vers. emphytheusis quæst. 3. & ex his quod cedat à parte tatum nulli dubium esse debet, nè delictum pœnam excedat, vt clarum est.

4 Sed in hoc Neapolitano Regno ꝛ alienas totum, siue partem feudi non amittit, quia ante assensu Regis impetrationem ipsamet alienationem à se factam reuocat, & recuperat, & nè dum ipse, sed & eius filij, siue hæredes successores in feudo per particularem legem Regni, quæ est Constitutio incipiens, Constit. diuz memoriæ de reu. feud. dicit Ifern. in d. cap. Imperialem, nu. 7. vers. in cõtrarium est veritas, Fritia de subfeud. lib. 2. in cap. incipiente à Regnicolis, non punitur num. 25. fol. 255. Io: Vinc. de Ann. in repet. d. Constit. num. 148. & seq. ex multis firmat communem esse opinionem, & quod obtinuit in Sac. Consil. dicit cons. de Georg. alleg. 6. num. 36. & seq. ex multis firmat, quod ante assensum alienatio, & quæuis ꝛ feudi dispositio est nulla, etiam de iure feudorum, & Constitutionis Regni, vt ibi per eum, in qua Constitutione diuz memoriæ, (igitur omnes alienationes, seu quoscumque contractus super feudis, & rebus feudalibus minuendis, aut commutandis nullam, omnino firmitatem habere, nisi

de spetiali nostræ celsitudinis licentia confirmatur,) vbi Ifern. in vers. iure proprio, vers. verius videtur, quod per hanc Constitutionem, nec in melius feudum possit dari, & vbi sup. d. num. 7. circa finem Capic. decil. 100. nu. 7. vbi add. litera D. Io: Vinc. de Ann. alleg. 124. num. 4. cum ꝛ commutatio sit, tam rei, quam personæ ultra præd. Ias. in l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. poss. Fœlin. in cap. quæ in Ecclesiarum de Constit. eam feuda quæcumque de iure cõmuni feudorū, & Regni, etiam in melius feuda, & subfeuda in totum, vel in partem alienari prohibentur sine directi Domini consensu, vt in meo consil. 3. & diximus supra in part. 8. Dilucidat. 25. num. 1. & seq.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XI.

Amissionis feudi, Causa Quarta.

THEMA.

Vaxallus sciēter recognoscendo feudum ab alio, quàm à Domino eo priuatur. Communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus dolo, vel lata culpa feudum, quod tenet ab vno, ab alio recognoscit.
- 2 Vaxallus rem Domini sciens non debet ab alio recipere.
- 3 Emphytheota possessionem Domino interuertens, cadit à iure suo.
- 4 Vaxallus non recognoscens feudum à Domino, sed etiā ab unico filio Domini, & quolibet alio extraneo feudum amittit.
- 5 Vaxallus recognoscens feudum alio, quàm à Domino eo priuatur, etiam si à Domino admonitus non fuerit.

1 Vaxallus ꝛ dolo, vel lata culpa feudū, quod tenet ab vno Domino recognoscat à Titio non Domino, vel ei fidelitatem facit, feudum amittit, Balzeran. in cap. si Vaxallus feudum nu. 11. si de feud. defunct. controu. fuer. & in cap. si feudum, num. 12. eod. tit. se referens ad Abb. in cap. verum num. 30. de for. compet. Io: And. Hostien. Abb. num. 5. & alij in cap. ea re de iure iurando, Abb. in cap. cum olim num. 8. de sen-

de sentent. & re iudic. Blanc. in summ. de feud. lib. 2. n. 49. (vbi ampliatur addit. & quod rem Domini sciens non debet ab alio accipere) sequitur Iacobin. de S. Georg. in vers. dictique Vaxalli promiserunt recognoscere, &c. num. 23. in fin. Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amittuntur 56. Causa 65. fol. 70. maxime si contra Dominum suum expressè, & contra omnem hominem iurasse, idem Capyc. d. loc. col. pen. §. 79. fol. 72. Fritia de subfeud. lib. 2. Author. 4. num. 12. Henric. Boich. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 7. de Constitut. Vvltius de feud. cap. 11. num. 23. in fine, Löffred. conf. 45. nu. 6. Grammat. conf. 31. num. 1. allegatur Luc. de Penn. in l. Deuotum, C. de Metallar. lib. 10. sic & emphyteotam interuertentem possessione Domino iure suo cadere tradit Clar. in §. emphyteosis quæst. 25. & hoc non tantum procedit in Vaxallo, qui feudum ab hostibus, seu inimicis Domini recognoscit, qui absque omni dubio amittit feudum, & loquitur eo casu, expressè Grat. consil. 51. num. 2. lib. 1. & Grammat. conf. 6. in princ. vbi agit de Hectore Pignatello, qui Vaxallus ligius Caroli Quinti Imperatoris, & huius Regni Regis, Duci Gallorum homagium præstitit) sed etiam locum & habet in Vaxallo, qui à Domini amico, vel à quolibet extraneo feudum recognoscit, Scheneid. part. 8. cap. 1. num. 26. & seq. Caus. 5. Scrad. part. 9. cap. 6. Caus. 26. num. 13. & 14. adeo quod Doctores magis generaliter, & indistinctè concludunt Vaxallum à non Domino feudum recognoscentem priuandum, & quod ratio hæc satis sit, & obtinet, etiam si non fuerit à Domino admonitus, nè recognitionem alteri faciat, vel à facta resistat, Scrad. & Scheneid. in dictis locis post Ruyn. conf. 20. lib. 1. & conf. 70. nu. 13. lib. 5. & ex alijs Rosental. de feud. cap. 10. concl. 31. in glos. litera A. & Vaxallus similiter feudo priuatur, si feudum totum, vel ipsius partem ab alio, quàm à Domino recognouerit per dictas Authoritates.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XII.

Amiſſionis feudi, Causa Quinta.

THEMA.

Vaxallus feudo priuatur, si ipsam

feudum, vel eius partem, aut eius conditionem sciens inficiatus fuerit communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus negans rem feudalem non esse feudalem, & sciens feudi conditione, & à Domino non tenere negauerit feudum amittit.
- 2 Emphyteota negans emphyteoticam rem esse, & à Domino non tenere amittit eam.
- 3 Conditio feudi intelligitur seruitium feudo impositum, se inficiatur, amittitur feudum.
- 4 Fideiussor inficiens fideiussisse amittit filium diuisionis, siue Epistole diui Adriani.
- 5 Negans suam scripturam, amittit beneficium excussionis non numerata pecunia.
- 6 Hæres negans rem esse hæreditariam, amittit saluediam.
- 7 Negans damnatum dedisse in duplum tenetur.
- 8 Negans, & inficiens depositum tumultus Incendij, ruinam, & naufragij causa in duplum condemnatur.
- 9 Feudi conditionem inficiens totum feudum amittit.
- 10 Feudatarius negans, punitur in duplum.
- 11 Feudi partem negans, partem amittit illam negatam.
- 12 Vaxallus plures Dominos habens, partem illius, cuius abnegat, amittit.
- 13 Vaxallus, etiam post litem contestatam reuocare potest ex iusta causa.

2 **S**I quis & sciens feudum, quod tenet, negauerit feudum, idest rem feudalem, non esse feudalem, vel ab illo Domino non tenere, & Vaxallum esse, & feudi conditionem inficiauerit, feudo priuatur, cap. 1. §. feudum Vaxallus, si feudum vel feudi partem, & §. Vaxallus feudum, si de feud. defunct. &c. cap. vnic. §. fin. de leg. Corrad. in quib. locis, glos. Beluis. Petr. de Ceru. Nicol. de Neap. Ifern. Bal. Aluarot. Laudens. Præposit. Afflict. Rauana. Schench. Balzerz. Hoctoman. Eguinar. Baro, & alij scrib. ocs, idem Afflict. in cap. 1. quib. mod. feu. amitt. num. 36. Caus. 18. Bal. in l. 2. num. 7. C. quomodo, & quando Iudex, Laudens. in cap. vnico, §. si vero Castaldi, num. 15. de feud. Guard. & in tract. feud. quib. mod. feu. amitt. num. 186. Paris. de Puteo de feud. reintegr. cap. 52.

cap. 52. num. 3. & seq. Petr. Duen. in regul. iur. 325. Sonsbech. part. 12. num. 63. Eguin. Baro. lib. 3. de alien. benefic. cap. 3. vers. in eandem fraudem incidit, &c. Hostoman. in disput. feud. cap. 41. vers. decima quinta est, &c. Borcolt. cap. 8. num. 115. Vvsembach. cap. 15. num. 6. Scheneid. part. 8. cap. 1. num. 39. addens, ita quoque iure saxonio cautum esse art. 14. num. 32. lib. 1. Mozz. de feud. tit. fin. num. 74. vers. secunda principalis Causa, &c. Vvltcius cap. 11. num. 28. Capyc. in inuestit. feud. cap. feud. amittuntur col. 39. §. quatragesimo, si Vaxallus fol. 63. idem concludit Bald. in capit. ceterum numer. 6. de iudic. ibique Hienf. num. 1. Innoc. num. 7. Abb. num. 21. Fælin. num. 18. Det. num. 19. & alij, Corbul. in tract. de iur. emphyt. cap. & cap. 1. num. 4. ex communi, Oldendorp. Class. 5. post actum 17. vbi de benefic. act. in pract. 3. Spat. in sententia actor. artic. 16. Surd. ex communi in tract. de alimen. tit. 9. quæst. 26. num. 70. post Cuccum in tract. de pen. ment. circa possessionem, nu. 104. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 91. nu. 48. vbi latissime quando res feudalis præsumatur, Caccheran. decis. Pedemont. 69. n. 10. & 19. & seq. Clar. in §. feudum quæst. 519. num. 2. & seq. Gabr. in commun. opin. lb. 5. tit. 1. de amitt. poss. conclus. 5. num. 2. Loffred. conf. 45. num. 17. & ex alijs Rosental. in cap. 10. concl. 32. in glos. litera A. & idem in §. emphytheusi statuunt Specul. tit. de locat. §. nuuc aliqua, quæst. 65. num. 82. post Ang. in l. fin. numer. 3. ff. de rei uendic. Ias. in l. cum tē num. 3. ff. si cert. pet. multos alios casus, in quibus emphytheota obmendatum à iure suo cadit, Balzeran. vbi sup. num. 8. Corbul. in d. tract. de iure emphyt. cap. 1. num. 2. & seq. Surd. vbi supra, num. 7. Borcolt. Scradar. & Gabr. dictis in locis, & ex alijs Rosental. in d. conclus. 32. & glos. litera A. & per §. conditionem intelligitur seruitium feudo impositum, vt notat Cuiacius in dict. cap. vnic §. Vaxallus, si de feud. defunct. content. sit, & Vaxallus, qui seruitium, quod feudi nomine præstare tenetur, sciens, inficiat feudum, amittit. Nec inficiationis conditionis, vel rei feudalem non esse, & seruitium negans parum, est ipsius feudi amissionis, & etiam rei emphytheuticæ ex superius adductis satisfundatum est, & etiam leges Ciuiles inficientes, & negantes puniunt. §. Fideiussor, qui inficiatur se fideiussisse Vaxallum iussionis, siue Epistole Diui Adriani tollit, l. si debitor, §. ita domum de fideiuss. licet, & beneficium excussionis, Ias. in l. quod tē num. 30. si cert.

pet. Roland. d. Vall. conf. 88. num. 2. & seq. lib. 4. & qui §. negat scripturam suam, amittit beneficium excussionis non numeratæ pecun. in Auth. contra qui propriam, & ibi Bald. & Salic. C. de nonnumer. pecun. Hzres, §. qui negat rem esse hæreditariam, si conuincitur, amittit beneficium Falcidiz, Ias. in l. 1. C. de transactio. Qui §. negat se damnum dedisse in duplum, tenetur cum alijs actio legis Aquil. in consistentem in sumptum competat, l. inde Nerarius, §. nec actio ad leg. Aquil. Qui §. inficiatur depositum tumultus Incendij, ruinam, & naufragia in duplum condemnatur, l. 1. Depositi. Qui §. legatum pium negat in duplum, condemnatur §. fin. instit. de oblig. quæ quasi contract. nascuntur, Gabr. lib. 5. commū. conclus. tit. de acquir. vel amitt. possess. conclus. 5. Borcolt. d. cap. 8. num. 116. & redeūdo ad nostram Dilucidationem, aduertit quod §. feudi qualitatem, vel conditionem ipsius inficiens totum feudum amittit, quis conditio totum respicit feudum, per text. in d. cap. Vaxallus, si feudum, ibi (aut feudi di conditionem) si de feud. defunct. &c. Beluif. Petr. de Ceruo, Iser. num. 1. Bal. num. 4. Nicol. de Neapol. Aluarot. ex comm. nu. 23. vers. nota quod Vaxallus, Afflic. nu. 7. 11. & 13. Rauenn. Scradar. num. 9. & 10. & Balsieran. num. 8. post Odofred. in summa tit. quib. mod. feud. amitt. num. 100. 101. Paris. de Put. de feud. reintegrat. cap. 52. num. 7. & 11. Nec eam impugnat, sed saltim in sua illa Consuetudien obtinere negat, Bursat. conf. 48. num. 16. & 17. lib. 1. & sentiunt Curt. Borcolt. Ferrar. Moran. Duaren. Hanneetton. Scheneid. Scradar. Mozz. Vvltcius Intrigliol. & Scouer, in præcitat. locis allegatis, & ex alijs multis Rosental. in dict. conclus. 32. in glos. litera I. probat Vaxallum in feudi conditionem negantem totum feudum amittere, sed §. feudi partem negantem partem illam negatam amittere, glos. in d. cap. Vaxallus, si feudum in vers. scientia, si de feudo defuncti, &c. vbi Beluif. Nicol. de Neap. Isern. num. 1. Bald. num. 3. Aluarot. ex communi num. 3. Laudens. nu. 9. Præposit. num. 1. in fine, Rauenn. Afflic. 12. numer. 11. ex communi addens (si plures habet Dcminos eiusdem feudi Vaxallus, & mutandum ex eis abnegauerit, non perdit totum, sed tantum partem respicientem, Patronum abnegatum facit, tex. in capit. 1. de Vaxallo, qui contra Constit. Lotarij, & ex alijs Rosental. d. loc. in glos. litera K. quia in parte, in qua deliquit, quis punitur, & non vltra bene verum est, quod Vaxallus ex iusta causa, etiam post litem contestatam.

statam negatiuam reuocare, & pœnitere potest, ex iusta causa puta ætatis minoris, aut alterius, Bal. in d. cap. Vaxallus, si feudum num. 7. Aluarot. num. 6. Præposit. nu. 1. Ravenn. in fine, Afflict. num. 4. Schench. num. 7. Ardizzon. rub. 94. Capyc. in inuest. feud. cap. feuda amittuntur col. 39. limit. 5. sub Causa 40. fol. 63. Paris. de Puteo d. cap. 52. num. 10. Scradet. d. part. 9. cap. 6. nu. 39. vers. ratione tamen minoris, &c. Arg. est de dicta l. de ætate, §. ex Causa, §. qui iuxta, & §. fin. ff. de interr. ætjōn. l. destitisse, ff. de iudic. l. ex Causa, §. nunc videndum, ff. de minor. licet contrarium scribat, refert Rosental. in d. concl. 32. in glos. literis Gg.

9 Feudum non trahitur, si Dominus ex necessitate temporum malignitate pro honore, & conseruatione sui Status, ut hostibus resistat exactionibus nimium grauat subditos.

10 Vaxalli male tractantur, si verberibus, vel alijs indebitè afficiantur.

11 Dominus male tractat Vaxallos, si per alios eis bona auferat, aut milites, vel predones mittat, qui verberant, vel gallinas, porcos, & alia extorquent.

12 Dominus male tractat subditos, si uxores, vel filias inuitas cognoscit.

13 Feudum amittitur per sententiam, quando Dominus male tractat subditos.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio I X.

Et feudi amissionis, Causa Sexta.

THEMA.

Vaxallus propter abusum deteriorationem notabilem, & magnam, & ob leuitia in Vaxallos feudo priuatur, communis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Vaxallus ob deteriorationem rei feudalis à suo feudo cadit.
- 2 Feudum non ob quamlibet deteriorationem amittitur, sed oportet, vt sit magna, & notabilis.
- 3 Feudum amittitur ob magnam deteriorationem lata culpa interueniente, de qua statatur arbitrio Iudicis.
- 4 Vaxallus male tractando, subditos dicitur notabilem deteriorationem committere, quia Dominio abusi sunt.
- 5 Vaxallus deteriorans in sciendo in subditos male, & tyrannicè tractando, absque admonitione feudum amittit cum distinctione.
- 6 Deterioratio lauis requirit monitionem, sed in prohibitis affirmatiue non requiritur monitio.
- 7 Vaxallus male tractat subditos, si indebita onera, & seruitia exigit.
- 8 Exactor iniustus non amittit feudum, sed tenetur ad emendam, vel si admonitus non desistit, amittit feudum.

1 O B rei feudalis deteriorationem Dominum, siue Vaxallum à feudo suo cadere, per tex. in cap. 1. §. quicumq; aduocatiam, vbi Bal. num. 2. Aluarot. num. 1. Præposit. num. 2. Ravenn. & Schench. de Pace tenend. & eius violator, Afflict. in cap. 1. §. item si quis feudum, num. 17. Caus. 23. Ifern. in cap. 1. vers. vt ad tractatam, &c. num. 28. quib. mod. feud. amitt. Balzeran. in cap. 1. num. 12. qual. Dominus proprietate priuatur Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amitt. col. 48. Caus. 48. fol. 66. Borcolt. de feud. cap. 3. num. 33. communem dicens, cap. 8. num. 129. & seq. Thom. de Marin. de Gen. feud. qual. feud. tit. 2. part. 1. num. 82. Schench. part. 8. cap. 1. num. 25. 30. & sequ. Caus. 6. idem tradens de iure taxonio per Landracht. lib. 2. art. 44. in glos. German. sub vers. Vver. Auth. Anticem Lchen. num. 8. Mozz. ex communi tit. fin. num. 75. Caus. 3. respiciente bona, &c. & num. seq. Scradet. part. 9. Caus. 29. num. 59. & seq. cap. 6. In trigliol. in cent. feud. quæst. 84. num. 38. & seq. Caus. 18. Vlteius de feud. cap. 11. nu. 39. Paris. de Puteo de reintegr. feud. cap. 46. num. 1. & seq. ac cap. 105. num. 4. & 5. Bursat. conf. 91. numer. 3. lib. 1. Pern. in consil. 17. nu. 9. Menoch. ex communi de arbit. iudic. lib. 2. centur. 1. casu 78. num. 4. & ex alij. communibus, & autoritatibus Rosental. de feud. cap. 4. conclus. 33. in glos. litera A. & non qualibet deteriorationis ad hoc sufficit, sed necesse est, vt non sit exigua, sed magna, & notabilis ad perpetuum feudi damnum, ipsiusque Vaxalli culpa, siue dolo facta, Bald. in d. §. quicumque aduocatiam, Curt. iun. part. 4. num. 44. Zas. part. 10. num. 54. Sonsbech. part. 12. numer. 67. Vvsembech. cap. 15. nu. 6. Menoch. vbi sup. Roland. à Vall. conf. 1. num. 103. & sic declarat Iacob. Capyc. vers. limita, nam tria, Paris. de Put. Ferrar. Montan. Mozz. Zas. Vvsem-

Vfembach, Borcolt. Iafon. Mozz. Intrig. Vltreus Scouer. Menocch. Roland. Burtat. in præallegatis locis, Iul. Clar. in §. feud. num. 56. quæuis ipſe putat Vaxallum ob notabilem deteriorationem priuandum non eſſe, tamen in fine id concedit ſi maiorem, vel meliorem partem feudi diſſipet, ſed ipſe ſolus, quid inter tantos, & tot communis concludentes ob magnam, & notabilem feudi deteriorationem Vaxallum eo priuari, & hoc ꝑ lata culpa interueniente: Nam laus non ſufficit ex adductis, per Roſental. d. conc. uſ. 33. num. 32. & 72. de qua notabili deterioratione arbitrio Iudicis ſtatur, ibid. num. 33. & ſeq. ubi multa ad materiam, & Dominus, ꝑ ſiue Vaxallus male tractando ſubditos dicitur notabilem deteriorationem contra eos committere, quia Dominiū amiſſit, & ſic ſe indignum facit dominari, & ſubſtantia rei maioris Domini abuſi, ſicut plerumquæ hac amiſſionis rationes redunt, Bal. in d. cap. 1. §. publici latrones, §. ſiue, verſ. quicumquæ aduocatiam num. 2. de Pac. tenend. ubi ſequitur Aluaro. num. 1. & communiter alij: teſte Roland. à Vall. conf. 18. num. 14. & 19. lib. 3. Affiſ. decif. 265. num. 11. Gramm. decif. 104. Gail. obſeruat. 17. num. 5. lib. 1. Boer. decif. 404. nu. 1. & ex alijs Roſental. d. c. 10. concl. 33. in glos. literis G g. & Vaxallus ꝑ committendo deteriorans in ſeuiendo, in ſubditos ipſos male, & tyrannico modo tractando nulla admonitione, etiam antecedente eum priuari poſſe, ita diſtinguendo generaliter, ſi lex negatiue loquitur puta, ſi quis non fecerit hoc, aut illud puniatur tali pena, quod talis puniri non poſſit, niſi præcedat monitio, modo ipſo facto tempus adiectum non fuerit, ſi verò pro facto affirmatiuo, veluti quod furans, vel ingrediens ad talem locū, vel ad moniales, ſiue Clericum percutiens, pena aliqua afficiatur eam non præcedente monitione irrogari poſſe, quia ſufficit lex pro monitione, vt per Innocentium in cap. extirpandz, nu. 2. verſ. hæc habent locum, &c. de præbend. & hanc Theoricam ab omnibus allegari ait Abb. Paſormit. ibid. in §. qui verò num. 10. ait tamen num. 12. licet hoc latius, & aliter declarat, ait rationem, Innoc. ſaltem in ignorantibus concludere, ſicuti, & in repetitione euſdem, cap. num. 16. & 19. Hanc doctrinam aurea, Faſin. dicit in cap. 1. num. 12. verſ. ſecundo intelligunt, &c. de Conſtit. eandem Alexan. amplectitur in l. Diuortio, §. ſi fundum num. 3. ff. ſolut. matrim. & in l. ita ſtipulatus num. 13. ubi multos allegat, ff. de verb. oblig. Roſental. in d. concl. 33. in glos. literis G c.

Camil de Laraba.

& eodem modo diſtinguendo in feudis, ſi conſtat Vaxallum committendo ſeuiſſe in ſubditos, vel deterius redidiſſe feudum notabiliter, quod poſſit priuari, etiam ſi admonitus non fuit, vt ſe emendet ultra prædictos, in hanc ſententiam eſt Schench. in d. §. ſiue verſ. quicumquæ aduocatiam in fine modo enormem, & feudi priuatione dignam culpam commiſerit Vaxallus. ꝑ Caterum ſi leuis deterioratio ſit, monitionem requirit, & ſic in emphytheuſi deteriorantem, facto affirmatiuo moueri non eſſe, necesse ex communi aſſerit Alexand. in d. l. Diuortio, §. ſi fundum, ff. ſolut. matrim. idem in noſtris terminis ſenſit Iacobi. de S. Georg. de Royd. num. 46. dum putat admonitione de qua textus in diſt. §. publicum latronis, verſic. quicumquæ aduocatiam eſſe conſilij non neceſſitatis, & Grammat. d. decif. 104. num. 18. & 19. ait ſi aduertatur, Bald. in d. §. publici latrones non dicit deberi monitionem præcedere, ſed quod poſſit fieri, vt ibi verſ. 2. Domius poteſt eum monere, quod tractet ſubditos modo debitoꝝ, alias Curia Domini poteſt, ſibi auferre, &c. eumquæ ſequitur euſdem fere verbis, Aluaro. eodem loco, num. 1. Præpoſit. numer. 2. & Rauenn. Laudens. in §. ſi quis ruſticis armis num. 3. eod. tit. Curt. iun. part. 6. num. 2. in fine, Cappy. in inueſtit. feud. cap. feuda amiſt. col. 46. & 47. fol. 65. Iaf. in prælud. num. 69. Bart. Socc. in d. conf. 172. non proſequendo, &c. num. 9. lib. 2. Hartman. Hart. tit. 5. 4. de feud. obſeruat. 36. & ex alijs, Roſental. d. concl. 33. in gl. literis I i. & D d. Item ꝑ Dominus maletractas Vaxallos, ſi indebita onera, & ſeruitia à ſubditis exigit, & extorquet Fritia de ſubfeud. lib. 2. Auth. 8. nu. 1. quem ſequitur Mozz. tit. fin. num. 86. verſ. inferri, etiam poteſt. Cappy. in inueſt. verſ. feud. amiſt. Caus. 47. fol. 66. §. de Barone, autem, ſibi tradit in Regno ꝑ iniuſtum exactorẽ feudo non priuari, ſed ad emendam teneri, vel ſi admonitus non deſiſtens feudum perdit, Theſaur. diſput. 10. Theſaur. 5. 5. lib. 1. Roland. à Vall. d. conf. 18. num. 9. li. 3. & conf. 40. num. 20. & 31. lib. 4. Boer. decif. 304. num. 4. & ſeq. Hartman. Hart. tit. 5. 4. obſeruat. 43. de feud. Miſynger. d. obſeruat. 8. Gail. obſeruat. 17. num. 1. lib. 1. Sed limitatur. ꝑ ſi Vaxallus ex neceſſitate, & tempozum malignitate pro honore, & conſeruatione ſtatus ſui, & hoſtibus reſiſtendo, ſubditos ſuos exactionibus nimium grauauit feudo, non priuauit, vt prædiximus ꝑ Item ꝑ male tractantur Vaxalli, ſi verberibus, vel tortura indebite afficiantur, Grammat. d. decif. 104. Paris. de Put. de Sindycat. cap. 1.

B cap. 1.

cap. 1. num. 32. Carrer. de iudic. ad tortur. scilicet habitis iudicijs, &c. num. 10. fol. 89.
 21 Item si per alios bona, & rei ei auferat, vel si milites stipendiarios, vel prædones mittat, qui eos verberans, vel porcos, gallinas, & alia auferunt Boe. r. d. d. d. d. 304.
 32 num. 4. Item si Dominus uxores, vel filias subditor, &c. inuitas cognoscit, Afflic. in cap. 2. §. item, si quis feudum num. 18. Caus. 31. quib. mod. feud. am. & Balzeran in cap. Domino committente num. 9. si de feud. defuncti contentio sit, sequitur Scheacid. part. 8. cap. 1. num. 3. versic. quarto extenditur, &c. Scradet. part. 9. cap. 6. num. 61. versic. tertio, ut Vaxallus Castrenf. in l. eleganter, §. fin. num. 3. per illum text. ff. de pignorat. actio. Paris. de Pat. vbi sup. cap. 2. num. 25. & 32. quæ procedunt in feudo antiquo hereditario, & nouo, & empto, ut ex adductis per Rosental. d. conclus. 33. nu. 13. 92. & feudum si ob prædicta Vaxallus non ipso iure amittit feudum, sed per sententiã iudicialiam priuatiuum feudo destituitur, ut dicitur in d. §. siue versic. quicumq. aduocatum de Pace tenend. ibi (ordine iudiciario executus fuerit) vbi Beluif. Bald. num. 3. Aluarot. num. 2. Præposit. numer. 3. Rauenn. Balzeran. num. 7. & 8. Aymon. in Consuet. Aluer. tit. 21. tit. 16. num. 8. ex communi, & alios citat Bursat. conf. 91. num. 3. ex alijs Rosent. d. loco in glos. literis K k k.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XIV.

Amiſſionis feudi, Causa Septima.

THEMA.

Vaxallus, si mādatur Domini sub pena amissionis feudi, aut indignationis de pertinentijs ad feudum, & non paruerit eo priuatur, communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Feudo priuatur, qui mandatum penale sui Domini non obtemperat.
- 2 Feudum amittitur, quando non obtemperat Domini mandatum de conuenientibus ad feudum, ut subditos non trahent male, & feudo non abutatur.

3 Feudum amittitur propter mandatum Domini, non datur sub pena amissionis, sed sub indignatione Domini.

Inobediens Domino suo, à quo feudum tenet infidelem se esse præbet, & proinde Dominus ei aliquid mandat sub pena, & Vaxallus tenens feudum, non agit, nec Domino obediuit feudo priuatur, Ifern. in cap. sancimus num. 12. quo tempore. Mil. Affli. in cap. 1. §. fin. num. 14. Caus. 16. & num. 26. versic. quæ quæcumq. quib. mod. feud. amitt. Raynaud. in cap. Imperialem, §. præterea & inter, num. 16. de prohib. feud. alien. per Federic. Ardizon. in sum. rub. 77. Blanc. lib. 2. cap. 2. num. 19. Iacobin. de S. Georg. in versic. dictique Vaxalli promiserunt recognoscere num. 9. & seq. Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amittuntur, col. 46. Caus. 45. fol. 65. Peregrin. de iur. Fisc. lib. 5. tit. 1. de public. honor. numer. 32. Loffred. conf. 45. Magnificus Federicus, num. 11. Nat. conf. 593. & conf. seq. num. 19. Panormit. in cap. ex transmissa num. 2. de foro. compet. quod intellige si Dominus mandat Vaxallo, ut faciat aliquid de pertinentibus ad feudum, & eius naturam, puta ut seruiat, & faciat ea quæ tenentur ratione feudi, & fidelitatis promissa, ut iuri pareat, ne subditos male trahat, & feudo abutatur deteriorando, de quo suo loco dicimus, vel tempore Belli Domino adhaereat, vel in aliquam se recipiat, ut voluit Raynaud. Blanc. Iacobin. Capyc. Peregrin. Abb. & Loffred. vbi supra, Boss. in tractatu criminal. de pen. num. 47. Albert. Brun. conf. 114. num. 364. & seq. & in simili. Baz. Socco. conf. 12. num. 23. lib. 1. vel ut Patriam, aut Dominum defendat, ut per Bal. conf. 159. num. 8. & seq. lib. 1. secus si ad feudum, vel feudi causam mandatum Domini non pertinet; Etsi si Dominus non sub priuatione feudi, sed sub indignationis suæ pena mandauerit Vaxallo, ut quid faciat potest inobediens adimi feudum, per glos. in cap. 1. §. item si delator, versic. perdit in princ. quæ fuit prima caus. benefic. amittendi, vbi Ifern. Laudens. num. 7. Baldus ibidem in §. Porro, num. 6. vbi addit Barba. in versic. euitabit, Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in versic. Princeps, versic. sed an Princeps, nu. 3. speciali 9. Mozz. tit. fin. ex quib. caus. feud. amitt. num. 119. versic. item quæto Princeps, &c. Intrigliol. in sua centur. feu. quæst. 98. num. 199. & seq. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 4. Casu 365. num. 4. Alex. conf. 103. num. 14. lib. 1. Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 30. num. 39. & seq. in glos. literis E e, & seq.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XV.

Amiſſionis feudi, Cauſa Octaua.

THEMA.

Filius Vaxalli, ſi offendat Dominũ,
& Pater fuerit requiſitus, vt fi-
lium deducat, vel à ſe ſeparat,
cuius eſt electio, renuens feudo
priuatur, ſiue in poteſtate, ſiue
ſui iuris ſit filius, quod tecus eſt
in vxore exhibenda, communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Feudatarij filij offendentes Dominum
ſi Pater requiſitus, vt exhibeat Domi-
no, vel à ſe ſeparet, & nihil facit, feudo
priuatur.
- 2 Electio eſt feudatarij patris exhibendi filium
vel deferendi.
- 3 Feudatarius, nè dum tenetura exhibere fi-
lium, vel deferere offendentem Domi-
num, ſed omnem familiarem, & dome-
ſticum excepta vxore.
- 4 Feudatarius non tenetur exhibere Paren-
tes offendentes Dominum, nec minus
Dominum antiquiorem, aut Magiſtra-
tum.
- 5 Pater filium offendentem Dominum dedu-
cere, aut à ſe ſeparare tenetur, ſi offenſa
fuerit priuatione poſt mortem Patris di-
gna.

1 Vaxallus ꝛ requiſitus, vt filium ſuum
offendentem Dominum ad eum dedu-
cat, quo ei larisfaciat Vaxallum feudi pri-
uari poſſe, niſi eum deducat, aut à ſe ſepa-
ret, per tex. in cap. Imperialẽ, ꝛ. inſuper
de prohib. feud. alien. per Feder. & ibi Do-
ctores Beluiſ. Ifern. num. 55. Bald. nu. 1. Lau-
denſ. in princ. Aluarot. num. 1. 6. 12. Ray-
naud. Schench. Balzeran. num. 5. & ſeq. &
num. 22. citat Odoſred. in ſum. quib. mod.
feud. amict. num. 107. & idem ſtatuit in filio
deſertore, arg. l. qui cum vno, ꝛ. qui cum
filium, ff. de re mit. Octoman. ibidem, &
Cuiacius lib. 3. in Conſtit. Federic. de feud.
non aliq. Ifern. in cap. 1. ꝛ. item, qui
Dominum num. 32. verſ. vel pone caſum,

&c. Aluarot. num. 3. Præpoſit. num. 1. circa
med. Petr. Rauenn. in fine, & Laudenſ. in
ꝛ. illud tamen non lateat, num. 4. ac Bal-
zeran. num. 4. quæ fuit prima Cauſ. benefic.
amict. Afflict. in cap. 1. ꝛ. fin. num. 20. verſ.
vigefima ſeptima Cauſa eſt quib. mod. feud.
amict. Ifern. in cap. 1. num. 4. ſi Vaxal. feud.
priu. cui deferatur, & eodem loco Laudẽſ.
num. 1. Iacob. Ardizz. in ſumma ſub rubr.
55. & 59. Blanc. lib. 2. cap. 1. num. 13. Iacob.
de S. Georg. in verſ. dictique Vaxalli pro-
miſerunt non committere felloniam nu. 3.
& ſeq. Curt. iun. part. 4. num. 60. in ſecundo
caſu, Capyc. in inueſtit. feud. in cap. feuda-
amict. cap. 25. ꝛ. 29. & col. 24. ꝛ. 21. in fine,
Petr. Iacob. in pract. aur. libell. rub. 59. de
cauſ. ex quibus feud. amict. num. 37. & rub.
61. num. 64. ſub diſtinct. 11. Zaſ. in epit. feud.
part. 10. num. 57. Sonsbech. part. 12. nu. 16.
& 60. in 12. conſul. part. 13. num. 36. & ſeq.
Hanneton. de iure feudi 3. capit. 9. & 12.
Franc. Duaren. in Commentar. feud. cap. 14.
num. 2. Fritia lib. 2. de ſubfeud. author. 21.
num. 1. & 2. Mozz. de feud. tit. fin. quibus
ex cauſ. feud. commict. num. 105. & 119. Ol-
denderp. in claſſe quinta poſt acto, vbi de
action. benefic. port. 17. vbi de action. bene-
fic. in praxi intent. act. 3. art. 23. Ferrar. in
form. libell. quæ agitur ad reuoc. feud. ꝛ.
nec ſuperſtitibus num. 25. Cauſ. 24. Scra-
der. in tract. feud. part. 9. cap. 7. nu. 175. Vltcius
de feud. lib. 1. cap. 11. num. 24. fol. 724. verſ.
alterum exemplum, &c. Intrigliol. in cent.
feud. quæſt. 98. num. 196. Afflict. deciſ. 265.
num. 98. Ioan. Iacob. inter conſilia feuda-
lia 114. n. 20. Scheneid. diſput. feud. 10. The-
ſaur. 115. lib. 1. Roſental. de feud. cap. 10.
concluſ. 2. in gloſ. litera A. & electio dedu-
cendi ꝛ filium, vel deferendi eſt Vaxalli Pa-
tris, per tex. in d. ꝛ. inſuper de prohib. feud.
alien. per Federic. & ibi Raynaud. num. 1.
& ſentiunt alij omnes Iacobin. de S. Georg.
vbi ſupra num. 5. Zaſ. d. part. 10. numer. 57.
Mozz. d. tit. fin. num. 118. Capyc. in inueſtit.
feud. cap. feud. amict. 101. col. 2. ꝛ. nam limita-
nam erit electio fol. 55. Scra-
der. part. 9. cap. 7. nu. 178. verſ. circa hoc annotandum, &c.
& eſt de mente omnium prædictorum Ci-
batorum, argumento l. plerumque intereſt
ꝛ. fin. ff. de iure dotium, cum ſimilibus, l. vbi
ꝛ. qui illud, ff. de verb. oblig. l. 2. ff. de eo,
quod cert. loco, cap. in alternatiuis de regu-
iuris lib. 6. & ibi Dyu. & ꝛ hęc deductio, ne-
dum in filio, ſed in omnibus familiaribus, &
domesticis, vt ſi in eadem Domo moretur,
cum offendente excepta vxore, quam ſi illa
Dominum offenderet deducere ad eum, aut
à ſe ſeparare non tenetur Bal. in d. ꝛ. inſu-
per

per nu. 1. in vers. sed nunquid vir, &c. ibiq; Laudens. num. 4. Aluarot. num. 9. Præposit. num. 1. in princ. vers. sed numquid iure tenetur expellere, &c. Raguem. in fine Affict. num. 12, Balzeran. num. 12. & alij per Rosental. d. cap. 10. conclus. 2. in glos. lit. E. & crederem, quod ob reuerentiam, & obedientiam † Vaxallus non tenetur deducere Parentes offendentes Dominum, vt ex adductis per Rosental. capit. 8. conclus. 14. Nec minus dominium antiquiorem, aut Magistratum suum eijcere, aut deducere astringendus videtur, ex traditis per eundem Rosentalem d. cap. 8. conclus. 10. num. 4. & seq. & Pater † filium deducere, aut à se separare tenetur, si offensâ Domini fuerit priuatione feudi post mortem Patris digna Ifern. in d. §. insuper num. 55. Aluarot. ibidem in princ. ibi in textu offenderit, &c. Balzeran. num. 12. post med. Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amictuntur col. 20. §. limita, dummodo offensa istorum, &c. fol. 55 & ex alijs Rosental. d. conclus. 2. in glos. litera M. & per totam conclusionem, ibiq; multa ad materiam.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XVI.

Ammissionis feudi, Causa Nonâ.

THEMA.

Feudo priuatur Vaxallus si Domino rem facilem difficilem redat veluti matrimonium malitiosè impediendo.

S V M M A R I U M.

- 1 Vaxallus feudi possessor, si Domino suo directo rem facilem, difficilem, faciat, aut possibilem impossibilem redat feudo priuatur.
- 2 Contractui iurato veniens ex commodo ipsius priuatur.
- 3 Vaxallus discordiam seminando, vel famâ Domini detrahens, & factum Domini irritè faciens feudo priuatur.
- 4 Vaxallus calumniosus, animo nocendi, aut ex inuidia, & liuore matrimonium Domini, vel eius filij impedit arbitraria pena plerendus est.

- 5 Vaxallus tenetur ope, & consilio Dominum in hoc iuuare, & non impedimentè inferre. Sed secus si non ad sit dolus.
- 6 Vaxallus si medijs malis impostaris, vel alijs imposturis ad impediendum Domini matrimonium usus sit, & Dominus probabit feudo priuatur.
- 7 Vaxallus non debet esse in damnum Domino suo, neque factò, neque consilio, quæ prohibita sunt contra Dominum.
- 8 Vaxallus, quid contra Dominum agens est contra fidelitatis iuramentum, quia eum iurare, & non nocere tenetur. & infidelis inimicus, & odiosus, ex quo feudum amittit.

- 1 Vaxallus † feudi possessor Domino suo rem facilem, difficilem redens, aut quod possibile erat, faciat impossibile feudo priuatur, per cap. 1. vbi interpretes omnes de noua forma fidelitatis, & hoc si causa est notabilis, ex qua feudo priuandus veniret deficiendo à promissis in iuramento fidelitatis, quoniam † contractui iurato contraueniens eius commodo priuatur, l. si quis maior, & ibi omnes, C. de transactionibus hinc inferunt, si Domino matrimonium honestum, & vtile impediatur fortè nobilem, vel locupletem illi ducere facit, & possibile erat, & † Vaxallus discordiam seminando, vel Domini fame, & extimationi detrahendo impedimentum inijcit, irritè facit feudo mulctatur, Ifern. in d. cap. 1. n. 3. vers. item facile, possibile, &c. de noua form. fidelit. vbi Aluarot. num. 1. vers. ibi difficile exemplifica, &c. Præposit. num. 1. col. 2. ante med. Laudens. num. 14. Iacob. de S. Georg. in vers. qui quidem inuestit. præstit. iuram. num. 20. in fine, & seq. Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amictuntur, col. 2. §. 31. fol. 56. Scheneid. de feud. part. 8. cap. 1. num. 47. Cauf. 8. Scrad. de feud. par. 9. cap. 6. uum. 1. Cauf. 25. Affict. in decis. 265. nu. 43. Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 30. in glos. literis Bb. & † Vaxallus talia faciendo ostendit, quod non sit vir bonus, sed calumniosus, & stellionatus criminis obnoxius, qui nocendi animo, aut ex inuidia, & liuore matrimonium bonum, vel ipem honesti coniugij calumnijs, & maledicentijs impedit, & sic vel temporali religione, vel simili arbitraria pena dignus est, argum. l. 3. §. item, si quis in posterum, iuncta glos. ibidem in vers. in posterum, ff. de crimin. stellion. Laudens. d. loc. num. 15. Iacob. vbi sup. nu. 21. Rosental. d. concl. in glos. literis Cc. & hæc procedunt, nè dum si matrimonium Domini impediunt, sed etiam, & si filij ma-

lij matrimonio impedimentum præstiterit, quod ex voluntate, & consensu Patris contrahere tractabat, & per Afflict. in d. cap. 1. num. 9. de form. fidelit. Iacobin. in d. nu. 20. Schencid. part. 8. cap. 1. num. 48. Scrad. d. part. 9. cap. 6. numer. 1. vers. quæ conclusio ampliatur, facit, l. it? quidem, ff. de eo, quod met. caus. & hæc procedunt, nè dum si matrimonium impedire non valuit, sed Vaxallus, quod facillè erat Domino, vel eius filio difficilè redit, ita & sine magnis difficultatibus, & impensis eo peruenire non potuerint, Scrad. d. part. 9. cap. 6. num. 2. determinat, facit tex. in d. cap. 1. ibi facillè, &c. de form. fidelit. & sentiunt ibi Afflict. d. num. 9. Balzeran. nu. 16. & 37. & expresse quoque Scrad. d. part. 8. cap. 1. num. 48.

3 Cum ¶ Vaxallus tenebatur hac in re potius ope, & consilio succurrere, quam impedimenta obijcere, d. cap. 1. de noua form. fidelit. cum seq. & prædicta non procedunt, si iusta aliqua causa, & sine dolo malo, vel ignorantia Vaxallus Patris, & filij matrimonium impediunt, & difficilè redit, quia ubi non est dolo, non est culpa, nec pena, vt est notum, & Vaxallum non fuisse in dolo malo, nec animo impediendi, & difficultatem tribuendi in matrimonio, & magnis expensis afficiendi probabitur ex circumstantijs coniecturis, & præsumptionibus, vt sentit, Afflict. in cap. 1. num. 5. de form. fidelit. vbi expresse Balzeran. num. 34. Scrad. d. part. 9. cap. 5. num. 44. & magna difficultas impossibilitati comparari solet, l. continuus, nu. 137. §. cum quis sub hac conditione, ff. de verb. oblig. l. apud Iulianum, §. constat, & ibi in Præfatio, ff. de leg. 1. ibiq; glos. ff. de leg. 1. & ibi glos. ff. de his, qui eicierunt, vel effuder, sed si constaret Vaxallum odio, maloquè animo talia contra Dominum agere, & notabile damnum ei infert feudo priuaretur, vt per Ifern. & præcitatos Doctores in d. cap. 1. de form. fidelit. & hunc dolo malo est vsus ¶ Vaxallus, si medijs ipso iure prohibitis vsus est, vt puta si mentiendo ipsius, fame, ingenio, moribus, facultatibus, aut similibus detraxerit, alijsquè imposturis vsus fuerit, & si alijs medijs sit vsus à iure nõ prohibitis Vaxallus vsus sit in impediendo matrimoniũ, Dominus probare tenetur, quia delicta non præsumuntur, vt alias diximus, & facit, l. merito, ff. pro socio cum similibus, & quod ex dictis, vel factis Vaxalli matrimonium sit verè impeditum, & exclusum, quia delicta, regulariter puniuntur, quando perfecta, & consummata sunt per Vaxallum, & magna ingratitude sit commissa feudo

priuatur, cap. 1. §. illud, quæ fuit prima caus. benefic. amict. sed dum versatur aliquod magnum præiudicium, & damnum Domino, vt hic si matrimonium erat vtile, & dignum, & ¶ Vaxallus non debet esse, nequè factio, vel consilio contra Dominum nec ex sua persona quicq; admittere, quod pertineat ad Dominum, ve suorum iniuriã, vel contumeliam, cap. 1. de noua form. fidelit. Imò ex quo factio, & consilio Vaxalli contra Dominum sunt de per se prohibita etiam si nõ sint secuta, sunt delicta, & tituli criminum, Bart. in l. non solum, §. si mandato meo num. 22. in fine, ff. de iniur. per l. 1. §. persuadere, ff. de seru. corrupt. Det. in l. consilij num. 11. ff. de regul. iur. cum saltem ¶ Vaxallus agens contra fidelitatis iuramentũ, quia non fidelis, sed inimicus, & odiosus se ei ostendit, & inimici loco habetur, vt per Scrad. part. 9. cap. 5. num. 13. ampliatur. 7. & ostenditur, quia dum non obseruat iuramentum, & ius iurandum onixam iurantem voluntatem ostendit, iux. tex. in l. cum Pater, §. filius matrem, & ibi tradita per Bart. & alios ff. de legat. 2. feudo priuandus veniret, & hæc in hoc casu sufficiant.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XVII.

Amissionis feudi, Causa Decima.

THEMA.

Vaxallus amicitiam contrahens, cū inimicis Domini in eius perniciem feudum amictit, communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **A**micus meus amicitiam contrahens, cum meo inimico inimicus præsumitur.
- 2 Amicitiam contrahere Christianos, cum inimicis alienum esse debet.
- 3 Vaxalli dolum, & amicitiam, cum inimico Domini contraxisse Dominus probare debet.

1 **A**micus ¶ meus, cum meo inimico amicitiam cōtrahens inimicus meus præsumitur.

rumuntur, argum. l. sciendum, ff. si accusatio. ff. de leg. & ibi Bart. l. liberi, ibi (vel inimicis suis, tuas amicitias copulavit) C. de iustic. testam. vbi hoc notat Eald. post Castrenf. quod ingratitude inde saltem in necessarijs à domesticis nostris non alijs arguatur, C. si inimicus distinct. 93. Bal. in l. 1. C. si quacumque præditus potestate, Afflict. in d. ff. item si fidelis, num. 25. in fine, & nu. 26. quib. mod. feud. amict. Balzeran. in cap. si Capitanei, num. 11. vers. contrariam verò partem, quib. mod. feud. amict. tit. 17. libr. 1. Curt. in d. part. 4. num. 37. Borcolt. capit. 8. num. 122. de feud. Scrad. part. 9. cap. 5. nu. 24. & 26. Menocch. conf. 102. nu. 11. Mozz. tit. fin. de feud. nu. 66. Scheneid. par. 8. cap. 1. num. 56. Fælin. in cap. repelluntur, num. 2. de accusat. Gigas in tract. de Crimin. Lel. Maiest. in rub. quomo. & per quos Crimin. Lel. Maiest. probatur, quæst. 2. num. 27. & eiusdem propositi, cum inimico censetur, cap. quilibet 23. quæst. 4. Aluarot. in d. cap. si Capitanei, num. 4. vers. sed primo examinemus, vbi & alij, hic potest esse titulus, quibus mod. feud. amict. argum. d. cap. repelluntur, Bald. in d. l. si liberi, Fælin. in d. cap. accedens eius init. 2. num. 1. vt lite non contestat. Gig. d. loc. part. vlt. quæst. 17. Grammat. conf. 24. num. 6. Menocch. d. conf. 102. n. 10. Roland. à Vall. conf. 1. num. 82. lib. 3. Io. de Anan. conf. 7. num. 16. proinde ab accusando d. cap. repelluntur, vbi Abb. & Fælin. in princ. cap. cum te de accusat. vbi Præposit. 3. quæst. 5. glos. in cap. Porro in vers. assalierit cum, qua omnes transeunt, quæ fuit prima caus. benefic. amict. & ex alijs Rosental. d. cap. 10. concl. 12. in glos. lit. P. & † contrahere amicitiam, cum inimicis à nobis Christianis alienum esse debet, Christiana enim charitas non irritatur, nõ cogitat malum, &c. vt Sacra scriptura testatur fuit, & dictum Ecclesiasticum cap. 7. Noli pro amico inimicus esse proximo, quod refert Iern. in d. ff. porro num. 19. vers. glos. ergo quæ ponitur, Laudens. num. 9. in fin. Præposit. num. 2. in fine, & alij, quæ fuit prima caus. benefic. amict. Aluarot. in d. cap. si Capitanei num. 4. hic potest esse titulus, quib. mod. feud. amict. Iacob. in vers. dictique Vaxalli promiserunt: non committere nu. 14. vers. ratio est, Zaf. part. 10. n. 32. Iacob. Leonard. conf. 114. num. 327. inter conf. Brunii, Roland. à Vall. conf. 1. num. 16. lib. 3. & Domino perniciem, & eius odium fecerint, vt ita distinguit glos. ipsa principalis aliquid huius distinctionis innuere videtur, dum de liberto, qui conspiravit, cum inimicis Domini, & quidem contra Dominum refert, quæ fuit

prim. caus. benefic. amict. vbi Iern. num. 19. Bald. num. 2. Laudens. num. 8. Aluarot. nu. 2. Præposit. num. 1. prope finem Afflict. num. 10. & seq. Petrus de Rauenn. & alij Iern. in cap. 1. hic potest esse titulus quib. mod. feud. amict. rub. 17. lib. 1. num. 6. in fin. Curt. iun. part. 4. num. 37. in fine sic receptum esse testatur, Capyc. in inuestit. feud. cap. feud. amict. col. 14. in fine, ff. limitat omnes Intrigliol. in 1. centur. feud. quæst. 89. num. 71. Caus. 12. & communem pronuntiat, Vlt. de feud. cap. 11. num. 29. vers. sed hoc cum effectu, &c. & ex alijs Rosental. d. concl. 12. in glos. litera R. Et † dolum Vaxalli amicitiam, cum Domini inimico Dominus probauerit, vt expressè dicit Iern. in d. cap. 1. quib. mod. feud. amict. num. 6. in fine, quem ibi sequitur Laudens. num. 19. Aluarot. nu. 6. Præposit. num. 3. Rauenn. in fine, Afflict. ibidem, & in decis. sua 307. in fine, Zaf. in epit. feud. part. 10. num. 32. & seq. qui tamen Iudicis arbitrio, & descriptioni, & subtilitati, d. num. 34. talem rem committendam asserit Capyc. in d. cap. feud. amict. col. 1. ff. & dicit Aluarot. cap. 16. cap. 17. & ex alijs Rosental. d. conclus. 12. in glos. litert S.

PARTIS DECIMAE.

*Dilucidatio XVIII.**Amiſſionis feudi, Causa undecima.*

THEMA.

Vaxallus hostis Domini factus arma contra Dominum assumendo, & si Dominus sit Magistratus eius in legem iul. Maiestatis si non in primo capite, tamen in secundo cadit, & feudum amittit, communis.

SUMMARIUM.

- 1 **H**ostes olim dicebantur Peregrini.
- 2 **H**ostes veteres per duellos vocabant, sed postea hostes ceperunt dici, quibus bellum publicum Populus Romanus iudicabat.
- 3 **V**axallus hostis, siue inimicus Domini factus feudum amittit.
- 4 **H**ostis largius est, qui arma instar hostis mouet

- mouet, & si Dominus sit Magistratus.*
- 5 *Rebellionem, siue felloniam committit, qui oppugnat eum, quem fauere debet.*
 - 6 *Filius inimicus Patris exheredatur.*
 - 7 *Legatarius ob inimicitiam habet, cum testatore à Legato, tanquã indignus repellitur.*
 - 8 *Hostilitas, siue inimicitia, siue sit publicã, clandestina, vel occulta sit, sufficit.*
 - 8 *Armasumens pro Patria, vel antiquiore Domino non incidit in crimen.*

1 **O**lim Hostes & Peregrini dicebantur, quemadmodum Cicer. in 1. officior. Hostis inquit apud maiores is dicebatur, quem nunc Peregrinum dicimus, indicant duodecim Tabulæ aduersus Hostem æterna authoritas est, dicebantur Peregrini Hostes ab hostiando, id est equando, quod pari iure cum Ciuibus Romanis uterentur, sed non fruerentur eisdem Priuilegijs Varro. lib. 4. de ling. latin. Sextus festus Pompeius lib. 8. & quos nos & Hostes hodiè vocamus, veteres perduelles appellabant, l. quos nos Hostes, ff. de verbor. signific. sed postea cæperunt dici Hostes, quibus bellum publicè Populus Romanus decreuerat, vel qui ipsi Populo Romano inducebant, l. Hostes de capit. & posthum. reuert. Varro. vbi supra forma indictionis extat apud Gail. lib. 16. cap. 4. Borcolt. de feud. capit. 1. num. 25.

3 **S**i Vaxallus & Hostis, siue inimicus Domini factus fuerit, vel talia gesserit, ex quibus potius Hostis, & inimicus, quam fidelis habendus sit, feudo priuatur, tex. est in cap. 1. ibi (atquè in alijs, ita veritatus est, vt potius inimicus, quam fidelis, &c. quos testes sunt necessarij ad probandum Vaxalli ingratitude glos. in cap. 1. §. item si fidelis in vers. concubuerit quib. mod. feud. amict. vbi omnes interpretes ultra iam dictos in præcedenti Dilucidatio e, Affict. in cap. 1. in princ. num. 20. in fine, quo te. pot. mil. Scheneid. part. 8. cap. 1. Caus. 37. numer. 171. Fzlin. in cap. repellantur, num. 2. de accusat. Ioan de Mont. lib. 4. c. 1. Caus. 10. Blanc. lib. 3. cap. 1. num. 50. Scradet. part. 9. cap. 5. num. 7. Paris. conf. 1. vita factis, &c. nu. 14. lib. 1. G. at. conf. 9. num. 79. lib. 1. & ex alijs Rotental. de feud. cap. 10. conclus. 17. in gl. litera D. Non tamen hic propriè, siue strictè, vt in l. Hostis, ff. de verbor. signific. cum 4 simili capitur, sed & largius pro eo, qui arma instar Hostis mouet, etsi Dominus sit Magistratus eius, in l. Iul. Maiest. si non in primo capite, tamen in secundo peccare existimandus est per aperta iura, & præcitatos Doctores, ac Affict. in cap. 1. §. fin.

nu. 20. peccare existimandus est per aperta iura, & præcitatos Doctores, ac Affict. in cap. 1. §. fin. nu. 20. Caus. 39. quib. mod. feud. amict. Scheneid. par. 8. cap. 1. n. 147. Caus. 28. Vulteius cap. 11. num. 29. Picard. conf. 18. num. 7. tom. 1. Rotental. in d. conclus. litera A. & conclus. 18. in princ. vbi etiam subditus Domini præter feudum, si contra Dominum, aut facit clam, & proditionis instar esset, aut manifestè, & tunc pro fidelis haberi non potest. Felloniam & seu rebelionem committit, qui oppugnat eum, quem fauere debebat, facit tex. in cap. 1. de noua form. fidelit. & in d. cap. 1. quod testes sunt recess. & aliæ præcitatae authoritates, 6 & confirmatur ex eo, quod & filius Patris inimicus ob hanc causam l. citè exheredatur, Scradet. d. loco post Bal. conf. 112. punctus. num. 12. & 7. lib. 5. & legatarius ob inimicitiam, cum testatore a legato, tanquã indignus repellitur, l. 3. §. fin. l. ex parte, l. pen. §. scire, ff. de adm. legat. l. si inimicitie in princ. ff. de his, quib. vt indign. cum simi. Scheneid. 4. loco. & ampl. at hac nu. 12. & sen. Scradet. Octo modis, & inter cætera, vt procedat, etiam non sit publica sed clandestina hostilitas, sicut inimicitia argumeto eius, quod tradit Bart. in l. 1. ff. de his, quib. vt indign. l. 1. in l. sororem, num. 6. C. eodem tit. Menoch. de arbitr. iudic. libr. 1. quæst. 28. num. 7. Alex. conf. 127. in fin. lib. 4. Ficard. conf. 18. num. 6. & seq. lib. 1. sed id non videtur in filio ita indistinctè probandum, quod in præcitatis locis, & alijs cor. uentibus discernendum relinquit, Rosent l. d. conclus. 17. in glos. litera D. in fine, & ex prædictis arma contra Dominum sumens feudo, tanquam rebellis priuatur, siue sit capud, aut Princeps belli, siue alteri stipendia mercat, vel alio in subsidium, aut in auxilium esse velit, cap. 1. de noua form. fidelit. quod nec in consilio, nec facto, &c. & ex allegatis in præcedenti resolutione, & excepto tamen si pro Patria, vel Domino loci, aut pro antiquiori, & priore suo Domino arma sumeret in tali crimine, non incurreret, per tex. in cap. 1. §. illud quoquè ibi (& Vaxallus Vaxalli, Dominum Domini sui offer. de it, nisi pro seruitio alterius Domini, &c. & ibi omnes de prohib. feud. alien. per Federic. exceptio enim firmat regulam in non exceptuatis, Rotental. d. conclus. 18. num. 5. & in glos. litera C.

Dilucidatio XIX.

Amiſſionis feudi, Cauſa Duodecima.

THEMA.

Vaxallus, ſi aſſaliērit Dominum, vel Caſtrum eius crimen Maieſtatis committit, etſi monitiones reuelat, aut inimicis mittit feudum amiſſit, communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus pro Domino debet præſtare auxilium, & conſilium contra omnes, & inſultans Dominum, aut eius caſtrum crimen Maieſtatis committit.
- 2 Vaxallus aſſaliens Caſtrum Domini tam ſciens, quàm ingnorans ſit, Dominum ibi adſeſſe, vel non, crimen Maieſtatis committit.
- 3 Vaxallus tam ſi per Mare, quàm per Terram Dominum inuaſerit Maieſtatis crimen committit.
- 4 Vaxallus monitiones, vel annonam Domini reualas, vel hoſtibus tradit crimen Maieſtatis committit.

1 Vaxallus ꝛ contra omnes pro Domino debet præſtare auxilium, & conſilium, cap. 1. de noua form. fidelit. cap. 1. ꝑ. ſin. hic finitur lex, ex quo ſi contra perſonam Domini, Caſtrum aut eius locum inſultauerit crimina Maieſtatis committit, & feudo plectitur, tex. eſt expreſſus in cap. 1. ꝑ. ſimiliter, ſi Dominus quib. mod. feud. amiſſit. in capit. 1. ꝑ. porro, ſi Dominum quæ fuer. prima cauſ. benefic. amiſſit. & vtrobiq. gloſ. & Doctores omnes, Iſern. in cap. 1. ꝑ. item ſi fidelis num. 13. circa medium quib. mod. feud. amiſſit. Blanc. de feud. lib. 2. cap. 1. num. 2. Petr. de Bellapert. in tract. de feud. tit. 9. num. 7. Iacobin. in verſ. dictique Vaxalli promiferunt non committere felloniã num. 33. Curt. iun. part. 4. nu. 31. & 32. Cauſ. 9. & 10. Capyc. in inueſtit. feud. cap. feud. amiſſit. col. 11. & 12. ꝑ. decimo, ſi Vaxallus fol. 48. & in deciſ. 130. num. 20. Afflic. dec. 265. num. 59. Zaſ. in repet. feud. part. 10. nu. 37. Sonsbech. part. 12. numer. 33. verſic. quinta concluſio, Vvſembech. cap. 15. nu. 5.

Mozz. de feud. tit. fin. num. 155. Octoman. in diſputat. feud. cap. 41. verſ. quintæ autem Cauſe, &c. Eguinar. Baro. lib. 3. de alien. benefic. cap. 3. verſ. qui in Dominum quoque impetum, &c. Scradet. d. part. 9. cap. 3. nu. 3. Intrigliol. in centur. feud. quæſt. 88. nu. 57. & 58. Cauſ. 6. & 7. Vvltcius de feud. libr. 1. cap. 11. num. 20. & 38. fol. 755. Petr. Iacob. in præct. aur. libell. quo agitur ad recuperationem feudi, ꝑ. nec ſuperſtitibus num. 19. verſ. ſecunda cauſa Bart. Socc. conſ. 165. nu. 4. lib. 1. Alex. conſ. 13. nu. 18. in fine, & ſeq. lib. 6. Caſtrenſ. conſ. 46. num. 2. lib. 2. Parif. conſ. 46. num. 2. lib. 1. Grauet. conſ. 9. nu. 57. lib. 1. Marian. Soccin. iun. conſ. 68. num. 84. Menocch. conſ. 99. num. 28. & ſeq. Roland. à Vall. conſ. 1. num. 6. & ſeq. lib. 3. Ruyn. conſ. 135. num. 1. lib. 1. Roſental. d. concl. 18. cap. 10. in gloſ. litera D. Nec diſtinguimus, ſi in loco illo, tunc temporis fuerit, nec nē Aluarot. in d. ꝑ. ſimiliter, Menocch. conſ. 99. num. 29. ex pluribus communibus Roſental. d. cap. 10. concluſ. 18. in gloſ. litera G. nequē etiam ſi Vaxallus inuaſens, ſciuerit, an ingnorauerit Dominum in eo loco eſſe ꝑ. d. ꝑ. ſimiliter, Zaſ. d. part. 10. nu. 37. Sonsbech. part. 12. num. 35. & ex alijs Vvltcius d. cap. 11. num. 38. Roſental. d. loco. Et ꝑ. hęc inuaſio, non tantum de ea, quæ ſit in Terra, ſed etiã de ea, qua ſit in Mari, ſeu aquis puta Nauibus, ſeu claſſe Domini, Ba H. in cap. 1. ꝑ. ſimiliter nu. 2. quib. mod. feud. amiſſit. ibique Balzeran. num. 2. Capyc. in inueſtit. ꝑ. feud. amiſſit. col. 11. ꝑ. 10. ſi Vaxallus gloſ. ꝑ. conſuluit Roland. à Vall. conſ. 1. num. 12. intelligenda, Roſental. d. concluſ. 18. in glo. litera S. ex alijs, idem eſt ꝛ ſi Vaxallus inimico Domini reuelauit monitiones Domini, & hoſtibus eius tradit, & annonam ꝑ. ſua loca tranſire permisit, vel ſaluum conductum præbuit, feudum amiſſit, ꝑ. text. in cap. Imperialem, ꝑ. illud quoque de prohib. alien. ꝑ. Federic. Thom. Grammat. deciſ. 6. ſi arma inquit, vel equos in fauorem Hoſtium tranſmittit, &c. Sconer. diſputat. feud. 10. Theſ. 34. Balzeran. in cap. ſi Capitanei, num. 12. verſ. & Vaxallus ſi fecit cō-federationem, &c. quib. mod. feud. amiſſit. Afflic. deciſ. 109. Cuman. conſ. 61. ꝑ. tototum, Roſental. d. cap. 10. concluſ. 19. in gloſ. litera A. & B. ex alijs, aut ad occupandum illas ope, vel conſilio adhibuit, Aluarot. in d. cap. 1. nu. 2. de form. fidelit. Bellapert. de feud. cap. 9. nu. 29. Afflic. in cap. 1. verſ. & bona committentium, num. 33. verſ. decimo nono modo, &c. quæ ſint Regal. Capyc. d. cap. feuda amiſſuntur col. 17. ꝑ. etſi Vaxallus inſultat, &c. Grammat. deciſ. 6.

S U M M A R I U M .

cap. 6. in princ. Vltreus d. cap. 11. num. 38. Natta conf. 174. num. 16. & 17. facit l. 3 & 4. 21. l. iul. Maieft. & cap. 1. ibi de munitionibus de form. fidelit. ex alijs Rosental. dict. cap. 10. conclus. 19. in glos. litera I. & etiam si reuelet inimico munitiones Domini feudo priuatur, Ifern. in cap. 1. nu. 2. de form. fidelit. vbi Aluarot. num. 2. Balzcran. num. 13. Capyc. in inuestit. feud. cap. feud. amict. tur. col. 17. §. etsi Vaxallus reuelat fol. 51. Scradet. d. part. 9. cap. 5. num. 41. vers. quin imo, &c. facit lex. 3. §. quia aliena, ff. de remilit. cum similib. Rosental. d. conclus. 19. in glos. lit. S. ex alijs, quando quis impetu insultat quandam personam, vel locum, agreditur dicitur insultus, quod etiam habetur, ex tex. in d. §. similiter, quib. mod. feud. amict. & in d. §. Porro, quæ fuit prima caus. benefic. amict. (vel vicum, in quo est per vim aggressus fuerit, &c. & in personam fieri dicitur, cum ita prope sunt, vt se attingere, l. quod intellige manibus, vel armis, possint) alioquin aggressio in locum, potius fieri diceretur, etiam in personam: locum enim assalire aiunt, si ita inquit insultando, seu agrediendo, vt tela prohibere, forte Bombandus explere, & cætera, svt expugnare possit, Ifern. d. §. similiter, nu. 22. Bald. num. 1. & 2. Aluarot. num. 2. Preposit. nu. 1. Laudens. num. 2. Afflict. num. 5. Balzet. num. 2. Iacobin. d. num. 3. Curt. d. num. 31. Capyc. d. §. vndecimo, si Vaxallus Sonsbech. vbi sup. Zal. part. 10. num. 34. & num. 38. Mozz. tit. fin. num. 23. de feud. vbi inter insultu, imperum, & inuasionem differentias, & multa adducit, num. 24. in fine, & num. 73. ampliatur. 3. Scradet. d. part. 9. cap. 3. num. 21. & ex his Dilucidatio nostra patet.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XX.

Amissionis feudi, Causa Decimaterza.

T H E M A.

Vaxallus assaliens Dominum, vel uxorem, aut filium, vel Patrem Domini sciens in alieno loco extenres crimen Maieftatis committit, communis.

- 1 Vaxallus alienum locum assaliens, vbi secus Domini non adest crimen non committit. quod secus si ibi vxor filij, vel Pater Domini extiterint.
- 2 Vaxallus sciens, vel ignorans uxorem filios, vel Patrem Domini adesse alienum locum assaliens, si adsunt crimina Maieftatis committit.
- 3 Vxor, & Maritus vnum sunt corpus.
- 4 Præuilegium concessum Marito, extenditur uxori.
- 5 Pater, & Filius vna eademque persona sunt.
- 6 Vaxallus assaliens locum, vbi frater Domini adest idem est, quod crimen Maieftatis committit.

- 1 Vaxallus ꝛ alienum locum assaliens, vbi Dominus filius aut Pater Domini non fuerit feudum, non amittit, quod secus si ibi extiterit Dominus, aut vxor, vel filij, aut Pater, & Vaxallus hoc sciens, sic expressè dicit glos. in §. similiter, versic. sciens, vbi Scheneid. hoc sentit, nu. 3. Sonsbech. part. 12. nu. 35. vers. nec etiam obstat, &c. quam omnes nemine discrepante firmat, quib. mod. feud. emittatur, Scradet. par. 9. cap. 3. num. 3. vers. quæro hæc conclusio ampliatur, &c. Vltreus d. cap. 11. num. 38. in fin. Petr. Iacob. in sua pract. aur. libell. rub. 59. de caus. ex quib. feud. amict. nu. 18. Oldenderp class. 5. post art. 17. vbi de artic. benefic. in pract. 3. spet. intent. actio. art. 2. & sentit hoc Ferrar. vbi sup. litera D. ac est de mente omni præcatorum, & videtur id satis probare, text. in d. §. Porro, quæ fuit prima caus. benefic. amict. & non minus, si
- 2 Vaxallus ꝛ sciuerit, ibi adesse Dominum, uxorem filium, vel Patrem, per tex. in d. §. similiter, ibi Dominam, ibi Laudens. nu. 8. Schench. num. 3. Scradet. d. part. 9. capit. 3. num. 5. facit, & tex. in Constit. Henrici Secundi Imperatoris, quam Cuiacius libr. 1. tit. 2. feud. collocauit, &c. & idem erit, si in personam vxoris insultum egerit, Scradet. d. loco, vers. sexto, hæc conclusio, &c. Et in cap. 4. num. 18. eadem part. 9. post Socc. conf. 134. num. 40. vsque ad num. 45. lib. 3.
- 3 quia ꝛ vxor, & maritus vnum sunt corpus cap. admonere 33. quæst. 2. vnde iniuria inlata vxori, & ipsi marito inlata dicitur, §. patitur instig. de iniur. l. 1. §. fin. l. eum qui §. si nuptæ, & §. fin. ff. eod. tit. ex eo, quod ꝛ saluum conductum, & Præuilegium concessum marito ad uxorem extenditur, az multis autoritatibus, ibi adductis, ex quo

finē

sine dubio vaxallum feudum amittere, si locum vbi domini vxorẽ extiterit, assalieret, vt diximus, & idem est, si in loco ipso filius dñi existens, vaxallus sciens, assalierit, Scrad. d. par. 9. c. 3. nu. 6. ampl. 7. post Socc. d. conf. 134. num. 40. vsque ad num. 45. lib. 3. immo magis de persona filij, † quia pater, & filius vna eademq; persona censentur, l. fin. & ibi Iaf. C. de impuber. & alijs substit. §. si quis alijs, Rosental. d. cap. 10. conclus. 18. nu. 16. in glos. lit. O. & idem dicendum videtur, si fratrem in locum existentem insultauerit, Scrad. d. par. 9. cap. 3. nu. 8. quia vaxallus pro facto patris, fratris, vxoris, filiorum, pupillorum, & adulterum domini opem suam ferre, & iuuare debet, argum. l. plenum §. si vsus ministerij, ff. de vsu, & habit. l. 1. §. domini appellatione ff. ad Senat. Consult. Syllan. & ex multis Adrian. in sum. cap. 66. Scrad. d. par. 9. cap. 4. nu. 20. & ex alijs Rosental. cap. 8. concl. 19. nu. 6. glos. 1.

- 7 *Milites aufugientes in hoc Regno, capite puniuntur.*
- 8 *Milites à bellis fugientes, ius canonicum infames vocat.*
- 9 *Vaxallus deserens dominũ in castris etiã si inimici eum nõ ceperint, & inlesus euaserit, feudo priuatur.*
- 10 *Vaxallus fugiens eum non releuat, si frater ipsius dominum defendat.*
- 11 *Feudum si est diuisionum, frater aufugiens portionem suam amittit.*
- 12 *Vaxallus nõ dum consilium, sed ei auxilium prestare tenetur, opus habet in bello.*
- 13 *Vaxallus dominum mortuum, vel letaliter vulneratum relinquens, quia domini amplius non interest, feudum nõ amittit.*

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XXI.

Amissionis feudi, Causa XIV.

T H E M A.

Si vaxallus dominum non mortuum, neq; etiam letaliter vulneratum in prælio campestri relinquat, priuatur feudo communis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vaxallus relinquens dominũ in prælio etiam non mortuum, neq; vulneratum feudum amittit.*
- 2 *Vaxallus deserens dominum in castris, & aufugit, feudo priuatur.*
- 3 *Vaxallus non excusatur, dicens reliquisse dominum absq; periculo, quin feudum amittat.*
- 4 *Vaxallus relinquens dominum in prælio, si statim recurrit, & ex sua fuga, damnũ domino non aduxit, excusatur à pœna.*
- 5 *Milites, vel vaxalli militantes: à castris fugientes, capite plectuntur.*
- 6 *Desertor haberetur quisquis belli tempore à castris aufugit, & Romani colla eis decidi, securis faciebãt, vel fustis percuti.*

SI vaxallus non mortuum, neq; letaliter vulneratum dominum in prælio, vel castris relinquerit, feudo priuatur, per text. apertum in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. & in cap. 1. in fin. de feud. sine culpa nõ amitt. cap. 1. §. item qui dominum, quẽ fuer. prima caus. benefic. amitt. cap. 1. quod testes sunt necess. Iacob. de Sãcto Georg. in ver. & promiserunt nu. 17. & 18. Curt. Iun. par. 4. nu. 4. Blanc. 1. feud. 7. num. 16. Iaf. par. 10. num. 18. Sonsbec. par. 12. num. 12. ver. fallit 4. Rosental. cap. 10. concl. 16. nu. 1. vbi dicit videtur fusius exponi per cap. 1. quib. mod. feud. amitt. ibi: Si dominus prelium campestre habuerit, & vaxallus eum morantem, id est perseverantem in prælio ipso dimiserit, nõ mortuum, neq; ad mortem vulneratum feudum amittere debet &c. & hoc accipiendũ aut deserit, vel fugit ex castris, & quidem dolo, & nemo dubitet, quin priuari possit, aut de dolo non constat, & cum hoc non sit strenui militis eum præsumptione doli, vel culpẽ lætẽ, nihilominus onerari ita, vt ipsius sit causa fugæ, aut desertionis, aliam probare debet. Laurent. Syluan. de feud. recogn. q. 85. in fin. Rosental. d. cap. 10. conclus. 16. nu. 2. in glos. lit. B. quam causam feudi amittendi iustissimam esse dicit Borcolt. cap. 8. nu. 86. & seq. nec † excusatur, dicẽdo, quod dominus in periculo constitutus nõ fuerit, Sonsbec. par. 12. nu. 10. sed si post † fugam è prælio, ad id statim redierit, excusari debere, Curt. par. 4. nu. 12. Bald. in cap. 1. nu. 2. quib. mod. feud. amitt. argum. l. si penituit ff. de divor. quem sequitur ibi Franc. num. 8. cuius opinionem fortasse equiorem, modo fuga domino non noccat, existimat Rosental. in d. conclus. 9. num. 8. in lit. H. Bald. & alios adducens, sed prædifferat, etiam si ad hostes se non contulit. Nam & † milites deser-

defectores, magis priores fugientes, capite
 plecti solent, l. non omnes, §. 1. & §. deser-
 tos, si in vrbe inueniatur, & ibi DD. ff. de
 re milit. & hoc in priore fugiente, etiam ad
 vaxallum domino suo militatē extendit,
 Aluarot. in cap. 1. §. itē qui dominum, nu. 1.
 & ibi Scheneid. num. 3. quæ fuer. prima.
 caus. benefic. amitt. & Scrad. par. 6. cap. 6.
 num. 75. ampliat. 2. Soubec. par. 1. nu. 32.
 6 text. in l. 1. C. de desertor. lib. 12. ait: † (de-
 sertor habetur quisquis belli tempore, à
 castris abierit) & Romanorū tempore, alijs
 securibus decisa sūt colla, alij sustibus per-
 cussi perire.) & alias per Dionis. Halicarn.
 lib. 9. Roman. histor. & apud Vegeti, & alios
 Historicos, & in hoc Regno expresse est ordi-
 natum per prag. 6. §. 17. in tit. de milit.
 7 vt † milites fugientes postquā sunt arrolla-
 ti, pœna capitis puniantur, & tales † mili-
 tes fugientes à bellis, ius canonicum infame
 vocat, cap. infames 6. q. 1. vbi glos. &
 crimen Maiestatis teneri, & sic Aluarot. &
 Schenc. dictis in locis declarat prædicta, vt
 9 feudum amittat vaxallus ita deserens, aut
 fugiens, etiam si dominus adhuc superaue-
 rit, & victoriam præstitus fuerit, Laudens.
 d. cap. 1. in princ. quib. mod. feud. amitt. Curt.
 in suo tract. feud. par. 4. nu. 15. Capyc. in in-
 uestit. feud. cap. feuda amittuntur §. ampl. 2.
 ex alijs Rosental. vbi supra in glos. lit. C. &
 hoc etiam si inlelus euaserit, ex pluribus
 firmat Rosental. d. loca, in glos. lit. D. idque
 quia ius feudale ad priuationem aliud quā
 desertionem non requirit, quam rationem
 assignat Bald. Laudens. Præposit. Afflic. nu.
 16. in dictis locis, & alij per Rosental. vbi
 10 supra in glos. lit. E. nec † releuat vaxallū
 fugientem, si frater ipsius dominum defen-
 derit, quia feudum ipsum adhuc amittere
 senserunt, Afflic. in cap. 1. in fin. n. 50. quib.
 mod. feud. amitt. Borcolt. d. cap. 8. num. 87.
 Cotta in memor. vers. vaxallus, & quamuis
 sint, qui contrarium tenuerint, inter quos
 Bald. in cap. 1. & ibidem Aluarot. num. 12.
 & Franc. num. 7. quib. mod. feud. amitt. arg.
 l. si is, qui alios, ff. de libert. legat. Iacob. in
 vers. & promiserunt nu. 20. Iaf. in l. 1. nu. 2.
 C. de transact. & in l. si emancipati num. 19.
 C. de collat. Felin. in cap. cum super, nu. 8.
 de offic. deleg. quam opinionem de iure ve-
 riorē esse dicit Rosental. d. conclus. 9. in
 glos. lit. F. priorem tamen illam sententiam
 amplectitur Soubec. d. nu. 14. eandemq; vt
 veritati theoreticæ magis consentaneam, do-
 cendo, consulendo, & iudicando sequendā
 existimat Vulteijs d. cap. 1. nu. 19. & seq.
 11 distinguunt nonnulli, vt si † feudum sit di-
 uiduum frater fugiens portionem suam

amittit, si indiuiduum non amittitur, Mozz.
 ex quib. caus. feud. amitt. nu. 96. vers. pro so-
 lutione, & similiter dicitur, quod ex forma
 fidelitatis domino à vaxallis præstandæ, nō
 12 tantum consilium, sed auxiliū, † vaxallus
 præstare tenetur, cap. 1. §. quia non sufficit,
 de noua forma fidelit. quo auxilio dominus
 tunc maximè opus habet, cum in bello pro-
 ficiscitur. Ideoq; vaxallus dominum in bel-
 lo euntem comitari debet, §. item dominus
 in cap. 1. & ipsum in prælio non deserere,
 alias puniuntur per prædicta iura, & autho-
 ritates, ac feuda amittuntur, vt prædictum
 est; sed domino mortuo, vel letaliter vul-
 nerato, ipsum deserere potest, quia domini
 amplius nō interest, Iser. in cap. 1. quib. mod.
 feud. amitt. & ibi Franc. nu. 9. arg. l. ita vulne-
 ratus in princ. ff. ad l. aquil. & l. si alius, §. est
 & aliud, ff. quod vi, aut clam, & in bello no-
 toriè iniusto vaxallus, si ceperit adiuuare
 dominum, & postea recesserit, non punitur,
 per glo. in d. cap. 1. vbi DD. cōmuniter quib.
 mod. feud. amitt. & Vniuersitatis, siue Ciui-
 tatis pars vna dominum desererit, Thom.
 de Marin. lib. 3. nu. 9. Vulteijs cap. 10. n. 19.
 in fin. ex alijs.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XXII.

Ammissionis Feudi, Causa XV.

THEMA.

Vaxallus Dominum assaliens, siue
 dolo, siue sine dolo, feudū amit-
 tit communis.

SUMMARIUM.

- 1 Vaxallus feudum amittit, quādo do-
 minum assalierit, vt offenderet, siue
 vi, siue insidijs, & scienter.
- 2 Vaxallus non excusatur, si ab offensione
 domini desistat, vel ab eo vincatur, quia
 in maleficijs sufficit voluntas.
- 3 Vaxallus inrans occidere dominū, & vt-
 tra non processerit, feudum non amittit.
- 4 Vaxallus † feudum amittit, si dominū
 assalierit, vt offenderet, siue fiat vi, siue
 cum insidijs feudo, quod à domino habuit,
 priuatur. per tex. in cap. 1. §. similiter, si do-
 minum, quib. mod. feud. amitt. & in cap. 1.
 §. porro,

§. porro, quæ fuit prima caus. benef. amitt. modò id faciat scienter, vt est tex. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. nec distinguitur locus, nec si gladio veneno, aut alio modo, d. §. porro, vbi cõmuniter DD. Sonsbec. p. 12. nu. 37. Mozz. ex quib. caus. feud. amitt. nu. 27.

2 Nec ꝑ excusatur, si desistat, aut ab eo vincatur, quoniam in maleficijs, voluntas non exitus spectatur, l. Diuus Adrianus, ff. ad l. Cornel. de Sicar. cogitationis verò pœna eti. n. hæc nulla est, l. cogitationis ff. de pen. nec quiuis actus nisi vim, aut insidias sapiat; cap. 1. de capit. qui cur. vend. Sonsbec. par. 12. nu. 38. Mozz. d. nu. 27. verf. limita, Decia, conf. 18. num. 326. lib. 1. hinc est, vt si ꝑ vaxallus iurasset dominum occidere, & ultra non processerit, feudum nõ amittit, Rosental. ex alijs cap. 10. concl. 17. nu. 12. & in glo. lit. I. Ifern. in cap. 1. §. si vero voluerit nu. 5. quæ fuer. prima caus. benef. amitt. verf. an. si vaxallus, Afflic. nu. 9. d. cap. 1. de capit. qui cur. vend. Balzaran. in cap. 1. §. similiter n. 4. quib. mod. feud. Capyc. in inuest. feud. cap. feuda amitt. col. 13. §. limita nam tales &c. fol. 49. Mozz. d. nu. 27. verf. limita signanter, & dicit communem Scradar. par. 9. cap. 4. num. 34. & 47. Paris de Put. in compend. ad Ifern. quæ fuer. prima caus. benef. amitt. In trigl. centur. feud. 1. quæst. 89. num. 68. & ex alijs Rosental. vbi supra.

vel alias ultra amissionem feudi potest puniri vsque ad mortem inclusiue.

5 Vaxallus manus eleuans contra dominum, & non percussit, neque vulnerauerit, non ita sumitur, sed contra nu. 7. & 8.

6 Feudum non perditur sine magna causa.

7 Iniuriarum actio competit pro eleuatione manus, pro qua vaxallus potest feudo priuari.

8 Vaxalli eleuatio manus, vel baculi in dominum, etiam quod non attingat, dicitur atrocis iniuria.

9 Vaxallus equiparatur liberto.

1 **Q**uisquis vaxallus in quocumq; loco, siue per se, siue per aliũ manus impias contra dominum iniicit, vel procuret, feudum amittit, per text. in c. 1. §. porro, quæ fuit prima caus. benef. amitt. puta cum vulnerando, verberando, Ifern. ibi num. 18. & seq. Bald. nu. 1. Aluarot. nu. 1. Balzer. nu. 7. & 9. ibiq; Afflic. Præpos. Rauen. & alij, ac Beluis, §. item qui dominũ, Blanc. lib. 2. cap. 1. nu. 2. & 50. Petr. de Bellapert. tit. 9. num. 12. Iacob. de Sancto Georg. in tit. dictiq; vaxalli promiserunt non contract. fellon. nu. 41. in fin. caus. 18. Sonsbec. par. 12. nu. 35. Capyc. in inuest. feud. amitt. col. 12. §. 12. si vaxallus fol. 48. Borcolt. c. 8. nu. 110. Ficard. cont. 18. nu. 6. ex communi sib. 1. & ex alijs Rosental. cap. 10. concl. 20. in glof. lit. E. & est tex. in const. Federici per Cuiacium posita lib. 1. tit. 2. & text. in d. §. porro, Aluarot. ꝑ intelligebat, ibi, dominũ vulnerando allegat notata in l. fin. C. de reuoc. dõst. & in §. causas, in auth. vt cum, de appellat. cognosc. refert Curt. Iun. de feud. par. 4. in 12. caus. priuat. feud. nu. 34. Mozz. de feud. C. ex quib. caus. feud. amitt. num. 22.

3 item ꝑ alapam domino infligendo, vt per Afflic. in cap. 1. §. item si quis num. 22. in causa 53. quæ fuit prima caus. benef. amitt.

4 vbi dicit, quod ultra ꝑ amissionem feudi siudex poterit arbitrari vsque ad mortem inclusiue, vt est glof. singularis in §. in sum. instit. de iniur. Bald. in d. cap. 1. §. iniuria de pace iuram. firm. quod ampliat Aluarot. vbi supra, etiam si vaxallus non vulnerauerit, nec ipse dominum percussit, sed per alium vulnerari, siue percuti fecerit, allegando idem tenuisse Ifern. vt per Mozz. ibidem, dicens amplius prædicto §. porro, procedere quando vaxallus actualiter vulnerauit, secus ꝑ autem si manus eleuauit supra dominũ, vt verberaret, sed si nõ percussit, neque verberauit, & mouetur, quia talia nõ videntur habere vim nisi ad effectum producantur; hæc verba sufficiunt, vt l. si quis vxori

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XXIII.

Amissionis Feudi, Causa XVI.

THEMA.

Vaxallus manus impias Domino iniiciens, feudo priuatur, etiam si non percussisset, nec vulnerasset communis.

SVMARIUM.

- 1 Vaxallus per se, vel per aliũ manus impias iniiciens domino, feudum amittit.
- 2 Vaxallus vulnerans dominum, feudum amittit.
- 3 Vaxallus alapam dando domino, feudum amittit.
- 4 Vaxallus offendens dominum in primis,

vxori, s. neque verba ff. de furt. item quia hoc motuum sine tactu videtur fieri sine dolore, non verberatio, quæ fit cum dolore, l. lex Cornelia, s. interpulsandum, ff. de iniur. Item ¶ quia non perditur feudum sine magna causa, vt in cap. 2. s. illud enim, quæ fuer. prima caus. benef. amitt. sed contrariū tenet Curt. d. par. 4. caus. 12. per tex. in l. itē apud Labeonem, s. 1. vbi pro tali ¶ eleuatione manus competit actio iniuriarum, & vaxallus graues iniurias, & inhonestas committendo cōtra dominum, feudo priuatur, per glos. in d. s. porro, ergo ex tali eleuatione manus, potest, & debet vaxallus feudo priuari, & ¶ talis iniuria pōt dici atrox ex qualitate personæ domini, iuxta text. in s. atrox, instit. de iniur. vt quando libertus iniuriatur patrono, & idem erit de vasallo iniuriante dominum, quia ¶ vaxallus æquiparatur liberto, vt per l. liberti, libertæq; C. de oper. libert. in princ. col. fin. Mozz. vbi supr. a num. 23. in fin. qui nu. 24. & si videtur conciliare prædictas opiniones item cum Aluaroto, & quod ex tali actu verberandi, vel alapam dandi domino per vaxallū debet feudo priuari, quia vaxallus inhonestas, & graues iniurias contra dominum commiserit, per l. item apud Labeonem, ff. de iniur. & hic Neap. alapa, iniuria atrox reputatur, Afflict. in constit. priusquam, in fine, Rosental. de feud. cap. 10. concl. 20. nu. 156. & seq. & si videtur tenere, quod ex eleuatione manus, vel euaginatione, an sit vaxalli contra dominum, cum per eum adductis literis C. C. C. prædictam nostram dilucidationem expeditam esse.

PARTIS DECIMAE

Dilucidatio XXIV.

Amiſſionis Feudi, Causa XVII.

THEMA.

Vasallus graues, & inhonestas iniurias Domino suo inferens, feudū amittit, communis.

SUMMARIUM.

- 1 Vaxallus, vitam, honorem, famam, & extimationem domini custodire tenetur.
- 2 Vaxallus debet agere totum, posse exalta-

- 3 re dominum. iuxta formulam iuramenti Vaxallus tenetur domino circa honestum, & honorem, & si recedit, est infidus, & sic feudum amittit.
- 4 Vaxallus ob graues, et inhonestas iniurias verbales contra dominum feudū amittit.
- 5 Vasallus tam si per se, quàm si per alium iniuriam afficit, feudo priuatur.

1 Sicut vaxallus vitam domini tueri tenetur ita & honorem, famam, & extimationem eius custodire sub periculo feudum amittendi, arg. cap. vbi domini, distinct. 36. & quæ Afflict. in cap. 1. num. 59. post glos. in vers. qualiter autem, qualiter iurar, debet vaxallus fidelitatem, vbi inquit, Sacramento fidelitatis contineri, quod dominum suū in totum exaltabit, quantū poterit, cap. nunquam vitam, aut membrum, aut honorem, quæ habet sua voluntate, consilio, vel exortatione perdat, sed in his omnibus adiutor eius in omnibus erit, secundum suum posse, sequitur Scrad. par. 10. sect. 5. nu. 127. Iacob. de Sancto Georg. in sua inuest. in vers. qui quidem inuestiti num. 21. Ioan. Ferrar. Montan. de feud. lib. 4. cap. 1. caus. 13. idem Afflict. decif. 317. nu. 4. & seq. & decif. 265. num. 43. vers. formulam iuramenti, vt in cap. 1. qualiter vaxall. iur. deb. fidelit. cum duob. seqq. & per d. cap. de forma fidelitatis, ¶ tenetur domino circa honestum, hoc est in causis ad honestatem ipsius pertinentibus, consilium, & auxilium vigore iuramenti præstare, & sic iniuriam faciendo domino vaxallus in honestatem, & honorem, percutit, & sic recedit à iuratis, & infidus efficitur, vnde si vaxallus inhonestas, & graues iniurias domino suo intulerit, feudum amittit, per text. in d. s. porro, quæ fuit prima caus. benef. amitt. vbi omnes Scrib. ita concludunt, nec distinguitur, siue iniuriæ sint reales, siue verbales, Zas. de feud. p. 10. nu. 39. Borcolt. cap. 8. nu. 10. A. Afflict. dec. 265. nu. 61. in cap. 1. s. similiter nu. 2. s. fin. nn. 25. caus. 44. & 55. quib. mod. feud. amitt. & ibi Odofred. caus. 15. num. 30. Blanc. in summa lib. 2. cap. 1. nu. 2. Mozz. cap. fin. num. 38. Rosental. cap. 10. conclus. 21. num. 2. & in glos. lit. B. Intrigl. in centur. feud. quæst. 98. n. 88. Scomer. in sua disp. 10. thes. 26. & 38. Sicard. conf. 18. nu. 6. & 15. lib. 1. Ferrar. in form. libelli quo agitur ad reuocationem feudi, s. nec superstitibus nu. 25. caus. 15. & 37. Sche-neid. par. 8. cap. 1. nu. 98. & seq. vbi cum hoc conuenire ius Saxonium art. 14. lib. 1. Scrad. par. 9. nu. 104. caus. 16. Vulteius cap. 11. num. 26. lib. 1. & omnes feudistæ authorizant in d. s. porro, ¶ & dicunt ob atroces, vel graues

graues iniurias inhonestas verbales vaxalli in dominum feudum amittit, & multi ex præcitatatis in dictis locis firmant, ac Rosental. d. cap. 10. nu. 1. vt volunt Odofred. Bald. Zaf. Borcolt. Vultei in dictis locis præcitatatis, per ea, quæ Panormit. dicit in cap. fin. num. 2. de donat. post Io. Andr. ibid. quem ceteri eodem loco sequuntur, vt inquit Alex. conf. 103. super themate, & dubijs n. 1. lib. 2. Hottoman. in disput. feud. cap. 41. vers. porro 7. quæ est &c. & Scrib. in d. g. porro, & in l. fin. C. de reuoc. donat. & quia in delictis tam mandans, quam mandatarius, vt sic sentire videtur Scrad. d. par. 9. cap. 4. nu. 2. & 35. & 106. & apertius Schenc. in disput. feud. disput. 10. thes. 27. & ex alijs Rosental. d. concl. 21. in glos. lit. F. * extendendū videtur, vt feudum amittat, si per alium domino iniuriam verbalem atrocem fieri certauit, arg. litem apud Labeonem, §. si certauerit, ibiq; DD. ff. de iniur. Affl. siue absenti domino, siue præfenti verbis, siue in scriptis, vt per Scheneid. vbi supra thes. 27. & Scrad. d. par. 9. c. 4. nu. 106. Sconer. d. loco thes. 31. per d. litem Labeonem, §. conuiuium, l. lex Cornelia, §. si quis liberum, ff. de iniur. iniuriam intulerit, siue dominum expresse nominauerit, siue alium dum tamen sufficienter appareat, vaxallum id de domino intellixisse, vt per Bart. in d. l. apud Labeonem, §. cui non sine, Capyc. decif. 58. nu. 3. & ex alijs Rosental. d. concl. 21. nu. 9. & 10. bene tamen verum est, quod per iniuriam verbalem, licet feudum caducitati non subesset, faciunt notata per Affl. in cap. 1. §. porro, in 1. not. nu. 3. & seq. quæ fuit prima caus. benef. amitt. Mozz. tit. fin. num. 1. Scrad. par. 9. cap. 4. nu. 101. Vultei d. cap. 11. nu. 26. in fin. quæ autem iniuria leuis, vel grauis dicatur, ab arbitrio Iudicis pendet, Affl. d. §. porro nu. 9. & in decif. 265. nu. 59. Tirac. in l. si vnquam finali, vers. omnia vel partē nu. 31. C. de reuoc. donat. Sonbec. d. par. 12. nu. 37. Mozz. tit. fin. nu. 25. in fine, Intrigl. centur. 1. caus. 89. nu. 96. Menoch. de arbitr. Iudic. centur. 3. lib. 2. casu 263. Rosental. vbi supra lit. E. qui alios adducunt.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XXV.

Amissio Feudi, Causa XVIII.

T H E M A.

Vasallus si inimicitiam contrahit cum Dño suo feudum amittit communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vasallus ad fidelitatem iurandam, & obseruandam domino suo tenetur.
- 2 Vasallus fidelitatem si inimicus domini est, non seruat, & feudum amittit.
- 3 Filius inimicus patris exheredari potest, & legatarius tanquam indignus legato priuatur, si inimicus est.
- 4 Inimicitia vaxalli cum domino siue clandestina, siue publica, facit feudum amittere.
- 5 Inimicitia vaxalli contra dominum est probanda, & non sufficit presumpta.
- 6 Inimicitia causa constituta vaxallus excusari non valet.
- 7 Vasallus iurans occidere dominum, si ad vllum actum deuenit, & penituit, excusatur, sed si concludit cum alijs iurando, priuatur feudo sine spe venia.
- 8 Inimicitia capitalis facit amittere feudum non qualibet.
- 9 Inimicitia proueniens culpa domini, & non vaxalli feudi priuationem non causat.

- 1 Vasallus * quilibet ad fidelitatem obseruare domino suo tenetur, de qua etiam iurat, vt in cap. 1. de forma fidelit. si sit * inimicus domini eam non seruat, & tanquam infidelis, vt inimicus feudum amittit. tex. est in cap. 1. ibi, atque in alijs, ita versatus est, vt potius inimicus quam fidelis, in vers. concubuerit, quib. mod. feud. amitt. ac ibi omnes Scrib. Affl. in cap. 1. in princ. nu. 20. in fin. quo temp. mil. Scheneid. cap. 8. par. 1. caut. 37. num. 171. Felin. in cap. rebel. lantur nu. 1. de accuset. Montan. lib. 4. cap. 1. caus. 10. Blanch. lib. 2. cap. 1. nu. 10. Scrad. par. 9. c. 5. nu. 7. Paris. conf. 1. circa facti &c. nu. 14. lib. 1. Grat. conf. 9. nu. 59. lib. 1. confirmatur, quia * filius inimicus patris ob hanc causam licet exheredari potest, Scrad. d. loco, post Bald. conf. 112. ptinctus quaeritur nu. 12. & 7. lib. 5. legatarius ob inimicitiam cum testatore ineunte a legato tanquam indignus resellitur, l. 3. §. fin. l. ex parte, l. penult. §. scire, ff. de adim. legat. l. si inimicitia in princ. ff. de his quib. vt indign. Scheneid. d. loco, & ampliat hanc num. 12. & seq. Scrad. octo modis, & inter cetera, vt procedat etiam, si * non sit publica, vel manifesta, sed clandestina inimicitia, arg. eius, quod tradit Bart. in l. 1. ff. de his quib. vt indign. Iason in l. sororem num. 6. C. cod. tit. Menoc. de arbitr. Iudic. lib. 1. q. 28. nu. 7. Alex. conf. 127. in fin. lib. 4. Sicard. conf. 18. num. 6. & seq. tom. 1. & * inimicitia vasalli contra

contra dominum debet constare verbis, vel factis, & non sufficit præsumpta, per text. in cap. vnic. in vers. credatur, quod testes sunt necessarii ad probandam ingratitudinem, glos. in cap. 1. §. similiter, in ver. priuabitur, de consuet. recti feudi, Curt. iun. in tract. feud. par. 4. nu. 38. Mozz. de feud. cap. fin. ex quib. caus. feud. amitt. num. 28. Intrig. in prima sua centur. feud. q. 91. nu. 77. Capyc. in inuest. feud. cap. feuda amittuntur col. 25 §. 28. fol. 55. Scrad. par. 9. cap. 5. nu. 8. ampliat. 1. Bart. Socc. conf. 87. ver. instituta & c. nu. 15. lib. 3. Jacob. Leonard. conf. 114. inter conf. Bruni nu. 74. Natta conf. 174. nu. 18. multa Iul. Clar. in §. feudum q. 61. vers. quidam, & ¶ constituta causa inimicitiz, vaxallus si excusare vult, non admittitur ad se excusandum, Scheneid. d. par. 8. cap. 1. nu. 172. & seq. Scrad. par. 9. cap. 5. nu. 10. in secunda ampliatione, post Hippol. de Marsil. in l. 1. §. præterea nu. 3. ff. de quæstion. & sing. 178. Alex. consil. 99. num. 3. lib. 1. & si diximus ¶ vaxallus iurando suam occidere dominum, & ad actum vllum devenit per penitentiam, & reconciliationem cum domino feudo non militatur; sed si iuravit, vel tractauerit cum alijs, & concluderit occidere, vel ledere dominum, priuationem feudi meretur vaxallus sine spe veniz, Ifern. in d. cap. 1. §. si conuenit num. 6. de capit. qui cur. vendid. vbi Aluarot. nu. 3. Præposit. nu. 2. Rauenna in fine, Afflic. nu. 9. Schench. nu. 2. Balzeran. num. 8. idem Ifern. in cap. 1. §. porro nu. 19. & 20. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. & ibidem Aluarot. num. 9. Afflic. nu. 10. Ardiz. in summa feud. tit. quib. mod. feud. amitt. rubr. 20. Capyc. in inuest. feud. c. feud. amitt. col. 1. §. limita nam tales & c. fol. 49. Mozz. vbi supra nu. 27. Vulteijs d. cap. 11. nu. 20. in fine, l. conuentio C. de Episc. & cleric. ff. ad Iuliam de vi publ. Natta conf. 174. nu. 18. lib. 1. Rosental. cap. 10. concl. 17. in glos. literis F. f. & non quælibet ¶ inimicitia facit amittere feudum, sed capitales esse debent, Afflic. in cap. 1. in princ. num. 20. circa medium, quo tempor. mil. Io. Ferrar. Montan. lib. 4. cap. 1. caus. 19. Blanch. lib. 2. cap. 1. nu. 50. Scheneid. de feud. par. 8. cap. 1. num. 174. Scrad. d. par. 9. cap. 5. num. 14. argum. l. 3. §. fin. & ibi glos. ff. de adm. legat. l. filius familias, §. fin. ff. de procur. l. licet ff. de recept. arbitr. §. inimicitiz, infir. de acusat. tutor. bene verum est, quod si inimicitiz oriuntur ex culpa domini, & non vaxalli, feudo non priuatur, Afflic. in cap. 1. in princ. num. 20. in fine, & seq. quo tempor. mil. Blanc. d. loco lib. 2. cap. 1. num. 20. & 70. Scheneid. par. 8. cap. 1. nu. 174. in fine, Scrad. par. 9. cap. 5.

num. 15. vbi latè, & multis similibus confirmat numeris seq. argum. l. non debent alteri, & l. non fraudantur, §. nemo ex suo, & in eis Det. Cagnol. & alij de regul. iur. l. si mulier in princ. ibi (quia hunc sibi metum) ipsa infert, ff. quod met. caus. Rosental. d. cap. 10. conclus. 17. literis C. c.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XXVI.

Amiſſionis feudi, Causa XIX.

T H E M A.

Vaxallus Domino mortem, vel graue damnum minas, inimici loca habetur, & nisi re integra antequam ad actum cum insidijs peruenit, sponte peniteat, feudum non amittit, sed secus est quando lex punit consilium, siue mandatum communis.

S U M M A R I U M.

- 1 Vaxallus tenetur dominum in reuerentiam habere, & si contrafacit quia contra fidelitatem promissam feudum amittit, & infidelis, & loco inimici est.
- 2 Mortem capitalem minans alicui, capitalem inimicitiam contrahit.
- 3 Mina de occidendo, vel graue damnum inferendo, requirunt actum, executionis externum in insidijs.
- 4 Vaxallus si comatus fuerit, & tentauerit sine insidijs, & antequam ad aliquem effectum actum produxit, penituit sponte, feudo non priuatur.
- 5 Vaxallus post inimicitiam capitalem contractam cum domino suo locutus, ei que reconciliari voluerit, si non fecerit, feudo priuatur cum exemplo filij, sed secus si impeditur.
- 6 Inimicitiam sine factis non esse felloniam consumatam priuatione dignam, secus imperfectam, qua penitentiam non meretur.
- 7 Lex puniens consilium, vel mandatum delicti expressè committens, tenetur etiam si reuocauit.
- 8 Lex nam expressè puniens consilium, siue mandatum, requiritur actus executionis maleficij.

Vaxallus tenetur dominum in reuerentiam habere, si modo cōtra eum mortem, vel damnum graue minatur, agit contra reuerentiam, & fidelitatem promissam, e quo infidelis, & loco inimici est, Scrad. par. 9. cap. 5. num. 13. ampliatur. 7. & dum inimicus efficitur, feudo priuatur, vt præcitati Doctores volunt in præcedenti Dilucidatione in princ. & qui mortem alicui minatur, capitalem inimicitiam cōtrahit, glos. in l. licet, in ver. capitales, Bart. in l. 3. §. fin. num. 3. ff. de adim. legat. Abb. in cap. repellantur num. 4. de excusat. Felin. in cap. afferre num. 11. de præsumpt. in cap. quoniam contra testium &c. col. 1. 9. ver. item dicitur inimicus capitalis &c. de probat. Malcard. de probat. conclus. 898. nu. 14. & seq. lib. 1. Scrad. d. par. 9. cap. 5. nu. 13. Laurent. Sylvan. de feud. recognit. q. 44. nu. 1. & seq. Ang. conf. 262. incip. ponderandum nu. 1. Iacob. Mandell. conf. 72. nu. 12. Alex. conf. 14. nu. 9. lib. 3. Gramat. conf. 59. num. 8. quem citat, & sequitur Roland. à Valle conf. 63. num. 31. lib. 2. Rosental. cap. 10. conclus. 17. in glos. litera R. sed aduerte, quod mortem de occidendo, vel graue damnum domino inferendo requirunt actum aliquem executionis minatum externum cum insidijs, vt habetur ex text. ad literam in cap. 1. §. si vero voluerit, de capit. qui cur. vend. ibi (similiter etiam si laborauerit sub audi offendere) non amittit feudum nisi insidiatus &c. vbi cōmuniter DD. & velle videtur Scrad. de feud. par. 9. cap. 5. nu. 15. & post eum ibidem omnes præsupponunt, etiam si non modo in voluntate domini extiterit, sed & conatus fuerit, & tentauerit sine insidijs, quod pœnitentia prius quam ad effectum produxit, actum non priuatur feudo, modo spontè sua faciat, & si perficere potuisset, non autem difficultate, vel impotètia consumandi delictum, vt volunt Iern. in d. c. 1. §. si voluerit num. 5. & ibidem Alfiat. nu. 5. Schenc. in princ. & nu. 2. Balzeran. nu. 7. de capit. qui cur. vendit Capyc. in inuest. feudi cap. feudatariorū excusationes col. 4. §. pœnitentia fol. 190. Scrad. d. par. 9. c. 4. nu. 47. ver. eodem iure vtimus Ficard. conf. 18. au. 14. & 19. ver. denique dato &c. cum num. seqq. tom. 1. argum. l. qui falsam, & ibi Hippol. de Marfil. ff. ad l. Cornel. de fals. cum simil. Rosental. in d. cap. 10. concl. 17. nu. 21. & seq. & in glos. lit. S. & in conclus. 20. nu. 53 & seq. ex alijs facit, quod si vaxallus post inimicitiam capitalem contractam cum domino locutus eique reconciliari voluerit quolibet modo hoc si non fuerit impeditus, quod nihilominus feudo priuatur sē-

tire videtur, Scrad. d. par. 9. cap. 5. nu. 12. ver. quarto hæc conclusio &c. per ea, quæ Bal. in conf. 112. pūctus queritur primo &c. num. 8. lib. 5. vbi ait in simili, filio propter inimicitias cum patre exheredato nō professe, etiam si postea cum patre locutus, & cū eo recōciliari voluerit, sed patris morte præuentus, alioquē modo impeditus hoc facere nequierit, cum culpa casum præcesserit, & incertū sit, an pater remissurus fuisset. Præsupponit enim id, si fecisset, eum non priuari, & ex his præsupponitur inimicitias de per se, & sine factis non esse feloniam consumatam priuatione dignam, secus in fellonia perfecta, quæ pœnitentiā non meretur, quoniam quando lex punit consilium, vel mandatum delicti expressè, consulens, aut mandans, tenetur etiam si reuocauit consiliū, siue mandatum, vel alias delictum secutum non sit, Ang. in tra&. de malefic. ver. Sempronium mandatorem, nu. 46. & ibi August. addens, Det. in l. consilij ff. de regul. iur. ibi Cagnol. nu. 8. Bald. in l. data opera in princ. C. qui accusar. per l. 1. §. persuadere ff. de seru. corrupt. Salic. in l. 1. C. de rap. virg. Menoch. de arbitr. casu 372. nu. 9. sed quando lex expressè non punit consilium, siue mandatum, tunc requiritur actus executionis maleficij concepti contra dominum, siue alium, per prædictum tex. c. 1. §. si vero voluerit, ibi, (similiter etiam laborauerit &c.) vt prædiximus, quod nihil difficultatis est, si inimicitiam, & delictum cogitatum cum actis executionis, non demonstrauerit, vt voluit Scrad. vbi supra, post glos. in ver. tentauit, & Bald. in l. 1. §. si consiterit C. fin. regund. Rosental. d. cap. 10 & conclus. 17. in glos. litera V.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XVII.

Amissonis feudi, Causa XX.

THEMA.

Vaxallus accusans criminaliter Dominum suum, feudo priuatur, etiam si per alium accusauerit communis, & decisa.

SUM-

SUMMARIUM.

- 1 **V**axallus delator contra dominum premij causa feudum amittit.
- 2 Delator pro accusatore accipitur, & accusans dominum criminaliter feudo priuatur, & numero sequenti.
- 1 **V**axallus ꝛ delator contra dominum suum de re pertinente ad Fiscum denuntiando premij causa, toto titulo de delator. C. lib. 10. vbi cuius qui ꝛ delator nonnunquam pro accusatore accipitur, Franc. Curt. in 4. par. sui tract. feud. in 29. cauf. priuat. feudi, & sic ꝛ delator siue accusans criminaliter dominum suum, feudum amittit, per tex. expressum in cap. 1. ꝛ. similiter vaxallus, de consuet. recti feudi, vbi DD. omnes, Beluif. Ifern. nu. 10. Bald. Aluarot. Præpos. Afflict. Rau. Balzer. nu. 5. ex alijs, & glos. in cap. 1. ꝛ. si delator, præsertim Aluarot. num. 1. ita text. intellexit argum. i. iubemus, C. ad l. Iuliam repetund. Afflict. nu. 1. & 13. Schench. nu. 2. quæ fuit prima cauf. benefic. amitt. Afflict. in dec. 265. nu. 41. & in cap. 1. ꝛ. si quis feudum nu. 14. cauf. 15. quib. mod. feud. amitt. glos. in cap. de forma 22. q. 7. seu fin. Cuiat. lib. 4. cap. 36. Ardizz. in sum. rub. 81. Blanc. lib. 2. cap. 1. nu. 51. Petr. de Bellapert. cap. 9. nu. 16. Iacobin. de Sancto Georg. in ver. qui quidem inuestiti nu. 18. & in tract. de homag. num. 28. Curt. iun. par. 4. num. 62. Capyc. in inuest. feud. cap. feud. amitt. col. 20. cauf. 21. fol. 72. Zaf. par. 10. nu. 40. Sonsbec. par. 11. num. 49. & par. 12. nu. 47. Hannett. lib. 3. num. 9. & 11. Thom. de Marin. de gener. feud. tit. 18. num. 20. Duaren. cap. 14. nu. 13. Scheneid. par. 8. cap. 1. num. 15. Scrauder. par. 9. cap. 8. nu. 1. ver. siue vaxallus dominum &c. sub. cauf. 31. Couarr. var. resolut. lib. 1. cap. 11. num. 8. Specul. tit. de accus. nu. 21. & tit. de feud. ꝛ. quoniam, ver. 17. nu. 33. Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 3. des fiel, ꝛ. 4. in princ. num. 12. ver. item non potest, Hostiens. in summa tit. de feud. ꝛ. quib. mod. & cauf. feud. amitt. ver. item vaxallus dum accusauerit &c. Mozz. de natur. feud. nu. 50. & tit. fin. nu. 29. Intrigl. in centur. feud. q. 98. nu. 123. cauf. 24. Vulteius lib. 1. cap. 11. nu. 27. Schinci. in disput. feud. disput. 10. thes. 37 vbi citat Modest. in Pison. cons. 52. nu. 22. 27. & 31. lib. 1. Grat. cons. 5. nu. 23. lib. 1. Guid. Pap. decis. 551. num. 5. Sicard. cons. 18. nu. 5. vbi hoc receptum esse dicit apud feudistas, & num. 14. tom. 1. Oldendorp. glos. 5. post actio. 17. vbi de actio. benefic. in pract. 3. intent. actio. art. 20. Io. Petr. Ferrar. in actio. libelli qua agitur ad reuoc. feud. ver. nec

supersticibus nu. 25. cauf. 21. & 18. & extenditur, quod vaxallus siue per se, aut vero per alium, dominum suum accusat, feudum amittit, per glos. in d. cap. item si delator, in ver. perdit. & ibidem Beluif. Aluarot. num. 4. Præposit. nu. 2. Laudens. nu. 9. Schench. nu. 5. Balzeran. nu. 20. Blanc. d. lib. 2. cap. 1. nu. 53. Bellapert. d. cap. 9. num. 14. Iacobin. in ver. quidem vaxalli nu. 18. Petr. Iacob. in pract. libell. rubr. 59. de cauf. ex quib. feud. amitt. nu. 24. Oldendorp. vbi sup. art. 14. Curt. in d. 4. par. num. 30. cauf. 31. Zaf. d. par. 10. num. 46. Schench. d. par. 12. nu. 48. Mozz. d. tit. fin. nu. 68. Scrauder. d. loco 2. hæc conclusio extenditur Scheneid. d. par. 8. c. 1. num. 74. ver. 2. licet, Intrigl. in d. centur. 1. quest. 98. num. 135. cauf. 26. Vulteius cap. 11. num. 27. Sconer. d. thesaur. 27. arg. l. post legatum, ꝛ. sunt qui putant, ff. de his quibus vt indign. l. 1. ꝛ. in ciuile, ff. ad Senat. Consult. Tertull. Rosental. d. cap. 10. concl. 22. multa ad hoc, & quod nec de leui culpa vaxallus potest suum dominum accusare, Schench. in d. ꝛ. item si delator, & alij per Rosental. d. loco in glos. literis Xx.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XXVIII.

Amiffionis Feudi, Causa XXI.

T H E M A.

Vaxallus si delator sui Domini extiterit, & Dominus graue damnū, & dispendium passus fuerit, vaxallus feudū amittit. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **D**elator de re pertinente ad Fiscum contra dominū, qui patitur dispendium, & damnū, feudum amittit.
- 2 Delator siue probauerit, siue non, contra dominum feudum amittit.
- 3 Vasallo non deceat esse proditorum domino suo.
- 4 Causis ex quibus filius familias exheredatur, ex eisdem fit diuortium, reuocatur donatio, & vaxallus feudo priuatur etiā absoluta domino.
- 1 **V**axallus ꝛ quando delator est contra dominum suum, prout eum de re pertinente

inente ad Fiscum, denuntiando graue dispen-
dium, & damnū dñus substat, feudū amit-
tit, tex. in c. 1. §. itē si delator, quæ fuit pri-
ma caus. benef. amitt. cum non minus erit, si
dictus criminaliter accusauerit, vel delator
suis extiterit, glos. & DD. omnes, Beluff.
Ifern. Bald. Aluarot. Laudens. Præposit. Ra-
uenn. Afflic. Balzeran. & alij in d. §. item si
delator, quæ fuit prima caus. benef. amitt.
Afflic. in cap. 1. §. item si quis feudum nu.
22 caus. 47. Ardz. rub. 55 & 79. Blanc. lib. 2.
cap. 1. nu. 51. Petr. de Bellapert. nu. 14. Curt.
junior, Capyc. Sonsbec. Ottoman. Duaren.
Scheneid. Borholt. Vultelus, Mozz. Scrad.
Intrigl. in præced. Dilucid. Io. Ferrar. Mon-
tan. lib. 4. in vsib. feud. cap. 1. caus. 14. Ferrar.
in §. nec superstibus nu. 27. caus. 18. Sche-
neid. d. par. 8. thes. 43. Sicard. conf. 18. nu. 5.
tom. 1. Oldendorp. vbi supra art. 14. Rosent.
tal. cap. 10. conclus. 22. in glos. litera C. cum
delator propriè dicitur, qui rem ad Fiscum
pertinentem, Fisco premij causa denuntiat,
toto titulo de delator. lib. 10. & ibi Cuiac.
& ita intelligunt Aluarot. ad eundem text.
§. si delator nu. 1. Rauenn. & Afflic. in cap. 1.
§. fin. num. 22. caus. 47. quib. mod. feud. amitt.
Pet. de Bellapert. d. loco, Curt. de communi
par. 4. num. 62. Capyc. d. loco caus. 21. in
princ. col. 29. & limit. 1. Couarr. var. resolut.
lib. 1. cap. 11. nu. 8. Scheneid. d. loco, Borholt.
d. cap. 8. num. 112. Scheneid. d. par. 12. num. 46.
Mozz. d. tit. fin. nu. 29. Scrad. d. par. 9. cap. 8.
nu. 10. per totū tit. C. de delator. lib. 10. l. 1.
ff. de iure fisci, l. intra quatuor, ff. de diuers.
& temporal. præscript. & ob dictam dela-
tionem fisco per vaxallum, ex qua notabile
damnum dominus patitur, vaxallus feudū
amittit, ita dicit text. in d. §. si delator, &
ibi glos. in verbo perdit, & interpretes om-
nes, Ifern. num. 43. Aluarot. nu. 2. Præposit.
nu. 2. qui hanc glos. limitationem singularè
dicit Rauenn. Balzeran. nu. 3. & 20. vbi ad hoc
citatur Alberic. in l. qui cum maior nu. 6. ff. de
bon. libert. Capyc. in inuest. feud. d. cap. feu-
da amittuntur col. 20. sub causa 21. limit. 2.
limit. 2. Mozz. d. tit. fin. nu. 31. Iacobi Custij
argumentis contrarijs respondere conatur,
Scrad. par. 9. cap. 8. nu. 5. Intrigl. q. 98. nu.
124. argum. l. qui cum natu maior. §. fin. &
ibi glos. in vers. etiam perfecit, ff. de bon. li-
bert. & absque vlla distinctione si vaxal-
lus probauerit suam intentionem contra
dominum, vel non voluerunt Dyn. in d. l.
qui cum maior, ff. de bon. libert. §. fin. &
hæc sententia fortè verior, dixit Ripa
in l. fin. q. 7. num. 28. in fin. C. de reuoc. donat.
expressè in ea resident Feder. Scheneid. in
d. §. item si delator 4. post Din. d. loco, can-

dem approbat Curt. iun. d. par. 4. nu. 63. Iste
Sonsbec. d. par. 12. nu. 47. Duaren. d. cap. 14.
post Hanneeton. lib. 3. cap. 9. Vultelius d. cap.
11. nu. 27. in fine. Sconer. d. disput. 10. thes.
37. Modestini. Pistor. d. conf. 19. nu. 26. & 32.
vbi ad contraria respondet vers. 1. idem vi-
detur voluisse, Couarr. variar. resol. cap. 11.
nu. 8. glos. & sequacium interpretationem
reprobans, & omnes maxima ratione, quia
vaxallo nō decet esse proditorem domi-
ni sui tam in bonis, quam in personā, sicut
de seruo in terminis dicitur in l. fin. C. de
delator. lib. 10. & sicut filius, qui exhæreda-
tur, etiam si delationem contra patrem pro-
bauerit, vt in nouella constit. vt cum de ap-
pell. cognosc. & c. 115. §. aliud quoq; cap. 3.
vers. si delator & c. & ex causis filius exhæ-
redatur fit diuortium, & reuocatur donatio,
& ex eisdem vaxallus feudi priuatur, volue-
runt Iser. in §. prædictis modis nu. 48. vers.
prædictis in præmissis culpis & c. Laudens.
nu. 1. 2. 3. & 4. vbi dicit esse bonam conse-
quentiam ad exhæredationis diuortij, & re-
scissionis donationis causas ad causas priua-
tionis feudi, Aluarot. n. 1. Præposit. nu. 1. Af-
flic. nu. 2. Rauenn. Federic. Schenc. quæ fuit
prima caus. benefic. amitt. Capyc. vbi supra
§. 74. & duob. seqq. & ex pluribus commu-
nibus opinionibus firmat Rosent. d. c. 10.
conclus. 13. in glos. lit. A. non obstante quod
d. §. item si delator, damnū graue tecutū
esset, cum omnes intelligant etiam de dam-
nis, seu de impensis, pro defensione: alij
vel quod de crimine delatus in suspectū que-
renire possit apud multos, se esse obnoxium,
etiam si innocens, ei à prætentione absolu-
tus sit, Ifern. in d. §. & si delator nu. 43. ibi
(sed certè diffamatio & c.) Aluar. nu. 1. Lau-
dens. nu. 3. Afflic. nu. 3. nec quisquam con-
tradicit, inquit Rosent. d. cap. 10. conclus. 22.
nu. 29. & in glos. lit. G. & per rationem, quia
text. feudales non distinguunt, sed acculan-
tem patronum, & dominum feudum amitte-
tere, firmat ex alijs ibi, & quando excusatur
aliqua ibidem, & in seqq. numeris, & glosis:

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XXIX.

Amiffionis feudi, Causa XXII.

THEMA.

Vaxallus fideiubens accusatorem,
contra Dominum feudum amitte-
ntem communis.

Quia brevis non opus alio Summario.

Accusator accusando aliquem, data fidei-
iussione, & in processu accusatorio con-
tra dominum, vaxallus accusatorem fidei-
bens, feudum amittit, Bal. in cap. 1. §. porro
si dominum nu. 8. Afflict. in §. item si delator
nu. 9. quæ fuit prima caus. benef. amitt.
gl. 1. glos. in vers. perdit. ibiq; Beluis. Aluarot.
num. 4. Præpos. nu. 2. si fideiusserit pro accu-
satore, vel aliū submiserit, inquit, qui pro
accusatore fideiuberec nu. 9. Rauon. Afflict.
nu. 9. Schench. nu. 5. Balzeran. num. 20. citat
Ardizzon. in rubr. vtrum vaxallus amittat
feudum, si accusatorem contra dominum
testimoniū dixerit, vel accusauerit, rub. 55.
idem in rubr. 81. Blanc. cap. 1. nu. 53. lib. 2.
Bellapert. cap. 9. nu. 14. Affl. in cap. 1. §. item
si quis feudum num. 23. caus. 52. quib. mod.
feud. amitt. Balzarar. cap. 1. nu. 33. in fin. de
forma fidelit. Iacobin. in vers. qui quidem
inuestiti &c. nu. 18. Curt. iun. d. par. 4. nu. 69.
(vbi tamen hoc in dubium vocat) sequitur
Cayc. in inuest. §. quib. mod. feud. amitt. col.
21. in fin. caus. 23. fol. 53. Zaf. par. 10. nu. 45.
Sonsbech. par. 12. num. 48. Schench. par. 8.
cap. 1. num. 74. Serader. par. 8. cap. 8. num. 2.
Mozz. cap. ex quib. caus. feud. amitt. nu. 69.
Intrigl. centur. 1. q. 98. nu. 134. Vultius cap.
11. nu. 27. lib. 1. post Petr. Iacob. in pract. li-
bell. rub. 59. nu. 24. Schench. thesaur. arg.
l. post legatum, §. sunt qui putant, ff. de his
quibus vt indign. Rosental. d. cap. 10. concl.
22. in glos. litera I.

- dum non amittit.*
- 4 Vaxallus contra dominum auocans etiam in causa civili, feudo priuatur.
 - 5 Vaxallus licet pro modico feudo non priuatur tamen ob generalitatem iurium, quod non debet esse in damno contra dominum feudum amittit.

Sæpè diximus ꝑ vaxallum dominum nõ
lædere, sed iuuare, si modo contra eum
aduocat, maximè in criminalibus causis ma-
lum ostendit animum, & infidelem se pro-
bat, ex quo non mirum, si proinde feudum
amittat ius, glos. in cap. 1. §. item si delator,
in vers. perdit, quæ fuit prima caus. benef.
amitt. l. ult. ff. de inoffic. testam. l. post legatū,
§. aduocatorum Fisci, & in d. §. item si delator,
volunt Beluis. Ifern. num. 43. ibi, hæc est
multiplex &c. vbi tum nihil extare vide-
tur, sed tamen duorum videtur cōtradicere
Doctoribus omnibus, qui hoc dixerunt &c.
Aluarot. ibidem nu. 6. Laudens. num. 18. Ni-
col. de Neap. Præposit. num. 2. vers. in ca-
glos. &c. Rauenn. Afflict. num. 14. Schench.
nu. 6. Balzarar. nu. 23. & 26. Afflict. in cap. 1.
nu. 3. Aluarot. nu. 9. Præpos. nu. 1. paulo ante
finem, Laudens. nu. 6. Ifern. nu. 4. & in cap. 1.
in princ. nu. 2. quib. mod. feud. amitt. tit. 1. &
eodem loco Afflict. nu. 19. & in §. fin. nu. 14.
caus. 15. & decis. 265. nu. 45. & 46. Ardizzon.
d. loco, Petr. de Bellapert. in suo tract. feud.
cap. 9. num. 27. citat cap. ult. de postuland.
1. q. 7. cap. 1. num. 16. cap. si Imperator 3. q. 1.
cap. nulli, iuxta cap. de form. 22. q. 5. Blanc.
lib. 2. cap. 1. nu. 53. & 54. Iacobin. de Sancto
Georg. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt
non committere felloniam nu. 26. Curt. iun.
§. si patroni, de bon. libert. Cayc. in inuest.
feud. cap. feuda amittuntur col. 12. caus. 25.
fol. 53. Zaf. par. 10. num. 42. Io. Ferrar. Mon-
tan in vsib. feud. par. 4. cap. 1. col. pen. vers.
vaxallus &c. caus. 15. Sonsbech. d. par. 12.
nu. 48. Schench. par. 8. cap. 1. nu. 74. in fine,
Mozz. de feud. tit. fin. nu. 33. caus. 8. Serader.
d. par. 9. cap. 8. nu. 4. Intrigl. d. q. 98. nu. 138.
caus. 28. Vultius d. cap. 11. nu. 27. vers. ita
cum vaxallus cōtra dominum &c. Sconer.
disput. 10. thes. 41. conf. 5. nu. 21. lib. 1. Spec.
tit. de feud. §. quoniam, vers. 17. num. 33. Fi-
card. conf. 18. nu. 5. ex cōmuni, & nu. 6. lib. 5.
Guid. Pap. decis. 551. num. 5. Ripa in repet.
l. fin. q. 9. num. 31. & 32. C. de reuoc. donat.
Gaill. obseruat. 88. lib. 1. citans Gramat. de-
cis. 80. qui per totum articulum pro, & cō-
tra disputat, & ex Ifern. in d. §. & si delator
distinguit, aut ꝑ compulsus fuit Aduocatus
ipse per Iudicem suscipere patrociniū
contra dominum suum, & tunc procul du-
bio

PARTIS DECIMÆ

Dilucidatio XXX.

Amiſſionis feudi, Causa XXIII.

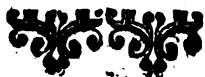
T H E M A.

Vaxallus aduocans contra Dominū
tam in causa civili, quàm crimi-
nali, feudum amittit. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 Vaxallus contra dominum aduocans malum animum, & infidelem se probat.
- 2 Doctoribus multis contradicere durū est.
- 3 Vaxallus per Iudicem compulsus contra dominum auocare excusatur, & fru-

bio erit excusatus, aut non coactè, sed voluntariè, & cum nõ poterit, & feudo priuabitur, & ex alijs in fine dicit, quod hæc opinio tanquam satis rationabilis, & plurimorum, & priscorum Doctõrum testimonio roborata, mihi semper placuit, & in animo meo sedit, & sic non posse vaxallum contra suum dominum aduocare in vaxallo Barõnis loquens, quod nota, quia multã faciunt in feudatario contra dominum patrocinate feudum amittat, & ex testibus, & glos. superius allegatis, & per interpretes vbi supra adducti, sentiãt, & præsupponunt, ¶ vaxallum aduersus dominum feudi etiam in causa ciuili non famosa patrociniũ præstantem à feudo cadere, & expressè volunt Scradæ. d. par. 12. nu. 48. & seq. vers. an vaxallus &c. Sconer. d. thes. 41. in ciuili non modica post Mozz. d. nu. 33. generaliter cõtra dominum patrocinari vetant, glos. in cap. fin. in verbo contra Ecclesiam, per illũ text. & ibidem Panorm. nu. 5. de postulando, & ita volunt omnes præcitati Doctores in d. cap. 1. de form. fidelis, & in cap. 1. num. 1. in fine de forma fidelis, videtur tenere ¶ vaxallum pro modico non amittere feudum, tamen ex generalitate dictorum iurium, glos. & DD. & quia beneficiarius non debet esse in consilio, vel factõ, vt dominus amittat honorem, vel recipiat læsionem, vt est text. in d. cap. 1. de noua forma fidelit. & cap. 1. de forma fidelit. vbi vtile, & nõ sit ei damno de suis possessionibus, & quod ibi dicti (oportere, vt in vtilitatẽ domini illi consilium præstet, nisi velit feudo indignus videri) quare non tendet contra dominum consilium præstare, & per consequens Aduocatum agere huius munus præcipuum est consulere, & ex his concludendum videtur, vaxallum nec in criminali, nec ciuili causa cõtra dominum aduocare posse, alias feudum amittit, vt ex multis etiam contrarijs reiectis firmat Rosental. d. cap. 10. conclus. 22. nu. 10. & 29. & in suis glossis, immo quod nec excusatur ¶ nisi de crimine in Principem accusauerit, vt de communi testatur Curt. iunior par. 4. nu. 64. & Inerigl. d. quæst. 98. nu. 124. Rosental. d. conclus. 22. num. 24. in glos. litera Q. vel si sua, aut suorum iniuriam prosequatur, glos. in d. si itẽ si delator, vers. perdit, vbi Ifern. num. 43. & alij per Rosental. d. loco nu. 24. in gloss. literis Q. & R.

PARTIS DECIMÆ;

Dilucidatio XXXI.

Amisionis feudi, Causa XXIV.

T H E M A:

Vaxallus domino iustitiam non faciens, siue reluctans, feudo priuatur. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus iustitiam domino facere tenetur, & non reluctare, alias feudum amittit.
- 2 Vaxallus domino in damnum esse non debet de sua iustitia, vel de alijs per verbum honestum.
- 3 Superior, & Baro potest præcipere vaxallus, & inferioribus vt infra certum tempus expediat causã alias auocabitur per viam derogata iustitia.
- 4 Vaxallus ¶ Iudex iustitiã domino suo facere tenetur, alias perdit feudum; vobis sunt tekt. in cap. 1. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. in §. illud, ibi (illud non laesat, quod si quis suo domino iustitiam facere noluerit, feudum quod tenebat perdit) & etiam habetur ex cap. 1. de forma fidelit. vbi legitur (honestũ id est, nõ ¶ domino suo sit in damno de iustitia sua vel de alijs) glos. in d. §. illud tamen, in vers. iustitia, & vers. perdere, Belnif. Ifern. nu. 31. & 33. Laudens. num. 1. 2. & 5. Schench. nu. 2. & 3. Balzer. nu. 4. 7. & 8. Bal. nu. 3. & in §. porro, Aluarot. in §. item qui domino num. 1. & 4. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. & idem Afflic. in §. item si delator nu. 20. eod. tit. & in cap. 1. §. item si quis feudum nu. 14. vers. idem si vaxallus qui erat &c. quibus modis feud. amitt. Cuiacius in comment. feud. lib. 3. tit. 1. Ardizz. rubr. 81. post vers. item si in seruitutem, Blanc. in epit. feud. lib. 2. cap. 1. nu. 57. Capyc. in inuest. feud. C. feud. amitt. col. 23. caus. 27. fol. 54. Io. Ferrar. Montan. lib. 4. c. 1. caus. 9. Zas. par. 10. nu. 43. Sonsbec. par. 12. nu. 9. vers. sexta conclusio &c. & nu. seq. Mozz. de feud. tit. fin. num. 107. caus. 6. priuat. in amittendo late vbi in fin. adducit, Barone ¶ præcipere vaxallo suo sub comminatione, quatenus si infra certũ tempus non expedierit causam, quod ad se auocabit,

bit, & si Magna Curia Vicarie, & Tribunalibus inferioribus mandare, quod intellige per viam denegatæ, vel protractæ iustitiæ, & Barones hoc in causa aliena, non eorum, Vuesembec. cap. 15 num. 7. Borcolt. cap. 8. num. 109. Scheneid. par. 9. cap. 7. nu. 1. & seq. caus. 30. Intrigl. in 1. centur. feud. quæst. 98. num. 115. & seq. Vulteijs de feud. cap. 11. nu. 24. vers. contumacia, Pet. Jacob. in pract. libellor. rub. 59. de caus. ex quib. caus. feud. amitt. num. 21. Crauct. de antiq. temp. par. 4. in princ. nu. 155. Io. Petr. Ferrar. in summa libell. qua agitur ad reuocat. feud. §. nec superstitibus nu. 25. caus. 17. Clar. in §. feudum q. 68. & sic in genere nemo dissentit dicit Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 24. lit. A. in fine.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XXXII.

Amissionis feudi, Causa XXV.

THEMA.

Vaxallus domini de aliquo delicto si non procedit, vt iura mandant cum grauando, feudum amittit. communis.

SUMMARIVM.

- 1 Vaxallus Iudex dominum delinquentem, & de iure communi sub cautione recipi debere, & carcerat, amittit feudum.
- 2 Vaxallus Iudex exceptiones de iure recipiendas non recipit. feudo priuatur.
- 3 Vaxallus testes pro domino recipiendos non recipit, feudum amittit.
- 4 Dominum propter neglectam receptionem testium a vaxallo feudo priuari posse.
- 5 Vaxallus in causa civili non faciens iustitiam domino, feudo priuatur.
- 6 Vaxallus curiam habens domino noluerit iustitiam facere, feudo priuatur.
- 7 Dolus, vel lata culpa requiritur in vaxallo nolente iustitiam domino suo facere, vt feudum amittit, quod arbitrio iudicis remittitur.

Vaxallus & Iudex domini delinquentis, si casu iure communi fideiussio recipi debet, sed eum in vinculis causam dice-

re cogit, feudum amittit. Ifern. in cap. 1. §. ite qui domino nu. 32. in addit. vers. item pono generaliter &c. quæ fuer. prima caus. benef. amitt. Aluarot. ibidem nu. 4. Afflict. num. 1. Laudens. in §. illud tamen non lateat nu. 5. eod. tit. & Nicol. de Neaplol. Iacobin. in d. vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere nu. 23. Curt. in d. tract. 4. nu. 60. Cypc. in inuest. d. cap. feuda amitt. colum. 24. versic. aliter & tertio, sub causa 27. Mozz. d. tit. fin. num. 105. Scradet. d. par. 9. cap. 7. nu. 165. vers. ideoq; traditum est &c. Rosental. cap. 10. concl. 24. nu. 8. item si vaxallus Iudex nolit exceptiones, vel simili a domino suscipere. quæ iure suscipienda erant, caret feudo, ad quod feciunt notata per Bald. in l. mancipia num. 1. C. de seru. fugit. & idem Bald. in cap. 1. de mitt. vaxall. qui contumax est, vbi Affl. nu. 2. & in const. Regni rub. 37. num. 48. lib. 1. Scradet. solus in terminis sic d. cap. 7. num. 167. par. 9. quia eadem ratio militat Rosental. vbi supra nu. 9 & in glos. lit. D. item si testes producti a domino, illos etaminare recusat, vel ad testificandum non compellat, Ifern. in cap. 1. post. vers. testibus nu. 9. ibi, sic è contra, quid sit inuest. ibidem in §. sæpè enim domino, Aluar. nu. 5. Præposit. nu. 4. Iacobin. in d. verbo dictiq; vaxalli promiserunt non committere &c. nu. 24. expressius Scradet. d. c. 9. cap. 7. vers. similiter, & 15. vaxallus, per ea, quæ notat Bald. in d. l. mancipia nu. 1. de seru. fugit. las. in l. argentarij, §. cum autem num. 4. ff. de edend. sanè & dominum propter neglectam receptionem, & examinationem testium a vaxallo productorum feudo priuari posse, Rosental. in d. concl. 24. in glos. lit. E. & ite est, si & vaxallus in causa civili domino iustitiã facere deneget, vel dolosè, aut iniquè contra leges administras, vt est text. in d. §. illud tamen intelligunt, & ita vult Ifern. in d. §. item qui domino nu. 32. in fin. ibi, quia hic §. loquitur generaliter, quæ fuit prima caus. benef. amitt. & ibidè expressè Scheneid. in vers. illud tamen &c. nu. 3. & generaliter loquitur Afflict. in decif. 265. & Cuiacius de feud. tit. 1. lib. 3. ait, iustissimam esse causam priuationis, si vaxallus curiam habens domino ius redere noluerit, & in hoc Neapolitano Regno est absolutum, & ita ordinatum per constitutionem incipiente, si vaxallus a domino tit. 9. sol. mihi 234. per quam ita firmat Cuiac. d. loco, Rayn. in cap. Imperialem, §. penult. de prohib. feud. alien. per Federic. ac expressè in terminis Sonsbech. par. 12. nu. 9. Scheneid. par. 8. cap. 1. num. 69. Borcolt. cap. 8. nu. 109. Vulteijs d. cap. 11. nu. 24. Intrigl. centur. 1. q. 98. nu. 125. Mozz. d. cap.

d. cap. fin. num. 105. vers. ego autem conciliando opiniones requirit dolum, aut latam culpam in vaxallo nolente iustitiam facere domino suo, quod arbitrio Iudicis remittitur, & ex alijs Rosental. d. cap. 10. concl. 24. in glos. litera G. quod etiam est absq; dubio per text. in cap. 1. ibi (nè sit in damno de iustitia sua) de forma fidelit. & iustitiam dilatando, & non faciendo, quod non sit in damnum domini, nulli dubium esse debet, ergo ex prædictis concludendum videtur, quod tam in causa criminali, quàm ciuili, vaxallus procrastinans in iustitia domino faciendâ, iura mandant, feudo priuatur.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XXXIII.

Amiſſionis feudi, Causa XXVI.

T H E M A.

Vaxallus contra Dominum malè iudicans, & ex eisdem actis absq; probationibus, & non de voluntate partium in causa appellationis sententia rescinditur, feudo priuatur. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** eudatarius cõtra dominum dolo culpa, & ex ignorantia contra dominum feudo priuatur.
- 2 **V** axallus contra dominum sententiando, & ex eisdem actis sententia reuocata, feudo priuatur.
- 3 **S** ententia vaxalli contra dominum, si ex alijs probationibus reuocatur, non amittitur feudum.
- 4 **V** axallus in causa criminali, siue ciuili contra dominum iudicat, feudum amittit verior, & communis.

F eudatarius ꝛ dolo, vel lata culpa, puta cum non esset peritus, non consulendo peritiores contra dominum, malè iudicauit, feudo priuari debet, glos. est notabilis in cap. 1. ꝛ. item si delator, in vers. perdit circa finè, quæ fuit prima caus. benef. amitt. Ifern. nu. 47. & seq. ibique Nicol. de Neap. Aluarot. nu. 8. Laudens. nu. 20. Præpos. nu. 2. vers. quæro subsequens, cum d. glos. quid sit

inuest. Rauenn. & Affist. nu. 20. & 21. Capyc. in inuest. feud. C. feud. mitt. col. 23. caus. 26. Ifern. in d. ꝛ. item qui domino nu. 30. in fin. Affist. nu. 2. & 3. Beluif. vers. quæritur, quid sit inuestit. & c. eod. tit. Affist. in cap. 1. ꝛ. itè si quis feudum nu. 14. sub causa 25. vers. itè etia si vaxallus circa quib. mod. feud. amitt. Ardizon. in summa rub. 81. Blanch. in epit. feud. lib. 2. cap. 1. nu. 57. Bellapert. de feud. tit. 9. nu. 23. Iacobin. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere & c. num. 27. Curt. iun. fol. 4. nu. 73. caus. 34. Montan. lib. 4. de feud. cap. 1. caus. 13. Zaf. par. 10. num. 41. Mozz. d. cit. fin. nu. 33. caus. 9. priuat. Intrigl. d. quæst. 98. num. 140. & seq. caus. 23. & 29. Vulteius d. cap. 11. nu. 27. in fine, vers. postremo si vaxallus & c. lib. 1. Scradar. latè d. par. 9. cap. 7. num. 168. & nu. 170. Pet. Iacob. in præct. libellorum, rub. 59. nu. 25. Sconer. disput. feud. 10. thesaur. 44. Modestin. Pistor. conf. 50. num. 8. & 9. lib. 1. arg. d. l. post legatum, ꝛ. quidam & Præsidem, ff. de his quib. vt indign. Rosental. de feud. cap. 10. concl. 24 nu. 5. & in glos. lit. B. & ꝛ feudo priuatur vaxallus contra dominum sententiando, si à Iudice appellationis, ex eisdem actis reformata fuerit, vt est casus in glos. quam sequitur Ifern. Beluif. Aluarot. Laudens. Præpos. Rauenn. Affist. Blanch. Iacobin. Curt. Capyc. Zaf. Mozz. Intrigl. & Vulteius in præcitatis locis, in d. ꝛ. item si delator, in vers. perdit, & Scradar. in d. par. 9. cap. 7. nu. 168. vers. deinde hoc procedi, & nu. 169. veri. tertio fallit, Sconer. disput. 10. commune ꝛ. asserit, sed secus ꝛ si Iudex appellationis ob alias probationes iudicauerit, sed cõsulto de dolo vaxalli & Iudex appellationis bene iudicauit ex eisdem actis, & sententiam reuocauit, vt prædicti Doctores tenet implicite, aliqui ex prædictis, & sunt Nicol. de Neap. Beluif. Aluarot. Præposit. & ad causam criminalem restringentes, Capyc. Iacobin. Zaf. vbi supra, sed ꝛ verior, & cõmunis est opinio, siue in causa criminali, siue ciuili vaxallus in damnum domini malè iudicans, ita quod sententia per Iudicem appellationis ex eisdem actis, & absque alijs probationibus reuocatur, feudum amittit, vt in præcedenti dilucidatione in procedendo, est de communi opinione conclusum, saltim per rationem, quod vaxallus nõ debet domino suo damnum in nihilo inferre, & particulariter in iudicando, vt ad literam habetur in d. cap. 1. de form. fidelit. ibi (nè sit in damno de iustitia sua) vbi Doctores omnes, immo iurare tenetur in multis, de quibus infra in artic. 12. Rosental. in d. conclus. 24. cap. 10. & ex adductis in glos. litera F. per text. in d. cap. 1.

d. cap. 1. de forma fidelit. & ibi omnes
Scrader. par. 9. cap. 7. num. 169. vers. neque
vero tantum &c.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XXXIV.

Amissionis feudi, Causa XXVII.

T H E M A.

Vaxallus citatus à Curia Domini
pro aliqua culpa, non contrarij
effectus contumax, Dominus po-
nitur in possessionem feudi, &
persistens elapso anno feudum
amittit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus pro culpa citandus est secun-
dum stylum Curia, & loci contumax
dominus in possessionem mittitur cum
decreto Iudicis.
- 2 Vaxallus contumax si infra annum contu-
maciam non purgat post annum benefi-
cium amittit.
- 3 Vaxallus infra annum comparens cum
cautione de parendo sententia ferenda
admittitur, & auditur in iuribus suis.
- 4 Citatio trina ad vaxallum feudo priuan-
dum necessaria est, nisi una tempus omno
contineat.
- 5 Peremptorium unum in feudis nõ admit-
titur pro omnibus, etiam si triplex tem-
pus contineat, sed tres citationes requi-
runtur.
- 6 Forma legis, vel statuti, precise seruan-
da est.
- 7 Citationes plures, & non una pro tribus
requiri, dum tractatur de priuando ali-
quem de feudo, & iure suo.
- 8 Citatio unica sufficit contra tyrannum
fraudentem, vel formidabilem per-
sonam.
- 9 Vaxallus culpatus de aliquo crimine,
ex quo feudo priuandus est in Curia
cum termino dierum inxta stylum Curia,
& loci secundum personarum, & serum
circumstantias, vel arbitrio Iudicis, vt in
glos. in cap. 1. in princ. vers. dominus septē,

vel decem dierum, sed plus patet lege offi-
cium Curia, vt suo arbitrio terminum con-
stituat, de milite vaxallo, qui cõtumax est,
vbi Ifern. num. 1. & 2. in fin. ibi, hodie vero
diuersum &c. Bal. nu. 1. & 2. Aluarot. nu. 25.
& 13. Rauenn. nu. 8. & seq. Balzeran. num. 6.
Afflict. in cap. 1. §. fin. nu. 21. caus. 42. quib.
mod. feud. amitt. Ardizz. in summa rubr. 76.
Hostiens. ibi summa tit. de feud. §. apud quē,
vel quos Iudices, vers. in quo autem loco
debeat &c. col. antepen. Laurent. Kirkou.
centur. §. commun. opin. concl. 45. sub lit. F.
nu. 3. quod si non comparet, iterum atque
tertio similiter citandus est, & si non vene-
rit factò cõtumace ad petitionem dominus
in possessionem feudi per Curia sententiã
mittitur. & † si infra annum non comparet,
nec contumaciam purgat vaxallus, post an-
num beneficium, & possessionē amittit, text.
est in cap. 1. de milite vaxallo, qui cõtumax
est, & ibi glos. & omnes Scribentes, Beluif.
Ifern. nu. 1. & 2. Bald. ante num. 1. Aluarot.
nu. 1. 2. & 7. Nicol. de Neap. Laudens. nu. 1.
2. 3. & 4. Præposit. nu. 2. & 3. Afflict. num. 9.
Rauenn. & Schench. nu. 11. & seq. Balzeran.
nu. 1. 6. & 23. alijq; ibi Scrib. Ifern. in cap. 1.
§. item qui domino nu. 37. quæ fuit prima
benefic. amitt. Aluarot. ibid. in princ. ante
nu. 1. Afflict. ante num. 1. Laudens. eodem
loco in §. illud tamen non lateat, nu. 3. & 4.
Eguinar. Bar. Host. in princ. & in disput. feu.
cap. 41. caus. 16. Cuiac. tit. fin. lib. 2. & tit. 1.
lib. 3. Afflict. in d. cap. 1. §. fin. nu. 21. caus. 42.
quib. mod. feud. amitt. Ardizz. in sum. feud.
rub. 76. Blanc. lib. 2. cap. 1. nu. 105. Iacobin.
de Sancto Georgio in vers. dictiq; vaxalli
commis. fellon. num. 46. Curt. iun. par. 4. nu.
60. caus. 1. Capyc. in inuest. feud. col. 23. vers.
vigesimo septimo &c. fol. 54. & dec. 1. nu. 7.
Ioan. Ferrar. Milan. cap. 1. caus. 9. lib. 4. de
feud. Zas. par. 10. nu. 44. & nu. 61. concl. 11.
Thom. de Marin. de gener. feud. qual. feud.
tit. 2. par. 1. nu. 77. Duaren. cap. 14. num. 21.
Vuesembec. cap. 15. nu. 7. Borcolt. cap. 8. nu.
109. vbi hunc intellectu testatur d. §. illud
tamen, magis conuenire ait, sicut & Vulte-
ius c. 11. nu. 24. vers. contumacia circa &c.
fol. 725. lib. 1. Mozz. tit. fin. nu. 105. Intrigl.
quæst. 98. centur. feud. 1. nu. 116. Hartman.
Pistor. quæst. iur. lib. 1. par. 2. quæst. 40. nu. 1.
& per totum, Scrader. omnium latissime, &
plenissime par. 9. cap. 7. nu. 28. vsque ad nu.
47. & nu. 67. Petr. Iacob. in pract. aut. libell.
rubr. 59. de caus. ex quib. feud. amitt. nu. 15.
Oldendorp. in class. 5. post actum 17. vbi de
actu benefic. in pract. tertia specie intent.
actor. art. 11. Roland. à Valle ex communi
conf. 47. num. 61. lib. 2. Laurent. Kirkou. in
com-

commun. opin. centur. 5. conclus. 35. sub li-
tera F. num. 1. Rosental. d. cap. 10. concl. 25.
nu. 1. in fine, & in glos. lit. B. verum si infra
† animum compareat, & cautionem de pa-
rendo sententiæ ferendæ dederit, & expen-
sas omnes refecerit ei possessio feudi ablati
restituitur, per text. apertum, & ibi Docto-
res omnes vno ore hoc affirmantes in c. 1.
de milite vaxallo, qui contumax est, glos.
text. sic intelligens, & restringens in cap. 1.
§. illud tamen non lateat, vel item qui do-
mino suo, in ver. iustitiam, quæ fuit prima
caus. benefic. amittit. & ibidem Bcluis. Nicol.
de Neap. Bald. Aluarot. Præpos. Affli&. Ra-
uenn. Laudens. nu. 5. Balzeran. & omnes, idē
statuit, Aluarot. in §. item si delator num. 8.
vbi Præpos. Rauenn. Curt. nup. Capyc. Mozz.
& Scradet. in præced. dilucid. allegati, & idē
Scradet. d. par. 9. cap. 7. nu. 2. Zasius par. 10.
nu. 44. & est communis opinio, & per Mo-
destin. Pistor. conf. 60. num. 3. & conf. seq. nu.
28. Rosental. d. conclus. 25. num. 2. & in glos.
lit. C. † trina citatione, & vna non sufficit
nisi tempus omnium contineat cum de pri-
uando vaxallum iure suo tractatur, Laud.
in §. est, & alia nu. 3. glos. in cap. 1. ver. ter-
tiam vocationem in fine, inquit, quod in
† feudis non admittitur, vt vnum propona-
tur peremptorium pro omnibus, d. cap. 1.
de milit. vaxall. qui contumax est, & ibi
Ifern. nu. 2. 3. & 5. & in d. nu. 3. dicit oportere,
quod citatio ad manus citati peruenerit,
Bald. ibidem, Aluarot. nu. 6. & latē Affl.
nu. 8. Iacob. de Sancto Georg. in ver. dictiq;
vaxalli pro dictis rebus num. 27. vbi inquit
hanc glos. esse communiter approbatam,
& reiectis cōtrarijs volentibus vnum perē-
ptorium sufficere, modo triplex tempus
dierum contineat non sufficere, sed tres ci-
tationes requiri, & forma † legis, aut statuti
præcisè seruanda sit, Bald. Affl. & Aluarot.
in d. cap. 1. de milite vaxallo qui contumax
est, & alij Doctores in authent. qui semel, C.
quomodo, & quando Iudex, prout ex mul-
tis refert Bartholom. Blarer. in rep. l. diffamari,
C. de ingen. manumiss. cap. 6. num. 16.
vsque ad nu. 52. & faciunt quæ Cæsar Con-
tard. & Scribent. in eadem l. 14. num. 30. qui
num. 39. communem dicit † plures citatio-
nes, & nō vna pro tribus requiri, dum tra-
ctatur de priuando aliquem de feudo, &
iure suo, de quo etiam Gaill. pract. obseru.
12. obseru. nu. 1. lib. 1. Rosental. cap. 6. concl.
43. num. 4. & in glos. lit. D. & in cap. 10. concl.
25. nu. 6. ex multis, & communes ad-
ducit opiniones, & prædicta procedūt, † nisi
fortē tyrannus fraudulentus, aliaq; for-
midabilis citandus esset, quo casu edicto

quoq; locus esset, & vnum peremptorium
sufficiet, Bald. in d. cap. 1. ver. adde dicit Io.
Andr. quod si debet &c. de milite vaxallo
qui contumax est, & ibidem Præposit. nu. 2.
ver. tamen vbi esset tyrannus &c. Affli&.
nu. 8. ver. tertio fallit, si citaretur tyrannus.
Schench. num. 7. Balzeran. nu. 7. Ioan. Andr.
in cap. non minus, de immun. Eccles. & sic
Scradet. quæst. 9. cap. 7. nu. 40. ver. fallit 2.
& ex alij Rosental. dictis in locis.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XXXV.

Amiſſionis Feudi, Causa XXVIII.

T H E M A.

Contumacia vera sine alia citatio-
ne facit priuare vaxallū de feu-
do & manifestus cōtumax regu-
lariter à sententia immiſſionis,
seu priuationis appellare nō po-
test. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus vocatus ad Curiam non
comparens effectus contumax amit-
tit feudum.
- 2 Vaxallus vocatus ad curiam domini, &
non comparens, graue contemptum facit
Domino curie, ac iustitia, & graue pu-
niendus.
- 3 Vaxallus contumax tam de possessione
quàm de amiſſione feudi appellans non
auditur.
- 4 Vaxallus expressè dicens nolle Iudici, &
iurisdictioni consentire, feudo priuari
potest, quia pro vero contumace habetur.
- 5 Vaxallus manifestus contumax à benefi-
cio reuisionis contra sententiam Camera
Imperialis excluditur.
- 6 Vaxallus dicat se non coram Paribus Cu-
ria, sed coram alio Iudice respondere
velle, feudo priuatur.

IN præcedenti Dilucidatione per totam
1 diximus † vaxallo ad Curiam de causa
feudali vocato non comparente, & facto
cōtumace feudum amittit, vt est text. apert.
in d. cap. 1. de milit. vaxall. qui contum. est,
ibi (quod si neque venerit ad tertiam vo-
catio-

sationem hoc ipso feudum amittit.) vbi gl.
 & Doctores omnes, & lege feudali ob con-
 tumaciam amittit, & de contumacia late
 in præcedenti Dilucidatione diximus tali
 casu omni beneficio se indignum redit, arg.
 non potest videri, ff. de iudic. maximè q̄
 * graue contemptu sit domino, & Curia, ac
 iustitiæ ab eo, qui se vaxallu agnoscit, com-
 missum, ideoq; etiam grauiter est plecten-
 dus, & pœna delicto commensuranda, l. ca-
 pitalium, solent, ff. de pœn. l. 3. in fin. C. de
 Episc. audient. faciunt notata in l. Fulcinius,
 §. fin. quib. ex caus. in possess. eat. Speculat.
 in tit. de primo decreto, §. restat, vers. hoc
 autem notandum, quia imo talis * contu-
 max de sententia tam in possessione feudi
 regulariter appellans non auditur, l. 1. &
 ibi Bart. & Doctores, quorum appellatio
 non recipitur, l. properandum, §. cum au-
 tem, & ibidem glos. quod ei, Alex. in prin.
 nu. 17. & seq. Iason in §. & si quidem nu. 14.
 ac alij C. de iudic. vbi Bart. & alij l. & con-
 sensu, §. fin. & ibidem Doctores ff. de appell.
 Cyn. in l. vnic. num. 15. & ibi Bart. ff. si quis
 iudic. non obtemper. & in l. fin. nu. 12. & ibi
 Bald. in l. lectur. num. 5. ff. de restitut. integr.
 Bart. in l. 2. nu. 81. ff. de appell. Bald. in auth.
 generaliter nu. 10. de Episc. & cler. in l. sanc-
 timus nu. 20. C. de iudic. in l. terminato nu.
 17. C. de fructib. & lit. expens. & in leaque
 nu. 7. C. quemadmod. & quando Iudex Ma-
 rant. in specul. aur. tit. de contumac. par. 6.
 nu. 19. Gail. obseruat. 132. nu. 7. lib. 1. Boer.
 decis. 206. nu. 8. Capyc. decis. 139. nu. 2. Duen.
 aeg. 152. Benders. de reuif. conclus. 31. nu. 26.
 & 48. Det. conf. 34. nu. 1. Rosental. cap. 10.
 conclus. 26. nu. 25. & in glos. lit. Y. & si ali-
 qui in ficto contumace tergiuersare viden-
 tur. vt per Rosental. d. nu. 26. vsque ad 32.
 vbi dicit, sed si manifesta fuerit contumacia
 vaxalli, non quidem in emanando, verum
 quod * expressè dicit, nolle se Iudici iu-
 risdictioniq; per hunc, aut illum actum se-
 quentè consentire, omni feudo priuari pos-
 set, quia talis non minus contumax habe-
 tur, ac si diceret nolle comparere, ita scri-
 bit Bald. in l. 2. per illum text. C. vbi quis de
 curiali, vel de cohortali &c. Alex. in l. non
 solum, §. morte nu. 52. post Imol. ibidem
 ff. de noui oper. nunciat. Iason eodem loco
 nu. 40. & 46. & in l. ait Prætor in princ. nu.
 18. ff. de iureiur. & in l. sancimus C. de iudic.
 Innocent. in cap. Cumana nu. 4. de elect. &
 elect. potest. vbi Bald. nu. 10. in fin. ac Pa-
 normit. nu. 9. & ibi addit Ripa nu. 100. Fel-
 lin. in rubr. de for. q. compet. nu. 1. & in cap.
 cum M. Ferrar. nu. 66. vbi & Abb. nu. 20. de
 constit. Det. in cap. 1. in lect. 1. nu. 24. in fine.

de iudic. & sic in terminis terminantibus
 Scrad. d. par. 9. c. 7. nu. 11. & 13. Scheneid.
 par. 8. cap. 1. nu. 71. in fine, Rosental. d. loco
 in glos. literis. D. d. & manifestè contumax
 à beneficio reuifionis contra sententias Ca-
 meræ Imperialis exclusus est, nec non à de-
 fensionis, & supplicationis beneficio arce-
 tur, glos. in l. fin. vers. miserit, C. vt lit. pend.
 vel post &c. Iason in l. supplicare nu. 7. eo-
 dem, Alexand. in l. properandum, §. final.
 nu. 23. in fin. C. de iudic. Benders. in tract. de
 reuif. concl. 31. nu. 48. Roland. à Valle conf.
 38. nu. 15. lib. 2. Rosental. d. art. 26. in glos.
 lit. Z. ex alijs Scrad. d. par. 9. cap. 7. nu. 17.
 & si * vaxallus dicat se, non coram Paribus
 Curia, sed coram alio Iudice comparere,
 & respondere velle, quia hoc aliud non sit,
 quàm si dixerit nolle se venire, & dominu,
 & curia contendere, & pertinaciter inobedire,
 per text. & ibi tradita per Bald. in cap. Ni-
 colao de appell. l. 2. & v. alic. & Fulgos. C. de
 success. edict. l. fin. ff. de liber. & posthum. &
 l. quoties vbi Lat. num. 3. de his qui latit. d.
 cogant. & vt contumax feudum amittit, &
 non appellat, vltra prædicta sunt tex. aper-
 ti in constit. Regni incip. si quis post litem
 de pœn. contumac. & in constit. Regni spe-
 ciale quodam &c. in fin. in rubr. de Iure
 Francorum in iudicijs tublato, & ibi Item.
 & Doctores omnes, & explicata est Diluci-
 datio ipsa.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XXXVI.

Amiffionis feudi, Causa XXIX.

T H E M A.

Vaxallus se vult quod Pares Curia,
 siue eius Iudices de incompeten-
 tia, & de alijs exceptionibus non
 recognoscât, sed Iudices alij feu-
 do priuatur, & idem si Dominu,
 aut conuaxallum coram alio Iu-
 dice incompetete vocauerit ma-
 gis communis.

S U M M A R I U M.

Vaxallo nõ licet parium iurisdictionem
 nem declinare.

Iudex

- 2 *Iudex quilibet de exceptione incompeten-*
tia iurisdictionis quibusdam casibus ex-
ceptis.
- 3 *Vaxallus quando dolo, aut lata culpa in-*
contemptu domini, & iurisdictionis feu-
daliū Curiam accesserit, feudo priuatur.
- 4 *Vaxallus de lite ad feudales Iudices, & de-*
num, siue Pares Curie ad alios proro-
gare non potest.
- 5 *Dominus sub pena amissionis feudi pra-*
tendere potest, ne ad aliam Curiam
litigent.

Dilucidatio hæc est species inobedientiz, & denegandi dominium domini, & eius Parium, siue Curie contra vaxallum, quod fieri non debet, & quia non licet vaxallo Parium iurisdictionem declinare, cap. 1. an. apud Iudices &c. & quilibet Iudex de tali exceptione sibi opposita cognoscit, exceptis aliquibus casibus, per Felin. in cap. si clericus laicum, de foro compet. Iason. in l. 2. si quis in ius voc. non ijer. enumeratis, sed solum reducitur, si dolo, aut lata culpa in contemptum, & fatigationem domini, & iurisdictionis hoc fecerit, quod arbitrio Iudicis relinquitur: & si vaxallus dominum, aut conuaxallum de causa cuius, vel dominus, vel Pares Curie sint competentes ad aliud Tribunal incompetens vocat, aut trahat, feudum amittit, Blanc. in summa lib. 2. c. 1. nu. 109. Capyc. in inuest. feud. cap. feud. amitt. casu 57. fol. 69. & hoc per constit. huius Neapolitani Regni incip. cum iustitiz copiam &c. & ex alijs Rosental. in d. concl. 26. nu. 36. & glos. literis F. f. & quilibet vaxallus de causa, & lite ad Iudices feudales ad dominum, aut Pares Curie pertinentes iurisdictionem in alium domino inuito prorogare, vel in eum consentire non potest, glos. in cap. Imperiale, §. penult. vers. inter duos de prohib. feud. alien. per Federic. vbi Beluif. Iser. nu. 78. & seq. Bald. nu. 19. Aluarot. nu. 4. Laudent. nu. 3. Præposit. nu. 5. Rauenna. & Afflict. num. 9. 10. & 16. Curt. jun. ex communi par. 7. num. 19. Sonsbec. de communi par. 14. nu. 36. Borcolt. ex communi cap. 10. nu. 17. & 35. Freccia de subfeud. author. 10. Vulteius lib. 2. cap. 2. nu. 21. Capyc. in inuest. feud. cap. feudorum iudicia col. 2. vers. vaxalli volentes litigare fol. 255. & in dec. 9. ex communi num. 11. Cacher. decis. 78. nu. 3. Guid. Pap. decis. 139. nu. 2. & ibidem addentes Gail. pract. obseruat. 40. nu. 6. lib. 1. Clar. in §. feudum ex communi quæst. 90. nu. 10. & ex alijs Rosental. cap. 12. concl. 1. in glos. literis V. v. quin etiam dominus potest sub pena amissionis feudi præcipere, & ibi-

dem litem prosequi desistat, & inobediens feudo multatur Isern. in cap. sancimus nu. 13. quo temp. miles, Afflict. in cap. 1. §. fin. nu. 14. caus. 16. & nu. 26. vers. quocumque; quib. mod. feud. amitt. Capyc. in inuest. feud. cap. feud. amitt. col. 46. nu. 45. fol. 65. Loffr. cons. 45. magnificus Federicus nu. 51. Raynaud. in cap. Impetialem, §. præterea si inter, nu. 16. de prohib. feud. alien. per Feder. Ardizz. in rubr. 77. in sua summa, Io. Blanc. lib. 2. cap. 1. nu. 19. Iacob. de Sancto Georg. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt recognoscere nu. 9. & seq. Cassan. in consuetud. Burg. rubr. 3. tit. des fies §. 4. in vers. apres le dicto omange num. 22. Peregrin. de iur. fisci lib. 5. tit. 1. de publicat. bon. num. 32. Natta cons. 593. & cons. seq. nu. 19. ac Panorm. in cap. ex transmissa de foro compet. ac Rosental. d. cap. 10. concl. 30. num. 39. & in glos. literis C. c. & sic vaxallus de causa feudali, non potest eligere Iudicem, & artare iudicium, alias feudum amittit.

PARTIS DECIMAE.

*Dilucidatio XXXVII.**Amissonis feudi, Causa XXX.*

THEMA.

Vaxallus comittens ingestum feudum, amittit per sententiam declaratoriam. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **V**axallum ingestum committentem feudo priuari posse.
- 2 Sententia declaratoria requiritur ad priuandum per ingestum.
- 3 Incestuosus si nõ ob publicationem tamen ob infamiam per sententiam feudum priuatur.
- 4 Verbum assignari, & mox sunt presentis temporis.
- 5 Incestas nuptias contrahens, infamia notatur, ipso iure, & feudo priuari possit per sententiam.

Incestuosum vaxallum feudo priuari posse, per text. in cap. vnic. vers. bona contrahentium incest. nupt. quæ sint. regal. in auth. de incest. & nefar. nupt. in princ. nu. 2. Aluarot. in cap. 1. §. item si fidelis num. 14.

vbi Præposit. nu. 6. in fine, Rauenn. in fine, Paul. Pic. num. 19. Schench. nu. 17. Affli. & in fine num. 23. caus. 51. quib. mod. feud. amitt. Cuiacius d. loco lib. 4. tit. 2. vers. & ita si sororem, Iacob. in ver. dictiq; promiserunt non committere felloniam nu. 31. Curt. iun. par. 4. nu. 40. Capyc. in inuest. feud. cap. feuda amittuntur caus. 62. fol. 71. Zas. par. 10. nu. 9. Sonsbec. par. 12. num. 17. & 59. ac par. 13. nu. 31. & seq. Borcolt. cap. 8. num. 105. Vusembecc. cap. 15. nu. 5. Mozz. de feud. tit. fin. nu. 71. Scheneid. par. 8. cap. 1. num. 154. Scradet. par. 9. cap. 3. num. 4. caus. 8. Intri. in centur. feud. q. 91. nu. 80. & seq. caus. 15. Vultei. cap. 11. nu. 36. & 60. vers. tertius, Sconer. disput. feud. 10. thesaur. 74. lib. 1. Zabarell. conf. 129. num. 1. Pistor. conf. 35. nu. 1. 20. & seq. lib. 2. Menoc. conf. 534. nu. 5. & 6. lib. 6. † sententiam declaratoriam requirit vers. respondetur tertio &c. & primus omnium fuit Bald. in l. 1. nu. 42. q. 51. ff. de rer. diuis. dicens, quod ipso iure propterea feudū amittit per d. auth. de incest. & nefar. rupt. Rosental. cap. 10. conclus. 37. in glos. litera B. & quamuis Papa dispenseret, quo ad matrimonium non recuperat feudum, quod alteri est apertum, vel ad primū dominū redijt, arg. cap. quamuis de rescrip. in 6. & quod notatur in l. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de liber. & posthum. & sic dixerunt Bald. Præpos. Rauenn. Affli. Schench. Picus, Iacob. de Sancto Georg. Capyc. Zas. latè Sonsbech, Mozz. & Scheneid. vbi sup. per d. cap. quamuis, & per l. 2. §. si quis à princ. ff. ne quid in loco publico cum simil. sed per † sententiam priuandi sunt, si non ex causa publicationis, sed infamiz commissæ deducatur, nisi velis statuere differentiam, quod cum ipso iure crimini incuratur, & bona publicentur, vt d. nouella 12. §. fancimus, ibi, maximè si rerum suarum casu imminente, & paulò post, sed omnia erario † assignari &c. ac iterum §. si vero ibi mox illi accipiat &c. quæ verba sunt temporis præsentis, augeturq; per verbum mox, & sic tenet glos. in d. auth. incestas nuptias, vbi Bart. num. 2. & Bald. ante nu. 1. & alij tanquā communem esse testatur, Iulius Clarus lib. 5. recept. sentent. §. incestus, citans sic Bormond. de concubin. fol. 84. nu. 11. & seq. & sicut ob crimina, quæ ipso iure publicatione bonorum irrogant feudum quoque principaliter, & per publicationem adimi potest, & incestas nuptias contrahentes ipso iure infamia notari, vt per Matth. Vres ff. de liber. qui notant. infam. l. 1. nu. 5. per l. qui contra, C. de incest. nupt. & Ang. in §. si aduersum, instit. de nupt. quam opi-

nionem sequitur Card. Zabarell. conf. 129. incip. an senior soror &c. vbi nu. 1. respondit, sororem seniore propter incestas nuptias feudo priuari posse, quod & si verum per sententiam sua opinio procedit, si ex causa publicationis bonorum, sed ex causa infamiz esset priuandus, vt respondet, & ex alijs firmat Rosental. d. concl. 37. num. 5. & plurib. seqq. ex alijs.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XXXVIII.

Amissionis feudi, Causa XXXI.

THEMA.

Vaxallus cū vxore domini sui concubens, feudo priuatur, quia licet non principaliter dominum nõ offendat, sed libidine faciat, iniuria ei affert. communis.

Quia breuis non opus alio Summario.

TExtualis est Dilucidatio ista, si vaxallus cum vxore domini sui concubuit, feudo priuatur, dicit text. (si dominum cucurbitauerit) idest cum eius vxore concubuerit, siue cum ea se immiscuerit, feudum amittit, in cap. 1. §. item si fidelis, & ibidem glos. & Doctores quib. mod. feud. amitt. cap. 1. cap. si quis miles de feudo sine culpa nõ amitt. cap. 1. de vaxallo qui contra constit. Lotar. &c. in cap. 1. quod testes sunt necessarij ad probation. feud. ingrati. & in dictis glos. & communiter omnes Scribentes sic in constit. Henrici Secundi Imperatoris à Cuiacio lib. 5. feud. relato tit. 2. lib. 1. Ardizzon. in summa tit. quib. mod. feud. amitt. rub. 55. & 82. Blanc. lib. 2. cap. 1. num. 59. & seq. Iacobin. de Sancto Georg. in verb. qui quidem inuestiti, num. 18. in fine, & vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere felloniam nu. 29. Curt. iun. par. 4. nu. 24. Capyc. in inuestit. feud. C. feuda amittuntur col. 6. caus. 2. vers. secundo si vaxallus veneream fol. 45. Paris de Put. de reintegrat. feud. cap. 252. nu. 1. Io. Ferrar. Montan. in vsib. feud. c. 1. caus. 2. lib. 4. Zas. p. x. n. 24. Sonsbec. p. 12. nu. 16. Duaren. cap. 14. num. 11. Vusembecc. cap. 15. nu. 5. Gulielm. Hannett. cap. 9. lib. 3.

Thom.de Marin.de gener.feud. tit. 3. par. 2. num. 101. vers. & vltra prædicta, Borcolt. cap. 8. nu. 91. Eguinar. Baro. de alien. benefic. lib. 3. cap. 3. vers. si cum vxore &c. Hottom. in suis disputationibus cap. 41. vers. vnde ci- ma causa est, Mozz. de feud. tit. fin. ex quib. caus. feud. amitt. num. 41. caus. 1. in faciendo dicit (licet isto casui vaxallus non faciat principaliter, vt dominum suum offendat, sed vt libidini suæ satisfaciatur) Scheneid. p. 8. cap. 1. num. 151. caus. 30. Intrigliol. cen- tur. 1. de feud. quæst. 80. nu. 36. caus. 3. Scrad. par. 9. cap. 2. num. 1. & 2. Vultei cap. 11. nu. 31. Sconer. in disput. suis feudal. disp. 10. thesaur. 60. lib. 1. Ripa in repet. l. fin. nu. 37. C. de reuoc. donat. Iason. in l. fideicommissu C. de fideicommiss. nu. 4. Petr. Iacob. in pract. libell. quo agitur ad reuocationem feudi, §. nec supersticibus nu. 17. vers. quarta causa est &c. Domander. in praxi crimin. cap. 89. num. 32. & ex alijs quos latè adducit, & bene comprobat Roland. à Valle concl. 18. nu. 38. conf. 86. nu. 2. lib. 3. Clarus lib. 4. sent. quæst. 48. & in §. fornicatio num. 19. lib. 5. sentent. sicut & ex eadem causa donatio reuocatur, Ripa d. loco, & Panorm. in cap. fin. nu. 7. de donat Rosental. cap. 10. conclus. 27. nu. 2 & in glos. lit. A. subdens, siquidem domino marito nihil grauius accidere, nec mors ipsa acerbior esse possit, isti quidem §. penult. ff. de eo, quod met. caus. 1. Lutius alias codicillis, §. matre, & ibidem Bald. ff. de leg. 2. Schench. in §. item si fidelis nu. 3. quib. mod. feud. amitt. interpretationem Bal. alios sequi communiter dicit Tiraquell. in tract. de pen. caus. 1. num. 3. Scheneid. d. loco nu. 52. & Scrad. vbi supra num. 4. & tam marito, quam familiae eius, grauis, & atrox iniuria inferri dicitur; §. patitur, instit. de iur. cum simil. l. 2. §. fin. l. miles, §. socer, ff. ad leg. Iul. de adulter. cum simil.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XXXIX.

Amiſſionis feudi, Causa XXXII.

THEMA.

Conatus vaxalli pro corrumpenda vxore domini punitur in amiſſione feudi in crimine læsæ Maieſtatis, sed leges punientes co-

natum de generali consuetudine sunt sublatae, & arbitrio Iudicis punitur. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**onatus vaxalli corrumpere domini sui vxorem feudo priuatur.
- 2 **C**onatus vaxalli corrumpendi filiam, nepotem, ac nurum, feudo priuari debet.
- 3 **P**arentes ex tali delicto inlato liberis magis, quam in se ipsos tenentur, & offenduntur.
- 4 **C**onatus punitur de iure ciuili extra ordinem, & etiam in crimen Maieſtatis.
- 5 **V**irgines attentas punitur, ac si rapuiſſet.
- 6 **P**ueri pudicitiam attentans punitur.
- 7 **L**eges punientes conatum sunt sublatae.
- 8 **C**onatus sine affectu in atrocioribus non punitur.
- 9 **C**onatus punitur in crimine læsæ Maieſtatis oppugnata patria, & veleno perimere.
- 10 **C**onatus arbitrio Iudicis punitur.

Vaxallus qui vxorem domini non concupit, cõcubere tamen se exercuit, hoc est
 1. * conatus est eam corrumpere, feudo priuatur; solus enim conatus facit, vt vaxallo feudum eripi possit, & quoad vxorem est, text. in d. §. item si fidelis, quib. mod. feud. amitt. in ver. aut concubere se exercuit, vbi Iser. nu. 7. & 12. Bald. nu. 17. Aluarot. nu. 1. & 7. Laudens. nu. 7. Præposit. nu. 2. & 4. Ra- uenn. Afflict. nu. 11. Paul. Pic. nu. 22. Schench. nu. 11. Borcolt. cap. 8. nu. 91. Vultei cap. 11. nu. 31. vers. sanè si literis amatorijs &c. & ex alijs multis Rosental. cap. 10. conclus. 28. in
 2. glos. lit. N. & * conatus etiam quo ad filias, & nepotes, & nurus, vaxallum priuandum esse, firmant Scrad. d. par. 9. cap. 2. nu. 82. & 83. Vuelsebec. cap. 15. nu. 5. cõcesserint,
 3. quoniam ¶ parentes ex tali delicto inlato liberis, magis quam in se ipsos tenentur, & offenduntur, l. isti, de eo, quod metus causa, §. fin. instit. de noxal. action. ex alijs Rosental. d. concl. 28. num. 12. & seq. vbi multa de conatu, & eius pœnitètia, in quibus, & quando probe retur, & quid in matre, & sorore, quod conatus non ita punitur, & etiam de
 4. iure ciuili conatus solus vt si alterius vxorem sollicitauit, & si effectu sceleris potius non sit, extra ordinem coerchetur, l. 1. de extraordin. crim. Paul. in 5. sentent. tit. 4. in crimine læsæ Maieſtatis solus conatus punitur, l. quisquis in princ. C. ad leg. Iuliam Maieſt. & qui cum telo hominem occidendi causa

causa interficit. & si neminem occidit, l. Cornelia de Sicar. tenetur l. is qui cum telo, C. ad l. Cornel. de Sicar. & similiter qui attentavit sacratissimas virgines, eque punitur, ac si rapuisset, l. is qui non dicam rapere, C. de Episc. & cler. & qui pueri pudicitiam attentat plectitur, d. l. i. §. ult. de extraord. crimin. & denique punitur, qui nuda saltem coitione, atq; tractatu, aulus fuit fugientes ad Ecclesiam extrahere, l. vit. in princ. de his, qui ad Eccles. confug. sed & hæc, & similes leges pœnam capitalem in conatu statuentes per generalem consuetudinem sũt sublata, Speculat. in tit. de accusat. §. i. Bal. in d. l. is qui cum telo, & in cons. 361. quidã rumor, vers. præterea cum consuetudine lib. 1. Gramat. decis. 2. num. 8. Tiraquell. de pœn. caus. 38. Menoc. de arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 4. casu 360. nu. 93. & si sunt qui dicunt leges conatum capitaliter punientes sublatas esse est, si statuta in contrarium adfint, tamen absque statutis de generali totius mundi consuetudine idem dicendum esse, An. rel. in l. i. §. fin. num. 3. & cons. 14. num. 3. Clar. d. quæst. 92. vers. & licet aliqui ex prædictis, Gramat. d. num. 8. & decis. 74. nu. 5. sed hæc sententia & in delictis atrocissimis locum non habet, cum in eis puniatur conatus non secuto effectu, gl. in d. l. i. §. hæc autem verba, in ver. putamus, quod quisque iuris, & hæc est communis opinio Felin. in cap. 1. post nu. 9. vers. limita secundo, de offic. deleg. & ideo & in crimine læsæ Maiestatis oppugnata patriæ, & in volente aliquem veneno perimere punitur conatus, & si effectum non habuerit, Clar. d. q. 92. nu. 2. in reliquijs criminalibus pro conatu solo, pœna qua ius cõmune in illis casibus sanxit, non imponitur, Gramat. d. decis. 74. num. 9. sed & Iudex conatum pro arbitrio punit, l. l. Clar. d. q. 92. nu. 2. circa finem. Menoch. d. casu 360. nu. 95. Couar. in repet. clem. si furiosus par. 2. in princ. num. 6. vers. tertio est omnino, Borcolt. d. cap. 8. nu. 93. & sequenti.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XL.

Amissiois feudi, Causa XXXIII.

THEMA.

Vaxallus stuprum committens cum sponsa domini, feudo priuatur,

si per verba tam de presenti, quã de futuro desponsata sit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**axallus stuprans uxorem domini, feudo priuatur.
- 2 Uxor domini cum vaxallo concubere etiam volens ipsa, feudum amittit.
- 3 Vaxallus concubens cum uxore domini, etiam si esset meretrix, feudum amittit.
- 4 Vaxallus cum quavis uxore desponsat. domino per verba de presenti, siue de futuro feudum amittit.
- 5 Uxoris appellatione venit etiam sponsa, & matrimonium cum ea esse dicitur.

1 **S**tuprum & sponsæ domini illatum per vaxallum pœnã amissionis feudi tenetur, si ipsam sponsam cognoscat, vel talia cum ea exercuerit, propter quæ feudum perderet, Affl. in cap. 1. §. ite si fidelis nu. 9. vers. idem etiam dicant ibi, Balzeran. nu. 9. Aluarot. nu. 12. Præposit. nu. 6. Pic. nu. 29. & 30. Scheneid. nu. 7. Rauenn. in fine, Alfiat. in §. fin. item si quis feudum nu. 12. caus. 26. eod. tit. Præposit. in cap. 1. nu. 2. in princ. si vaxallus feud. priuatur. cui dederatur, & etiã volens ipsa concubere dicit Ardizzone in summa d. tit. quib. mod. feud. amitt. rub. 55. & rub. 88. Blanc. lib. 2. cap. 1. nu. 65. Iacob. de S. Georg. in ver. dictiq; vaxalli promiserunt nõ committere feloniam nu. 29. vers. quid in sponsa, Curt. iun. d. par. 4. num. 20. vers. tertio extenditur, Capyc. in inuestit. feud. c. feuda. amitt. col. 6. ampliat. 1. caus. 2. fol. 45. Eguin. Baro de aboliend. benefic. lib. 3. cap. 3. Zaf. par. 10. nu. 18. Sõnsbec. par. 12. nu. 18. Vuesemb. cap. 15. num. 5. Mozz. tit. fin. nu. 46. (vbi hoc ampliat, & etiam si esset meretrix, & inhoneste viueret) Intrigliol. in 1. centur. feud. quæst. 86. nu. 47. Scradet. par. 9. cap. 2. nu. 12. & seq. Vultej. lib. 1. c. 11. nu. 31. vers. quod de uxore dictum est, & prædictis ex alijs iuribus, & auctoritatibus hoc expressè firmant Scheneid. disput. feud. 30. thesaur. 62. Lopez ad 4. rub. de donat. inter virum, & uxorem cap. 7. §. 62. num. 27. Ripa communem dicit in l. fin. num. 37. C. de reuoc. donat. q. 11. arg. §. si vxor, instit. de nupt. l. si qua mihi in princ. ff. de ritu nupt. & l. in legibus, ff. de testib. cum simil. Rosental. cap. 10. concl. 27. num. 6. & in gl. lit. H. & etiam si ad domũ mariti non dum fuerit traducta, Aluarot. Præposit. Pic. Schench. Iacobin. Curt. Zaf. Sõnsbec. Mozz. Intrigliol. & Vultejus

4 vbi supra, & de ꝑ quavis sponsa tam per verba de præfenti, siue futuro, distinctio- nem reijciunt, Paul. Pic. in d. cap. 1. in princ. num. 31. quib. mod. feud. amitt. Vultei- us, & Schener. dictis locis, argum. litem apud Labeonem, ꝑ. sponsum quoque 24. ff. de in- iur. & ꝑ vxoris appellatione venit etiam sponsa, & matrimonium cum illa esse dici- tur, ff. de regul. iur. l. cui fuerit sub hac, & ibi Interpretes ff. de condit. & demonstrat. & Pontifices hoc secuti in c. fin. de despons. impub. cap. si inter, de sponsal. facit cap. ex parte, eod. tit. & quæ tradit Gaill. obseruat. 88. nu. 3. & seq. lib. 2. nu. 13. Rosental. d. loco nu. 11. & si aliqui contradicere videntur ei non placet, & ex alijs lit. L. comprobat, & Vultei d. cap. 11. num. 31. vers. quod de vxore fol. 695. dicit, sed verius est indistin- ctè, de quavis sponsa, & hoc voluit Pic. & Sconer. in dictis locis, quibus addo tex. in l. si qua mihi, ff. de nupt. ex generalita- te text. in omni sponsa de præfenti, vel de futuro vaxallus concubens, feudo priuatur, & dicta de vxore, vel sponsa extendi ad fi- liam, & nuptã ex filio, d. c. 1. ꝑ. itè si fidelis, quib. mod. feud. amitt. vbi Beluif. Ifern. n. 7. Aff. nu. 10. Bal. & Aluarot. nu. 1. Balzer. n. 9. Laudens. nu. 4. & cap. 1. ꝑ. rursus si domini, quæ fuit prim. caus. benef. amitt. ibiq; præci- tati DD. Par. de Put. de reinteg. feud. c. 252. nu. 7. & seq. (vbi idem de peccato sodomi- tico si filius dñi stupratur à vaxallo, Aff. dec. 265. nu. 87. Borcold. c. 8. nu. 95. Intrigl. centur. 1. q. 87. nu. 53. caus. 4. Rosental. c. 10. concl. 27. in glos. lit. T. ex multis, & idem si nurum, vel sororem domini vaxallus cor- ruperit, d. ꝑ. si fidelis, & ꝑ. rursus, & in eis scrib. Thom. de Marin. de gener. feud. tit. 2. par. 2. nu. 96. & 101. & ex alijs Rosent. dicto loco in glos. lit. V.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XLI.

Amiſſionis feudi, Causa XXXIV.

THEMA.

Vaxallus feudum amittit, si cum vxore Domini sui turpiter luse- rit, idest manum in sinu, ad pe- ctus, vel ad alium locum vnde turpe esse potest, vel osculando, communis.

- 1 Vaxallus turpiter cum vxore domini ludens, feudum amittit.
- 2 Ludus noxius in culpa est.
- 3 Manus in sinu ponens, vel ad pectus, vel ad alium locum vnde turpe esse potest, vel osculari.
- 4 Manum ad pectus ponere est plus quàm osculari.
- 5 Osculum est pars adulterij, & proximitatem coitui, & inter lineas nuptiarum quarto loco constituitur.
- 6 Visus, & alloquium, tactus, post oscula factum.
- 7 Oscula quæ sumpsit, si non est, cetera sumpsit.
- 8 Sponsa propter osculum dimidiam partem domi lucratur.
- 9 Sponsus osculando videtur cepisse castitatem.
- 10 Osculo actus carnis concluditur, & premedietate est quasi caro corrupta.
- 11 Osculum in mulierem per vim est pena mortis.
- 12 Osculum in mulierem in Ducatu Mediolani osculans, fuit securi percussus.
- 13 Osculum à iuvene premio amore datum mitius punitur.
- 14 Amoris furore nihil est violentius.
- 15 Osculans quandam in templo in cruce aduersus fuit.
- 16 Tyrannus deosculata eius filia obstante sua vxore vs osculans capite puniretur respondi, si eos, qui nos amant interficimus, quid faciemus quibus odio sumus.
- 17 Mulier osculari patiens dotem amittit, uti per commissum adulterium, dote priuatur.

Vaxallus ꝑ turpiter cum vxore domini ludens, feudum amittit, per text. in ꝑ. item si fidelis, in vers. luserit, quib. mod. feud. amitt. vbi glos. Beluif. in vers. item si cū filia, Ifern. nu. 8. & 9. Bald. num. 17. Aluarot. nu. 1. Præpos. nu. 1. Rauenn. Afflic. in princ. & nu. 12. Schench. nu. 13. Ottoman. in vers. turpiter luserit, Cuiacius tit. 2. lib. 1. vers. secunda causa & c. Ardizzon. in rubr. quib. mod. feud. amitt. rub. 55. & 86. Iacobin. de Sancto Georg. in ver. dictiq; vaxalli promiserunt nu. 32. Curt. iun. par. 4. nu. 26. Capyc. in investit. feud. C. feud. amitt. col. 7. ꝑ. amplia sexto, fol. 40. Io. Ferrar. Montan. lib. 4. si cum domini & c. Duaren. cap. 14. nu. 11. Borcold. cap. 8. num. 98. & seq. Mozz. tit. fin. nu. 54. caus. 3. princip. Eguin. Bar. lib. 3. de alien. benefic. cap. 3. ibi si turpiter, & impudicè Hottoman. in disputat. feud. cap. 41. vers.

vers. vndecima est &c. Zas. par. 10. nu. 24. & 28. Somsbech. d. par. 12. nu. 16. & 24. Paris de Pureo de feud. reintegr. cap. 272. nu. 2. Scra- der. par. 9. cap. 2. nu. 74. 84. & seq. Vulteius lib. 1. cap. 11. nu. 31. vers. item turpiter cum ludendo &c. Sconer. disput. 10. thes. 60. Intrig. centur. 1. feud. q. 80. num. 37. nam & 2 ludus noxius in culpa est, l. nam ludus, ff. ad leg. Aquil. & quis ludos appellat eos, ex quibus et crimina dicuntur, inquit Iustini. in- prohem. ff. in fine, Rosental. cap. 10. concl. 28. num. 1. in glos. lit. A. quem lusum Lombardi lib. 2. tit. 54. l. si quis à modo interpre- 3 tatur, & manuum in sinum immisionem, aut ad pectus eius, vel ad alium locum vn- de turpe patrat, dicit glos. in d. vers. luserit, ubi etiam Cuman. & Cuiat. Somsbec. par. 12. nu. 24. 1. Mozz. ex quib. cauf. feud. amitt. nu. 54. & de osculi turpitudine, & lusu ponunt Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. casu 267. Cap- 4 pyc. d. loco ad finem fol. 46. Ifern. ubi sup. dicit & ponere manum ad pectum esse mi- nus quam osculari, Aluarot. ibidem in d. s. item si fidelis nu. 9. Prepos. num. 5. Laudens. 5 nu. 6. Afflict. in princ. & nu. 12. nam & oscu- lum est pars adulterij, inquit secundum Tu- lium, Schench. nu. 13. Balzeran. nu. 11. Ro- sental. ex alijs vbi supra in glos. lit. B. oscula enim pudicitiam mulierum declinari vete- res crediderunt: est namque osculum pro- ximū coitui, & inter quinque lineas amoris quē loco eius constituitur, vt Donatus ad illum Terentij locum certē extrema linea amore, aut nihil est adnotauit, & Ant. Mancinell. apud Horatium lib. 1. carminum Oda decinatertia, osculum ad quartam partem Veneris refert hoc versiculo

6 Visus & alloquiū factus post oscula factū.
Ouidius in 1. de arte amandi

7 Oscula & qui sūpsit si non, & cetera sūpsit
Hæc quoq; quæ data sūt pdere dignus erat.
Hinc à Constantino Imperatore constitu-
8 tum est, quod mortuo sponso, & sponsa di-
midiam partem eius, quod sibi donatum est
retinere potest, si sponsus eam osculauerit,
l. si à sponso C. de donat. ante nupt. & hanc
opinionem tenent ibi Odofred. Cyn. Petr.
Alberic. Bald. Salic. & Fulgos. qui licet plu-
res assignat rationes diuersitatis, omnes ta-
men in vnam reuincunt, & est quia osculo
vir capit gaudium, & sponsa verecundiam,
9 & Petrus ibi dicit, quod & sponsus osculan-
do videtur quasi cepisse castrum, & Napod.
in consuet. quartam autem, in verb. à quodam
viro suo, col. 44. vers. item inducunt,
10 aliā assignat rationē, per osculū & cōcludi-
tur actus carnis, & pro medietate est quasi
caro corrupta, & ex alijs, ac decisū firmat

Franch. decis. 503. licet in casu suo aliter fuerit ordinatum, sed opinio prædicta firma
11 remanet, & & osculum in mulierem per vim est pœna mortis per Pragmaticam Regni 1. tit. de osculant. mulier. & per prius prouisum erat in cap. Regni Regis Roberti incip. vs sine mortali, & hac pœna fuit ob- seruata in quodam iuvene Terræ Santæ, qui ibi hoc delictum patrauerat, vt per Franch. decis. 333. licet ante dictā Pragmaticam talis pœna erat arbitraria per extra Neapolim, vt per Afflict. in decis. 276. ibiq; addentes, & Gramat. conf. 48. sed deinde dicta Pragmatica fuit ampliata per totum Regnum, & ita decisum in d. decis. Franch. 333. Iacobus tamen Triultius Vicedomi- 12 nus Regis Gallorum in & Ducatu Medio- lanensi Gallum quandam, Susannam Triul- tiam osculantem securi percute iussit, Egid. Boss. in tit. de extraord. crim. nu. 3. & Pub- bljus Meuius in libertum gratum admodū sibi animaduertit, quod nubilis iam etatis filix suæ osculum de iisset, Valer. Max. lib. 6. cap. 1. de pudicit. Ifern. in cap. vnic. verbo turpiter luserit nu. 9. quib. mod. feud. amitt. 13 sane si & iuuenis præ nimio amore puellæ osculum de se it mitius puniri debet, amor enim, furoris species est, Plato in phædra, Aristot. in 7 ethic. cap. 7. & vt Iustinianus 14 inquit: & nihil furore amoris, vehemen- tius est, quæm retinere perfectæ philoso- phix est, & illud, quib. mod. natu. efficien- 15 tur sui; sic Tiberius Imperator & mundū iuuenem, qui Paulinam Romanā in Tem- plo Isidis fraude Sacerdotum Isiacorum, præ amoris vehementia osculantem fuisse in cruce adductū, Ioseph lib. 18. antiquit. cap. 6. & Philistratus Athenientiu Tyrannus, cum Adohoscens quidam amore filix eius virginis accensus in publico obuiam sibi factam osculatus esset, hortante vxore, vt ab eo capite suppliciu sumeret, respon- 16 dit: si & eos, qui nos amant interficimus, quid his faciemus quibus odio sumus Va- ler. Max. lib. 5. cap. 1. denique consentienti- 17 bus Doctorum scolis traditum est, & mu- lierem, quæ se deosculari passa est propter osculum dotem perdere quemadmodum propter commissum adulteriu dote priua- tur, quia ex huiusmodi preparatorio, argui- tur preparatū, ex quo infertur adulterium, Cagnol. in rubr. de edend. nu. 28. & ibi Bel- lon. nu. 59. cum multis seqq. Couar. in tract. de matrim. par. 2. cap. 7. §. 6. nu. 3. Borcolt. de feud. d. cap. 8. nu. 100. & 101. in fin. & hæc quo ad hanc Dilucidationem satis sunt.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XLII.

Amiffionis feudi, Causa XXXV.

THEMA.

Vaxallus ne dum feudo priuatur, si cū vxore, & filiabus, ac alijs personis Domino coniunctis, vt in præcedentibus Dilucidationibus, sed & si auxiliū præstitit, vt alij nefariæ libidinis explendent.

SUMMARIUM.

1. Vaxallus priuatur feudo, si præstat auxiliū committentibus libidinem cum personis domino coniunctis.
2. Vaxallus non debet esse in consilio, vt dominus in suo, vel suorum honore lædatur.
3. Vaxallus tenetur honestatē Domini conseruare, & quid ventat sub hac honestate.
4. Delinquens, & præstans auxiliū, eadem pena obligantur.
5. Lanocinium si vaxallus præstat contra honorem domini sui, feudo priuatur.
6. Lanocinium est causa amiffionis feudi, etiam si adulter sine lanonij auxilio deliquisset.
7. Literas si sciēter ferat vaxallus, & in eis de adulterio, & stupro contra domini honorem agatur, amittit feudum.
8. Vaxallus si fuerit interuentus, vel domum aut locum tribuerit, vt adulterium contra dominū committatur, feudoq; priuatur.

1. Vaxallus & ne dum feudo priuatur, si ipse nefarias libidines cū personis iam dictis, & in præcedentibus Dilucidationibus, sed etiam si alijs operas, & auxiliū ad eas committendas præstiterit, & accommodauerit, Ifern. in cap. 1. §. item si fidelis num. 12. Bald. nu. 19. Afflic. nu. 13. & 14. Capyc. in inuestit. cap. feuda amitt. col. 7. vers. feuda amitt. col. 7. vers. amplia. 7. Intrigl. q. 8. n. 41. in centur. 1. & alij per Rosental. adducti in cap. 10. conclus. 28. in glos. literis V. & X.
2. Nam & vaxallus non debet esse in facto, vel in Consilio, vt dominus in persona, vel honore suis, vel suorum lædatur, cap. 1. de no-

ua forma fidelit. & maritus, & parentes in vxore, vel liberis talia grauius, quam in se ipsos ferant, d. listi, ff. de eo, quod met. caus. 3. & in his, quæ ad domini honestatem pertinent illi non solum damnum non inferri, sed etiam & consilium, & auxiliū dabit, ac præstabit, vt honestus domini, (sub qua, & personarum ad eum pertinetium honor continetur) consuetetur, & contumelia ignominia, & iniuria ab ipso repellatur præcaueatur, & iniuria, & dedecus inferre volentibus impedimentum præstetur, tex. est in cap. 1. quib. ex caus. feud. amitt. & in c. 1. de form. fidelit. & ibi Doctores omnes, & de iure communi quoque delinquens, & auxiliū præstans, eadem pena obligatur, & plectitur, l. qui domum cum l. seq. ff. ad leg. Iuliam de adulter. l. nihil interest, ad l. Cornel. l. vtrū cum seq. ff. ad l. Iul. de particid. l. 1. §. incidit, ff. ad Senat. Consult. Turpill. Menoch. de arbitr. centur. 4. casu 349. nu. 3.

5. & & vaxallus qui lenocinio suo vxorem domini sui, vel aliam de cōiunctis sibi enumeratis supra in Dilucidatione 28. & per Rosental. d. cap. 10. conclus. 28. nu. 12. & seq. alteri stuprandam, copulandam tradere, & ultra colloquium ad aliquem actum inhonestum ad delictum ordinatum peruentum sit, feudo priuatur, glos. magna in. 1. §. item si delator, in verbo perdit in fine, quæ fuit prima caus. benefic. amitt. vbi Ifern. nu. 46. vers. vltimo dicit egregia &c. Aluaror. nu. 11. & 12. Præposit. nu. 2. col. 2. circa mediū, vers. quæro vltimo cum d. glos. Afflic. n. 23. & 24. Rauenn. & Bälzeran. nu. 28. Afflic. in cap. 1. §. fin. nu. 23. caus. 53. Iacobin. de Sæto Georg. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere num. 32. Curt. iun. d. par. 4. nu. 74. caus. 35. Capyc. in inuestit. §. amittitur col. 7. §. amplia 8. &c. fol. 46. Mozz. d. tit. fin. num. 70. caus. 13. Scrad. d. par. 9. vers. decimo octauo, Intrigl. in 1. centur. feud. q. 98. nu. 142. caus. 30. & nu. seq. Vultei. d. c. 11. nu. 31. fol. 737. in fine, Sconer. in disput. feud. 10. thes. 61. arg. l. consensu C. de repud. Pet. Iacob. in pract. libell. rub. 59. nu. 2. Rosent. cap. 10. concl. 28. nu. 26. & seq. in glos. lit. X.

6. & hoc verum esse, siue adulter ille sine ope, & auxilio vaxalli delictum fuisset perpetraturum, siue hon. Scrad. par. 9. cap. 2. nu. 91. in vers. & hęc hanc &c. & in vxore quidem domini: hoc indistincte tenet Afflic. in d. §. item si fidelis num. 14. in fine, & ante eum Ifern. ibidem nu. 10. Bälzeran. num. 13.

7. item & si vaxallus literas amatorias, in quibus de tractatu inhonesto, siue stupro cum vxore domini, suisq; coniunctis adscriptum sit, & delictum secutum fuerit, feudum

feudum amittit, quoniam & hoc casu fidem debitam contra dominum violat, & in honorem domini, & suorum ex sua persona delinquit, grauissimè delinquenti auxiliatur, facit cap. 1. de form. fidel. cum cap. seq. & sic in terminis eccidit Scrad. vbi supra par. 9. cap. 2. num. 70. quem sequitur Colim. d. disput. feud. 20. nu. 61. lib. 1. * & ante hæc de internuntio sic tradiderunt Ifern. in d. §. item si fuerit num. 12. Zas. d. par. 10. nu. 27. vers. eodem iure, Sonsbech. par. 12. num. 27. item est si domum, vel locum præbuerit, vt adulterium cum alio committeretur, Eguin. Baro. lib. 3. de obtin. benef. 1. cap. 3. vers. fed quid si domū, Iser. dicto loco, & ibidè Affl.

2 delitate deficit, & ab alijs, ad quæ dominum tenetur incolumen seruare in persona, honore, & bonis, vt in cap. 1. de forma fidelit. & alijs superius dictis, & per Rosental. concl. 28. nu. 26. cum plurib. seqq. cap. 10. & expressè de iure feud. est ordinatum, si rectè contenta fidelitatis attendantur, vt in d. cap. 1. de form. fidelit. & in cap. 1. de nou. form. fidelit. & contra fidelitatem veniens, feudo priuatur, vt pluries dictum est, & est notum * cum consuetudines feudorum sint instar vniuersalis legis, & tanquam ab omnibus factæ, & receptæ vim legis habent, arg. l. de quibus, ff. de legib. auth. iubemus, C. de iudic. Beluis. cap. 1. §. fin. qui feud. dare poss. Ifern. in prælud. feud. nu. 24. & seq. Bal. nu. 3. & seq. Aluarot. nu. 14. Laudens. num. 6. Iason in prælud. nu. 1. Afflict. num. 9. & seq. & Præposit. nu. 7. Petrus Loriosus in princ. in vsib. feud. & dicunt Aluarot. Iason, & Rau. dictis in locis, quod ista sit communis opinio, & obseruantia, idem testatur Marant. in suo aureo spec. par. 3. num. 84. Vultei. lib. 1. cap. 4. & 5. magis communè esse dicit Intrigl. post longam disputationem in 1. centur. feud. quæst. 4. num. 26. & seq. magis communem pronuncians, & ex alijs communibus Rosental. de feud. cap. 1. conclus. 9. in glos. lit. A. * de iure ordinatū est, quod mandans non minus obligatur, quam perpetrans, d. l. non solum, §. si mandato meo, & ibi Bart. & alij ff. de iniur. Curt. iun. cons. 177. num. 5. Iul. Clar. lib. 5. §. vlt. q. 89. nu. 1. Suarez in thes. recept. sent. lit. M. nu. 47. † vaxallus ergo qui dominum iuare, consulere, & ab alijs defendere tenetur, mandans circa vxorem, & personas domino coniunctas talia turpia fieri, quod honor domini turbatur, excusari non potest, maximè propter nō seruatam fidelitatem, & in ea contenta, & sic tanquam facinora, quia contra dominum feudatarius commisit, feudum amittit, vt ex iam dictis patet.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XLIII.

Amiffionis feudi, Causa XXXVI.

T H E M A.

Vaxallus stuprum cum personis domini coniunctis mandans, vel vt tale quid fiat consulens, instigās, vel ratificans, feudo priuatur. communior.

S U M M A R I U M.

- 1 Mandans committi stuprum cum personis domino coniunctis, feudo priuatur, nu. 1. & 5.
- 2 Fidelitas est seruanda tam erga personam, quam erga honorem domini, & suos.
- 3 Consuetudines feudales cum instar legis vniuersalis ab omnibus receptæ.
- 4 Mandans non minus, ac perpetrans ipse de iure obligatur.

1 **E**Xto † quod vaxallus in vxorem, filiā, sororem, matrem, neptem, nurum, aliamuè personam domino coniunctam libidinem suam non exercuerit, sed eam, vt alij perpetrarent auxilium, & operam præstitit, ac ad perpetrandū mandatum, auxilium, vel consilium dedit, sibi instet, & deinde ratificauit, feudo priuatur, Scrad. d. par. 9. de feud. cap. 2. nu. 46. ex communitans Carrer. in pract. crim. in §. circa igitur nu. 56. Rosental. cap. 10. concl. 20. & in glos. lit. A. de feud. per rationem, quia à fi-

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XLIV.

Amiffionis feudi, Causa XXXVII.

T H E M A.

Vaxallus consulens, instigās, & persuadens, sollicitans, aut cohortans aliquem vt vxorem, filiam, vel aliam domino coniunctam de

de prædictis adulterium, stuprum, & alia facinora carnis committat, feudo priuatur communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**axallus consulens adulterium, & stuprum in personis domino coniunctis feudum amittit.
 - 2 Quid de instigatore, persuasore, sollicitatore, & cohortatore, nu. 3. & ult.
 - 3 Consilium vaxalli ad delinquendum contra honorem domini punitur, etiam si delinquens absque eo consilio deliquisset.
 - 4 Instigare plus est quam consulere.
 - 5 Consilium in quo differat à mandato.
 - 6 Instigator in delictis vnus idem, & mandans, & persuasor considerari potest.
 - 7 Instigator quis dicatur.
 - 8 Mandans delictum plus facit quam consulens.
 - 9 Sollicitator delicti affinis est instigatoris.
 - 10 Persuasor est vehemens consultor, sed gratia ipsius facientis.
- 1 **V**axallus ꝛ alicui consulens, vt adulterium, vel stuprum cum vxore, filia, vel alijs superius dictis domino coniunctis, feudo priuatur, Ifern. in d. cap. 1. ꝛ. item si fidelis nu. 12. Bald. nu. 19. Afflic. nu. 5. & seq. Paul. Pic. nu. 28. Balzeran. num. 17. vers. pro alia parte, quib. mod. feud. amitt. Curt. iun. par. 4. nu. 20. vers. quartò extenditur, Sonfbeck. par. 12. num. 26. vers. quid dicendum, Scrader. d. par. 9. nu. 46. ex communi, & seq. citans Carrer. in pract. crimin. ꝛ. circa. igitur nu. 59. Intrigl. centur. 1. feud. q. 83. num. 42. Vultcius de feud. lib. 1. cap. 11. num. 31. in fine princ. Rosental. cap. 10. concl. 29. nu. 19. & in glos. lit. B. & hoc per rationes in mandante superius dictas, ꝛ per quæ consulens, vel persuadens puta vxori, vel filie &c. domini, quod hunc indistinctè feudo priuant, siue delictum sine consilio illud erat commissurum, siue non, volunt Ifern. Bald. Affl. Pic. Balzeran. Curt. & Intrigl. dictis in locis, Scrader. in d. cap. 2. nu. 51. vers. deinde hæc conclusio. par. 9. citans Carrer. in sua pract. ꝛ. circa igitur il secondo, num. 171. sequitur Detian. in tract. de malefic. lib. 9. cap. 36. nu. 18. per l. 1. ꝛ. persuadere, ff. de seruitut. Rosental. d. cap. 10. concl. 29. nu. 20. & in glos. lit. C. ꝛ & prædicta procedere in instigatore, persuasore, aut sollicitatore, & cohortatore, Ifern. in d. ꝛ. item si fidelis nu. 12. Affl.

nu. 14. & 15. Balzeran. nu. 13. vers. pro contraria &c. Scheneid. num. 11. d. tit. Scrader. d. cap. 2. num. 46. & 47. item in persuasore, Curt. Mozz. Intrigl. in locis allegatis, Schoner. disput. 10. thesaur. 62. ꝛ instigans enim plus est quam consulere, l. 1. ꝛ. persuadere, ff. de seruo corrupto, cum consilium nullà denotat voluntatis consulentis significationem, sed tantum opinionem, & ꝛ hac ratione in materia delictorum dicatur à mandato differre, quasi mandatum tantum gratia mandantis fiat, Bart. in d. l. non solum, ꝛ. si mandato nu. 2. & 19. & seq. ff. de iniur. vnde Alexand. ibidem in vers. nisi gratia, ait, si quam mādati causa quod videretur, & diceretur persuasio, quem sequitur Detian. d. tract. de malefic. lib. 9. cap. 36. ꝛ & in his possunt cōcurrere vt vnus, & idem esse possit, mandans, & instigator, & persuasor diuersimodè, & vt talis considerari, vt per Vincent. de Paleott. inter cons. Alex. 127. in princ. nu. 1. & seq. incip. vita inquisitione &c. lib. 4. Bald. in l. ob hæc verba nu. 2. & 3. ff. de his, qui not. infam. & ibi alij, ꝛ instigator est qui ad aliquid faciendum, incitat, pungit, & quasi aliquo modo impellit, vt ex d. l. ob hæc verba, vbi notat glos. Bart. Bald. & alij; facit l. 1. ꝛ. incidit, ff. ad Turpill. l. 1. ꝛ. sed & si, ff. si quadrup. &c. l. non est enim, ibi (instigationibus corrupti) ff. de inoffic. test. sic Detian. de malefic. lib. 9. cap. 30. nu. 7. & Scrader. in terminis nostris, mandantem, consulentem, persuadentem, & instigantem coniungit, & pari paritè de his agit Rosent. d. cap. 10. concl. 29. nu. 21. in fine, ꝛ mandare enim delicta plus est quam consulere, vt diximus, & per Alex. in cons. 129. num. 19. lib. 4. & Detian. cap. 30. nu. 9. in fine, ꝛ instigatori maximè affinis est, & sollicitator delicti, vt in l. 1. ff. de extraord. crimin. l. Neratius ꝛ. ult. & l. vt tantum, ꝛ. interdum, ff. de seru. corrupt. Detian. d. loco nu. 8. ꝛ persuadens vehemens est consultor vt faciat, sed tamen gratia eius, cui persuadet, Bart. in d. ꝛ. si mandato meo num. 2. 18. 19. 20. & seq. d. l. non solum, ff. de iniur. facit d. l. 1. ꝛ. persuadere, ff. de seruo corrupto, Alexand. d. cons. 127. nu. 5. & cons. 128. Detian. d. cap. 30. num. 5. vbi & de exortatore de quo per Clarum in ꝛ finali, quest. 88. num. 2. vnde cum mandator, consultor, persuasor, sollicitator, & cohortans sint idem ad eundem effectum producendum contra honorem domini circa libidinem exercendam, per vaxallum, in domini vxorem, filiam, aliamuè personam coniunctam, & rationes, & iura, quæ concurrunt in vno, & in alio concurrere possunt, & debent, vt per Ifern.

Uern. & alij allegati, in omnibus ipsis modis, & aliquæ ipsorum aliquis vaxallus, & feudum tenens, & exercens in damnum, & præiudicium honoris domini, feudo priuari debet, vt diximus.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XLV.

Amiffionis feudi, Causa XXXVIII.

T H E M A.

In delictis ratihabitio retrahitur, & mandato equiparatur, dummodo delictum ratificantis nomine commissum, & ita recipiendum etiam in delictis carnis ex quo vaxallus feudum amittit.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**atihabitio in delictis retrahitur, & mandato equiparatur.
- 2 Ratihabitio, vt puniatur in delictis, qua requirantur.
- 3 Ratihabere in dubio quis censetur, quod suo nomine gestum est.
- 4 Adulterium, vel stuprum non potest ratum haberi, vt quis tanquam adulter, vel stuprator teneatur.
- 5 Adulterium quamuis procedit ex libidine committentis, potest tamen ad voluntatem alterius fieri.
- 6 Vaxallus si adulterium ad iniuriam domini ipso sciente commissum ratificet, tenetur vt mandans.
- 7 Adulter, vel participans eo ad iniuriam domini, & suorum vaxallus feudo priuatur, etiam si pro ipso delicto criminaliter pena ordinaria non plebetur.
- 8 Iniuriarum actio competit contra ratificantem adulterium, si id potius ad iniuriam, quam ad libidinem fuerit commissum.

Ratihabitio non minus in delictis, quam alijs retrahitur, & mandato equiparatur, vt est text. in l. i. §. deieicisse, vers. & cum quis &c. vbi glos. & Bart. num. 1. ff. de vi, & vi arm. Dyn. in cap. ratihabitio nu. 3. de regul. iur. in 6. & in cap. cum ad se-

dem, de restit. spoliat. Bald. in d. l. non ideo minus nu. 2. i. vers. decimo quaeritur, C. de accusat. Det. in l. semper qui non prohibet nu. 8. de regul. iur. Roman. conf. 105. num. 2. Castrenf. conf. 423. nu. 6. lib. 1. & commune pronuntiat Gail. lib. de pignorat. obseruat. 7. nu. 7. Detian. lib. 9. de malefic. cap. 38. nu. 1. modo & tamen duo concurrant: Primo, quod delictum sit commissum, & gestum nomine illius ratificantis, vt volunt glos. Dyn. Bart. Bald. Cast. & alij dictis in locis, Detian. n. 2. Plaza in epit. delict. cap. 17. num. 6. ex communi Aretin. conf. 163. nu. 3. incip. circa primum, Eman. Suarez in thesaur. recept. sent. lit. R. nu. 3. secundum vt statum habens illud reficit tanquam nomine suo gestum, glos. & Bart. in d. §. deieicisse, Castrenf. d. loco nu. 6. Gramat. conf. 20. num. 5. Angel. in tract. de malefic. in vers. Sempron. mandator nu. 34. Plaza d. loco, Decian. d. num. 2. & necesse est, vt sit suo nomine gestum, & ratum habeat, Aret. d. loco, Iul. Clar. ex communi in d. §. fin. q. 87. nu. 5. in fine, & addens rati habentem ratificare censerit, tanquam suo nomine gestum, post Salyc. d. l. non ideo minus nu. 3. i. C. de accusat. adde tertium requisitum, vt delictum sit talis, quod in eo plures concurrere possint, vel quod non pertineat ad libidinem committentis, & non solum ad alterius offensionem, & proinde & adulterium, vel stuprum nomine tuo commissum ratificare non posse, vt de adulterio, vel stupro teneris, quia verè non es adulter, vel stuprator, vt tradit glos. in d. §. deieicisse, in vers. mandato, ff. de vi, & vi arm. Bald. in d. l. non ideo minus num. 20. & seq. & ibi Salyc. num. 3. 2. C. de accusat. Dyn. in d. cap. ratihabitio num. 3. Carrer. in pract. crim. q. 87. nu. 5. & post glos. Suarez vbi sup. lit. R. nu. 14. Detian. d. tra. & crim. lib. 9. c. 39. nu. 13. quia fit actus, qui per alium eodem tempore, & momento expediri non posset, quo Titius rem habeat cum Berta tu quoque habes, & si & hæc delicta solent procedere ex libidine, & appetito committentis, tamen possunt ad voluntatem alterius fieri, vt hoc non negat Couarr. in cap. quamuis de pact. par. 2. §. 1. num. 5. & seq. fol. 612. & seq. ad iniuriam ferendam domino in adulterio, vel stupro in personam filiz, aut alterius commisso, quod postea dicit Bart. in d. §. sed, & si cum quis, in d. l. i. nu. 4. ff. de vi, & vi arm. Carrer. in d. §. 5. nu. 190. Plaza dicto loco, Detian. & si vaxallus adulterium, vel stuprum ad iniuriam domini ipso sciente factum ratificat, tenetur vt mandans, ex Scrad. cap. 2. nu. 71. & si de adulterio, & stupro præcisè non tenetur, & talis iniuria.

7 fia per istas personas illata, sit tam grauis, ut feudum debeat vaxallus committere, quia contra fidelitatem facit, dum contumeliam, & iniuriam domini facere procurat, & deinde ratum habet, prout Scradet. d. loco, † priuatione feudi vaxallum dignū iudicari, etiam si pro ipso delicto criminaliter, & sic pœna ordinaria non plectatur propter iniuriam, ex illa in domino resultantem, & actio ciuiliſ ob sororem fororis matris &c. si non detur, nec feudi priuationem posse inferri, retenta opinione, quod iniuriæ actio competant iure communi, poterit criminaliter extra ordinem puniri, & sic ratificationem adulterij, vel stupri posset, arbitrariè in ratificante animaduerti, & Bart. in d. §. fed, & si cūm quis alium d. nu. 4. dicit, non esse differentiam per rerum naturam idem esse in adulterio, quod in homicidio sicut enim non sit possibile, si adulteranti Bertam, quod illud adulteriū sit factū à me, & sic etiam si sic occidisti Titium, quod ego occiderim, Ang. in l. 3. §. i. ff. quod quisque iur. & sic Carrer. d. loco, & Couar. d. nu. 5. vers. nos autem, † sed si ad iniuriam potius inferendā, quam libidinem explendam adulterium, vel stuprum commissum sit ad iniuriam, ratificantem teneri certum est, sicut etiam in alijs delictis, & sic dicto loco accipit Bart. d. nu. 4. & non amplius in hoc morando, dico, quod si ad vaxalli instantiam pro iniuria faciendā domino sit adulterium, vel stuprum in vxore, filia, vel alijs suis committitur, deinde ratificat, certe parum videtur vaxallus dominum amare, si tam stultus esset, & facto, vel verbo hoc in odiū domini ratificaret, ex quo nec honor, nec vtilitas vlla ad eum reddit, & sic potius inimicum iudicarem, & arbitrarem concurrētibus circumstantijs, scilicet quod ad vaxalli instantiam, & scientis stuprum, siue adulterium sit factum, & ita ratificauit, & sic ob malum animū feudo priuari posse, vt etiam post multa cōcludit Rosensal. de feud. cap. 10. concl. 29. nu. 33. in fine.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XLVI.

Amiſſionis Feudi, Causa XXXIX.

THEMA.

Vaxalla cum marito dominæ suæ rem habens, feudum amittit.

- 1 **F**œmina ex eisdem culpis quibus masculus priuatur feudo, & nu. 7.
- 2 **M**asculinum in dispositionibus pœnalibus trahitur etiam ad fœmininum.
- 3 **C**onstitutio l. si quis in tantum C. vnde vi, & masculum, & fœminam comprehendit.
- 4 **D**omine nulla grauior inferitur iniuria, quā si eum eius viro vaxalla rem habuit.
- 5 **V**axalla suprum committens cum patre, vel filio domini, vel domina sua excusatur à feudi amissione.
- 6 **M**ares pleraq; solent blanditijs fœminas seducere, nec tamen idem eos consequuntur grauis ignominia.
- 8 **F**œmina licet comprehendatur in dispositione l. quisquis, C. ad leg. Iuliam Marit. tamen non porrigitur ad liberos ipsius.
- 9 **F**œmina feudū accipiens, dicitur expressè se subycere iuribus feudalibus.
- 10 **F**eudi natura ea est, vt transmittatur ad successores modo possessor, non committat aliquam feloniam.
- 11 **A**ctus deficiente eius, conditione, dicitur resolutus.
- 12 **F**eudum si cui ex pacto acquiratur, nec contrahendo, nec delinquendo potest pra-iudicari.
- 13 **F**eudum, siue per fœminam, siue per masculum sit acquisitum iisdem regulis, & iuribus regulatur.

1 **F**œmina † vaxalla feudo priuari potest, si cum marito dominæ suæ rem habebit. Primo, quia constitutiones, & dispositiones feudales sub masculino, etiam fœmininum genus in suis casibus comprehendunt, & ex eisdem causis fœmina, quibus & masculus feudo priuatur, cum lex feudalis generaliter loquatur, & in † pœnalibus dispositum regulariter ad fœminas extendatur, licet lex termino masculino vtatur, Det. in l. 2. num. 84. ff. de reg. iur. bald. in l. nē passim; C. de iur. & fact. ignor. Hippol. de Marfil. in l. si quis vidua num. 5. & seq. ff. de quæst. & in l. 1. num. 261. & seq. C. de rapt. virg. præsertim vbi est odium rationale, vt notat Iason. in l. si quis id quod nu. 1. & seq. de iurisd. omn. Iudic. Tiraquell. in tract. de vtroque retract. par. 1. §. 1. glos. 9. num. 10. † vnde constitutio legis si quis in tantum, C. vnde vi, non minus ad fœminam, quam ad masculum pertinet, vt ibi Bart. nu. 3. & alij, & Alex. in l. iustè possidet num. 34. ff. de acquir. possess. Menoch. de remed. recuper. num. 9. item glos. in l. quisquis C. ad leg. Iul. Marit. in vers. ad filias, Bald. ibidem, & alij

per Rosental. d. cap. 10. conclus. 1. nu. 7. & glos. lit. G. † Secundo, quia domine grauior iniuria, quam si cum marito eius vaxalla adulterium committat, inferri non potest, & vaxallus propter iniuriam contra honestatem domini, vel dominæ committens, & præsertim ex persona sua fidelitati obuiat, ac feudo indignus est, cap. 1. de forma fidel. c. 1. ego iuro &c. & ante finem, ibi (& nunquam ex persona mea faciam scienter.) de noua forma fidelit. & ex his vaxalla rem habens cum marito, dominæ suæ feudum amittit; sed † vaxalla stuprum cum filio, vel patre domini, vel dominæ suæ aliud concludendū videtur, Scrad. d. par. 9. sect. 14. nu. 57. verſ. hoc tamen fallit in illis casibus, idem in marito dominæ statuens nu. 2. Raueenn. Schench. nu. 2. Isren. in cap. 1. §. porro num. 79. in fin. quæ sunt prim. caus. benefic. amitt. Ardizzon. & ibi Bläch. Iacobin. Curt. jun. in cap. 1. de forma fidelit. Gigas de crim. l. f. Maiest. verſ. qualiter, & à quibus crim. l. f. Maiest. committ. q. 21. nu. 11. lib. 1. Capy. in inuent. feud. §. feuda amitt. col. 16. §. 17 si vaxallus &c. verſ. pro limitatione &c. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 19. nu. 4. Scrad. par. 9. sect. 14. nu. 57. verſ. hoc tamen fallit in illis casibus, idem in marito statuens, ratio diuersitatis, quia † mares plerumque solent blanditijs fœminas seducere, & per masculos dominus non eque afficitur iniuria per tales actus, præsertim iure ciuili, cum non sit aliqua magna ignominia masculis his, nec eorum propinquis in fœminis, & fœminæ solutæ non dicuntur tam esse causa huiusmodi pollutionis, vt masculis, & ideo stuprum non committere ipse, sed masculi, non erit vaxalla priuanda, sed si adulteriū cum domine marito, committeret, est tecus, & vix alia diuersitatis ratio reperitur, quæ quod masculi ferè prius tale de tecus à mulieribus petere solent, & grauior marito domino iniuria inferetur ob sanguinis confusionem, si vaxallus vxorem eius corrumpt, quam si vaxalla domine marito fete supponet, quæ ratio differentie nō videtur sufficiens, grauiſſima enim iniuria dominam hic affici nemo negabit, quo casu priuanda vaxalla, cum regulariter obseruandum est mulierem vaxalli, ex eisdem culpis feuda amittere, ex quibus masculi vaxalli, (nam si tota series perpèdatur, apparet eum, idem de feudo in dote dato statuere) Scrad. par. 2. tract. 9. sect. 9. num. 77. in fin. verſ. haec tamen conclusio &c. citat Affl. d. in d. §. fin. num. 20. de capit. Corrad. si mulier ex statuto, aut alias nō habet personam standi in iudicio sine autoritate ma-

riti, Iudicis, adde (vel curatoris) & feudum abnegauerit, idque ob personæ defectum, delictum tamen aliud nocebit, Rosental. d. cap. 10. conclus. 5. nu. 41. & seq. & in glos. lit. V. & si ex traditis per Tiraquell. de retract. conuent. §. 3. glos. 1. nu. 31. & Scrad. in d. lectio. 14. par. 9. num. 57. & ex alijs per eum ibi adductis dicatur, quod licet fœmina in dispositione l. quisquis, C. ad leg. Iul. Maiest. comprehendatur tamen hoc saltem, quod ad ipsius, non autem quo ad liberos ipsius porrigi, Oldrad. in d. l. quisquis, Salic. ibid. nu. 9. Alberic. nu. 4. Gigas in d. tract. de crim. l. f. Maiest. tit. de pœnis, quæ filijs inferuntur patre committente crimen Maiestatis l. f. q. 17. & hoc vero irrationabile esse, quod liberi suis casibus propter felloniam patris feudo priuentur. ideo id ad liberos vaxallæ fœminæ non esse extendendum, sed verior terminorum esse disparitatem, † cum enim fœmina feudum accipit illa non tacite, sed expressè sub iuris feudalis dispositione per omnia continetur, eique aperte secundum feudi naturam, & quantum fœminæ fragiles sine patet, subiecta allringitur tamen non fœ 10 extensio villa ad irrationabile illud, † quia feudi natura regulariter illa est, & ea conditione feuda successoribus debentur, si vaxallus possessor non commiserit aliquam felloniam, ob quam feuda amittuntur, vt innotet text. in cap. 1. §. fin. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. vbi Itern. Bald. & alij num. 1. & cap. 1. §. ite si fuerint, quib. mod. feud. amitt. Itern. in cap. 1. in fin. si vaxall. feud. priuet. qui deferat. Camer. in cap. Imperialem fol. 454. verſ. ita hoc argumentum, de prohib. feud. alien. per Federic. Curt. iunior. de feud. par. 5. num. 2. verſ. ita ergo, Duaren. de feud. cap. 17. Thom. de Marin. tit. 2. de feud. ex pact. antiq. sect. 2. num. 86. in fin. Pistor. lib. 2. par. 1. q. 15. nu. 22. 48. & quæst. 16 per totam præsertim num. 20. quibus locis, tamen hoc dictum impugnat Io. Ferrar. Montan. lib. 4. cap. 6. verſ. sed in feudo antiquo, Sonsbec. par. 13. nu. 62. de pace publ. lib. 2. cap. 13. nu. 10. Io. Gamel. in compend. feud. par. 10. cap. 2. rubr. delicta, seu offensa, in conclus. 4. Mozz. tit. fin. de feud. nu. 39. in princ. Bened. Capr. reg. & tract. lib. 1. conclus. 77. num. 25. optimè addens ad Dyn. in cap. non debet, num. 20. in fin. verſ. genere, de reg. iur. in 6. Facchin. in conttouerſ. iur. lib. 7. cap. 22. verſ. quod vero dicitur nu. 15. Alciat. resp. 99. nu. 27. Paris. eleganter conf. 21. disposuere iuta nu. 54. lib. 1. Anton. Rub. Alexand. conf. 76. circa casum nu. 4. Rolan. & Valle conf. 1. nu. 1. lib. 3. Menoch. conf. 99. nu. 138. & seq. Bursat. ex communi in conf. 25. num. 109.

verf. accedat 8. l. 2. facit l. cum ex filio, vbi
 11 Doctores ff. de vulg. & pupil. subst. & de-
 ficiente conditione, actus dicitur restitutus,
 l. necessario, §. 1. ff. de peric. & com. rei vend.
 l. pecuniam quam, vbi Alexand. num. 4. ff. si
 cert. petat. l. cum quis, ff. de solur. & fecus
 12 † esset in feudo acquisito pro se, & liberis,
 vel pro se, & patre, & sic ex pacto in quo
 sicut is, qui contrahendo non potest præiudicare,
 nec etiam delinquendo præiudicare valet, l. status
 illorum, §. fin. ff. de iure filii, est theoria
 Bart. in l. si quis in tantum nu. 12. C. vnde vi,
 & in l. si finita nu. 12. §. de veftigal. Alex. num. 44.
 Castren. num. 7. & Ludouic. Roman. num. 15.
 ff. de damn. infect. Bald. in l. emancipatum,
 §. sed & si pater, ff. de Senator. Affl. in cap. 1.
 §. præterea, verif. glo. 3. nu. 2. quæ fuer. prim. caus. benef. amitt.
 & in const. Regni hac edictali num. 5. lib. 3.
 de reuoc. alien. Molin. de iur. primog. Hisp. lib. 4.
 cap. fin. nu. 7. Hartman. Pistor. qq. iur. lib. 2.
 par. 1. q. 16. nu. 13. Alex. conf. 23. nu. 3. & 6.
 lib. 1. facit l. si filius, C. de præscript. Clar. in §.
 feudum q. 84. Franc. Aret. conf. 14. viro &c. num. 7.
 verif. sicut enim, Rosental. cap. 11. concl. 2. num. 5.
 & in glos. lit. C. quod igitur ex rei, & conditionis natura
 prouenit irrationabile non est, & si propter delictum
 matris filij feudo materno non priuarentur
 secundum Scradex. vbi supra, ob delictum patris
 si amitterent, essent peioris conditionis quam
 filiorum matris, quod Scradex. non asserit,
 eius opinio subsistere non posset ultra prædicta,
 quia feudum
 13 † scemineum, siue per sceminam, siue per
 masculum sit acquisitum iisdem regulis, quibus
 alijs in expressa, vel necessaria consequentia
 non mutatis constringatur, vt ex iam dictis
 patet, & ex alijs per Rosental. in cap. 2. q. 54.
 & in cap. 10. concl. 5. nu. 48. contrarijs reiectis
 firmat, & ex his patet vaxallam coherentem
 cum viro domine suæ feudum amittere.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XLVII.

Amiffionis feudi, Causa XL.

T H E M A.

Vaxallus si cū vxore vidua remanfa
 domini rem habuerit in viduitate
 existente, quod est verius
 feudum amittit.

S U M M A R I V M.

- 1 Vaxallus si concubuerit cum vxore relicta vidua domini sui, punitur feudo.
- 2 Vaxallus feudum amittere, si rem cum vxore relicta vidua, an hoc procedat, si infra tempus luctus stuprum committatur.
- 3 Vidua præmortui viri dicitur imago.
- 4 Vidua quamdiu ita manet in primo matrimonio esse censetur.
- 5 Vidua retinet viri dignitatem forum, & priuilegia.
- 6 Vidua inhonestè viuens, equiparatur ad secundam vota transuenti, & amittit forum ac mariti domicilium.

1 MORTUO viro † relicta vxore, cum qua si vaxallus concubuit, feudum amittit, vbi Nicol. de Neap. Aluarot. nu. 1. & 12. Præposit. nu. 1. Rauenn. Afflict. nu. 1. Balzer. nu. 9. Paul. Pic. in princ. eiusdem cap. nu. 24. & seq. Iern. in cap. si quis miles nu. 2. de feud. sine culp. non amitt. Nicol. de Neap. Aluarot. nu. 2. Laudens. nu. 2. & 3. Præposit. nu. 1. Paul. Pic. nu. 26. Afflict. num. 3. Balzer. nu. 6. 12. & seq. Odofred. in sūma quib. mod. feud. amitt. in verif. turpiter post princ. allegans Ardiz. in summa d. tit. & loco, verif. sed quid dicemus &c. Curt. iun. d. par. 4. nu. 20. verif. secundo extenditur &c. Capyc. in inuestit. feud. d. cap. feud. amitt. caus. 2. §. amplia 2. fol. 45. Ioan. Ferrar. Montan. d. cap. 1. caus. 2. lib. 4. Zaf. par. 10. num. 27. addit. ad Sonsbech. par. 12. nu. 16. Mozz. d. tit. fin. nu. 47. Borcolt. cap. 8. num. 96. Scradex. par. 9. cap. 2. nu. 5. cum seq. Scheneid. par. 8. cap. 1. nu. 153. Intrigl. centur. feud. 1. q. 80. num. 36. magis communem esse firmat, sicut & Vulteius, Boer. decif. 338. nu. 2. Alex. in l. fororē nu. 3. C. de his quib. vt indign. Rolan. a Valle conf. 86. nu. 240. & 47. lib. 2. (licet hi tres nō approbent, allegatur hic quoque Tiraq. de nobilit. cap. 18. & Crot. in l. 4. §. Cato nu. 47. ff. de verbor. signif. videtur etiam tentire Pinell. in l. 4. & vlt. nu. 11. fere in fin. C. de bon. matern. Lopez in tra& de benefic. constante matrim. acquisit. cap. 6. §. 62. num. 27. & cap. 11. §. 67. nu. 6. & 7. Bursat. communē dicit conf. 147. num. 12. hanc sequitur Clar. & magis communem attestatur in §. feudū q. 48. post Ioan. Gar. in l. 1. in textual. nu. 61. C. de secund. nupt. & idem Clar. lib. 5. sentent. §. fin. nu. 8. arg. l. mulieris, C. de dignit. lib. 12. l. apud Cellum, §. aduersus, ff. de dol. mal. except. l. 3. §. fin. de adimend. legat. l. fororem, C. de his quib. vt indign. & quæ

THEMA.

Vaxallus concubinam domini cognoscens, feudo priuari debet, communis.

SUMMARIUM.

- 1 **C**oncubina de iure civili multum cōsimilis est uxori, & valet ab una ad alteram argumentum.
- 2 Vaxallus per concubitum cum domini concubina feudo priuatur, & quid si cū meretricie domini nu. 5.
- 3 Concubinatus nouo iure est prohibitus, & quadam stupri species videtur.
- 4 Vaxallus concubens cū famula, & pedisequa domini, non potest multari feudo.
- 5 Vaxallus concubens cum pedisequa domini dicitur temerator.
- 6 Pœnalia non extenduntur.
- 7 Uxor dignior est concubina.
- 8 Filius stuprans patris concubinam videtur incestum committere.
- 9 Liberi ex concubina suscepti certis casibus in partem successionis vocantur.
- 10 Dominum iniustum euidenter bellum gerentem vaxallus iurare non tenetur, sed oppugnare non debet.
- 11 Vaxallus honestis verbis & magna cum reuerentia debet loqui cum domino suo.
- 12 Reuerentia vaxalli erga dominum non minus factis quam verbis est exhibenda.
- 13 Vaxallus res stilice operando in dolo esse presumitur.
- 14 Vaxallus cum concubina domini in domo retenta concubens, amittit feudum.

1 **D**E iure & civili concubina multum cōsimilis est uxori, affectione, & honore maritali distincta, concubinatumq; in extimatione, antiquo iure civili, ex quo permittebatur, & sic argumento vxoris dicendum esse, & vaxallum in concubina domini sui concubitando, feudum amittere; declarant modo, dominus, & cōcubina sint soluti, & sic concubinatus de iure civili licitus, glos. in cap. 1. in versic. adulteraueriat, quib. mod. feud. amitt. tit. 17. vbi Bald. nu. 22.

quæ ibi notant glos. & Doctores, Rosental. d. cap. 10. num. 3. & in glos. lit. D. & licet in hoc plures sint opiniones hoc in vidua nō procedere, vti Bald. in cap. fin. §. si quis mihi nu. 4. & Vulteius d. cap. 11. nu. 31. vers. quid diuidere, ibi: sed cum illis valde, & actus distinguit, vt saltim hoc, & infra tempus luctus hoc procedat, Mezz. d. cap. fin. nu. 47. Cacheran. decis. Pedemont. 77. aliam distinctionem ponit Fritia de subfeud. lib. 3. in different feud. hæredit. & ex pacto differ. 28. feudo vaxallum ob stuprum viduæ domini illatum priuari existimans hoc non, item, quem sequitur Mezz. vbi supra vers. vel quāto potest dici, & quæ distinctio plenè nō placet, dicit Rosental. d. cap. 10. conclus. 27. in glos. lit. P. sed opinio prima, quod si vidua domini à vaxallo stupretur, donec in viduitate persistit, feudū amittit per rationes videlicet: & Prima, quia vidua imago nomen primi viri retinet, & dicitur præmortui viri imago, in qua maritus viuere censetur, Bald. in l. voluntas, C. de fideic. Marfil. in l. 1. nu. 215. C. de rapt. virg. Capyc. decis. 129. nu. 9. vbi Masull. addit. nu. 8. Rok. à Valle conf. 14. & conf. 15. num. 13. lib. 3. quātdiū & vidua manet, in primo matrimonio esse censetur, l. fin. C. de bon. matern. l. quoties, ibi, & in viduitate permanens, C. de priuileg. solar. lib. 12. Scrad. Sürd. decis. 206. num. 22. & est de familia defuncti, Bart. in l. fin. C. de verb. signif. Secunda, per rationes in l. vlt. ff. de Senator. l. filij, §. vidua mulier, ff. ad municip. cap. 20. §. soleat itaque matrimonio, in authent. de nupt. nouell. 22. cum simil. & Tertia, retinet forum viri, & eius priuilegia, Viuius in eius commun. opin. 1041. Ifern. in const. generalia iura, in vers. coniugatus, & etiam dignitatem officio annexam retinet finito officio, de Franch. decis. 403. num. 7. Masull. ad d. decis. Capyc. in fine, & latius Belluc. in spec. Princ. rub. o. nu. 21. Cacher. deci. Pedem. 30. nu. 4. & ex his, & superioribus autoritatibus, & communibus opinionibus verior, frequentior, & interpretum rationibus conuenientior videtur, & Rosental. d. cap. 10. conclus. 17. num. 6. opinionibus, & rationibus contrarijs nō obstantibus cum sint numero, & pondere inferioribus; sed & aduerte, quod vidua inhonestè viuens, equiparatur ad secunda vota transeunti, & priuilegium fori, & domiciliū mariti amittitur, c. vxoratus, de consuet. coniugat. & ibi DD. tex. in l. his solis, C. de reuoc. donat. Ifern. in const. Regni constituimus, de offic. magistrat. Affl. in d. §. item si fidelis nu. 6. & 7. & ex alijs per Rosental. d. cap. 10. concl. 27. nu. 30.

Afflic. in d. g. item
 nu. 5. vers. quod si fidelis nu. 41. Præposit.
 in princ. & quæro quid si vaxallus &c. Affl.
 eum si nu. 8. vers. & scias quod istud &c.
 D. q. Rauenn. vers. nota etiam secundum
 doctores, Schench. nu. 8. Balzeran. nu. 9. 10.
 & 11. Ardizon. in summa d. tit. nu. 55. & 87.
 Afflic. in d. g. fin. item si feudum nu. 17. causa
 25. quib. mod. feud. amitt. Rayner. in d. cap.
 Imperialem, g. fin. nu. 28. de prohib. feud.
 alien. per Federic. allegans Bertrand. Ca-
 preol Blanc. lib. 2. cap. 1. nu. 64. Iacobin. de
 Sancto Georg. in vers. dictiq; vaxalli pro-
 miserunt non committere felloniam nu. 29.
 vers. dicunt ibidem præfati &c. Curt. iunior
 d. par. 4. nu. 21. Capyc. in investit. d. cap. feuda
 amitt. col. 1. i. caud. 9. fol. 48. Zaf. d. tit. fin.
 nu. 51. Intrig. centur. 1. q. 85. num. 45. & seq.
 Scrauder. d. par. 9. cap. 2. nu. 14. Afflic. decisi.
 264. nu. 44. Ripa in d. l. fin. nu. 38. 39. 40. &
 41. de reuoc. donat. Rosental. in d. cap. 10.
 conclus. 27. num. 14. & in glos. lit. M. & quia
 iure & civili nouo, & præsertim Nouella
 Leonis Imperatoris 91. & Iure Pontificio,
 & omni Iure Codicis concubinatus est pro-
 hibitus, & videtur esse quando species stu-
 pri, vbi autem est stuprum, ibi nulla est ho-
 nestas, non quidem de concubinato, quod
 de matrimonio dicitur, vt per Laudens. in d. g.
 item si fidelis, & dum in concubinato nulla
 est honestas domini honestatem ledi, non
 bene dici potest, & cum de pedissequa,
 siue famula, quæ est in domo domini, inter-
 pretum calculo receptum sit, vt vaxallus
 sine metu caducitatis feudi stuprat, prout in
 d. g. ite si fidelis, tenuerunt Aluarot. nu. 13.
 Ifern. Afflic. Rauenn. Præposit. & Schenc.
 Baro nu. 9. Iacobin. in d. vers. dictiq; vaxalli
 promiserunt num. 29. Laudens. in cap. 1. nu.
 12. de for. fidel. Curt. iun. par. 4. nu. 22. Sont-
 bech. par. 12. nu. 22. & quæuis vaxallus ta-
 liter vitians honorem domini temerator
 esse dicitur, glos. in cap. de forma 22. q. 15.
 cum non multo magis in concubina diceret-
 ur, præsertim ipsa quidem in nullo iuris
 feudalis textu sit nominata, & alias & in ge-
 nere receptum sit, & poenalia non extendun-
 tur, sed potius restringuntur, arg. l. cum
 quidem, ff. de liber. & posthum. & & vxore
 digniorem concubina esse, patet ex l. item
 legate, g. parui, ff. de leg. 3. & filius concu-
 binam patris stuprantem non exheredatur,
 vt ex adductis per Rosental. d. concl. 27. nu.
 16. & seq. aduersus hæc postrema dicta, &
 pro tuitione prioris opinionis plura excipi
 possunt. Primo, licet & grauius peccatum sit
 filium patris concubinam stuprantem, quæ
 alterius propter quendam incestum, tamen
 legem non videtur filium propter talem

incestum exheredationem permisisse, sed
 tamen in patrem peccat, & vaxallus non
 minus, quam filius patri debet domino, vt
 in parte 12. dicimus, & vaxallus, qui domi-
 num in reuerentiam habere tenetur, non de-
 bet in ipsum peccare, siue in ipsius odium
 cum concubina se miscere, ex quo non fide-
 lem se ostendit, & sit tanquam fidem fran-
 gens, feudo priuari debere, vt pluries dictum
 est. Secundo, ob prolis confusionem, & per-
 turbationem sanguinis, quoniam & liberi ex
 concubina suscepti certis casibus in partem
 successionis vocantur, & matri insolidum
 succedunt, vt per Curt. Aluarot. Præposit.
 Rip. Capyc. & alios supra allegatos, facit
 Auth. si qua, ff. ad Senat. Consult. Orficiam.
 adeo quod domino iniuria exigua inferri
 videtur, ex qua &c. Tertio, in consideratio-
 ne habendum non est, quod dominus peccat
 grauius conquiscentes cum concubina, quo-
 niam propterea vaxallus cui tanta debet esse
 persona, & fama domini non debet eidem
 obesse, & in contemptum suum eius concu-
 binam cognoscere. Nam & licet dominum
 bellum euidenter iniustum gerentem iuuare
 obligatus non sit, tamen eum sic peccan-
 tem, sic fidelis oppugnare non debet, & si lau-
 dabile sit quem a peccato abstinere, & perse-
 uerando peccaret grauius, vt per Ifern. in
 d. cap. nu. 1. per cap. fin. de consuet. & cap. in
 malis 22. q. 4. Beluis. ibidem, vers. quare se-
 cundo, Aluarot. nu. 3. Præposit. nu. 3. Rauenn.
 Afflic. nu. 8. Schenc. nu. 11. quib. mod. feud.
 amitt. Iacobin. in vers. & promiserunt nu. 8.
 Scrauder. par. 6. cap. 6. nu. 87. vers. decimo hæc
 conclusio fallit, Curt. de feud. d. par. 4. nu. 10.
 Rosent. c. 8. cõcl. 20. nu. 3. & in glos. lit. D. be-
 neficij prætextu quem decipi non potest,
 per text. in l. commodato, g. sicut, ff. com-
 modati, ibi (adiuuari quippe nos non decipi
 oportet) dicit Rosental. d. num. 3. ad quod
 addo text. in cap. vnicò extra eod. tit. com-
 modati in fine, vbi legitur (cum non decipi
 beneficio nos oporteat, sed iuuari, & ibi ad-
 dit, neque vaxallus per fidem agens, mere-
 tur excusatione, quia vaxallus del. et iuuare
 domino non aduersari, & inhonestè contra
 dominum agere, habedo rem cum sua con-
 cubina, & tenetur etiam verbis honestis,
 & cum magna reuerentia cum domino suo,
 loqui etiam in iudicio glos. in cap. vnicò. in
 vers. reuerentia, de milite vaxallo, vbi Ifern.
 & Doctores omnes cõcordant Rosent. c. 10.
 concl. 23. n. 20. & in gl. lit. M. Artman. Artm.
 pract. obseruat. tit. de feud. obseru. 45. Bor-
 colt. cap. 10. nu. 38. vers. & debet vaxallus, si
 ergo & verbis cum domino debet vaxallus
 honestate vti, & magna reuerentia, quanto
 fortius

fortius factis in non cognoscendo eius concubinam, etiam quia hoc agens, & vaxallus rei illicitè operam dando, in dolo esse presumitur, l. 1. & ibi Hippol. de Marfil. nu. 28. ad leg. Cornel. de Sicar. l. si non conuitij. C. de iniur. cap. 1. & ibi glos. in vers. ludens, Felin. nu. 16. de præsumpt. Afflict. in cap. 1. §. si quis hominem sectione, nota secundo nu. 3. de pace tenend. & eius violator. Bald. & Doctores communiter in l. dolum, C. de dolo, & testatur Andr. Gaill. lib. 1. de pace publ. cap. 7. nu. 15. & ex alijs Rosental. c. 10. concl. 12. nu. 7. & in glos. lic. E. ad idem de vaxallo habente rem cū concubina domini est text. in l. item legato, §. parui, ff. de legat. 3. l. qui concubinam, in 1. resp. ff. eod. tit. Afflict. in d. §. 1. item si fidelis nu. 9. quib. mod. feud. amitt. Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 9. nu. 11. Doctores supra citati, plerique omnes in locis ibi expressis, Natta conf. 627. nu. 2. & huc magis inclinarem, vbi concubinatus iure ciuili permissus in loco tolleratur, dicit Rosental. d. cap. 10. concl. 27. nu. 23. & seq. & sequitur, similiter & concubina in domo retenta, vide Balzeran. in d. §. item si fidelis num. 9. quib. mod. feud. amitt. Mozz. de feud. tit. fin. num. 5. vers. pro pro concordia & c. Ripa in l. fin. nu. 39. C. de reuoc. donat. & est mens aliorum omnium. idem Rosental. dicto in loco, in glos. lic. Q. sed ex prædictis rationibus, & stantibus tot, & tantis authoritatibus, & cōmunibus opinionibus supra relatis contrarijs non obstantibus potest concludi vaxallum cum domini concubina concubens, quia contra voluntatem, honorem in displicentiam, & quodammodo in contumeliam domini fieri videtur quem honorare, & in reuerentiam habere tenetur, & sic contra fidelitatem feudum amittere debet, & nemo negabit, quod vaxallus hoc agendo turpe agit, & ex quo turpitudinem commisit, in curia domini stare non potest, feudum amittit feudalibus iuribus vulgatis.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XLIX.

Amissio Feudi, Causa XLIII.

T H E M A.

Vaxallus cum vxore parentibus, vel liberis Domini detestanda sodomia se polluerit, feudo priuatur.

- 1 Sodomie vitio notatus efficitur infamis, & exquisitis pœnis debet puniri.
- 2 Vitium sodomiticum Author feudorum noluit honestatis causa proprijs verbis exprimere.
- 3 Sodomia ob crimen incurritur infamia iuris.
- 4 Stuprum committitur in pueris.
- 5 Patri an filio fiat, iniuria nihil differt.
- 6 Vaxallus debet reuereri filium domini sui.
- 7 Parentes magis de filijs, quam de se ipsis curantur.
- 8 Parentibus nil pretiosius quam ipsi filij.
- 9 Filius patris conseruat memoriam.
- 10 Vaxallus tenetur honorem seruare filijs domini, & maxime primogenito.
- 11 Vaxallus si ob aliquid turpe, quod commiserit, non potest stare in Curia domini, amittit feudum.

1 I N hoc nefando & crimine, qui se operatur, exquisitis pœnis puniri debet, & lex iubet insurgere leges armari iura gladio victore, & efficiuntur infames, per text. in l. cū vir nubit in fœminam, C. ad l. Iul. de adulter. & feudo priuatur, Paris de Put. de reintegrat. feud. cap. 250. per totum, Capyc. in inuest. feuda amittuntur & c. col. 10. §. septimo si vaxallus & c. fol. 47. & Author feudorum in cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitt. postquam locutus est de filia domini immediatè in versic. porro subiunxit, aut alias graues, & inhonestas iniurias intulerit, quia noluit honestatis causa exprimere de vitio sodomitico, & maior officiosa videtur in filio masculino, quam in fœmina, quia hoc crimen est detestabilius, & armatur iura & c. vt in d. l. cum vir nubit in fœminā, vt diximus, & per quod crimen infamia iuris incurritur, l. 1. §. remouet, de postul. nam pater grauius offenditur propter stuprum filij, l. 1. §. item, & l. patri, de iniur. & in l. 4. & puero stuprum committitur, l. 1. de extraord. crim. & quod habetur in c. omnes, in glos. 32. q. 7. vbi de huius criminis immanitate in qualibet sua specie, nam & nihil interest fiat iniuria filio, vel patri, de natal. restit. l. pen. & arg. de quæstion. l. de minore, §. 1. & de verb. signif. & l. inter gesta, §. 1. & 2. c. quæ in fraud. credit. l. si pater filio, ideo dicitur, quod & vaxallus debet reuereri filium domini sui, arg. cap. ergo Episcopus, 1. respons. & cap. retulit, & cap. veritatis, de sacram. & forma fidelit. & arg. cap. 1. §. 1. quib. mod. feud. amitt. & l. 1. §. domini, ad Syllanian. nam & parentes magis de filijs,

E 3 quam

quam de se ipsis tenentur, l. isti quidem, ff. quod metus caus. & instit. de noxal. §. fin. & pater, & filius eadem persona sunt, l. fin. de impuber. & nihil pretiosius est parentibus, quam filij, §. i. in auth. neque mater ex dote, & §. si tales, in auth. vt cum de appell. cognosc. & in §. præterea in fin. in authent. constitutio, quæ de dignit. & quia filius patris conseruat memoriam, l. liberorum, ff. de verbor. signific. & quod habetur in tit. quib. mod. feud. amitt. §. item fidelis, & ubi dicitur, quod vaxallus tenetur seruare honorem filijs domini, maximè primogenito; & facit, quia feudatarius, qui commisit quid turpè propter quid, non potest sine verecundia stare in curia domini, feudum perdit, vt in tit. de eo, qui interf. frat. domini su.; & in tit. quæ fuit prim. caus. benef. amitt. & in tit. si vaxallus feudo priuatur, per quæ concluditur, quod causa erit iustissima perdendi feudum, quod nemo tangit dicit Paris de Puteo de reintegr. feud. d. q. 270. per totam.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio L.

Amiffionis feudi, Causa XLIV.

THEMA.

Vaxallus secreta Domini pandens animo eum damnificandi, siue in honore, siue in persona, vel in bonis scienter, & dolo malo, & damnum verè sit secutum, feudum amittit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**ecreta reuelantes odio semper fuerunt.
- 2 **T**ransfuga ad hostes, & consiliorum denuntiatores quibus penis puniendi.
- 3 **S**ecreta non pandi hominum maximè interest.
- 4 **S**ecretorum reuelator, & proditor & falsarius, & hostis est.
- 5 **S**ecretum cui committitur velus depositum custodiendum traditur.
- 6 **V**axallus secreta domini animo eum damnificandi reuelans, feudo priuatur, tribus concurrentibus, & nu. 8.
- 7 **R**euelator secretorum quare detestabilis

fit in vaxallo quam in alijs.

- 9 **V**axallus reuelans secreta domini, semper præsumitur animo damnium inferendi id fecisse, & ex quibus excusari possit, & num. 10.

- 1 **R**euelatores secretorum odio semper fuerunt, & ideo vetustas vt homines ab hoc scelere deterreret: finxit Gissippu, ex quo Deorum secreta hominibus patefiscisset, apud inferos ea pœna affecisse, vt ingens saxu, ad montis cacumen ferret, quod inde relaxum statim repeteret: Valerius quoque Maximus lib. 1. de cultu Deorum fol. mihi 6. refert: Tarquinius superbum Regem, Marcum Tullium Diuuirum ex eo quod librum civilium secretorum continentem suæ custodiæ commissum, Petronio Sabino describendum dedisset, culeo cū Gallo, Serpe, & Simia sutum, in mari obijci iussisse. & Et Paulus Iuriconsultus scribit, trās fuga ad hostes, vel consiliorum denuntiatores, aut viuos exuri, aut furca suspendi debere, l. si quis aliquid, §. 1. de pœn. refert Borcolt. de feud. cap. 8. num. 126. secreta non pandi, hominum maximè interest, adeo
- 3 quod idem Valer. Maxim. dixit: secreta non pandi hominum, maximè interest, & inter tria, quæ Romanos fecerūt orbis terrarum dominare refert; quod secreta anxie custodierint, hinc dicitur: & reuelatorem secretorum proditorem, falsarium, & hoste esse faciunt, l. omnes, §. exploratorem, ff. de re milit. Bald. in cap. 1. in princ. nu. 16. quib. mod. feud. amitt. Ier. ibidem nu. 4. Laudens. nu. 7. Præposit. nu. 2. Afflict. nu. 2. ex multis Gigas in tract. de crim. læs. Maiest. committ. q. 21. nu. 1. & seq. Scradet. & alij per Rosent. de feud. cap. 10. concl. 30. nu. 3. & in glos. littera B. & amicus malè agit secreta pandens, dicitur enim animi custos a Marco Tullio,
- 5 & eo ipso, & quod amicus alicui secretum committit, videtur tanquam depositum illud accipere, Ier. in cap. 1. §. si Capitanei nu. 3. quib. mod. feud. amitt. & cum ibidem Afflict. nu. 5. 6. & 7. Rosental. d. loco nu. 4. ex alijs,
- 6 & proinde & vaxallus secreta domini, animo eum damnificandi reuelat, feudo priuatur, text. est in cap. vnico, ibi (si aliquando mihi de secretis manifestaueris) de noua forma fidelitatis, & c. vnice. quib. mod. feud. amitt. vbi Ifern. nu. 7. Præposit. nu. 2. Afflict. nu. 2. Gigas vbi supra q. 21. num. 11. & seq. & in l. nullum, vers. sed hic inci denter quæro, C. de testib. Crauet. conf. 224. num. 6. Iason conf. 87. lib. 3. Cepoll. conf. 29. & 39. d. l. omnes, §. exploratores, ff. de re milit. Afflict. decif. 265. nu. 84. & 85. Menoch. de præsup. præ-

presumpt. 1. §. nu. 4. Hippol. de Marf. conf. 1. nu. 4. Grat. conf. 81. nu. 4. lib. 1. Decian. conf. 27. nu. 12. lib. 1. conf. 82. nu. 27. lib. 5. Curt. iun. par. 4. nu. 76. caus. 37. Capyc. in inuestit. feud. an feudū amittatur col. 15. §. 16. vers. si vaxallus &c. Ardizzon. in summa quib. mod. feud. amitt. rub. 55. & 91. Blanc. lib. 2. cap. 1. nu. 4. & 68. Iacobin. de Sancto Georg. vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere feloniam nu. 28. caus. 8. Forcar. Montan. lib. 4. cap. 1. §. septimo vaxallus proditoris, vers. quando etiam &c. Eguinar. Baro tit. 3. de abolend. benefic. cap. 3. vers. qui Arcan. item domini consilia &c. Anneton. lib. 3. cap. 9. Zaf. par. 10. num. 34. & seq. Sonsbech. par. 12. num. 62. vers. decima quarta erit &c. Herman. in disputat. feud. cap. 41. vers. decima septima est &c. Vuesembach. cap. 15. nu. 6. Borcolt. d. cap. 8. nu. 126. & seq. Scrad. par. 8. cap. 1. nu. 57. & seq. caus. 9. Mözz. de feud. tit. fin. caus. 33. num. 35. Scrad. latè par. 9. cap. 5. nu. 42. & seq. caus. 32. Vulteus de feud. lib. 1. cap. 11. nu. 21. vers. tertio vaxallus, & Sconer. in disput. feud. 10. thes. 33. lib. 1. & Rosental. in d. concl. 30. num. 2. & seq. & in glos. hoc signo * & † in vaxallo idcirco hoc crimen detestabilius est, quia tempore inuestituræ vaxallus expressis verbis iurat se secreta sibi à domino commissa, nemini manifestare, vt ex formula iuramenti videre est, in d. cap. unico, de noua forma fidelit. * & vaxallus feudo priuatur tribus cōcurrentibus: Primo, vt faciat animo damnificandi dominum in persona, in honore, vel in bonis. Secundo, quod fuerit scienter, & dolo malo, & non sit ignorantia supina, glos. in cap. si Capitanei, in vers. scienter tit. 17. lib. 1. quib. mod. feud. amitt. quem ibi sequuntur Beluis. Ifern. nu. 1. Afflic. in cap. 7. & 10. Balzeran. num. 5. Aluarot. nu. 2. & 4. Præposit. nu. 2. Laudens. num. 7. & 12. Scrad. par. 9. cap. 5. ex communi, & ex alijs Rosental. d. loco in glos. lit. C. vbi supra d. conclus. 30. Tertio, v. g. damnum verè sit fecutū, vult Ifern. in d. cap. si Capitanei nu. 1. Bald. nu. 2. Aluarot. num. 2. Laudens. nu. 7. & 12. & alij præcitati, & per Rosental. d. loco in glos. lit. E. & quod secreta Domini pandens, amittat feudum, vltra allegatos volūt Afflic. in d. cap. si Capitanei nu. 10. Zaf. par. 18. num. 35. Scrad. hanc veriore affert par. 9. cap. 5. num. 50. & idem glos. Beluis. & Ifern. vbi supra, Scheneid. num. 53. Sconer. d. thesaur. 33. disput. 10. Gigas vbi supra d. q. 21. nu. 12. Rosental. d. loco nu. 5. & seq. ex multis comprobatur, & signatè in quinta ratione, ibi. Quoniam vaxallus secreta domini reuelando contra contenta in iuramē-

to fidelitatis agit, vt in cap. 1. ibi, (nec quicquid mihi sub nomine fidelitatis commiserit dominus pandam alijs ad eius detrimentum me sciente, cap. qualiter iurar. deb. vaxall. cum duob. seqq. & * etiam si vaxallus asserat se animo inferendi domino damnum non fecisset, præsumptionem tamen contra se habet, & proinde prius potest, nisi contrarium probet, & si probatum fuerit, alias dominum odio habuisse, aut damnum domino ex alia causa damnum intulisse, feuda amittit, Capyc. decif. 130. nu. 13. vbi addentes Roland. à Valle cons. 1. nu. 39. lib. 3. Iser. in d. cap. vnic. quib. mod. feud. amitt. Borcolt. d. cap. 8. nu. 127. & † vaxallus excusatur, si ex circumstantijs personarum, qualitate iudicij, coniecturis, & præsumptionibus, vt per Afflic. in d. cap. 1. nu. 2. Præposit. nu. 1. vers. pandam, Balzeran. num. 35. de noua forma fidelit. & num. 34. de forma fidelit. Capyc. in inuest. d. cap. feuda amittunt col. 17. vers. at si vaxallus reuelat &c. fol. 51. Scheneid. d. par. 8. num. 53. Scrad. d. par. 9. cap. 5. nu. 45. & per ea, quæ dicit Gigas in d. q. 21. num. 23. Rosental. vbi supra num. 8. & in glos. lit. G. ex multis comprobatur, & ex iam dictis ad hanc resolutionem addi non opus.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LI.

Amissionis feudi, Causa XLV.

T H E M A.

Vaxallus qui contra dominum testimonium perhibet, feudo priuatur, sed quando à Iudice, vel superiore cogitur, excusatur.

S V M M A R I V M.

1. Vaxallus contra dominum testimonium ferens, feudo priuatur.
2. Vaxallus si contra dominum testificatur, qualiter excusari possit.
3. Vaxallus priuatur feudo, si contra dominum testimonium dixerit tam in causa ciuili, quam criminali.
4. Testimonium pro domino tam in causa ciuili, quam criminali ferre potest.
5. Vaxallus in causa feudali super inuestitura negotio tam pro, quam contra dominum

minum potest testimonium ferre.

- 6 *Notarius instrumenta sui domini Baronis conficere non potest, & confecta sunt nulla, & inualida etiam si damnum Baronis contineant.*

- 1 **I**vre feudali † cautum esse vaxallū contra dominum testimoniū non ferre, alias feudo priuatur, vt per glos. in cap. ynic. §. item. si delator, quæ fuit prima caus. benefic. amitt. vbi Aluarot. num. 4. vers. quod autem dixit glos. ita exaudiendum esse tradit. † si vaxallus spontē contra dominum testimonium dixerit, & si à Indice, vel superiore coactus fuerit ad testificandum contra dominum resistere, contra dominum suum testimonium perhibere nō posse, modestē excusare, dicendo consuetudinibus feudalibus receptum esse, vt feudi amissione plectatur vaxallus qui contra dominum testimonium perhibet, & si Iudex, aut superior huiusmodi excusatione non obstante instat, & vaxallum sub cōminatione pœnæ vrget, vt contra dominum testificetur, potest tunc vaxallus absque periculo contra dominum testificare, vt eleganter dixit Aluarot. in citato loco, & transcribit Curt. in suo tract. feudali par. 4. in causa 32. priuationis feudi nu. 2. atque ita in facti contingencia aliquoties obseruari vidi, dicit Borchold. d. cap. 8. nu. 128. & † vaxallum ob testificationem contra dominum factam, feudo priuari, firmat latē Sonsbec. de feud. par. 12. nu. 68. & in causa tam criminali, quam ciuili est tex. in cap. 1. §. similiter, de consuet. recti feudi, Mozz. cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. nu. 32. & esse de feudi natura scribit idem Mozz. in cap. 1. de natura feudi nu. 51.
- 4 † sed pro domino in causa ciuili, & criminali vaxallum testimoniū ferre posse, nulli dubium est, idem Mozz. d. nu. 51. vers. contrarium tenuit, & † in causa feudali super inuestituræ negotio non tantum per dominum, Zaf. par. 10. num. 49. Sonsbech. par. 12. nu. 68. vers. prædicta, Vulteius d. cap. 11. nu. 27. vers. similiter vaxallus, † & in hoc Regno Notarius publicus instrumenta sui Baronis cuius est vaxallus conficere nequit, & confecta sunt nulla, & inualida, per cap. ad literam in cap. Regis Ladislai 289. incip. non sine prudentis prouisione &c. vbi glos. & addentes, & † Campanus ibidem, etiam si instrumentum continet damnum Baronis, vt ibidem, & per addentes, qui etiam ex alijs firmant.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LII.

Amiſſionis feudi, Causa XLVI.

T H E M A.

Vaxallus insidians dominum, & ad externū actum, vt si veleno gladio, vel ad insidias alias processerit, feudum amittit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**axallus insidias, inferens domino, feudum amittit.
- 2 *Insidia contra dominum quo ad pœnam priuationis feudi sunt delictum consummatum.*
- 3 *Insidia ad effectū producta, etiam si non sint effectum consecuta, puniuntur feudi priuatione, nec iuuat pœnitētia, & nu. 4.*
- 5 *Vaxallus insidias tendens domino suo excusatur, si animo se defendendi fecisset.*

- 1 **V**axallus † ad externos actus interficiendi, vel maletractandi dominum venerit, vt puta si veleno gladio, vel alias insidias ei intulit, feudum amittit, quia hic conatus pro facto habetur, per text. in §. porro, cap. 1. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. & in d. §. si voluerit, ibi insidiatus &c. de capit. qui cur. vend. ac ibi Ifern. nu. 9. & alij multi per Rosent. in c. 10. concl. 17. nu. 13. & 14. † nam & insidiæ factæ cōtra dominum quo ad pœnam priuationis feudi per se sunt delictum consummatum, ita Ifern. in d. §. si voluerit nu. 9. Bald. num. 19. Aluarot. nu. 3. Afflic. nu. 4. & 6. eleganter distinguēs, sed bene vbi delictum consummatum pœnitentiz locus non est, Aluarot. d. §. porro nu. 5. & Afflic. in d. cap. si voluerit num. 4. Sonsbech. tract. 12. nu. 38. vers. ita puto distinguendum, Capyc. in consuet. feud. cap. feuda amittuntur, per l. 14. vers. amplia &c. nam acquiritur fol. 49. feudatariorum excusationes col. 4. §. pœnitentia, vers. nisi iste fol. 190. Scradex. par. 9. cap. 4. num. 26. vers. quod vsque adeo, argum. l. 1. §. si rem, ff. depositi, l. is, qui cum telo, C. ad l. Cornel. de Sicar. l. ea mente, & ibi Bart. ff. de furt. & ex alijs multis Rosent. vbi supra in glos. lit. K. & in glos. lit. L. quia insidiæ tales ad factum procedunt etiam, quod ad effectum nō sunt professe.

proſecute ad feudum amittendum ſufficiunt; nam ꝛ inſidiz odio maiores ſunt, vt etiam proditione digne habentur, & inſidiz per ſe ſunt delictum perfectum, Bald. in cap. ſi voluerit nu. 19. de cap. qui cur. vend. vbi Aluarot. nu. 3. Præpoſit. nu. 3. Iſern. nu. 9. Afflic. nu. 3. & 13. Sonſbech. par. 12. num. 37. verſ. quinto &c. Scrauder. d. par. 9. cap. 4. num. 25. verſ. & cum inſidiz, Vulteiſ cap. 11. nu. 20. in fine, Decian. conf. 18. num. 326. lib. 1. facit text. in l. quid ſit fugitiuus, ꝛ. idem melius, ff. de edilit. edict. ꝛ. nec iuuet poenitentia, vt per Iſern. in d. ꝛ. porro, ibiq; Aluarot. nu. 5. & alij relati per Roſental. d. cap. 10. concl. 12. in gloſ. lit. N. ꝛ. quod limitatur, ſi animo defendendi feciſſet, Mozz. in cap. fin. de feud. num. 30. in fin. fol. 207.

- 8 *Proditorum inſigna delentur.*
- 9 *Proditionis crimen cum ſit atrox comittentes, Eccleſia immunitate non gaudet.*
- 10 *Proditio eſt actio ſimulatiua, aut diſſimulatiua, per quam vnus exterius ſimulatur, & interius contrarium mente geritur.*
- 11 *Proditoris ſigna ſunt ſuauiſa, & dulcia verba proferre amplexantur, blandè videt, maxima pollicetur, ſedere oſculatur, libenter adulatur, quod eſt ex cauſa proditoris.*
- 12 *Proditio conſiſtit in offenſa inter amicos, & ſpecialiter quando venenum datur.*
- 13 *Proditor eſt, qui amicum etiam ſine rixa percutit.*

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LIII.

Amiſſionis feudi, Cauſa XLVII.

THEMA.

Vaxallus feudo priuatur, ſi proditionem aliquam comiſerit, ſiue dominum ipſum prodierit, communis, & verior, & quomodo, & quæ ſit proditio.

SUMMARIUM.

- 1 *Vaxallus proditoriè aliquid contra dominum machinans, feudum amittit.*
- 2 *Proditiones, & offenſa domini per vaxallum crimen enumeratur inter ea, quibus feuda amittuntur.*
- 3 *Proditionis crimen committitur contra domini dignitatem regalem perpetuam habentem.*
- 4 *Vaxallus proditionem, ſiue contra dominum, ſiue contra alium committens, feudo priuatur.*
- 5 *Proditio maximum crimen eſt, & ex multis combrobatur.*
- 6 *Proditor bannitus etiam exiſtente banno, vt occidi poſſit abſque pena, tamen ob proditionem punitur.*
- 7 *Proditorius homicida ab Eccleſia inuitus, extrahitur de iure canonico.*
- 8 *Homicidis, adulteris virginum raptoribus ſecuritas in Eccleſia non ſeruetur de iure ciuili.*

VAxallus ꝛ qui contra dominum, vel aliū proditoriè quid machinatus fuerit, feudum amittit, tex. in cap. 1. ibi (hominem tradendo &c.) an ille, qui interfecit, frat. domini ſui, vbi vox tradendo prodendo vſurpatur, vbi Bald. in princ. & num. 2. Aluarot. nu. 3. Purpurat. nu. 1. Laudens. nu. 1. Afflic. nu. 9. & 10. Rauenn. nu. 3 & 6. & alij gloſ. in cap. 1. ꝛ. item ſi frater, & ibi gloſ. in verſ. fratrem ſuum, Iſern. nu. 24. & Afflic. eleganter nu. 1. 2. & 3. quib. mod. feud. amitt. & in ꝛ. fin. num. 21. cauſ. 4. eod. tit. Bald. in ꝛ. ſimiliter ſi dominus nu. 3. Aluarot. nu. 3. verſ. quæro cum gloſ. Laudens. nu. 14. Rauenn. num. 6. ibidem Raynaud. in cap. Imperialem, ꝛ. fin. num. 17. de prohib. alien. feud. per Feder. Iacob. de Sancto Georg. in verſ. dictiq; vaxalli promiſerunt non committere telloniam nu. 16. Curt. iun. par. 4. nu. 49. cauſ. 25. Capyc. in inueſtit. feud. cap. feuda amittuntur col. 48. cap. 73. fol. 71. Ferrar. Montan. lib. 4. cap. 3. cauſ. 7. Annetton. lib. 3. cap. 12. Sonſbech. par. 12. num. 49. Borcole. cap. 8. nu. 125. Scheneid. par. 8. cap. 1. nu. 162. cauſ. 34. Scrauder. par. 9. cap. 3. nu. 84. cauſ. 13. Vulteiſ cap. 11. nu. 35. ex communi lib. 1. Scheneid. diſp. 10. theſaur. 73. lib. 1. Gigas in tract. de crim. læſæ Maieſt. ſub rubr. de proditor. q. 5. per totam lib. 3. Intrigl. in ſua centur. feud. q. 24. num. 85. Alexand. conf. 13. nu. 16. lib. 6. & in l. ſi finita ꝛ. fin. de vectigal. nu. 25. vbi & Imol. num. 52. ff. de damn. inſect. 2. Pariſ. conf. 1. nu. 16. & 23. vbi hoc ꝛ. crimen inter ea enumerat, quibus ipſo iure feudum amittitur, ſed quod ſententia priuationis requiratur, voluit Bald. in cap. 1. num. 2. in fine, & ibi Afflic. an ille, qui interfec. frat. dom. ſui, Capyc. vbi ſupra col. 14. cauſ. 14. ꝛ. deuoluitur fol. 49. iuncto ꝛ. & ſi vaxallus reuelet in fine col. 17. fol. 51. in lit. Z. in final caſu, & Scrauder. par. 2. par. 9. princip. ſect. 8. q. 25.

q. 25. fallent. 6. sub nu. 25. col. 1. amissionem feudi ipso iure, vt per Paris. vbi supra, absq;
 3 omni dubio in eo procedere ait, & qui contra dominum suum habentem regalem dignitatē perpetuam, tale crimen committat cum Maiestatem lēdat, de quo dicinius infra Dilucidatione. . . Alexander de Neuo inter conf. crim. conf. 98. nu. 2. lib. 1. Afflict. decis. 265. nu. 63. & seq. Marian. Soccin. conf. 68. nu. 88. & seq. lib. 3. Rosental. cap. 10. conclus. 10. in glos. lit. Z. & feudū amittit & vaxallus siue contra dominum, siue contra
 4 alium proditiōem committat, voluerunt glos. & Doctores in d. cap. 1. §. item si fratrem, & §. similiter, quibus modis feudum amitt. Curt. iunior, Capyc. Sonsbech. Scheneid. num. 163. Scrad. Vulteius, Intrigliol. Alex. & Afflict. in dictis locis, & siue circa
 personas singulares priuatus, vel vniuersitatem proditiōem committat. Scheneid. d. par. 8. cap. 1. nu. 163. Scrad. d. par. 9. c. 3. nu. 94. vers. item siue quis, & seq. post Socc. conf. 68. lib. 3. & proditiōis enim maximū
 5 crimen est, glos. & Doctores in dict. cap. 1. quib. mod. feud. amitt. Bald. Afflict. & alij in d. cap. 1. an ille, qui fratrem domini sui &c. Iacobin. d. nu. 16. Curt. d. par. 4. nu. 43. Capyc. d. cap. feud. amitt. col. 58. caus. 73. Borcolt. d. cap. 8. nu. 125. Scheneid. d. nu. 84. vers. tum
 quia feudum à fide, Scheneid. d. loco nu. 164. Gigas de crim. læsæ Maiest. q. de proditor. cap. 5. nu. 4. Hippol. singul. 16 Tiraquell. de nobilit. cap. 10. num. 120. & de pœn. caus. 31. nu. 21. per l. sed & facil. ras, §. fortitur autē, ff. de excusat. tutor. Decian. tract. crim. lib. 7. cap. 40. Rosental. d. concl. 19. C. C. idque ex
 6 multis intelligitur, primum & ex eo quod quamuis puniri non possit, qui bannitum, statuto concedente occidit, Bald. in l. pactū, C. de transact. Paris de Puteo in tract. synd. Borcolt. d. cap. 8. nu. 25. tamen punitur, qui
 proditoriē bannitum interimit, Menoch. de arbit. iud. q. 90. num. 49. Secundo, ex illo,
 7 quod & Iure Canonico proditorius homicida ab Ecclesia inuitus adducitur per Ecclesiasticum, siue cum eius beneficio per secularē, cap. 1. de homicid. & ibi Felin. Gvid. Pap. decis. 121. Boer. decis. 109. Aluar. in speculo vtriusque iuris in tit. de crim. læsæ Maiest. & & perduellio. cap. 71. vers. & quis dicatur proditor f. 390. ex alijs dixi in meo
 8 conf. 102. nu. 2. quamuis alias homicide de iure Canon. immunitate Ecclesiæ gaudeant Couarr. var. resol. cap. 20. quod secus est de iure Ciuili, nam Imperator Iustinianus in
 Nouella 17. inquit & homicidis adulteris, & virginum raptoribus, & omnibus talia delinquentibus securitatē in locis sacris

non seruabis, sed inde eos extrahas, & supplicium illis irrogabis, quia sacrorum locorum immunitas non iniuriantibus. sed affectis iniuria datur. Tertio huius delicti enormitas inde etiam conspicitur, quod & proditorum insignia delentur, Bartol. in l. eorum ff. de pœn. Roman. sing. 474. eorum arma, & sing. 666. An arma Tiraquell. vbi supra Menoch. de arbitrar. iud. lib. 2. cent. 3. casu
 9 281. Gigas, vbi sup. q. 8. Et & proditiōis crimen, cum sit atrox delictum ob id Consuetudinibus feudalibus receptum est Borcolt. vbi sup. & ex prædictis iudicatum constat, & eius atrocitas, imò inhumanitas
 10 putat ex eius diffinitione, nam & proditiō est actio quædam simulatiua aut dissimulatiua, per quam vnum exterius simulatur, fingitur, vel dissimulatur, interius vero contrarium mente geritur, dicit Ioannes de Terra Rubea antiquus doctissimusq; Doctor Galus in tract. contra rebell. tit. 6. tertij tractatus fol. mihi 72. item omnis fingens, siue
 11 simulans se alicuius amicum, si factis tractat illum, vt inimicum ostendens vnum, exterius, aliud gerens interius proditor est, per verba Domini nostri IESVS Christi, Iudæ amice ad quid venisti, osculo filij hominis tradis, & est text. in l. 1. ff. de præuicator. l. Atleta, §. præuicator, vbi glos. de his, qui notant. infam. glos. in cap. clericus 46. distinct. quam glos. sequuntur Canonistæ, & arg. cap. transferenti 24. q. 3. glos. in cap. nolite, vers. proditor 11. q. 3. Odofred. in l. fin. C. de delator. lib. 10. Iter. in cap. 1. nu. 3. an ille, qui interfec. frat. dom. sui, Bart. in l. respiciendum, §. delinquit, ff. de pœn. & in extrauag. qui sint rebelles, vers. rebellis n. 4. quam opinionē sequuntur Bald. quib. mod. feud. amitt. nu. 16. Afflict. nu. 9 & idem Bald. conf. 361. quidam dixit num. 3. lib. 4. Rebuff. in d. l. fin. C. de delator. lib. 10. Lucas de Pen. ibi nu. 18. dicit, proditoris signa esse, si insignia fidelitatis ostendit suauia, & dulcia verba profert amplexatur applaudent, blande ridet, maxima pollicetur, & super pacis fœdere osculatur, ad iurandum est pronus libenter adulatur, quod est esca proditoris, quæ omnia inter amicos tantum, & non inter inimicos fieri possunt, Anchar. & Felin. in cap. 1. de homicid. in princ. Angel. in tract. de malefic. dicit illam de iure esse verissimam, & meritò ab omnibus receptam opinionem Gomecius variar. resol. tom. 3. c. 3. de homicid. nu. 5. vbi Suarez addit. vers. 3. ita tenet Bart. lit. B. Diaz de Motaluo in contr. de furto Real. lib. 4. tit. 13. in rubr. de homicid. lib. 2. in princ. Plaza in epit. delict. lib. 1. c. 21. glos. in §. homicidium, vers. proditoriē, Alex. conf.

conf. 145. num. 5. lib. 1. Caphal. conf. 57. nu. 13. cap. 1. Mantio. conf. 325. incip. innocetia, Berous conf. 77. nu. 5. lib. 1. & conf. 165. nu. 2. lib. 3. Alciat. reg. 19. nu. 10. lib. 7. Ferrett. de re. & disciplina militari in rub. de obed. in pac. fumen. in exerc. nu. 84. in fine, Albert. Leon. conf. 91. nu. 8 Hippol. de Marsil. conf. 32. nu. 15. lib. 1. Gulielm. de Benedict. in cap. Raynutius q. de homicida nu. 33. de testam. Menoch. de arbitr. iudic. casu 361. Gigas vbi supra tit. de prodit. num. 7. Guid. Pap. q. 195. nu. 4. Franc. Marc. decif. 710. nu. 3. lib. 1. Vrsill. ad Affl. decif. 265. nu. 70. Foller. in cap. Regni item statuimus, de his, qui ad Eccles. confug. nu. 13 & seq. & in pract. crim. tit. indicia, quæ præcedere debeant 40. & quamvis Couar. vbi supra nu. 7. nitantur contra Bart. author. Felyn. & aliorum in d. cap. 1. de homicid. & tamen omnes sequuntur Bart. in locis supra citatis, & cum Couarr. dicunt per insidias delinquens ab Ecclesia extrahi posse, & ita firmat Aluar. in speculo vtriusque iuris, in tit. de crim. l. ex Maieft. & perduell. cap. 71. vers. & quis dicatur proditor fol. 390. & Gomes vbi supra nu. 5. dicit opinionem Bart. esse veram attento iure communi. & atrocitate, Foller. in cap. Regni item statuimus nu. 15. dicit concurro cum Bart. cuius magna est autoritas, & si rectè perpèdatur Couar. nec à Bart. dixenti, quia eius opinio non videtur vera, cum ad casum nostrum applicari non potest, dum tractat de assassinio. & lex Regia Hispaniarum contrarium dictum in Regno Hispanie, & Farinacius si videtur opinioni Bart. dissentire, per cap. 1. de homicid. in 6. & crimen quod sit. sit à nō inimico, & sine causa, quod proditorium dici potest, vt est clarum Farinac. à Bart. non dissentit, immo dicit opinionem Bart. esse communem, vt in q. sua 18. nu. 26. & Luc. de Pen. in d. l. fin. C. de delator. lib. 10. ¶ dicit, & in summa, † prodigionem consistere in offensa inter amicos, & specialiter proditor est ille, qui potum venenatum alicui dedit, & rectè feudo priuatur, per l. 1. C. de malefic. Bald. in d. cap. 1. num. 16. quib. mod. feud. amitt. Aluarot. in d. cap. 1. nu. 2. & ibidem Præposit. nu. 3. & alij in cap. an ille, qui fratrem domini sui &c. Balzeran. in c. 1. §. rorò nu. 6. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. &c. Iacobin. in d. verbo dictiq; vaxalli promiserunt non committere, num. 17. post Butrigar. in l. 1. C. de malefic. & in vers. & promiserunt eidem Domino nu. 9. Gigas in d. rubr. de proditoribus d. q. 1. nu. 6. lib. 3. Bald. in l. fin. C. de sum. Trin. & fide cathol. & conf. 211. illud malum &c. num. 2. lib. 4. Guid. Pap. decif. 191. Detian. d. tract. crimin.

lib. 7. cap. 29. nu. 21. item qui conuaxallum proditorie capit, proditor est, & feudo priuatur, Bald. in cap. 1. §. denique num. 2. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. vbi Aluarot. nu. 3. Afflict. nu. 13. Schench. nu. 4. Balzeran. in d. cap. 1. num. 14. an ille, qui interf. fratr. dom. sui, Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amittuntur col. 58. §. 71. fol. 71. Curt. d. par. 4. num. 39 in fin. caus. 17. Scradar. par. 9. cap. 3. nu. 58. vbi alios adducit Zaf. par. 10. nu. 76. Vuesembec. conf. 17. num. 8. & 9. Marian. Soccin. iun. conf. 68. num. 85. lib. 3. Laudeaf. in d. cap. 1. §. fin. nu. 12. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. contrarium tenet, sed malè dicit Rosental. d. concl. 19. in glos. lit. F. f. ite ¶ proditor est, qui amicum etiam sine rixa percutit, Ifern. in d. cap. 1. §. rursus si fidelis nu. 26. quib. mod. feud. amitt. vbi Afflict. in §. item si fratrem nu. 2. Bal. nu. 16. Aluarot. d. cap. 1. nu. 3. & ibidem Præposit. num. 3. an ille qui fratrem &c. Gigas in d. rubr. q. 1. nu. 7. 9. & 16. Afflict. decif. 265. nu. 64. & seq. & ex alijs Rosental. d. cap. & nu. 19. in glos. literis G. g. item qui occidit aliquem non diffidando, Ifern. in d. cap. 1. an ille, qui interf. fratr. dom. sui, Rosental. ibidem, & eodem nu. 19. & ex adductis per me in meo conf. 102. nu. 17. & plurib. seqq. ad proditionis materiam, & perbellè Io. de Terrarub. contra rebell. in 6. art. 3. tract. vbi supra addens fol. 68. & seq. vltra in text. alias species proditionis ponit Io. Tierri addens ibidem adhuc de proditione lit. A. fol. 72. vnde quod proditor feudum amittat ex prædictis satis constat, cum proditor Principis, proditor sit, cap. si apud 23. q. 5. cap. non potest 2. q. 7. & prou. b 8 ac l. fin. C. de sum. Trin. & fide cathol. & licet de iure quis non tenetur aliquem denūciare, nihilominus proximus, proximo denuntiare tenetur, l. metrodorum, ff. de poen. ex Ifern. in cap. 1. §. 1. tit. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. Afflict. quæ sint regal. §. poena committentium nu. 373. Laudenf. in tract. de Principe quæst. 558. Gigas in d. suo tract. q. 8. nu. 5. & 6. & cum feudum datur ob fidem, & fidelitatem, & domini proditor non est fidelis, non mirum si feudo priuatur, vltra iam dicta, etiam argum. l. si cui, §. si renunciatio, ff. de accusat. & semel malus cum sua materia, de regulis iuris in 6.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LIV.

Amiſſionis feudi, Cauſa XLVII.

T H E M A.

Vaxallus dominum occidens, feudo priuatur. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**axallus occidens dominum, feudo priuatur.
- 2 Domini occiſi heres, vaxallum feudo priuare poteſt.
- 3 Domini tam laici, quam eccleſiaſtici occiſi heres vaxallum feudo priuare poteſt.
- 4 Vaxallus occidens dominum, nec ipſe, nec ſui ſucceſſores uſque ad quartum gradum, nec de ipſomet, nec de alio feudo inueſtiri poſſunt.
- 5 Descendentes dicuntur heredes in feudo.
- 6 Cap. ad aures de pœnis, ſolum de Præſato Eccleſia loquitur.

Diximus, vaxallum iniuriam grauem, vel proditionem, aut aliam offenſionem facientem domino feudo priuari: multo magis ꝛ occidentem per text. in conſtitut. Henrici Imperatoris, quam Cuiacius ponit lib. 5. tit. 2. ſic Ardizzon in ſum. feud. tit. quibus modis feudum amittatur, ſub rub. 55. Blanc. lib. 2. cap. 1. num. 2 & 3. Siluan. de feud. recognit. q. 29. num. 22. Vulteius lib. 1. cap. 11. num. 25. Hottoman. in diſput. feud. cap. 41. verſ. ergo de quatuor &c. Menoch. conſ. 534. nu. 10. iunctis præcedentibus lib. 6. & hoc niſi per imprudentiam, dum alium lædere vult, incaute dominum occidat, vt diſtinguit Petr. de Bellapert. in tract. feud. lib. 10. qual. feud. negligenter perdat. nu. 14. & ꝛ heres domini interfecti vaxallum feudo priuare poteſt, Siluan. d. q. 29. Petr. de Bellapert. in citato loco nu. 14. & hoc nedum valet, & procedit in herede ꝛ Domini laici, ſed etiam in Eccleſiaſtico, puta Præſato, aut Reſtore Eccleſiæ, a quo feudum tenet Ardizzon. in d. rub. 55. & Blanc. in d. lib. 2. cap. 1. nu. 3. Anchar. conſ. 277. & prædicta facti &c. nu. 1. de vaxallo Comite agente, qui Cardinalem dominum ſuum in vinculis coniecerat, Bart. conſ. 161. in nomine domini &c. num. 4. lib. 1. & eſt text. expreſſus in cap. ad aures de pœnis. & in clem. ſi quis ſuadent, & vtrobiſque gloſ. & Doctores communiter

omnes, & Aluarot. in cap. 1. ſ. fin. nu. 7. & ibi Rauenn. quæ fuit prima cauſ. benef. amitt. Ardizzon. tit. quib. mod. feud. amitt. tit. 63. vtrum vaxallus alicuius Vniuerſitatis &c. Iacobin. in verſ. diſtiq. vaxalli promiſerunt non committere felloniam nu. 54. Scradet. par. 9. cap. 4. num. 17. Capyc. in inueſtit. feud. cap. feudorum dominia col. 13. ſ. 18. fol. 173. vbi citat Iacob. de Beluiſo, Nicol. de Neap. & Aluarot. in cap. 1. & iterum de cap. Corrad. qui, & omnes hoc ibi exprimunt, & præſupponunt text. in d. cap. ad aures, & in cap. in quibusdam de pœnis. & ibi plerique interpretes, quod petitor, & ſui ſucceſſores ꝛ vſque ad quartam generationem, ſiue gradum, nec de hoc, nec de alio feudo inueſtiri poſſunt, ait Blanc. in ſumma d. cap. 6. lib. 1. quod quidem ex d. cap. in quibusdam ſumpſit, vbi agitur de omni iure, quod ab Eccleſia tenetur, & melius dixit Iacob. de Ardizz. rub. 23. nõ longè à fine, vbi indefinite dicit, quod hæredibus de ꝛ deſcendentibus intelligitur: illi enim in feudis hæredes dicuntur, ait gloſ. in d. cap. in quibusdam, in verſ. hæredes, in propoſito noſtro, & Panorm. nu. 3. de nouo non dabuntur feuda, ſed male vterque hoc applicat ad omnes dominos cum hoc ſolùm de Præſato ꝛ Eccleſiæ in d. cap. ad aures, & vaxallo eius Eccleſiæ interfecto diſponatur, nec ibi quicquam de alijs clericis, & licet text. in d. cap. in quibusdam feudi amiſſione etiam ob clericum alium interfectum clerti irroget.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LV.

Amiſſionis feudi, Cauſa XLVIII.

T H E M A.

Vaxallus occidens fratrem domini ſui in odium domini, vel vt fratre careat, & frater alius vt ſuccedat, feudo priuatur. cõmunis.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**axallus quilibet coniuictos ſui domini honorare tenetur, & ſimplex occiſor.
- 2 Vaxallus ſimplex occiſor fratris domini ſui feudo non priuatur, ſed quando occidit, et ſuccedat.

3 Vaxal-

- 3 *Vaxallus ob publicum delictum ipse, & sui liberi priuantur feudo.*
 4 *Vaxallus non occidēs fratrem domini ex inimicitia, sed ad iniuriam, & in odium ipse, & sui liberi feudo priuantur.*
 5 *Iniuria facta famulo, & amico domini, per dominum vendicari potest, cum directè in dominum delinquit.*
 6 *Vaxallus fratrem, vel filium domini sui occidens, feudo priuatur.*
 7 *Vaxallus fratrem, vel nepotem domini sui occidens, parricida dicitur.*

1 **S**I vaxallus, † qui nē dum dominū, sed & eius fratrem, & coniunctos honorare debet, & non lædere, nec offendere, & si ex
 2 † simplici homicidio quis feudo non priuatur ex generali regula, per tex. in cap. 1. an ille, qui interf. frat. dom. sui, ibi (si quis interfecerit fratrem domini sui, nō ideo beneficium amittit, sed si patrem suum occiderit, vt totam hereditatem habeat) in quo cap. omnes, ibi Scribentes firmāt Bald. nu. 3. Laudens. num. 3. Ifern. nu. 4. Afflic. num. 9. Schenc. Rauenn. nu. 1. Balzaran. nu. 19. vers. in proposito, Iacobin. de Sancto Georg. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere felloniam nu. 15. & 62. Curt. iunior par. 4. nu. 67. sub causa 38. Sonsbech. par. 13. nu. 30. Vulteiſ de feud. lib. 1. cap. 11. nu. 36. vers. an ob omicidium simplicem, Sconer. disput. feud. 10. thef. 76. lib. 1. Alex. in l. si finita, §. si de vectigal. nu. 25. ff. de damn. infect. & ibidē Imol. idem Alex. cōf. 92. nu. 18. lib. 6. Curt. iun. conf. 137. num. 6. lib. 2. feud. tit. 31. in rubr. & tex. fol. 452. & seq. & † quod ob quoduis publicum crimen tam ipsū vaxallum, quām eius liberos feudo priuari, & ad dominum venire viuente vaxallo, ac ante eum Ardizzon. differat in vsibus feudorum cap. 57. vtrū vaxallus occidat conuaxallum, vers. item amittat feudum, si aliū præmeditatē occidit fol. 62. tamen veritas est, quod † vaxallus fratrem domini sui nō propter inimicitiam particularem, & priuatā inter ipsos, sed præcipuē respectu, vel ad iniuriam, & in odium domini, vel vt tali fratre careat, interficiat, feudo priuatur, voluit Ifern. in d. cap. 1. nu. 1. an ille, qui interfec. frat. dom. sui, Præposit. nu. 1. Rauenn. in princ. vers. primū dictum, Feder. Schenc. nu. 6. Balzaran. nu. 17. Iacobin. de S. Georg. in d. vers. & promiserunt non committere felloniam nu. 16. (vbi ad hoc glos. perpetuò notandum allegat in cap. 1. §. item si fratrem, quem tamen non reperio) & nu. 62. item in vers. de adhærentibus, & confederatis nu. 1. & 2.) vbi addit hoc constare posse, ex ver-

bis à vaxallo prolatis, per glosam ordinariam in lapud Celsum in princ. ff. de excep. doli, sic & Capyc. in inquest. feud. tit. feudum amittitur col. 14. casu 15. nu. 59. Mozz. de feud. tit. fin. nu. 61. vers. sed dubitari, Vulteiſ d. cap. 11. nu. 34. vers. tum idem & c. fol. 750. Sconer. in disput. 10. thesaur. 68. Alex. in d. l. si finita, §. si de vectigalibus nu. 21. & 24. ff. de damn. infect. addens ad Bart. in l. si ita stipulatus, §. Chrisogonus nu. 10. in vers. fratrem meum, ff. de verbor. obligat. Loffred. conf. 5. nu. 39. Bald. conf. 268. nihil commune num. 1. lib. 2. Rosental. cap. 10. concl. 36. nu. 15. & ex tot authoritatibus possumus dicere hanc communem esse opinionē, immo
 5 & tali casu etiam † iniuria famulo, amico, socio, domini illata, per eum vindicari potest, & ipsi intelligitur facta, idem Rosental. d. loco num. 16. & isto casu feudum domino applicari, vt expressè dicit Aluarot. Præpos. Schench. Capyc. & sentiunt Ifern. Afflic. & Rauenna vbi supra, dum dicunt, quod eo ipso directè in dominum delinquit, dum in odium ipsius domini, eius fratrem interfecit,
 6 item † vaxallus, qui fratrem suum, vel filiū fratris occiderit, feudo priuatur, per text. in d. cap. 1. §. denique, vers. si vero non in dominum & c. & cap. 1. §. item si fidelis, vers. item si fratrem suum occiderit, vel filium fratris, quib. mod. feud. amitt. & ibi glos. in vers. fratrem suum, & interpretes omnes, præsertim Schench. nu. 5. & 7. text. etiam in d. cap. an ille, qui fratrem domini interfecit, vbi etiam interpretes Cuiac. lib. 1. tit. 2. quib. mod. feud. amitt. vers. item si vaxallus fratrem, Rauenn. in cap. 1. §. fin. nu. 27. de prohib. feud. alien. per Federic. Ardizz. glos. 55. & 56. Blanch. lib. 2. cap. 1. nu. 4. Iacobin. de Sancto Georg. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere felloniam nu. 15. & seq. ac nu. 62. Curt. par. 4. num. 33. caus. 11. Hannelton. lib. 3. cap. 12. Capyc. in inuestit. feud. cap. feud. amitt. caus. 67. fol. 71. Ioan. Ferrar. Mont. lib. 4. cap. 1. vers. quinto amittit beneficium & c. Sonsbech. par. 12. nu. 52. Duaren. de feud. cap. 15. nu. 1. Scheneid. art. 48. Borcolt. cap. 8. nu. 103. Mozz. d. tit. nu. 61. caus. 8. Scradet. par. 8. cap. 3. nu. 25. vers. quæ conclusio ampliatur, Intrigliol. in sua centur. feud. q. 88. nu. 60. Vulteiſ, & Sconer. vbi supra, Alexand. in d. l. si finita nu. 21. & conf. 92. num. 19. lib. 6. Petr. Iacob. in pract. zur. libell. rub. 59. de caus. ex quib. feu. amitt. nu. 6. Bald. conf. 382. nu. 4. lib. 1. Curt. iunior conf. 137. num. 15. Natta conf. 174. nu. 13. & 14. lib. 1. Scruff. conf. 43. nu. 3. centur. 1. (addens multo igitur spe succedendi patrueli, Boer. decis. 35. nu. 18. Modest. Pistor. conf. 35

nu. 19. lib. 2. faciunt notata per Ludou. Carret. in tract. de homicid. §. sui sectione homicidij autem species num. 43. & seq. Gomef. tom. 3. resolut. cap. 3. de homic. nu. 3. Plaza in epit. delict. cap. 22. nu. 36. & seq. lib. 1. & Decian. in tract. crimin. lib. 9. cap. 10. Rosental. cap. 10. concl. 36. nu. 6. quia † fratrem alium fratrem, vel nepotem occidere, parricidij committere, per tex. in l. 1. ff. ad l. Pompon. de parricid. vt expressè dixit text. in cap. 1. §. denique, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. ibi parricidij appellatiōe continetur, & firmat Guiac. tit. 2. vers. sed † parricidium, homicidio grauius est &c. lib. 1. Scrad. d. par. 9. c. 3. nu. 25. ibi, & licet Vulteius d. c. 11. nu. 34. vers. & si vero persone fol. 49. & seq. Sconer. disput. feud. 10. thesaur. 70. Borcolt. d. cap. 8. nu. 102. Hottoman. in disput. feud. cap. 4. 1. vers. duodecimā faciunt &c. Ardizz. Scheneid. Intrigl. & Balzeran. vbi sup. cum vaxallus fratrem, vel nepotem occidens, parricidij locus fiet, equum est, nē tāto scelere pollutus, in curia domini amplius versetur, d. cap. vnic. an ille, qui interfec. frat. frat. dom. sui, & feudo priuatur, vti præc. eati DD. volunt, qui de hoc opinionē communem faciūt, & vltra prædicta dicunt in d. §. denique, quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. volunt præsertim Ifern. nu. 51. & alij multi adducti per Rosental. d. concl. 36. in glof. litera C.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LVI.

Amiffionis feudi, Causa XLIX.

THEMA.

Vaxallus parricidij in casibus omnibus feudum amittit; vt si descendēs ascendentem occidit, & è contra parricidij pœna plectendus est, & feudum amittit. communis.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 7 **H**omicidium in parentes parricidium est, & parentum appellatiōe omnes ascendentes in infinitum continetur.
- 2 Parentum appellatiōe cessante matrem, auiam, & prouiam contineri.

- 3 Parricidium est graue, & seuum delictū in sanguinem ipsius vaxalli, & à proditiōe non remotum.
- 4 Vaxallus in singulos parricidij casus incidit.
- 5 Parricidij crimen punitur ne dum qui commiserit, sed qui attentauerit.
- 6 Homicida capite plectitur.
- 7 Parricida insuitur culeo cum cane gallo, gallinaceo, vipera, & simia, & in mare, vel anem proijcitur.
- 8 Parricida cur ita punitur aliqua Cicero, inter quæ ait, & ita postremo eijciuntur, nē ad saxa mortui conuiescant.
- 9 Parricidij conatus facit amittere feudum, siue sit secuta mors, siue non etiam tractatus sufficit, vt feudo priuetur.
- 10 Parricidij mandatū punitur.
- 11 Scientia parricidij punitur.
- 12 Parricidam auxilians etiam punitur.

- 1 **P**arricidium † dicitur homicidium in parentes commissum, & parentum autē appellatiōe tam pater, quàm omnes ascendentes superiores non modo vsque ad tritauū, sed & suorum in infinitum continentur, vt habetur in l. 4. §. parentem, ff. de inius voc. in l. vlt. §. parentes, ff. de grad. affin. l. 2. §. prætor, ff. qui satisd. cogant. l. 1. §. vlt. ff. de postuland. l. 1. §. 1. ff. de leg. præstand. l. appellatiōe parentis, ff. de verb. signif.
- 2 quo in loco addit casus: † matrē, auiam, & † prouiam, parentum nomine contineri, Detian. in tract. crimin. lib. 9. cap. 5. nu. 2. &
- 3 cap. 8. nu. 1. & seq. est enim tale † delictum graue, & seuum in sanguinem ipsius vaxalli commissum, nec à proditiōe remotum, vt Bald. ait in cap. 1. nu. 2. an ille, qui interfec. frat. dom. sui, & habet locum, vt † vaxallus ob singulos talis homicidij casus, toto tit. ff. & C. ad l. Pompon. de Parricid. ac in iure enumeratos in parricidam incidit, feudum amittit, tex. est in cap. 1. §. fin. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. Zas par. 10. nu. 67. Sonsbec. par. 12. nu. 52. Rosental. d. cap. 10. concl. 36. nu. 5. Vuesemb. cap. 15. Mozz. tit. fin. nu. 63. nec distinguitur vtrum illud sit consummatum, necnē Bald. & Laudēf. in d. §. fin. Curt. iun. par. 4. num. 39. † sceleris enim huius atrocitas facit, vt non minus is, qui attentauit priuatur: quā qui ipsum perfecit, pro vt communiter addentes in d. §. fin. annotarunt Vulteius d. cap. 11. nu. 34. vers. prima parricidium &c. quod crimen etiam homicidio grauius est, quod etiam ex diuersitate suppliciorum constat, † homicida enim capite plectitur; parricida † insuitur culeo cū cane, gallo, gallinaceo, vipera, & simia, & in mare, vel anem proijcitur, & omnium alimento-

mentorū vsu viuus careat, & cœlū ei superstiti, & terra mortuo auferatur, *ſ. alia* deinde lex, iſtit. de public. iudic. d. l. 1. ad l. Pompeiam de parricid. l. vnic. de his, qui parentes, vel liberos occiderunt, & hoc ſingulare parricidiorum ſupplicium ꝑ Cicero appellat in oratione pro Roſcio Amerino ibi inter cœtera ita eleganter inquit: (noluēūt feris corpus obijcere, nē beſtijs quoque tantum ſcelus attigiffet, vt immanioribus vterentur, nō ſic nudos in flumen deijcere, nē cum delati eſſent in mare ipſum polluerent; quo cœtera, quæ violata ſūt expiari putantur; denique nihil tam vile, neque tam vulgare eſt, cuius partem vllam reliquerint; etenim quid tam eſt commune, quam ſpiritus viuens, terra mortuis, mare fluctuantibus lictus eiectis; id eſt ita viuūt, dum poſſunt, vt ducere animam de Cœlo non queant: ita moriuntur, vt eorum oſſa terra non tangat, ita iactantur fluctibus, vt nunquam obluantur; ita poſtremo eijciuntur, vt nē ſaxa quidem mortuis conqueſcant; aſtenus Cicero) Primum autem Publicius Malleolus morte interempto inſuetus culcō in mari præcipitatus eſt, Liuius lib. 48. cum itaque vaxallus parricidij reus fiat, merito pro tanto ſcelere ſeudo priuati, & tali pœna multari, ex iam dictis fundatum eſt, & tale crimen adeo punibilis eſt, quod etiam ꝑ conatus punitur Bart. & Hippol. de Marſil. in l. 1. C. de his, qui parentes occiderūt, ibi (ſata præparauerit, ſiue clam, ſiue palam emiſſus ſuerit, & in *ſ. alia* deinde, iſtit. de public. iudic. Carrer. *ſ. nono* quæro nu. 2. & 3. in tract. de homicid. Plaza lib. 1. cap. 22. nu. 19. & 20. Detian. in d. tract. crim. lib. 3. cap. 12. nu. 1. Gaill. de pace publ. cap. 14. nu. 20. lib. 1. & pro conatu feudum amitti, tradunt Bald. in cap. 1. *ſ. ſin.* num. 2. ſiue ſecuta ſit mors, ſiue tractatu cum perſeueratione etiam ſi non habuerit effectum &c. quæ fuit prim. cauſ. benef. amitt. Aluazot. ibidem nu. 3. Laudens. num. 11. Præpoſit. num. 3. in ſin. Afflic. in cap. 1. *ſ. item* ſi fratrem nu. 12. & 13. ac ibidem Balzeran. nu. 5. quib. mod. feud. amitt. Afflic. in cap. 1. nu. 1. in princ. an ille, qui interfec. Fratr. dom. ſui; Curt. iun. de feud. par. 4. nu. 39. cauſ. 17. Capyc. vbi ſupra cauſ. 71. Io. Ferrar. Montan. lib. 4. cap. 1. verſ. 6. Mozz. d. tit. ſin. nu. 83. In trigl. cent. ſua feud. q. 91. nu. 78. & ſeq. Scrauder. d. par. 9. cap. 3. nu. 30. Vultei. d. cap. 11. nu. 34. Sconer. d. diſput. 10. theſ. 69. Natta. conf. 174. nu. 13. & 14. lib. 1. Montal. de reprob. ſentent. Pilat. artic. 2. num. 13. item ꝑ ꝑ punitur mandatum, vt per Carrer. d. loco nu. 6. Plaza d. cap. 22. nu. 11. & 15. Scrauder.

d. par. 9. cap. 3. nu. 32. in ſine, Detian. d. lib. 9. cap. 13. num. 15. Czpoll. conf. 36. & feudum amittit, Afflic. d. cap. 1. nu. 7. an ille, qui interfec. frat. dom. ſui, Scrauder. d. loco nu. 32. qui id ſe ipſum limitat nu. 57. poſt Afflic. d. loco, non procedere, ſi mandatarius pœnitentia ductus parricidium non perpetraverit, quod cōſuetudo inferret, & de ſcientia ibidem nu. 33. item & ꝑ punitur ſcientia, vt in l. vtrum, ff. de parricid. & in *ſ. alia* deinde lex, iſtit. de public. iudic. & iſtis locis communiter Doctores teſte Gomeſio tom. 3. reſolu. cap. 3. de homicid. nu. 4. Carrer. vbi ſupra num. 7. & ſeq. Plaza d. cap. 22. nu. 16. & 17. lib. 1. Detian. d. cap. 13. nu. 3. poſt Bald. in cap. 1. de offic. & poteſt. iudic. deleg. & ibidem Det. num. 7. ac in l. culpa caret nu. 8. verſ. & prædicta communis &c. de regul. iur. plures aſſert, & limitat Scrauder. d. par. 9. cap. 3. nu. 33. ꝑ punitur etiam & auxilium, vt in l. frater, l. vtrū, & l. ſciente, & ibi Doctores ff. ad l. Pomp. de parricid. & d. *ſ. alia* deinde, Carrer. d. loco num. 4. & ſeq. plurib. Plaza d. loco nu. 20. Gomeſ. d. cap. 3. nu. 3. in ſine nu. 3. reſolutionum, laꝑe Detian. d. tract. crimin. lib. 9. cap. 13. paſſim por totum, ſic Scrauder. d. loco num. 31. & 32. de quo auxiliante, & conſulente, quod feudum amittat, Affl. in d. cap. an ille, qui interfec. frat. dom. ſui nu. 31. & de omnibus Roſental. in d. c. 10. conclud. 36. num. 14.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LVII.

Amiſſionis feudi, Cauſa L.

T H E M A.

Vaxallus vxorem occidens, vel vaxalla è contra crimen parricidij cōmittit, feudo priuatur. communis, & in eodem crimine incidit vaxallus ſubditum occidēs.

S V M M A R I V M.

- 1 Coniux interficiens coniugem in crimine parricidij incidit.
- 2 Maritus ſiue ſit, aut vxor alterutrum occidens, feudo priuatur.
- 3 Vaxallus ſubditum occidens in crimine parricidij incidit, & ea pœna puniri poteſt.
- 4 Vaxalli loco filiorum ſunt.

¶ 2 1 Coniux

- 1 **C**oniuX interficiens coniugem in crimine parricidij, incidit, vt in l. 3. in fine cum seq. ff. ad l. Pomp. de parricid. Carrer. tract. de homicid. in d. §. nono quæro nu. 39. & seq. Plaza d. l. 1. cap. 22. nu. 3. & seq. Gomef. tom. 3. cap. 3. de homicid. verſ. item etiã iſtud &c. ex communi Detian. in tract. crim. lib. 9. cap. 11. nu. 1. & seq. per totum, Scrad. par. 9. cap. 3. num. 28. & ſiue ꝑ maritus, ſiue vxor vaxalla ſit; tale erimen committens feudo priuari poteſt per l. 1. ff. ad l. Pomp. de parricid. ſic tradit Scrad. d. par. 9. c. 3. nu. 27. quem ſequitur Sconer. diſp. feud. 10. theſaur. 70. vbi idem vult nu. 28. Roſental, d. conſul. 36. nu. 11. item & ꝑ vaxallus, qui ſubditum occidit, in eodem parricidij crimine incidit, ei illa pœna puniri poteſt, vt per gloſ. in §. illud 13. vt in princ. verſic. amariffimis, Aurhent. vt Iudic. ſine quoquo ſuffragio &c. col. 2. tit. 2. Nouella conſtit. 8. per ratione, ꝑ quia filiorũ loco ſunt, & licet gloſ. loqui videtur de collatoribus, poteſt intelligi quo ad omnes ſubditos, Plaza d. lib. 1. cap. 22. nu. 35. citans Montalt. in tract. de reprob. ſententia Pilati, verſ. & hæc ſufficiunt, Roſental. d. conſul. 36. nu. 12. & in gloſ. lit. M.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LVIII.

Amiſſionis feudi, Cauſa LI.

THEMA.

Ob delictum Prælati Eccleſia feudum non amittit, nec id, quod habet commune cum Capitulo, niſi quo vixerit, vulneratus fuerit quo ad partem ſuam, & res ad vſum fabricæ pauperum, & miniſtrorum. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **P**rælati Eccleſiarum, & alij, qui alterius nomine feudum poſſidet.
 2 Prælati, & clerici feuda poſſidentes iuribus laicorum vtuntur.
 3 Feudum pertinens ad Eccleſia Capitulum, & tunc eius delictum non nocet Capitulo, ſed ipſi Prælato per ſuũ Superiorem.

- 4 **F**ructus ſi erogantur in pauperes, aut in ædificijs impendantur delictum Prælati non nocet.
 5 Prælati ob felloniam priuatur de feudo per ſuum Superiorem, & eius menſa ſpectante, ſi ad eum, & ad Capitulum Eccleſie non.
 6 Prælati de feudo ad ſe ſpectantem quamdiu in adminiſtratione extat ob felloniã a ſuo Superiore iudicatur.
 7 Prælati nec ſi cum conſenſu Capituli deliquerit, amittit feudum.
 8 Prælati, & Capitulum niſi iuſta, & neceſſaria cauſa adſit, alienare non poſſunt.
 9 Prælati qui alienare non poteſt res Eccleſie, nec minus delinquendo.
 10 Prælati feudum non amittit, & res ad fabrica, & pauperum non amittantur, quia Dei eſſe dicuntur.

Sunt & nonnulli, qui non proprio eorum nomine, ſed alterius, & alieno nomine ſeu da poſſident, & ſunt vaxalli, ꝑ vt Prælati Eccleſiarum, Adminiſtratores Ciuitatum, Vniuerſitatum, mariti vltiuctuarij, patris legitimi adminiſtratoris filij ſui, tutorum, curatorum, & ſimilium. ꝑ Prælati, & Clerici feuda vel ſua, vel Eccleſie recognoſcunt, & vel ſuo, vel nomine Eccleſie vaxalli ſunt; priore caſu, iure laicorum vtuntur, quia ſunt propria, vel patrimonialia, vt probat text. in §. ſin. ibi (non ſolummodo perſonæ, ſed Eccleſie) de capit. Corrad. & ibi per Scribètes. Secundo caſu diſtingue, aut ꝑ feudum pertinet ad ipſius Eccleſie Capitulum, & delictum Prælati non nocet Capitulo, ſed ipſi Prælato per ſuum Superiorem, Aſſiſt. deciſ. 265. num. 24. in cap. 1. §. ſin. verſ. in rebus vero ſpectantibus ad Eccleſiam &c. de cap. Corrad. (licet præiudicet ipſi Prælato gloſ. in cap. 1. verſ. Regis, vbi Ant. de Butr. & Panormit. num. 18. de dolo, & contumac. Capyc. in inueſtit. feud. cap. feudatariorum delicta col. 2. §. Prælati in hinc fol. 156. Balzeran. in cap. 1. §. ſin. num. 11. 12. & 13. eod. tit. de cap. Corrad. ſentiunt Ripa in repet. l. ſin. num. 175. C. de reuoc. donat. quem ad hoc citat, & ſequitur Scrad. in ſuo tract. feud. par. 2. par. 9. princ. ſect. 9. num. 72. in fine, faciunt, quæ Menoch. dicit in remed. recuper. poſſeſſ. nono nu. 120. & ſeq. & Roman. conſ. 284. triplici ex capite &c. nu. 4. ſed ꝑ ſi ex fructibus feudi aliquid in ædificio, aut in pauperes, vel alias Eccleſie neceſſitate impendi debet Prælati delictum in eo nõ nocet, qui in hoc impendi oportet per tradita per Rip. & Menoch. d. citis in locis, & ſentiunt omnes in d. §. ſin. dum tradunt ꝑ Prælatum ſaltem

saltem utilitatibus ad ipsum, seu mensam suam pertinentibus ob felloniā priuari per suum Superiorem: si verò feudum commune est Prælati, & Capituli (vt quædam bona Prælati, & Capitulum commune habere solēt) & est idem quo ad partem, vel portionem Capituli non præiudicare, & solum Prælato quo ad partem, & portionem suam, dicunt Afflict. in allegatis locis, Pannorm. in cap. votum nu. 19. de foro compet. & Felin. in cap. 1. num. 7. in princ. de præscr. Capyc. vbi supra nu. 5. limit. secūda erit &c. Balzeran. loco allegato num. 13. vbi & alij hoc sentiunt, & Aluar. num. 2. ibi &c. si vero feudum ad mensam Prælati, pertinet ipsius Prælati & felloniam cōmittentis quamdiū ipse in administratione est per suum Superiorem iudicandum, ex text. in d. §. fin. de capit. Corrad. ibiq; glos. Iacob. de Bellovisu, Isern. Nicol. de Neap. Bald. nu. 2. Affl. Aluarot. num. 2. Præpos. Laudens. nu. 1. Ra-uenn. & reliqui, nec est contra dictos dicit Rosental. conclus. 3. num. 3. cap. 10. & post Prælati remotionem, vel mortem ad successorem eius in prælatura, vt vnanimiter omnes notāt in d. §. fin. de cap. Corrad. glos. in verb. ad Regem, Beluis Isern. Bald. Laudens. Aluar. Præpos. Rauenn. Affl. Schench. Baro Octoman. Balzeran. & alij, Cuiac. tit. 49. tit. 4. & omnes sic explicant, Ecclesiam damnū non pati, sed Prælatum delinquentem in eo, quod viuens habere debeat, Ar-dizzon. in summa tit. quib. mod. feud. amitt. rub. 67. vtrum vaxallus alicuius Vniuersitatis, Blanc. lib. 2. cap. 3. nu. 6. Capyc. in inuestit. feud. cap. feudatariorum delicta col. 3. §. Prælati delictum &c. fol. 156. & cap. feudorum dominium col. 14. §. 18. fol. 173. Hostiens. in summa tit. de locat. §. qualiter cōtrahatur scriptura interueniente, vers. quid ergo si factus sit non soluendo &c. Abb. in d. cap. verum num. 19. de foro compet. Han-netton. lib. 3. cap. 10. Duaren. cap. 15. num. 6. Iaf. in epit. feud. cap. 10. num. 77. Sonsbech. cap. 13. num. 66. in fine, & seq. latè Corbul. de iure emphyt. eaus. amiss. feud. cap. 15. ampli-at. 22. nu. 4. & ampli-at. 27. nu. 22. Mozz. de feud. tit. fin. nu. 121. vers. sed quæro &c. Scra-der. de feud. partic. 2. par. 9. sect. 9. q. 37. n. 70. sequitur Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. eit. de feud. §. quoniam, vers. quarto quæritur ex communi, Clar. in §. feudum q. 67. Rosental. in d. conclus. 3. num. 3. nec si cum

7 & consensu Prælatus deliquerit, feudum amittit, de communi testatur Rosental. c. 4. concl. 3. nu. 4. & 20. & bene declarat nu. 24. 25. & seq. & non amittit nisi ad eius vitam ob quamcumq; culpam omissionis, siue cō-

missionis, quia Prælatus est Procurator Ecclesie, cui obesse nequit, cap. delictum de regul. iur. in 6. vbi Dyn. nu. 2. Isern. in d. c. 1. §. similiter in addit. 2. num. 18. & in d. §. fin. nu. 21. vers. hæc omnia cessant. de cap. Corrad. Afflict. ibidem nu. 2. Menoch. de remed. recuper. possess. nu. 106. quia & Prælatus, & Capitulum nec de communi consensu expressè nisi iuxta, & necessaria subsit causa, & sollempnitatibus adhibitis, res, & feuda Ecclesie alienari non posse iuxta formam Paulinz, per text. & in glos. in clement. 1. de reb. Eccles. non alienand. cap. ad nostram, vbi glo. Doctores, & omnes Canonistæ, Laudens. in cap. 1. num. 71. & 84. Blanc. cap. 6. nu. 9. & 10. lib. 1. Det. conf. 142. num. 2. & 4. Misinger. respons. 30. decad. 3. Euerard. conf. 74. Curt. iun. conf. 30. num. 2. qui addit duos alios casus, & eum communem Author est in lit. A. nu. 81. eamq; Cameram Imperiale in iudicando sepius secutam esse, & esse magis communem, ac vetiorem ex pluribus probat Mascard. conclus. 75. num. 6. & seq. tom. 1. & ex alijs Rosental. de feud. cap. 4. conclus. 18. in glos. 6. & Menoch. remed. recuper. 9. nu. 105. per cap. sine exceptione 12. q. 2. Corbul. de iur. emphyt. causa, seu capite amissionis 15. ampli-at. 27. num. 51. Prælatus & Capitulum expressè alienare res communes, & Ecclesie alienare non possunt, nec minus & tacitè delinquendo Menoch. & alij dictis locis cum fauore tertij, & hic Prælatus Ecclesie alienare prohibitus, nec delinquendo alienare potest. l. Staius Florus, §. fin. ff. de iure fisci, & est theoricè Bart. in l. si quis in tantam num. 12. C. vnde vi, & in l. si finita, §. de vectigalibus nu. 12. vbi Alexand. num. 44. Castrens. num. 7. Roman. num. 15. ff. de damno infecto, Bald. in l. emancipatum, §. sed, & si pater num. 2. ff. de Senat. Afflict. in cap. 1. §. præterea, vers. glos. 3. num. 2. quæ fuit prima caus. benefic. amitt. & in constitut. huius Regni hac editali num. 5. lib. 3. Curt. iun. de feud. par. 5. num. 5. in fine, Thom. de Marin. de qualit. & gener. feud. tit. 3. num. 23. Molin. de primogenit. hispan. lib. 4. cap. fin. num. 7. Pistor. quæst. iur. lib. 2. part. 1. quæst. 16. num. 13. Alex. conf. 23. n. 3. & 6. lib. 1. facit lex si filius C. de bon. proscript. Clarus in §. feudum quæst. 67. Aret. conf. 14. viso &c. num. 7. vers. sicut enim &c. & proinde ob delictū Prælati feudum non amittitur, vt diximus, & res ad vsum pauperum, & fabricæ non amittuntur, quia Dei esse dicuntur, Afflict. in d. §. fin. num. 2. in princ. & nonnulli alij de capit. Corrad. Abb. in cap. 1. de dolo, & contumac. num. 9. Menoch. de remed. recuper.

cuper. possess. 9. num. 106. argum. cap. ex eo, de elect. in 6. & num. 108. per cap. vlt. nu. 16. quæst. 2. cap. quatuor, cap. confessio 12. q. 2. cap. pastoralis, de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capit. Aret. conf. 114. nu. 2. in fine.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LIX.

Amiſſionis Feudi, Causa LII.

THEMA.

Ciuitas, Vniuersitas, siue Communitas vaxalla feudataria delinquendo, feudum amittit, quando Governatores, siue Administratores, vel pars nomine Vniuersitatis, ratum habuit, vel conuocato consilio, vt solitum communis.

SUMMARIUM.

- 1 Mandato quantumuis generali nunquam potestas delinquendi concessa intelligitur.
- 2 Vniuersitatis factum subditis onerosum non esse in his, quæ ad officium eorum, non semper spectat.
- 3 Vniuersitatum Administratores, sicut & Prælati alienare prohibentur, cum qui favore tertij non alienat, nec delinquendo.
- 4 Vniuersitatis administratores dum delinquunt feudo Vniuersitas ipsa priuatur.
- 5 Administratores Vniuersitatis delinquendo, si ab Vniuersitate non puniuntur, videtur delictum ratificatum, & nu. 10.
- 6 Ratihabitio non minus in delictis, quam in alijs retrahitur, & mandato equiparatur.
- 7 Ratihabitio fit de delicto nomine ratificantis factum.
- 8 Ratificans in dubio censetur ratificare suo nomine gestum.
- 9 Ratificans puniri potest quando in delicto factum plures interuenire possunt, quod fallit in delicto carnis, nisi in odium nomine alterius fit factum.
- 10 Delictum tractum temporis habes successivum à concubibus tolleratur, non pu-

niunt, nec eijciunt hostes censetur ratificatum, & feudo priuari.

- 11 Vaxalli onus tenentur pro posse arcere, & repellere contra dominum quid facientes, vel machinantes, & si non possunt cito domino denuntiare.
- 12 Vniuersitas Senatus Consilium, populusq; deliberato animo, & consilio habito delinquens, feudo priuatur.
- 13 Vniuersitas si consilio congregato iuxta solitum agit contra dominum in dubio, in crimine Maiestatis incurrit.
- 14 Vniuersitas non precedere communi consilio, si offendit Episcopum, & captiuat Cardinalem.
- 15 Vniuersitas etiam cum conuocato consilio si quid contra dominum agit, incidit in crimen Maiestatis, nisi particularis fecisse dicatur, non incidit in crimen.
- 16 Vniuersitas actum non conuocato consilio factum potest impugnare, sicut pupillus factus maior.

Administratores Ciuitatum Vniuersitatum, & Communitarum magnam, cum Prælati affinitatem habent, sicut Prælati Procuratores, & Mandatarij negotiorum, ipsius Vniuersitatis sunt, & notum est, quod in mandato & quamuis generali, & cum libera, nunquam facultas delinquendi commissa intelligitur, per text. in l. 1. §. 1. vbi Bart. & alij, ff. quod iussu, l. si Procurator, §. Celsus, ibique Bart. nu. 3. & seq. Castren. num. 9. & seq. Iaf. nu. 16. & alij, ff. de condit. indeb. Bal. in l. 1. §. si Procurator nu. 2. & ibi Bart. num. 3. & 4. & alij, ff. si quis ius dic. non obtempor. Castren. num. 4. & 5. Iaf. num. 8. Det. num. 6. 13. & 14. in cap. sanè num. 1. not. 1. de offic. deleg. Bart. in l. seyo amico, §. Medici, ff. de annu. legat. & in l. aut facta, §. fin. num. 11. ff. de pen. Det. & Cagnol. in l. aliud, §. refertur, nu. 20. eodem Fælin. in cap. nouit, num. 9. limit. 6. de iudic. & in cap. 1. num. 8. vt lite non contest. vbi Abb. num. 27. Scrad. de feud. par. 2. par. 9. sect. 9. nu. 52. in terminis. Oldrad. conf. 315. per tot. Alex. conf. 105. num. 33. lib. 3. Curt. iun. conf. 149. & quod tradit Grauet. conf. 957. num. 12. lib. 5. Vniuersitatis & factum subditis onerosum non esse (in his, quæ ad officium eorum non semper spectant) Zuza in Thesaur. recept. content. sub lit. P. num. 309. & seq. ex communi, quam refert Rosental. de feud. cap. 10. concl. 4. in glof. lit. D. in fine.

- 3 Item & Vniuersitatum administratores, sicut Prælati alienare prohibentur, cum non suo, sed favore alterius administrant, & regula

gula est, quod qui fauore tertij alienare nequid, etiam delinquendo illi tertio præiudicare non potest, Menoch. Remed. recuper. poss. part. 9. num. 105. Bart. in l. si quis in tantam col. 3. C. unde vi, & inquit omnes sequi Afflict. in Constit. huius Regni, incip. ac ædicali num. 5. lib. 3. Alex. conf. 30. quoniam num. 10. lib. 1. qui alios adducunt, & Rosental. cap. 10. conclus. 4. num. 4. & in gl. lit. E. Cum ¶ ergo administratores Ciuitatis, Vniuersitatis, siue Communitatis, aut Collegij delinquant, priuatione feudi digni, etiã quod delinquens esset Ciuitas ipsa Vniuersitas, Communitas, & Collegiũ, ad quos feudum concessum fuerat, ex quo vti Procuratores, & Administratores, & nomine tertij feuda tenebant delinquendo, etiam si vna pars Ciuitatis deliquisset contra dominum feudum ipsum nõ amittunt, vt in specie voluit Laudens. cap. 2. num. 15. Bald. nu. 1. quib. mod. feud. amict. Aluar. nu. 12. Blanc. 2. feud. 1. num. 20. Zas. part. 10. nu. 71. Mozz. tit. ex quib. caus. feud. amict. num. 106. quam communem esse opinionem affirmat Curt. iun. part. 4. num. 12. Rosental. d. conclus. 4. num. 3. & 4. Sed hoc fallit. Primò, ¶ quando tales Administratores, vel priuati Ciues nomine Vniuersitatis, & Ciuitatis, etiam sine mandato offendissent Dominum feudi, rerum eos delinquentes puniendo, vel eijciendo ipsam Ciuitatem tale delictum non ratificasse cõsetur, vt in terminis dicit Blac. in sua sum. de feud. in cap. 1. num. 20. lib. 2. Scradet. de feud. sect. 9. nu. 38. fol. 5. & quod tunc iudicatur delictum ratificare Felin. in cap. dilectus num. 8. de Simon. & in cap. cõ omnes num. 32. de Constit. Bal. in cap. dilectus de ordin. cognat. Ias. in l. Ciuitas nu. 3. vbi alij, ff. de reb. cred. Menocch. remed. recuper. possess. part. 9. nu. 126. & 124. Misyn. obseruat. 79. num. 5. cent. 4. cum delictum suo nomine gestum ratificantem obligat Ang. in l. si Pupilli, ff. si ergo, ff. de negot. gest. cap. ratum, & ibi Dyn. de Reg. iur. in 6. cap. cum quis de sentent. excom. in 6. cap. si parte Decani de rescript. sic Castrel. in l. 3. ff. si Procurator, num. 3. Det. nu. 9. & 15. quod quisquẽ ius in alium statuerit, & in terminis sic firmat Corn. conf. 224. num. 9. in fin. lib. 4. Ancharan. conf. 158. Aretin. conf. 263. circa primum num. 3. Curt. Sen. consil. 21. num. 6. Soares in Thesaur. recept. sent. num. 7. ratum in lit. V. num. 13. & Clarus lib. 5. sentent. ff. fin. q. 87. num. 5. Et ¶ ratihabitio minus in delictis, quam alijs retrotrahitur, & mandato æquiparatur, vt est text. in l. 1. ff. de iecisse, vers. etsi cum quis, vbi gl. & Bart. num. 1. ff. de vi, & vi arm. Dyn. in

cap. ratihabitioem, num. 3. de regul. iur. in 6. & in cap. cum ad sedem de restit. spoliat. Bal. in l. non idẽ minus num. 21. vers. 11. queritur, C. de accusat. Det. in l. semper qui non prohibet nu. 8. de reg. iur. Roman. in conf. 105. num. 2. Castrenf. in conf. 423. num. 6. lib. 1. & communem dicit Gaill. lib. de pignorat. obseruat. 7. num. 7. Detian. in tract. crimin. lib. 9. de malefic. cap. 38. nu. 1. Dummodò ¶ tale delictum nomine Vniuersitatis ratificantis sit gestum, vt diximus, & volunt gl. Bal. Dyn. Castrenf. & alij in dictis locis supra allegatis, Detian. vbi supra nu. 2. Plaza in epit. delictorum, cap. 17. nu. 6. ex communi Aretin. d. conf. 163. num. 3. & Soares d. lit. R. num. 3. & ratum habens ratificet, tanquam suo nomine gestum gl. & Bart. in d. ff. de iecisse, Castrenf. dicto loco num. 6. Grammat. conf. 20. num. 5. Ang. in tract. Malefic. in vers. Sempronium mandatorẽ num. 34. Plaza d. loc. Clarus ex communi in d. quest. 87. num. 5. in fine ¶ addens in dubio ratihabitioem ceteri ratificasse, tanquam suo nomine gestum, post Salicet. in l. non idẽ minus num. 31. C. de accusat. & additur aliud requisitum, ¶ vt ratificans delictum, puniri possit, quando in ipso delicto plures esse possent ad delinquendum, quod fallit in delicto carnis, vt in stupro, adulterio, & alijs, nisi in odium, & ad iniuriã nomine alterius sit gestum, vt diximus in Dilucidatione 44. hac eadem parte, item si ¶ delictum habet tractum temporis successiuum, & à ciuibus tolleratur, & non puniant, neque eijciant se se delicti faciunt participes, vt in recipiendo hostes, & illis obediendo, tali casu censetur tale delictum ratificatum, vt tradit Ioan. Andr. in d. cap. dilectus puta bellum, rebellionem, prodicionem, vel aliud contra dominum ratum habere, vt puniri possit, vt per Salic. in l. 1. C. de seditiof. Ias. in d. l. Ciuitatis nu. 4. ff. de reb. credit. Felin. in d. cap. dilectus num. 2. de simon. & ibi Anan. Cardin. & Ancharan. in clement. 1. de pœn. Boer. in tract. de sedit. in 7. præsuppositione nu. 9. Afflict. in decis. 186 nu. 2. quem refert, & sequitur Menoch. d. remed. 9. num. 127. Gigas in tract. de crim. l. 2. Maiest. in rub. de rebell. q. 12. num. 4. Gaball. milleloq. in par. 2. num. 2. Anchar. d. conf. 158. nu. 12. Iason in præd. conf. 139. lib. 4. Det. in conf. 486. in fine num. 13. & ibi Paris. conf. 151. nu. 72. lib. 1. Roland. a Valle conf. 66. nu. 22. & 18. lib. 2. Misinger. obseruat. 84. centur. 4. Gaill. de pace publ. lib. 2. cap. 9. nu. 531. & seq. & tali casu alios taliter delinquentes non eijciens, seudo priuari, etiã si conuocato consilio, & talia ratione singulari

gulari premia non susceperint, aut de illo consilio non constet, vt in specie tradit Scra-
der. de feud. partit. 2. part. 9. princ. sectio. 9.
q. 35. nu. 8. vers. tertio Ciuitas propter deli-
ctum, & est communissima etiam si fuerit
momentaneum, si Ciuitas conscia hoc do-
mino non denuntiauerit, vel delinquentibus
non resisterit cum possit, argum. cap. 1. de
noua forma fidelit. cap. 1. §. propterea, & ibi
Doctores, quæ fuit prima caus. benef. amitt.
l. 2. ff. de noxal. action. cum similib. Albert.
11 Brun. conf. 28. nobilis domine nu. 11. † cum
omnes vaxalli tenentur pro posse arcere, &
repellere quos contra dños quid facientes,
vel machinantes, & si impedire non possunt,
saltim quam cito domino denuntiare, Affl.
in cap. 1. §. præterea, quæ sit pri. caus. benef.
amitt. num. 22. ac quod vaxallus dominum
vers. in facto defendere tenetur nu. 26. Ias.
in l. in illa stipulatione nu. 3. ff. de verb. obl.
Scra. d. par. 9. cap. 4. num. 40. Abb. in c. 1.
num. 9. de restitut. spoliat. Carrer. in tract. de
homicid. §. 4. nu. 19. & §. 6. nu. 63. & text. in
d. cap. 1. ibi (quod nunquã scienter ero &c.
& paulò post, & si impedimentum præstare
nequero, quam cito potero enunciabo, ac
ibi omnes, quæ sit prim. caus. benef. amitt.
& ex alijs Rosental. cap. 10. conclus. 17. in
12 glos. literis O o. item † si omnes homines
Ciuitatis, aut Vniuersitatis, aut Senatus, vel
Consilium populus uè re vera præsumens
deliberato animo, & consilio habito deli-
ctum aliquod feudi priuatione dignũ com-
miserint, & Ciuitas, vel Vniuersitas feudo
priuari possunt, Isern. in cap. 1. §. fin. num. 3.
de capit. Corrad. & in cap. 1. §. si quis homi-
nem notab. 10. num. 3. de pace tenend. vbi
Afflict. num. 12. cum seq. Præposit. in cap. 1.
in princ. quib. mod. feud. mitt. Curt. iun. in
tract. feud. par. 4. num. 155. in fine, Scra. d.
par. 1. par. 9. princ. sect. 9. nu. 50. & seq. q. 35.
13 Alex. conf. 13. num. 9. & 10. lib. 6. & † Vni-
uersitatem, & Ciuitatem, Collegium, vel
Communitatẽ absque dubio in crimen læsæ
Maiestatis incurrisse, si in consultando, &
& dando voces, si seruata forma cõgregan-
di præmissis sono tubæ, aut campanæ; idem
præposita parte in consilio, & datis vocibus
secundum solitum, vt per Bald. in conf. 238
nu. 1. lib. 1. & clarè Iason in l. ciuitas col. 1.
ff. si cert. petat. Hippol. de Marsil. in pract.
crim. in §. constant nu. 17. Cardin. in clem. 1.
vers. Ciuitas in 2. quest. & ibidem Imol. col. 2.
Ang. in d. conf. 163. cum multitudo. Castren.
conf. 104. in causa Sforzij col. 1. lib. 2. Corn.
14 conf. 114. col. 1. 2. & 3. lib. 4. † ideo duæ re-
feruntur opiniones, vna per Aret. conf. 164.
quod non incidit in hoc crimen occiden-

do Archiepiscopum, & captiuando Cardi-
nalem, quia non fecerunt præcedente de-
liberatione, & consensu communi, pro quo
facto consuluit Hieron. Tortus inter conf.
Anton. de Butrio conf. vlt. & Alex. conf. 13.
num. 10. lib. 2. & ideo legitur apud Gellium
A&ic. l. b. 7. cap. 3. quod Cato rediens in
Senatu defendit hoc crimen accusatum, quod
scilicet vulgus palam dixisset defendendum
esse Philippum Macedonem Regem eorũ
amicum, & confederatum contra Populum
Romanum, qui ei bellum indixerat defen-
dit, in quam Cato ea sola ratione, quod nul-
lum de ea re cõuocato consilio pro more
15 publicũ factum fuisset decretum, † altera
ibi de qua per Mile. in suo repert. in vers.
Vniuersitas vers. 14. quod Vniuersitas te-
netur hoc crimine, etiam si non præcesse-
rit deliberatio, & consilium, eo ipso, quod
omnes de Vniuersitate, vel maior pars quid
fecerunt, quia in dubio nomine Vniuersita-
tis id fecisse censetur, l. aliud, §. refertur, de
regul. iur. dicens, nullo iure caueri, quod re-
quititur sonus campanæ, & præcedens de-
liberatio, respondens etiam contrarijs, di-
stinguens, si maior pars fuerit nomine Vni-
uersitatis non præcedente deliberato con-
silio tenetur Vniuersitas, aut exprimunt fa-
cere nomine proprio, & non tenetur Vni-
uersitas, aut nihil exprimunt, & tenebitur
nomine Vniuersitatis fecisse, & adhuc tene-
tur Vniuersitas, vt videtur tenere glos. in l.
sicut, §. 1. vers. non debetur, sed non est re-
cedendum à communi, quam tenet Det. in
conf. 667. num. 9. & conf. 621. nu. 7. quia ma-
ior pars tunc præiudicat minori, quando
actus factus est secundum formam solitam,
vt omnes tradunt in cap. cum omnes, de
constit. Det. in conf. 151. num. 54. & ita tenet
Detian. in tract. crim. lib. 7. cap. 7. num. 9. &
bene explicat Iacob. Donau. in tract. Ioan.
de Terrarub. cõtra rebel. art. 9. tertij tract.
in vers. Vniuersitas per multa, & Detian. d.
16 num. 9. in fin. subdit, † si non fuerit serua-
ta forma quilibet de Vniuersitate poterit
hunc factum tanquam nullum impugnare,
& communem tradit Hieron. de Tort. in-
ter conf. Ant. Butr. conf. vlt. & sic Vniuersi-
tas in casibus præcedentibus feudum amit-
tit, & in casibus prædictis Vniuersitas cum
fuerit in dolo, non restituitur, sicut pupil-
lus factus maior, vt ex multis firmat Ro-
sental. de feud. cap. 10. concl. 4. nu. 13. vers.
quare si non fuerit in dolo, firmat Vniuersi-
tatem restitui posse in integrum, puta si
omittendo peccet, inuestiturã non petendo
tempore legitimo, sic Socc. iun. conf. 115. nu.
27. lib. 2. Scra. d. par. 9. princ. nu. 50.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LX.

Amissionis Feudi, Causa LIII.

THEMA.

Marito tenente feudum dotale vxoris, appretiatū consignatum delinquente contra dominum feudum amittit: si vero simpliciter absque pretio non, & sic è contra si vxor deliquerit, feudū mariti non amittitur.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** eudum per mulierem datum appretiatum in dotem marito ipso delinquente feudum amittitur.
- 2 Feudum dotale ob non praestita seruitia amittitur.
- 3 Embiteusis dotalis ob redditum non solum amittitur.
- 4 Extimatio facit emptionem rei dotalis, & sic dominij translationem operatur.
- 5 Feudum datum extimatum in dotem per maritum, vendi potest, & sic delinquendo amittitur.
- 6 Feudum per mulierem datur in dotem marito etiam sine assensu.
- 7 Mulier se dotans quodam naturali iure inspecto, dominium rei dotalis retinet.
- 8 Maritus in re dotali est procurator uxoris, & proinde ob eius feloniam feudum non amittitur.
- 9 Maritus quia uti procurator uxoris sicut & Pralati, vel administratores delinquens ad eius vitam feudo, & commoditatibus ipsius priuatur.

IN hoc est distinguendum, aut feudum est vxoris paternum suorumque maiorum, vel emptum, & per em marito & in dotem appretiatum datum est cum sollempnitatibus requisitis, aut vero ipsum feudum simpliciter per mulierem datur in dotem absque pretio, vel eo forsan nominato ad finem constituendi dotarium, siue quartam, vel antefatum. Priore casu marito delinquente, taliter quod feudo cadat, feudum amittitur in perpetuum, dicit Ifern. in cap. 1. nu.

10. vers. feudum hoc non solueret &c. de cap. Corrad. vbi nu. 1. dicit se & vidisse per di feudum dotale propter non praestita seruitia, vbi sequitur Praeposit. in §. fin. num. 2. ante medium, vers. dicit hic, Andr. & Affl. num. 10. veritatem esse dicunt indistinctè amitti, Paris de feud. reintegr. cap. 92. nu. 4. Blanc. in summa feud. lib. 2. cap. 4. nu. 8. sequitur Thom. de Marin. in tract. de gener. feud. tit. 11. nu. 67. argum. l. 1. & l. si feudum, ff. de feud. dotal. idem in specie assert Corbul. de iure empht. caus. amitt. 14. ampl. 22. num. 4. & seq. vbi nu. 1. idem de emphiteusi statuit post Specul. tit. de locato, §. nunc aliqua quæst. 3. num. 127. & sequitur Hostiens. in summa tit. de locato, §. quid sit natura contractus emphiteutici, vers. quid sit emphiteusis, idem quoque si de damno infecto non caderit, Paris de Puteo, Specul. & Corbul. dictis locis, & ratio est prompta, quia & extimatio facit emptionem rei dotalis, & sic dominij translationem operatur, iuxta text. in l. quoties, de iure dotium, vt glos. & DD. omnes Afflict. Det. Castren. & DD. in l. extimatis, in l. seq. ff. solut. matrim. & notant Doctores in l. si inter, C. de iure dotiū, in l. quoties, ff. eodem, quam sententiam cōmunem esse censuit Boer. decis. 327. nu. 11. Afflict. decis. 270. Roland. à Valle conf. 92. lib. 1. Soccin. conf. 56. & 57. lib. 1. vbi distinguit ad materiam, & hoc si extimatio facta sit tempore traditionis feudi, seu fundi, secus si postea vt per Aret. conf. 84. quem refert, & sequitur Neuz. in Silu. nupt. vers. diuini non est nubendum nu. 72. vers. limita. primo, & tali casu posset per maritum alienari, vt in d. l. extimatis, & ibi per Doctores, & in locis iam dictis si alienare potest ergo ei delinquendo amittere per d. l. Staius Florus, de iure Filci, cum vulgatis, & ex prædictis, vel si dominus inuestiat maritum non facta mentione rei feudalis tanquam dotalis, vel parafrenalis, sed tanquam de re propria, vt explicant Doctores, at in d. cap. 1. an marit. succ. vxor. in beneficio, vbi Beluif. Petr. de Ceruo. Nicol. de Neap. Hier. Bald. num. 1. Aluarot. num. 1. Laudens. nu. 4. & 6. Praeposit. nu. 1. Rauenn. & Afflict. nu. 2. Schench. in princ. nu. 1. Host. Balzeran. nu. 6. & 10. vers. limita, & Cuiacius tit. 12. lib. 1. Pic. in d. tit. an maritus, vbi etiam Ardizzone. & Blanc. Scheueid. par. 6. cap. 6. num. 6. Vulteius de feud. cap. 9. num. 122. secundo casu quando feudum per mulierem suo viro datur simpliciter in dotem, & potest etiam sine domini consensu, vt est text. in cap. vn. de inuestit. quam Titius accepit à Sempronio, vbi Bald. Aluarot. nu. 1. Laudens. nu. 2. Rauenn.

Rauenn. Schench. nu. 1. & Hotoman. text. item apertus in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis mascul. in §. donare, C. qual. olim pot. feud. alien. Bald. num. 6. Aluarot. num. 8. Præposit. nu. 2. Afflic. num. 7. & 8. Laudens. num. 10. Rauenn. Schench. nu. 11. Balzeran. num. 6. & 23. & text. sequitur Afflic. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. sect. 4. num. 25. in fine, Raynaud. ibid. §. habito nu. 19. Ifern. nu. 13. vers. item quando mulier, ibique communem dicit, & probat Camer. fol. 82. lit. S. & seq. & in iudicando sequi velle fol. 83. lit. G. Jacob. in vers. ita etiam quod ipsi &c. nu. 18. communem conclusionem asserunt Curt. jun. par. 4. nu. 93. atque ita obtinuisse Capyc. cap. feuda. pro dote col. 2. vers. aut sumus in muliere &c. fol. 176. Iason quoque communē par. 8. nu. 69. & sequitur par. 9. num. 8. in fin. Sonfbeck. d. par. 12. nu. 79. & seq. Duaren. par. 12. num. 9. Handerton. lib. 3. cap. 5. & Vulceius cap. 10. num. 46. Borcolt. par. 8. nu. 36. Mozz. tit. fin. num. 133. vers. alia opinio, & sub tit. de his, qui feud. dar. & accip. poss. num. 7. sed Scrad. par. 8. cap. 1. num. 35. declarat. 4. ampliat. 10. Vuetsembec. cap. 11. nu. 4. Ias. in authent. res quæ num. 26. C. commun. deleg. Boer. decis. 130. nu. 10. Felin. d. cap. quæ in Ecclesiariū nu. 75. de constip. facit lex sciendum, qui fatid. cogant. Caccia lup. obseruat. 22. num. 2. Oldendorp. class. 5. post actio. 17. vbi de action. benefic. in feud. art. 1. num. 2. Bald. conclus. 108. nu. 3. lib. 1. Roman. conf. 457. incip. circa propositam conclusionem num. 4. & ibi additio super ver. nec potest, Loffred. conf. 9. nu. 2. & conf. 33. Illustri quondam Sancia nu. 9. Scruff. conf. 69. nu. 7. 8. & 9. centur. 3. Iason conf. 66. breuiter omissis, versic. bene verum est lib. 1. Bero. conf. 119. nu. 86. doctè maturando, & conclusionem hanc pertractat, quem sequitur Burlat. conf. 132. petita nu. 21. lib. 1. Vurm. in tract. obseruat. tit. de feud. obseru. 22. Mifinger. obseru. 86. nu. 4. communem conclusionem testatur Clarus in §. feudum q. 36. Rosental. cap. 9. in glos. lit. F. tale feudum nō alienat, quia ꝛ. femina se dotans quodam naturali iure inspecto. adhuc aliquando dominium remanet penes ipsam, l. in rebus, C. de iure dotium, & constante matrimonio vititur usufructu ad commoditatem suam, l. vbi adhuc, C. de iure dotium, ex qua ratione vtiliter domina dici potest, iuxta terminos cap. 1. §. fin. in quib. caus. feud. amitt. vnde cum maritus sit procurator vxoris, & illud dominium, aut ius sibi in feudo acquisiuit, ac potest vxor pro arbitrio repetere, vt est text. in l. fin. C. de pact. conuent. l. ma-

ritus, ff. ad l. falcid. vbi Bart. nu. 3. Castrenf. num. 4. & Alex. nu. 3 & 4. & conf. 63. nu. 5. & seq. lib. 2. & sequitur Couar. in epitom. lib. 4. decretal. cap. 7. §. 1. nu. 2. quia maritus propter eius feloniam, siue delictum non magis priuatum, quam si procurator, aut substitutus alius esset vt supra de Prælat. & administrat in præcedentibus dilucidationibus diximus Scrad. vbi supra nu. 75. vers. quod procedere iudico, & ꝛ. maritus quia ad instar Prælati, administratoris, vel procuratoris est, qui ob eorum delicta feuda non amittunt, vt in præcedenti Dilucidatione: maritus ob eius feloniam, vel delictū ipse tantum feudo, aut eius honoribus, & commoditatibus priuatur quoad vitam ipsius, post mortē vero eius feudum vxori sit redendum omni cōtradictione, aut distinctione cessante sit maritus soluendo, aut nē dicit Raudens. in cap. Imperialem, §. firmiter nu. 54. de prohib. feud. alien. per Federic. Iacob. de Sancto Georg. in vers. & promiserunt eidem tantum &c. nu. 31. qui se ita in facto testatur, & sequi videtur Capyc. in inuestit. feud. vers. feudatariorū delicta col. 3. §. maritus delinquens fol. 157. Tiraquell. de contract. conuent. §. 83. glos. 1. nu. 31. Scrad. par. 2. par. 9. princ. sect. 9. num. 73. & sequent. vers. secundo concludo &c. vbi latè Angel. conf. 245. omne datum nu. 22. Bald. conf. 476. ex actis factis nu. 2. vers. in contrarium lib. 4. facit sic rectè Authent. siue à me, ad Senat. Conf. Velleian. d. in rebus, C. de iure dotium, Rosental. cap. 10. concl. 5. lit. D. & sic concluditur ob delictum mariti feudum inextimatum in dotem datum mulierem nō priuari, & sic è contra maritum ob delictum vxoris, maritum eius feudum non amittere; cum in hoc casu extranei ad inuicem reputantur, & ad inuicem non præiudicantur in feudo, nisi quatenus vniuscuiusque iuris durat.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXI.

Amiffionis feudi, Causa LIU.

T H E M A,

Patre legitimo administratore bonorum filij, inter quæ est feudū delinquente, feudum ipsum non amittit, communis.

SUM-

S V M M A R I V M.

- 1 **F** eudum non amittit, qui iure feudi nō habet, cum priuatio inducit habitum.
- 2 Pater administrans feudum maternum filij delinquendo non amittit.
- 3 Pater pro feudo filij non est verus vaxallus, sed iure patrio tenet, & peculium profectitium filij non amittitur nisi in certis casibus.
- 4 Filius eius peculium aduentitium castrense, vel quasi ob delictum patris non amittit.
- 5 Pater tanquam administrator filij fidelitatem iurat, delinquens vsufructum ei spectantem amittit.
- 6 Usufructus patris ob eius delictum commissum cui deferatur.
- 7 Filius nihil habens confiscatis bonis, est alendus.
- 8 Usufructus ob delictum patris administrantis feudum, & bona filij non amittitur, sed consolidatur cum proprietate in beneficium filij.

1 **F** eudum ꝛ nemo committere potest, nisi qui iure feudi habeat, cū priuatio præsupponit habitū, arg. l. nam & si ibi post defectum autem, ff. de iniust. rupt. & irrit. facto testam. l. decem, ff. de verb. oblig. & alterius delictum in alterius damnnum redundare non debet, de regul. iur. l. pœnam, C. de pœnis, vnde si ꝛ pater administrans feudum forte priuatione dignum, feudum non amittere, ex adductis supra in præcedentibus de prælato, & marito delinquentibus, quia ꝛ pater non est verus vaxallus, sed iure patrio feudum cognouit, nec etiam de iure communi ob delictum patris peculium filij profectitium publicatur, nisi fortè in casibus suis vt videri potest, ex text. in l. 3. §. sed vtrum, & ibi glos. & Doctores ff. de minor. & in l. si finita, §. si de vectigalibus, vbi Roman. nu. 12. de damn. infect. vbi sentit Bart. num. 12. Salicet. in l. si post hoc, §. si quis num. 3. C. de bon. proscript. Bald. in l. executorum nu. 30. vers. modo quæro & c. C. de execut. rei iudic. & num. 4. & in l. penult. C. qui bon. possess. ceder. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 126. Bart. Socc. cons. 121. permittenda est & c. num. 20. lib. 4. per l. 3. §. sed vero in fin. ff. de minor. vbi Bart. & alij Menoch. remed. 9. num. 73. & etiam Bald. in l. si filius nu. 2. C. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. filio quidem munera peculium, vt ex eo satisfiat creditoribus peculiaribus, qui Fisco præferuntur, nō vt hoc lucretur, quem

ita sequitur Alex. in d. l. si finita, §. si de vectigalibus nu. 46. & 47. ff. de damno infecto, Egid. Boff. in tract. crim. tit. de publicat. bonor. nu. 71. Clar. lib. 5. recept. sent. §. fin. q. 78 nu. 14. minus ꝛ peculium aduentitium, aut castrense, vel quasi ob delictum patris amittit filius, ex quo aduentitij proprietates aliquando cum vsufructu ad filium familias pertineat, toto titulo de bonis maternis, l. cum oportet, & toto titulo, C. de bon. quæ liber. l. 2. ff. ad Maced. l. fin. C. de inoffic. test. §. igitur liberi vestri instit. per quas person. Nob. acquirit §. 1. instit. quib. non est perm. facere testam. Castrenf. in vers. vel quasi, plenè ad filium pertinent toto titulo, C. de Castrenf. pecul. lib. 12. & Pater ꝛ administrans, qui Domino tanquam Pater fidelitatem præstitit vsufructum, quem fortè iure patris potestatis, aut Consuetudinis in feudo Pater habet, amittit, vt concordatis opinionibus dicit Mozz. in tit. de nat. feud. num. 49. & 50. per ea quæ de vsufructu bonorum aductis eorum filij tradunt, Bal. eleganter distinguens in l. corruptionem, nu. 7. C. de vsufruct. & à iure, & dignitate sua cadit, sicut Prælati, Mariti, & administrator in Dominum delinquentes commoda, & honores suos, etiam committunt, vt in præcedentibus Dilucidationibus dictum est, sic Pater tanquam, qui ingratus tuit domino, nec talem dominus ferre cogitur, tanquam indignus frui beneficio ab vsufructu, etiam iure suo cadit, sed ꝛ hoc ius cui deferatur distinguè, aut propter delictum propria potestas soluitur, puta quod maxima, aut media capitis diminutio, aut mors interueniat, & hunc vsufructus cum dominio consolidatur, (quod in feudis, etiam indubitatè obtinet,) aut non, & tunc bonis publicatis Fisco deuoluitur vsufructus, què duraret vsufructus secundum formam, l. vsufructu, ff. solut. matrim. Bal. in d. l. corruptionem, num. 7. C. de vsufructu, Salic. in l. si quis post hac, C. de bon. proscript. Roman. in d. l. si finita, §. si de vectigalibus, num. 12. Alex. num. 51. ff. de damn. infect. Boer. decis. 7. num. 4. vbi tamen subdit ꝛ in casu confiscationis filium, nihil in bonis habentem ex his fructibus alendus est, num. 5. sequitur Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 73. 116. & 126. Menoch. remed. recuper. possess. 9. nu. 243. & seq. Roderic. Soar. in repetit. l. si post rem nu. 13. ff. de re iud. Franc. Marc. decis. 827. num. 4. in 31. part. Hieron. Gabr. conf. 123. num. 10. Rosental. de feud. cap. 10. nu. 11. & in glos. lit. E. sed de feudo materno, vel alio facto filij quæsito, in quo pater de iure, vel de cōsuetudine habet admini-

8 ministracionem, & vsumfructum, si deliquerit in dominum, & amittit vtrumq; non ad Fiscum, sed ad filiū cum vtili dominio consolidatur, vltra patet ex superius dictis, & allegatis expressè dixit Ifern. in c. 1. nu. 4. si vaxall. feud. priuet. cui deferatur, vbi idē consentit Bald. num. 4. vers. tertio considerandum, Laudens. nu. 1. in fine, Afflict. nu. 1. vers. secundo fallit &c. & Balzeran. nu. 12. idem Ifern. in cap. 1. num. 16. & ibi Afflict. num. 9. & 10. de alien. feud. patern. Aluarot. communē pronuntiat in §. denique nu. 10. conclus. 8. vbi & Rauenē. Præposit. num. 3. in fine col. 3. vers. item si feudum esse nominatim &c. quæ fuit prim. caus. benef. amitt. Iacob. de feud. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere &c. nu. 58. vers. tertio limitabis, & nu. 60. Bald. in l. lege 12. tabul. G. de legit. hæred. Curt. iun. de feud. par. 5. num. 4. vers. ex hac prima limit. Sombach. par. 13. ad quos feudum amissum deuoletur nu. 6. vers. fallit quarto, expressius Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. 3. de feud. ex pact. nouo nu. 6. Hanneutron. lib. 2. de iur. feud. par. 1. q. 16. num. 27. ab omnibus receptam, & nullam dubitationem habere, testatur Mozz. de feud. tit. fin. nu. 39. tit. limitatur secundo, Scheneid. par. 8. cap. 2. num. 9. Sconer. disput. feud. 11. thes. 4. lib. 1. Det. conf. 544. num. 31. & conf. 606. Serenissimus Imperator Carolus num. 15. Hieron. Grat. conf. 2. rursus in causa nu. 60. lib. 1. Bursat. conf. 225. secundum ea, quæ nu. 101. Rolan. à Valle conf. 1. in præsentia cauti causa nu. 54. lib. 3. Celsus Hugo conf. 113. carissimi iurium Doctorum nu. 13. & ita accipi potest Misinger. obseruat. 85. cent. 4. Gabr. commun. opin. lib. 3. de iur. emphit. conclus. 2. Rosental. cap. 11. conclus. in glos. lit. A. & alibi, prout ibi notatur, & ex his dilucidatio nostra est absque dubio.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXII.

Amiſſionis feudi, Causa LV.

THEMA.

Vsufuctuarius delinquēs in dominum ab vsufuctu cadit, & applicatur vtili domino, licet ad fidelitatem non sit astrictus.

S V M M A R I U M .

- 1 **V** Sufuctuarius, & commoditarius feudi, & si vaxallus non videtur, tamen vsufuctu priuatur.
- 2 Vaxalli delictum vsufuctuario non nocet, si cum consensu domini habit, alias secus.
- 3 Vsufuctuarius de assensu domini proprietario delinquente ipse eius vita durante vsufuctum tenet.
- 4 Hæres grauatvs restitueret bona per fideicommissum vinculata delinquens fiscus eius vita durante capit.
- 5 Feudum ex speciali providentia datum illis de familia, vel alias delictū vnus non nocet alijs.
- 6 Vsufuctuario delinquente in dominum cum vtili dominio consolidatur, & tunc ad extraneos non transitoria, nō venit ad Fiscum.
- 7 Vsufuctuarius delinquēs, & si habet aliquod dominium est temporale, dum per delictum amittit, consolidatur cum proprietate vtilis domini.
- 8 Dominium in suspensio esse non potest, nec vsufuctus ab eo separari, & vsufuctuario delinquente statim cum vtili domino consolidatur.
- 9 Vsufuctuarius donec tenet vsufuctum feudi seruitia præstare tenetur.

1 **Q** Vi alio quam iure feudali & vsumfructum, aut commoditatem feudi percipiendi potestatem habet, & si videretur dicendum quod à iure suo nō cadat, quia vaxallus nō est, nec aliquid iure feudali habet cum dominij vtilis proprietarius delata sibi proprietate vaxallus remanet, & necesse habet feudum à directo domino cognoscere, Cassan. in consuet. Paris. tit. de feud. in vers. de alien. Vuesembec. de feud. cap. 8. tamen si in dominum directum delinquat, se indignum fieri, & fructibus feudi priuatur, inuito domino priuari posse, & applicabitur vtili domino, vt de vsufuctu patris diximus, & à contrario sensu determinat, & delictū vaxalli vsufuctuario feudi non nocere, præsertim vsumfructum, is non habet immediatè ex inuestitura, sed ex alio facto, sed obijci potest, quod resolutio iure datoris, resolutur ius acceptoris; l. lex vectigali, ff. de pignor. & ex alijs Rosental. cap. 9. conclus. 48. num. 28. ex quo dicendum videtur, quod quando fructuarius hoc ius vsufuendi habet à vaxallo, per delictum vaxallo feudum amittente ius vsufuctuarij etiam expirare, nisi consensu domini

mini constitutum esset, per ea, quæ de feudo
 in dorem eius consensus data, consentientes
 sibi præiudicant; sed in hoc consuetudo at-
 tenditur, nec possint hic applicari termini
 l. Status Florus, §. Cornelio Felici, ubi licet
 dominus offensus non possit alium agnatum
 feudo priuare; possidet, seu tenet feudum
 3 durante vita delinquentis, & sic & durante
 vita usufructuarij teneret usufructum, vt
 per Ifern. per d. tex. in cap. 1. col. 2. si vaxall.
 feud. priuet. in §. nisi, ubi etiam allegat no-
 tata per Scribent. in auth. ingressi, & latè
 Alexand. in cons. 23. oportune consideratis
 lib. 1. ubi dicit d. §. Cornelio Felici, precede-
 4 re in & bonis fideicommissis subiectis sub
 conditione, quod si hæres delinquat Fiscus
 retinet bona, donec viuere delinquens gra-
 uatus de restituendo, secus in rebus subie-
 ctis fideicommissis, ac prohibitis alienari, vel
 quando res non possunt transire ad extra-
 neos hæres, vt est feudum ex pacto, & pro-
 uidentia, & nonnulla alia hoc idem in cons.
 30. quoniam omne datum optimum col. 5.
 in fin. eod. lib. 1. ubi concordando cum Bal.
 in d. cap. 1. §. denique, quæ sit prim. caus.
 5 benef. amitt. & Aluarot. dicit, quod & quan-
 do feudum vadit de speciali prouidentia de
 vno ad alium de domo, fellonia, siue delictum
 vnius, non nocet alteri, notat etiam Bart.
 in leum qui, ff. interd. & releg Paul. de Cast.
 in cons. 166. circa id quo primo queritur
 col. 4. verl. circa secundum præallegatum.
 Ifern. in cap. 1. §. hoc quoque nu. 6. de succ.
 feud. & delicto commissis, & publicatis de-
 linquentis bonis, ex recepta opinione ad eos,
 qui post delinquentes vocati sunt transeunt,
 per text. in l. liberorum, ff. de iure patronat.
 l. Imperator, ff. de fideicom. libert. Roland. à
 Valle cons. 98 nu. 14. de communi testatur,
 & ex alijs Rosental. de feud. cap. 11. concl. 9.
 6 nu. 20. ergo filio & usufructuario in domini-
 um delinquentis, nec eo viuente ad dominium
 directum, sed ad vtilis dominiij proprietari-
 um, & cum proprietate statim consolidari,
 quia ad Fiscum non transit, vt ad extraneos
 non transire, & penes alium scilicet pro-
 prietarium radicari patitur; vltra iam di-
 cta hanc opinionem tenet Iason in l. filius
 familias, §. diu. nu. 19. in 2. lect. ff. de leg. 2.
 Ripa ibidem, Alex. omnium latissime in l. si
 finita, §. de vctigalibus, & ibi alij ff. de dån.
 infect. Det. ex multis cons. 442. num. 27. Al-
 ciat. cons. 67. Natã cons. 528. nu. 18. Boss. tit.
 de publ. bon. nu. 34. Peregrin. de iure Fisci
 tit. de publ. bon. lib. 5. nu. 98. & seq. ubi com-
 mune esse, & ipse fatetur, & etiam loqui-
 tur nisi aliud sit statutum, quibus locis multi

citantur, & contraria dissoluntur, & quant-
 uis quidam contrarium sentiunt, vt per Pe-
 regrin. dicto loco nu. 102. & per aliquos pre-
 citatos, tamen hæc verior, & communis est
 sicut & ipse rex. in d. l. Status Florus, §. fin.
 ff. de iure fisci, ubi casus specialis proponi-
 tur, hoc inuuit, nam ea, quæ ad hæres ex-
 tranæos nunquam transeunt, nec Fisco de-
 ferri possunt, & eo magis in feudis hoc pro-
 7 cedit, quia quamuis & delinquentes in re ali-
 cui substitutioni subiecta usufructum quidam
 habeant tñ in nõ delinquente fit formalis, sed
 cum dominio coniunctus pro vsu temporali,
 quousque scilicet ius eorum durat Peregr.
 d. loco num. 99. per l. ex diuerso, §. 1. ff. de
 rei vendic. & usufructuario mortuo, domi-
 nium, siue tenuta usufructus statim perdit,
 nec id in Fisco pedem figere possit, quia ad
 eum penetrare nequit, sed ad agnatum, &
 ad vocatum, ergo nec usufructus vt quia
 ab ipso dominio separatus non fuit, sed vo-
 catus, siue proprietarius statim cõsequitur,
 vt rectè Peregrin. ubi supra num. 102. post
 8 per eum allegatos, aduertit, cum tale & do-
 minium in suspenso esse nõ possit, nec usuf-
 ructus ab eo separari, sequitur non tantum
 feuda ob delictum in Fiscum interim scilicet
 usufructuarij vita durante deferri non
 posse, nisi sint ad hæres extraneos tran-
 sitoria ob delictum usufructuarij usufructu
 aperto, statim cum vtili dominio coniuncto
 ad vtilem dominum deuoluitur, sicut feudo
 aperto vtile dominium statim in usufructu
 illi coniuncto deuoluitur, vel ad agnatos,
 vt ad agnatos, vt aperte scribit Sonsbech.
 de feud. pat. 13. nu. 69. in fine, & seq. & præ-
 sertim num. 66. & 69. Scheneid. cap. 9. par. 2.
 num. 25. & ex superius dictis etiam patet
 usufructuarium in dominum delinquentem
 ab usufructu cadere, & nõ domino directo,
 9 sed proprietario vtilis dominiij & applicari;
 bene verum est, quod seruitia feudi usufruc-
 tuarius præstare tenetur, donec in usufructu
 fuerit, vt tradit, onus seruitiorum perti-
 nere ad fructuarium, & alia realia, non au-
 tem personalia, Rosental. cap. 8. conclus. 4.
 num. 2. in glos. litera B. quia possessorem
 sequitur ex Ifern. & alijs ibidem in glos. li-
 tera A. & in arbitrium domini est exigere
 seruitia à fructuario, vel à vaxallo, vt ibi-
 dem litera F.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXIII.

Amiſſionis feudi, Cauſa LVI.

T H E M A.

Creditorum in ſubſidium immiſſi in poſſeſſionem feudi, delinquentes feudum non amittitur, ſi fidelitatem non iuraſſent, & aſſenſus non interueſſet. communis, & in obligatione, & adiudicatione aſſenſus Domini requiritur.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**reditor vaxalli habet immiſſionem in commoditatibus ſui debitoris non in ipſum feudum etiam ex ſecundo decreto.
- 2 Creditoris delictum in dominum, vel aliſi commiſſum, quo ad perceptionem fructuum ei non nocet, ſi domino non eſt obligatus, & fidelitatem non debet.
- 3 Creditorum non percipiendum commoditates fructuum immiſſi, & de fraudulentis vaxalli debitorum commiſſa conqueri non poſſunt, non participante de fraude.
- 4 Dominus pro fellonia vaxalli, & alia quauis cauſa habet actionem realem contra quemcumque.
- 5 Creditori immiſſo contra culpabilem venditorem datur actio ad intereſſe.
- 6 Dominium vtile vaxallo in creditorem immiſſum cum conſenſu domini tranſit etiam inuito vaxalla debitorum.
- 7 Creditor l. feudi permittente efficitur dominus, & tenetur ad onera feudi, & num. 14.
- 8 Iudicis factum partis videtur.
- 9 Dominus inuitus alium vaxallum habere non cogitur.
- 10 Aſſenſus ſi interuenit in obligatione, non requiritur in adiudicatione, ſecundum Camerar.
- 11 Aſſenſum requiri in adiudicatione, proniſum eſt per Regiam Pragmaticam.
- 12 Feudo nouo plano, & de tabula, aſſenſum in adiudicatione non requiri.
- 13 Pragmatica eſt iuris veteris declinatoria.

Creditor ꝛ vaxalli pro ſuo credito in commoditates quas habet dominus in feudo immiſſio fieri poteſt, non in ipſum feudum dominans, vt per Bart in l. ſi finita, ꝛ. ſi de vectigalibus num. 5. Ioan. de Imol. de damno infecto, Bal. in l. liberti liberteq; num. ſin. C. de oper. libert. dicit hoc ius capi, & immiſſionem etiam ex ſecundo decreto, in id fieri, & vaxalli vt creditori commoditates præſtari adigi poſſe, Iafon in l. pro herede, ꝛ ſi quis tamen nu. 16. & 17. poſt Angel. Imol. & alios ibi, ff. de acquir. hæredit. Hart. Hart. lib. 2. de feud. tit. 54. obſeruat. 40. Roſental. de feud. cap. 9. conſul. 17. num. 6. & in gloſ. lit. C. & delictum ꝛ creditoris ex cauſa damni infecti tui crediti, vel alia cauſa in poſſeſſionem immiſſi in ſubſidium immiſſorum, ob delictum in dominum, vel alium commiſſum, quo ad percipiendi fructus, ei non nocet, ſi domino nullatenus eſt obligatus, nec fidelitatem debet, & ad fidelitatem cogi non poteſt; & ꝛ creditorum ad percipiendum commoditates fructuum immiſſi, & de fraudulento vaxalli debitoris commiſſo conqueri non poſſunt, niſi dominus fraudis ſit particeps per rationem, quia patronus pro omnibus feudum obligatum habet, & ſuum ob offenſam recuperat, l. quæ autem, ꝛ. apud Labeonem, quæ in fraudem creditorum, & ꝛ actionem realem pro fellonia habet, & alia quauis cauſa auocante feudum directam contra quemcumque poſſeſſorem, & reiuendicationem dari, gloſ. in cap. 1. in verſ. domino, & controuerſi. inter dom. & emptor. feud. & ibi Beluit. in fine, verſ. queritur, Hern. nu. 3. Rauenn. verſ. & omnes præter gloſ. Laudeni. nu. 5. Borcolt. cap. 9. nu. 21. Mozz. in tit. quæ actio oriatur ex feudo num. 9. Vulteiꝛ de feud. lib. 2. c. 1. nu. 19. & ex communi Guid. Pap. decif. 454. & ex alijs Roſental. cap. 9. conſul. 10. nu. 1. & in gloſ. lit. A. & ꝛ creditori taliter immiſſo contra culpabilem venditorem datur actio ad intereſſe, ad quod facit l. 1. ff. de act. empt. & ibi Caſtald. l. ſi traditio, C. eod. tit. l. quoties, C. de reiuendic. l. qui ſibi. C. de hæredit. vel actio. vend. & ibi tradita per Doctores Bart. in l. 1. & in l. certi conditio nu. 21. ff. ſi cert. petat. & quæ notat Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 19. in princ. nu. 1. Roſental. cap. 10. conſul. 9. nu. 6. in gloſ. lit. A. ſed ſi forte ob damnum infectum, vel ob aliam cauſam immiſſus, conetur acquirere dominium vaxallo in contumacia perſeuerante, vaxallum debitorem alienaſſe videtur, & pro derelicto habuiſſe, & ob id domino volenti, vel agnatio cõparenti, Roſental. cap. 9. conſul. 16. nu. 12. Immo ꝛ vtile dominium

minium vaxalli in creditorem immiffum, cum confenfu domini, tranfit etiam inuito vaxallo debitore, fi aliunde fatisfacere nequit, per l. id, quod noftrum, ff. de reg. iur. nemo enim iure, fuo nifi legibus hoc tenetur, temere priuadus, Auth. de non eligendo fecund. nub. §. cum igitur, ficut enim patres, ibi (nec quilibet efl: lex tale aliquid dicens collat. 1. conftit. 3. facit l. & fi quis, §. diuus, de relig. & fumpt. fumer. dum in immissione interuenit affenfus, creditor lege feudi permittente efficitur dominus, & tenetur ad onera feudi, & caducitates, nec dicitur, quod contra vtilem dominum immissio pro credito fuerit facta, quia & ipse vaxallus debitor quando cōtraxit, conſentijt, & factum Iudicis, qui ad iudicationē, & immissionem permittit, vt factum partis putatur, fi ob causam, vbi Bart. & alij C. de euiſt. Bart. & Bald. in l. 1. C. si in caus. iudic. pign. cap. fit. ibi) nam in vicem obligationis succedit ex causa autoritas iubentis) Bald. in l. ordo num. 5. C. de except. rei iud. Hartman. Pistor. quæst. 15. num. 85. & seq. lib. 1. quæst. iur. Negufant. de pignor. par. 5. princ. in 1. par. memb. 3. nu. 7. & cum communis Doctōrum opinio fit, ob res alienum in feudorum cōmoditates immissionē concedi, & in ipsum vtile dominium, quia ¶ dominus directus inuitus alium vaxallum habere non cogitur, non ita si domini confensus adfit ratio illa cessat, vt in cap. cum cessante, de appellat. l. adigere, §. quamuis, ff. de iure patronat. & vtrōque Doctores, maxime cum hæc sit ratio, & causa finalis, quidem prima, argum. text. & quæ ibi notat Abb. in cap. quoniam, §. porrò, & §. sin autem, vt lite non contest. idem Abbas in d. cap. cum cessante num. 2. Alciat. lib. 1. de verb. signific. num. 13. Ripa in l. si ventre, §. in bonis nu. 74. ff. de priuat. cred. Hartm. Pistor. vbi supra num. 79. & seq. Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 275. num. 5. Rosental. cap. 9. conclus. 16. num. 13. & sic vtriusque confensus scilicet, & vtilis domini, & debitoris, & directi interuenisse censetur amissione, siue adiudicatione feudi pro credito, & quia Camerar. in cap. Impelem, de prohib. feud. alien. per Federic. fol. 49. litera N. & seq. & fol. 50. litera N. & seq. demonstrat, si ¶ in obligatione feudi pro aliquo credito regius interuenerat assensus, quod in adiudicatione alius non requireretur, ex multis ipsamque opinionem late prosequendo confirmat Hartman. Pistor. nulla Camer. facta mentione in d. quæst. 15. num. 36. vsque ad num. 69. pro declaratione opinionum fuit sub die 12. Iulij

11 1585. ¶ Regia Pragmatica promulgata, & opinio Camerarij sit illa, contrariamque approbatam in illis verbis (secundum receptam opinionem quam approbamus, & confirmamus) mandat, quod in adiudicatione feudi regius requiratur assensus pro ut in hoc Neapolitano Regno in feudis quaternatis hodie est absolutum abique dubio, in alijs vero feudis non quaternatis, & planis, ac de tabula esset discutienda controuersia de iure communi inter Camerar. dicentem, habens assensum in obligatione feudi, alium in adiudicatione non requiri, & opinio Fritiz contrarium firmantis, scilicet quod in adiudicatione feudi nouus requiratur assensus lib. 2. art. 1. quæst. 19. per totum, verior est per dictam pragmaticam approbatam, & contraria opinio sublata, vt diximus; & miror de D. Regente Rouito, qui in dicta pragmatica num. 2. addens, dicat in 12 ¶ feudis planis, & de tabula esset disputandus articulus de iure communi, & decidenda controuersia inter Camerar. & Fritiam, qui in d. quæst. 19. defendit opinionē, quod non requiratur nouus assensus) cum Fritia ibi dicat, quod nouus requiratur assensus, sed posset saluari per alia verba ibi (nisi dicat, quod hæc disputatio per hanc eandem pragmaticam est sublata, dum per eam fuit approbata opinio contra Camerar. in illis verbis (secundum receptam opinionem quam approbamus, & confirmamus, & sic 13 ¶ hæc pragmatica potius veteris iuris declaratiua est, quam noui iuris inductiua, & 14 dum creditor legitime cum ¶ assensu in obligatione, & adiudicatione fit dominus feudi ad onera, & caducitates ipsius tenetur, & ex eisdem causis quibus veri vaxalli & vtilis feudorum domini priuantur, & ipsi creditores priuari debeat absque dubio per iura, & communiter Doctores in locis allegatis in alijs Dilucidationibus.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXIV.

Amiffionis feudi, Causa LVI.

T H E M A.

Emptor feudi cum pacto de retro uendendo cū assensu, delinquens in Dominum, adeo quod feudo

priuari debeat, amittit, quod in feudo habet, & venditor recuperat feudum refuso pretio, pro quo vendiderat.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** Eudi emptor cum pacto de retrouendo, & assensu si deliquerit amittit ius, quod in eo habet.
- 2 Factum emptoris venditori non praiudicat.
- 3 Emptor ante retrouenditionem delinquens, amittit.
- 4 Feudum predictum venditum a domino, seu patrono auocabitur per rationem predictam, quod factum emptoris &c.
- 5 Consensus alienationis rei sue, ius suum amittit.
- 6 Feudo vendito cum pacto de retrouendo, & sicut de iure communi ex pacto legis commissoria oblato pretio, datur actio realis, & retrouenditio facta censetur.
- 7 Dominus directus feudi venditi cum pacto de retrouendo tantum habere potest emptore delinquente, quantum emptori intererat.
- 8 Vaxallus emptor feudi cum pacto de retrouendo habet reuendicationem contra quoscumque, etiam contra dominum directum oblato pretio.

S I aliquis emit feudum cum assensu, & pacto de retrouendo, & sic reuocabiliter interim commiserit noxiam, vel feloniam contra dominum directum, ob quam feudo priuetur, quia cum assensu pro pretio emit, effectus fuerat dominus delinquendo illud, quod in feudo habebat, amisit, quia dominus concedendo, ius in eo concedi videtur, si vaxallus possessor non committat aliquam culpam, ob quam in domino committitur, vt habetur ex text. in cap. 1. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. vbi Ifern. & alij Bald. nu. 1. & in cap. 1. §. item si fuerint, quib. mod. feud. amitt. Ifern. in cap. 1. num. 5. si vaxall. feud. priuet. cui deferat. cap. 1. §. ite si fuerint num. 4. Præposit. num. 2. Bald. Raueñ. nu. 5. & alij quib. mod. feud. amitt. Camerar. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. fol. 454. vers. 12. hoc argumentum, Thom. de Marin. de gener. feud. tit. 2. de feud. ex pacto antiquo, l. 2. nu. 86. Afflic. decis. 282. nu. 15. Bursat. communiiori cons. 225. num. 109. vers. accedat octavo lib. 1. ex alijs Rosental. cap. 11. col. 2. li-

tera B. & sic cum eodem pacto de retrouendo venditori, & ad dominum redire debet; quoniam factum emptoris venditori non præiudicat, etiam si in dominum delinquet, iuxta iuris regulam in l. non debet alteri, ff. de regul. iur. vbi communiter Doctores, & toto titulo, C. res inter alios acta, & expressè tradunt Ifern. in cap. 1. nu. 4. si vaxall. feud. priuet. cui deferat. ibiq; Bald. nu. 4. vers. tertio considerandum, Laudens. num. 1. in fine, Afflic. num. 1. vers. secundo fallit, Balzeran. num. 12. idem Ifern. in cap. 1. de alien. feud. patern. vbi Afflic. num. 9. & 10. Aluarot. ver. communem opinionem dicit esse in §. denique fin. num. 10. in conclus. 8. vbi & Rauenn. Præposit. nu. 3. in fin. col. 3. vers. item si feudum esset nominatum &c. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. & latè fundatum est in præcedentibus Dilucidationibus de patre, marito, & alijs conditionata feuda tenentibus, & adeo hoc est verum, quod si emptor ante retrouenditionem in dominum delinquat, & amittit feudum a patrono, siue domino directo feudum reuocare, & repetere possit per rationem, & quia delictum emptoris, venditori non nocet, & idem firmat Tiraq. in trad. de retract. conuent. §. 3. glol. 1. & vnic. nu. 32 vbi vtrum noxia emptoris præiudicet, vt consanguineo volenti retrahere, adducens noxiam mariti in feudo dotali vxori non præiudicare, vt ex alijs Tiraquell. d. nu. 32. firmat, & si alij cōtradican, prætextu quod ex pacto de retrouendo personali tantum oriatur actio, omissa disputatione quando per verba obliqua, vel directa est facta, quod hic non opus, quia dominus tali pacto consentit, vt vaxallo venditori pretium restitatur, si feudum reditur, qualificato huic consensui dominus contrauenire non debet, & ille in iure emptoris vaxalli ingrati subrogatur, & ius quod in toto feudo habebat, per suum consensum amisit, per regulam, quod alienationi rei suæ contentiens ius suū, quod in ea habet perdat, l. si seruus communis, ff. de donat. inter vir. & vxor. l. apud Cellum, §. quæ sitū, ff. de except. doli, l. fideiussor, §. pater, ff. de fideiuss. l. si fundū, & ibi Doctores ff. de rebus alien. non alien. l. 2. C. de remiss. pign. & in ipsis legibus Doctores omnes cum domino, delicto emptoris aliter non sit quæsitum, quam qualiter emptor habebat, & sic etiam contra ipsum dominum feudi, vt post Ifern. & Aluarot. tradit in d. cap. vnic. §. rei autem nu. 6. de inuestit. de re alien. fact. Eguin. Baro. de iudic. ad benefic. pertinent. cap. 7. Iason in epiz. par. 6. num. 37. Montan. lib. 5. feud. cap. 3. Iul. Clar.

Clar. in *ff. feudum* q. 89. Curt. in 1. par. q. 10. etiam contra tertium possessorem domino feudi præfertur, Hartman. obseruat. 53. hoc vult, de feud. cap. 2. num. 1. & 2. cum obligatione retrouendendi venditori transire possit, & non aliter, & de hoc pacto dominus nudam scientiam non habet, quia expressè consentiit, quod restituto pretio venditor feudum habeat, qui domini consensus loco quasi nouæ promissionis in feudum est, modo venditor pretium cedat, & si pactum retrouenditionis esset factum verbis directis, iuxta pactum l. commissoria etiam de iure communi dubitandum non videtur, & quin oblatione facta detur actio realis, & sic res habeatur pro effecta, vt latè per Tiraquell. de retract. conuent. ff. 3. glos. 1. & vnic. nu. 12. Couar. variar. resolut. lib. 3. cap. 8. num. 2. qui diligèter, & prolixè hanc materiam pertractat, sed quomodocumq; sit in casu de quo agitur, quia dominus, vt dictum est, consentiit, & non nisi iuri emptoris, ex suo consensu translatum, ob eius culpam habere non potest, & sic cum dicto pacto de retrouendendo venditor oblato pretio domino feudum obtinere debet, & auocare poterit; vt in specie tradunt Tiraquell. d. loco nu. 32. & ex alijs comprobatur Rosental. d. cap. 10. concl. 7. nu. 4. & seq. & in glos. lit. C. per rationem, quia & quod emptor per feloniam ius recuperandi pretium, & quod in feudo habebat, amiserat, & patronus tantum intererit, & habere potest, quantum vaxallus venditor refundere tenebatur, ne ingratus emptor impunitus remaneret, vnde oblato per venditorè pretio cum pacto redimendi vendito, dominus feudum restituere tenetur, vt ex Tiraq. & alijs iam dictis absque dubio patet, cum & vaxallus feudi nomine habet vendicationem contra quemcumque possessorem, etiam contra ipsum dominum feudi, per text. in cap. vnic. ff. rei autem, de inuest. de re alien. fact. Laudent. in cap. vnic. num. 29. circa finem, de his, qui feud. dare possunt, Hartman. Hartman. de feud. d. obseruat. 13. & ex Ifern. Aluarot. Eguinar. Barton. & alijs superius in locis allegatis.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXV.

Amiffionis feudi, Causa LVII.

THEMA.

Post perfectum contractum vendi-

tionis, siue donationis, aut alterius, ex tradita possessione etiam per constitutum, & cum assensu emptor delinquens, feudum amittit, sed venditore remanso in possessione, & fidelitate delinquente ipse venditor amittit, & emptor pro pretio soluto actionem personalem habet. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **A**lienatio feudi non facta traditione, est nulla.
- 2 Feudum, siue res feudalis tunc censetur tradita, quando est capta possessio.
- 3 Constitutum transfert possessionem rei alienata in emptorem, siue dominum, qui si delinquit, ipse amittit & nu. 5.
- 4 Feudi dominus alienans, si delinquit ante traditum feudum, ipse amittit.

1 **A**lienatio & nulla est, non facta traditione, cap. Imperialem, ff. callidis, ibi, & in alios transferunt, vbi Ifern. & alij de prohib. feud. alien. per Federic. Bald. & Aluarot. in cap. vnic. ff. fin. conclus. 44. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. Ifern. & Aluarot. in cap. vnic. quid iuris sit, si vaxallus post alienationem, Clarus in *ff. feudum* q. 31. n. 3. Roland. à Valle conf. 51. nu. 4. lib. 2. Tiraq. de vtroque retract. ff. 1. glos. 2. nu. 47. Duen. in regul. iur. reg. 40. limit. 3. Paris de Putço de reintegrat. feud. cap. 43. nu. 1. eum sequitur Petr. Iacob. in pract. crim. libell. de condit. ex lege Imperiali nu. 2. Vurms in pract. obseruat. tit. de feud. obseruat. 39. tradidisse & rem feudalem, tunc dicitur quando possessionem ei, qui feudum vendidit dedit, l. 3. de action. empt. l. si rem tradi, ff. de verbor. obligat. Cuiacius lib. 1. obseruat. cap. 19. quæ tradidisse etiam intelligi, quando venditor constituit se nomine emptoris, vel possidere, cum per constitutum possessio in constitutarium transfertur, l. quædam mulier, & ibi glos. Bart. & alij de rei vendic. Roland. à Valle conf. 4. nu. 7. conf. 51. num. 22. & 26. & conf. 61. num. 45. lib. 2. & in conf. 45. nu. 2. lib. 3. Tiraquell. in tract. de iure constit. possess. par. 1. num. 2. non minus quam per verâ traditione, vt idem Tiraquell. prolixè tradit in 2. par. de iur. constit. possess. in 1. ampl. num. 2. modo constitutarius præsens sit, Roland. à Valle conf. 19. num. 7. lib. 1. atque ita quod

3 quod si vaxallus qui post alienationem constituit se possidere nomine eius, cui feudum alienavit, dicitur, & alienatum tradidisse, & emptor ipse, siue donatarius dominus dum est dñs possessor deliquerit, ipse amittit, per iura vulgaria contra delinquentes feuda amittentes, sed si post perfectum contractum venditionis, vel donationis, aut alterius cuiuscumque contractus ante traditionem, & ipse remansit in fidelitate, offenderit dominum, ipse venditor amittit, etiã si pretium sit solutum actione personali pro pretio emptori remanente, & ratio est, quia dum possessio est penes disponentem, potest alteri vendere, & tradere, per l. fin. ff. de contrahend. empr. adeo quod is, qui traditionem prius tractus priori præferatur, l. quoties cum sua materia, C. de rei vendic. Rosental. cap. 10. conclus. 8. num. 1. & similiter perfecto contractu, & tradita possessione per constitutum sine assensu, si venditor constituit se præcario nomine tenere, venditor nomine illius feudum tenet, & in eius, cui feudum alienavit, dicitur rem alienatam tradidisse, & feudo priuari posse, ut in specie voluit Paul. de Castro in l. 1. §. si rem dispositam, ff. de depositi, Laudens. in cap. Imperialem in princ. de prohib. feud. alien. per Federic. Iacobin. in vers. & cum pacto de non alienando, Iason in epit. feud. par. 10. & hæc est opinio communis Clar. in d. §. feudum quaest. 31. num. 4. Paris de Puteo de reintegr. feud. d. cap. 43. num. 6. Borcolt. de feud. cap. 8. num. 81. in fine.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXVI.

Amiſſionis feudi, Causa LVIII.

T H E M A.

Delictum hæredis cum beneficio legis, & inventarij non nocet creditoribus, qui ob eorum creditum in possessionem immitti poterant, & ipsi hæredi adita hereditate, ac legatario si non repudiauert. communis.

S U M M A R I V M.

- 1 Feudi dominus quis non dicitur nisi habeat possessionem.
- 2 Hæredis cum beneficio legis, & inventarij, delictum non nocet creditoribus.
- 3 Feudi non dum possessor delinquens, feudum non amittit.
- 4 Hæredes, & legatarij abstinentes adire feudum non amittitur, & ex hoc dominus conqueri non potest.
- 5 Hærede gestante pro hærede domino directo statim feudum acquiritur in feudo hereditario, in feudo vero ex pacto secus est.

Diximus, quod delicta in feudis afficiunt possessores, quia creditor, vel emptor licet actionem pro eorum creditis ad feudum habeant, & non dicuntur domini, nisi adeant possessionem, l. penult. C. de rei vend. l. alienatum, ff. de verb. signif. argum. l. traditionibus, ff. de pact. l. nunquam, ff. de acquir. rer. domin. §. traditiones, instit. de rer. diuis. 2 & Delictum hæredis cum beneficio legis, & inventarij ipsis creditoribus, quibus executio pro eorum credito competere posset per dictam rationem, quia non dum creditores sunt domini, & sicut emptor feudi ante habitam possessionem non est dominus, per d. l. nunquam, ff. de acquir. rer. domin. & 3 alia supradicta iura & delinquendo, feudum non amittit; sic & hæres, vel legatarius ex legato feudi, & dies non dum cessit, feudum non amittit, sed si dies cessit, amittit; quia ex testamento rite facto, & disposito de feudo dominium feudi legati absque alio facto post mortem ipso iure in hæredem, & legatarium transiunt; iuxta text. in l. 1. C. commun. de legat. §. sed olim quidem, instit. de legat. utrobique glol. & Doctores, 4 sed si & hæres, vel legatarius ab hereditate, vel legato abstinuerit, feudum non amittitur, quia patronus, & dominus directus feudi conqueri non potest, quia hæres, & legatarij acquirere noluerunt, argum. l. qui autem, ff. quæ in fraud. credit. si & pro hærede gessisset, statim patrono ius commissi quaesitum esse, adeo ut etiam restitutionem contra aditionem impetratam non aufertur domino, ut puta quod non est aditione, sed ex delicto, & sic iure nactus est, si sciuit, vel scire debuit feuda in illa hereditate esse, quod solum loquor, si feudum in hærede, vel legatarium in gradu successibili, & proximo successoris relictum sit ex testamento, vel legato, sed si iure inuestituræ non hereditariæ successionis feudum habet gestionem

nein pro hærede non nocere, quin à feudo abstinere posse argumento filij, qui feudum acceptasset repudiata hæreditate non diceretur adijisse hæreditatem, vt oblicetur oneribus, & creditoribus defuncti, cum id ab ea separatum sit, sed cogetur feudum quoque deserere, sic Bald. in cap. 1. an agnat. vel fil. repud. hæredit. nu. 4. Aluarot. nu. 4. Præpos. num. 8. Rauenn. Ardizz. in rubr. 137. §. item queritur numquid repudiata in fine, in dictis locis tradunt, filium qui vtrumque gradum, & feudum, & hæreditatem repudiavit, si postea res hæreditarias teneret, ad onera hæreditaria omnia astringi posse, sed non ad debita patris nisi sit hæres, quibus cõsentit Jacobin. de Sancto Georg. in vers. ita quod dicti inuestiti habeant num. 9. argum. l. pro hærede, §. si quid tamen, & §. Papinianus scribit, ff. de acquir. hæredit. & l. si qua non quasi, ff. eodem titulo, & ex alijs Rosental. cap. 7. conclus. 21. in glof. litera L.

- 6 *Substituens tenetur de ommissis per substitutum si ex voluntate, non ex necessitate substituit.*
- 7 *Eligens quem publicè dignus, & idoneus reputatur, non tenetur, sed substituendo in officio, plerumque periculo suo substituit.*
- 8 *Seruitium, aut debetur pro rata fructuum, aut ex persona, & quod idoneus electus sit, semper presumitur.*
- 9 *Delicta tutorum, vel curatorum non nocent pupillis, & minoribus, quia ex eorum culpis non obligantur.*

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXVII.

Amiſſionis feudi, Cauſa LIX.

THEMA.

Delictum Procuratoris, vel substituti in dominum, nisi vaxallus fuerit prælens, & tacens, ei non nocet, & delictum tutoris, vel curatoris pupillo, vel adulto, nec nocet, nisi ex negligentia in committendo communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **Procurator substitutus ad præstandum seruitium nunquã præsumitur ad contra dominum delinquendum, nisi appareat.**
- 2 **Mandato etiam cum libera, nunquam intelligitur data potestas delinquendi.**
- 3 **Procuratoris offensa in dominum vaxallo non nocet.**
- 4 **Mandato certo ad delinquendum certius est vaxallum ex facto procuratoris non obligari.**
- 5 **Procuratoris, vel substituti negligentia in conferendo in tempore inuestituram,**

Procurator & substitutus ad seruitium præstando etiam pro foemina vaxalla, nunquam præsumitur habere mandatum ad contra dominum delinquendum, nisi de illo appareat Bart. in l. vnic. §. si procurator num. 4. & 5. ff. si quis ius dicent non obtemp. Scradex. in tract. feud. par. 9. cap. 7. nu. 69. vers. & certum est, & par. 10. sect. 1. nu. 152. Abb. in cap. 1. num. 27. vt lite non contest. Turzan. ex communi opin. 66. Suarez in communi opin. lit. P. nu. 309. & in mandato etiam cum libera, nunquam intelligitur data potestas delinquendi, l. 1. §. 1. vbi Bart. Castren. & alij ff. quod iussu, l. si procurator, §. Celsus, vbi Bart. num. 3. & seq. Ias. num. 16. & alij ff. de condit. indeb. & ex alijs superius adductis super hoc articulo in Dilucidatione 58. in princ. & proinde offensa procuratoris in dominum, vaxallo non nocet, Ancharan. conf. 158. ex narratis in facto & c. num. 11. & Vult. Balzeran. in cap. 1. §. fin. de capit. Corrad. volēs plus iuris habere Prælatum, quam procuratorem, quia non præsumitur in mandatis habere illicitum, argum. eorum, quæ dixit Alex. conf. 83. num. 4. lib. 1. & sentiunt, qui dicunt Prælatum propterea ipsi Ecclesiæ in nullo obesse, licet ipse commoda sua amittat, quia fit procurator Ecclesiæ, & in mandato non contineatur, quod delinquant, vt expresse dixit Ifern. in d. §. fin. nu. 21. de cap. Corrad. & ibi Afflic. num. 21. Bald. in cap. domino committente nu. 2. si de feud. defunct. controuerf. fuer. & ex alijs vt diximus de Prælato supra in dicta Dilucidatione 57. & de Adminittratoribus Ciuitatum, & Vniuersitatum in Dilucidatione 58. hac eadem parte, & deficiente mandato, certo certius est, vaxallum ex facto procuratoris non obligari, mandati fines enim st. icte custodiendi sunt, iuribus vulgatis, sed si ex negligentia in non petendo in tempore inuestituram, aut

aut non succurrit missus subdito, & in tempore prestituto vaxalli obest, Luc. de Pen. in l. nullus qui noxet 60. circa medium, C. decur. lib. 10. & in l. pen. C. de agent. in reb. lib. 12. col. 4. in vers. facultatum post varia argumenta: an ꝑ substituens aliquem in officio teneatur de commissis per substitutum, distinguit vtrum ex necessitate, an vero ex voluntate substituerit, si ex necessitate aliter non tenetur, quam si in electione substituti quid fraudis defectus negligentia commisit, secus si ꝑ eligit eum, qui fide dignus bonus, & idoneus publice tenebatur, & is fortè mores bonos in malos commutavit, altero vero casu vbi ex voluntate elegit, obligatur ex culpa substituti, sed considerandum esse Lucam loqui de substitutis in officio, in quo industria personæ singulariter est electa, & regulariter substituere permissum non est, ideoq; plerumq; periculo sui substituit, vt in dictis legibus, & in l. ad similitudinem, C. de Episc. & cler. secus est in casu nostro, vbi non tam strictè ad seruitia, est electa industria personæ, sed ex frequentiori sententia placuit, aut pro ꝑ rata fructuum tenetur seruire, & non de personæ, aut ad seruitium personale, aut personam acceptabilem domino mittere, vt in ꝑ. firmiter, de prohib. feud. alien. per Federic. quod de idoneo intelligitur, & idoneum eligisse sufficit, vt per Lucam d. loco, in alio casu, sed sciens adesse alium magis idoneum, quia non obseruata iustitia distributiua tenetur, & mortaliter peccat, vt dicimus infra 12. Parte, Dilucidatione 41. & dominus sibi imputet, si admisit in idoneum, & sic firmari posse, & in ea opinione manere delictum procuratoris, vaxallo non nocere, vt diximus; sic & ꝑ tutorum, & curatorum delicta non nocent pupillis, & minoribus, quia ex ipsorum culpis non obligantur, l. meminerint, C. vnde vi, l. neque interdictum, ff. de regul. iur. in quibus Doctores communiter, nisi bona fide ad gloria perpetuam, vel memoria gerat, & poenam in tutorem, sicut in pupillum cadere non possit, declarat Bart. in l. si dolo tutoris, ff. si quis omissa causa testamenti, & in d. l. penult. ff. si procurator num. 6. & 7. & ibidem Cagnol. in l. si quis ius dicenti non obtemperauerit, per l. polla, de his quib. vt indign. vbi eum sequitur Bald. nu. 2. Castrenf. num. 4. Iaf. nu. 3. Deti. & Cagnol. in d. l. nouo interdicto, de regul. iur. Det. conf. 672. facit lex quicumque, vbi Bald. & alij C. de seru. fugit. l. properandum, ff. sin vero, C. de iudic. & quæ diximus supra de Prælatis, & de Administratoribus Ciuitatum, & Vniuersi-

ratum, ac de patre filij administratore, & alijs vt supra Dilucidat. 57. 58. 59. & 60. in quibus ex pluribus communibus opinionibus hæc Dilucidatio firma remanet.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXVIII.

Ammissionis Feudi, Causa LX.

THEMA.

Papa, Imperator, Rex Clerici, & omnes, & etiam fœmina prodigus, vel minor, feudū etiã. à laico, & inferiore tenentes ob felloniã, & crimen contra directum feudi dominum eo priuatur. cõmunis.

SUMMARIUM.

- 1 **F** eudum à fidelitate vt feudatarius committens aliquam culpam, ingratitude, delictum, vel alia contra dominum à fidelitate deficiens, feudum amittit.
- 2 Delicta puniri publice interest.
- 3 Feuda tenentes ab Ecclesia, & si à Papa, & ipse Papa committit felloniã contra Vaxallum Ecclesia, feudum non amittitur.
- 4 Papa quidquid vult legis habet rigorem, qui est omnia, & super omnia.
- 5 Papa, & quilibet Prælatus, vel alius tenens feudum etiã à laico ob certam culpam, non amittunt, quia nomine alterius.
- 6 Imperator tenens feudum ab aliquo inferiore, fidelitatem domino non prestat, sed feudum amittit, siue relinquat, vel per substitutum recognoscere, & seruire vincat.
- 7 Imperator, vel alij Superiores, qui ab inferioribus feuda tenent, & subsunt caducitati, quia cõtractus receptionis feudi est voluntarius, & nu. 15.
- 8 Contractus sunt de iure gentiũ, & Princeps qui vis, eiusque successores tenetur.
- 9 Princeps si est solutus legibus, non tamen à lege contractus.
- 10 Princeps suo cõtractui contravenire nõ potest etiã de plenitudine potestatis.
- 11 Spiritus maligni, qui sunt mendaces, seruant pacta, & promissiones hominibus.

- 12 *Deus si posset nobiscum cōtrahere, ex eius contractu obligeretur.*
- 13 *Principum contractibus omnibus bona fides contractatur.*
- 14 *Pacta non seruans, fidem frangit.*
- 16 *Famina legibus, ac communibus caducitatibus feudalibus pro feudo submittitur.*
- 17 *Rusticus à caducitate feudi nō excusatur.*
- 18 *Rusticus in atrocioribus in integrum restituitur, si non fuerit in dolo.*

1 **S**æpè diximus * feudum à fidelitate, & propter fidelitatem dari, quando feudatarius committit felloniam, culpam noxam, delictum, vel offensam contra dominum directum à fidelitate deficiens, feudo priuatur, cap. 1. quib. mod. feud. amitt. per totum, cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. cap. 1. quæ fuer. prim. caus. benefic. amitt. cap. 1. an ille, qui interfec. frat. dom. sui, & passim est dictum, & dicimus alios casus, cum delinquere sit de genere prohibitorum, arg. lita vulneratus, ff. ad leg. Aquil. l. 1. C. vbi de crim. agi oport. Auth. de mand. Princ. col. 3. tit. 4. nouell. constit. 17. §. si quis autem, vers. quid si delinquente. vbi glos. in vers. vt innocentes, siquidem * delicta puniri publicè interest dictis iuribus Castr. in l. 3. §. si procurator nu. 3. quod quisque iur. in alium statuit &c. & omnes tenentes * feuda Ecclesia à laicis scilicet vaxalli illius, à quo feuda tenent, sit Pontifex Romanus Episcopus, & in alia quauis dignitate, etiam ecclesiastica constitutus, ob delictu feudo priuatur, distinguit Martin. Laudens. in cap. 1. nu. 2. qual. domin. feud. priuet. dicens, quod si Papa committeret felloniam contra vaxallum Ecclesie, Ecclesia non amittit iura sua, sed in alijs Prælati; sic vt notatur in l. iubemus nulla, C. de sacrot. Eccles. & Capyc. in decis. 69. num. 29. inquit: quidquid * Papa vult legis habet vigorem, quia est omnia, & super omnia &c. & hoc in feudis Ecclesie, vt loquuntur non vero in feudis vt priuat Pontificij, vel alijs periculis concessis, vt per eundem Capyc. dicto loco, de Rege delinquente in vaxallum statuit post Lucam de Penna in l. in sacris in fine, C. de proxim. sac. scrin. nam & feuda nomine Ecclesie, * Papa, & quilibet Prælati, vel alius tenens etiam à laico ob eorum culpam non amittitur, quia nomine alterius teneat, & poenæ suos auctores tenere, & personam delinquentis egredi non debent, l. sancimus, vbi glos. & cōmuniter Doctores, & fundauimus supra hac parte dilucidat. 57. & * si Imperator ex aliquo feudo alicuius inferioris

ris vaxallus fieret, non posset, nec liceret fidelitatem suo domino præstare, sed vel feudum amittat, siue relinquat, vel per substitutum recognoscere, & seruire teneatur. per text. in cap. ex facto, & cap. extraordinarijs, qui tex. Cuiac. lib. 4. tit. 100. refert Aluarot. in cap. 1. §. fin. de capit. qui cur. vend. & ibidem Præpos. in fine, Capyc. in inuest. feud. cap. feud. amitt. col. 56. fol. 70. Rosental. c. 10. concl. 1. in glos. lit. O. & non mirum de istis * personis etiam ecclesiasticis, & supremis, si caducitati feudorum subsunt, quia voluntariè recipiendo ab alijs feudum ad obseruantiam ipsorum legum se astrinserunt ex 8 contractu feudali; nam * contractus sunt de iure gentium, & Princeps quiuus, eiusque successores seruire tenentur, cap. 1. de natur. feud. cap. 1. de prob. & licet Deus, Papæ, & Principibus subiecit leges, non tamen contractus, quia esset contra ius gentium, & illam naturalem iustitiam, quæ ex cōtractu oritur, secundum Bart. Bald. & alios in l. digna vox, C. de legib. & licet * Princeps sit solutus legibus à lege, tamen cōtractus solutus non intelligitur, cap. 1. vbi Bald. de natur. feud. Martin. Laud. in tract. de Principe q. 106. Surgens in annot. ad Neap. Illust. fol. 422. nec à lege diuina, nec naturali, in qua sunt actus sui, clement. de offic. ordin. Det. conf. 48. vbi post Paul. de Castr. in l. digna vox, dicit, quod * Princeps contractus suo contrauenire non potest, etiam de plenitudine potestatis, Soccin. conf. 4. lib. 3. Det. conf. 101. secundo dubio, Igneus in repet. l. donationes quas diuorum, C. de donat. inter vir. & vxor. Curt. conf. 177. in fin. Bald. conf. 20. pulchrè col. 5. lib. 2. dicit, quod insolitum, & inauditum est, vt Principes non 11 seruent pacta; nam & etiam * maligni spiritus, qui sunt mendaces passionis, quas cū hominibus habent, seruant, vt dicit Scot. in 4. sentent. distinct. 34. sequitur, & refert Dodus in sua apologia car. 20. & exemplū vnius demoni ponit Barbat. cap. 1. de probat. col. 11. & ideo Aristot. scribens Alexandro illo Magno, pacta illa serua, alias maius exitus tibi eueniet. refert Curt. sen. conf. 68. Dominus Ioannes in princ. colum. 2. & si * Deus posset nobiscum hic contrahere, obligaretur ex contractu, vt probat Laureo. in l. non amplius, §. fin. in fin. de leg. 1. pro quo facit 3. Reg. cap. 8. Dominus Deus Israel, qui custodit pactum, & multo magis Princeps, qui animal rationale, & mortale est, quia nulla lex, nullus Senatus potest abdicare à lege naturali, vel dictamine rationis, auç legis æternæ, quo fit, vt in omnibus * Principum cōtractibus plus spectare debet bona bona

bona fides, quam in contractibus priuatorum, secundum Bal. in tit. de pace constant. §. quia vero, Præposit. in d. cap. 1. de natur. feud. Cast. in §. actionum col. 1. instit. de actio. & in l. insulam col. 10. ff. de verb. oblig. & dicit Corn. in l. si pascenda, C. de pact. 2. quæst. (quod forus fori, & forus poli concordant in hoc, quod pacta seruentis, quia Deus hoc vult, & cum non seruans pacta, frangat fidem, & mentiatur, quod est graue, nè dum apud ius ciuile, sed apud Deum) & Xenophon. de laudibus Agefilaj sol 9. dicit (magna, & præclara res est cum alijs viris omnibus Imperatorem ligari, & contra suum contractum venire non posse. ex multis authoritatibus, & rationibus firmat Neuizan. cons. feud. 12. nu. 23. & plurib. seqq. & in fine decisum firmat, & alia dico in cons. meo 86. §. 7. num. 1. 1. & seq. dum & Papa, Imperator, & quouis Princeps accipit feudum ab alio, etiã eisdem inferiore caducitatibus, & alijs, quæ ex contractu feudali oriuntur stare, & obseruare debet ex prædictis nulli dubium esse debet. & Fœmina etiam feudum amittit ex eisdem causis, quibus & masculus priuatur, cum lex feudalis generaliter loquitur, & in pœnalibus dispositum regulariter ad fœminas extenduntur, licet termino masculino vtatur, Det in l. 2. nu. 84. ff. de regul. iur. Bal. in l. nè passim, C. de iuris, & facti ignorant. Hippol. de Marfil. in l. si quis viduam nu. 5. & seq. ff. de quæst. & in l. 1. nu. 261. & seq. C. de rapt. virg. præsertim vbi est eadem ratio, vt notat Iason in l. si quis in quod nu. 1. de iurisd. omni. iudic. Tiraquell. de vtroque retract. par. 1. §. 1. gl. 9. num. 212. Menoch. remedi. recuperand. possess. 9. num. 10. & l. si quis in tantam, C. vnde vi, habet locum ad masculum, & fœminam, vt ibi per Bart. nu. 3. Menoch. d. num. 9. item gl. in l. quisquis, C. ad l. Iuliam maieft. in vers. ad filias & c. vbi Bald. & alij & ex alijs Rosental cap. 10. §. 17. conclus. 1. num. 7. vbi quod nec & rusticus in delictis excusatur, maximè dolo commissis, & in genere ob delicta, vt quouis alius priuatus, & puniatur, receptum esse testatur Gomez de delict. cap. 1. num. 5. Iur. Clar. in §. in quæst. 60. num. 12. Eman. Suar. tecept. sentent. sub lit. P. num. 329. & etiam minor delictum, vel felloniam committens, feudum mero iure perdit; quoniam non minor, quàm maior ex delictis obligantur, l. auxilium, §. in delictis, ff. de minor. l. vnic. C. si aduers. delict. & vtrobique Doctores Gramat. de ma. decis. 23. num. 12. Clar. d. quæst. 60. nu. 3. §. 18. & sed in integrum restituitur in non atrocibus, si dolo caret, verum etiam si esset in præsumpto, vel culpa, vt communi-

ter tenent Doctores in dictis locis, & plene, & distinetè Odd. Sfort. de restitut. in integr. par. 2. quæst. 8. Rosental. cap. 10. conclus. 1. num. 12.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio L X I X.

Amiſſionis feudi, Causa LXI.

T H E M A.

Vaxallus receptor malefactorum feudum perdit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus in omnibus domino suo fidelem se præbere debet, & latrones receptas. si domino suo statim quod potest, non ostendit, feudum amittit.
- 2 Latrones, & malefactores sunt odiosi, & inimici domini, maximè Regis, & vaxallus non offerens domino, feudo priuatur.
- 3 Foriudicati non sunt patiendi, nec miserendi.
- 4 Malefactores nemo receptet, occultet, succurrat, aut fauet etiam non contumaces, nec hærenti sub pœna dec. sex mille, alijs pœnis.
- 5 Corruptio non inducitur, nisi expressè corrigatur.
- 6 Lex noua recipit interpretationem etiam extensiuam per leges veteres.
- 7 Pœna imposta per legem antiquam non tollitur per nouam inferentem grauiorẽ, vel leuiorẽ.
- 8 Pœna vna pro delicto imposta de iure communi & aliam per statutum attenditur illa patuti loci.
- 9 Pœna delicto per legem communem iure posita nõ intelligitur derogata per statutum Regni, siue loci, nisi expressè tollatur, siue moderatur.
- 10 Pœna delicti de iure communi ex cõiecturis posita in statuto tolli potest.
- 11 Statutum disponens, vt masculi succedant in maiori quantitate, quam femina ad feuda non porrigi.

Vaxallus & in omnibus se domino suo fidelem præbere debet, vnde receptas latrones, & malefactores in suo Castro, qui domino

domino odio habendi sunt, non ostendit se fidelem, si statim quod potuerit ad dominum non affert, vltra text. feudale de feudis, & beneficij, est etiam in Longobard. tit. de his, qui ad Eccles. confug. l. vt latronem, feudum amittit, maximè si requisitus vaxallus statim non affert domino, Afflic. in c. 1. quib. mod. feud. amitt. nu. 40. caus. amission. feudi 22. & in cap. 1. §. præterea in princ. nu. 2. quæ sui prim. caus. benefic. amitt. Ardizzon. in rubr. 55. Capyc. in inuestit. feud. cap. feud. amitt. caus. 53. fol. 68. Luc. de Penna in l. 1. col. penult. versic. post primam glos. adde & c. C. de desertor. lib. 12. Natta conf. 174. num. 22. vbi dicit, quod recepta tot dicitur opem ferre malefactori post maleficiū Bart. in l. qui vaxall. §. qui iure, & in l. furtum, ff. de furt. Angel. Aret. in tract. de malefic. super vers. dicto maleficio, instit. vers. quæro quia vt supra dixi, quæ isti malefactores, & latrones sunt odiosi, & inimici domini, maximè Regis vaxallos ipsos receptatores non offeres, statim domino, debet feudo priuari, quia inimicis domini opem præstat, l. 3. ibi, qui uè opem hosti tradiderit, ff. ad l. Iul. de Sicar. & facit text. in l. metro-dorum, ff. de pœn. vbi deportatus fuit in Insulam, qui hostem fugientem recepit, & ex alijs Rosental. d. cap. 10. concl. 37. in glo. 3. lic. M. præcepit enim Deus & maleficos non patiaris viuere super terram 23. q. 5. §. hinc, & Deuteronom. non parcat oculus tuus interficiens eum. & Psalmista cum misereberis omnibus, qui operatur iniquitatem, sed occidi debent, vt per constit. Regni foriudicatorum nõ misereris, quomodo receptare possunt; dixit Afflic. in constit. Regni pœnæ eorum, ac D. Thom. quem allegat Baiard. ad Clarum §. homicidium num. 221. & vltra prædicta, quod malefactores non receptentur à Baronibus etiam Titulatis, ab Officialibus à Sindicis, Electis, Vniuersitatem gubernantibus, & à quibusuis personis ad sunt plures regis Pragmaticæ, inter quas secunda, & tertia in tit. de recept. quæ mandat, vt

4 * nemo receptet, teneat occultos, succurrat, nec villo modo malefactores fauent, etiã quod non sint contumaces; nec banniti, vt fugiant, & saluentur, nec per mare, neque per terram, & eos alere, iuuare, & subuenire de bonis, de nummis victu, nec de quauis fortè alia re sub pœna ducat. sex millium, & alia pœna corporali arbitraria, sed per Pragmaticam quartam eiusdem tituli, à tali pœna in ipsis Pragmaticis cõtenta, exceptuantur receptatores fratrum, filiorum, & coniunctorum, sed puniuntur secundum constitutiones, & capitula Regni, vt omnia ex eis-

5 dem Pragmaticis patent, & licet legis & correptio non inducitur, nisi expressè corrigatur, l. præcipimus, C. de appellat. in fine, l. vt liberis, C. de collat. cap. cum expediat, de elect. in 6. neque per subauditos intellectus glos. in cap. cupientes, §. funer viginti, eod. tit. de elect. communiter approbata, vt per Crauett. conf. 259. num. 2. & per dictas Pragmaticas imponentes aliam pœnam non facta mentione pœnæ iuris communis, & feudorum & lex noua recipit interpretatione etiam extensiuam per leges veteres, l. 1. §. lex falcidia, ff. ad l. falcid. l. sciendum, ff. qui fatid. cogant. Itern. in cap. 1. nu. 4. vers. iusta tamen, de milite vaxallo, qui contumax est, & in cap. 1. §. sacramentum num. 4. de consuet. rect. feud. & pœna imposita per antiquam, nõ tollitur per nouam, interentem, vel leuiorem, l. qui se putet, C. de sepulcr. viol. l. si cum qui, C. de exercit. actio. l. 3. in princ. ff. de lib. hom. exhib. l. quoties, ff. de action. & obligat. latè Afflic. in constit. Patrenorum num. 28. & seq. vbi decem fallentias ponit, in septima dicit, quod quando

8 * ius commune imponit vnam pœnam pro delicto, & aliam ponit statutum particulare loci, vt per dictas Pragmaticas in hoc Regno tunc punitur pœna statuti, secundum Alberic. de Rosat. in d. l. qui sepulcrum, circa finem, C. de sepulcro violato, & dicit vidisse obseruari, allegat Specul. in tit. de pœn. tem. litigant. vers. vlt. & in tit. de accus. in 3. par. §. 1. vers. 1. & Ioan. de Imol. in l. 2. col. 2. ff. de publ. iudic. dicens, quod hoc procedit quo ad exculationem pœnæ, sed quo ad natiuitatem actionis nota est vtraque pœna; idè tenet Paul. de Leon. in clem. pastoralis, de re iudic. sed Abb. in cap. de causis, de offic. deleg. tenet contrarium, nisi appareat, quod statutum voluit recedere à pœna à iure communi imposita, idem firmat Domin. de Sancto Gemin. in cap. 2. sess. 3. de constit. & dicit ita tenuisse Riccard. de Sen. vnum ex compositoribus texti libri decretalium, tamen ex consuetudine seruat prima opinio Alberici, quod pœna statuti puniatur, sed dum ipse Afflic. ibidem sequendo dicit, licet de iure Abb. Sic. & Domin. de Sancto Gemin. dicunt, veritatem non videtur dissentire à tali veritate, & opinione, quod si per legem communem, & antiquam, imponitur & aliqua

9 pœna pro aliquo delicto aliã imponitur per statutum, siue per legem nouam non intelligitur derogata pœna legis communis, siue veteris, nisi expressè de eis in statuto sit actum vltra superius dicta, ita concludunt Bart. in d. l. qui sepulcrum nu. 2. & ibidem Angel. vers. in tex. ibi, nihil enim & c. C. de sepulcr.

sepulcr. violat. & ibidem Cyn. communem dicit num. 3. ibique ad contraria respondit, & Salicet. num. 7. Bart. in l. 1. num. 1. à veteri lege discessum nō videri, nisi hoc expressè, nominatim dictum sit, & eodem loco Ang. Perul. num. 3. ff. qui bonor. rapt. Abb. in d. c. de causis nu. 14. vbi communem esse dicit, de offic. Iudic. deleg. & ibi Augustin. Bero. num. 74. (& licet Detius eodem loco dissentiat) Ang. Aret. in tract. de malefic. vers. & ibi capud num. 3. & procliuor in hanc partē videtur esse Menoch. remed. recup. 9. nu. 338. vsque ad nu. 388. vbi pro, & contra citat, & dicit hanc communem, & receptam Scrad. de feud. par. 9. sect. 6. num. 45. in fin. 10 qui à d. num. 388. vsque ad num. 398. † aliquas coniecturas ponit, ex quibus per statutum iuri communi derogatum videtur, & huic opinioni inclino in casu amissionis feudi, quia statuto generali feuda non comprehenduntur, Capyc. in inuest. feud. c. feud. bonor. appellat. col. 3. §. statutum, vel ius disponens &c. fol. 91. Scrad. par. 7. q. 5. de success. descend. mascul. par. 7. num. 68. vers. 2. quod in generali dispositione statuti, argum. cap. 1. §. fin. & ibi Aluarot. & Doctores de inuest. de re alien. fact. Det. conf. 139. diligenter pro tenui in fine adducens Bart. in l. codicillis, §. constitutum num. 5. ff. de leg. 2. Cardin. Paris. conf. 7. in præsentī casu num. 6. conf. 12. num. 45. vers. istis non obstantibus, & seq. lib. 1. vbi † statutum Veronense disponens, vt masculi succedant in maiori quantitate quam fœminæ ad feuda non porrigi, affirmat num. 38. & præsertim num. 47. & seq. per dictum Bald. & aliorum in cap. 1. an agnat. Cæphal. conf. 29. in præsentī casu cride nu. 10. & seq. vbi post Paris. communem sententiā esse testatur, & Doctores in cap. quamuis, de inuest. de re alien. fact. Rosent. cap. 7. conclus. 17. in glos. lit. H. ex alijs, ergo quando casus acciderit, & per statutum specifice non est sublata forma à iure communi, vel feudali, non attenditur poena statuti, sed iuris communis feudalis, vt est dictum.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXX.

Amissonis Feudi, Causa LXII.

T H E M A.

Vaxallus literas domini contendēs,
si grauē propterea intulerit in-

iuriam, vel sub indignationis sue
poenæ quid faciat, vtroque calu
feudo priuatur. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxallus literas domini reuerenter recipere tenetur, & pro iusta iniuria potest feudo priuari.
- 2 Vaxallus non ob leuem iniuriam verbale feudo priuatur.
- 3 Vaxallus ob grauē iniuriam in dominum feudo priuatur.
- 4 Iniuria fit Iudici, cuius litera nō permittuntur legi.

- 1 Vaxallus † literas domini reuerenter recipere tenetur ob reuerentiam, ad quam domino pro feudo debet, & sic honorificè literas domini sui recipere, alias si parui fecerit, aut si spernit pro iusta iniuria potest feudo priuari, vt in Longobard. de feud. & benefic. in l. si liber homo, hic inoleuit mos, quod in receptione literarum recipiuntur, & ponuntur literæ supra capud, Afflic. decif. 265. nu. 98. & diximus in parte 12. dilucidatione 60. versic. 25. vaxallus tenetur honorificè &c. quod fortè verum esset, quod id in graue damnum contemptū,
- 2 & iniuriā domini vergeret, alias enim † vaxallus non ob leuem iniuriam verbalem feudo priuatur, nisi in inuestitura dicatur saluo iure &c. vel ex facto expresso ob iniuriam amitti debet, facit auth. vt cum, de appell. cogn. §. causas autem, Alex. conf. 203 num. 1. lib. 1. vbi communem dicit, & demū sequitur Curt. iun. conf. 148. controuers. n. 1. & ita in specie Io. Andr. in cap. fin. col. pen. in princ. quem ceteri communiter sequuntur Iul. Clar. lib. 3. Suar. sentent. §. testamentum q. 41. nu. 3. Villalops in commun. opin. vers. exhereditatio num. 142. Michael Grassus recept. sentent. §. testamentum q. 42. num. 8. Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 21. nu. 5.
- 3 & in glos. lit. C. sed pro † graui iniuria verbali in dominum vaxallum feudo priuari, vt volunt omnes in cap. 1. §. porro, quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. Afflic. in decif. 265. num. 61. Loffred. quib. mod. feud. amitt. caus. 15. & 30. Intrigl. in sua centur. feud. q. 98. num. 8. & ex alijs dicto loco in glos. litera B.
- 4 & iniuria fit Iudici, cuius literæ non permittuntur legi, & contra iniuriantem potest procedi pro satisfactione iniuriæ, Abb. in cap. ex literis, per illum text. not. 4. de offic. deleg. & ille, qui permittit legi literas Epi-
scopi

ſcopi, vel eas lacerare, facit iniuriam Epiſcopo, Bald in d. cap. ex literis, ex alijs Nicol. de Milis in ſuo repert. verſ. iniuria &c. & ſic vaxallus contendens literas domini, ei iniuriam facit, & feudo priuatur, vt dictū eſt, & ſi dominus ſub pœna indignationis ſuz vaxallo vt quid faciat mandauerit non facit, feudum auferri poteſt, vt per gloſ. in cap. 1. ſi item ſi delator, in verſ. perdit, in princ. quæ fuit prim. cauſ. benefic. amitt. vbi variam textus leſionē refert, & inter alias hanc indignationem domini non euitabit, & feudo priuabitur, quam leſionem Bald. ibi. em. ſ. porro, C. eo. ē loco ad id, Barbat. in verſ. euitabit, laſon de feud. par. 10. nu. 41. Alex. conſ. 103. nu. 14. lib. 1. approbant Roſental. d. cap. 10. conſ. 3. nu. 42. & ex alijs firmatur ſupra hac Parte, dilucid. 7.

PARTIS DECIMAE

Dilucidatio LXXI.

Amiſſionis feudi, Cauſa LXIII.

T H E M A.

Inſignia, & ſtatua domini deſtruēs, eſt rebellis, & feudum amittit, & ſi rem aliquam per vim à manu domini eriperit, feudo priuatur, niſi ex cauſa faciat communis.

S U M M A R I U M.

- 1 Inſignia, vel ſtatua domini deſtruēs, eſt rebellis.
- 2 Vaxallus rem à manu domini cōtumelioſè eripiens etiam ſi. e. graui iactura, vel violentia, feudum amittit.
- 3 Vaxallus delens inſignia domini, incidit in rebellionem; intellige, ſi dolosè, & ſine cauſa fecerit
- 4 Inſignia, ſi à arma quem depinguntur in cappellis particularium in Eccleſijs delentes puniuntur officio Iudicis.

Inſignia Dñi & depicta, vel ſtatua in aliquo loco poſita in contumeliā dolo malo deſtruens, feudo priuari poteſt, per text. in l. ſi ſtatua, & ibi tradita ff. de iniurijs, l. qui ſtatuas, ff. ad l. Iuliam Maieſt. & per ea, quæ omnes Scribentes firmant in citatis legibus, & Plaza in epitom. delict. lib. 1.

cap. 6. num. 17. per quæ iura, & alij firmant ita Scrader. par. 9. cap. 4. num. 23. Roſental. de feud. cap. 10. conſ. 20. num. 59. in fine, & ſi rem aliquam à manu domini contumelioſè exhiberit, etiam ſi grauem iacturā, & violentiam non interat domino, feudo priuabitur, vt idem Scrader. in d. par. 9. cap. 4. num. 30. licet contrarium voluerit Rina in ſua materia C. de reuoc. donat. num. 58 niſi domino hoc in grauem iniuriā, & cum violentia, vt dixi vergeret, quod totum Iudicis arbitrio, & circūſtantijs remittitur, Roſental. d. conſ. 20. num. 59. & quo ad & de leſionem inſignium, vel ſtatue, iſte l. ſi dolosè, & ſine cauſa ipſe fecerit, & ſi dominus ipſe fuerit magnus Princeps, ſiue Rex, vel Imperator, hoc eſſet valdè periculofū ipſi vaxallo, quia arma, & ſtatua, Principis quandoque imponuntur, & depinguntur in aliquo Caſtro, vel Ciuitate, in ſignum ſubiectionis, quod ſcilicet Ciuitas illa, vel Caſtrū, ſic ſubiectū illi Principi, cuius ſunt inſignia, quo caſu ſi quis illa deleuerit, vel ſubſtulerit, niſi alia legitima cauſa appareat, præſumeretur deleuiſſe, vt tolletet ſubiectionem, quo caſu incurreretur in crimē læſæ Maieſtatis, vt tradunt Gemin. Præpoſit & Alexand. in cap. quecumque, 30. diſtinct. Decian. in tract. crimin. cap. 5. num. 11. & ſi ſunt rebelles, nè dum feudum perdunt, ſed omnia bona, & vitam amittunt, boniſq; omnibus cōſiſcatis, l. quiſquis, C. ad l. Iul. Maieſt. l. ſi. ff. eodem, cap. quæro, 5. q. 1. 1. & ipſo iure, erdunt ea, quæ iuris ciuiliſ ſunt, l. amiſſione, de capitis dimin. & in extrauag. qui ſint rebell. Decian. in tract. crimin. lib. 7. c. 1. num. 24. & ſeq. Io. de Terrarub. contra rebelles in tract. 3. art. 10. fol. 96. in tex. per multas conſuſiones, & ibi add. & eorum arma celeri, per text. in l. eum qui, ff. de pœn. Roman. ſingul. 66. ſed & arma, quæ depingi ſolent in Cappellis & particularium in Eccleſijs clericis, aut laici delere non poſſunt, & puniuntur arbitrio Iudicis ſi ſecerit, l. libertate in fin. & l. opus, ſ. & ſcribi, ff. de oper. pub. Roman ſing. 476. & add. ad dictū tract. Terrarub. in citato loco fol. 73.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXII.

Amiſſionis feudi, Cauſa LXIV.

T H E M A.

Vaxallus tranſitum per ſuam iuriſdictionem

dictionem domino sine causa denegās à feudo cadit, & pro publica vtilitate fauore Religionis quilibet cogitur rem suam vendere. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**axallus iuuare debet dominum.
- 2 **V**axallus mittendo arma vel equos in fauorē hostis domini sui, eum iuuando feudum amittit.
- 3 **V**axallus tenetur aperire viam per suū territorium domino suo, alias feudo priuatur.
- 4 **H**ostis censetur, qui innoxium transitum domino peribet, sed commodè ad suum locum dominus accedere valeat.
- 5 **V**endere quis cogitur agrum, vel domum fauore Religionis, vt Ecclesia, vel monasteria construantur.
- 6 **V**endere nemo cogitur suum etiam iusta causa alijs transitum per territorium suum peribere.

Notum est & vaxallum iuuare debere dominum suum contra hostem, & transitum ei denegare per suum territorium, ita Afflicti. decis. 265. num. 109. qui se remittit ad Raphaelem Cumanum conf. 61. per totum, late hoc pertractantem, Balzarum. in cap. si Capitanei nu. 12. ver. & vaxallus si fecit confederationem &c. quib. mod. feud. amitt. Scheneid. in epit feud. par. 8. c. 1. nu. 175. casu 30. Scradet. par. 9. cap. 5. nu. 32. caus. 20 post Barbat. num. 107. ff. de iudic. ita Alex. conf. 92. num. 19. & seq. lib. 6 Gramat. decis. 6. in princ. eleganter Natta in conf. 174 num. 12. & conf. 604 nu. 1. in fine, Anan. conf. 7. nu. 10. & 11. arg. l. si quis, & ibi glos. C. de re milit. l. b. 12 Rosent. d. cap. 10. conclus. 19 in glos. lit. B. & si & hostem iuuauerit, feudo priuabitur, per text. in cap. Imperialē, §. illud quoque, de prohib. feud. alien. per Federic. cap. 1. de form. fidel. & cap. 1. de noua form. fidel. Gramat. dec. 6. in princ. si arma, vel equos inquit, in fauorem hostis transitum mittit, Rosental. d. conclus. 19. in glos. lit. A. i. e. domino & tenetur vaxallus viam, & transitum per suum territorium permittere, alias feudo priuatur, Afflicti. decis. 265. num. 107 & seq. vbi ait, & iam videmus de facto. quando Rex venit Neapolim, & expedit ei habere bonam viam per feuda priuata eius iussu adaptantur viz, vt Rex transeat, sequitur Scheneid. de feud. par. 8. cap. 1.

num. 177. caus. 39. Scradet. par. 9. cap. 5. nu. 33. caus. 21. thesaur. 35. argum. l. per agrum, C. de seruit. & aqua, iniuriarum, §. si quis me prohibeat, ff. de iniur. etenim & hostis censetur, qui innoxium transitum peribet, cap. fin. 23. q. 2. quod esse posset, si sine causa vlla recuset, & hoc sine dubio si transitum per viam publicam non permittit, secus esset: statuit Scradet. d. loco num. 34. si per locum suum priuatū, si absque damno fieri nequit domino non permittat, arg. l. diuus, ff. de seruit. rusticor. præd. & per l. agrum, C. de seruit. & aqua, cum simil. nisi quōdo ex causa publicę vtilitatis postuletur, secundum Afflicti. in d. decis. 265. nu. 108. vel dominus aliter ad suum territorium, aut saltem commodè accedere non posset; Ifern. in cap. 1. §. si quis de mandato nu. 14. Aluarot. num. 6. Præposit. num. 6. Afflicti. num. 11. vers. nunc quæro cum seq. Petr. Rauenn. Scheneid. num. 7. & Balzarum. num. 6. vers. inferior ex prædictis. si de inuest. &c. Capyc. in inuest. feud. cap. feudorum argumenta. col. 2. §. & scias nu. 85. Scradet. de feud. p. 5. cap. 6. num. 30. Afflicti. in citata decis. 265. nu. 107. argum. l. 2. §. rectè, ff. si seruit. vendic. & l. si venditor, ff. de relig. & sumpt. funer. adeo vt dominus pretium viz dare non teneatur, Afflicti. d. loco num. 15. in fine, & seq. post Ifern. & Scradet. in citatis locis, item & ob publicam vtilitatem, & fauore Religionis, & Ecclesię cōstruendę, vel ampliandę, l. 1. §. hulus studij, ff. de iustit. & iur. l. 2. §. si vsum fructum, & §. locum, ff. de relig. & sumpt. funer. d. l. si quis sepulcr. ff. de relig. & sumpt. funer. & frequentissimè omnium consensu receptum est, dominū agrum, vel domum cogendum esse vendere iusto pretio fauore Religionis, vt Ecclesia, vel Monasterium in ea construantur, quam opinionē expressè tenuerunt Bald. Angel. & alij in l. 1. ff. solut. matrim. Afflicti. in constit. Regni. Procem. q. 3. num. 10. dicit sic fuisse pronuntiatum in Prætorio Regis Neapolis in fauorem Monasterij Diui Hieronymi, idem ante eum obtinuit Gul. de Cun. in l. decernimus, C. de Episcop. & cler. & DD. omnes passim scribunt. Cogendum fore quempiam rem propriam vendere cum ea ad publicā vtilitatem necessaria fuerit, dicit Couarru. præd. qq. lib. 3. & cap. 14. num. 7. & 8. vsque in finem, ex multis comprobatur, & si non esset fauor Religionis, & publicę vtilitatis nõ cogetur, quia domino territorij licitum est ex iusta causa alij transitum prohibere, & denegare, vt per Bald. in cap. 1. num. 2. de form. fidelit. & ibi Laudens. in fine, Aluarot. in cap. 1. num. 5. vbi Præposit. num. 2. Afflicti. cap. 2.

cap. 2. in princ. nu. 17. verſ. viæ publicæ nu. 1. quæ ſint regal. Cepoll. de ſeruit. ruſtic. præd. c. 3. nu. 19. Roſent. d. c. 10. concl. 37. nu. 35. & in gl. lit. O. & quis vendere cogitur pro ampliãdis Cappellis, locis religioſis, vel ſacris, ex multis firmat Ricc. in deciſ. 138. & 147.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXIII.

Amiſſionis Feudi, Cauſa LXV.

T H E M A.

Feudatarius ceſſans præſtare ſeruitium militare, ad quod pro feudo tenebatur, feudum amittit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**eruitium personale militare antiquitus præſtari ſolitum fuit deductum in pecunia.
- 2 Seruitiũ militare pro feudis vocatur adoha, & præſtatur pro quolibet feudo valoris vntiarum viginti.
- 3 Vaxallus ſeruitium ob quod feudum datũ eſt præſtare, ſi recuſauerit, aut non exhibuerit, feudum amittit.
- 4 Feudi ex natura ſolitum ſeruitium venit.
- 5 Seruitij præſtationi nulla adeſt dies determinata, interpellatio eſt neceſſaria.
- 6 Interpellatio vaxallum non artat, niſi ad eius notiſiam peruenierit.
- 7 Vaxallus contra dominum ſuum nunquã ſeruitium feudi præſcribit, & domino ex capite ignorantia datur reſtitutio in integrum.
- 8 Seruitium verbo, vel factò offerri debet.
- 9 Vaxallus ſciẽs dominum periculo imminere tenetur ultra ſeruitium ſi præſtare, alias feudum amittit.
- 10 Scientia temporis, & caſus ſeruitij requiſitio non eſt neceſſaria.
- 11 Dies pro homine interpellat, & certa denunciatio fieri non debet.
- 12 Adoha ſolutionis tempore Regia Camera Summarie abſque monitione expedit prouiſiones executiuas contra feudatarios iuxta taxam.
- 1 **I**n hoc eſt aduertendum, quod * ſeruitium militare antiquitus pro feudis præſtari ſolebat: ſuccedentibus temporibus fuit

in pecunia redactum, & ſubrogata loco ſeruitij personalis, taliter quod vbi exigitur pecunia non tenetur feudatarius de perſona, vt dicit cap. Papæ Honorij, & iſtud ¶ ſeruitium, quod exigitur in pecunia, vocatur adoha, ratione illa quam ponit Iſern. in cap. Imperialẽ, §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Federic. dicens pro quolibet feudo valoris, ſiue redditus vntiarum viginti ſoluebatur adoha, cum non omnes feudum tanti redditus habebant ex coadunantia aliorum, feuda minoris qualitatis fuit ſeruitium ipſum dictum Adoha, vt per Iſern. in citato loco, & Afflic. ibidem, & Camill. de Curte in ſuo diuerſ. feud. cap. incip. cum igitur in feudo num. 37. & ſeq. & Nos dicimus infra part. 12. dilucid. . . & non eſt alia iuſtior cauſ. benefic. amitt. ſeruitium ob quod feudum datum eſt præſtare recuſauerit, aut nõ exhibuerit, dicit text. in cap. 1. §. non eſt alia, quæ fuit prim. cauſ. benefic. amitt. vbi omnes etiam Balzeran. nu. 1. & in cap. 1. §. & hic finitur lex &c. vbi omnes etiam text. in c. 7. §. ſacimus, de feud. ſine culp. non amitt. cap. imperialem, §. firmiter, & ibi lem Interpretes omnes de prohib. feud. alien. per Feder. Afflic. in cap. 1. §. fin. num. 18. cauſ. 20. quib. mod. feud. amitt. Iacob. de Ardizz. in ſumma rub. §. & quis ſit, quib. cauſ. feud. amitt. & rub. 68. Plaza in ſumma feud. lib. 2. cap. 1. num. 28. Capyc. in inueſt. feud. §. feudum amitti, col. 29. §. 35. fol. 58. latè Curt. par. 4. num. 61. cauſ. 28. Zaſ. in epit. feud. par. 7. nu. 17. & par. 10. nu. 18. Sonsbech. par. 12. nu. 3. verſ. quarta concluſio &c. Hannetton. de iur. feud. lib. 3. cap. 9. Borcolt. cap. 8. num. 12. cauſ. 10. elegãter, & prolixè Mozz. de feud. tit. ex quib. cauſ. feud. amitt. num. 111. nu. 9. priuatione feudi in amittendo Scheneid. p. 8. cap. 1. nu. 16 vbi etiam ius Saxonicum eiſdem tenoris citans Intrigl. in centur. feud. q. 89. cauſ. 23. nu. 118. & ſeq. vbi etiam limitationes iſtius regulæ recentet, Petr Iacob. in pract. aur. libell. rubr. 55. ex quib. cauſ. feud. amitt. nu. 22. Scradet. par. 9. cap. 1. nu. 4. cauſ. 3. par. 10. ſect. 6. nu. 165. & ſect. 9. nu. 39. ibidem Vulteiſ cap. 11. nu. 22. lib. 1. quamuis expreſſè non fuerit dictum in inueſtitura, quod amittere debeat, ſi ſeruitium non præſtiterit, vt notat gloſ. in d. §. non eſt alia iuſtior cauſa, in verſ. recuſauerit, & poſt eã Aluarot. num. 3. verſ. quæro cum gloſ. Ra-uenn. & Balzeran. num. 11. eodem loco, eum ex ¶ natura feudi ſeruitia ſolita veniant, Afflic. in cap. 1. in princ. num. 28. quib. ex cauſ. feud. amitt. argum. l. ſemper in ſtipulationibus, ff. de regul. iur. idem Afflic. in c. 1. §. ſimiliter, de cap. Corrad. & in cap. 1. §. fin.

num. 2. de capit. qui cur. vend. Præposit. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. vers. sed quid si dominus, & ibi Ifern. nu. 9. Scheneid. nu. 11. & alij Blanc. lib. 1. cap. 3. num. 37. in vers. qui quidem inuestiti nu. 65. Scheneid. par. 5. nu. 93. Scrad. par. 6. cap. 6. num. 5. qui citat Alberic. in suo diction. in vers. feudum, & vers. quod seruitium, & cōsuluit Corn. cons. 139. num. 28. lib. 1. & in hoc distingue. Primo, si nulla adest dies certa, ac determinata, quando seruitium debeat. Secundo, si dies statuta adfit. † Primo casu non præstabit, nisi specialiter, & generaliter ad seruitia præstandum vocatus non fuerit, vt in cap. 1. de noua form. fidelit. in vers. generaliter, vel specialiter, vbi Laudens. num. 17. Præposit. & alij, Bald. in cap. 1. §. vt autem equitas, num. 23. & ibi Aluarot. num. 3. Præposit. nu. 2. Rauenn. & Laudens. nu. 14. Iacobin. de Sancto Georg. in vers. & promiserunt eidem domino num. 33. Scrad. par. 6. cap. 6. nu. 42. vers. neque tantū vaxallus, Scheneid. par. 5. nu. 99. argum. l. si ex tempore, C. de remiss. pignor. Rosental. cap. 10. conclus. 15. in glos. lit. F. & si longissimo tempore vaxallus non vocatus, non seruiret, feudum non amittit, Ardizz. cap. 67. vtrum sufficet vaxallo &c. per text. in cap. licet, si de feud. defunct. &c. vbi Ifern. Beluis. Bald. Aluarot. Rauenn. Balzeran. num. 4. & 11. text. in cap. 1. §. ad hoc, & ibi Interpretes omnes hic finitur lex, qui omnes volunt eum, qui semper præsumitur paratus seruire, si requiratur; sequitur Afflict. num. 1. vbi inquit, & si per mille annos steterit, glos. in cap. 1. vers. requisitus de noua form. fidelit. Zas. d. num. 27. etiam si centum annis, Sonsbec. d. par. 12. num. 9. etiam si nunquā requisitus Scheneid. par. 5. num. 97. si per 30. vel centum annos non seruiret, & Iason in prælud. feud. nu. 65. Siluan. q. 10. num. 10. Scrad. d. cap. 6. nu. 42. vers. præterea hæc † interpellatio, inquit, vaxallum non arctat, nisi ad eius notitiam peruenerit; intellige tamen, dummodo ignorantia vaxalli non sit crassa, Aluarot. nu. 2. Præposit. num. 3. in d. §. adhuc hic fin. lex, vel ipse vaxallus impediuit, quominus hæc citatio ad eius notitiam perueniret, arg. l. 1. §. pen. & ibi Bart. ff. quod vi, aut clam, & sic † vaxallus contra dominum suum nunquā talia seruitia præscribit, etiam si per triginta, centum, vel mille annos non seruiret, propterea quod à domino non fuerit requisitus, quia dominus videtur esse in quasi cōtinua possessione, Rosental. cap. 8. conclus. 26. in glos. lit. C. ex alijs, & quod ex capite ignorantia, detur domino restitutio in integrū, firmat idem Rosental. ex multis communi-

bus opinionibus cap. 6. conclus. 82. num. ult. & in glos. C. & E. Secundo casu si dies certus adfit, & quo tempore debeat adha, quod in feudis conditionatis plerumq; conuenitur non præstat seruitium, amittit feudum; nam tali casu dies interpellat pro homine, l. magna, C. de contrahend. & comm. stipul. l. mora solut. matrim. Bald. in cap. 1. de noua form. fidelit. num. 6. ex ratione, quia in his tempus necessitatem operarum declarat, Balzeran. ibidem nu. 43. in fin. Bald. in d. cap. licet num. 1. Aluarot. num. 1. Afflict. num. 1. & 2. vbi tradit, quando † seruitium verbo, vel facto offerri debeat, vt in immobilibus, verbo, & facto fiat oblatio, quod ante eum Bald. ibidem tradidit, Præposit. & Rauenn. si de feud. defunct. &c. Ifern. in cap. 1. §. nec alia iustior causa num. 34. & ibi Aluarot. in §. quæ fuit prim. caus. benef. amitt. & ibi Afflict. nu. 2. Ifern. in cap. 1. §. nemo cogitur num. 5. an illi, qui interf. frat. dom. sui, Rauenn. Laudens. num. 2. Ardizzon. cap. 68. quib. caus. vaxall. deb. seruitium præstare, Curt. in par. 4. num. 61. caus. 28. vers. secundo sublimita, vbi communem dicunt Mozz. vbi supra num. 111. caus. 9. in omittendo, vers. quidā tamen lib. 5. Duaren. in suis commentarijs cap. 14. num. 12. Scheneid. par. 5. nu. 98. vers. secundo nisi seruitium &c. Scrad. d. par. 6. cap. 6. num. 38. vers. vel nisi conuentum fuerit, Hannelton. lib. 3. cap. 9. Iacobin. in rubr. 59. num. 10. Bald. cons. 191. inter cætera pacta lib. 1. & quod non sit consideranda interpellatio, firmat per text. in d. cap. licet, vbi quando † vaxallus scit dominum periculum iminere tenetur vltro seruitium præstare, alias feudū amitti, quamuis si nesciret tale periculum satis foret, si domino petente paratus esset seruire, ecce qualiter † ibi ponderatur † scientia temporis, & casus quo vaxallus tenetur seruire, & tunc requisitio non est necessaria, sic in proposito ex quo vaxallus scit obligatū fore in diem præstandam annuā pensionem non soluendo, non potest dici etiam si non requisitus non negligens, & sic feudo priuari debet, faciunt notata per Imol. in cap. breui, extra de iure iur. dum dicunt, quod dies certa pro homine interpellat, & quod non debeat fieri denunciatio, faciunt notata per Bart. in l. denuntiassē, §. fin. ad ieg. Iul. de adulter. Bald. in d. l. magna, not. 3. C. de contrah. & committ. stipul. facit etiam optimè ad hoc cap. ad Apostolicę, vers. posset etiam reprehendi, iuncta glos. de re iudic. lib. 6. Rosental. cap. 8. conclus. 26. in glos. lit. H. ex alijs relatis communibus opinionibus concludit Siluan. vbi supra, & de feudo soluitur canon. tribu-

tributum censum, vel aliud ob non solutionem in tempore debito factam, feudū amittitur, vt ex multis pro, & contra, concludit Rosental. d. cap. 10. conclus. 34. & in Regno Neapolitano seruatur, quod statim & adueniente tempore ad hanc soluendam absq; mentione Regia Camera expedit prouisiones executiuas cōtra feudatarios debitores iuxta eorum taxam, & non constituuntur in mora, quia fiscales in hoc sunt valdè diligentes.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXIU.

Amissionis feudi, Causa LXVI.

T H E M A.

Feudo concesso à non habente potestatem concedendi, concessionarius illud amittit.

S U M M A R I U M.

- 1 **F** eudum à non habente potestatem concedendi, ipsum amitti.
- 2 *Minor furiosus, & prodigijs alienandi potestatem non habent.*
- 3 *Fœmina luxuriosè viuens, feudum amico suo dare non potest.*
- 4 *Qui non potest alienare, non potest infeudare.*
- 5 *Feudum concedens propter luxuriam concessio non valet, nec datum ex causa ludi.*

- 1 **R** atione eius, qui & feudum dedit, quia ipsum concedendi potestatem nō habet, qui accipit, ipsum amittit, & qui talē potestatem non habent sunt Prælatus qui non consueta infeudare non potest, vt in cap. 1. in princ. Episc. vel Abbat. vbi DD.
- 2 omnes, item & minor furiosus prodigus, quibus bonis interdictum est alienandi licentiam ademptam, l. s. cui, vbi Doctores ff. de verb. oblig. l. furiosi, & ibi Det. Cagnol. & alij de regul. iur. iuncto cap. 1. §. noui vero, per quos fiat inuest. Ardizzon. in sum. feud. rub. 14. Scrad. par. 1. cap. 1. nu. 60. Vulteijs lib. 1. cap. 1. num. 4. Ardizzon. & Borcolt. in citatis locis part. 6. num. 25. item & fœmina luxuriosè viuens, non potest dare feudum suo amasio, vel si sit mulier Longobarda,

que non potest aliquid alienare sine consensu Mundualdi, Ardizzon. rub. 13. Aluarot. in §. fœminā nu. 5. Afflic. ibidem nu. 2. 4 Iacob. Rauenn. in §. non solum, quib. mod. feud. amitt. & ita intelligitur d. cap. 1. §. fœminā, per quos fiat inuest. Iacobin. in 1. rub. §. fœmina dare in feudum, quod intellige de fœmina luxuriosè viuente, vel de Longobard. sine Munduald. & adeo hoc fieri non debeat, quod etiam si & alius dominus propter luxuriam certa feudalia concessit, interdum reuocantur tanquā sacra ob turpē causam, arg. l. & mulieris, ff. de verb. signif. puta quia aliquis dominus dedit alicui feudum, vt haberet eius filiam, certè non valet ipsa infeudatio, & potest reuocari; idem si inuestitura esset facta in ludo, vel ex causa ludi non valeret, & reuocari posset, per text. in l. 2. §. 1. quarum rerum actio non datur, & ita dicit Iacob. de Ardizz. in d. §. & nō solum, idem si fuerit facta inuestitura ab eo, qui tēnetur de euictione, puta quia fuerit facta de feudo alterius, vt de extraordinaria causa, §. generaliter, & §. qui accepit, & à qua inuestitura fieri non potest, & generaliter à quibus alienari non potest, vt dicit idem Iacobin. in 1. rub. §. conceditur, vbi cōmemorat tales personas, & Afflic. quib. mod. feud. amit. num. 24. & seq. causa amissionis feudi 12.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXV.

Amissionis feudi, Causa LXVII.

T H E M A.

Dominus si facit bannum, vel mandatum vt vaxalli ostendant titulum feudi tenent infra tot tempus, & non ostenderint, possunt feudo priuari communis, & idē de emphyteota, & de beneficio clerici.

S U M M A R I U M.

- 1 **V** axallus conuictus rem esse feudalem à domino ei precipi potest, vt ostendat titulum, & non ostendens, amittit.
- 2 *Vaxallus conuictus cogitur ostendere titulum.*

- zulum, siue inuestituram fendi quod possidet.*
- 3 *Vaxallus non habens scripturam inuestitura, & tituli feudi per alias probationes ostendet.*
 - 4 *Vaxallus cogitur ostendere titulum, si fatetur se esse subvaxallum.*
 - 5 *Titulum suæ possessionis ut nemo ostendere cogatur per l. cogi, C. de petit. hered. non procedit in feudis, & regalibus.*
 - 6 *Regalia possidens titulum domino ostendere tenetur.*
 - 7 *Clericus beneficium possidens, tenetur eius titulum ostendere.*
 - 8 *Emphiteota confitens rem esse emphiteoticam, tenetur ostendere titulum.*
 - 9 *Vaxallo comminando mandari potest, ut edat titulum, & non edans, priuatur feudo,*

IN hoc est distinguendum: Primo, si vaxallus negat rem esse feudalem. Secundo, si confitetur, feudum esse. Primo casu ¶ est videndum si est feudum, & vaxallus conuictus, potest dominus sub cōminatione amissionis feudi præcipere etiam per bannum, & sic si in ytroque casu titulum non demonstrabit, feudum amittit, quia in feudorum inuestituris, tractatur de contractu de re communi, in qua dominus directum, & vaxallus vtilem dominium habet, & sic de iure domini, & vaxalli, qui ad paria iudicantur, per text. in cap. 1. de form. fidelit. certis exceptis casibus, vt per Afflic. in d. cap. 1. & Capyc. in inuestit. feud. cap. feudorum dominia, §. parilitas col. 7. & seq. vbi 22. paria, & 9. disparia recenset, Ficard. ad Villalops litera V. post num. 3. in hac specie Borcolt. cap. 8. num. 131. & seq. Matth. Goler. de process. execut. par. 1. cap. 9. num. 69. & par. 2. cap. 3. num. 270. Felia. in cap. dilecti nu. 1. de maior. & obed. Rosental. de feud. cap. 8. conclus. 33. nu. 6. & in glos. litera C. & dicemus infra in part. 12. dilucidat. 7. & plurib. seqq.

2 & ¶ est indubitatum, vt vaxallus titulum, siue inuestituram edere tenetur, vt per Hern. qui latè hanc quæstionem disputat in cap. Imperialem, §. illud quoque præcipimus num. 66. & seq. vbi in fine in hanc sententiam residet, si fundata sit intentio actoris domini hoc est, si appareret esse vaxallum de prohib. feud. alien. per Feder. vbi Afflic. nu. 10. & plur. seqq. Balzeran. nu. 17. vers. facit pro alia & c. I. in prælud. feud. num. 51. & in l. 2. q. 16. C. de iur. emphit. Aluarot. in cap. 1. in princ. num. 9. vbi Afflic. num. 36. vers. fallit, & num. 38. vers. 8. nota, vbi de alijs probationibus agit, si scripturam non habet vaxallus, & dixi in meo conf. 85. per totum,

Rauenn. ibidem in fin. de controuerf. inuest. Bald. in cap. vaxallus si feudum nu. 10. si de feud. defunct. content. sit, in l. instrumenta. num. 7. C. de fideicommiss. & in l. cessante 2. num. 7. C. quomodo, & quando Iudex, Iacobin. in ver. dictiq; vaxalli promiserunt recognoscere num. 17. Capyc. in inuest. feudorum editiones col. penult. §. retuli fol. 182. Borcolt. cap. 8. num. 117. & ex alijs Pistor. q. 46. lib. 2. num. 2. par. 2. Corbul. in tract. de iure emphit. ex caus. priuat. 3. nu. 1. Intrigl. in sua centur. feud. q. 69. num. 4. Mozz. de natur. feud. num. 109. Det. conf. 61. pro tenui facultate nu. 2. Ruin. conf. 30. lib. 5. Roman. conf. 163. col. fin. in princ. num. 6. Roland. à Valle conf. 89. & si esset feudum ligium nu. 20. & seq. lib. 2. Burtat. col. 49. illustris quodam nu. 10. vbi multos allegat lib. 1. Afflic. decif. 265. num. 78. Scheneid. par. 5. num. 118 in fine, Scrad. par. 6. cap. 6. num. 111. Vulteius cap. 3. nu. 17. lib. 2. de feud. a. dens dominum directum etiam sub vaxallo mandare posse, vt ostendat instrumentum subfeudi, post Io. Fab. in §. præiudiciales, inst. de action. Rosental. vbi supra in glos. litera D.

4 ¶ quod verum est, si subvaxallus se subvaxallum esse fateatur, iuxta adducta per Fritiam de subfeud. lib. 2. author. 36. sed si scripturæ sunt penès dominum longi temporis possessio ab editione tituli dominum, vel vaxallum immunem redit, vt per Iser. in d. §. illud quoque num. 66. de prohib. feud. alien. per Federic. & ibi Afflic. num. 33. & ex notatis per Borcolt. d. cap. 8. nu. 119. Vulteius vbi supra cap. 3. num. 17. lib. 2. non obstat, quod nemo suæ possessionis titulum ædere tenetur, ¶ per l. cogi, C. de petit. hæ. ed. & ibi DD. glo. in cap. ordinarij 3. in verb. exhiberi, de offic. ordin. & glos. fin. in cap. 1. de regul. iur. in 6. Iaf. in §. actionum num. 20. instit. de actionibus, & præcitari Doctores omnes, & qui ius in re prætendit ostendere tenetur quo titulo, & iure prætendat, Aluarot. in dict. cap. 1. num. 9. & Rauenn. in fine de controu. inuestit. vbi Afflic. nu. 36 (regulam d. l. cogi 20. modis limitans, inter quos hæc est octava declaratio) Bald. in l. cessante, C. quomodo, & quando Iudex, & ibidem Io. de Platea, Iafon in prælud. feud. num. 51. Balzeran. in d. §. illud quoque præcipuum nu. 17. & 18. de prohib. feud. alien. per Feder. Capyc. vbi supra, Freccia de subfeud. lib. 2. author. 3. nu. 13. Mascard. de probat. conclus. 1372. num. 36. lib. 3. & ex alijs Rosental. cap. 8. conclus. 33. in glos. lit. E. & K. alias si titulum non ostenderet, ex illa confessione res præsumeretur esse domini, & libera, cum quoties confitenti præsumptio iuris

juris resistit, confessio pro parte acceptari, & pro parte refutari potest, Afflic. in d. s. illud quoque præcipuū nu. 12. per l. ciuile, C. de furt. cap. cum contingat, ibi rationabilis causa ostendatur, de decim. Bald. in d. l. 2. C. quomodo, & quando Iud. Hartman. Pist. q. 46. num. 7. lib. 2. DD. in l. siue possidetis, C. de probat. Iaf. d. num. 51. & dum ius commune possessori resistit, aut præsumptio contra eum est, is titulu edere tenetur, ex communi, Mascard. d. concl. 1372. num. 31. DD. in d. l. cogi vnde regalia & possidens, Principi titulum ostendere debet, Afflic. in d. s. illud quoque num. 34. & ibidem Balzeran, num. 17. in fin. & seq. Luc. de Penna in l. qui sumque, §. 2. C. de fund. limitroph. lib. 11, quem citat, & sequitur Capyc. in d. c. feudatarioru editione col. 3. §. limita primo & c. fol. 181. Rolan. a Valle conf. 89. nu. 24. lib. 2.

7 Item est de & clerico beneficiu possidente, vt per Mascard. d. concl. 1372. lib. 3. per tot. per d. cap. ordinarij, vbi Philipp. Fräch, de beneficio ad feudu argumentari, de offic. ordin lib. 6. & DD. in c. licet Heli, de simon. Borcolt. d. cap. 8. nu. 117. in fine, Pistor. q. 40. num. 3. lib. 2. Imo magis hoc in clerico, & sine vlla distinctione procedere quidam affirmant, qui tamen inter feudum antiquum, & nouum distinguere videntur, Isern. in d. s. illud quoque, nu. 67. Iacobin. vbi supra num. 20. Balzeran. d. num. 17. ver. facit pro alia & c. Capyc. d. loco col. 3. in ver. qui & c. argum. cap. omnes basilicæ 17. q. 7. Bald. in l. 2. num. 7. C. quomodo, & quando Iudex, &

8 idem in emphiteota consistit rem emphiteoticam ipsum tenere, per text. in d. l. Titius, ff. de action. empt. & ibi Aluarot. Speculat. in tit. de locat. §. nunc aliqua nu. 268. q. 141. per text. in l. creditor in fine. princ. ff. de action. empt. in l. instrumenta, C. de fideicommiss. Iaf. in l. 2. num. 175. C. de iure emphit. & causa priuationis 3. Pistor. d. q. 46. num. 4. lib. 2. Abb. conf. 74. duo sunt principalia, num. 1. lib. 1. & sic dominus directus sub pena caducitatis vaxallo imponere potest, & vaxallum tenere titulum possessionis feudi, vltra præcitatos, reiectis contrarijs firmat Rosental. d. cap. 8. concl. 33. nu. 6.

9 7. 11. & 17. & ei mandare sub comminatione, si infra tot tempus non edat, comodo feudo sit priuandus, quod fuit originale dictum Innocent. & Canon. in cap. G. perpetuum, de fide instrum. quem sequitur Bald. in cap. vaxallus si feudum nu. 10. si de feud. defunct. contr. fuer. Iacob. vbi sup. num. 175. Intrigl. d. centur. q. 69. num. 495. Afflic. in cap. 1. §. item si quis feudum, quib. mod. feud. amitt. num. 93. caus. amitt. feud. 16. dicit, quod

si nõ comparet cum titulo, feudo multatur, & ita hodie prædicatur in inuentarijs, seu in feudorum reintegratione, comprobatur quicumque beneficium, de feudis, & beneficijs comprobatur ex Baldo in auth. si omnes, C. vt se ab hæred. abstin. Card. conf. 74. & 129. & quod facit lex qui restituere ff. de reiuend. l. tutor qui repertoriu, de offic. tutor. Isern. in cap. sancimus nu. 12. quo tempore miles, Raynaud. in cap. Imperialem, §. præterea si inter, num. 16. de prohib. feud. alien. per Federic. Ardizzon. in sua summa rubr. 22. Blanc. lib. 2. cap. 1. num. 119. Iacobin. ver. dictiq; vaxalli num. 2. Capyc. in inuest. feud. amitt. col. 15. casu 45. fol. 65. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. de public. bon. num. 32. Loffr. conf. 45. magnificus Federicus, Natta conf. 593. & conf. seq. num. 19. Panorm. in cap. ex transmissa num. 2. de foro compet. Rosent. cap. 10. concl. 30. in glos. literis Ee.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXXVI.

Amissionis feudi, Causa LXXVIII.

T H E M A.

Bona vacantia de regalibus sunt, & Fiscus in eis succedit, ipsiq; applicantur, & sunt, quæ sine legitimo hærede, & successore, vel hærede renuntiate decedens relinquit, & Fiscus loco hæredis est. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **B**ona vacantia inter regalia numerantur, qua Fisco, Imperatori, vel Regi applicantur.
- 2 Bona vacantia alijs quam Fisco applicari, ex consuetudine induci posse, & valere.
- 3 Bonis vacantibus succedendi privilegium non seruetur, nisi proprio motu fuerit concessum, sed succedit Fiscus.
- 4 Bona vacantia sunt quando quis sine hærede legitima ab intestato, vel sine testamento decedit, & succedit Fiscus.
- 5 Hærede repudiate hereditatem, & qui bona hereditaria adiens non adest, bona hære.

hereditari dicitur vacare, & Fisco applicantur.

- 6 *Bonorum vacantium tertia pars applicatur in eleemosynis pro anima defuncti, cuius bona fuerunt.*

IN hac parte successionū sine legitimo hærede decedente, & in eius bonis, qui succedant dico, cum eius bona dicantur vacantia, & inter regalia connumerantur bona ipsa Imperatori, Regi, vel Fisco debentur, & nō alijs, regalia non habentibus, cap. vnico, vbi Scribentes omnes, quæ sint regal. vbiq; sic dicit Afflic. in vers. bona vacantia, quæ nemini cōpetunt, nisi ex priuilegio motu proprio concessio, vt etiam tradit Iacobin. de feud. in vers. cum mero, & mixto Imperio nu. 17. addens, vel ex consuetudine, allegas Bart. & Angel. in l. 1. C. de bon. vacant. lib. 10. l. 1. ff. de iure Fisci, Peregrin. in tract. de iure fisci. de bon. vacant. tit. 3. nu. 19. & seq. lib. 4. Boss. cod. tit. hic facit solus titulus C. de bon. vacant. lib. 10. & l. 1. ff. de iure fisci, in quibus locis hoc communiter Doctores firmant.

2 Sed ꝛ ex consuetudine induci posse, vacantia bona alijs applicari, & valere, per text. in l. 1. & 4. C. de bon. vacant. Tiraquell. in tract. le mort. fait le vis, par. 2. limit. 15. nu. 4. post multos Petr. de Gregor. Tholos. in sintagm. iur. lib. 3. cap. 12. nu. 15. Vultei de feud. cap. 5. num. 7. vers. nono ius bon. vacant. lib. 1. & ꝛ priuilegia talia remoueri posse, nisi proprio motu sint concessa, per l. 1. & 2. C. de pet. bon. subl. lib. 10. in terminis glos. & Bart. in d. l. 1. Afflic. vbi supra in d. verbo bona vacantia num. 13. Petr. de Gregor. d. loco num. 8. Peregr. d. nu. 19. circa finem, Alex. conf. 3. 1. num. 4. lib. 1. satis optime ꝛ bona enim vacantia sunt quando quis sine hærede legitimo, vel absq; testamento ab hac luce discedit, aut ꝛ hæres hereditatem repudiat, bona ipsa ad Fiscū deuoluuntur, per text. in l. 1. & in l. vacantia, & vtrouique Doctores C. de bon. vacant. Isern. Afflic. & Aluarot. in dictis locis, Borcolt. in d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 67. & ex alijs Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 52. in glos. lit. B. in fine, est etiam text. in l. quidā, ꝛ. quoties, de leg. 1. Peregrin. vbi supra, & dicuntur Fisco incorporari, vt in d. l. 1. C. de bon. vacant. & incorporare est bona vacantia, & quæcumque alia ad Fiscum pertinentia, quasi in corpus Fisci redigere, quæ licebit, descriptori sollempniter summa cura annotare, & publicare, & alias vt per Borcolt. dicto loco num. 68. ꝛ per constitut. Regni Neapolitani edita per Regem Gulielmum, est prouisum, quod bonorum vacantium,

quæ Fisco applicantur tertia pars ipsorum erogetur in eleemosynis pro anima illius si e hærede decedentis, ex quo notatur bonitas illorum Regum.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXVII.

Amiſſionis Feudi, Causa LXIX.

THEMA.

Bona vacare dicuntur, & Fisco applicantur, si decedens caret descendens, ascendens, & consanguineis, siue coniunctis vsque ad decimum gradum inclusiuè, & affines excluduntur à Fisco.

SUMMARIUM.

- 1 **B**ona vacantia, quæ Fisco applicantur, sunt quorum dominus sine hærede legitimo, vel ab intestato discessit.
- 2 Sine hærede decedere dicitur, qui nō habet consanguineos vsque ad decimum gradum inclusiuè.
- 3 Fiscus excluditur ab omnibus, qui de iure ciuili, vel pratorio defuncto succedunt.
- 9 Affines excluduntur à Fisco.
- 5 Fiscus socero, & socera præfertur.
- 6 Lex loquens in vno casu, non est trahenda ad alios casus.

1 **B**ona ꝛ vacare, & ad Fiscum peruenire debere, quando quis sine legitimo hærede, vel ab intestato decedit, & est quando

2 ꝛ decedens caret descendens, ascendens, & consanguineis vsque ad decimum gradum inclusiuè non habet, per text. in l. 1. C. vnde cognati, l. non facile, C. de gradib. ꝛ. fin. instit. de success. cognat. Nouell. de hæred. & falcid. ꝛ. si verò, in quibus locis Doctores omnes Afflic. in d. tit. quæ sint regal. in vers. bona vacantia, & Peregrin. de iure fisci tit. 3. num. 3. lib. 4. Cacheran. decis. Pedemont. 53. num. 12. in illis bonis vacantibus

3 ꝛ Fiscum excludunt omnes illæ personæ, quæ de iure ciuili, vel pratorio ad successionem defuncti admittuntur, & Fisco præferuntur, d. l. 1. & d. l. vacantia, C. eodem, & l. 2. C. de petit.

petit. bon. sublat. lib. 10. & est casus in d. l. 1. C. vnde vir & vxor. dicit Peregrin. de iur. fisci lib. 4. cod. tit. 3. num. 3. sed & affines excluduntur à fisco, toto titulo, C. de hæred. Decurion. Nauicul. cohartal. milit. &c. & in auth. omnes peregrini, de success. quia iure affinitatis non succeditur, l. affinitatis, C. commun. de success. adeo quod & Fiscus scelerato præfertur, Fulgos. Roman. Paul. Alex. Iason, & Det. in l. 1. C. vnde vir & vxor. & in d. l. affinitatis, per Scribentes Bald. in l. fin. col. 4. C. vnde legit. quamuis idem Bald. in aliam sententiam ductus contra deciderit in d. l. 1. per quasdam rationes, arguendo à viro, & vxore; ad socrum, & socram, & male, quia hæreditates defunctorum ex legibus deferuntur, §. 1. instit. de hæred. ab intest. deser. & lex autem positua expressè loquitur de viro, & vxore, non igitur trahenda ad alias personas, Peregrin. d. loco num. 5. & seq. vbi de alijs personis Fiscum excludentibus sunt & alij, qui præter agnatos, & cognatos, vxores, ex particulari priuilegio in bonis vacantibus Fiscum excludunt, vt in eis non succedat, de quibus alijs in dilucidationibus hac eadem parte.

PARTIS DECIMÆ,

Dilucidatio LXXVIII.

Amiffionis feudi, Causa LXX.

THEMA.

Bona vacantia diuersis locis existentia applicantur vniuscuiusq; loci Fisco, seu domino regalia habenti, & Fiscus loco hæredis est. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Bona vacantia in diuersis locis existentia pertinent ad vnumquemq; ex dominis iurisdictionis distinctè habentis Fiscum, & num. 2.
- 2 Ciuitas qualibet habet territorium distinctum, & dicitur procuratrix Fisci.
- 3 Fiscus vnusquisq; occupat bona vacantia sui territorij, quia in eis succedit.
- 4 Fiscus cum loco hæredis sit, agere potest contra debitores hereditarios, cuius bona sunt confiscata.

6 Bona vacantia in diuersis locis existentia bona mobilia capit Fiscus domiciliij immobilia Fiscus cuiuslibet loci.

1 Bona & vacantia, vel alia confiscanda, si in diuersis territorijs sint sita, ea pertinent ad vnumquemq; ex dominis territorij licet alibi confiscatio facta sit, & hæc est conclusio magis recepta dicit Roland. à Valle conf. 78. num. 14. & probatur ex notatis per Bart. & Doctores in l. cunctos populos, col. fin. vers. si vero, C. de summa Trinit. & fide cathol. vbi in secundo capite distinguendo in quibus, quod quando sunt distinctæ, & bursæ fiscales sunt separatæ, si publicatio fiet de iure communi, quod extendatur ad alia bona, alias & quilibet Ciuitas habebit bona in suo territorio existentia, quod probatur, quia & quilibet ciuiles est procuratrix Fisci, sed si est Fisci procuratrix, & ad vtilitatem fiscalem, ad ipsius officium spectaret eius occupatio, & incorporatio bonorum, & sic ad & vtrumq; Fiscum, si bona in diuersis territorijs sita sint spectabunt pro equali rata pro illa parte, pro qua in cuiuslibet territorio existet, & idem Bald. in l. ex facto ff. de hæred. instit. post Petrum, ibi per eum citatum, quod si confiscantur bona alicuius qui in diuersis territorijs habet bona, quorum quilibet habet separatam bursum fiscalem vnusquisque Fiscus occupabit bona sui territorij, & cū & Fiscus habeatur loco hæredis, l. tutoris, C. ad leg. Iul. de vi publ. l. 4. C. de bon. quæ liber. quilibet Fiscus agere potest contra debitores illius, cuius bona sunt confiscata, & pariter Fiscus quilibet creditoribus defuncti cuiuslibet sui territorij vbi bona confiscata sunt sita debita soluere tenetur, sequitur Alex. conf. 31. col. 1. & 3. vers. & primo non obstat lib. 1. Aret. conf. 10. col. fin. in princ. Bolog. conf. 35 col. 3. Angel. in tract. de malefic. vers. & eius bona publicentur num. 5. & ibi latè Addent. Paul. de Castr. conf. 86. col. 2. secundum aliquam impressionem Afflict. in cap. 1. §. fin. num. 35. quib. mod. feud. amitt. & in dec. 282. col. fin. Crau. conf. 182. col. 1. Rebuff. conf. 17. col. antepen. Ruin. conf. 49. col. 4. in fine, lib. 2. & hanc communem opinionem esse Canonistarum, & Legistarum dicit Roman. conf. 50. Egid. in tract. de regul. num. 5. Roland. à Valle d. conf. 78. nu. 14. & 15. & conf. 17. lib. 2. Peregrin. vbi supra num. 21. & ex alijs Rosental. d. cap. 5. conclus. 52. in glos. lit. B. & si bona vacantia sint in diuersis locis & sitis Fiscus domiciliij capiet mobilia, & Fiscus cuiuslibet loci capiet immobilia, Bar. Soccin. conf. 105. num. 5. lib. 1. & conf. 26. num. 16.

num. 16. eodem libro, Iul. Clar. in §. final. quæst. 78. num. 26. & seq. lib. 5. sentit, & alij præcitati Doctores distinguunt, ut prædictum est.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXIX.

Amissionis feudi, Causa LXXI.

THEMA.

Rebellis is est, qui Imperatori, Regi, aliouè Maiestatem habenti, vel eorum Magistratibus ipso facto resistit, vel obedire non vult, is rebellis feudum amittit, communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**idelitatem domino suo quis præcipue præstare tenetur, maxime quod iuravit, & inobediens Regi, vel suo Locumtenenti, est infidelis, & feudum amittit.
- 2 **V**assallus disponens se contra capud Imperij, vel eius officarium, Locumtenentem, vel Rectorem, & illius statum crimen Maiestatis committit.
- 3 **R**ebellis dicitur is, qui Imperatori, Regi, & Maiestatem habentem eorumq; Magistratibus resistit, & inobediens est.
- 4 **R**ebellis proprie ut quis dicatur requiri ut contra statum, & prosperitatem quid fiat.
- 5 **R**ebellis feudum amittit.

1 **F**eudatarius ꝛ fidelitatem domino suo præcipue præstare tenetur, & tãto magis cum iuramento promissam, qui ergo Regi, eiusq; filio, vel alius eius nomine gubernanti in his, quæ ad Regni regimen, & prosperitatem pertinet, vel ad Regem contingant, inobediens fit. nedum fidelitatem simpliciter non obseruat, & est infidelis, ut in cap. 1. §. sciendum, & glos. 1. respons. & inimicum se exhibet, & cum nõ obedit, & obedire tenetur, ut in 50. dist. §. si quis Diaconus, & ibi glos. sed læsæ Maiestatis crimen committit, ut ad literam habetur ex text. in extrauag. quoniam, tit. qui sint rebelles, & ibi Bart. ex illo tex. hanc conclusionem ponit, quod qui se ꝛ opponit contra capud, &

Regnum, siue Rectorem eius, & illius statum, ut l. 1. ad l. Iul. Maieft. ideo dicit text. quod etiam inobedientes, & rebelles nõ dum capiti Imperij, vel prosperitatem sui capitis, siue Rectorem illius, crimen læsæ Maieftatis committit; firmat Io. de Terrarub. in tract. contra rebelles art. 6. tract. 3. rebellis ab Imperatoribus vocatur is, qui Imperatori, vel alio potestatem habenti, eorumq; Magistratibus ipso facto resistit, vel obedire non vult, Angel. in l. 2. §. fin. num. 2. ff. de iudic. Ancharan. in clem. pastoralis, de re iudic. Boss. in tract. crim. tit. de crimin. læsæ maieft. num. 68. & seq. Panorm. in cap. sanè quia, num. 4. de offic. & potest. Iud. deleg. vbi Det. & conf. 4. num. 3. Guid. Papa decif. 589. num. 5. Afflic. in cap. 1. §. item fidelis nu. 28. quib. mod. feud. amitt. Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. 2. par. 2. num. 200. Gigas de crim. læsæ Maieft. rubr. de rebell. quæst. 1. & 2. Detian. in tract. crim. lib. 7. c. 7. num. 24. & latè num. 32. de rebell. nu. 1. & 2. eod. lib. Peregrin. de iure fisci lib. 1. cap. 8. de rebell. & c. num. 8. Brun. conf. 28. num. 1. Iaf. conf. 86. num. 3. lib. 3. Deti. conf. 604. num. 1. Marian. Soccin. iun. conf. 68. num. 148. lib. 3. Natt. conf. 180. num. 19. lib. 3. & conf. 596. lib. 4. ꝛ & proprie ut quis dicatur rebellis, requirit aliquid fieri contra statum, & prosperitatem Imperij & c. sicut dixit idem Gigas d. quæst. 5. num. 1. Detian. d. conf. 32. num. 2. addens hodie appellari rebelles, qui subtrahunt se ab obedientia Principis sui, & transeunt ad hostes, sic Bart. in d. extrauag. quoniam, vers. rebelles num. 2. qui sint rebelles, Bald. in lan. illione, §. qui deficiunt num. 1. & 3. ff. de capit. dimin. Detius conf. 606. num. 2. Brun. vbi supra, Ioan. Leonard. conf. 114. inter conf. Brun. num. 40. Rosat. de feud. cap. 10. concl. 35. num. 24. & cap. 5. concl. 69. & Iul. Clar. in §. læsæ Maieftatis, multa Capyc. in decif. 130. per totum, ibiq; addentes, & ꝛ rebellis feudum amittit, ut probatur per cap. ad Apostolicæ de sent. & re iudic. lib. 6. clem. pastoralis, de re iud. utrobique Canonistæ ordinariè Afflic. in cap. 1. §. item si fidelis nu. 25. 26. & seq. §. fin. num. 20. caus. 39. quib. mod. feud. amitt. item Afflic. in cap. 1. §. fin. nu. 13. de pace iuram. firm. Scheneid. de feud. par. 8. cap. 1. nu. 147. caus. 28. Scrad. de feud. par. 9. cap. 8. nu. 19. caus. 38. Intrig. in centur. feud. q. 98. nu. 47. caus. 203. Gigas in tract. de crim. læsæ Maieft. quæst. 25. num. 2. Sconer. disput. 10. thesaur. 46. Peregr. de iure fisci lib. 3. tit. 8. nu. 6. fol. 257. Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. 2. par. 2. num. 200. Iafon conf. 86. ante num. 1. ibi, cum primum & c. lib. 3. Det. conf.

conf. 606. num. 2. & 3. Brum. conf. 28. num. 4. & per totum, Cardin. Paris. conf. 1. num. 16. lib. 1. Marian. Soccin. iun. conf. 68. num. 51. 114. & seq. lib. 3. Alexand. conf. 13. & 19. & per totum lib. 6. Rosental. de feud. cap. 10. conf. 35. num. 23.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXXX.

Amissionis feudi, Causa LXXII.

THEMA.

Inobediens filio Regis, & missis ab eis est infidelis eius inimicus, & amittit feudum.

SUMMARIVM.

- 1 Fidelitas continetur in obedientia, & qui Regem, vel ab eo missum non obediit inimicus Regis, & rebellis est.
- 2 Populus Israhel, qui missum à Deo regnare noluit, fuit à Deo percussus.
- 3 Infidelis, & rebellis est, qui missus à domino inobediens est, & ipsum dominum inobediens dicitur.
- 4 Inobediens missum à Deo, siue à Domino, & repellendo ipsum Dominum inobediens, & repellere videtur.

1 Fidelitas in obedientia continetur, & qui non vult Regem eiusque primogenitum, vel à Rege missum, sed alium petit, ut rogat infidelis, & inimicus eius est, atque rebellis, ut in Evangelio Luc. cap. 19. ubi dicitur: verumtamen inimicos meos (qui noluerunt me repugnare super se) adducitur mihi, & interficite ante me, & in primo de Regibus cap. 8. legitur, quod & Populus Israhel petendo Regem, ex hoc noluerunt Deum regnare super eos, ibi dicitur, & ideo ut infideles grande malum in hoc commiserunt; fuerunt à Deo in hoc percussi, ut eodem lib. cap. 12. & contra tales Apostolus sic inquit: oportet enim eum regnare scilicet filium, donec ponat inimicos suos sub pedibus eius, & ad Corinthios cap. 12. Item qui non obedit missis à Domino est infidelis, quia illis inobediendo vero Domino inobedire dicitur, text. in cap. cū olim, de offic. deleg. & ibi glos. vade Filius Dei in Evangelio Luc. cap. 10. Qui vos audit, me audit,

& qui vos spernit, me spernit, & eū scilicet Patrē, qui me misit, & 1. de legibus cap. 8. dixit Deus Samueli cōtra Hebreos, qui Regem petebant nolentes Regem Samuelem non te permiserunt seruire, nē regnares super eos, & sic & repellentes Samuelem non eum, sed Deū dicuntur repulisse, ut ibi. Nam vnusquisque in locum tenentibus, Vicarijs, & missis suis honoratur, & colitur, & è conuerso ita quod qui illos non recipit mittentem repellit, & non solum qui repellit missum, sed etiam missum à missis, ut delegatū à delegato, vel locumtenente iuxta dictam auctoritatem, qui dum spernit, me spernit, & eum qui me misit, & illud Ioan. cap. 12. (qui me accipit, accipit eum qui me misit) Io. de Terrarub. cōtra rebell. concl. 5. art. 3. concl. 5. fol. 68. ater. & cum talis inobediens sit rebellis, sit inobediens, feudum amittit; ut ex allegatis in præced. dilucidat.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXXXI.

Amissionis feudi, Causa LXXIII.

THEMA.

Qui loquitur amicitiam contrahit, vel conuersatur cum inobediens, vel infidelibus, aut alijs inimicis domini est infidelis hostis rebellis, & feudum amittit. communis, & decisa.

SUMMARIVM.

- 1 Amicitia, conuersatio, & allocutio est inimicis domini est infidelitas.
- 2 Vaxallus conuersans cum inimicis domini amittit feudum.
- 3 Meretrici adherens vnum membrum est ea efficitur.
- 4 Abiectus in domo domini, est magis quā habitare in tabernaculo peccatorum.
- 5 Mores à coniuncto firmantur.
- 6 Conuersans cum inimicis domini, propositum inimicum esse censetur.
- 7 Vaxallus absque dolo contrahens amicitiam cum inimicis domini absque dolo, non esse in panam, secus si cum dolo, & aperto Marte.
- 8 Vaxallus caueat ad hostē accedere absque licen-

*licentia, quia difficile est probare accep-
fisse absque dolo.*

9 *Contrahens, vel cobabitans cum inimico
meo, inimicus meus est.*

1 **A**micitia, ꝛ cōuersatio, & allocutio va-
xalli cum infidelibus inobedientibus,
& inimicis domini, aut sui capitis mistic, in-
fidelis, & hostis domini sui formaliter iudi-
catur; nam inobediens domino suo, est illi
inimicus 50. distinct. cap. si quis Diaconus,
præsertim quando illi inobedit in his, quæ
statum eius, & honorem contingunt, & ideo
dicit Beatus Petrus Apostolus: si inimicus
est, istæ clemēs alicui, vos nolite expectare,
vt ipse vobis dicat, cū illo nolite amicitiam esse,
& infra, sed aduertere vos debetis ab eo, cui
scieritis ipsum aduersū; sed nec debetis lo-
qui is, quibus ipse non loquitur &c. 93. dist.
2 cap. 1. & ideo dicitur in feudis, quod ꝛ va-
xallus non debet conuersare cum inimicis
domini, aut amicitias contrahere cum illis,
aliter feudum perdit, vt in feudis, quod tes-
tes sunt necess. in inuestit. cap. 1. sicut nec
filius debet conuersare cum inimicis patris,
vt in l. liberis, C. de inoff. testam. hinc Apo-
stolus: Nolite commisceri fornicarijs &c.
nec cum his cibum sumere, sed auferre ma-
lum a vobis, vt legitur 1. ad Corinthios, &
3 alibi, ibi Apostolus. An nescitis, quod ꝛ qui
adhæret meretrici, vnum membrū efficitur
cum ea, cap. 1. ad Corinth. vers. sic, & qui
conuersatur cum inimicis domini, idem effi-
citur cum eis, & propterea dicit idem Apo-
stolus: Nolite iugum ducere cum infideli-
bus, scilicet domino, quid enim participat
iustitia cum iniquitate? aut quæ societas lu-
cis ad tenebras? quæ autem cōuentio Chri-
sti ad Belial? aut quæ pars fidelis cum infi-
dele &c. 11. ad Corinth. cap. 6. hinc Deus
prohibuit Prophetam, nē adhæreret, nec bi-
beret cum his de deilantes Roboam, obedi-
uerunt Ioroboam, & Propheta contrarium
agens, morfu Leonis, cecidit inter emptus,
3. de Regib. 13. & cap. clare 7. q. 1. denique
igitur &c. quamobrem David inquit: elegi
4 ꝛ magis esse abiectus in domo Domini, quā
habitare in tabernaculis peccatorum, vt in
Psalm. Ioan. de Terrarub. cōtra rebell. ar. 3.
tract. 3. conclus. 10. fol. 60. & art. 6. tract. 3.
concl. 12. fol. 69. cōuersatione enim, & ami-
citia cum inimicis domini, ipse etiam inimi-
cus efficitur, iuxta illud Ouid. a ꝛ coniuncto
5 mores formantur, & alibi, qui picem tangit
conquinabitur ad eā, & fac. script. in Eccle-
siastico cap. 7. noli pro amico inimicus esse
proximo, Ioan. de Terrarub. d. loco cōcl. 12.
ex alijs per Ifern. in ꝛ. porro num. 19. vers.

glos. ergo, quæ ponit Laudens. num. 9. in fin.
& alij, quæ fuit prim. caul. benefic. amitt. &
6 ꝛ conuersans cum inimico Domini, ipse
inimicus esse censetur, cap. quisquis 23.
q. 4. Aluarot. in d. cap. si Capitanus num. 4.
vers. sed primo examinemus, vbi & alij. hic
potest esse titulus quib. mod. feud. amitt. ar-
gum. cap. repellantur. de accutat. Felyn. in
cap. accedens eius inie. 2. num. 1. vt lite non
contet. Gig. in tract. de crim. l. x. Maiest.
par. vlt. q. 17. Gramat. conf. 24. nu. 6. Menoc.
conf. 102. num. 10. Roland. à Valle conf. 1.
num. 182. lib. 3. Io. de Anan. conf. 7. nu. 16. &
in pœna sunt vaxalli, si in contemptum, &
in perniciem domini amicitiam cum eius
inimicis contrahunt; ita distinguit glos. in
cap. 1. ꝛ. porro, in vers. assalierit, quæ fuit
prim. caul. benefic. amitt. vbi Ifern. nu. 9. Af-
flict. num. 27. & decis. 307. num. 28. Curt. in
part. 4. nu. 37. in fine, sic recepram esse opi-
nionem Capyc. in inuest. feud. ꝛ feuda amit-
tuntur col. 14. in fine, ꝛ. limitant omnes,
Gramat. decis. 18. num. 6. Socc. iun. conf. 134.
num. 45. lib. 3. Clarus in ꝛ. feudum quæst. 14.
communē dicit argum. l. latæ culpæ, ꝛ. ami-
cos, ff. de verb. signif. quod eleganter decla-
rat Menoch. d. conf. 102. num. 25. & seq. &
Suar. in suis comun. opin. lit. F num. 8. Ro-
sental. d. cap. 10. concl. 12. in glos. lit. Y. & la-
tius diximus supra hac eadem parte diluci-
dat. 17. per totam, sed dominus dolosā fuisse
amicitiam vaxalli cum suis inimicis proba-
uerit, vt expressè docet Ifern. in cap. si Ca-
pitaneus num. 6. in fin. quib. mod. feud. amitt.
vbi Laudens. num. 19. Aluarot. nu. 6. Præpos.
num. 3. Capyc. d. loco col. 15. ꝛ. & dicit, Al-
uarot. colum. 16. ꝛ. 17. fol. 50. si vaxallus &c.
Afflict. d. decis. 307. & in decis. 121. in 2. du-
bitat. circa finem, vbi addentes Roland. à
Valle conf. 1. nu. 87. lib. 3. argum. d. l. liberis,
C. de inoffic. testam. l. quoties, ꝛ. qui dolo, ff.
de probat. Rosental. d. concl. 12. in glos. lit. S.
ex alijs, & vaxallo cōpetit detentio, & tem-
per causam amicitie allegare debet, etiam
quod non probare posset; vt suadet Zas. in
epit. feudor. par. 10. nu. 23. & in fine Iudicis
arbitrio committitur Sonsbec. de feud. par. 12.
nu. 44. & posset in considerationem adduci,
quod Menoch. in d. conf. 102. num. 34. & seq.
7 distinguendo dicit, ꝛ si vaxallus simplicitate
amicitiam cum inimico domini abiq; dolo,
& damno, & non esse in pœna, Capyc. decis.
121. in 2. dubit. Ruin. conf. 23. lib. 1. & cum
causa ex licentia sui Superioris verè accep-
sit ad hostes, & etiam si ex metu pro ipsis
præliasset, excusatur, vt in individuo con-
suluit, & cōcludit Detius pro Duce Grame
in conf. 604. & per conf. 690. per totum, &
signan-

fignanter propter timorem mortis, & depopulationis potest seruire inimicis domini, Hieron. Grat. conf. 5. in fin. lib. 1. Paul. de Castro conf. 3. lib. 2. Imola conf. 34. glot. ad dentis ad Detium d. conf. 606. & contra dictum Ducem Grauinę ob felloniam fuit decifum per Iudices rebellium, vt perderet feuda, Pifanell. ad d. decif. Afflict. 307. dicit in Sac. Conf. contra Cafarem de Cillo de Foggia, qui tempore belli Gallorum morā traxerat in terris rebellibus, Menoch. dicto conf. 102. num. 36. & feq. Put. in compend. in Ifern. tit. 43. quę fuit & c. col. 4. verſ. ſi quis vadit ad hoſtes & c. hinc manet Ifern. d. loco num. 22. vt ¶ caueant ſubditi non ire ad hoſtes ſine licentia, ex alijs Roſental. d. cap. 10. conclud. 12. nu. 10. lit. G. & nu. 22. ſi vero cum dolo, damno, & aperto Marte cum inimico Domini, contra Dominum eſt, & hinc quia facit rem per ſe illicitam dolus præſumitur, vt per Ifern. in d. cap. 1. §. porro in fin. num. 21. & feq. quę fuit prim. cauſ. benef. amict. vbi Afflict. nu. 13. & feq. & præſertim num. 1. & num. 10. in primo caſu, Capyc. cap. feud. amict. col. 15. §. videtur quod debeat fol. 50. vbi ita iudicatum eſſe dicit in Sacro Conſilio Neapolitano contra Cafare de Cillo de Foggia tempore belli Gallorum moram traxerat in terris rebellibus, Menoch. in d. conf. 102. num. 35. & feq. Put. in compend. in Ifern. tit. 43. quę fuit & c. col. 4. verſ. ſi quis vadit ad hoſtes & c. hinc manet Ifern. d. loco nu. 22. vt ¶ vt caueant ſubditi non ire ad hoſtes ſine licentia, quia antequā probent, quod nō animo malo ad inimicos acceſſerit cautam dicens & c. quo dictum refert Detian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 33. nu. 14. ſed & hoc ex circumſtantijs eſſet decernendum, Roſental. d. loco in glot. lit. Y. vbi ex alijs prædicta cōprobat, vnde ¶ contrahens, & cohabitās cum inimico meo, inimicus meus eſt, Felyn. in d. cap. repellantur nu. 2. Scrad. par. 9. §. 5. num. 26. arg. l. licet, §. in factum, ff. de nut. caup. ſtab. Scheneid. part. 8. cap. 1. num. 27. vel etiam conuerſatione aſſidua Tiber. Decian. conf. 18. nu. 307. & 308. lib. 1. & inimicus eſt infidelis, & ſic rebellis, feudumque amittere ex prædictis, & in præcedenti dilucidatione 81. ſatis patet.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXXII.

Amiſſionis feudi, Cauſa LXXIV.

T H E M A.

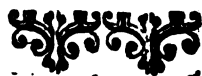
Qui diligit quē Dominus odit, vel fugit, & odit quē Dominus amat eſt inimicus infidelis, & ſic rebellis, & feudum amittit. cōmunis.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**axalli affectio, & amor erga Dominum ſunt ſigna fidelitatis.
- 2 *Amicus illius, cuius Dominus non loquitur, eſt inimicus Domini.*
- 3 *Mores à coniuñcto formantur picem, qui tangit ab ea conquinabitur, & voluntati Domini non ſe confirmans. membrum putridum eſt.*
- 4 *Corpus vnicus, ſpiritus vnicus, ſcilicet vnus voluntatis.*
- 5 *Errori cui non reſſtitur approbatur, nec cōſtet ſcrupulo ſocietatis occultæ qui ſacriori manifeſto obuiare deſinit.*
- 6 *Subditus tenetur ſuo Domino obedire, & inſinuare. vt alij eidem obediant.*
- 7 *Vaxallus ex ſola inimicitia cum Domino amittit feudum.*

1 **A**ffectio, & amor vaxalli erga Dominū ſunt ſigna fidelitatis, quando vero vaxallus diligit, quos Dominus odit, & quos Dominus odit, ipſe amat: amorem in amicum nō habet, ſed odium, & ſic infidelis eſt, quod probatur, quia ſi quis amicitias copulat cum inimicis Domini eſt infidelis, & ſimiliter & filius ſi cum inimicis patris, vt in cap. 1. quod teſtes ſunt neceſſarij ad probandam iniuſtitiam, d. l. liberi, de inoff. teſtam. hinc Apoſtolus Petrus inquit: (¶ ſi vero quis amicus fuerit ipſis, quibus ſcilicet Dominus non loquitur, vnus eſt ipſe ex illis, qui Eccleſiam Dei exterminare volunt; ita ille, qui aduerſarijs Domini ſui fuerit, ſiue illos dilexerit vnus, & iocem eſt cum eis, qui Dominum ſuum exterminare volunt illud.

2 **O**uid. (¶ à coniuñcto mores formantur) & alibi ſcribitur, qui picem tangit, conquinabitur ab ea, & membrum miſticum ſe diuidens à voluntate Domini ſui, & capitis miſtici, & vnitati voluntatis illius ſe non confirmans

formans, est membrum putridum, & infide-
 le, quia peccatum humanæ societatis id est
 corporis humani mystici exigit conformita-
 tem, & voluntatis unitatem membrorum,
 mysticorum ad capud, vt in decretis 8. dist.
 cap. quanquam, quæ contra, qui aliter in va-
 rietate voluntatū existere non posset. Hinc
 dicit Apustolus ad Ephesios c. 10. Solliciti
 4 † seruate unitatem spiritus in vinculo pa-
 cis, vnū corpus, vnus spiritus, scilicet vnus
 voluntatis, secundum glos. aliter enim est
 membrum putridum, & dissolutum, & non
 solum debet cum inimicis Domini nō con-
 trahere, sed subditus, qui pro suo posse, non
 resistit aduersarijs inobedientibus, siue ini-
 micis Domini sui, ex hoc similem illorum
 fauorem, & consensum se perhibet, & mani-
 festat: quia error (cui non resistitur) ap-
 probatur, & veritas (cum non defendatur)
 opprimatur negligere (& cum possis) per-
 turbare peruersos: nihil aliud est quam
 fratre, nec caret scrupulo societatis occul-
 tæ, qui manifesto facinori obuiare desinit
 82. distinct. error pro quo illud Augustini
 in psalmo super versic. Pauperem, sic ait:
 (ostendit Prophetam nec illos immunes à
 scelere qui primis erunt Principibus Chri-
 stum interficere cum pro multitudine tim-
 meretur, & possent illos à facto, & se à con-
 sensu liberare, qui desit obuiare (cū potest)
 consentit 23. quæst. 3. cap. fin. Ioan. de Ter-
 rarub. contra rebell. artic. 6. tract. 3. con-
 clus. 12. & 13. & poterant magnates minu-
 tam plebem ab eorū obstinatione obuiare,
 & non permittere, vt Christus non crucifi-
 geretur, & quilibet subditus tenetur nē suo
 Domino obedire, sed etiam præcurrere, &
 insinuare alijs nē inobediant 19 dist. c. null.
 Io. de Terrarub. d. art. 6. tract. concl. 16. f. 69.
 & concludendo nostram Dilucidationem,
 ob amicitiam vaxalli cum inimico Domini
 in eius damnū, ex quo fit inimicus infidelis,
 ac rebellis, feudum amittit, quod amittere
 7 deberet ex sola † inimicitia cum Domino,
 vt latè ex pluribus, & de communi proba-
 tum extat supra dilucid. 17. hac eadē parte,
 & præcedenti dilucid. 81. ex innumeris au-
 thoritatibus diximus.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXXXIII.

Amiſſionis feudi, Causa LXXV.

THEMA

Subditus vaxallus relinquens Do-

minum in aduersitatibus, & per-
 secutionibus inimicorum suorū,
 & maximè in prælio est infide-
 lis, crimen Maiestatis committit,
 & feudo priuatur communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**axallus non debet esse in damnum Domini, sed auxilium, & consilium præbere, nē in damnum incurrat.
- 2 Vaxallus derelinquens Dominum in aduersitatibus, & persecutionibus hostis est, & infidelis.
- 3 Vaxallus tenetur in necessitatibus Domini suo existēti in periculo iuare etiam non requisitus.
- 4 Vaxallus aufugiendo ab atie relinquendo Dominum, feudum perdit.
- 5 Pater interfecit filium à prælio fugientem, & mater filium timidum in prælio necauit.
- 6 Vaxalli, & feudatarij sunt membra Domini Regis, & capitis à quo feuda tenēt, multa debent.
- 7 Manus brachina se ponunt in periculum perditionis pro defensione capitis.
- 8 Fideiſtatem possidendam esse cum amicitia in paupertate, & in perturbatione.
- 9 Dominus viuut in quocumq; loco iurisdictionis.
- 10 Vaxallus Dominum suū in periculo existētem nō debet deserere, alias feudum amittit.
- 11 Mala omnia pati melius est quam malo consentire, & secus agens amorem mundi, amoris Dei præquit, & à peccato non est exclusus.

1 **V**axallus nō solum tenetur dominium in damno non esse, & in suis bonis, & rebus damnum dare, sed auxilium, & consilium præstare, nē damnū incurrat, per text. in cap. 1. de form. fidelit. ibi: vtile nē sit & c. iuncto vers. sed quia non sufficit abstinere à malo, nisi etiam fieri, quod bonum est, & dum iurat, quod Domino damnum nullum inferat, intelligitur etiam iurare, quod alios facere volentes prohibere per multa iura, & autoritates probat, & dicit Ias. in l. in illa stipulatione, ff. de verb. oblig. & proinde
 2 subditus vaxallus, siue quodlibet membrū mysticum derelinquēs Dominum in aduersitatibus, & persecutionibus hostium suorū, non conferens illi opem de persona, & in bonis est infidelis, per text. in l. omne, §. fin. ff. de

ff. de

ff. de re milit. ibi : (qui propositum suum non porrexit, cum non possit in pari causa factori habendus est ; & ideo non fuerunt immunes à scelere, qui permiserunt Principibus Christum interficere &c.) 93 q. 3. cap. fin. vnde Hieronym. in procem. Bibl. sic ait: (quanto quis ædificat ex marito Christi Ecclesiam : tantum nocet, si destruentibus non resistat.) Confirmatur, quia † vaxallus ad hæc tenetur Domino suo, licet non requisitus quando scit magnum periculum Domino imminere, per text. in cap. licet, si de feud. controu. fuer. & cap. 1. §. ad hæc, in tit. hinc finitur lex, & eo maximè si eum in prælio deserit, cap. vnic. quib. mod. feud. amitt. cap. vnic. §. fin. de feud. sine culpa non amitt. cap. vnic. §. item qui Dominum, quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. & hæc causa amissionis feudi iustissima est, quia feudantur vaxallis, vt seruitia militaria Domino exhibeant, vt alias diximus, si ergo vaxallus ex atie fugiat, & Dominum suum relinquat, merito feudo priuatur, quamuis Demosthenes turpè non existimauerit esse fugere; cum enim illi obijceretur, quod ex atie fugisset, crimen hac responsione diluit, vir fugiens iterum pugnabit; sed aliter † Lacedæna centuit, qui filium ex atie fugientem inuixit, inquit: (non est meum hoc germen) & Demetria mater, filium in bello timenda, & ipsam indignam ex bello recuntem necauit, in scribiq; sepulcro hoc dictum iussit.

Hunc timidum mater Demetria ipsa peremissit Nec dignum matre, nec Lacedæmonium.

Rebuff. in l. liberorum, §. etenim, de verb. signific. Borcolt. de feud. cap. 8. num. 86. igitur cum † vaxalli, & feudatarij sint membra Domini Regis, vel alterius capituli à quo feuda tenent, capiti multa debent, & maxima non de erere in necessitatibus, & periculis, & prælio sicut videmus in membris phisicis, quæ non amittunt capud suum in aduersitate, sed se exponunt periculis pro defensione eius, vt videmus de † manibus, & brachijs se periculo perditionis exponentibus pro capitis defensione, vt est notum, & idem facere debent membra mysticè pro corpore suo: quia bona est consequentia, vt in cap. plerisq; de offic. ordin. pro quo accedat, quod scribitur etiam 22. distinct. ibi: cū dixit fides, id est † fidelitatem possidet cum amico tuo in paupertate eius, & in tempore tribulationis permanet illi fidelis: etiam pro eo Hisac Apostolus ait, nō vt in eo credatis, sed etiam pro illo patiamini. Ad Philipp. cap. 1. Hinc fidelis Euchar inquit Regis, sic ait: † Vivit Dominus in quocumque

loco fueris: Domine, mi Rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus. 2. Reg. vers. pro quod habetur historialiter Genes. 20. in fine, vnde † vaxallus Dominum suum in periculo existentem deserere non debet, sed ipsum obedire, & obedientia nec propter scandalum euitandum est dimittenda, cum ad veritatem vitæ pertinet, pro hoc text. in cap. illud, de maiorit. & obed. & isti tunc sicut illi, qui propter timorem non audent Christum confiteri: Ioan. cap. 12. hinc dicitur: † Melius est omnia mala pati, quam maior contentire. 32. q. 5. cap. itaque, & qui secus agit amorem mundi, amore Dei præponit, & ideo non est exclusus a peccato; nam etiam occisores corporis non sunt metuendi contra iustitiam hominum impellentes 21. q. 2. Lotharius Rex, Ioan. de Terrarub. in d. suo tract. contra rebelles artic. 6. tract. 3. conclus. 18. & talis infidelis rebellis, & non obseruator promissorum infidelitatis iuramento feudum amittit, vt ex prædictis, & supra hac parte dilucid. 21. per tot.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXXIUI.

Amisionis feudi, Causa LXXVI.

THEMA.

Qui aufert auxilia sua Domino suo ad resistendum hostibus suis, infidelis est, & hostis, & sic rebellis, & feudum amittit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**axallus tenetur Domino suo in pace, & in prælio animo, & corpore auxilium præstare contra eius inimicos.
 - 2 **V**axallus tenetur iuuare Dominum contra omnem personam.
 - 3 **V**axallus tenetur Dominum iuuare. & auxiliū in guerris præstare non ad vendicandam priuatam iniuriam.
 - 4 **V**axallus prohibens præstare auxilium contra hostes Domini sui, est infidelis.
- 1 **V**axallum † teneri Domino suo in pace, & in prælio, animo, & corpore auxilium præstare contra eius inimicos, Intrigiol. in centur. feud. q. 56. num. 185. Rosental.

sent. artic. 8. conclus. 4. num. 2. & concl. 19. num. 1. & etiam in rixa priuata cum adiuuare, & tuere tenetur, de communi testatur Curt. iun. de mente omnium in 4. par. nu. 5. per tex. in cap. licet, si de feud. defunct. controuerſ fuer. qui generaliter. & cap. 1. de noua forma fidelit. vt † vaxallus promittat iuuare Dominum cōtra omnem personam, Mozz. de feud. tit. quib. mod. feud. amitt. nu. 85. & 89. Sonsbech. par. 1. 2. num. 1. 2. in princ. Scheneid. par. 5. nu. 93. Vulteiſ cap. 1. 1. nu. 19. fol. 7. 17. vers. quod autem feudorum & c. lib. 1. Capyc. in inueſtit. feud. vers. feudum amitt. col. 2. §. amplia quarto & c. Scrauder. in tra. feud. par. 6. cap. 6. num. 6. vbi inquit Aluarot. Præposit. & Afflic. contrarium asserere; eosque refutat, sed Aluarot. in cap. 1. §. similiter nu. 1. in fine, quem Præposit. ibi nu. 1. sequitur Capit. Corrad. dum dicit: Dominum guerram facientem iuuabit non † pro vendicanda priuatam iniuriam, & Afflic. in cap. 1. nu. 7. quib. mod. feud. amitt. ait: si bellum campeſtre iustum habuerit, puta quod fuit insidiatus, vel subito per rumorem arma tulit, non iuuabit, quod è seditione Domini iniusta videtur accipiendum, sed per generalitatem, d. cap. 1. de noua forma fidelit. quod iuuare debet Dominum contra omnem personam resoluūt omnes, & Mozz. & alij dictis in locis, vnde † vaxallus prohibens, & non dans auxilium Domino suo aduersus hostes absque dubio est infidelis, & crimen Maiestatis læsæ committit, vt in l. 1. & 2. ad leg. Iul. Maiest. hinc est, quod negans victui necessaria necare est, vt in l. necare, de liber. agnosc. ergo pro inimicis opem cōtra Dominum præbere: est Dominum in manus hostium tradere; nam subordinata ad finem, habet rationem finis, secundum Philos. & in l. Oratio, de sponſal. & in l. 1. §. 2. de mor. inter, & sic est rebellis, & feudum amittit, Terrarub. d. art. 6. tract. 3. conclus. 19. de communi testatur ibi add.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXXXV.

Amiſſionis feudi, Causa LXXVII.

THEMA.

Vaxallus contra villas, monitiones, aut res alias Domini faciens, aut non custodit, vel hostibus tradit,

aut damnum infert, vel inferri non deuiat, est infidelis. & rebellis, & feudum amittit. cōmunis.

S U M M A R I U M.

- 1 Vaxallus villas castra, & res Domini fideliter non custodit, vel tradit, aut auxilium, & fauorem inimico, infidelis, & proditor est.
- 2 Vaxallus personam & bona Domini intacta seruare tenetur.
- 3 Vaxalli à dominio sui Domini nihil extrahere potest, maximè ab hoc Neapolitano Regno, nisi parua quantitas pro vsu.
- 4 Vaxallus bona, vel succurrès inimicis Domini sui, est infidelis & rebellis.
- 5 Vaxallus Domino suo nè dum damnum inferre non debet, sed ei auxilium, & consilium præstare.

- 1 Q Vicumq; † villas castra, monitiones, pecunias, aut alias res Domini pertinentes, aut debitas nõ fideliter Domino custodit, aut infidelibus, aut hostibus eius perdit, vel tradit auxilium, aut fauorem illis concedit, infidelis est, & proditor, per tex. in l. 3. ibi: bellis etiam cesserit ad legē Iuliam Maiestatis, & in l. qui excubias col. 1. §. is qui vero à fossato, de re milit. & in l. 1. ibi, locauè occupentur, & in d. l. 3. ibi, aut castra concesserit, d. tit. ad leg. Iul. Maiest. pro quo facit cap. de forma 2. 2. quæst. 5.
- 2 quia † vaxallus personam, & bona Domini intacta seruare cum sua prouidentia, & prudentia tenetur, per tex. in d. cap. 1. & ibi omnes de form. fidel. cap. 1. de noua form. fidel. Afflic. in cap. 1. §. prætereza num. 22. quæ sit prim. caus. benef. amitt. & in dec. 265. nu. 45. facit d. cap. licet vaxallus Domino, & ibi Doctores si de feud. defunct. controuerſ fuer. Rosental. cap. 10. conclus. 17. nu. 42. & in glos. literis N n. Et quod † vaxallus non possit à dominio sui Domini res extrahere, habetur ex toto titulo, quæ res alportari prohibentur, & capita quorundã extra de Iudeis, cap. felicitis de pœn. lib. 6. eod. tit. cap. 1. in elem. & † ex hoc Regno nè dum res Domini inimicis dari non debent, sed generaliter est prohibita omnis extractio auri argenti laborati, & non laborati animalium, armorum, pulueris, salinici, sulfuris, frumētī, ordi, vini, olei, aliarum uè rerum commestibilium, & non, vt tot. tit. de extract. per plures pragmat. est prohibita sub pœnis sine Proregis licentia, nisi certa parua quantitas pro

vlu

S U M M A R I U M.

5 vſu, immo nē dum dans † bona ſui Domini, & de eis ſuccurri inimicis eſt infidelis, ſed & vaxallus improprie diſſipās, vel diſpenſans, eſt infidelis, arg. l. 3. §. tutor. de ſuſpect. tutor. hinc Luc. in cap. 12. dicit diffamatus eſt villicus apud Dominum, quod cōſumafſet bona illius, & idem Luc. in cap. 25. dicit: putas, quis ſit ſeruus fidelis, & prudens, dic, quibona Dñi conſeruat, & è contra eſt infidelis, & ſic rebellis, & feudo priuari poſſet, ſi Domino grandem patrimonij iacturam intulerit, Afflic. in cap. 1. §. ſua nu. 22. cauſ. 47. quib. mod. feud. amitt. & in cap. 1. num. 8. de form. fidelit. Sheneid. de feud. par. 8. cap. 1. cauſ. 36. num. 168. Scrad. par. 9. cap. 8. cauſ. 17. num. 1. Roland. à Valle conf. 1. nu. 93. & ſeq. lib. 3. & in hoc omnes in dictis locis cōcordant, nec controuertitur, & nē † Domino in damnum eſſe nō debet, ſed auxilium, & conſilium præſtare, nē in damnum incurrat, text. in d. cap. 1. de form. fidelit. ibi: (ſed quia non ſufficit abſtineri à malo, niſi etiam fiat, quod bonum eſt) & damnum prohibere tenetur, & non prohibens eſt, ac ſi ipſe damnum dedifſet, l. cum quæritur, §. exercitum, ff. locati cum ſimil. l. 2. in princ. ff. de noxal. actio. & ibi Bald. ac alij DD. in l. culpa caret, ff. de reg. iur. Natta conf. 597. nu. 4. ex alijs, & etiam ſi per alium damnū dare curauerit Domino, vaxallus feudo priuabitur, Scrad. d. par. 9. cap. 7. num. 1. verſ. ſue vaxallus hoc per ſe & c. poſt Butr. in c. fin. num. 1. de donat. & ex alij Roſental. d. c. 10. conſul. 35. num. 10. & in gloſ. lit. E. faciunt, quæ dicimus ſupra hæc Parte dilucid. 76.

- 1 Vaxallus tenens caſtrū, vel aliud Domini. & nolit conſignare inobediens, & ſi infidelis eſt.
- 2 Inobediens, & infidelis ab omni conſortio ſeparatur.
- 3 Inobediens qui eſt, & ſapiens eſſe vult.
- 4 Obediens vir conſequitur victoria.
- 5 Vaxallus nolens reſtituere caſtrum nouo Domino, ſi à Caſtellano iuxta Domini literas crimen Maieſtatis læſe cōmittit.
- 6 Milites ad hoſtes mittens, vel caſtrum hoſtibus tradens, in Maieſtatis crimen incidit.
- 7 Adminiſtrator iuſtitie depositus à Papa, Imperatore, vel Rege non cōſignans ſucceſſori, crimen Maieſtatis cōmittit.
- 8 Exercitus generalis conſignans exercitum alio miſſo Domino, crimen Maieſtatis cōmittit.
- 9 Pecunias Domini abſcondent, infidelis eſt.

- 1 Vaxallus, † vel commiſſus, aut officialis, caſtrū, villas, & alia, quæ à Domino tenet, nolens conſignare Domino, vel miſſis ab eo inobediens eſt, & obediencia ſubditi ratione ſubiectionis, eius ſubiectioni debetur ei neceſſaria eſt, generale quippe pactum eſt ſocietatis humanæ ſuis obtemperare Regibus, in poteſtatibus enim ſocietatis humanæ, maior poteſtas minori ad obediendū proponuntur. Periander inquit Principibus forè inobediencia enim ſubditorum in Principe grauiffimum crimen eſt, ac hæreſi comparatur 8 q. 1. cap. ſciendum, & ibi notat 40. diſtinct. cap. ſi Papa, & inobediens dicitur infidelis 38. diſtinct. cap. nullus.
- 2 Immò † ab hominum conſortio ſecregari inobediens mereatur, iuxta illud Valer. Max. lib. 6. cap. 6. de leueritate, non eſſet opus eo ciue ad rem publicam, qui parere nēciret, hoc allegat, & ſequitur Luc. de ſenna in l. ſi magiſtratus col. 1. de decur. lib. 10. & Diuus Bernardus in term. de Epiphani inquit: † Si vis ſapiens eſſe obediens, ſic enim ſcriptum eſt, cupis ſapientiam ſerua mandata, & Dominus dabit ſibi illam, obediencia quidem ſola virtus, quæ menti cæteras virtutes iuſferit, incertaſq; cuſtodit dicte Greg. lib. 35. moralium, ſuper illud melior eſt obediencia & c. dat præterea contra cuncta victoriam, prouerb. cap. 21. † Vis obediens loquens victorias. Eccleſiaſtic. cap. 8. qui cuſtodiant præceptum, non experietur, quidq; mali, ſed caritatis effectum à ſubdito venit ſeruanda non timore pœnæ, ſed amore iuſtitie

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio LXXXVI.

Amiſſionis feudi, Cauſa LXXVIII.

THEMA.

Vaxallus, aut commiſſus in obediendo domino ſuo, aut miſſis ab eo tradere villas, & caſtra munitiones iuriſdictionem, & alias res domino ſpectantes, eſt infidelis, crimen Maieſtatis læſe cōmittit, & feudum amittit. communis.

stitit secundum Gregor. lib. 12. moral. & multa alia cum exemplis de obedientia, licet Iacob. Bonau. ad tract. 3. art. 3. Ioan. de terrarub. contra rebell. in glos. inobediencia fol. 60. & sic vaxallus inobediens in resistendo castra, & alia Domini est infidelis, d. cap. nullus, l. tertia, ibi: (aciem renuit) ad l. Iul. Maiest. & in specie in † Castellano nolente restituere Castrum, nouo Castellano secundo Domini literas, crimen Maiestatis seque committit, per d. l. 3. firmat Afflict. in cap. 1. §. & bona committentium crimen col. 6. in fine nu. 78. in fit. quæ sint regalia, & est decimus nouus modus committendi tale crimen, vbi dicit text. in d. l. 3. intelligendum est in omnibus istis casibus videlicet, siue quem recusauerit consignare castrum nouo Castellano venienti cum literis Principis, siue militis ad hostes miserit sine Principis licentia, seu castrum ipsum hostibus tradidit idem Nicol. Boer. in tract. de custod. clau. conf. 6. num. 25. & 26. notat Angel. in d. l. 3. ex d. text. contra Castellanos non restituentes castellum Ciuitatis Bononiæ ad iussum Antianorum, quia incidit in crimen Maiestatis læsæ, & in eodem modo si illud hostibus concedunt, per glos. ibi, Gigas lib. tract. de crimin. læsæ Maiest. q. 4. & 7. fol. 45. & idem est in administratione iustitiæ deputato à Papa, Imperatore, vel Rege, aut Principe contra quem committi, potest læsæ Maiestatis crimen, & superiore misso successori inobediens est, & idem in † Generali exercitus successori alio commisso, nec restituit, similiter in hoc crimine incidit per dicta iura, & authoritates, ac Gig. d. loco q. 32. 47. & 50. & in seq. dilucidat. & reprehensus fuit de perfidia, & infidelitate, qui pecunias Domini abscondidit, Matth. c. 25. Terrarub. contra rebell. in 3. tract. artic. 6. concl. 22. fol. 70.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXXXVII.

Amissionis feudi, Causa LXXIX.

T H E M A.

Subditus, siue commissus derelinquens patriam feudum, siue castra domini sibi commissa in defensa in manibus hostium est in-

fidelis, & sic rebellis, & feudum amittit.

SYMMARIUM.

- 1 **V**axallus omnis ex forma fidelitatis est obligatus totis viribus adiuuare Dominum in pace & in bellis.
- 2 Vaxallus relinquens patriam, siue castra Domini sibi commissa, & ad manus eius inimicorum perueniunt, vaxallus ille est infidelis.
- 3 Infidelis, & mercennarius est qui fugit, dum vidit lupum venientem.
- 4 Vaxallus non confidens facere castrum sibi ad custodiam assignatum, debet denunciare Domino.

1 **O**mnis † Vaxallus ex forma fidelitatis obligatus est Domino tam corporis, quam ingenij viribus consulendo scilicet, & adiuuando tam in pace, quam in bello, opem, & auxilium ferre, vt patet ex tit. qualiter iur. deb. vaxall. & tit. de form. fidelit. & tit. seq. cap. fin. & ibi notatis hic fin. lex, Arduizon. in rubr. 69. Borcolt. cap. 1. num. 23. Vuelmbecc. cap. 9. num. 10. Vulteijs cap. 10. num. 21. Scradet. par. 6. cap. 6. num. 1. 2. 3. & seq. Scheneid. par. 5. num. 93. Petr. de Bellapert. in tract. feud. cap. 1. Ferrar. in form. libell. de quo agitur ad reuocat. feudor. vers. coram vobis, Præposit. in prælud. feud. nu. 78. Hartman. Hartman. in præct. obseruat. tit. de feud. 54. obseruat. 30. lib. 2. Curt. iun. par. 4. nu. 5. Rosental. cap. 8. conclus. 4. nu. 2. & in glos. lit. A. ex alijs, vnde dum vaxallus debet Domino suo opem contra alios præstare, † relinquens patriam, siue castra Domini sibi commissa indefensa, & in manibus perueniunt hostium, siue inimicorum infidelis, & rebellis est, quia cogit contra id, quod debet, vel promisit, & consequens infidelis, arguendo à diffinitione infidelitatis, ideo sic agendo, siue custodiam omitendo facit id, per quod castra in manibus hostium perueniunt, hoc enim eum sit medium subordinatum ad illud igitur est infidelis, & in l. 1. ibi locauit occupantur ad le. Iul. Maiest. talis enim est, † infidelis est mercennarius, qui fugit, dum vidit lupum venientem, & habetur Ioan. cap. 15. & licet agnoscere se ad custodiam minus potens, in l. culpa est, de reg. iur. & in cap. non sine culpa, eod. tit. lib. 6. Ioan. de Terrarub. supra conclus. 23. fol. 70. & si vaxallus non confidit se esse sufficientem ad tenendam arcem, aut castrum feudale, vel ad custodiendum exercitum, id omnino denun-

denuntiare debet, vt ipse auxilium mittat, Præposit. in cap. 1. §. quid ergo, in princ. de inuest. de re alien. fact. allegat Roman. in l. si noua num. 41 ff. solut. matrim. nisi deiectus principali Domino denuntiare potuerit, vt cōtra violentiam succurrere. neque denuntiavit, Item queritur, §. exercitus, ff. locati, Capyc. in inuest. feud. cap. feudorum custodia, §. & si Dominus, & supra in præcedentibus dilucidationibus multa ad prædicta, ita quod communem opinionem esse dico.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio LXXXVIII.

Amiffionis feudi, *Causa LXXX.*

T H E M A,

Qui dominum suum verbis confitetur, sed nō factis, vel è conuerso infidelis, & proditor est, & sic rebellis, & feudum amittit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Fidelitas est basis, & fundamentum feudi, & propter fidelitatem feudantur.*
- 2 *Amicus verbis, & factis acta inimici gerens, deterior, & iniquior hostis est.*
- 3 *Amici finiti sunt similes sepulcris decoratis, quæ foris apparent speciosa intus pleni sunt hominum spurcitij.*
- 4 *Corde creditur ad iustitiam, cōfesso fit ore ad salutem.*
- 5 *Filij Dei esse negabuntur in die iudicij omnes illi, qui opere sermone, & cogitatione Christum in mundo negarunt.*
- 6 *Proditor est ille, qui palam mendacium loquitur, & qui liberè non pronuntiat, & defendit veritatem humani actus.*
- 7 *Humani actus ex animo informantur.*
- 8 *Fidelitas consistit in opera, verba, & actu fidem seruat.*
- 9 *Amicus fictus peior est eo, qui falsam monetam facit, & nulla pestis efficacior, quam familiaris.*
- 10 *Verberans non omnis est inimicus, & meliora sunt amici verbera, quam inimici oscula.*
- 11 *Amicorum fictorum ab inuidia magis*

cauendum, quam ab insidijs inimicorum parentum, & fictam nihil in amicitia, & fidelitate esse debet.

- 1 **F**idelitas † est basis, & fundamentum feudorum, & propter fidelitatem feuda regulantur; & alias vt diximus, & est notum etiam ex iuramento fidelitatis, cap. qualiter
- 2 vaxall. iur. deb. fidelit. cum tit. seq. ille, † qui per amicitiarum spetiem, scilicet per confessionem verbalem, quæ inimicitarū sunt, scilicet facta gerit, talis deterior est hostis, quā hi, qui euidenter sunt inimici; hic enim verbis seruit Domino; animo tamen, & factis contra Dominum est, idēo nequior est, vt habetur 92. distinct. cap. 1. & de his dicitur: Populus iste labijs me honorat, cor autem longè est à me. Matt. cap. 15. & alibi confitentur verbis se noscere Deum, factis autem negant. ad Titum 1. contra quos ait veritas. Quid vocatis me Domine, & non facitis, quæ dico &c. Luc. cap. 6. & in psalm. Dilexerunt ore suo: cor autem non erat rectum cum eo, nec fideles habiti sunt in
- 3 testamento eius: tales enim amici facti sūt similes sepulcris decoratis, quæ foris apparent hominibus, speciosa intus vero plena sunt hominum spurcitij: sic & isti verbis apparent iusti, intus vero pleni sunt omni iniquitate, & oportet adhærere Domino corde verbo, & opere. Hinc dicit Paulus:
- 4 † corde creditur ad iustitiam, confessio fit ad salutem. ad Roman. cap. 10. & in decretis 11. q. 3. cap. nolite. hi enim sunt multi ex Principibus, qui in Dominum crediderunt, sed propter Phariseos non confitebantur eum, contra quos inquit veritas, quod dilexerunt magis gloriam humanā, quam gloriam Domini, & Dei, vt habetur in Io. c. 12. hinc dicit Hieron. † Nē dum illi, qui filij Dei in die iudicij negabuntur, qui Christum negauerunt: sed omnes hi quorum opere, sermoneuē, aut cogitatione Christum negarunt, infideles sunt, qui opere, sermoneuē, aut corde Dominū suum negauerit. Immo quicumque verbo, aut opere Dominum suū publicè non confitetur, aut non defendit,
- 6 dixit nō solum † proditor est veritatis ille, qui palam mendacium loquitur, sed & qui liberè non pronuntiat, aut defendit veritatem, quod si non fecerit proderit veritatē, vt in cap. nolite 11. quæst. 1. hinc veritas in Euangelio: Nolite timere eos, qui occidūt corpus &c. cum igitur Dominum quis non publicè confitetur, aut defendat: veritatem impugnat, & offendit, d. cap. nolite, & eadē quæst. cap. existimant, nō sacrificetur homo ex operibus, sed ex fide. ad Galat. cap. 10. hinc

hinc dicitur, quod ex proposito, seu animo informantur actus humani, iuxta illud Omnia moralia informantur suo fine, scilicet intento, & non secuto, ut habetur in l. qui iniuriæ causa in princ. de furt. & 3. Ethicor. ubi Philosoph. qui operatur, ut furetur, fur est, & pro præmissorum confirmatione dicit lex, quod non videtur rediisse ab hostibus, sed esse apud hostes, qui corpore apud nos est, & mente apud hostes, l. nihil, de postlimin. reuerf. & hic crimen Maiestatis contra suum Dominum committit, iuxta legem si quis, C. ad leg. Iul. Maiest. 10. de Terrarub. in d. suo tract. contra rebell. fol. 70. conclus. 24. & seq. & fol. 72. conclus. 6. cum fides consistat in opere, quod verbo, & actu fidem seruat vnumquodq; suppositum, & membrum mysticum Domino, & capiti suo in verbo quod nihil mentiatur ore; & Arist. lib. 9. Ethic. dicit: fides qui fingit se amicum, & non est, peior est eo, qui tacit falsam monetam. Senec. de consolat. Philosoph. lib. 3. prof. 5. relat. à glos. in d. cap. 1. 93. dist. inquit: Quæ vero pestis efficacia ad nocendum, quæ familiaris? quasi dicat nulla. Augustin. ad Vincen. Donatist. & Rogatist. & habetur 5. q. 5. cap. non omnis qui parit amicus est. nec omnis qui fides verberat inimicus, meliora enim sunt verbera amici, quam oscula voluntaria inimici fincti, qui se pro amico gerebat. Laert. Diogen. de vita, & moribus Philosoph. magis fides amicorum fictorum ab insidijs cauere debemus, illud enim celatum hoc verum apertum malum est, docendiq; fraus, qui (cum non separatur) ad nocendum potentior est, in amicitia enim, & fidelitate nihil fidum, nihil denique simulatum; & quidquid in ea est verum non fictum, voluntarium non coactum est. Marc. Tull. in Lel. de simulat. Iacob. Donaud. addens ad 10. de Terrarub. art. 3. tract. 3. in text. & in glos. in verf. nihil mentiatur fol. 68. ater. & proinde non amicus est, qui cadit à fidelitate, sed rebellis, ergo amittit feudum.

PARTIS DECIMÆ.*Dilucidatio LXXXIX.**Amiſſionis feudi, Causa LXXXI.***T H E M A.**

**Proditor dum est, qui pro vna parte
sue exterius consistit, pro alia**

parte animo, & mente geritur, est infidelis rebellis, & feudum amittit. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **P**roditionis si quis quid agit, feudo priuatur.
- 2 Proditionis crimen inter Maiestatis crimina numerantur, & est quando Maiestatem offendit.
- 3 Proditionis definitio.
- 4 Proditoris, & proditionis species multæ enumerantur vsque ad num. 10.
- 5 Proditionis nihil detestabilius est.
- 6 Fidelitas sola est, qua gloriam populi dilatat, & pacem firmat.
- 7 Proditori Regis, proditor Dei dicitur.
- 8 Proditor Dei est, qui fraternitatem aliquam discordare facit.
- 9 Prodere aliquem in morte, maius homicidio manuali.
- 10 Proditor est reuelans secreta, & maximè sibi commissa.
- 11 Reuelatores secretorum Principum, siue Reipublicæ, furca suspenduntur.
- 12 Secreta & vota Tribunalium huius Regni Neapolitani etiam si sint officiales reuelantes & extra Tribunal loquentes officijs priuantur.
- 13 Proditor est, qui arma inimicis Domini vendidit.
- 14 Proditor est, qui alterius crimen ei soli notum detegit.
- 15 Proditor est offendere se amicum, & uti inimicus agit, ut fecit Cæsar Borgia Alexandri Sexti Pontificis filius.
- 17 Proditor à duello repellitur.
- 18 Proditor dicitur qui iustitiam barætat, & sic opprimit & talibus arma deposita in palatys aeleri debent.
- 19 Iudex, qui iuste in sibi officio commisso se gerens, minister Dei est.
- 20 Proditores qui se offendit non facere quod debet, & secretè contrarium facit.
- 21 Proditor est, qui inimicos in suis Principis territorio facit.
- 22 Proditor est, qui crimen Maiestatis committit.
- 23 Proditor dicitur in Regno qui cum seculo delinquit.

ET si in præcedentibus aliquid de proditoribus terigimus, hic specialiter dicemus. Vnde si quis aliquid fides quod proditionis habeat effectum, est infidelis, & feudo priuatur, per text. in cap. 1. ibi: hominem traden-

- tradendo &c. an ille qui interfec. frat. dom. sui, vbi vox tradendo pro prodendo vsurpatur, vbi Bald. nu. 5. Itern. num. 3. Bald. in princ. & num. 2. Aluarot. num. 3. Præposit. num. 1. Laudens. num. 1. Afflict. nu. 1. Afflict. num. 9. & 10. Rauenn. Scheneid. num. 3. & 6. Balzaran. num. 14. & alij in glos. in cap. 1. §. item si fratrem, & ibi glos. in vers. si fratrem suum, Beluis. Itern. nu. 24. Afflict. nu. 1. 2. & 3. quib. mod. feud. amitt. & in §. fin. nu. 21. caul. 41. eod. tit. Bal. in §. similiter si Dominus nu. 3. Aluarot. num. 3. vers. quero cum glos. Laudens. num. 14. Præposit. num. 2. Rzuenn. & Schench. num. 6. eod. tit. Raynaud. in cap. Imperialem §. fin. num. 27. de prohib. feud. alien. per Federic. Iacob. de S. Georg. in vers. distiq; vaxalli promiserunt non committere felloniam num. 16. Curt. iun. par. 4. num. 43. caul. 21. Capyc. in inuest. feud. cap. feud. amitt. col. 58. §. 73. fol. 71. Borcolt. c. 8. num. 125. Scheneid. par. 8. cap. 1. num. 162. caul. 34. Ferrar. Montan. lib. 4. cap. 1. caul. 7. Hammetton. lib. 3. cap. 12. Sonsbech. par. 12. num. 49 & par. 9. cap. 3. nu. 64. caul. 13. Vult. cap. 11. nu. 35. ex communi in lib. 1. Sconer. disput. 10. thes. 73. lib. 1. Gigas de crim. læsæ Maiest. sub rubr. de proditor. q. 5. per tot. lib. 3. Intrigl. in sua centur. feud. q. 94. nu. 85. Alex. conf. 13. num. 16. lib. 6. & in l. si finita, §. si de vestigal num. 25. in ead. nu. 52. ff. de damno infecto, Paris conf. 1. num. 16. & 23.
- 2 vbi hoc ꝛ proditoris crimen inter Maiestatis crimina enumerat, quibus ipso iure feudum amittitur, & tunc locum habere, & committitur, quādo quis contra Dominum suum habet rem regalem dignitatem perpetuam, & Maiestatem lædit, Siluan. conf. 79. lib. 2. Alexand. de Neuo inter consil. crimin. conf. 98. nu. 2. lib. 1. Afflict. decis. 265. nu. 63. & seq. Marian. Soccin. iun. conf. 68. num. 86. & seq. lib. 3. Rosental. d. cap. 10. conclus. 19.
- 3 num. 14. & in glos. lit. Z. ꝛ proditio enim est actio quædam simulatiua, aut dissimulatiua, per quam exterius vnum simulatum fingitur, vel dissimulatur; interius vero contrarium mente geritur 10. de Terrarub. in tract. cōtra rebell. tract. 3. art. 6. fol. 72. vers. ex hac vltima conclusione &c. & proditio multis committitur modis, vt ibi per addent. lit. A. & per alios, & species proditoris sunt videlicet.
- 4 Primo, ꝛ proditor est Regni, qui secreta reuelat, de quo infra nu. 25. sper e.
- Secundo, qui bellum muet in alterum circa diffidationem.
- Tertio, qui dat alteri venenū in potionē.
- Quarto, qui permittit transire gentem inimicam.

Quinto, quādo sine causa, & diffidatione ne offendit aliquem, qui de ipso confidebat.

Sexto, qui occultē offendit secundum Bald. in cap. 1. col. 7. vers. quid de rebus Ecclesie, quib. mod. feud. amitt. & Bart. in extrauag. vnica, qui sint rebelles.

Septimo, trās fuga, l. proditore, & ibi glos. ff. de re milit. & cū ille, qui Principis secreta reuelat: plus ceteris Regno abesse incit tanquā familiaris inimicus (quo pestis nulla maior) quam maxime in hoc factum fuerit hostibus eius, cuius erat secretarius, de qua Bar. in l. 1. in fin. ad leg. Iul. Maiest. vnde prodere, est tradere, & manifestare consilia, & secreta hostibus, Luc. de Penn. in l. seruū Domini de latere, de delator. C. lib. 12.

Octauo, proditor, supplantator, traditor, & propalator ad interitum tradens.

Nono, proditor est, qui propter timorē non defendit veritatem, vt notatur in cap. nolite 11. q. 3.

Decimo, proditor est, qui crimen alterius manifestat 2. q. 1. C. si quis peccauerit.

Vndecimo, proditor est, qui prodet libertatem l. qui cū vno, §. grauis, ff. de re milit.

Duodecimo, proditor est, qui malitiosē circumuenit aliū, cap. sicut, & cap. qui alterius 23. q. 4. in auth. de litigios. §. 1.

Decimotertio, proditor est, qui rem sibi commissam exponit hostibus, cap. de forma 22. q. 5. l. proditores, ff. de re milit.

Decimoquarto, proditor est qui prodit crimen, quod probare nō potest 2. q. 7. §. de his, & hinc differt ab accusatore, qui desert crimen, quod probare se asserit, vt ibi.

Decimoquinto, proditor est, qui instrumenta mea aduersario meo dat, l. si quis aliquid, ff. de poen. §. instrumenta.

Decimosexto, est qui consulit contra patriæ salutem, l. fin. in fin. C. de abolit.

Decimosextimo, proditor est, qui per inuidiam prodit alium, C. de delator. 5. q. 6.

Decimooctauo, proditor Aduocatus, qui clientulum suum decipit communicando parti aduersæ secreta eius, l. 1. in fine, & ibi DD. C. de præuicator.

Decimonono, proditor est executor falsens partes in auth. de iudic. §. nulla.

Vigesimo, proditor est Iudex, qui reum nocentem absoluit, auth. vt nulli Iudic. §. si quis non accusatus.

Vigesimo primo, proditor honoris est, qui honorare debet ab eo abutitur, l. curiales, C. de decurion. lib. 10.

Vigesimo secundo, Dux belli, qui sine superiorum licentia cum inimicis paciscitur, proditor est, vt per doctissimos ad Augustin. add.

Et

Et proditor inter ceteros abominabilis est, unde Petrus Blaiensis in quadam Epistola dicit: † nil detestabilius, nota proditoris in milite; nam licet Ioab prudenter rexit, non autem computatur in catalogo fortium Davidis, quia fortitudinē eius proditio in Abuer, & Amasiam denigravit, sola † fidelitas est, quæ dilatat gloriam populi, quæ pace firmat, & errorem incurrit, inimicis, Deo abominabilis, proditio est † proditor enim Regis, proditor Dei dicitur, Ifern. in tit. quæ sint regal. in vers. contrahentium incestas nuptias, Luc. de Penna in d. l. seruū delatorē, C. de delator. lib. 12. col. 2. per cap. cap. si apud 23. q. 5. cap. non potest 2. q. 7. Archid. in cap. clericus 46. dist. multæ de proditore, & signanter, quod modis augetur vitium proditoris, Luc. de Penna in d. l. seruū in fin. col. 2. & in princ. 3. col. notat mores proditoris, & de proditore latē in lib. Maccabeor. cap. 10.

8 Vigesimo tertio, † proditor Dei est, qui societate fraternitatis aliqua discordiæ peste maculat: Deus enim caritas est, qui ergo virtutis, & caritatis iussa spernunt, Deum qui veritas, & caritas est produnt, cap. ab ijs 11. q. 3.

9 Vigesimo quarto, † prodere aliquem in morte, maius est peccatum homicidio manuali, cap. periculosè, de pœnit. dist. 1.

10 Vigesimo quinto, proditor est, qui † reuelat secreta, & maximè sibi cõmissa, præsertim hostibus, & emulis Domini sui crimen committit proditoris, dicit text. in cap. omne, §. exploratorum, de re milit. & l. si quis, §. 1. de pœnis, debent enim Principes, aut Reipublicæ, cuiuscumq; Cõsiliarij commissum secretū continere sub pectore clausum: nam vt refert Valer. Max. de institut. antiq. quod tria fecerunt Romanos dominare: senum consilium, & secretum, & dictis pertinaciter inhærere fidem non frangendo, ita etiam dicit Laudens. in suo tract. de Princip. in 2. quæst. similiter secundum ibidem in 10. quæst. tria sunt, quæ rem publicam. Non prudens, neque digestum consilium: priuatum commodum, & latens odium, & secundum Valer. Max. in palatio vbi fiebant consilia scripta erant hi verius.

O Consultores rectos sumite mores.

Publica priuatis præponite commoda gratis. Nè vestra damnet animas diuina Potestas.

Sed secundū Laudens. in d. tract. de Princ. quæst. 20. erant hæc verba:

Hoc limen intrantes abiecta priuata, caritate publicam inuuant. & idem Boer. in addit. ad Ioan. Montaign. in tract. de author. magni Consilij Regni Franciæ, pro quo di-

cit facere text. in l. Paulus in fine, qui legatione frangimur, neque alienis, neque proprijs negotijs se interponere debet, in quacumque causa non videremur quocumque contineri, qui cum amico suo Prætorē gratis consilium, 11 participat, ff. de leg. & † isti reuelatores, scortores, & consiliorum Principis, vel Reipublicæ, aut iustitiæ administratorum, dicit text. in l. si quis aliquid, ff. de pœnis. (aut viuū exoruntur, aut furem suspenduntur) & in l. omne, §. exploratores, ff. de re milit. legitur (exploratores, qui secreta nuntiauerūt, hostibus proditores sunt, & carnis pœna luuntur.) & vtroque gloi. & DD. Bald. & alij in l. fin. ff. qui tantū cogant. & in l. 1. in fine, ff. ad leg. Iul. Maiest. Luc. de Penna in rubr. de silentiæ. & decur. C. lib. 12. Archid. in c. anteriora 2. q. 6. Laudens. in tract. suo de Cocil. Princ. in 2. quæst. & in Longobard. de his, qui secreta Principis fraudulenter inquirunt, in l. vnic. vbi text. allegat illud dictum Tobiz: secretum Regis abscondere, opera autem Dei reuelare honorificum desiderium inquit, Boer. vbi supra, ille text. & lex si quis, & alia iura hic allegata seruantur in Regno Franciæ, quia protectio ad essent tot exploratores, & denunciatores secreti regalis Concilij, & in hoc Regno extat † pragmat. 1. §. 3. de caus. decidend. fol. 128. pragmat. 5. §. 2. & 7. de offic. magistr. iustit. fol. 421. & 422. & pragmat. 17. de offic. Sac. Consil. in quibus sub pœna priuationis officij, & alijs, vota, & secreta *Tribunalium* non publicentur, nec de eis inter eos officiales extra Tribunal loquatur, & si seruatur Deus scit, licet rigorosè procedatur.

13 Vigesimo sexto, † proditor dicitur, qui vendit arma hostibus patriæ, vel qualitercumque ad eos mittit succurtum, l. 2. & ibi Bald. C. quæ res expor. non deb. & in l. corē, ff. de public. Iacob. Donaud. addens ad Io. Terrarub. vbi supra.

14 Vigesimo septimo, proditor dicitur, † qui alterius crimen sibi soli notum malitiosè detegit, cap. si peccauerit 2. q. 1.

15 Vigesimo octavo, proditor † dicitur, qui proximū circumuenit, & illum callidè subducit, vt in periculum salutis trahat, cap. transferunt 24. q. 3. cap. si cupis 15. q. 1.

Vigesimo nono, is proditor dicitur, qui fraternæ discordiæ infestus iura caritatis, & veritatis spernit, cap. ab ijs 10. q. 3.

Trigesimo, proditor dicitur ille, qui bellum mouet sine diffidatione, dixit Io. Andr. in cap. 1. de homicid. in 6.

Trigesimo primo, proditor dicitur, qui contra fidem datam venit, Ang. in l. 1. §. non fuit, ff. de dolo, allegat text. in l. proditores ff. de

ff. de re milit. & text. in l. fin. C. de delator. lib. 10. Alex. conf. 13. consideratis his, quæ in themate col. 2. num. 9. lib. 6.

Trigesimosecundo, proditor est subditus qui infamat Dominum suum, vel aliquid contra illius honorem facit, dixit Hippol. de Marsil. conf. 11. col. 3. num. 22. lib. 1. allegat Io. Andr. in cap. 1. de feud. quem refert, & sequitur Bald. in cap. 1. in fin. col. 6. vers. quid de reb. quib. ex caus. feud. amitt.

Trigesimotertio, dicitur proditor quandoque aliquis sui ipsius ut in muliere, quæ extrinsecus ostendit nolle viro consentire, & illi resistit aliquantisper, tamen aliud in corde gerit, & se victa dissimulat, de qua Quid. sic dicit:

Qua cum ita pugnaret, tanquam quod vincere nollet:

Victa est non egrè proditione sua.

16 Trigesimoquarto, proditor est ostendens se amicum, & ut inimicus agit, cum exemplis ponit Ias. in conf. 86. in causa Reverendi Gentilis lib. 3. refert Gigas de crim. lxx. Maieft. lib. 3. C. de proditor. fol. 163. q. 1. & omnes, qui vnum exterius, & aliud gerit interius, proditor est, ut etiam ex multis, & alijs pluribus fundavit in conf. meo 102. nu. 16. & plurib. seqq. & macula proditionis

17 adeo abhorritur, quod et proditor à duello repellitur, & maximum esse crimen, dicit Paris de Puteo de re milit. lib. 6. cap. quando pruaricatur ad pugnam ratione proditionis nu. 1. & per tot. cap. ibiq; de alijs speciebus pertractat Gigas d. lib. 3. tit. de proditor. q. 4. & plur. seqq.

18 Trigesimoquinto, et proditor etiam dicitur, qui iustitiam baractavit, & contra eum procedi debet ad instar Maieftatis criminis, ut in l. 1. & in auth. ibi posita, C. de poen. iudic. qui malè iudic. & ita tenuit Paris de Puteo in tract. de syndic. in princ. col. 2. nu. 9. tales enim, qui iustitiam opprimunt, cum positi sint ad illam administrandam, eam prodere videntur; meritò igitur proditores nuncupandi sunt, & propterea dixit idè Paris de Puteo dicto loco, quod Iudicum, qui iustitiam pervertunt arma depicta in Civitate, seu Palatio deleri debent ad eorù vituperium, argum. text. in l. eorum, cum

19 ibi notatis per Bart. ff. de poen. et Dei enim minister appellabitur Iudex, qui in commisso sibi officio, iustè, & laudabiliter se gesserit, 23. q. 5. cap. qui malos, & ideo tales publicè commendandi sunt, l. iustissimos, C. de offic. Rector. Prouinc. facit, quod dicit psalm. 32. Rector decet collaudatio, è contra vero iustitià vendens, aut aliter pervertens Satanæ minister nuncupandus erit, Gig. d. loco.

20 Trigesimosexto, et proditor dicitur, qui non ostendit facere illud quod facit, & secretè contrarium facit eius, quod facere debet, l. omne delictum, §. exploratores, ff. de re milit. l. 1. ff. de pruaricat. l. Atletes, §. penult. ff. de his, qui notant. infam. Bart. in l. respiciendum, in §. delinquent, ff. de poen. Io. Andr. in cap. 1. de homicid. in 6. in nouell. Bald. in cap. in princ. quib. mod. feud. amitt. & in §. item nulla, C. de Episc. & cler. gloss. in cap. clericus qui 40. distinct. Bar. in extrauag. qui sint rebelles, in vers. rebellis, vers. item ad ea quod proditorum.

21 Trigesimoseptimo, et proditor dicitur vaxallus, vel subditus Principis, qui permissit venire in sui Principis territorio eius inimicos, ut voluit Bald. in l. 1. ff. de ier. diuis. q. 42. & Laudens in tract. de crim. lxx. Maieft. q. 38. hoc tamen procedit, si vaxallus, vel subditus poterat impedire, nè gentes inimice pertransierint, facit text. in l. si quis à Barbaris, ff. de re milit. & ita tenent Assi. in cap. 1. §. & bona committentium crim. nu. 100. quæ sint regal. Gig. in d. lib. 3. C. de proditorib. q. 1. nu. 13.

22 Trigesimooctauo, et proditor dicitur is, qui crimen Maieftatis læsæ commisit, Luc. de Penna in l. qui quis col. 2. vers. tales delinquentes, C. de petit. bonor. sublat. lib. 10. Gig. in d. tract. de crim. lxx. Maieft. lib. 3. de proditor. q. 1. nu. 15.

Trigesimonono, & Ultimo, in hoc Regno et proditor dicitur, & pro tali teneri, & iudicari, qui cum sclopo deliquit, ut per Regiam Pragmaticam 52. in tit. de armis, de qua in d. meo conf. 102. & quæ delicta sint proditoria, multa dixi.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XC.

Amissionis feudi, Causa LXXXVII.

T H E M A.

Proditor, & rebellis licet inter se differant, quia rebellio per non subditum non committitur, & proditio sic: tamen rebellis, & proditor feudo priuantur, & capite puniuntur. communis, & decisa.

SVM-

S U M M A R I V M.

- 1 **P**roditor, & rebellis non sunt idem, & differunt, quia rebellio non cadit in non subditum.
- 2 Concessio feudi est quidam contractus in quo quis alteri obligatur.
- 3 Subditus ratione domicilij, vel originis ratione feudi, quia non subditus crimen Maiestatis non committit.
- 4 Forum licet quis sortiatur coram Domino feudi, ratione feudi, non tamen si in eius Dominio non habet domicilium.
- 5 Subditus ratione feudi intelligitur solum ut per Dominum feudo priuari possit.
- 6 Crimen Maiestatis læsæ, non subditum non committere, pluries iudicatum.
- 7 Proditor esse potest non subditus.

ET si diximus proditorem, & rebellem in vno quolibet ipsorum delictorum feudo priuari, ut supra de communi, & etiam infra fundatum est, tamen ꝑ vnum, & idem non sunt, & inter se differunt, quia rebellio non cadit in non subditum illius Principis, contra quem non committitur, & nõ subditus in dictum crimen non incidit, Bart. in extrauag. qui sint rebelles, in vers. rebellando in princ. & in vers. quod si aliquis homo de terris Ecclesiæ, latè Paris. consil. 101. de quibus num. 33. lib. 1. Bald. in l. 2. C. de fals. monet. Oldrad. in cons. 43. queritur vtrum citatio col. 4. vers. circa sextam, vbi concludit, quod is, qui Imperio non subdit, licet aliquod feudum ab Imperatore recognoscat, si aliquid cõtra Imperatorem machinatur, crimen læsæ Maiestatis committere non dicitur, quia feudum nõ dat Imperium Domino feudi in feudatarium, Gail. de pignorat. cap. 15. ꝑ concessio enim feudi est quidam contractus, in quo quis alteri obligatur, non autem imperium concedit, allegat notata per Innocent. in cap. postulasti, de foro compet. ad hoc facit text. in clem. pastoralis de re iudic. per quem text. dixit Præposit. in cap. in primis, in §. de persona, quod licet in aliquo particulari iure, ut puta feudi, vel delicti quis efficiatur de foro alicuius Principis, tamen ꝑ si ratione domicilij, vel originis non sit subditus Principis, crimen Maiestatis læsæ committere non dicitur offendendo Principem ipsum, & cõmuniter Doctores sentire testatur ius in d. clem. Pastoralis, & rationem assignant, quia licet ratione delicti, vel contractus, quis forum sortiatur illius Principis, sub quo deliquit, vel contraxit, non propterea efficitur ex hoc eius subditus, glos. est communiter

approbata in clem. vnic. in vers. subditos, de foro compet. & per Detium in c. ad nostram col. 1. vers. quis autem dicitur, de appellat. sic de feudo dicemus, quod ꝑ licet quis secundum leges feudi, forum sortiatur coram Domino feudi, tamen propriè non est subditus Domino feudi, si sub eius dominio nõ habet domicilium, ut probatur in cap. transmissa, & in cap. verum, de foro compet. & quo ad non subditum tale crimen nõ committunt, dicit etiã Bald. cons. 139. lib. 1. Loffred. cont. 20. Gramat. voto. 10. Luc. de Pen. de conductor. & de procurat. siue executor. prædior. fiscal. vers. an scilicet crimen Maiestatis læsæ lib. 10. Boer. in tract. de seditionis, in §. præsuppono etiam num. 2. & ex alijs in d. tract. de crimin. læsæ Maiest. lib. 1. tit. qualiter, & à quibus crimen &c. num. 2. & plurib. seqq. q. 1. fol. 54. & seq. & lib. 3. q. 9. Afflict. eleganter in cap. 1. in princ. & nu. 1. qualit. vaxall. iur. deb. fidelit. vers. & ex quibus infero, Boss. in tract. crim. tit. de crimin. læsæ Maiest. num. 106. per d. clem. Pastoralis, §. rursum, & §. denique, de re iudic. vbi Cardinalem, & alios ita declarare ait, quod dicitur ꝑ vaxallum subditum esse ratione feudi intelligitur solū, ut per Dominū priuari possit, sequitur Detian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 32. num. 42. cap. 8. nu. 8. & cons. 18. num. 320. lib. 1. Augustin. in addit. ad Angel. de Aret. in tract. de malef. in vers. & hæc traditio num. 8. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 7. num. 18. Roland. à Valle cons. 1. num. 28. & seq. ex communi lib. 3. citans Alciat. cons. 451. num. 3. Menoch. cons. 99. num. 45. vers. sexto, & vltimo cum seq. lib. 1. & licet Menoch. d. cons. nu. 95. aliter videtur sentire dictam clementinam nõ obstare, quia est opinio cõmuniter recepta, & omnes ita tenere in d. clem. Pastoralis, & pluries ꝑ iudicatum non subditum tale crimen Maiestatis non committere, ex Oldrad. cons. 43. Loffred. cons. 45. num. 21. & cons. 5. nu. 42. Peregr. Gayll. & alijs, & cõmunibus opinionibus firmat Rosental. de feud. cap. 5. concl. 69. in glos. litera H. & in cap. 10. concl. 35. Roland. à Valle, Mar. Ital. de prim. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 7. nu. 48. quod non intelligitur de eo, qui subditos Principis iuuauit, Mar. Ital. dict. loco num. 51. ex alijs. ꝑ Proditor vero esse potest non subditus, dixit Bart. in d. extrauag. qui sint rebelles, & propterea dicitur, quod non omnis proditor crimen Maiestatis committere dicitur, sed solum is, qui dum subditus est, prodicionem committit, in magnis Principis, siue Reipublicæ dampnum commisit, dixit Afflict. in cap. 1. §. & bona committentium, colum. 8. vers. 37. in fine

in fine num. 99. quæ sint regalia, Gigas vbi supra fol. 167. & præallegati, qui alios innumeros adducunt.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XCI.

Amissiois feudi, Causa LXXXIII.

T H E M A.

Inobediens Regi, aut ab eo missis eorumq; voluntatibus, & signanter ad ea, quæ in regimine pertinent, est infidelis rebellis, & feudum amittit.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**ex à quolibet amandus tanquam Vicarius, & legatus Dei, sicut quilibet subditus suum debet amare Episcopum Dei legatum.
- 2 Rex quilibet est locumtenens Dei in terris, quæ omnis potestas à Deo.
- 3 Legem Dei, & Regis sui, qui non custodierit diligenter iudicium erit in eo.
- 4 Principi, qui non obediens capite punitur, & morte morietur.
- 5 Subditorum inobediens in Principe gravissimum crimen est, & hæresi comparatur.
- 6 Fidelis non est, qui voluntati Domini, & locumtenentis sui conformis non est.
- 7 Rebelliter vivens, & bene regere recusans Infidelis, & Rebellis est.

Quilibet Regem, & Dominum suum amare, & eius voluntatem sequi debet, tanquam Vicarium, siue legatum Dei sicut dicitur, quod quilibet subditus debet amare suum Episcopum tanquam Dei legatum: vt in cap. sint pariter 6. q. 1. & superiorè suum in temporalibus, qui est Deus in terris, & notat glos. in liubemus, de sacral. Eccles. id est ꝑ locumtenens Dei in terris, quia omnis potestas à Deo est, ad Roman. cap. 13. & cõsequenter dicitur missus à Deo. 1. Petr. 2. cap. extote subiecti Principibus tanquam à Deo missis, & Principum mandatis, & ordinationibus parendum esse leges, & omnia iura mandant, scriptum est Exdr. 1. cap. 7. in fine, ꝑ omnis, qui non fecerit legem Dei sui, & legem Regis diligenter,

iudicium erit in eo siue in morte, siue in cõdemnatione substantiæ, vel ceteræ in carcere. n. & lib. 1. Reg. cap. 16. ꝑ qui non obediens Principibus, morte morietur, quod relatum est in cap. 2. de maior. & obediens. vbi multa Felin. colligit num. 2. veri. non oninis transgressio, vbi inquit post Bald. in l. legis virtus num. 1. ff. de legib. quod etiam miles, vel Dux militiæ nõ parens mandatis Principis, capite punitur, cum pluribus exemplis ponit Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 4. casu 363. num. 1. etiam si res bene gesserit num. 8. & seq. Ferret. de re milit. tit. 7. de obed. & pace multa. ꝑ Inobediens enim subditorum in Principem gravissimum crimen est, & hæresi comparatur 8. q. 1. cap. sciendum, & cap. si Papa 40. distinct. & infidelis ab hominum cõsortio separari debet, iuxta illud Valer. Max. lib. 6. & de severitate: non esset opus eo ciue rem publicam, qui parere nescit; & hoc allegat, & sequitur Luc. de Pen. in l. si magistratum, cap. 1. C. de decur. lib. 10. & multa alia de obedientia ponit addens ad Io. de Terrarub. in d. tract. contra rebell. art. 3. tract. 3. ver. Inobediens fol. 60. & ꝑ qui non est conformis voluntati Regis, aut Domini sui, & sui locumtenentis, & officialis maxime in his, quæ ad regimen Regni pertinent, nõ dum est infidelis, vt in cap. nullius distinct. 38. ibi ꝑ (qui enim rebelliter vivit, & discere, atque regere bene recusat magis Diaboli, quæ Christi membrum esse ostendit, & potius infidelis esse monstratur.) & ibi glos. & DD. & l. s. Maie latis crimen committit, vt habetur in d. extrauag. quoniã qui sint rebelles, vbi communiter glos. Bart. & DD. & in l. 1. ad l. Iul. Maie. ibiq; DD. & Io. de Terrarub. vbi supra in d. art. 6. tract. 3. concl. 6. fol. 68.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XCII.

Amissiois feudi, Causa LXXXIV.

T H E M A.

Crimen Maie latis læsæ committunt etiam qui machinationem Principis sciuerint, & non reuelauerint. communis, & decisa.

R S V M.

SUMMARIUM.

- 1 **S**editio sola delicti patrandi non punitur.
- 2 **C**rimen Maiestatis committit, qui sciuit machinationem cōtra Pri. cipem, vel patriam, & non reuelauerit.
- 3 **Sciens machinationem cōtra Dominum, vel patriam, & non reuelauerit, pœna extraordinaria punitur.**
- 4 **Sciens, & non reuelas pœna criminis Maiestatis ordinaria puniri magis communis, & decisa, opinio est.**
- 5 **Scientia in tribus casibus punitur.**

ET si † regula sit communis, quod ex sola seditione delicti patrandi, quis nō puniatur, vt testatur Carauit, in Rit. Mag. Cur. Vic. 4. num. 2. vbi Doctores tamen ob Maiestatis criminis atrocitatem facit, quod qui sciuerint machinationem contra Principem, vel contra patriam, & nō reuelauerint, capitis pœnæ sūt obnoxij nulla distinctione, Viuius lib. 1. communi opinionū conclusionē in vers. scientia, Gabr. Roman. in commun. conclus. lib. 7. concl. 37. vbi distinguitur, Clarus in §. lxx. Maiestatis, Cypyc. decil. 190. num. 65. 67. & decif. 155. nu. 9. 18. & seq. Plaza lib. delict. cap. 22. num. 17. de communi, & idem Menchia. cōtrouerf. illustr. cap. 16. post num. 1. & secundum hanc opinionem se iudicasse in facti contingentia refert August. ad Angel. de malefic. in vers. & hai tradita la tua patria, & ita seruatum fuisse Mediolani testatur Boss. in tit. de crim. lxx. Maiest. num. 6. & seq. ex Bart. in l. vtrum, ff. de pœnis, & alijs Clar. in d. §. Maiestatis lxx. in fine, ex communi opinione, & decisionibus respondens contrarijs cum Bart. firmat in §. fin. q. 87. vers. punctus est, Misinger. centur. 5. obseru. 40. & seq. Vasq. cōtrouerf. illustr. lib. 1. cap. 16. nu. 13. vers. licet quis, cum duobus num. seqq. Gomez. variar. resol. lib. 3. cap. 2. nu. 8. in princ. vers. tertio limita cum seq. vsque ad versic. vlt. item, cap. 3. & seq. nu. 4. vers. & ex his potest inferri, Cacheran. decif. 8. in quibus locis ex Gomez. Cypyc. & Cacheran. habes vnam limitationem, de qua Vigel in suo methodo iuris cōtrouerf. lib. 1. cap. 13. de lege Iul. Maiest. reg. 11. vbi supradictas tradit, sed in hoc casu dicit Vasq. d. cap. 16. num. 16. quod † sciens, & non reuelans, pœna ordinaria non punitur, sed mitiori, idem Vigel. loco citato in fine, ex eodem Vasq. Marius Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 7. num. 52. sed † ego aduerto opinionē Bart. vbi supra, quia magis communis, & pluries decisa hac

sola ratione, quia sciens, & tacens, videtur consentire, & si consentit, delinquit; ergo ipse in crimine incidit, & † sciētia in tribus est punibilis, scilicet: Primo, quando maleficium cōmittitur in persona eius, cuius ipse suppositus est, vt in seruo mortem Domini sciēte, l. 1. §. si seruus, ff. ad Senat. Consult. Syllan. Secundo, in filio sciēte necem patris, vt in l. 2. de parricid. Tertio in vaxallo machinationem contra suum Principem de turbatione status, siue ciuitatis, vel aliud cōtra Dominū, vel Ciuitatem, vt in l. quisquis in fin. C. ad leg. Iul. Maiest. per quem text. & alia ita tenuit etiam Afflic. in cap. 1. §. & bona committentium nu. 103. vers. quadragesimo, quæ sint reg. & licet limitat quādo scientia potest probari per alium condemnatur, sed si non probari possit, tenetur reuelare, per glos. in cap. p̄terumq; 2. q. 7. quæ dicit id, quod scit, bonus vir facere debet quando non potest probari, vt ex Bald. & alijs firmat, quia sine probationibus nemo puniri potest, nec debet, vt notissimi iuris est, & prædictam opinionem quāuis rigorosam asserat Gig. ex alijs comprobatur in d. suo tract. de crim. lxx. Maiest. lib. 3. q. 11. per totā, tit. de plurib. & var. quæst. fol. 180.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XCIII.

Amiſſionis feudi, Causa LXXXV.

THEMA.

Vaxalli, & subditi inconcusse vnica voluntate debent seruare præcepta, ordinationes, & voluntatem sui Domini pro eorum ratione, & fidelitate seruanda, quæ si non seruāt sunt rebelles, & feudum amittunt. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **R**egnum est vnicum corpus mysticū cuius caput est Rex supposita sunt eius membra.
- 2 **Membra mystica idest suboriri debent esse vnita, & conformia vnitati corporis.**
- 3 **Corpus mysticum vnitum vnione compaignis, & voluntatis, corpus vero mysticū solum vnione voluntatis.**
- 4 **Subditi pro vnione, & voluntate seruanda debent**

debent præcepta, ordinationes, & voluntate Domini seruare.

- 3 *Regnorum existentia ex obedientia Regibus, & eorum præceptis, & voluntatibus pendere.*
- 6 *Voluntate Domini, qui conformis non est; & separans ab ea, membrum putridum, & infidele est.*

- 1 **R**egnum * est vnum corpus mysticum, cuius capud est Rex, supposita eius sunt illius membra, vt in cap. nouit, de his, quæ fiunt à prælat. cap. quoniam plerique, de offic. ordin. & cap. non licet, de præscript.
- 2 & membra mystica, idest subditi debent esse vnita, & conformia voluntati capitis, & ab illo non discedere, vt in d. cap. cum non licet, ibi (non licet membra à capite discedere) quod non intelligitur de discessu materiali, sed de discessu voluntatis: nam licet
- 3 * corpus phisicum vnitum vnione compaignis, & voluntatis, corpus vero mysticum vnitum est solum vnione voluntatis, non vnione compaignis, constat ex distantibus partis, siue suppositi, vt declarat text. in l. rerum, de viucap. glos. in cap. dilecta, de excess. prælat. pro quo facit illud, Apostol. Solliciti seruare virtutem: vnum corpus, vnus spiritus: glos. dicit scilicet eiusdē voluntatis, ad Ephes. cap. 4. Io. de Terrarub. contra rebell. art. 3. tract. 3. concl. 5. fol. 51.
- 4 & * subditi pro vnione, & fidelitate seruanda debent inconculsè præcepta, ordinationes, & voluntatē Domini, & capitis sui mystici obseruare, prout tenet Philol. in polit. & Egid de regim. Princ. lib. 3. cap. 34. & Christus caput Ecclesiæ dicit: Si quis diligit me, sermones meos seruabit, qui me nō diligit, sermones meos non seruat, qui habet mandata mea, & conseruat ea: ille diligit me. Io. cap. 14. ergo qui me non diligit, mandata mea non seruat fidelitatem, & obedientiam non habet; vnde Philosoph. & Egid. vbi supra dicunt, quod * existentia Regnorum ex obediēdo Regibus, & eorum voluntatibus, & præceptis pendet: ita quod sine hac nihil. Io. de Terrarub. ibidem num. 8. requisito fidelitatis amoris fol. 54. col. 4. & membrum mysticum non solum præceptis sui Domini, & capitis, sed etiam requisitionibus alijs vim, & naturam præcepti non habentibus acquiescere, & obedire tenetur, vt in Prouerb. cap. 2. Io. de Terrarub. vbi supra in 9. requisito fol. 54. col. 4. & * separans se à voluntate Domini, & capitis sui mystici, & vnioni, & voluntati illius se non conformans, est membrum putridum, & infidele, quia peccatum humanæ societatis,

idest corporis humani, mystici exigit conformitatem membrorū mysticorum ad capud, vt in decreto 8. distinct. cap. quæque, & alius non posset subsistere in vnitate, & esset membrum putridum, & dissolutum, Io. de Terrarub. ex alijs vbi supra tract. 3. art. 6. conclus. 16. fol. 69. contra rebell. vnde omnes vaxalli, & subditi debent esse vniti cum voluntate Domini, eique parere alium sunt rebelles.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio XCIV.

Amissionis feudi, Causa LXXXVI.

T H E M A.

Qui contra Regem in non faciēdo, non obediendo ordinibus, & mandatis regijs, eiusq; voluntati, maximè in scriptis, crimen læsæ Maiestatis committit. cōmunis.

S V M M A R I V M.

- 1 **I**nobediens Regi, eiusque ordinationibus, & mandatis, erimen Maiestatis committit.
- 2 Rebel'is reputatur omnis, qui in notoria inobedientia Regis, siue eius ministri.
- 3 Regis vel Imperij statum contra quis aliquid faciens in mutādo formam, vel eius gubernium, non est ita rebellis.

1 **N**on solum qui cōtra Regem facit, sed etiam in non faciēdo, in * non obediendo Regi, vel eius ordinationibus, & mandatis, crimen Maiestatis læsæ committit, glos. & Bart. in extrauag. quoniam, qui sint rebelles, vel tenore, & vel rebelles, dicit: rebelles dicuntur, si solum nō obediunt, etiam quod opera hostilia non faciāt, Anchar. in cap. pastoralis num. 24. ver. & hoc resistere, de sent. & re iudic. Præposit. & Alexandrin. in cap. in primis, §. de persona num. 19. in fin. 2. q. 1. Soccin. conf. 121. num. 2. lib. 4. Ias. conf. 86. num. 3. lib. 3. vbi post Angel. in loco per eum relato dixit:

2 * rebelles reputari omnes eos, qui in proterua, & notoria inobedientia existunt, vt in agendo aliquid contra Regis voluntatē, & sui Vicarij, siue ministri substituti etiam in rescripto expressam, Gig. lib. 3. de crim. læsæ

læsa Maiest. tit. de rebellibus cap. 1. num. 3. & rebelles sunt, qui in fide non permanent, & iussis Principum non obediunt, testatur etiam Ambros. Calepin. in suo dictionario, & ex alijs Gigas d. loco, & art. num. 4. Boss. in tit. de crim. Ma est. læsa num. 15. vers. & quando quis non obedit Principi, & post num. 70. vers. addit tamen, Menoc. conf. 28. nu. 3. lib. 1. Detian. in tract. crim. lib. 7. c. 32. num. 1. in fine, & vers. 2. item comprehendit, & cap. 23. nu. 1. vbi & si dicat, quod inobediens Principi, Maiestatis crimen committit, & idem Natta conf. 596. num. 6. tamen eorum dictum procedit in concernentibus interesse priuatum, vel Principis pecuniarium, vt ex Bald. in conf. 271. lib. 2. & conf. 193. lib. 3. & Natta d. conf. 596. Fab. de Annâ 3 conf. 67. num. 17. sed est secus si aliquid fiat contra statum, & prosperitatē Imperij, & quando quid agitur, vt mutetur forma, & regimen Imperij, & declarat Bald. in l. 1. §. huius autem studij col. 3. vers. item nota quod arbitrium, ff. de iustit. & iure, & idem Natta d. conf. 596. firmat, & omnes prædicti, & sic quando fit, & tractatur aliquid contra statum, & Regni prosperitatem, ponendo Regnum, & rem publicam in periculo, qui hoc agit propriè est rebellis, & læsa Maiestatis crimen committit. vt ex alijs firmat Farinac. in tract. de crim. læsa Maiest. q. 173. num. 72. 105. speciali 5.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XCV.

Amiſſionis feudi, Causa LXXXVII.

THEMA.

Obedientia non est violanda propter quodcumque periculum, scandalum, aut opus priuatum, cum exemplis, & inobediens, & infidelis rebellis, cū qui suo domino non obedit, eum contendit, eique resistit. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **P**ericulo quocumque euitando non est omittenda, vel violanda obedientia.
- 2 **S**candalum melius est pati, quam veri-

- 3 **P**ietatis, & boni operis occasione non est omittenda obedientia.
- 4 **B**ello, qui rem prohibitam facit, capite punitur, etiam si rem bonam gesserit, & prospera successerit, & num. 8.
- 5 **O**bedire melius est quam sacrificare, quia in obediendo propria voluntas deprimatur, in sacrificio ponitur caro alterius.
- 6 **D**ifficilius est quem vincere se ipsum obediendo non timore pœnæ, sed timore iustitiæ.
- 7 **C**astellani ad guardiam Castri nō possunt exire nec pro subsidio Ciuitatis.
- 8 **F**ilius qui contra præceptum patris in bello cum inimico præliauit, nō obstante quod occidit, fuit securi submissus, & alia exempla.
- 9 **F**elix exitus inobedientiam non excusat.
- 10 **B**oni prætextu, malum non faciendum.

PROPTER si quodcumque periculum, scandalum, quodcumque vel alium pium opus faciendum, non est omittenda, vel violanda obedientia, vt ad literam habetur in cap. illud, de maior. & obedient. vbi glos. cap. qui scandalizauerit, de re iudic. & habetur in lib. Regum cap. 15. pro quo facit cap. nosse 30. q. 1. & si melius est scandalum pati, quā veritas vitæ, in qua consistit obedientia relinquatur, vt in d. cap. qui scandalizauerit, vbi glos. & in cap. sanè, de tempor. ordin. & cap. nisi, de renuntiat. hinc text. in cap. illud, dicit: quod inobediens, qui est, & consequenter infidelis: qui pro temporali comodo obedire prætextu: ita quod sub occasione pietatis, id est alicuius boni operis, non est committenda impietas, id est in obedientia, secundum glos. ibi, pro quo facit cap. non est putandū 1. q. 1. & in l. 3. §. in bello, ff. de re milit. legitur: (in si bello, qui rem à Duce prohibitam facit, aut mandata nō seruauit, capite punitur, etiam si res bene gesserit) vbi glos. & DD. firmiter, quod non obstante prospero successu in obedientia rigidè punitur; ad hoc facit illud vulgare, quod dicit Abb. in d. c. illud, quod si melius est obedire, quam sacrificare, & ratio est, quia per victimam, seu sacrificium, quod fiebat in veteri testam. èto mittebatur caro aliena per obedientiam vero voluntas propria deprimatur per cap. sciendum 8. q. 1. vnde maximum quidem est obedire meritum, quia si nihil difficilius est quam vincere se ipsum, qui custodit præceptum, non experiatur quicquam mali, sed caritatis affectum, & obedientia à subdito est seruanda nō timore pœnæ, sed timore iustitiæ, & tanta est

aliquod Castrum, Ciuitatem, vel Regnum in locū alterius tenentis, vel iurisdictionem exercentis non adimpleta conditione in cōmissione existente possessionem capit, contradicit voluntati Domini, & Maiestatis læsæ crimen committit, & feudum amittit. communis.

S V M M A R I U M.

- 1 **O**fficij alicuius in aliquo Castro, Ciuitate, vel Regno possessione capta cum commissione conditionali conditione non adimpleta, vel non existente non valet.
- 2 **C**onditiones voluntarię formaliter, & specificę sunt adimplenda.
- 3 **M**andatum nē dum est seruandum, sed & eius qualitas.
- 4 **M**andati actio non esse, nisi conditio veniat.
- 5 **I**ngressus in aliquo gubernio ante tempus, vel non adimpleta cōditiōe esse nullus.
- 6 **F**actum omne contra, vel præter formam requisiti, vel commissionis est nullum.

Possessionem & alicuius Ciuitatis, Castri, siue Regni, vel eorum administrationē etiam iustitię, & exercens etiam, quod commissionem Regis, vel superioris ad id habeat, vt in locum alterius exercentis & in ipsa commissione aliquā adest conditio nō adimpleta, non existente, vel deficiente conditione, talis commissio, siue rescriptum habetur pro non facto, per tex. in l. i. l. qui hæredi, § Plautius, vbi Bart. & Soccin. de condit. & demonstr. l. necessario, §. i. ff. de peric. & com. rei vend. l. i. §. fin. vbi communiter DD. C. de caduc. tollend. l. cedere diem, ff. de verb. signific. l. pecuniam quam, vbi Alex. num. 4. ff. si cert. petat. Soccin. iun. conf. 54. lib. 2. Roland. à Valle. conf. 43. nu. 58. & seq. lib. 4. Menoch. conf. 99. num. 139. præcipuē in voluntaria cōditiōe, quæ adimpleri debet in forma specifica, d. l. qui hæredi, §. Meuius, Bart. Bald. Castrenf. Soccin. Imol. & alij in l. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de liber. & posthum. Soccin. in l. l. in repet. vt in alia lectura num. 4. ff. de vulg. & pupill. substit. Soccin. iun. conf. 102. num. 26. & 37. lib. 1. vbi post Anan. & dicit, quod conditiones voluntarię adimplendæ sunt formaliter, & specificę, prout sonant verba, & euidenter

concepta sunt Magon. decis. 27. nu. 45. Rota decis. 433. nu. 2. par. 1. in nouiss. vbi ampliat Tiraquell. in tract. conuent. §. 2. glof. vnic. num. 4. & commilli. & siue mandatum non solum est seruandum, sed & qualitas mandati, cap. cum venissent, vbi notat Bald. de eo, qui mitt. in possess. nu. 11. ibi: (quia mandatum, siue cōmissio debet impleri in forma, & tēpore,) dicens, quod est casus vnus in l. si mandauero tibi, la secunda, ff. mand. ibi: (si mandauero tibi, vt pro me in diem fideiubeas, tuque purē fideiusseris, & solueris, vtilius videbitur interim non esse mandatū & actionē, sed cum dies venerit) vbi glof. in vrf. & pro me, dum dicit, & hoc in fideiubendo, & soluendo aliquid, fortius deliquisse videtur, qui ante tempus suæ commissionis non adimpleta conditione fortē existēte in rescripto ingreditur, & se introducit, ex quo & eius ingressus, & intrusio in Ciuitate, loco, vel Regno ad tenendum, vel gubernandū, est nullius roboris, & momenti, per text. in cap. per tuas, de rescript. cap. porro, de priuileg. cap. cum de nō sacerdotali, §. vlt. de præbend. in 6. Immo & omne quod fit non solum contra, sed præter vltra formam mandati, seu commissionis, vel rescripti, est ipso iure nullum, l. illud, §. sed si ita, vbi Bart. quod cuiusq; vniuers. nomi. & cap. Pisanis de restit. spoliat. & dum quis contra ordinem, & commissionē Domini facit dominicę voluntati contradicit, & sic inobediens, infidelis, & rebellis est, ex quo feudum amittit.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XCVII.

Amiſſionis Feudi, Causa LXXXIX.

T H E M A.

Si duo, vel tres ordinati sint ad aliquod officium, gubernium, vel administrationem nō in solidum administratione capta per vnū, ipsoq; non impedito alij se intromittere non possunt, & qui nō tempore venit ad administrandum, se indignum facit, contradicit voluntati Domini, estq; infidelis, rebellis, & feudū amittit.

SVM-

S V M M A R I V M.

- 1 **M** Andatum commiſſum pluribus poteſt adimpleri per vnum.
- 2 **N**egotio commiſſo pluribus inchoato per vnum: alij non tangunt niſi infirmitate, vel morte illius.
- 3 **O**fficio pluribus commiſſo vno adminiſtrante, non poteſt alius ſe intromittere, quod fallit in cauſis ſpiritualibus.
- 4 **I**mpedimento alicuius de pluribus executoribus alter nõ impeditur. poteſt exequi.
- 5 **O**fficium in quo aliquis adminiſtrat, alius intromittere ſe nõ poteſt, & ſi ſecus amiſtit, quod in eo habet.
- 6 **O**ccupator alicuius officij, & gubernij contra formam ſuæ commiſſionis eſt infidelis, rebellis, & feudum amittit.

1 **E**X text. in cap. cum plures, de offic. deleg. ad literam habetur: (cum plures ſub illa forma, tres autem duo, vel vnus eorum mandatum Apoſtolicum exequantur, aut aliũ Iudicis, vel executoris à Sede Apoſtolica deputari contingerit ipſorum quilibet poteſt liberè adimplere mandatũ: porro & vno eorum negotio inchoante commiſſũ, alij nequimus ſe vltcrius intromittere, de eodem niſi vel de infirmitate, vel alia iulta cauta illum contingerit impedi) ad idem eſt text. in cap. ſi duo, de procurator. ibi: (ſi duo procuratores ſimul inſolidum deputentur, qui per litis conteſtationem negotium primitus occupabit, poſt occupationem huiusmodi alter ſe intromittere nequibit vltcrius) & vtrouique gloſ. & DD. communiter firmant hanc noſtram propoſitam dilucidationem determinant, quod quando in cõmiſſione adminiſtrationis alicuius officij, vel alterius negotij in perſona plurium perſonarum vno exiſtente, & adminiſtrante non impedito, alius non poteſt ſe intromittere, maximè ſi non adeſt clauſula inſolidũ, ſed ſimpliciter aliter impedito, alius exercere valeat, item ſi cauſa committitur tribus Iudicibus cum clauſula ſi duo ex eis nouerint, vel non potuerint iudicare, quod tertius iudicet: tertius ſolus non poterit iudicare, niſi prius ſcias alias nolle, vel non poſſe iudicare: ita tenet gloſ. & communiter DD. in cap. Prudentia, de offic. Iudic. deleg. & in d. cap. cum plures, eod. lib. 6. Ba. rt. in l. multum, C. de condit. & demonſtr. Bald. in l. falſus, de furt. Roman. ſing. 13. vbi addens ex alijs cõprobat Curt. iun. in conſ. 63. incip. præſupponitur in factõ, quod quidam exiſtens nu. 11. & ſi aliqui dicunt, quod hoc fallit in cauſis ſpirituali-

bus, tamen in negotio, & cauſa nõ ſpirituali omnes ita concludunt, & habetur etiam ex text. in l. decreto in fin. ff. de adminiſtr. tutor. in l. 1. ff. fanè, ff. de offic. Conſul. & in d. cap. ſic plures, concordat text. in cap. religioſus, de teſtam. vbi & propter impedimentum alterius ex executoribus transfertur, & cõpetit inſolidũ ius exequendi alteri, qui alio non impedito, aliter exequi non poſſet: ita in propoſito ſi quis cum alijs duobus, vel vno habet commiſſionem, & aliquod officium, & gubernium exercendi vno adminiſtrante, alius intromittere ſe non poteſt, & ſi contra facit, contra ius, & voluntatem Domini, qui cum iure ſe confirmat, & ſi venit tempore inhabili, nõ dum ſe reſtit adminiſtratione indignum, ſed omne ius, quod forte ex commiſſione habebat, ipſo iure amittit, cap. eum qui, de prob. in 6. cap. placuit 61. q. 1. pro hoc facit text. in l. ſi quis in tantum, C. vnde vi, & ſic caret commiſſione, ſiue reſcripto, & ſi ita ſe intromittit, eſt occupator, & ſic inobediens, infidelis, & rebellis Domino ſuo, & feudum amittit ex vna qualibet prædictarum cauſa, tanto magis dum omnia concurrũt, vt prædicimus, & in præcedentibus Dilucidationibus fundatũ eſt apertè ex facto inobedienciæ, infidelitatem, rebellionem cõmitti, & feudum amitti.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XCVIII.

Amiſſionis feudi, Cauſa XC.

T H E M A.

Qui in aliqua iurisdictione Regia ſe intromittit contra verba ſuæ commiſſionis, & ſic contra voluntatem Domini, ſiue Regis dicitur intruſus tyrannus, rebellis, & feudum amittit.

S V M M A R I V M.

- 1 **O**fficij iurisdictionis, qui abſque commiſſione, aut contra voluntatem Domini poſſeſſionem capit, dicitur intruſus.
- 2 **I**ntruſi ſũt fures, & lacrones, & quidquid fit per intruſum, eſt nullum.
- 3 **N**ullum ipſo iure eſt, quod fit contra, & præter formã commiſſionis, ſicut mãdaſi.
- 4 **I**ntru-

I *Intrusus in Regno, vel in alio loco est ab omnibus eijciendus, & est indignus omni dignitate, & de alijs eius panis.*

¶ **Q**ui sine commissione, aut contra ipsius tenorē in aliquo officio, gubernio, vel administratione iurisdictionis alicuius loci parui, siue magni, aut Regni possessionē capit contra voluntatem Domini, & Superioris, & sine ipsius consensu, & autoritate egit, dicitur intrusus, per tex. in cap. eum qui de præbend. in 6. facit cap. ad aures, de excessib. Prælat. & tenet Ant. de Butr. in cap. cum satis, de offic. Archid. colum. 1. Felin. in cap. in nostra num. 12. de rescript. qui notabiliter ad hoc in cap. iam dudum, de elect. & ex alijs Mascard. de probat. & clandestine qui venit ad beneficij possessionem, quamuis beneficij collationem habuerit, dicitur intrusus, per text. in cap. tanta, de concess. præbend. & per Domin. & Præposit. in cap. propter in fin. 19. distinct. Rebuff. in reg. de tutore litigante glos. 4. num. 11. Felyn. in d. cap. venit num. 3. de accusat. Gigas in tract. de crim. læsæ Maiest. tract. de intruso nu. 26.

¶ Mascard. vbi supra num. 22. & intrusi sunt fures, & latrones, Mascard. in d. vers. intrusus num. 2. & qui intrat ad gubernandam aliquam Ciuitatem, siue Regnum, non seruatis contentis in sua commissione, & sit uti intrusus exercere cœpit, eius ingressus, siue intrusio est nullius roboris, & momenti, per text. in cap. per tuas, de arbitr. cap. porro, de priuileg. & cap. cum de non sacerdotali, §. vltimo de præbend. in 6. Immo

¶ omne & quod sit non solum iusta, sed etiam præter formā mandati suę commissionis est ipso iure nullum, l. illud, §. sed si ita, vbi Bart. ff. quod cuiusque Vniuersit. nomine, & cap. Pisani, de restitut. spoliator. & qui

¶ intrusus est in Regno, & eius administratione est ab omnibus eijciendus: sicut & Antichristus inuador, & destructor Regni, vel loci administrationis, & ab omni gradu, dignitate ecclesiastica, & seculari, (vt indignus est) omnino deponendus: nulla audientia ei reueruata, & cum impijs, (qui non resurgunt in iudicio, est deputandus Regis, & Regni, quorum statum, & vitam confundit) furorem debet sentire perpetuum, habitationes eius debent fieri desertæ, vt in eis non habitet alter, & filij eius orphani, vxor vidua: totum Regnum pugnet contra eum, & omnia elementa sint ei contraria, vt omnia plenius differuntur, 20. distinct. cap. in nomine Domini, & in cap. licet, de election. Ioan. de Terrarub. contra rebell. in tract. 2. artic. 3. conclus. 1.

& dum est intrusus, est fur, & latro infidelis, & rebellis, vt ex superius dictis patet & etiam quod feudum amittit.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio XCIX.

Amissionis feudi, Causa XCI.

T H E M A.

Qui contra rescriptum, & commissionem Superioris, & absq; eius autoritate in officio se gerit, est tirānus, & crimen Maiestatis læsæ committit, & etiā contra iurans.

S U M M A R I U M.

- 1 **O**fficium, siue gubernium contra rescriptum, & commissionem Domini, & sine eius autoritate, non iure regit, & est tirannus.
- 2 Officiū propria auctoritate gerens, & contra rescriptum, nē dum est tirannus, sed crimen Maiestatis læsæ committit.
- 3 Officiū vt quis exerceat anq; commissione, vel contra eum iurans, crimen Maiestatis læsæ committit.

¶ **Q**ui contra & rescriptum, aut commissionem Domini, aut absque Domini autoritate ad officium, & gubernium intrasse censetur, & qui a iure, vel ab homine auctoritatem non habet, si principatur, & regit in Republica, dicitur non iure regere, & principari, & consequenter est tirannus, quia qui non intrat per hostium est fur, & latro. Io. cap. 10. ad hoc optimè cap. licet, de elect. & cap. in nomine 20. distinct. dixit Bar. in tract. de tirann. q. 6. allegat tex. in l. 3. in fin. ad leg. Iul. Maiest. quod tenet etiam Marian. Soccin. iun. cons. 22. lib. 1. in cap. & bona committentium vol. 7. vers. 25. nu. 85. in tit. quæ sint regal. vbi dixit, & quod si quis propria auctoritate officium magistratus assumpsit cum falsis literis, vel alio modo dictantibus ostendit, vel aliter dolo malo se pro magistratu gesserit contra formam sui rescripti, nē dum est tirannus, sed crimen Maiestatis læsæ committit, allegat tex. in d. l. 3. ff. ad leg. Iul. Maiest. ibi: (qui ve priuatus) & tex. in l. qui nomine, ff. de fals. subdens, quod nedum tenetur crimine læsæ Maiestatis, quia prædicta facit, sed etiam is, qui

3 † qui non facit, sed facere iurauerit, & dicit text. in d. l. 3. in fine, facit lex fin. C. quæ res asportari non debent, & notatur in cap. 1. de Cap. qui cur. vend. & in l. si quæ non dicā rapere, C. de Episc. & cleric. facit text. in l. quilibet, ad leg. Iul. Maiest. ibi: (eadem enim seueritate voluntatem &c.) Gig. de crim. l. l. x. Maiest. lib. 1. C. qual. & à quib. crim. l. l. x. Maiest. committ. q. 22. num. 14. & seq. & dum qui prædicta agit est tyrannus, & crimen Maiestatis l. l. x. committit, ut prædictum est, & per Io. de Terrarub. contra rebell. in art. 3. tract. 2. concl. 7. quod feudum amittat, non est dubium.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio C.

Amissionis feudi, Causa XCII.

T H E M A.

Qui per machinationes, & acclamationes aliquorū de Ciuitate, vel Regno, alio in officio existēte in administratione nō impedito se intromittit, est similiter tirānus, proditor, rebellis, & feudū amittit. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **T**yrannus est qui per machinationem, & acclamationem aliquorum de Regno ad gubernium aliquod, & contra, vel celata veritate, non iure regit, & est tyrannus.
 - 2 Eligendus ad clamorem populi nullus est.
 - 3 Tyrannus, & proditor est, qui cōtra suum Regem verbo, & re se opponit, & qui cōtra voluntatem Regis regimen publicum sibi assumit.
 - 4 Grauius dissimulare Propositum, quam discedere à Proposito.
 - 5 Falsarius qui contra rescriptum Principis venit.
 - 6 Principi suo qui non obedit, tyrannizare videtur, & crimen Maiestatis l. l. x. committit.
- 1 **P**er † machinationes, & acclamationes aliquorum de populo, & cum mēdacio

celando veritatem sui rescripti, si qui regimini se intrusit, est tyrannus etiam ex ethiologia vocabuli, quia tyrannus dicitur à Tiro, quod est fortis, quia per fortitudinem facti, (quæ vis dicitur dominatur, secundum Ioannem Ianuensē in dictionario, & si quis per machinationē præsupptiones, vel quodlibet ingenium se regimini intruserit sicut Antichristus inuasor, & destructor arceatur, ut in cap. in nomine Domini 20. distinct. &

2 ad † clamorem populi nullus est eligendus, nec ad regimen introducendus: quia populus docendus est, nō sequendus, cap. vocandus 62. distinct. & si non dum est tempus administrandi occupat, & se ingerit in administratione regiminis, & dolose, & occulte intrauit, dicitur, & est tyrannus, per d. l. si psiuatus, qui, & à quibus manu, C. si ergo 8. q. 1. l. discernimus, C. de poen. cap. Olias de elect. Io. de Terrarub. in tract. cōtra rebell. artic. 3. tract. 2. conclus. 3. fol. 46. & nē dum

3 † tyrannus, & proditor est ille, qui contra suum Regem re, & verbo se opponit administrationem, seu dominium assumendo, sed etiam ille, qui sub Regis nomine præter aut contra illius voluntatem, aut aliter regimen publicum sibi adhuc nō competens, assumens contra illius voluntatem, & violenter se intrusit, est tyrannus, & proditor, per text. in d. l. 3. ff. ad leg. Iul. Maiest. in fin. ibi: (qui uē priuatus pro potestate magistratus uē quid sciēs dolo malo gesserit) ubi glos. & communiter DD. Capyc. decif. 130. num. 21. Guid. Pap. q. 423. num. 1. Menoch. de arbitr. Iudic. casu 320. num. 1. Farinac. in tract. de crimin. l. l. x. Maiest. q. 114. spet. 1. num. 1. & 4. & qui contra ordinem sui Regis aliquid agit, & aliquid regimen intromittit proditor est, etiam quia quando simulat, & occultat ordinem sui Domini, & secundum Diu. Gregor. simulata equitas est duplex iniquitas, & † grauius est simulare propositum, quam discedere à proposito, multi dicunt Domine in nomine tuo prophetamus, & confitebatur illis. dicens: nunquam notum vos Machab. cap. 7 ea quia multi veniunt: à foris apparentes iusti, intus vero pleni omni iniquitate. Machab. cap. 33. iuxta illud Psalmis: ore benedicebant: corde vero maledicebant: immo & † falsarius est, qui contra rescriptum Regis venit, ut in l. falsus, C. de furt. & etiam fur, & latro, id est qui iure, & tempore debito ad guberniū non intrat, iuxta illud Ioannis cap. 10. cap. iuramentum, de iure patronat. cap. insinuatum de simon. & ex alijs Gigas in tract. de crimin. l. l. x. Maiest. rubr. qual. & à quib. crim. l. l. x. Maiest. committ. q. 22. nu. 5. Io. de Terrarub.

Terrarub.d.loco artic.3.tract.2.concl.5. & 6
 † qui suo Principi non obedit, tyrannizare videtur, & formaliter crimen læsæ Maiestatis committit, & in l.2. & clarius in l.3. in fin. ff. ad leg. Iul. Maiest. & illis pœnis plectendus est, & feudum amittit, in specie incurbante iurisdictionem Domini opponente, & non obediente Regem, eiusq; officarios, ex prædictis, & latius in sequentibus Dilucidationibus.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CI.

Amiſſionis feudi, Cauſa XCIII.

T H E M A.

Qui commissionem aliquod officium administrandi habet per absentiam, vel durante impedimento existentis in eodem officio per machinationes cum priuando subintrat, & exercet, crimen Maiestatis læsæ committit, communis.

S Y M M A R I V M.

- 1 **D**vo non possunt esse Reges, Proreges, aut Locumtenentes eodem tempore.
- 2 **C**ommissio in locum alicuius officio impedimento administrantis durante ante impedimentum administratio est impedita.
- 3 **A**dministratore principali existente, & non impedito, non est locus datiuus.
- 4 **C**ommissionem suam quis de facto exercentem spoliando, priuando, & occupando, Maiestatis crimen committit.
- 5 **G**erens se pro Rectore, & non est, crimen Maiestatis læsæ committit, dicitur tyrannus, & in pœnâ vltimi supplicij incidit.

Dvo † non possunt esse Reges, Proreges, Locumtenentes, & officium eiusdem Domini, vel Regis eodem tempore exercere, argum. text. in l. si vt certo, ff. vehiculum, ff. cum modati, qui commissionem, siue rescriptum habet à Rege, vel alio Domino, vt in aliquo gubernio per absentiam, & durante impedimento in eodẽ existentis,

in eodem loco exercet: quia in tali administratione non suo iure, nec in re propria, sed † commisso in re aliena propter impedimentum administratoris principalis impediti, administrationem ei deferri non potest; dum ille ad quem administratio erat deferenda, non habet potestatem temporariam cum exercente, sed euenient e impedimento, & ante impedimentum administratio est impedita: & non nisi in casu impedimenti potestatem administrandi habet, & non ante, vt in l. 1. & 2. ff. de testam. tutel. l. cum filius, iuncta l. 1. ff. de offic. Proconsul. † existente legitimo, & principali administratore, & gubernante, nõ est locus datiuus, idest Locumtenentis propter impedimentum principalis exercentis vltra prædicta est text. in l. si sororum, C. qui dat. tutor. poss. & in cap. grandi, de suppl. negligent. Prælat. & qui ante tempus principali administratore existente, & non impedito, † & sic contra suam commissionẽ de facto eum sua administratione spoliando, priuando, & occupando, crimen Maiestatis læsæ committit, per text. in d. l. 3. ff. ad l. Iul. Maiest. ibi: (ei quiuẽ priuatus pro potestate, magistratumuẽ quid sciens dolo malo gesserit.) vbi hoc annotarunt præsertim Ang. nu. 2. Luc. de Penna in l. 1. num. 39. vers. qui aliquid gerit pro potestate, ibi: vt nemo ad suum patrociniũ lib. 1. 1. Afflict. in tit. quæ sint regal. vers. & bona committentium num. 85. Capyc. decis. 130. num. 8. vers. is qui priuatus, & num. 57. in fine, vbi quod hoc crimen erit in secundo capite læsæ Maiestatis, non in primo, Iod. de Plat. in ff. publica autem col. 1. vers. vel qui dolosè gerit se pro potestate magistratui, instit. de publi. iudic. Cuman in l. 1. nu. 12. ad leg. Iul. Maiest. & ex alijs Gigas lib. 1. de crim. læsæ Maiest. tit. qual. & quand. crim. Maiest. læsæ com. cap. 22. nu. 1. & leg. Ioan. de Terrarub. in d. tract. contra rebell. artic. 3. tract. 2. conclus. 5. in princ. fol. 46. & ex alijs Farinac. vbi supra d. q. 114. num. 4. & Soccin. conf. 22. num. 2. in fin. lib. 1. dicit, quod † gerens se pro Rectore sine titulo, & idem est contra formam tituli, siue commissionis non solum tenetur leg. Iul. Maiest. sed etiam dicitur tyrannus, Guid. Pap. q. 423. nu. 2. vbi propterea in tali casu intrat pœna vltimi supplicij, & confiscationis bonorum, Hippol. de Marsil. in tract. de bannit. vers. læsæ Maiestatis nu. 2. & 24. Gig. d. q. 22. num. 13. q. 41. num. 3. Iodoc. in pract. crim. in rubr. de crim. læsæ Maiest. cap. 62. nu. 5. Monteleo in pract. arbitr. par. 4. nu. 1026. fol. 316. vbi quod est pœna mortis Corrad. in pract. rub. Maiestatis læsæ casu 28. nu. 2. Menoch. de ar-

de arbitr. lib. 2. centur. 4. casu 320. num. 2. Decian. in tract. crim. lib. 7. cap. 9. post nu. 2. vers. quare priuatus, & vers. quinto in princ. Baiard. ad Clar. §. lxxxi. Maiestatis num. 2. vers. 25. con mittitur, Honded. conf. 100. num. 20. lib. 2 ubi non dicitur quis usurpare iurisdictionem Principis, nisi magistratum se faciens, & actus coheritionem importans gesserit, & non solum in tali crimine predicta agens incidit, vt ex predictis auctoritatibus diximus, sed etiam falsi, vt voluit Angel. in Leo. ff. ad leg. Cornel. de fals. ad quod est decisio Cappell. Tholosan. 401. & Guid. Pap. in d. q. 423. & Gig. d. q. 22. num. 17.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CII.

Amiſſionis feudi, Causa XCIV.

THEMA.

Qui proditoriè, & per conspirationem, & machinationem aliquod gubernium occupat, & exercitat contra, & ante tempus, & non adimpleta conditione commiſſionis est rebellis, & feudum amittit. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **M**achinatio, & conspiratio consistit in arte verborum.
- 2 Machinatio est dolosa ordinatio in alicuius persona, vel vniuersitatis detrimentum.
- 3 Officium, siue gubernium Regni per conspirationem, aut machinationem accipiens ipse, & omnes conscij à fidelitate Regis recedunt, & in criminen Maiestatis incidunt.
- 4 Rebelles sunt omnes, qui publicè, & occultè contra honorem Regis, & officialitè quid machinantur.
- 5 Coniurans contra Principem, vel eius Colateralales sola ordinatione, & non secuto effectu in crimen Maiestatis incidunt.
- 6 Maiestatis læsa crimen committunt omnes, qui cõtra rescriptum Principis per conspirationem subintrant, & violentiam faciunt.

- 1 **S**I quis per conspirationem, vel machinationem, quæ consistit in arte verborum, vt in l. ff. de dolo, vbi glos. in vers. machinationem, & per machinatio aliud non est quam dolosa ordinatio in alicuius personæ detrimentum, vel eiusdem dignitatis, vt per Turrecrem. in cap. conspirationum num. 5. vers. quæst. 1. & ex alijs Farinac. vbi supra quæst. 113. in spet. 5. num. 105. vt qui
- 2 per officium, vel gubernium alicuius Regni, vel Ciuitatis contra suam commissionem, per conspirationem, & machinationem officium gubernium ita accipiens, sed & omnes de tali conspiratione, & machinatione conscij à fidelitate regia recessisse videntur, & in crimen Maiestatis læsa incidunt per verba tex. in extrauag. quonia, qui sint rebelles, ibi: (per declaramus, quod omnes illi sint rebelles, & infideles nostri Imperij, qui quocumque modo publicè, vel occultè contra nostrum honorem, & aliquod machinantur contra nos, siue nostros officiales, in his, quæ eis ad commissum officium pertinent.) vbi Bart. nu. 5. & DD. & etiam tex. in l. amissione, §. qui deficiunt, ff. de capit. diminit. & in l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest. vbi glos. in princ. in figuratone casus, ibique Odofred. nu. 1. & Bald. in tummario dicit: (per conspirans contra Principem, vel eos, qui sunt ad latus Principis, incidit in crimen Maiestatis læsa, sola ordinatione, & tractatu licet non sequatur euentus, vnde vltore gladio puniri, & omnia bona sua efficiuntur Fisci.) idem dicit tex. in clem. pastoralis, §. sanè, ibi: (& conspirationes fecerint) de re iudic. vbi ante num. 3. in 4. notab. iuncto num. v. vers. secundo ex conspiratione, Card. Zabarell. num. 2. Præpos. Alex. in cap. si quis cum simul §. q. 1. Alex. conf. 13. num. 7. vers. præterea sola conspiratio lib. 6. Gig. de crim. læsa Maiest. lib. 1. rubr. qualit. à quib. crim. læsa Maiest. committ. q. 27. in princ. Albert Brun. conf. 28. nobili Domine col. 2. Bosl. in tit. de crim. læsa Maiest. nu. 8. vers. est verum, Iodoch. in præ. in rubr. de crim. læsa Maiest. num. 88. & si controuertit non secuto effectu, tamen effectu secuto id est per subintrato in gubernio contra Regis rescriptum, & per conspirationem, & machinationem existentem in iurisdictione expellendo, vel ei obedientiam denegando, in Maiestatis crimen incidunt, vt simpliciter firmat Montealeo in pract. arbitr. par. 4. num. 353. fol. 174. Corrad. in pract. rubr. de crim. læsa Maiest. casu 52. num. 5. Cyrill. in summa crim. par. 2. rubr. de publ. iudic. §. 3. num. 4. vers. conspiratione in

expel-

expellendo Vicarium Regis, Capyc. decif. 130. num. 45. Decian. in tract. crim. lib. 7. c. 5. num. 10. & 11. ex alijs Farinae. in suo tract. de crim. læsæ Maiest. q. 112. num. 142. & q. 113. nu. 110. firmatur ergo, quod quocumque modo contra Principem, & eius officiales machinatur, crimen Maiestatis læsæ committitur, & vita, feudis, & bonis priuari debet, vt ex prædictis iuribus, & authoritatibus patet, & ex alijs infra etiam dicendis,

PARTIS DECIMÆ,

Dilucidatio CIII.

Amissiois feudi, Causa XCV.

THEMA.

Omnes, qui adiurâr aliquem in aliquo regimine, & administratione occupando ante tēpus, & non adimpleta conditione commissionis, & persistūt in inobediendo, sunt rebelles, & feudū amittunt.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**ommissio alicuius officij conditionalis, vt impedito existente alius exerceat priore non impedito, & non discesso accedens Regi inobedit.
- 2 **O**bedientia est virtus ad conseruationem, inesse, & multa bona facit.
- 3 **O**bedientia est melior quam victoria.
- 4 **O**bedientia spectat ad veritatem vitæ.
- 5 **P**otestas omnis à Deo est, qui vult omnibus potestatibus obediri, & resistentes sunt damnati.
- 6 **O**bedientia sola fidelitatis meritum tenet, & inobediens est infidelis, & inimicus Domini, & sic rebellis.
- 7 **C**ommissione & regia conditionali existente in personam alicuius, vt ad aliquod officij accederet ipsumq; priori existente impedito, vel discesso exerceat, & is conditione non adimpleta ciuium fauentij ad gubernium accedit Regiæ voluntati contradicere, & inobedire videtur, & omnino obedire debebat, cum & obedientia sit virtus ad conseruationem inesse humani

peneris omnino necessaria. Nam per eam Reges regnant, & Principes distribuunt iustitiam, vt habetur in epistola Iustiniani inter claras, & prouerb. 8. vbi sine ea consequenter rueret populus, vt in Prouerb. 19. tam necessaria est ad cōseruationem totius vniuersi, quod dicitur de ea, & quod melior est ipsa, quam victoria, vt habetur in 1. Reg. cap. 17. vnde secundum Philof. lib. politic. fidentia Regnorum, & prosperitas ex obedientia Regibus, Dominis, & præceptis eorū pendet, vt patet ex dictis Egid. lib. 3. par. 2. cap. 34. de regim. Princ. & obedientia, quæ consistit in obediendo suo vero Principi, & non aliter in his, quæ ad eum pertinet, spectat ad veritatem vitæ, quia cadit sub præcepto. ad Roman. cap. 12. vbi dicitur: omnis anima subdita sit sublimioribus potestatibus, & omnis enim potestas à Deo est, & qui potestati resistit, Dei dispositioni resistit, scilicet in quo Deus vult potestatibus obediri: & ideo resistentes damnationem acquirūt, vt ibi, & ad Hebræos cap. vlt. obedite Præpositis vestris, & eis sollicitè, ipsi enim peruigilant &c. & nemo suo Superiori est fidelis sine obedientia: hinc dicitur, & obedientia sola est, quæ fidei, idest fidelitatis meritum tenet, sine qua infidelis quisque efficitur. vt habetur ex tex. in c. sciendum 8. q. 1. & per glos. 1. respons. & Io. de de Terrarub. d. tract. contra rebell. in art. 3. tract. 3. conclus. 5. q. 59. & nō obediendo, nē dum infidelem, sed inimicū Domini iulius, cui obedire tenetur, se ostendit. 50. distinct. cap. si quis Diaconus, & ibi glos. Io. de Terrarub. vbi glos. art. 6. tract. 3. conclus. 1. fol. 68. ater. vnde tam ipse, quam eius satelliti, qui contra tenorem scripti Domini possessionem alicuius administrationis iurisdictionis capit eijciendo euitentem contra solitum, & sic non obediendo Regi, vel Domino eorumq; præcepto, infidelitatem, & inimicitiam contraxerunt, & quicumq; subditus inimicatus Regi apertè, vel occultè in non obediendo, & contra eius ordinationes se opponendo, & non obseruando: crimen Maiestatis læsæ committit, vltra superius dicta, & in præcedenti Dilucidatione, per tex. in l. 1. ff. ad leg. Iul. Maiest. iuncta l. quisquis, C. eod. tit. & in extrauag. quoniam, quæ sint rebelles, vbi Bart. in ver. tenere, & in ver. rebellis, Io. de Terrarub. d. suo tract. contra rebelles artic. 2. tract. 3. conclus. 6. fol. 36. ater.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CIV.

Amissionis feudi, Causa XCVI.

THEMA.

Subditus omnis agens, vel omittēs, siue in forma inobediētiæ, infidelitatis, vel rebellionis, aut prodicionis contra Locumtenentem Castrorum, Vicarium, Legatū, aut Officiales Regis, siue Principis, & Domini: crimen Maiestatis læsæ, si non in primo capite, tamen in secundo committit, & criminaliter puniri debet.

SVMMARIVM.

- 1 *Subditi omnes criminaliter puniri debent in forma inobediētiæ, rebellionis, infidelitatis, vel prodicionis contra Dominum, eiusque Locumtenentem, & Rectorem faciens.*
- 2 *Officialis verè offenditur quando ei officium, vel iurisdictio de factò abdicatur.*
- 3 *Officialis regius pars corporis Regis est, & qui partem offendit, totum corpus offendere videtur.*
- 4 *Conspiratio, machinatio, & expressio iniuria facta regio Officiali, ipsi Regi facta censetur, & crimen Maiestatis læsæ committit, & omnes complices, & fautores.*
- 5 *Crimen Maiestatis læsæ largo modo procedit, quando fit parua offensa officiali absque conspiratione.*
- 6 *Prelatus debet esse promptus ad puniendū delicta subditorum.*
- 7 *Maiestatis crimen agentes, fautores, & conscj, & vta, & bonis priuari debet.*

1 **O**mnis ꝛ subditus aliquid faciens, vel omittens, siue forma inobediētiæ, rebellionis, infidelitatis, prodicionis, aut aliter contra Locumtenentem, Rectorem, Vicarium, Legatū, aut Officiales Principis, & sui capitis mittici, in quantum ipsius, eorumque Officialium administrationem statū, regimen, prosperitatem, authorem ad eos pertinentem criminaliter puniri debet, se-

cundum Luc. de Penna in l. 1. col. fin. nu. 39. C. vt nemo ad suum patrociniū lib. 11. vbi dicit, quod magna Iudicibus irrogatur iniuria, quando eorum iurisdicctio amputatur, & turbatur, vbi ex alijs firmat, & facit tex. qui amplius secundum communem intellectum in delegato loquens in cap. 1. de offic. deleg. & ibi omnes communiter notant, ea ratione in eodem tex. expressa, quia alias Iudex Officialis iurisdicctio, & Princeps, siue Rex eluderetur, vt ibi dicitur in illis verbis: (& sic mandatum nostrum eluditur.) ibiq; firmanr Io. Andr. num. 3. in fin. Bellam. ante num. 1. Ancharan. ante nu. 1. not. 2. Arnon. num. 2. Hippol. Rimin. in repet. post num. 7. vers. sed si delegatus, & num. 36. & ex alijs Farinac. in d. tract. crim. læsæ Ma est. q. 114. in spec. 2. num. 21. & seq. ꝛ Officialis, Locumtenentis, vel alterius honor, & dignitas verè offenditur, quando iurisdicctio, & gubernatio Regni, siue loci, & quod suum est, vt i minister de factò abdicatur, & viurpatur, quod ad iustitiam commutatiuam pertinere dixit, Suar. in opus. de auxil. disposit. de iudit. Dei test. 13. num. 20. & 21. Reg. de Ponte de potest. Proreg. tit. 12. de delegat. caus. num. 24. fol. mihi 538. & quid agere contra Locumtenentem, Vicarium, Officialios, & Officiales Regios, ꝛ qui pars corporis Regis & Domini sūt, vt in d. l. qui quis, & in cap. sint pariter 6. q. 1. & offenderes, vel machinantes contra partem corporis, totum corpus offendisse dicitur, vt in l. vulgaris, de hæret. in princ. l. quæ de tota, ff. de reiuend. Monteleo in sua pract. arbitr. par. 4. num. 340. fol. 176. & ꝛ conspiratio, machinatio, proditio, inobediētia, iniuria, & expulsio à iurisdicctione, quæ fit Officiali, & alijs prædictis non fit eis, sed Regi, ipsique Maiestatis inobediendo, iniuriam faciendoy eandemq; Maiestatem a iurisdicctione, & regimii e expellunt, & eludunt, vt in d. cap. 1. de offic. deleg. & ex alijs prædictis, ideo quando Samuel a Populo Iudaico tunc a regimine expulsus; Deus dixit Samueli: Non enim te abiecerunt, sed me nē regnem super eos aperte annuens, quod qui contradicit, aut resistit potestati, regiminiq; aut honori, siue prosperitati Rectoris, Locumtenentis, aut Legati Domini, & capitis sui mittidi Domino suo aperte resistit, & firmatur per illud Luca cap. 10. Qui vos spernit, me spernit, & spernit eum, qui me nescit. & hanc conclusionem sequitur Bart. in d. extrauag. quæ iam, qui sine rebell. & facit cap. olim, de offic. deleg. cum glo. lo. de Terrarubiu d. tract. artic. 7. tract. 3. concl. 2. fol. 74. ater. & ex his, qui contra aliquem Regis ministrum

nistrum aliquid vt supra agit, & omnes cõplices, & fautores, nẽ dum in crimen rebellionis infidelitatis, proditiõis suę: sed & crimen Maiestatis læsę committit, vt in d. extrauag. quoniã, qui sint rebelles, ibi: (machinationes contra nos, siue Officiales nostros) pro quo facit d. l. quisquis, ad leg. Iul. Maiest. quę habetur in decreto 6. q. 1. Bart. in d. extrauag. in vers. tenere num. 5. declarat etiam num. 6. in fin. vers. quintam declarationem, Ancharan. in clement. pastoralis num. 7. de sent. & re iudic. Præposit. Alex. in cap. imprimens, §. de persona num. 19. in fine. 2. q. 1. Capyc. decis. 130. nu. 15. vers. item extrauag. Gramat. decis. 6. post num. 17. Gig. de crim. læsę Maiest. lib. 7. de rebell. q. 1. n. 1. in fin. & q. 5. num. 3. & q. 24. num. 1. Boff. in tit. de crim. læsę Maiest. num. 108. Decian. in d. tract. crim. lib. 7. cap. 3. num. 24. in fine, vbi licet, quod dicat, quando tractatur de inobedientia Officiali facta sit crimen Maiestatis largo modo, tamen procederet in parua offensa facta Officiali minori absq; conspiratione, machinatione, expulsionẽ, & vsurpatione iurisdictionis, quo casu principalis, & complices, & fautores, Maiestatis crimen committunt vltra prædictos, qui alios adducunt Monteleo in pract. arbit. par. 4. nu. 30. fol. 174. Corrad. in pract. rub. de Ma. est. læsę crimen, casu 53. nu. 5. Cirill. in sum. crim. par. 2. rub. de publ. iudic. §. 7. nu. 4. vers. conspirationẽ, Farinac. in d. tract. de crim. læsę Maiest. q. 112. nu. 142. & omnes vita, & bonis priuari debet iuribus, & autoritatibus in locis iam dictis, & impuniti transire non debent; nam in c. discordantes in fin. nu. 93. distind. dicitur: (inobedientes sinodus per euidentiã damnat.) & in cap. quanto, circa finem, habetur: (in contumacia persistentibus seueros Nos esse conuenit.) vnde Panormit. in cap. 1. col. 2. vers. nos igitur, de postul. Prælator. dicit: † quod Prælatus Præpositus esse debet in vlciscendo, & puniendo imprudentiam subditorum, quodq; peccatum est non subsistente causa verisimili parcere inobedientibus, d. cap. quanto in fin. 2. q. 1. Io. Monteleon. in proptuar. iuris diuini, & vtriusque humani, vers. inobediens in glos. litera T. vnde † talia agentes complices, & fautores, ac conscij rebellionis, & Maiestatis læsę crimen committunt, & vita, & bonis priuari debent, per d. l. 1. & 3. ac l. quisquis, ff. & C. ad leg. Iul. Maiest. & ex alijs prædictis omni contrarietate cessante.

PARTIS DECIMÆ

Dilucidatio CV.

Amiissionis feudi, Causa XCVII.

T H E M A.

Iniurians, vel offendēs aliquem Officialem Regis, siue Principis: ipsum Principem iniuriare, & offendere videtur, & crimen Maiestatis læsę committit, & feudũ amittit. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **I**niuria facta Officiali Regis, vel alterius Domini ipsi Regi, vel Domino facta censetur.
- 2 Honorans subditum, dicitur Dominum honorare, & sic è contra iniuriam facit seruo, Domino facit.
- 3 Iniurians Vicarium, vel Locumtenentem Regis, in crimen Maiestatis læsę incidit.
- 4 Filij offendentis Vicarium, vel Locumtenentem Regis, in crimen Maiestatis incidunt.

Diximus Officialis, Consiliarius, & ministri Regis, siue Principis pars ipsius corporis est, vt in d. l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest. & in cap. siue pariter 6. q. 1. C. vnde isti Officiales tangit, & offendit, aut iniuriat ipsum Regem, & Dominum tangere, offendere, & iniuriare videtur, adeo quod vltra dicta in præcedenti Dilucidatione dico, & iniuria facta Officiali Regis, vel Domini etiam volenti, dicitur facta Regi, vel Domino, ita dixit Paul. de Castr. Raphael. & Alex. in l. quamuis in fin. ff. de iniur. vocando, vbi pro hoc Alex. allegat bonam glos. & in cap. contingit il primo, de sent. excommun. vbi Hippol. de Marsil. conf. 1. num. 19 hinc dicitur: † si honoro subditum, dico honorare Dominum, vt notat Andr. de Burulo, & Io. de Plat. in l. fin. in fin. per illum text. C. de re milit. lib. 12. pro hoc facit illud Federici Primi Imperatoris: (Non tibi, sed Petro.) vnde ex contrario iniuria illi facta, qui representat personam Domini, dicitur esse Domino facta, vltra iam dicta est text. in cap. accusatio quoque, circa medium 2. q. 7. ibi:

ibi: (qui vos tangit, me tangit, & tangit pupillam oculi mei.) & in fine ibi: (quoniam iniuriam eorum ad Christum pertinet, quia legatio tangitur.) ut ait Dominus per Prophetam, & notat glos. 2. in cap. 2. presbyteri, extra de poenis, & cap. nulli dubium in fin. 3. q. 1. ibi: Dominum crucifigat, qui cum in Sacerdotibus suis persequuntur, quia crux à cruciatu dicitur, magnum vero cruciatum sustinet, qui vim patitur. & notat glos. 2. in cap. cum olim magister, extra de offic. deleg. facit d. l. quisquis in princ. & in s. seruus autem in fin. instit. de iniur. & obtinet, facit cap. tua nos, in vers. nonnulli, iuncto vers. prae-textu vero nequitiae, extra de decim. Bart. Ce. oll. in tract. de Imperat. milit. dilig. in cap. incip. pro Imperatore vero gentili num. 10. circa finem, & num. 11. fol. 180. & Officiale offendens, Regem ipsum offendisse dicitur; Iser. in tit. que sint regal. Boer. de author. magni Consilij nu. 4. Bouadilla in sua politica lib. 3. cap. 1. num. 25. & 28. vbi multi addentes litera M. & nu. 33. & per + iniuriam factam Vicario, Locumtenenti, & Officiario Principis, in crimen Maiestatis laesae immittitur, d. l. quisquis, C. ad leg. Jul. Maiest. & in const. qui sint rebelles, Cuman. in suo conf. 153. incip. ad primū respondetur, dicens: paria sunt rebellare Principi, & eius Vicario, per tex. in l. 1. C. de his, qui vic. alter. ger. l. 1. §. deportare, ff. de leg. 3. idem voluit Salic. in d. l. quisquis, & Ang. Aret. in suo tract. malef. in vers. che hai tradito la tua patria, in cap. curia, vers. que-ro aliquis & c. nu. 4. vbi addens, quod etiam + filij delinquentis in hoc crimine incidunt, Hippol. de Marf. d. suo conf. 1. nu. 20. idem voluit Bonifac. de Gandin. in suo tract. de malefic. in rubr. ad l. Jul. Maiest. nu. 3. circa fin. Calcan. conf. 52. nu. 5. per d. l. 1. C. de offic. eius, qui vic. alter. & probatur in d. l. quisquis in princ. ibi: (postremo quilibet qui militat) referens, quod ita dicit Bart. in l. hostes, d. extrauag. quoniam nuper, qui sint rebell. in vers. rebellado, vbi expressè hoc tenet Bouadill. in sua polit. lib. 3. nu. 25. vbi litera K. multos congerit circa magistratū iniurias: quin immo in crimen Maiestatis laesae incidisse dicitur, ut post infinitos relatos concludit Farinac. de crim. l. q. Maiest. q. 112. nu. 64. & seq. & nu. 136. cum alijs plurib. seqq. nouissime Regn. text. de regal. lib. 2. cap. 20. nu. 23. Fontanell. de pact. claus. 3. glos. 1. nu. 3. & seq. Mastrill. de magistrat. lib. 5. cap. 3. nu. 52. & 53.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CUI.

Amiſſionis feudi, *Causa XCVIII.*

T H E M A.

Officium iustitię administrationis est honor, & dignitas, & quibus committuntur saluari debet, ipsiq; obedientiã dari, & qui contra honorem ipsorum venit, crimen Maiestatis laesae committit.

S V M M A R I V M.

- 1 **O**fficium Iustitię administranda, est honor, & dignitas.
- 2 Officialibus sicut omne iniustum lucrum, prohibetur, ita omnis honesta reuerentia, & honestate frui mandatur.
- 3 Officiales, siue Iudices Regis simulacrũ, & figura regalis sceptri sunt.
- 4 Reges, Imperatores, & alij Principes, & eorum Vicarius, Locumtenentes, & Iudices ministri Dei sũt, & Deum, & Regem representant.
- 5 Iudicibus etiam malis reuerentia debetur, & est eis obediendum, etiam quod sint iniqui.
- 6 Deus Iudices iniquos, & iniqua agentes non cognoscit, quia pro bono non habet, quod agunt, & secundum Dei voluntatẽ non regnant.
- 7 Principum, & Iudicũ Deus duas species habet, scilicet bonos, & malos: bonos propter bonum, & malos propter iustitiam, & iniquos puniendos.
- 8 Conspirans contra Collateralem, Locumtenentem, Consiliarium, & Officiale Regis, crimen Maiestatis laesae committit, & vita, & bonis priuandi sunt.

1 **Q**uod + officia Iustitię administrandę in Locumtenente, Prorege, Consiliario, & alio Officiali regio, & aliorũ sit honor, est text. in l. honorem, C. quando prouoc. non est necess. cap. vt debitus honor, de Atlet. lib. 1. tit. 1. par. 2. l. 9. tit. 18. par. 4. tradit Rota in nouiss. decis. 442. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 1. q. 41. num. 1. Tiraquell. de nobilit. cap. 2. num. 1. & seq. Bouadill. in polit. lib. 3. c. 1. nu. 2. lit. C. & nu. 23.

vbi glos. literis D. E. adde l. Iudices, C. de dignit. lib. 12. vbi Petr. Foller. in pract. par. 7 fol. 414. num. 3. & seq. l. sedet in princ. ff. de iur. immunit. l. 2. glos. r. ibi: (iure honoris) l. 2. §. 1. ibi: (iura honoris) ff. quod met. caus. l. 1. ibi: (iudicium dignitatis frvndæ, & decoris, l. obseruandum, ff. de offic. Præsid. & l. fin. in princ. quâdo prouoc. non est necess. ibi: (omnem honorè saluam Iudicibus reseruâtes) Cassan. in cathal. glor. mund. par. 4. consid. 1. & sicut omnem lucrum prohibetur, ita omnis honor debetur, vt in auth. vt Iudic. sine quoquo suffrag. §. volumus in fin. ibi: (sicut enim, & † iniusto lucro prohibemus, ita etiam omni honore, reuerentia, & honestate frui sancimus, Bouadill. in polit. lib. 3. cap. 1. nu. 2. & in glos. lit. E. & secundum Boetium lib. 1. de consolat. (obtempèrere iustitiæ, summa libertas est) l. 1. C. de præpos. lab. lib. 12. gl. fin. in l. 1. C. de domest. prætor. eod. lib. & sicut Regi debetur honor, & reuerentia, ita & Officialibus, & iustitiæ ministris, † quia Regis simulacrum sunt, & figura sui regalis sceptri, & suæ præhemiuentiæ seruari debent, vt dixit Card. Florêt. in clem. 1. opposit. 6. de offic. Vicar. Camill. Borrell. meus nunc Coniudex in ciuilibus causis M. C. Vic. in spec. Princ. Petr. Belluc. lib. 1. lit. L. fol. 5. Bouadill. d. loco num. 6. vbi glos. lit. G. & authoritas Iudicis tanta est suprema, quod contra patrem, quem compellere, eique mandare potest, per tex in l. ille à quo, §. vlt. cum l. seq. ff. ad Trebell. & ibi Accurf. l. postliminium, §. filius, ff. de capt. & postlim. Bald. in l. senium post princ. C. qui testam. facer. poss. Plaza de delict. cap. 6. num. 3 in fin. & ait Bald. in d. loco, maiorem esse authoritatem magistratus, quam patris, Bouadill. in d. loco num. 17. & lit. A. & ministri iustitiæ sunt honorandi, nè dum ex prædictis, sed etiam quia non solum † Reges, Imperatores, & alij Principes superiores sunt Dei ministri, sed & eorum Locumtenentes, & Iudices, & tanquã ministri Dei, & authoritate diuina suã officia administrant, & Deum, & Regem representet, vt ex multis. Bouadill. d. cap. 1. num. 5. & 11. lib. 3. Ioan. cap. 19. Non haberes potestatem aduersus me vllam, nisi tibi datum esset desuper. Salomon Prouerb. cap. 8. Meum est consiliũ, & equitas mea est, prudentia mea est fortitudo: per me Reges regnant, & legum conditores iuxta decernunt: per me Domini dominantur, & regnãt omnes Iudices terræ, & cap. 21. sicut diuisiones aquarum ita cor Regam in manus Domini. Petr. 1. epist. c. 2. ibi subiecti igitur extote Iudicibus tanquã à Deo missis, Paul. ad Roman. cap. 13. non

non est potestas nisi à Deo, cap. cum ad monasterium, vers. Abbas vero, de statu monachor. ibi: cui omnes in omnibus reuerentior obediant, cap. magnum 11. q. 1. cap. quid culpatur 23. q. 1. cap. non solum, & cap. qui malum 23. q. 5. cap. quæsitũ 23. q. 4. cap. non frustra, cap. si apud, cap. dicat aliquis, cap. administratores cum trib. seq. q. 23. q. 5. l. 3. tit. 4. par. 3. cap. 2. de maior. & obed. cap. quo iure 8. distinct. cap. quid præcipitur 14. q. 5. Menthae. cõtrouer. Illustr. lib. 1. cap. 2. nu. 3. fol. 60. & cap. 2. num. 8. fol. 65. & cap. 47. num. 4. fol. 130. Beat. August. in Ioan. tract. 6. Ipsa iura humana per Imperatores, & Reges scõti Deus distribuit generi humano, Mierer de maiorit. in princ. fol. 5. nu. 2. Suarez in repet. l. quoniam in prioribus fol. 146. num. 15. C. de inoffic. & Reges sunt Vicarij Dei, l. 1. tit. 7. par. 1. & epist. inter claras C. de sum. Trin. Gomez. in l. 40. Tauri num. 3. Mexia de Pace. conclus. 2. fol. 29. num. 122. Quelada diuers. qq. cap. 16. nu. 2. Segura in director. Iud. in repert. in princ. num. 1. Bouadill. d. loco prædictis numeris, & alijs pluribus sequentibus multa valde bona, & ad propositum, & num. 9. quod † eis debetur obedientia, & reuerentia per subditos, etiam quod sint mali, & male gubernent, quia nõ attenditur mala qualitas Iudicis, sed dignitas officij, & ministerij, & cuius à quo constitutus est in officio, idem Ant. Florent. in 3. par. suæ summæ tit. 24. cap. 7. §. 1. in fin. & est eis obediendum, etiam quod sint iniqui, & ordinarent res iniustas, iuxta tex. in l. sermo inuito, §. cum Prætor. ibi: (propter rerũ iudicatarum authoritatem) ff. ad Trebell. l. Prætor ait, §. ait Prætor, ff. de nou. oper. nunc. l. si Prætor, ff. de iudic. ibi: (nè edictum Prætoris illusorium redatur) Bouadill. ibidem cum exemplis num. 13. in text. & glos. qui mali Iudices & si regnant per potestatem à Deo, quia omnis potestas à Deo est; † Deus ipse tales Iudices non cognoscit, quia pro bono non habet, quod agunt, & secundum Dei voluntatẽ non regnant, quamuis sciat, vt per Diuum Gregorium in c. 25. moral. Sor. de iustit. & iure lib. 4. q. 4. artic. 1. in fin. vbi ait: nam & si potestas Principum ordinatio Dei sit: usurpatio tamen earum, quando violato iure fit, non est à Deo præcipiente, sed tamen id in punitionem subditorum permittente, & ad literam habetur in cap. quid culpatur, ibi: (non est potestas nisi à Deo, siue iubente, siue sinente) 23. q. 1. Menthae. lib. 1. qq. Illustr. cap. 21. num. 10. & seq. fol. 65. alia referens, & Deus malum iudicium si scit, & permittit, non approbat; † Deus duas species Principum, & iudicum habet,

habet, & permittit bonos, & malos, & omnes sunt à Deo, sicut Angelos bonos, & malos: bonos propter bonū, & malos propter iustitiam, & iniquos puniendos, & sic regnare permisit Pharaonē, Nabucdonosorem, Galiagulam Neronem, Diocletianū, Mariū, Attilam, Tamorlanum, & per hoc non est culpanda ordinatio diuina, sed malitia, peccata, & iniquitas populorum, vt per Iob cap. 34. ibi: (qui facit regnare hominem hypocritam propter peccata populi.) cap. ad aucter. 8 q. 1. Soto vbi supra, Segu. in direct. Iud. 1. par. cap. 6. fol. 27. num. 7. & 8. Simanc. de Republ. fol. 142. num. 17. Put. de syndic. vers. de excess. Reg. num. 82. fol. 75. Balthaff. Philipp. de consilia fol. 123. discurs. 10. Card. Frater Franc. Ximenes in lib. de natur. Angel. tract. 2. cap. 7. & tract. 3. cap. 58. Suar. in repet. l. quoniam in prioribus, in declar. l. Regni num. 15. vers. aduertant fol. 146. G. de inoffic. testam. Diu. Gregor. & Mencha. vbi supra, Bouadill. in text. & glos. vbi supra cap. 1. nu. 12. sed redeundo ad nostram Dilucidationem dico quod * conspirans contra Collateralem, Locumtenentem, Consiliarium & Officialem Regis, crimen Maiestatis læsæ committit, d. l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest. l. 1. in vers. cuiusq; opera, ff. eiusde. n. l. 1. & ibi Gregor. Lopez vers. Adelan. tado, & glos. seq. tit. 2. par. 7. l. 1. tit. 16. par. 2. idem Gregor. Lopez iudem glos. l. 1. l. 1. & 2. cum alijs tit. 22. lib. 8. re. opl. Plaza in l. remo, C. de dignit. lib. 12. Boer. in tract. de seditio. fol. 7. num. 36. Gigas in tract. de crimin. læsæ Maiest. lib. 1. quæst. 14. num. 24. Ifern. in tit. quæ sint regalia, versic. bona committentium crimen læsæ Maiestatis, vbi latè de intellectu d. l. quisquis, Capyc. decis. 130. nu. 11. & seq. nu. 14. & seq. 6. dub. Didac. Perez in l. 39. tit. 19. glos. matar, Alcayd. lib. 8. ordinat. fol. 389. colum. 1. Barth. Philipp. in tract. de los Consejero discurs. 7. priuileg. 8. fol. 50. num. 4. & seq. Cassan. in cathalog. gloriæ mundi par. 7. consider. 13. Bouadill. dicto loco lib. 3. cap. 1. num. 29. in text. & glos. litera A. & isti tales Officiales offendentes, vel contra eos conspirantes, vel machinantes, crimen Maiestatis læsæ committunt; vita, feudis, & honis sunt priuandi. vt pluries per prædicta, & alia dictum, & fundatum est.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CVII.

Amiissionis feudi, Causa XCIX.

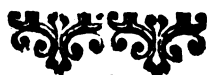
T H E M A.

Officialis idem offensus, vel iniuriā passus potest de eis cognoscere, si pœna est certa, si vero arbitraria non, & superiorem nō recognoscentes, si vero dicitur posse cognoscere intelligitur, vt cōmittant Iudicibus.

S U M M A R I U M.

- 1 Officialis de offensa sibi facta, vel suis Officiarijs, Alguzerijs, & alijs suis ipsemet cognoscit.
- 2 Officiales cognoscunt de libellis infamatorijs, siue cartellis, & macriatis in vallibus, & domibus proprijs, aut iustitie, si pœna, est statuta. sed nō si est arbitraria.
- 3 Offensa facta Officiali si est ratione officij, vel particularis ratione persona pro particulari inimicitia debet notificare Tribunali.
- 4 Officialis iniuriam vindicandam, quilibet de populo prosequi potest.
- 5 Reges, & Principes de iniurijs eis factis non cognoscunt ipsi, sed eorum Consiliarij, & Officiales.
- 6 Imperator, & Princeps superiorem non recognoscens, potest in causa propria iudicare.

ET si nemo ius sibi dicere potest, & est text. in l. qui iurisdictionem, ff. de iurisdic. omni Iudic. l. vnic. C. ne quis in tua causa Iudic. cum vulgat. tamen in Officialium offensa ob reuerentiam ei debitam, & quia non ipse, sed Regi, cuius nomine officium gere is, iniuria, & offensa facta cenetur, vt diximus in præcedentibus, & contra eosdem offendentes, siue machinantes, vel conspirantes, vel contra eorum familiam, & Alguzerio, si clarum sit, quod offensa sit facta ratione officij, ipsemet recognoscere potest, firmat Bouadill. in sua polit. lib. 3. cap. 1. nu. 33. in text. & glos. num. 33. per text. in cap. dilecto, de leu. ent. excommun. in 6. cap. 1. de pœn. in cap. si quis ergo 2. q. 7. cap. 120. mitant

pitanz, 63. distinct. glos. in cap. viii maius, per rex. ibi 23. q. 4. & qui emendat 45. dist. cap. dilectus, de pœnis, l. 7. tit. 1. lib. 7. recop. Innoc. in cap. ex parte, de verb. signif. & est communis opinio secundum Io. de Platea in l. nemo carcerem num. 10. in fine, C. de exactor. tribut. lib. 10. idem in l. præcipimus num. 3. C. de canon. largit. eodem lib. Luc. de Penna in l. quinque col. 2. C. de dignit. lib. 12. Jacob. de Aren. & Cyn. in d. l. vnic. nē quis in sua causa num. 2. singulariter distinguunt, & Paris de Syndic. in vers. notorium Iudic. in princ. & num. seqq. fol. 242. & vers. iniuria Officialis cap. 3. nu. 1. & seq. Iason in d. l. qui iurisdictioni col. 1. ff. de iurisd. om. Iudic. Gandin. in tract. de malefic. tit. pen. eorum col. 9. Bonifac. in Peregrin. vers. Iudex q. 5. fol. 263 col. 1. & col. 2. vers. si aliquis Orosius in d. l. iurisdictioni col. 577. num. 2. & idem in l. Senatus Consulto nu. 2. ff. de offic. Præf. Auendan. in cap. Prætor. num. 4. in fin. vers. deducitur. Gregor. Lopez l. 26. glos. 1. tit. 23. par. 3. officialium in cap. 3. Prætor. vers. Advocatos num. 12. & in vers. iurisdictionis, dicit communem. Clar. in §. fin. q. 35. num. 26. Mattienz. de relat. 3. par. cap. 55. nu. 5. & nu. 104. Azeued. in l. 1. num. 8. tit. 5. lib. 3. recop. Segur. in director. Iudic. 2. par. cap. 6. num. 4. Corras. in tēplo Iudic. lib. 1. cap. 1. §. 4. vers. iudicant in causa propria num. 6. fol. 78. & ¶ etiam de libellis infamatorijs in plateis, vel ianuis, aut in palatijs iustitiæ, & vulgo dicti cartelli, & etiam de macriatis contra poentes, & fautores ipsi Officiales procedere possunt, eosque iudicare ad pœnas debitas, vt per Paridem de Put. vbi supra in vers. iniuria Officialis cap. 1. num. 6. fol. 197. quando pœna est certa statuta, nē tanquam interessatum modum excedat vt per Ang. in l. illud, ff. de appell. Gregor. Lopez d. l. 26. glos. 1. tit. 23. par. 3. quod intelligitur, si pœna non est arbitraria, quia non conueniret vt ipse Officialis offensus, vel iniuriam passus, suo arbitrio iudicaret, & modū excederet, dicit Angel. in l. illud, ff. de appellat. Greg. Lopez d. l. 26. in glos. 1. col. 23. par. 3. sed solum quando pœna est à iure, vel statuto expressa, & certa Doct. in cap. 1. de pœn. in 6. Alber. in d. l. Senatus Consulto num. 10. & seq. vbi bene distinguunt ff. de offic. Præsid. Bald. & DD. in auth. qua in Prouincia, C. vbi de crim. agi oport. Abb. in d. cap. dilectus, de pœn. & in cap. 3. num. 5. de maledic. vbi add. dicit singularē, & nouam doctrinam Felyn. in cap. cum venissent num. 4. & ibi Abb. de iudic. Montala. in l. fin. tit. 15. lib. 2. glos. dicemos, Auendan. glos. Abogados nu. 12. & seq. Clar. vbi supra, Segur. in d. loco num. 6. Aze-

ued. in l. 10. & 11. num. 7. 8. & 5. lib. 3. recopil. Gratian. in reg. 257. limit. 3. fol. 108. Boer. de cif. 9. num. 13. & seq. sed si esset ¶ dubium, offensa, & iniuria Officialis an sit respectu officij, an vero pro particulari inimicitia ipsius notificetur Tribunali, & Consilio, vt in auth. de defensor Ciuit. §. si ve o egerit, Vincent. Cigaul. in suo opere aureo in cap. tertium regale fol. 79. col. 4. in medio, vel alteri committi, qui iustitiam faciat, vt per Itern. in tit. de prohib. feud. alien. per Feder. §. præterea si inter duos, Paris de Put. de synd. in d. vers. iniuria Officialis cap. 2. nu. 4. & seq. fol. 199. Azeued. vbi supra d. num. 8. cap. dilectus de pœn. ibi iuxta superius arbitrium digna poterit animaduersione puniri, & ex alijs Bouadill. d. loco num. 33. & seq. ibique num. 35. quod Iudex potest punire Alguzerium ipsum iniuriantem, vel aliquod malè, & importunè agentē, ex Io. de Plat. in l. nemo carcere nu. 11. C. de exactor. tribut. lib. 10. & pro ¶ iniuria facta Officiali publico iustitiæ, ex officio ultra quod procedi potest per eundem Officialem, vt prædiximus, cuilibet de populo competit actio pro illius vindicta, Bald. in l. si quis id quod, ff. de iurisd. om. Iudic. Auil. in cap. 20. prætor. glos. remediado, & maius delictum est offendere Iudicem ratios e officij, quam eius personæ, vt per Bald. in l. si familia, ff. de iurisd. om. Iud. Montala. in l. 1. tit. 20. lib. 4. for. & aduersus quod ¶ Principes, & Reges de iniuris, & delictis in eorum personam factis, ipsimet non cognoscunt, sed solum per eorū Consiliarios, & iustitiæ ministros, quod laudabilius est, vt per Xenophon. & l. 2. l. de hoc taliter, ff. de hered. instit. l. serui, ff. de furt. Itern. de prohib. feud. alien. §. pen. col. antepen. Cassan. in cathalog. glor. mund. artic. 5. consid. 5. vers. tertio quoniam, Gregor. in l. 5. per text. ibi tit. 24. vers. amigos, & ita seruatur per Reges Gallos, Hispanos, & vtriusq; Siciliæ Regni, ad imitationem Romanorum, & Partorum, qui eligebant Tribunos, & Magistratus, quos vocabant eferos pro regia potestate moderanda, vt per Val. Max. lib. 4. de moderat. anim. Gulielm. Benedicti. in cap. Raynutius, vers. & vxorem nu. 598. vsque ad 603. de testam. Cassan. vbi supra, & quod dicitur: ¶ Principem superiore non recognoscentem posse in causa propria iudicare, vt per glos. in cap. cum venissent, de iudic. & in cap. si quis ergo 2 r. quæst. 2. & l. proximè, ff. de his, quæ in testamento delentur, Barbat. & Felyn. in c. 1. conclus. 4. not. 2. de probat. Cassan. in cathalog. glor. mund. par. 5. consid. 2. nu. 136. quod intelligitur, vt alteri committat, vt iudicet. vt decla-

declarat Ifern. & Gregor. Lopez vbi supra, & iniuriantes, vel offendentes ministros iustitiæ, omnino sunt puniendi, Orosc. in l. si familia num. 9. in fin. ff. de iurisd. omn. Iudic. & omnes, qui Officiales offendunt, & contra eos machinantur, crimen Maiestatis læsæ committunt, feudum, & bona amittunt, vt in præcedenti Dilucidatione, Bouad. d. lib. 3. cap. 1. num. 35. & seq. in text. & glos. ex alijs multis.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CVIII.

Amissiois feudi, Causa C.

THEMA.

Proditor vltimo supplicio plectitur, & feudum amittit.

SUMMARIUM.

- 1 Proditor Principis pœna capitis punitur, & in Italia furca suspenditur exemplo Iudæ.
- 2 Nobiles grauiori pœna plectuntur, & in Gallia furcis altioribus suspenduntur.
- 3 Vaxallus tenens feudum proditionem committens, feudum amittit, & num. 7.
- 4 Bannitum proditoriè occidens etiam exsistente banno, vt impune occidatur, punitur.
- 5 Proditorius homicida inuitus ab Ecclesia extrahitur, & eicitur.
- 6 Proditoris insignia delentur.
- 7 Vaxallus proditor feudo priuatur.

Veniendo modo ad pœnas debitas prædicta delicta committentibus videlicet. Pro proditione, & Maiestatis læsæ rebellionē, & similibus dico: & proditores Principis, Regis, Domini, vel Populi pœna capitis plecti, & vt plurimū in Italia furcis suspendi; quod rectè factum est exemplo Iudæ Scariotæ vnus ex duodecim discipulis Domini nostri IESVS CHRISTI, qui Iuda post traditum Dominum phariseis laqueo se suspendit, Marth Marc. Luc. & Ioan. Euang. in eorum Euangelijs, & & nobiles grauiori pœna plecti, dicit Bald. in cap. cum quidam, de iure iur. quod altioribus furcis suspendatur, & ita in Gallia seruari, refert, & sequitur Felyn. ibidem in vers. tertius est, & in vers. quod autem dictum est, & in cap. pa-

storalia col. 1. vers. secundo fallit, de offic. deleg. & reassumit Tiraquell. in suo tract. de nobilit. cap. 20. num. 116. & & vaxallus tenens feudum, si proditionem committit, siue Dominum prodiderit, feudo priuatur, Gig. lib. 3. tract. de proditor. q. 5. siue odiū quemcumque, cap. vnic. ibi: hominem tradendo. an ille, qui interfec. frat. dom. sui, feud. amitt. cap. 1. §. item si fratrem, in tit. quib. mod. feud. amitt. proditoris enim maximum crimen est, vt ex multis colligitur: Primo, ex eo, quod quamuis & puniri non possit, qui bannitum statuto concedente occidit, per Bald. in l. pactum, C. de transact. Paris de Puteo in tract. de syndic. tamen punitur, qui proditoriè bannitum peremit, Menoch. de arbitr. Iudic. centur. 1. casu 90. num. 49. Secundo, ex illo, quod Iure canonico & proditorius homicida ab Ecclesia inuitus adducitur iuxta formam constitutionis Gregorij XIV. & cap. 1. de homic. in 6. & ibi Felyn. Guid. Pap. decis. 121. Boer. decis. 109. quāuis alias homicida Iure canonico immunitate Ecclesiarum gaudeat, Couar. lib. 2. var. resol. c. 20. Iure canonico dixi, quia secus est de Iure ciuili, nouell. 17. in qua Iustin. inquit: homicidis, adulteris, & virginum raptoribus, & omnibus talia committentibus in locis sacris securitatem non seruabis, sed inde eos extrahes, & supplicium illis irrogabis, quia sacrorum locorum immunitas nō iniuriantibus, sed affectis iniuria datur. Tertio, huius delicti & enormitas, inde etiam conspicitur, quod proditorium insignia delentur, Bart. in l. eorum, de pœn. Roman. singul. 474. eorum arma, & signa bbb. an arma Tiraquell. de nobilit. cap. 20. nu. 20. Menoch. de arbitr. q. 2. controuer. 3. casu 281. Gigas d. tract. de crim. læsæ Maiest. lib. 3. tract. de proditor. quæst. 8. proditoris igitur crimen aliorum est, & ideo cōsuetudinibus feudalibus & cōmuniter receptum est, & vaxallus proditor feudo priuatur Borcold. cap. 8. num. 125. ex multis, & proditor Principis, Regis, Marchionis, Ducis, vel temporalem iurisdictionem habentis, in pœnam capitis incidit, ac puniri debet, quia crimen læsæ Maiestatis vel quasi committit, vt voluit Bal. in l. data opera, & l. 5. vers. vlt. in hac, C. qui accular. non poss. ex alijs firmat Gigas vbi supra. quæst. 6. & latè diximus in præcedenti Dilucidatione.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CIX.

Amiffionis feudi, Causa CI,

THEMA.

Læſe Maieſtatis humanę criminofı, & rebelles, licet olim diuerſimodè puniebantur cum grauiffimũ crimen ſit, capite puniuntur, & feudum amittunt, & Maieſtatis diuinę comburuntur, cõmunis.

SUMMARIUM.

- 1 **C**rimina puniri debere nemo negabit.
 - 2 **L**eges pœnales factas eſſe, vt earum metu humana coerceatur audacia.
 - 3 **N**ocentes vltimo ſupplicio puniri iuſtiſſimum eſſe.
 - 4 **P**unitio eſt nobilior actus iuſtitie excepta premia.
 - 5 **M**aieſtatis Diuina crimen, quod punitur, eſt quando contra præcepta diuina venit, humana vero quando contra Regem venit.
 - 6 **H**ereticis ex generali cõſuetudine puniri.
 - 7 **C**rimen Maieſtatis læſa committentes contra Regem, aliumuè Dominum contra rem publicam, patriam vltimo ſine puniuntur, & alijs diuerſis pœnis.
 - 8 **C**riminoſi Maieſtatis apud Macedones grauiffimis pœnis puniebantur.
 - 9 **C**riminoſi Maieſtatis per legem duodecim tabularum capite puniri.
 - 10 **C**riminoſos Maieſtatis per legem Longobardorum vita incurſu, cuiusq; bona Fiſco applicari.
 - 11 **C**riminoſi Maieſtatis per l. digeſtorum, eorum bona liberis dari, & non exiſtentibus Fiſco applicari.
 - 12 **C**riminoſi Maieſtatis de iure communi, & Regni vita, & bonis priuari, eorumq; filij omnibus bonis & ſucceſſionibus priuari, & incapaces eſſe, & Fiſco applicari, & mors ſit exſolatiũ, & vita ſupplicium.
- 13 **O**mni ſæculo ꝛ crimina coerceri debere, & puniri, nemo negabit, nè nimiũ multiplicarentur, & vt quos virtutis amor non alliceret ad benefaciendum eos ſaltem

pœnarum formidine à delinquendo abſtinerent: ideoque factas eſſe ꝛ leges pœnales, vt earũ metu humana coerceatur audacia, tutaq; ſit inter improprios, innocentia, & in ipſis improbis formidato ſupplicio refrenetur audacia, & nocendi facultas: eleganter Seneca lib. 1. de ira, & inquit Iſidor. lib. 6. ethimolog. & alibi lex ait, vnius pœna ſpretus poſſit eſſe multorum, cui conſonat, quod dicit Gell. lib. 6. cap. 14 & ꝛ iuſtiſſimũ eſt, vt nocetes vltimo ſupplicio puniantur, vt ex multis cõprobat Gratian. in cap. reos eum ſeq. 23. q. 5. Alex. de Alex. 3 par q. 4. D Thom. 2. 2. q. 108. Luc. de Penna in l. 1. C. de delictor. lib. 12. punitio enim eſt nobilior actus iuſtitie in comuni excepto premio, Scot lib. 4. ſentent. diſtinct. 14 q. 2. qui diſt. 19. inquit: iuſtitia punitiua eſt commutatiua pœnæ pro culpa, & non reſpicit punitum indiuiſibile, ed medium habet latitudinem infra metus rectæ ditionis; adde Origenem ſuper Ieſy naue humil. 7. & ſuper Hierem homil. 9. & Gabr. diſt. 18. q. 1. inter alia. ꝛ quæ magis puniri oportet potiſſimũ eſt, Maieſtatis læſe crimen, quod duplex eſt, Maieſtatis Diuinæ, ſcilicet & humanæ: Diuinæ Maieſtatis læſio eſt, quando quis contra legem, & præter legem, & præcepta diuina venit; vt Hæretici, Scismatici, & ſimiles, quæ crimina, vt plurimum Reipublicæ nocent, & nullus eſt, per quẽ tam graue ſcandalum in Eccleſia oriuntur, quam per hæreticum. & ideo vltimo ſupplicio damnantur. I. Ariani; C. de hæret. & in C. Theodoſiano tit. de iudicijs, & quãuis plures ſunt pœnæ quibus vltimum ſupplicium delinquentes patiuntur, l. capitalium, de pœn. ꝛ in hæreticos tamen generali, & communi cõſuetudine receptum eſt, vt igne pereant; firmant Hoſtien. 10. Andr. Anchar. Cardip Henric. Boich. & 10. de Anan. in cap. ad molendam, de hæret. Aret. & Aſciat. in l. 1. C. de lumina Trin. & inde cathol. Prob. ad Monac. in cap. accuſatores, de hæret. lib. 6. Bertrand. conf. 2 12. lib. 2. Alphonſi. lib. 2. de iuſta hæret. punit. c. 12. & ex alijs reiectis contrarijs firmat Simanc. in tract. de hæret. c. 45. de pœn. v. 8 & 9. & de iure hætenus, quia non eſt noſtrum. Sed veniendo ꝛ ad crimen Maieſtatis humanæ, quod committitur contra Regem, aliumuè Dominum, ac contra rem publicam, atq; patriam, iuti enim rebelles crimen Maieſtatis committentes, & ſeditioſi, qui Dominorum, & ciuium concordiam, & rei publicæ pacem conturbant, iuſtiſſimis pœnis à legum latoribus coerceri ſolent. Hic enim humanæ felicitati maximè nocent, ac iuris vltimi finis ſupplicio plurimum aduer-

aduertantur, vt eleganter dixit Cicer. lib. 3. offic. inquit: (hoc spectant leges, hoc volunt incolumen esse ciuium consumptione, quam qui dirimunt eos morte exilijs, vinulis damno coercent;) & olim diuersimodè puniebantur.

8 Primo, apud † Macedones sruissima pœna erat in ipsos nocentes, illorumq; parentes, & propinqui, cum ipsis reis occidebantur; quod nimis durum visum Alexandro Magno, in ipsos nocentes sanum reuocauit, testatur Quintus Curtius lib. 7. quod refert Io. Ferrar. in suis annotationibus in lib. inst. tit. de hæred. quæ ab intest. defer. vers. perduelles, & vers. Maiestatis, & de tali crimine conuictus eius bonorum quarta pars dabatur accusatori, residuū vero suis liberis, ex Cornel. Tacito lib. 4. filio inquit damnato Marcus, lepidus quartam partem accusatoribus secundum consuetudinem legis cetera liberis concessit, quod refert Alciat. in l. indicasse reum, ff. de verb. signif.

9 Secundo, legem † duodecim tabularum huius criminis reis solum pœna capitis statuta fuit, per text. in l. duodecim tabularū, ff. ad leg. Iul. Maiest. vbi materiam Iuriconsultus dixit: quod is, qui hostes concitauerit, siue hosti tradiderit, l. duodecim tabul. capite puniatur.

10 Tertio, lege † Longobarda cautum fuit, quod qui contra Regis vitam cogitauerit, aut consilium dederit, vitæ periculum incurreret, eius bona Fisco applicantur; vt habetur lib. 1. rubr. de malefic. & public. crimin. cap. 1. dictar. Longobard. II.

11 Quarto, de † Iure digestorum Diuus Seuerus statuit, rei criminis Maiestatis bona liberis damnati conseruatis, sed illis non extantibus Fisco vendicari decreuit, vt habetur in l. eorum, ff. ad l. Iul. Maiest.

12 Quinto, de † Iure cõmuni, & Regni, Maiestatis criminis Regi non solum capite puniri, sed bona eorū omnia Fisco addici, per text. in l. 1. a. & 3. ff. ad l. Iul. Maiest. in const. Regni Humanitatem, vbi de hoc crimine fit mentio, & per text. in l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest. ibi: (quos Maiestatis, siue perduellionis gladio ferit bonis omnibus Fisco addictis, & filij à materna, vel auita omniū etiam proximorū hæreditate, ac successione habentur alieni ex testamenti extraneorum nihil capiunt, sint perpetuè egentes, & pauperes infamia eos paterna concomitatur ad nullos prorsus honores, ad nulla officia Sacramenta perueniant, fiat postremo tales, vt perpetua egestaret sordentibus, & mors ipsis sit solatium, & vita supplicium) verba sunt d. l. quisquis, ibiq; glol. & com-

muniter DD. Auth. bona damnatorum, C. de bon. damnat. Guid. Pap. dec. 341. in princ. Afflict. in cap. 1. vers. item si fidelis num. 78. quib. mod. feud. amitt. Alex. conf. 13. nu. 7. & s. 1. lib. 6. Roland. à Valle conf. 78. num. 17. lib. 2. Borcolt. de feud. cap. 11 num. 90. qui alios adducit de Iure † Capitulorum Regni est cap. incip. apud Tranum, cap. bona proditorum nostrorum, in quibus ordinatur talia crimina committentes, vitam, & bona amittunt, & contra accusatum de crimine Maiestatis læsæ, quomodo procedatur, habetur in d. cap. super, & in d. cap. bona proditorum, de fact. eius bona in Fiscu transferuntur, Thom. de Marin. ex alijs firmat tit. 2. 2. de feud. fratern. nu. 113. fol. 17.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CX.

Amiſſionis feudi, Causa CII.

T H E M A.

Filius ob rebellionem, & bonorum publicationem patris retinet feudum ex pacto, & prouidètia, vel ex consuetudine, vel lege feudi, aut contractus sibi debitum, & filijs non existentibus, peruenit ad agnatos, nisi pater contra dominum deliquisset, communis.

S U M M A R I U M.

- 1 Filius propter delictum Maiestatis per patrem priuatur feudo.
- 2 Feudum datur patri, & filio patre existente infidele reuocatur feudum, & reuertitur ad Regem, siue Fiscum.
- 3 Feudo tam ex pacto, quàm hereditario propter delictum patris filius priuatur cum distinctione, vt seq. num.
- 4 Filius vti heres patris habens feudum, propter delictum Maiestatis patris eo priuator, sed si pater acquirit pro se, & filijs, seu liberis suis non amittit filius.
- 5 Primogenitus feudum, quod non habet à patre, sed à consuetudine, vel contractu, aut lege per delictum patris nō amittit.
- 6 Filius sine iussu patris in iudicio vocari non potest.

7 Hæres

- 7 *Heres dicitur ab heros, quod est Dominus.*
- 8 *Pater quacumq; habet sunt filij, & è contra identitate natura.*
- 9 *Filius viuentis patris est condominus, & post mortem patris nouam hereditatem non acquirit, sed dominium quod habebat confirmatur.*
- 10 *Filius viuentis patris impropriè est dominus, cum duo non possunt esse Domini unius rei, & pater cum assensu directi Domini potest disponere de transuentibus ad heredes.*
- 11 *Feuda ex pacto, & prouidentia, non voluntariè, nec ex delicto patris à proximo primogenito filio, siue agnato non extrahuntur.*
- 12 *Agnatus nec de feudo hereditario priuatur.*
- 13 *Delictum patris si fuerit contra Principem Dominum nulla distinctione facta nocet filio, & sic amittit feudum.*
- 14 *Feudum amissum ob alienationem filius prius quam agnatis, aut Domino deferri, vel postea agnatis, quam Domino.*
- 15 *Proditores, qui rebellionem commiserunt; in penam vite, & amissionis honorum, ipso facto incidunt de iure Regni, & idè receptantes, non reuelantes, vel auxiliantes.*
- 16 *Feuda fideicommissa cum assensu per delictum possessoris non auferuntur sequentibus.*

HÆc Dilucidatio valdè controuertitur. Nam regulariter † filius propter delictum patris, feudo priuatur, per text. in cap. vnic. si vaxallus feudo priuatur, notatur in cap. i. §. vaxallus, si de feud. defunct. fuer. controuer. ita tenet Bart. in l. eum qui num. 1. & 2. de interd. & releg. Anchar. & Imol. in cap. 2. de feud. Bald. conf. 149. nu. 6. lib. 3. idem Bald. Angel. & DD. in l. adoptiuū, §. fin. ff. de iuius voc. & ex alijs Duen. in reg. 346. in princ. & in propria materia, & in terminis est text. apertus in d. l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest. ibi: (reos Maiestatis, siue perduellionis bonis omnibus Fisco addictis, & filij à materna, vel auita omniū etiam proximorum hæreditate, ac successione habentur alieni ex testamentis extraneorum nihil capiant: sint perpetuo egentes, & pauperes &c.) & expressè firmant glos. in vers. reuocabuntur in d. cap. vnic. si vaxall. feud. priuet. ibique Beluis. Aluarot. nu. 3. Præpos. nu. 1. & 2. Bauenn. & Schench. num. 4. 5. & 6. per illum text. in d. cap. si vaxallus culpam num. 1. in fin. & veriore hanc dicit in d. cap. i. §. præterea, 3. notab. num. 11. quæ fuit

prim. caus. benefic. amitt. indefinitè etiam filium ex delicto patris feudo priuari, scribunt Schench. in §. fin. num. 1. & 2. eod. tit. Eguinar. Baro ibidè, Aluarot. in cap. i. §. aut si libellario num. 4. præposit. 4. Rauenn. in fin. quib. mod. feud. amitt. Capyc. in inuest. cap. feuda amittuntur, cap. 5. §. de deuolut. fol. 45. & in cap. Imperialè fol. 259. de prohib. feud. alien. per Feder. vbi Garner. fol. 57. lit. N. etiam in feudo ex pacto, & prouidentia per rationem, quia † Rex dat feudum Titio, & liberis suis cum conditione si fuerint fideles patre existente infidele, reuocatur feudum, & ad Dominum deuoluitur, Ifern. in cap. i. nu. 33. in fine, §. item si fuerint, quib. mod. feud. amitt. Ardizzon. in rub. 153. vers. item sciendū fol. 144. Blanc. lib. 2. cap. 3. nu. 4. ex communi calculo receptam, ac in iudicando sequendam asserit Pistor. d. loco nu. 2. Io. Ferrar. Montan. de feud. lib. 4. c. 6. §. sed in feudare, & §. ad propositum &c. & expressè etiam Sonsbec. par. 13. num. 1. & seq. & præsertim num. 5. & 6. vers. sed quid si inuestitura, & nu. 8. reprobans distinctionem Zasij, ac num. 77. ex contractu, eadem par. 13. Thom. de Marin. de gener. feud. tit. 2. num. 89. vbi similiter Zasij distinctionem sibi displicere ait communiter non teneri, firmatq; latissimè num. 108. respondens ad contraria Hannelton. lib. 3. cap. 16. fol. 383. Hottoman. Pistor. in qq. iur. lib. 2. par. 1. q. 16. num. 9. & seq. præsertim num. 14. Intrig. in centur. feud. q. 69. num. 3. & 7. Gias de crim. Maiest. tit. de pœnis quas filij incurunt &c. q. 4. Gaill. de pace publ. lib. 2. c. 13. nu. 21. in hoc omnes concurrere affirmans eum sequitur Facchin. controuer. iur. lib. 7. cap. 23. latè hoc punctum examinat, idque expressè tam † in pactionato, quàm in hæreditario feudo indifferenter tenet: siquidè istam distinctionem iuri feudali isto loco, & alibi consentaneā esse negat, par. 3. Hartm. in tract. obseruat. tit. de feud. 54. obseru. 21. Marian. Soccin. iun. conf. 68. num. 126. & seq. ex communi, & conf. 67. nu. 2. lib. 3. in hanc sententiam Pistor. d. loco Detium citans in conf. 259. sed is simpliciter ait: agnatis deferri &. Neuizan. conf. 10. num. 16. Natta. conf. 593. nu. 4. & in l. 3. C. de donat. quæ sub modo, Nicol. Mozz. tit. fin. quib. caus. feud. amitt. num. 41. vers. hodie est, & ex alijs Rosental. de feud. cap. 17. concl. 4. sed Cyn. in l. 2. incip. manumissus nu. 2. C. de liber. & eorum liberis, post glos. & Iacob. de Rauenn. & Petr. sic distinguunt, † Aret. quis habet habere feudum ex suo iure, & non vt hæres patris, vt quia quæsitum pro se, & filijs suis, & tunc delictum patris illis nū nocet, quoniam

nam ipsis filijs ius quæsitum fuerat, aut vero ex successione paterna, & tunc ipsis delicta nocer, & sic in effectu sentit, quod feudum ex pacto datum patri, & liberis, non extrahatur à filijs, vt prædixerat glos. in d. l. si manumissus, eadem distinctione facit, vt idem firmat, & concludit Bart. in d. l. eum, qui nu. 1. & 2. per illum text. de interd. & relegat. sic firmat Angel. in l. emancipatum ff. de Senator. quam distinctionem sequuntur Iacobin. in tract. feud. vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere feloniam num. 60. in fin. Curt. iun. par. 5. num. 13. in fin. Boss. in suo tract. crim. in tit. de bon. publicat. num. 58. vers. sic etiam. Gozadin. conf. 84. in princ. nu. 14. sed melius ad terminos quæstionis decidit Paul. de Cast. in conf. 162. col. 3. secundum antiquam impressionem, vbi dicit, quod per hanc distinctionem Bart. limitari titulum, an agnatus, vel filius, vt locum habeat in feudo hæreditario, non autem in feudo concessio pro se, & liberis, Ruin. conf. 23 nu. 32. lib. 5. vbi inquit: quod quando vaxallus priuatur feudo propter delictum, licet secundum communem opinionem nõ transeat ad filios delinquentis, nec ad agnatos transuersales vsque ad quartum gradum, sed ad vltiores tantum, quando feudum est simpliciter receptum, iuxta cap. an agnatus, vel filius, quod est quando feudum receptum est pro se, & hæredibus suis: tamen si receptum sit pro se, & liberis, quia tunc admittitur filius vaxalli, cui non nocet delictum patris, & prædictam distinctionem glos. Cyn. & Bart. sequuntur etiam Imol. in l. si finita, §. si de vestigal. col. 2. in fin. vers. item vide quarto, & Alex. conf. 8. vers. adde etiã, ff. de damn. infect. Paul. de Cast. etiam in l. adoptiuum, §. patronum col. 1. & Ias. in fin. ff. de iniur. voc. Alex. conf. 18. super eo de quo quæritur, dicit hanc sententiam ex magis communi opinione receptam nu. 15. Afflict. sibi contrarius in cap. 1. vers. si vaxallus feudi priuatur num. 3. & in cap. 1. §. præterea, glos. 3. nu. 1. vers. pro solutione, quæ sit prima caus. benef. amitt. Rimin. conf. 303. col. 2. in princ. Roland. à Valle conf. 28. articulus super quo interrogatus nu. 11. lib. 3. & etiã si Rex, aut alius Regno, aut feudo ob culpã aliquam mereatur priuari, non ideo ÷ primogenitus successor priuaretur Regni, vel feudi successione, quia Regnum, vel feudum nõ defertur successori à patre, nec per modum actiuum, siue productiuum, vt huiusmodi hinc text. in d. l. 2. de interd. & relegat. dicit: (quod pater delinquendo nihil iure adimere potest liberis, nisi ea, quæ ab ipso

prouentura sunt ad eos, si ille ab intestato decederet vt hereditas, & ita intelligunt dictum text. quilibet ad l. Iul. Maies. & alia supradicta iura, & autoritates, ea vero, quæ non à patre, sed à genere, vel à consuetudine siue à Ciuitate, aut contractu, vel à natura rerum tribuuntur liberis, firma remanet: nec per aliqua patris crimina amittuntur, sed primogenitis non à patre, sed à consuetudine deferente, vel contractu succedit in Regno, vel in feudo igitur veritas est, quod ea quæ deferuntur filijs, vti filijs per delictum patris non amittuntur; præsertim, quando non perueniunt per medium patris; & ex eius patrimonio, arg. d. l. adoptiuum, §. fin. & l. fin. C. de natural. liber. & notat gl. in l. diui, de iur. patr. & clarè determinatur per text. in l. eos, ad l. Iul. Maies. vbi habetur, quod iura, quæ competunt in successione liberorum, non perdit filius propter crimen Maiestatis læsæ à patre commissum, & non ad Fiscum deducunt; Io. de Terrarub. in tract. suo contra rebell. art. 1. tract. 1. conclus. 23. & ex prædictis filius Domino, & agnatus præferri, & quod Rege Regno, vel feudatario delinquente feudum non amittunt, quo ad successores, quia consuetudine, vel lege, aut contractu, feudi vocati sunt, perueniet. qui debet succedere secundum consuetudinem, & ex natura feudi, & contractus, non autem amittere; argum. d. l. adoptiuum, §. fin. de in ius vocando, vbi patet, quod patre viuento, quæ factio patris nõ habent, non perdunt, vt quod ÷ non possit vocari in ius sine patris licentia transeunt in filium, facit l. quia, de iur. patron. & maxime quãdo Regna, vel feuda nõ sunt transitoria ad alias personas, quam per consuetudinem ordinatas, iuxta cap. Moyles, & cap. si ergo, cum glos. 8. q. 1. confirmantur in primogenito, qui viuento patre habet ius formatum in Regno, vel feudo, & sic potest intelligi dictum Pauli Apostoli ad Galatas cap. 10. si filius ergo heres, & ad Roman. c. 8. ÷ heres enim dicitur ab heros, quod est Dominus, vt in litem Mel, §. legis, ad l. Aquil. vbi dicitur l. Aquilix actio datur hero, id est Domino, & in Euang. Io. c. 16. & Luc. c. 15. ÷ quæcumque habet pater, mea sunt; ibi enim loquitur: filius semper mecum est, scilicet per identitatẽ paternæ naturæ, & omnia bona mea, tua sunt &c. & ibi legitur, & de iure ciuili, ÷ filius viuento patre est quodammodo Dominus eorum patris, cum eo itaque post mortem patris nouam hæreditatem acquirere non cõsetur, sed magis dominium habebat confirmare, & plenam administrationem consequi, & text. in l. in ius, ff. de

ff. de liber. & posthum. & in l. si patronus. §. fin. de bon. libert. dicit, quod filius succedendo patri non acquirere, sed retinere bona patris censetur; & si in dict. l. in suis, dicat
 10 quodammodo, & ¶ impropriat dominium filij per rationem, quia duo non possunt esse Domini eiusdem rei, l. si ut certo. §. si vehiculum, ff. commodati, & sic largè, & impropriè est Dominus, maximè in patrimonialibus, quæ patre viuente iacent multis variationibus, & deperditionibus, & pater potest tollere per alienationem, testamenta, legata, debita volûtaria, crimina, & similia, cum assensu Superioris Domini, si nõ sunt restitutioni subiecta, & debita filijs vt filijs, & sic in tali dominio primogenitus in Regno, & feudis patre, viuo filio competere, & pater successionem tollere non potest ei, qui successurus est in Regno, vel feudo, quia non ex eius dispositiua voluntate succedit, sed
 11 tractus, vt prædiximus, & sic ¶ teuda ex pacto, & prouidentia, nec voluntariè, nec ex delicto patris à proximo primogenito filio, siue proximo agnato extrahi possunt, quia in eis ex vi consuetudinis, siue contractus succeditur, vt ex prædictis, & comprobatur Io. de Terrarub. in d. 1. tract. art. 1. concl. 18. & seq. fol. mihi 19. & seq. & filijs non extantibus succedit agnatus proximior. Immo
 12 ¶ agnatus nec de feudo hæreditario priuari potest, Roland. à Valle conf. 29. quia decreto Principis, num. 13. & 14. lib. 3. Dec. conf. 252. igitur causa magni ponderis nu. 6. & seq. Paul. de Castr. conf. 311. circa id, quod primo quaeritur num. 3. verè breuiter prædicta, & seq. lib. 1. Cæphal. conf. 214. num. 73. & 74. allegat Imol. in cap. ex parte, de feud. quod intellige, siue feudum sit ex pacto, siue hæreditariu, & in consequentiã admitterentur filij, vel ipsis non existentibus agnati, eo non priuantur, vt in feudo ex pacto locuti sunt, & ita determinarunt Salyc. in l. 2. C. de liber. & eorum liber. Iacob. de S. Georg. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere &c. nu. 60. hoc sensu referens Bartoli distinctionem prædictam, & alij allegati Doctores, ac Panorm. in d. cap. ex parte 2. nu. 9. vbi in fin. de subtilitate, & rigore veviore esse num. 2. vbi ait: feudum autem hæreditarium, quod tali casu quando in consequentiã ob delictum amitteretur, feudum non amittitur; communiter determinant Doctores, vt testatur Marc. Ant. Peregrin. in tract. de iure filci tit. 1. num. 112. §. cum autem feudum & c. in fin. ibi: sed contra in feudo paterno &c. melius in princ. nu. 113. lib. 5. expressè etiam Bal. in cap. 1. §. si vero

vel in totum & c. qual. olim feud. alien. pot. per auth. bona damnatorum, C. de bon. prescript. Vuclsembec. cap. 16. num. 5. Facchin. controu. iur. lib. 7. cap. 28. & 23. & ante eum Sonsbec. par. 13. num. 31. (si ob nuptias incestas priuatur) sed generaliter nu. 3. Grat. conf. 2. nu. 37. (sed de pactionato agit) lib. 2. Misinger. respons. 44. num. 31. sed proximis inquit agnatis pertinere, firmat ex plurimorum communioru Doctorum expositione, quam vsus, & consuetudo Germanij approbant decad. 5. Det. d. conf. 252. num. 5. idemque in feudo Ecclesie procedere, tradit Peregrin. d. casu post Cepoll. conf. 58. Ruyn. conf. 23. nu. 30. qui de pactionato agit lib. 5. & ex alijs Rosental: de feud. cap. 1. concl. 4. in add. lit. G. & sic in feudo ex pacto, & prouidentia, vel ex consuetudine, aut ex natura contractus venit ad filios, quibus non existentibus ad agnatos, vt expressè in §. fin. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. cap. 1. an. ille, qui interfec. frat. dom. sui cum similib. quos ita similiter communiter sequuntur interpretes, Ifern. in cap. 1. §. hoc quoq; nu. 5. de success. feud. Aluarot. de communi in c. 1. §. denique num. 13. concl. 12. Camer. in cap. an agnat. vel fil. num. 135. Fritia lib. 2. de subfeud. author. 9. nu. 2. Vulteius de feud. c. 11. num. 71. quod si delictum fol. 793. & ex alijs multis Rosental d. cap. 1. conclus. 10. in
 13 addit. lit. B. sed omnia prædicta limita ¶ si delictum fuerit patratum contra Principem Dominum nulla facta distinctione, an feudum sit ex pacto, & prouidentia, aut hæreditariu nouum, vel antiquum amittitur, ita sentit Ite n. cap. 1. num. 3. & seq. dum solum illum capud excipit, quo filij contemplatione sit quaesitum, vt pro filio nominato, ibi: secus si non nominat, sed dixit filijs Tiej: tunc enim in dubio contemplatione patris, num. 4. tit. si vaxall. feud. priuet. cum quo facit, quod dicit Atstet. ibidem, expressè in feudo ex pacto Ifern. referens versic. secundo tallis sub nu. 1. & Luden. ibidem nu. 1. post glos. & Beluis. qui simpliciter loquuntur nulla facta mentione feudi pactonati, vel distinctionis, sicut Aluarot. num. 3. Preposit. nu. 1. & 2. Rauenn. & Schench. nu. 4. 5. & 6. eodem loco, per text. illu, & in cap. si vaxallus post glos. ibidem in vers. reuocabuntur, Beluis. Ifern. & alij si de feud. defunct. controuers. fuer. maximè si in Dominum delictum commissum sit ultra iam dictos, Ripa in l. fin. q. 70. num. 236. C. de reuoc. donat. Benedict. Capra in tract. regularu lib. 1. concl. 77. nu. 20. & 46. Roland. à Valle d. conf. 28. nu. 12. de communi, ex conf. 29. nu. 30. & seq. præsertim nu. 32. ex communi lib. 3. & conf. 78. num. 6.

num. 6. & 7. cum seq. lib. 4. Mising. resp. 44. num. 30. decad. 5. Bursat. de communi conf. 225. num. 185. & 187. lib. 2. ubi alios ad hoc adducit Gozad. conf. 84. num. 14. Duem. reg. 346. limit. 3. Berous conf. 77. num. 21. & seq. lib. 1. & conf. 78. num. 13. eod. lib. 1. latè Menoch. conf. 304. nu. 36. * (contrariam quam conf. 90. tenuit reuocat) ubi alienationem, omissam feuda filijs prius quam agnatis, aut Domino deferri, affirmat Franc. Curt. par. 5. num. 11. qui tamen hoc casu scilicet ob alienationem feudum amissum ex communi nō Domino, sed agnatis deferri, refert Artm. Artman. obseruat. 27. tit. 54. de feud. lib. 2. obseruat. Elbert. Leon. conf. 88. nu. 8. Ruyn. conf. 7. nu. 12. & conf. 59. nu. 44. lib. 1. Crau. conf. 373. num. 30. & ex alijs Rosental. de feud. cap. 7. concl. 2. literis C. D. & in cap. 11. conc. 5. in addit. lit. A. Andr. ab Axea in lib. pactorum nu. 229. Alex. conf. 1. nu. 42. lib. 5. sed de Iure Regni per c. incip. nuper apud Tranum, & cap. bona proditorum prouisū est. † proditores, & rebellionē committētes, in pœnam vitæ, & cōfiscatione omnium bonorum ipso facto incidunt, & idem receptantes, & non reuelantes, aut auxiliantes, vel cōsules ubi, & etiam eorum filij receptari sub pœna prohibētur, vt ad literam in eis latius habetur ibique Doctores; sed † si feudum per fideicommissum cum regio assensu actum, & alia allodialia bona restitutioni subiecta fuerint ob crimen Maiestatis, possessoris, fideicommissario sequuntur, non auferuntur, Menoch. conf. 104. nu. 45. Roland. a Valle conf. 1. num. 44. lib. 3. per l. fin. §. sed quia ibidē, auth. res quæ, C. commun. de legat. Soccin. sen. conf. 121. pramittendum est num. 22. lib. 4. Soccin. iun. conf. 77. num. 11. lib. 2. Rub. Alexandr. conf. 98. num. 1. communem fatetur, & veram apud Scribentes conclusionem esse testatur Gramat. decis. 105. num. 31. Rosental. d. cap. 11. & in glos. litera K.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CXI.

Amiſſionis feudi, Causa CIII.

THEMA.

Subfeudatarius peccans, siue delictum committens in Dominum maiorem, à quo eius Dominus

tenebat feudum, tanquā si Dominum suum offendisset, feudo priuabitur, & altero ex eis offenso immediato Domino feudum applicatur. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**ubvaxallus à Domino immediato, à quo feudum tenet, inuestiturā requirere debet.
- 2 Subvaxallus si primum Dominū offendit, idem est si primum Dominum offendisset.
- 3 Subvaxalli cōditionem durissimam subſistent, dum duos Dominos ob alterutrum offensam sine re habet.
- 4 Subvaxallus si requisitus à primo vaxallo Domino superiore non satisfaciat, in pœnam incidit.
- 5 Dominus immediatus delictum contra Dominum superiorem remittere potest, & non Dominus superior. quia feudum ipsi immediato deuoluitur.
- 6 Dominus superior in præiudicium secundi Domini remittere non potest sine eius consensu.
- 7 Dominus mediatuus offensus requirit Dominum secundum, vt à suo vaxallo satisfiat, & negligentem primus Dominus habet feudum, si delictum est in primo capite Maiestatis laesa.
- 8 Subvaxallus delinquens non in primo capite Maiestatis laesa feudum vadit ad filios, siue agnatos.

1 **S**ubvaxallus à suo Domino immediato, à quo tenet feudum, & ab eo inuestituram renouare teneatur, dicit Iacobin. de S. Georg. in vers. qui quidem inuestit: præſtiterunt, nu. 55. per text. in d. cap. 1. §. præterea si quis infeudatus, de prohib. feud. alien. per Federic. ibi à proprio Domino, & is, qui feudum dedit, proprius meus Dominus est, ergo &c. idem voluit Io. Raynaud. per illum text. ibidem in §. illud, oum. 8 & in d. §. præterea si quis infeudatus nu. 21. ex Bal. & alijs Rosental. cap. 6. concl. 63. in glos. litera A. * subvaxallus superiorem Dominū si offendat non minus, ac si proprium suum Dominum immediatum offensaſset, feudo priuabitur, per text. expreſſum in §. illud quoque præcipimus, de prohib. feud. alien. per Federic. & ibi omnes Doctores Beluif. Ifern. num. 61. & 63. Bald. num. 1. illud autē in princ. & num. 2. Præposit. num. 1. ibi oppono cum glos. Petr. de Rauē. Afflic. nu. 2.

& 4. Aluarot. in fin. princ. Præpos. num. 1. Schenc. Laudens. ibidem in §. in super nu. 7. Fritia de subfeud. lib. 2. author. 29. Capyc. in inuestit. feud. cap. feuda amittuntur col. 26. casu 30. in princ. in vers. limita sanè, & in §. deuoluatur hoc casu fol. 56. Oldrad. conf. 17. num. 13. Afflict. decis. 282. & ex alijs Rosental. cap. 10. conclus. 18. in glos. lit. A. Hotoman. in d. §. illud quoque, sententia est igitur, inquit: † conditionem subinfeudati esse dnrissimam, duos enim Dominos esse metuendos, & ob alterutrum offensam feudū committit &c. Petr. de Bellapert. de feud. tit. 9. num. 31. Ardizzon. rub. 55. Iacobin. de S. Georg. in verb. dictiq; vaxalli promiserūt non committere felloniam, num. 11. Zas. epitom. feud. par. 10. nu. 58. Sonsbec. par. 13. num. 41. Foller. in Constit. Regni incip. præfenti Constitutione decernimus, in rubr. vt nullus dominorum &c. num. 4. & 5. in rubr. de iustit. & iure, Io. Petr. Ferrar. in forma libelli, qui agit ad reuocationē feudi, §. nec superstitibus num. 25. caus. 25. Marian. Socc. conf. 134. modestissime petitioni nu. 3. lib. 3. Scradar. par. 9. cap. 8. num. 25. vers. 31. Petr. Iacob. Vero. in pract. libell. rub. 59. de causis

4 ex quib. feud. amitt. num. 38. † ita demum priuandum putat, si requisitus à primo vaxallo Domino superiore nō satisfaciatur, Rosental. cap. 10. in glos. lit. A. & † Dominus proximus, & immediatus iniuriam, & delictum contra Dominum superiorem remittere potest, & non Dominus superior, quia feudum ipsi immediato Domino vaxallo primi, & superioris Domini deuoluitur, vt videtur tex. apertus in d. cap. 1. §. illud quoque prædiximus, de prohib. feud. alien. per Federic. vbi Doctores omnes notant, maxime Afflict. in 3. not. alios allegans, & in decis. 282. Zas. in suo tract. feud. par. 10. concl. 10. Rosental. cap. 5. conclus. 63. num. 1. & littera A. † quia Superior Dominus in præiudicium secundi Domini remittere non potest sine eius consensu, per l. id, quod nostrum, ff. de reg. iur. alteri enim quælitum, per alterum non potest præiudicium generari, l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pact. & ex alijs Soccin. in d. conf. 134. nu. 3. & hoc ita

7 verum est, si primus † Dominus mediatius offensus requirit Dominum secundum, vt suum vaxallum requirat ad vniendum, & satisfaciatur lesio, & negligit vtramq; vltionē suæ iniuriæ primus Dominus habet, eique feudum cedit, per text. in d. §. illud quoque, & ibi Præpos. in princ. Zas. d. par. 10. nu. 59. Capyc. in inuest. feud. cap. feud. amitt. col. 27. §. 30. si vaxillus, & nu. seq. fol. 56. Sonsbech. d. par. 13. num. 40. post Iacobin. vbi supra,

Guid. Papa decis. 341. num. 1. Henric. Boich. in cap. quibusdam num. 2. de pœn. Roderic. Suarez disputat. feud. in thesaur. 9. num. 41. rationem differentie ab Ilernia allegatam inter delictum, & alienationem tanquam inuilem, & iueptam redarguunt, & ex alijs Rosental. cap. 11. conclus. 18. in glos. lit. E. firmat, quod intelligatur in casibus, in quibus filij, vel agnati ob delictum Maiestatis commissum in primo capite priuandi veniant, sed † nō in alijs casibus, & delictis vbi feudum non Domino deuoluitur, sed filijs, vel agnatis, Mozz. tit. fin. quib. ex caus. feud. amitt. nu. 39. in fin. vbi ad hoc citat Farinac. var. qq. tit. de delict. & pœn. q. 25. num. 92. & dicit esse de mente Salic. in l. 2. C. de liber. & eorum liber. Boss. tit. de publicat. bonor. nu. 58. Gaill. de pace publ. lib. 2. cap. 13. num. 16. Roland. à Valle conf. 78. num. 8. & 9. post Beroum conf. 155. col. 2. vers. secundo respondetur, argum. l. eorum, ff. ad l. Iul. Maiest. Rosental. d. cap. 11. conclus. 13. num. 7. & in glos. lit. F.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CXII.

Amiſſionis feudi, Causa CIV.

THEMA.

Maiestatis crimen non committitur nisi à vero subdito ratione originis, ratione domicilij, ratione feudi, quo ad ipsius feudi omissionem. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **S**ubditus quis esse potest ratione originis, & ratione domicilij.
- 2 **S**ubditus & si proprie ratione feudi non dicitur, tamen feudum amittit, & nu. 11.
- 3 **S**ubditus si quis ratione originis, vel domicilij non sit crimen Maiestatis, non committit.
- 4 **M**aiestatis, vel perduellionis crimine semel damnatus, amplius eiusdem criminis non damnatur.
- 5 **V**axallagium ratione feudi subditum non facit, sed contra num. 10. vbi subditus est feudatarius.
- 6 **S**ubditus est magis obligatus Domino, quàm vaxal-

- vaxallus, qui non committit crimen
Maieſtatis in Dominũ. ſed ſubditus ſic.*
- 7 *Subditi dicuntur omnes habentes domici-
lium in Regno, & habentes domicilium,
& feudum in Regno dicitur ſubditus.*
 - 8 *Vaxallus ex alia cauſa quam feudali vo-
catus nõ ſe præſentat feudo non priuatur.*
 - 9 *Differentia inter ſubditum, & vaxallũ.*

Q Vis dici poteſt ſubditus. † Primo ra-
tione originis. Secundo, ratione do-
miciij. Tertio, & † ſi ratione feudi
propriè non dicitur ſubditus, tamen delin-
quendo, feudum amittit, vt infra, † & de
primis duobus quis non ſit ſubditus, tale
crimen non committit, vt eſt text. in clem.
pastoralis, ſ. denique licet ipſe, de ſent. &
re iudic. ibi: Imperatori eo modo non ſub-
ſuit, ibique gloſ. probatur in cap. tranſmiſſa,
& in cap. verum, de foro compet. Bart. in
extrauag. qui ſint rebelles, in gloſ. rebellan-
do num. 8. Canoniſta in d. clem. paſtoralis,
de re iudic. Deti. conf. 604. in princ. Corn.
conf. 96. col. 1. lib. 4. Alex. conf. 13. lib. 6. Pa-
riſ. conf. 101. num. 33. lib. 1. Cæphal. conf. 75.
num. 37. hæc eſt communis, & recepta Ro-
land. à Valle conf. 4. nu. 2. & 3. lib. 1. conf. 1.
num. 27. lib. 3. Clar. ſ. læſæ Maieſtatis num. 6.
multoties ſic iudicatum Peregrin. de iur. &
Fiſci tit. de public. bonor. num. 18. Suarez in
in tract. recept. ſentent. lit. M. num. 6. Gigas
de crim. Maieſt. quæſt. 68. communem teſta-
tur nu. 2. Gail. de pace publ. cap. 13. num. 19.
lib. 2. qui omnes ore vno dicũt, quod oport-
teat eſſe ſubditum ratione originis, vel do-
miciij, Roſent. d. cap. 5. concl. 69. gloſ. lit. G.
alias non eſt ſubditus, & tale crimen non
committit. vltra prædictos Bald. in l. 2. C. de
faſ. monet. & in l. nihil num. 3. C. de vindict.
libert. vbi hinc concludit, † ſemel perduel-
lionis, vel læſæ Maieſtatis damnatum, am-
plius eiſdem criminis damnari non poſſe,
quia ſubditus nõ ſit, Alex. in addit. ad Bart.
in l. 1. in addit. fin. ff. ad l. Iul. Maieſt. & in l.
quiſquis, in addit. fin. verſ. confirmo hoc, per
gloſ. de offic. & poteſt. deleg. Laudent. in
tract. de Princ. in cap. de crim. Maieſt. læſæ,
Luc. de Penna in l. 1. col. 2. verſ. an 53. C. de
conductor. & procurat. lib. 10. Boſſ. in tract.
crim. tit. de foro compet. num. 137. & in tit.
de crim. læſæ Maieſt. num. 106. vbi commu-
nem aſſerit Boer. in tract. de ſedit. col. 18.
verſ. præſuppono etiã 6. Gramat. in vot. 10.
num. 32. latiffimè Gigas d. tract. de crimin.
Maieſt. læſæ &c. q. 3. nu. 1. q. 4. nu. 1. & q. 68.
per totam, Alex. conf. 13. conſideratis his
num. 2. lib. 6. Decian. conf. 604. in caſu in
princ. Pariſ. conf. 101. bona de quibus nu. 33.

lib. 1. vbi multa iura adducit Bellamer. conf.
15. factum tale eſt, col. 4. verſ. ſecundo quæ-
ritur, Cepoll. conf. crim. 17. num. 17. Ruin.
conf. 23. num. 6. lib. 1. Barbatia conf. 21. col. 4.
lib. 3. Cæph. conf. 75. cum Illuſtriffimus Do-
minus num. 37. & 57. lib. 1. communem dicit
Rol. à Valle conf. 4. nu. 1. & 2. lib. 1. conf. 4.
num. 27. & ſeq. lib. 3. & conf. 29. num. 34. eo-
dem libro, & paſſim dicit communè, & sæpè
ita iudicatum Clar. lib. 5. ſentent. in ſ. læſæ
Maieſtatis nu. 6. & ex alijs Roſental. cap. 5.
concluſ. 69. num. 4. in gloſ. lit. G. & in cap. 11.
concluſ. 14. num. 1. in gloſ. lit. A. qui de feud-
datario nõ habitante, nec originem traden-
te à loco Domini, ex quo eſſet ſubditus, an-
ſit ſubditus, dic quod † vaxallus in ſubdi-
tum non facit, vt expreſſè dicit text. in d.
clem. paſtoralis, vbi gloſ. in verſ. ſubſuit, de
re iudic. Afflic. n. cap. 1. num. 1. qualiter va-
xallus iurare debeat &c. dicès, quod † ma-
gis eſt obligatus ſubditus Domino, quam
vaxallus Domino, quod patet, quia vaxallus
non poteſt Domino feudi committere cri-
men læſæ Maieſtatis, ſed ſubditus ſic, prout
dicit Laurentius, & Mattheus, vt refert
Dom. Cardin. Florent. in d. clem. in ſ. deni-
que, † omnes ergo qui habebant, ſiue ha-
bent domicilium in Regno, dicũtur ſubditi
Regis, & ideo ſi Baro habuerit in Regno do-
micium, & feudum dicitur vaxallus, &
ſubditus Regis; & teneret iurare fidelitatè
tanquam vaxallus, & tanquam ſubditus, &
Afflic. in d. allegato cap. 1. non dicit vaxal-
lus ergo ſubditus, vt aliqui ita dicere aiunt,
& vaxallagium non facere ſubditum, ſubdit
Auguſtin. ad Angel. in tract. de malefic. in
verſ. che hai tradita la tua patria nu. 8. Ol-
drad. conf. 43. incip. quæritur vtrum, num. 8.
q. 6. Bartholom. Soccin. conf. 27. in præſenti
conſultatione &c. nu. 2. & 3. Loffred. conf. 5.
num. 42. Berous conf. 126. col. 2. lib. 3. com-
munem dicit Roland. à Valle cont. 1. nu. 28
& ſeq. lib. 3. & con. 25. num. 9. & 10. lib. 1. &
ex alijs Roſental. de feud. cap. 11. concl. 14.
in gloſ. lit. C. ſed bene verum eſt, quod feud-
datarius quo ad feudum Domino feudi ſub-
ditus eſt, & eo ſi contra Dominum, vel alias
committat, priuari poteſt; vt idem Soccin.
ſen. d. conf. 27. num. 2. & 8. lib. 3. num. 5. diſtin-
guit inter ſubditum naturalem, & ſubditum
ex aliqua cauſa &c. & in terminis declarat
Boſſ. in tit. de crim. læſæ Maieſt. nu. 106. vbi
inquit poſt Cardinalem ita omnes tenere in
d. clem. paſtoralis, ſ. denique, col. penult.
verſ. ſeptimo, Rol. à Valle cont. 1. num. 29.
lib. 3. communem ait, & idem conf. 4. nu. 28.
eodem lib. 3. Decian. conf. 18. num. 3. o. lib. 1.
diſputant multi, hoc vult gloſ. in c. 1. ſ. por-

ro. in vers. iustitiam, quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. dum ait, quod & vaxallus non possit feudo priuari, si ex alia causa quam feudali vocatus Curiz se nõ præsentet, cum qua ibi omnes transeunt, vt ex Præpos. nu. 1. ac reliqui Oldrad. d. conf. 43. quæritur vtrũ num. 8. Loffred. conf. 45. num. 21. & conf. 5. num. 42. Anan. conf. 7. num. 1. Clar. in §. lxxij. Maiestatis nu. 3. de communi idem Peregr. de iure fisci tit. de public. bonor. nu. 18. lib. 5. adde ea, quæ tradit Misinger. obseru. 12. centur. 1. & obseruat. 92. centur. 4. vbi statuitur quoque & differentia inter subditum, & vaxallum, & sic prædicti omnes rectè asserunt, aliud esse ratione rei sitæ, vt feudum quo ad ipsam rem forum sortiri, & aliud subditum esse; nam feudi concessio non facit aliquem subditum, vt præcitati omnes firmat Natta conf. 445. nu. 9. lib. 2. Capyc. de eis. 16. nu. 12. sed quo ad & feudum feudatarius est subditus, vltra prædictos ita loquuntur ij, quos Menoch. conf. 99. num. 95. & num. 101. in contrarium adducit, & & vaxallum crimen Maiestatis læsæ contra Dominũ feudi committere posse, quod Bart. in contrarium à Menoch. adductus in extrauag. contra rebell. §. rebellando, ait: (Imperatorem Robertum rebellem nominare, quia subditus ratione Comitatus Prouentiæ) sed non posse Maiestatis crimine condemnari, recepta est opinio à qua non recedendo dicit Rosental. in d. cap. 5. conclus. 69. in glos. lit. H. ex alijs, sed feudo priuari potest, si contra Dominium quid committat, vt ex præcitatis Doctoribus resolutum est.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CXIII.

Amiſſionis feudi, Causa CV.

THEMA.

Subditus Papæ delinquens contra Imperatorem, vel alium Principem confederatum Papæ ipsius respectu, Maiestatis crimen committit, & feudo priuatur ab ipso Papa. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Subditus Papæ offendens Imperatorem, & Papæ confederatum, crimen Maiestatis læsæ committit.
- 2 Imperator est confederatus Aduocatus, & defensor Papæ.

ET si subditus naturali iure tenetur ad obedientiam, & reuerentiam Domino suo, & non alteri, & si tale Maiestatis crimen per non subditum non committitur, & tamen subditus Papæ offendendo Imperatorem, vt in d. clem. pastoralis, ad dictum crimen incurrit respectu Papæ: nam cum Imperator sit fidelis, & confederatus Papæ ab eo coronatur, tanquam confidatum Papæ offendens Imperatorem, crimen Maiestatis læsæ committens, non Imperator, sed Papa de tali crimine cognoscet, ita voluit Bart. in extrauag. ad reprimendum, in verbo rebellando, in vers. quod si aliquis homo de terris Ecclesiæ, facit quod voluit Bald. in l. 1. vers. 42. quæro, ff. de rerũ diuis. vbi dicit, quod tenens feudum ab Ecclesia, à qua illud recognoscebat, crimen Maiestatis committit. idem voluit Loffred. conf. 5. omiſſa facti serie col. fin. circa princ. num. 33. & 34. & eo maxime & quia Imperator nõ dum est confederatus Papæ, sed eius Aduocatus, & defensor; vt habetur per Petrum de Monte in tract. de Monarchia concil. vers. postquam, num. 3. Paris de Puteo in tract. de re milit. in §. penult. Michael Vlcurron. in tract. de regimine mundi in 2. par. quæst. 4. num. 16. Francisc. Arias in tract. de bello, num. 198. Marc. Mant. in tract. de conf. nu. 194. Restaur. in tract. de Imperat. quæst. 73. nu. 7. & 8. Imperatorem offendens, Papam lædere, & offendere dicitur; ita voluit Bart. in d. extrauag. qui sint rebelles, col. 3. & Oldrad. d. conf. 43. Petr. Ancharan. in d. conf. 5. & in conf. 270. & Præposit. in cap. in primis, in §. de persona num. 22. 12. quæst. 1. Gigas in tract. de crim. Maiest. læsæ, in tit. qualiter, & à quibus &c. quæst. 8. & 68.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CXIV.

Amiſſionis feudi, Causa CVI.

THEMA.

Illi, qui in loco immediati subuaxalli ab Imperatore, vel Rege cū omni

omni iurisdictione inuestiti habitant, & stant, sunt subditi Ducum, Baronum, &c. in Germania, in Italia, & in hoc, vel alijs Regnis: contra Imperatorem, Regem, Dominum, Superiorem delinquendo, crimen Maiestatis committunt, & feuda amittunt, eisque applicantur. communis.

S U M M A R I U M.

1. **S**ubditus mediatas contra immediatū Dominum crimen Maiestatis non committit, quia de primis causis non cognoscit.
2. **D**irectus Dominus pupillo subdito sui vaxalli tutorem non dat, nec actum iurisdictionis exercet nisi in delictum.
3. **V**axallus suo immediato Domino inuestituram petere debet, eique iuramentum prestare.
4. **V**axallus vaxalli mei, & si non est meus vaxallus, nec homo hominis, nisi tamen contra primum Dominum crimen Maiestatis, & feudo priuatur.
5. **I**mperator, & Rex in omnes eorum subditos superioritatem seruat.
6. **I**mperator, & Rex in eorum dominijs omnes habitantes fideles vocantur.
7. **M**aiestatis crimine non tenetur, qui nō principaliter, sed secundo in Priuicipem, vel rem publicam deliquit.
8. **I**mperator, siue Rex est primus in Republica, in qua directum dominium, & possessionem ciuilem habet.
9. **D**elinquens contra Imperatorem, vel Regem, amittit feudum.
10. **C**rimen Maiestatis lesa humane, & heresit in concessione meri Imperij reseruari solent.
11. **C**onfiscatis bonis illis leges, vt illis Dominus in suo territorio consequitur iuxta consuetudinem Regni, quod est secus de iure communi.
12. **D**elinquens contra directum, & contra vtilem Dominū, qua a Rege tenet Regi, & qua ab vtili ipsi applicantur.

ET si hęc Dilucidatio à præcedenti Dilucidatione 113. patet, quod alio non sit opus, tamen aliquid amplius dicere volui, cum talis & mediatas contra immediatum Dominum, quemcunque tale crimen com-

mittere non videtur, quia de primis causis ad eum cognitio nō pertinet, sed ad solum vaxallū prima cognitio pertineat, Iacobin. de S. Georg. in versic. Vicariūq; perpetuus num.7. Præposit. in cap. 1. paulo ante finem, de controuers. inter vaxall. & Episcop. citat Bald. in l. 1. q. 43. num. 35. de rer. diuis. Laudens. in tract. de Princ. q. 135. incip. Rex Mediolani &c. ac q. 265. Curt. iun. par. 1. q. 6. Boss. tit. de foro compet. & num. 44. nam inquit Curt. ex Fabr. instit. de act. tut. in priuc. num. 8. quod & directus Dominus nō potest pupillo, qui subiectus est vaxallo, tutorem dare, vel alium actum iurisdictionis exercere nisi in casu defectus iurisdictionis inferioris per iura ibi adducta, in defectū enim nē desit iustitia Dominus se intromittere potest, Bald. conf. 484. magnificus &c. nu. 1. Roland. à Valle conf. 1. num. 49. idque per hanc doctrinam sequitur Gramat. decis. 30. nu. 11. hanc communem receptiorem sententiam esse, auctore eodē Rolando à Valle in conf. 75. num. 15. lib. 3. conf. 21. num. 10. lib. 4. allegando, & Neuz. conf. 61. num. 11. Berous conf. 74. nu. 10. lib. 1. ex multis Menoch lib. 2. præsumpt. 18. nu. 5. Franc. Marc. in decis. Delphin. q. 1. nu. 2. par. 2. & extendit idem Roland. d. loco nu. 11. & ex alijs Rosental. cap. 5. conclus. 5. in glos. lit. C. & quia à suo immediato inuestiturā petere debet, & ab ipso conferri, eique iuramentum præstari, dicit Raynaud. in cap. 1. §. illud, nu. 8. in §. præterea si quis infeudatus num. 21. de prohib. feud. alien. per per Federic. Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 69. de constit. Vuesembec. in epit. feud. cap. 8. nu. 12. Mozz. in tit. de substantial. feud. num. 61. Vulteius de feud. cap. 7. num. 88. Scradet. par. 6. cap. 13. num. 2. & ex alijs Rosental. cap. 6. concl. 63. quia & vaxallus vaxalli mei non est meus vaxallus, nec homo hominis mei &c. sed his non obstantibus contraria sententia est verior, & subvaxallus contra Imperatorem, siue Regem aliumq; primum Dominum delinquens, crimen Maiestatis committit, & feudo priuatur, Boss. in tract. crim. tit. de crim. læsæ Maiest. nu. 98. 99. 100. & 101. Ancharan. conf. 161. viso diligēter tenere nu. 1. Rosental. de feud. cap. 11. concl. 14. in glos. lit. G. & quoniam Imperator in omnes subditos Imperij, & Rex in omnes subditos Regni seruat superioritatem, & sic tanquā in subfeudis, & in locis infeudatis habitantes sub ipso, dicuntur habitare, & sunt propriè eius subditi, licet non primo loco quo ad actus superioritatem non principaliter cōcernentibus, ad quæ faciunt, quæ eleganter consuluit Crauet. in suo conf. 128. nu. 7.

6 hinc est, quod h Imperator in Imperio suo, & Rex in Regno suo omnes, & singulos Imperij, vel Regni subditos feuda ab Imperio, vel à Rege habentes habitantes fideles vocat, & sunt subditi principaliter, etiam quoad illa suprema regalia ei; reservata modo verè primum Dominū lēsit, aut lēdere voluit: secus enim foret, si Dominum suum immediatum solum lēdere in animo haberit, etiam si ex illis turbationibus, & rebellionibus Respublica læderetur, vel turbaretur; sic Bart. in d. extrauag. quoniam, in vers. rebellando, num. 3. & seq. per l. si quis ingenuam, §: in ciuilibus, ff. de captiu. & postlim. reuers. quem ad hoc sequitur Ancharan. conf. 287. iste B. de Guarnerio nu. 1. & in terminis quoque Decian. in tract. crim. lib. 7. cap. 5. num. 3. facit, quod notat Bald. in l. vnic. num. 5. C. de priuat. carcerib. scilicet

7 quod non teneatur crimine Maiestatis lēse, qui nō principaliter, sed secundario in Principem, vel Rempublicam deliquit; quod sequitur Gigas in suo tract. de crim. læsæ Maiest. in rubr. qualiter, & à quibus, q. 17. per totum, & in §: república primus, & supremus Dominus est Imperator, siue Rex, qui in ea dominium directum, & possessionem, ciuilem habet, vt in terminis dicit Boss. in tract. crim. tit. de crim. læsæ Maiest. nu. 101, vers. concludo sic facit l. 1. C. de const. Princ. & l. 1. de offic. Præf. Prætor. prouinc. Maiestas propriè Imperatoris, vel Regis dicitur, qui iura Imperij in Regno habet, l. meminisse, & l. quisquis, C. ad l. Jul. Maiest. Decian. in d. tract. crim. lib. 7. cap. 5. num. 3. Gig. vbi supra num. 9. Rosental. d. concl. 14. in glos. lit. I. & ex his dilucidatum remanet,

9 quod §: delinquens contra Imperatorem, vel Regem eius Dominum, crimen Maiestatis committit, & feudo priuatur, ipsique supremo Domino applicatur, Oldrad. conf. 148. Bald. in cap. 1. num. 1. de cap. qui cur. vend. Boss. in tit. de pœn. num. 28. Afflict. in d. cap. vnic. in vers. constitutionem nu. 10. inquit: quod §: crimen læsæ Maiestatis, vers. falsæ monetæ, & hæresis, & meri Imperij solent excipi, quod l. 1. de Gregor. post Masuer. in sintagm. iur. cap. 17. num. 4. lib. 3. in Gallia idem affirmat, ideo pro exceptis habentur Gramat. conf. 6. & ex alijs Rosent. cap. 5. conclus. 63. in glos. lit. D. in quo loco

11 ex multis firmat, quod §: bonis omnibus secundum leges publicatis utilis Dominus in suo territorio sita cōsequi videtur, ex Luc. de Penna in l. 1. col. penult. de priuil. scholar. Bald. in l. fin. col. 1. ff. de constit. Princ. hanc communem asserunt sententiam Doctores Roland. à Valle conf. 78. nu. 13. lib. 2.

vbi respondet ad Affl. obiectionem sumptā ex vsu Regni Neapolitani, quod id ex loci consuetudine possit obtinere, aliud vero sit de iure communi idem Roland. conf. 21. nu. 15. conf. 42. num. 21. eodē lib. 2. & conf. 21. lib. 4. Purpurat. in l. Imperium, ff. de iurisd. omn. Iudic. & ex alijs Rosental. d. loco in 12 glos. lit. A. & §: contra vtrumq; delinquēs vtrique applicatur, qui à Rege tenet, Regl applicatur; voluit Afflict. in §. si violator pacis, de pace constant. & ita concordando opinionem glos. & Iser. in const. Regni post mortem, quæ videtur ad inuicem repugnare; quam opinionem amplexus est Curt. iun. conf. 2. nu. 2. lib. 1. Fritia de subfeud. auth. 8. Cappell. Tholof. q. 395. Vrsill. ad Afflict. d. decil. 382. num. 15. & ad hoc faciunt, quæ diximus supra Dilucidat. 113.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CXV.

Amiſſionis feudi, Causa CVII.

THEMA.

Quibus ex causis utilis Dominus priuatur feudo, ex eisdē directus Dominus suo directo, & proprietate priuatur, communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **D**irectus Dominus proprietate ex eisdem causis, ex quibus utilis Dominus priuaretur.
- 2 **D**irectus Dominus proprietate priuatur, tam si feudatarius iurauerit, si ex pacto iurare non teneretur.
- 3 **D**irectus Dominus si vaxallum tenentem fidelitatem iurare requirit, & renuerit contra vaxallum felloniam non committit.

ET si controuersum fuerit quando Dominus proprietate priuatur, & alijs, quod ex nulla: alij quod non nisi ex magna, & alij, quod ex §: omni fellonia, & causa ex qua vaxallus feudum amittit, proprietate priuari debere voluerint, vt dicit text. in cap. 1. qualiter dominus proprietate priuet. & hæc ultra est communior, & receptor opinio, si scilicet tale quid patrauit, ob quale si vaxallus commisisset, à feudo caderet, proprietate

tate priuetur, & directo suo dominio, si directo dominio sese indignum redet, text. est in cap. Domino committere, & ibi omnes si de feud. defunct. controu. &c. & in d. cap. 1. qualiter domin. propt. feudi priuet. ibiq; glos. & ceteri interpretes, & omnes vno ore hoc affirmant in cap. 1. de form. fidel. Iacob. Ar-dizzon. in summa rubr. 135. §. præterea vbi Dominus &c. Io. Blanc. in sua sūma cap. 5. lib. 2. Iacobin. de S. Georg. de feud. in vers. didiq; vaxalli promiserunt non committere feloniam &c. nu. 53. Zas. de feud. par. 10. nu. 80. & seq. Curt. in tract. feud. par. 6. nu. 1. & seq. Sonsbec. in comment. ad consuetud. feud. par. 13. num. 30. & seq. vbi inquit hanc partem Doctores communiter seq. de quo non est abigendum, & nu. 30. Siluan. de feud. recognit. q. 30. num. 2. 3. 4. & seq. Thom. de Marin. de qualit. & gener. feud. tit. 15. de feudorum fidelitate num. 19. Borcolt. de feud. cap. 8. num. 153. Castrenf. in l. adoptiuū §. fin. num. 5. & ibidem Alex. pleriq; alij ff. de iniur. voc. Aret. cons. 14. num. 19. & seq. Berous cons. 76. num. 132. & seq. tit. 1. & est hoc consilium Vniuersitatis Bononiensis, Clar. in §. feudum q. 68. vbi de communi, & q. 72. Guid. Pap. decis. 168. Afflic. dec. 163. & ex alijs innumeris Rosental. cap. 6. conclus. 60. num. 5. cap. 9. conclus. 62. num. 2. & seq. cap. 10. conclus. 20. nu. 45. 48. 51. & seq. conclus. 23. nu. 10. & 11. q. 26. nu. 39. & seq. & nu. 47. conclus. 29. nu. 44. & seq. conclus. 37. num. 11. & cap. 11. conclus. 19. in glos. lit. A. & hoc siue ¶ vaxallus iurauerit Domino fidelitatem, siue iurare ex pacto non teneatur, per text. expressum in d. cap. 1. qualiter Domini. propt. feud. priuet. vbi Bald. num. 9. & 14. Aluarot. num. 3. Laudens. num. 4. Afflic. num. 12. & omnes scribentes id notant Rosental. d. cap. 11. conclus. 19. glos. lit. B. C. & si ¶ vaxallus teneretur iurare fidelitatem, & reculauerit Dominus contra eum non diceretur feloniam committere, vt dicunt præcitati Bald. & Doctores alij.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidatio CXVI.

Amiſſionis feudi, Causa CVIII.

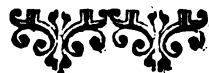
T H E M A.

Dominus directus legitimè requisitus inuestituræ renditionem

infra annum, & mensem conferre denegat proprietate priuatur, nisi vaxallus ad petendam negligens fuerit, communis.

Quia breuis nam opus alio Summario.

Diximus, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, & ex causis quibus vaxallus feudo priuatur ex eisdem Dominus suum amittit directum, vt in præcedenti Dilucidatione nunc ad aliquam causam specialem veniendo inter alias esse, si Dominus legitimè à vaxallo requisitus, & infra annū, & mensem inuestitura debitam denegat, & non contulerit, sicut ex negligentia vaxalli ad non petendam, feudo priuatur, & Dominus proprietate feudi similiter priuatur; glos. in cap. 1. §. fin. vers. fidelitate (per verbum fortè) quam ibidem omnes sequuntur quo tempore miles, Laudens. num. 32. & Rauenna. ac Aluarot. nu. 14. & communem pronuntiat Iacobin. num. 40. & post eum Clar. in §. feudum q. 49. num. 7. & Guid. Pap. similem communem dicit in decis. 168. inferens Episcopum ad tempus vitæ &c. propterea priuandum, quod causa legitima denegationis ex processu nō apparet, fatetur, & communem licet ipse se cessionem faciat, & Siluan. quæst. 30. Baro de benefic. lib. 3. cap. 5. idem Aluarot. in cap. 1. nu. 11. & post eum Præpos. Petr. de Rauen. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. Zas. par. 10. num. 81. Borcolt. de feud. cap. 8. num. 135. communem, & dicit Franc. Sonsbec. par. 12. num. 4. quem sequitur Vulteius cap. 11. num. 22. lib. 1. Cappyc. in cap. feudorum inuestituræ, col. pen. §. & an Dominus, different. 4. nisi ignoraret habere ius, & ex consulentibus, Roland. à Valle cons. 18. num. 22. lib. 1. & ex practiciis Petr. Iacob. de causis quibus Dominus proprietatem amittat, Hartman. Hartman. tit. de feud. obseruat. 8. per ea, quæ in præcedenti Dilucidatione diximus, quod eisdem culpis quibus vaxallus amittit eisdem, & Dominus proprietate priuatur, & ibi omnes, & Castan. in consuet. Burgund. rubr. 3. §. 1. in vers. oue la persanne, num. 33. Scrad. par. 6. cap. 2. nu. 7. & cap. 7. num. 3. Rosental. cap. 6. conclus. 60. in glos. literæ F.

PARTIS DECIMAE.

Dilucidario CXVII.

Amiffionis feudi, Causa CIX.

THEMA:

Dominus si contra voluntatem vaxalli ius suum directum alienat in totum, amittit totum, si in parte, amittit partem.

SUMMARIUM.

- 1 **F**eudo sicut vaxallus priuatur contra voluntatē Domini alienando, & Dominus sine voluntate vaxalli directum alienans, eo priuatur.
- 2 Dominus directus retento directo dominio, vaxallagium alienat.
- 3 Dominus directus vaxallos inuitos non alienat.
- 4 Dominus directus vaxallos inuitos nec cedere potest.
- 5 Dominus directus rei emphyteutica sūtū dominium directum alienare potest inuito emphyteota.
- 6 Dominus directus si inuitis vaxallis totum alienat, totum amittit.
- 7 Vaxalli inuiti alienati, siue cessi fidelitatem emptori, vel cessionario iurare nō tenentur.
- 8 Vaxalli nō possunt astringi à Domino alteri iurare, immo ei resistere.
- 9 Dominus alienans vaxallos inuitos, cum eis mitius agitur, quod non priuatur dominio, sed alienatio pro infecta habetur.
- 10 Dominus ex omni culpa priuatur proprietate, qua vaxallus feudo priuaretur, & ad paria iudicantur.
- 11 Dominus directus proprietatē inuito vaxallo alienans ea priuatur, si tradidit, secus.
- 12 Directus Dominus directo priuatur, si vaxallus criminaliter accusat, & si in causa criminali falsa testimonium feret.
- 13 Dominus directus si vaxallis iustitiam nō facit, feudo idest, proprietate priuatur.

Dominus, & vaxallus correlatiuè esse non dubitatur, & nouum non est, vt pœna legis, aut legalis in vno correlatiuorum expressa extendatur ad aliud, licet secus sit in pœnis ex conuentione irrogandis, siue con-

uentionalibus, & sic Dominum, & vaxallum ad paria iudicari, vt pluries probauimus, & & proinde & sicut vaxallus irrequisito Domino, & cōtra Domini voluntatem feudum alienans, feudo priuatur, vt superius dictum est, sic & si Dominus illud directum inuito vaxallo alienat, alienatio pro infecta habetur ex communi dogmata. Nam & si Dominus vaxallagium retento directo alienare potest, vt per glos. in §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. in vers. alium transferat, ibi tamen distinguere videtur, ibi: (sed non potest transferre Domino & c.) cum id à iure directo, siue dominante auelli nequeat, ipso & vaxallo inuito alienare non potest. vt est text. in cap. 1. §. ex eadem l. de lege Corradi, & ibi Beluif. Ifern. num. 8. & 9. Bald. Aluarot. Præposit. num. 2. Rauen. Laudens. num. 2. Afflic. nu. 1. in princ. Scheneh. Balzer. num. 15. & nu. 20. omni iure dicit prohibitum esse, Ardizz. in sua sūma tit. quib. mod. feud. amitt. sub rubr. vsum prohibetur feudū compensare, vers. merito ergo sicut & c. (nisi propter inopiā) Blanc. lib. 2. cap. 5. num. 2. & 3. sic communem esse opinionē testatur Curt. par. 6. nu. 3. quæst. 2. & ita Hostiens. Io. Andr. Felyn. nu. 1. & cōmuniter Canonistas tradere in cap. dilecti, de maior. & obed. Capyc. in inuest. feud. cap. feudorum dominia col. 10. §. 7. fol. 171. & cap. feudum dans, col. 20. §. quæ illa declaratio fol. 150. Sonsbech par. 10. nu. 1. & 2. par. 13. num. 179. 183. 185. & seq. indistinctè Hannetton. lib. 3. cap. 6. vers. sed quid è contra, Vuesembec. cap. 10. num. 9. ex communi de feud. Borcolt. cap. 8. num. 79. & num. 135. in fine, & seq. ex communi etiam si in mulierem Mozz. in tit. de natur. feud. num. 77. Schench. de feud. par. 8. cap. 1. num. 65. vers. vigesimo sexto, secundum communem, & par. 3. cap. 4. num. 42. Vulteus communem quoque testatur lib. 1. de feud. cap. 10. nu. 71. fol. 663. & seq. Intrigl. in sua centur. feud. q. 98. num. 164. glos. communiter approbata in linuitus, in vers. non est, ff. de nōdeicom. libert. Cassan. in consuetud. Burgund. §. 3. des fies, §. en alienen & c. & cap. 8. vers. en alienen & c. nu. 51. & seq. Hartman. Pistor. lib. 1. q. 18. num. 16. Cotta in memorial. in vers. vaxallus, Paris de Puteo in compend. ad Ifern. cap. 52. Matth. Soler. de process. exeq. par. 1. cap. 9. num. 38. & par. 2. cap. 3. nu. 271. hanc communi calculo probari testatur Iason in l. si non fortem, §. libertus num. 16. & seq. ff. de condit. iudic. in l. filius familias, §. diui, in 1. lectur. num. 28. & 2. lectur. nu. 46. ff. de legat. 1. & in l. debitorum pactionibus, nu. 6. & 7. C. de pact. Ferrar. in forma libelli quo

quo agitur ad reuocationem feudi, nec superstitibus num. 21. Petr. Iacob. in pract. libell. rubr. 60. de causis ex quibus Domini proprietate priuantur nu. 10. Gaill. ex communi lib. 2. cap. 15. num. 13. de pace publica, Duen. reg. 215. Det. in cap. 1. num. 4. de probat. & DD. in l. 2. ff. solut. matrim. Vasq. lib. 1. controuer. illustr. cap. 5. & seq. Menoch in 10. remed. recuper. possess. num. 81. Corsett. de potest. Regis q. 4. Afflict. decis. 265. nu. 69. Guid. Pap. decis. 239. nu. 1. decis. 560. Vulm. in pract. obseruat. de feud. tit. 50. obseru. 29. Hartman. Hartman. tit. 54. de feud. obseru. 4. lib. 2. Tiraquell. lib. 1. retract. §. 26. glos. 1. nu. 75. (quod ꝑ cedi inuito vaxallo nequeat) multos allegat Io. Andr. ad Speculat. tit. de feud. §. quoniam, vers. 29. & seq. ac in tit. de locat. §. nunc aliqua, vers. 93. Fab. de Monte in tract. de empt. & vendit. q. 11. 3. q. princ. Alex. conf. 25. nu. 19. & seq. lib. 5. Bald. conf. 327. pridie & c. num. 4. 5. & seq. lib. 1. conf. 97 proponitur & c. num. 1. lib. 3. Curt. iun. conf. 174. num. 34. Gasterens. conf. 70. quia frustra nu. 6. lib. 3. Corn. conf. 321. num. 3. lib. 4. Det. conf. 689. nu. 24. & seq. Iason conf. 56. nu. 1. lib. 1. & conf. 227. col. 1. lib. 2. Paris. conf. 22. num. 70. cum seq. & conf. 23. num. 92. & seq. lib. 1. Neuizan. Inter conf. Bruni 12. nu. 129. & passim latissimè de hac re, & sic iudicari refert nu. 112. & in fine eodem loco, Iacob. de Leonard. conf. 114. num. 57. Ruin. conf. 7. nu. 3. & 12. lib. 1. Grat. conf. 147. nu. 5. & seq. communem dicit, & multis disputat lib. 2. Crauert. conf. 241. num. 6. Roland. à Valle conf. 1. n. 34. lib. 1. Hening God. conf. 2. fol. 16. Menoch. ex communi conf. 32. num. 20. & seq. lib. 1. & conf. 426. num. 20. & seq. lib. 5. attestatur Clarus in §. feudum q. 28. num. 1. Suarez. in thesaur. recept. sentent. in fin. vers. feudum num. 76. & seq. ꝑ Dominum vero rei emphyteuticæ posse suum dominium directum alienare inuito emphyteota, testatur Aluarot. in cap. 1. num. 4. in fin. qualit. dom. propriet. priuet. & est communis Doctorum sententia in l. fin. C. de iur. emphit. attestante Hanneetton. & Capyc. in supradictis locis, Specul. d. tit. de locat. §. nunc aliqua, vers. 93. nu. 116. Ferrariens. in d. forma libelli ad reuocationem feudi, nec superstitibus nu. 21. Rosental. de feud. cap. 9. conclus. 62. in glos. lib. B. ex quibus autoritatibus communibus opinionibus, & decisionibus dominium suum directum dominum alienare non posse, & si directum dominium inuitis vaxallis in totum alienat, totum amittit. ad quod facit cap. 1. §. ex eadem lege Corradi, & cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. nam eadem pœna, ibi: (alienationi

feudi, dignitatū diuisioni, necnon huic alienationi Domini præstatura videtur) iurctis cap. 1. & ibi glos. in fin. qualit. dom. propriet. priuet. & cap. Domino comittente, si de feud. defunct. & c. & glos. fin. in ver. à fidelitate, per quos fiat inuest. & in §. fin. de alien. feud. patern. sic exp. elsè determ. nat. Ifern. in cap. 1. §. ex eadem, nu. 8. de lege Corradi, Aluarot. in cap. 2. nu. 4. ibidem Præposit. nu. 2. in fin. cum seq. quo temp. miles, idem Aluarot. in d. §. ex eadem lege, num. 1. & cap. 1. num. 4. in fin. qualit. dom. propriet. priuet. prout remissiuè ibidem Præposit. nu. 2. circa medium, Aluarot. in §. præterea Ducatus, nu. 4. in princ. de prohib. feud. alien. per Federic. vbi, & Præposit. nu. 5. Raynaud nu. 29. in fin. cum duob. seqq. & alij Ardizz. d. rubr. 135. & versic. merito ergo sicut vaxallus, Blanc. ibidem lib. 2. cap. 5. nu. 2. & 3. Capyc. d. loco, Zaf. par. 10. num. 82. contraria soluens Borcolt. cap. 8. num. 136. Vasq. d. lib. 1. controuer. illustr. cap. 5. Curt. iunior par. 6. nu. 3. & 4. communem dicit Scheneid. communem ait d. par. 5. cap. 2. nu. 135. Scrauder. d. par. 3. cap. 4. num. 52. in fine, Felyn. in cap. dilecti filij col. 2. in princ. num. 2. de maior. & obedient. Crot. in l. filius familias, §. diuus 11. col. ff. de leg. 1. Specul. de feud. §. quoniam, vers. 3. & de locato vers. 93. §. nunc aliqua, Curt. iun. d. conf. 174. num. 34. Ruin. conf. 7. queritur, & in dubium & c. nu. 2. lib. 1. Vurm. in pract. obseruat. tit. de feud. obseruat. 29. communem dicit Mising. obseru. 91. nu. 10. centur. 4. Caccialup. in obseru. feud. 29. Clar. d. q. 28. num. 3. & q. 71. remissiuè Ant. Gabr. commun. opin. lib. 3. de iure quæsito non toll. conclus. 8. num. 3. Mozz. d. tit. de natur. num. 77. Intrigl. d. q. 98. num. 164. quinimmo ne dum amittit, sed & ꝑ vaxalli Domino resistere possent, adeo quod inuiti fidelitatem emptori, aut alij prætenso nouo Domino cui cessi, aut alienati sunt, iurare non tenentur, Ifern. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, num. 45. & seq. & ibi Affl. num. 18. & 22. de prohib. feud. alien. per Federic. Aluarot. in cap. 2. num. 3. quo temp. mil. & c. Afflict. in cap. 1. §. ex eodem, nu. 3. de lege Corradi, Ardizzon. t. t. quib. mod. feud. amitt. rubr. vtrū vaxallus coactus & c. cap. 114. in fine, Imol. in clement. 1. de foro compet. in fine, Grat. conf. 147. nu. 4. & seq. lib. 1. Rip. in lib. 2. respons. cap. 25. num. 23. 8. quod ꝑ possint vaxalli resistere, nec astringi à Domino alteri iurare fidelitatem, per l. 1. vbi Cyn. C. de nouat. Bald. & alij in l. 2. §. fin. ff. solut. matrim. Iason. in l. debitorum pactionibus, num. 7. C. de pact. facit elegans text. in l. si non fortem, §. libertus, vbi Ias. nu. 27.

nu. 27. ff. de condit. indeb. sic respondit Bal. conf. fin. lib. 1. Io. Neuiz. conf. 12. inter conf. Bruni num. 112. post Cor(ett. in tract. de potest. Reg. q. 4. & 62. (etiam casu quo Dominus feudum venderet cum Curia) item n. 113. Caccialup. obseruat. feud. 42. nu. 2. per Bald. in l. testamento, C. ad l. falcid. Ant. Gabr. com. opin. lib. 3. de iure quæsito non tollend. concl. 8. nu. 3. 5. 6. 7. & 8. ex alijs cõibus firmat Rosent. de feud. c. 9. concl. 62 in glos. lit. E. & si alijs videtur cum Dominis mitius egendum scilicet, vt alienatio pro infecta habetur, nec vaxallus emptorem cessionarium, nec eum, cui delegare voluerit, recognoscere teneatur, sed Dominus iure suo nõ priuatur, idque per text. in cap. 1. §. si quis, quo temp. miles &c. istum text. non loqui de proprietate per Dominum alienata, sed de vtili dominio, quod penes vaxallum adhuc est fortè in casum mortis vaxalli, d. cap. 1. quo temp. mil. & in cap. si quis inuestierit, de feud. dat. in vic. l. commissi. in cap. 1. §. moribus, si de feud. defunct. content. &c. nec est bona cõsequencia alienationem directi non valere, & proprietate nõ priuari, quia si vaxalli alienatio irrequisito Domino nec valet, & tamen a feudo cadit; & cum ¶ Dominus ex omni culpa qua vaxallus feudo priuatur, & ipse proprietate, cap. 1. qual. Dom. propriet. priuet. vbi omnes Scribent. & Dominum, & vaxallum ad paria iudicari, nisi a p̄erta reperiantur statuta differentia, aut ratio manifesta aliud suadeat, cap. 1. in fin. de form. fidelit. & ibi omnes vno ore, vt in præcedenti Dilucidatione 116. latius diximus, ex multis fundauimus, & cum pro præcedenti nostra Dilucidatione adfunt communes opinioniones
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CXVIII.

Amiffionis feudi, Causa CX.

THEMA.

Monetam falsã cudens, vel tondens, aut aliter adulterans, vel falsificans, in crimen Maiestatis læsæ incidit, viuis exuritur, bona cõfiscantur, & domus in qua scelus patratur, publicatur de iure cõmuni, sed de iure Regni pœna capitis tantum seruatur.

SUMMARIUM.

- 1 Monetam cudendi potestatem non habens, & eudit etiam in fidi ponderis, crimen Maiestatis læsæ committit, igne comburitur, & domus publicatur.
- 2 Subditus alicuius Ciuitatis illius monetã fabricans, crimen Maiestatis committit.
- 3 Falsificantis monetam Principis bona omnia cõfiscantur.
- 4 Domus vbi monetã fabricantur, & falsificantur, applicatur Fisco, si nõ est vidua, pupilla, vel impubers.
- 5 Monetam falsam euadens, vel sciens, accipiens, vel dans, pœna capitis, & publicatione bonorum punitur.
- 6 Monetam auream, vel argentam reddens, vel minuens, persona, & bona eorũ publicantur.
- 7 Moneta falsificantis probatio fit per famam publicam, & per vnicum testem, bona fidei dignum.
- 8 Monetarum incisores pœna ultimi supplicij plectuntur per Regiam Pragmaticam.
- 9 Cudentes monetas easque minuentes, sicut de iure Regni pœna mortis, & publicationis bonorum puniuntur ita, & de iure cõmuni, & num. 16.
- 10 Opinio Regentis Roniti, & Laurentij rejicitur.
- 11 Pœna, & supplicium differre cum pœna sit sine sanguine, supplicium cum sanguine.
- 12 Supplicium mortem naturalem comprehendere.

- 13 *Monetam falsam fundens, vel cudens, bonis omnibus confiscatis, & Maiestatis læsæ crimen committens, flammarum exustionibus mancipatur.*
- 14 *Monetam falsificans, feudum amittere debet.*
- 15 *Pœna personæ, & bonorum omnium importat mortem, & publicationem bonorum.*

Sunt, & qui dicunt ob diuersitatem titulorum, scilicet tituli de falsa moneta diuersi à titulo ad l. lul. Maiest. monetam falsam cudens, in crimen Maiestatis læsæ non incidere. tamen in cōtrarium est veritas, nam & si † priuatur potestate cudendi monetam cuiuscumque conditionis, aut status monetam cudēs, licet iusti valoris, nomine Principis cudent, vel finierit, crimine Maiestatis læsæ tenetur, viuis exuritur, & domus vbi id commissum fuerit publicatur; verba sūt text. in l. 1. & 2. C. de fals. monet. & ibi DD. Hern. & Afflict. in §. monetæ, tit. quæ sūt regal. idem voluit Salyc. in d. l. 2. de fals. vbi Bald expressè dixit: quod fabricans monetam Regis, crimen Maiestatis læsæ cōmittit. subdens idem esse, si aliquis † subditus Ciuitatis fabricaret monetam illius Ciuitatis; quod sequitur Andr. Barbat. consil. 70. incip. vbi Christus, col. 13. vers. & si ita videantur, lib. 4. Peregr. de iure fisci tit. 1. nu. 25. lib. 1. Montan. cap. 7. num. 5. Borcolt. nu. 56. quæ sūt regal. Domauder. praxi crimin. cap. 65. num. 1. & 9. hinc est, quod † omnia bona falsificantis monetam Principis, Fisco applicatur, vt est text. in d. l. 2. §. si quis, & ibi glos. & Cyn. C. de falsa moneta, Bart. in l. qui fallam, ff. de fals. glos. & ibi Io. Andr. in cap. quanto, de iure iurando, & quod dictum est de † domo vbi falsificatur moneta Fisco applicatur; dummodo nō sit alicuius viduæ, vel pupilli, qui de hoc ignorasset, vel alicuius impuberis etiam scietis, qui de hoc ignorans esset cum eius ætas, quicquid videt ignoret, l. 1. §. domus, §. viduas, & §. impuberes, C. de fals. monet. Gigas de crim. Maiestatis læsæ tract. 1. tit. qualiter, & quando &c. q. 62. fol. 49. † sed de iure Regni in tit. de cudentibus monetam adest Constitutio, cuius verba sūt: (adulterinam monetam cudentibus, vel scienter accipientibus, pœnam capitis irrogatur, & eorum substantiam publicamus, consentientes etiam hac pœna ferimus) & pecuniam argenteam, vel auream rasuerit, aut minuerit, aut diminuerit, pœna eadem plectitur; vt per aliam Constitutionem in tit. de racione monetarū his verbis videlicet: † (qui nummos au-

reos, vel argenteos rasuerint, vel quocumque modo minuerit tam personas eorum, quā bona omnia publicamus.) & confirmatur per cap. Regni tit. de pœna infligenda falsarijs monetarijs, cap. incip. vt quæ ab excellentia, ibi: (Constitutionem Federici quondam Imperatoris, Regis Regni Siciliae ante depositionem ipsius in eodem Regno editam contra falsarios monetæ expendentem eadem in vltimo supplicio eis imponendam publicationem bonorum omnium.) de quibus pœnis firmant in cap. & quæ ab excellentia, in tit. de pœna infligenda falsarijs, quod & confirmatur per Regem Carolum in cap. iam sæpè, in tit. de demolientibus, & falsificantibus liliatos carolenos, & incidentibus, ibi: (quod nulli audeant, vel præsumant carolenos ipsos incidere, & minoris ponderis reddere sub pœna personarum, & bonorum omnium eorundem: adiuncto quod vltra id, qui circa præsumperint, sicut de læsæ Maiestatis crimine punietur, & circa † probationem criminis famæ publicæ, & vni fide digno) & per Regiæ Pragmaticam primam in tit. de monetis legitur: (volumus, statuimus, & iubemus, q̄ † omnes, & singuli quicumque incidierint monetarum præfatarum, cuius status, gradus, & conditionis existant, qui talia perpetraverint, ipso facto, ipsoque iure in pœnā vltimè supplicij, ita quod anima eorum separetur totaliter à corpore eos incurrere, & incurri decernimus: qua pœna irremissibiliter inodari, & puniri mandamus, nulla alia super dicto crimine à nobis expectata, seu requisita declaratione, dispositione, interpretatione, seu mandato) & sic † quo ad pœnā mortis, publicationis bonorum omnium, & vti criminis Maiestatis læsæ, cudentes monetæ, vel falsificantes, vt est prouisum per dictas Constitutiones, & Capitula Regni, erat idem prouisum de iure communi per d. l. 1. & 2. C. de fals. monet. & per dictam Pragmaticam ad mortem naturalem tantū, & per vnicū testem, & famam publicam ipso facto, ipsoque iure in pœnam vltimè supplicij incurrat, vt prædictum est, & miror de 10 † Regente Scipione Rouito, qui in commentar. ad pragmat. 1. de monetis dicat: est tamen verum, quod antè hanc Pragmaticā erat dubium pœna falsæ monetæ, extendetur ad mortem naturalem; & receptior opinio erat quod non, teste Hieronymo Laurentio in decis. Auenion. 114. nu. 4. prætextu quod pœna capitalis ad mortem naturalem non extendatur, vt mitior fiat interpretatio, ex Alex. consil. 121. nu. 3. lib. 7. & ex alijs parcat mihi authoritas tantorum

virorum, qui non aduerterunt, d. l. 1. & 2. C. de fals. monet. nam in d. l. 1. in §. si vero legitur: (actore videlicet, vel seruis, vel incolis, vel colonis, qui ad hoc ministerium præbuerint cum eo, qui fecit, supplicio capitali plectēdi.) vltra quod verba sunt clara, quia dum loquuntur de pœna capitis, & designat capitale supplicium, & secundum Diu. Matth. cap. 25. in fine, dicens ibunt scilicet iniusti in æternum supplicium, & sic in infernum in ignem ad commorandum: de pœna mortis text. ipse locutus fuit, & Archidia. in cap. peritorum, in vers. supplicium

11 11. q. 3. dicit, † pœna, & supplicium differunt, cum pena sine sanguine sit, supplicium cum sanguine, vnde text. talibus dando supplicium, quod est cum sanguine, & est æternum, & sic de morte ex d. text. habetur, quod talis delinquens debet sanguinem effudere, & mori, & deinde comburi, & d. l. 1. & 2. ita intellexit etiam Bart. in l. quicumque, ff. de fals. & quod † supplicium significet mortē habetur ex text. in l. obnoxios, C. de relig. & sumpt. funer. ibi (obnoxios criminū digno supplicio subiectos sepulturæ tradi non vetamus) & apertè etiā habetur ex l. addictos supplicio, C. de appellat. ex tex. glos. & DD. ac ibi dicentibus, Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 4. casu 316. num. 9. dicens, & si mortis qualitatem in specie non ostendit Imperator Constantinus in d. l. 1. C. de fals. monet. idem Imperator paulò post declarauit in l. sequenti 2. eodem. his verbis videlicet: (si quis nummos † falsa fusione formauerit, vniuersas eius facultates Fisco nostro præcipimus addici; in monetis enim tantummodo nostrum cuditæ pecuniæ frequentari volumus, cuius obnoxij Maiestatis crimina committunt, & premio accusatoribus proposito, quicumque solidorum adulter reperiri poterit, vel à quocumque fuerit publicatum, illico omni dilatione summoz flammaz exustionibus mancipetur.) & ex his clarissimè patet, quod de iure communi ante dictam Pragmaticam contra monetas cudentes, falsificantes, & adulterantes, pœna mortis naturalis irrogata fuerat, & in crimen Maiestatis lætæ incidebant, & de iure Constitutionum, & Capitulorum Regni etiam bona publicabuntur, &

14 14. q. 3. dicit, † feuda amittere debent, quia derogando regalia in cudendo monetas sunt infideles, qui feuda amittunt; vt pluries diximus, vaxallum infidelem feudo priuari; & si dicta Iura, Constitutiones, & Capitula Regni si Consiliarij tunc temporis pro Regis ea perlegissent, hanc Pragmaticam nõ edidissent. dixit Gramat. d. dec. 72. item patet

ex d. cap. iam sæpè, ex illis verbis videlicet: 15 (sub † pœna personarum, & bonorum omnibus) quæ importat mortē, & publicationem bonorum, ex glos. in authent. de arm. ad finem, dum dicit, quod dum Iudex comminatur sub pœna eris, & personæ importat mortem, & publicationem bonorum, quam glos. exclamat Angel. in suo conf. 217. refert, & sequitur Ant. Corset. in suo singul. in vers. pœna incipiente Iudex potest, dicit Gramat in d. dec. 72. num. 6. Follet. in praxi crim. in fragm. vers. de fals. monet. num. 193. & sic † ex iuribus communibus, & Regni patet monetis falsificantes, cudentes, radentes, & adulterantes in pœnam mortis naturalis, & publicationis bonorum incidunt, & sicut de Maiestatis lætæ criminosi puniuntur, vltra iam dicta habetur ex Ilern. Affl. & DD. in d. cap. Regni iam sæpè, Io. Ant. de Nigr. in d. cap. Regni vt quæ ab excellentia, in tit. de pœn. infligend. falsar. num. 11. & seq. & præcitati Doctores.

PARTIS DECIMÆ.

*Dilucidatio CXVIII.**Amissionis feudi, Causa CXI.*

T H E M A.

Monetas falsas fabricantes, vel ton-
dentes, radentes, vel adulterantes,
de iure communi, ex Constitutionibus,
& Capitulis Regni: pœna mortis, & confiscatione bonorum puniuntur, sed per Pragmaticam pœna capitis tantum, & de pœna legis nouæ derogatis, pœnam legis veteris.

S V M M A R I V M.

- 1 **P**œna legis antiqua non videntur sublata per legem nouam, nisi expressè dicatur.
- 2 **L**eges nouæ ubi non loquuntur, seruantur antiquæ.
- 3 **L**eges antiquæ si penas grauiores imponunt, & nouæ minores videtur recessum à maiori, & grauiori.
- 4 **M**onetas falsificas &c. de iure communi, Consi-

Constitutionum, & Capitulum Regni pena publicationis, & mortis tantum puniuntur.

- 5 *Moneta falsa crimen puniri pena publicationis bonorum, & mortis habet iura. & Doctores ponderare, & numero maiores quam de pena mortis tantum.*
- 6 *Moneta falsa crimen puniri debet pena publicationis bonorum, & mortis, sed ex equitate Pragmatica Regni pena mortis tantum.*

PER istam Pragmaticam Regni primam de monetis, fit mentio de poena capitis tantum, & nihil de publicatione bonorum, vt praecitatis iuribus communibus, ac in dictis Constitutionibus, & Capitulis Regni an per eam videtur recessum a poena publicationis bonorum. In hoc varie sunt opiniones. Nam Speculat. in tit. de accusat. §. 1. incip. qualiter, in princ. tenet, qd non t̄ censentur sublatæ poenæ legis antiquæ, nisi expressè dicatur, & tenet Bart. in l. 1. ff. de vi bonor. rapt. Abb. in cap. de causa, de offic. de leg. Gemin. in cap. 2. de cont. Philipp. Franch. in cap. fossilis, §. per hoc, vers. secundo limita, de poen. in 6. allegat l. qui sepulchrum, C. de sepulchr. violat. vbi Loffred. & Dyn. ibique Alberic. de Ro. at. dicit, quod Doctores antiqui istam opinionem tenet idem Afflic. in prohem. constit. q. 7. in fine, Cepoll. conf. 14. nu. 8. & ista opinio est verior in puncto iuris ite tenet Angel. in tract. de malefic. in vers. & ibi Capud. a spatulij col. 1. & seq. dicit in facto seruasse, & tenet Oldrad. conf. 94. col. 5. circ. med. vers. nam quoties, glos. in Constit. Regni incip. exceptione, in vers. filiationis, dicit t̄ in casibus in quibus nouæ leges nō loquuntur, prisca iura seruantur; per text. apertum in l. quod nuper. C. de inoff. testam. l. 2. quando lib. princ. dat. fac. lit. contest. & in auth. col. lat. 3. de fil. ante instrum. dotal. nat. & glos. in constit. probationum, vers. non ultra annū, dicit idem per eadem iura, sed contrarium tenet Bal. in l. fin. C. de ædific. priuat. in quasi proprijs terminis dicit t̄ vbi per legem antiquam imponitur poena grauis, & per legem nouam imponitur poena minor; per istam minorem videtur recessum a maiori eique derogatum; idem tenet Afflic. in Constit. Regni pateranorū col. 9. & seq. vers. septimo tallit, vbi dicit, quod ista opinio seruatur de consuetudine, hanc opinionem tenet etiam Angel. in auth. de sanct. ff. Episc. §. fin. Cuman. conf. 154. Corn. conf. 114. licet primo aspectu lib. 1. Paul. de Castr. in l. 1. §. dixerunt aliqui, ff. de publican. quod ita tex-

uatur in practica, & sequitur Det. in cap. de causis col. 9. vers. in fine glosæ, num. 28. secundum istam opinionem postremam, dum de t̄ iure communi, de iure Constitutionum, & Capitulum Regni probato crimine ordinatur poena capitis, & publicationis bonorum, & per dictam Pragmaticam de monetis imponitur poena capitis, & mortis tantum, nihil dicens de cōfiscatione bonorum, nec vt de crimine Maiestatis læzæ verbum vllum, videtur poena minorata in mortem tantum, sed posset responderi, quod t̄ iura, & Doctores pro contraria opinione numero, & pōdere sunt maiora, pro secunda sunt minora, & aliqui sibi ipsis contrarij, & loquuntur quando per nouam legem, imponitur noua poena, sed per Pragmaticā imponitur eadem poena mortis tantum, & sic diuersum ab eo, per quod Doctores mouentur, & si Bald. in l. data opera, col. 5. in fine, C. qui accusare non possunt, & tanto magis, quia leges, Constitutiones, & Capitula Regni sunt facta ab Imperatoribus, & Regibus Regni, & dicta Pragmatica sine clausula derogatoria a Prorege, & sic ab inferiore, qui tantum superioris derogare non potest; & proinde cogitandum relinquo, si pro t̄ tali crimine poena legis communis, Constitutionum, & Capitulum Regni irrogari debeat, maxime quod ob talis criminis frequentiam, & poena condigna non sit data huius Regni poenitio, & calamitas causata sit; vt est notum, & ne in hoc sim prolixius, maxime quod species poenarum quibus affici debent monetas falsificantes, rudentes, adulterantes, late ponit Menoch. de arbitr. iudic. lib. 4. casu 316. Decian. in tract. crim. par. 2. lib. 7. cap. 23. vlt. q. 29 & alios per D. Rouit. in d. pragm. 1. nu. 2. de monet.

PARTIS DECIMÆ.

Dilucidatio CXX.

Amissionis feudi, Causa CXII.

T H E M A.

Qui præcepto Domini super amissione feudi non parit, & mandatum de pertinentibus ad feudum sit, amittit feudum.

S U M M A R I U M.

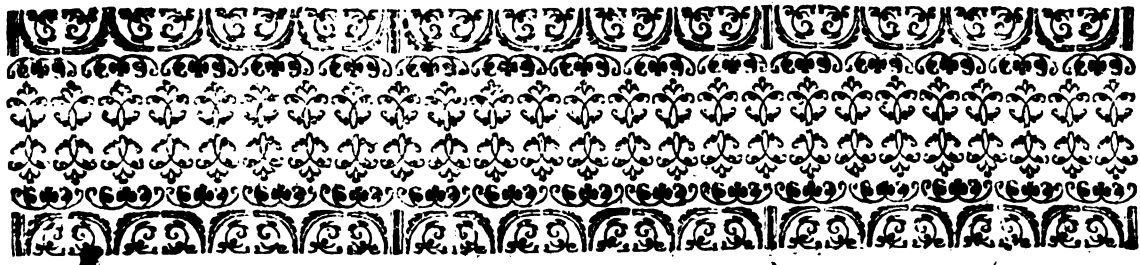
- 1 **P**rinceps potest imponere feudatario, ut aliquid faciat sub pœna amissionis feudi.
- 2 Feudatarius non obediens mandato Principis sub pœna amissionis feudi ipsum amittit.
- 3 Feudatarius amittit feudum quâdo ei aliquid de pertinentiis ad feudum mandatur, & non facit.
- 4 Præceptum Domini sine causa ad solutionem punitur arbitrariè.
- 5 Principis mandatis, & legi Dei est obediendum, & inobediens punitur morte, vel exilio, vel carcere, vel in bonis.
- 6 Pœna quando non est determinata à lege, vel à Principe est arbitraria.
- 7 Pœnâ indignationis Principis esse arbitrariam.
- 9 Clausula Bullarum Apostolicarum inobediens incurfos indignationem Petri, & Pauli Apostolorum punam arbitrariam esse.

- 1 **D**ominus feudatario suo præcipit aliquid sub amissionis feudi dixit Bald. in cap. 1. §. porro, quæ fuit prim. caus. amiss. feud. Bart. in l. 1. num. 12. ff. si quis ius dic. non obtemp. Marfil. sing. 559. sæpè † & suo Principi non parens, feudū amittit; vt per Ifern. in cap. sancimus num. 13. quo temp. miles, Affi&. in cap. 1. §. fin. nu. 14. caus. 16. & nu. 26. vers. item quotiescumque, quib. mod. feud. amitt. Loffred. conf. 45. num. 12. Capyc. in inuestit. feud. vers. feud. amitt. Natta. conf. 593. Peregr. de iure fisci, vt & ex alijs Rosental. de feud. cap. 10. conclus. 30. in glos. literis C c. quod intellige † modo sit de pertinentibus ad feudum, vel de feudi natura, puta vt seruiat, vt iuri pareat, nē feudum

deterius redat, subditos nē malè tractet, vel tempore belli Domino adherere, vel in aliquem locum seruiat, vt præcitati Doctores communiter tenēt, & dum hæc eadem parte dilucid. 4. & si præceptū Domini sit sine causa, ob contumaciam, & in contentum, arbitrariè puniri potest, ita de mandato Principis scriptum reliquit Bald. in l. virtus nu. i. ff. de leg. latè Menoch. de arbitr. Iudic. casu 355. num. 6. & per totum, ad materiam, quia

- 5 † Principis mandato est obediendum Exdr. lib. 1. cap. 7. in fine, & † legi Dei parendum est, & omnis qui non fecerit legē, & Regis, vel in morte, vel in exilio, vel in carcere, vel in bonis punitur, lib. 1. Reg. cap. 16. & de maiorit & obed. cap. 2. qui Principi non obedierit, morte moriatur, vbi Felyn. multa post Bald. in d. l. legis virtus num. 1. vbi pœna non est à iure determinata, vel ab ipso met Principe mandatum esse iudicandum arbitrarium, & clarè idem Bald. in conf. 167. venerabilis col. 2. vers. non est apposta, & conf. 376. casus talis est Domini dello stato lib. 3. Crauet. conf. 333. Ego eiusdem sententiæ cum Bald. in auth. statuimus num. 2. & cap. 1. de Episcop. & cler. vbi Panorm. indignationis Principis pœnam arbitrariè esse dixit, Io. de Platea in l. 1. nu. 4. de veter. numism. potest. lib. 1. Aviles in trad. Prætor. vers. mandamus, nu. 6. Fulgos. conf. 191. Titius iussus colum. 2. licet Bar. in extrauag. ad reprimendum, in vers. indignationem, dicat indignationis effectum esse, vt Princeps postea minus graciosus se exhibeat, quem sequitur Ruyn. conf. 130. num. 9. lib. 5. sed rectius sentit Bald. in dictis locis, & sui sequaces, vt per Menoch. de arbitr. Iudic. casu 365. nu. 4. ex alijs ibique dicit incurfos indignationem Bullarum Sanctorum Petri, & Pauli arbitrariè similiter puniri, & quando ponit exempla Menoc. in d. conf. 365. nu. 6. & seq.

THEATRI FEVDALIS

PARS VNDECIMA

DE IVRIBVS PRINCIPIS

SVPER FEVDIS, ET ALIIS.

DILVCIDATIO PRIMA.

T H E M A.

Rex Dominus est omnium, quæ sunt in Regno, non ratione proprietatis, sed iurisdictionis, & protectionis.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**ex est Dominus omnium quo ad proprietatem, & tuitionem, & nu. 4.
- 2 Intellectus huius, si verberatum, & l. Lucius, de euct.
- 3 Regis, siue Principis sunt omnia, qua ad proprietatem, & maius dominium spectant.
- 4 Regis sunt omnia quo ad iurisdictionem.
- 5 Regis sunt omnia quo ad protectionem.
- 6 Rex respectu iurisdictionis de omnibus, qua intra fines sui Regni sunt, habet intentionem fundatam.
- 7 Res priuata non in dominio, sed in iurisdictione Principis sunt, & respectu illorum possessionis non dicuntur vaxalli.
- 8 Dominium directum alicuius non rei vt feudalis, vel emphiteuta pretendens, debet ostendere.
- 9 Reges, & Superiores non sunt rerum Regni Dominus, sed Protectores, & Gubernatores.
- 10 Homines omnes, qui sunt in Regno, sunt sub protectione, & Principatu Regis re-

specu iurisdictionis Generalis.

- 11 Imperator Dominus totius mundi, quia tenetur Ecclesiam defendere.
- 12 Omnia sunt Principis ad gubernandum, non ad retinendum.

REGNUM non est factum propter Regem, sed Rex est Regno datus, vt ipsum gubernet, & reget. Reg. de Ponte de potest. Proreg. §. 2. de electio. official. num. 6. & proinde est

- 1 † Dominus quo ad iurisdictionem, & protectionem, glol. in l. bene à Zenone, C. de quadrienn. præscript. & ex alijs Io de Terrarub. contra rebell. art. 9. tract. 3. in text. in 1. conclus. ita † intelligitur text. item si verberatum, & l. Lucius, ff. de euct. Archidiac. in cap. quamuis 14. q. 8. contra Hostiens. in summa vers. quæ exigantur, de præscript.
- 2 dicit, quod omnia sūt Principis quo ad protectionem, & maius dominium; immo Archidiac. d. loco, dicit solum quo ad iurisdictionem generalem, & allegat Specul. in tit. de pœn. §. quoniam, vers. 23. quærit, hanc

declarationem, firmat Angel. Aret. licet non allegat Archid. in l. fin. col. 2. C. de appell. rescind. idem Io. de Terrarub. d. tract. art. 10. tract. 3. in glos. fol. 99. col. 2. & quod dicitur omnia, quæ sunt in Regno, sunt Regis, siue Principis, & intellige ratione iurisdictionis, vt dixit Hostiens. in cap. si diligenti, de præscript. & sic quidquid sit intra fines feudi, est de feudo ratione iurisdictionis, non autem ratione proprietatis, dicit Alberic. in prohem. digestor. & ad reprimendum, vers. totius orbis, Ifern. in Constit. Regni ab Officialibus, & in cap. Imperialem, §. illud, de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. quomodo vaxall. iur. deb. fidelit. in fine, Paris de Put. de reintegr. feud. cap. 11. num. 4. fol. 8. ater. & est Dominus omnium rerum sui Regni, vt in d. l. bene à Zenone, circa princ. cū & omnia Principis esse intelligatur, vbi glos. in vers. omnes, C. de quadrienn. præscript. licet quo ad protectionem dicit glos. penult. notabilis in fine, in l. Barbarius, de officio Prætor. Felin. in cap. si diligenti col. 2. de præscript. col. 2. Castan. in conuet. Burgund. des fides, rub. 3. le vassall. num. 15. fol. 109. ater. & respectu iurisdictionis de iure communi suam habet intentionem fundatā super omnibus rebus iatra fines sui Regni existentibus, secundum Abb. in d. cap. si diligenti, & Io. Andr. in cap. fin. de offic. Archid. & ex alijs per me in comment. Constit. Regni disputare, in vers. Regis, vers. 20. Rex est Dominus &c. & res priuatorum non in dominio, sed in iurisdictione Principis sunt; vnde rerum particularium possessores non possunt dici respectu illorum vaxalli regum, vel dominorum, nisi quantum ad iurisdictionem, & sic potest intelligi, l. incola, ff. ad municip. & l. forma, §. si vires, ff. de censib. l. Imperatoribus, ff. de publican. l. fin. C. vbi in rem actio, non enim sequitur, res est in tua iurisdictione, ergo tenetur à te in feudum, siue in emphiteusim, ex quo poteris dominium directum prætere, nisi aliud per asserentem probetur, secundum Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua, vers. 60. & 61. ergo & qui prætere dominium directum, & petit à possessore causam, tenetur rem ostendere ad causam, cuius prætere censum, immo quilibet possessor præsumitur proprietarius, nisi aliud probetur, glos. singul. in l. si quis, §. sed interdum, ff. de relig. & sumpt. funer. & l. penult. C. de ingen. manumiss. Iacob. de S. Georg. in tract. feud. §. dictiq; vaxalli fol. 9. 1. & 2. col. Gulielm. Bened. in repet. cap. Raynuntius, de testam. vers. & vxor. nomine Adelasia decif. 1. & 2. & Reges igitur, & Imperatores, & alij qui

cumque supremi Principes, & minis inferiores eis, non sunt rerum priuatorum Domini directi, nec vtiles, sed tantum protectores, & defensores cum sua inprema iurisdictione; ita DD. in cap. nimis, de iure iur. determinant, & in cap. quæ in Ecclesiis, de const. & in cap. quia plerique, de immun. Eccles. per Innocent. & in d. l. bene à Zenone, C. de quadrienn. præscript. ita Specul. in tit. de feud. §. quoniam, q. 14. inc. ueniens, quod licet magni Barones scilicet, Comites Palatini, & Duces, aliq; similes sint immediate vaxalli, siue homines ligij Regis, in cuius Regno sunt, vel Imperatoris, 11. q. 1. cap. nullus, de offic. ordin. cap. pastoralis, in cap. 10 Romana. eod. tit. lib. 6. bene tamen & omnes homines, qui sunt in Regno, sunt sub potestate, & Principatu Regis, & in eis habet Imperium generalis iurisdictionis, & potestatis, sicut omnia sunt Imperatoris, quantum ad iurisdictionem, cum sit Dominus mundi, sic & omnia, quæ ea sunt in Regno Regis, sunt quantum ad iurisdictionem generalem, 8. distinct. cap. quo iure hæc ostendat, quem sequitur Archid. post glos. in §. quæuis, sub cap. tributum 23. q. 8. in glos. ibi Imperatoris, in tit. de præscript. reprehendens Hostiens. dicentem, quod omnia sunt Principis, in tit. de præscript. §. quæ exigantur, vers. sed numquid maius, quæ Hostiens. opinio est contra omnes Doctores, ac contra glos. in l. Barbarius, de offic. Præfect. & glos. in 1. constit. ff. veter. & utrobique Bart. qui in secundo loco dicit, quod ratione protectionis & Imperator dicitur Dominus mundi, quia tenetur mundum, id est Ecclesiam defendere. Nam videmus, inquit Bart. quod ratione protectionis, quis dicitur Dominus, vt in l. interdum, §. qui tutelam, ff. de furt. & in l. qui fundum, §. qui tutor, ff. qui pro emptore, idem Bart. in l. 1. §. per hæc, de rei vendic. in extrauag. ad reprimendum, in vers. totius orbis, item Cardin. Zabarell. in clem. pastoralis, §. vt illud, de re iudic. nu. 2. Ifern. in cap. 1. §. similiter, 4. col. in fine, de capit. qui cur. vendid. Luc. de Penna in l. prædia domus, de locat. præd. civil. vbi ponit intellectum d. l. bene à Zenone, de quadrienn. præscript. S. Thom. in quolibet. 12. art. 15. ad 12 dicit, & quæ omnia sunt Principis quo ad gubernandum, non ad retinendum sibi, vel dandum alijs &c. idem in lib. de regim. Priac. opusc. 20. & ex alijs firmat Dionis. Godofr. in praxi civili lib. 1. tit. 4. de Const. & Priac. Iure C. incip. ex quibus contigitur, rub. res priuatorum non in dominium &c. fol. mihi 210. & Regi competunt regalia, de quibus alia tangam infra.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio II.

THEMA.

Rex est datus Populis vt regat, & gubernet, & iudicium, & iustitiã omnibus fieri, & faciat, & ab inimicis defendat, & Ecclesias earumq; personas proteget.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**ex datur Regno, vt ipsum regat, & gubernet.
 - 2 In Principe debet esse tutela, & iustitia pater, filius, & minister.
 - 3 Regis officium est facere iustitiam, & vs oppressos liberare.
 - 4 Rex tenetur viduas, pupillosq; defendere bonos Iudices tenere, & lites amputare.
 - 5 Rex per suos ministros impios, & alios male agentes coercere, vt boni inter malos quieti viuant.
 - 6 Regi, & Principibus datus est gladius ad vindictam.
 - 7 Rex non sit iniquus, sed iniquorum corrector, & maleficos viuere non patiatur.
 - 8 Rex subditos suos ab inimicis cum classe, & armis defendere tenetur.
 - 9 Rex Ecclesiarum, & Christiana fidei defensor esse debet.
 - 10 Rex, & Principes, reuerentiam Episcopis exhibere debent.
- 1 **R**egnum ꝑ licet sit Regi datum tamen Rex est Regno datus, vt ipsum gubernet, & regat, & dicitur Rex cum Populis arcta catena deuictus, & illis preest, sed ipsorum causa, & mali, & improbi dicuntur illi, qui in Imperio, non nisi de imperio cogitant. Regens de Ponte de potest. Proreg. tit. de regal. imposit. §. 8. num. 40. fol. 224.
- 2 In ꝑ Rege, siue Principe debet esse tutela, & iustitiæ rigor, & à vigore iustitiæ non abesse oportet: igitur Cæsarem fore iustitiæ patrem, vel filium, Dominum, & Ministrũ: Patrem, & Dominum in faciendo iustitiam & editam conferendo: sic & in venerando iustitiam sit filius, & in ipsius copiã ministrando sit Minister, & ꝑ Regis proprũ est officium, facere iustitiam omnibus, & vi oppressos de calumniantium manibus liberare, neminemq; per potentiam opprime-

re sinat, absque personarum exceptione, iux. cap. Regum 23. quæst. 5. cap. ab Imperatore eadem 23. quæst. 3. l. vnic. C. quand. Imper. inter Pupill. & Vid. Couarru. pract. qq. cap. 35. Io: de Terra rub. in tract. contra Rebell. tract. 2. art. 2. conclus. 1. fol. 43. ater. Nauarr. in cap. cum contigat, de rescript. cumulat Cassan. in Catal. glos. mand. part. 5. consider. 5. cons. Fab. de Ann. cons. 7.

4 Et ꝑ tenetur Viduas pupillosq; proregere, & raptos refrenare, iux. cap. administratores 23. quæst. 1. & pro sedandis subditorũ litibus Ministros, & Iudices optimos tenere, lites, & discordia an putari, etiam facere iux. constitutione primam l. si nõ litibus, de dolo, & cõtum. Nat. cõl. 40. n. 12. & tenetur

5 per suos Ministros, impios periculososq; iniqua agentes à malo coerceri, & vt boni inter malos quiete viuant, iux. Tex. in cap. qui peccat 23. quæst. 4. cap. qui frustra eadẽ causa quæst. 5. Ifern. in cap. quæ sint regalia num. 75. in princ. glos. in Pragmat. Sanf. in vers. Rex fol. 3. & iuxta quod ꝑ Regibus, & Principibus datus est gladius ad vindictã malorum, laudem verò bonorum, cap. solitè de maior. & obedient. cap. nos si compe- terent, §. item cum Dauid 2. quæst. 7. & ipse

7 Rex ꝑ iniquus esse nõ debet, sed iniquorum corrector, & oportet ita Principem esse secundum Cyprian. de duodecim gradibus, eiusque natura, cum sit per iustitiam ambulare, iux. cap. qualibet il primo, extra de accusat. & tenetur, homicidas, sacrilegos, maleficos, & impios de terra perdere, vt dicit cap. Regum 23. quæst. 5. d. cap. Rex eadem, quæst. cum concordantibus, iux. illud Exodi 22. maleficos nõ patieris viuere Io: de Terra rub. contra Rebell. art. 2. tract. 2. concl. 1.

8 Rex ꝑ suorum subditorum curam habere, debet secundum Affl. in cap. 1. §. post Natale, de pace tenend. protegere, & ab inimicis, maximè Christiana Fidei, etiam cum classibus, & armis defendere, iux. cap. Valentinianus 66. distinct. in fin. Luc. de Penn. in rubr. de Princ. agend. lib. 12. & ipse ꝑ Rex Ecclesiarum, & Christiana Fidei Religionis defensor esse debet, iuxta cap. Princeps, & cap. Rex 20. quæst. 5. ad quod faciunt notata in cap. ex tenore, de foro cõpet. in c. nouit, de iudic. & in Conc. Trid. sess. 25. c. 2. dicitur Principes de iure diuino Protectores Eccle-

10 siq; esse debent. & ꝑ Reges debent Episcopis reuerentiã præbere, quia Principũ colla Sacerdotum genibus submituntur, c. certum, 10. dist. c. duo sunt in fin. 96. dist. & de bono statu Ecclesie prouidere, ead. dist. cap. boni, Luc. de Penna in rubr. de Princip. agend. C. lib. 12. vbi ad hoc alia dicit.

Dilucidatio III.

T H E M A.

Rex vti pater, tutor, administrator, & maritus Reipublicæ, tenetur eum diligere, protegere, providere, gubernare, & defendere in concordia, de qua aliqua, & alia ad quæ Rex tenetur.

S U M M A R I U M.

- 1 **R**ex est pater communis omnium suorum vaxallorum in eius dominio existentium, & totius Reipublicæ.
 - 2 Imperator pater se appellat.
 - 3 Rex est pater Populi ad gubernandum, ad dilectionem, & eorum commoda vti propria.
 - 4 Rex, siue Princeps est Reipublicæ maritus.
 - 5 Rex est tutor Regnorum.
 - 6 Rex est Regno datus, vt gubernet. & regat vti pater, tutor, administrator, & maritus.
 - 7 Reges mali, & impij sunt, qui non nisi imperare cogitant.
 - 8 Pater patria nomen cur Imperatori datum.
 - 9 Reges, & Principes sunt sydera splendentes super omnibus.
 - 10 Regis officium est vt in Regno quietè viuant, & milites habere oportet.
 - 11 Concordia parua res cresunt.
 - 12 Tria sunt probata eorum Deo, & hominibus, concordia fratrum, amor proximorum, & vir, & uxor bene inter eos consentire.
 - 13 Rex bonus vita & conseruatio Regni.
 - 14 Reditus Regni sunt stipendia Regum, vt iustitiam faciant.
- 1 **R**ex est pater communis omnium suorum vaxallorum, & subditorum in suo Regno existentium ex totius Reipublicæ, argum. l. si quis filium, C. de inoffic. testam. Luc. de Penna in l. qui cõditioni col. 2. C. de his qui spont. mun. publ. sube. lib. 10. & in l. 4. & 2. de superindict. eod. lib. Afflict. in cap. 1. §. sed nec est alia nu. 57. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. & in c. 2. de prohib. foud. alien. per Lothar. Roland. à Valle conf. 18. lib. 2. Hippol. Rimin. conf. 45. num. 58. lib. 4.

Ifern. quæ sint reg. l. prope nu. 82. vbi Princeps communis pater omnium dicitur, in auth. neque mirum, quod ex se Det. in fine, & habet subditos in potestate sicut pater filios, in auth. de incest. nupt. §. dubitatum, Paris de Puteo in tract. de re milit. cap. 2.

2 Reges contententes num. 10. † & publicus, & pijsissimus pater se appellat Imperator, in l. si quis in suo C. de inoffic. testam. & in auth. vt Iudic. sine quoq. suffrag. §. eos, colat. 2. Paris de Put. in tract. de syndic. cap. 1. de excess. Reg. num. 77. D. Thom. lib. 5. de regim. Princ. Franc. Top. de potest. Princ. secular. §. 6. nu. 8. Gigas de crim. lætæ Maiest. q. 7. num. 4. Reg. de Ponte in tract. de potest. Proreg. tit. de regal. imposit. §. 8. num. 40. Reg. Valenz. conf. 99. nu. 73. & vt pater subditos diligere debet, quia † est pater ad gubernationem, & ad dilectionem, & eorum commoda vti propria reputare debet, vt in l. 1. in fin. C. de caduc. toll. & in d. §. eos, auth. vt Iudic. sine quoq. suffrag. & damna eorum remouere debet bonum Reipublicæ, & statum Regni suo ingenio augere debet, l. obseruandum, l. obseruandum, ff. de offic. Præs. §. ob quam, in auth. de restit. & ea, quæ parent. Paris de Put. in d. tract. de syndic. c. 1. num. 77. & † Rex, siue Princeps, maritus Reipublicæ dicitur, iuxta illud Luciani Poetæ in secunda vbi patet ibiq; maritus; nam sicut inter virum, & uxorem matrimonium carnale contrahitur, & economicum, sic inter Principem, & Reipublicam matrimonium morale, & politicum, & sicut in Ecclesia, & Prælatum matrimonium spirituale contrahitur, & diuinum, c. scire 7. q. 1. quam ipse Prælatum castè regere debet, ita Princeps in Reipublica, & Reipublica in Principe: eiq; † Rex tutor Regnorum suorum, vt tradit Hieron. Vida lib. 2. de Republ. dignit. Simanc. lib. 3. de Republ. cap. 4. num. 2. & sicut sententiæ Platonis dialog. 11. de leg. Senec. lib. 1. de Clement. c. 4. & vt talis Doctor dieq; laborare debet ope, & consilij, l. 3. in princ. de offic. Præf. Vigil. vt tradit Gulielm. Rouill. lib. 3. de iustit. & iniustit. in proh. nu. 2. & licet Regnum sit Regi datum: tamen † Rex est Regno datus, vt ipsum gubernat, & regat vti pater, tutor, administrator, ac maritus Reipublicæ, & Populorum, & dicitur Rex cum Populis arcta catena deinctus, vt illis præstet, sed ipsorum cauta, & † mali, & improbi dicuntur illi, qui in Imperio, non nisi imperare cogitant; nam pater, tutor, administrator, & maritus pro bono Reipublice laborare debet, vt diximus. Nam Dion. Cassius lib. 53. patris nomen ideo Imperatoribus fuit impositum, vt honorificum,

ficum, atque paterni amoris potius quam
 tirānicæ potestatis eo nomine admonerentur,
 & è cōtra sub vno eodem paterno amore ei
 satisfacerent. Plin. in panegir. ad Traianum,
 vers. ne tu melius, Senec. d. lib. 1. d. clement.
 cap. 10. & cap. 15. ait: (Hoc quod
 8 † parenti, etiam Principi faciendum est, quæ
 appellamus patrem Patriæ, non adulatione
 vana adducti.) cetera enim cognomina hono-
 ri data sunt, magnos, & felices, & augu-
 stos diximus, & ambitiosè Maiestati, quid-
 quid potuimus illis hoc tribuentes, patrem
 quidem Patriæ appellamus, vt sciret, datam
 sibi potestati Patriam, quæ est semper aspi-
 ratissima liberis consulens, suaq; post illos
 reponēs, tradit Io. Petr. Cermin. in Rapsod.
 de recta Regni administratione c. 28. Hen-
 ning. Arnib. lib. 1. de Republ. cap. 4. sect. 1. nu.
 27. & idem Cerminat. d. num. 28. ex Aristot.
 9 lib. 2. Cælo, & Mundo tradit † Reges, &
 Principes sicut sidera, quæ splendorē ha-
 bent, super mortales supereminēt, sed mor-
 taliter vrbibus detruant, sic regulam digni-
 tatem cum munere, officioq; deuictā facit,
 facereq; debet in subditorum vtilitatē, quod
 in filiorum, vt ex l. pactum, C. de pact. l. fin.
 C. de fideicommiss. tradit Ilern. lib. 3. in rub.
 de success. filiorum Comitum, cum ea, quæ
 pater, tutor, administrator, & maritus facere
 debet Princeps, vt est, & diximus, & per
 Regent. Valenz. d. conf. 99. nu. 71. & plurib.
 seqq. Reg. de Ponte d. loco de regalimposit.
 10 ff. 8. num. 40. & † Regis officium est, vt in
 Regno quietè viuant, & pax sit in Populo,
 pro qua tuenda tenētur, etiam milites habe-
 re oportunos, l. 1. ff. quies, ff. de offic. Præf.
 Urb. parentis vice exhibere se debet plebi,
 l. defensores la secunda, C. de defens. Ciuit.
 & ipsam Rempublicam ab omni improbo-
 rum insolentia tueri, l. defensores, la tertia,
 eod. tit. maximè contra armorum milites,
 & alios gallinarum plomatres, qui plebem
 opprimunt, maximè contra nobiles, qui ter-
 ribiles sunt inferioribus, debet remouere
 contentiones, quæ sunt discordiæ matres,
 71. distinct. cap. 1. est enim concordia pacis
 Alūna in rebus quidem humanis, natura
 nihil inuenit amicicia præstantius, nihil con-
 cordia contra fortunam malus auxilium
 11 dicit, Quintilianus in gladiatore † concor-
 dia parua res crescunt, discordia maxima
 dilabuntur. ait Salut. in Iugurtino, ad hoc
 l. generaliter in princ. ff. de vsufr. legato,
 12 † tria enim sūt probata apud & curā Deo,
 & hominibus, cōcordia fratrum, amor pro-
 ximorum, & vir, & vxor bene sibi consen-
 tientes, vt in Ecclesiast. cap. 35. in princ. &
 alia de concordia, & discordia, per Luc. de

Penna in l. Irenarchæ, C. de Irenarch. lib. 10.
 13 & sicut anima est vita corporis, sic & † Rex
 bonus vita, & cōuersatio Regni, Io. de Ter-
 rarub. contra rebell. art. 3. concl. 2. & in ad-
 dit. lit. A. & dicit Dominus: Facite iudicium,
 & iustitiā, & liberate vi oppressum de ma-
 calumn. per Hierem. cap. 22. & tradit Luc.
 de Penna in l. Iudices col. vlt. C. de dignit.
 lib. 10. Fulgos. conf. 20. in fine, vbi ait hanc
 esse communem opinionem Fulcos concl.
 333. vers. Rex, Aluar. in specul. Pontif. &
 14 Reg. cap. 54. nu. 7. & 20. vers. vnde, † re-
 ditus Regni, & proventus tanquam stipen-
 dia eius sunt ad iustitiā ministrandam,
 D. Thom. 2. 2. q. 63. Afflic. decis. 205. nu. 80.
 & 81. Ribadeneir. lib. 2. de virtutibus Prin-
 cipis christiani cap. 5. ex alijs Reg. Valenz.
 conf. 70. num. 14. & latius dicimus in nostro
 Amphiteatro Imperij, siue Dominij in plu-
 ribus resolutionibus.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio IV.

T H E M A.

Dignitas, & honor est habere iuri-
 dictionē cum administratione,
 & si quilibet Dominus feudi cū
 Vaxallo, ex quo in Vaxallos iu-
 risdictionem habet dignitatem
 consequitur. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Dominus est Iudex competens vaxal-
 lorum ab eadem Curia feuda sua
 habentium.
- 2 Dominus intermedius cognoscit inter sub-
 infeudatos non superior.
- 3 Dominus est Iudex ordinarius vaxallo-
 rum.
- 4 Dominus vti Iudex suarum vaxallorum
 in dignitate & honore constitutus est.
- 5 Dignitas est habere iurisdictionem cum
 administratione. & iudicandi munus est
 honor.
- 6 Baro maiorem dignitatem habet quam
 Iudex, & habere feudum quaternatum
 est dignitas, & proponitur militi feu-
 datario.
- 7 Vaxallos habere est dignitas.

1 Domi-

Dilucidatio V.

THEMA.

A Rege profluunt honores, dignitates, regales, Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, Baroniam, impleque Rex Ciuitates erigit, mutat, diuidit, & dat, vt vult. communis.

SUMMARIUM.

Dominus ¶ est Iudex competens de vaxallis ab eadem Curia feuda sua habetibus, cap. 1. de controu. feud. apud par. term. Ardizz. in rubr. nu. 138. Curt. iun. p. 7. num. 3. Zaf. par. 11. num. 7. Duaren. cap. 20. num. 2. Borcold. cap. 10. nu. 1. Rosental. c. 12. conclus. 1. quod de natura feudi esse dicit Mozz. de natural. feud. cap. 31. Sonsbec. cap. 14. num. 18. vers. primo ergo. Atque ita inter subinfeudatos vaxallos cognoscit Dominus ipsorum inter medius, non superior à quo feudum vt primus habet, Curt iunior par. 4. num. 83. Rosental. cap. 12. concl. 1. & Dominus concedendo alicui feudum eo ipso iurisdictionem beneficiariam, siue feudalem in vaxallum, & ipsum beneficiũ vt scilicet de eo iure feudali, & circa illud ius dicere possit acquireret, & ¶ Dominus est Iudex ordinarius vaxallorum, vt in cap. præterea si inter duos, de prohib. feud. alien. per Feder. in fine, ibique glos. Beluis. Ifern. num. 72. & seq. & 89. Bald. num. 1. Aluarot. nu. 1. Laudens. num. 1. Balzeran. nu. 7. Capyc. in inuest. feud. cap. feudorum iudicia fol. 254. par. 4. Iudex in feudo est &c. Roland. à Valle cons. 22. num. 18. lib. 4. etiam communem esse asserit Clar. lib. 4. sent. § feudum, q. 90. nu. 5. Duen. reg. 321. inter emphiteotis vero Dominus iurisdictionem non habet, vt notatur in cap. cõterum, nu. 11. de iudic. Rosental. cap. 12. conclus. 1. in glos. lit. A. & dum est ¶ Iudex suorum Vaxallorum, in dignitate; & in honore constitutus esse censetur, quia iudicandi ius habet, per text. in l. 1. §. ult. ff. de constit. & in Auth. habita nẽ fil. pro patr. quod manifeste probatur, cum vt à cõteris dignitatibus, & honoribus ita, & ab hac infamis repellitur, l. cum Prætor, §. non autem, ff. de iudic. & hanc eandem rationem ascribit Archidiaç, in cap. 1. de consuet. in 6. vbi dicit, ¶ dignitas est habere iurisdictionem, cum administratione, & communiter Canonistę in cap. forus col. 11. vers. Iudex de verb. signif. & alij per Tiraqueil. in tract. de Nobil. cap. 28. num. 2. & seq. & iudicandi munus esse honorem, dicit Io: And. in cap. Pastoralis col. 2. vers. per illum tex. in verbis onere, & honore extra de offic. ordin. & in cap. mictere de reg. iur. in 6. in Mercurial. cum Baro, siue Vaxallorum Dominus, nẽ dum imple iurisdictionem in Vaxallos habet, sed eam alijs mandare.

Prinæps, Dux, Marchio, Comes, & Baro creatur, quando quis à Rege Ciuitatem, Terram, vel feudũ cõ aliqua expositiones dignitatibus haberi.
 2 Dignitates à Rege fluunt, & resstut Regna & feudo diuidit, & vnit.
 3 Rex solo verbo Ciuitatẽ constituit, & solo verbo creat Doctore, & res feudales imutare etiam contra leges.
 4 Rex potest disponere vt Ducatus, Comitatus, & alij, feuda diuidantur inter filios.
 5 Feudum habens saluo regio assensu, vt ab eo teneatur, efficitur Baro, & sic fit feudum quaternatum in personam vaxalli.

Primo modo quis à Rege creatur Princeps, Dux, Marchio, Comes, & Baro, quando à Rege aliqua Ciuitas, Terra, Castrum, vel feudum cum aliqua dictarum dignitatum conceditur, de quibus singulis diximus in part. 4. Dilucid. 11. 12. 13. 14. 16. & quis efficitur talis, vt à Rege creatur, Ifern. in capit. 1. si quis de manlo de controuerf. inuestit. Laudens. in tract. de Princ. num. 235. Bart. in l. 1. C. de dignit. lib. 12. & in l. 1. C. de Metrop. Berit. cum ab ipso Rege fluunt, & resstunt omnes dignitates secundum Bald. in cap. 1. quis dicit Dux, qui Rex de vna Prouincia potest facere duas, vt in l. si aliquam de offic. procons. & legati per Ifern. in §. cum autem 5. col. de controu. inuestit. & in duobus Regnis vnum Regem præficere secundum Rayner. quem refert, & sequitur Alber. in l. quoties, C. de præcib. Imperat. offer. est text. in l. in nomine Domini, C. de offic. præfect. prætor. in 2. col. & de vno feudo facere plura secundum Ifern. in cap. 1. an ille, qui interfecit. frat. Dom. sui, & in cap. 1. de controuerf. feud. apud

apud par. termin. & in constit. Regni honorem, & solo enim verbo constituit Ciuitatem, dicit Laudés. in sua disput. & solo verbo creat Doctoré, dicit Angel. in l. 1. C. sentent. pass. in hoc nullis subijcitur regulis secundum eundem Ifern. in cap. 1. col. 3. de eo, qui sibi, & hæred. suis &c. quia potest res, & bona feudalia immutare etiam contra leges feudales, dicunt Alex. conf. 1. col. 6. lib. 5. Albert. Brun. conf. 6. & Iaf. ibi conf. 10. & de feudo potest facere burgenfaticû, dicit Ifern. in d. cap. & in cap. si vero, de pæe iuram. firm. Blanc. tit. quæ res poss. in feud. dari, & Baroniam in demanium reducere, quod non sit feudum, Luc. de Penna. in l. possessore, C. de fund. patrimon. lib. 11. & in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. & in l. contra public. de re milit. lib. 12. & potest disponere & quod Ducatus, & Comitatus inter filios diuidantur, Ifern. in cap. 1. col. 3. de feud. March. & in cap. præterea Ducatus 2. col. & cû de essentia regalis dignitatis diximus latè in nostro Amphitheatro de Imperio, & dominio, & aliqua infra actenus hic.

Secundo modo creatur Baro in Regno, si habens feudum, vel feuda dat vnum N. saluo Regis assensu, vt ab eo, & sub eo teneatur, & Rex assentit tali infeudationi, ex hoc constituit ipsum in Baroné, & erit Baro secundum Ifern. in d. cap. similiter, in 2. col. & in constit. post mortem, & in constit. si quis Baro, & ex hoc fit feudum quaternatum in persona vaxalli, seu feudatarij tenentis à Barone, vt per Ifern. in d. constitut. si aliquis Baro, alias si haberet vaxallos, qui non tenerét feuda quaternata, sed simpliciter vel Actenasias, etiã sub nomine feudi, nõ per hoc esset Baro sub ista dignitate vocis, & effectus, sed Capitaneus fortè, vel maior valuator secundum nomina feudalia, vt dicitur in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. Fritia de subf. lib. 1. tit. de orig. Baron. n. 39.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio VI.

T H E M A.

Rex noster in iurisdictione dominiij, & Baronij, dominiũ vtrumque habet directum scilicet, & vtile, & dando feudum vaxallo, dominus vaxalli dicitur quo ad iurisdictionem.

- 1 **R**egnum Neapolitanum, siue Sicilia de patrimonio Ecclesie, & Diui Petri dicitur esse, & Rex ipse feudatarius.
- 2 Regnum hoc ab Imperio est exemplum.
- 3 Ecclesia, siue Summus Pontifex est directus Dominus Neapolitani Regni in vniuerso sed in singulis rebus, & corporibus nihil habet, & num 5. & 8.
- 4 Rex quo ad particularia Regni feuda, & alia est directus, & utilis Dominus, & num. 9.
- 6 Imperator Dominus totius mundi in vniuerso, & res particulares Regni sunt in dominio singulorum.
- 7 Rex particulares sunt in dominio singulorum non Domini superioris.
- 9 Rex est directus utilis, et plenus Dominus.
- 10 Concesso Castro per Regem, videtur concessum omne id, quod in priuatum transire potest.
- 11 Directum dominium, & quendam superioribus remanet penes Summum Pontificem, & respectu rerum particularium Rex est directus, & utilis Dominus.
- 12 Directum, & vtile dominium non esse inconueniens, vt sit penes vnum respectu diuersorum.
- 13 Rex respectu feudorum Comitum, & Baronum habet directum dominium, & Comites, & Barones habeant vtile dominium.
- 14 Feudum, & Baronia sũt quid vniuersum, & vna eademque res potest diuerso iure censeri.
- 15 Diuersa ratio non potest dari de eo, quod dicitur in Barone.
- 16 Directum dominium esse Ecclesie in vniuerso, sicut totius Orbis in Imperatore, & Rex sit utilis Dominus respectu infeudationis, sed quo ad feuda particularia est directus.
- 17 Feuda missa deuoluuntur ad Baronem, & accipiens feudum ab aliquo modo dicatur eius vaxallus, siue seruus.

1 **H**oc Neapolitanum, siue Sicilia citra Pharum Regnum dicitur, quod de Ecclesie Romanæ, & Diui Petri patrimonio sit, & Rex ipse feudatarius, cap. ad Apostolicæ, de fert. & re iudic. in 6. cap. relatũ 10. q. 3. cap. peruenit 11. q. 1. dicit glos. & Cardin. in element. 1. §. 1. de iure iur. in 6. & in cap. relatũ 10. q. 3. Ifern. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. num. 83. in fine, & in prælud. feud. num. 38. vbi de inuestituris à Summis Pontificibus factis

2 factis Regibus, & quod † ab Imperio hoc Regnum sit exemptum, & in cap. constitutiones Domini Lothar. num. 2. vbi Liparul. add. lit. K. ex alijs, & quod † Ecclesia, siue

3 Summus Pōtifex sit directus Dominus Regni in vniuerso, sed in singulis personis, & rebus nihil habet, dicit Ifern. in prohem. Constit. Regni, cap. in prohemio liquet igitur, Capyc. in repet. cap. Imperialem, vers.

4 sexta conclusio fol. 27. sed quo † ad particularia Regni feuda Comitatus, Baronias, ceteraq; res Rex est Dominus directus, & vtilis, autoritate Bald. communiter sequuta in l. 1. C. vnde cogn. & in l. 1. C. vnde legit. & in hoc Regno est absolutum, firmat Reg. de Ponte de potest. Proreg. §. 1. num. 13. de assens. Reg. iuxta latius cumulata per Capyc. in sua inuestit. in cap. feudorum dominia, & bene discutit, & firmat Reg. Camill. de Curte in suo diuers. feud. in cap. incip. licet autē mihi, nu. 17. fol. 84. par. 1. Gramat. cont. ciuil. 47. nu. 1. & seq. ex Ifern. & alijs clarē firmat, & Reg. de Ponte in dec. Collat. Conf. 1. nu. 9. receniet inuestituras huius Regni predecessoris nostri Inuictissimi Regis factas, & † Papam in hoc Regno directum, habere dominium in vniuerso, præcitati Doctores dicunt, sicut † de Imperatore quem totius Orbis Dominum esse; plerique Doctores dicunt in l. de precatio, ff. ad l. Rod. de iact. respectu vniuersalis dominij in toto

7 Orbe, sed † res particulares consideratæ sunt in dominio singulorum, nō autem Imperatoris, siue superioris Domini, ita Bart. in l. 1. §. per hac, ff. de re iudic. & in extrauag. ad reprimendum, in vers. totius Orbis, Ias. in l. cunctos populos, lect. 1. & in l. 2. C. de summa Trinit. & fide cathol. Alberic. & Cagnol. in prohem. ff. nu. 20. firmat Hippol. Rimin. in conf. 45. num. 72. lib. 1. & latē cumulat, & discutit Bellug. in suo spec. Princ. vbi add. per col. lit. A. satis discutit, Imperatorem esse mundi Dominū, sic † de dominio Summi Pontificis in hoc Neapolitano Regno, qui habet quandam superioritatem respectu totius Regni in vniuerso, vt est dictum, sed aliorum feudorum, & particularium rerum, & singulorum corporum Regni in Regem directum, & vtilem dominium, translatum fuit in singulis dominij, & Baronij, † estq; plenus Dominus qui alienat, & concedit etiam directum dominium in Regno vbi est consuetum, dicit Camerar. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per

9 Feder. fol. 70. in fin. & 71. in princ. † & concessio Castro, per Regem concedere videtur omne id, quod in priuatum concedi potest, dicit Loffred. in suo conf. 24. num. 12. & seq.

licet neuer punctualem rationem gustauerit, quæ est quod † penes Summum Pontificem remaneret quedam superioritas, siue directum dominium in vniuerso respectu totius Regni, & respectu ipsius rerum particularium Rex directus, & vtilis Dominus sit, vt diximus, & ita communiter concluditur, & latē Afflit. post glos. & Ifern. in preclud. conf. q. 22. num. 6. & 7. Capyc. in d. repetit. d. cap. Imperialem fol. 27. d. vers. sexta conclusio, Fritia de subfeud. lib. 1. tit. quis dicitur Princeps cap. 2. colligit Liparul. ad Ifern. in cap. 1. §. præterea Ducatus, in 2. add. in princ. post nu. 12. de cap. Corrad. & si Ifer. in d. cap. 1. num. 11. de capit. Corrad. dicit, dominium non esse apud duos infolidum, non obstat, cum nō loquatur in casu nostro respectu diuersorū particularium, & respectu

12 Vniuersitatis Regni, & † non est inconueniens, vt vnus habeat vtile dominium respectu vniuersi, respectu vero rerum particularium habeat dominium directum, & dicitur Dominus directus respectu subfeudatariorum, siue feudatariorum, qui ab ipso feuda tenent; arg. l. 3. ff. de re iud. quam opinionem tenet Bald. vbi supra, Iacobin. in inuestit. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt, Laudens. in cap. penult. si vaxall. feud. priuet. in §. adeo, in tit. de rer. diuis. Ias. post alios in l. 3. §. è contrario, ff. de acquir. poss.

13 hinc est, quod † Rex noster respectu Comitatum, Baroniarum, & feudorū habeat directa iura, Comites, & Barones habent vtilia respectu Regis, quod contingit diuersis respectibus; nam Comitatus, Baroniz, & feuda respectu Regni, sunt res particulatæ respectu vero corporis, ac Vniuersitatis, quæ sub Comitatu, Baroniz, vel feudo continetur, dicitur quid vniuersum, cum feudum, & Baroniz sit Vniuersitas agrorum, vt per Ifern. in cap. quid sit inuestit. potest itaque vna eademq; res diuerso iure censerī, arg. text. in l. hinc quæritur, §. possum, ff. de pecul. hoc idem dixit glos. in const. Regni si dubitatio, in vers. faciente, videtur de mente Ifern. licet ad alium finem, in d. cap. Imperialem, in 1. par. add. col. 2. & istam opinionem tenet Capyc. in inuestit. vers. feudorum dominia, in vers. quasi vtile dominium feudi, & in vers. similiter, licet discedat, quod Comites, & Barones non habeant directum dominium respectu subfeudatariorum, sed Reg. de Ponte vbi supra eodem nu. 13. dicit,

15 quod † non potest dari diuersa ratio eius, quod dicitur in Rege, ab eo quod dicimus in Barone, si conclusio communis in Rege fundatur in iuris communis dispositione, & nō in particulari priuilegio Regis, secundum Bald.

Bald. & sequaces, & ex his, & alijs dictis per D. Regentem contrarijs respondentem d. num. 13. & seq. & alijs prædictis habetur, 16 † dominium Regni directum esse Ecclesie in vniuerso, sicut dominium totius Orbis in vniuerso est Imperatoris, & vtile dominiū esse Regis ex infeudatione illi facta, sed quo ad particularia Regni feuda, Rex habet directum dominium, quod militat etiam in Barone respectu rerum particularium Baroniz, & non obstante Constit. Regni post mortem, per Capitula Papæ Honorij subla- 17 ta, quod † feuda mixta ad Baronem deuoluuntur, & qui alicui vaxallo feudum dat, Dominus vaxalli dicitur, quod patet ex definitione feudi, & ex iuramento quod præstat, cap. vnic. de noua forma fidelit. & feudū datur, vt vaxallus seruiat, & seruire nihil aliud est, quam seruum esse, l. vxori, §. vlt. de ritu, & vsufruct. legat. & vaxallus vt libertus inquit, sed qui Domino feudum seruit, non est seruus Domino feudi, Laudens. de feudis in cap. vnic. in princ. num. 53. de his, qui feud. dar. poss. & si placet vaxallum vocare, non erit seruus, qualis describitur in l. seruorum, ff. de statu homin. in l. 1. & 2. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. sunt de iure person. instit. & ita Historici seruos distinguunt apud Diogenem Laertium, apud Zenonem.

- 4 *Rex in suis Regnis supremam habet potestatem.*
- 5 *Imperatoris quod dicitur habet locum in Rege.*
- 6 *Rex superiorem non recognoscens ea, quæ Imperij sunt, exercere potest.*
- 7 *Rex vtriusque Sicilia non subest Imperatori.*
- 8 *Rex Hispaniarum Imperatorem non recognoscit.*
- 9 *Rex Gallorum Imperatorem non recognoscit.*
- 10 *Rex Angliæ, & alij superiorem non recognoscunt.*

1 **O** Re Dei per vocem Samuelis † Rex in Regno suo est Imperator, i. Reg. cap. 8. ibi iura Reges, qui imperaturus est, per quem text. quilibet Rex in Regno suo dicitur Imperator, & in eo eandem habet prærogatiuam, quam Imperator in terris Imperij, Bald. in cap. cum venissent, de eo, qui mitt. in possess. caus. rei seruand. Andr. Barbat. in cap. post cessionem, de probat. glos. in tract. Io. de Terrarub. contra ret. ell. art. 10. tract. 3. idem Bald. in l. exempto, col. fin. C. de probat. in auth. hoc amplius, col. 2. vers. quæro an filij Regis, C. de fideicommiss. & in prohem. digestor. col. 3. vers. item nota, 2 & in d. cap. cum venissent, col. 2. dicit: † Regem in Regno Imperatorem, & posse iudicare, & scripturas suo sigillo ad probandū roborare, cum ipse Rex supremam iurisdictionem in ipso Regno habeat, & ita tenet Franc. Curt. cons. 49. col. 33. & 34. ibi non ostenditur, firmat, & sequitur Corlet. in Apostill. incip. Ciuitas non recognoscens 3 Imperatorem, de constit. immo † Rex in suis Regnis maiorem potestatem habet quā Imperator, Cardin. Alexand. in cap. quæ sint regal. Cassan. in consuet. Burgund. in rubr. 8. in glos. le Bastard. & in cathal. glor. mund. part. 5. cons. 35. cū Regna Regis transeunt ad filium, & Imperatoris Imperium non, cap. licet, de voto, vbi glos. & communiter DD. Ifern. de his, qui feud. dar. poss. num. 11. 4 vbi add. latè vers. realis, dicit, quod † Rex in suis Regnis supremam habet potestatem, Luc. de Penna in l. r. C. de conductor. col. 2. circa med. lib. 11. Loffred. cons. 1. num. 190. Boer. decif. 149. nu. 9. Frecc. de subfeud. lib. 1. de orig. Baron. num. 3. & ideo quod de Imperatore † dicitur habet locum in Rege, in l. penult. C. de donat. inter vir. & vxor. secundum Bald. notat Oldrad. consil. 131. Vt in eius de quo quæritur idem Bald. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. in rubr. de constit. 1. lect. num. 12. vbi adden-

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio VII.

T H E M A.

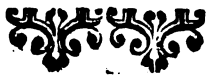
Rex in Regno suo iura Imperij habet, & fortius quia superiorem non recognoscit, & plus Imperatoris quia Regnum ad hæredem transmittit, Imperator non. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**ex in Regno suo est Imperator, & iura Imperij habet.
- 2 Rex in suo Regno supremam habet iurisdictionem, & potestatem, & num. 4.
- 3 Rex maiorem potestatem habet in Regno suo, quam Imperator in Imperio, & Regnum transmittit ad filios, & Imperator non.

adentes maximè cum in temporalibus superiorè non recognoscat, cap. per venerabilem, qui filij sint legit. glos. in pragm. sanctione, in prohem. in 1. & 2. glos. & ex quo superiorem non ¶ recognoscat ea, quæ sunt Imperij exercere potest, Alexand. conf. 2. col. 4. quod repetit in conf. 88. lib. 2. & faciunt, quæ dicit Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum, col. 12. extra de constit. & quæ notanter dicit Oldrad. in conf. 69. incip. cõsuevit dubitari, vbi de hoc valdè disputat, refert, & firmat Cassan. in d. rubr. 8. num. 25. fol. 287. in cathal. glor. mund. d. confid. 35. &

7 quod ¶ Rex noster vtriusque Siciliæ de iure non subeat Imperio, habetur in clement. pastoralis, de sent. & re iudic. Itern. in prohem. feudor. nu. 38. vbi latè addent. in vers. exemptum, Addit. in tract. 10. de Terrarubi. contra rebell. tract. 3. art. 3. conclus. 14. vers. idem Rex Siciliæ fol. 35. ater. col. 2. Bart. & moderni in l. in omnibus, ff. ad Senat. Conf. Trebell. Iason in l. cunctos populos col. 2. vers. omnes nationes, C. de summa Trinif. & fide cathol. & DD. in cap. cum à nobis, de test. faciunt notata per eundem Bart. in l. hostes, ff. de capt. & postlim. reuerf. & in specie de Regno Apulex 19. q. 3. cap. monasterium, Abb. in cap. cum inter vniuersas eodem, qui Rex vtriusque Siciliæ in omnibus suis Regnis saltem de facto superiorem non recognoscat. ¶ Card. in conf. 128. incip. quæstio quæ vertitur, Ruin. in consil. 131. num. 8. lib. 1. & ex alijs superius dictis, & de Hispaniarum Regnis, quæ a faucibus hostiũ eruerent, Reges superiorem non subsunt, glos. in cap. si necesse, de donat. inter vir. & vxor. facit glos. & ibi DD. in cap. Adrianus 63. distinct. Guliel. à Monte Ferrat. in tract. de success. Regum. in responso ad primum dubium num. 40. ¶ de Regno Gallix, quod Rex Imperatori non subit, dicit Imp. in cap. venerabilem, de elect. potest. nu. 1. & in cap. 1. nu. 1. de iure iur. Io. L. p. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. fol. 2. col. 1. quod nec de iure, nec de facto Imperatorem cognoscat, Petr. Iacob. de Aurel. in sua pract. libell. in cap. ponit omnes, quod ipse cepit dictum N. in guerra Flandrensi, vbi latè de guerra Gallix. De Rege ¶ Angliæ, similiter de Anglico dicit Luc. de Perna in l. cum pro alia, C. de colon. palest. lib. 1.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio VIII.

THEMA.

Infeudatio si fit à Rege, vel cū eius assensu nobilitat, si autem ab alio subinfeudante mediocrem nobilitatem confert.

SUMMARIUM.

- 1 Infeudationes nobilitare.
- 2 Feudi possessionem nobilitat, quia paradogium iudicij.
- 3 Feudum in iurisdictione nobilitat.
- 4 Possessio nobilitatis est habere subditos.
- 5 subfeudum quod ab alio quam à Rege tenetur, mediocrem nobilitatem confert, dum possidet.
- 6 Subfeudatarius Baronis si habet castrum cum vaxallis censetur nobilis, si in subinfeudatione Regius interuenit assensus.
- 7 Nobilitates, dignitates, & honores à Rege fluunt.
- 8 Feudum etiam inhabitatum cum regio assensu concesso, fit feudum quaternatum secundum quid.
- 9 Feudum quaternatum nobilitatem prebet.
- 10 Feudum sine vaxallis etiam si à Rege teneatur, non habet paradogium, id est nobilitatem non confert.
- 11 Feudum cum vaxallis habens etiam quod teneat ab alio est nobilis.
- 12 Feudum quodcumque per Regem concessum in feudum nobile feudatarius efficitur nobilis, & ita etiam in alieno feudo cum regio assensu ita concessum.
- 13 Feudum à Rege vel cum eius assensu in feudum nobile concessum intentio Regis ipsum nobilitare facit, qua mens est attendenda.
- 14 Intentio non verbis, sed verba intentioni famulari debent.
- 15 Sententia proponenda sunt sicut anima corpori.
- 16 Mens est radix verborum, & eius substantia prima, & cor Imperator lingua.
- 17 Lingua cedit cordi, & sub iugo mentis verba consistunt tanquam suo propria originali.

- 1 Infeudationes ¶ nobilitare dicit simpliciter Itern. in cap. 1. §. persona, circa medium

medium, si à Rege, vel cum suo assensu sint factæ, quia paradoxium confert, alias qualè qualem nobilitatem per hoc conferunt, & idem propè medium dicit idem Ifern. in cap. 1. col. 1. vers. item propter dignitatem, de cao. qui cur. vend. nempè id, quod † feudi possessorem nobilitat, quia paradoxium inducit per cap. 1. quis dicatur Dux, Comes, Marchio, illum simpliciter sequitur Guid. Papa singul. 486. vers. infeudatio, & iterum decis. 385. Tiraq. in suo tract. de nobilit. c. 7. nu. 2. † feudū an nobilitet, vel iurisdicō, & hoc propter dignitatem quam confert in suos vaxallos, vt per in d. cap. 1. de cap. qui cur. vend. sequitur Luc. de Penna in l. mulieres col. 2. C. de dignit. lib. 12. allegat text. in §. volumus, in auth. vt Iudic. sine quoquo suffragio, † premiū esse nobilitatis habere subditos, & in §. nos igitur, de defens. Ciuit. idem voluit Det. in cons. 129. factum proponitur lib. 2. Guid. Pap. decis. 415. & ex alijs Fritia vbi supra in cap. quis dicatur subfeudatarius num. 13. & etiā † subfeudū quod ab alio quā à Rege teneret, mediocre nobilitatem conferre, secundum Ifern. in cap. 1. vers. ceteri vero, quis dicatur Dux, in cap. filij nati, si de feud. fuer. controuers. & in cap. 1. §. si vero contingerit, de pace iuram. firm. sequitur Zaf. in suo tract. de feud. & eatenus durat, quatenus subfeudum possidet, cum illud alienādo extinguitur, ex notatis per Ifern. in cap. 1. in fine princ. de capit. qui cur. vend. & secundum Luc. de Pen. in l. cum neque, in fin. C. de incol. lib. 10. & † si feudatarius possideret in feudum castrum, quamuis cum mediocra vaxallorum habitationes censeretur nobilis, etiā quod à Barone feudum recognoscat, quia in concessione feudi accedit confirmatio, & assensus Regis, & videtur ab ipso Rege obtineri, per l. obtinere, ff. de verb. signif. per Frit. in d. cap. quis dicatur feudatarius num. 11. & seq. à † Rege fluunt, & resuunt nobilitates, & omnes dignitates, & honores, vt diximus, & ex hoc dicere possumus, quod hoc procederet etiā in † feudo inhabitato cum Regio assensu cōcesso, quia fit feudum quaternatum secundū quid, vt per Ifern. in Const. Regni vt de successionibus, Camer. in cap. Imperialem fol. 69. de quo latius supra in dilucid. 61. partis septimæ, & per † feudum quaternatum contrahitur nobilitas, Ifern. in d. cap. quis dicatur Dux, & in d. cap. 1. de capit. qui cur. vend. Afflic. in prohem. const. huius Regni q. 25. paulò ante finem, & si idē Afflic. in cap. 1. quis dicatur Dux, & quod habeat vaxallos copiosè, siue feudum sit nouum, siue sit antiquum, & † vbi habet à

Rege, & non haberet vaxallos, non haberet paradoxium, idest nobilitatem nō conferat, nisi Princeps fecisset eum nobilem, quod si † feudum haberet vaxallus, & ab inferiore concederetur cum Regio assensu induceretur nobilitas, igitur qui præest alicui Castro, vel villæ, vbi sunt vaxalli, dicitur habere nobilitatem, & dignitatem, vt videtur velle Io. Andr. in cap. cum olim, de præbend. Bal. ibidem cap. 1. & in cap. vlt. col. 6. nu. 88. dicit, feudum etiā quod datur à Rege, non nobilitare nisi sub se haberet vaxallos, sed videtur dicendum, quod si † Rex quodcumque feudum concederet in feudum nobile, per talem infeudationem infeudatum nobilitari, & sic etiā si alius cum Regio assensu concederet, esset idem, quia Regem dedisse videtur, & dum conceditur aliquid in feudum nobile, ab Imperatore, vel Rege in suo Regno, vel ab alio, qui ius habet conferendi nobilitatem ex declarata intentione, quia in feudum nobile conceditur, videtur feudatarium ipsum nobilitare velle, & eius voluntas ex expressis verbis est attendenda, l. cum virum, C. de fideicommiss. Hippol. Ric. cons. 85. num. 18. lib. 1. & ab ipsa voluntate non esse recedendum, l. non aliter, de leg. 3. & Rex dum † concedit in feudum nobile, mentē habuit feudatariū nobilitare, alias nō ita cōcessisset, & eius mens est attendenda, Bald. in l. quoniam indignum, C. de testam. cum non † intentio verbis, sed intentioni verba famulari debent, cap. humane aures 23. q. 1. si non dixit expresse feudatarium nobilitare, tamen ex concessione in feudum nobile habetur, ex expressis verbis, & mente, sicq; proponendæ † sunt sententiæ verbis, vt anima corpori, cap. sedילו 28. distinct. Iaf. cons. 108. num. 2. lib. 4. Bald. in cap. mandatū, de rescript. inquit: quod † mens est radix verborum, & eius substantia prima; nam cor est Imperator linguæ, & habet causam sicut mancipium in iurisdictione sua, vltra quæ idē Bal. paulò inferius dicit, quod semper est recurrendum ad intentionem disponentis, siue concedentis, quia † cedit lingua cordi, & sub iugo mentis verba consistunt tanquam suo proprio, & digniori, hinc & Baldo fuit conformis Berous cons. 104. num. 164. lib. 2. citans text. in l. fin. C. de liber. præter. corrupto titulo pro Codice de fideicommiss. & dixi in meo cons. 70. nu. 10. & seq. vnde dilucidatum remanet, facta concessione in feudum nobile à Rege, vel ab alio cum Regio assensu infeudatus, de tali feudo nobilitatur.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio IX.

THEMA.

Dominus, & vaxallus sunt correlatiua, & inter eos mutua est obligatio, & ad paria iudicari debent exceptis casibus, de quibus infra.

SUMMARIUM.

- 1 Dominus, & vaxallus sunt correlatiua, & statutū in vno extenditur ad aliud.
- 2 Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur.
- 3 Dominus, & vaxallus mutua obligatione tenentur.
- 4 Dominus feudi terribilis est.
- 5 Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, nisi statuto aliud appareat, vel ratio manifesta aliud suadeat.
Feudum cum sit beneficium gratuitum, recipiens naturaliter ad antidora tenetur non ciuilitur.

- 6 Dominus, & vaxallus sunt relatiua, & correlatiua, & statutum in vno correlatiuorum extenditur ad aliud, l. fin. C. de iudic. viduit. tollend. per quam correlatiuorum regulam, idem in Domino, quod in vaxallo dicendum est, & vterque ad paria iudicantur. dicit text. in cap. 1. in fin. de form. fidel. qui text. canonizatur in cap. 2. de forma 22. q. 5. & ibi glos. in vers. vicem patet in cap. 1. §. si enim in fin. quid sit inuest. & in cap. 1. §. fin. de milit. vaxall. qui cōtum. est, l. fern. in cap. 1. §. porro in fine, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. §. qui Domino, eodem titulo, & in cap. 1. §. fin. hic finitur lex, Feder. & in cap. 1. §. ex eadem lege num. 9. de lege Corrad. Bald. in l. si is qui, ff. de adopt. & in cap. 1. qualiter Domin. proprie. priuet. Afflic. in d. cap. 1. de form. fidelit. nu. 13. & in cap. 1. §. item qui Domino nu. 11. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. & in decif. 165. nu. 2. & dispositum in vno, censetur dispositū in alio, Afflic. in d. cap. 1. de form. fidelit. nu. 12. Aluarot. in cap. 1. §. præterea, not. 2. quid sit inuest. & vterq; mutua obligatione teneantur, tradit Rauenn. in d. cap. 1. vers. & scias secundum, de form. fidelit. vbi Schench. Baro dicit: (Dominus quoque in-

his omnibus vicem fidei suo redere debet) continere tantam iuris dispositionē, secundum Aluarot. ibi, & feudi Dominus terribilis, secundum Bald. ibidem, quo loco Ottoman. dicit notatione dignum esse, idem docuerunt Zaf. par. 7. num. 16. & par. 10. nu. 80. Rosental. cap. 9. concl. 62. nu. 6. & 7. dicit omnibus hoc in ore est & Dominum, & vaxallum ad paria iudicari, nisi apparere reperiantur statuta differētia, aut ratio manifesta aliud suadeat. per d. cap. 1. in fin. de form. fidelit. vbi omnes DD. glos. penult. in cap. 1. vers. sacramēta. de prohib. feud. alien. per Federic. facit cap. Domino committente, & ibi DD. si de feud. defunct. controuerf. fuer. Capyc. in inuest. feud. cap. feudorum dominia. §. paritas cum seq. fol. 170. & seq. Sonsbech. par. 10. num. 1. & seq. Vuesembec. cap. 9. num. 1. Hanneron. lib. 1. feud. cap. 12. Duaren. in comment. feud. cap. 13. nu. 7. Scheneid. par. 5. num. 125 & seq. Scrad. in tract. feud. par. 5. cap. 4. num. 15. par. 6. cap. 7. nu. 2. & passim par. 10. sect. 6. num. 140. 204. & 220. sect. 8. num. 18. sect. 12. num. 74. Vulreius de feud. cap. 10. num. 37. lib. 1. Intrigl. q. 62. nu. 1. 2. 3. & seq. vbi multas fallentias recenset, latē Surd. in tract. de aliment. tit. 1. q. 56. per totam, Nicol. Fuerard. in locis legalibus loco à correlatiuo nu. 11. Bald. conf. 188. vers. & ad Dominum &c. lib. 2. & conf. 97. lib. 3. Alexand. conf. 15. num. 5. lib. 1. Corn. conf. 321. in hac consulatione num. 3. lib. 4. Brun. conf. 109. num. 9. Aluarot. inter conf. Bruni conf. 121. num. 40. & seq. Io. Iacob. de Leonard. conf. 117. num. 114. cum seq. Crauett. conf. 241. num. 7. Menoch. conf. 99. nu. 133. & seq. conf. 226. nu. 163. & seq. & conf. 264. nu. 27. & seq. lib. 3. Rosental. de feud. cap. 8. conclus. 1. in glos. lit. C. & cum & feudum sit beneficium recipiens, naturaliter ad antidora tenetur non autem ciuilitur, l. sed, & si lege, §. consuluit, ff. de petit. hæred. & quod Dominus fidei suo vicissim obligatur, non tam ex feudi diffinitione quam ob fidelitatem vaxalli, & sic in quandam consequentiam ob vicissitudinis, & paritatis vicē euenire credo, dicit Rosental. de feud. cap. 1. conclus. 2. num. 9.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio X.

THEMA.

Regula prædicta quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, quindecim

decim habet fallentias, quarum prima est, quod Dominus non iurat fidelitate vaxalli, communior, & verior.

S Y M M A R I V M.

- 1 **V**axallus iurat fidelitatem Domino suo, & Dominus vaxallo non, & hac est prima fallentia, quod ad paria iudicantur.
- 2 Dominus, & vaxallus suo pares vices redere teneatur, & sic iurat fidelitatem, tamen prima opinio est verior.
- 3 Vaxallus strictius Domino tenetur, quam Dominus ei.
- 4 Periurus, & perfidus intelligitur vaxallus, non Dominus qui non iurat.
- 5 Patronus liberto suo non iurat sicut libertus patrono.
- 6 Domini fidei contra vaxallum non dubitandum.
- 7 Dominus debet iuare vaxallum, & propter tanta, qua promittit vaxallus tenetur, & ad antidora ad tantundem vaxallo.

Afflic. in decif. sua 265. num. 3. dicit dictam regulam, quod Dominus ad paria iudicatur cum vaxallis primam fallentiam esse, quod & vaxallus iurat fidelitatem Domino suo, vt in cap. 1. de forma qua vaxall. iur. fidel. cum duob. seqq. tit. sed Dominus non iurat fidelitate suis vaxallis, allegat cap. 1. de form. fidelit. cap. 1. qual. Domin. propr. priuet. & cap. Domino, si de feud. fuer. controu. inter agnat. & in cap. nullas, per quos fiat inuestit. & secundum Ifern. in d. cap. 1. de forma fidelit. & in d. cap. 1. qual. propr. priuet. Iacob. de Bellouif. in cap. 1. de form. fidelit. & ibidem Laudens. num. 8. Aluarot. ibidem nu. 7. Preposit. ibidem nu. 3. ibi, sed in contrarium est veritas, Feder. Schenc. nu. 2. & esse hanc communem interpretum sententiam, ibidem testatur Petr. de Rauenna Io. Raynaud. in §. fin. nu. 9. Aluarot. ibidem num. 2. ibique Afflic. num. 2. & Petr. de Rauenna de prohib. feud. alien. per Federic. Ardizzon. in sua summa rubr. 142. Gulielm. Hannetron. lib. feud. cap. 17. Duaren. cap. 17. num. 7. & communem testatur Iacob. de S. Georg. in vers. qui quidem inuestiti nu. 16. communiter tenent DD. in cap. 1. de forma fidelit. vbi Rauenna testatur hanc esse crebriorem refert Schench. Baro in d. §. Dominus num. 2. Iul. Clar. q. 2. 1. & 27. communem

similiter dicit Gapyc. in cap. feudorum iuramenta col. 2. §. Dominus namque, Zasius par. 7. num. 57. & si & videretur dicendum contrarium, quia Dominus in his omnibus ad quæ vaxallus tenetur Domino, in illis Dominus debet vaxallo suo pares vices redere, alioquin ipse Dominus malæ fidei est, vt in d. cap. 1. §. Dominus quoque, in tit. de form. fidelit. & in d. cap. de forma 22. q. 5. sicut ergo vaxallus tenetur iurare fidelitatem Domino, ita videtur è contra, quod videtur tenere glos. pen. in cap. Imperialem, §. fin. in vers. Sacramento, de prohib. feud. alien. per Federic. sed prima opinio est verior, & communior; nam licet Dominus tenetur vaxallo, tamen & strictius tenetur vaxallus Domino, & Dominus non iurat, quia in iure non est expressum, & si in fine dicti §. Dominus, dicatur tantum (Dominus quoque in his omnibus omnibus vicè fidei suo redere debet, quod si non fecerit, merito censetur mala, sicut ille, qui in eorum præuaricatione, vel faciendo, vel committendo deprehensus fuerit perfidus, & periurus.) ex quo ultimo verbo periurus posset dici Dominum ad iurandum teneri non potest esse, quia periurium absque præcedenti iuramento non committitur, sed aduerte, quod text. adducit simile, quod non est idem dicens, sicut ille, qui in eorum præuaricatione &c. fuerit & periurus, & loquitur de vaxallo, explicat Ifern. ibidem verbum, ille dicens, sicut vaxallus, quia siue cõsentiat, siue faciat, & perfidus, & periurus cum non de Domino intelligatur. Prima opinio verior remanet, & communior ex superius dictis, etiam argum. & patroni, qui liberto suo non iurat, vt maximè ipse à liberto ius iurandū præstetur, per l. qui bona, §. pœn. ff. de damn. infect. ratione differentie hanc vulgo esse putant, quo consuetudinibus feudalibus aliud cautum non sit, vt diximus. Sed putarem Ego id tribui honori Domini tanquam superiori, & de cuius & fide erga vaxallū minus dubitari possit, cum tant' opere ipse dilexerit, vt & feudum, idest beneficium ipsi ederet, dicit Vultei de feud. cap. 10. nu. 37. & proinde cum tali Domini primæ opinionis concludendū est quam veram, & communem dicit etiam Schencid. par. 5. nu. 135. Scrad. par. 6. c. 7. nu. 9. & seq. Vuesemb. par. 8. nu. 20. Schench. in cap. Domino num. 2. si de feud. defunct. controuers. fuer. & ex alijs Afflic. in d. decif. 265. num. 4. & seq. dicit, ex vrbantate & Dominum debere iurare vaxallum, & non desinam dicere, quod ex eodem contractu feudali, in quo vaxallus ad tot se obligat, & iurat,

jurat, Dominus vero tenetur ad antidora, ad tantundem vaxallo abiq; iuramento dicit Præposit. in d. cap. 1. de form. fidelit. & Vrsill. ad Affict. d. decis. 265. post nu. 2.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XI.

THEMA.

Dominus præcipit vaxallis in quibus habet iurisdictionem, non autem vaxalli Domino, in quem nullam habent iurisdictionem.

SUMMARIUM.

- 1 Dominus præcipit vaxallo, & in eum habet iurisdictionem.
- 2 Vaxallus nihil potest Domino præcipere, nec iurisdictionem ullam imperatuum in eum habet.
- 3 Vaxalli, & subditi habentur loco materia natura subiectione Domini loco forma natura subiecta.
- 4 Filius debet obedire parentibus, & non è conuerso.
- 5 Obedientia per obedientiam possidetur.
- 6 Vasconi nõ subsunt Regi Anglia, nisi ipsi presente.

Secunda fallentia est in materia imperatiua iurisdictionali, nam ꝑ Dñs præcipit vaxallo, & in eum habet iurisdictionem, vt in l. Imperialem, s. præterea inter duos, de prohib. feud. alien. per Federic. cap. Domino committit, si de feud. controuers. fuer. per Ifern. in cap. 1. quid sit inuestit. sed vaxallus nihil potest Domino præcipere, nec iurisdictionem aliquam habet in eum imperatiuam, sed subiectiuam; nam ꝑ vaxalli, & subditi habentur loco materia, cuius natura est subiectum passionis: Domini habentur loco forma, cuius natura est actiua in subiacentem materiam, & sicut in naturalibus materia debet esse obediens formæ, quia actus actiuorum sunt in patiente bene disposito, vt dicit Philosoph. in 2. de anima; sic in arte iuris ciuilibus vnde præceptum non facit quæ Prælatum, sed obedientia suppositorum; hæc notanter inquit Bald. in cap. 1. col. 12. de his qui feud. dar. poss. & sic etiam dicimus, quod ꝑ filius debet obedire parentibus, & non è conuerso vt notatur in l. veluti, ff. de iustit.

& iure, & propterea dicimus, quod per solum præceptum quod facit Dominus, non probatur iurisdictione Domini, nisi probetur, quod subditi obedierunt præcepto, & id dicebat Bald. in cap. de maiorit. & obed. quod ꝑ obedientia per obedientiam possidetur, & qui præcipit, & sibi non imperatur nihil in alium possidet, subdens, quod subditi desiderant presentiam Regis, & multum letentur de ipso, & ideo ꝑ Vascones dicit, quod non subsunt Regi Angliæ nisi ipso præsentente, vt notatur in l. 1. ff. de offic. Præsid. nam vt ait Innoc. in cap. quapropter, de electio. dulcius est bibere de aqua fontis, quam de aqua currenti.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XII.

THEMA.

Dominus in vaxallum delinquens, non cadit à feudi proprietate, si est Rex, aut non recognoscens superiorem, sicut priuatur vaxallus feudo in dominum delinquens, & est tertia fallentia, quod ad patria non iudicantur.

SUMMARIUM.

- 1 Vaxallus delinquens in Dominum amittit feudum, & Dominus in vaxallum proprietatem si non est Rex, vel superiorem non recognoscit.
- 2 Papa est omnis, & super omnia.
- 3 Obligatio generalis, & assensus generalis non comprehendit Ciuitates, & loca titulata, nisi expresse dicatur, & nu. 6.
- 4 Dignitas Episcopatus non venit appellatione dignitatis, quia est culmen dignitatis.
- 5 Feuda titulata differunt ab alijs feudis, quia sunt indiuidua.
- 6 Illud quod dicitur si ꝑ vaxallus delinquit contra Dominum, amittit feudum, & si Dominus cõtra vaxallum amittit proprietatem, & sic directum dominium, vt in cap. 1. qualiter Domin. propriet. priuet. non habet locum quando Dominus directus est Rex, vel Dominus non recognoscens superiorem, vt si deliquit in vaxallum, non propterea

pterea cadit à proprietate feudi, vel Regni, & hæc est tertia fallentia, quod non iudicatur ad paria, vt concludit Luc. de Penna in l. in sacris, C. de proxim. sac. serin. circ. fin. lib. 12. idem firmat Bald. in cap. 1. quib. dom. propriet. priuet. vbi dicit, quod ille tex. non habet locum in Dominis magnis, prout sūt Reges, prout dicimus in † Papa, qui est omnis, & super omnia, & sic ille text. loquens de Dominis, non habet locum, quia in generali locutione non veniunt magnæ personæ, prout firmat Luc. de Penna in loco præallegato, ideo in † assensu præstito super obligatione bonorum feudalium facta per aliquem Ducem, vel alium Titulatum non intelligitur præstitus, vt sit obligata Ciuitas, vel alia Terra, aut Castrum vbi est titulus, nisi expressè dicatur in obligatione bonorum feudalium, & Ciuitatum, aut locorum, qui sunt titulo dignitatis decorati, sicut dicimus, quod dignitas † Episcopatus non venit appellatione dignitatis, quia est culmen dignitatis, vt dicit glos. in cap. 2. de præbend. lib. 6. & notat Card. Florent. in clem. 1. not. 5. de renunc. per illum text. & Abb. Siculus in cap. solitæ 3. col. de maior. & obed. & pro hoc bonum textum, quia periculorū, de sentent. excommun. lib. 6. & quia ista † feuda titulata differūt ab alijs feudis, quia sunt indiuidua, vt in cap. Imperialē, §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. & † feuda titulata in generali obligatione nō venire sicut illud, quod alterius patris est, nec venit, vt dicit Io. Andr. in cap. ex literis, de iure patr. & ex alijs prædicta firmat Afflic. in d. decis. 267. à nu. 17. vsque ad nu. 24. ibique Vrsill. addens à nu. 10. vsque ad 21. ex alijs multis comprobatur.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XIII.

T H E M A.

Dominus Ecclesiasticus si deliquit in vaxallum, Ecclesia proprietate feudi nō priuatur, sicut vaxallus priuaretur, si deliquerit in Dominum, & hæc est quarta fallentia, quod dominus, & vaxallus ad paria iudicantur.

Quia breuis non opus alio Summario.

C Ap. primum, qualiter dom. propr. priuet. non habet locum in Domino Ecclesiastico, vt in Prælato habete vaxallos, vt si Prælatus delinquat, non propterea Ecclesia perdit proprietatem feudi, sicut illud amitteret vaxallus, si ipse delictum commisset vaxallus, vt concludit Isern. in cap. 1. §. fin. de capit. Corrad. vbi plura ad propositum ponit Afflic. in d. decis. 267. num. 24. & huius fallentia quartæ, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicentur, ratio est, quia Prælatus conditionem Ecclesie deteriorare non potest, Curt. in tract. feud. par. 2. fol. 9. & ex alijs Vrsill. ad Afflic. in d. decis. 267. num. 21. & seq.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XIII.

T H E M A.

Dicta regula non procedit in pœna conuentionali, & pacto inter Dominum, & vaxallum, & hæc est quinta fallentia.

Quia breuis non opus alio Summario.

R Egula prædicta Dominum, & vaxallum ad paria iudicari, in pœna conuentionali non procedit, nam si vaxallus promisit certum determinatum seruitium soluendum, in tempore determinato, sub certa pœna, & Dominus aliquid ei promisit, si Dominus venit contra pactum, non tenetur ad similem pœnam, ad quam tenetur vaxallus si contrauenit, & dicit Bal. in d. cap. 1. qual. dom. propriet. feud. priuet. volens, quod dictum cap. non habet locum nisi in pœna legali, & non in conuentionali, quia in contractibus non fit extensio de persona ad personam, l. miles, ff. de testam. milit. l. ita stipulatus, §. Chrisogonus, cum simil. ff. de verb. oblig. & per Afflic. in d. decis. 267. num. 25. & 26. & hæc est quinta fallentia, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur.

Dilucidatio XV.

THEMA.

Quando in Domino concurrit diuersa ratio quam in vaxallo non iudicantur ad paria, & hæc est sexta fallentia.

SUMMARIUM.

- 1 **D**ispositum in vno, non censetur dispositum in alio.
- 2 Vaxallus debet Domino reuerentiã, & nõ Dominus vaxallo.
- 3 Vaxallus nunquam agit contra Regium, Fiscum, nisi habita licentia.
- 4 Vaxallus debet cogitare Dominum suum bonum, & sanctum.
- 5 Vaxallus debet Regem Dominum timere, quia potest aliquid de facto agere.

Quando in Domino concurrit diuersa ratio quam in vaxallo, tunc non iudicantur ad paria, & ÷ dispositum in vno ex eis, non censetur dispositum in alio, argumento legis inter stipulantem, §. sacrã, ff. de verb. obligat. ibi: (hæc dissimilia sunt) faciunt notata in l. si conuenit, ff. de pact. & notat Cyn. & Angel. in l. fin. C. de indict. viduit. tollend. & propterea dicimus, quod

- 1 ÷ vaxallus debet Domino reuerentiã, sed Dominus non debet reuerentiã vaxallo, vt dicit Luc. de Penna in l. 2. C. quib. caus. colo. lib. 11. & ideo ÷ vaxallus nunquam poterit agere contra Fiscum Regium, nisi prius habita licentia, secundum Ifern. in cap. 1. de cap. Corradi, quod non est sic in
- 2 Domino, item ÷ vaxallus semper debet cogitare Dominum suum esse bonum, & sanctum, sicut libertas, vt in l. honori, ff. de obseq. Parro. præstãd. & hoc idem voluit Speculat. de accusatore §. 1. ver. ite. in libertus,
- 3 item ÷ vaxallus debet ipsum Regem timere, quia potest aliquid de facto agere, vt dicit Ifern. in tit. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. quia ha. et Rex multa priuilegia, de quibus per Afflic. in tit. quæ sint regalia, & Mart. Laud. in tract. de Princ. & hæc est sexta fallentia, vt dicit Afflic. in d. decis. 265, nu. 27. & seq.

Dilucidatio XVI.

THEMA.

Dominus repertus adulterantem vxorem vaxalli, vel cum filia, nõ potest ab eo occidi, sicut vaxallus concubitans vxorem Domini.

Quia breuis non opus alio Summario.

Dominus non potest occidi à vaxallo, si eum reperit adulterantem vxorem suã, vel eius filiam, sicut potest Dominus, è contra arg. l. marito, §. 1. & l. adulteriurn, §. liberto, ff. ad l. Iul. de adulter. nam DD. equiparant vaxallũ cum liberto, vt plures hoc dicit Luc. de Penna in l. 2. C. in quib. caus. colo. lib. 11. ac Ifern. in pluribus locis, & dixit Afflic. in d. decis. 265, num. 30. & hæc fallentiam firmat Paris de Puteo in tract. syndic. in vers. officialis offensa, Silua Nupt. fol. 74. & nonnulli relati per Boer. decis. 317, num. 1. tangam num. 6. vbi dicit, quod hoc non procederet, quando vxor Domini non fuisset, sed pellex, & ex alijs Vrsill. ad Afflic. in d. dec. 265, nu. 29. & hæc est 7. fallent.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XVII.

THEMA.

Delictum Domini in vaxallum non transfert feudi proprietatem in vaxallum, sicut è contra.

Quia breuis non opus alio Summario.

Dominus delinquens in vaxallum proprietatis feudi, non acquiritur vaxallo, sicut acquiritur illud vile dominium feudi Domino propter delictum vaxalli, vt concludit Ifern. in §. Domino committente, tit. se de feud. controuers. sit inter Dom. & agnat. ibi: (vel expone siue in alium, in quo scilicet vaxallus sit offensus) vt si verberasset familiam, id est famulum vaxalli in sigillationem, & dedecus vaxalli ff. de iniur. l. item apud, & hæc videtur verior, quia vaxallus est sub-

est subditus Domino non è contra in his, quæ tangunt vaxallum, sufficit parilitatem seruare, ex quibus verbis ita concludere. Itern. dicit Afflic. in d. decif. 265. num. 31. Domino delinquente in vaxallum proprietatem feudi non acquiri vaxallo, idem firmat Jacob. de S. Georg. de feud. in vers. dictiq; vaxalli num. 23. ibi, dicens in contrarium determinabitur, & dicetis, quod ad instantiam vaxalli Dominus non priuabitur proprietate, quia vtile est vaxallo, quia interim non tenebitur præstare seruitia Domino, cap. 1. hic fissitur lex, & incip. consuet. Regni, & hæc est octaua fallentia, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XVIII.

THEMA.

Dominus litigans cum vaxallo, non iurat de calumnia sicut vaxallus, sed contrariū resoluitur, scilicet quod in causis feudalibus nõ iuratur de calumnia.

SUMMARIUM.

- 1 **I**uramentum calumnia in causis feudalibus per vaxallum non exigitur à Domino, nec è contra.
- 2 **I**uramentum calumnia omitti non posse, & si omittatur post petitum, omnia acta sunt nulla.
- 3 **I**uramentum calumnia dari in praxi non rigere.
- 4 **I**us idem sibi dicit, quod ipse alijs dixit, & quod tibi non vis, alteri nõ feceris.
- 5 **R**omandiola pro Roncalia ubi Imperatores sollempne se congregabant.
- 6 **P**lacentia quia pulchra ita dicta.
- 7 **I**uramentum si in initio litis ex vtraque parte requirebatur nõ tamen calumnia.
- 8 **I**uramentum calumnia si in initio litis feudalis tamen Doctores dicunt hoc cessare.
- 9 **F**idelitatem semel iurata amplius vaxallus non iurat.

IN causa & feudali, quæ vertitur inter Dominum, & vaxallum, iuramentum calumniae vaxallus à Domino non exigit; ita dicit text. in cap. 1. §. in quibus, de consuet.

recti feudi, nec Dominus à vaxallo, sed Doctores ex conuenientia, & hoc maximè obtinere in Dominis Regnorum, vel aliam dignitatem Regalem habentibus, in quibus maior, & spectata integritas adest Afflic. in d. decif. 265. num. 31. per d. §. in quibus, & ex notatis per Bald. in cap. 1. §. sin autem, de controuerf. inuestit dicens, quod hæc est non fallentia, vt Dominus, & vaxallus ad paria iudicentur, sed melius Afflic. in præjud. Constit. Regni q. 12. vbi dicit & non esse verum tale iuramentum posse omitti, contra quæ respõdet Ferrar. in caut. 2. Socc. iunior consil. 59. lib. 2. quod si omittatur post fuit petitum omnia acta sunt nulla, quæ tamen & in iudicijs hodiè nõ vigent in praxi ex Paride de syndic. & alijs dicit Vrsill. ad decif. 265. num. 42. & quæ dicit Afflic. de tali iuramento calumniae mihi non placet, cum sit contra dictum §. vbi ad literam, cum iure consuetudinario feudorum iuramentum calumniae ab eo, qui ius iurandum de iure non præstatur, neque exigitur, ita expresse dicit text. in d. §. in quibus sacramentum, inquit: calumniae non exigitur, ideo etiam ex parte Domini intelligendum est, vt quod quis in alium voluit, eodem iure ipse vtatur, & hoc quidem summam habet equitatem, & siue cuiusque indignatione iustum est, quis enim aspernebitur idem & ius sibi dici, quod ipse alijs dixit, vel dicit effecit, l. 1. quod quisque iuris, & Rhadamanti lex est, teste Aristot. in 5. ethic. cap. 5. & ideo Alex. cum aliquem emendabat per præconem dici iubebat, quod tibi fieri non vis, alteri nõ feceris: Lamprid. in Alexand. qui dicit illum à Christianis hoc dedicisse, additur in d. §. in quibus, hoc Federicum Imperatorem in & Romandiola ita constituisse pro Romandiola, legendum est Roncalia, vt in cap. vnic. in princ. de prohib. feud. alien. per Lothar. Cuiac. in d. §. in quibus, Roncalia autem sunt campi supra Padur, non procul a Placentia, in quibus olim Imperatores solebat congregare sollempne. Gunterus lib. 2. Roncalia properat rapidis attingere castris. Est locus Italiae modicè seiunctus ab Urbe.

- 6 **C**ui quia pulchra sita, placet inde & Placentia nomen.
- 7 **E**t si ex Iustiniani constitutione & vtraque pars initio litis iurare cogitur, sed non calumniandi animum litem contextari, l. 2. C. de iure iur. prop. calumn. dando, & quamuis hoc iure feudorum nusquam immutatam reperitur ideo dicendum videbatur & lite inter Dominum, & vaxallum orta calumniae iuramentum in initio præstandum esse secundum regulam ab Oberto tradi-

traditam in cap.vnic. §. strenuum, de feud. cognit. tamen Doctoribus nostris placuit calumniæ iuramentum in feudo cessare, Hartman.Hartman.lib.2.pract.observat.tit. de feud. observat.46. per d. §. in quibus, de consuet. recti feudi, sed si mouetur lis inter Dominum, & vaxallū, ante quam vaxallus præstiterit iuramentum fidelitatis iurare tenetur, sed post fidelitatis iuramentū præstitum, ex quo † iurauit fidelitatē, amplius iurare non tenetur, & Dominus in effectu vaxallo obligatus est in his, in quibus vaxallus est obligatus Domino, c.vnic. §. fin. de form. fidelit. sine tamen iuramento quia Dominus non iurat, vt ex alijs Borcold. de feud. in cap. 10. num. 40. Hartman.Hartman. d.observat.46. Vultei de feud. cap.3. nu.6. lib.2. Mozz. de nat. feud. num. 136. Rosental. de feud. cap. 12. conclus. 13. in addit. lit. DD. fol. mihi 389. vbi multos congerit.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XIX.

THEMA.

Vaxallus non excipit de dolo, nec actionē famosam contra Dominum suum proponit sine venia.

Quia breuis non opus alio Summario.

Vaxallus contra Dominum suum de dolo agere non potest, argum. l. apud Celsum. §. aduersus patentes, ff. de dolo, iuncta l. 3. C. de arbitr. & hæc decima Afflic. fallentia, vt per eum in d. decis. 265. nu. 32. nec actionem famosam contra Dominum vaxallus proponere valet, Cassan. in cōsuet. Burgund. in vers. des iustices rubr. 3. vers. Ille vaxall. num. 12. fol. 108. nec accusare Vrsill. ad Affl. in d. decis. 265. num. 33.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XX.

THEMA.

Vaxallus non alienat feudum sine Domini consensu, sed Dominus suum, & directum sic, sed quan-

do cum vaxallis alienantur ipsis inuitis non fit, & ad demanium admittuntur. cōmunis, & decisa.

SUMMARIUM.

- 1 **V**axallus suum feudum sine Domini directi assensu non alienat.
- 2 Dominus proprietatem feudi alienare potest pari, vel equè idoneo sine vaxallortū consensu.
- 3 Emphiteuta si alienat sine Domini consensu, cadit à iure suo, & non alienando Dominus suum directum.
- 4 Directum dominium non subalternatur utili.
- 5 Vaxalli non alienantur inuiti.
- 6 Vaxalli de demanio effecti sunt utiles Domini.
- 7 Imperator Constantinus donauit Romanæ Papæ cum consensu Populi.
- 8 Vaxalli venditi possunt de demanio fieri.

- 1 **V**axallus † non potest suum feudum alienare pari suo: superiori, vel inferiori sine Domini consensu, vt in cap. Imperialem in princ. cum concord. sed † Dominus proprietatē sui feudi suo pari, vel equè idoneo, vel maiori sine vaxallortū voluntate, vt voluit Isern. in cap. 1. §. eadem lege, de lege Corrad. & habetur in l. 2. C. de iure emphit. Specul. de locat. §. nunc aliqua &c. vers. 93. & hæc est vndecima fallentia, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, vt per Afflic. in d. decis. 265. nu. 33. & idem
- 3 est in † emphiteota, qui si vult videri suas meliorationes, nō potest irrequisito directo Domino, & si alienat, cadit à iure suo, l. fin. C. de iure emphit. Dominus tamen directus ius suum directum alienare potest, & non tenetur emphiteotæ denuntiare, & sic hoc casu non seruatur, equalitas, siue æquitas, vt notat Salic. in d. l. fin. & ratio est, quia † directum dominium non subalternatur utili, nec superiorem cognoscit, nec Dominus causā habet ab emphiteota, & ideo sine eo Dominus cui vult suum directum alienare potest, notat Felyn. in cap. dilecti nu. 9. vers. hominibus inuitis, de maior. & obedienc. l. 1. in d. l. fin. col. 6. iuxta istum text. Barbat. in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 45. de constit. sed † in feudis prædicta vndecima fallentia non procedit in habete directum, siue utile dominium cum vaxallis, quia tunc inuitis vaxallis non alienat, nec si fuerit Rex, vt est text. in d. cap. 1. §. ex eadem lege, ibi: Dominus sine voluntate vaxalli feudum alienare

alienare non potest.) & in cap. 1. §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. habetur idem. Immo etiam si fuerit
 6 † Vniuersitas effecta de demanio, cum ipsa sit utilis dominij Domini, & Rex sine eius consensu alienare non potest, vt per prædicta iura, & est glos. notabilis cõmuniter approbata in l. inuitos, ff. de fideicommiss. libert. est etiam glos. in auth. vt nõ fiant pign. vers. formam col. 7. glos. in cap. dilecti, extra de maiorit. & obedient. & est communis regula in d. §. ex eadem lege per feudistas videlicet Iacob. de Bellouif. Petr. de Rauenn. Præposit. Aluarot. Mart. Laudens. ceterosq; ibi scribentes Iserr. in d. §. præterea Ducatus, vers. nec Dominus nu. 43. & seq. ex alijs firmat, & in Const. Regni personas, & Bald. in cap. generaliter in fine, si de feud. fuerit controuer. inter Domin. & agnat. dicit, quod
 7 quando † Imperator Constantinus donauit Urbem Romæ Papæ Siluestro, fecit cum consensu Populi, & patet in cap. Constantinus 96. distinct. & in cap. 1. §. si quis, versic. adde, dicit Hostiens. quo temp. miles, idem Bal. quod Imperator rem, & honorem suorum vaxallorum minuere non possit, nec eos inuitos alienare, reiectis contrarijs firmat in conf. 327. pridie enim consului nu. 4. & 5. vers. vltimo sciendum est, quod questio antiqua fuit &c. lib. 1. Curt. iun. in vsib. feud. pat. 6. circa finem, firmat hanc communem esse opinionem, & in conf. 174. nu. 17. communem, & veram, & magis communem testatur Iul. Clar. in §. feudum q. 28. vers. quero, eandemq; communem firmat Intrigl. in suo tract. feud. par. 1. q. 98. num. 164. & vltra feudistas firmat in d. cap. dilecti, de maiorit. & obedient. Innoc. Hostiens. Io. Andr. Ant. de Butr. Abb. & alij canonistæ, & iudicatum firmat ex alijs communibus opinionibus Ant. Gabr. in suis commun. opin. in tit. de iure quæsito non tollendo, conclus. 8. Capyc. decis. 162. vbi add. num. 1. Vrsill. ad d. decis. Afflic. 265. nu. 36. in fin. communem dicit, & ex alijs communibus opinionibus, & auctoritatibus innumeris, etiam Loffredi impugnationibus reiectis, hanc firmissimam, & magis communem opinionem esse firmo in meo conf. 86. à num. 1. vsque ad num. 48.
 8 & per totum, ibique etiam quod † vaxalli venditi possunt se ipsos redimere, & de demanio effici vltra antiquam obseruantiam, per multos ibi approbatam, adest Regia Pragmatica in titulo de officio Procuratoris Cæsaris, quod Vniuersitates Regni admittantur ad demanium petendum infra annum à die captæ possessionis, cum semper fuit communiter obseruatum ex certa,

& communioni veritate, quod vaxalli inuiti non alienantur, in dilucidat. 27. & seq. infra latius habetur.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XXI.

T H E M A.

Dominus potest offerre pugnam vaxallo, sed non è contra.

Quia breuis non opus alio Summario.

Vaxallus non potest in duellum venire, cū Domino, sed Dominus sic potest vaxallum ad pugnam vocare, dicit Iserr. in cap. 1. §. fin. de alien. feud. patern. & in cap. 1. §. si miles, de pace tenenda, Afflic. in d. decis. 265. num. 34. & hæc est eius duodecima fallentia, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, & prædictam limitationem, in casibus à iure permissis, qui sunt duo, in quibus de iure Constit. Regni duellum est permissum s3. in crimine Mæst. l. c. & homicidij clandestini, prout de his est text. in Constit. Regni Monomachiam, vbi alia per Afflic. & latè Paris de Puteo in suo tract. de duello, de iure notat Det. conf. 487. in quæstione qui etiam declarat electionem armorum competere prouocato, & in conf. 486. Magnificus plenius: hodie in hoc Regno per Regias Pragmaticas duella sunt sublata, vt ex eis in titulo de duello, & dicit Vrsill. in d. decis. Afflic. 265. nu. 37. vers. circa decisionem, & duellum est prohibitum per Concil. Trid. & per diuersas constitutiones Pontificum sub poena excommunicationis.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XXII.

T H E M A.

Rex vltra regalia, & alia superius dicta habet ordinariam iurisdictionem in vaxallos, sed vaxalli nullam iurisdictionem habent in Dominum.

Quia

Quia brevis non opus alio Summario.

Rex ultra regalia, & alia supradicta habet ordinariam iurisdictionem, & merum, & mixtum imperium in vaxallos suos, & tenentur stare iuri coram eo, & suis Officialibus, in cap. quæ sint regalia, & in Constit. ea, quæ ad decus, vt dicit Specul. in tit. de feud. §. quoniam, vers. & nota quod vaxalli, & per Ifern in Constit. Regni. Cum satis, & in cap. i. quid sit inuestit. & in cap. Imperialem. §. præterea si inter duos, & notatur in elem. pastoralis, de re iudic. in tantum quod non potest conueniri etiam eo volente coram alio Iudice sine licentia Domini, vt dicit Bald. in l. 1. §. 1. de offic. Præf. & Trb. notant Doctores in l. 1. §. & post operis, ff. de noui oper. nunt. & Bald. in d. §. præterea si inter duos, sed vaxallus nullam habet iurisdictionem in Dominum nisi subiectiuam, dicit Afflic. in d. decis. 265. num. 35. & hæc est decimatertia fallentia, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio XXIII.***T H E M A,**

Dominus vocabit in ius vaxallum suum sine venia, sed vaxallus nõ sine venia; sed aliqui dicunt ambages, cum nõ sit de iure expressum.

Quia brevis non opus alio Summario.

Si vaxallus aliquam differentiam cum Domino suo, non potest eum in iudicio sine venia vocare, sed Dominus, ita dicit Specul. in præallegato §. quoniam, in vers. 17. tit. de feud. & habetur in cap. i. de milite vaxallo, qui contumax est, & hæc est decimaquarta fallentia, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, vt per Afflic. in d. decis. 265. num. 36. sed Iacobin in suo tract. feud. contra Afflic. in vers. dictiq; vaxalli promiserunt non committere felloniam nu. 48. vbi ait hæc esse ambages, ex quo de iure expressum non reperitur, quod vaxallus teneatur veniam petere; sequi videtur Cassan. in consuet. Burg. vers. des iustices, rubr. 1. in vers. le vassalle num. 7. fol. 108. Vrsill. in d. decis. Afflic. 265. num. 28. & quod non possit Do-

nus sine venia in iudicio vocari à vaxallo, tenet Iaf. in l. generaliter num. 4. ff. de iniur. voc. & in l. si non sortem, §. libertus, putat hanc contra communem defendi posse, Ifern. in cap. i. §. si vero vaxallus in fin. de milit. vaxall. qui contum. est, Balzeran. ibidem nu. 25. in fin. num. 33. citat ad hoc Azonem in summa C. de iniur. voc. num. 21. Sonsbech. par. 11. nu. 50. Misincer. in §. poenales nu. 50. instit. de actio. Iaf. par. 7. num. 46. & in lib. 1. suorum responsorum singularium part. 3. num. 93. quod hæc tutior videtur opinio, & ex alijs Rosental. cap. 10. conclus. 23. in glos. lit. K. & cum reuerentia Dominum adendum concordant omnes, & conueniendum sit, glos. in §. si vero vaxallus, in vers. salua reuerentia, Beluif. & Ifern. num. 6. Aluarot. nu. 4. 7. & 8. Nicol. de Neap. Laudens. nu. 9. Præposit. nu. 3. Rauenn. Afflic. nu. 19. & 44. Schench. num. 2. Balzeran. num. 16. & alij in d. cap. de milit. vaxall. qui contum. est, Panormit. in cap. ceterum nu. 15. Felyh. nu. 14. & 15. Det. num. 14. de iudic. Fritia auth. 32. & ex alijs Rosent. d. concl. 23. literi I. K. M.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio XXIV.***T H E M A,**

Dominus feudi proprietatem sine vaxalli consensu pignori dare potest vaxallus non sine Domini consensu.

Quia brevis non opus alio Summario.

Quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicentur ultra prædictas limitationes, ex Afflic. adduco tres alias sequentes, quarum Prima est, quod licet vaxallus non possit suum feudum pignori sine Domini licentia, d. c. Imperiale, de prohib. feud. alien. per Feder. tamen è contra Dominus suam proprietatem sine vaxalli consensu pignori dare potest, ita concludunt Iacob. de Bellou. Bald. & ceteri scribentes in d. c. Imperialem, super glos. 1. quæ glos. istam questionem determinat, licet clarè non determinat, dicit Iacob. de S. Georg. in d. suo tract. de feud. in vers. qui quidè inuestiti nu. 16. fol. 187. ater. vers. alia disputans, ibi & est 16. limitatio, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, firmat Bercold. de feud. cap. 8. nu. 140.

PARTIS

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XXV.

T H E M A.

Vaxallus suum utile dominium in Ecclesia sine Domini consensu non transfert, sed Dominus directum suum sic, si est Rex, & capax feudi nō recognoscens superiorem, & Ecclesia capax.

Quia brevis non opus alio Summario.

Licet vaxallus suum utile dominium non transfert in Ecclesia sine licētia Domini, cap. 1. §. inde potest, in tit. de feud. alien. tamen directus Dominus potest suā proprietatem in Ecclesia sine cōsensu vaxalli dare, §. si vero contingerit, in tit. de allodijs, & est 17. limitatio, quod Dominus, & vaxallus ad paria iudicātur, quæ p̄cedit, quando Rex, vel superiorem non recognoscens, donat, alias requireretur directi Domini assensus, ut in omnibus feudorum alienationibus, & dispositionibus requiritur, quia omni iure alienari prohibentur, ut latē diximus in meo cons. 3. & dum ius permittit, quod Ecclesia potest habere feudum, ut videtur cōcludere Ifern. in Constit. Regni violentias, & in §. illud, l. Imperialis, de prohib. feud. alien. per Feder. & dicit Afflict. in dec. 361. num. 39. cum assensu directi Domini habere potest, & quando à Rege, vel superiore nō recognoscente ei donatur, & non aliter.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XXVI.

T H E M A.

Vaxallus si feudum suum pignorat Domino suo, non tenebitur Dominus fructus computare in sortem, secus est si dominus aliquod castrum vaxallo pignorat.

Quia brevis non opus alio Summario.

Vaxallus si feudum suum pignoret Domino suo, non tenebitur Dominus fru-

ctus computare in sortem, text. est notabilis in cap. 1. extra de feud. tamen si Dominus pignoret vaxallo aliquod Castrum, vaxallus teneretur computare fructus in sortem, l. 1. & 2. C. de pignorat. action. non obstat si dicatur, quod text. in cap. 1. extra de feudis, loquitur in feudo Ecclesie, & in vaxallo pignorante feudum Ecclesie, à qua illud tenebat, quia istud non est ratio specialitatis, sed ratio illius text. secundum Hostiens. ibi, & magis communiter Canonistæ, quia quando vaxallus pignorat feudum Domino, Dominus reperitur nē dum habere directum, sed utile dominium apud se de voluntate vaxalli Dominus dicitur percipere fructus de sua manu propria, non autem de aliena, nō est ergo mirum, si Dominus non tenetur compensare fructus in sortem, & sic tenendum dictum cap. 1. extra de feud. habere locum nē dum quod tenetur ab Ecclesia, sed in eo, quod tenetur ab aliquo Domino, & ita loquitur Panormit. in d. cap. 1. habetur etiam in cap. 1. de vsur. dicit Iacob. de S. Georg. in tract. de feud. in vers. qui quidem inuestiti num. 16. fol. 188. vers. quarta disparitas, & ex his patet, quod in prædictis Dominus, & vaxallus non iudicantur ad paria, & in multis alijs, ut patet ex privilegijs datis Regi, quæ non competent eius vaxallis, ut per Afflict. in cap. 1. in priviil. Princ. in tit. quæ sint regal. per Martin. Laudens. in tract. de Principe, per Ludovic. Roman. in l. Imperium, ff. de iurisdic. omn. iudic. & in tract. de privileg. Fisci, quæ Dominus directus, & Dominus utilis pro feudo sibi ipsis ad inuicem debentur, & de alijs prærogatiuis, honoribus, & oneribus, vniquitq; ipsorum gaudere debet in hac, & 12. Parte latē, & distinctē sequuntur.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XXVII.

T H E M A.

Dominus vaxallos inuitos non alienat, & alienans possunt se redimere, & redempti sūt utiles Domini, & sine eorum consensu nec Rex eos alienare potest, & alienans soluto pretio efficiuntur de demanio.

SUM.

S V M M A R I V M.

- 1 Vaxalli à Domino non alienantur inuiti.
- 2 Vaxalli de demanio eff. Et sunt vtilis Domini & Rex sine eorum consensu non alienat. & num. 5. & 6.
- 3 Imperator Constantinus donauit Romam Papa Siluestro cum consensu Populi.
- 4 Vaxallorum honor. & status ipsis inuitis ab Imperatore non minuitur.
- 7 Loffredi præfensio declaratur.
- 8 Assensus Domini nō solam non sufficit ad alienandum vaxallos inuitos, sed nec inuestitura.
- 9 Vaxalli Regij demanij sunt feudatarij, quia onera prioris Domini sub'tinent.
- 10 Refutatio Loffredi Consilij Neuz. non subsistit, & quare. num. 13. & 4.
- 11 Vaxalli non possunt cogi ad fidelitatem iurandam, etiam si cum Curia inuiti alienati fuerint & etiam dolo, fallacia, & quocumque modo se redimerint.
- 12 Vaxalli inuiti alienati possunt resistere.
- 13 Camilli Salerni doctrina contra nostram conclusionem non obstat.
- 16 Vaxalli alienati cum tota Curia transeūt, & nu. 24. & 25.
- 17 Imperator libertatem natalium sine consensu non restituit.
- 18 Liberi hominis non valet contractatio.
- 19 Affict. dictum in decis. 265. num. 33. reijcitur, & contra eum est communis opinio.
- 20 Comparatio nulla dari potest inter potentissimum Regem nostrum Philippum Quartum cum alio priuato.
- 21 Dominus successor antecessoris non heres demanialia alienare potest.
- 22 Heres suorum prædecessorum promissa attendere debet.
- 23 Vaxalli eff. Et de demanio de perse, & cum consensu Domini alienari possunt.
- 26 Delegatio inuito debitore fieri non potest.
- 27 Vaxallus Regis si venditur deterioris conditionis efficitur.
- 28 Vaxallos inuitos vendendi, etiam si consuetudo adsit. est erronea.
- 29 Ius Domini & vassalli à pari procedunt.
- 30 Princeps se, & subditos consulere debet.
- 31 Dominus etiam respectu rerum vassalorum auxiliare debet.
- 32 Vaxallus se, & feudum quod habet, nō potest sine Domini consensu in alium transferre.
- 33 Civitas alteri se subicere sine Domini consensu non potest.
- 34 Domino competit actio ad vindicandum.

subditum, si alteri se submittat, aut obedientiam Dominum recusat.

- 35 Dominus si vaxallos inuitos nō transfert, contractus est nullus.
- 36 Dominus subditos inuitos alienans proprietate priuandus est.
- 37 Dominus, & vaxallus in modo priuationis ad paria iudicantur.
- 38 Vaxalli rationes vt inuiti non alienentur.
- 39 Vaxalli de demanio venditi, possunt causare emptorem, & nouo Domino non obedire, & quare.
- 40 Vaxalli venditi possunt opere pretium Domino & effici de demanio sicut filius ob necessitate alienatum efficitur liber soluendi pretium.

Rex vaxallos inuitos non alienat, per tex in cap. 1. §. ex eadem lege, de cap. Corrad. vbi legitur (Dominus sine voluntate vaxalli feudum alienare non potest) & in text. in cap. 1. §. præterea Ducatus, vers. nec Dominus, de prohib. feud. alien. per Federic. habetur: (nec Dominus sine voluntate vaxalli ad alium transfert.) & in cap. si quis, quo temp. miles, legitur: (si quis fecerit inueltituram, vel cambium de beneficio sui militis sine illius consensu, cuius est beneficium, pro non facto habetur) & in Longobardis est tex. in l. in nomine, §. siue in lege in super, de benefic. & trib. ibi: (prohibemus vt nullus senior de beneficio suorum militum, cambium, aut præcarium, aut libellum sine eorum consensu facere præsumat, & si ista duo iura vltima videantur loqui in possessore feudi, idem est in Vniuersitate effecta de demanio cum ipsa sit, + vt illius vtilis domini Dominali et sub Regis directo, Rex ipse sine eius consensu alienare non poterit, vt præcedentia iura mandant, & est glot. notabilis communiter approbata in l. inuitos, ff. de fideicom. si lib. et. ad literam dicens: (Dominus non potest in alium alienare ius vaxalli, vel feudi inuito vaxallo) et etiam glot. in auth. vt non fiant pignorationes, in vers. formam col. 7. glot. in cap. dilecti, extra de maior. & obed. & est communis regula approbata in d. §. ex eadem lege per Feudistas videlicet Iacob. Beluif. Petr. de Rauenn. Præpos. Aluarot. Martin. Laud. ceterosq; ibi Scribentes, Iern. in d. §. præterea Ducatus, vers. nec Dominus num. 43. & seq. ex alijs firmat, & in Constitut. Regni Personarum, Roffred. in sua sūma feud. in cap. vtrum Dominus possit ius suum alienare, vers. ergo potest Dominus, & vers. sed per Constitutionem fol. 187. Zal. de feud. par. 10. num. 80. Franc. Duaren. in cap. feud. cap. 13. num. 7.

num. 7. fol. 195. Io. Raynald. in comprehens. feud. in d. §. præterea Ducatus num. 12. circa medium, vers. videamus igitur fol. 62. Io. Ferrett. in rubr. feud. in cap. quemadmodū Dom. feud. propr. priuet. fol. 229. Bursat. cōf. 350. Crauett. cōf. 963. tit. 5. Odomat. inter cōf. moral. cōf. 45. & 46. Menoc. cōf. 279. lib. 3. loquuntur in demanialibus Ducis Sabaudizæ superiorem nō recognoscentis, Bal. in c. generaliter in fin. si de feud. fuer. contr. 3 inter Dom. & agnat. vbi dicit, quod ꝑ quando Imperator Cōstantinus donauit Vrbe[m] Romæ Papæ Siluestro, fecit cum consensu Populi, & patet in cap. Cōstantinus 96. dist. & in cap. 1. §. si quis, vers. adde dicit Hostiens. quo temp. miles, idem Bald. quod Imperator ꝑ rem, & honorem eorum vaxallorum minuere non possit, nec eos inuitos ꝑ alienare, ꝑ reiectis contrarijs firmat in cōf. 327. pridie enim consului num. 4. & 5. vers. vltimo sciendum est, quod quæstio antiqua fuit &c. lib. 1. Curt. iun. in vsib. feud. par. 6. circa finem, firmat hanc communem esse opinionem, & in cōf. 124. nu. 17. communē, & veram, & magis communē testatur Iul. Clar. in §. feudum q. 28. vers. sed quæro, eandemque communem firmat Intrigl. in suo tract. feud. par. 1. q. 98. num. 164. cent. 2. art. 81. à num. 68. vsque ad 93. & latissime Port. concl. 21 num. 5. & vltra Feudistas firmant in d. cap. dilecti, de maior. & obedient. Innoc. Hostiē. Io. Andr. Ant. de Butr. Abb. & alij Canonistæ, & in l. 1. C. de nouat. comprobant Petr. de Bellapert ex Azone, Dino, & alijs, Cyn. Luc. de Penna in l. vnic. C. de capit. Ciuit. cen. exim. lib. 11. Det. in cap. 1. de probat. & in cōf. 564. in causa col. 3. in fin. num. 13. post Ias. & Angel. in §. item seruiana, instit. de action. latē congerunt Moderni Hispan. 16. col. in fine, Fab de Monte in tract. de empt. & vendit. 11. q. 3. quæst. princ. Ant. Corset. de potest. Regis q. 4. nu. 16. vsque ad num. 20. Restaur. Castald. de Imperat. q. 104. nu. 8. & 13. Alciat. cōf. 7. lib. 2. alias 77. de demanialib. qui promissionem de non alienando habebant, dicit nouum Dominum reculare posse, Ant. Sola in constitut. Sabaudizæ de pact. inter. empt. & vend. num. 65. & 66. Couar. in cap. quamuis par. 2. lib. 4. loquitur expressè de demanij Regis Hispaniarū Anna allegat. 27. vbi homo demanij potest dicere nolo esse Baronis, & si alleg. 69. conerouertit, quia vaxallum receperat nouum Dominū sine contradictione, Conf. Georg. alleg. 15. de Casalibus Cōsentizæ quos Fiscus prætendebat, posse videri, & à demanio segregare, Præf. de Franch. decis. 17. nu. 2. Duen. in reg. 215. ex multis fir-

mat, & latē more solito confirmat Tiraq. de retract. §. 26. glōf. 1. num. 78. & similiter Neuizan. inter cōf. Bruni 12. Petr. Iacob. in pract. de caus. ex quib. Domin. deb. amitt. 6 propriat. feud. & quod ꝑ Dominus non debet ad alium transferre feudum sine voluntate vaxalli iudicatum, firmat ex pluribus communibus opinionibus Ant. Gabr. in suis opin. commun. in tit. de iure quæsito non tollend. conclus. 8. Capyc. decis. 162. vbi add. nu. 1. Afflic. in tit. de prohib. feud. alien. per Federic. num. 3. 5. & 60. dicit, quod Rex ex naturali ratione non potest vaxallos demaniales eis inuitis donare Baroni &c. & licet in decis. 265. titubare videtur, tamen Vrsill. in d. decis. addens num. 36. in fine, hanc communem opinionem vt vaxalli non vendantur inuiti, quam communem firmat Aym. cōf. 241. num. 6. & 54. vbi ex pluribus est pro nobis Præf. de Franch. decis. 17. num. 4. & communem etiam ete dicit Grat. in suo respons. 147. num. 7. lib. 2. & latē Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 3. num. 51. fol. 121. hancque conclusionem ex multis firmat Sigismund. Loffred. in suis parafras. feud. lib. in vers. nec Dominus, ibi quod vaxallus &c. fol. 65. ater. & eam impugnare conatur ex pluribus.

Primo, quia consensus Domini facit alienationē feudi valere, quod corroborat dum Rex nouas constituere potest dignitates.

Secundo, quod sicut alienatio inuitis vaxallis prohibetur, ita & diuisio Ducatus, & tamen etiam dignitatum diuisio cum consensu Regis fieri potestas.

Tertio, ex eo quod vaxallus Domino volente potest feudum resutare :

Quarto prætendit, quod dicta pro nostra cōclusionē procedūt, quādo Dominus vendit vaxallos tantum recepto territorio, sed quando alienat totam Curiam valet vaxallis inuitis.

7 Hæc ꝑ quatuor fundamēta Loffredi vnicō verbe resoluuntur, & ex eis nostra conclusio magis firmatur, cum loquantur in casibus, in quibus adeit consensus Domini, & vaxalli, ergo deficiente consensu vaxalli alienatio nō procedit iuxta prædictas communes opiniones, decisiones, & auctoritates, & in proprijs terminis quod ꝑ nē dum assensus Domini, sed quod nec inueltitura Domini nihil operatur contra voluntatem vaxalli, est text. in d. cap. si quis, quo temp. miles, vbi legitur : (si quis fecerit inuestituram, vel cambium de beneficio sui militis sine illius consensu, cuius fuit beneficium, pro non facta habetur.) cum vaxalli Regij demanij ipsimet sint feudatarij, onera prio-

sis Domini soluentes ipsis inuitis, ad alium transferri non possunt, iuxta nostram fundatam, inconcussamq; conclusionem.

Nec obstat Loffredum ipsum prætere referre conf. Neuizz. 12. dicentis uonnegare, quin possit fieri alienatio cum Vniuersitate, quædo cum toto Comitatu, & hoc tantum fructus auctoritate sua, sed nullam legem allegatam; nam rogo videatur Neuiz. in d. conf. num. 107. 109. & plur. seqq. vbi innumeris iuribus, auctoritatibus, & decisâ, sic cõclusionem nostram firmat, quod feudum vaxallis inuitis alienari nõ possint, & hoc adeo est verum, quod tales subditi ab
 11 alio, quam à supremo Domino & venditi etiam in casu necessitatis, & cum Curia non poterunt cogi iurare fidelitatem, & essent laudâdi, si à tali potestate, siue per dolum, siue per fallaciam, quocumque modo se redimerent, & priori supremo Domino redirent, ex Ign. in d.l. donationes 11. col. C. de donat. inter vir. & vxor. Neuiz. d. conf. 12. num. 110. firmat, & consuetudinem Brixiz non valere, ex Boer. in lib. de custod. clau. Port. cart. 8. in fine, & cart. 17. col. 1. ita iudicatum firmat Neuiz. ibidem num. 112. &
 13 nu. 113. ex alijs firmat, quod tali casu & subditi possunt resistere, & quod Loffred. dicit & Neuiz. non negare talem alienationem, posse fieri cum Vniuersitate vaxallis inuitis, hoc quidẽ quod Loffred. præterdit. Neuiz. non dicit, vt ex suis dictis colligitur in d. suo conf. num. 118. sed dicens, non obstat, immo quod potuerit, ex quo transtulit cum Vniuersitate bonorum, & sic donando Castrum cum territorio, quia diceretur donatum cõ Vniuersitate quando donasset totum territorium Astense, tunc bene diceretur, illud Castrum, vel Villa cum Vniuersitate Comitatus venire, & sic vaxallos; licet hoc cum Vniuersitate etiam reprobaratur à iure: nisi
 14 vbi adesset cõsuetudo, ex quibus & nihil ad Loffredi propositum Neuiz. dicit, immo totum contrarium, & consuetudinem reprobat, vt dictum est, & omnes contrarios sui temporis retro validis fundamentis rejicit dictis numeris 107. 109. & seq. vsque in finẽ vbi ponit, arrestum, siue sententiam qua declaratum fuit fructus Castri concessi escapandos per concessionariũ à manu Theaurarij, seu Perceptoris generalis Comitatus Astensis, & iurisdicctio dictæ villæ, & territorij omnimodo exerceatur per officarios Comitatus Astensis, seu eiusdem loci, vt prius fuerant assueti; ergo nostra conclusio, quod vaxalli non alienantur inuiti firma remanet, & prædicta faciunt pro responsione ad decis. Putei 39. in eo, quod cõ-

tra nos tenere adducitur. Et si & Camillus Salernus addendo in prohemio Neapolitanæ consuetudinis, in vers. magna est Principis potestas fol. 44. lit. C. eandem conclusionem ex multis firmâs tribus fallentijs enervare conetur, fallentiz ipsæ nec minus obstant. Nam prima eius fallentia est, quando
 16 & tota Curia, territorium, & iura feudalia alienantur per rationem, quia multa cum Vniuersitate transeunt, quæ separatim non transire, & sic talem alienationem inuitis vaxallis valere cõcludit, ex Bald. conf. 327. lib. 1. & conf. 29. lib. 3. Guid. Pap. decis. 239. Afflict. decis. 395. num. 23. Duen. in 1. limit. suæ reg. 215. etiam in rusticum inferiorem alienationem fieri posse, ex Ifern. in cap. si quis fuerit nu. 2. quo temp. mil. & in d. s. ex eadem lege, & ordinatè procedendo quo ad Bald. in d. conf. 327. ex pluribus nostram conclusionem, etiam reiectis contrarijs firmat, & idem in d. conf. 324. dum ibi legitur: (item laudabile puto, & fortè necessarium, quod interueniat cõsensu hominum illius Ciuitatis, cuius status mutatur, vel quod manus feudatarij iurent, & legitur, & notatur ff. de fideicommiss. libert. l. inuitus, & de action. empt. l. Titius; dum hæc iura pro nobis loquuntur, nostra conclusio ex eius dictis firmatur, & loquendo in Papa, sequitur, quod Papa rei suæ est moderator, & arbiter, & quando vaxallus permutatur in alium Dominum, non quando in genus fieret vaxallus, vt quædo Rex vendit, quod sine vaxalli consensu fieri non potest, l. si.
 17 ff. de natal. restit. vbi legitur: (& patrono consentiente debet libertas ab Imperatore natalium restitui.) quæ lex etiam pro nobis facit, dum nec Imperator libertatem natalium sine consensu patroni restituit, vt ibidem firmat glos. & si idem Bald. allegat legem, & liberi, ff. de contrah. Empt. & Lintæ stipulantem, §. sacram, ff. de verb. obligat. hæc duo iura nè dum nõ dicunt, quod Princeps vaxallos inuitos alienare possit, sed
 18 liberi & hominis non valet contractatio, & sic Regij vaxalli, qui liberi dicuntur, vt in Constit. Personas, & ex alijs iam dictis, & infra dicendis, tanto minus alienari possunt; vnde Bald. nihil pro dicto allegatè facit, sed potius contra, & si aliter dixisset, esset sibi contrarius in pluribus locis supra relatis, & d. decis. Guid. Pap. 239. & ibi addentes, quod Dominus sine voluntate vaxalli nõ potest ius suum in alium transferre, adducens relatum donationem Imperatoris Cõstantini, & sic nostram conclusionem nè dum in d. decis. 239. in contrarium adducta, sed latius in decis. 560. firmat, & quod Afflict. dicit in
 decis.

19 \dagger decif. 265. nu. 33. siquidem firmat quando alienatio fit in eque idoneum, vel minore,
 20 sed nulla penitus comparatio \dagger esse potest inter Potentissimum, & inuictissimum nostrum Regem Philippum Quartum, & priuatos homines, immo nullus Rex cum Maiestate nostra comparari possit, & est sibi contrarius, vt diximus supra num. 6. contra eum Afflic. nē dum ad sunt tot iura authoritates, & communes opinionēs iam dictæ, sed particularis communis opinio ad eandē ipsius decif. 265. nu. 36. & seq. per Vrsill. ad ducta pluribus iuribus, & autoritatibus comprobata, & cum non simus in statu Mediolani, vt idem Afflic. in cap. 2. quo temp. mil. in fin. dicit, quod si quis promisit aliquā
 21 Ciuitatē in demanio tenere si nō \dagger est eius hēres, poterit ipsius vtile dominiū alienare,
 22 sed qui \dagger hēres est, non poterit, & promissa prædecessoris seruare debet, Vrsill. nu. 37. & primam Duen. limitationem in d. sua reg. 215. per Camill. Salern. adductam nec obitare, cum si bene attendatur Duen. dicit
 23 quando \dagger vaxalli alienantur de per se, & sic cum eorum contentu si superueniret assensus Domini absque dubio valeret, quia non inuitis vaxallis, quod aliter fieri non posset, iuxta nostram conclusionem, quam idem Duen. in d. sua regula ex innumeris iuribus, & autoritatibus firmat, & Ifern. in locis in contrarium allegatis, non dicit vaxallis inuitis, sed dicendo simpliciter alienari posse, intelligitur ipsis consentientibus eos alienari posse etiam rusticis, alias esset sibi contrarius in locis iam dictis vbi firmat expressē, vaxallos inuitos alienari nō posse.
 24 Circa secundam fallentiā, quod ex \dagger necessitate vaxalli alienantur inuiti, fundatam ex Alex. in conf. 25. num. 21. lib. 5. per cap. 2. in \dagger ex eadem lege Corradi, replicatur non obitare, cum d. \dagger ex eadem lege Corradi, & eius glosa totum contrarium determinat, & dum allegat Iacob. de Aren. & Bald. in l. 2. in princ. ff. solut. matrim. Iacob. de Aren. ibi num. 1. dicit, si aliquis Dominus vendat terram alij concessam in feudum, vaxallus non tenetur iurare fidelitatem, super hoc dicas, si Dominus vendit omnia feudalialia, vaxallus tunc transit cum Vniuersitate, l. quidam, de acquirend. rer. Domin. l. 1. de fund. dotal. si vero tantum terram istius vaxalli, tunc seruat istam legem, vt si non fiat deterior vaxalli cōditio compellatur, alias non, per d. \dagger ex eadem lege Corradi, & de prohib. feud. alien. per Federic. \dagger aliud, ex
 25 his videtur sentire, quando \dagger Dominus trāsfert totum Regnum, & omnia feudalialia, vaxallus tunc trāsfat cum ista Vniuersitate,

sed si vendatur terra istius vaxalli, tunc serua istam legem, vt si efficiatur alterius conditionis, non teneatur, & cum vaxallus regij demanij vendatur, clarum est, quod conditione diminuitur, ergo Iacob. de Aren. videtur cōcludere, vt vaxalli vnus terra particularis nō alienantur inuiti, maximē quod ad hoc allegat d. \dagger ex eadem lege Corradi, & cap. præterea Ducatus, qui in indiuiduo nostram cōclusionem comprobant, & idem cōcludit Bald. in d. l. 2. ff. solut. matrim. nu. 6. dum ibi loquitur de alienatione proprietatis omnium Regni Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, & feudorum, & residet penēs Regem, dum dicit, secus si per viam Vniuersitatis; nec minus dum ad hoc allegat d. l. inuitus, ff. de fideicommiss. libert. l. omnes, \dagger si fures, de vsufruct. quemadm. amitt. & l. 1. C. de nouat. per Cyn. vbi delegatio
 26 \dagger inuito debitore fieri non potest, & sic dicta iura nostram firmant conclusionem, & si allegat Felyn. in d. cap. dilecti, de maiorit. & obedient. vers. hominibus inuitis, & Iern. & Alex. nisi vaxalli per hoc deterioris conditionis emcerentur, quis negare potest, quod si vaxallus regius vendatur Baroni, deterioris conditionis non efficiatur, ergo ipsimet etiam in calu proposito concludūt vaxallos inuitos alienari nō posse, & ex iam dictis tertia talentia Camilli Salerni, quæ
 28 est de \dagger cōsuetudine vendendi vaxallos inuitos, resoluta remanet, etia quia talis consuetudo si adesset erronea esset, vt supra fundatum est, vnde contrarijs reiectis nostra conclusio firma remanet, & comprobatur
 29 efficaci ratione quia \dagger ius Domini, & vaxallia pari procedunt, d. cap. 1. \dagger ex eadem lege, de lege Corradi, vbi Aluarot. adducit text. in d. cap. 1. in fin. notat Bal. in conf. 188 dicitur, quod opus est 2. post med. vers. & ad Dominum pertinere lib. 2. vbi \dagger ad Principem \dagger pertinet conuolere non solum sibi, sed etiam subditis, quia connexus est status eorum, Afflic. decif. 24. col. 4. hoc ampliatur etiam respectu rerum, in quibus Dominus
 31 tenetur \dagger vaxallo auxilium præstare, Brun. 32 conf. 109. col. 3. ideo sicut \dagger vaxallus, & subditus non potest feudum alienare, nec se ipsum in alium transferre in præiudicium Domini sine eius contentu, Innoc. in cap. olim il secondo, de restit. spol. Abb. in cap. cum dilectus, de relig. domib. cum simil. notatis per Soccin. conf. 39. col. 2. lib. 3. vbi etiā
 33 quod vna \dagger Ciuitas non potest se alteri Domino si hijcere sine consentu Domini, nisi esset destituta omni auxilio sui Domini, de quo etiam per Bald. in cap. 1. col. 4. de iudit. in 2. lect. Brun. conf. 86. colum. 1. immo
 P 2 Domino

34 † Domino comperit actio ad vindicandū funditum, si alteri te subijciat, aut obedientiam Domino reccuset, Io. Fab. in *g. præiudiciales* col. 8. instit. de action. Abb. in cap. inter quatuor, col. fin. de maiorit. & obed. & in cap. auditis, col. 5. de præscript. eodem.

35 modo non debet † Princeps vaxallos, aut subditos inuitos in alium non transferre, cum à pari procedunt, & si inuitos alienat, contractus est nullus, & habetur pro non facto, dicit text. in cap. 2. quo temp. mil. & ibi Scribent. maxime quando subditi per talem alienationem deterioris conditionis fierent ad exemplum si alienentur in minorem Dominum, vt etiam in d. cap. dilecti, de maiorit. & obedient. tenent Innoc. Hostienf. Io. And. & alij, immo † alienans subditos inuitos, eorū proprietate priuari debet, vt est communis conclusio quam tenet Aluarot. & communiter Moderni in d. c. 2.

37 quo temp. mil. quia in † modo priuationis Dominus, & vaxallus ad paria iudicantur, vt est text. in cap. 1. in fin. de form. fidelit. & in cap. 1. qual. Domin. propr. priuet. refert, & comprobat Curt. conf. 174. num. 4. vers. immo Dominus, ergo Dominum vaxallos inuitos vendere non posse reiectis contrarijs conclusum remanet, quam ex innumeris iuribus alijs, & authoritatibus, ac opinionibus communibus firmat Mastrill. in suo copioso tractatu de magistratibus lib. 3. cap. 10. nu. 35. & seq. qui num. 36. † vaxalli demaniales non alienantur inuiti, quia eorū interest duos Dominos non habere medium, & immediatum, item quia interest non subijci subsidijs, & præstationibus, quæ de aure, & consuetudine præstatur Baronibus, item interest manere sub potentiori, & nobiliori Domino, quando totaliter venduntur à Rege alicui nouo Domino minus digno, vel minus nobili, & potenti, vt ex prædictis patet, & infra, & seq. dilucidat. quod

38 † vaxalli venditi de demanio effici possunt, & ex quo in isto casu quo demaniales venditi possunt recusare, & non obedire nouo Domino, vt per Alciat. Ripa, & alios præcitat, merito sunt audiendi, nè fiant deterioris conditionis, & nè mutant eorum status, & nè subijciatur obsequijs, & oneribus Baronis fauore ipsorū libertatis, & pro eorum interesse † offerunt Regi pretium, quod Rex prætendit cõsequi ab emptore, vt tradit Couarr. d. cap. quamuis, par. 2. §. 2. nu. 4. qui allegat Hostienf. & Felyn. in d. cap. dilecti, & Marfil. in d. §. cum quidam, & est text. apertus in l. 2. C. de patr. qui fil. distaxerunt. vbi si filius liber veditur à patre ob necessitatem, quia efficitur seruus, ideo offerendo

do pretium, potest filius ad pristinam libertatem redere, quia de libero ex venditione fuit effectus seruus, & sic eius cõditio facta deterior, quia libertatem amisit, & ex alijs iuribus, & authoritatibus latius firmamus in dilucidatione, quãdo vaxalli venditi siue per Regem, vel per alium ad demanium soluto pretio admittuntur.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XXVIII.

T H E M A.

Vaxalli vediti etiam vni soli, competit actio redimendi soluto pretio. communis, & decisa.

S U M M A R I V M.

- 1 **R**egentis Ioannis Frãcisçi de Ponte, Præsidentis Camilli de Curte, & Consiliarij Ioannis Andrea de Georgio dicentium nulla lege caueri vaxallos recemi posse, reijcitur.
- 2 Vaxallos venditos posse recemi infra annũ à captura possessionis, per Regiã Pragmaticam ordinatur.
- 3 Vaxallos venditos recemi posse, de iure communi cautum est, nu. 7. 8. & 9.
- 4 Vaxallus posse recemi de iure feudorum est, & num. 6.
- 10 Vaxalli Baronum in hoc Regno sunt, et in seruitute cum multis oneribus obligati, et in seruitute esse dici posse.
- 11 Vaxalli demaniales dicuntur liberi, & summa libertas est sub Rege viuere.
- 12 Regis nomen ad dignitatem, honorem, & potestatem pertinet, nomen Domini est potius ad tyrannidem.
- 13 Barones Domini vocantur, robusti, venatores, idest oppressores hominum.
- 14 Augustus abhorrens se vocari Dominum fecit edictum, ne Dominus vocaretur.
- 15 Rex subditos vocat amicos, & vaxalli dõminorum à lege quasi serui habentur.
- 16 Vaxallis venditis fauore pristina libertatis datur prælatio.
- 17 Vaxalli admittuntur ad demanium ratione conseruanda libertatis, & ad euitandum Dominorũ oppressiones, & sic publice vtilisatis.
- 18 Vaxalli interest vt ius, quod est pendens Regem in alium non transferetur.
- 19 Libertate nihil gratius præstari potest, & paria

paria sunt quem non esse in rerum natura, & non esse liberum.

- 20 *Mors est melior quam in amaritudine vivere, & nemo bonus nisi cum anima libertatem amittit.*
- 21 *Seruitus est mortis imago libertas vero est lumen vite nostrae, & semper pro libertate iudicandum.*
- 22 *Demanii admissio obseruata, & vnus admitti ad demanium petendum, & obtinendum decifum.*
- 23 *Libertatis, & seruitutis materia, quae omnes tangit vnus pro omnibus, vel e contra admittitur.*

ET si Præsidens Camillus de Curte in suo diuers. feud. par. 1. nu. 39. 54. 65. & seq. fol. 8. Regens Io. Franciscus de Ponte in tract. de potest. Proteg. in tit. de diuers. prouif. §. 1. num. 8. fol. 476. & seq. & Consil. Andr. Georg. in alleg. 7. num. 1. firmant, vaxallos venditos ad regium demanium admitti, nulla lege caueri, sed ex vsu Tribunalium, inueterataq; consuetudine inductum esse, de hoc valde miror in tantis viris cum nē dum hoc sit de Iure Regni cautum, sed etiam de Iure communi, vt infra.

Primo, nam habemus legem Regni, quae est Pragm. 63. in tit. de offic. Proc. Cæsar. vbi legitur: (Placet, quod de hinc in antea Vniuersitates Regni admittantur ad petendum se admitti ad regium demanium infra annum tantum à die capturæ possessionis) quæ arctat tempus petendi, tamen præcedentiam potentiam præsupponit de præterito nullo tempore definito, dum expressè mandat infra certum tempus in futurum, & dum talis regia sanctio fuit prolata de anno 1588. & prædicti Dñi deinde scripserunt talem legem Regni allegare debebant, & non dicere nulla leg caueri Vniuersitates ad regia demania, sed ex consuetudine admitti.

Secundo, duo & aperta iura per Præsid. de Franch. notata in decif. 17. num. 3. & sunt text. in l. 2. ff. de lib. ingen. esse dicit ibi: (sed interdum ita concedendum permittit, si pretium concessisset.) & in l. 2. C. de patr. qui fil. distrah. ibi: (ad ingenuitatem propriam redire) & ex §. nec Dominus, instit. de noxal. vbi Io. Fab. hoc expressè firmat, quem sequuntur omnes ibi, & alibi de materia scribentes.

Tertio, adducitur & text. in cap. 1. §. ex eadē lege, de lege Corrad. à nemine ad hoc tractum, vbi legitur: (Dominum sine voluntate vassalli feudum alienare non potest.)

Quarto, in cap. 1. §. præterea Ducatus, de

prohib. feud. alien. per Federic. vbi legitur: (nec Dominus feudum sine voluntate vassalli ad alium trāsferre, hæc enim duo iura, dum dicūt, quod Dominus feudum sine voluntate vassalli non vendat, nec in alium transferat, quid aliud determināt, nisi quod sine eorum voluntate vassalli non vendantur, nec distrahantur, & se redimere possint, si volunt.)

Quinto, adduco & text. in l. cum & postliminij ius, C. de postlim. reuerf. ibi: (qui captos ab hostibus redimerint accepto pretio redemptos suæ ingenuitati restituant.)

Sexto, text. & in l. seruum in princ. ff. de acquir. hæred. vbi legitur: (vt pristino Domino extimationē omni modo offerat, vel maneat ei obligatus, donec pretium soluat, quod libertati fauore introductum est.)

Septimo, & in l. Domino à familia, ff. ad Senat. Consult. Syllan. legitur: (fauore libertatis liber quidem fieri debet, pretij autem partem sibi cōtingentem socium consequi oportet.)

Quæ iura cum loquantur fauore libertatis, & nē quis seruus efficiatur soluendo pretium redimitur; & in casu vassallorum regij demanij, vel vt ad regium demanium reducantur, clarè procedunt, & faciunt, quia & vassalli Baronum in Regno quodammodo sunt in seruitute redacti, & libertis quædoque equiparantur, glos. in cap. 1. de milit. vassall. qui contum. est. Ifern in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. & in multis similibus, adeo quod multis oneribus obligantur Baronibus, de quibus Fritia integrum tract. egidit de autoritate Baronum contra eorum vassallos, & dum sunt sub Barone tot astringuntur molestijs grauaminibus, & seruitutibus, quod verè in seruitute dici possunt, firmat Reg. Camill. de Curte vbi supra nu. 43.

fol. 8. ater. & e contra & vassalli demaniales dicuntur liberi cum tumma sit libertas sub Rege viuere, dicit text. in Const. Regni Personar., & auth. de hæred. & falcid. ibi: (aliquā recipientes libertatem, quod merito omnes censentur liberi, qui nullo medio ad Imperialem celsitudinem, & Regiam Maiestatem pertinent, & cum alijs latè congestis per Neuizan. conf. 12. num. 95. quod communi-

ter ad hoc allegatur. Nomen quippè & Regium ad dignitatem, honorisq; potestatem pertinet; nomen vero Domini, potius ad tyrannidem, vt colligitur 95. distinct. cap. estò,

12 post princ. & 94. dist. cap. & vlt. vocantur enim tales Domini, sicut Nembrot. Robusti venatores, idest oppressores, & extinctores hominū 6. dist. in fin. vnde & Augustus abhorrens vocari Dominum fecit edi-

tum, nè vocaretur Dominus. Orat. 6. ad
 174 Augustum propè finem. † Rex enim sibi
 subditos vocat amicos, l. Diui, ff. de iur. pa-
 tronat. & vassalli, seu homines Dominorum
 ab ipsa l. quasi serui habentur, l. nec Ditius
 in fin. C. de agric. & censit. l. 2. in quib. caus.
 col. cens. Dom. & e. lib. 11. Luc. de Penna in
 d. l. vnic. C. de capit. Ciuit. conf. exim. vnde si
 175 † vassalli vendantur, omnino eis prælatio
 datur saltem fauore pristinae libertatis, quã-
 do Regis, vel alterius superiorem non re-
 cognoscens fuerant, vt bene considerauit,
 & determinauit text. in d. §. Dominus si vas-
 fallus, instit. de noxal. & eadem prælatio da-
 tur semper, quod quis de vno in aliũ trans-
 fertur, quod ibi Io. Faber ad hanc materiã
 tradit cum concordantijs latè congestis per
 176 Neuz. in d. conf. 12. & nè dum † ratione
 cõseruandæ libertatis ad demaniam terras
 admitti debere, sed etiam Baronum oppres-
 siones euitandas, & sic publicè vtilitatis ad-
 ducit Isern. in d. §. præterea Ducatus, §. nec
 Dominus, in 1. & 2. q. an liceat Regi vassal-
 los inuitos alienare, vbi multa, & finaliter
 concludit, quod semper interest vassalli, vt
 seruetur æqualitas, & potest vassallus dice-
 re: ego nolo esse vassallus alterius, quam
 Regis, interest enim meã, nè addici seruitu-
 ti, quæ præter alia dicta per Frit. vbi supra,
 & alios supra adductos erit, vt præstentur
 subuentiones, iuxta Constit. Regni Quam-
 plurimum, quas Isern. appellat collectas,
 vt ibi latius per eum, ex cuius dictis colligi-
 177 tur † interesse vassalli, vt ius, quod est pe-
 nens Regem in alium non transferatur, vt
 latius Isern. prosequendo Luc. de Penna in
 d. tit. de cap. Ciuit. cau. cens. exim. interest li-
 berũ hominẽ à regia protectione nõ exire,
 qui nõ est Dñus, sed & Rex, & vt noster Po-
 tentiss. & iustissimus Philippus IV. & Prin-
 cipes iusti libertatis sunt amatores in auth.
 cõstitutio, quæ ex ascript. & limot. in princ.
 178 & nihil alicui † gratius libertate præstari
 potest, l. Paulus, §. 1. ff. de fideicõmiss. libert.
 nihil autem dæcrius, & durius seruitute,
 quæ morti comparatur, l. quod adiones, ff.
 de reg. iur. & extremum malorum omnium
 nõ solum bello, sed etiam morte repellen-
 dum, Tull. ad Philip. 2. vnde paria sunt, quæ
 non esse in rerum natura, vel esse, & non
 esse liberum, vt colligitur ex l. qui mortui,
 179 de verbor. signific. quin immo † melius est
 mors, quam vitam in amaritudinem serui-
 tutis ductã, iuxta illud Ecclesiast. cap. 30.
 melior est mors, quam vita amara, & ideo
 libertatem nemo bonus nisi cum anima
 amittit; dicit Salust. in Catelin. & Isern. in
 20 d. vers. nec Dominus q. 2. est enim † serui-

tus quædam mortis imago, secundum Pell.
 lib. 7. cap. 17. libertas vero est lumen vitæ
 nostræ, & ideo pro ipsa libertate, & contra
 seruitutem iudicari semper debet, l. inter
 pares, ff. de re iudic. cap. vlt. extra eodem,
 ad hanc christianos restituere debemus,
 quos Christus Dominus noster sanguine
 suo redemit, cap. cum Redemptor 12. q. 2.
 non enim de libertate eos afficere seruitu-
 tem, facit l. 1. & 2. C. ne quis liber. inuit. act.
 Reipubl. geret. cogat. & sine merit. C. lib. 11.
 21 & de hoc † vera iuris conclusio est in dies
 obseruat Ciuitates, Terras, Castra, & feuda
 cum vassallis ad regium demaniam admitti,
 si vires se sustinendi habent, & ad ipsum
 demaniam obtinendum absque temporis
 præfixione admittebantur, & indifferentè
 iudicabatur admittendos esse vsque ad di-
 ctum annum 1588. quo tempore Regia ino-
 leuit Pragmatica prædicta, quod tẽpus pe-
 tendi demaniam, in annum arctatum fuit, &
 in dies ita obseruatur, & iudicatur, & Ca-
 mill. Salern. in prohem. consuet. huius Nea-
 politanæ Ciuitatis fol. 43. lit. A. & B. firmat,
 quod vnus de Vniuersitate Terræ de lo
 Zirò, fuit admissus ad demaniam petendum
 22 cum sit materia † libertatis, & seruitutis,
 quæ omnes, & quemlibet tangunt, vnus est
 admittendus, per tex. in l. si quis huc, §. quo-
 ties, qui, & à quibus, ibi: (omnium consensũ
 necessarium) vbi Roman. Angel. & alij hoc
 firmant, & Felyn. in c. cum omnes, fallent. 1.
 reg. 2. de consuet. & est etiam text. in l. 3. ff. de
 lib. hom. exhib. ibi: (nemo enim prohibitus
 est libertati fauere, & in l. fin. C. de patrib.
 qui fil. distrax. legitur: (licet cuilibet alij)
 & ex alijs in meo conf. 84. num. 1. & plurib.
 seqq. & in meo conf. 86. à num. 38. vsque ad
 num. 77. & per totum, vbi multa ad mate-
 riam dico.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XXX.

THEMA.

Ciuitas, vel locus alienatus vassalli
 se redimerint, & de demanio ef-
 fecti, & per Regium Priuilegiũ
 promissum in demanio conser-
 uari, Rex tale priuilegium reuo-
 care non debet, & sua promissa
 obseruare ipse, & sui successores
 tenentur.

SVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **M**odis quibus aliquid ligatur, eisdem dissolui debet, sic Princeps qui concessit, reuocare potest.
- 2 Privilegia Uniuersitatibus concessa esse perpetua.
- 3 Papa, vel alius Princeps concessa ad publicam vtilitatem immutare non potest.
- 4 Principi non decet contra suum privilegiū venire.
- 5 Possē non dicitur quod decenter, & honeste non sit.
- 6 Princeps concessiones à se factas non omnino reuocat, sed illas ad legem equalitatis, & iustitie reducit.
- 7 Princeps contra suum verbum venire nō valet, quia suum verbum firmissimum esse debet.
- 8 Principis in lingua extat gratia, in scriptura testimonium, & in executione commoditas.
- 9 Princeps debet habere vnum calamm, & vnā linguam, & debet esse immobilis.
- 10 Varietas in Principe est vitāda, & fidem obseruare debet.
- 11 Ciuitas, vel alius locus quādo sit de demanio per Regium Privilegium ius, & dominium vile prouentuum, & aliorum iurium ei quaeritur, ex quo Princeps reuocare non potest.
- 12 Princeps donationem à se factam iure primogenitura, & contractum reuocare nō potest, & num. 21. vsque ad finem.
- 13 Privilegium, & assensus loci effecti de demanio est fauorabile, & Regi, & subditis.
- 14 Demanij admissio per privilegium est contractus, in quo Rex promittit nō alienare, & vassalli obedire.
- 15 Privilegium Regis quodcumque in contractum transactum est irreuocabile, & eius successores etiam seruare tenentur.
- 16 Princeps licet sit solutus legibus, non est solutus lege diuina, vel naturali, & suo contractui contrariū non potest, nec de plenitudine potestatis.
- 17 Maligni Spiritus, qui sunt mōdanes, pacta seruant.
- 18 Iustitia nulla maior est illa, qua oritur ex pacto.
- 19 Deus custodit pactum.
- 20 Princeps altius peccat frangendo fidem quam priuatus.

EX quo regia demania cum Regio assensu fiunt, & sic prima facie dici pos-

1 set ꝑ eo modo, quod aliquid ligatum est dissolui potest, iuxta regulam l. nihil tam naturale, ff. de regul. iur. videtur dicendum, quod Princeps privilegium à se concessum reuocare possit eisdemq; quibus concessit derogare, per text. in l. qui fundus, vbi Scribent. C. de omni agr. desert. C. lib. 1. Alex. conf. 2. num. 59. lib. 1. Couarr. variar. resolut. cap. 6. num. 1. lib. 3. tamen hoc non substinetur ex pluribus.

2 Primo, quia de iure verum est ꝑ privilegia Ciuitatibus, locisq; habitantibus concessa esse perpetua, & debent illis perpetuo manere, per text. in l. vectigalia, C. de vectig. commiss. ibi: (nullum deberi super his supplicantium molestiam formidari) & privilegium semper durat, quia ea, quæ perpetuo conceduntur, semper, & continuè durant; dicit etiam text. in cap. quæ ad perpetuam, 26. q. 1. (quod ea, quæ ad perpetuam generaliter ordinata sunt vtilitatem, nulla commutatione debet variare) cap. perpetuo, de elect. in 6. cum similit. glos. in d. cap. quæ ad perpetuam, dicit: (ea, quæ ꝑ sic ad commune, vel perpetuam vtilitatem ordinata sunt, non potest vllus Princeps immutare, firmiter cald. in cap. 1. de feud. sine culp. non amitt. ante num. 1. & in cap. 1. de nat. feud. in princ. Ifern. in cap. similiter, circa princ. 6. col. de cap. qui cur. vend. & in Constit. Regni ea quæ ad decus, in text. quod nullus Prelatus, Alex. conf. 3. num. 6. lib. 5. Gulielm. de Pern. conf. 16. num. 1.

4 Secundo, quia ꝑ Principi non decet contra suum privilegium, & verba venire, & reuocare, dixit Io. Andr. in cap. quam dilecti, de consang. & affinit. in nouella, quem sequitur Bald. in cap. 1. §. notandum num. 2. de his, qui feud. dar. poss. Io. Campeg. conf. 2. num. 26. Io. Iacob. Leon. conf. 114. num. 125. reg. decet, de reg. iur. in 6. ex quo bene deducitur ciuili modo loquendo, id Principe non posse; ꝑ cū nemo dicatur posse, & non decet, & inhonestè possit, l. nepos Proculo cū similit. ff. de verb. signif. & d. l. qui fundos non obstat, quia loquitur in concessione in emphiteusim, ibi: (qui fundos patrimoniales iure priuato, Canone nō soluto suscepit) vbi glos. in d. verbo iure priuato, & Princeps contrarium illud modificare nō potest, nec conditionibus nouis, sed ea tantum conditione, quæ à principio inerat, quod nē dum Princeps, sed nec quilibet priuata persona facere posset, sicque illum text. intellexerūt Ifern. in cap. 1. §. fin. vers. lex qui fundos, de cap. qui cur. vend. Loffred. conf. 68. Anton. Gabr. commun. opin. lib. 3. concl. 5. num. 41. & ibi Principem modificasse illum contractum

- ¶ Cum ex causa, nē scilicet vnus fundis fertilibus fruatur, & alter sterilibus, ex qua iusta causa ꝑ Principem concessiones à se factas non omnino reuocare, sed illas ad l. æqualitatis, & iustitię reducere, & sic d.l. qui fundos, intelligit Bald in l. nuptæ, de Senat. prout nostram resolutionē, quod Princeps suum priuilegium reuocare non possit: reiectis contrarijs, & alijs multis rationibus, firmat Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 3. num. 5. & plurib. seqq. fol. 142. & seq.
- 7 Tertio, Princeps ꝑ nē dum contra suum priuilegium venire non potest, sed nec contra suum verbum, quia eius verbum firmissimum esse debet, Ias. conf. 1. num. 1. lib. 2. Cassan. conf. 64. num. 2. Bald. in cap. sanctę Crucis num. 7. in fine, de rescript. Andr. ab Exea de pact. num. 455. dicit, quod ꝑ in lingua Principis extat gratia, in scriptura testimonium, & in executione commoditas, & idem Bald. in consil. 327. pridie lib. 3. dicit, quod Princeps id, quod concedit, reuocare non debet, & subdit, quod veritas, & varietas, & vacillatio, est legibus inimica, & doli mali matertera, vnde maximē Principibus conuenit illud verbum semel locutum est Deus, quod scripsi scripsi, ꝑ & Princeps habet habere vnum calamus, & vnam linguā, & nō plures, quia scriptum est, quæ processerunt de labijs meis non faciam irrita, & ꝑ Princeps debet esse immobilis sicut Lapis Angularis, & sicut Polus in Cœlo, vt eleganter dixit idem Bal. in cons. 179. lib. 3. Curt. iun. conf. 142. num. 8. & cons. 170. nu. 41. & seq. Gramat. conf. 6. num. 5. Albert. Brun. inter conf. feudal. 117. num. 92. & seq. Det. conf. 292. num. 9. conf. 578. num. 19. & cons. 687. num. 19. & in l. nemo potest mutare nu. 1. vbi Cagnol. in fin. ff. de reg. iur. Marsil. singul. 161. Roland. à Valle conf. 2. num. 153 lib. 1. Ioan. Iacob. Leon. inter conf. feudal. Brun. conf. 117. nu. 92. Boss. in tit. de Principe nu. 9. 19. & seq. Andr. ab Exea vbi supra nu. 455. & de varietate in Principe vitanda, & de fide ab eo obseruāda plura ponit Luc. de Penna in l. prædia, C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. in 18. arg. part. negatiuæ, faciunt tradita per Hieron. Magon. in tract. de securit. & saluo conducto 2. par. 2. pag. vbi dicit, quod licet fides non sit seruanda delinquentibus, id tamen non procedit in Principe, cuius honori, & dignitati multum conuenit, vt eius saluus conductus seruetur, cum non deceat aliquē sub fide Principis decipi, l. 1. C. de his, qui ven. xtat. impetr. Hippol. Riminal. conf. 13. num. 21. & seq. fol. 58. lib. 1. & fides est etiam hæreticis seruanda, vt Ioan. Montan. facit vtile tractatum in libros tres distinctum, vbi multa ad materiam respondens cōtrarijs satis doctē, & cum exemplis, & etiam de fide seruanda rebellibus, facit alium librum, & est quartus liber, & demū facit tractatum de iuramento, quod à tiranno exigitur cum multa doctrina, & eruditione pertractat, & discuti omnia digna videri, sed redeunda ad nostram resolutionem demanialem dico, quod ꝑ quando aliqua Terra, siue locus efficitur de demanio Regis assensus, & priuilegium amplum fieri solet, ex quo ius, & dominiū vtile prouentuum, & aliorum iurium Vniuersitati quæsitum fiet, vt in indiuiduo determinat Bald. in d. l. qui se patris, vbi & sic dicit: Principē posse suum priuilegium merè gratuitum, etiam absque causa reuocare; limitat nisi iam dominium directum, vel vtile ex Principis concessione translatum fuerit; quod sequitur Felyn. in cap. quę in Ecclesiarum, de constit. num. 51. vbi inquit, quod quæsitum mediante Principe non reuocantur ab eo, idem dixit Alex. conf. 3. num. 6. lib. 5. Ant. Gabr. qui plura refert lib. 3. commun. opin. tit. de non tollendo iure quæsitum conclus. 7. nu. 3. & 5. ad hæc faciunt, quæ dicit Paul. de Gastr. in suo cons. 164. num. 16. lib. 3. vbi resoluit ꝑ Principem non posse reuocare donationem à se factam alicui iure primogenituræ in præiudicium illorum, quibus ex ipsa donatione ius quæsitum fuerat, sequitur Deti. conf. 468. num. 28. & cons. 498. num. 19. Socc. iun. conf. 108. num. 3. lib. 1. Burg. de Paz in prohem. II. Tauri num. 331. Molin. de primogen. Hispan. lib. 4. cap. 3. nu. 15. 20. & seq. ex multis firmat.
- 13 Regius ꝑ assensus, & priuilegium cuiuscumque Terræ reemptæ, & receptæ ad regium demaniū, nē dum est fauorabilis vassallis, sed respectu Regis Regni cum vnione feudi ad coronam, seu ad demanium Regiū, fauor sit ipsi Coronæ, & Regno, quod de facili fit, vt flumina de facili redeunt ad mare, vnde progrediuntur, secundū Innoc. in cap. inter dilectos, de excess. Prælat. Bald. in cap. 1. de feud. March. hinc glos. in Const. Regni Consuetudinē prauam, de præscript. dicit, quo daretur feudo dominantis loquētis, facultas petendi membra, & partes sui corporis reintegrari, & congratularetur re vnione facta ex ipsis, Luc. de Penna in l. originarios, C. de agric. & cens. & Bald. in cap. 1. de feud. March. dicit, quod quando feudum reuertitur ad dominum, censetur fertilior annus, & nō noua acquisitio, & hæc re vnionis, & admissionis ad regium demanium, priuilegium non fuisse purum, & simplex, quia nō omnino gratuitum; nam ꝑ ex sup-
- 14 plica-

plicatione vassallorum volentius eos redimere à venditione alicui facta, & efficere de demanio Regis soluto pretio, & responsione, ac consensu, & responsione Regis, vel Proregis, facta relatione per eius ministros, initus fuit quidam contractus, per quem supplicantes tenentur obedire Regi, & in suo demanio permanere, & Rex tenetur illos non alienare, sed in suo demanio conseruare, vt in terminis declarat Alexand. in conf. 101. col. 1. vers. sed dictum priuilegium lib. 1. & conf. 116. col. 3. vers. 6. lib. 6. & tanto magis expedito priuilegio, alsésus, & admissionis ad regium demanium, vbi solitum est promitti in alienatione Terræ effectz de demanio, nec secundogenito filio, nec pro dote, nec ex alia quauis vrgentissima, & necessarissima causa, nec pro bono publico per Regem dari, sed semper in regio demanio tenere cum alijs amplissimis clausulis, in talibus priuilegijs apponi solitis, vt vidi præcedente supplicatione, & facta responsione, & priuilegiū, ipsum priuilegiū in contractum transiisse, nulli dubiū esse debet, secundum Bart. in l. omnes populi 3. quæst. princ. quem communiter DD. ibi sequuntur, dum dicit, quod si concedatur priuilegium immunitatis venientibus ad habitandum respectu ipsius, tale priuilegium transit in contractum innomiatum, dō, vt facias, quia eo casu ex vtraque parte perfectus, & 15 irreuocabile efficitur. Item ꝛ similia priuilegia concedi solent, semper propter grata, & accepta seruitia, ex quo similiter irreuocabilia sunt, vt pulchrè Afflict. ex multis in Constit. Regni Ea quæ ad decus, sub rubr. quod nullus priuatus, col. 2. lib. 1. vbi dicit, sēper quod Rex promittit ob grata, & accepta seruitia vigore contractus ad ipsius obseruantiam semper obligatus est, & est communis opinio à qua non est recedendū, sequitur, & refert Io. Iacob. de Leon, inter conf. feud. 114. nu. 257. & seq. plura Rom. conf. 435. in præsentī col. 4. maximè quod prætextu talis priuilegij Rex lucratur iurisdictionem saltim primarum causarum seruitia feudalia præcedenti Baroni debita, vel cui Rex concesserat, & alia obsequia, & seruitutes, quæ habent perpetuam commensurationem, & cum promissione de semper in demanio tenendo reuocare non potest, quia dolum committeretur, l. dolum, ff. de dol. & l. cum mihi seruū, quæ opinio est ipsa veritas, quia eo casu priuilegium transit in contractum, & efficitur irreuocabilis etiam secundum Innocent. in cap. nouit, de iudic. in cap. in nostra, de iure iur. & Petr. Belluc. in specul. Princip. rubr. 2. supra num. 30. &

latius in rubr. 11. num. 15. tale, & quod- 16 cumque ꝛ priuilegium in contractum transactum à Rege, eiusq; successoribus reuocari non potest, iuxta item eorum ꝛ. quod si actor, & ꝛ. ex his, ff. quod cuiusque vniuersis, Innoc. in d. cap. in nostra, de iure iur. glof. & Bart. in l. quod semel, ff. de decret. ab ordin. fac. & in l. omnes populi, in 4. q. 3. princ. de iustit. & iure, sequitur ibi Io. Bapt. de S. Seuer. Io. Monfor. & Thom. Parpal. per plures rationes, & præcipua mihi videtur illa, quæ dicit, contractus sunt de iure gentium, & ideo Princeps, & eius successores seruare tenentur, cap. 1. de nat. success. feud. cap. 1. de probat. nam licet Deus principibus subiecit leges, non tamen contractus, quia esset contra ius gent, & contra illam naturalem iustitiam, quæ ex contractu oritur, secundum Bald. Paul. & alios in l. digna 17 vox, C. de legib. & licet ꝛ Princeps sit solutus legibus, non tamen est solutus lege diuina, vel naturali, in qua sunt actus sui, clem. 1. de offic. ordin. Det. conf. 48. vbi post Paul. de Castr. in d. l. digna vox, dicit, quod Princeps contractui suo contrauenire non potest, nec de plenitudine potestatis, Det. Idem in conf. 101. secundo dubio, Soccin. conf. 4. lib. 3. Igneus in repet. l. donationes quas, col. 3. de donat. inter vir. & vxor. Sarg. in enchiridion militare conf. som. virid. lib. 1. Curt. conf. 177. in fine, Bart. conf. 20. pulchrè num. 5. lib. 1. dicit, quod insolidum, & inauditum est, Principem pactum non seruare; 18 nam & etiā ꝛ maligni spiriti, qui sunt mendaces pactiones, quas cū hominibus habent seruant, dicit Sot. in 4. sentent. distinct. 34. sequitur, & refert Dodus in sua apolog. car. 20. & exemplū vnus Demoni ponit Barbat. cap. 1. de probat. col. 11. & ideo Aristot. scribens Alexandro illo Magno: Pacta illa serua, alias malus exitus sibi eueniet, refert, & sequitur Curt. sen. cōf. 68. Dñus Ioānes in 19 princ. col. 2. nulla enim ꝛ iustitia maior est illa, quæ oritur ex pacto, & contractu, Bald. conf. 36. lib. 3. & constitutio, pacta seruabo, processit à Deo, vt in 5. prouerb. Fili, qui spondidisti, illaqueatus es, ex verbo oris tui; referunt Moderni in tract. de perfecto clerico fol. 74 par. 2. Neuizan. d. conf. 12. nu. 23. ex alijs multis affirmat. & ideo Laure. in l. non amplius. ꝛ. in fine, ff. de leg. 1. probat, quod ipse Deus si vellet nobiscum contrahere, obligaretur ex contractu, pro quo 20 facit 3. Reg. c. 8. ꝛ Dominus Deus Iidrael, qui custodit pactū, & multo magis Princeps qui animal rationale, & mortale est, quem nulla lex, nullus Senatus potest eum abdicare à lege naturali, vel dictamine rationis, aut

Vassalli, qui pretio soluto effecti sūt de Regio Demanio, si ob necessitatem, vel alia de causa vendantur, pretium Vniuersitati ipsorū debetur, & non Regi, qui etiam bona ab aliquo pro bono publico capta ad pretium tenentur.

S V M M A R I U M.

aut legis æternæ quo fit, quod in omnibus Principum contractibus sperari debet bona fides, quam in contractibus priuatorum, secundum Bald. in tit. de pace Constant. §. quia vero, Præpos. in cap. 1. de natur. feud. Ias. in §. actionum col. 1. instit. de action. & in l. Insulam col. 10. ff. de verb. oblig. & dicit Corn. in repet. l. si pascenda, C. de pact. 2 q. princ. quod forus fori, & forus poli concordant in hoc, quod pacta seruentur, quia Deus hoc vult: cum non seruans pacta, frangit fidem, & mentitur, quod est graue nō solum contra ius ciuile, sed apud Deum; & Xenofont. de laudibus Agesilai sol. 9. dicit: magna, & præclara res est cum alijs vilis omnibus † Imperatorem ligari, & contra suū contractum venire non posse, ex multis auctoritatibus, & rationibus firmat Neuizan. d. conf. 12. num. 23. & seq. & in fine decisum firmat multa Rebuff. in suo respons. 146. Hippol. Rimin. d. conf. 18. num. 111. nec in contractu cōditionali pendente conditione, qui nu. 112. dicit, q̄ † altius peccat Princeps frangendo fidē, quā Imperator, Bal. conf. 324. examinanda sunt col. 1. lib. 1. quod si dicatur sanus vir, qui promissa non seruat, quin imo fidē frangere grauius est, grauius grauioribus, grauius, & ex pluribus viris grauissimis. est dictum, quod magis expedit, vulgo quod à viris bonis nascuntur, quā bonæ rei substantia à viris ignotis, & Bal. appellat substantiā bonæ rei, quod tibi non vis, alteri nē feceris, scribit & alibi Bald. con. 24. ius Abbatialis lib. 3. q̄ fides contra ius non seruari, est mentiri, 1. dolus, ff. ma. dati, abominabile vero, & horribile est mendacium, & stellionatus in ore Principis, & congruum esset dicere omnes contractus Principum esse bonæ fidei speciali iure dignitatis sup̄, & ad idem tradit Bal. conf. 275. quod pro regula in fin. lib. 2. sicut Princeps non est Dominus alimentorum, nec est Dominus contractuum, qui inceperunt prædecessores, Crauet. conf. 241. num. 19. & firmat idem Beluit. Rimin. conf. 65. num. 32. lib. 3. Principem à contractu suo, & prædecessoris retrahi, † nec reuocare posse vltra prædicta firmat Reg. Carol. Tapia in l. fin. c. 11. 2. par. ff. de constit. Princ. nu. 1. & seq. fol. 247 & de omnibus dixi in meo conf. 86. a nu. 82. vsque ad num. 122. inclusiue, & ex innumeris auctoritatibus, & cōmunibus opinionibus firmat Rotental. de feud. cap. 3. conclus. 21. per totam, & in glos. lit. F.

- 1 **V**endito loco vassalli, qui semper in demanio extiterunt pretium spectat Regi.
- 2 Vendito ab aliquo Barone loco cum vassallis, qui se redimerūt, pretium spectat vassallis.
- 3 Princeps ex causa priuās aliquem alienius rei hoc facere non debet, sed tenetur ad pretium.
- 4 Princeps in loco eff. Eo de demanio nihil habet nisi protectionem, & administrationem iustitia.
- 5 Rex promittens semper in demanio tenere alienare non potest, & si alienat, pretiū spectat Vniuersitati.
- 6 Principis sunt omnia quo ad protectionē aliqui dicunt, & alij solum quo ad iurisdictionem.
- 7 Iurisdicchio particularis Terra effecta de demanio per solutionem pretij est ipsius Vniuersitatis.
- 8 Vassallus amittens feudum non sua culpa, sed Domini, Dominus tenetur providere de alio feudo.
- 9 Ciuitas voiens facere passagium per agrū alienum tenetur ei soluere pretium, sic Iud. x domum communem derogat resisti, cienda est parti innocenti.

IN hoc distinguendum mihi videtur:
1 Primo, si † venditur locus, qui semper in demanio stetit, & nunquam pretio se redemit, & Rex vendit ob suam necessitatem, tunc pretium ad ipsum Regem suumq; Fiscum spectat.

2 Secundo, si aliquis Baro terram quam habet, alteri vendit, & pretio soluto ipsa Terra se redemit, quia Vniuersitas effecta fuit

fuit Domina iurisdictionis prouentuum, & aliorum iurium, & Regi data fuit incomendatio, & administratio iustitiae tantum, per Officiales quolibet anno per eum, vel per Proregem eligendos, & cum prouisione Vniuersitatis pretium, ad ipsam Vniuersitatem eiusque utilitatem spectare debet, iuxta text. in l. 2. quib. ex caus. pro libert. prem. accip. ibi: (vti eorum Domini pretium à Fisco accipiunt) & in l. venditor, ff. si constat ff. commun. prae. legitur: (non aliter hoc facient, nisi prius totum salarium pro hoc Domino praestet) estque; glos. notabilis in l. si locus, in vers. praestare debet, ff. quemadm. seruit. amitt. per quae iura, & glos. notatur Principem pretium soluere tenetur, etiam si res pro publica utilitate accipiatur, vel detur, siue vendatur, voluerunt l. ser. in c. 1. ff. similiter, num. 27. de capit. qui cur. vend. Afflict. in prohem. constit. q. 4. num. 8. & in decis. 321. nu. 16. Archidiaconus in cap. per principalem q. 3. Bald. in l. fin. ff. Titius, ff. de pig. actio. & in l. 2. in fin. dicit, quod Princeps, qui priuat aliquem ex causa de dominio rei suae, quod hoc non potest facere gratis, Det. in reg. 10. quod nostrum, ff. de regul. iur. num. 3. Angel. conf. 139. & sit omnibus, col. 3. vers. nec obstat, ff. si constat, ex alijs firmat Hippol. singul. 634. & etiam si per legem generalem, vel ob publicam utilitatem, Princeps de re alterius disponat, tenetur ad pretium, Afflict. in d. decis. 321. num. 17. & ex alijs Ias. in l. Barbarius, ff. de offic. Præt. nu. 36. Felyn. in cap. quae in Ecclesiarij col. 3. de constit. dicit, quod licet ex causa possit Princeps vni auferte rem suam, & dare alteri, tamen illud est verum, dummodo soluat pretium rei illi, cui aufert, si hoc in casu quando rem alterius alteri dat, vel vendit, tanto magis si terra effecta de demanio, quae de proprio soluit pretium, & ab xre alieno ipsiusmet terrae, vel alia ex causa alienatur pretium villo modo Regi, nec eius Fisco debetur; sed & ipsi terrae, in qua ipse Rex nihil habet, nisi protectionem, & administrationem iustitiae per suum officialem, per ipsum, siue ipsius nomine eligendum, cum stipendio ipsius Vniuersitatis, & eo maxime si Rex, siue Prorex quando Terra de demanio Regis se efficit de pecunia sua, Regi incomendata se dedit, Regium obtinuit & privilegium de semper in demanio manutene- re, & nulla ex causa alienari permittere, adeo quod privilegium, & promissio transiit in contractum, & nulla modo contrauenire potest, & late fundatum est supra in praecedenti dilucidatione, & Vniuersitas per solutionem praetij redemptionis suae effecta

fuit Domina prouentuum, & aliorum iurium, si Terra deinde venditur, pretium ipsi Vniuersitati Domine debetur, & non Regi, immo si Rex habuisset restituere, & soluere ipsi Vniuersitati tenetur, vt supra fundatum est, & illud, quod dicitur omnia sunt Principis, intelligitur de fiscalibus, vt subdit Archid. vbi supra, qui allegat Odofredum in l. bene à Zenone, C. de quatrien. praescript. & ita intelligitur, litem si verberatum, & l. Lutius, ff. de euis. qui Archidiaconus hoc idem tenet in cap. quamuis 24. q. 8. contra Hostiens. in summa de praescript. versic. quae exigantur, vbi dicitur, & omnia sunt Principis quo ad protectionem maioris dominij, immo solum quo ad iurisdictionem generalem, & allegat Speculat. in tit. deser. ff. quoniam, versic. 23. quaeritur, idem tenet Abb. in cap. si diligenti, num. 2. de praescript. dicens, quod licet Imperator sit Dominus totius Orbis, l. de precatio, ad l. Rod. de iact. tamen id intelligitur respectu iurisdictionis, & protectionis, non autem ratione proprietatis, & ratione vniuersalis iurisdictionis est Principis, sed & iurisdictionis particularis Terrae effectae de demanio per praetium solutum ex propria pecunia est ipsius Terrae, licet exercitium ipsius sit, penes officialem per Regem, siue Proregem eligendum, Hippol. R. imin. d. conf. 19. num. 72. & seq. per multa firmat lib. 1. Angel. Aret. in l. h. col. 2. de appell. recip. licet non allegat Archid. expresse dicit, quod illi priuato debet rescindi extimatio rei suae, per text. in d. l. venditor, ff. si constat, idem Bald. & Angel. in d. l. item si verberatum, ff. 1. qui Ang. clare in conf. 137. incip. visis omnibus istis, & informationibus col. 3. Abb. in recollectis suis in cap. omnes leges col. 4. dist. 1. allegando glos. in d. l. si locus, & Bart. in d. ff. Titius, facit glos. in cap. 1. ff. ad huc, vers. non potest, de pace iuram. 8. quae dicit, & quod si vassallus perdit feudum sine culpa, sed ex facto Domini tenetur Dominus de alio feudo ei providere, per quam glos. ibi inserta Bald. col. 7. quod si Papa aufert beneficium vni sine culpa, & causa tenetur ei providere de alio simili beneficio, firmat Io. de Terrarub. in tract. contra rebell. artic. 10. tract. 3. in addit. octauae conclus. vers. ad interesse sol. 99. Innoc. & Imol. in cap. nisi cum pridem, de renunciat. Io. Andr. in reg. quod ab hoc causa, de reg. iur. in 6. in memorialibus ex alijs Ias. in l. quoties, C. de reuendic. num. 13. & ibi add. Bal. in d. l. 2. ff. quib. ex caus. pro libert. Princ. accip. dicit eleganter, quod si Civitas vult facere suffragium per agrum alienum, debet ei soluere pretium, & similiter dicit, quod

si lucet

si Iudex propter delictū vnus consortis destruat domum communem, tenetur totius innocenti socio soluere prætium partis suæ allegata etiam l. mulier in opus salinarum, ff. de capt. & postlim. reuerf. & quod notatur in l. ff. de iustit. & iure, & in l. r. C. de seru. C. lib. 12. & subdit, quod licet Princeps ex causa priuat aliquem dominio suo, non tamen gratis hoc faciet, per illum text. per quem concordat glos. prædicta, licet dicat nõ seruari, in d. l. si locus, ff. fin. ff. quemadm. seruit. amitt. & Bart. in d. l. fin. ff. de pig. actio. & in l. actenus, ff. r. ff. de aqua pluuiarum arcenda, quam declarationem etiam ponit Angel. vbi supra, & clarius in d. conf. 137. & pretium Terræ effectæ de demanio, tanquã de re propria peruentum est ipsius Vniuersitatis, & non Regis, & si Rex cœpit ad restitutionẽ tenetur; ex superius breuiter dictis, ex quibus dilucidatio nostra absq; dubio procedit, & multa dixi in conf. meo 86. à num. 23. vsque ad num. 133. quia transiuit in contractum, quando se effecit de demanio quem reuocare non potest, ex multis Rosental. cap. 3. concl. 21. glos. lit. G.

se, & emptori præferri, sed agnatus ipsi Domino præfertur, cap. 1. ff. porro in fin. tit. qual. olim. por. feud. alien. vbi glos. Iacob. de Bellouif. Bal. Mart. Laudens. & alij, Ifern. Iacob. de Bellouif. & Bald. qui hanc opinionem dicunt, eque Mart. Laudens. & Card. Alexand. in cap. 1. tit. de success. feud. Io. Fab. in ff. r. instit. de empt. & vendic. Aluar. idem Martin. Laudens. in cap. 1. ff. vlt. col. vlt. & sibi etiam Cardin. Alexand. col. antepenult. & in cap. Titius col. penult. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. Masuer. de retract. ff. item sciendum est, & iterum tit. de locat. ff. item proximior, Iacob. de S. Georg. in suo tract. feud. vers. qui quidem inuestiti præstiterunt iuramentum col. 18. vers. quero numquid, & innumeras cõsuetudines affert Tiraquell. de retract. lignag. ff. 21. glos. vnic. num. 2. & mihi persuadeo per rationẽ, quia ¶ dum agnati de descendentibus primi inuestiti, & Dominus omnibus agnatis iam concesserat, si præferretur, veniret contra suam, vel sui prædecessoris concessionem, insuper ¶ Dominus, vel agnatus venire debet infra annum, d. ff. porro, qual. olim feud. alien. por. vbi glos. & DD. ex quo Bald. in vers. ex annali silentio, notat, quod ¶ annale silentium habet vim repudiationis, vt ex alijs Tiraquell. de retract. lignag. ff. 1. glo. 10. num. 5. fol. mihi 174. & seq. num. 8. vbi ratio quare agnatus ¶ elapso anno à retractu excludatur, est, quia intra annum est expedienda inuestitura, siue assensus, & sic elapso anno non retrahit.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XXXI.

T H E M A.

Vendito feudo, & loco cum vassallis, & Dominus directus si præferatur, tamen Agnatus præfertur Domino directo, si est de descendentibus concessionario,

S U M M A R I U M.

- 1 **P** Relatio feudi alienati competit Regi directo Domino, sed agnatus ei præfertur.
- 2 **A**gnatus qua ratione Domino directo præferatur.
- 3 **D**ominus, & agnatus infra annum retrahere debent.
- 4 **S**ilentium annale habet vim repudiationis.
- 5 **A**gnatus elapso anno quare à retractu excluditur.
- 6 **R**egi ¶ ratione directi Domini competit retractus Terræ, & feudi inter subditos venditi, vel non, & auocare potest pro

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XXXII.

T H E M A.

Recognoscentes Superiorem, etiam Comites, & Barones in feudis sibi concessis à supremis Dominis non habent regalia, & ius confiscandi nisi cum verbis expressis, vel alijs sint cõcessa. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **C**oncessio facta à supremis Dominis alijs inferioribus non comprehendit ius confiscandi, nisi expresse dicatur.
- 2 **I**nferiores Domini collectas indicere non possunt,

- passunt, qui non habent regalia.
- 3 Principibus inferioribus si regalia conceduntur per privilegium, habent confiscationes.
 - 4 Concessio cum mero, & mixto Imperio iuribus, iurisdictionibus, redditibus, & prouentibus, comprehenduntur obuentus ex causa feudi, & omnium regalium.
 - 5 Vassallus delinquens in directum Dominum ipse recognoscit, & confiscat etiam bona in territorio Baronis sui vtilis Domini.
 - 6 Generalis concessio non comprehendit crimen Maiestatis lese, heresis, & falsæ monete.
 - 7 Fiscus vassallorum idem iuris habet, quod Fiscus Principis.
 - 8 Crimen in superiorem Dominum ab ipsomet in ultionem, siue iniuriam cognoscitur.
 - 9 Lacrum quaesitum filio familias ob torum violatum ex eo non acquiritur usus fructus patri.
 - 10 Clausula salvo iure superioritatis, in omnibus inuestituris apponi potest.

Concessio à supremis & Dominis suis superioribus, superiorem recognoscitibus simpliciter, licet in perpetuum regalia non comprehendit, & sic nec ius collectandi, nisi expresse dicatur, vt, per DD. in tit. quis dicatur Dux, Soccin. iun. conf. 65. num. 9. Soccin. ten. conf. 98. nu. 20. lib. 3. Aluaroz. in cap. 1. §. si quis aliquem, tit. de pace tenend. & confiscationem non habet nisi in feudis, & bonis, quæ ab ipso Barone tenentur, vt ad eum redeant, voluit Afflict. in cap. vnic. 10. notab. quæ sint regal. Præposit. & Ifern. in §. hereditatem, cum confiscatio fieri contingerit ex causa delicti commisi, ita quod condemnatio principaliter sequitur personam, sequuntur Laudens. ibidem,

- 2 & tales & inferiores Dominos non posse indicare collectas, aut vestigalia noua instituire, volunt Bald. in d. l. cum multa, in fine, C. de bon. quæ liber. Alex. conf. 145. quoniam abundè, lib. 2. Ripa lib. 1. respõs. cap. 4. nu. 1. & quod isti non habeant regalia, dicit Luc. de Penna in l. 1. C. de priuileg. scholar. col. 2. Paris Puteo in tract. syndic. tit. de excess. Baron. decif. 50. nu. 11. & 12. Orlu. Cacher. decif. 3. num. 12. sed si istis & Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, & Baronibus concedantur feuda cum regalibus absq; dubio confiscationes veniret, & ad feudatariorum ex pacto inuestituræ pertinerent, Abb. conf. 60. lib. 2. quia publicare bona ius regale est, d. cap. 1. quæ sint regal. vbi Affl.

in vers. condemnatorum nu. 39. Crau. conf. 128. col. 2. lib. 2. Parpal. in repet. l. 1. col. 13. ff. solut. matrim. Roland. à Valle. conf. 78. num. 20. lib. 2. & conf. 2. l. nu. 19. lib. 4. Natta. conf. 594. num. 21. & ex tali concessione omnia regalia venire, Afflict. in rubr. quæ sint regalia, in §. quæst. nu. 68. Boss. in tit. de regal. nu. 23. & ex alijs Peregrin. de iure Fisci lib. 1. tit. 2. num. 84. & seq. idem si concessio fuisset facta cum mero, & mixto Imperio, & cum omnibus iuris iuribus, iurisdictionibus, redditibus, prouentibus, & pertinentijs, sic Bzd. in specie in conf. 306. distinguendum est, & conf. seq. lib. 4. Paul. de Castr. conf. 394. commodum lib. 1. vbi quod omnes prouentus, & obuentiones ex causa, & occasione riuistudalis peruenientes pertinent ad feudatarium, & non ad directum Dominum, Cepoll. conf. 34. num. 30. ex alijs, & Soccin. conf. 76. nu. 2. lib. 4. & est apud me indubitata conclusio dicit Peregrin. d. loco num. 87. quia bonorum confiscationes sunt de redditibus, & emolumentis Castri, & ex illorum verborum omnia regalia comprehenduntur, Cuman. conf. 162. col. 1. & 2. vbi de Salinis, & alijs regalibus, Paul. de Castr. conf. 69. quod dicitur redditus, in quinto fundamento lib. 1. Socc. iun. conf. 80. nu. 39. & 40. lib. 3. Crauett. conf. 127. num. 3. Caphal. conf. 150. num. 17. Peregr. d. loco. Item si Castrum conceditur in perpetuum cum iurisdictione, item si cum mero, & mixto Imperio, vt diximus, & etiam in perpetuum censetur cum omnibus prædictis, & cum publicatione bonorum concessum, Peregr. d. tra. & lib. 1. tit. 2. num. 88. 89. 90. 91. 92. 93. & 94. dicit, limita & præmissa, cum deliquisset in Dominum directum; nam in ultionem suæ iniuriae permitteretur maiori Domino, de eo crimine, & cognoscere, & confiscare bona illius delinquentis etiam existentia in territorio feudatarij patroni vtilis domini, & illa sibi appropriare, Oldrad. conf. 148. quæ sequuntur Bal. Præposit. & Afflict. in cap. 1. de cap. qui cur. vend. Guid. Pap. decif. 341. Iacobin. in verbo de castris robei montis col. 2. Crauett. conf. 6. num. 5. Boss. in tit. de pœn. num. 28. Brun. conf. 31. col. vlt. & conf. 76. num. 3. lib. 3. latissime Roland. à Valle. conf. 78. nu. 22. & seq. Natta. conf. 580. nu. 6. cum plur. seqq. vbi ita tenet, & comprobatur in constit. & in pœnis indictis per maiorem Dominum propter contumaciam rei, vel aliud in ipsum maiorem Dominum commissum, quanquam in his terminis deciderint Afflict. decif. 282. col. pen. & Crauett. d. conf. 128. sed non est curandum, quia Afflict. in d. c. vnic. in vers. & bona committentiū & c. d. tit.

Q

d. tit. quæ sint regal. tenuit priorem communem sententiam, vbi tamen inquit, quod ab ea & generali concessione videtur excepta cognitio de tribus, de crimine læsæ Maiestatis, hæresis, & falsæ monetæ, post Luc. de Penna per eum allegatum. in. d. l. 3. de priuileg. scol. C. lib. 12. secutus est Soccin. iunior cont. 126. num. 2. lib. 3. quæ reseruatio intelligitur de crimine læsæ Maiestatis in supremum Dominum commissio, sed si in Dominum superiorem subditus deliquerit, poterit Dominus, ipse punire de crimine Maiestatis læsæ in eum commissio, sic eleganter idem Socc. conf. 105. num. 23. d. lib. 3. vbi illâ clausulam exceptiuam positam in priuilegio inuestituræ sic excepti, intelligit, & declarat, & idem in cõcessione generalis priuilegij, generalis cognitionis causarum ciuiliū, & criminalium, tradit Gramat. conf. 6. in omnibus autem casibus cum Dominus ipse superior confiscat, præter quâ pro crimine in eum cõmissio vassalli in feudati bona existentia sub eorum territorio capiunt: quamuis per Officiales maioris dominij cõfiscatio facta fuerit, in specie Roland. à Vall. conf. 21. num. 20. lib. 4. post num. 31. col. 3. Natta conf. 580. num. 14. Andr. ab Ecclesia inter conf. feudalia conf. 58. & idem ante eos Crauet. d. conf. 128. & ante eum Afflic. in d. decis. 282. & est ratio, quia & Fiscus, vassallorū idem iuris habet, quod Fiscus Principis veluti in ipsius locum subrogatus, sic pulchrè tradit Natt. conf. 346. quem sequitur Roland. à Valle d. conf. 21. num. 33. Peregr. d. suo tract. lib. 5. tit. 2. de public. bon. num. 139. sed & pro crimine in superiore, & priore directo Domino crimen contrahatur, vt ipse capiat ratio postulat quasi in vltionem suæ iniuriæ videtur in eo casu sibi ius reseruasse, ad text. cum materia sua in cap. 1. §. denique, & §. fin. d. tit. quæ sint caus. benefic. amitt. & sibi Domino spectat, & nõ alijs, Rosent. de feud. cap. 5. cõcl. 4. in glos. 4. quia quando alicui in vindictam suæ iniuriæ debetur, proprium illius est, nec alteri confertur, ff. de collat. bon. lat. vbi, ff. de petit. hæred. l. bouem, §. si quis seruū, ff. de edilit. edict. cap. 1. §. si quis aliquem, de pace tenend. cum plurib. simil. qua ratione Bal. nouell. de dote in 4. par. priuil. 38. dixit: & lucrum quæsitum filio familias ob thorum violatum per. illius vxorem, proprium ipsius esse, nec ex eo acquiri vsum fructum patri, & hæc limitatio procedit indubitanter, cum in inuestitura reperitur & clausula saluo iure superioritatis, & superioris dominij, vt aduertit Roland. à Valle d. conf. 78. num. 28. prout in omnibus inuestituris clau-

sula. prædicta apponi solet, & hoc intellige, vt ius Domini superioris non lædatur respectu suarum utilitatum, & obuentioſum, quæ sibi debentur in bonis illius rei confiscatis, quia ex delicto illius Dominus in iure suo grauari nõ debet, l. sancimus, C. de pen. & alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet, l. id, quod nostrum, ff. de reg. iur. sic tradit Boich. in cap. vertentis, extra de hæret. Guid. Pap. decis. 341. nec ob quod notatur in d. §. denique, quia ibi de iure realiter quæsitio dicit Peregrin. d. lib. 7. tit. 2. num. 95. 96. & 97. vbi multa ad materiam, & quod tale Maiestatis crimen per non subditum non committatur, ex multis Rosental. d. cap. 5. cõcl. 69. in glos. lit. G. & quomodo latè dixi in hoc Theatro feudali part. 10.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XXXIII.

T H E M A.

Metalla reperta in fundo feudali, ex quo sunt in fructu non ad Regē, sed ad vassallum spectant, si ipse inuenit, & fodit, aut decima, si alius salua altera decima ibi regalia habenti.

S V M M A R I V M.

- 1 **M**inera, auri, argenti, aliorumque metallorum sunt in fructu, & nõ sunt Domini directi, sed vassalli Domini feudi.
- 2 Metallorum fodinas, si Princeps reseruauit in concessione Dominus fundi, si feudi habebit decimam inuenti.
- 3 Decima, qua Domino fundi, siue feudi debetur, si alius fodit, ei debetur.
- 4 Fiscus decimam metallorum à fodientibus non habet nisi ex consuetudine.
- 5 Regalia in signum supremi dominij nunquam prescribuntur.
- 1 **M**inera & auri, argenti, aliorumque metallorum dubium non est esse in fructu, iuxta tex. in l. cuius alteri equissimum §. vnde quæsitū, ff. de vusufruct. l. fructus alias diuortio, §. si vir in fundo, vbi Alex. Paul. de Castr. & alij ff. solut. matrim. & esse vassalli non dubitandum, si ipse inuenit, & fodit.

Dilucidatio XXXIV.

T H E M A.

In proprio loco licet thesaurū quæ-
rere, & inuentus est totus Domi-
ni loci, & si in feudo, aut emphi-
teusi vtili, & non directo Domi-
no spectat, & in fundo dotali est
mariti durate matrimonio com-
munis.

S V M M A R I V M.

dit, Alex. & Castrenf. in locis allegatis, Iser.
in d. cap. vnic. quæ sint regal. sicut allegat, &
sequitur Afflic. in d. cap. vnic. in vers. argen-
tariz nu. 6. qui duo dicunt hoc certum est,
a nisi ꝛ Princeps cõcessit fortè Castrum, feu-
dum, aut prædium sibi reseruatis metallis
fodinis, quia tunc vassallo nil, quam illa de-
cima pars tanquã feudi, vel fundi Domino
competit, quod etiam tradit Henning. Goid.
conf. 1. nu. 2. & conf. 2. num. 9. de auri, & ar-
genti fodinis Ias. conf. 16. nu. 67. lib. 2. Sche-
neid. par. 1. num. 106. de feud. Boss. tit. de me-
tall. nu. 10. & seq. Crauett. conf. 209. per to-
rum, eleganter Castrenf. conf. 353. commo-
dum venæ &c. lib. 1. per tot. tractans de au-
ro, quod ex flumine piscatur, Vuesembec.
conf. 45. & seq. & testatur esse communem
Doctõrum sententiam de feud. cap. 12. nu. 4.
Cassan. in consuet. Burgund. in rub. 1. des iu-
stices vers. expaues num. 13. Mozz. C. de na-
tural. feud. num. 34. ꝛ & ei decima illa, quæ
3 Domino dari debet, si alius odit, ei debet-
tur, vt per Isern. & Afflic. in dictis locis,
dicunt: si Dominus reseruauit ius fodimẽ-
tum, quod vassallo nihilominus hæc decima
competat, vt in l. cuncti, & ibi DD. C. de me-
tall. &c. lib. 11. salua semper alia decima
ei, qui regalia in loco habet, vt in eadem l.
cuncti, & in d. cap. vnic. quæ sint regal. Præ-
posit. num. 7. Aluarot. nu. 6. Afflic. in decif.
321. num. 15. de communi ex alijs testatur
Rosent. d. cap. 5. concl. 88. lit. G. & conclusio.
num. 3. fed illud, quod dicitur, quod Fiscus
hanc decimam non habet, nisi ex consuetu-
dine, & Vult. Ening. Gueden. & Zas. locis ci-
tatis, & Afflic. in d. verbo argentariæ nu. 6.
dum dicit: inuestito de Castro cum omni-
bus iuribus, ac pertinentijs, quod hanc de-
cimam loco Fisci non capiat, quod imitatur
Scheneid. d. par. 2. num. 106. & Vuesembec.
d. conf. 45. nu. 25. & seq. vbi id dicit de Co-
mite inuestito cum iurisdictione, (sed pes-
simè labitur cum nu. 24. leges illas, quæ pri-
uatas metalli fodinas tribuit auri, & argenti
fodinas nolit intelligere, in contrarium est
text. in d. l. equissimum, vnde quæsitum de
vsufructu, & cõmunis opinio in præcedenti
dilucidatione, & ratio est, quia ad regalia
pertinet, Rosental. d. cap. 5. conclus. 91.
lit. E. & metallorum fodinæ, siue decimæ nõ
acquiruntur nisi ex consuetudine, & præ-
scriptione, quibus regalia acquiruntur, vt
per Felyn. in c. cum nõ liceat, de præscript.
& magis communem esse opinionem dicit
Crauett. de antiq. temp. par. 4. sectione mate-
ria ista nu. 73. & seq. sequitur Menoc. conf. 2.
n. 71. & seq. & ex alijs multis Rosent. d. cõcl.
in glos. lit. A. & diximus sup. diluc. præced.

- 1 **T**hesaurum in proprio loco vnicuique
quære licet, dummodo sine incan-
tatione, & inuentam ipsi cedit.
- 2 **T**hesaurus in loco alieno inuentus diui-
ditur inter inuentorem, & Dominum.
- 3 **T**hesaurus in alieno loco inuito Domino
inuentus per Dominũ loci auocatur ta-
tus, & inuentor punitur.
- 4 **T**hesaurus fortuito casu inuentus in loco
feudali, vel emphyteusi diuiditur cũ Do-
mino directo, si industria erit totus
Domini.
- 5 **T**hesaurus in fundo feudali per Dominum
directum, diuiditur cum vtili Domino.
- 6 **V**tilis Dominus quo ad vtilitatem præfer-
tur directo.
- 7 **T**hesaurus inuentus per maritum in re do-
tali, maritus gaudebit durate matrimo-
nio idem in creditore.
- 8 **T**hesaurum in alieno loco inuentum oc-
cultans, nihil accipit.
- 9 **T**hesaurus in domo aliena ab inquilino
inuentus data opera est Domini domus.
- 10 **T**hesaurus in locis sacris inuentus, medietas
erit inuentoris, & alia medietas ad
vitam Episcopi.

1 **V**nicuique ꝛ in suo loco thesaurum
quære licet, dummodo id sine incan-
tatione, & arte magica faciat, l. vnic. C. de
thesaur. lib. 10. & thesauri quisquis in loco
proprio inueniet. ipsi cedunt, ꝛ thesauros,
instit. de rer. diuis. in ꝛ alieno loco thesau-
rus inuentus inter inuentorem, & Domini
ex equo diuiditur, d. ꝛ thesauros, de rerum
diuis. si modo casu fortuito modo aliquo
fuerit inuentus, nec enim in alieno loco the-
saurum quære licet: immo, qui ꝛ inuitis

Dominus in alieno loco thesaurum quærunt, nihil ex thesauro consequuntur, sed totum thesaurum Domino soli dare cōpelluntur, & præterea puniuntur, d.l. vnic. C. de thesaur. & deinde dimidiã partem thesauri Dño soli cōcessam ad quartã reductã ei datur, l. 2. C. Theodosiano, de thesauris eoque illa cōstitutio pertinet, quæ aliter superflua videri posset Borcold. d. loco num. 93. & 94. & si

4 † Thesaurus in feudali, vel in emphiteutico, solo fortuito casu reperitur pro parte dimidia, & si ex industria totũ vassalli Domino soli, & non directo Domino quæritur, cui Domino directo nihil communicat, Iser. in d. cap. vnic. num. 93. Aluarot. num. 8. Præposit. num. 7. quæ sint regal. gl. I. Faber, & Aret. in §. thesauros, & Ias. ibidem in addit. ad Portium, vbi & alij instit. de acquir. rer. dom. ad quos se refert Peregr. de iure filii tit. 2. num. 10. lib. 4. latè de hoc Cassan. in cōsuet. Burgund. tit. des iustices §. 1. v. expauel. num. 12. cum seq. Vuesembec. de feud. d. cap. 12. num. 5. Io. de Plat. in d. l. vnic. C. de thesaur. lib. 10. Castren. hoc quoque nu. 4. & passim conf. 353. incip. commodum lib. 1. Scheneid. par. 4. num. fin. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 93. in gl. lit. A. ex quo etiam sequitur, quod si † Dominus directus in fundo feudali inueniat thesaurum, quod ad vassallum dimidia pertinet, tanquam in loco suo repertus sit, eique Dominus directus inuētor restituere tenetur, & hanc veram opinionem esse firmat Gulielm. Bened. in d. cap. Raynuntius, dicit Rosent. d. cap. 5. nu. 92. in gl. lit. B. & ratio est, quia † dominium vtile quo ad vtilitatem præfertur directo, per text. in l. 1. §. si ager vestigal, vbi communiter concludunt omnes, & tradunt, & volunt præallegati Doctores maximè in loco, & iurisdictione vassalli, quemadmodũ bonis omnibus alicujus secundum leges publicatis alibi, vtilis Dominus regalia habes, habebit condemnari bona in suo territorio sita, secundum Bart. Bald. Angel. & ceteri Scribentes in d. l. 1. C. de bon. vacant. quos allegat Alex. in conf. 31. nu. 4. lib. 1. de quo non dubitandum per cap. vnic. quæ sint regal. Rosental. d. cap. 5. conclus. 52. in text. & gl. lit. C. non autem Dominus directus, ad text. in d. l. 1. & l. vacantia, & vtrouique Doctores de bon. vacant. Iser. Afflict. Aluarot. & Borcold. in eod. cap. quæ sint regal. Peregrin. de iure filii, de bon. vacant. tit. 3. nu. 19 & seq. qui alios adducunt, & si thesaurus inuentus a marito in fundo dotali ab ipso marito pro dimidia ad vsũ pertinere, per text. in l. is qui, §. fin. ff. de acquir. rer. domin. vt dictum est ex prædictis, tamen verior sen-

sentia est contra eos, & maritus thesaurum in fundo dotali reperiens, donec matrimonium solvatur, retinere potest, vt communiter firmant Bart. Bald. & alij in d. l. fructus alias diuortio, §. si fundum, ff. solut. matrim. Gulielm. Bened. in d. cap. Raynuntius, d. verb. cetera bona, num. 30. & 34. de testament. cōtrarietate ex prædictis alijs remota hanc eandem opinionem iidem firmant, vt prædictum est, & comprobat Rosental. d. cap. 5. conclus. 93. in gl. lit. B. circa finem, & Gulielm. Bened. d. loco, hoc etiam ad creditorem ostendit, & est tex. in d. l. si is qui, §. fin. & ibi omnes ff. de acquir. rer. domin. & tradunt alij DD. in locis allegatis, & etiam in usufructuatio, per d. l. diuortio, §. fundum, & ibi notatis Iser. in d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 93. Aluarot. ibidem nu. 8. & notant DD. in d. l. si is qui, & Rosental. d. loco conclus. 93. in text. & gl. literis E. & F. &

8 qui † thesaurum quem in alieno loco inuenit, supprimit tanquam malitiosus rerum alienarum occultator, & fur, nihil omninò ex thesauro accipit, & vt ex nouella Leonis Imperatoris 11. Borcold. d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 95. in fin. & licet thesaurus Dei beneficium sit, d. l. vnic. C. de thesaur. & commune donum, vt in d. l. si is qui, ff. de acquir. rer. domin. quod inuidiosa calumnia persequi nõ oportet, d. l. vnic. C. de thesaur. Borcold. d. loco num. 92. & quod sit beneficium, dosumq; fortunæ dicit, cap. Regni incip. quia nõ decet, ex quo si possit argui

9 esse inuentoris, tamen † thesaurus in domo aliena ab inquilino inuentus, data opera inuentus, est Domini domus, vt in d. cap. Regni quia nõ decet & c. ibidem legitur: (thesaurum inuentum commodis inuētoris in solo proprio reperientis, illi accretcere; cuius medietas Fisco nostro quando in loco publico, vel fiscali, & Domino loci, quando in alieno quis non suo, quis thesaurum inuenit absque sceleratis puniendis magicis artibus iuxta dispositionem iuris veteris applicetur, nulla inuentori per Curiam nostrã inferenda calumnia, nullaq; ipsi inferatur afflictio, sicut consuevit adenus per abusum) ex quibus claris, & textualibus verbis d. cap. Regni, nostra præsens Dilucidatio clarè remanet, & iura iam dicta mandant,

10 † thesaurus fortuito inuentus in locis religiosis sacris, & in monumentis, dimidiam partem spectat Episcopo, siue Prælato ad vitam Episcopi, Prælatiq; Episcopatum, siue Ecclesiam aliquam tenentis, & aliam dimidiam inuentori, vt concordatis opinionibus firmat Peregr. de iure filii lib. 4. tit. 2. de thesaur. & metall. num. 6.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XXXV.

THEMA.

Regalium eorumq; essentia, & definitio sunt iura Imperatori, siue Regi à Populis donata in premiū in mensi laboris, quem pro Imperio sustinet.

SUMMARIUM.

- 1 Regalia, quæ sint, & eorum definitio.
- 2 Regalia cur ita dicta.
- 3 Iurisdictio omnis, quæ dignitas ab Imperatore, siue Rege fluunt.

OMnis, quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio à diffinitione proficisci debet, vt de quo agitur quid sit, intelligatur secundum Cicer. in 1. offic. quem refert Bal. in prælud. feud. num. 8. Ferrariens. in forma libell. quo agitur ad reuocationem feudi, super verbis coram vobis, num. 2. Vant. in tract. de nullit. in princ. Seyfell. in specul. feud. in tit. de diffinit. feud. Paris de Puteo de reintegrat. feud. in prohem. † Regalia igitur sunt iura Imperatori, seu Regi, vel supremo Principi, eiusq; Fisco in signum supremæ præheminētiz, & immensi laboris premium & publicæ utilitatis comoda, ad Imperij dignitatem, ac Maiestatem conferuandam tendentia, debita, data, concessa, & reseruatæ; quæ descriptio colligi potest ex his, quæ tradit Ifern. Bald. Aluarot. Afflic. Præposit. Laudens. Petr. Rauenn. & alij in princ. cap. 1. quæ sint regal. Ferrar. Montan. lib. 5. feud. cap. 7. Borcolt. cap. 11. in princ. Rolan. à Valle conf. 1. num. 15. lib. 2. vbi post Affl. inquit, quod regalia: ad decus, & honorem Principis deputata, Vulteius lib. 1. de feud. cap. 5. num. 6. † dicuntur regalia, quæ Imperatori competunt, quem feudorum Authores Regem nominant, cap. vnic. quæ sint regal. & ibi Ifern. Aluarot. & alij, patet etiā in cap. 1. §. & quia, de his, qui feud. dar. poss. cap. 1. de I. Corrad. Borcold. in tit. de regal. Ioan. Igneus in l. necessarios, §. nouissime, ff. ad Senat. Consult. Syllanian. Rol. à Valle in conf. 1. num. 15. lib. 2. & conf. 4. num. 14. lib. 3. Vulteius d. cap. 5. num. 6. lib. 1. & ab 3 † Imperatoribus, Regibus, & Principibus tanquam ex fonte omnium dignitatum iu-

risdictionis, & præheminētiz, mediātē, & immediātē fluunt. Hanc rationem ethimologiz serē omnes redunt in d. cap. 1. quæ sint regal. Vulteius d. cap. 5. num. 6. in fine, post Bald. in cap. 1. nu. 1. ibi à Principe, Aluarot. num. 4. Præposit. num. 1. ibi nota quod in declarando &c. Afflic. num. 1. Schench. in versic. hic textus videtur &c. qui dicatur Dux &c. Pruckman. de regal. cap. 1. num. 16. Marant. in spec. aur. par. 4. distinct. 5. num. 5. Cepoll. de seruit. rustic. præd. cap. 3. num. 17. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 1. in glos. litera E.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XXXVI.

THEMA.

Regalia cōpetunt Imperatori, Regi, Principi, & eis, qui iura Imperij habent.

SUMMARIUM.

- 1 Regalia competunt Papæ.
- 2 Regalia regulariter Imperatori, & Regi competere.
- 3 Regalia cōpetunt ei, quem Rex, siue Imperator Regia dignitate eumere iusserit.
- 4 Procedit etiam in Regibus superiores non recognoscentibus.
- 5 Regalia cur non potius imperialia sunt dicta.
- 6 Feuda, quæ nam dicantur regalia.
- 7 Papa quantum potest assumit sibi conferre, & creare huiusmodi dignitates.

AB ethimologia vocabuli regalium dictum est, quod Papæ, Imperatori, Regi, & Principi iura regalium competunt, quod 1 competatur † Papæ, dicit Peregr. de iure Filci cap. 2. num. 2. & de communi opinione omnium tradit Afflic. in cap. 1. num. 2. quæ sint regal. DD. in cap. 1. de feud. March. Ias. in rubr. qui feud. dar. poss. num. 4. Seyfell. in specul. feud. qui feud. dar. poss. vers. sed Martinus, Vulteius d. cap. 5. num. 7. vers. dixi regalia Imperatoris fol. 90. & quod regalia 2 † competunt Imperatori, Regi, & Principi, dixit Ifern. in cap. 1. quæ sint regal. nu. 1. & 2. vbi ait, quod hæc iura cōpetunt Regi, Bald. ibidem nu. 5. Præpos. ante num. 1. Laudens. num. 5. & Petr. de Rauenn. in princ. inquit: esse res Regni, quæ specialiter ad Imperatorem

ratores, siue Regem spectant.) & Ferrar.,
 3 Montan. num. 7. lib. 5. dicit: ad eum, quem
 Imperator regia dignitate eminere iusserit,
 vel alios Reges, hæc regalia omnia in suo
 Regno sine alia concessione habere, Cypoll.
 in tract. de seruit. rustic. præd. cap. 28. de
 portu num. 29. Peregrin. de iure fisci lib. 1.
 tit. 2. de his, qui iura fiscal. hab. num. 76. quod
 4 procedit etiam in Regibus superiorem
 non recognoscantibus, sicut Bald. & Præpos.
 dictis locis exemplum dant de Rege Sici-
 lia, & Boemiar, & Claud. Seyfell. in d. rubr.
 qui feud. dar. poss. in princ. limit. 2. Boss. in
 tit. de regal. nu. 2. & 3. ubi testatur hanc com-
 munem esse opinionem post Cursett. in tract.
 de potest. regia quæst. 49. & nu. 13. qui Boss.
 idem dicit de Rege subdito, Vultei. d. c. 5.
 num. 6. lib. 1. ver. vel quod hodie & c. usur-
 patione quadam, inquit, cum alias si de iure
 loquamur, non nisi Imperatori regalia cõue-
 niant. & non dicuntur Imperialia, sed Re-
 5 galia est, quia plerumque in lib. feudorum
 Imperator vocatur Rex, ut in d. cap. quæ
 sint regalia, & per Ifern. & alios, ut ibi, &
 prædiximus in præcedenti Dilucidatione,
 quia moris est, ut prius creetur Rex Ro-
 manorum, & postea Imperator efficitur, &
 vocatur, ut est notum, & ex historijs, ac ha-
 betur ex aurea Bulla Caroli Quarti tit. 1.
 & 2. & passim Aluarot. in cap. 1. in princ. de
 6 nou. form. fidelit. & non omnia feuda, &
 res dicuntur regalia, sed tantum ea, quæ ab
 Imperatore, Rege, vel supremo Principe
 superiorem non recognoscente, aut eo, cui
 id ex supremi alicuius Principis privilegio,
 ut per Ifern. in d. cap. 1. & ibidem Laudens.
 num. 12. & Præposit. nu. 2. quis dicatur Dux,
 Camer. in cap. Imperialem, de prohib. feud.
 alien. per Federic. Zas. par. 2. nu. 1. & par. 5.
 num. 1. & seq. & est communior, & recepta
 opinio, teste Curt. par. 1. q. 8. num. 4. & Clar.
 in §. feudum q. 10. cum annexa regali di-
 gnitate conceditur, veluti Regni, Ducatus,
 Principatus, Marchionatus, Comitatus, Cas-
 san. conf. 64. num. 6. de omnimoda iurisdic-
 tione loquens Borcolt. de feud. cap. 4. nu. 12.
 Laudens. in cap. vnic. de his, qui feud. dar. poss.
 Iacobin. de feud. in ver. feud. num. 5. Rzy-
 naud. in comprehensor. iur. feud. num. 21. &
 ex alijs supra in nostra Parte sexta, Diluci-
 7 datione quarta, de his, qui feud. erigere, &
 dare poss. & Papa multoties sibi assu-
 mit conferre, & creare huiusmodi digni-
 tates; dicit Bald. in cap. 1. nu. 3. & post eum
 Aluarot. num. 1. de feud. Marchiar, quos se-
 quitur Menoch. conf. 298. num. 18. & seq.
 Vultei. d. cap. 1. num. 7. Ottoman. in rubr.
 quæ sint regal. cap. 4. num. 11. & Peregr. de

iure fisci lib. 1. tit. 2. num. 36 & 39. & ei com-
 petere esse communem opinionem Affl. &
 in cap. 1. num. 2. quæ sint regal. Vultei. d.
 cap. 5. ver. dixi regalia fol. 90. cum superior
 supremus, & maior Imperatore, & omnium
 Regum sit, eoque ipse eligit, ut est notum.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio XXXVII.***THEMA.**

Iura, & bona Principis, siue Regis,
 quatuor sunt speciei, & omnia
 reducuntur ad duo, scilicet ad
 maiora, & minora.

SVMMARIVM.

- 1 *Iura Principis quot sunt specierum.*
- 2 *Regalia omnia ad maiora, & minora
reducuntur.*
- 3 *Regalia maiora sunt dignitates minora
utilitatis.*

1 **E**T si iura, & bona Principis quatuor di-
 cuntur esse species, & primam esse iu-
 risdictionem, secundam bonorum fiscalium,
 2 tertiam bonorum patrimonialium, quartam
 bonorum singulorum Regni; tamen ad duo
 regalia reducuntur ad maiora, & ad minora,
 Io. Ferrarient. Montan. lib. 5. feud. c. 7. Bor-
 colt. in explicatione cap. vnic. quæ sint regal.
 num. 3. Vultei. cap. 5. num. 7. ver. nec sunt
 3 generis in princ. ferè inquis: & maiora
 dignitatis, minora utilitatis Imperij esse;
 nec Filium illa personam Imperatoris re-
 spicere, item illa demonstrare Imperato-
 rem, nec Imperium, Peregrin. de iure fisci
 tit. 1. lib. 1. nu. 9. cap. 16. & num. 64. lib. 2. Ro-
 sental. de feud. cap. 5. conclus. 2. in glos. lit. A.
 Affl. in d. c. 1. quæ sint regal. Iacobin. in ver.
 Princeps Pedemontium, ver. sed an Princeps,
 & alia Regni. Setin. lib. 1. de regal. cap. 2.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio XXXVIII.***THEMA.**

Iurisdicção est prima species bono-
 rum, & iurium Principis, quæ est
 pote-

potestas civilis, & criminalis, merum, & mixtum imperium comprehendens, & alia à Principe fluente, & refluxente.

S U M M A R I U M.

- 1 **I**urisdicchio in Principe quid sit.
- 2 **I**urisdicchio finis est ut Civitas bene, & quietè viuat.
- 3 **P**otestas, & iurisdicchio est in Principe, & ab eo manat tanquam à fonte.
- 4 **I**urisdicchio nemo habere possit sine Principis concessione.
- 5 **I**urisdicchio qualiter ad Principem refluat.
- 6 **I**urisdicchio semper inhæret officibus concedentis.
- 7 **P**incipis suprema potestas nulla præscriptione tolli potest.
- 8 **I**urisdicchio primaria origo à Populo.

Iurisdicchio in Principe nihil aliud est quam potestas civilis, & criminalis comprehendens merum, & mixtum imperium, ut in tit. quæ sint regal. in v. s. feudor. item iurisdicchio est publica potestas, per quam quis operatur in iusta dicendo, ut Civitas bene, quieteq; viuat; & bene, quieteq; vivere est finis omnium iurisdictionum, ut in Boetio Politic. & in l. congruit, ff. de offic. Præsid. cuius autem dux sunt species, una realis, altera legalis, de quibus specialiter dicimus infra, & redeundo ad principalem iurisdictionem, siue potestatem, dico, quod nec iurisdicchio, siue potestas apud Principem fuerunt, postquam Reges esse ceperunt tanquam apud fontem à quo fluunt, & refluant omnes iurisdictiones sicut flumina ad mare, l. 1. C. de constit. Princ. l. 1. §. cum Urbem, de offic. Præf. Urb. & l. 1. C. eodem, Item. in cap. 1. in verb. potestas creandorū Magistratum, & ibi Præpos. col. 5. quæ sint regal. Bellug. in spec. Princ. rub. 22. num. 1. Roderic. Suarez alleg. 7. nu. 7. latissimè Couarr. lib. pract. quæst. cap. 1. nu. 2. & 9. Afflic. in cap. 1. §. ad hæc, nu. 5. de pace iuram. firm. Molin. de primogen. Hispan. cap. 25. nu. 12. Curt. iun. conf. 65. num. 2. Gramat. vot. 28. num. 11. & decif. 46. num. 1. Marant. de ord. iudic. par. 4. dist. 5. num. 3. D. Carol. Tapia Marchio Belmōtis, Regens in Consilio Italico apud Catholicam Maiestatem in rubr. de constit. Princ. cap. 4. num. 10. fol. 59. ita quod à Principe in inferiores per concessionem, & cōfirmationem fluunt, cum iurisdictionem ad aliquem pertinere non posse

sine Principis concessione mediata, vel immediate, ut inquit Alex. conf. 24. r. 1. lib. 5. Alonf. Montalu. super ll. for. 2. tit. 7. de los officios de los Alcaydes, vert. por el Rey, Greg. Lopez in l. 2. tit. 1. par. 2. vers. iustitia, y excormiento, & si iurisdictiones à Principe fluunt, tamen ad eum refluant per devolutiones, & per crimina, appellationes, nullitates, querelas, & expirationes, facti tex. in §. Iudices alias ad hæc, ubi Bald. Raueun. & alij de pace iuram. firm. Iacobin. in vers. Vicarius num. 6. Bart. in l. 1. nu. 6. ff. de iurisd. omn. Iudic. Marant. in spec. iur. par. 4. distinct. 5. nu. 3. Preeckman. de regal. cap. 1. num. 16. Vultei cap. 5. num. 6. Afflic. nu. 1. cap. 1. quis dicatur Dux, qui alios adducit, & hæc iurisdicchio eatenus apud Principem est, ut licet alteri ab eo concedatur, tamen & semper inhæret officibus concedentis iure superioritatis, & in eo tanquam in origine servatur, dixit Anchar. conf. 3. 10. Senat. Pedamont. decif. 30. num. 6. & ut inquit Bald. in l. qui se patris, C. vnde liber. quem sequitur Gramat. decif. 30. num. 3. & Roland. à Valle conf. 48. num. 21. & conf. 8. num. 15. lib. 2. in concessionibus iurisdictionū authoritas concedentis semper præservatur illæsa, cum contra eius authoritatem nequit exerceri, ut in eodem semper resideat suprema potestas inseparabilis, quæ nulla præscriptione tolli potest, ut tradit Couar. in reg. possessor. 2. par. §. 3. nu. 4. Belluc. in spec. Princ. rub. 22. num. 55. & seq. idem Marchio Belmontis loco citato nu. 14. sed primarius fons, & origo omnium potestatum, & iurisdictionū ipse Populus fuit, qui Imperatori, siue Rēgi omne Imperium, & iurisdictionem cōtulit, ut in l. 1. & 2. de ambitu, l. 2. §. nouissimè, ff. de orig. iur. §. sed, & quod Principi placuit, instit. de iur. nat. gent. & civil. l. 1. ff. de const. Princ. & utrobique Doctores, & alibi latius diximus.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XXXIX.

T H E M A.

Secunda species iurium, & honorū Principis sunt bona fiscalia, ad Fiscum Rempubicam, vel Regnum pertinentia.

S U M.

- 1 **B**ona fiscalia, & cur ita dicta.
- 2 **F**iscus quid sit.
- 3 **F**iscus non est Dominus iurium fiscalium, sed Administrator.

Secundæ speciei bonorum, & iurium Principis, siue Regis sunt & bona, quæ propriè dicuntur fiscalia, id est ad Fiscum Rempublicam, vel Regnum pertinentia, publicumq; patrimonium, dicta fiscalia, à Fisco, qui est sacculus Regni, in quem omnes fructus, redditus, atque prouentus Reipublicæ ponuntur. Nam Fiscus & secundum Bal. in tit. de feud. March. cap. 1. est pars Reipublicæ, sunt ergo fiscalia Armannicæ, viæ publicæ vectigalia, pœnæ, & multa bona vacantia, bona indignis ablata ob incestas nuptias contrahentium bona damnatorum, reorum de Angarijs, Perangarijs collatione ad expeditionem Imperatores de Argentarijs, & Palatijs, itinera publica, flumina nauigabilia, mare, portus, auri, fodinæ, salinæ, piscationes, & similia, & prouentus, qui ex illis colliguntur, vt in tit. quæ sint regal. & alia per Cuiacium in d. cap. 1. quæ sint regal. & per Vulteiium de feud. cap. 7. num. 7. his etiam addi possunt ea, quæ Vniuersitatis sunt communia, vt notatur in l. sicut, ff. quod cuiusque Vniuers. nom. in l. 1. de rer. diuis. & quidem quæ numerantur in hac secunda specie sunt bona non propria Regis solius, sed Regiæ Coronæ, siue regaliz, quia iurium huiusmodi & fiscalium Princeps non est Dominus, sed Administrator, seu quasi Dominus, l. 2. ff. interdictum, ff. nè quid in loco publico, ibi: (quasi propriè, & priuatè) dictio enim quasi denotat imperfectionem, l. in facto, de condit. & demonstr. hic enumerantur, quæ cum iam longo tempore detinissent Episcopi, Proceres, & Ciuitates Italiz Imperatori restituerunt, Vulteiium d. cap. 7. num. 7. fol. 20.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XL.

THEMA.

Tertia species bonorum Principū sunt bona patrimonialia ipsius Principis.

- 1 **B**ona patrimonialia Principis, qua dicuntur.
- 2 **B**ona in bello contra infideles à Principe acquisita efficiuntur patrimonialia ipsius Principis.
- 3 **P**rinceps an bona patrimonialia possit in extraneum transferre.
- 4 **B**ona censualia in perpetuum possunt numerari inter patrimonialia Principis.
- 5 **F**euda noua, & bona emphiteusica ad tēpus si sint propria ipsius Principis, qualiter in eis succedatur.
- 6 **Q**uid de feudis quaternatis.
- 7 **Q**uid de feudis planis.
- 8 **B**ona rusticana pro quibus præstatur opere sub patrimonialibus Principis, quatenus censentur.

Bona patrimonialia, & propria Principis sunt tertia species ipsius Principis bonorum, quæ tanquam priuatus possidet, vel potest habere, nec quidem sunt in duplici differentia.

Primo, quæ habent iure hæreditario à prædecessoribus suis, ad quos aliqua causarum de sequentibus peruenerant.

Secundo, quæ ad eum nouiter peruenerunt, vtputa ex crimine perduellionis, proscriptiois, & vacationis, vel ob aliam causam ad Fiscum suum Principum deuoluta, l. 1. & 2. ff. de iure fisci, l. 3. C. de bon. vacant. & toto lib. 10. C. aut si ex pecunijs, quæ peruenerunt ex redditibus Regni, scilicet ex prouentibus, aut emolumentis, quæ ad sui status, & regiæ personæ sustentationem deputantur aliquas possessiones, vel castra, vel loca emerit à priuatis personis, vel etiam, quæ per industriam suam iusto & bello contra infideles acquisierit, talia bona patrimoniali iure censentur, vt in l. 3. de bon. vacant. in l. 2. in fin. de aqueduct. Luc. de Penna in l. quicumque, & l. 2. colum. 2. in fine, C. de omni agr. desert. lib. 1. ad idem cap. sume. §. pro parte in fin. §. 3. lib. 6. adeo quod ipsa & poterit alienare pro libito sua dispositione in extraneum hæredem transferre sicut quilibet priuatus, dummodo à Regno ipsa non extimat, si infra fines eiusque iurisdictionis consistat, argumento eorum, quæ notat Innocent. & Archidiac. in d. §. pro parte, & ex his & esse possunt bona censualia, & locata, & concessa in perpetuum à Rege, vel priuato sub certo censu proinde præstando, quæ per possessores alienari possunt saluo censu, nec amittantur etiam censu longo tempore non soluto, per text. in l. fundi, C. de

5 C de fund. patrimon. lib. 1. r. & in cap. constitutus, de relig. domib. item sunt & feudalia bona nouiter concessa in feudum, quæ dicuntur feuda noua. Item emphyteotica locata alicui non in perpetuum, sed ad tempus, vel vsque ad tertiam generationem, s. Deo, tit. locati, instit. cum simil. in his bonis si contingeret Regem decedere absque successore, qui ex forma concessionis sibi, ac Regno facte, succedat in eo alius heres eius, qui ex tali forma veniret excludendus a Regno sibi succedit sicut in patrimonialibus cuiusque priuati, secundum iura succedet.

6 Item & feuda quaternata, quæ teneantur à Rege sub Comite, vel Barone, in quorum successione idem ius, quod in alijs bonis vèdicat sibi locum per Constit. Regni vt. de

7 successiõibus, sunt etiam alia & feuda, quæ dicuntur plana, seu minima, & de tabula, non tamen quaternata, sed feudi iure censentur, vt per Luc. de Penna in d. l. quicumque, cui addo, si bona, & feuda ipsa non sint de corpore, & membris Regni, sed extra, item sunt & bona rusticana, quæ tenentur sub dominio alicuius Comitis, vel Baronis, pro quibus præstantur opere, seu redditus, eoque non censentur propriè iure feudi quantum ad successionem, vt in const. de hom. Baro. possess. in terr. d. l. quando, s. & si contigerit, de quibus per Luc. de Penna vbi supra, & in l. 1. post glos. quæ incip. nota sic &c. pro his bonis præstantur collecta, seu publicæ functiones, idem Luc. de Penna in l. litibus, s. hæc, C. de agricol. & censit. ex Principis patrimonij duplicis præstantur opere, in l. bene à Zenone, C. de quatrienn. præscript. item vt in auth. vt sing. obed. iud. pro. s. si vero, l. 3. col. 5. Barthol. de las Casas in quæst. de Imperatore, vel Regia Maiestate, per Dionys. Gotofred. in pract. ciuil. tit. 1. lib. 4. de constit. & princ. iur. C. de bon. Princ. & var. eorum gener. fol. mihj 213.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XL I.

T H E M A.

Quarta species bonorum Principis, siue Regis, sunt bona singulorù Regni priuatorù, in quibus neque dominium, neque potestaté habet nisi quo ad vtilitatem, ne-

que quo ad directum, sed solum quo ad iurisdictionem, & protectionem.

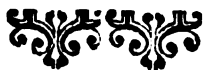
S U M M A R I U M.

- 1 **B**ona burgenfatica, & allodialia, qua dicantur.
- 2 Allodialis res omnis præsumitur, donec probetur contrarium.
- 3 Allodialium possessores respectu dictorù bonorum non possunt dici vassalli.
- 4 Possessor quilibet præsumitur proprietarius, nisi aliter constet.
- 5 Princeps in rebus priuatis Populorum dicitur protector, & defensor.
- 6 Imperator ratione protectionis, & iurisdictionis dicitur Dominus mundi.
- 7 Priuatorum res non sunt in dominio, sed in iurisdictione Principis.

1 **Q**uarta & species bonorum Principis, siue Regis sunt bona priuatorum libera, quæ Nos burgenfatica, siue allodialia dicimus, & à nemine recognoscuntur nisi à solo Deo, cap. 7. de illod. in vsib. feud. & ibi Aluarot. quia cuncta, quæ Deus creauit, fecit in ministerium cunctis gentibus, quæ sub cælo sunt, vt in Denteron. cap. 4. vnde homo quilibet concessione diuina potestatem habuit præoccupandi possessionem cuiuscumq; rei, quæ à principio erat communis, & omnis res & præsumitur allodialis, donec probatur contrarium, l. libertas, ff. de statu homin. ex quibus neque Imperatores, neque Reges fundant intentione super rebus singulorù hominum, & possessionibus ipsarum rerum, seu Prouinciarum, & territoriorum in eis, nec super vtili; nec super & directo dominio, vnde illarum possessores non possunt dici respectu illorum vassalli Regum, vel Dominorum, sed tantù subsunt, vel dicuntur subditi Dominis, vel Regibus locorum quantum ad iurisdictionem, & sic potest intelligi lex incola, ff. ad municip. & l. forma, s. si vires, ff. de censib. l. Imperatoribus, ff. de publican. l. fin. C. vbi in rem actio. & cum quilibet possessor præsumitur proprietarius, nisi aliud probetur, glos. in l. & si quis, s. sed interdum, ff. de relig. & sumpt. funer. & l. penult. C. de ingen. & manumiss. Iacobin. in s. dictiq; vassalli fol. 9. r. & 2. col. Gulielm. Bened. in cap. Raynontius, de testam. in vers. vxorè nomine Adelasiam decif. 1. & 2. Reges igitur, & Imperatores, at alij quicumq; supremi & Principes, & minus inferiores eius non sunt rerù Priua-

priuatarum Domini directi, nec etiam vtiles, sed protectores vi suæ supremæ iurisdictionis, ita DD. in cap. nimis, de iure iurand. cap. quæ in Ecclesiarum, & in cap. quia plerique, de immun. Eccles. per Innocent. in l. bene à Zenone, de quadrienn. præscript. ita Speculat. in tit. de feud. §. quoniam q. 14. inquiring. quod licet magni Barones, scilicet Comites, Duces, & alij similes sint immediati vassalli, seu Ligij Reges, in cuius Regno sunt, vel Imperatoris, l. 1. q. 7. cap. nullus ex causa, de offic. ordin. cap. pastoralis, & cap. Romana, eod. tit. in sexto, tamen si Imperator, & Rex habet imperium generalis iurisdictionis, & potestatis, 80. dist. cap. quo iure, & per Specul. d. loco, quem sequitur Cuiac. post glos. §. quamuis, sub cap. tributū 23. q. 8. in glos. ibi Imperatores reiiciendo dictum Hostiens. contra omnes DD. in tit. de præscript. §. quæ exigantur num. 1. sed nunquam maius Imperatorem esse Dominum proprietarius, & quod posset rem alterius donare, vel alienare, vt in d. l. bene à Zenone, sed putans esse suam, vt notat ibi glos. & Isern. in cap. quæ sint regal. num. 7. bona committentium crimen læsæ Maiestatis, & dicta Hostiensis opinio est cōtra glos. in l. Barbarius, de offic. Præf. Præ. & glos. in l. const. ff. de veter. mil. success. & vtrobiq;

6 Bart. † quod ratione protectionis, & iurisdictionis Imperator dicitur Dominus mundi, quia tenetur mundum, id est Ecclesiam, defendere; nam videmus in quæst. Bart. q. ratione protectionis quis dicitur Dominus, vt in l. interd. §. quod tutelam, ff. de furt. & l. quod fundum, §. quod tutor, ff. pro emptor. idem ait in extrauag. ad reprimendum in vers. totius orbis, item Card. Zabarell. in clem. pastoralis, §. vt illud, de re iudic. nu. 2. Isern. de cap. qui cur. vend. §. similiter potest 4. col. in fine, Luc. de Penna in l. præd. domus, vlt. col. de locat. præd. ciuil. lib. 1. vbi ponit intellectum d. l. bene à Zenone, referens Hostiens. Archidiaz. sequitur hanc opinionem secundam D. Thom. in quolib. 22. art. 15. ad primum, vbi dicit, quod duo sunt Principum ad gubernandum, non ad retinendum sibi, vel dandum alijs; idem in lib. de regim. Princ. opusc. 20. Bartholom. de las Casas in sua quæst. de Imperat. & regia potestate, cap. res priuatorum, non in dominio suo, sed iurisdictione, & protectione Principis, & refert Dionys. Gottofred. lib. 1. præd. ciuil. fol. 250.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XLII.

THEMA.

Regalia maiora sūt dignitates conferre, & alia ad supremum Principem spectantia. communis.

SUMMARIUM.

- 1 Regalia maiora, qua sint.
- 2 Comes, sine Comitatu abusuè dicitur Comes.
- 3 Nobilitandi potestas, est de regularibus Principis.
- 4 Princeps potest hominem ad nobilitatem, & honores promouere, & inter eos administrare.
- 5 Legitimare notos spectat ad Principem.
- 6 Famam restituere potest Princeps.
- 7 Legem vniuersalem condere est de regalibus Principis.
- 8 Tabelliones constituit solus Princeps.
- 9 Baronibus an creandi Tabelliones concedi potest.
- 10 Comites Palatini à Principe creantur.
- 11 Aetatis venia à quo conceditur.
- 12 Vniuersitates, & generalia studia soli Principi erigere spectat.
- 13 Magistratus creare est de regalibus.

1 **M**Aiora † regalia, quæ ad supremum Principem superiorem nõ recognoscens, sunt dignitates conferre, quod debet esse extra omnem cōtrouersiam, vt de Principatu inuestitur Princeps, de Ducatu Dux, de Marchionatu Marchio, & de Comitatu Comes, & deinceps vt est text. in cap. 1. quis dicatur Dux, Comes, &c. & ibi DD. nullo excepto Bart. in l. 1. num. 69. C. de dignit. Peregrin. de iure fisci lib. 1. cap. 39. Borcolt. in tit. quæ sint regal. nu. 4. Vultei in cap. 5. hum. 7. in princ. & † qui sine Comitatu creator Comes, is abusuè dicitur Comes, teste Bald. in cap. 1. num. 2. quis dicatur Dux &c. & ibi Petr. de Rauenn. & Laudens. num. 16. Rosental. cap. 2. conclus. 1. in glos. glos. lit. F. † item nobilitare dicunt DD. in l. 1. C. de dignit. lib. 13. Tiraquell. de nobilit. cap. 6. Castrenf. cons. 22. lib. 2. & in l. 1. C. de natal. restit. Vultei d. cap. 5. num. 7. Castrenf. d. cons. 22. Preckman. in tract. solut. potestat. memb. 1. eff. 4. vbi quod etiam possit indugere vt homo nouus, nõ obstant

te lu-

te ludorum equestrium, Iab Henrico lata,
 4 & nobiles non existentes Princeps nobilitare potest, quoniam hoc nobilibus non nocet, sed potius Reipublicæ interest plures in ordinem nobilium copulare dignos, ut præclara ingenia ad bono merendum exercentur, & alios ad artes exercentes conseruantur, Mascard. de probat. conclus. 1024. nu. 5. lib. 2. Rosental. cap. 5. conclus. 2. 5
 5 glos. lit. L. extra. & legitimam matrimonium quæsitos legitimare Princeps potest, s. fin. in nouelt. quib. mod. natur. offic. sui, cap. per venerabilem, qui filij sine legit. Iacob. de S. Georg. in vers. Princeps nu. 6. specialit. i. 6. 7
 7 Zaf. par. 5. num. 14. Ferrar. Montan. de feud. cap. 7. lib. 5. Scheneid. par. 2. nu. 97. Borcold. d. cap. 1. de regal. nu. 4. Afflic. in cap. 1. nu. 1. quæ sint regal. Cassan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 24. nu. 50. Bossin. tit. de Princ. Raph. Cuman. conf. 162. Vulteius d. cap. 5. num. 7. Rosental. eodem cap. 5. conclus. 2. in
 6 glos. lit. D. item & fama restituere Princeps potest, ad hoc facit l. 1. & ibi DD. C. sentent. pass. l. 1. de natal. restit. Borcold. & Vulteius
 7 d. locis, item & legem vniuersalem Princeps concedere potest, s. sed, & quod Principi placuit, instit. de iur. natur. gent. & ciuil. l. 1. de constit. Princ. l. fin. C. de legib. in quibus scribunt omnes Vulteius d. loco, post Peregrin. de iure fisci lib. 1. cap. 1. num. 10. item Princeps solus Tabelliones constituere potest, Ferrar. Montan. cap. 1. quæ sint regal. vbi Afflic. num. 22. Zaf. num. 14. Iacobin. & alij Scribentes ibidem, Sonsbech. par. 8. nu. 18. Claud. Seyfell. in rubr. qui feud. dare possunt, & si aliqui contradicunt, quod hoc non sit, de reseruatione Principi, & quod
 9 Barones possint Tabelliones eligere, tamen obseruantia est in contrarium, quod solus Rex ipse eligit, vel alius eius nomine, ut in hoc Neapolitano Regno Præsident Sacri Regij Consilij, & Vice Prothonotarius Tabelliones, & Iudices ad contractus eligit, ut est notum, nisi ab ipso Principe tale priuilegium alijs fuisset concessum, & item Comites Palatinos creare, dicit Ferrar. Montan. d. cap. 7. lib. 5. post Iacobin. d. loco in
 10 vers. sed tam Princeps nu. 2. 1. item & Princeps famæ restituere, & veniam ætatis concedere potest, l. fin. C. de his, qui ven. ætat. Afflic. d. cap. 1. num. 81. quæ sint regal. Iacob. d. verbo sed tam Princeps num. 6. Vulteius d. loco, Peregrin. de iure fisci lib. 1. c. 1.
 12 num. 10. item & eligere Vniuersitates, seu generalia studia, & scholas publicas confirmare, Zaf. par. 5. num. 14. de feud. Ferrar. Montan. d. cap. 7. lib. 5. Afflic. vbi supra, ex
 13 alijs, item & Magistratus Princeps creare

potest, Peregrin. d. num. 16. Cuiacius cap. 1. quæ sint regal. per l. 1. ff. ad l. Iul. de ambitu, & de omnibus Vulteius dicto loco, & alia regalia maiora similia, ita dictis locis à prædictis Doctoribus colliguntur.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XLIII.

T H E M A.

Regalia, & minora sunt ea, quæ magis in re ditu, ac fructu fisco plusquam competentia. communis, & quæ sint.

S U M M A R I V M.

- 1 Regalia minora, quæ nam sint.
- 2 Regalibus concessis, quæ dicantur concessa.
- 3 Monetæ cadere est de regalibus maioribus.
- 4 Ius, & potestas eligendi Magistratus pro administranda iustitia est de regalibus.
- 5 Collatio extraordinaria ad fidelissimam regalium muneris expeditionem spectat.
- 6 Collectas imponere est de regalibus maioribus.

1 Regalia & maiora ut plurimum sunt ea, quæ ad Fiscum pertinet, eiusque Imperij vtilitatem, & Imperatoris comoditatem, Peregr. de iure fisci lib. 1. tit. 1. num. 9. & ex alijs supra in dilucid. 9. & esse ea, quæ supra in dilucid. 11 & in cap. 1. quæ sint regal. & vtrouique DD. omnes re. essent, &
 2 regalibus concessis sola prædicta concessa esse intelliguntur non præter illa etiam quæ Boss. de regal. num. 29. neque enim ea sola sunt, dicit Cuiacius d. cap. iura fiscal. sed plerumque sunt, alia & præcipuè tantum enumerantur, quæ cum iam longo tempore detinuissent Episcopi proceres, ac Ciuitates Italix Federico Imperatori remiserunt, ut Gunterus, & Abbas Vrspergensis scribunt, ac etiam Radeuicus 3. cap. 14. & 4. cap. 5. quos adducit Dionys. Gottofr. in sua praxi ciuil. tit. de constit. & Princ. iur. cap. regalia
 3 propriè fol. 262. cap. 2. & quæ ad maiora pertinent est cadere monetam ut de ea testatur Afflic. in d. cap. 1. s. moneta nu. 1. & 2. quæ sint regal. & ibidem Zaf. Montan. Sonsbech.

Jeoh. & alij, Claud. Seyfell. in rub. de his, qui feud dar poss. num. 114. Boss. tit. de alienac. in princ. & DD. alij in dictis locis, ac idem est de + iure, & potestate cõstituendi, & eligendi Magistratus ad expediendam iusticiam, vt in l. 1. C. de constit. Princip. Zal. Montan. Sonsbec. dictis in locis citatis lib. 1. feud. sub tit. alia, de iure Fisci, & Peregr. de iure fisci lib. 1. tit. 1. num. 10. Vulteius. loca iam dicto, & idem dicendum est de extraordinaria collatione ad fidelissimam regalis muneris institutionem, text. est in d. esp. 1. quæ sint regalia, & ibi omnes feudistæ, Borcolt. ibid. num. 35. Hieron. Scruff. conf. 59. centur. 1. Vuclsembec. conf. 45. nu. 19. & seq. Vulteius d. cap. 5. num. 7. vers. is extraordinariè & c. lib. 1. fol. 88. Petr. de Gregor. in sintagm. iur. vniuers. cap. 7. de indict. lib. 3. Rosental. de feud. cap. 5. concl. 73. in glos. tit. A. de + regalibus maioribus sunt etiam ius etiam ius imponendi collectas, quæ ad Principem nõ recognoscentem superiorem spectat, non autem inferioribus Dominis, vt declarat Bart. & alij sequuntur in l. 1. in 2. not. b. C. de superindict. lib. 10. & in l. 1. in fin. C. de extraord. numer. eod. lib. idem dixit Bald. in l. cum multa in fin. C. de bon. quæ liber. dicens, quod collectæ dicuntur de regal. vt per eum, & hoc etiam dixit Det. & concordantes alios allegat in conf. 199. dixi diligenter consideratis post princ. & dixit etiam Petr. de Vbald. in tract. collect. post princ. Franc. Lucan. in tract. de collect. post princ. & est sub tract. de fisco, & eius priuleg. in 3. par. Socc. iun. in conf. 98. num. 15. & sequitur Menoch. conf. 32. num. 70. lib. 1. Cachet. decis. Pedemont. 9. nu. 3. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 43. nu. 4. & licet Iason contrarium censuisse videtur in l. de quibus, num. 47. ff. de leg. contra ipsum ex tot authoritatibus, quæ communem opinionem faciunt, de communi concludi potest.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XLIV.

T H E M A.

Regalia inter subditos longi temporis spatio præscribuntur, sed si in feudū fuerint data alicui longissimo tempore præscribuntur, & non minus annorum triginta communis.

S V M M A R I U M.

1. Regalia concessa subditis, inter eos præscribuntur spatio longi temporis; sed si in feudum longissimi temporis non minus annorum triginta.
2. Vel aliud in feudum concessum spatio triginta, vel quadraginta annorum bona fide præscribitur.
3. Feudum præscribitur non minus annorum triginta spatio.
4. Contra Imperatorem sine bona fide, nec in memorabili tempore præscribitur.
5. Causa de controversia est in iuribus rei debitis, vt in seruitutibus neatibus, non in his, quæ persona debentur, & animo perpetuo detinentur.

Regalia contra Papam, Imperatorem, vel Regem, aut Principem supremum non præscribi diximus, sed inter subditos quibus concessa sunt, præscribi posse tali distinctione + inter subditos cum titulo, & bona fide longi temporis spatium sufficere, arg. l. fin. C. de long. temp. præscript. Bart. & alij in d. l. si publicanus, §. in actionibus, ff. de publican. Bal. in cap. vnic. quæ sint regal. nu. 4. Balb. in par. 2. par. 5. princ. q. 44. num. 2. sed si in feudum alicui concessa sint, hinc præscriptio longissima requiritur, & ex Canonistis. Felyn. in cap. cum nobis, de præscript. & concessa in feudum ab aliquo possessa per annos triginta tanquam feudalia, & de ipsis præstiterit seruitium tanquam de re feudali, & possessio ipsa per dictum tempus sit vniformis præscriberetur, vt declarat Scribentes in cap. si quis per triginta, si de feud. fuer. controuers. inter dom. & agnat. & in cap. fin. de feud. dat. in vic. leg. commiss. quos referunt Det. conf. 144. & Felyn. post Abb. in cap. ad audientiam, de præscript. Alex. in conf. 118. lib. 2. Roland. à Valle conf. 3. nu. 69. lib. 1. Misincer. obseruat. 29. centur. 4. Paris de Puteo de re integr. feud. cap. 49. & ex alijs Borcold. de feud. par. 5. num. 5. + vestigial, vel aliud in feudum concessum taliter possessum spatio triginta, vel quadraginta annorum præscribitur, vt per Bart. in d. l. si publicanus, §. fin. de publican. Felyn. in d. c. cum nobis, col. 2. de præscript. idem in d. cap. ad audientiam, eod. nu. 4. Abb. num. 14. & alij Canonistæ ibid. Io. andr. in addit. ad Speculat. in rubr. tit. de feud. dum ibi ad finem, vers. 28. quæst. Pilei fuit & c. ait, præscriptionem, quæ in §. præterea, de cap. Corrad. remouetur communiter, tricentalem intelligi, eamque communiter tenent in d. cap. ad audientiam, firmat Petr. Paul. Paris. conf. 1. num. 12.

num. 12. & 123. & conf. 15. nu. 16. & conf. 27. num. 91. lib. 1. hanc sententiam comprobat Balb. de prescript. 4. par. quartę partis principalis q. 12. nu. 6. & 7. & in 2. & 3. quęst. vbi eam quoque communem asserit Alex. conf. 71. nu. 1. & seq. lib. 1. Roman. conf. 166. viso diligenter num. 10. Curt. sen. conf. pen. Capio primo, nu. 3. & 4. Afflic. decis. 254. nu. 2. 3. & 4. ita decisum firmat Cappell. Tholos. decis. 396. & ibi addens Aufser. Iul. Clar. in §. feudum q. 45. nu. 3. de communi testatur, & crebriori calculo approbatum, dicit Menoch. conf. 2. num. 312. vbi citat Tiraquell. de retract. confang. §. 1. glos. 10. nu. 15. lib. 1. & in iure clarum esse dicit in conf. 181. nu. 91. lib. 2. & receptam esse DD. sententiam, in conf. 307. num. 52. & conf. 309. in fin. veram, & communem lib. 4. & hoc omnes tradere asserit Tiber. Decian. conf. 24. num. 108. lib. 1. Pistor. quoque ex cōmuni, quod † triginta anni requiruntur, & sit in feudis speciale q. 8. nu. 10. ex quibus apparet triginta annis hoc casu, & non minori etiam cum titulo præscribi posse, & hoc sequitur Vultei d. cap. 19. ex communi distinctione, Scradex. in par. 5. cap. 4. num. 3. videlicet si à malæ fidei possessore comparauerit bona fide triginta annos requiri, si à bonæ fidei, & per decem, vel viginti annos bona fide possederit ad præscribendum sufficere, quia præcisè requiritur bona fides, & tricennale tempus, Iul. Clar. d. q. 19. Bercolt. d. cap. 7. par. 3. num. 5. Vultei cap. 9. num. 4. & seq. lib. 1. vix aliam rationem, cur triginta anni exigantur, & decem, vel viginti non sufficiunt, vt in l. fin. C. de prescript. long. temp. aduersus quam, quod Longobardis sic placuit post Eguinar. Baron. in d. §. si quis per triginta annos, si de feudo defuncti, qui putat ex istis moribus feudum in Galliam irrepisse, Hottoman. in d. §. si quis per triginta, rationem credit esse, quia Iure Longobardorum sit præscriptio solum triginta annorum in Longobard. lib. 2. tit. 55. de prescript. l. 8. & sentiunt omnes in d. cap. si quis per triginta, & prædicti DD. in prædictis locis, & ex alijs Rosental. cap. 6. concl. 76. in glos. lit. E. sed vt quis de nouo iura regaliū nō dum formatum acquirat, est distinguendum, quod aut agitur † quoad Imperatorē, & sine bona fide immemorabilis, nec sufficit, vt diximus in præcedentibus dilucidationibus, aut quoad alios puta exigendi vctigal, aut simile à transeuntibus, & tempus immemorabile requiritur, cum contra ius sit hæc præscriptio, & consequenter contra libertatem Imperij, & illa exactio causam habeat discontinuā, dicit Bal. in d. cap. vnic.

num. 3. quæ sint regal. Bart. vbi supra, Bald. d. q. 4. num. 2. & sentiunt præcitati DD. omnes, sed malè dicit Bald. quod causam habeat discontinuam gabellarum exactiones, & familia; cum id ex cōmuni omnium sententia obtineat in iuribus rei debitis, vt in seruitutibus realibus, non his, quæ personis debentur, & animo perpetuò retineatur, vt testis est Bart. in Iusto, 1. non mutat in fin. de vsucap. Balb. 2. par. 5. par. princ. q. 3. nu. 5. vbi ait hanc esse communem, & Couar. in cap. possessor, par. 2. §. 2. num. 3. idem testatur, ac Villalobs in lit. I. num. 173. Scheneid. d. par. 2. num. 98. & seq. Rosental. cap. 5. conclus. 17. in glos. lit. C.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XLV.

T H E M A.

Armandiæ nomen est certorum virorum fortium, & non habemus Armandias esse gabellas, secundum consuetudinē loci, alij esse littora, alij p fabricis, & publicis armentarijs, alij littora publica communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **A**rmandia nomen quid significet, & varia de eo opiniones.
- 2 *Litus est totū quod occupat fluctus maris.*
- 3 *Fabricas, & publica armētaria Princeps sibi vendicat.*
- 4 *Fabricenses qui dicantur.*
- 5 *Fabricenses erāt sub dispositione magistrī officiorum.*
- 6 *Fabrica p̄uendecim in Romano Imperio, qua nam.*
- 7 *Ius indicendi bellam iustum nemo habet nisi Imperator, & qui imperialia iura habet, vel superiorem non recognoscit.*

Cvm dictum sit de regalibus maioribus, & minoribus pro ampliori explanatione ipsorum veniamus ad declarationem vniuscuiusque regaliū, & Primo, de Armandijs, vel vti alij volunt † Armandiæ, quæ nonnulli exponunt, esse litera publica ex ariditate, quia sunt arenosa, & arida ab ariditate, sicut dicit Ifern. num. 1. Præposit. Aluarot.

R Bald.

Bald. & alij in cap. 1. quæ sint regal. & ipsi quidem dicunt, quod sint vectigalia, siue gabellæ secundum morem, & consuetudinem patriæ denominantur ex armentis animalium, Aluarot. in d. cap. 1. quæ sint regal. in princ. Afflic. ibidem vers. Armandiæ nu. 2. Ferrat. Montan. lib. 5. feud. cap. 7. vers. ad ea, & secundum diuersitatem locorum indicuntur, Bart. Socc. conf. 37. num. 3. lib. 3. sic loquuntur Aluarot. xxi. 1. Præposit. num. 2. & Afflic. dum dicunt, quod Armandiæ sint certæ gabellæ, secundum ius patriæ, siue loci ex armentis animalium fortè debita, alij dicunt esse vectigal, non tamen ex armentis vectigalium, sed ex licentia arma fabricandi fore, & significari, prædicti Doctores aiunt, vltra quos Eguinar. Baro in cap. 1. quæ sint regal. Ottoman. & Borcolt. in explicatione dicti cap. vnic. quæ sint regal. nu. 21. Peregr. de iure fisci rub. 1. num. 14. Cuiac. lib. 5. feud. in consil. Federic. sub alia rub. de iure fisci, Vultei. lib. 1. cap. 5. nam. 7. vers. 1. Armandiæ, Rosental. cap. 5. conclus. 19. alij vero dicunt esse littora publica, dicuntur autem littora Armandiæ ab ariditate, quia sunt arida. vnde dicunt sophistæ: littus veatur, & Poeta, qui arenam pro semine mandat, vel ab amaritudine aquæ maris, quia † litus est solum quod occupat fluctus maris Ibernus, vel actius, inst. de rer. diuif. §. 1. l. littus ff. de verb. signific. nomina debent esse eomunia rebus, instit. §. est & aliud, vt omnia dicit Isern. in d. cap. 1. quæ sint regal. alij autem Armandiæ accipiunt pro fabricis publicis armentarijs arma fabricantibus, quæ positio inter supradictos quos Isern. Afflic. Aluarot. Præposit. Bald. & alij referunt d. d. cap. 1. quæ sint regal. omnium videtur verissimum, dicit Borcolt. d. loco num. 21. † fabricans enim, & publica armentaria Princeps semper sibi vendicauit, l. 1. C. vt armorum vsus, tot. tit. C. de fabricens. lib. 11. & constat ex nouella 85. de arm. in qua Iustinianus instituit, vt sibi fabricentes arma fabricantibus, quæ fabricata in armentarium reponant, nec priuatis vendant, Peregr. de iure fisci lib. 1. cap. 1. num. 14. Menoch. conf. 298. & de arbitr. iudic. lib. 2. calu. 394. nu. 17. & 24. Afflic. in d. cap. 1. quæ sint regal. nu. 2. vers. Armandiæ, Montan. cap. 5. vers. ad ea.

4 Fabricenses erant milites, qui in scola, quæ fabricentium scola cognominabatur, & vna erat ex vndecim scolis, de quibus in l. vlt. C. de locat. & conduct. & referuntur per Borcolt. in cap. 2. nu. 8. fol. mihi 20. & isti arma fabricabant, de quibus agitur tot. tit. de fabricensibus lib. 11. & erant † fabricenses in dispositione magistri officiorum, & ideo le-

ges 2. 3. & 7. C. de fabricens. scriptæ sunt ad magistris officiorum, sicuti d. nouell. 85. & hoc etiam liquet ex notitia Romani Imperij, quæ testantur in † Romano Imperio nouendecim fabricas fuisse in Illirico, quinque in Italia, sex in Gallia, octo: sic disintas. firmans scutorum balistrorum, & armorum accingentes scutaria Laureacenses, solo militari armorum in Italia, Concordienses sagittaria, Veronenses scutorum, & armorum Mantuana, loricaria Cremonenses, scutaria Ticinenses, arcuaria Luccenses, spalaria in Gallia, Argentoralenses armorum omnium, Alladsirnentis sagittaria, Augustatunenses gloricaria, Sueffionenses scutaria, balistraria, elibanaria, Remenses, spataria, Niororum scutaria, & balistraria, Armamentes spataria, & scutaria, & sic dicendum videtur, quod † ius indicendi bellum iustum nemo habet, nec potest nisi Imperator, & qui Imperialia iura habent, vel superiorem non recognoscunt, Bart. in l. odisse, ff. de capt. & postlimin. reuerf. Abb. in cap. sicut, num. 7. de iure fisci d. lib. 1. cap. 1. nu. 15. Vult. d. cap. 5. num. 7. vers. 1. Armandiæ &c.

PARTIS VNDECIMAE

Dilucidatio XLVI.

T H E M A.

Via publicæ sunt de regalibus, & sunt, quæ in solo publico, per quæ iter tutum populo patere, & fieri per Dominos iurisdictionis loci debet, alias ipsi tenentur.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**ia quatuor nominibus distinguitur.
- 2 *Via publica, qua dicitur & nu. 4.*
- 3 *Via nomen vnde deriuatur.*
- 4 *Via publica sunt de regalibus.*
- 5 *Via publica inter regalia referuntur.*

1 **V**ia publicæ. Prætorix, Militares, & Consulares, & sic sunt quatinomine, l. 2. §. viarum, & §. seq. nē quid in loco publ. & l. fin. de itin. publ. & † est via publica, quæ ab utroque capite respōdet ad aliam viam publicam, seu locum publicum, alias est priuata, dicit Carol. in summa de inuasion. si quis offalum, & probatur in d. l. 2. vt per Isern. in d. cap.

3 d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 3. * via dicitur quasi vehia, quod vehedo teratur, Varr. lib. 4. de ling. latin. & est * via publica, quæ est in solo publico, per quam iter populo patet, Isidor. ethimolog. lib. 5. cap. vlt. † via publicæ ad regalia referuntur partim ob id, quod ad protectionem, & iurisdictionem, seâ supremo quodam dominio ad Imperatorem, siue regem pertinet, & partim, quod Imperator, siue Rex circa illas disponit, quadam Religione, eas sectas rectas, & securas seruari facit per l. ad instructionem, C. de sacrosanct. Eccles. Hottoman. tit. quæ sint regal. & quod sicut de regalibus habetur in d. cap. vnic. quæ sint regal. vbi omnes Boff. in tit. de via publ. nu. 1. Scheneid. par. 2. num. 101. Cepoll. de seruit. rustic. præd. tit. 3. de seruit. viz num. 16. Peregr. d. tit. 1. nu. 26. Borcolt. in explicat. d. cap. quæ sint regal. nu. 25. Misincer. obseruat. 60. centur. 5. Petr. de Gregor. Tholos. in syntagm. iur. vniuers. lib. 3. cap. 15. num. 1. Rosental. cap. 15. concl. 20. & in glos. lit. D.

publica flumina nominantur, alia priuata, l. 1. §. hoc interdictum, de flumin. & hæc flumina regalia esse dicimus, flumina publica dicimus nõ priuata, nihil enim differt † priuatum flumen à priuatis locis, d. l. 1. §. hoc interdicto, Alex. conf. 194. num. 1. lib. 2. sunt, & in super flumina quedam † perennia, quedam torrentia, perenne flumen est, quod sæper fluit. Torrens vero, quod non semper, sed Iem effluit, l. 1. §. item fluminum, ff. de flumin. ibique glos. & DD. Isidori lib. 14. ethimolog. cap. 21. vbi eleganter docet, vnde torrens, & vnde dicitur. Græci ab Ieme nomen dederunt, Iems dicitur à fluo, nos ab estate, illi à tempore quo subcrescit, nos à tempore quo siccat, sed quomodocumq; sit flumina inter regalia referri, & eius vsus prohiberi non debet, cum illa iure gentium publica esse constat.

PARTIS VNDECIMÆ.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XLVII.

Dilucidatio XLVIII.

T H E M A.

T H E M A.

Flumina nauigabilia inter regalia computantur, quorum vsus prohiberi non debet, communis.

Mare quo ad proprietatem est nullius quo ad vsum omnibus commune quo ad iurisdictionem Principis imperantis, & ius nauigandi, piscandi, & similia, sicut & in flumine communia sunt, etiam si à Principe concedantur.

S V M M A R I V M.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**lumina nauigabilia inter regalia referuntur.
- 2 *Flumina dicta sunt à fluendo.*
- 3 *Flumina sunt duplicia.*
- 4 *Flumen priuatum nihil differt à priuatis locis.*
- 5 *Flumina quedam perennia, quedam torrentia.*
- 6 **I**nter † regalia referuntur flumina nauigabilia, & ex quibus alia nauigabilia fiunt, d. c. vnic. quæ sint regalia, vbi Iacob. in vers. & cum piscatio, Ifern. & DD. glos. Bald. & alij in l. 2. ff. de rer. diuis. DD. in l. quominus, & in l. si autem, ff. de aqua plu. arc. Vult. in cap. 5. num. 7. vers. flumina fol. 85. Roland. à Valle conf. 97. lib. 3. † flumina à fluendo dicuntur, Varro. 4. de ling. latin. Isidor. lib. 14. ethimolog. cap. 21. & sunt † duplicia, alia

- 1 **M**aris proprietates est nullius, vsus autem communis omnibus iurisdictione vero Principis imperantis.
- 2 *Aer aqua profuës, & mare naturali iure sunt communia.*
- 3 *Nauigandi & piscandi ius in mari, vt & in flumine publico est commune.*
- 4 *Iurisdictione in mare est de iero, & supremo Principis imperio.*
- 5 *Territorij appellatione venit mare.*
- 6 *Bannitus à territoria, censetur bannitus à mare.*
- 7 *Forum tam de mari, quam de terra intelligitur.*
- 8 *Territorium tam dicitur quod imminet super aquas, quam quod sub eis impergitur.*

- 9 *Mare designatur per terram propinquā,
cui magis adiacet.*
10 *Iurisdictio ita se habet in mari, quatenus
se protendit territorio dominantis.*

Diximus de fluminibus nauigabilibus, quomodo de regalibus sint eodem modo, & ratione, mare inter regalia numerari posse, licet quo ad proprietatem, & mare sit nullius quo ad vsu omnibus commune: & quo ad iurisdictionem Principis imperātis, iuxta text. in l. 2. ff. de rer. diuis. vbi Bald. & Jacob. de Rauenna præclare declarauit, habetur etiam ex text. in §. & quidem, & in §. littorum, eod. tit. & in l. littora, nè quid in loco publico, Ruin. conf. 18. lib. 1. Peregrin. de iure fisci lib. 8. cap. de mari, nu. 4. tamen & mare de iure naturali omnibus commune est, vt in §. 1. instit. de rer. diuis. ibi: (& quidem naturali iure communia sunt omnia, hæc (Aer, Aqua profluens, & Mare) I. quædam, ff. eodem, & vtrouiq; glos. & DD. omnino inde Leda apud Ouid. in 6. metamorf. cum rustici aquam degustare prohibuerent, inquit:
*Quid prohibetis aquā vsus cōis aquarū est,
Nec tennas vrdas ad publica munera veni.
Nec solim proprium natura, nec æra fecit.*
3 Ex his ergo habetur, quod & proprietatis maris, & littoris communis est, & equè omnibus patet, & eius ius nauigandi, piscandi, & similia, sicut & in flumine publico nauigabili communia sunt per d. l. riparum, §. flumina, & ex l. fern. Afflict. & alijs in præcedenti Diuicatione fundatum est, licet & iurisdictione in mari sit de mero imperio, quod Princeps, siue Rex habet in suo Regno vti Dominus, & Protector, in d. l. bene à Zenone, C. de quadrienn. præscript. & in l. de precatio, ad l. Rod. de fact. in qua fundatur obediētia vassalli sicut in terra, ita in mari, quia & territorij appellatione venit mare, adeo quod territorium etiam mare intelligitur per illud verbum defensionis terendi, idest submouendi; nam id etiam mari, & aquis conuenire videtur, & si appellatione territorij venit mare, super quo territorio Dominus, & superior potestatem habet, vt videtur communis Doctorum conclusio, de qua per Præpositum, & alios in cap. 1. de capit. qui Cur. vend. col. 3. Aret. conf. 77. col. 2. Barbat. Fzlyn. & Det. in cap. licet causam, Felyn. in cap. Rodulphus, de rescript. col. 5. num. 12. ex quo inferitur secundum Felyn. in dictis capitulis, quod & bannitus à territorio, censetur bannitus à mari, cum mare eiusdem iurisdictionis, cuius & territorij adiectum esse intelligitur, l. Insulæ, cum ibi notatis de

iudit. tradit glos. in cap. licet, in fine, de fer. Barbat. in d. cap. licet causam, col. 4. & in rub. de foro compet. col. fin. vbi & forum tam de mari, quam de terra intelligendum esse, voluit A sin. in praxi Florentin. §. 7. c. 1. affert Dionys. Gottofred. pract. ciuil. tom. 1. lib. 2. tit. 1. fol. 279. col. 2. vers. attamen, volūt Doctores, & sic ratione iurisdictionis quam Princeps habet in mari, sicut in terra posse dici mare de regalibus esse, licet aqua sit in superficie, tamen in profundo loci est territorium, & vnum & idem est territorium, quod imminet super aquis, & quod iminet illis, Gomez. instit. §. littorum, de rer. diuis. Bald. in rub. num. 35. ff. eodem, & in l. si testamentum, num. 5. C. de instit. & substit. & in rub. quæ sint regalia, de feudis conclusēs & mare designari per terram propinquiorē, & cui magis aderet Florian. de S. Petro in l. sed & loci, §. si via publica num. 4. ff. fin. regund. allegans Auth. vt omnes obediant Iud. Prouinc. §. 1. collat. §. idem Bal. conf. 54 num. 2. lib. 4. Fzlyn. in cap. Rodulphus nu. 12. & ex l. 2. l. quoties, & l. de summerfis, C. de naufrag. lib. 11. Capyc. in inuest. feud. in verbo partibus fol. 112. Afflict. in const. rub. 27. de homicid. clandest. num. 9. Belluc. in spec. Princip. rub. 22. num. 67. Frecc. de subfeud. tit. quis dicatur Marchio num. 3. lib. 6. tit. 28. par. 3. l. 8. vbi Greg. Lopez glos. 2. in fin. tit. 2. par. 2. Roder. Suarez alleg. 17. num. 1. & seq. Auendaño cap. 4. Prætor. par. 1. num. 4. A sin. in d. praxi cap. 7. §. 1. nu. 5. Angel. Matthiac. lib. 1. de via vniuersi iuris, cap. 36. Decian. in respons. 123. nu. 25. lib. 3. Cæpoll. de seruit. rustic. præd. cap. 26. num. 14. Garf. in tract. de expens. & meliorat. cap. 21. num. 34. Camill. Borrell. (valde doctus, & insignis, ac meus Coniudex tempore quo in Neapolitanæ Magn. Cur. Vicar. in ciuilibus Ego decanus præsidebam) de præstantia Regis Catholici cap. 46. num. 224. Regens de Ponte de potestate Proregis, titulo de triremibus nu. 41. & seq. ex quibus habetur, quod iurisdictione & cuiuslibet Principis, Regis, & Reipublice non habet dominium, iurisdictionem in mari, nisi quatenus se protendit cuiuslibet territorij, & dominium, quod habet in terra, eandē in Insulis propinquis, & in mari infra centū miliaria, secundū Bart. in tract. de Insul. vers. vicinus enim, l. 4. vers. si tamen, ff. de dān. insec. l. quicūq; C. de Episc. & cler. c. nulli, extra de rescr. vbi infra duas dietas locus non est remotus, & centū miliaria per mare sunt minus duarū dietarū, ex alijs Cæpoll. tract. de seruit. c. mare n. 13. quo ad iurisdictionem, quia eius proprietatis est nullius, & quo ad vsū est quibus cōmune, vt prædictū est.

PARTIS

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio XLIX.

THEMA.

Portus idest vectigal, quod pro trāsitu per portū, vel in portu soluitur de regalibus est cōmunis.

SUMMARIUM.

- 1 **P**ortus à portando nomen habet ex eo, quod merces in eo portantur.
 - 2 Portus à baiulandis mercibus, vel à fretu, & sinu maris.
 - 3 Statio à statuendo.
 - 4 Portus est locus conclusus, in quo importantur, & exportantur merces.
 - 5 Portus inter regalia numerantur.
 - 6 Ciuitates Italiae, quae merum imperium praescripserunt, & portum etiam.
 - 7 Portus intelligitur pro vectigal, quod pro trāsitu, vel pro his, quae in portu vehuntur, soluantur.
 - 8 Vectigal quod in portu soluitur, appellatur portorium.
 - 9 Vectigal ias. traiectum fluminum vocari posse.
- 1 **P**ortus ꝑ à portando nomen habet, & ex eo, quod merces in eo portantur, secundum Vulp. in l. portus, de verb. signific. & prout Isidor. in lib. 14. ethimolog. cap. 8. vbi dicit ꝑ veteres à baiulandis mercibus baias vocasse, vel dicitur portus, hoc est à fretu, & sinu maris, qui facile trahijci potest, lo. Borcheius in d. l. portus, alias ꝑ statio dicitur, d. l. portus à statuendo, quod naues ibi late stare possunt, l. i. ꝑ. stationem, de flum. est autem ꝑ portus locus cōclusus, quo importantur, & aportantur merces, d. l. portus, vbi notat Alciat. nu. 2. Cæpoll. in tract. de seruit. rustic. præd. cap. 28. de portu nu. 1. Petr. de Gregor. in syntagm. iur. lib. 3. c. 14. num. 7. & ꝑ portus maris eodem modo inter regalia referri, quo & flumina cum hac, & illa sint publica, vt diximus in præcedentibus Dilucidationibus, & ꝑ. fluminū, & ibi Scribentes instit. de rerum diuis. & sic intelligo, quod Bald. in d. cap. 1. ante num. 1. inquit: omnes portus ad Regem pertinent, & quidquid sit se remittit ad d. l. portus, ff. de verb. signific. Cæpoll. in d. tract. & cap. 28. nu. 2. hodie vero ꝑ Ciuitates Italiae sibi praescripserunt merum imperium, & sic portus

licet de iure communi sint Principis, Vultei de feud. cap. 5. nu. 7. vers. 4. portus &c. lib. 1. & Petr. de Greg. in syntagm. iur. lib. 3. cap. 14. nu. 7. per portū intelligi debet vectigal, quod pro trāsitu in portu, vel pro his, qui ꝑ in portu, vel ex portu extrahatur, soluitur, idque ad Regem, & ad regalia pertinent, ita Ifern. in cap. 1. num. 9. quæ sint regalia. Aluarot. num. 2. Afflic. in versic. portus num. 1. quod firmant Ottoman. & Cuiac. ibidem Cæpoll. vbi supra num. 2. ac Borcolt. cap. quæ sint regalia. num. 41. quod ꝑ vectigal portorium appellari videtur, l. omnibus, C. de vectigal. & commiss. & fortè nō alienum foret vocari ꝑ ius traiectus fluminum, quod videtur Magistratus ad se transfuisse, & sequitur Vultei cap. 5. nu. 7. lib. 1. & cum portus patet, & sint communi vsu omnium ciuium ad defensionem ipsius omnes subditi etiam immunes contribuere tenentur, l. ad portus, iuncta l. eius, C. de oper. publ. & arg. l. sunt munera, de vacat. & excusat. muner. facit l. administratores, C. de sacros. Eccles. quæ not. Petr. de Gregor. dicto loco cap. 8. num. 3. & 4. par. 3. Roiental. d. cap. 5. conclus. 31. num. 3.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio L.

THEMA.

Ripatica, gabellas, sive vectigalia esse pro trāsitu riparum ad vsus dispensationem, & protectionē, & ipsa vectigalia sunt de regalibus, riparumq; proprietas est iuris priuati in hoc differt in litore, & quid sit locus.

SUMMARIUM.

- 1 Ripatica, quæ dicatur, & num. 3.
 - 2 Scafarum vsus in Regno.
 - 4 Ripa qualiter inter regalia numerari possit.
- 1 **R**ipatica, ꝑ gabellas esse, quæ riparum ratione soluantur, dicunt Ifern. nu. 10. Aluarot. num. 2. Praposit. num. 3. Afflic. in ver. riparum, Petr. Rauenn. ceteriq; Doctores, & d. cap. vnic. quæ sint regalia. & ita omnes explicere testatur Rosent. in cap. 5. conclus.

eluf. 22. Boreolt. d. cap. que sint regal. cap. 42. Montan. Ferrar. cap 7. lib. 5. §. sunt, & riparum commoda aliqui accipiunt pro illo traiectus iure, quod pro traiectione hominum, & aliarum rerum exigi solet, & ad hoc agendum tenent & certam barcau paruum in hoc Regno detta Scafa in fluminibus, in quibus per pontem non est transitus, & per transeuntes soluitur certum quid, & etiam pro rebus, hoc videntur velle Aluarot, & Rauenna d. loco, dum ajunt, esse id, quod soluunt transeuntes de vna ripa in alia cum naui, & aperte refert Montan. d. loco, Vulteius d. cap. 5. num. 7. vers. ripatica post. Peregrin. de iure fisci lib. 1. tit. 1. nu. 24. 3. & qui ripatica accipit pro omni iure publico, quod Princeps habet in ripis fluminum publicorum, vel respectu vectigalium, vel respectu agrorum, vel etiam respectu transportandi de vna ripa ad aliam. & Ripa enim inter regalia enumerari posse videtur, nisi quo ad vsus detentionem, & protectionem, dicunt Isern. Aluarot. Præposit. Assiæ. & Petr. de Rauenn. in d. loco, Capoll. de seruit. rustic. præd. cap. 35. de ripa num. 17. dum inquit: quod flumen nõ trahit ad se ripam nisi ad vsum necessarium fluminis.

flumen cum est plenissimum alluit, & sic litus dicitur eatenus, quatenus maximè fluctus excusat. Littus, de verb. significat vel quousque maximus fluctus à mari prouenit, l. littus, de verbor. signif. hoc est quousque mare cum maximum est excurrit, & nomen litus nonnulli à litando dicunt, quod nauigantes eundo, & redeundo in litore litabant, & sacrificabant, Bruccheus in l. litus; de verb. significat. Isidor. ex eo, quod fluctus editur lib. 14. ethimolog. c. 8. sed rectius dicemus id nomen esse Græcum, quod litus sit terra tenuis, & ideo per vnicum t. debent describi differt ripa à litore, quia litus est maris, ripa vero fluminis, uti Grammatici rectè tradiderant, sed illud discrimen totum Grammaticum est, hoc iudicium magis, & Grammaticis incognitum, quod & litorum proprietas nullius est, sed eiusdem iuris est, cuius est mare, & quæ subiacet mari terra, vel arena, §. littorum, instit. de rerum diuis. riparum vero proprietas est illorum, qui propè ripam prædia possident, & arbores in ripis natæ eorundem sunt, §. riparum, instit. de rerum diuis. diuersi iuris ratio est, quod ripæ industriæ hominum incrementum accipiunt, & omnino arte egêt, & cultura ad vim fluminis arcendum, vt intelligitur ex l. 1. §. sunt qui putant, ne quid in flumine publico fiat, & toto titulo de rip. munire. & monita enim ripa, est agentibus factis, & oppositis aquam coercere, nè exerceat flumen agrum occupet, secus est in litore, §. litus, ripacentia callra dicuntur, in l. contra publicam vtilitatem, C. de re milit. lib. 1. 2. inde Rehi, & Mosella accolæ riparij nominantur, & leges eorum, & ripariorum leges, latæ à Theodorico Fræcorum Rege, quæ in Constit. Caroli Magni lege ripuarentes appellantur, d. cap. que sint regal. num. 44. & seq.

PARTIS VNDECIMÆ

Dilucidatio LI.

T H E M A.

Ripa quo ad proprietatem est iuris privati, & in hoc differt à litore, quid sit littus.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**iparum proprietas est iuris privati.
- 2 Ripa, & eius definitio.
- 3 Littus quid sit.
- 4 Littoris nomen unde deriuetur.
- 5 Littoris, & riparum differentia.
- 6 Ripam munire qualiter oportet.
- 7 Ripariarum leges, quæ & ripuacenses dicuntur, & earum conditor.

1 **R**iparum & proprietas iuris privati est, §. riparum, & ibi plenè notatur instit. de rerum diuis. & dicunt præcitati Doctores, & & ripa est, quæ flumen continet, Vulpian. definit in l. 1. §. ripa de flumin. vel vt Paul. ait: quæ plenissimum flumen continet, l. penult. C. de flumin. hoc est: ripa est, qua

PARTIS VNDECIMÆ

Dilucidatio LII.

T H E M A.

Ius cudendi monetam de maioribus regalibus est, & priuatus sine supremi Domini permisso, cudens etiam iusti ponderis Maiestatis criminis tenetur, viuus comburitur, domus vbi scelus patrat, publicatur. communis.

S V M M -

SUMMARIUM.

- 1 **M**oneta cudenda ius regale est.
- 2 Monetam etiam iusti ponderis, & cum Principis insignibus cadens, Maiestatis crimen committit.
- 3 Domus ubi moneta cuditur, publicatur, nisi sit vidua, & ignorantis.
- 4 Homo liber monetam falsam expendens deportatur, & omnia bona ei confiscantur, seruus vero ultimo supplicio punitur.
- 5 Monetam falsam expendens de iure Regni capite punitur, sed limitatur, & nu. 7 & seq.
- 6 Monetarum incisores capite puniuntur.
- 7 Monetam falsam expendentibus requiritur dolus, & scientia, ut de tali pena puniatur.
- 8 Scientia est probanda, alias ignorantiter expendisse praesumitur.
- 9 Pena Pragmatica non procedit in mandante fieri, vel expendi.
- 10 Pena dicta Pragmatica non procedit in fundente monetam ulterius.
- 11 Pena non attenditur in fundente monetam parvimenti, & alias.
- 12 Pena praedicta limitatur in inducunt faciente monetam argenteam pro decipienda patetrice.
- 13 Pena Pragmatica limitatur in moneta non currenti in Regno.
- 14 Pena Pragmatica limitatur in condente monetam maioris ponderis usque ad iustum pondus.
- 1 **M**onetae & cudenda ius inter regalia maiora computatur, ut in cap. vnic. quae sint regal. & per eum omnes Scribentes ibi tenent, & Borcolt. d. cap. nu. 55. facit l. 1. de conthahend. empt. l. 1. & 2. C. de fals. monet. Agid. Boss. in tit. de monet. num. 1. Misincer. obseruat. 24. in 4. cent. Claud. Seyfell. in suo specul. feud. rub. de his, qui feud. dar. poss. fol. 114. ubi id inter regalia maiora refert Affl. in d. cap. vnic. §. monetae, num. 1. & 2. quae sint regal. Zal. de feud. par. 5. num. 14. Montan. cap. 7. lib. 1. Saffon. in consuet. Toronens. tit. 36. art. 1. Borcolt. d. cap. quae sint regal. num. 57. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 3. tit. 6. Schencid. de feud. par. 2. num. 17. Peregrin. de iure filci tit. 1. num. 29. Vulteius lib. de feud. cap. 5. num. 7. vers. 7. ius monetae cudenda & c. Domauder. in praxi crimin. cap. 65. num. 1. in fin. & si & priuatus potestate monetae cudenda carens cuiuscunque conditionis, aut status sit, monetam etiam iusti valoris cum insignibus Principis cudat, vel hinxerit, crimine Maiestatis laesa te-

netur, viuis exoritur, & domus in qua tale crimen admistum, & paratum sit, publicatur, per text. in l. 1. & 2. C. de fals. monet. & ita Doctores omnes Bald. in d. l. 2. Ifern. & Afflict. in d. cap. vnic. quae sint regal. Peregr. d. loco, Montan. ac Borcolt. ubi supra nu. 56. Domauder. d. loco num. 1. & 9. Rosental. d. cap. 5. conclus. 48. lit. B & F domus confiscatur, nisi fuerit alicuius viduae ignorantis monetam falsam ibi cudi, vel etiam impuberis, dict. l. 1. §. vidua, & §. impuberes; C. de fals. monet. & expendentes falsam monetam tenentur l. Cornel. de fals. quae in libero homine est deportatio, & omnium bonorum publicatio, & in seruo vltimum supplicium, l. 1. cum ibi traditis ad l. Cornel. de fals. idē tenet glossa in cap. quanto, in vers. defraudata, extra de iure iurando, & Couar. variaz. relobat. cap. 9. num. 5. & testatur communiter teneri Iul. Clar. in §. falsum, in vers. radens autem; Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 4. casu 316. nu. 34. & Tiber. Decian. cap. 23. de fals. monet. crim. num. 25. & ante eos Iodoc. in pract. crim. cap. 85. sequunturq; communiter Scribentes in d. l. quicumque, ff. ad l. Cornel. de fals. quae l. alia posteriori mutata non fuit, Bart. ibi, & Cyn. in l. 2. C. de fals. monet. Marsil. in l. qui falsam, num. 99. ff. ad l. Cornel. de fals. & Menoch. d. casu 316. num. 34. quibus verum sit Constantinum Imperatorem in Theodosiano Codice lib. 9. tit. 23. sub rub. si quis solidi circulum exteriorem incidit, in l. 1. illius tituli, penam mortis imposuisse, & quia l. dicti Theodosiani Codicis non sunt in vtu apud Nos necessario in casibus contingentibus standum erit dispositioni dictae legis quicumque, maxime in Regno, ubi de hoc particulariter non sit ordinatum, dicit Leguer. decif. 86. num. 2. ut in hoc Regno est Constitutio incip. Adulterinam monetam cudentibus, cuius verba sunt videlicet: (Adulterinam monetam cudentibus, vel scientibus, accipientibus penam capitis irrogamus, & eorum substantias publicamus confiscantes etiam hac poena serimus) est etiam cap. Regni, in tit. de poena insingend. fals. monet. Regis Caroli II. incip. Carolus & c. ut quae ab excellentia nostra, de dicta Constitutione mentionem faciens & poenam praedictam excedere in falsatores sigilli Regij, ut ad litteram ibi habetur, estque Pragmatica annis 1521. in tit. de monet. qua incisores monetarum poena mortis imponitur, & ita in dies seruatur, & licet per dictam & Constitutionem Regni Adulterinam & c. puniuntur poena mortis etiam illi, qui monetam falsam expendunt, & hoc nō dato certi Auctoris

thoris nomine, & cognomine, vt per Præs. de Franch. decif. 401. tamen pœna impo-
 ta per l. l. C. de fals. monet. in eo, quod dene-
 gat appellationem condemnato de hoc cri-
 mine non procedit in eo, qui expedit mo-
 netam falsam fabricare tantum, vt per eun-
 dem Præs. de Franch. decif. 391. sed aduor-
 te, quod ignorâter monetam falsam expen-
 denti, talem pœnam non irrogari, quia in
 statutis pœnalibus delicta requiritur, quod
 sint commissa dolo, & sic scienter ad hoc vt
 8 et delinquens pœna statuti puniatur, vt per
 Ias. in l. 1. col. penult. vers. nolo ergo, quod
 statutum & c. ff. de legib. & scientia esset pro-
 banda, alias præsuntur ignoranter expen-
 dere, vt per text. & Angel. & Doctores in
 l. fin. ff. de fals. vbi inquit, quod expendens
 monetam falsam, præsuntur ignoranter
 fuisse, refert Corset. addens in cap. in præs-
 tia 4. col. de testib. quæ Pragmatica D. Reg.
 Scipio Rovitus ad eam multa adducens, &
 num. 10. & seq. pluribus modis limitatur,
 9 Primo, vt et non procedat in mandante fieri,
 vel expendi monetam falsam, vt per Lau-
 rentium in decif. Auenion. 114. post num. 6.
 10 Secundo, vt et non habeat locum de funden-
 te monetam alterius Principis in loco eius
 subdito, vt per Præs. de Franch. decif. 440.
 cui adde Petr. Caball. resolut. crim. caso 27.
 11 Tertio, vt et non procedat in tendente mo-
 netam parui momenti, aut eam non ex-
 pendens, sed mittet ad Regiam Siciliam, vt
 per Bertazz. in conf. crim. 52. lib. 2. Quar-
 12 to, vt et non procedat in iudicari faciente
 monetam argenteas, vt meretrices eludoret
 secundum eundem Bertazzol. conf. crim. 56.
 13 Quinto, vt nec et habeat locum in ea mo-
 neta, quæ in hoc Regno non expenditur, vt
 per Marant. conf. 63. num. 7. Peguera in de-
 14 cif. 46. num. 15. Sexto, limitat et in tenden-
 te monetam maioris ponderis vsque ad iu-
 stum pondus, Hippol. de Marfil. in l. qui fal-
 sam monetam num. 19. ff. de fals. Hieronym.
 Grat. conf. 72. lib. 1. Alciat. respons. 14. lib. 7.
 & de monetis cudendis pœnis, & alijs habet
 etiam supra par. 10. diluc. 118. & 119.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LIII.

THEMA.

Cudendi monetam ius concessione
 Principis, & tempore immemo-

rabili acquiritur, & venit cum
 concessione regalium.

Quia breuis, non opus alio Summario.

Licet tale ius monetæ cudendi sit de rega-
 libus, quæ non ita de facili conceduntur
 tamen à Principe ipsi regalibus concessis,
 tale ius monetæ cudendi venire, & tem-
 pore immemorabili etiam acquiri, vt per
 HERN. in d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 19.
 & seq. vbi Afflicti in vers. monetæ num. 4.
 Montan. d. c. 7. lib. 5. Scheneid. de feud. par. 2.
 num. 117. Boss. in d. tit. de monet. nu. 4. Mi-
 sincer. obseruat. 4. centur. 4. & Demouder.
 in praxi crimin. cap. 65. nu. 1. in fin. & con-
 cessis regalibus tale ius venire nõ dubitan-
 dum, dicit Rosental. de feud. d. cap. 5. con-
 clus. 48. in glo. lit. D. per Doctores in d. cap.
 quæ sint regal. vbi omnes Scribentes Pere-
 grin. de iure fisci tit. 2. num. 97. lib. 1. de iure
 fisci, nisi dicatur esse de reseruat. Principi
 specialiter, vt tenet Boss. in d. tit. de monetis
 nu. 1. citat Afflicti vbi supra, sed ipse id non
 dicit aperte Rosental. d. loco in conclus. 48.
 literis D. & E.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LIV.

THEMA.

Multa, siue pœna de regalibus est,
 quid sint, & multa sub pœna tan-
 quam species continetur, & inter
 se in multis differunt.

SUMMARIUM.

- 1 Pœna, & multa de regalibus sunt.
- 2 Multa dicitur à mulcendo, sicut miles à militando, quia mulcet, lenet, & miti-
 gat rebelles.
- 3 Multa dicitur à mulcendo, quia mulget,
 quia sanguinem, & bona trahunt.
- 4 Multa nomen est illud, quod singularis in-
 dicetur, & olim vnicum dicebatur multa.
- 5 Pœna dicitur à puniendo, vel à ponendo.
- 6 Multa differt à pœna, quia est species,
 pœna genus.
- 7 Multa id est pœna.
- 8 Multa alim erat ouium, & bobum.
- 9 Multa parua imponi humanius, quam
 magna.

magna, & hodie multa est pecuniaria, & pena est etiam corporis, & hac est secunda differentia.

30 Multa tertio differt à pena, quia multa est arbitraria, pena vero omnis certa, & à legibus constituta.

31 Arbitrio Iudicis est facti, quæstio penarum præsertim eius voluntatis non mandatur, sed legi reservatur, & hoc iure utimur.

32 Crimina hodie extraordinarie cognoscuntur, & sic per legem non durat, sed arbitraria, dummodo rationem nõ excedat.

33 Iudex, & si moliri potius quam iudicare in sententijs potest tamen ob delictorum frequentiam graviorẽ ferre sententiam.

34 Iudex leuiorem potest ferre sententiam ob delinquentis etatem, aut dignitatis, aut causa publicæ utilitatis, aut delicti antiquitatem.

35 Multa, quarto differt à pena, quia multa procuratio est, datur contumacibus inobedientibus, & appellari potest à pena furti commissi, non de pena dupli, vel quadrupli, nec licet hodie de omnibus pænis appellari.

36 Multa quinto differt à pœna, quia multa bis tantum dicit, cui iudicandi data est potestas.

37 Procurator Caesaris iudicium publicè non exercet, nisi solum inter certas personas tantum, ut inter Fiscum, & priuatum.

38 Pœna unusquisque priuatus irrogare potest.

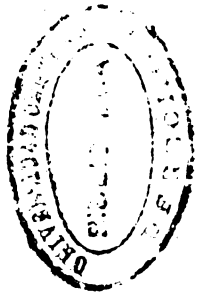
39 Multa differt sexto à pœna, quia multa non dicitur declarata, præscribitur anno.

40 Multa non inferitur, nisi fuerit profamose crimine.

41 Sententia in qua honoris fit reservatio, & in dicitur sine nota infamiae non valet.

1 **R**egalibus ascribuntur ¶ multarum, & pœnarum compendia, d. cap. quæ sint regal. vbi Itern. Bald. Aluarot. Afflict. Præposit. Ottoman. Cuiac. & alij, ac Boxcolt. in d. cap. num. 64. & seq. Vultejus cap. 1. vers. octauo eius &c. lib. 1. de feud. Peregrin. de iure filci lib. 4. tit. 8. de pœn. ex multis nu. 1. & 28. ¶ multa ex sententia, secundum aliquorũ Gramaticos dicitur à mulcendo, per antipassim, Alciat. in l. aliud est fraus, de verb. signific. sicut miles per antipassim dicitur à militia, hoc est claritia, l. 1. de testam. milit. vel dicitur à mulcendo, quia mulcet, lenitat, & mitigat rebelles, Rebuff. in d. l. aliud est fraus, Bald. in cap. cum Ecclesia, extra de elect. ¶ multam à mulcen-

do deducit, quia mulcet, idest sanguinem, & bona trahit, & hanc etimologiam Rebuff. probat d. l. aliud est fraus, sed Nos rectius dicemus, ¶ multa inde nomen habere, quod singula indicentur, olim enim vnum dicebatur; multa hinc in vndecimo Florentin. multa perpetuo scribitur non mulcta. ¶ Pœna dicitur à puniendo, vel à ponendo, Varro lib. 4. de ling. latin. Isidor. lib. 5. etimolog. tit. de pœnis, & quamuis supra Iureconsultus nihil interesse portauerit, tamen in eo à Paulo, & alijs Iurisconsultis reprehensus fuit, l. si qua pœna, de verb. signific. & in multis differunt: Primo, ¶ multa, species est: pœna vero genus, & omnis mulcta pœna est, non è contra, d. l. aliud est fraus, §. inter, ff. de verbor. signific. & ibi Rebuff. Alciat. & alij, & in l. si pœna est, eod. tit. facit l. 1. §. 1. ff. de re milit. l. 4. C. de modo multarum, Peregr. in d. loco nu. 2. hinc Cicero in tertio de legib. Multam, pœnam appellat, his verbis: (Cum Magistratus iudicasset irrogasse, nec per populũ, multæ pœnæ certario esto.) quibus ex verbis nonnulli ¶ colligunt multam concito verbo dici, & subintelligi pœnam, sicut vxorem ducere, concisè dicimus pœ vxore ducere Grifson. lib. 1. antiquit. cap. 18. sed illud probandum non est, ac Cicero, hoc vult significare pœnæ nomen, latius parere quam mulctæ: Secundo differt, quod ¶ multa olim erat ouium, & bobum, ex lege Aterina, Gelius lib. 11. cap. 1. de legib. cautũ fuit, ne bobum prius, quam oues nominaret, qui inciderat multa, vt Plinius loquitur lib. 18. cap. 3. & per Brixonium vbi supra cap. 3. quia putarunt veteres, ¶ humanius esse, vt parua multa nempe ouis prius imponeretur, deinde crescente malitia, cresceret multa, Rebuff. d. l. aliud est fraus, & hodie multa est etiam pecuniaria, d. l. aliud est fraus, & quando Iurisconsulti dicunt, multam, pecuniariã esse, l. 1. de term. mot. l. delertorem, §. 1. de re milit. l. fin. in fin. C. de Episc. & cler. & præsertim multare, l. in testamento, de condit. & demonstr. & multa multare, l. 1. in fin. de aleat. & pœna non tantum pecuniaria rerũ etiã capitis, & ex extimationis irrogari solet, d. l. aliud est fraus. Tertio differunt, quod ¶ multa est arbitraria, d. l. aliud est fraus, nisi l. fuerit constitutum quantam nullam Iudex debet imponere, l. si qua pœna est, §. fin. de verb. signific. vt in l. 1. de seru fugit. tunc eam sequi præcisè Iudex tenetur, alias pro suo arbitrio multam imponit, ita tamen vt modum legibus destinatum nõ excedat, l. certa, C. quando prouoc. non est necess. & modus multarum describitur, l. fin. C. de modo.

modo multandi. Poena omnis certa, & legibus constituta est, vt de poena furti, in tit. de obligat. quæ ex delicto nascuntur, instit. & poenam Iudex augere, nec minuere non potest, vt in l. 1. §. 1. ad Turpill. & dixit Papin.

11 ibi: (facti & quæstio in arbitrio est iudicantis poenæ vitæ persecutio, eius voluntati nõ mandatur, sed l. auctoritati reseruatur.) qd est verum, si agatur iure ordinario, & cum hodie omnia iudicia extraordinaria sũt poena legum non durat, sed arbitraria est, vt

12 per tex. in l. hodie, de poen. ibi: (hodie & licet eis, qui extra ordinem cognoscunt de crimine, quam volunt sententiam iure, vel grauiorem, vel leuiorem, ita tamen vt rationem non excedat.) & Augustin, in 50. epist. ad Bonifacium virum militarem, au-

13 dite, inquit, soleo in iudicijs esse potestate molliri sententiam, & melius vindicare quã leges, grauiorem autem sententiam potest ferre Iudex ob delictorum frequentiam, l. autem facta, §. fin. de poen. aut delicti atrocitatem, l. quidem, de poen. l. presbyteri, C.

14 de Episcop. & cleric. & leuiorem ob ætatis delinquentis, l. auxilium, §. in delictis, de minor. l. ferè in omnibus, de regul. iur. l. 3. de term. moto, aut dignitatem perfectam, l. autem facta, §. personæ, de poen. aut publicam vtilitatem, l. ruina, naufrag. l. respic. de poen. aut si delictum ante plurimos annos fuerit perpetratum, l. si diurno, de poen. Rebuff. in d. l. aliud est fraus, de verb. signif.

15 Quarta differentia est, quia & multa prouocatio est, d. l. si qua poena, l. & in multis, C. de appell. hoc est à multa appellari potest, & Iudex contumacibus multum dicit, vel captis pignoribus, vel vinculis, l. sacrilegij, §. vult. ad l. Iul. peculat. Cicer. in 3. de leg. dicit: (Magistratus nec obedientem, & noxium ciuem multa vinculis, verberibusq; cohercet.) & si Iudex contumacem grauius mutet, à multa appellari potest, d. l. & in multis, & à poena non appellatur, vt quia hoc est, quia id non inficiatur, vel furti conuictus est de poena dupli, vel quadrupli, quia de legis iniquitate appellaret, dict. l. si qua poena, sed cum supra dictum est, poenã esse arbitrariam, de ea quoque appellatur, & hoc iure vtimur. Quinto differunt, quia

16 & multa is tantum dicere potest, cui iudicatio data est, hoc est, cui publicum iudiciũ datum est, d. l. aliud est fraus, §. fin. loquitur Iurisconsult. in l. 2. §. fin. de iudic. vel qui publicum iudiciũ exercet, vt dicitur in l. 10. ad l. Iul. de vi publ. publicum iudiciũ exercet omnes magistratus Vrbanj, vt Consules, Prætores, Censores, hi ergo multam dicere possunt, olim quidem solis Consulibus

iudicandi multa, sed post l. Attiliam ius dicendi multa omnibus Magistratibus Vrbanis dedit, Dionys. Halicar. lib. 10. sed & Procurator Cæsaris publicum iudicium non exercet, nisi solũ inter certas personas tantum, sed inter Fiscum, & priuatum, nec minus, sed tantum iura Fisci tuere, & patrocinari, ideo ius dicendi multum non habet, l. 2. C. de mod. multa. sic Procurator Reipublicæ, Iudex nec est, & multam non dicit,

18 l. 3. C. de modo multa, & Poenam autem vnusquisque priuatus irrogare potest, cui alicuius criminis, siue delicti executio competit, d. l. alius est delictum in fine. Sexta

19 differentia est, quod & multa non imposita, vel declarata præscribitur anno, & ideo si receptum fuerit sub certa poena, & præcepto non fuerit paritum, post annum declarare non potest, l. vnica. & ibi Doctores si quis ius dicend. non obtemp. Guid. Pap. decis. 359. Rebuff. in d. l. aliud est fraus, secus est in poena. Septima differentia est, quia

20 & multa non infamat, l. 1. & ibi glos. C. de mod. multa. nisi quis multa multatus fuerit pro famoso crimine, vt pro furto, iniuria, & similibus, l. si seuerio, C. de his, qui not. infam. & Iudex non potest facere, quia l. damnum infamia sequitur, l. non potest, de furt. & ideo & non valet sententia Iudicis, in qua honoris sit reseruatio, aut dicit sine nota infamiae, d. l. non potest, de furt. Rebuff. in d. l. aliud est fraus, de verb. signific. sed stylus iudiciorũ huiusmodi sententiam admittit, Gaill. lib. 1. pract. obseru. obseruat. 65. circa finem, Borcolt. d. cap. quæ sint regal. num. 65. quæ curiosa cum sint hic posui.

PARTIS VNDECIMAE.*Dilucidatio LV.***THEMA.**

Multæ, & poenæ legales in dubio Fisco deferuntur nisi de priuatis delictis ciuilitèr agatur, cuiuscumq; partis bonorum sit communis.

SUMMARIUM.

- 1 **M**ultarum vtilitates sunt de regalibus.
- 2 **P**œna legalis quandoque priuato, & in delictis

delictis priuatis si ciuilibiter agatur, defertur.

- 3 *Pœna, siue actiones debentur agenti.*
- 4 *Pœna actionis dubia quomodocumque sit, applicatur Fisco, nisi sit conuenionalis, qua debetur parti, nisi actum pro Fisco.*
- 5 *Notarius tanquam persona publica potest stipulare pro Fisco, & pro alijs.*
- 6 *Pœnam, & multam qualibet causa iusta, vel iniusta excusat, qua probars oportet.*

Multarum, & pœnarum compēdia, hoc est utilitates sunt de regalibus, vt diximus in præcedenti Dilucidatione, & sic Valentian. Theodosius, & Adrianus rescripserunt: Multarum re vera compendia, arario nostro proxima esse quarendum, nullus ignorat, vt in l. pen. C. de mod. multar. & pœna legalis quandoque p̄iuato, & in delictis priuatis, si ciuilibiter agatur de forma, alias forè semper Fisco vendicanda, vt ex tit. de priuat. delict. ff. de furt. vi bonor. raptor. de iniur. & notant Doctores in l. 1. §. fin. instit. de iniur. & in dubio vbi lex pro facto aliquo pœnam inducit, nec exprimit Fisco, aut parti applicanda sit nascitur, si via actionis, aut accusationis debeatur.

3 Nam si pœna, via actionis debetur, videtur danda illi, cui actio illa cōpetit, vt per Bart. in l. agraria, ff. de term. mot. Alex. in l. 1. num. 19. & seq. ff. si quis ius dic. &c. & notatur in l. 1. si vero, §. hæc autem actio, ff. de his, qui deiecer. &c. Peregrin. de iure fisci, d. tit. de pœn. & multis num. 5. hanc adferunt rationem, quod actio sit ius persequendi in iudicio, id quod sibi debetur, §. 1. instit. de action. sed si actio est dubia, vt nescitur quis agit, siue sit partis bonorum, siue certæ quantum lis, siue per nomina multiplicatiua dupli, tripli, &c. indicetur, siue non Fisco applicatur, voluisse videtur, Angel. Zal. & alios in §. quadrupli, instit. de action. Bart. in d. l. agraria, Affl. in cap. vnic. quæ sint regalia, verbo vectigalia, sic Bart. Alex. & Peregr. eos sequuntur d. loco nu. 9. & hoc nisi sit pœna cōuenionalis, quæ parti debetur, vt in §. alteri, instit. de inutil. stipulat. §. fin. instit. l. stipulatio ista, ff. de verb. oblig. l. cum allegat, C. de vsur. l. duo societatem, in quibus locis Doctores communiter firman, hæc nisi expressim actū sit pro Fisco, cuius nomine aliquis stipulatus fuerit, vt in l. 1. & ibi Bart. nu. 13. vbi additio Alex. post Dynum tradit opus esse, vt Notarius stipuletur de iure Fisci, vt per Peregrin. d. tract. de iure fisci, tit. de pœn. contractuum causa Fisco debitis tit. 7. num. 2. lib. 4. Afflict. in cap. 1. num. 8. vbi Fisci priuilegium refert

priuileg. 71. de fratre de nouo benefic. inuestit. asserit, quamuis priuatum Fisco stipulari posse, post glos. in l. 1. §. fin. ff. ad Syl. lan. quod autem Notarius tanquam persona publica alteri stipulari possit, probatur ex l. 2. ff. rem ratam haberi, Clar. in §. donatio q. 12. num. 2. nec omittam dicere, quod à pœnam quælibet causa siue iusta, siue iniusta excusat, ligitur, de liber. caus. glos. in l. plagij, C. ad l. Iul. de plagiar. quam glos. Io. de Amic. in cons. 84. nu. 5. dicit communiter esse approbatā, quod etiam firmat Boer. decif. 168. num. 11. Soccin. iun. cons. 45. nu. 16. lib. 1. & hanc esse communem regulam firmat Det. cons. 170. post num. 2. vers. vltimo non obstat, Tiraquell. de pœn. caus. 43. num. 12. & seq. Ant. Gabr. lib. 7. concl. 5. tit. de malefic. sic etiam quælibet causa iusta, vel iniusta, excusat à multa, glos. in l. 1. in fine, si quis ius dicend. non obtemp. vbi Bart. Bald. Angel. & Fulgot. in l. ex cōsensu, §. fin. de appellat. Bald. in l. deberi, de fideic. libert. Ant. Gabr. vbi supra num. 13. & probari oportet per probabiles, vehementesq; coniecturas quem fuisse motum ex illa causa, quæ producitur; sic præsumitur, quod talis causa iniusta mouent delinquentem, sed potius dolus, & animus delinquendi, Alex. cons. 103. col. penult. lib. 1. Curt. ten. cons. 55 col. 6. Det. in l. quod te, in vlt. lect. ff. si cert. petat. & Cagnol. num. 43. Tiraquell. de pœn. caus. 43. num. 9. Borcolt. d. l. quæ sint regal. num. 66. fol. 274. ater.

PARTIS VNDECIMÆ

Dilucidatio LVI.

THEMA.

Multa, & pœna præcepto Iudicis, vel statuto minata, vel cōmissa, non tamen declarata anno præscribitur, & extinguitur, & post lapsum annum non exigitur, sed quædā pœnæ annis 30. aliæ annis 20. & aliter non irrogatur.

SUMMARIUM.

- 1 **M**ulta minata non dum imposita, nec incurfa, nec declarata anno præscribitur, & aboletur.
- 2 **O**fficiales in aliquibus partibus post tres, vel

T H E M A:

Bona vacantia, quæ de regalibus sūt & quæcumq; alia Fisco spectantia denuntians in dimidia, deinde in quarta, & postremo in octava parte premiabatur, sed in hoc Regno per decretum Regiæ Camerae Summaria: est ordinatum, vt quarta pars detur reuelanti, decisum.

S U M M A R I V M.

- 1 **B**ona vacantia ad Fiscum denuntiantes, delatores dicuntur, quibus ob premium datur dimidium, deinde quarta.
- 2 Quarta hæc appellantur premia.
- 3 Deferens, siue reuelans, aliquid premij dimidiam partem consequitur.
- 4 Premium quarta fuit reductum in octava parte.
- 5 Delator dicitur qui Author facti ignorati est.
- 6 Delator omnis, qui non probauit per Presidem, ferro punitur, & execrabilis nuntius appellatur, & quasi latronis, & pestiferi essentialis in rebus publicis.
- 7 Delatores non probantes, capitali pena affecti, & de ipsorum diuersis nominibus.
- 8 Delatoribus in hoc Regno datur quarta pars bonorum ob eorum delationes Fisco applicanda.

1 **Q**uibus & bona vacantia, quæ de regalibus sunt, d. cap. vnic. quæ sint regalia vel alia quæcumque ad Fiscum pertinentia, Fisco denuntians, delatores dicuntur, toto titulo C. de delator. lib. 10. qui si probauerint, quæ incidunt, premio afficiuntur, quod ex l. Papiæ dimidium erat bonorum illorum; sed postea Nero premia legis Papiæ, & delatorem licentiam comprimere ad quartam rerum, Sueton. in Nerone cap. 10. & inde delatores quadrupletores dicti sunt, quod quartam partem de bonis eorum, quod detulerant; consequeretur Alex. ab Alex. lib. 4. genial. dier. cap. 22. Menoc. de arbitr. Iudic. centur. 2. casu 198. & in

vel quatuor annos irrogari non posse, & regulariter post viginti annos, & aliter.

3 *Pœna post triginta annos irrogari non posse, & regulariter post viginti annos, & aliter.*

4 *Præceptum sine causa est nullum, & ipsius obseruantia multa, vel pœna non debentur.*

5 *Multa non infamat.*

ET si diximus multam à pœna in aliquibus differri, in alio tamen dissentiunt, quia
 1 **†** multa minata, non dum tamen imposita, vel commissa, ad huc declaratione non facta anno vno decurso præscribitur, & extinguitur, adeo, quod amplius debita declarari nõ posse, vnde Iudicis, vel statuto Magistratus superiorem non recognoscentis, pœna certa adiecta exigi nequit, ita punctualiter dicit Bald. in l. 2. §. nouissimè, ff. de orig. iur. se ex ore Bart. audiuisse, Alex. in l. fin. ff. de pœn. Rebuff. in l. aliud fraus est, ff. de verb. signific. Guid. Pap. decis. 259. quem allegat Borcold. in cap. quæ sint regal. nu. 65. per l. vnic. & ibi notatis ff. si quis ius dic. non obtemper. ab **†** Officialibus in aliquibus malè seruator, dum subditos plerumq; post tres, vel quatuor annos propter excelsus mutant **†** pœnas vero post triginta annos irrogari non posse, vt actio furti manifesti, per text. in princ. instit. de perpet. & temp. præscript. vbi DD. omnes, alia pœnæ regulariter post viginti annos aliter non irrogantur, l. querela, & ibi interpret. C. de fals. vbi communiter DD. sed si Iudex aliquid sub pœna præcipere cum causa potest, sed sine causa precipere non posse, hanc pœnam præcisè exigere, etiam si non obediatur; quoniam **†** præceptum sine causa nudum est, Bart. in l. 3. §. 1. ff. vbi pupill. educ. deb. in l. filius familias, §. diui, ff. de legat. 1. & in l. pater, §. Iulius Agrippa, ff. de leg. 3. Cyn. in l. quoties, C. de fideiuss. quod sequitur Iacobin. de feud. vers. dictiq; vassalli promiserunt recognoscere, de feud. sed nihilominus talem inobedientiam arbitrariè puniri non prohibetur, Iacobin. d. loco, post Bart. in d. l. si quis ius dic. non obtemper. Io. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de iurisd. & **†** multa, non infamat, l. 1. & ibi glos. C. de modo multandi, nisi quis multatus fuerit pro famoso crimine, vt pro furto, iniuria, & similibus, l. & si recentiores, de his, qui not. infam. & proinde non valet sententia Iudicum, in qua honoris fit reseruatio, aut dicere sine nota infamiz, d. l. non potest, de furtis, & diximus in præcedenti Dilucidatione.

Dilucidatio LVIII.

THEMA.

Bona, quæ ab indignis auferuntur, inter regalia computantur, & Fisco applicantur, nisi specialiter aliquibus sint concessa. communis, & quæ sint, & quomodo vocentur, infra.

SUMMARIUM.

- 1 **B**ona, quæ ab indigno auferuntur inter regalia computantur, & Fisco applicantur, nisi quæ specialiter conceduntur.
- 2 Bona, quæ indigno auferuntur sunt ea, quæ vel in vltima voluntate sūt relicta, vel ab intestato debentur, qui se vedit indignum.
- 3 Bona, quæ indignis auferuntur Vulpian. vocat ereptitia, quæ caduca sunt.
- 4 Bona, quæ viuo testatore deficiunt, non appellantur caduca.
- 5 Bona caduca, & ex causa caduca per Fiscum non auferuntur, sed apud hæredes remanent: Ereptitia non sunt sublata, & ad Fiscum pertinent.
- 6 Imperator titulum de his quib. vt indign. reliquit, & de caducis augendis nullum titulum, sed pro eo posuit titulum de regula Catoni.

- 1 **B**ona, quæ ab indignis auferuntur, inter regalia computantur, & Fisco applicantur, nisi quæ specialiter quibusdam conceduntur, cap. vnic. & ibi Doctores, quæ sint regal. l. i. de iure fisci, l. edicto, cum l. seq. l. cum mortem vxoris, l. fiscus, l. fidei hæredis cum seq. l. Statius Florus, l. auferuntur ei quasi indigno, in tit. ff. & C. de eis quib. vt indign. & toto titulo, C. de his, qui se deserunt lib. 10. & tit. ad Senat. Consult. Syllan. nam, quod indigno auferuntur, Fisco applicatur, l. Papinianus, §. meminisse, de inoffic. testam. Petr. Gregor. Tholos. in syn. tagm. iur. vniuers. lib. 3. cap. 12. num. 16. Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. nu. 73. Vultei cap. 5. feud. num. 7. vers. 10. bona indignis & c. Valent. Forter. in tract. de success. cap. 11. nu. 24. lib. 2. & bona, quæ indignis auferuntur sunt ea, quæ vel in vltima voluntate

S

luntate

- 2 & in l. 2. C. de delator. lib. 10. has ¶ quartas Paulus Iurisconsultus vulgare premium appellat, & in l. edicto, §. extat, de iure fisci. (extat inquit Adriani epistola, vt si is, qui se deferre poterat morte præuentus fuerit hæres eius detulerit, premium consequatur, si tamen inquit liquebit defuncti eius animi fuisse, vt se velle deferre, si vero idcirco dissimulauerit, dum rem occultare sperat hæredem eius vltra vulgare premium nihil consequuturum.) & hæc verba intelligantur, monendum est, quod is, ¶ qui se ipsum præfert, siue reuelans aliquid ex dicto Traiani pro premio dimidiam partem consequitur, d. l. edicto, de iure fisci, quod si is, qui deferre volebat morte præuentus fuerit, nihilominus premium consequitur, hoc est dimidiam partem accipit; si tamen liquebit defectum eius animi fuisse, vt se vellet de iure alias oras vulgare premium tantum consequitur, hoc est quartam partem. ¶ quarta fuit postea mutata in octauam partem, si Constantino Hermonopolo credimus in l. epitalam. tit. 5. verbo Hermonopoli, græco in latinum ita se habet; ¶ delator dicitur, qui Dux, & author rei alicuius, aut facti ignorati, & cognoscendum ostendere promptus est; quod quidem cum prius ignoraretur, postea ab ipso iudicatur, delatores si a delata conuincerint octauam eorum, quæ denariam vero partem auferant ¶ omnis delator, qui non probauit per Præsidentem ferro puniatur Imperatores, delatores execrabiles nuntios appellant, in l. ex varia, C. eodem, Plin. in panegir. quasi crassatores, & quasi latrones rectissime cum nihil sit, in rebus publicis tam pestiferum, & exitiale, quam delator, vel sicofanta curiosus, vnde mihi ex Imperatoribus delatores nō modo senserunt, & etiam pœnis affecerant, vt Vespasianus delatores in foro flagellis, ac fustibus cecis, & nouissime traductus per amphitheatrum arenas, partim subijci in seruos, ac venire imperarunt, partim in asperissimis isolauerunt locis. Sueton. Tranq. in Titu
- 7 c. 8. sic Antoninus Pius, ¶ delatores si non probarent, capitali pœna affici, si probaret, oblato premio dimisit infames, Opilius; ite Macrinus; delatores vndiq; inquisitos, pœnis multauit. Tiberius tamen delatores custodes legum vocauit, & Cōstantinus, & alij illis fouerunt. Alex. ab Alex. d. lib. 4. genial. d. c. 22. Budeus l. ob accusatione, ad Sen. Cōf. Turpill. Grifson. lib. 3. antiq. c. 17. Borcolt. d. c. 11. quæ sint regal. nu. 69. & seq. sed in hoc
- 8 Regno est ¶ decretum R. C. Summarie, quo p̄missū est his delatoribus detur quarta pars bonorū, quæ Fisco ob delationē applicatur.

Iurte relicta sunt his, quibus leges relinquere verant, vt in dictis legibus multi dicunt. ac Petr. Gregor. d. loco, & Borcolt. vbi supra num. 75. vel quando quis se redit indignum de his, quæ ab intestato debentur, I. Papinianus, de inoffic. testam. toto titulo ad Senat. Consult. Syllan. l. 1. 4. & 8. de his quib. vt indign. l. 1. vlt. que ad 9. & l. 15. 16. & 17. ff. eod. t. Peregr. de iure fisci lib. 2. tit. 2. 3. 6. 7. & 10. & lib. 3. tit. 1. & seq. Rosental. d. cap. 5. conclus. 55. in glos. lit. F. ex alijs, & hæc bona Vulp. in fragment. tit. 19. de domin. & acquisit. rer. & Ereptitia appellat, & Paulus ea eripi, & ad Fiscum trāsferri, scribit in l. penult. §. vlt. de iure fisci, & etiam caduca nominat, l. cum fisco, ad Senat. Consult. Syllan. quemadmodum & Paul. in l. 2. si quis aliq. test. prohib. sed hoc fit abusuè, & improprie, & ereptitia multum à caducis distant, caduca sunt, quæ mortuo testatore, antequam deferantur his, quibus relicta sūt, vt si heres, vel legatarius ante apertas tabulas decesserit, vel alias incapax factus fuerit hæreditas; vel legatū dicitur esse caducum, dixi mortuo testatore, propterea quod & quæ viuo testatore deficiunt, non caduca appellantur, sed in causa caduca esse dicuntur, vt si legatarius viuo testatore decedat, aut conditione excludatur legatarius dicitur esse in causa caduci, & ereptitia sunt, quæ iam delata sunt, & acquisita, sed postea rursus ab indignis eripiuntur, & auferuntur; caduca ex causa caduca bona per Fiscum non auferuntur, sed apud hæredes remanent, iuxta tex. in d. l. vnic. C. de caduc. tollend. ereptitia vero, seu quæ vt indignis auferuntur, non sunt sublata, & adhuc durant, & ad Fiscum pertinet, & proinde Iustinianus in pandectis tit. de his quib. vt indign. relinquit, & de caducis auferendis nullum titulum reliquit, de quibus tamen Iurisconsulti veteres latissime disputarunt C. pro tit. de caducis, posuit titulum de regula Catoniana, quæ pugnat cum caducis, & ad nouas leges non pertinent, vt dicitur in l. vltim. de regul. Caton. hoc est non pertinet ad leges caduciaras, Iul. & Papi. Cuius in paralisis, Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 73. & seq. & ex alijs Rosental. d. cap. 5. conclus. 55. in text. & glos.

PARTIS VNDECIMAE.*Dilucidatio LIX.***T H E M A.**

Enumerantur duodecim casus, in

quibus Fiscus ab indignis hæreditatem, vel bona aufert, & quinque in quibus non.

S V M M A R I V M.

- 1 **O**fficialis oriundus, vel per domiciliū sit ciuis in loco officij uxorem ducere non potest.
- 2 Nuptiaratione potentatus prohibetur, & sibi iurabit, & uxor aliquid testamento relinquit quasi vti indigno ei auferatur, & Fiscus capit.
- 3 Tutor suam pupillam in uxorem non ducit, & si duxerit relictum ab ea auferet Fiscus tanquam ab indigno.
- 4 Officiali nubenti in loco administrationis relictum ab uxore, Fiscus non aufert.
- 5 Hæreditas indigno auferitur ei, qui agit, vt per negligentiam, vel culpam testatoris, & non admittitur ad hæreditatem, qui in formam neglexit medicum non adhibendo.
- 6 Testamentum falsum dicens, & non obtinens repellitur tanquam indignus.
- 7 Pacta de hæreditate viuientis, & si sint illicita operatur, vt Fiscus capiat.
- 8 Filij de hæreditate patris pacificè, vno modo viuere, ea priuantur.
- 9 Hæres necem defuncti non vendicans prosequendo in iudicio hæreditate priuatur.
- 10 Vulnerati remissio facta vulneranti successore excusat à persecutione necis.
- 11 Fiscus aufert, quod hæres tacite promissum defuncto restituere.
- 12 Spurio quid minimum transferendum inter hæredes, & defunctum auferatur.
- 13 Incapaci palam relictum Fiscus non capit, sed hæredes.
- 14 Spurio quando sine peccato datur.
- 15 Fiscus cum tacito fideicommissio non semper potiore esse.
- 16 Spurios non ex damnato concubitu, sed ex congressu permisso ex testamento patris capere posse etiam ex diuersis concubinis natis.
- 17 Fiscus capit bona illius, qui prætendebat succedere ipsum interfecit, vel aliter in eius morte conscius.
- 18 Fiscus capit bona tanquam indigno ab eo, quo testator dixit indignum, vel nolle instituire, aut eius nomen deleuit.
- 19 Fiscus ab eo, qui aliquem testare probauit, capit bona tanquam ab indigno.
- 20 Fiscus capit bona ab eo tanquam ab indigno qui testatoris voluit, vt ipsum hæredem institueret, vel vt aliquem institueret.

- 21 Testari quem prohibens, si erat propinquior hereditas sibi à Fisco auferatur vltterioribus agnatis exclusis, sed in pari gradu non excludit.
- 22 Testari quis prohibens ei, qui testamentū fecerat, vel testamentum iam factum immutare fecit.
- 23 Tertius lesus habet recursum in contra prohibentem, & in eius defectum contra Fiscum.
- 24 Testamento defuncti, qui se opposuerit ex eo nō capit, est indignus, & Fiscus auferit.
- 25 Testamentum falsum differt ab inofficioso, & qui inofficiosum dixit, & nō obtinuit à suo relicto repellitur, & qui falsum amittit legatum.
- 26 Differentia inter testamentum inofficiosū, & falsum.
- 27 Ingressus erga defunctum indignus est capere ab eo per vltimam voluntatem, & Fiscus ab eo capit.
- 28 Cognoscens uxorem viduam defuncti, vel filiam indignum se facit, & Fiscus auferit.
- 29 Uxorem post annum luctus stuprum committens ab ea tamquam indigna Fiscus auferit.
- 30 Occidens, vel vulnerans coniunctum testatoris relictum eius infirmatur.

Bona indignis multis casibus per Fiscum auferuntur. Primus casus est, si quis officium in aliqua Prouincia administrans, inde oriundus, vel domiciliū habens, uxorem ducere non potest, l. si quis officium, de ritu nuptiarū, cum eis expressè sit prohibitum per text. in l. 2. §. 1. de his quib. vt indign. ideo nē Præsides, vel Prouinciarum Rectores per vim, & impressionem quid faciāt, & puellas diuites ducūt hac ratione potentatus prohibetur, l. Præfectus, de ritu nupt. & si contra mandata quis in Prouincia vbi officium gerit, uxorem duxit, & vxor aliquid in testamento reliquit, quodq; ex testamento quæsitum est, retinere non potest, sed hereditas ei quasi ab indigno auferatur, & Fisco applicatur, d. l. 2. de his quib. vt indign.

3 Secundo, si tutor qui pupillā suam uxorem ducere non potest, nē pupilla in re familiari circumscribatur ab his, qui retinent eis gestæ tutelæ redere compellatur, l. libertum, de ritu nupt. & si pupilla à tutore in uxorem deducta aliquid in testamento suo pupilla relinqueret, Fiscus tanquam ab indigno auferit, d. l. 2. de his quib. vt indign. & si non è contra cum relictum ab officiali vxori quam cœpit in loco vbi officium gerebat, vel à tutore pupillæ vxori tanquam

ab indignis non auferatur, l. Præfectus, ff. de ritu nupt. prout reiectis contrarijs fitmat Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 79.

5 Tertio si hereditas quasi indigno auferatur ei, qui id egit, vt per negligentiam, & culpam testatoris vt non admittatur, l. 3. de his quib. vt indign. & hæc quidem iustissima est indignitatis ratio, vt non admittatur ad hereditatem, qui infirmum neglexit, & neglexisse dicitur, qui infirmo testatori medicum non adhibuit, sic si qui defuncti testamentum falsum, vel inofficiosum accusauit, nec obtinuit ab eo, quod sibi in testamento relictum est, tamquam indignus repellitur, & id à Fisco vindicatur, si modo vsque ad sententiam in lite improba perseuerauerit, si ante sententiam destitit, vel decessit ei, quod datum est, non auferatur, vt habetur in l. Papinianus, §. meminisse, de inoffic. testam. & Paulus in l. edicto, §. pen. de iure fisci, Borcolt. d. loco nu. 76. vbi enumerat differentias, quando testamentum inofficiosum, & quando falsum dicitur, & ponit casus, quibus ablata tãquam indignis in Fiscum non rediguntur, sed hæredibus alijsque proximioribus, vt ibi.

7 Quarto, si fiant si pacta de hereditate viuentis, & quamuis hæc pacta non valeant, tamen operantur, vt Fiscus hereditatem paciscentium capiat, l. 2. §. fin. ff. de his quib. vt indign. & in l. quidam, §. 1. ff. de donat. & doctores in l. fin. C. de pact. hinc volunt non nulli, vt etiam si filij si inficio patre de hereditate eius certis modis diuidenda conuerxint, priuentur, Boss. tit. de his quib. vt indign. de legat. 2. quod sequitur de iure fisci tit. de var. caus. ex quibus quis reditur indignus num. 3. & 4. vbi soluit contraria lib. 2.

9 Quinto, si hæres non vindicat necem defuncti, hoc si occisores eius in iudicio non accusauit, vel eam in re moram traxit hereditatem amittit, l. 1. C. de his quib. vt indign. l. 5. si quis, §. quod ad causam, cum seq. ad Senat. Consult. Syllan. Itern. in d. cap. vnic. nu. 27. quæ sint regal. Afflict. in vers. ex quo vt & c. nu. 3. & alij ibidem, ac Borcolt. nu. 17. in fine, Boss. in tit. de his quib. vt indign. bona à Fisco auferantur num. 3. & amplè Peregr. de iure fisci, tit. de non obistente necem defuncti. tit. 5. per totum lib. 2. Clar. §. fin. lib. 5. recept. sentent. q. 78. num. 8. Petr. Gregor. in sintagm. iur. vniuers. cap. 12. num. 16. lib. 3. Fereser de success. ab intest. d. cap. 11. num. 24. lib. 2. bene verum est, quod quando

10 si vulneratus antequam decessit, remissionem fecerit, vulneratibus hæres tunc excusatur, Afflict. d. loco, Boilius vbi supra nu. 8. & seq. dicit remissū occisi tollere hanc pœnam,

- nam, Bald. l. Atletę, §. dat remissionem, ff. de excusat. tutor. Peregrin. d. loco num. 17. Rosental. d. cap. 5. concl. 56. ex alijs firmat.
- 11 Sexto, per Fiscum ꝛ aufertur, quod hæres tacite promissit defuncto restituere ei, qui tempore testamenti, & mortis erat incapax, per tex. in l. non intelligitur, ff. de iure fisci, Bart. in l. Lutius Titius, §. in testamento num. 123. ff. de legat. 1. Paleott. in tract. de not. & spur. cap. 43. num. 3. vbi hoc limitat num. 5. cum seq. & opinionem Bal. in l. etiam, quæst. 12 penult. C. ad l. falcid. dicentis, & ꝛ si de minimo nummo in spurium transferendo inter testatorem, & hæredem actum fuerit, totam tamen hæreditatem auferendā, reprobatur saltem his, in quibus fraudem committere volui multandam asserit, sed secus est,
- 13 ꝛ si omnino incapaci palam relinquuntur, tunc Fiscus relictum non aufert, sed deferretur his, quibus debebatur, l. i. iuncta l. non intelligitur, l. Statius Florus, l. cum tacitū, ff. de iure fisci, l. in fraudem cum seq. l. cum qui, C. de his quib. vt indign. & c. Bart. in l. fin. num. 8. d. tit. Corn. conf. 236. col. 3. lib. 2. Boss. d. tit. de his quib. vt indign. & c. num. 2. & 3. Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 8. num. 7. vbi
- 14 latissimè quomodo, & ꝛ quando spurij relinqui possit, & quando spurius sine peccato capere, & hæres dare queat; pulchrè Paleott. in d. tract. de not. & spur. cap. 43. per totum, præsertim num. 3. addens, quandoq; etiam, quod palam relictum est, Fiscum auferre, scilicet si cognati colludunt cum spurio & c. post Bald. in l. certum nu. 17. C. vnde vi, & in l. i. C. de natur. liber. Crauett. conf. 166. nu. 15. Bart. in l. hæreditas col. 1. C. de his quib. vt indign. è contratio etiam non
- 15 semper in ꝛ tunc fideicommissio Fiscum potest esse, vt si extraneus incapax clam hæreditatem restituere rogatur, Cæpoll. cauthel. 38. num. 6. Alex. conf. 202. num. 6. quod non executio, Clar. in §. testamentum q. 31. num. 2. vbi testatur hunc esse communem, & §. fin. q. 79. num. 8. lib. 5. & quod sit communis Bald. d. loco num. 3. affirmat, & quod dicatur incapax, & de indignis eleganter ponit post alios Clar. & Peregrin. dictis locis. Gabr. Paleott. in d. suo tract. cap. 40. vbi
- 16 concludit ꝛ spurius, qui non ex testamento concubitus, sed congressu permissio produxerit ex testamento patris capere posse, post Alciat. lib. parerg. 4. cap. 5. in fin. circa communem. item ex diuersis concubinis ab eodem patre susceptis ex testamento, quod etiam nõ ex animo, Paleott. d. tract. cap. 41. matri quomodo succedant, an autè & quando proles, quam maritus ex soluta suscepit, matri succedere possit cap. 42. & de omniū
- suorum successione, multis nouissimè Grass. lib. receptor. sentent. §. successio ab intestato, q. 16. 20. & 29. Forster. de success. lib. 6. cap. 47. & seq. aliquod, & lib. 7. cap. 7. & cap. 12. lib. 8. Rosental. de feud. cap. 5. concl. 59. in glos. lit. C.
- 17 Septimo, Fiscus ꝛ capit bona illius, qui præterdens alicui succedere ipsum interfecit, vel aliter in eius morte conscius fuit, text. est in l. Lutius, ff. de iure fisci, & ibi notatur glos. & Bart. in l. his consequenter, §. 1. ff. famil. l. sorore, C. de indign. l. cum ratio, §. fin. ff. de bon. damnat. vbi tex. ampliatur etiā, quod interfecit iussu patris occidisset, idè esset si culpa, vel negligentia sua perijisset, l. indignum, ff. de indign. & glos. vbi explicat, non adhibendo medicum, vel in malo non præstando ei necessaria alimenta, ad l. Necare, ff. de liber. agnosc. vt latius ex alijs firmat Peregrin. de iure fisci lib. 2. tit. 3. de eo, qui interf. defunct. vt Latio in tit. 10. & variar. causar. quibus quis se reddit indignus, eodem lib. 2. ac Boll. vbi supra, Borcolt. d. tit. qui sint regal. num. 75.
- 18 Octauo, cepit etiam ꝛ Fiscus bona tanquam ab indigno ab eodem, quem testator indignum dixit, vel cuius nomen cancellauit, aut induxit, tum quandoque testator facto testamento, & instituto aliquo sibi hærede, declarat hæredem illum sua hæreditate indignum, & tunc Fiscus ab eo vt ab indigno aufert, pro qua portione fuerat hæres institutus, l. cum quidem, vbi Bart. ff. de indign. l. hæreditas, & ibidem Bar. & alij notant, cap. eodem, Imol. in cap. cum excelsus num. 70. extra de testam. Crauett. conf. 128. Clar. §. testamentum q. 93. intellige etiam, quod testator ipsam causam indignitatis non expresserit, Bald. in d. l. hæreditas col. 1. & idem si testator nomen hæredis cancellauit, & sic indignum illum dixit Fiscus aufert, aut declarauit eum nolle habere, sed venientes ab intestato, vel alium, & seruetur voluntas testatoris defuncti. Bart. & alij in l. nostra, C. de testam. & si totum testamentum cancellauit, totum erit nullum, si partem pro illa parte, adeo vt etiam legata eidem relicta, quæ iudicanda nõ sunt, firma permanent, d. l. cum quidem, & l. cancellauerat, l. proximè, & l. fin. ff. de his, quæ ab in testam. delect. Peregrin. d. tit. 4. de eo què testator per totum lib. 2. multa ad hoc adducit, & ad materiam cancellati testamenti.
- 19 Nono, Fiscus ꝛ ab eo, qui aliquem testari prohibuerit, vel coegerit, bona capit tanquam ab indigno, l. 1. & toto titulo ff. & C. si quis aliq. testa. prohib. l. si scriptis, ff. de iddign. l. Marcellus, §. fin. ff. ad trebell. quæ

mate-

- materiam plenissimè explicauit Bart. in l. virum, ff. eodem, considerando quod quatuor modis quis testari prohibetur, vt probarunt Bald. & alij in l. 1. C. eod.
- 20 Primo, cum quis ꝑ testatorem cogit, vt se ipsum hæredem instituat ab eo, tanquam ab indigno Fiscus hæreditatem aufert, l. 1. C. eod. & ratio est, quia lucrum vitiosum, & iniustum est.
- 21 Secundo, quando ꝑ compellente, vt aliquem hæredem instituas, glos. Rub. Petr. Cyn. Bald. Salic. & communiter alij in l. 2. C. eodem, reprobata glos. ibique contrariū tenuit Boff. in hoc titulo num. 4. vbi de communi.
- 22 Tertio, quis ꝑ testari quæ prohibet, dum eum, cui prius testatus nõ fuerit, testari impedit, vt est casus in l. 1. ff. eodem, quo casu prohibens, cum propinquior in gradu, & hæreditas sibi auferetur, & Fisco applicatur, agnatis vltioribus penitus exclusis, aut aderant agnati pari gradu, & eius factus eis non præiudicat in eorum portione, & illius portio tantum Fisco applicatur, l. 2. §. fratris, ff. eodem, sed si erat penitus remotus, quod ab intestato non succederet eis factū proximioribus ab intestato succedentibus non præiudicat, nec Fiscus illis aufert, nisi constaret, quod defunctus volebat alios instituere quam venientes ab intestato, tunc enim perinde est, ac si tertius ille compulisset, defunctum hæredem facere venientes ab intestato, argum. tex. in l. conficiuntur, & l. si quis cum nullum, ff. de iure codicill. vbi Fiscus ab illis aufert, quia quando dolus alterius est causa immediata acquisitionis meæ dolus ille mihi nocet, l. si procurator, ff. de dolo excepto, l. 1. §. si quis tamen, & §. filius ff. de vi, & vi arm. quod in testamētarijs acquisitionibus solutum est, l. 1. C. eodem, licet in cōtractibus aliter videatur, vt per Gabri. conf. 99, num. 10.
- 23 Quarto, quis ꝑ testari prohibet, dum impedit testatorem testamentum iam factū innouare, vel aliud condere, l. 1. ff. eodem, distinguendo tamen, vt per Bart. in l. virum col. penult. nam aut prohibens non erat institutus in priori testamento, nec filius eius, vel seruus, & tunc eius prohibitio non impedit hæredem institutum ex primo succedere, l. 2. §. fratris, ff. eodem, nisi constaret testatorem voluisse alium hæredem facere, tunc enim prohibitio idē in effectu importaret, ac si compulisset illum instituere, & ideo Fiscus aufert, vt diximus in secundo modo, & ille ꝑ tertius sic læsus haberet reuocatum contra prohibentem, & in eius defectum contra Fiscum, quem fortè hæredi-
- tatem tanquam ab indigno abstulisset, vt diximus in primo modo, prout plenius de omnibus prædictis quatuor casibus disputat, ampliat, & limitat Salic. latè Peregrin. de iure fisci lib. 2. tit. 6. à num. 2. vsque ad num. fin. vbi etiam de probationibus faciendis in prædictis casibus.
- 25 Decimo, eius qui se ꝑ testamento defuncti aliquo modo opposuerit, cum sit nullū ex defectu personæ dixerit, quia testari non potuerit, indignus est ex eo testamento capere, & ideo Fiscus ab eo aufert, & sic colligo ex text. in l. cum tabulis, ff. de indign. diuersum est, si ex alia causa defecit, l. post legatum, §. ille vero, & §. de eo, & l. penult. ff. eodem, & l. alibi, C. eodem, vt latius Peregrin. de his, qui aduersus testamentum dixerint tit. 7. nu. 1. & seq.
- 26 Vndecimo, qui oppugnando testamētū falsum dicunt, differunt ab eo, qui testamētū implicitum dixerit, nam hic inofficiosum dicit, ab omni, eo quod in testamento datum est repellitur, si non obtinuit ille, qui vnum hæredem per falsum non scriptum accusauit, nec obtinuit, repellitur quidem à legato, quod ei relictum est ab hærede quem inquietauit, sed tamen legatum ab hærede relictum quem non inquietauit, ei non aufertur, l. 4. de his, quæ auf. indign. differentia, ratio est, quod qui inofficiosum testamētum accusauit, defunctum accusauerit quasi dementem, & furiosum, l. Titia in fine, l. mater, §. præterea in fin. de inoffic. testam. & ideo indignus est, qui quicquam ex iudicio defuncti consequi debeat, & qui falsum dicit testamētum non accusat defunctum, nec impugnat defuncti iudicium, sed dixit iudicium defuncti suppositum esse, hæredē defuncti impugnavit, nõ defunctum ipsum, ideoque si non obtinuit ab eo hærede nihil consequitur, cum defraudare voluit hæreditatem ab alio hærede, cui negotium nullum exhibuit, non repellitur, sed legatū, quod ab alio hærede ei relictum est capiet, d. l. 4. de his, quæ auf. indign. alias differentias inter eum, qui dicit testamētum inofficiosum, & qui falsū. ponit Borcolt. d. cap. vnic. quæ. sint regal. num. 76.
- 28 Duodecimo, ꝑ ingratus erga defunctum indignus est ab eo capere per vltimam voluntatem, adeo quod Fiscus ab eo vti indigno beneficium aufert, l. 1. ff. de indign. & ratio est, quia ingratus facit se indignum beneficio, recepto cap. 1. §. est & alia, vers. item qui Dominum, in tit. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. vbi Afflic. notat exemplum reddit text. in d. l. 1. in eo, qui defunctum illicitè mortis negotiatorum detulerit, quam-

uis etiam ex ea delatione premiū ex publico consecutus sit; aliud exemplum est in
 29 vxore & vidua, vel filiam defuncti cognouisset, indignum se redit, & de hoc ab eo capere, vt per glos. in l. sororem, C. eodem, quam communiter sequuntur DD. & Bart.
 30 in d. l. 1. & idem & in vxore post annum latus. Suprum. passa fuisset; nam ab eo tanquam indigno Fiscus aufert infra anhu vero profuenda esset poena; de qua in l. 1. C. de secund. nupt. sic Ioan. de. Garon. in repet. d. l. 1. num. 73. & ante eum Corn. in l. fideicommissum, C. eodem, item & qui occidisset, vel vulnerasset aliquem ex coniunctis testatoris, aut aliam consimilem ingratitude, & inimicitie causam commisisset, ad iustum iratum odium fuisset prauentus, ex qua relictum infirmaretur, ad text. in l. ex parte, ff. de adimend. legat. & in l. si inimicitie, ff. de indign. sequitur Ruyn. cons. 162. col. 1. lib. 4. & ex alijs omnia predicta comprobatur Peregrin. in d. suo tract. de iure filci, tit. de ingrat. defunct. tit. 8. lib. 2. per totom.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio. L X.

THEMA.

Fiscus sex casibus ab indignis non capit.

SUMMARIUM.

- 1 **T**utor onus tutela recusans, legatum in testamento relictum amittit, nisi tali casu expressim testator reliquit.
- 2 Legatum quod tutori tanquam indigno denegatur, non ad Fiscum, sed filio applicatur.
- 3 Legatarius, vel fideicommissarius, qui testamentum celauit, legatum amittit, & tutori applicatur, non Fisco.
- 4 Hæres scriptus coactus hereditatem adire legitimam, nec quicquam detrahit.
- 5 Pupilla contrahere cum tutore prohibetur, & contra.
- 6 Maritus occidens uxorem, dos reditur hereditibus uxoris.
- 7 Dos aduentitia mortua uxore, remanet viro, profectitia vero restituitur patri, & num. 9.
- 8 Maritus dotem uxoris non vindicans, indignus efficitur, & dos à Fisco vendicatur.

9 *Captiui, hæredes cum redimere negligent, hereditas Ecclesie in redemptionem captiuorum defertur.*

Aliqui reperiuntur casus, quibus ablata tanquam ab indignis non applicantur.

1 **P**rimus casus est & in tutore, qui onus tutelæ refutat, qui legatum, quod in testamento meruit, amittit, l. 5. §. amittere, de his, quæ vt indigni. quia testator ideo legatum adscripsisse videtur; quod eidem tutelam suorum filiorum iniunxerit; ita quod si legatarius detractat tutelam merito à legato etiã repellitur, l. Nefennius Apollinæres, §. rectè ergo, de excusat. id tamen ita procedit, nisi euidenter pater expresserit velle sedari, etiam si legatarius tutelam non administrauerit, l. sed hoc nimium, de excusat. quod si legatarius tutelam non administrauerit, puta ab administratione rerum Italicarum, vel Prouincialium, solum nihilominus, quod testamento datum est, ei auferatur, & ita Diui Seuerus, & Antoninus rescripserunt, quemadmodum Martianus tradit in l. etiam si, de legat. 1. & & legatum hoc quod tutori tanquam indigno denegatur, non ad tutorem transferatur, sed relinquatur; cuius utilitates sunt decretæ, d. l. 5. §. sed hoc legatum, de his, quæ vt indigni. l. tutor petitus, §. 1. de excus. l. penult. §. vt. C. de legat.

2 **S**ecundus casus est & in legatario, vel fideicommissario, qui celauit tabulas testamenti, is si tabulæ postea in lucem emerferit, non potuit legatum in eo testamento sibi relictum vindicare; nam fructus suæ calliditatis recipere videtur, qui hæredè sua hereditate detractare voluit; legatum igitur illi tanquam indigno auferatur, & apud hæredem scriptū remanebit, atque ita, qui alij nocendum esse existimauit, ipse suam setiat iacturam; quemadmodum eleganter dixit Imperator Iustinianus in d. l. penult. C. de legatis.

3 **T**ertius casus proponitur à Papiniano in l. si patroni, §. qui fideicommissum hereditatem, cum aliquibus §§. seqq. ad Senat. Consult. Trebell. si hæres scriptus rogatus sit & hereditatem restituere, & postulante fideicommissario rogatus per Prætores adiri falcidiam non detrahit, nec quicquam ex voluntate defuncti cõsequitur: (cur enim inquit Papinianus, non videtur indignus, vt qui destituit supream defuncti preces, consequatur aliquid ex voluntate defuncti) d. l. si patroni, ad Trebellian. hoc tamen quod hæredi aduertitur, Fisco non applicatur, sed transit ad fideicommissarium.

5 Quar-

3 Quartus casus est in pupilla, quæ nupit tutori, vel filio tutoris sui, & marito aliquid sicuti tutor pupillam suam in vxorem ducere prohibetur, ita prohibetur etiam filio eam iungere, l. Senatus Consultus, & l. non est matrimonium, de ritu nupt. nō est ergo matrimonium, si tutor ducat pupillum, vel filius tutoris ducat pupillam, & ideo si pupilla aliquid tutori donauit, vel ipsius filio indignus est tutor, vel filius donatione, quia contra Senat. Consult. vxorem duxit, quā ducere non debebat, & eripitur ei, quod donatum est; sed id non applicatur Fisco, sed pupillo redditur, l. si ex voluntate, C. de donat. inter vir. & vxor. aliud est si mulier in testamento marito aliquid reliquerit, quemadmodum supra est oppositum.

6 Quintus casus est, si maritus vxorem occidat, dos ipsi eripitur, & tutoribus vxoris redditur; non enim est equum maritum ob facinus suum dotis lucrum facere, l. si ab hostibus, §. fin. solut. matrim. & Boss. tit. de his quib. vt indign. nu. 22. magis communem firmat, qui lucrum de dote aduentitia accipiendus est. † Nam aduentitia dos mortua in matrimonio vxore, remanet apud virū, Vulpian. in fragm. tit. de dote profectitia, dos patri restituitur, vt Iureconsultus loquitur: iure succursum est patri, vt filia amissa solatij loco cederet, si dos ei rederetur; nē & filix amissæ, & dotis damnum patet sentiret, l. iure succursum est, de iure dotium, si

7 8 alius occidat mulierem, & maritus eius mortem non vindicat, indignus quoque est, apud quē dos remanere non debet, l. ei qui mortem, de his quib. vt indign. sed hoc casu cum mortem vxoris maritus non vindicat, dos à Fisco vindicatur; ita Diuus Seuerus rescripsit l. cum mortem, de iure fisci, differrentia ratio inter hunc casum, & superiore, non est obleura: nam marito occidente, vxorē, statim initio hæredibus mulieris restitutio dotis competit; alio autē occidente, † maritus dotē aduentitiam lucratur, & si postea mortem vxoris inultam relinquat dos, quæ semel marito quæ sita fuit, hæredibus mulieris acquiri non potest, & tamen ea maritus est indignus, ideo à Fisco vindicatur, d. l. cum mortem, de iure fisci, Borcolt. in cap. vnic. num. 77. quæ sint regal. Afflict. ibidem prædictos duodecim primos casus enumerat num. 1. Boss. in d. tit. quibus vt indign. & Peregrin. de iure fisci, passim vbi supra Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 77. per totam, ex alijs authoritatibus prædicta firmat.

9 Sextum addo casum, quod Fiscus ab indigno non capit, & est in eo hæredes, qui ca-

ptium redimere neglexerit, si in captiuitate moriatur, sua hæreditas, & bona Ecclesie in redemptionem captiuorum deferatur. vt est tex. in nouella Constit. vt cum de appell. cognosc. num. 115. vel §. si quis de prædictis, Auth. captiui, C. de Episcop. & cleric. in quibus locis Afflict. in d. cap. vnic. quæ sint regal. vers. quæ vt indignis num. 1. casu 9. & Peregrin. d. loco tit. 10. num. 16. & seq. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 77.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio L X I.

T H E M A.

Bona contrahentium incestas nuptias inter regalia numerantur, & Fisco applicantur, si non supersint personæ quibus ex lege deferuntur communis.

S V M M A R I V M.

- 1 Bona incestas nuptias contrahentium inter regalia numerantur, & Fisco applicantur, si non extāt liberi, aut aliq.
- 2 Bona incesti sunt, si per stuprum, & etiam si per matrimoniu, & Fisco applicantur.
- 3 Occisor grauius delinquit, quam incestas nuptias contrahens.

1 I Nter † regaliz numerantur bona incestas nuptias contrahentium, d. cap. vnic. quæ sint regal. & omnes vnico ore firmat, & Fisco applicantur, si tamen non extāt liberi vsq; ad gradum tertium, parentes vsq; ad gradum secundum, item frater, foror, patruus, & amita, l. si quis incesti, & Auth. incestas, C. de incest nupt. nouell. 12. par. 1. Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 78.

2 Vulteijs de feud. cap. 5. nu. 7. vers. 11. † bona incesti si fiant per stuprum, sed etiam si fiant per nuptias, vt in d. cap. vnic. quæ sint regal. DD. firmant Vulteijs d. loco, quod quomodo, & quando locum habet, elegatè Peregrin. de iure fisci, tit. de publicat. bonor. num. 12. cum multis seqq. lib. 5. Canonistæ in cap. cum secundū, de hæresis lib. 6. Boer. decil. 264. nu. 19. & sequitur ex multis Clar. lib. 5. §. incestus, per totum, Paleott. in suo tra&. de not. & spur. cap. 43. nu. 9. vers. quid ex incestis, Petr. de Gregor. in syntagm. iur. vniuers. cap. 11. nu. 4. lib. 9. & hac non minus in stu-

In stupro incestuoso, sed etiam si fiat per nuptias, & bona committētis Fisco inferantur obtinere, ratio ipsa suadet, & in d. cap. vnic. quæ sint regal. DD. omnes vno ore vbi Bald. num. 5. Aluarot. num. 4. per l. si adulterium, §. nonnunquam, & §. fin. ff. ad l. Iul. de adulter. & facit nouell. de restit. & ea, quæ parit 11. mense & c. ex quibus locis constat, quod hoc & casu grauius delinquere dicitur, quam si nuptias incestas contraxerit, hanc tenuit Iacob. Simanc. & tenet Duen. reg. iur. 1. 50. ampliat, & communiter DD. ita tradere, dicit Vultei. d. cap. 5. & nu. 7. ver. bona incesti, licet alij diuersè statuant Afflict. in d. cap. vnic. ver. bona contrahent. num. 1. & allegat Iacob. de Arena, Cyn. & Bald. in d. Auth. incestas, C. de incest. nupt. Barth. Soccin. d. loco num. 17. vbi allegat, & Boer. in d. decif. num. 264. sed non reperio eum hoc dicere, dicit Rosental. d. cap. 5. in glos. lit. C.

PARTIS VNDECIMÆ,

Dilucidatio LXII.

THEMA.

Incestum committere dicitur, qui in gradu prohibitio vxorem ducit, & est duplex. aliud iure gentium, aliud iure ciuili. cōmunis,

SYMMARIVM.

- 1 **I**ncestum committit ducens vxorem prohibitam.
- 2 Incestus propter illicitam coniunctionem dicitur quasi incestus.
- 3 Castus est Zona, siue cingulus quo utebatur ad honestas nuptias.
- 4 Incestum iure gentium committit, contrahens dum ascendenti, siue descendenti, de iure ciuili cum ex latere prohibita contrahit.
- 5 Pœna incesti diffinitur in l. si quis incesti, C. de incest. nupt.
- 6 Incesta nuptia non habent dotem, nec donationem propter nuptias, & tanquam ab indigno in Fisco applicantur.
- 7 Liberi ex incesto nati in potestate parentum non extant, nec ab eis educantur.
- 8 Bona contrahentium incestas nuptias applicantur liberis iustis usque ad tertium gradum, & deficientibus Fisco.

Incestum committere dicitur, qui ex his quas moribus prohibentur docere in vxorem, duxerit in vxorem, l. sororem, promptam, de ritu nupt. & sic Vulpian. in fragm. tit. 5. inquit: si quis eam non ducere vxorem duxerit, incestum matrimonium contrahit, sed & Papin. in l. adulterium cum incestu, ad l. Iuliam de adulter. per illicitam matrimonij coniunctionem incestum committi docet, quod & ipsum nomen incestum indicat; nam si Isidoro credimus lib. 5. etymologiarū cap. 26; & incestus propter illicitam coniunctionem dicitur quasi incestus, vel quod verius videtur dicuntur incestus nuptiæ, quod in his adsit castus, & castus est Zona, siue cingulus, quo utebatur ad honestas nuptias, Couarf. in epit. de matrim. par. 2. cap. 69. §. 8. nu. 1. Ouid.

Qui mea virginitas auibis libata sinistras, Castaq; fallaci Zona recinta manu.

Incestus vero duplex est aliud iure gentium committitur, aliud iure ciuili: & iure gentium incestum committit, qui ex gradu ascendenti, siue descendenti, vxorem duxerit; iure ciuili, qui eam duxit, quam propter iuris ciuili prohibitionem ducere non poterat, & si quis ex latere eam duxerit, quam vetatur, vel affinem quam impeditur, l. fin. de ritu nupt. incestas nuptias Iuriscōsulti etiam nefarias nuptias appellant. §. ergo non omnes, instit. de nupt. cap. nouella 12. de instit. nupt. & ideo malè accusant, qui eum sequuntur inter incestas, & nefarias nuptias discrimen constituunt; pœna & autem incestarum nuptiarum diffinitur ab Athanasio, & Honorio in l. si quis incesti, C. de incest. nupt. & primum, & incestæ nuptiæ non habent dotem, l. de ritu nupt. incestæ nuptiæ, nec etiam donationem propter nuptias, l. 4. C. de incest. nupt. sed totum, quod alterius liberatiuè in alterum procedit, vt indigno indignare sublatum Fisco iudicatur, d. l. 4. C. de incest. nupt. & d. l. si quis incesti, C. eod. deinde illicita coniunctio, neque nuptiarum, neque matrimonij nomen sortitur, §. si aduersus ea, instit. de nupt. inde sequitur: & liberos ex huiusmodi coniunctione procreatos in potestate parentum non sunt; siquidē in potestate nostra tantum sunt liberi, quos ex iustis nuptiis procreauimus, §. 1. instit. de patr. potest. & d. si aduersus, instit. de nupt. & leges in tantum illicitam coniunctionem aduertunt, vt nec quidem liberos ex ea editos à parentibus educari volunt, nouell. 74. & nouell. 79. circa finem, sic Augustus Imperator ex nepte Iulia post damnationem editam infantem agnosci, aliquod voluit Sueton. in Augusto cap. 75. & reijciendum

8 dum est, quod Franc. Cuman. comment. redit liberos incestuosos alii, a parentibus deberi, denique & bona contrahentium incestas nuptias seruantur liberis iustis, & legitimis vsque ad tertium gradum, hoc est filio, filieue nepoti neptiue, pronepoti proneptiue parentibus vsque ad secundum gradum, hoc est patri, matri, auo, & alijs, & ex transuersalibus fratri, & sorori, patruo, & amitæ, d. l. si quis incesti, C. de incest. nupt. si vero personis deficientibus publicantur, & ad Fiscum bona trāsferuntur, d. l. si quis incestas, C. de incest. nupt. ex nouell. Iustin. 12. qui incestas contraxerit nuptias in Insulam deportatur, & bona publicantur, si filij, vel nepotes, vel etiam pronepotes ex prioribus inculpatis nuptijs non extent; his extantibus, & quidē solis bona conseruantur d. nouell. 12. Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 78. & seq. Peregrin. lib. 5. tit. 1. num. 12. vers. tertio fallit, & seq. quando nuptiæ dicuntur incestæ.

6 *Bona hodie publicantur propter crimen Maiestatis hæresis, & Regiæ de iure Regni.*

1 **I**nter & regalia connumerantur bona damnatorum, & proscriptorum, prout in nouis legibus continetur, d. cap. vnic. quæ sint regal. toto titulo de bonor. proscrip. siue damnat. C. lib. 9. cap. 1. § si quis aliquē, & ibi feudistæ de pace tenend. ac manifestè euadit, toto titulo, ff. & C. de bon. damnat. & ita ex communi firmat Vulteius d. cap. 5. nu. 7. vers. 12. bona damnato. & c. lib. 1. de feud. Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. nu. 81. Crauet. conf. 209. num. 3. Rosental. de feud. d. cap. 5. conclus. 59. in glos. litera A. & 2 & bona damnatorum, & proscriptorū pertinent ad Fiscum, dummodo non fuerint ascendentes, nec collaterales vsque ad tertium gradum inclusiue, Auth. bona damnatorum, vbi Bart. & communiter omnes ibi Scribentes C. de bon. proscrip. facit l. si quis ingesti, C. de ingest. nupt. & quamuis tex. in nouell. 134. cap. fin. (vnde sumpta est d. Auth. bona damnatorum) de collateralibus non faciat mentionem, tamen de communi Doctorū opinione testatur Iul. Clar. lib. 5. recept. sentent. §. fin. q. 68. in princ. & Peregrin. de iure fisci tit. de publicat. bonor. lib. 5. num. 4. quam communem firmat Borcolt. d. loco num. 83. Rosent. d. loco in glos. lit. B. & 3 & vxore superstitē ipsa in dote, & lucro dotis Fisco præfertur, text. est in d. auth. bona damnatorum, & ibi vnica auth. præterea, C. nē vir. & vxor. Soccin. sen. conf. 121. num. 1. & 11. passim lib. 4. quem ad hoc allegat Peregrin. d. tit. 1. nu. 81. lib. 5. nisi fori consuetudo obstaret, & lucrū vetaret 4 & condemnatis ad mortem, vel ad amissionem libertatis, aut Ciuitatis bona admittantur, in l. 1. vbi glos. Bart. & Scrib. ff. de bon. damnat. l. in metallum, & l. fin. C. eod. tit. Boss. num. 1. Peregrin. d. lib. 5. tit. 1. de iure fisci, & ex alijs de communi testatur Rosental. d. concl. 59. 5 in glos. lit. D. sed hodie ex generali consuetudine solum propter crimen læsæ Maiestatis, vel hæresis bona publicantur, Bart. in l. 1. ff. de bon. damnat. in princ. num. 10. Aluarot. in §. si vero vbi, & Laudens. nu. 10. de pace tenenda, vbi hanc rationem affert, quia si in his delictis vbi mors sequitur bona confiscantur, hæc bona potius hæredum quā damnati forent, sed in cæteris, vbi damnatus retinere posset, vt si relegatur, ipsiq; damnati bona erunt, si bona auferantur. & tradit hanc esse communem opinionem Cyni, Petri, & aliorum in d. Auth. bona damnatorum, Boss. in tit. de public. bon. num. 1. Boer. decif. 264. num. 15. & seq. vbi etiam com-

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXIII.

T H E M A.

Bona damnatorum, & proscriptorū de regalibus sunt, & confiscantur ascendentibus, & descentibus ex latere vsque ad tertium gradum deficientibus, & vxor relicta præfertur in dote, & in donatione propter nuptias, sed hodie pro crimine Maiestatis læsæ, confiscantur bona communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **B**ona damnatorum proscriptorum inter regalia connumerantur.
- 2 *Bona damnatorum, & proscriptorum nō habentium descendentes, ascendentes, & collaterales vsque ad tertium gradum inclusiue pertinent ad Fiscum.*
- 3 *Vxor damnati superstitis in dote, & lucro dotis Fisco præfertur, nisi loci cōsuetudo obstaret.*
- 4 *Bona cōdemnati ad mortem, vel ad amissionem libertatis, aut Ciuitatis amittuntur.*

communem afferit, & receptam firmat Peregrin. lib. 5. tit. 1. nu. 9. de iure fisci, & videtur de iure veriorē, siquidem d. Auth. bona damnatorum, & nouella 134. in fin. vnde sumpta est. Iura vetera solum corrigunt in his criminibus, in quibus leges conuictis, aut damnatis mortem, aut præscriptionem definiunt, licet reperiantur, qui in contrariam partem accedunt, sed magis vni accepti consuetudine, quam iure notatur, quod hodie non publicantur nisi in crimine Maiestatis hæresis, Clar. in §. fin. q. 78. Rosental. cap. 5. conclus. 50. lit. A. ex alijs, & de iure Regni bona crimen Maiestatis committentium, confiscantur per Constit. Regni Contingit interdum, cap. Nuper apud Trantum, & cap. incip. bona proditorum.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio LXIV.***THEMA.**

Damnati dicuntur, qui vltimum supplicium subeunt: proscripti, qui sunt deportati, quorum bona confiscantur descendentes, ascendentes, & cōiunctis transfuersalibus non relictis.

S U M M A R I U M.

- 1 **D**amnati, proscripti, & deportati, qui dicantur.
- 2 *Mors naturalis, sicut interit. ciuilibs maxima, aut media capitis diminutione interire dicitur.*
- 3 *Deportatio successit in locū aquæ, & ignis interdictionis.*
- 4 *Mulier aqua, & ignem, & aquam cum viro communicare debet.*
- 5 *Deportatorum bona, sicut & damnatorū publicantur.*

Damnati dicuntur, qui vltimum supplicium subeunt. Proscripti vero sunt qui deportantur, vt Ifern. Aluarot. Præpos. ceteriq; Doctores dicunt in cap. vnic. quæ sint regal. & damnatis ad mortem naturalē, proscripti, siue deportati cōparantur. Mortuorum enim loco habentur, l. 1. §. penult. de bon. possess. contra tabul. l. 4. de bon. libert. l. Gallus, §. & quid si tantum, de liber.

& posthum. & sicut & homines morte naturaliter intereunt; ita ciuilibs maxima, aut media capitis diminutione interire dicuntur. verum est, §. penult. pro socie, proscriptorum autem, siue deportatorū. Primus Diuus Augustus in Republica Romana iniunxit; nam vt Dio. lib. 26. scribit: Augustus Primus constituit, & successit & deportatio in locum aquæ, & ignis iurisdictionis, l. 2. §. 1. interdictionis, l. 2. §. 1. de pœn. l. 3. §. 1. de pœn. l. 3. ad l. Iul. pecul. l. penult. ff. de var. & extraord. crimin. cognit. nouella 22. quæ quod ex iure quæsitum ciui Romano vitæ adimi non poterat; vt elegantissimè Cicer. apud Salust. in coniuratione Cathelinæ persequitur: (Nec etiam, & libertas.) Cic. pro Balb. Cecin. & pro domo suo sua) Romani coacti rescriperunt, vt noxij ciues his subsidijs, aqua scilicet; & igne, quibus humana vita maximè continetur, destituti. ex Vrbe cadere cogentur, sic noua nupta iubebatur, aquam, & ignem attingere, l. penult. de donat. inter vir. & vxor. quod hæc dux res humanā vitam maximè cōtineant, & & mulier ignem, & aquam cum viro communicare debet, Sext. Fest. lib. 1. & Sexto Varro lib. 4. de ling. latin. Ouid. pulchrè vtrumque coniunxit in 4. festor. an quod in hijs sine causa est hæc perditio his exiui noua fit coniux, hæc duo magna puto, & vt dixi ad Augustum vsque de terra, aqua, & ignis interdictione, Romani vsi sunt postea deportationē: & deportatorum vero bona sicuti damnatorum quoque publicantur, l. deportatorum, C. de pœn. in tantum quod etiam bona post deportationem quæsitæ, deportatis auferuntur, l. 2. C. de bon. proscript. non obstante l. si mādauero, & l. is cuius bona mandati, quod intellige, si descendentes, ascendentes, & collaterales coniunctos non haberet; vltra iam dicta firmat Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. nu. 83. Roland. à Valle conf. 97. num. 1. lib. 2. & si Iudex liberis, vel parentibus existentibus bona confiscauerit sententia nō valet, ex alijs firmat Roland. à Valle conf. 98. num. 4. d. lib. 2. & Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 4. per auth. vt nulli Iudic. §. fin. relata auth. bona damnatorum, C. de bon. damnat.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio LXV.***THEMA.**

Bona committentium crimen Maiestatis

iestatis læsæ, & ius cōfiscandi de regalibus est, & bonorum confiscatio committitur contra Superiorem non recognoscentes, & contra recognoscentes. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **B**onorum confiscandorum ius, est de regalibus.
- 2 **C**rimen Maiestatis læsæ committitur contra molientes, contra Populum Romanum, eiusque successores.
- 3 **C**rimen Maiestatis læsæ, quod ad effectum mortis naturalis, & confiscationis bonorum committitur contra omnes superiorem non recognoscentes.
- 4 **C**rimen Maiestatis læsæ committi, & damnati, vitæ, & bona amittunt, & in Curiam eorum dominiam transferuntur.
- 5 **C**rimen Maiestatis læsæ quo ad superiorē non recognoscentis mitius agitur.

1 **B**ona committentium crimen Maiestatis læsæ, & vt generaliter dicam † ius bonorum confiscandorum, siue publicandorum, est de regalibus, ex Bart. in extravaganti ad reprimendum, quomodo in crimine Maiestatis læsæ procedatur, Parpal. in repet. l. 1. ff. solut. matrim. Doctores passim in tit. ff. & C. ad l. Iul. Maiest. Natta conf. 394. nu. 21. Rolard. à Valle conf. 68. nu. 20. lib. 2. & conf. 21. nu. 19. lib. 4. Crau. conf. 128. lib. 1. Peregrin. de iure fisci lib. 2. num. 85. Vultei de feud. cap. 5. num. 7. vers. 13. bona amittuntur, quod † crimen committitur contra molientes aliquid cōtra Populum Romanum, vel eius securitatem, seu tranquillitatem, vt est tex. in l. 1. & ibi notat ff. ad l. Iul. Maiest. Vuesemb. in paratitla, quæ sint regal. Duran. lib. 2. disput. vniuers. cap. 22. & Borcold d. tit. quæ sint regal. num. 88. sed hodie translato Imperio, aliqui dicunt contra Imperatorem tale crimen committi, vt ex multis Roland. à Valle conf. 74. nu. 5. & sequitur lib. 3. & alij multi Peregrin. in d. tract. de iure fisci, tit. de rebell. tit. de filijs, tit. de crim. quæ morte extinguantur nu. 24. & seq. vbi hoc verius propè ante finem nu. 27. nè memoria rei damnetur in fine, consuetudines seruandæ, & contra apud Venetos seruari, & idem esse, quod in Imperatore crimen esse dicit Clarus §. læsæ Maiestatis num. 2. post Gig. & Boss. eod. tit. num. 51. sequitur Suarez lit. M. num. 3. sed num. 9. vi-

detur aliud sentire, cessante consuetudine in partem mitiorem inclinare, & prædicta intellige, vt eorum memoria nō damnetur, in quo punto maiorem numerum conuenire, quod ad Dominum superiorem recognoscentes, Peregrin. d. tit. de crim. quæ morte exting. num. 19. & plurib. seqq. lib. 4. de iure fisci, Clar. d. §. læsæ Maiestatis num. 16. hanc veram, & communem dicit, quod l. fin. ff. ad l. Iuliam Maiest. obtineat in duobus casibus contra Principem, & contra Rempubicam machinantes, vbi allegat alios, & sic decisū refert Gramat. decis. 6. & latè defendit Roland. à Valle conf. 1. num. 16. & seq. lib. 3. & Menoch. conf. 99. vbi num. 106. plures contrarias opinionones congerit, & Peregr. d. loco num. 26. qui verè tuetur d. loco num. 23. & seq. Rosental. de feud. cap. 5. in glos. lit. A. & seq. & Peregr. d. loco. l. 1. ad l. Iul. Maiest. solum contra Imperatores, sed contra eius Consiliarios, & contra filios delinquentes locum non habet, Iul. Clar. in d. §. læsæ Maiestatis, dicit, quod hoc est approbatum ab omnibus, Peregr. in tit. de filijs rebell. nu. 4. Gramat. d. decis. 6. conueniunt; sed quo ad superiorem recognoscentes est clarum, quo ad alios est dubium Rosental. d. loco in nu. 3. & tale crimen quo ad effectū † mortis naturalis, & confiscationis bonorum committitur nè dum aduersus Papam, Imperatorem, Reges, Principes, & res publicas non recognoscentes Superiorem de iure, vel de facto, sed etiam aduersus Duces, Marchiones, Comites, Dominos perpetuos recognoscentes Papam, Imperatorem, vel Regem, in superiorē; sic ex facto consulerunt Alex. conf. 13. lib. 6. Cypoll. conf. 17. nu. 19. etiam quod esset Dominus vnus castri, & præclare Crau. in suo conf. 124. num. 6 & post eum Roland. à Valle conf. 88. colum. 1. lib. 2. vbi quāplurimos concordantes adducunt conf. 78. communem dicit num. 2. lib. 3. Peregrin. tit. de publicat. bonorum nu. 18. lib. 5. Guid. Pap. decis. 244. Rotent. d. loco in glos. lit. D. sed in hoc Regno per Const. incip. Contigit interdum la seconda, §. in omnibus & c. ordinatur, quod † conuicti, & damnati de crimine Maiestatis læsæ vitā cum bonis amittant fol. 170. & si ex hac Constitutione videtur in confiscatione bonorum rebellium requiri conuictionē, & sententiam, sed per cap. Regni incip. apud Trantum, tit. de pœna proditorum & c. & clarius in cap. incipiēta Bona proditorum, videtur sententiam non requiri, ibi: (& ad tollendam opinionem proditorum discrepantium variam declaramus, vt ipso facto ex perpetracione tanti facinoris, dominium verò proditorum ipsarū

in no-

in nostram Curiam transferatur, quod ipso iure orundi criminis flagitiosus amisit absq; aditione quoque possessionis bonorum Fiscus nuster ad bona eandem contra quemcumq; possessorem infra annos viginti numerandos à die commissi delicti, vindicatur ipsi vero proditores filij, & descēdentes nulla temporis præscriptione euenturi, & de Iure Regni talem crimen committentium bona confiscantur per dict. Constit. Constit. contingit interdum, per d. cap. Nuper ad Franum, & cap. incip. Bona proditorū & c.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXVI.

THEMA.

Sententia confiscationis bonorum contra, vel præter leges successoribus non præiudicat, sed si publicatio bonorum debetur ex lege Iudex potest conciliare, & si non expressisset, publicatio venit ex causa enormi delicti communis.

SVMMARIVM.

- 1 **C**onfiscatio si venit introduc̃ta à lege tacite, etiam si in sententia non exprimitur venit, si expressè debet condemnatio exprimi.
- 2 Confiscatio si venit imponenda à lege tacite, quod non exprimitur in sententia venit, si expressè Iudex potest publicare.
- 3 Iudex contra legem pronuncians, non præiudicat successoribus, & sententia non valet.
- 4 Publicatio præter, vel contra legem non fit nisi à supremo Magistratu ex causa, & propter enormè delictum, & cum hac distinctione.
- 5 Publicatio aliter facta non valet, & nullam fortitur effectum, & Cardinalis delegatus posse ita publicare.
- 6 Magistratus superiorum cōtra, & præter legem super bonis, & personis delinquentium in culpa graui statuere possunt.
- 7 Princeps ex magna causa potest ius nouū immutare.

IN hoc est dicendum, & communiter per DD. distinguitur, aut ꝑ publicatio venit imponenda à lege tacite, idest vt condemnatum de tali crimine Maiestatis, vel hæresis, ex quo debetur publicatio bonorum ipsa venit, etiam si in sententia non exprimitur, aut ꝑ expressè vt de vita priuetur inferente, vel incestas nuptias contrahendo, vt supra diximus, & tūc Iudex potest bona publicare; sed si ꝑ contra legem pronunciat, non præiudicat successoribus delinquentis, & sententia lata non valet, Bald. in cap. 1. num. 3. de pace tenend. ad quem se refert Aluarot. ibidem in d. ꝑ. si vero, Laudens. in princ. num. 71. ibique Afflic. in vers. vndecimo nota num. 4. Det. cons. 252. nu. 5. ex alijs ad nouell. 134. ex qua sumpta est dicta Authent. bona damnatorum. In Sabaudia, & aliquibus locis Galliz seruator, & idem testatur Boer. decis. 264. Marfil. in l. fin. num. 189. ff. de iurisdic. Cagnol. in l. ea sola num. 7. de regul. iur. Roland. à Valle. cons. 98. num. 4. lib. 2. Peregrin. d. sit. num. 7. de iure fisci, Borcolt. d. cap. vnic. quæ sunt regal. num. 83. & si ꝑ publicatio est præter, aut contra legem, tunc nullus Iudex, Prætor, summus Magistratus, quod ex causa, & propter enormè delictū facere potest, ex claro tex. in l. 1. C. sine iussu Principis, licet certis Iudicibus bona publicare lib. 10. vbi DD. hanc distinctionem tradunt, vt per Bald. vbi supra num. 14. Laudens. & Afflic. in citatis locis, quam distinctionem communi suffragio approbata est, tradit Clar. in d. ꝑ. final. q. 78. num. 5. post Anan. in cap. vrgentes nu. 21. de hæret. lib. 6. Peregrin. d. loco num. 25. in fin. & ideo ꝑ publicatio aliter facta non valet, & nullam fortitur effectum, vt diximus, & tradit Bald. in l. fin. ff. de offic. Præsid. Præf. vigil. Alex. in l. 1. nu. 75. ff. de offic. eius, Bero. cons. 65. num. 46. lib. 1. vbi dicit: (Cardinalem ex delegatione cognoscentem hoc potuisse) Cassan. in consuet. Burgund. rub. des confisc. ꝑ. 1. in vers. apertien la confiscation in princ. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 61. & ꝑ Magistratus superiores nō recognoscentes contra, vel præter leges super bonis, & personis delinquentibus, & iura, & statuta condere possunt, vt ex præcatis Doctoribus in dictis locis habetur, & causa grauis subsit; nam & suadetur testi, vt veniat ad deponendum sub pœna publicationis bonorum, hac pœna esset in solidū, & legum metas excederet, per Ifern. in d. cap. vnic. quæ sunt regal. vers. contrahentiū incestas num. 44. vbi declarat enormè delictum, refert, quod Papa quēdam damnauit, & expressè dicit nu. 46. quod ꝑ Princeps ex causa

causa enormiq; scelere possit ius nouum immutare, quod ibidem sequitur Alex. in vers. condemnatorum num. 12. & expressius Claud. Seyfell. Curt. iun. Cagnol. in d. l. 1. §. si quis ius dicendi &c. ibiq; Ias. eleganter ex multis comprobatur Natta in cons. 593. vbi & etiam respondet ad rationes Bald. contrarium dicit in cap. 2. de testib. cogend. refert in specie, & sequitur Peregr. lib. 5. tit. 1. num. 32. de iure filii.

10 *Decima debita Fisco de fodinis non semper seruetur, aliquando maiorem, & aliquando minorem partem capit.*

1 **I**Nter & regalia numerantur argentaria; ut in d. cap. vnic. que sint regal. & ibi Doctores omnes. Argentariae sunt argenti, siue auri, aut alterius metalli fodinae, quae ad Fiscum spectare dicuntur. toto titulo, C. de metall. ibique omnes DD. scribent. per dictam & vocem argentariae intelligunt metalli fodinae, & ita speciem pro genere collocari credentes, & inter regalia numerari. dicit glos. in d. cap. vnic. ibique Ifern. in vers. argentariae num. 70. Afflict. num. 1. Aluarot. num. 6. Praeposit. num. 7. Borcold. num. 87. quae sint regal. Iacobin. de Sancto Georg. in vers. & cum argenti fodinis nu. 2. Vuesemb. de feud. cap. 12. num. 5. est glos. in l. inter publica, qui tex. in fine facit, & ibi DD. ff. de verb. signific. Io. Scheneid. de feud. par. 2. nu. 104. & in comment. super instit. tit. de seruit. vrb. & rustic. praed. Vulteijs d. cap. 5. num. 7. vers. 16. argentariae &c. Mocc. de natural. feud. num. 34. Boss. de metall. nu. 1. Cæpoll. de seruit. rust. praed. cap. 22. nu. 4. Imol. cons. 87. Vming. Goeden. cons. 1. num. 2 & 3. de aur. & argent. fodin. Ias. cons. 6. num. 6. & cons. 16. num. 18. lib. 2. & reiecta opinione Vuesembec. in cons. 60. num. 30. tenentis solum & argenti, & auri fodines esse de regalibus, de communi concludit cuiuscumque metalli, & etiam lapidis pretiosi. & alterius fodinae de regal. esse, ex dictis DD. & alijs, firmat Rosontal. de feud. cap. 5. conclus. 88. in glos. lit. D. dicens, quod Vuesembec. allegat tex. in l. edicti, & l. quosdam, C. de metall. vbi idem de saxis, quod de pretiosis intellige, & alijs, vt per Cæpoll. Boss. Afflict. dictis locis, & Peregrin. de iure fisci tit. 2. num. 13. lib. 4. & Afflict. in d. verb. argentariae num. 10. & in decis. 321. de flumin. glos. in d. l. inter publica, de fall. Ifern. d. num. 70. de aur. arg. & ferri fodinis, Praeposit. Aluarot. ibidem de omni metallo, neque enim leges iam allegatae, corruptae sunt, & omnes latentur, Ias. d. cons. 16. nu. 67. Peregrin. tit. 2. lib. 4. nu. 12. post glos. & Alciat. in d. l. inter publica, & Crau. cons. 109. & & argenti, auri, metalli, aut alterius fodinae sunt Filci, si in loco Caesaris, siue Regis reperiuntur, sic Iacobin. in dictis verbis, cum argenti fodinis num. 2. allegat Florian. de Sancto Petro in l. si inter duos, ff. de usufruct. & hoc sentire videtur Laudens. in d. cap. vnic. num. 2. quae sint regal. dum in fodinis distinguit, quod aut in locis Caesaris, aut publicis reperiatur, sunt Principis, vt in d. cap. vnic. aut in feudo priuati, essent

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXVII.

THEMA.

Argenti, auri, & alterius metalli, etiam lapidis pretiosi, fodinae repertae in loco Principis de regalibus, & ipsius Principis sunt, sed repertae in loco priuati, Fisco non acquiruntur, sed priuatorum manent. Decima vero aliaue portio regalia habenti Fisco debetur, & loco regalium sunt. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **A**rgentaria, & alterius metalli fodinae inter regalia computatur, & ad Fiscum spectant, vt infra.
- 2 **A**rgentaria vox omne metallum comprehendit tamquam genus.
- 3 **A**rgenti, aliorumque metallorum, & lapidis pretiosi fodinae esse de regalibus cum distinctione.
- 4 **A**rgenti, & auri, & alterius metalli fodinae in fundo publico, vel regio, repertae sunt ipsius Fisci.
- 5 **M**etalli fodinae esse Principis, & priuato acquiri non posse, si consuetudine tali extare probetur.
- 6 **M**etalli fodinae veritas esse priuatis acquiri ipsosque possidere posse, & Principis esse decimam, siue aliam partem.
- 7 **M**etallorum decima est Principis, & de regalibus.
- 8 **M**etallorum fodinae particularium sunt sicut & salinae in loco priuatorum inuenta.
- 9 **M**etallorum fodinis inuentis cuius sint consuetudo loci seruanda est.

essent ipsius, & Fiscus non iure aliquo singulari, sed communionem habere, vt dicunt Aluarot. & Præposit. d. loco, & est de mente Bossi. & aliorum, dicit Rosent. d. cap. 5. conclus. 88. lit. E. & si aliqui dicunt quod omnes metalli fodinæ esse Principis, & à priuato acquiri non posse, vt Isern. in d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 70. Afflic. in d. decif. 321. quod verum esset, si probaretur talè extare consuetudinem, & illam seruandam esse modo Princeps pretium agri rederet, vt per Afflic. d. decif. 321. num. 16. & 17. & in d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 10. Bossi. in d. tit. de metall. num. 7. & Afflic. in vers. argentaria, dicit decimas metalli purificati Fisco deberi &c. nisi alia sit consuetudo, sed contrariù est verius, & huiusmodi metalli fodinas Fisco, aut Principi, aut qui eius loco sunt, integrum non acquiri, sed quod priuatorum manere, & ab his possideri posse, quæ regalia non esse de decima, vel alia portio vbi cumque locorum, etiam repertæ fuerint legum authoritate Fisco debita inter regalia numerantur, Præpos. in d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 7. Aluarot. num. 6. Afflic. in fine num. 1. Borcolt. num. 87. Bossi. d. tit. num. 1. 2. & 3. Capoll. Castres. & alij in dictis locis allegatis, Peregrin. de iure fisci tit. 2. num. 11. lib. 4. prædicti DD. in dictis locis expressè volunt, per tex. in l. 3. & 4. ff. de rebus eorù, l. si cuius, §. inde quæsitum, ff. de usufruct. in l. fructus, alias diuortio, §. si vir. vbi Cast. in dictis locis, & DD. passim ff. solut. matr. l. forma, §. salinas, ff. de censib. Scheneid. de feud. par. 2. num. 5. & seq. Mocc. tit. de natural. feud. num. 34. post Iacobin. vbi supra, quod etiam vult glos. in d. l. inter publica, communiter approbata, vt tradit Afflic. in d. decif. 321. nu. 15. & testatur quinque Doctores tecum fuisse in illa opinione, quod non ipsa metalla omnia, sed quod solum decima sit Fisci, & de regalibus, in l. cuncti, in l. 1. & 2. & toto tit. de metall. lib. 11. & ibi glos. & Doctores passim, & refert Vultei. d. c. 5. nu. 7. vers. 16. argentaria, Cassan. in consuet. Burgund. rub. 1. §. 1. in vers. ex Petris nu. 14. & tales metallorum quod fodinæ particulariù sunt sicut & salinæ in loco priuatorum inuentæ, d. l. forma, §. salinæ, glos. tex. & Doctores in d. l. inter publica in fin. ff. de verb. signific. Laudens. in d. cap. vnic. num. 2. quæ sint regal. Scheneid. de feud. par. 2. num. 106. & 108. Afflic. in d. cap. vnic. vers. salinarum, Præposit. ibidem num. 7. Aluarot. & alij, qui quod metallorum fodinis inuentis loci consuetudo esse obseruanda, Iacobin. d. verb. & cum argenti fodinis num. 2. sed decima, aut alia portio, quæ Principi defertur loco

regalium est, vt præcitati Doctores dicunt, & dico: decima, vel alia portio, quoniam, non sèpe quod decima, sed aliquando maior, aut minor Fisco debetur, l. per singulos, vbi glos. Bart. Io. de Platea, & alij C. de metall. lib. 11. Peregrin. de iure fisci vbi supra, Cassan. in consuet. Burgund. rub. 1. des iustices, §. 1. in vers. spaues num. 14. Rosental. d. c. 5. & conclus. 88. & 89. in tex. & glos.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXVIII.

THEMA.

Metalla, & pretiosa fassa in fundo alieno in vita Domino priuilegiati à Principe inuestigare, & fodere possunt, & quibus Dominus fundi præueniens in fodiendo præfertur, & annis triginta acquiritur, & præscribitur. communis.

SVMMARIVM.

- 1 Metalla, & fassa pretiosa in fundo alieno quis fodere potest.
- 2 Metalla, & fassa pretiosa in fundo alieno contra voluntatè Domini foderi posse rationem, quia publica utilitas est.
- 3 Metallorum vena subterranea, & sine magno damno superficies foderi possunt.
- 4 Metalla foduntur in solo alieno, si consuetudo talis adest, alias non, & nu. 12.
- 5 Metalla foderi possunt in fundis alienis, qui à Principe, vel à superiore regalia habente, priuilegium habent.
- 6 Dominus loci nolens, vt fodat metalla, vel fassa pretiosa, quia ipse præfertur.
- 7 Dominus fundi habet ius protestatium, vt præferatur extraneo.
- 8 Dominus in fundo suo inueniens venam metalli argenti, vel alterius, & sequitur in fundo alieno, potest suam fodinam prosequi.
- 9 Dominus fundi debet decimam supremo Domino dare, & alij reperientes debent ei dare decimam.
- 10 Metalla in fundo Fisci fodiens, vna parte sibi retèpta dabit Fisco duas alias partes.

11 *Metalli fodendi, & diuidendi, consuetudo loci attenditur.*

ET quamuis durum videri poterit, quod in fundo alieno quis contra Domini voluntatem † metalla, & fassa pretiosa quis fodere possit, tamen de iure hoc est verum, quod Domino fundi inuito id fieri possit, vt est tex. in l. curati, vbi glos. Bart. Io. de Plat. & alij C. de metall. lib. 11. facit l. quosdam, eodem titulo, & dicit Oldrad. conf. 74. incip. an Alchymista peccet, vers. in contrarium; Castrenf. in d. l. diuortio, § si vir in fundo num. 3. ff. solut. matrim. & conf. 34. lib. 2. Iacobin. d. verb. cum argenti fodinis nu. 2. vbi vna cum Castrenf. ad contraria respondit, Czpoll. de seruit. rustic. prxd. C. de mont. c. 22. Imol. conf. 87. lib. 1. incip. in casu prxmisso, Ifern. d. cap. vnic. quæ sint regal. nu. 70. in d. versic. argentariæ nu. 8. quæ sint renal. & decis. 321. num. 14. Scheneid. de feud. par. 2. nu. 107. Boss. tit. de metall. nu. 1. & tenet hoc Alex. in Apostill. ad Bart. in l. 1. C. d. tit. de metall. & c. Peregrin. de iure fisci tit. 2. de thesaur. & metall. nu. 14. lib. 4. publica vtilitas metallorum Castrenf. & allegationes facit in d. l. 1. ibi, & Reipublicæ comoda comparat, C. de metall. Ening. Gaudin. in conf. 1. 2. & 3. de aur. & argent. fodin. Ottoman. pract. obseruat. lib. 2. tit. de seruit. 24. & hoc † si venæ metallicæ sint subterraneæ, & sine magno damno superficie fundi foderi possunt, sic loquitur Castrenf. quæ ceteri in locis iam allegatis omnes sequuntur, & pro hac sententia facit tex. in dict. l. quosdam, & vt responderi possit d. l. venditor, § si constat, ff. commun. prxdior. vbi † ob consuetudinem, licet in fundo alieno alieno lapides fodere, ergo illa cessante non licebit & c. Castrenf. & eius sequaces, Czpoll. Alex. Iacobin. Afflic. Scheneid. & Peregrin. vbi supra allegati intelligunt in lapidicinis, quæ vbiq. & communiter inveniuntur in superficie terræ. Secus vero esset vt venis lapidum pretiosorum, vt corium marmorum, de quibus allegati post Castrenf. agunt, & aliorum metallorum, quorum venæ non in superficie erunt, sed sub terra, & sine enormi, & graui superficie dâna fodiuntur, & sic † in fundo alieno, licet nisi Dominus habeat damnum, est, glos. vnic. in d. l. quosdam, C. de metall. lib. 11. communiter à Doctoribus approbata, licet Ioan. de Imol. d. conf. 87. vers. parum damnum non putarem curandum, vbi cum fodiunt Dominus decimam percipit, & † in fundis alienis inuitis Dominis foderi metalla possunt, qui ab Imperatore, vel Rege, aliouè Supe-

riore regalia habente priuilegium, vel inuestituram habent fodendi metalla in fundis alienis, vt suadetur ex tex. in l. 1. & toto tit. C. de metall. lib. 11. nam videtur illos omnes ab Imperatoribus in istum numerum coaptatos fuisse, & quod in introitu in illud officium certum quid soluerint, de quo loquitur d. l. 1. vbi Alex. in Apostill. & videtur velle Bart. & Plat. ibidem, Boss. in d. tit. de metall. num. 1. Peregrin. d. loco nu. 14. in fine, id quod Ifern. d. cap. vnic. num. 70. etiam annuit, & hodie obseruatur in aliquibus locis cõsuetudine, quæ soli Principi metalli fodinas vbiq. quæ repertas atribuens seruanda est, dummodo agri pretium redat, Afflic. d. decis. 321. nu. 16. & 17. & in d. vers. argentariæ nu. 10. & ex alijs Rosental. d. c. 5. conclus. 90. literis C. & F. quod limita, si † Dominus fundi fodere nequit; nam, & ipse sine Principis priuilegio posset, Boss. in d. loco num. 5. & ipse priuilegium habenti præferendus est, Castrenf. in l. venditor, § si constat num. 3. ff. commun. prxdior. Czpoll. d. cap. 21. num. 4. Boss. d. num. 5. in fine, Imol. d. conf. 87. num. 4. vbi illud videtur verum, quando Dominus non curauit perquirere venas & c. Afflic. d. decis. 321. num. 15. & in verbo angariæ nu. 5. & hoc mandato magis, si antea laborauit, & fodere cepit, † Dominus fundi merito præfertur, vt ratione dominij habens ius potentius, quæ extraneus respondet Imol. d. loco nu. 8. & ex alijs Rosental. d. conclus. 90. in tex. & glos. literis F. & G. & hoc si priuilegiatus antea fodere non inceperat, cum vtrique detur prælatio, scilicet priuilegiato à Principe ratione supremi, aut directi dominij, & Domino fundi ratione sui vtilis dominij, vt ex alijs adductis per Rosental. dictis literis F. & G. † Immo si quis in fundo suo inueniat venâ argenti, vel metalli, quæ extenditur sub fundo alieno, quod fodendo illam etiâ sub fundo alieno inuito Domino sequi possit, ac partis vnius occupatione, aut apprehensione, tota intelligitur apprehensa, & occupata, etiâ si sub diuersis, & alienis fundis sint, Castrenf. dictis locis, Czpoll. de seruit. rustic. prxd. tit. de montibus cap. 22. nu. 4. Henning. Goed. in cont. quod scripsit de auri, & argenti fodinis, & tangit Hartman. Hartman. pract. obseru. lib. 2. tit. de seruit. 24. sed hoc fodere, & metalla præcrutare, non licet super alienis edibus, ex tex. in d. l. quosdam, & 10 DD. C. de metall. lib. 11. & † Dominus fundi metalla fodiens, debet decimam supremo Domino dare, l. curati, vbi glos. & DD. & in d. l. inter publica, & tenent præallegati in allegatis locis, & similiter si Dominus fundi

non fodet, sed alij debent ei decimam metalli repertidare, d.l.cunti, & ibi citati Doctores, & si in fundo publico Principis metalla quis fodiat, Fiscus duas partes habebit, & fodiens vnam, per tex. in d.l.cunti, & ibi notatis C. de metallis, Ifern. in d. cap. vnic. num. 70. Afflict. d. decif. 321. num. 4. & in prædictis consuetudo loci est præcipue attendenda, per tex. in l. ob metallicum, ibi in quo propria consuetudo retinenda est, & ibi Interpretes C. de metall. Ifern. d. nu. 70. Afflict. in d. vers. argentariæ num. 7. Præpos. num. 7. & Aluarot. quæ sint regal. idem Afflict. d. decif. 321. propè nu. 3. & nu. 17. Boss. d. loco nu. 7. Castrel. in d. l. veditor, §. si constat, num. 3. Scheneid. d. par. 2. nu. 106. Vuesembec. d. conf. 60. num. 30. Goeden. d. conf. 1. num. 1. 6. & seq. de auri, & argenti fodinis in præmissis consuetudo triginta annis præscribitur, firmat Afflict. decif. 321. num. 17. & seq. vbi ratio, & in d. verbo argentariæ num. 6. Boss. d. loco num. 7. Vuesemb. d. conf. 60. num. 30. & fortè breuius tempus sufficeret, vbi non agitur de his metallis tanquam regalibus acquirendis, Rosental. d. concl. 90. in glos. litera M.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXIX.

THEMA.

Theauri, qui inter regalia computantur in loco Cæsaris, aut Regis, vel religioso, fortitū reperti dimidiam partem Fisco, aliam dimidiam inuentori, sed secus si data opera, reperitur totus Fisco cadit. communis.

SUMMARIVM.

1. **T**heauri inter regalia computantur, & fortuito inuenti in loco Cæsaris, aut Regis, vel religiosa diuiditur inter inuencorem, & Fiscum.
2. Theaurus data opera quærens, & inuentus, totus applicatur Fisco, sicut & inuentus in loco particulari Domino loci totus applicatur.
3. Theaurus est omne id, quod in futurum, aut in crastinum seruetur.
4. Theaurus est pecunia depositio, cuius

non est memoria Domini.
5. *Theaurus est vetus mobilium auri, argenti, & pecunia particularis, quæ ob vetustatem Dominum non habet.*

1. **I**nter regalia computantur etiam theauri, d. cap. vnic. quæ sint regal. & si inuentur in loco Cæsaris, aut Regio, vel religioso dimidium Fisco, & aliud dimidium inuentori applicatur, si casu fortuito, & non data opera, vt in d. cap. vnic. & ibi omnes, quæ sint regal. & tradunt DD. in §. thesauros, instit. de rerum Domin. vbi est tex. & in l. vnica C. de thesaur. lib. 10. ac DD. in l. 3. §. fm. ff. de iure fisci, facit tex. in l. nunquam, §. 1. & in l. is qui in alienam, ff. de acquir. rer. domin. & Peregrin. in tract. de iure fisci tit. 2. ante num. 1. & nu. 4. lib. 4. Vultei de feud. cap. 5. nu. 7. vers. vigesimo thesauri & c. lib. 1. Borcolt. cap. vnic. quæ sint regal. nu. 93. Cassan. in consuet. Burgund. in rubr. 1. des iustices propriè, §. 1. vers. expaues. nu. 19. & 20. Bartholom. de Capua addit. in Constitut. Regni Dohanæ secreti & c. col. 2. nu. 80. & ad literam dicit cap. Regni. Quia non decet, in rubr. de thesauris, vbi glos. & addentes, sed si data opera dum quis animo, & intentione inueniendi, quærit, & inuenit, totus Fisco applicatur, sicut data opera in loco alieno, non Fisci, aut publico inuentus totus cedit Domino loci, d. l. vnic. & d. §. thesauros, vbi Doctores latè Aluarot. in d. cap. vnic. nu. 7. & Præposit. num. 7. Ifern. num. 90. & seq. quæ sint regal. Vuesembec. de feud. cap. 12. Castrel. conf. 157. incip. commodum dictæ venæ & c. vbi num. 4. hoc innuit lib. 1. Cassan. vbi supra nu. 17. & 19. sed & si artibus magicis, vbicumque locorum inuentus Fisco solo applicatur, per text. in d. l. vnic. & ibi DD. C. de thesaur. Ifern. Aluarot. & Præpos. vbi supra, facit l. 1. C. de malefic. & Peregr. de priuileg. fisci lib. 2. num. 2. lib. 4. Rosental. d. cap. 5. concl. 92. in tex. nu. 3. quod si etiam inuentor partem Fisco competentem suppresserit hoc casu, cum altera solueretur cogitur, l. 3. §. fm. vbi DD. de iure fisci, Rosent. vbi supra, ac Vultei in alleg. loco nu. 90. & theaurus generaliter significat omne id, quod in futurum vsum obseruatur, hoc est crastinum, aut futurum potitus, Connan. cap. 3. commentariorum cap. 4. sed hic theaurus est quedam vetus depositio pecunie, cuius non est memoria, vt iam Dominum non habeat, l. nunquam, §. 1. de acquir. rer. domin. Cassiodor. dicit esse posituam pecuniam, quæ longa vetustate competentes Dominos amittit, refert Borcolt. d. c. vnic. quæ sint regal. nu. 91. Rosental. d. concl. 92. nu. 6. dicit,

dicit, quod thesaurus est velut pecunie, seu mobilium depositio; adde, auri, argenti, & rerum pretiosarum, quarum memoria non extat, vt iam Dominum non habeat, quia ignoratur cuius sit, vt est tex. in d. l. nunquam §. fin. vbi DD. ff. de acquir. rer. domin. Ifern. & Aluarot. dictis locis, d. l. vnic. C. de thesauris, Peregrin. d. tit. 2. num. 1. lib. 4. de iure Filci.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXX.

THEMA.

Palatia, siue domus habitationum Regum de regalibus sūt, in quibus nemo habitat sine iussu Principis. communis.

SUMMARIUM.

- 1 Reges, & Principes necesse est habere palatia in locis, & Ciuitatibus maioribus commoda ad habitandum.
- 2 Nundinas constituendi Imperatores ipsis assumerant, cum prius erat Senatus.
- 3 Prescriptio in Palatijs Regijs non cadit.
- 4 Officiales non debent in domibus priuatis, sed in domibus publicis habitare pro iustitia administranda.
- 5 Palatia publica debent reparari sub pena applicanda reparationi.
- 6 Palatia publica de anno in anno reparari debent, alias in collapsū vadunt, sicut & multa Castra in hoc Regno iuerunt.
- 7 Palatia noua nullus Officialis Principis ipso inconsulto erigere debet, sed vetera reficere, & resarcire.
- 8 Palatia magna plus quam conuenit, adificari non debent.
- 9 Edificare turrim in solo proprio aliena iurisdictionis nemini licet.

1 Reges, & Principes quantumuis supremi in eorum Regnis, & signanter in locis, & Ciuitatibus maioribus necesse est habere vbi habitent, & sic palatia, & domos commodatas, & solitas habitandas cum suis, & vbi pro iure, & iustitia administranda, quæ de regalibus sunt. per tex. in d. cap. vnic. in vers. & palatia &c. quæ sint regalia, vbi Ifern. Afflict. & omnes Scribentes ibi concordant, tex. in l. fin. C. de offic. Rector. Pro-

& l. quicumque, C. de oper. public. & l. fin. C. de palatijs, & domibus Dominicis lib. 1. r. Peregrin. de iure fisci lib. 1. cap. 1. num. 26. & in eis nemo habitat, neque ius dicit nisi is, cui à Principe, cui hoc ius concessum est, quod confirmari videtur per tex. in d. l. quicumque, Hottoman. pro palatio vult legere: placia, vel placita, idest ius & constituendarum nundinarum, quod Imperatores ipsis solis submiserunt, cum olim esset Senatus, l. 1. ff. de nundin. & l. 1. C. eodem, & refert Vulteijs de feud. lib. 1. cap. 1. num. 7. vers. decimoseptimo palatia &c. sed tale dictum non placet, quia satis differt ius habitandi, vel iustitiam administrandi in palatijs regijs à iure constituendi nundinas, & posset saluari intelligendo de iure constituendi nundinas pro dandi licentiam omnibus veniendi in aliquo loco ad nundinas exercendas; sed redeundo ad & palatia, dicitur etiam, quod in eis non cadit prescriptio, iuxta text. in l. prescriptio, de oper. publ. bonis, text. est in l. si qua loca, C. de fund. & saltib. rei domin. lib. 1. r. & facit l. fin. C. de sacros. Eccles. & existētibus in Ciuitate palatij consuetis, seu publicis non debent & Officiales, & Iudices domos priuatarum personarum ad habitandū, vt publicas vendicare, sed in domo publica habitare debēt, vt hac necessitate cogantur & prouidere, & reparare vbi oportet, alias puniuntur quinque librarum auri conuertendas in commoditatem palatij, quod reparare neglexerit, vt in d. l. fin. C. de offic. Rector. Prouinc. quæ pœnæ reparationi palatij, & non Fisco applicari debet, argum. tex. in l. fin. C. de Episc. audient. & l. 1. C. de oper. publ. facit l. diuus in fin. ff. de iure patron. & arg. in cap. si vno, in fin. in vers. argumentum, de offic. ordin. in 6. pœnæ, & multæ Ecclesijs applicantur, & ex his patet, quod & palatia regia, vel publica debent refici de anno in annum, nè vadant in collapsum, sicut insolent, & in hoc Regno nè dum multa palatia, sed & castra valdè miranda propter non reparationem in collapsum iuerunt; inde tex. in l. fin. C. de oper. publ. dicit, quod nullus & Officialis Principis eo inconsulto debet noua palatia inchoare prius, quam ea, quæ incepta inuenit à prædecessoribus suis vetustate diruta diligenti studio compleuerit, tum ex hoc plurimū laudis acquirat, si ea perfecta rediret, quæ vetustate sunt consumpta, & idem Afflict. in d. vers. & palatia, dicit ipsum quibusdam nobilibus dixisse, quod maior est Regis veteres Ecclesias vetustate runatas reficere, quam nouas construere, & quando fiunt noua palatia per

Regem in loco publico fieri debent, vt in cap. 1. de immunit. eccles. secundum Luc. de Penna in l. fin. C. de palat. & domib. Domin. lib. 10. & abstinendum est ⁊ magna palatia edificare plus quam conueniat, quia scriptū est in prouerbijis Salomonis cap. 17. (qui altam facit domum suam querit ruinam: ideo plures relinquunt domos reparandas, quia sunt impares sumptui. dicit tex. in l. sed an vltro, ff. de nepot. gest. & Salomon in prouerb. cap. 24. dicit ⁊ Præpara foris opus suū, exerce diligēter agrum tuum, edificem domum tuam, ⁊ alia dicit Afflict. in detractio- nem magna palatia vltra posse facientia, ⁊ nota, quod ⁊ nemini in solo proprio sub aliena iurisdictione turrim ædificare licet, vt deforminatum fuit, dicit Afflict. d. loco num. 8. per notata in cap. Pisanis, de restit. spoliat. de quo per Io. Andr. in cap. si Ciuitas, de sentent. excommun. lib. 6. per Iano- cent. in cap. cum Ecclesiarum, de offic. ord. facit l. Urbis. ff. de verb. signif. Ifern. in Con- sult. Regni Castra, ⁊ Turris, Luc. de Penna in rubr. C. de Matha. lib. 11. glos. in l. 2. de fund. lim. Bart. Bald. Angel. glos. ⁊ alii per Afflict. ibidem in locis allegatis per omnes.

- 6 *Angaria, ⁊ perangaria de iure ciuili mu- nera personalia sunt.*
- 7 *Angaria, ⁊ perangaria munera sūt quan- do quis seruitia superiori proprijs expen- sis præstant.*
- 8 *Angaria inter munera patrimonialia ponuntur, quamuis personaliter præsten- tur.*
- 9 *Angarie munera personalia sunt, quando seruitia præstantur.*

Angariarum, ⁊ perangariarum ius inter regalia connumerantur, ⁊ nauium præstationes, cap. vnic. quæ sint regal. ⁊ ibi omnes Scribentes, ⁊ alibi in diuersis locis, vnde vulgo *angariare* videtur descē- dere à verbo Greco, quod cogo significat, ⁊ sic coacta seruitus apud Authores bonos legitur, dicit Ferrar. Montan. lib. 5. feud. c. 7. item ⁊ angaria, ⁊ perangaria verbum Per- sicum est, quod seruitutem coarctiuam de- notat, teste Celio Rodig. lib. 18. cap. 8. ⁊ in passione Domini nostri dicitur, quod anga- riuerunt Simonem Cyrenēū portare Cru- cem Domini in collo, ⁊ sic personalis erat opera, ⁊ seruitium personale; de istis sunt multi in Regno Siciliæ in Baronijs, ⁊ feu- dis, ⁊ tunc non sunt regalia, sed quando in Demanijs Regum sunt; Ifern. ⁊ Lipatul. ex alijs in vers. angariæ num. 52. quæ sint regal. Couarr. in regula possessor. par. 2. §. 4. ⁊ Al- uarot. in d. tit. quæ sint regal. angaria inter- pretatur onus seruendi cum persona Prin- cipis transeuntis ipsius expensis, ⁊ peranga- ria vero munus mistum esse, vt quis scilicet Principi seruiet proprijs expensis, vel vt soluat etiam vltra seruitium personale, ⁊ Hottom. in d. tit. quæ sint regal. dicit ⁊ an- garias significauit operas extraordinarias, quæ propter repentinum aliquod negotiū ad solius Principis. siue Imperatoris edictū præstentur, ⁊ paucorum quorundam, quibus lege hoc est constitutum Iudicibus, C. de vacat. public.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXXI.

T H E M A.

Angariarum, ⁊ perangariarum ius est de regalibus, ⁊ seruiēdo absq; mercede, ⁊ de persona suis expensis seruire. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **A**ngaria, ⁊ perangaria, ⁊ nauium præstationes sūt de regalibus, ⁊ de- scendunt à verbo Greco.
- 2 *Angaria, ⁊ perangaria verbum compre- hensiuum est, quod seruitutem coarctiuā personalem denotat.*
- 3 *Angarij in Regno multi sunt sub diuersis Baronibus, ⁊ non sunt regalia.*
- 4 *Angaria munus mistum est, ⁊ significat operas extraordinarias, ⁊ ad solius Prin- cipis edicta præstantur.*
- 5 *Angaria, ⁊ perangaria munera persona- lia sunt, quæ debentur Imperatori, ⁊ superiori Domino.*

- 5 Item ⁊ angaria, ⁊ perangaria pro actio- ne publica ponuntur, volunt Ifern. in d. c. vnic. quæ sint regal. num. 52. ibique Afflict. num. 1. ⁊ 2.
- 6 *Angaria, ⁊ perangariæ munera perso- nalia sunt, quæ præstantur Imperatori, vel superiori, vt diximus, ⁊ firmat glos. in c. 1. vers. angariarum, quæ sint regal. glos. in cap. non minus, vers. angarijs, de immun. Eccles. Capyc. in inuestit. feud. vers. angarij fol. 103. ⁊ ex alijs in decif. 168. num. 8. ibique adden- tes communem esse Doctorum sententiam dicunt Borcolt. de feud. in cap. 11. quæ sint regal. num. 84. per l. munerum, §. patrimo- niorum*

niorum, ff. de muner. & honor. l. sunt munera, ff. de vacat. & præstat. muner.

- 7 Item angarias esse munera patrimonialia, siue realia, & proinde sunt præstationes iumentorum, plaustrorum, vel nauium, vel in alia præstatione publica, Ifern. in d. cap. quæ sint regal. num. 53. vers. & plaustrorum vt conueniunt nonnulli interpretes, ad quod Cuiacius in l. fin. C. de muner. publ. lib. 12. vbi & alij Scribentes Vulteijs cap. 5. num. 7. vers. Angaria, & perangaria, & iure civili inspecto munera patrimonialia esse, vt in l. munerum, ff. patrimoniorum, ff. de muner. & honor. l. sunt munera, de vacat. & excusat. muner. quod vero in d. l. munerum, ff. cursus vehiculorum, pro personali ponitur id intelligi de illo, qui exhibendis angarijs, & perangarijs prohibetur; nam quod hoc sit munus personale patet ex hoc c. vnic. quæ sint regal. & ex d. l. publici cursus, C. de cursu publico, angariæ, & perangariæ lib. 12. & ex l. maximarum, C. de excusat. muner. & hoc tenet Borcold. in cap. quæ sint regal. nu. 84. vbi ait angarias, Aluarot. Ifern. Afflict. & communiter Doctores accipiunt angarias pro munere personali, quod Imperatori, id est Superiori, præstat sumptibus Imperatoris. Perangarias vero pro munere, quando Imperatori quis seruit sumptibus proprijs, quæ sententia licet sit communis, verâ tamen esse non videtur, cum in d. l. munerum, ff. patrimoniorum angaria inter patrimonialia munera refertur, & idem in d. l. sunt munera, & nimirum dum præstationes iumentorum, plaustrorum, & nauium, quæ exiguntur in transvectione armorum, vel in aliqua qualibet publica necessitate, quæ realia sunt, sed non negarem munera fordida, quæ operas manuales exigunt secundum locorum diuersas consuetudines sæpè merè personales esse, vt in personas subditis multis possidentibus indicantur, & ita communis opinio de qua infra intelligi debet, & Gail. in obseruat. 52. nu. 4. & 7. lib. 2.
- 9 sed Doctores ita distinguunt, quod angaria sit munus personale, quando subditi cum persona seruiret, sed Imperatoris sumptibus: perangaria est, & quâdo quis seruit de persona, vt fodere vineâ, & alia facere expensis proprijs, glos. in d. cap. vnic. quæ sint regal. Ifern. ibidem d. nu. 52. Afflict. in vers. angariæ num. 1. & 2. Aluarot. nu. 5. Præpos. num. 6. Petr. Rauen. nec reperio quanquam hoc reprehendentem, & Ferrar. Montan. cap. 7. nu. 5. fatetur communem Doctorum sententiam esse Borcold. d. loco, licet ipse in aliquo dissentiat, & sequitur Natta conf. 185. num. 7. & seq. Gail. d. obseru. 52. num. 4.

5. 6. & 7. vbi hæc fordida personalia munere vocat, vbi nec leges, nec mores, vt adfit admittuntur, & hanc distinctionem ponit etiam Vulteijs de feud. lib. 1. cap. 5. num. 7. versic. 14. angariæ &c. & Rosental. d. cap. 5. conclus. 70. in glos. lit. G.

PARTIS VNDECIMAE!

Dilucidatio LXXII.

THEMA.

Angariæ, & perangariæ, & si à maioribus Principi reseruata sunt etiam alijs Dominis ex consuetudine, concessionibus, & conuentionibus præstantur, & si sūt incertè arbitrio boni viri debentur. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **A**ngariæ, & perangariæ debentur ex consuetudine, concessione, vel præscriptione immemorabili.
- 2 Inferiores etiam cum mero, & mixto imperio inuestitur angarias de nouo imponere non possunt præter solitas.
- 3 Angariæ, & perangariæ consistunt in præstando operas certarum dierum, metant, lignant, & alia faciunt.
- 4 Præstationes si sint incertæ arbitrio boni viri præstantur.

- 1 **E**T si per angariæ, & perangariæ de reseruatis Principis sint, tamen huiusmodi Dominis, & etiam alijs, vel ex consuetudine, vel ex concessione, vel ex concessionibus licitas aliquando huiusmodi opere, & præstationes debentur, Afflict. in d. cap. quæ sint regal. num. 3. & debentur de concessione, & præscriptione immemorabili, Iacobin. de Sancto Georg. de Royd. seu operis, idem de omagis passim, præsertim nu. 30. sic homines proprij ad operas obligantur; sed ab istis inferioribus à Principe etiam cum mero, & mixto imperio inuestitis, subditis de nouo, & præter solitum modum iudici non debent; vt sentiunt Doctores in fine præsentis Dilucidationis, & vult text. in d. cap. vnic. quæ sint regal. ibique expressè Afflict. in d. verb. angariæ num. 3. sequitur Natta, d. conf. 185. num. 3. & 5. allegat Bart. in l. 1.

C. de

C. de excusat. muner. lib. 10. Bald. in l. cm. multa in fin. C. de bon. quæ liber. Rosental. cap. 5. conclus. 71. in glos. lit. A. & angariæ, & perangariæ consistunt, quod subditi debent Dominis habentibus ꝛ præstare certas operas in aliquibus diebus in mense, at in anno vt fodiât, metant, tribuerent, ligna cedant &c. vel cum plaustris nauibus, vel iumentis seruiant, vt per Iacobin. d. loco de Roydis num. 3. & seq. & ex his, quæ ibi allegat (vbi agit de eo, qui debebat annuam vnâ operam, si moriatur relictis pluribus filijs) & hanc probat Ferrar. Montan. de feud. lib. 6. C. de operis, & præstationibus subditorum, ibi: ordinaria seruitia &c. Gail. obseruat. 62. num. 12. lib. 2. & si huiusmodi ꝛ præstationes sunt incertæ ab arbitrio boni viri dependent, idest quod regulari debet boni viri arbitrio, & ita exigendæ sint, vt subditos vltra modum non grauent, & si contra fiat subditi ad superiorem recursum habebunt, Iacobin. d. vers. de Roydis nu. 46. vbi aliqua huc pertinentia habentur.

PARTIS VNDECIMAE.*Dilucidatio LXXIII.***THEMA:**

Domini angariarum, & perangariarum vltra debita non molestant, & non malè tractent subditos, & non cogent extra territorium, & locum fundicum. communis.

SVMMARIVM.

- 1 **D**omini vassallorum eos non angariât vltra solitum extra territorium.
- 2 Homagis præstandis nouitas esse non debet.
- 3 Angaria, & seruitia vltra locum non præstantur.
- 4 Vassalli extra territorium seruire cogi nõ possunt.
- 5 Domini nouas impositiones seruitia, & alia imponere non possunt.

Domini ꝛ vassallorum etiam cum angarijs, & perangarijs subditos vltra solitas, & consuetas angarias non debent vassallos malè tractare, & secus possunt habere recutum ad eius Superiorem, iuxta

text. in l. 1. & 2. C. nè rusticani ad obsequia &c. lib. 11. C. in quibus causis Coloni censiti Dominos excusare possunt, eod. lib. 11. & ibi notatis l. vnic. C. nè opere à collatoribus exigantur lib. 10. argum. l. 1. ff. sed hoc tempore, cum l. seq. ff. & ff. sed hoc tempore, inst de his, qui sunt fets, vel alien. iur. ad hoc faciunt l. in eius artificij & talis patrono cū l. seq. imponit cum l. seq. l. hęc demum opere, l. operarum penult. cum simil. ff. de oper. libert. & in ipsis Doctores facit l. si per impulsione, C. quod metus causa &c. l. cum suis, ff. caueant. C. de agric. & censit. lib. 11. l. 1. ff. cū patronus, ff. de offic. Præf. Vrb.

2 Iacobin. de homagijs nu. 32 vbi quod ꝛ nulla nouitas nè quidem in homagijs præstandis, & ante eum Bald. de pace Constant. in vers. pactione, & idem tradit de seruitijs, & in terminis Ferrar. Montan. lib. 6. feud. c. 3. ff. vers. ordinaria seruitia &c. Specul. tit. de denunciat. nu. 13. melius tit. de feud. ff. quoniam in homag. nulla nouitas induci debet, & per Iacobin. d. loco, & Natta conf. 185. nu. 12. sequuntur Boer. decif. 132. par. 1. per totam, Capyc. decif. 116. num. 6. dicens Specul. in tit. de exactor. ff. 1. ponere formulam Imperandi officium superioris, *Zaf. in intellectibus* lib. 1. c. cap. 3. nu. 70. & teq. Gail. d. loco num. 13. obseru. 62. lib. 2. & obseru. 17. num. 3. eodem lib. 1. & hoc in iudicijs bene constitutis, ac præsertim Camera Imperialis obseruari recorder, dicit Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 71. in glos. litera E. item

3 ꝛ extra territorium, aut loci consuetum, & habitationis Domini operas redere, vti soliti erunt à suis habitationibus, ad vnâ aliquam arcem, aut Castrum, plaustra, equas, operas præstare, longius euacare non debet, rex. in l. opere nu. 21. & ibi notatis ff. de oper. libert. Iacobin. in d. vers. Roydis num. 7. vbi dicit se ita sepius consuluisse Ferrar. Montan. d. ff. ordinaria seruitia &c. & sic Camera Imperialis in causa Deruier Dorffer in Argauu contra Anauu 8. Martij anno 1553. pronunciat, quod ad arcem in Argauu, & ad aulam Domini Comitis vterius non debent euocari, & cum postea ad aliquod miliaria, cõtra quam soliti vinum adferre coacti, & desuper conquesti fuissent 21. Aprilis anni 1567. id quoque improbatum fuit, dicit Rosental. d. loco in glos. litera F. & sic

4 ꝛ bis iudicatum, quod extra territorium vassalli res dominorum asportare cogi non possunt vltra solitum, & consuetum, sed in hoc Regno per Regiam Pragmat. Caroli V. Imperatoris felicis record. de anno 1536. & est decima in tit. de Baron. mandatur,

5 quod *Barones, siue vtilis ꝛ Domini nullas* impo-

imponant, aut imponi faciant nouas exactiones, seu gabellas, nec noua seruitia, noua; angarias, aut alia noua onera inducant, aut induci faciant, directè, vel indirectè sine expressa nostra licentia, aut Vice Regis nostri generalis, si casus talis occurrerit quo fieri deberet, & per Pramaticam Regis Ferdinandi Primi de anno 1483. & stabilitum salarium, & est prima in tit. de salario eorū, qui mittuntur pro seruitijs, & si in pragmat. 2. §. 3. si fuit ordinatum, quod mittētibus pro seruitio, soluerentur denarij quatuor pro quolibet miliario itineris per eum faciendi, & denariorū sex grani, si cum proprio animali mitteretur, si cum curru, & bobus granos quinque, in anno 1600. per aliam Pragmaticam salarium prædictum fuit auctum in duplum, & quod soluasur tam à Baronibus, quam à Regia Curia seruitia indigentibus, vt in pragmat. 2. eiusdem tit. de salar. eorum &c. & ex his videtur resolutū, quod in hoc Regno extra territorium vassalli seruire tenentur prædicto salario taxato mediante, & ita seruetur contra author. 30. Frit. de subfeud. lib. 2. & decis. per eū, ibi adductas.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXIV.

THEMA.

Angariæ, & perangariæ non acquiruntur, nec probantur nisi cum priuilegio, vel tempore immemorabili. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **I**us maxime iurisdictionis à nemine assumi debet nisi permissione Principis, vel immemorabili præscriptione.
- 2 Iurisdictione nec priuilegio præsumitur extorta.
- 3 Concessio cum angarijs, & perangarijs nõ inducit nouas obligationes.
- 4 Vassalli angarij nõ possunt recedere à suis Baronibus.
- 5 Angaria, & perangaria extra territorium non debentur.

1 **N**emo ꝑ ius aliquod sibi assumere debet maxime iurisdictionis, nisi ex cõcessione Principis ipsius Domini per pragmat. 8. de Baronib. vbi nullas angarias, & perangarias habet nisi ex priuilegio Princi-

pis, vel ex immemorabili tempore præscripserit, & iustè vt per Gramat. vot. 12. nu. 2. & seq. tunc alias præsumuntur potius extorta per metum ꝑ potentiam, vel violentiam Domini; & præsertim à rusticis, vt ibidem nu. 17. & per Grauet. de antiquit. temporum num. 26. par. 4. Alex. conf. 35. lib. 2. nec vassallus angarius annis triginta præscribitur, Moderni in consuet. Neapol. in bonis, in quibus rebus habet locum quarta lit. C. fol. mihi 31. Ann. singul. 556. & ꝑ concessio priuilegiorum cū angarijs, & perangarijs, non inducit nouas obligationes, sed quæ inducit ex Pragmatica huius Regni ad nostram, quæ est 16. in tit. de Baron. de quo Vrsill. ad Affl. decis. 384. 388. & in decis. 81. & ꝑ vassalli angarij non possunt recedere à suis Baronibus, & feudo, & recedentes possunt compelli ad redendum, Affl. decis. 265. num. 75. Constit. Regni Quisquis burgensis, aut villanus, Anna in cap. 1. de vassall. decre. & tat. num. 68. glos. in quemadmodum C. de agric. & censit. vbi communiter DD. & præsertim Andr. de Barulo, Ioan. de Platea, & Luc. de Penna in l. si quis concessit, & in cap. Papæ Honorij incip. aduersus cõminantias, & in cap. Regni. Item statuimus, quod si vassalli, Capyc. decis. 168. num. 4. & ꝑ angaria, & perangaria, quod non debeantur extra territorium, firmat Foller. in constitut. Regni Ascriptitios num. 15. de Episc. & cleric. Masull. ad Capyc. in d. decis. 168. in fine, sed hodie per prædictam Pragmaticam Imperatoris Caroli Quinti incip. Domini terrarum est declaratum, & ita seruari debet in hoc Neapolitano Regno.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXV.

THEMA.

A seruitijs angariarū patrimoniorum ratione rei possessæ, nulla dignitas, nec priuilegium excusat. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **M**unerum, & seruitiorum angariarū, & perangariarum præstatione nemo excusatur.
 - 2 Exempti à muneribus extraordinarijs.
 - 3 Clerici sunt immunes à muneribus.
- 4 Medici

- 4 *Medici, Professores, & Lectores publici sunt immunes.*
 5 *Excusationem nullam habent à muneribus, qui imponuntur ad supremi Principis expeditionem.*

1 **M** Vnera, & seruitia patrimonialia, angariarum, & perangariarum ratione rei possessæ debitam, nulla dignitas, nullumq; privilegium ab illis excusat, per text. in l. sicut munera, l. ab his, de vacat. & excusat. muner. l. fin. §. patrimoniorum, vers. ab huiusmodi, & §. sicut autem, ff. de muner. & honor. l. 2. 3. 6. & 9. C. de muner. patrimon. lib. 10. l. quoties, C. de exact. muner. lib. 10. facit, ac distinguit l. maximarum cum seq. C. de excusat. muner. sed ab & angarijs, & perangarijs militis, seu hospites recipiendos alijsq; extraordinarijs collationibus, & fordidis etiam patrimonij, muneribus singularibus, muneribus immunes sint, vt virtute nobilibus viris legum professoribus, dixit text. in l. medicos, & ibi notata per DD. de met. lib. 12. d. l. maximorum cum seq. C. de Aduocat. diuers. Iud. Alberic. in rub. muner. & honor. & cum sequitur Iacobin. de homag. num. 39. & faciunt, quæ notat Guid. Pap. decif. 88. per totam, & sequitur Andr. Tiraquell. in tract. de nobilit. cap. 5. num. 3. vers. quod non teneantur contribuere collectis publicis impositis, & Rosent. de feud. cap. 5. conclus. 71. in glos. lit. B. & quod milites ab omnibus sunt immunes, est text. in l. fin. ff. de muner. & honor. d. l. ab his, ff. de vacat. & excusat. muner. l. 2. & fin. ff. de veteran. l. 1. C. cod. tit. lib. 12. & Clerici à prædictis sunt immunes, per text. in l. 1. & 2. & Auth. item nulla, C. de Episc. & cler. & latè Hostien. in summa de immun. Eccles. Bertacchin. in tract. de gabell. similiter & & Medicis, d. l. fin. §. fin. de muner. d. l. Medicos, & l. fin. C. de professor. & l. Archiatros, C. de metall. item iltarum disciplinarum professores publici, d. §. fin. d. l. ab his, ff. de vacat. & excusat. muner. & d. l. Medicos, & l. fin. C. de profess. & prædicti singularibus privilegijs immunes sunt à prædictis angarijs, & perangarijs, & alijs prædictis, vt per DD. in locis prædictis, & præcipuè in d. l. Medicos communiter concludere attestatus Luc. de Penna in l. mulieres, C. de dignit. lib. 12. Alberic. in d. rub. de muner. Guid. Pap. decif. 88. Tiraquell. de nobilit. cap. 20. nu. 16. ad quæ faciunt dicta supra hac eadem Parte, Dilucidat. 56. & plurib. seqq. prædicta procedunt de iure communi, sed de iure Regni huius adsunt decreta Regiæ Cameræ Summarie, & Ritus ipsius circa immunitates dictarum

personarum adducta in Dilucid. 55. 56. 57. 59. & plurib. seqq. & 69. si prædicta limitat Iason non procedit, si huiusmodi & muneribus indicentur, ad supremi Principis expeditionem publicæ Annonæ transvectionem pontium, & viarum. murorumq; instructionem, aliamque inuitabilem necessitatem, toto tit. de quibus muner. vel præstation. se nemini liceat excusare, l. fin. C. de nauib. non excusand. lib. 11. l. ad portus, C. de oper. publ. l. ad instructionem, C. de sacros. Eccl. l. vnic. & toto titulo vt nemini se excusare licet in empt. specier. lib. 10. l. 3. C. de priuileg. domus Augustæ lib. 11. & in ipsis furibus, & locis Doctores passim, Tiraquell. d. c. 20. nu. 167. & 169. de nobilit. Bertacchin. vbi sup. & Rosental. in d. cap. 5. conclus. 72. in tex. & glos. omnia prædicta firmat.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXVI.

T H E M A.

Extraordinaria collatio quando superindictum, quod pro Imperatoris, siue Superioris vtilitate, & necessitate indicitur de regalibus est. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **M** Vnera ad expeditionem Regum inter regalia computantur.
 2 *Munus hoc antiquitus dictum fuit fodrum.*
 3 *Superindictum est augmentum indictionis, & pro rebus imponuntur.*
 4 *Indictionis numerus non excedit quindecim, & reuoluit, & quo tempore cepit.*
 5 *Superindictum est, quod pro Imperatoris vtilitate, & necessitate imponitur.*
 1 **I** Nter & regalia numerantur extraordinaria collatio. Ad felicissimam regalis muneris expeditionem, cap. vnic. & ibi omnes Feudistæ communiter tenent, quæ sint regal. Scruff. conf. 59. centur. 1. Vuesembec. conf. 45. num. 19. Borcolt. d. cap. notat Petr. Greg. in sintagm. iur. cap. 7. de indict. lib. 3. per extraordinariam collationem interpreses intelligunt superindictum, de quo est tit. de superindict. C. lib. 10. antiquitus & fodrum appellabatur, vt per Cuiacium, & erat solutio,

gio, quæ à possessionibus, & usufructuarijs bonorū Regi, cum iam exercitu de vna provincia in altera veniebat Regno, & erat quædam summa frumenti persoluebatur, Carol. Sigon. de Regno Italiz sol. 145. prædictum fuerat in l. si pendentes, ff. de usufruct. & quod hodie superindictum dicimus nihil aliud est, quam augmentum iurisdictionis, l. vlt. C. Theodos. de collat. fundor. patrimon. lib. 11. & indictiones sunt Annonæ, siue tributa, l. 2. C. de annon. & tribut. lib. 10. vbi Imperator docet, indictiones esse onera possessionū, non personarū, & indictiones solere indici nō personis, sed rebus, † indictiones vero cum esset anniverforiz, inde cęperunt anni per indictiones numerari, quas vocant quindecim, id est ita quod numerus non excederet quindecim, sed idem semper reuolueretur, & cępit hic mos Theodosij magni temporibus, aut Constantini, vt ex factis quibusdam Græcis Onufrius, tradit Cuiacius in tit. de indict. C. lib. 10 & demum † superindictū est, quod pro Imperatore vtilitate, & necessitate indicitur supra ordinarias, & statutas indictiones census, & tributos, vt toto titulo ff. de censibus. & tit. de indict. C. lib. 10. & toto titulo de annon. & trib. C. de collat. Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint rega. num. 85. Vultei d. cap. 5. num. 7. quinta decreto extraordinaria &c.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXVII.

T H E M A.

Superindictū per collectas, per vectigal, aut per aliam impositionem, quod ex causa incidēti imponitur extraordinariū munus est, nisi consuetudine, aut præscriptione debeat.

S V M M A R I V M.

- 1 Superindictum munus extraordinarium est pro reparatione viarum.
- 2 Tributum differt à collecta.
- 3 Collecta sunt munera ordinaria, quæ ex consuetudine, vel præscriptione imponuntur.
- 4 Collecta in quatuor casus imponuntur nonnulli volunt.

1 **D**iximus † superindictum, quod munus extraordinarium nuncupamus, & Imperatoris, siue alij superioris hanc præstationem habent collectæ, aut vectigalia, gabelle, & alia imponuntur tempore belli pro redemptione patriæ, vel pro instructione, vel reparatione necessaria ædificiorum, murorum, viarum, pontium, pro electione filij, si id moris est, aut simili ratione contributio aliqua exigatur stâte diuisione munerum in ordinarijs, & extraordinarijs, & de ordinarijs satis diximus hac parte supra in Dilucidat. 26. & plurib. seqq. & hoc superindictum, quod pro causis prædictis exigitur extra ordinarium munus est, vltra superius adductis habetur in l. cui muneris, ibi, quæ ad tempus extra ordinem exiguntur, veluti munio viarum, ff. de muner. & honor. l. in honoribus, ff. qui muneris publici, ff. de vateat. & excus. muner. l. vnic. C. de superindict. & ex l. forma, & toto titulo, ff. de censib. & Doctores omnes in allegatis legibus, & expressis verbis Cassan. in consuet. Burgund. rub. 1. des iustices &c. par. 4. in vers. iudico Imperatorem &c. num. 40. & seq. vbi pulchrè, quod † tributum differt à collecta, & ibidem num. 25. ita Io. Iacob. de Leonard. conf. 96. num. 3. Paris. conf. 25. num. 21. Cacheran. decil. 95. nu. 43. Scruff. conf. 74. nu. 11. cent. 1. & alij per Rosental. cap. 5. concl. 73. in glos. literis F. G. H. hanc distinctionem approbant, & prædicta extraordinaria impositio indici potest ex causis prædictis, & similibus, nisi de contraria indicentium voluntate constet, vt per Gaill. obseruat. 53. nu. 4. & nisi vt † dictæ collectæ sint munera ordinaria, ex consuetudine, vel præscriptione adsit per ea, quæ Gaill. dicit in d. obleru. 53. & tenet hoc Paris. d. conf. 25. nu. 95. lib. 1. & Rosental. d. cap. 5. conclus. 73. & in glos. litera L. & existente iusta causa collectandi per eos, qui hanc collectandi potestatem habent, Hostien. in summa de immun. Eccles. dicit ita generalem consuetudinem obseruari, ibique Specul. in tit. de feud § quoniam, vers. & nota, quod vassalli num. 67. & etiã ibi additio Io. And. tit. de subditis, quãdo de vassallis loquens, sicut & Raynaud. in cap. Imperialem, § firmiter, de prohib. feud. alien. per Federic. & ex alijs Rosental. d. cap. 5. conclus. 76. in glos. lit. A. & in concl. 78. lit. A. vbi dicit, quod nonnulli hoc solū in quatuor admittunt, eosque consuetudine receptos testantur.

- Primo, peregrinationis transmarinæ.
- Secundo, filiarum maritandarum.
- Tertio, inauguratione, & quæsitæ equestris dignitatis.

Quarto,

Quarto, redemptionis, Voesembec. de feud. cap. 10. num. 18. post Cassan. vbi supra nu. 8. in fin. vbi hoc latè disputat Pet. Gregor. Tholof. in sintagm. iur. vniuers. cap. 7. num. 11. lib. 9. quos quatuor casus probat Boer. decis. 304. num. 3. Masuer. in sua praxi tit. de falsis, qui duo potius de subditis agūt, non in superiorem nō recognoscente communem opinionem relatis tot Authoribus in prædictis alijs casibus obtinere debere.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio LXXVIII.***T H E M A.**

Supremus Princeps immunitatem collectarum, aliarumq; impositionum concedere potest.

S V M M A R I U M.

- 1 **R**egalia concedi possunt.
- 2 **I**mmunitas gabellarum, aliarumq; impositionum, qua de regalibus sunt, conceditur.
- 3 **I**mmunitatis cōcessio est facienda à Principe ex iusta causa.
- 4 **I**mmunitatem concedere potest Princeps supremus, & inferior ab eo.

- 1 **D**iximus ꝑ regalia concedi posse, vt per Canonistas in cap. grandi, de suppl. neglig. prælat. & communiter Doctores in cap. intellecto, vbi est sedes ordinaria de iure iurando, vbi Panormit. & ex alijs Rosental. cap. 5. conclus. 10. in glof. lit. B. dummodo ex certa scientia fiat, vt ibi ex multis firmat: sic & ꝑ immunitas solutionum collectarum, & indictionum, siue gabellarum, quæ de regalibus sunt, cōcedi potest, non dubitandū, vt est tex. in l. vnic. C. qui à Principe vacat. accep. l. 2. in fin. l. eos, l. maximarum, l. fin. C. de excus. muner. l. fin. C. de possessor. lib. 10. l. sunt munera, ff. de vacat. & excusat. muner. Alex. in l. ei qui, de iur. immun. l. vacuatis, C. de decurion. Paris. conf. 69. nu. 1. lib. 1. Iacobin. de homag. num. 38. Natta. conf. 525 num. 3. Burfat. conf. 186. num. 30. lib. 2. Roland à Valle conf. 5. num. 18. & seq. lib. 1. & vt talis ꝑ concessio valeat, tria requiri.

Primo, quod concedatur à Principe.

Secundo, ex iusta causa.

Tertio, ad tempus, dicit Burfat. conf. 163.

num. 44. Grat. respons. 61. num. 7. Felyn. in cap. accedentes col. fin. conclus. 8. & 9. de præscript. qui alios ad iur. Octau. Cacheran. satis optimè in decem. Pedemont. 39. num. 18. reiecit etiam contrarijs ex multis firmat, & nè dum ꝑ Princeps supremus dictas immunitates concedere potest, sed etiã inferiores ab eo, Abb. in cap. peruenit, de immun. Eccles. Felyn. in d. cap. accedentes, vers. octaua conclusio, Angel. conf. 227. Paris. conf. 69. num. 2. lib. 1. Iacobin. de homag. num. 38. Ripa. respons. 7. nu. 11. lib. 2. Alex. conf. 30. num. 3. & 9. lib. 5. Ruyn. conf. 125. vers. si vero immunitatè lib. 4. Burfat. conf. 15. num. 55. lib. 1. hanc communem esse tradit lib. 1. & conf. 192. num. 11. Cacher. d. decis. 39. num. 18. & seq. Roland à Valle conf. 76. num. 1. & 2. lib. 2. & in cuius damnum hæc immunitas cedere debeat, distingue, vt infra.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio LXXIX.***T H E M A.**

Immunitas collectarum, & aliarum munerum à Principe concessa, si sibi spectat, debet reficere alijs, in quorum damnum vertit, si vero solutio est facienda alteri, quam ipsi Principi diminutio, siue immunitas cedat in damnum aliorum, qui non sunt immunes communis.

S V M M A R I U M.

- 1 **I**mmunitas concessa an spectat Principi concedenti valet, si non debet reficere de proprio damnum.
- 2 **B**eneficium Principis non debet in alterius damnum redundare.
- 3 **S**inguli si sciant, vt privilegiarentur immunes onus remaneret alijs, quod iniustum est.
- 4 **M**unificentia Principis nulli debet esse damnosa.

- 1 **I**N hoc distingue, aut ꝑ collectæ, & alia munera, de quibus Princeps aliquam facit immunem, spectat ipsi Principi, aut solutio

lutio est facienda alteri. Primo casu si fecit aliquem immunē ab oneribus, tenetur portionem tangentem exempto detrudere de solutione sibi soluenda, & alij exgruari debent, quia beneficium Principis non debet in aliorum præiudiciū redundare, ita Hostiens. Io. Andr. Card. & Abb. in cap. peruenit, de immunit. Eccles. vbi dicunt, quod si vnus locus consuevit dare centum aureos Domino, & is alicui de habitatoribus immunitatem concesserit, Dominus sibi præiudicat, & non Vniuersitati, & ideo de dicta summa debita Domino detrahi debet, quod in priuilegiato contingeret, si priuilegium non haberet, & reliquum debet solui proportionaliter per alios, quia si contrarium diceretur, sequeretur, quod si ꝛ singuli sic priuilegiarētur paucis exceptis solū omisso illis remaneret, quod absurdum, iniustumq; esset, & quandoque impossibile, l. filius, & l. conditionis, ff. de condit. inst. Speculat. in tit. de censib. §. nunc dicendum, vers. quid si Vniuersitas, Barbat. in conf. 13. col. 2. lib. 2. Ias. in l. auus col. 3. ff. de pact. & dicit Paul. de Castro, qui asserit hanc partem benigniorem, & vidisse eam seruari de facto, idem Paul. de Castro in l. ab omnibus, ff. de leg. 1. Anchar. in clem. præsentī, Galielm. Alberic. Bald. Angel. & Roman. in l. si vnus, §. si generaliter, ff. de pact. Angel. conf. 227. Alex. conf. 178. col. penult. lib. 2. Luc. de Penna in l. actores, C. de exact. tribut. lib. 10. Albert. Brun. in tract. de dimin. & deteriorat. conclus. 12. vers. ad ista faciunt, Paris. in d. cap. accedentes num. 23. de præscript. vbi citat hanc esse communem, & pro hac decis. bene facit, quod dicit Cassiodor. 2. var. epist. 17. dum inquit: ꝛ munificentiam nostram nulli volumus esse damnosum, nè quid alteri tribuitur alterius dispendijs applicatur, & infra nec inferri quoque volumus, quod alteri nostra largitate remisimus, nè (quod dicto nefas est) benemeriti munus innocentis contingat esse dispendium. Secundo casu, si ꝛ solutio est facienda alteri, quam ipsi Puta vna Ciuitas, & eius Casalīa debent soluere prouisionem eorum Capitaneo, siue Officiali, & Rex, siue Dominus de hac solutione facit exemptā vnum Casale, siue Villam, tunc alij tenentur soluere integrum salarium, quia non est verisimile, concedentem exemptionē velle præiudicare. Tertio, cap. super eo, de offic. deleg. Paul. de Castro in d. l. ab omnibus, & Iason in d. l. auus, Felyn. vbi supra col. 7. vers. collige tamen, & ibi Paris. nu. 23. Alex. in citato conf. nu. 178. col. penult. vers. quando autem, Barbat. d. conf. 13. colum. 3. Ruyn. vbi supra, Rolandā

Valle conf. 76. num. 5. 6. & 7. Iacobin. de homag. num. 38. Cacheran. decis. 95. Ruyn. conf. 125. nu. 25. lib. 4. Boer. decis. 213. nu. 3. & ex communi Bursat. conf. 16. nu. 67. lib. 1. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 85. in glos. litera B.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXX.

THEMA.

Domini Superiorem recognoscentes in eorum dominijs immunitatem munerum cadentes, valet in ipsorum præiudiciū non successorum, si concessio sit personalis, & non sint hæredes alias fecus. communis.

SUMMARIUM.

- 1 Inferiores superiorem recognoscentes in collectandi habentes immunitatem concedunt in eorum præiudiciū tantum.
- 2 Immunitas dicitur in damnum successoris hæredis.
- 3 Successor obligatus in contractu factō a prædecessore nomine dignitatis.
- 4 Immunitas etiam subdito concessa seruanda, & auocari non potest.
- 5 Successor contractum prædecessoris cuius est hæres obseruare tenetur.
- 6 Hæredes qui non sunt contractum prædecessoris ratum habere non possunt.
- 7 Immunitas concessa persona non transit ad hæredes, nisi concessio sit facta etiam hæredibus.
- 8 Immunitas personis, & non rebus præsumitur data.
- 9 Paciscens, hæredibus suis prospicere præsumitur.
- 10 Immunitas simpliciter concessa liberationem a muneribus personalibus, non a realibus tribuit.
- 11 Immunitas ab ordinarijs, ex extraordinarijs non includit onera, que ratione belli diuini, pestis, aut similis morbi, & similitum.
- 12 Immunitas si caterorum facultas non sufficiat, non seruatur, quia necessitas non habet legem.
- 13 Generalia ordina belli remissa dicuntur.

74 *Immortalem concedentem non censetur contra legem concedere.*

Domini & inferiores à supremo Principe, & superiorem recognoscunt; quibus ius collectandi competit, si alicui concedant, an valeat concessio; certè in illorum præiudicium sic, Abb. in cap. peruenit, de immunit. Eccles. Felyn. in cap. accedentes, versic. octava conclusio, de præscript. Angel. conf. 227. Paris. conf. 69. nu. 2. lib. 1. Iacobin. de homag. d. num. 38. Rip. respons. 7. num. 11. lib. 2. Alex. conf. 30. num. 8. & 9. lib. 5. Ruyn. conf. 125. vers. si vero immunitatem lib. 4. Roland. à Valle d. conf. 76. num. 1. & 2. lib. 2. Burlat. conf. 16. num. 55. vbi hanc communem opinionem esse tradit lib. 1. & conf. 191. nu. 11. Cacheran. decif. 39. num. 18. & seq. etiam in + damnum concedentis successoris immunitas ipsa esse debet; dic, quod si successor est concedentis hæres obligatur, Caphal. conf. 58. num. 38. lib. 1. Burlat. d. conf. 16. num. 78. & facit, quod in terminis notat, & distinguit, an nomine diuine dignitatis, an proprio, concessio sit facta, Roland. à Valle d. conf. 1. nu. 178. & seq. lib. 2. nam licet + obligatio Principis liget successorem, hoc est verum, quando contractus stipulatus nomine dignitatis, & non nomine proprio, per ea, quæ dicit Philipp. Franc. in cap. 1. post Abb. de officio deleg. & ex alijs Roland. à Valle d. conf. 1. num. 179. & seq. in terminis immunitatis loquens, sed si per viam contractus, aut remunerationis largitur, tunc successores obseruare tenentur, & + immunitas ipsa etiam si in subdito concessa fuerit, ruocari non potest, Cacheran. decif. 91. num. 10. & decif. 95. num. 11. Natta. conf. 76. nu. 9. & 10. Mandos. ad cons. Rom. 252. nu. 2. vbi frequenter placitum asseuerat Gabr. in commun. opin. tit. de iure quæsito non tollendo conclus. 6. nu. 20. lib. 5. Roland. à Valle. conf. 13. num. 3. ex multis sequitur lib. 3. vbi plures in hac sententiâ testatur Festaf. par. 5. quæst. 1. reuoc. immunit. num. 9. & 14. & passim Burlat. d. conf. 16. nu. 45. & seq. & de Principis contractu, latè Kirkou. concl. 85. nu. 3. & in specie, quod successores Imperij quoque tenentur obseruare, ex multis firmat Iaf. conf. 1. num. 2. lib. 1. Festaf. d. cap. 5. q. 1. nu. 12. & 13. Roland. à Valle d. conf. 13. num. 37. lib. 3. Burlat. d. conf. 16. nu. 47. lib. 1. citat Gratian. conf. 21. num. 136. lib. 2. inter conf. feudal. secundæ impressionis, sed Iaf. id intelligit, dummodo non tendat ad magnam diminutionem vtilitatis publicæ, Neuzan. conf. 12. nu. 30. inter conf. feud. Brunij, & hic + successor tenetur obseruare con-

tractum prædecessoris, intellige modo, sit hæres, & sic contradicere non potest; sic sentit glos. in c. 1. §. hoc quoque, de success. feud. in vers. inuestitus, vbi Ifern. nu. 6. & 7. Bald. num. 20. Aluarot. nu. 1. & 15. Laudens. num. 30. Afflict. num. 20. Schench. eleganter num. 5. & 8. Capyc. num. 32. idem tradunt ex communi Aluarot. in cap. 1. §. denique, & Rauenna eodem loco conclus. 16. quæ inter principales casus beneficij amittendi Curt. junior par. 4. num. 148. ex communi nu. 150. & 152. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 85. in glos. litera E. ex alijs communibus cap. 9. conclus. 69. in glos. lit. A. per col. & ex his patet, quod si feudum aperiatur Domino, vel agnatis, qui defuncti concedentis hæredes non sint, immunitatem concessam ratam habere non tenentur, & ex alijs Rosental. d. cap. 5. cõclus. §. 5. & cap. 9. conclus. 11. & 15. & aduerte, quod si + immunitas conceditur personæ nominatæ non transit ad hæredes, nisi concessio sit facta etiam hæredibus, vt est text. in l. 1. §. personis datæ, ff. de iure immunit. & facit l. immunitatis, eadè l. forma, §. quamquam, & vtroque notat ff. de censibus. l. 2. tatem, §. fin. eod. tit. adde l. vacatio, ff. de muner. & honor. l. sordidorum, C. de excusat. muner. lib. 10. Iaf. conf. 89. vers. sed præmissis non &c. lib. 3. Menoch. conf. 70. num. 1. vbi etiam quod immunitas personis data, etiam ad bona futura extendatur, & in dubio omnis + immunitas personis non rebus præsumitur, l. 1. in fin. & ibi notatis ff. de iur. immun. Cacher. decif. 91. num. 11. ad finem, si scilicet ex privilegio cõcesso, si ex contractu, citat Bald. in conf. 112. nu. 2. lib. 2. Iaf. in l. si sic stipulatus num. 3. ff. de verb. oblig. & adde rationem, quod + paciscens, hæredibus suis prospicere præsumitur, l. si pactum, ff. de probat. & si immunitas concedatur à muneribus, quibuscumque dicta vox, quibuscumque facit concessionem realem, vt dicit Nicol. Festaf. par. 4. q. 22. nu. 9. vbi me remitto, & non decido Burlat. d. conf. 16. num. 43. Rosental. d. cap. 5. conclus. 85. in 10 text. & in vltimis glos. + immunitas vero simpliciter concessa liberationem à muneribus personalibus, non à realibus tribuit, ad hoc facit text. in l. qui immunitatem, vbi glos. Bart. & Io. de Plat. C. de muner. patrim. facit tex. in l. fin. §. vlt. ff. de muner. & honor. idem Bart. in l. euacuatus nu. 5. & post eum Bal. & Plat. C. de decurion. Aufrer. in addit. ad Cappell. Tholof. q. 345. Pappal. in l. placet, C. de sacros. Eccles. & sequitur Cacher. d. decif. 55. num. 50. sed data immunitate ab omnibus, & quibuscumque muneribus tam realibus, quam personalibus extra ordinari

com-

complectuntur, non ordinaria, nisi hoc exprimat, per text. in l. honoribus, §. qui muneris publici vacationis, & ibi notatis ff. de vacat. & excusat. muner. l. 2. ff. de iur. immunit. l. vnic. C. de vacat. mun. publ. lib. 10. Andr. Sicul. conf. 24. lib. 3. Cypoll. conf. 63. quos citat, & sequuntur Natta consil. 139. num. 11. & si concedatur ¶ immunitas ab omnibus, & collectis ordinarijs, extraordinarijs, non extenditur ad onera, qua ratione belli diuini, pestis, aut similis morbi contagiosi, vel humani inducuntur, vt communi calculo Doctorum sententia approbatum est, quod fuit de mente Dyni in l. si ex tota, ff. de leg. 1. quæ ibi sequuntur Alex. num. 7. & sequitur post Bald. & Abb. ibid. l. as. nu. 7. & seq. quod hanc tenent pro veritate, & videtur magis communis, & num. 12. ibidem Ripa num. 17. communem ibi affirmat Alberic. de statut. par. 2. q. 138. quamuis Castr. in d. l. si ex tota dicat contrarium Ranerij sententiam sibi magis placere, tamen in l. neminem, C. de sacro. Eccles. hanc partem amplectitur Felyn. in cap. causam quæ, nu. 17. de rescript. facit l. vnic. C. vt nemini liceat se excus. in empt. super &c. C. de quib. muner. quis se excus. non liceat lib. 10. & plures alij afferunt hanc esse doctrinam receptam Roland. à Valle conf. 5. nu. 26. lib. 1. & communem facitur Natta conf. 63. nu. 1. Plot. in l. si quando, §. 1. nu. 17. (etiam si ad sunt verba solitis, & insolitis) C. vnde vi, Franc. Marc. q. 458. Viu. in commun. opin. verbo immunitas in princ. num. 10. Cacher. decif. 91. num. 1. Gaill. obseru. 52. nu. 26. 27. & seq. lib. 2. Eman. Suarez in lit. I. num. 6. Bursat. d. conf. 16. nu. 51. quorum l. as. Ripa, Viuius, Roland. Bursat. hanc magis communem esse tradunt l. as. Suarez, Cacher. & Bursat. Rosental. d. cap. 5. conclus. 86. in glos. lit. D. sed fallit etiam si expressè in ¶ prædictis casibus immunitas concessa sit, vt per DD. in l. si ex facto, Cacher. in decif. 39. nu. 20. & decif. 91. num. 13. nisi præsentanea vergeat necessitas, cui aliter prouideri nõ possit, quam soluendi exemplum, vt si ceterorum facultas non sufficiat, tunc nulla immunitas, nec priuilegium seruatur præter necessitatem, quæ non habet legem, & propter patriæ impossibilitatē, Bald. conf. 406. lib. 5. Alex. d. l. si ex toto, Ripa ibidem vers. fallit primo, Soccia. q. 3. 4. ff. de leg. 1. post Io. de Plat. in l. cum te, C. quomod. ciuil. muner. lib. 10. Roland. à Valle conf. 13. num. 68. lib. 3. & ex alijs Rosental. d. loco in glos. lit. E. sed fallit, si in cõcessione dicitur ab omnibus, & quibuscumque ordinar. & extraordinar. &c. tunc etiam ob geminata ¶ vtr-

ba generalia onera bella remissa dicuntur, Bald. conf. 406. Roland. à Valle d. conf. 5. num. 35. lib. 1. Alex. conf. 30. num. 14. lib. 5. Plot. in d. l. si quando, §. 1. num. 17. C. vnde vi, Festaf. de extia. par. 4. q. 20. num. 48. Neuzan. con. 68. num. 16. Iacob. d. l. si ex toto, num. 8. vbi Rip. num. 16. Viuius d. vers. Lad. d. ens. inter conf. Brun. 178. num. 222. immunitas num. 3. Cacher. d. decif. 39. num. 21. si de oneribus quibuscumque cogitatis, solitis, & insolitis, Bursat. d. conf. 16. num. 52. quod Suarez d. loco comprehendit, Natta vero conf. 63. num. 12. idem asserit de sola dictione ab oneribus, quod vix totum contrarium esse Plot. d. nu. 17. post Rip. Rosental. d. loco in glos. lit. G. fallit etiam si ex coniecturis appareat de oneribus belli fuisse cogitatu, Paris. conf. 125. num. 113. vbi dicit id etiam ex vsu sequenti colligi, tradunt DD. in d. l. si ex toto, Dini, & sequaciu opinio fundatur, vt plurimum in eo, quod non cogitauerunt de bello, & similibus, in prouisis, Ego hanc potissimam cealarem rationem, quod concedenti ¶ immunitate non censeantur eam voluisse contra l. 2. C. de quibus muner. & l. vnic. cui nemini liceat &c. & similia iura lib. 10. nisi sit expressu, vel per equipollentia fiat, quod faciunt, quæ Plot. d. l. si quando, nu. 18. 19. & 20. idem esset, si ex contractu oneroso remuneratõ immunitas sit acquisita, Cacher. d. decif. 91. num. 8. & 22. Roland. à Valle conf. 5. num. 53. lib. 1. inquit, quod dicitur leges non obtinent, si immunitas ex contractu sit concessa, quæ omnia Cacheran. decif. 39. num. 22.

PARTIS VNDECIMÆ

Dilucidario LXXXI.

T H E M A.

Potestas creandi Magistratus ad iustitiam faciendam, de regalibus est. communis.

S Y M M A R I V M.

1. Magistratum constitutio ad iustitiam administrandam inter regalia numerantur, & desertur ad quoscumque Magistratus Regios, & alios.
2. Magistratus creandi potestas, olim apud Populum Romanum fuit, quomodo transfusa in Imperatorem, ex quo lex Julia de ambitu cessat.

3. *Jurisdictiones omnes ab Imperatore tanquam a flumine fonte perenni fluere per concessionem, appellationem, nullitates, querelas, & expirationes.*

1. **P**oteslas & Magistratum constituendum ad iustitiam expediendam de regalibus sunt, & vnic. q. 2. sint. regal. vbi Iler. Bzj. Aluarot. Alf. & omnes communiter notant Menochi de presumpt. p. 2. l. 97. nu. 30. lib. 3. facit l. v. nica. ff. ad legem Juliam de ambitu, & Iudices, & ibi notatis de pace iuramento firmata, Luc. de Peona in l. 1. C. de privileg. scholar. vbi ex alijs multis hoc firmat, id non solum ad Magistratus Regios referuntur, sed ad omnes qui ius, & iustitia administrat, nullo penitus excepto mediate, & immediate, Imperiales, Regi, & alij quicumque hanc & potestas olim penes Populum Romanum fuit, l. 2. in 2. par. de orig. iur. l. 1. ff. de ambitu, sed vbi Populus Romanus post legem regiam, omne imperium, & potestatem suam in Imperatorem translatam est, & sed & quod Principi, ipstis. de iur. nat. gent. & civil. l. 1. ff. de constit. Princ. & d. l. 1. ff. de ambitu, potestas creandorum Magistratum simul in Principem est translata. Hinc Iurisconsultus Modestinus in l. vnic. ad l. Jul. de ambitu, scribit: legem illam Juliam de ambitu hodie in Urbe Romana cessare, quia ad curam Principis Magistratum creatio est, & attinet, non ad Populi fauorem. hinc est, quod vulgo dici solet: & omnes jurisdictiones ab Imperatore tanquam fonte, perenni flumine fluere, scilicet per concessionem, & commissionem, ac ad eum refluxere per appellationem, nullitates, querelas, & expirationes, ad quod facit text. in d. v. Iudices alias ad hec, vbi Iacob. Rauenn. & alij de pace iuram. firm. Iacobini in verbo Vicarius nu. 6. Bart. in l. 1. nu. 15. de iurisd. omn. Iudic. Marant. in speculo iur. par. 4. dist. 5. nu. 3. Prukman. de regal. §. soluta potestate cap. 1. num. 16. Rosental. cap. 5. concl. 87. lit. D.

Sequuntur aliquæ Regalium Dilucidationes, qua etiam inter partes eriri possunt.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXXII.

T H E M A.

Valor monetæ sit auctus, vel diminutus inspicitur tempus solutio-

nis, & commodum, & incommodum est creditoris, sed si debitor fuerit in mora soluendi, monetæ diminutio cedit in damnum debitoris, & etiam quando est diuersum, vt restituatur in eadē bonitate, & valore, communis, & decisa.

S V M M A R I V M.

1. **M**oneta valore aucto, vel diminuto, inspicitur tempus solutionis, non tempus contractus, & cedit in damnum creditoris.
 2. **M**oneta valore mutato debitorem teneri ad extimationem tempore contractus, vbi dicitur restitui in eadem extimatione.
 3. **M**oneta valore mutato debitore existente in mora damnum pertinere ad ipsum debitorem.
 4. **M**onete natura, & forma mutata inspicitur tempus contractus non solutionis, & deficit, debitorem reficere debere.
 5. **M**oneta noua succedit in locum prioris, & sic fit solutio secundum bonitatem intrinsecam prioris, qua fuit tempore contractus.
 6. **M**oneta sublata sicut species debita, si non reperitur, debetur extimatio.
1. **M**vtatio monetæ damnum creditoris, vel debitoris spectare debet, dicunt monetæ bonitas extrinseca est mutata, aut bonitas intrinseca; priori casu quando bonitas extrinseca est mutata, hoc est quando valor monetæ, vel auctus, vel diminutus est, inspicimus tempus solutionis, non tempus contractus, & ob id commodum, & incommodum est creditoris, glos. in cap. quis ignorat in articulo nostro 32. q. 4. Hostiens. in cap. quanto, col. 2. in fin. vers. quid ergo, de iure iur. Bart. in l. Paulus, col. 1. in fin. vers. quæro quid si moneta, de solut. Bald. in l. res in dotem, de iure dotium, Ifern. in cap. vnic. vers. monetæ, & ibi Afflic. num. 11, quæ sunt regal. Andr. Gayll. obseruat. 73. lib. 2. num. 9. & hæc est communis Doctorum sententia, vt late firmat Boer. in decis. 327. num. 3. 4. 9. & 13. Ant. Gabr. commun. conclus. tit. de solut. & liberat. conclus. 2. nu. 1. licet Azon. & alij allegati per eundem Boer. in d. decis. 327. num. 8. & contrarium teneant, scilicet quod in damnum debitoris cedere habeat,

& va.

& valore monetæ mutato, debitorem tene-
ri ad extimationem tempore contractus,
Ant. Panorm. d. conclus. 2. num. 2. Io. Saison.
in consuet. Turonens. tit. 36. art. 1. & secun-
dum eam Viturburgenfes, & Lipsienfes pro-
nunciatum, vt apparet ex constitutionibus
Augusti Electoribus part. 2. constit. 28. sed
hæc constitutio est localis, & extra dictione
Augusti, & prior opinio cõmuniter appro-
bata tenetur, quæ non procedit, quando di-
ctum fuit, vt moneta rederetur sub eadem
extimatione; tunc enim nõ solutionis tem-
pus, sed contractus attenditur, Bart. in d. l.
Paulus in fin. vers. sed quid si fuit dictum,
de solut. Faber. instit. quib. mod. tollat. oblig.
in princ. vers. quid ergo si mecum, Bart. in
l. si addas, §. si Dominus, & ibi Paul. de Cast.
ff. locati, Ant. Gabr. d. concl. 2. nu. 8. vers. pri-
mo limita, Boer. d. decis. 327. nu. 10. Bal. conf.
313. vers. prædicta rem lib. 5. Tiraquell. de
vtroque retract. §. 1. glof. 18. num. 28. vers.
quarto quæro, Ant. Gabr. d. conf. 2. num. 12.
3 vers. 3. amplia, item & si debitor fuerit in
mora non soluendi, & tempore debito pec-
uniam non soluerit, monetæ diminutio ip-
sius debitoris damna cõdit, Ant. de Butrio
in cap. quanto, col. 4. vers. vltimus casus, &
ibi Abb. col. 5. vers. item scias proceder e,
extra de iure iur. Bart. in d. l. Paulus, col. 2.
vers. secundo modo, de solut. Andr. Gayll.
d. obseruat. 73. nu. 2. ibi, si non sit in mora,
Ant. Gabr. d. lib. 3. conclus. tit. de solut. con-
clus. 3. & tantum de priori casu, quando be-
nitas monetæ extrinsecæ mutatur; postero-
ri casu quando ¶ intrinsecæ bonitas monetæ
mutata est, hoc est quando materia, & for-
ma monetæ est mutata, Doctores vnanimi-
ter communem tradunt, in ipici debere tem-
pus contractus non solutionis, & ideo debi-
tor, vel antiquã monetam si extat, præstare
debet, vel si non reperiat, amplius tempore
solutionis, debet solutionem facere in
alia monetæ vñ recepta ad valorem tamen,
& extimationem intrinsecæ prioris mone-
tæ, Hostien. in d. cap. quãto, col. 2. vers. quid
ergo si mercator, de iure iurand. & ibi Abb.
col. 5. vers. venio ad secundum calum, qui
dicit ita communiter teneri, ac sentire Le-
gistas, & Canonistas, quod etiam affirmat
Boer. d. decis. 327. num. 15. Afflict. in d. vers.
monetæ num. 10. Ant. Gabr. d. tit. de solut.
5 conclus. 1. ¶ noua enim moneta succedit in
locum prioris, & ideo eius naturã sortitur,
& sic per consequens fit, solutio secundum
bonitatem intrinsecam, quæ fuit tempore
contractus, & si regulariter aliud pro alio
inuito creditori solui nõ debet, vulgata l. 3.
§. mutui datio, si certum petatur, regula

6 illa non procedit, quando ¶ species debita
amplius non reperitur, quo casu extimatio
rectè soluitur, l. non dubium, de leg. 3. Bart.
in d. l. 3. §. mutui datio num. 21. & ibidem
Ias. nu. 8. si cert. petat. Andr. Gayll. in pract.
obseruat. tit. 2. obseru. 79. nu. 8. & secundum
hanc sententiam Lipsienfes, & Viturburgen-
ses pronuntiarunt Constit. Auenion. Augu-
sti 28. in 2. par. & eandem sententiam secuti
sunt assessores supremæ Curie, Misincer. in
4. centur. obseru. 1. Borcolt. d. cap. vnic. quæ
sunt regal. num. 58. & seq.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXXXIII.

THEMA.

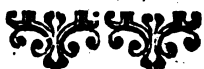
Via publicæ ad habentes regalia
pertinent, qui de delictis in ipsis
vijs cognoscunt, vbi capud oc-
cisi reperitur ad illius viæ Do-
minum pertinet cognitio, & ad
emendam damni tenetur. com-
munis.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**ia publica pertinent ad Duces, &
Barones habentes regalia.
- 2 Homicidia in vijs publicis ad earum Do-
minos cognoscere pertinet.
- 3 Corporis occisi cognitio ad Dominum vbi
capud reperitur pertinet.
- 4 Princeps curare debet, ne viæ publicæ à la-
tronibus vexentur.
- 5 Damnum datum peregrinis in vijs publi-
cis Princeps emendare tenetur.
- 6 Damnum illatum in vijs publicis Princeps
emendare tenetur, & tanto magis si ve-
tigal exigit.
- 7 Peregrinãibus, per loca insolita Princeps
damnum emendare non tenetur.

- 1 **V**ias ¶ publicas ad Principes, Duces,
Marchiones, Comites, & Barones, &
aliorũ, qui regalia habent, pertinet, & ideo
- 2 ¶ ad eos homicidij in vijs publicis patrati,
spectat cognitio ratione iurisdictionis, quã
in loco vbi via sita est exercet, Guid. Pap.
in decis. 577. Alciat. conf. 1. num. 14. lib. 2.
Petr. Jacob. in pract. tit. de iurisd. q. 33. in
Ioacchin. Abeust. in l. admonedi, de iure iur.

fol. mihi 483. Borcolt. in cap. quæ sint regal. num. 27. Rosental. cap. 5. conclus. 21. & in glos. lit. B. modo totum corpus iaceat in via publica, & si vero capud occisi, reperiatur extra viam publicam, licet reliquum corpus iaceat in via publica cognitio, & punitio delicti ad eum pertinet, in cuius territorio capud occisi reperitur, l. in diuersis, de religios. & sumpt. funer. ibi dicitur: locum religiosum fieri ubi quod principale est, hoc est, capud positum est. Sic & Imperator, Rex, vel Princeps, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & alij, ad quem vigore regalium viæ publicæ spectant, curare debent, ut pacatu acquieta sit Prouincia quam regnat, ut malis hominibus Prouincia careat, & viæ publicæ à latronibus furibus plagarijs non infestentur, l. 3. in fin. & l. cognouit, de offic. Præsid. & ideo dispositos milites stationarios habere debent ad tuendam itinerantiū quietem, & securitatem, & ad referendum sibi, quid ubique agatur, l. 1. §. quies, ff. de offic. Præf. Urb. quod si non fecerint & peregrinantibus in ipsorum Principatu, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, & Baronijis damnum datum fuerit ipsi ad emendationem, & reparationem tenentur, maximè & si vectigal, vel aliquid simile à prætereuntibus accipiunt, Bart. in l. nē quid, ruin. naufrag. facit l. 3. siue congruit, ff. de offic. Præsid. l. 1. §. quies, ff. de offic. Præf. Urb. Bald. in cap. 1. §. Marchio nu. 5. de his, qui feud. dar. poss. ubi allegat Archidiacon. & Bart. in d. l. nē quid, Afflict. in d. cap. quæ sint regal. vers. viæ publicæ num. 14. Cæpoll. d. loco num. 50. Vurms. præ. obseruat. tit. vlt. obseru. 6. Misincer. obseruat. 70. centur. 5. Ioachim de Boust. ubi supra num. 186. fol. 36. Calcagn. conf. 61. Zaf. latè conf. 14. nn. 6. & seq. lib. 1. Scheneid. in cap. feud. par. 2. num. 113. Corn. conf. 181. num. 15. lib. 3. Guid. Pap. decis. 413. num. 2. Petr. de Greg. ubi supra lib. 3. cap. 2. num. 1. Borcolt. d. cap. quæ sint regal. nu. 28. cap. 29. sic in Camera Imperiali iudicatum refert Gayll. obseruat. 94. num. 1. lib. 2. & aliquoties factum meminit dicit Rosental. d. cap. 5. conclus. 22. in glos. lit. A. & dummodo & peregrinantes, & transeuntes per loca solita, alias securitatem dare eis non tenentur, l. 1. §. parui autē, ff. de his, qui effod. vel deiec. Gayll. Misincer. Cæpoll. & Borcolt. in dictis locis, ac Rosental. in allegato loco litera B.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXXIV.

T H E M A.

Viæ viæ publicæ prohiberi non potest, sicut nauigatio maris, quæ iuris gentium est, & ita pluries decilum.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**ia publica quibus ex causis transeuntibus interdici possunt.
- 2 **Commeatus, & commercium iuris gentium sunt.**
- 3 **Vsus viæ regie sicut nauigatio maris sine iusta causa prohiberi non potest.**

Imperator, Rex, Princeps, vel alius ex regia concessione & habens regalia, antepossint viam publicam interdici, dic, quod ex iusta causa possunt (vt si vegal legitimè institutum soluere recusant) hostes sint, vel alias statui, inde periculum metuendum sit, Afflict. in d. cap. quæ sint regalia, vers. viæ nu. 1. vtitur hac ratione, quod Princeps debet permittere in suo, quod alijs prodest, & sibi non obstat l. in creditore, de euct. cum simil. item tale & præceptum esset contra Ciuitatem proximum, immo contra ipsas leges, quæ commeatum, & commercium iuris gentium esse tradunt, & sic sequitur Peregr. de iure fisci tit. 1. num. 22. lib. 1. quamuis Cæpoll. in tract. de seruit. tit. de seruit. viæ q. 8. ad quem Boss. tit. de via publica, refert, videtur indistinctè velle regalia habentes, posse hanc prohibitionem facere, quod non bene est; & nam vsus viæ regie publicæ, sicut & nauigatio maris iuris gentium esse videtur, adeo vt contra eos, qui earum vltum sine iusta causa impediunt Camera Imperialis præcepta sine clausula iustitiæ facit, vt in facto omni iure prohibito decernere solet, vt in causa Ciuitatis Aquis grandensis contra Ducem Iuliacensē 27. Octobris 1586. decretum tale etiam ante paucos annos Senatus Branduenfis contra Comitem Ultraburgensem obtinuit, cui & anno superiori prouisio iniuncta fuit Senatus, & Communitas Brunouicensis contra Ducem Bronouicensē, & nobilis Alzatus Leuizerburg contra Ioannem Episcopum Argentinensem, & infinitos dicit Rosent. de feud. d. c. 5. conclus. 21. in text. num. 2. & 3.

PARTIS

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXXV.

THEMA.

Fluminum vsus prohiberi non debet, & si à summo Principe alicui cōceduntur, & eius vsus publicus quod est, & ius piscandi, & nauigandi commune permanet. communis.

SUMMARIUM.

- 1 **F**lumina quo ad vsum sunt omnium, quo ad proprietatem sunt populi vbi sita sunt flumina.
- 2 Flumina an quo ad proprietatem sint Imperatoris.
- 3 Flumina publica an inter regalia numerantur.
- 4 Flumina ex publico licet aquam ad Urbem ducere ad ciuium vsum.
- 5 Flumina & si à summo Principe alicui conceduntur eius vsus ad hoc communis remanet.
- 6 Reditus si quis ex piscatoribus in flumine prouenit, est de regalibus.

1 **C**vin flumina iure gentium publica esse constat, §. flumina, instit. de rer. diuis. hoc est quo ad vsum esse omnium quo ad proprietatem eius populi vbi sita sunt flumina, & si aliqui dicunt de regalibus dici posse ratione tuitionis, defensionis, & protectionis non placet, quia omnia indistincte regalia essent; dum Imperator quo ad defensionem, & ad protectionem Dominus sit mundi, iuxta text. in l. de precatio, ad l. Rod. de iactu, & alibi diximus, & si ꝑ alibi dicunt vsus fluminum esse publicum, proprietatem esse ceteris, vt per Iacobin. in d. veris. fluminibus, quod nec subsistere potest, cum secundum certorum iurium rationem flumina quo ad proprietatem eius populi sint, vbi sunt & in hoc communia à publicis distant, quo ad vsum attinet, communia publica non differunt. Proprietas fluminum non est communis nominibus equè patet, sed eius populi vbi sita sunt flumina, §. 1. cum seq. in l. de rer. diuis. ceterari igitur posset. ꝑ Flumina ideo inter regalia numerari, quia licet proprietas sit eius populi vbi flumina sita sunt, tamen Imperator, siue Rex, & qui iu-

ra imperij habet super fluminibus iurisdictionem supremam habet quo ad aquam, ad protectionem est mundi Dominus, gloss. Bart. & DD. omnes in l. 1. col. fin. ff. de iurisd. omni. Iud. 8. distinct. cap. quo iure, & 24. q. 7. cap. cum venio, & idem firmat Specul. in tit. de appellat. §. nunc tractemus, circa princ. & posset circa flumina disponere, per l. 2. ff. de flumin. quæ lex de fluminibus publicis loquitur, & ostendit ꝑ ex flumine publico aquam posse duci in Urbem, scilicet ad ciuium vsus quod fiebat, aut canalibus structilibus, & lapideis, aut zukulis fistilibus, aut fistulis plumbeis, vt Plinius Vitruuius, & Iul. Frontinus scrib. & hoc ita procedere, si Imperator voluerit, Borcolt. d. cap. vnic. quæ sint regal. num. 31. in fin. & ita flumina publica nauigabilia sunt de regalibus, quorū vsus prohiberi non debet, sicut & de via publica vltra supra allegatos in principio præcedētis Dilucidationis, Ferrar. Montan. de feud. cap. 5. Boss. de flumin. q. 6. nu. 1. Decius conf. 197. num. 1. & conf. 244. nu. 7. Peregrin. de iure fisci tit. 1. num. 16. 19. & 22. Petr. de Gregor. in syntagm. iur. lib. 3. c. 141. num. 4. & etiam quod talia ꝑ flumina à summo Principe conceduntur alicui eorum vsus publicus de iure gentium remanet, eorumq; ius nauigandi, piscandi, & similia communia permanent, iuxta l. riparum, flumina, & vtrobiq; gloss. & DD. omnes ff. & instit. de rerum diuis. Ifern. in d. cap. vnic. quæ sint regal. nu. 4. vbi Afflict. in veris. flumina nu. 1. Aluarot. nu. 7. & Baro, & Iacobin. in d. veris. & cum piscationibus num. 1. Io. Fab. d. §. flumina, & si ex ꝑ piscationibus aliquis reditus debetur cum de regalibus fore, vt per Aluarot. d. loco, & per Iacobin. d. veris. & cū piscationibus num. 1.

PARTIS VNDECIMÆ.

Dilucidatio LXXXVI.

THEMA.

Venatio, piscatio, & nauigatio in terra, fluminibus, & in mari à summo Principe, siue Imperatore prohiberi non potest nisi ex causa publicæ utilitatis, & adhuc communia remanent. communis, & decisa.

SUM.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**enatio, piscatio, & nauigatio in flumine, & in mari prohiberi nõ potest.
 - 2 Venatio, piscatio, & nauigatio loci consuetudine, vel ex priuilegio Dominus præscribit, & sic concedit, & nu. 8.
 - 3 Juris gentium, quæ sunt, soli Principi nõ competunt, nec eius rescripto tolli possunt.
 - 4 Venatio, & piscatio non potest prohiberi nisi in locis reclusis.
 - 5 Venatio, & piscatio nec per proclamam generalem videtur prohiberi.
 - 6 Curia si aliquos tamquã delinquentes pro venatione, aut piscatione reperi, non nocet Vniuersitati, & Regno.
 - 7 Princeps supremus venationes, aut piscationes prohibèdo iuri natura impugnare videtur.
- 1 **V**enatio, & piscatio, & nauigatio in fluminibus, & in mari, cum iuris gentiũ sint, nec à supremo Principe prohiberi potest, tex. in l. iniuriarum, §. fin. ff. de iur. iur. ibi: (& sapissimè rescriptum est, nõ posse prohiberi quem piscari, sed nec aucupari) quæ firmant Hostiens. Io. Andr. Anton. de Butr. Cardin. Florent. & alij in cap. non est, de decimis, Gramat. in decif. 67. nu. 9. Tiraquell. de nobilit. q. 37. num. 150. & testatur communem esse opinionem Ias. in consil. 116. lib. 4. & Det. consil. 197. in casu inquisitionis, vbi, & ¶ illud regaliũ nec soli Principi competere, neque ideo ab eo interdici posse, cũ sit iuris gentium permisso, §. ferè igitur belfix, instit. de rer. diuis. vbi Io. Faber, & l. 1. §. 2. & 3. ff. de acquir. rer. dom. & ¶ nec per rescriptũ Principis tolli possunt, §. sed naturalia, instit. de iur. natur. gent. & ciuil. & element. pastoralis, §. ceterum, de re iudic. quod idem Det. repetit propè modum in consil. 271. in casu mihi transmissõ in princ. Gulielm. Bened. in repet. cap. Raynuntius, in vers. & uxorem nomine Adelasiam nu. 306. & plurib. seqq. qui num. 315. refert Ludouicum XII. Regem Galliz edicto declarauit venari omnibus forè permissum; sic & ¶ prohiberi non posse animalibus, nisi in locis reclusis muris, vel aliter existentibus, & piscibus similiter quodammodo reclusis, vel in stagnis particularibus, & capi possint ad nutũ Domini, ex multis firmat Bertrand. consil. 255. num. 8. lib. 1. dicit, nec ¶ per proclama generali prohiberi videtur, quominus venentur per id, quod plenius profequitur Iacob. Rebuff. in l. 1. C. de venat. ferarum, & hoc maximè si subditi steterint in

possessione venãdi, vel piscandi per id, quod voluit Innocent. & Panormit. in cap. si diligenti, de præscript. Io. Andr. & Ant. de Butr. in cap. peruenit, de censib. glos. Bart. & Florian. in l. seruitutes, de seruit. Angel. Aret. in §. xquè, instit. de actio. glos. Bart. Fulgos. & Florian. in l. cum in rem verso, ff. de viur. & ex alijs per Bertrand. in d. consil. circa finem, vbi etiam hoc firmat, non obstante

6 quod ¶ Curia alios tamquam delinquentes pro venatione cõperit, & condemnauerit, quia istud nocere non debet Vniuersitati, Regni, vel Ciuitatis, aut locorum, nec alijs particularibus, vtputa tunc absentibus iudicijs, & non vocatis. Huius autem iuris naturalis, & gentium propria est venandi, & piscandi libertas, cum summus Deus omnia animalia creauit in hominum vsum, vt in Genes. cap. 1. quod ex Cuiusdam Cicero docuit lib. 3. de finib. Cumque hæc animalia communia natura fecerit, planè licet per naturalem legem cuilibet primo capienti, ea sibi acquirat; sicuti Iuriconsulti etiam notarunt, & præter hos lib. 1. de officijs inquit, & firmat Cicero, ac Arist. lib. 1. polit. ergo per Principem tolli nequit, ex multis firmat, & contrarijs insigniter respondit, ac communem opinionem esse affirmat Couarr. in regula peccatum §. 8. par. 2. num. 1. & hoc tenet Peregr. de iure fisci rubr. 1. num. 20. & seq. lib. 2. ex alijs Rosent. de feud. cap. 5. conclus. 23. in glos. lit. D. & si ¶ Princeps supremus hoc facit iuri natura impugnare videtur, quod non conuenit, nec posset ex prædictis, sed alij Domini terrarum superiorem recognoscentes, subditos venare, & in fluminibus publicis, vel in mari prohibere nõ valent, vt per Canonistas supra relatos, ita quod nec per statutũ id facere possunt, maximè si subditi sunt in possessione piscandi, & venandi, Det. d. consil. 197. num. 2. Ias. vbi supra num. 4. testatur communem Io. Faber d. loco, ita in Galliz Regno seruari, & vltra quod præcitati DD. firmant de relatis communibus opinionibus, sic decisũ in hoc Regno firmat Gramat. d. decif. 67. nu. 9. & seq. Affl. in Const. Regni lib. 3. rub. 1. n. 9. Cassan. in consuet. Burg. rub. 13. §. 7. & de communi etiã testatur Iul. Clar. in §. feudum q. 3. vers. si ex consuetudine, aut ex priuilegio id isti Domini haberent, Rosent. d. c. 5. concl. 26. in glos. lit. A. & per ¶ acquiescentiã subditorũ vt idè dicit in tex. sed non bene, quia si præiudicatur præsentibus, non tamen subsequẽtib. infantibus, & absentibus, qui contradicere possunt, quia ipsis nõ currit præscriptio, nec præiudicatum fuit, vt prædicti DD. & ex alijs in sequenti Dilucidatione.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXXXVII.

THEMA.

Ius venandi, piscandi, & nauigandi, quia iuris gentium, naturalis commune est ab omnibus praescribi non potest, nec prohibitio ipsorum iurium communis.

SUMMARIUM.

- 1 *Us piscandi, vehendi, & similibus nulla praescriptione acquiri potest.*
- 2 *Animalia per venationem naturali iure occupantium sunt.*
- 3 *Praescribi non potest contra infantes, & non dum genitos.*
- 4 *Naturalia non praescribuntur.*
- 5 *Vsui publico destinata non licet quavis possessione priuatum occupare.*
- 6 *Praescriptio quaecumque longissima aduersus libertatem non recipitur.*
- 7 *Causa publica priuata anteponitur.*

AER, aqua profluens, & mare, de iure naturali omnibus communia sunt, §. 1. in sit. de rer. diuis. l. quidam, ff. eodem, & utrobique glos, & DD. & in §. mari aquis fluentibus, ut in fluminibus aliqua iurisdictio, vel aliquod ius ut piscandi, vehendi, & similibus in eis praescribi non potest, quia non sunt scriptae loco, & tempore, cum loca iuris gentium lege possessionis praescriptione acquiri non possunt, ut est casus in l. fin. in princ. & ibi hoc notat Angel. & DD. ff. de vsucap. l. 2. §. si quis in mari, ff. ne quid in loco publico, & de flumin. est text. in l. quominus, ff. de flumin. vbi hoc notat Bart. est etiam text. in l. fluuium, ff. de damna infecto, & circa venationem terrestrem est tex. in Genes. cap. 1. vbi Deus omnium Dominus omnia animalia creauit in hominum usum, cum animalia omnia tam terrestria, quam aquatila ipsa natura communia fecerit, per eandem naturalem legem licet cuilibet occupanti ea sibi acquirere, ut firmatum est in praecedenti Dilucidatione, & cum vsus maris, fluminumque eorum piscatio, & nauigatio sit omnibus animantibus commune, & sic etiam §. venatio in terra contra infantes, & non dum genitos impossibile est ius aliquod de praedictis praescribi posse, quia non va-

lenti agere, non currit praescriptio, l. 1. in fin. C. de anal. praescript. & etiam quia §. naturalia non praescribuntur, d. l. fin. & l. iura sanguinis, ff. de regul. iur. Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. quarens, an quis praescribere possit mare, vel aliquem vltum, aut iurisdictionum, dicit, quod non, quia videtur contra naturam rei, scilicet maris, quod est commune omnibus hominibus, & omnibus animantibus, Stracch. in tract. de mercatura, tit. de nauigant. num. 7. & etiam quia §. vsui publico mare, flumina, & terra destinata sunt, non licet cuique occupare, vel in alios vsus conuertere quacumque possessione longeva non obstante l. viam publicam, ff. de via publica, vbi hoc idem notat Bart. in d. l. quominus, ff. de fluminib. d. l. fluuium, ff. de damno infecto, l. diligenter, C. de aqueduct. lib. 1. i. iuncta glos. in vers. longi temporis, ibi: (vel verius ipsum publicum) & induco l. fin. C. de long. temp. praescript. quae pro libertate loquitur, ut in casu nostro, mare, flumina, & terra non reclusa particulariter pro animalibus conseruandis alicuius Domini, siue particularis, sunt libera, praescriptio quacumque longissima aduersus libertatem non recipitur, & si contra alicuius particularis libertatem praescriptionem non licere opponere, multo minus aduersus res publicas, Vniuersitates, & homines de iure naturae talia habentes, cum §. causa publica sit anteponenda, l. utilitas, C. de primipil. lib. 1. 2. & talis praescriptio cum sit contra naturalia iura, & communia hominibus omnibus alienari, & praescribi non possunt, cap. christianis. 1. 1. q. 1. l. vbi lex, ff. de vsucap. l. alienationis verba, ff. de verb. signif. & praediximus.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXXXVIII.

THEMA.

Cuiuscumque temporis immemoris, & longissimi praescriptio contra prohibitionem legis, vel Canonis, aut statuti, nullum ius tribuit communis.

SUMMARIUM.

- 1 *Praescriptio cuiusuis temporis nullum ius tribuit, vbi lex resistit.*

2 *Poss-*

- 2 *Possidens cum titulo, cui ius resistit, non iuuatur prescriptione.*
- 3 *Facultas talis prescriptionem cui lex resistit, legis auctoritate repellitur.*
- 4 *Pœna ulterius talibus imponitur.*
- 5 *Imperator, & supremus Princeps est Dominus iuris venandi, & piscandi quo ad protectionem, & quo ad iurisdictionem.*
- 6 *Usurpans absque titulo quis prescribere non posse.*
- 7 *Acquisitio per inuasionem est tyrannica, & nullo tempore prescribitur.*
- 8 *Ciuitates Tribu Iudæ, & si longissimo tempore fuerunt penes Tribu Simeonis, tamen Rex Dauid restitui fecit.*

1 **P**rescriptio ꝛ cuiusuis temporis nullum ius tribuit, vbi lex, vel canon, aut statutum resistit, l. fin. C. de fund. limotr. lib. 10. ibi: (cuiuslibet spatij temporis cessante.) l. 1. C. ne rei domin. vel templ. ibi: (omnis temporis diffinitione submotâ) cap. dudum extra de decim. de restitut. spoliat. lib. 6. c. 1. de prohib. feud. alien. per Federic. col. 10. cap. si diligenti, & cap. ex officijs, extra de prescript. quâdo ꝛ alicui ius resistit, etiam si cum titulo possidet prescriptione non iuuatur, l. omnes, C. de fund. patrim. lib. 11. ibi: (ad ius pristinum sine vllius assertionis reuocentur obstaculo) & in fine d. l. ibi: (vt nulli penitus audiantur, qui aut scripto, aut annotatione, vel emphiteusim, aut conduditione qualibet genere largitatis de nostra liberalitate meruerint.) nota hæc verba; vt ꝛ nulli penitus audiatur, quomodo à facultate proponendi repelluntur legis auctoritate, vt dicit l. 2. C. de edict. diu. Adrian. tollend. in vers. alleget, & eis audiētia denegatur, vt in l. sacimus, C. de iudic. l. 1. §. quod autem, ff. de aleq. vsu, & aleat. glos. in l. si quis inter, §. fin. ff. de excusat. tutor. quæ glos. rectè allegat l. sed & si per Prætozem, §. ait Prætor, ff. ex quib. cau. maior. de quo Bald. in l. consentaneum 4. col. quomodo, & quando Iud. & ꝛ pœna ulterius imponitur, vt in fine d. l. fin. C. de fund. limotr. lib. 10. vbi contra eos, qui prescriptionibus nostris obuiam venire tentauerint prescriptioni, pœna valitura, l. viam publicam, ff. de via publica, glos. hanc regulam firmat in longa, ff. de mort. inferend. & Peregr. in l. necessarios, §. non aliter, ff. de Senat. Conf. Syllan. fol. 135, lib. 3. repetit. Dum ꝛ Imperator, Rex, siue Princeps supremus habet iurisdictionem, prescriptam in terra, mari, & fluminibus, & Dominus est iuris venandi, piscandi, & nauigandi quo ad protectionem, & quo ad iurisdictionem eorum proprietas est de suis

regalibus, vt prædiximus in precedentibus Dilucidationibus, nemo inferior Dominus alicuius Ciuitatis, Terræ, Castri, & loci, nec particularis sine titulo à potestate habente talia iura prescribere potest, cum ꝛ ea, quæ quis vsurpat, & nullo titulo possidere inceptit, prescribere non potest, hoc expressè habetur in §. potest, & aliter c. q. 4. & esset quædam ꝛ violentia, & tyrannica acquisitio per inuasionem, quæ nullo tempore prescribi potest, notant Cyn. Bart. Bald. & DD. in l. decernimus, C. de sacros. Eccles. l. enim, G. de decurion. sequitur Dominic. in cap. fundamenta, de elect. in 6. & etiam text. in cap. aliena 12. q. 2. & prædicta roboratur etiam iure diuino, & testimonio sacræ Scripturæ, vt in Paralipomenon 4. vbi ꝛ Iosue iussu Dei cum distribuisset possessiones, & Regna Terræ promissionis duodecim tribu Israhel. Filij tribu Simeon obtinuerunt aliquas Ciuitates distributas, tribu Iudæ quas longissimo tempore etiam volētibus, & permittentibus illis de tribu Simeon possedissent; tamen facta est querela per tribu Iudæ apud Iudices illius temporis, vt restitueret dictas Terras filijs de tribu Simeonis, nec fuerunt auditi: tamen Rex Dauid, qui erat de eadem tribu, coram se facta est eadē querela, fecit restitui dictas Ciuitates, & Terras tribu Iudæ non obstante longissima prescriptione incepta tempore Iosue vsque ad Dauid, quia vt ibi dicit Nicol. de Lira, & ceteri Doctores, non valuit possessio, nec prescriptio sine iusto titulo, aut sine legitima distributione, & approbatione dominij per eum qui potuit, si in nostro casu nemo ex Dominis inferioribus, & nemo particularis potuerit, nec posset sine titulo, aut aliqua valida distributione, vel approbatione dictorum iurium venandi, piscandi, & nauigandi in terra, mari, & fluminibus publicis, aut prohibēdi ius acquirere, vt ex superius dictis, & etiam infra nulla prescriptio valet.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio LXXXIX.

THEMA.

Ius venandi, piscandi, & nauigandi in terra, mari, & fluminibus publicis, aut prohibendi, est de iurisdictione

jurisdictione supremi Imperij, & ipse supremus Princeps nec concedere possit.

S U M M A R I V M.

- 1 Princeps de iuribus regalibus non potest quisquam concedere in præiudicium successorum.
- 2 Regalia iura per Principem minus, nec possunt.

EX superius dictis patet Imperatorem, Regem, & supremum Principem habere iurisdictionem præscriptam in terra, mari, & fluminibus, & iuris venandi, piscandi, & nauigandi Dominum esse quo ad protectionem, & iurisdictionem; eorumque proprietatem de regalibus esse, & ideo nec ipse Princeps per contractum, nec quouis alio modo in successorum præiudicium quicquam concedere potest, maxime quia de iure naturali, & gentium sunt, ut vltra iam dicta est etiam text. in l. vbi lex, ff. de vsucap. l. alienationis verba, ff. de verb. signif. & ita determinat Bald. in l. 1. C. de iur. anulorum. aur. col. 10. & sicut non potest talia iura subuertere, ita nec minuere, l. optio, qui, & a quibus manum. libert. ingen. vt in l. necessarios, §. non alias, vers. nouissime, ergo &c. num. 176. fol. mihi 537. vol. 3. repetit. adeo quod talia nec à Principe supremo concedi possunt in præiudicium suorum successorum, & populi quanto minus ab inferioribus, vel à particularibus queri, & prohiberi possunt, & si quid contra agunt naturam offendunt, & præscriptione quantumuis longissima fuerit, tueri non possum, vt in præcedenti Dilucidatione, & etiam in sequentibus fundatum est.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio X C.

THEMA

Nè dum primi Domini, qui fuerunt in mala fide talia iura, & alia præscribere non possunt, sed mala fides prædecessorum nocet, & successoribus, qui nec præscribunt. communis.

S U M M A R I V M.

- 1 Successor primi Domini an excusetur à mala fide, & præscribere possit, quæ sunt de regalibus.
- 2 Principium iniustum totum progressum vitiat.
- 3 Mala fidei vitium prædecessorum in successores transfunditur.
- 4 Vitium possessionis donec non fuerit purgatum durat, penes quoscumque possessores.
- 5 Regula, qui in alterius locum succedit iustam habet causam ignorantie, quomodo intelligendum.
- 6 Ignorantia iuris in prescriptionibus non prodest.

ET si dici posset, quod licet primi Domini fuerint in mala fide, tamen successores licite præscriberunt, cum iustam causam ignorantie habuerunt, & habent; iuxta text. in l. qui in alterius, ff. de iudic. aduertatur, quod iniustum principium totum progressum vitiosum, & initium vitiosum totum progressum aliorum successorum, qui in vitio successerunt, vitiat, l. clam possidere, ff. de acquir. possess. & notat Bal. in l. fin. de emancip. liber. & mala fidei vitium prædecessorum in successorem transfunditur, l. autem hæres, ff. de diuers. & tempor. præscript. vbi pulehrè text. dicit: (cum hæres in omne ius defuncti succedit ignorantia, sua vitia non excludit, nec præscribere valet, quod defunctus non potuit, cum exordium rei bonæ fidei ratio non tuetur) ad idem est alius text. in l. si ergo, §. partus, ff. de publican. est etiam text. in l. vitium, C. de acquirend. possess. ibi: (vitium possessorum à maioribus contractum perducatur, vt successorem Authoris sui culpa comitatur.) Immo quæcumque tenetur per quoscumque, donec vitium purgatum non fecerit imprescriptibilis, etiam si mille annorum esset, l. vitium, l. an in vitium, vbi gl. hoc notat l. cum hæres, ff. de diuers. & tempor. præscript. l. sequitur, §. tunc in potestate, & §. si vir, & l. si rem, ff. de vsucap. vitium, vel furtum non tantum personam, & rem comitantur, & rem ipsam afficiunt, sed & possessores etiam comitantur. vt ad literam habetur in d. l. vitia, & ex alijs multis firmat etiam reiectis contrarijs, ex alijs Igne. in d. l. necessarios, §. non aliter à nu. 40. vlt. que ad num. 46. in 3. volum. repet. fol. 530. ater. & hæc est verissima solutio ad prædictam rationem. Alij vero soluunt non ineptè, quod illa regula videlicet, qui in alterius locum succedit, iustam habet causam ignorantie,

rantia, habet locum in ignorantia facti, sed quando constat de occupatione dictorum iurium, siue aliquorum ipsorum, aut proprietatis absque legitimo titulo, & iure suo à potestate habente, & nec valeret concessio, nec ab Imperatore, vt prædiximus per supradicta iura, & authoritates allegatas, & iura sunt certa, vt in l. i. ff. de iuris, & facti ignorant. in ¶ omni tempore hæc ignorantia potius est iuris, quam facti, quæ in præscriptionibus nunquam prodest, vt in l. numquam, ff. de vsur. & l. iuris ignorantia, ff. de iuris, & facti ignorant. per consequens tales successores nulla præscriptione se iuari possunt.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio XCI.***T H E M A.**

In iuribus facultatis quasi possessio non acquiritur, nisi quis solus possideat, & alios prohibuerint, nè quid faciant, & ipsi acquieuerint, alias solitus piscari in aliquo loco solus etiam per longissimum tempus potest alius piscare. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acultatis, quæ sunt, qualiter præscribuntur, & num. 5.
- 2 **P**iscatus quantumuis in certo loco fluminis longo tempore fuerit, non proinde alterum ibi piscantem prohibere potest.
- 3 **P**iscatio est merè facultatis, & voluntatis.
- 4 **P**ossessio, vel quasi ex actibus merè voluntatis non acquiritur.

1 **E**A quæ facultatis sunt quasi possessio aliter acquiri non potest, quam si vnus solus fecerit, & alios facere volentes prohibuerit, & ipsi acquieuerint, & contra protestati nõ fuerint, & tempus ad præscribendum decurrit; ita determinat Panor. & alij in cap. Ecclesia sutrina, & ibi Ripa de caus. possess. & propriet. glos. & DD. in l. qui luminibus, ff. de seruit. urban. præd. & in l. i. C. de seruit. & aqua, Grauert. de antiq. temp. par. 4. §. materia ista num. 28, & seq. in ca-

dem parte 4. fess. circa præmissa num. 4. Iacobin. in vers. & cum molendinis nu. 5. vers. vel nisi esset præscriptum, Couarr. in cap. possessor par. 2. §. 4. num. 6. in fin. Roland. à Valle conf. 22. num. 27. lib. 2. Borcolt. d. cap. 11. quæ sint regal. num. 37. Balb. d. par. 4. par. 5. princip. q. 4. num. 5. Gayll. lib. 2. obseruat. 69. num. 13. & seq. Vuesembec. conf. 67. num. 19. par. 2. Villalops in vers. præscriptio num. 255. nam & si longo tempore quis solus in certo loco fluminis piscatus fuerit, tamen alius postea ibi piscari non prohibetur, l. præscriptio, & ibi Doctores ff. de vsu. cap. l. si quisquam, ff. de diuers. & temp. præscript. Grauert. de antiquit. tempor. par. 4. §. materia ista nu. 81. Borcolt. in d. cap. quæ sint regal. nu. 37. Balb. d. par. 4. par. 5. princip. q. 6. nu. 2. & Cæpoll. d. rub. de piscat. ¶ piscari enim merè sunt facultatis, siue voluntatis, & quæ merè facultatis, vel voluntatis, sunt nullo vnquam tempore præscribuntur. Propterea quod ex actibus merè voluntatis & possessio, vel quasi (sine qua præscriptio non procedit, cap. sine possessione, de regul. iur. in 6.) non acquiritur, l. proculus, de damno infecto, l. i. §. denique Marcellus, l. si in meo fundo, de aqua pluuiæ arcenda, l. 2. de via publica, Couarr. in cap. possessor, de reg. iur. in 6. in 2. par. relect. §. 4. num. 6. Grauert. d. loco num. 98. Balb. d. nu. 2. & Cæpoll. vbi diximus Borcolt. d. cap. vnde, quæ sint regal. nu. 37. vbi dat cautionem, ¶ quod merè facultatis iura præscribi possunt, si interueniat prohibitio præscribentis, cum patientia eius, contra quem præscribitur per tempus ad præscribendum sufficiens, Innocent. & Panormit. in d. cap. cum Ecclesia sutrina, & ibi Ripa de caus. possess. & propriet. Panorm. in cap. quod translationem, de offic. legat. Det. conf. 175. & conf. 215. Rol. à Valle d. conf. 22. num. 20. & seq. & conf. 53. nu. 20. lib. 2. Couarr. d. cap. possessor. de reg. iur. in 6. par. 2. relect. §. 4. num. 6. & Grauert. d. nu. 82. & ex alijs in principio huius dilucidationis, quod ad hoc aliq non est opus.

PARTIS VNDECIMÆ.*Dilucidatio XCII.***T H E M A.**

Subditi, qui per centum annos, & ultra iuerat in molendino, & ad coquendum in furno eorum Domini

mini in futurum cogi non possunt, ut ibi molant, & coquant. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 **M**olendinum adificare, vel furnum, vel ire ad certum locum ad molendum, est libera facultatis.
- 2 Consuetudo non inducitur in his, quae merè sunt facultatis, ut nec praescriptio.
- 3 Domini superiorem recognoscetes, neque statuto possunt subditos suos ad sua molendina coherere.
- 4 Statuto an vectigal possit imponi suis, qui non ad Ciuitatis, sed eunt ad moles Episcopi.
- 5 Statutum huiusmodi possit substineri contra illas personas quam ecclesiasticas, & contra non subditos.
- 6 Quid si magna concurrat ceteri, & Reipublica inopia.
- 7 Inuestitus cum molendino, an virtute huius inuestitura possit cogere subditos ad eius molendinum.
- 8 Molendini concessio nisi sint à supremo Principe, & expresso iure prohibendi, eius Dominus non potest coherere subditos.
- 9 Princeps recipiendo Regnum liberum, ea libertate subditos priuare non debet.
- 10 Rex non potest facere iurisdictionem Regni deteriori in vniuerso, iudicando illi seruitutem.

- 1 **A**edificare † molendinum, & furnum, merè facultatis, & voluntatis est, & ire ad certum locum ad molendum, aut ad coquendum panem debet esse de libera cuiuslibet potestate, argum. l. viam publicam, ff. de via publica, Iacobin. de feud. in vers. & cum molendinis nu. 3. vers. tertio ire ad certum &c. vnde etiam si longo tempore, & ultra centum annos, qui solet in aliquo flumine, siue locum molendinum, vel furnum habuerit, ad quae homines subditi ipsius tempore etiam immemorabili ad molendinum, & ad coquendum panem iuerint; tamen ut ibidem molant, vel coquant cogi non possunt, † quia in his, quae merè facultatis, & voluntatis sunt, non inducitur consuetudo, aut praescriptio, Iacobin. d. loco nu. 4. dicens, quod ita volunt Cyn. & omnes DD. in l. 1. C. de seruit. & aqua, & in l. 2. C. quae sit longa consuetudo, Io. Andr. in cap. cum Ioannes, de cleric. coniug. Innoc. in cap. bene, il secundo, extra de potest. Praelat. Andr. Ant.
- 2
- 3
- 4
- 5

- de Butr. & Innoc. in cap. cum Ecclesia sutrina. de caus. possess. & propriet. & ibidem Bal. tract. de praescript. in 4. par. quintae partis principalis q. 5. num. 2. vbi communem testatur Grauet. de antiquit. temp. par. 4. §. materia ista num. 98. Bald. in l. 1. num. 10. Guid. Pap. q. 298. hanc communem testantur Roland. à Valle conf. 22. num. 22. lib. 2. & conf. 52. num. 21. & seq. lib. 3. Couarr. in cap. possessor par. 2. §. 4. num. 6. Borcoll. in d. cap. vndecimo, quae sint regal. nu. 35. Villalopes in commun. opin. vers. praescriptio num. 254. Boer. decis. 225. nu. 4. Alciat. conf. 20. num. 11. lib. 5. Petr. Iacob. in sua praxi in libello, de furno, Barbat. in cap. quo ad translationem num. 19. de offic. legati, & ex his Dilucidatio nostra valida remanet, & † tales Domini superiorem recognoscetes, neque ex statuto subditos ad sua molendina, vel furnos, & in his, quae facultatis, & voluntatis merè sunt, coherere possunt, etiam si merum, & mixtum imperium habeant, Signorol. inter conf. Bald. conf. 36. & ipse Bald. conf. 57. lib. 3. per tot. Barth. Soccin. in conf. 272. num. 6. lib. 2. Ancharan. in cap. canonum statuta, q. 11. de constit. & conf. 12. & 13. (quod est facultatis iuridicè Bononiensis) & ante finem etiam de subditis agit, licet quaestio principalis † fuerit, quod statutum Ciuitatis non valet, ut quilibet volens ire ad molam Archiepiscopi, soluat aliquod vectigal, non autem si iret ad molas Ciuitatis communem affirmant Ripa respons. 11. lib. 1. Alexand. conf. 211. num. 10. lib. 2. Ias. in l. quominus q. 25. num. 157. ff. de flumin. eamque communem sententiam testantur Boer. decis. 125. num. 4. vbi in fine sic iudicatum refert Afflict. decis. 388. num. 1. & sequitur Iacobin. de Sancto Georg. de feud. in vers. & cum molendinis num. 3. Roland. à Valle dicit hanc esse magis communem sententiam conf. 22. num. 29. lib. 2. & redit ipse num. 7. & seq. Vuelembec. conf. 67. num. 29. Grauet. de antiq. tempor. par. 4. lectio circa praemissa à principio vsque ad nu. 33. hanc materiam latissime pertractat, & Couarr. d. §. 4. num. 7. quod hoc dogma communiter receptum sit testatur Villalop. in commun. opin. lib. 1. num. 114. Eman. Suares in thesaur. recept. sentent. lit. D. num. 136. & † casu quo tale statutum valeret, prout non valet, & for communibus opinionibus id non posse substineri contra Ecclesias, & ecclesiasticas personas, & contra non subditos, siue ob priuatum commodum dominorum fiat, siue etiam ut reditus publicus inde augeatur, fieri nec potest; prout de nonnullorum communi sententia testatur Couarr.

d. §. 4. num. 7. & idem Boer. d. decis. 125. nu. 4. reprehendentes opinionem Bald. & inquit Boer. quod si sola publica utilitas sufficeret, sequeretur, quod omnes subditi possent compelli hoc & falsum est, ex prædictis, nisi esset tanta Ærarij, & Reipublicæ inopia, & cum summa Reipublicæ utilitate, & bono coniunctum foret, ut licere tale statutum, facere, & prohibere, ut ita distinguit Balin. conf. 410. lib. 5. & conf. 11. inter conf. Ancharan. per totum, sequitur Iacobin. in d. vers. & cum molendinis, Grauet. de antiq. tempor. par. 4. & 5. circa num. 3. 4. & 6. & si

7 Iason dicat: si quis & inuestitus fuerit cum molendinis, quod possint cogere subditos ad eius molendinum, tamen Grauet. de antiq. tempor. par. 4. §. circa præmissa nu. 1. Ial. rectè reprehendit, & dicit, per talem concessionem aliud ius non venire, quam quod Dominus concedens, habeat ibi molendinum, siue molèdina, & Ego addo, quod

8 & si concessio facta à supremo Principe superiore non recoguoscens, non est cum iure prohibendi, quod talis concessio nihil operatur, nec valeret, etiam si esset, quando etiam si esset ex contractu à non recoguoscens superiore, quia contra libertatem, cõtra quam nec longissima præscriptio recipi potest, l. fin. C. de long. temp. præscript. & cum Princeps Regnum recipit liberum, eam libertatem abdicare inuitis populis non potest, text. in l. legatus, ff. de offic. Præsid. per quem text. dixit gløf. & post eam Bart. quod cum Imperator imperium à populo receperit, ut in l. 2. §. deinde, ff. de orig. iur. §. sed, & quod Principi, instit. de iur. natur. vbi gløf. ex alijs, & & potestatem à se abdicare in ius, & non consentiente populo, idè in Rege priuare Regnum, & subditos, ut in terminis maris fluminum, & similium, habetur d. l. legatus, & si aliter fuerit successoribus in Regno non præiudicatur, secundum Iacob. Butricar. in præfato cap. vers. Augustus fol. 13. num. 3. & ex text. in liure nostro ff. de testament. tut. & in l. quamuis, ff. de eorum, qui sub tutor. vel curat. sunt & & Rex non potest facere iurisdictionem Regni in vniuerso deteriorare, nec Regnum subire seruituti, ut ex alijs firmat Igneus in d. l. donationes, C. de donat. num. 35. & sic non potest priuare subditos fabricandi molendina, furnos, piscandi, nauigandi, & alia faciendi in fluminibus, alijsq; locis publicis omnibus, & tanto minus in bonis proprijs particularium etiam prohiberi, nec à Rege possunt per prædicta.

PARTIS VNDECIMÆ

Dilucidatio XCIII.

THEMA.

Si Domini superiorè recoguoscens habent molendinum in flumine, vel loco, aut furnum, alius contra quem non est præscriptum, procedete prohibitione, & tempore præscriptibili aliud molendinum, vel furnum ibidem construere, & quicquid fabricare in suo potest. communis, & decisa.

SUMMARIUM.

- 1 **M**olam, vel furnum adificare quilibet in suo loco potest, nec valet prohibitio, num. 5.
- 2 **Seruitus non acquiritur solo tempore obire, vel persona sunt liberi, nisi seruitus acquisita fuerit, ex causa publica utilitatis, num. 7.**
- 3 **Seruitus qua quis prohibetur uti iure suo, in quibus casibus inducitur.**
- 4 **Ius prohibendi, si quaesitum fuit respectu certa persona, non præiudicat alijs.**
- 6 **Prohibitus ire ad molèdinum, vel furnum construere, & si prohibetur ad tempus legitimum acq̄uierit, sibi præiudicat.**
- 8 **Tempus immemorabile an sufficiat in præscriptione earum rerum, qua merè facultatis sunt, si non constat de prohibitione.**
- 9 **Prohibitioni unica acq̄uierit, an sufficiat ad inducendam præscriptionem.**
- 10 **Barones in hoc Regno non possunt prohibere ne vassallis ad alium iurum, vel molendinum eant, nec quod non faciãt tabernam.**

Hanc Dilucidationem & si ex pluribus communibus Doctorum sententijs determinatum hoc sit, in præcedentibus Dilucidationibus; hic dico, quod in & loco suo cui libet molam, furnum, & quicquid vult adificare licet, etiam non obstante prohibitione, ut dicunt Innocent. & Hostiens. in cap. significasti, de appellat. per l. Altius, C. de seru. l. fin. ff. eodem titulo, & l. fin. §. penult. ff. quod vi, aut clam, Afflict. in decis. 388.

NUM. I.

nu. 1. & proinde antiquata possessione non obstante molendini, vel furni, contra quem non est facta præscriptio præcedente prohibitione temporis ad præscribendum aliud molendinum in eodem flumine, vel loco, aut furnum illum construere potest, vel ex privilegio, vel ex consuetudine habet hoc ius prohibèdi, nè alius ædificet in suo, Hostiens. secundum Io. Andr. in furnis, & molendinis loquens, ubi inquit, ¶ quod si res, vel personæ sunt liberæ, talis servitus non acquiritur solo tempore quo ad hoc ut alius prohiberi possit, quia non obstante quacumque prohibitione posset in ea ædificare, ut in iuribus præallegatis, & licet is, qui asserit ex longo tempore competere prohiberi possit uti suo, l. si quis diutino, ff. si seruit. vend. d. l. in summa, §. idem Labeo, ff. de aqua pluviæ arcenda, l. hoc iure, §. ductus, ff. de aqua quorid. & æstiu. nisi probet ¶ hanc servitutem sibi deberi, vel ex pacto cum prædecessoribus habito, vel quia fuit alias prohibitus, & occasione iuris eiusdem acquieuit, & postea completa fuit præscriptio, & subdit, licet ¶ quæsitum sit prohibendi contra unam personam hoc non præiudicat alijs, argum. cap. auditis, de præscript. & cap. dilectus, de offic. ordin. in fine, & l. loci corpus, §. competit, ff. si seruit. vendic. nisi servitus esset indivisibilis, tunc non posset pro parte acquiri, & pro parte non, licet quandoque ad certam partem fundi restringatur, l. 5. §. 1. & l. seq. ff. de seruit. Affl. d. decis. 388. num. 2. unde ¶ non obstante antiqua possessione absq; præscriptione sine prohibitione temporis requisiti ad præscribendum aliud molendinum in eodem flumine, vel furnum in eodem loco construere potest, & fabricare in suo, quod vult per prædicta iura utraque, & allegata etiam in præcedenti Dilucidatione, hanc communem esse Doctorum sententiam firmat Iacobin. in d. vers. & cum molendin. nu. 4. Bal. in d. tract. de præscript. par. 4. partis quintæ principalis num. 2. Cæpoll. de seruit. vrb. præd. cap. 5. q. 2. num. 2. ubi etiam de communi tetatur Iaf. in d. l. quominus nu. 154 Scheneid. de feud. par. 2. num. 43. & seq. 47. & 48. Borcolt. d. cap. quæ sint regal. num. 38. Couarr. d. cap. possessor par. 2. §. 4. nu. 6. Boer. decis. 125. nu. 5. Affl. d. decis. 388. num. 4. & seq. in fin. ita decisum Roland. à Valle conf. 22. num. 20. lib. 2. Albert. Brun. conf. 56. nu. 1. Grauet. conf. 111. num. 22. Vuesembec. conf. 67. num. 17. nisi ¶ molendinum, aut furnum construere volens, aut alio ad molendum, seu ad coquendum ire à Domino prohibetur, & prohibitioni ad tempus legitimam acquieuerit, vt

vt prædiximus, & Iacobin. in d. loco num. 5. Bald. d. quæst. num. 3. per glos. & DD. in d. l. qui cum omnibus, ff. de seruit. vrb. præd. Bal. in d. l. i. nu. 1. C. de seruit. & aqua fluvia arcenda, Iaf. in d. l. quominus num. 155. de flumin. Cæpoll. Ripa, Grauet. Boer. & Borcolt. dictis locis, Roland. à Valle d. conf. 22. num. 23. ubi de communi tetatur, & prædicti alij in allegatis locis, & in præcedenti Dilucidatione, Guid. Pap. d. quæst. 298 dicit, quod nõ habet contradictorem, sed ¶ limita nisi servitus acquisita fuerit ex causa publicæ utilitatis, vt per Iaf. in d. l. quominus num. 32. Scheneid. de feud. par. 2. num. 49. & si interuenit prohibitio, & patientia prohibetur per tēpus perscriptibile, vt diximus, quamvis Couar. in d. cap. possessor §. 4. nu. 6. dicat se putare ¶ sufficere tempus immemorabile, etiam si non constaret de prohibitione ita antiqua, & immemorabili, sed satis esset cōstare de tanto usu, & aliqui dicunt, si per triginta, vel quatragenta, aut quinquaginta annos litem motā fuisse anteceditibus tamen Doctores allegatos, quod talis præscriptio currere incipiat a tempore prohibitionis, & Couar. opinio posset præsumptiuè procedere, & olim similes ¶ prohibitiones, aut talem titulum interuenisse, quo ad possessorium vnicæ prohibitioni acquiescere, & ex prædictis patet, & dicit Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 25. in glos. litera F. & stantibus tantorum Doctorum opinionibus dictantibus, contra quem præscribitur requiri patientiam per tempus ad præscribendum sufficientem a tempore impedimēti, & eo quod ex temporis cursu immemorabili titulus non præiudicatur, nec prohibitionē interuenisse, vt ipsemet Couarr. in d. §. 4. num. 6. dicit hanc receptam sententiam esse, ex superius adductis, & cumulatim per Borcolt. d. cap. quæ sint regal. nu. 37. & Rosental. d. loco, sed ¶ in hoc Regno est Pragmatica Inuictiss. Caroli V. felicissimæ memoriæ Imperatoris, & huius Regni Regis de anno 1536. in tit. de Baron. 14. quæ mandatur, quod Barones, & Domini vassalorum non possint prohibere, nè ad alium furnum ad coquendum panem, vel ad aliud molendinum ad molendum quam in Baronalibus, nec q; scilicet faciant tabernæ, nec hospites recipiant, donec tabernæ Domini sit plene, quæ omnia sunt contra subditorum nostrorum libertatē, in qua illos diuina, & humana natura conseruare mandat, sed possunt omnia ad libitum facere, nisi Barones habeant cum iure prohibèdi, vt ex dicta pragmatica, vel consuetudine præscripta.

Dilucidatio XCIV.

T H E M A.

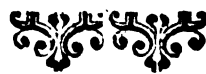
In loco suo molam quis ædificare potest, etiam si in eodem flumine alius molam habeat, & aqua decedat, & etiam in flumine publico, si aqua sufficiat utrique, sin autem prior, qui etiam tempore siccitatis aquam recolligere potest. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **M**olendinum licet in flumine ædificare, quamvis alius in eodem flumine molam habeat.
- 2 Longissimo tempore etiam si alius solus molendinum habuerit.
- 3 Vicino etiam cum detrimento licet in meo, quod mihi prodest facere.
- 4 Molendinum ædificans, non præsumitur præsumitur id eo animo facere, ut vicino noceat.
- 5 Vicinus quædo possit prohibere vicino, ne molendinum ædificet.
- 6 Aquam tempore siccitatis quis nam potius restagnare, & illam recolligere possit.

1 **Q**uisquis & molendinum, furnum, & quidquid vult in suo ædificare potest, & ab his, qui alia molendina, & furna possiderunt in eodem flumine, & loco nõ prohiberi, etiam si lucrum sit decessurum, quia fortè vicini potius ad molam nouam sint ad molendum accessuri, cum hoc in consideratione non venit. dicunt Bart. in d.l. quominus nu. 9. Iaf. num. 27. & seq. ff. de flumin. Afflict. in decis. 388. num. 12. Cæpoll. de seruit. rust. præd. cap. 4. de seruit. & aqueduct. num. 50. & seq. Io. Scheneid. de feud. par. 2. num. 5. Grauet. de antiquit. tempor. par. 4. §. circa præmissa num. 13. & seq. Signorol. de Onced. inter conf. Bald. conf. 7. i. casus talis est num. 2. & seq. lib. 1. Alex. conf. 194. nu. 1. lib. 2. Vuesembec. conf. 67. nu. 20. par. 2. ac sentiunt omnes in præcedenti Dilucidatio allegati, quod & quis non prohibeatur nouum molendinum fabricare, etiam si alius solus longissimo tempore aliud mo-

lendinum habuerit, firmat Rosent. d. cap. 5. conclus. 25. num. 3. & in conclus. 29. num. 1. & in glos. lit. A. vbi in text. nu. 2. distinguendo dicit, aut volo facere in meo loco priuato, & possum etiam si sibi aqua decedat, cum detrimento & vicini facere, quod mihi prodest, nisi id principaliter faciam, ut alij noceat, & mihi non profit, quod non præsumitur, ita tradit Bar. in d.l. quominus nu. 22. & passim Iaf. num. 21. Ifern. in cap. 1. num. 5. quæ sint regal. vbi Afflict. in vers. flumina num. 3. vbi dicit in hoc Doctores omnes residere in l. si manifesto, C. de seruit. per d.l. fluminum, §. fin. & l. Proculus, ff. de damno infecto. & ibi DD. & l. si in meo fundo, ff. de aqua plu. arcend. & quod præsumatur animo nocendi facere, tradit Iaf. in d.l. quominus nu. 33. & 34. post Bald. in d.l. item si lapilli, ff. de rer. diuis. Alex. d. conf. 194. nu. 4. lib. 2. Scheneid. par. 2. num. 51. aut volo ædificare in flumine publico, & si licitè, & aqua utrique sufficeret, possum & si vero aqua utrique non sufficiat, & prior licitè suum cõstruxit, molendinum posse prohibere, ne auferatur illi lucrum, sed si illicitè ædificasset, nõ posset me prohibere, Ifern. & Afflict. in locis citatis, Bart. in d.l. quominus q. 5. num. 10. Iaf. ibid. num. 35. Alex. conf. 22. consideratis verbis num. 9. lib. 4. & si superius molendinum sit prius ædificatum, non posse in flumine ipso superius postea aliud extrui, ut aquam auferat, dicit Bal. in l. vnic. num. 58. C. de sentent. quæ pro eo, quod interest, & hanc esse communem asserit Præpos. in §. si quis de manso nu. 16. si de inuest. controu. fuer. per l. in concedendo, & ibi not. ff. de aqua pluuiæ arcenda, Afflict. d. decis. 388. num. 11. Scheneid. par. 2. num. 50. & ex alijs communem asserit Rosental. d. cap. 5. conclus. 29. in text. num. 5. & in glos. litera C. sed & si duo licitè possideant, & tempore siccitatis, qui potest restagnare, & recolligere aquam, si adsunt pacta ipsa seruentur, si nõ, aut constat, qui prius construxerit, & ille prius restagnare potest, & colligere aquam etiam altero inuito, aut non constat, & poterit superior aquam detinere, si prior occupat, nisi id solum faciat, ut alteri noceat, sic colligitur ex Bart. in d.l. quominus nu. 25. & Iaf. num. 9. & seq. de flumin. & ex his, quæ tradit Ferrarient. in forma libell. confess. actio. vers. seruitus aqueductus nu. 9. & Scheneid. d. par. 2. nu. 52. Rosent. d. concl. 29. in text. num. 6. & in glos. lit. D.

PARTIS VNDECIMAE.

Dilucidatio XCV.

THEMA.

Regale supremum dominium residet in Rege, & supremo Domino, & subditi non sunt in dominio Regis, sed solum ratione iurisdictionis, & protectionis, & suprema potestas, & alia regalia sunt à supremo Domino inseparabilia, & quæ possunt, & quomodo alienare.

SUMMARIUM.

- 1 **R**egale supremum dominium residet in Rege, in initio erectionis habitum.
- 2 Subditi non sunt in dominio Regis sicut serui, sed ratione iurisdictionis, & imperij, quæ habet in subditos.
- 3 Ius suprema potestatis inseparabile est à Corona Regis, & ex quavis amplissima concessione non transit in concessionarium.
- 4 Sceptrum, corona, diadema, & folium sunt à Rege inseparabilia, de quibus solum Rex vitur.
- 5 Imperator, Rex, & alius supremus Dominus, quæ potest concedere cum moderatione, & rem magnam non alienat.
- 6 Regalia à Principe non alienantur in præiudicium successoris.
- 7 Res parua Regni, & status alienari possunt, & cum clausula ex certa scientia.
- 8 Rex, & Populus possunt distrabere de Regno.
- 9 Iurisdictionis non diuiditur, sed exercitium.
- 10 Rex debet habere coronam auream, quia præcellit alios.

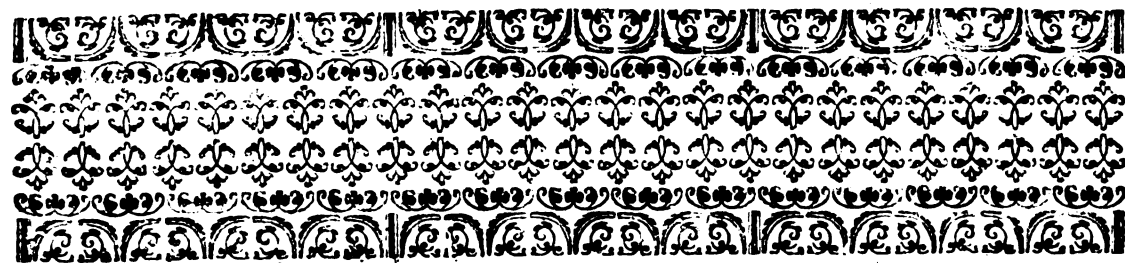
- 1 **I**N Rege residet & regale supremum dominium in esse deductum à Populo in initio erectionis Regni, submittendo se homini cum territorio vni personæ, Bal. conf. 159. lib. 3. & ex lib. 1. Reg. cap. 8. ibi: (Rex erit super nos, & erimus nos quoque sicut omnes gentes, & iudicabit nos Rex noster.) dominium dicitur à Domino, quod est signoreggiare. non quod personæ & subditorum sint in dominio Regis, sicut seruus priuati; patet, quia dixerunt esit super nos, & iudi-

cabit nos, sed dicitur Rex Dominus personarum subditorum suorum ratione iurisdictionis, & imperij, quæ habet in subditos suos. Sic declarauit Rex Robertus in cap. Regni Ad regale fastigium in princ. ibi. (Ad regale fastigium Diuina Prouidentia prouentum Populum nostræ ditioni subiectum libenter in iustitia regimus, & cum caritatis affectu, sub nostræ protectionis brachio præsidaliter conseruamus.) & ibidem circa medium legitur: (& ad protectionem, mantentionem, & defensionem omnium nostrorum subditorum Regni præfati libenter erigatur præhemins nostræ brachiū potestatis.) & sic est verè ius superioritatis, seu iurisdictionis, quam sic appellat Imperator in cap. 1. supra de allodijs, ibi: (qui allodium suum vendit, districtum, & iurisdictionem Imperatoris vendere non præsumat. Hoc enim & ius suprema potestatis regalis inseparabile est à Rege, & in quantum vis amplissima cõcessione supremum ius reseruatum censetur, & non transire in concessionarium, vt alias diximus, & per Alberic. de Rosat. in l. Imperium, ibiq; Iacobin. num. 14. ff. de iurisd. omn. Iudic. Peregri. de iure filci lib. 1. tit. 3. num. 75. Regnin. in tract. de regal. lib. 1. cap. 5. nec si fuerit appositae clausula (nihil nobis reseruantes) Afflict. decis. 122. num. 3. Rosental. cap. 5. conclus. 10. Regnin. d. loco nu. 53. nisi iurisdictionis suprema in feudum concedatur, firmat Couarr. pract. qq. cap. 4. nu. 1. cap. dudum, §. hoc igitur, de præben. in 6. Perier. de manu regia tom. 2. lib. 2. tit. 1. §. 16. c. 37. n. 3. fol. 12. vers. hinc constituenda est, & & regalia, alia, quæ inseparabilia à corona Regis, sunt, sceptrū, corona, diadema, & folium, & quædam alia sūt separabilia, quæ alijs cõceduntur; sed de primis solum Rex vitur, vt de Pharagone Rege Ægypti, qui Ioseph tradidit: anulum, torquem, stolam, & currum Regis, non autem sceptrū, diademam, & folium. Genes. cap. 40. & 71. & idem in Aman Rege, qui concedendo regalia, non concessit sceptrū, dicit Nicol de Lira in Ester cap. 6. & Imperator, Rex, & quilibet supremus Princeps regalia si in feudum concedere potest. hoc intellige cum moderamine, quod non vergat in Imperij, aut status sui grauamen, & læsionem, nec rem aliquam magnam ad deformationem sui Principatus, & status infundare, aut concedere potest, dicunt Canonista in cap. grandi, de suppl. neglig. Pralat. & communiter in cap. intellectu, vbi est sedes ordinaria, de iure iur. teste Abb. Panor. ibidem, & Claud. Seyfell. in rubr. qui feud. dar. post. ibique Laudens. nu. 31. Petr. & auen.

& Bald. in prælud. feud. nu. 32. Iaf. in prælud. feud. num. 72. & seq. Præpos. ibid. num. 23. & 24. Afflic. in cap. 1. §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. nu. 41. & in cap. quæ sint regal. nu. 61. in 3. notab. ibique Ifern. nu. 31. Roland. à Valle conf. 1. nu. 102 & multis seqq. lib. 1. Cacher. dec. 139. nu. 21. Felyn. in cap. ad audientiam latè de præser. Iacobin. in vers. in feudum nu. 2. Zas. par. 5. num. 15. 16. & 25. Pruckman. de regal. §. soluta potestate cap. 4. memb. 2. effect. 7. nu. 53 Peregr. de iure fisci lib. 1. tit. 3. nu. 71. & 74. Hening. Goed. conf. 2. nu. 5. Calcan. conf. 102. nsm. 1. & 2. Barth. Socc. conf. 7. nu. 6. lib. 3. vbi videtur inclinare, quod ¶ nulla regalia à Principe alienari possunt, etiam parua, & sic distinctio hic adducta non admittitur in id, quod Iaf. & Roland. à Valle d. conf. 1. nu. 97. & seq. ac alij nonnulli videntur vrgerè, præsertim in præiudicium successoris, & in eo subsistit, Afflic. d. cap. num. 17. quæ sint regal. & alius per l. omnes fundi, de fund. patrim. lib. 11. vbi id Luc. de Penna tenet, & sic Pruckman. d. loco, ac in rubr. d. cap. quæ sint regal. cap. 4. quod ad magnam diminutionem Imperij, siue status in præiudicium successoris nequeat concedere, sed Boss. tit. de regal. num. 32. dicit, distinctionem huius conclusionis etiam in regalibus seruandam esse, sed ipsi ferè omnes declarant, ¶ nisi sint parua, & adsit clausula ex certa scientia, quod sic post t sub distinctione hic tradita, receptor est opinio, Bar. in l. prohiberi §. planè nu. 5. ff. quod vi, aut clam, allegans cap. Abbate sanè, de re iudic. lib. 6. Alciat. conf. 1. nu. 14. & 16. lib. 7. Cæphal. conf. 154. nu. 10. 11. & 12. Nicol. Mozz. de his, qui feud. dar. poss. nu. 14. Capyc. decis. 121. nu. 1. & 5. Decian. conf. 2. num. 168. col. 1. quos allegat Rosental. de feud. cap. 5. concl. 15. lib. 6. sed Rex, ¶ & Populus distrahere possunt de corona, ex reg. text. in l. nihil tam naturale,

ff. de reg. iur. & sic possunt distrahere Rex, Populus, maximè quando vassilli nolunt esse de demanio, l. quæ de tota, ff. de re iud. ¶ sed non diuiditur iurisdictio in essentia cū sit intellectualis, & incorporea, secundum Bald. in d. §. præterea Ducatus, sed diuiditur subiectum ipstus, & super singulis subiectis multiplicatur iurisdictio, arg. cap. maioribus, extra de præben. d. & in 2. lib. regal. cap. 2. sicut Regnum Isdraeliticum diuisum in Dauid, in Iuda, & reliquam in Saul, & in Comitatu Flandriæ & Artois, qui prius sub Corona Regni Galliarum erant, vt in cap. inter Carolū V. Imperatorē, & Franciscū Regē Francorū fuerūt exēpti à supremo illo iure Gallicæ Coronæ, & dictū, qd capitula comprobarentur per generalem Parlamentum Gallorum, vt testatur Guicciard. in sua historia lib. 16. sciebat enim Imperator illa prudentissimus solum Regem Francorum id facere nō potuisse absque generalis Parlamenti consensu, & Rex, qui supremam potestatem habet super omnes subditos, debet habere ¶ coronam aureā, ex quo præcellit alios, sicut aurum alia metalla præcellit, Cassan. in cathal. gloriæ mundi par. 5. conclus. 22. & si Princeps, Duces, Marchiones, & Comites subditi Regum vtuntur coronis cum radijs ad instar coronæ Regum, non bene agunt, & Reges permittere non debēt; nam supremi antiqui Dominātes, Regibus subditis diadematis vti non permittebant, vt in cap. 8. Machab. lib. 1. & dicti inferiores Principes vti debent simplici cingulo etiam per conuenientiam, quia sunt subditi vti antiquitus utebantur, vt est videre in cultra Ducis Milani in Ecclesia Sanctissimæ Annuntiatæ huius Neapolitanæ Ciuitatis, & radios ad instar Regum in eorū coronis Principes inferiores vsurpasse videtur.

THEATRI FEVDALIS

PARS DVODECIMA.

DE HONORIBVS, ET ONERIBVS

VTILIS DOMINI PRO FEVDIS.

DILVCIDATIO PRIMA.

T H E M A.

Rusticus si feudum nobile cum vassallis obtinet à Rege, vel ab alio cum Regio Assensu efficitur nobilis, dum tale feudum possidet.

S V M M A R I U M.

- 1 Rusticus feudum nobile obtinens, non efficitur nobilis.
- 2 Rusticus, aut ignobilis ab Imperatore, vel à Rege, vel ab alio feudum nobile obtinet nobilitatur.
- 3 Nobilitas pretio comparari non potest.
- 4 Rusticus, & ignobilis possunt emere feuda nobilia, dignitates, & iurisdictiones, & titulis decorantur, vt in dies videtur.
- 5 Rustici, & ignobiles possunt infeudare, si bonorum administrationem habent.
- 6 Rusticus, & vilis Dominus quantumcumque habet iurisdictionem super rebus feudalibus.
- 7 Nobilis vendens feudum rustico, Dominus nõ tenetur inuestire, sed contrarium seruatur.
- 8 Rusticus emens feudum, & dignitatem à Rege, vel cum Regio Assensu efficitur nobilis, & dignitatem consequitur, donec feudum possederit.

- 1 **L** si * rusticus feudum nobile obtinet, siue emit, non erit nobilis, per text. ibi in emente domum Decurionis in l. 2. C. de præd. & alijs reb. nauic. lib. xj. & dicit Fritia de subfeud. lib. 2. in d. cap. quis dic. subfeud. nu. 12. hoc substineri potest, * nisi Imperator, vel Rex, aut alius, qui concedendi nobilitatem, facultatem habet aliquod feudum regale, vel alia nobilia aliquo rustico, vel ignobili, quem scit ipse esse talem, illi eo ipso nobilitatem concedere videtur. arg. not. in l. quidam consulebant, ff. de re iudic. quod si alius cui id ius non sit, ea feuda concesserit nisi à Rege, vel ab habente facultatem nobilitandi, talis concessio confirmata non sit; alioquin nullus erit rusticus, aut ignobilis locuplex, qui non à quocumque feudo nobili habere nobilitatem sibi acquireret, feudum tale emendo, multo plus quam valeret, si iusto pretio habere non posset, tamen & si * nobilitas pretio comparari non possit. vt dicit Euripid. apud Stobeum ser. 85. Hæc sola pecunijs comparari

rari non potest. Sed videmus seruari contrarium, nam rusticus, & ignobilis potest emere feuda nobilia, dignitates, & iurisdictiones, & varijs titulis Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, & Baronie decorantur; vt in dies videtur, & hoc fieri in Gallia, dicit Bald. in cap. 1. §. ex eadem lege, cap. 1. vers. & est notatu, per eum text. de lege Corrad. quem sequitur ibi Iacob. Aluarot. col. 2. vers. nota ab extra, Cardin. Alexandr. ibidem nu. 2. vers. est notandum, Panorm. conf. 3. Nitar in præsentis, in 22. q. lib. 2. Tiraquell. de nobilit. cap. 7. num. 14. immò, & rustici, siue ignobiles possunt in feudare, dummodo habeant liberam bonorum administrationem, idem Bald. post Iacob. de Rauenn. dicit in cap. 1. §. Marchio col. ult. vers. fed hodie, de his, qui feud. dare poss. per text. in cap. 1. §. noui, per quos fiat inuestit. sequitur Iacob. Aluarot. & Cardin. Alexandr. in d. §. Marchio, quem legunt cū principio dicti tituli, vterque col. 2. vers. nota, quod secundum ista iura, & Iacobin. de Sancto Georg. in suo tract. de feud. vers. in feudum col. 4. in 8. decisio. feudorum, vers. dicit enim, & Innoc. in cap. verum, de foro compet. statim post princip. dixit, quilibet Dominus quantumcumque vilis, & rusticus habet iurisdictionem super rebus feudalibus, & diximus supra in Parte 4. Dilucidatione 19. & si Pet. Iacob. in tit. de actio. in rem pro re feudali, col. 2. vers. actionem Dominus, quod si rusticus vendit feudum rustico, non tenetur Dominus inuestire illum, & sequitur Guid. Pap. decis. 415. ego emi col. 2. vbi tamen dicit aliud seruari in Delphinatu, vt etiam seruetur in Gallia, Tiraquell. vbi supra num. 16. similiter contrarium seruetur in hoc Neapolitano Regno vbi rustici ignobiles feuda emunt, & à Rege assentitur, immo dignitates iam dictæ similibus personis cõferuntur, vt est notum, & sic etiam rusticus, & ignobilis de feudo nobili cum vassallis, & si cum dignitate à Rege, vel ab alio cum Regio Assensu inuestitus, efficitur nobilis, & nobilitas, & dignitas concessa censetur, quæ in eo perdurant, quantum tale feudum in eo permanet, vt supra dictum est.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio I I.

T H E M A.

Vassallus feudatarius tenetur Regi

ad sex, quæ in suæ fidelitatis iuramento continentur videlicet incolume, tutum, honestum, vtile, facile, & possibile, quæ obseruare debet.

S U M M A R I U M.

- 1 **I**uramentum fidelitatis vassalli sex continet.
- 2 Vassallus tenetur ad ea, quæ sunt de forma fidelitatis.
- 3 Incolume, nè sit in damnum Domino suo, nec per se, nec per alium.
- 4 Tutum nè sit in damno in secreto suo, vel de monitionibus.
- 5 Honestum quod non sit in damnum de iustitia, vel de alijs causis.
- 6 Utile, quia vassallus debet esse utilis, & nõ in damno de bonis Domini.
- 7 Vassallus debet indicare quemcumq; malefactorem Domini cõtra regulam, quod nullus malefactorem indicet.
- 8 Facile, nè bonum faciat difficile.
- 9 Possibile, non faciat impossibile.
- 10 Vassallus tenetur pro Domino facere bonum.

- 1 **I**N iuramento & fidelitatis per vassallum Domino præstando prædicta sex continentur, quæ Domino suo vassallus præstare, & obseruare tenetur, & debet, idest incolume, tutum, honestum, vtile, facile, & possibile, vt in cap. 1. de form. fidelit. & in cap. 1. de noua & form. fidel. & in cap. de forma 21. q. 5. & quod sit obligatus ad ea, quæ sunt de forma fidelitatis, dicit Alex. conf. 79. col. 1. lib. 1. Afflict. decis. 265. num. 39.
- 2 Incolume, & nè sit in damno Domino suo de corpore suo, nec per alium, immo curare, & facere posuum possibile, vt diu, eum, filium suum, aut fratrem non offendat, vt hoc ostenditur per Iser. in cap. 1. de form. fidelit. nec accuset Dominum nisi suam, vel suorum prosequatur iniuriam. Item, quod testimonium in causa criminali cõtra Dominum non dicat, vel quod non sit in consilio, vel in facto, vt Dominus vitam, vel membrum amittat, vel in personam recipiat læsionem iniuriam, vel contumeliam, vel honorem amittit, quem habet, dicit tex. in d. cap. 1. de noua form. fidelit. & Afflict. in d. decis. 40. & 41.
- 3 Tutum, & expnitur nè sit ei in damno in secreto suo, vel de monitionibus suis per quas potest esse tutus, dicit text. in d. cap. 1. de form.

- de form. fidelit., & quod non reuelabit secretum Domini, in damnum cum reuelare secreta hostibus, vel dando signū, vel nuntium, aut literas mittat, crimen læsæ Maiestatis committit, vt in l. 1. 2. & 3. ff. ad l. Iul. Maiest. secundum Ifern. vbi supra, & Aff. in d. decis. 265. num. 42.
- 5 Honestum, & quod non sit in damnum de iustitia, vel de alijs causis, quæ ad honestatem eius pertinere videtur, vt in eodem cap. 1. de form. fidelit. & est text. in cap. qui Domino, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. & quod seruet honestatem circa vxorem, filiam, nurum, & nouercam Domini, & alias personas, de quibus in cap. 1. §. item si fidelis, ouib. mod. feud. amitt.
- 6 Vtile, & quia vassallus debet esse vtilis, & non in damno de possessionibus, & bonis Domini, vel in alijs negotijs: puta volebat Dominus facere matrimoniū, vassallus non debet seminare zizanas, vt in negotiū vtile Domini non concludatur. vt ibidem per Ifern. vt quod non consentiat, si aliquod malum paratur contra Dominum, immo obuiabit, & auxilium præstabit, vt latius declarat Alexand. d. conf. 79. & sciens aliquid contra Dominum, & eius bona machinari, tenetur Domino suo reuelare, vt notatur in cap. 1. §. item si à morte, de alien. feud. partem. bene facit text. in l. vtrum, & ibi Bart. de parricid. & dicit Ifern. in d. cap. 1. §. præterea, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. & quod
- 7 & vassallus debet indicare quamcumque offensionem Domini contra regulam, quæ dicit, quod nullus teneatur indicare malefactorem, vt habetur in l. incivile, C. de furt. Afflict. d. decis. 265. num. 44.
- 8 Facile, & nè id bonum, quod Dominus suus facere poterat, faciat ei difficile.
- 9 Possibile, & nè id, quod possibile erat, faciat impossibile, vt dicunt verba text. in d. cap. 1. de form. fidelit. & & vassallus non solum tenetur abstinere à malo, sed etiam tenetur pro Domino facere bonum, vt habetur in cap. 1. de form. fidelit.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio III.

T H E M A .

Vassallus vltra prædicta sex tenetur ad multa alia Domino suo, de quibus infra.

- 1 Vassallus aduocare, vel procurare in aliqua lite contra Dominum non potest.
- 2 Iudicium certamen iudiciale est.
- 3 Vassallus tenetur moderatè adiuuare Dominum captum ab inimicis, vel faciente filium, vel patrem militem.
- 4 Vassallus debet cauere à prodicione Domini, & contra fratrem Domini sui.
- 5 Proditoriè occidi dicitur quando sine diffidatione occiditur.
- 6 Proditor est, qui se fingit amicum, & facit uti inimicus.
- 7 Vassallus feudum sine assensu Domini nõ alienat, & alienans, renouare potest.
- 8 Vassallus tenetur Domino suo iustitiam facere, & sic Dominus vassallo.
- 9 Vassallus Dominum suum mouentem bellum iustum, vel contra ipsum illicitè motum tenetur adiuuare.
- 10 Vassallus tenetur adiuuare Regem in bello etiam extra territorium, quia vbi Rex ibi territorium.
- 11 Vassallus tenetur omni seruare honestatem, & pudicitiam contra vxorem, filiam, & nurum.
- 12 Vassallus debet se abstinere ab omni malo, & ab iniuria contra Dominum.
- 13 Vassallus est obligatus Domino ire pro seruitijs Curie sumptibus Domini, non pro particularibus, & mercantijs, exceptis perangarijs.
- 14 Vassalli angarij, & perangarij si recedunt, tenentur redire in loca Domini ad habitandum.
- 15 Vassallus Terre demanialis Regis si vadit ad habitandum in Terra Baronis, Baro tenetur redere sub pœna.
- 16 Vassallus tenetur Domino suo secretum consilium non manifestare.
- 17 Secretum dicitur etiam, quod quinque homines sciunt.
- 18 Vassallus potest ei imponere defensam ex parte Regis, si Dominus ex facit violentiam, & agere criminaliter, & potest testificare contra Dominum.
- 19 Vassallus tenetur capere malefactorem, & dare Dauiuo, alias dicitur infidelis.
- 20 Vassallus abstinere debet, nè malè loquatur contra Dominum suum.
- 21 Regis factis non licet disputare.
- 22 Vassalli Regij, & Baronum sunt subiecti Regi, & tenentur adiuuare Regem etiam contra eorum Baronem.
- 23 Vassallus habens Castrū dirutū in Regno, recedificare nõ potest sine Regis licentia.

- 34 Feudatarius à Domino requisitus tenetur Dominum fideiubere alias de feudo, quod ab eo tenet, potest priuare.
- 35 Feudatarius tenetur bene tractare res feudales quas tenet à Domino, alias Dominus potest eum priuare.
- 36 Dominus male tractans vassallos, potest eis priuari.
- 37 Dominus male tractans suum vassallum atrociter de carcere, superior Dominus potest à sua iurisdictione eximere etiam ex officio.
- 38 Seruitia moderata exhibere tenentur subditi Dominis suis.
- 39 Feudatarius tenetur Domino interpellati eum, vt demonstrat bona feudalia, pro quibus seruitium prestat.
- 30 Titulum sua possessionis nemo tenetur ostendere nisi in feudalibus.
- 31 Vassallus interrogatus à Domino, semper veritatem dicere debet.
- 32 Feudatarius volens succedere feudo paterno, vel alio tenetur petere inuestituram, & iurare fidelitatem, alias cadit à iure suo.
- 33 Pœna amissionis iurium non petentis inuestituram, non seruantur in hoc Neapolitano Regno, sed componuntur.
- 34 Feudatarius volens iuramentum fidelitatis à suis vassallis, tenetur expedire litteras Regias affecurationis vassallorum.
- 35 Feudatarius tenetur Domino suo obedire, & ter citatus contumaciter faciendo priuari potest.
- 36 Vassalli non sint delicati Domino suo, sed eius deuoti, quia potioribus nostris pares esse nõ possimus, & non faciant guerram in Regno.
- 37 Feudatarij in eorum territorio possunt arma prohibita asportare.
- 38 Barones, & feudatarij Regni non debent impedire eorum vassallos volentes venire ad Curiam Regis.
- 39 Feudatarius tenetur filium suum contra Dominum delinquentem ad presentiam Domini adducere.
- 40 Feudatarius tenetur honorificè recipere litteras Domini sui, & nõ paraspendere, alias feudo priuari potest.
- 41 Feudatarius in causa pertinente ad seculare forum, alium feudatarium ad forum seculare conuenire debet.
- 42 Ecclesiasticam personam, qui trahit in vetito examine scienter punitur.
- 43 Feudatarius, & vtilis Dominus tenetur obseruare omnia, quæ sunt de natura feudii.
- 44 Inuestitura vim contractus offendit.
- 45 Natura feudi est genus inuestitura est species.
- 46 Feudatarius tenetur associare Regè, quando coronam assumere vult.
- 47 Feudatarius ops, & sermone tenetur tractare Dominum, vt Dominum cumque in necessitate subuenire.
- 48 Feudatarius, siue vassallus tenetur pati repressalias pro debito Domini sui, & capi homines liberi, in quibus Dominus habet ius.
- 49 Domino negligente iustitiam facere subditis, bellum ei induci potest.
- 50 Feudatarius, siue vassallus tenetur Domino suo prestare viam super prædijs suis, si Domino expedit.
- 51 Feudatarij, & vassalli tenentur Domino Regi soluere tractas, antiquas gabellas, & omnia regalia consueta.
- 52 Feudatarius, siue vassallus tenetur Domino Regi dare hospitium pro familia Regis.
- 53 Feudatarius, siue vassallus tenetur Domino ex delicto, vel ex contractu, vel quasi dummodo conuincatur de culpa.
- 54 Feudi amissionis cause 80. enumerantur per Afflic. & per alios.
- 55 Feudatarius Dominum suum trãseuntem per eius feudũ tenetur hospitare, & ipsi victualia pro pretio exhibere.
- 1 **P**Rimo, * feudatarius, siue vassallus aduocare, vel procurare in aliqua lite contra Dominum suum non potest, quia tenetur ipsum defendere, & adiuuare in prælio campestri, vt in text. cap. 1. in præc. quib. mod. feud. amitt. ita tenetur adiuuare in prælio iudiciali, cum ¶ iudicium certamen iudiciale dicatur, l. Aduocatos, C. de Aduocat. diuer. Iudic. cum simil. relatis per Ifern. in d. cap. 1. & Afflic. in d. decif. 265. nu. 46.
- 2 Secundo, quando * ab inimicis est captus persona Domini, & pro faciente filio, vel fratre milite, tenetur moderatè vassallus eum fauere, vt in Constit. Regni Comitibus; & in cap. Papæ Honorij, Afflic. in decif. 265. num. 54. & seq.
- 3 Tertio, feudatarius, * siue vassallus debet cauere à prodicione non solum contra Dominum, sed contra fratrem Domini sui, vt in cap. 1. qui frat. dom. sui interfecerit, & etiam à subditis partialibus Regis Bald. in cap. 1. §. opizon, de pace Constant. bene facit l. quisquis, C. ad leg. Iul. Maiest. & dicitur proditoriè occidere, quando sine diffidatione occidit secundum Ifern. vbi supra, & habetur in cap. 1. de homicid. in 6. & in meo conf. 102. latè dixi, proditor quis dicatur, quid

- 6 Quid sit proditio, & quæ signa prodicionis sint num. 16. 17. & 18. vt quando fingo me amicum, & trado te, vt inimicum, & sic ostendo in animo, aliud in corde, vt per Bart. in extranag. ad reprimendum, & latè Luc. de Penna in l. fin. C. de delator. lib. 10. & ex alijs Afflic. in d. decis. 265. num. 63. & seq.
- 7 Quarto, feudatarius ⁊ quando vult feudum alienare tenetur super alienatione assensum petere, alias videtur Dominum contendere, eique iniuriam facere, & de iure feudorum debebat perdere feudum; sed in Regno non amittit, quia ipse alienans reuocat per Constit. Regni vt. de successione, & per Afflic. in d. decis. 265. num. 62.
- 8 Quinto, vassallus ⁊ tenetur Domino suo facere iustitiam, cap. 1. §. item quod Domino suo, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. & in cap. 1. de noua form. fidel. sic etiam è contra Dominus tenetur vassallo suo facere iustitiam, & eum contra ius non grauare, nec quid iniuste vexare, vt in Constit. Præsentis, de homicid. & Afflic. in decis. 265. num. 76. & diuimus supra in Dilucid. de debitis per Dominum vassallo.
- 6 Sexto, si Dominus ⁊ Rex mouet bellum iustum cõtra alium, vel si mouetur sibi bellum illicitè tenetur vassallus Dominum suum adiuuare, eique auxilium præbere, vt in cap. 1. in princ. quib. mod. feud. amitt. esset enim vitium ingratitudinis, si vassallus non defendat Dominum, à quo beneficium habuit, vt in cap. de forma 22. q. fin. sic etiam de iure communi reuocatur donatio propter ingratitudinem, l. 1. & fin. C. de reuoc. donat. propter ingratitudinẽ, l. 1. & fin. C. de reuoc. donat. & si est dubium an bellum sit iniustum, standum est quantum ad executionem vassalli præstantis opem verbo Principis 23. q. 1. cap. quid culpatur, vt bene cõcludit Ifern. in d. cap. 1. in princ. quib. mod. feud. amitt. & in cap. 1. hic finitur lex Corradi, de quo per Doctores in l. sicut, de iure iur. & cap. cũ olim 1. de restit. spoliat. & etiã
- 10 si contra Regem ⁊ bellum extra territorium mouetur, vassallus tenetur iuuare, quia vbi Rex ibi territorium, vt per Ifern. & Bald. in d. cap. 1. quib. mod. feud. amitt. Iacob. Butric. in l. cunctos populos, C. de summa Trinit. & fide cathol. Afflic. d. decis. 265. nu. 50.
- 11 Septimo, obligatus est ⁊ feudatarius, vel vassallus Domino suo ad seruandam honestatem circa pudicitiam vxoris, filiorum, nurus, neptem, sororum, & matris, & etiam concubinz Domini, vt probatur in §. item si fidelis, quib. mod. feud. amitt. vbi quæruntur plures quæstiones super hoc videlicet: quid si vassallus nõ tenuit honorem vxoris Domini, quæ transiit ad secunda vota; quid si vxor Domini esset inhonestissima, & quid si ignoranter concubuit cum vxore, vel filia Domini, de quibus per Ifern. ibi, & Afflic. d. decis. 265. num. 58.
- 12 Octauo, vassallus ⁊ tenetur abstinere se ab iniuria, & ab omni malo contra Dominum suum, cap. 1. §. similiter, quib. mod. feud. amitt. vnde debet abstinere, non offendere Dominum suum in persona, vel in bonis, & si læderet tam in persona, vel in bonis faceret contra iuramentum fidelitatis, vt dicit Iacob. de Bellouif. in d. §. similiter, & Ifern. ibi, & in cap. 1. §. porro, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. Afflic. d. decis. 265. num. 59.
- 13 Nono, vassallus ⁊ est obligatus Domino, quia tenetur quando opus est ire pro seruitijs Regiæ Curie, vbi vult Curia, non autem pro seruitijs priuatis, puta pro mercantia, vel alio priuato comodo, vt est tex. in Constit. Regni Sicu. nostra, & Bald. in l. fin. in princ. C. de bon. quæ liber. & per Regiam Pragmat. 1. de salarijs eorum, qui mittuntur, est stabilitum salarium eis, qui pro Regis, vel Baronibus seruitijs mittuntur; etiam si cum eorum animalibus, & curribus
- 14 nisi essent ⁊ vassalli angarij, & perangarij, de quibus loquitur Constit. Regni Si contingit, & Constit. prolequentes, qui angarij, & perangarij vassalli si recedunt à teudo, possunt Domini compellere eos, vt reuertantur ad habitandum, argum. l. omnes, C. de agric. & censit. lib. 1. 1. secundum Bald. in prælud. feud. col. 8. Luc. de Penna in d. l. omnes, & in d. l. 1. C. de col. Palest. lib. 10. & est Capit. Honorij Papæ quod incip. Ad nouas communatias Ifern. in cap. 1. in ver. perangarias, quæ sint regal. Afflic. in d. decis. 265. num. 75.
- 15 Decimo, vassallus ⁊ Terræ Demanialis Regis si vadit ad habitandum in Terra Baronis, tenetur redire ad habitandum ad Terram Demanialem Regis, & Barones tenentur illos dimittere sub pœna vnius libræ auri, vt in Constit. Regni Quisquis de burgenfibus, & è contra si vassallus Baronis accesserit ad Terram Demanialem, vel alterius Baronis tenetur redire, vt dicitur in dicta Constit. & tales vassalli debent persistere, vt dicit Constit. Regni Personas, quia Rex solet concedere Terras Baronibus, & nobilibus personis cum vassallis, & sic cum hac conditione, quod vassalli non recedant ab eorum Terra, & sunt si nõ exprimatur, videtur expressa, nisi aliud cõtat, dicit Ifern. in d. Constit. Quisquis, & ex alijs Afflic. d. decis. 265. num. 8.
- 16 Vndecimo, feudatarius, ⁊ vel vassallus tenetur

- tenetur Domino suo tenere secretum consilium, & occultum, & non manifestare sub pœna amissionis feudi, per text. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. & notavit hęc Bald. in cap. 1. §. credentia, de pace Constant. nec potest vassallus se excusare reuelādo, quod alij hęc sciebant, quia † secretum etiam dicitur, quod quinque homines sciunt, vt in cap. vetitus, §. è contrario, de pœn. dist. 1. Afflic. in d. decif. 265. num. 84.
- 18 Duodecimo, vassallus, vel feudatarius est obligatus in hoc, quod nō potest imponere defensam ex parte Regis, si ei Dominus facit aliquam violentiā, vt eius virtute possit agere criminaliter contra Dominum suum, iuxta Constitutionem Regni Iuris gentium secundum Ifern. ibi, & pro hoc facit text. in cap. 1. §. sed qui debito, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. ibi, vassallus non potest accusare Dominum suum criminaliter, nec etiam contra eum potest dicere testimonium, vt ibidem per Ifern. & Bald. in cap. 1. §. similiter de consuet. recti Afflic. d. decif. 265. num. 86.
- 19 Decimotertio, vassallus † tenetur Domino capere malefactores, & bannitos, & ad Curiam ducere alias, diceretur infidelis, & magis si ipsos receptauerit, vt dicitur in Longobarda in l. Iudices, de feudis, & beneficijs, & in l. qui tutamen, & de hoc habetur in cap. 1. §. receptatores, de pace iuram. firm. & notat Ifern. in Constit. Regni Receptans de pateranorum receptatoribus, & in Constitut. Si damna clandestina, & habetur in cap. Regni Nuper apud Tranum, & in alio cap. Regni Dudum, & per Afflic. d. decif. 265. num. 83.
- 20 Decimoquarto, vassallus † abstinere tenetur, nè malè loquatur contra Dominum suum, & eius linguam in hoc comprimere, vt dicit Iacob. de Ardiz. in sua summa feud. quib. mod. feud. amitt. per multa iura, quæ ipse allegat, idem dicit Cato. *Virtutem primā esse puto cōpescere linguā.*
- 21 Nam de † factis Regis nō licet disputare, vt notatur in Constit. Regni Disputare per Iser. & olim erant cōstituti certi Officiales, qui corripiebant eos, qui male loquebantur de Principe, vt est glos. singularis in rubr. C. de Præposit. Luber. lib. 1. §. licet rex. in l. si quis Imperatori male dixerit, dicat, quod in hoc multum vertitur Iudicis arbitrium, aa leuitate, vel infania, & secundum qualitatem personarum dicta pensantur, secundum Bald. in cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. & notat Angel. in l. famosi, ff. ad l. Iul. Maiest. & ad hoc facit, quod refert Archiepisc. Florentin. in 1. par. suæ historiæ tit. 6. cap. 21.
- §. 3. quod Agrippa, qui affectabat Imperium pro Caio nepote Imperatoris Tiberij dixerit: Vtinam viderem mortem Imperatoris senis videlicet Tyberij, & Caium Dominum totius Orbis accusatus de hoc crimine Maiestatis, quia orauerat pro morte Imperatoris, & carceratus per sex menses, vsque ad mortem Tyberij, & succedente Caio in Imperio, eum liberavit, refert Afflic. in d. decif. 265. num. 62.
- 22 Decimoquinto, nè dum † vassalli Demaniales sunt subiecti Regi, sed etiam principaliter omnes vassalli Baronū, sunt subiecti Domino Regi. In tantum quod vassalli Baronum principaliter tenentur adiuuare Regem, etiam contra Baronem Dominum suum, & non adiuuare Baronem contra Regem, sed bene contra alium Baronem adiuuare, vt in Spec. de feud. §. quoniam, vers. vassallus vassalli, & notat Ifern. in cap. Imperialem, §. præterea inter duos, & glos. in Constit. Regni Probationum defectum, Afflic. in d. decif. 265. num. 107.
- 23 Decimosexto, feudatarius, † siue vassallus habens Castrum dirutum in Regno, illud reedificare, nec de nouo facere potest sine Regis licentia, vt in Constit. Regni Castra, Afflic. in d. decif. 265. num. 7.
- 24 Decimoseptimo, feudatarius † requisitus à Domino, tenetur esse fideiussor pro eo, & si non fideiusserit, potest Dominus eum de feudo priuare, & è contra Dominus tenetur fideiubere vassallum pro causa criminali, præterquam de crimine, quod ad Regiam Maiestatem pertinet, perit ius vassallagij, quod habebat in eum, vt ex text. in cap. Regni si vassallus, de fideiussione Dominorum à vassallis, Afflic. in d. decif. 265. num. 71.
- 25 Decimo octauo, feudatarius † tenetur bene tractare res feudales quas tenet à Domino; nam si malè versatur in feudo, puta male tractādo vassallos, poterit eum priuare, arg. cap. ad Apostolicā, de re iudic. lib. 6. l. 3. C. locati. Item si destrueret, vel dissiparet bona feudalia, secundum Io. Andr. in d. cap. ad Apostolicā, & Bald. in l. eleganter in fin. de pign. actio. Luc. de Penna in l. fundi, C. de locat. præd. ciuil. lib. 1. §. si † Dominus male tractat vassallos, potest feudo priuari, Bald. in cap. 1. §. prædici latrones, pace tenenda, quia male vtitur substantia Domini, argum. l. si cum dotem, ff. solut. matrim. arg. etiam legis Imperator, ff. ad Trebell. & cap. fin. de accusat. refert, & sequitur Aluarot. in §. quicumque, de pace tenend. & etiam si vassallus malè tractatur à Domino suo plus solito, non per hoc ipse potest male tractare eius subditos, ex Floriano in

- no in l. si filia nupta in princ. ff. famil. ercisc. Soccin. conf. 272. incip. Non prosequendo ordinem &c. num. 9. Gramat. addens ad decif. Afflic. 265. in vers. potest eum priuare,
- 27 & si † Dominus grauaret suum vassallum atrociter in carcere, vel alias Dominus superior potest ipsum totaliter à sua iurisdictione, & subiectione eximere, & hoc faciet ex officio, etiam quod talis oppressus non conqueratur, ita Io. Fab. in §. fin. instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. & sequitur Guid. Pap. in dcc. 62. incip. si quis Baro, quia ille, qui abutitur dominio suo, se facit eo indignum, Bald. in d. cap. 1. per l. 2. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. inde dicimus, quod vassallus non potest incidere arbores fructiferos, vt dicit Bart. in l. in fraudem, §. fin. ff. de iure fisci, Afflic. d. decif. 265. nu. 73. sed aduerte, quia loquitur de Papa vbi supra, si Dominus atrociter tractat, & quo ad hoc
- 28 † moderata seruitia videtur permessa Dominis in suis subditis, argum. cap. 1. q. 1. Ang. Aret. in §. in potestate col. 3. vers. in ea glos. ibi instit. qui sunt sui, vel alien. iur. faciunt ibidem notata per Christoph. Port. col. 2. in addit. adde, quod hodie, & ibi Ias. in addit. incip. nota etiam, & ex alijs Gram. in d. add. ad decif. Afflic.
- 29 Decimonono, feudatarius † tenetur Domino interpellanti eum, vt demonstrat bona feudalia, & quibus præstant seruitium dicere, & demonstrare, vt in cap. 1. §. cum autem, de controuers. inuestit. Ifern. in cap. 1. de controuers. feud. inter masc. & fem. Luc. de Penna in l. 2. C. de fund. limotr. Bald. post Iacob. de Bellouif. in cap. vassallus si feudus, si de feud. fuer. contr. & per Pileum conf. 19. fol. 86. nam licet alias † nemo teneatur ostendere titulum suæ possessionis, vt in l. cogi, cum concord. tamen fallit in feudibus, si Dominus hoc requirit, & ille, qui est requisitus, fatetur esse vassallum eius, secundum Ardizz. in d. cap. si vassallus, §. quod si Dominus, per l. quicumque, C. de fund. limotr. & bene in Logobard. firmat hoc Bald. in l. 2. quom. & quand. Iud. de quo latè per Ifern. in Constit. Regni Cum violentia &c. si de feud. fuer. controuers. inter dom. & agnat. & per Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de feud. §. quoniam in princ. & Bart. in l. 1. de conduct. & proc. lib. 12. bene ad hoc facit tex. in cap. 1. §. si aliquis, de controuers. inuestit. & in dict. cap. si vassallus feudum, si de feud.
- 31 fuer. controuers. vbi † interrogatus à Domino de feudo, semper debet dicere veritatem, & abstinere se ab omni mendacio, idem dixit Ant. de Butr. & Imol. in cap. ceterum, de iudic. Affl. in d. dec. 265. nu. 87. & 88.
- 32 Vigesimo, feudatarius † volens succedere feudo paterno, vel materno, aut fraterno, vel suo patruo, tenetur petere inuestituram, & confirmationem à Domino feudi, & ei soluere releuium, iuxta notata per Ifern. in cap. 1. §. sed res, per quos fiat inuestit. & est text. in cap. 1. quo temp. mil. vbi concordantes, & facere iuramentum fidelitatis, secundum ordinationem Regiam in cap. Regni incip. In nomine Dei Æterni die 8. mensis Maij, alias cadit ab omni iure, quod habet in feudalibus, & super hoc sufficit quædam simplex declaratio, quæ non citatis his, qui prætendunt ius habere fieri, licet dicat
- 33 Ifern. in cap. 1. quo temp. mil. † quod in Regno isto consueuerunt remitti istæ pœnæ, dummodo non ex contemptu, non petierunt infra tempus, quia Rex munificus non debet angustare vassallos iuris ignares per angustiam temporis, qui dicitur se defendere ex circumuentione, qui defendit se ex tempore, vt in auth. de his, qui ingre. ad appell. §. volumus solet ergo Curia, pro istis culpis v3. pro seruitio non præstito in tempore requisitionis pro releuio non soluto, & non petita inuestitura infra annu, & diem de benignitate non priuare vassallos bonis feudalibus, sed eos admittere ad compositionem, vt patet in declarationibus Regis Roberti, quarum vna incipit: Significamus vobis Marino de Diano, alia incipit: Supplicat Petr. de Stella cart. 35. dicit Afflic. in d. decif. 265. num. 90. & seq.
- 34 Vigesimo primo, feudatarius † volens habere iuramentum fidelitatis à suis vassallis tenetur obtinere literas regias pro assecurandis vassallis, & si autoritate propria iuramentum fidelitatis à vassallis exigit, debet perdere feudum, vt in Constit. Regni incip. Comite, vel Barone, de success. nobilium feud. & dicit Ifern. in cap. si minor, si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. & Afflic. d. decif. 265. num. 92.
- 35 Vigesimo secundo, feudatarius † tenetur Domino suo ad obedientiam, nam si tribus vicibus citatus à Domino sit cõtumax, Dominus potest eum possessione feudi priuare, quam per purgationem cõtumaciæ infra annum comparando recuperabit. dicit tex. in cap. 1. de milit. vassall. qui contum. est, vt in Constit. Regni Edictorū, & ibi dicit Ifern. quod Dominus potest citare vassallum, vt præstet seruitium pro feudo sub pœna priuationis feudi, & idè in Const. Si vassallus, de fide à vassallo, debet ergo feudatarius esse obediens, humilis, & fidelis Domino suo, vt notat Ifern. in cap. 1. col. 10. ex quib. caus. feud. amit. & hoc intelligitur cum

- 86 **grato salis, scilicet vt ⁊ vassallus nō sit nimis delicatus erga Dominum suum, secundum Bald. in l. seruos, C. de pignorat. actio. & Ifern. in proximo allegato cap. 1. §. 1. & debent esse deuoti Domino suo, Bald. in c. 1. in vers. deuolutionis, de pace Constant. quia potentioribus nostris pares esse non possumus, vt per Ifern. vbi supra, & caueant vassalli Domini Regi nē faciant guerram in Regno, quia inciderēt in pœnam magnam, de qua in Constit. Regni Monomachiam, & per Ifern. in cap. 1. §. si quis homine, de pace tenendā, & ibi sunt concordantis. An**
- 87 **autem ⁊ Baronibus liceat portare arma offensibilia, quæ regulariter sunt prohibita portari, vt in l. 1. C. de gladiator. lib. 11. & in auth. armorum vsus, & in Const. Regni Intentionis nostræ, quod sic, quia Dominus est territorij, in quo iurisdictionem habet, & ex alijs firmat Io. Anton. de Nigr. comment. Capitulorum Regni in princ. incip. Illustr. Viceregi, num. 61. & seq.**
- 88 **Vigesimaltertio, ⁊ Barones, & feudatarij Regni tenentur, & permittere debent, & nō impedire aliquo modo directè, nec indirectè eorum vassallos volentes venire ad Curiam Regis pro querelis quas volunt facere Regi. Nam si hoc facerent, incidissent in pœnam legis Iulix mandatis per l. cuiusque in 3. respons. ff. ad leg. Iul. Maiest. secundum Luc. de Penna in l. 1. in fin. C. vt nemo ad suū patroc. lib. 11. Afflict. d. decis. 265. num. 97.**
- 89 **Vigesimoquarto, feudatarius ⁊ tenetur ducere filium suum delinquentem contra Dominum ad præsentiam Domini ad satisfaciendum delictū commissū erga Dominū, vel à se filium separare, alias debet perdere feudum, quod à Domino habet, per text. in d. l. imperialem, §. in super, & bene facit text. in l. qui cum vno, & in l. milites, ff. de re milit. Afflict. in d. decis. 265. num. 98.**
- 90 **Vigesimoquinto, feudatarius ⁊ tenetur honorificè recipere literas Domini sui, & non permittere, seu paruipendere, alias facit pro ista iniuria potest feudo priuari in Longobard. de feud. & in l. si liber homo, tria moleuit mos, quando recipiuntur literæ, ponuntur supra capud, ad reuerentiam, & honorem mittentis, Afflict. d. loco nu. 99.**
- 91 **Vigesimo sexto, feudatarius ⁊ alium feudatarium in causa, quæ pertinet ad sæculare forum, tenetur conuenire in foro sæculari coram Iudice competenti Regni, & si in foro ecclesiastico coram ecclesiastico facit conuenire, de causa prædicta punitur pœna priuationis bonorum omnium, vt in Const. Regni incip. Cum iustitia, de foro compet. sicut punitur, qui ⁊ trahit scienter per sonā**
- ecclesiasticam in vetito examine, vt in cap. si diligenti, de foro compet. sic etiam punitur pœna omnium Barones, qui sine privilegio Regis vsurpat merum, & mixtū imperium, vt in Constit. Regni Bamque ad decus, & in cap. Regis Roberti incip. Ad regale fastigium, Afflict. vbi supra nu. 100.
- 43 **Vigesimo septimo, feudatarius, ⁊ ⁊ vtilis Dominus tenetur obseruare omnia, quæ sunt de natura feudi, & omnia pacta apposta in inuestitura feudi, vt in cap. 1. §. ex eadē lege Corradi, & notatur in l. imperialem, §. illud, qui nihil tam naturale est, quam pacta seruare, l. 1. ff. de pact. cum concord. ideo dicit Bald. in prælud. feud. cart. vlt. in**
- 44 **1. col. quod semper ⁊ ad tenorem inuestituræ recurrendum est, quia vim contractus ostendit, vt in cap. 1. de duob. fratr. à capit. inuestit. & in cap. si cui, de extraord. ca. al. compil. & idem dicit Bal. in conf. incip. Sanctissima, & Illustrissima D. Regina, & tanta est vis inuestituræ, quod Bald. in conf. 70.**
- 45 **lib. 1. quod ⁊ potius inspicitur tenor inuestituræ, quam natura feudi. Nam natura feudi est genus, & inuestitura est species, quæ derogat generi, & ideo tenor inuestituræ derogat omni naturæ feudorum, secundum Bald. in cap. 1. de duob. fratrib. à capit. inuestit. Afflict. vbi supra nu. 102.**
- 46 **Vigesimo octauo, quando ⁊ Rex vult accipere Coronā Regni, siue à Summo Pontifice, siue in Regno, feudatarius requisitus tenetur eum honorificè associare, vel dare ad electionem Regis alium equè idoneum, vt habetur in cap. 1. §. fin. de pace iuram. firmanda.**
- 47 **Vigesimo nono, feudatarius ⁊ ope, & sermone tenetur tractare Dominum, vt Dominum dicit Bal. in l. 2. in fin. C. de oper. libert. & ideo si Dominus venerit in necessitate aliqua, tenetur vassallus ei subuenire. Bald. in l. 1. in fin. eodem, & notatur in cap. 1. §. similiter, de cap. Corrad. & à vassallis est alendus, secundum Dyn. & Bart. in l. alimenta, de liber. agnoscend. & pro hoc facit, quod dicit Specul. in tit. qui fil. sint legit. ver. sed numquid, & Alex. conf. 35, lib. 2. quod pro necessaria causa Dominus potest vendicare res proprias vassallorum, Afflict. d. decis. 265. num. 105.**
- 48 **Trigesimo, feudatarius, ⁊ siue vassallus tenetur pati represalias pro debito Domini sui, vt per DD. in cap. 1. §. similiter, de capit. Corrad. & plenè de hoc per Bart. in suo tract. de represal. cap. 1. nu. 7. vbi dicit: nam vbi alia remedia cessant contra debitorem possunt capi homines liberi, in quibus debitor ius habebat, casus est in l. pro hærede, ff. de**

ff. de acquir. hæred. §. quid tantum, & ibi notat glos. magna, sed Ciuitas, vel Dominus debitor iustitiæ eam postulanti facere negligens, vel recusans homines subditi illi Domino, vel populo capi possunt. Præterea propter Delictum Domini negligentes facere iustitiam, potest indisci bellum contra totam terrâ, & omnes gentes subditas sibi, in auth. si vero Dominus temporalis, de hærer. & alia per Bart. d. num. 7. & alia ponit Vrfill. addens ad d. decis. Affl. 265. nu. 110.

30 Trigesimoprimo, feudatarius, † siue vassallus tenetur Domino suo præstare viam super prædijs suis si Domino expedit, dixit Iser. in cap. 1. in §. si quis de manso. vbi Afflict. in 3. notab. de controuers. inuestit. l. qui sepulchrum, ff. de relig. & sumpt. funer. quæ lex habet locum nō solum ratione religionis, sed etiã publicæ vtilitatis, vt dixit Iser. in cap. 1. §. similiter col. 3. de capit. qui cur. vend. & Luc. de Penna in L. 2. C. de bon. vacant. lib. 10. Egid. in l. binas, C. de seruit. vrb. prædior. & glos. 12. q. 2. cap. religiosam, Specul. in tit. de empt. & vendit. §. 1. vers. ad euidentiã, & iam vidimus de facto, quando Rex venit Neap. & expedit habere bonam viã per funda priuata, eius iussu adimplantur viæ, vt Rex transeat, dicit Afflict. in d. decis. 265. num. 108. qui num. 109. dicit, an si vassallus præstat viam inimico Domini, debeat perdere feudum, remittit se ad Cuman. in cons. 161. per totum, vbi multa ad propositum habentur.

31 Trigesimosecundo, feudatarius † vassalli tenetur Domino Regi soluere tractas antiquas, gabellas, & iura dohanz, & fundaci, & collectas debitas, & consuetas, & omnia alia iura regalia, & in cap. quæ sūt regal. & iuxta Ritus Regiæ Cameræ Sūmariz cōposita per Isern. dicit Afflict. in d. decis. 265. nu. 110. & bene facit cap. tributum 22. q. 8. pro quibus iuribus non soluendis vassallus non potest cedere bona, Bart. & Bald. post Cyn. in l. 1. in 3. q. C. de cess. bonor. & Salic. vers. sexto quæro, per DD. in §. fin. instit. de action. per Afflict. d. num. 110.

32 Trigesimotertio, feudatarius, † siue vassallus tenetur Domino Regi dare hospitia pro familia sua, vt in cap. Regis Caroli Primi de hospit. præstand. Bald. in l. obseruare in princ. ff. de offic. Procons. Isern. in cap. 1. vers. ex ordine, quæ sūt regal. Afflict. vbi supra num. 111.

33 Trigesimoquarto, feudatarius, † siue vassallus tenetur Domino suo ex delicto, vel ex contractu, vel quasi dummodo conuincatur de culpa, iuxta notata in cap. 1. de feud. sine culpa non amittendo.

34 Sunt enim 65. causæ per quas † feudatarius, siue vassallus debet perdere feudum, de quibus per Ardizz. in sua summa de feudis, & enumerauit Affl. in cap. 1. §. fin. quib. mod. feud. amitt. & causæ 80. enumerat cum suis ampliationibus in inuestit. feud. in vers. feuda amittuntur à fol. 43. vsque ad 73. & omnes concludunt vassallum oportet esse fidelem, alias amittere feudum, vt latè Cappyc. in inuestit. feud. vers. feudatiorum, fidelitas fol. 197.

35 Trigesimoquinto, feudatarius † Dominū suum transeuntem per eius feudum tenetur hospitare, & ipsi victualia præbere cogi, vt notat Io. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de feud. §. quoniam nu. 67. in fin. in vers. si quid, id quod Scrad. par. 6. nu. 125. Afflict. d. loco num. 112. Præposit. in d. §. similiter, de cap. Corrad. vbi Aluzrot. num. 6. Casfan. in consuet. Burgund. rub. 1. §. 4. in princ. num. 8. vers. secundo dicit, Scrad. par. 5. nu. 124. Rosental. cap. 8. conclus. 27. nu. 17. in addit. lit. N.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio I V.

T H E M A.

Vassallus pro fidelitate licet ad plura supra dicta teneatur, tamen ad tria reducuntur: ad reuerentiam, ad taciturnitatē, & ad vtilitatem Domini, & primo de reuerentia, quod vassallus sine venia Dominum suū in ius non vocat. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** eudum dicitur à fide, quod vassallus debet esse fidelis Domino, & consistit in reuerentia, taciturnitate, & vtilitate Domini.
- 2 Reuerentia etiã non requisita, & quod nullum debetur seruitium vassallus Domino exhibere semper debet.
- 3 Vassallus non vocat Dominum suum in iudicio sine venia.
- 4 Vassallus indistinctè tam de re feudali, quàm non sine venia suum Dominum in iudicio non vocat, nec attentata persona Domini an superiorem recognoscat.

- 5 *Vassallus secreta Domini pendere non potest, nisi ei sit utile.*
 6 *Vassallus tam in militia inermi, quam armata auxilium Domino suo præbere debet.*
 7 *Vassallus non auxiliat Dominum in militia iniusta, vel dubitatur quod sit iusta.*
 8 *Bellum dicitur iustum, quando ex iusta causa etiã consensu Imperatoris mouetur.*
 9 *Vassallus in bello iusto tenetur Dominum defendere, non ad offensam, vel si dubitatur esse iustum, auxiliabit.*
 10 *Vassallus tenetur auxiliare Dominum in bello etiam extra Regnum.*
 11 *Vassallus auxilians Dominum in bello iniusto, conueniri potest à parte læsa pro interesse.*

Diximus feudū dici à fide, & quod vassallus debet esse Domino fidelis, quæ fidelitas vassalli debita Domino ad tria referri potest: ad reuerentiam, ad taciturnitatem, & ad vtilitatem Domini. † Reuerentia enim à vassallo etiam non requisita, & etiam quod nullū seruitium debeatur, semper est exhibenda Domino, quo venit illa questio, † quod vassallus sine venia Dominum suum in ius vocare non possit, quod quod existimat glos. in cap. 1. in vers. reuerentia, de milit. vassall. qui contumax est, eamque secuti sunt ibidem Bald. num. 24. Aluarot. num. 8. Afflict. nu. 44. Præposit. & Ias. in prælud. num. 20. & communem dicit in l. si non fortem, §. libertus nu. 24. in glos. communiorem esse dicit ff. de condit. indeb. Alex. in l. generaliter num. 7. & ibi Zas. ff. de in ius voc. Zas. in §. penalis nu. 26. vers. quid autem de vassallo, instit. de action. Kircheu. in thesaur. commun. opin. lit. V. vers. vassallus potest Dominum, quæ eadem est recepta hodie vtrumque contraria ea de questione extent præiudicia Cameræ Imperialis, vti appareat ex traditis à Ioanne Ficardo in addit. ad Villalops lib. 5. nu. 8. vers. vassallus sine venia. Idque † indistinctè, siue iudicium intentetur, siue de ipsa re feudali, siue de re alia, quamuis hanc distinctionem admiserit Alciat. in l. 1. num. 3. in fin. C. de in ius voc. quam probat Misincer. in d. §. poenas num. 4. nec etiam attenda distinctione personæ Domini, an superiorem recognoscat, necnè quam probauit Mozz. de natur. nu. 59. Secundo, circa † taciturnitatem rei est expedita, quod vassallus secreta Domini sui pandere non possit, expressè dicit text. in cap. 1. de form. fidelit. in cap. 1. qual. iur. deb. fidel. & vtrouique omnes Scrib. ac glos. in cap. forma 32. q. fin. Capyc. in inuestit. feud.

cap. feud. amitt. §. 17. si vassallus, Afflict. decif. 265. nu. 41. Tiber. Decian. in tract. crim. lib. 7. c. 17. de communi testatur, secus si ad vtilitatem Dñi secretū reuelatū esset, Laudens. c. 1. nu. 5. & 8. quod vassal. iur. deb. cum licentia, & volūtate Domini, Detian. d. c. 17. Rosent. ex alijs c. 10. concl. 30. in glos. lit. A. Tertio, ad commodum, siue vtilitatem, quæ vassallus Domino præbere debet, consistere posse in pluribus. Primo in † auxilio, quod vassallus præstare tenetur Domino in militia armata, nè dum etiam Thogata, cap. 1. in princ. quib. mod. feud. amitt. esset enim vitiū ingratitudinis, si vassallus non defendit Dominum, à quo habet beneficium, siue feudū, cap. de forma 32. q. fin. Afflict. in decif. 265. num. 48. nisi † militia armata sit iustè suscepta, aut certè dubitatur num sit iustè suscepta. par. 7. num. 27. Borcolt. de feud. cap. 3. num. 45. nam si notoriè militia iniusta sit, vassallus auxilium Domino præstare non tenetur, cap. 1. vers. & si sciuerò, de noua form. fidelit. ibi: (si sciuerò te iustè aliquem offendere, meum tibi auxilium præstabo, Zas. d. par. 7. num. 28. Borcolt. d. loco cap. 7. num. 44. Menoch. conf. 281. num. 32. lib. 3. & † bellum iustum est quando ex iusta causa, & Imperatoris consensu fit, vt per DD. in l. 1. in princ. ibiq; Ripa num. 69. de acquir. possess. & ibi, de Imperatoris autoritate non constet, vt post Bal. & alios, respondit Aret. conf. 14. nu. 7. Menoch. conf. 5. nu. 241. & seq. sed aduerte, quod † vassallus tenetur in bello iusto Dominum defendere tantum, non ad offensionem, Vurm. pract. obseruat. 37. tit. de feud. & si dubitatur vtrum bellum iustum, vel iniustū sit, vassallus Domino auxilium præstare debet, d. cap. vnic. in princ. hic finitur lex, tunc vero de eo dubitari potest, quando Dominus in cōsiliū adhibuit suos proceres, & Consiliarios, & illi bellum suaserūt, Iacob. de feud. in vers. promiserunt num. 6. Aluarot. in d. cap. vnic. in princ. quib. mod. feud. amitt. Rol. à Valle conf. 1. nu. 91. & seq. lib. 2. Borcolt. d. cap. 7. num. 45. fol. 117. & † etiam si bellum esset extra Regnum, quia vbi Rex, ibi territorium, secundum Ifern. in d. cap. 1. quibus modis feudum amittitur, & Afflict. in d. decif. 265. num. 50. adeo vt si † vassallus Dominum in bello iniusto adiuuauerit, vassallus conueniri potest à parte læsa ad restitutionem damni, nè dum vt excusationem mereatur, Bald. in cap. 1. quibus modis feudum amittitur, Vulteius de feud. cap. 10. nu. 25. vbi etiam dicit vide Rosental. cap. 8. conclus. 9. auxilium autem illud vassallus præstare tenetur Domino contra omnes,

per

per text.in cap.1. §.fin. hic finitur lex,quod
auxilium vassallus Domino præstare tene-
tur in pluribus alijs casibus,de quibus infra.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio V.

THEMA.

Auxilium Domino vassallus presta-
re nõ tenetur in his, quæ iuri di-
uino, siue naturali contraria sũt;
nec aduersus se ipsum. cõmunis.

SUMMARIUM.

- 1 **V**assallus non debet adiuuare Domi-
num in his, qua cõtra ius diuinum,
& contra se ipsum.
- 2 *Persona loquentis nõ comprehenditur in
generali locutione.*
- 3 *Vassallus vitam suam non tenetur pospo-
nere vita Domini sui.*
- 4 *Vassallus se defendendo ex iusta causa
potest Dominum suum percutere.*
- 5 *Vassallus si contra Dominum in iudicio
stare non potest, tamen pro se, & suorũ
causis potest.*
- 6 **N**emo ignorare debet, quod ¶ vassallus
in his, quæ iuri diuino, siue naturali
sunt contraria auxilium præstare non tene-
tur, nec contra se ipsum, vt tenent commu-
niter DD.in cap.hic finitur lex, Rauenn.in
cap. 1. vers.& vassallus licet, de noua form.
fidelit.vers.& promiserunt nu. 12.Zaf.par.7.
nu.34.de feud.Borcolt.d.cap.7.41.Rosent.
in cap. 8. conclus.12. quia ordinata caritas
2 (vulgo dicitur) à se ipso incipit, & in gene-
rali locutione persona loquentis non con-
tinetur, nec videtur consentisse in his, quæ
contra se ipsum sunt, ex alijs firmat Bor-
colt.d.cap.7.num.41. etiam si vassallus ita
promississet, non tenetur, Bal.in cap. 1. §.fin.
de prohib. feud.alien. per Federic.Borcolt.
d.num.41. hinc dicitur ¶ vassallum non tene-
ri vitam suam posponere vitæ Domini
sui, per glos.in cap. 1. quib.mod.feud.amitt.
& in cap. 1. de alien.feud.patern. Præposit.
in cap. 1. §.est, & alia, quæ sũt prim. caus.
benefic.amitt. Specul.de feud. §. quoniam,
vers. decimo septimo, Fritia de subfeud. au-
thor. 4. lib. 2. Mozz. de substant. feud. nu. 14.
Zaf. d. par. 7. nu. 37. Kirchou. in tesaur. com-

mun.opin.versic.vassallus cõmittit quinimo
4 existimant ¶ vassallum posse Dominum
se defendendo ex iusta causa percutere,
Laudens.in cap. 1. de noua form.fidelit. &
ibi Afflic. num. 3. vers. sed quid si Dominus,
5 eodemque pertinet, quod volunt ¶ vassallũ,
& si in iudicio pro alio contra Dominum
stare nequeat, tamen pro se, suaque. & suo-
rum existimatione, & interesse contra Do-
minum agere, & defendere posse, Rauenn.in
cap. 1. de form.fidelit. vbi Aluarot. num. 3.
Laudens. num. 5. & Vult. d. cap. 10. num. 28.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio VI.

THEMA.

Vassallum Dominum suum contra
Papam, Imperatorem, Regem
antiquiorem Dominum, & se ip-
sum auxilium præstare non te-
neri, & est de forma iuramenti.

Quia brevis non opus alio Summario.

Vassallus auxilium Domino suo contra
Imperatorem præstare non tenetur,
cap. 1. de noua forma fidelitatis, cap. 1. §.fin.
hic finitur lex, Vuesembec. de feud. cap. 8.
num. 28. quod etiam extendunt ad Summũ
Pontificem Romanum, per cap. veniens, de
iure iur. Scheneid Baro c. f. de noua form.
fidelit. num. 4. vbi Aluarot. num. 6. idemque
affirmatur de alijs Regibus superiores
non recognoscentibus, Isern. in cap. 1. de
noua form.fidelit. vbi Laudens. num. 7. Ro-
sental. cap. 8. conclus. 13. nec contra Domi-
num antiquiorem, idest eum, cuius antea
vassallus fuit, qui feudum postea accipit, &
detinet, per d. cap. 1. §. final. hic finitur lex,
Laudens. num. 8. Aluarot. nu. 6. Afflic. nu. 7.
& Scheneid. Baro nu. 4. nec ex vi iuramenti,
quia vassallus iurat Domino fidelitatem
contra omnes, excepto Papa, Imperatore,
Rege antiquiore Domino se ipso, & Patria,
Borcolt. cap. 7. de feud. num. 42. in fine, &
alias profequitur Rosental. cap. 8. concl. 15.
vsque ad 21. vbi multa Vult. d. cap. 10. nu.
32. & 33.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio VII.

THEMA.

Vassallus auxilium Domino contra ipsius vassalli patriam præstare non tenetur. communis.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**assallus contra patriam Dominum adiuuare non tenetur.
- 2 Patria unicuique dulcissima est, & patria omnes nascimur, & obligamur.
- 3 Patriam, qui auxerint, adiuuauerint, aut seruauerint, in Cælo definitum locum habent, sempiterno euo fruendi.
- 4 Patria præfertur parentibus, & patria est antiquior patri.
- 5 Patriam delendam veniens, minimè lugendum est, qui patrem, aut filium occideris pro patria praliari debet.
- 6 Alex. dicebat: amicos, & parentes malos puniebat, quia his carior ei erat res publica.
- 7 Patri quem potius debere quam patriam euersam videre.
- 8 Filius non tenetur alere patrem bannitum, quia contra patriam fuit.
- 9 Vassallus qui Dominum accusare non potest ipsum volentem patriam prodere accusat.
- 10 Vassallus castrum contra patriam accusare nequit.

- 1 **C**ontra patriam suam ꝑ vassallus auxiliare non tenetur, per ea, quæ tradit Aluarot. in cap. 1. de noua form. fidelit. nu. 6. Schench. num. 4. Iacob. in vers. qui quidem inuestiti num. 15. vers. & promiserunt nu. 13. Siluan. de feud. recognit. q. 109. nu. 12. Bortcold. d. cap. 7. nu. 42. nam ꝑ patria, quæ unicuique dulcissima est, l. qui habebat, de legat. 3. & cuius fumum Vlixes omnino videre cupiebat, Homer. in prima Odissæ. Sanctissimum nomen est. Cic. in 4. ad Herenn. Et Patriæ omnes nascimur, & obligamur, Bal. in auth. sed omnium, in pen. col. 1. ne vxor. pro marito, Alciat. in reg. præsumpt. præf. 37. ac omnes hominum caritatis vnâ patria complexa est, Cicer. in 1. offic. & qui ꝑ Patriâ auxerint, aut seruauerint, in Cælo definitum locum habent, vbi Beati sempiterno euo fruuntur. Cic. de somno Scipio-
- 2
- 3

- nis, Gigas de crim. læsæ Maiest. lib. 3. q. 7. & gloria quæ Patrijs legibus ministrando quis consequitur omni victoriæ, quæ in Olimpiæis, alijsque tam belli, quam pacis certaminibus comparatur longè anteponenda. Ait
- 4 Plato in quinta de legibus. ꝑ Parentibus itaque Patria præfertur, l. veluti, de iustit. & iure, & sicut disciplina castrorum antiquior est Parentibus Romanis quam caritas liberorum, l. postliminia, ꝑ filius quoque familiaris, de capt. & postlim. reuers. ita omnibus bonis Patria antiquior esse debet quam caritas parentum. Immo Patria est antiquior Parentis, quam si quis curauerit, maior ei profectò, quam parenti debetur gratum. Cicer. lib. 1. de Republ. ideo traditum est,
- 5 ꝑ minimè lugendum esse, qui ad Patriam delendam venit, l. minimè, de relig. & si pro Patria filius patrem, aut pater filium occidisset, etiam præmium assequendum omnes constituerunt, d. l. minimè, præclarè Lamprij. de Alexand. scribit: ꝑ Alexandrum, amicos, & parentes quos malos reperit, aut puniuisse, aut si vetus amicitia, aut necessitudo nõ sineret, puniri à se dimisisse, dicentem: his carior est mihi Res publica. & eleganter Cic. in 5. Philipp. inquit: nullæ excusationes sũt, meus amicus est, si patriæ prius, meus cognatus est, an potest cognatio priorè esse, quam Patriam, in qua etiam parentes continentur. Plato quoque in 6. de legibus. monet, ꝑ quemque paratum esse debere pro Patria mori, antequam velit, aut auulam videre, iugoque seruitutis subiectam à prioribus gubernari, aut iugo ipsam deferere; hinc est, quod ꝑ filius non tenetur alere patrem bannitum, qui contra Patriam fuit, quamuis alias patrem bannitum alere teneretur, Tiraquell. de pœn. cap. 20. nu. 11. & parentes carissimos habere debeat, quod ab his vita, patrimonium, libertas, & Ciuitas tradita est. Cic. in orat. post reditum ad Senatam: & parentes non alere, nefandum est, vt idem Cic. in responso Arulpotra dedit: hic ꝑ vassallus, qui Dominum suum accusare non potest, ad accusandum admittitur, si Dominus Patriam perdere voluerit, per glol. in cap. 1. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. quam significandam monet Laudens. in d. cap. 1. num. 7. de form. fidel. Iacobiq. in vers. qui quidem inuestiti num. 18. Bortcold. d. cap. 7. num. 42. cum alias regulariter vassallus Dominum suum criminaliter accusare nequeat, & est glol. in cap. de forma 22. q. fin. Vult. d. cap. 10. num. 3. denique quemadmodum qui promisit accomodare castrum contra omnem hominem, contra
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10 se ipsam non tenetur. Ita ꝑ quoque non tenetur

tenetur accomodare castrum contra Patriam suam, Bald. in cap. vnic. in princ. de noua form. fidelit. Iacob. in vers. de Castro rub. montis num. 23. in forma igitur iuramenti Patria excipitur sicut Papa, Imperator, Rex, antiquior Dominus, ipse & Patria, Borcole. d. cap. 7. num. 42. in fine, & alia prosequitur Rotental. in sua simplici feudali cap. 8. conclus. 15. & seq. vsque ad 21.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio VIII.

T H E M A.

Vassallus iurat, quod nunquã erit in cõsilio, auxilio, vel factõ, vt Dominus amittat vitam, honorem, vel rem aliquam habet, & quid sint, & importent. communis.

S U M M A R I U M.

- 1 Vassallus iurat nunquam contra Dominum in nullo esse, vt vitam, honorem, & rem aliquam amittat, quæ tria coniunguntur.
- 2 Honor est omnibus rebus pretiosior.
- 3 Honoris defensionis causa permittitur quæ occidere, & qui suam famam negligit, crudelis est.
- 4 Pecunia est anima miseris mortalibus.
- 5 Vita, & bonis insidiari paria sunt, & metus perditionis honorũ equiparatur metui mortis.
- 6 Bona alterum nominis sanguinem esse.
- 7 Bona vitam, & sanguinem hominis vocant.

1 **I**N formula iuramenti & vassallus iurat nunquam contra Dominum esse in cõsilio, auxilio, vel factõ, vt amittat vitam, honorem, vel rem aliquam. Hæc tria: vita, honor, & res coniunguntur; propterea quod honor vitæ comparatur, vt in l. iusta causa, de manu vindic. & ideo Virgin. filiaz suæ honorẽ priusmet rectè anteposuit, l. 2. de orig. iur. est enim & honor omnibus rebus pretiosior, l. Iulianus, ibi: honore proprio omisso, si quis omisã causa testam. & debet quis potius mortem pati, quam honorem, famam, & extimationem perdere, l. isti quidem, §. penult. quod met. caus. Det. conf. 487. nu. 3. Capyc. decif. 3. nu. 7. Grauet.

conf. 186. nu. 3. lib. 1. Neuzza. in silua nupt. lib. 1. nu. 24. Menoc. de arbitr. Iud. casu 377. num. 19. & & sicut pro vitæ, corporisq; tutela impunè aggressorem occidere licet, l. vt vim, & ibi DD. ff. de iustit. & iur. & etiam pro defensione honoris aliũ occidere permiffum est, Vasq. lib. 1. controuers. illustr. cap. 11. num. 10. immo crudelis est, qui famam suam negligit, cap. noltræ q. 1. & maledictus censetur, Siluas. de feud. recognit. q. 109. num. 28. in fine, ad eundem modum bona, & pecunia, & vita hominis esse existimatur, vt est in proverbio Exodi carmine.

4 & Pecunia est anima miseris mortalibus, quod Eraspius adducit in proverb. anima, & vita. Ludo. Cel. lib. 14. antiquit. lect. cap. 2. glol. in l. Aduocati, C. de Aduoc. diuers. Iud. Bal. in l. 2. C. de const. pecun. Corral. in tract. de matrim. par. 2. cap. 3. §. 4. Catel. Cotta in memor. in verl. pecunia, & ideo & paria sunt insidiari vitæ, & bonis, Auth. quod mater, C. de reuoc. donat. & metus perditionis bonorũ equiparatur metui mortis, l. Athletæ in princ. & ibi Bart. & Bal. de excusat. tutot. & in l. isti quidem, ff. quod met. caus. Tiraq. de nobilit. cap. 31. num. 369. nec immeritò cum bona sanguini assimilatur, sine quo vita subsistere non potest; sic enim Salycet.

6 & bona alterum hominis sanguinem esse dixit in l. admonendi, col. penult. vers. quæ rō an sit consideranda, de iure iur. Felyn. in cap. cum oporteat, col. 5. vers. & addo, quod inimicitia, extra de accusat. Cicer quoque.

7 & bona, vitam, & sanguinem hominis vocat, in §. actio. in Verrem. Huic homini inquit honestissimæ Ciuitatis, honestissima non modo frumenti copia, sed vitæ, & sanguinis tantum relictum est quantum Astronij libido obtulit Tiraquell. de nobilit. cap. 31. num. 364. seq.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio IX.

T H E M A.

Seruitia ad quæ vassallus tenetur Domino non debet offerre, sed requisitus præbere communis.

S U M M A R I U M.

- 1 Vassallus non spontè, sed requisitus seruitium debitum præstare tenetur.
- 2 Operas antequam sint indigenti non debentur.
- 3 Scien-

- 3 *Scientia vassalli quando debere non sufficit, sed muniti debet.*
- 4 *Vassallus nō amittit feudum, etiam si per mille annos non vocatus fuerit.*
- 5 *Vassallus semper præsumitur seruire vocatus, & nunquam præscribit non vocatus.*

1 **V**assallus ꝛ non spontè, sed requisitus seruitium ad quod tenetur, præstare debet, per text. in cap. 1. de nou. form. fidel. ibi, & vnde generaliter, vel specialiter fuerit requisitus, & ibi gl. in d. vers. requisitus, ibique Bald. num. 6. Ifern. num. 3. Aluarot. num. 5. Præpos. num. 2. Laudens. num. 8. Balzeran. num. 34. & 43. in fin. text. in cap. 1. si de feud. defunct. &c. vbi Ifern. num. 1. Beluif. Bald. nu. 1. Afflict. Præposit. Rauenn. & Balzeran. num. 2. 3. & 11. text. in cap. 1. §. ad hæc hic finitur lex, cap. 1. §. fin. an ille, qui interfec. frat. Dom. sui, Laudens. in cap. 1. in princ. num. 19. de his, qui feud. dar. poss. Iacobin. in vers. & cum pacto, quod dicti &c. num. 6. Zaf. par. 7. num. 27. Borcolt. cap. 1. num. 44. Rosental. cap. 8. conclus. 26. in add. lit. A. multa adducit argum. ꝛ liberti cum patrono operas promissas ante non debet, quam fuerint indictæ, l. si quis hac lege, §. iudicium, l. cum patronus, l. quoties, ff. de oper. libert. l. interdum, §. item si operas, ff. de verb. obligat. Rosental. d. conclus. 26. in d. addit. lit. A. quod quando quis non vult aliquid consequi, sed intendit ius suum iam quæsitum conseruare non necessitatur, (vt aiunt) ad offerendum text. plenissimus in d. cap. 1. in fine, an ille, qui interf. frat. Dom. sui, & ibi omnes Beluif. Itern. nu. 4. 5. & 17. in fine princ. ante num. 1. Schench. & alij text. in d. cap. 1. §. ad hæc, hic finitur lex, & ibi glos. in vers. secundum vsu, Beluif. ibi secundo &c. Ifern. num. 16. Laudens. num. 3. Afflict. num. 1. Schench. nu. 1. & 5. Balzeran. num. 14. ac alij, Ifern. in cap. 1. §. nec est alia num. 34. ibidem, Aluarot. nu. 6. Afflict. nu. 3. & Rauenn. eleganter Balzeran. num. 13. inquit: scientiam ꝛ vassalli quid deberi nō sufficere, quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. sed debere muniti, & dari dilationem venerit viginti miliarium pro qualibet die vt possit agere, Camer. in §. firmiter fol. 92. litera K. & ibi Raynaud. num. 6. Capyc. in inuestit. feud. vers. feuda amittuntur col. 29. in fine, vers. limita secundo fol. 57. & col. 31. §. & limita, & intellige fol. 58. & ex alijs multis, & quod nemo dissentis, dicit Rosental. in d. addit. Rol. à Vaile cont. 41. num. 33. lib. 4. nec ꝛ amittit feudum, etiam si longissimo tempore vel mille annis non vocatus

fine seruitio steterit; nec libertatem à seruitijs consequitur, Ardizz. cap. 67. vtrū sufficiat vassallo &c. text. in cap. licet, si de feud. defunct. & ibi Ifern. Beluif. Bald. Aluarot. Rauenn. Balzeran. num. 4. & 11. text. in cap. 1. §. ad hæc, & ibi addentes hic finitur lex, qui omnes volunt ꝛ eum semper præsumi paratum seruire, si requiratur, sequitur Afflict. num. 1. vbi inquit, & si per mille annos steterit, Sonsbech. d. par. 1. nu. 9. etiã si nunquam requisitus &c. & nunquam seruitium præstitisset vassallus contra Dominum præscribit, vt ex innumeris auctoritatibus, & iuribus firmat Rosental. d. conclus. 26. in addit. lit. C.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio X.

T H E M A.

Dominus seruitia indistinctè debita moderatè exigere debet considerata qualitate vassalli, feudi, & bonorū, & si Dominus superflua, & indebita exigit, vassallus potest adire Superiorem, etiam actione iniuriarum.

S U M M A R I U M.

- 1 **S**eruitium indefinitè promissum Dominus moderatè exigere debet considerata vassalli, & feudi conditione.
- 2 Dominus honesta, & moderata seruitia exigere debet, alias vassalli possunt impetrare officium Superioris etiam actione iniuriarum.
- 3 Seruitia exigenda debent esse conuenientia persona qualitati, dignitati, ætate, & valitudini.
- 4 Seruitium in feudo impositum de assentiendo Dominam in Ecclesia valet, & quoties vadit, assentiare debet.
- 1 **I**N casu, quod ꝛ seruitium in concessione feudi indefinitè sit promissum, Dominus non debet nimis austerus esse, sed moderatè boni viri arbitrio, & boni, & equi Iudicis exigere, Bald. in cap. 1. in quib. caus. feud. amitt. nu. 1. & 2. Præposit. num. 3. Aff. nu. 11. & seq. & nu. 29. Aluarot. nu. 3. facit l. si libertus ita, ff. de oper. libert. & arbitri

trari debet, consideratis feudi, ac vassalli conditione, ac circumstatijs alijs, & ita seruitia exigere, Ardizz. in cap. 67. & rub. 137. de success. §. sed queritur & c. fol. 184. in fin. Laudens. in cap. 1. nu. 14. in quib. caus. feud. amitt. allegans Ifern. ibidem per d. l. si libertus, sequitur Præposit. num. 1. vers. quæro

2 Dominus vult seruitiū, vbi plus dicit, & ex quo vassallus ad seruitia honesta, & moderata tenetur, si Dominus non ita exegerit, posse vassallum eo casu actione iniuriarum cōtra Dominū agere, nō potest tamen Dominus inhonesta, & immoderata exigere à vassallo argum. patroni, per d. l. si libertus, & in d. cap. 1. in quib. mod. feud. amitt. Afflic. num. 29. Borcolt. cap. 1. num. 28. Præposit. in prælud. nū. 80. vbi ait, quod si Dominus exigit iniusta seruitia à subditis, siue ab hominibus suis, quod subditi possunt implorare officium superioris, vt Domini suppressionē reprimat, & soluere non teneatur, post Specul. in tit. de feud. §. quoniā, sequitur Scheid. par. 5. nu. 123. Rosental. cap. 8. concl. 22 & in addit. lit. E. & etiam & seruitia exigenda debent esse cōuenientia personæ ex qualitate, dignitate, & valitudine, Ardizz. cap. 69. Blanc. lib. 2. cap. 4. num. 10. Iacobin. in vers. & promiserunt num. 30. qui quidem inuestiti nu. 67. argum. l. eius artificij, §. fin. de oper. libert. l. medicum, & l. interdum, ff. eodem, Aluarot. in cap. 1. quid sit inuestitura num. 9. vbi addit conuenientiam hanc metiendam esse ex ætate, dignitate, valitudine, & necessitate vtriusque, argum. dictorum iurium, Borcolt. d. cap. 1. nu. 23. vnde quamuis & si valeat & seruitium in feudo positū, vt Dominā diebus festiuis festiuis in Templo deducat, aut coram Domino citærum cantet, & similia; tamen vassallus vt huiusmodi seruitium ipsius personæ decorum non sit, hoc in alijs conuenientius commutandum est, vel per substitutum seruiet, Ardizz. in epit. feud. d. cap. 69. in §. potest etiā excusari, Præposit. in cap. 1. §. fin. de capit. qui cur. vend. per l. liberto, §. Lutiū, ff. de aur. & argent. legat. Aluarot. ibidem nu. 6. Ifern. in d. cap. 1. §. præterea, quid sit inuest. nu. 16. Præposit. nu. 4. Afflic. nu. 14. Schench. nu. 4. Rauenn. & Aluarot. num. 9. Laudens. in cap. si minori datum fuerit, per l. si cui, ff. de seruit. Capyc. in inuestit. feud. cap. feudorum genera colum. 27. §. feudum Muti, in cap. si quis recesserit num. 18. & seq. si de feud. defunct. controu. fuer. Thom. de Marin. tit. 20. num. 11. in vers. & promiserunt num. 31. in fine, per l. nullam qui, C. de decur. lib. 10. Mazz. in tit. de accidental. feud. num. 48. Paris de Put. de reintegr. feud. fol. 119. & 122.

vbi nu. 3. ait, quod etiam in reuertendo Dominam, vassallus associare debet, etiam si pluries eadem die Templum accesserit, Paris ibidem num. 5. ex alijs Rosental. d. cap. 8. conclus. 22. in addit. lit. G.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XI.

T H E M A.

Vassallus præstat seruitiū suis sumptibus, si in inuestitura nihil de expensis dictum sit, & feudum sit pingue, sin vero tenue, & sit pauper culpa sua expēsis Domini, & feudum non amittit, & se-
cus in infirmo.

S V M M A R I U M.

- 1 **S**eruitium, & auxilium vassallus suis expensis præstat, si in inuestitura de expensis nihil sit dictum, & si feudum sit amplum; sed si exiguum expēsis Domini.
- 2 Feudum non perdit, qui ob inopiam non præstat seruitium, quia sine culpa feudū non amittitur.
- 3 Infirmi seruiunt per substitutum.
- 4 Seruitium à paupertate non impeditum. Dominus subministrabit expensas, si voluerit.
- 5 Dominus debet vassallum egenum in necessitate succurrere.

1 **R**egula est, quod si in inuestitura nihil dictum sit de expensis seruitium, siue auxilium sumptibus vassalli præstetur, quæ regula moderanda est ex qualitate feudi, si amplè, & pingue sit, si vero feudum exiguum sit expensis Domini, dicit Zas. in epit. feud. par. 7. uum. 42. argum. l. suo vidul. de oper. libert. Specul. in tit. de feud. §. quoniā, vers. 22. Bald. in cap. 1. ad finem princ. vers. alia quæstio formatur, de cap. qui cur. vend. & ibi alij Doctores, Borcolt. cap. 1. num. 26. Rosental. cap. 8. concl. 9. in princ. nam si feudum tenue esset, & feudatarius pauper tunc fortè non teneretur, Zas. d. par. 7. num. 42. Camer. in §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Feder. vers. quæro iterum lit. C. fol. 94. sequendo opinionem illam Ifern. in §. sed

nec

nec alia iustior, quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. vt non perdat feudum, qui propter inopiam non facit seruitium: ea ratione, quia sine culpa quis feudum nō amittit, qui non potest, non est in culpa, ergo amittere non potest, vt ibi, ceteri vero † infirmi, aut debilitati, & quādo plures debent per substitutum, vt prosequitur Camer. ex Isern. & alijs concludit in d. versic. quæro iterum, d. fol. 92. lit. E. & pauperem excusari à seruitio, & non amittit feudum, voluerunt vltima Isern. in d. §. firmiter nu. 34. Afflic. nu. 10. Præpos. num. 2. Raynaud. num. 13. Isern. in cap. 1. §. sed nec est alia num. 37. vbi Afflic. nu. 38. Schench. nu. 7. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. Ardizz. cap. 5. cuius expensis debet seruire, & cap. 69. in princ. Curt. iunior communem dicit par. 4. nu. 61. Iacobin. in vers. & promiserunt eidem Domino &c. nu. 31. vers. non est causa, Blanc. lib. 2. cap. 1. num. 30. nisi esset † seruitium, quod paupertas nō impediret, aut si Dominus velit subministrare expensas, & cap. 4. nu. 5. eod. lib. Zas. d. par. 7. nu. 45. Scheneid. par. 7. nu. 105. Brum. conf. 117. nu. 290. & seq. Mozz. de feud. tit. fin. nu. 111. & 112. vers. sexta causa. Scrauder. par. 6. cap. 6. nu. 28. Immo quod † Dominus vassallo egeno etiam in necessitate succurrere cogatur, ex quo illum filij loco habere debet, tradit Afflic. in cap. 1. §. si Iudex nu. 3. de pace tenend. & eius violat. Memoch. de arbitr. Iud. lib. 2. centur. 2. casu 182. nu. 8. per tex. in cap. 1. in fin. de form. fidelit. & paupertas in tantum excusat in quantum si culpa, dolo, vel prodigalitate ipsius vassalli delapsus sit, vt per Isern. in d. §. sed nec est alia causa nu. 37. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. & ibi Afflic. num. 40. Laudens. nu. 3. & 9. quia hæc impossibilitas affectata fuit, l. 1. ff. si quis caut. sequitur Præpos. & Aluarot. num. 2. Curt. par. 4. num. 61. non enim pertinet ad necessitatem, quod initio libidine, vel voluntariè causatam fuit, vt in ore alieno contracto per multa notabiliter notat Graueti. respons. 1. pro genero nu. 32. & seq. nu. 59. 87. & 88. Menoc. de arbitr. Iud. lib. 2. centur. 2. casu 182. vbi illi imputandū sit, qui suo se facto in necessitate posuit Mozz. tit. fin. nu. 111. Bald. in §. licet, si de feud. defunct. fuer. controuerf. nu. 33. Ludou. Roman. in l. fin. nu. 5. ff. qui satisfd. cogant. vbi ita exaudi d. §. liberto, si de feud. &c. Scheneid. d. par. 5. nu. 105. Scrauder. d. par. 6. cap. 6. num. 28. Rosental. d. cap. 8. conclus. 9. num. 2. & in d. litera B.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio X I I.

T H E M A.

Fendatarius, siue vassallus in bello iusto, & intra Regnum suis expensis seruit, si redditus feudi sunt sufficientes pro Domino, & in bello, si vero non sufficient ad expensas moderatas Domini seruiet.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**ubditi sunt omnes feuda tenentes, & omnes tenentur ire in bello iusto pro suo Principe, eumque auxiliare cum persona armis, & equis.
- 2 Vassalli alij sic improprie ratione originis, alij ratione domicilij, alij uti milites, uti ciues honoratè viuentes.
- 3 Rex inuadere aliquem, & mouere bellum iniuste non fauore Reipublicæ nullus tenetur eum sequi.
- 4 Seruitia personalia non debentur nisi ex pacto, vel consuetudine.
- 5 Vassalli non tenentes feuda ad militiam, & ad oba non tenentur, licet sint ab illi iuramento.
- 6 Principem inuasum impronise omnes debent auxiliare, si clerici, & si non ita tunc ex pacto, vel pacto, vel lege tenentur.
- 7 Dominus non debet stipendium publicis agendis deputatum in lucrum suum conuertere.
- 8 Censibus tributa, & gabelle soluentur Principi per Populos, vt ipsos defendat à violentijs, & seditiomibus.

1 **O**mnes † subditi tenentur pro suo Principe ire ad bellum iustum, inter quos subditos sunt proprie vassalli ab eo feuda tenentes, qui non iurant fidelitatē, cap. qualiter autem, in tit. qualit. vassall. iurar. deb. fidelit. & cap. de forma 22. q. 5. & isti tenentur indifferenter accedere ad bellum pro Domino suo, & illum iuuare in bello iusto cum persona armis, & equis, & expensis proprijs, sed non regulariter nisi haberent in pacto, & conuentione cum Domino suo, vt in d. cap. de forma, & cap. cum ex officijs, de præscript. & per Innocent. in cap. sicut, de iure

iure iur. Abb. in cap. 1. nē Prēlati vices suas,
 2 quidam ꝛ alij sunt improprie vassalli nihil
 ab eo detinentes iurisdictionaliter subditi,
 & quidam alij sunt milites honoratē viuen-
 tes, vt alij ciues, de quibus meminit Cyn. in
 3 l. 1. C. de iur. & fact. ignor. quod ꝛ si Rex vo-
 luerit aliquem inuadere iniuste pro libito
 voluntatis, & nō fauore Reipublice, nullus
 tenetur illum sequi, d. cap. de forma, & ad
 hoc munus nō reperitur teneri vassallum,
 qui à Domino feudum non tenet, vt eum
 seruat cum armis in bello, vt habetur in
 tit. de pace iuram. firm. l. hac edictali, ꝛ fin.
 & in tit. quib. mod. feud. amit. & dixit Inno-
 cent. in d. cap. sicut lo secundo, de iure iur.
 quod licet vassalli teneantur de iure esse in
 consilio, & auxilio, quod Domini nō ledan-
 tur, tamen non teneantur personaliter pro
 4 eis armati in seruitio eorum, cum non ꝛ te-
 neantur ad personalia seruitia, nisi ex pa-
 cto, vel cōsuetudine, & facit l. 1. nē à colon.
 oper. exig. & notat Iser. in d. ꝛ fin. d. cap. siue
 legis hac edictali nu. 52. ibi (sed an alij vas-
 5 salli burgenfes, qui non tenent feuda, ꝛ te-
 neantur ad hoc adiutorium, scilicet militie
 autem adahas, dic, quod non, licet sint a stri-
 cti iuramento certo modo, cap. 1. qual. vas-
 6 falli iur. deb. fidel.) aut ꝛ Princeps inuaditur,
 & timor sit subitaneus, & de improviso, &
 tunc omnes, & si clerici pugnare teneantur,
 & ad custodiam manere fauore Reipublice,
 vide cap. pēuenit, de immun. Eccles. & cap.
 omni timore 23. q. 8. aut non est talis timor,
 & tunc vassalli proprie lege, & pacto con-
 uentionali astricti, vt veri milites tenentur,
 d. cap. de forma, & l. penult. ff. ex quib. caus.
 maior. & alij de iure compelli non possunt,
 & Iser. in cap. 1. de cap. Corradi, Afflict. in
 decis. 265. num. 50. & Camer. in d. cap. Impe-
 riale fol. 92. lit. K. dicit, vassallum iuuare
 Regem militantem tam in Regno, quam
 extra Regnum non coguntur vassalli mili-
 tare ipsorum expensis, & si aliqui dicunt
 contrarium non obstat, quia esset iniquum,
 de Episc. & cler. l. si quis in hoc genus in-
 sine, vbi conuocatur auxilium militare pro
 huiusmodi executionibus, & facit l. 1. ꝛ fin
 autem, ff. de his, qui latro. & l. si quis à liber-
 ris, ꝛ sed si filius, & ꝛ alimenta, ff. de liber.
 agnosc. vbi quamuis filius, patrem, & liber-
 tus patronum alere teneatur iure nature,
 est verum, si non sit eis, vnde se alere pos-
 sint, minus ergo tenentur subditi, qui non
 iure nature, sed vsurpatione quadam sine
 legitimo origine debitores quodammodo re-
 7 periantur. Nam ꝛ Dominus non debet sti-
 pendium publicis agendis deputatum in lu-
 crum, & aliud commodum suum conuertere,

re, cap. quatuor 12. q. 2. quia iniquum repu-
 tatur subditos personalibus seruitutibus fa-
 ticare, arg. l. 2. de fund. patrim. & dicit tex. in
 auth. de mandat. Princ. ꝛ illud, & in auth. vt
 nulli Iudic. ꝛ nulli, & in terminis est d. l. 1.
 nē à colon. oper. exig. & facit l. comperimus
 de curs. publ. & l. 1. de offic. Præf. August.
 nam à subditis ista ministeria sunt remo-
 uenda, & offic. Præs. l. illicitas, ꝛ nē tenuis,
 in verbo si illicitas, quæ sunt fienda per sti-
 pendiaria Dominis, arg. in auth. de mandat.
 Princ. ꝛ sed etiam si Princeps pro vbert. &
 eius sumpt. l. fin. de fabric. ꝛ quoties, vers.
 7 confestim, de public. quia ex ꝛ hac causa,
 census, tributum, & alia onera soluuntur.
 Principibus, suis Dominis per Populos, vt
 ipsos defendant tempore necessitatis à vio-
 lentijs, à seditionibus Populorum, & inua-
 dentium, cap. Regum 23. q. 5. & conseruant
 statum sine grauaminibus subditorum, Iser.
 de statu. & consuet. Eccles. ꝛ nauigia, & cap.
 militare 23. q. 1. nisi esset feudatarij, & obli-
 gati Domino seruire in prælio campestri,
 vt in cap. 1. quib. mod. feud. amit. circa princ.
 & ideo non cogantur inuiti, & sine stipendio
 per supradicta format Paris de Puteo in-
 tract. de re milit. cap. an Dominus possit co-
 gere vassallum, vt pro eo pugnet.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XIII.

T H E M A.

Vassallus Dominum extra territo-
 rium pro Regno, aut Dominij
 sui tuitione iniuriam suam, vel
 suorum vendicando, sequi debet
 Domini expensis, etiam ultra
 mare. & ita seruatur in hoc Nea-
 politano Regno.

S U M M A R I V M.

- 1 V. Vassallum sequi debet Dominum suum
militantem etiam extra Regnum pro
defensione sui status.
- 2 Rex vbi est, ibi territorium Regis est.
- 3 Vascones male dicere sub Rege Anglia nō
militare extra Vasconiam.
- 4 Feudi medietas fructuū soluitur pro adoha
in Regno, qua adoha eum excusat à nō
sequendo Regem præstante sumptibus suis.
5 Regi.

- 3 Regibus ad civium commoditatem, non Principis cōstituti sunt, ut eos custodiat, & defendat.
- 6 Dominus cōtra Barbaros pugnare solitus ultra mare, vassallus tenetur sequi expensis Domini, alias secus.
- 7 Vassallus non debet volare sicut fecit Icarus.

2 **V**assallus ꝛ Dominum non tantum in ipsius territorio, sed etiam extra illum militando, & seruiendo sequi tenetur, modo id fiat pro alicuius domini ipsius Domini Regni Comitatus, aut alterius cuiuslibet rei defensione, Ifern. in c. 1. quib. mod. feud. amitt. num. 3. sed si (inquit) in suis passus sit iniuriam, pro quibus pugnare extra territorium, non dicitur esse extra iurisdictionem, licet extra fines suos prælietur; ideo pro illis pugnare, qui sunt de Imperio arg. cap. Dominus 23. q. 2. secuti Bald. nu. 4. vers. ad hoc etiam æspōdeo, quod ubi ꝛ est Rex ibi est territorium Regis, arg. l. seruitutes, §. si Dom. de seruit. Urban. præd. quod dato sine, datur medium, adducit Cyn. in addit. in l. 3. ff. de offic. Præf. id tam de facto. quam de iure teneri ait, idem tenet Præpos. ibidem nu. 6. Laudens. num. 5. Afflict. nu. 10.

3 Balzeran. nu. 14. ubi addit post alios ꝛ male dicere Vascones se non teneri sub Rege militare, nisi sit in Vasconia, & extra esse priuatum, non eorum Regem, quod inquit: si Galli dicerent, priuarentur feudis suis, intellige tempore quo Vasconi Angliam tenebant, & alij per Rosental. d. cap. 8. conclus. 25. in addit. lit. A. Afflict. in §. 1. num. 8. circ. med. de cap. qui cur. vend. & in decis. 265. nu. 50. Ifern. in §. sed nec est alia, quæ fuit prim. caus. benef. amitt. num. 41. Afflict. nu. 5. & plerique omnes Curt. par. 4. nu. 7. Iacobin. in vers. promiserunt nu. 3. & 5. Scrauder. par. 6. cap. 6. nu. 13. maximè si ex pacto in inuestitura, vel ex consuetudine locorū, ubi sunt feuda receptum est, prout est in hoc Regno subptibus tamen Regis, sequuntur etiam, quod in inuestitura nulla de seruitijs sit facta mentio, & ex alijs Rosental. d. cap. 8. conclus. 25. in addit. lit. A. Ferrett. de de re milit. in cap. de iusto, & iniusto bello num. 137. & leq. fol. 158. & per rationem indubitata, quia pro ꝛ feudis Barones vassalli soluunt pro singulis vntijs vigintiduum vntias cum dimidia fructuum vnus anni, & talis solutio vocatur adoha, quam soluunt tam tempore pacis, quam belli, & proinde si vassallus tenetur sequi Dominū præliantem etiam extra Regnum à sumptibus excusatur, sed moderatè stipèdia à Prin-

cipe percipere debet, quando Princeps ipse idoneos à Regno reditus habet cum ad ꝛ civium non ad suam vtilitatē constituti Principatus, & reditus illi intelliguntur, vltra prædictos firmat Iacob. de Aren. in §. præiudiciales, instit. de act. ion. Bart. in l. Meuz, §. 1. per illum tex. ff. de ann. legat. Oldrad. conf. 234. factum tale est, Ifern. & Præpos. in §. fin. de pace iuram. firm. Bald. in l. qui manumittuntur, C. de operib. libert. & in l. quoniam, C. ad leg. Iul. Maiest. Innocent. in d. cap. sicut, de iure iur. Loazes in conf. pro Marrchione de Velez fol. 166. Bal. in cap. cum ex officij 3. notab. per illū tex. de præscript. quos ipse Loazes refert, & Iaf. in l. si non fortem, ff. de condict. indeb. in §. liberus col. 11. Paris de Puteo ubi supra, Luc. de Penna in l. 1. col. 4. C. nē rustici, vers. tertio quæritur, ubi multa ad propositū lib. 11. Bart. Cassan. in consuet. Burgund. tit. de iusti. §. 4. col. 4. Boer. decis. 303. clericus captus num. 9. vers. & idem, Valsq. in controuer. iur. lib. 1. cap. 6. num. 4. Zaf. de feud. par. 7. nu. 43. vers. verum secus in tract. de feud. obser. 28. Borcolt. de feud. cap. 1. nu. 27. & idem quando agitur de recuperando amissum, vel ipsius Domini, vel aliarum personarum recuperatione, vel alicuius vassalli iniuria, vindicanda dicunt præcitati Doctores, sed secus arbitratur, si pro occupatione Regni vocentur, Rosental. ex alijs ibidem lit. B. & Baro si vult vltra mare contra Barbaros pugnare, distingue, si Baro est potens, & solitus pugnare contra Barbaros hostes infidos, tunc dico teneri, si natura feudum patitur, sin autem non teneri, quæ quæstionem firmat Io. de Lignan. in suo tract. de bello, ubi addens allegat Bal. in cap. 1. §. 1. quo temp. mil. inuestit. peter. deb. in 4. col. quod si Dominus vult volare vt fecit Dedalus, ipse ꝛ vassallus non debet volare, prout fecit Icarus, qui volauit secundum fictions poeticas, iuxta illud Ouid. Poetæ. *Icaris Icarias nomine fecit Aquas.* Et dicit Io. de Lignan. ibidem, Dominum teneri ad sumptus vassallo sibi seruienti vltra mare moderatas arbitrio boni viri operas, per l. opere, ff. de oper. libert. l. penult. & l. qui voueris, ff. de pignor. actio. Ferrett. de re milit. in cap. de inimicis occultis nu. 3. hoc iure vtimur in hoc Neapolitano Regno, & ab Inuictissimo Rege nostro Catholico semper quod associantur milites per extra Regnum, etiam quod sint titulo decorati Barones, & priuatæ personæ de Fisco stipendiati subsit, vt est notum.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio X I V.

THEMA.

Vassallus Domino in pace, & in bello opem ferre debet etiã in rixa, si prælens est, & tam ipsum, quã eius Superiorem seruire tenetur.

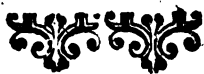
S V M M A R I V M.

- 1 **V**assallus ratione fidelitatis omnibus corporis, & animi viribus Domino seruire debet.
- 2 Vassallus seruire debet, etiam si in feudi concessione pactum non adsit causa ex natura feudi solita seruitia veniunt.
- 3 Seruitia possibilis debetur etiam quod non sint in inuestitura expressa.
- 4 Vassallus non tantum Dominum a quo tenet feudum seruire tenetur, sed etiam priorem Dominum.
- 5 Superioris autoritas in iuramento semper excepta censetur.
- 6 Vassallus pro vniuersali bono publico tenetur seruire Regem contra proprium suum Dominum.
- 7 Vassallus seruiens alium quam Dominum immediatum superiorem Dominum offendit.

- 1 **V**assallus ratione fidelitatis omnibus corporis, & animi viribus Domino opem ferre tenetur non minus in pace, quã in bello. Hæc regula patet ex tit. qual. quis fidelit. iur. deb. vassall. tit. de form. fidel. cum tit. seq. in fin. & ibi notatis Ardizzon. in. rub. 49. Borcold. cap. 1. nu. 23. Vuesemb. cap. 9. num. 10. Vultei cap. 10. nu. 21. lib. 1. Scrad. par. 6. cap. 6. nu. 1. 2. & 3. cum seq. Scheneid. par. 5. nu. 93. Petr. de Bellapert. in tract. de feud. cap. 1. Ferrar. in form. libelli quæ agitur ad reuocationem feudi, vers. coram vobis, Præposit. in prælud. nu. 78. Hartman. Hartm. in præct. obseruat. tit. 54. obseru. 30. lib. 2. Curt. jun. par. 4. nu. 5. hæc regula multis modis declaratur. Primo, vt hoc verum sit, & siue in feudi concessione pacti sint, vt debita seruitia vassallatica præstet, siue non, nam etiam si in inuestitura nulla fiat seruitiorum mentio, tamen ex natura feudi seruitia solita cum equis, & armis pro personarum, feudorum, ac regionum circumstan-

tis, & moribus intelliguntur opposita, Afflict. in cap. 1. in princ. num. 38. & 50. quib. ex caud. feud. amitt. arg. l. semper in stipulationibus, ff. de regul. iur. & in cap. 1. §. similiter nu. 3. de cap. Corrad. & in cap. 1. §. fin. nu. 2. de capit. qui cur. vend. Præpos. in d. cap. 1. in quib. caus. feud. amitt. vers. sed quia si Dominus, & ibi Ifern. num. 9. Schench. num. 11. & alij Blanc. lib. 1. cap. 3. num. 37. Iacobin. in. vers. qui quidem inuestiti nu. 65. Scheneid. par. 5. num. 93. Scrad. par. 6. cap. 6. num. 5. Corn. conf. 139. nu. 28. lib. 1. Roental. d. c. 8. concl. 4. num. 3. & addit. in eadem lit. B. si in ipsa concessione opposita non sint seruitia vlla solita, & de natura feudi præstanda veniunt, ita tenet Præpos. in cap. vnic. in quib. caus. feud. amitt. vers. sed quid si Dominus dat feudum nu. 1. & idem tenuit Affl. nu. 49. & si piaculum putat ab Ifern. opin. recedente num. 50. sequitur Laudens. nu. 13. Bald. in cap. 1. nu. 17. de cap. qui cur. vend. vbi ait in feudo franco omnia seruitia præstanda esse, quæ iuramento fidelitatis, vel in inuestitura continentur, Ardizz. in rubr. 35. attestatur Intrigl. in sua centur. feud. 56. num. 183. Camer. in cap. imperialem fol. 3. Thom. de Marin. tit. 18. de feud. hab. propr. nat. feud. nu. 7. & seruitia coherent feudis, Cuiac. lib. 5. de const. Cacher. decif. 16. num. 11. Capycan inuestit. feud. cap. feudorum genera col. 21. §. rectum feudum & c. ait, seruitijs non expressis & vassallum teneri ad possibilitia, quæ ex forma fidelitatis veniunt, & sic Vult. c. 6. in fin. lib. 1. ex alijs Roental. cap. 8. concl. 4. add. lit. C. qui num. 4. dicit etiam si nonnulli satis sonnolenter more feudistæ cum dissentiant, aut cum dissentientibus trãseunt, quos refert ibidem in addit. lit. D. & non obstant, ibique aliæ prædictæ regulæ declarantur, quas breuitatis causa non pono, & sunt necessariz, & non tantum Dominos, a quo tenet feudum, sed etiam & priori Domino, a quo Dominus ipse tenebat, Ifern. in c. 1. §. sed non est alia num. 41. in fin. A. fi. ibidem nu. 8. quæ fuit prim. caul. benefic. amitt. vbi tradunt, quod subfeudatarij, & Barones per Comites possunt cogi, vt se comitentur in expeditione Regis, Rol. à Valle conf. 1. num. 37. lib. 2. vbi dicit, Regem vocare vassallum Baronis, vt sibi seruiat, Bald. tit. de allod. num. 20. Raynaud. in d. cap. firmiter num. 14. fol. 147. ater. per cap. illud nu. 4. de prohib. feud. alien. per Federic. Iacobin. in d. verbo promiserunt num. 12. Duaren. c. 12. num. 14. Scrad. par. 6. §. similiter, de cap. Corrad. ibique Rauenn. & tex. in cap. si Dominus, mediatas sit Dominus vniuersalis Patris Regis, Ducis, Marchionis, Comitibus,

vel Baronis, Specul. in §. quoniam, de feud. num. 28. & 29. Rauenn. in quæst. feud. post lectura positam, vers. nota etiam fol. 428. in fine, & seq. cum † Superioris autoritas in iuramento semper sit excepta, cap. venientes, de iure iur. Specul. in d. §. vers. 15. quæritur, ita quod si Baro habet guerram cum alio Barone volens occupare suam Baroniam, & Rex superior cum alio Rege, aut cum alio Potentatu volente occupare suum Regnum, vocaret vassallos Baronis ipsi tenentur seruire, & adiuuare magis Regi, quàm Baroni, quia sunt vocati ad maius Tribunal pro defensione Patriæ, Coronæ, & communis boni, secus si Rex vocaret eos pro aliquo negotio non tangente publicam vtilitatem, vt per Specul. in d. §. quoniam, vers. 16. & dicit Rauenn. in d. loco, Roman. in l. si quis in graui, §. si cum omnes nu. 4. ff. ad Syllan. in specie etiam Iacobin. in d. vers. & promiserunt eidem Domino num. 12. Zas. par. 7. num. 41. Scradet. d. par. 6. num. 60. in fin. vers. hoc tamen ita demum, argum. l. minimè, ff. de relig. & sumpt. funer. citat Afflic. in decif. 265. nu. 30. Roland. à Valle conf. 1. num. 80. & 81. lib. 2. ex alijs Rosent. d. cap. 8. artic. 11. num. 1. in addit. lit. A. imo in tali casu † pro vniuersali tuitione Regni, & bono publico subfeudatarij, & vassalli Regni contra proprium Baronem seruire debent, Specul. in d. §. quoniam, nu. 29. vers. 15. quæritur, Rol. à Valle d. num. 80. & 81. Iacobin. d. num. 12. Afflic. d. decif. 265. num. 107. vbi dicit vassallos Baronum Dominum immediatum, Raynaud. in d. §. firmiter num. 155. vers. quæro quid iusta, fol. 47. & nu. 140. & nu. 24. & 245. vbi intit, non videntur offendere Dominum mediatum contra Dominum, d. §. illud, de prohib. feud. alien. per Federic. quia Domini † Dominis non est Dominus, & seruitum Domino immediato, l. permitte fit, d. §. illud, intelligit, si alium quam Dominum immediatum iuuando, superiore Dominum subuassallus offendit; sequitur Iacobin. d. nu. 12. vtens argumento, quod sicut vassallus non obligatur contra se ipsum Domino; ita nec pati, vel præstare cogitur aduersus ipsum vassallum, & docet expressè in terminis Scradet. d. par. 6. cap. 6. nu. 60. vers. neque hoc casu.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio XV.***THEMA.**

Vassallus Dominum egenum alere non tenetur, quia cum deberentur ratione feudi, quod cum reperitur sub alijs oneribus esset iniquum, & proinde non præstat communior.

S V M M A R I V M.

- 1 **A**limenta præstare debet libertus Domino suo.
- 2 Alimenta donatarius præstat donanti.
- 3 Vassallus priuatur feudo eisdem ex causis quibus filius hereditate paterna.
- 4 Vassallus tenetur mori pro Domino.
- 5 Alimenta vassallus præstat Domino inopi.
- 6 Alimenta vassallus non præstare Domino, opinionem communiorum, & veriorum esse.
- 7 Alimenta nec in feudo antiquo præstari debent per vassallum Domino.
- 8 Alimenta præstantur Domino per vassallum. Primo, si Dominus culpa vassalli sit factus egenus. Secundo, si pro facto vassalli. Tertio, si omnia vassallo dedisset. Quarto, ex pacto, vel ex alijs.
- 9 Alimenta nõ præstantur donanti ob causam.
- 10 Feudum non est simplex donatio, sed ob causam.
- 11 Alimenta præstant liberi patri ratione pietatis, non honorum.
- 12 Alimenta de feudo filius non præstat patri nisi in maxima egestate sit.
- 13 Vassalli, & serui non est bona equiparatio, seruus debet proponere salutem Domini propria, quod est secus in vassallo.
- 14 Alimenta si præstanda essent ratione rei scilicet feudi, adsunt alia diuersa onera, quæ excusant ab alimentis.

IN hæc Dilucidatione aliqui partern affirmatiuam tenent. Primo, argumento † liberti, qui Dominum pauperem alere tenentur, vt in l. si quis à liberis, §. solent cum seq. ff. de agnoscendis, & alendis liberis, vel patribus, vel patronis. Secundo, argumento † donatarius, qui propter donationem

donantem pauperē alere tenetur ad tollendum periculum reuocationis donationis sibi factæ, per glos. in l. fin. in vers. voluerit, & ibi post Salic. communem pronuntiat Ripa in q. 49. C. de reuoc. donat. Viu. in commun. opin. lib. 1. opin. 79. in vers. donatio num. 2. & ex multis hanc communem firmat, & text. in cap. 1. §. prædictis modis, quæ sunt prim. caus. benef. amitt. & ibi omnes, quod ex quibus causis donationes iure perfectæ à donatore reuocantur ex eisdem, & feuda amittuntur. Tertio, ex eodem §. prædictis modis colligitur, quod vassallus ex eisdem causis priuatur feudo, quibus filius exheredatur à patre, per text. in d. l. si quis à liberis, §. solent, ff. de agnoscend. liber. & in auth. tit. vt cum de appell. cognosc. nouell. 115. cap. 3. aliud quoque capitulum vers. si quemlibet de prædictis, & in vers. si quis de prædictis, Bart. in tract. de aliment. num. 9. & 10. & si aliqui vt Bal. in l. vlt. §. sed scimus nu. 3. C. de latin. libert. toll. Ias. in prælud. feud. num. 70. Quarto, confirmatur hæc sententia per glos. in l. 1. §. ius ad Syllan. quæ dicit, quod ¶ vassallus tenetur mori pro Domino sup, & vitam Domini suæ propriæ vitæ præferre, Roland. à Valle conf. 5. nu. 8. lib. 3. Quinto, Bart. in d. l. si quis à liberis, §. alimenta, & funditus in tract. de aliment. fol. fin. Iacobin. de Sancto Georg. in vers. qui quidem inuestiti col. fin. in princ. vbi inquit, quod ¶ vassalli, & subditi tenentur Dominum alimentare, per l. alimenta, §. fin. l. Dominus alendus, & l. magistratus, ff. de iure patron. & ex alijs Roland. à Valle d. conf. 5. post num. 8. & seq. his non obstantibus multi alij ¶ contrarium firmant, vt ex Ifern. in cap. licet vassallus, si de feud. defunct. fuer. controuers. num. 4. Aluarot. ibidem de communi testatur nu. 6. Præpos. nu. 3. & Pet. Rauem. in fin. qui omnes hoc consiliū Dño dant, vt pacto de alimentis sibi præcaueat, Affl. nu. 5. Schene. nu. 7. Ardizz. in sum. sub rub. 61. an vassallus teneatur Dominum egenū, Blanc. lib. 2. c. 1. num. 43. Capyc. in inuest. feud. §. alimenta in princ. fol. 41. ibi §. limitatur etiam præfata &c. communem dicit Zas. par. 7. ad quid vassallus teneatur num. 44. communio rem, & verio rem dicit Scheneid. sibi contrarius par. 5. nu. 122. communē testatur Sonsbec. num. 46. communio rem affirmat, & sequitur Vuesembec. cap. 9. nu. 17. communem dicit Clarus in §. feudum q. 23. & Eman. Suar. ita testatur recept. sentent. lit. F. num. 79. idem ¶ in ¶ feudo antiquo tenet, in quo ad primū patronum, qui ex suis bonis feudum gratis concessit, fuerit enim pro qualitate, & conditione personarum, & feudi succurrendum

existimo ex alijs dicit Scrad. par. 8. cap. 1. num. 117. adde Matth. Coler. de pror. execut. par. 2. cap. 3. num. 333. vbi communem testatur, & nouissimè Scrad. par. 6. cap. 6. num. 94. etiam communem asserit, & cap. 10. sect. 7. num. 70. vbi tamen de feudo minimo loquitur Vult. cap. 10. communem num. 35. lib. 1. de feud. Hartman. Artm. in pract. obseruat. tit. de feud. 54. obser. 33. lib. 2. eleganter, & latè hanc sententiam comprobat Roland. à Valle conf. 5. Illustrissimi num. 12. & seq. vsque ad finem lib. 3. reiectis contrarijs communem testatur nu. 20. ac verio rem, & communi calculo receptum num. fin. & ex alijs Rosental. cap. 8. concl. 26. qui nu. 9. dicit ¶ prædicta nō procedere. Primo, si Dominus culpa vassallus sit factus egenus. Secundo, si pro facto vassalli bona sua consumpsisset. Tertio, restringūt in eo, qui omnem substantiam suam dedisset suo vassallo, vel feudum sit maximum, & hæc distinctionem plerique omnes supra citati, & alij asserunt præsertim Aluarot. Præpos. Rauem. Affl. Ardizzon. Blanc. Capyc. Hartman. Hartman. Schench. vero in d. cap. licet, si de feud. defunct. &c. num. 7. limitat, si Dominus vassallum ab alijs seruitijs absoluit, & Iul. Clar. addit, si vassallus abundaret diuitijs, maxime occasione feudi, Nicol. Euerard. in loc. legal. loc. à liberto ad vassallum nu. 14. in eisdem limitationibus vassallum ad alimenta teneri, concludit Balzeran. in cap. licet nu. 13. de feud. defunct. controuers. fuer. inter agnat. &c. quod & Scrad. d. loco nu. 95. cap. 6. par. 6. vbi aliam limitationem adducens videlicet, si pacto, vel statuto consuetudine loci aliud cautum, & receptum sit, & istis casibus priorem opinionem procedere, vt ex tractibus feudi non aliundè teneatur nu. 96. latissimè idem Scrad. par. 9. par. 1. cap. 8. nu. 13. vers. & hac opinio absq; omni, Capyc. d. loco cap. limita prædicta, & seq. & vltimam opinionem sub istis limitationibus amplectendam esse tradit Rosental. d. num. 9. & seq. reijciens contraria, & non obstare primum argumentum à liberto ad vassallum non procedere, cum nō addit eadem ratio, & istud simile non facere ad propositum ex his, quæ dicit Salyc. in l. solo, C. de liber. caus. vbi inquit: quod Dominus non procedit inesse, sicut facit Patronus, Lambert. Roland. à Valle d. conf. 5. nu. 39. & fate deducit Sonsbec. par. 12. nu. 49. & par. 13. num. 164. Euerard. d. loco num. 15. Misiner. centur. 4. obseru. 92. reuocās priorem sententiam Intrigliol. q. 58. num. 11. & seq. centur. 1. & alij allegati per Rosental. cap. 10. conclus. 11. in addit. lit. B. non obstat

secundum saltem in donatione simplici omnium, vel maioris partis bonorum, Iacobin. de Sancto Georg. in dict. vers. & cum pacto num. 7. declarando glos. in l. fin. C. de reuoc. donat. idem tradit Ripa in d. q. 49. nu. 164. Mozz. de natural. feud. num. 68. vers. tertio dicas, & ex alijs Rosental. d. concl. 27. in addit. lit. H. † non autem in donatione, quæ ob causam facta est, vel si donator ob istam donationem ad egestatē venerit obtineret, argum. l. decurionibus 8. ff. de decur. quia debet ali de publico, dicit ibi glos. & nō vltra casum istum, si pro feudo damnando non venit in egestatem, & † feudum non est simplex donatio, sed ob causā, siue contractus cum annexis grauissimis obligationibus, Tiraq. in rep. l. si vnquā, C. de reuoc. donat. & ex alijs Rosent. d. concl. 27. n. 14. & vassallus pro feudo est astrictus, & tenetur Dño ad multa, de quibus dixi hæc eadē Parte diluc. 2. & 3. nec obstat tertium de filio, quia non est similis, dicit Salic. in l. solo, C. de lib. caus. quia Dominus vassallum non ponit in esse, vt pater, sed solum in rebus feudi bene facit ei; & ista non necessitat ad se obligandum pro filio, l. 3. §. penult. ff. de administr. rer. ad Cuius pertinet licet ad antidora sic, l. fed. & si, §. con. uluit, ff. de repet. hæred. Roland. à Valle d. conf. 5. nu. 38. & † liberi nō ratione bñtorum, sed pietatis, & sanguinis ad alimenta exhibenda obligantur, & hereditatē parentum præsertim legitimam sine alio adipiscantur, & expresse dicit Capyc. in inuestit. feud. cap. feudorum alimenta in fine fol. 42. nō teneri † filium patrem alere ex benis feudilibus, nisi sit in maxima egestate; vel nisi feuda sint in districtu Neapolitano, quod cum ex consuetudine sit in filio, ergo non in alijs. Ad quartum respondetur secundum Bart. in l. cum acutissimi nu. 218. C. de fideicommiss. & primo, quod glos. ipsa loquitur arguendo, & per consequens non decidendo, cap. forus, §. argumentum, de verbor. significat. Secundo, quod glos. illa † arguit de seruo ad Dominum, quæ æquitas non est bona; vt per Curt. iun. in tract. de feud. par. 4. vers. & ex prædicta conclusione, vbi inquit signandum esse, quod leges loquentes de seruis non posse aliegari ad vassallos, quia seruus debet præponere salutem Domini salutem propriam, secus autē in vassallo, vt in cap. 1. quib. mod. feud. amit. vbi vassalli debent defendere Dominum, salua eorum vita, & persona, & Astrict. nu. 46. cum siml. in cap. 1. §. à morte, de alien. feud. patern. in fine. Non obstat vltimum, quod contrarium tenuit Bart. & alij supra in dicto quinto contrario citati, quia

sententiam contrariam verioreni, & communiorē, ac magis receptam. & tot communibus opinionibus, & Doctoribus vt supra à vers. his non obstantibus, & infra adductis, qui numero, & pondere pro negatiua obtinere, & sic alimenta Domino per vassallum non deberi, quam opinionē affirmantē deberi, vt ex prædictis patet, & ratio deberi † 14 † alimenta esse ratione rei, & res maximē feudales reperiuntur ad alia seruitia, & onera obnoxie, non possint pro alimentis grauari, essetq; iniquum, vt in specie tradit Schench. in d. cap. licet vassallus nu. 7. si de feud. defunct. controuers. fuer. vnde dilucidatum extat vassallum Dominum egenum alere nō teneri nisi in casibus supra notatis, & ex multis cōibus, & verioribus opinionibus firmat Rosent. d. concl. 27. in glos. lit. F.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XVI.

T H E M A.

Vassallus Dominū ære alieno grauatū releuare non tenetur, nec carceratum pro debito soluere, liberare, & iura feudalia Domini assignantur creditoribus.

S U M M A R I U M.

- 1 Vassallus Dominum de periurio perisstantem liberare non cogitur.
- 2 Vassallus expensas liti Domini erogare non tenetur.
- 3 Vassallus non cogitur soluere q̄s alienum Domini; nec fisci iurare.
- 4 Vassallum saltem fideiussione Dominum succurrere debere.
- 5 Vassallus ex fidelitatis forma obligatur Domino corporis, & ingenij in pace, & bello auxilium prestare.
- 6 Vassallus pro alijs grauaminibus quam feudo existentibus onerandus nō est, sed conueniens est Dominum liberare.
- 7 Dominus captus ab hostibus nō sua culpa, sed pro luitione status vassalli tenentur adiuuare.
- 8 Dominò non habente aliud quam vassallagium, illud ius vassallagij creditoribus assignabitur.
- 9 Dominus si est carceratus, & nullum alit̄ excarcerandi modum habet, potest sua bona cedere.

1 Domi-

Dominus, & si de periurio periclitaretur, glos in vers. amittere, & omnes Interpretes si de feud. defunct. conuent. &c. & signanter ibi Iacob. de Bellouif. Ifern. num. 1. Bald. in princ. Laudens. nu. 9. Aluarot. nu. 4. Præpos. & Raudens. in princ. Affict. num. 5. Schench. num. 5. & alij, Ias. in prælud. feud. num. 54. text. etiam, & glos. in cap. 1. in fine, in vers. periurium, de alien. feud. pater. Bellouif. Ifern. num. 5. Bald. ibi vers. à morte, Aluarot. nu. 2. & 3. Præpos. Rauens. Affict. nu. 4. & alij, Raynaud. in cap. imperialem, §. firmiter nu. 47. de prohib. feud. alien. per Feder. allegat Petr. Iacob. tit. de caus. ex quib. vassall. feud. amitt. Iacobin. in inuestit. vers. qui quidem inuestiti num. 77. versic. cum pacto, quod dicti nu. 6. Curt. iun. par. 4. num. 9. Zaf. par. 7. nu. 47. Sonsbec. cap. 10. concl. 9. nu. 17.

2 qui addit, quod & nec Domino expensas litis subministrare tenetur, post Raymund & Petr. Iacob. Blanc. lib. 2. cap. 1. num. 42. Iacobin. in vers. & promiserunt eidem Domino nu. 24. Artman. Pistor. lib. 1. q. 20. Scrad. d. par. 9. cap. 8. nu. 9. vbi hoc limitat sicut in Dilucidatione præcedenti, & par. 6. cap. 6. nu. 95. Schench. par. 5. nu. 123. Roland. à Valle

3 conf. 5. num. 13. lib. 3. & non & tenentur, nec cogi possunt æs alienū Domini vassalli soluere, Bald. in l. 3. num. 7. vbi & Salyc. C. de action. & obligat. Ias. in l. si ex toto num. 36. ff. de legat. 1. Matth. Coler. in tract. de process. execut. par. 2. cap. 3. num. 332. Leonard. de Pisant. in suo cons. relato inter consilia Bruni 117. num. 60. Scrad. in tract. feud. cap. 9. par. 8. num. 9. & alij præcitati omnes, & etiam si carceratus esset pro ære alieno, Dominus pro eo liberando, vassallus nec fideiubere, nec soluere tenetur, Iacobin. & Aluarot. in d. cap. licet vassallus, si de feudo defuncti contentio &c. num. 7. reprobans opinionem Ardizz. contrariam volentis, quem sequitur Præpos. ibi num. 3. Petr. Rayn. putat tamen Schench. num. 6. eodem.

4 & loco fideiussione saltim vassallum succurrere debere, & plenius in cap. 1. §. item si delator num. 10. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. Affict. in cap. 1. vers. si à morte, de alien. feud. patern. Raynaud. in d. §. firmiter num. 46. Curt. iun. par. 4. num. 75. Ias. par. 7. num. 47. vbi communiter receptum dicit Sonsbec. par. 11. num. 45. Vusembecc. d. c. 9. num. 17. Episc. Loazes in alleg. pro Marchione Valiez 171. num. 29. communem testatur Clar. in d. §. feudum q. 24. in princ. facit lex curatores, §. filium, ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertinent. Adde hic Didac. Couarr. variar. resolur. lib. 2. cap. 1. num. 4. vbi & tra-

dit eum, qui beneficium competentis, non habet, incarcerari posse, Scrad. d. par. 6. cap. 6. num. 95. Scench. d. par. 5. nu. 123. Vult. cap. 10. num. 36. vbi communem testatur, & Vasq. citat controuers. illustr. lib. 1. cap. 6. nu. 6. vers. 19. Kirkou. in commun. opin. lit. V. conclus. 98. nu. 3. centur. 5. & ratio est, quia feudum seruitijs personalibus, aut loco illorum fructuum contributione cum fidelitate obnoxius, & pro quibus ex & forma fidelitatis vassallus obligatur Domino corporis, & ingenij viribus tam in pace, quam in bellis auxilium præstare, vt ex tit. qual. iurare deb. vassall. fidelit. cum tit. leg. & ibi notatis hic finitur lex, Ardizz. in rubr. 69. Borcolt. cap. 1. nu. 23. Vusembecc. cap. 9. nu. 10. Vultei. cap. 10. nu. 21. lib. 1. Scrad. par. 6. cap. 6. num. 1. 2. & 3. & seq. Scheneid. par. 5. num. 93. Petr. de Bellapert. in tract. feud. c. 1. Ferrar. in form. libell. quæ agitur ad reuocationem feudi, vers. coram vobis num. 78. Hartman. Hartman. in pract. obseruat. tit. de feud. 54. obseruat. 30. lib. 2. Curt. iun. par. 4. nu. 5. Rosental. cap. 8. concl. 4. in addit. lit. A. de quibus vassallorum seruitijs diximus supra hac Parte Dilucid. 1. cum seqq. quibus si adimplere non potest, non parum est, ex

6 quo alijs & grauaminibus ultra in feudo existentibus, feudatarius onerandus non est, bene conueniens est, quod hoc casu vassallus opera, & diligentia sua laborare debet, vt possit Dominum alijs modis legitimis liberare, vt dicunt Schench. in §. item si delator, quæ fuit prim. caus. &c. & in d. cap. licet, num. 6. Iacobin. in d. vers. qui quidem inuestiti num. 77. Curt. iun. in d. par. 4. nu. 75. sed hoc consuetum non seruari, in quo contradicit Iul. Clar. in §. feudū d. q. 24. si vero

7 & Dominus ab hostibus captus fuerit, maxime si non sua culpa se pro tuitione status pro ipsius redemptione vassalli tenentur adiuuare, Hostien. in summa de immunit. Eccles. Blanc. in summa feud. cap. 1. qui hunc casum non laudat, nec approbat, si militiam voluntarie suscepit, Specul. in tit. de feud. §. quoniā, vers. & nota. quod vassalli nu. 67. Raynaud. §. firmiter nu. 41. Ias. in l. placet la secunda, nu. 19. C. de sacros. Eccles. Affi. d. decis. 265. num. 54. Rosental. ex alijs in cap. 5. concl. 76. nu. 5. & in dictis literis E. G. supra dictis vero casibus, in quibus vassalli Dominum adiuuare non tenentur. Iudex si res alix Domini deficiunt, posset & creditoribus eius in ius, quod Dominus in vassallos habet immittere, & vers. id per secundum decretū adducere, ita vt in posterum vassalli eos recognoscere, & his iura ex feudis debita præstare cogentur, vt per Bald. in l. 3.

C. de act. & obligat. & in l. liberti, libertæq; num. 4. C. de oper. libert. per notata in l. pro hærede, §. si quid, de acquir. hæredit. sequitur Iaf. in prælud. feud. nu. 54. tradunt communiter Doctores in cap. 1. §. similiter, de cap. Corradi, quod vassallus, vel ius in eum ob debitum Domini accipi pro executione possit, Coler. dist. tract. de process. exeq. par. 2. cap. 3. num. 332. post Iaf. in l. a Dio Pio, §. sic quoque, num. 1. vbi de debitore pensionis loquitur, quod in eum executio fieri possit, & ibidem, Alex. Rosental. cap. 8. conclus. 28. num. 6. & in addit. lit. G. & cum sit communis Doctorum sententia, quod vassallus Dominum pauperem alere non teneatur, vt in præcedenti Dilucidatione, & si est carceratus pro eo soluere, nec fideiubere tenetur, vt prædictum est, & 3. Dominus si res alienū soluere nullo modo potest, sed vt ne in carcere detrudatur sibi consulere potest cedendo bonis, vt per Doctores in d. cap. licet, nu. 47. Vsq. controu. illustr. controuers. 6. num. 6. Kirkou. in vers. vassallum non teneri, lit. V. Vultei. cap. 10. num. 36.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio XVII.***T H E M A.**

Si in inuestitura nullum exprimat-
tur seruitium, tunc congruum
seruitium debetur secundū qua-
litate rei, & personæ.

S V M M A R I V M.

- 1 **A** Doha canonis, vel alterius solutio-
nis. si expressè non fit remissio non
nisi annis 40. præscribitur.
- 2 Feudum datum sub consueto seruitio re-
cipiens, cogi potest de consueto.
- 3 Feudum cum consueto seruitio datum,
intelligitur secundum medietatem va-
loris.
- 4 Feudum datum vt seruiat seruitium cō-
gruum secundū rei, & personæ qualita-
tem debetur.
- 5 Seruitium quando non est taxatum, sem-
per exigitur, adoha solita imponi in
Regno.
- 6 Seruitiū consuetū non accipitur, sed secun-
dum generalem cōsuetudinem in Regno.

7 *Seruitij præstatio vocatur adoha, siue sub-
uentio in Regno.*

- 1 **Q** Vando Rex ꝑ dedit feudum non de-
terminato seruitio, an possit postea
imponi, & certè si de adoha, siue canone, vel
solutione aliqua expressè non fit remissio,
non nisi 40. annis præscribitur, vt in liu-
bemus, C. de fund. patt. lib. 11. & dicit Gra-
mat. decif. 100. num. 21. & seq. quo modo di-
cimus, illam peti non posse etiam consuetū,
- 2 ita quod is, ꝑ qui recipit rem in feudum,
cum præstatione consueti, vel alias debiti
seruitij est cogendus, vt in l. Domini, C. de
agricol. & censit. in glos. lib. 11. sed si dicit
- 3 ꝑ sub seruitio cōtingenti, tunc videtur velle
magnum censū imponere medietatè, s3. valo-
ris fructuū feudi, quilibet imponit rei suæ,
l. quam vult. l. 2. C. de noxal. dicit Iser. in c. 1.
quib. ex caus. feud. amitt. num. 14. in fine, sed
veritas est secundum Luc. de Penna in d. l.
iubemus, quod hæc vera sunt, quando sine
expressione seruitij certi, feudum fuit con-
cessum, fortius locum habebit, ꝑ quādo da-
tum fuit, vt proinde seruiat; nam tunc ser-
uitium congruum qualitatibus rei, & perso-
næ pensatis rationabiliter exigatur, argum.
not. in l. in tradendis, ff. commun. præd. Ia-
cob. de Aiello in tract. de iure adohæ nu. 51.
& Fritia in lib. 3. de subfeud. auth. 5. num. 8. in
- 5 princ. dicit, quod ꝑ quando seruitium non
est taxatum tempore cōcessionis feudi exi-
gitur, adoha solita imponi in Regno, & exi-
gi consuetum in alijs feudis, & pro consueto
seruitio intelligitur cōcessum, secundum
- 6 Loffred. in cons. 1. num. 118. & ꝑ consuetum
seruitium nō accipitur, prout fuit solutum
à prædecessore, sed secundum generalem
consuetudinem Regni, secundum Afflic. in
cap. similiter, de cap. qui cur. vend. nu. 90. &
Luc. de Penna in l. 1. C. de vendit. rer. fiscal.
lib. 10. & in ꝑ hac præstatione seruitij, quod
in Regno vulgariter nuncupent *lo aduego*,
& subuentio a vassallis dicit Fritia dicto in
loco, in feudis prædicta loquens, sed magis
congruè est dicere, quod quando seruitium
in concessione feudi non exprimitur, & di-
ctum simpliciter, quod seruiat tunc congruū
seruitium, qualitatibus rei, & personæ pen-
satis exigitur, vt prædiximus.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio XVIII.***T H E M A.**

Rex dādo alicui tot annuos introi-
tus,

tus, & nihil dicit in feudū adoha non debetur, etiam quod sit intrusus, & aliæ clausulæ extarent. sed secus quando datur in feudū decisum.

S U M M A R I U M.

- 1 **R**ex omnia, ut verus Regni Dominus infeudat, reuocat, & concedit excadentias, ut vult.
- 2 Papa omnes concessiones ab Imperatore Federico post depositionem cancellat.
- 3 Rex quid dans, non dicens in feudum de eo non soluitur adoha.
- 4 Rex dans annuam perceptionem super bauiatione, & non dicit in feudum, etiam quod inuestiat, non soluitur adoha.
- 5 Feudum cōcessum, quod scribatur in quinternionibus, si aliunde non constat, non est feudum quatepnatum.
- 6 Rei concessa in feudum, soluitur adoha.

- 1 **D**e iure verum est, quod † Rex omnia ut verus Dominus, infeudat, reuocat, & concedit excadentias, & de demanijs, & allodijs, ut sibi videretur in feudum, vel in burgenfaticum disponit, & ita seruandum est, l. minimè, & hde interpretatione, ff. de legib. & voluit Ifern. in prohem. Const. Regni col. fin. vbi dicit ad hoc facere text. in cap. ad Apostolicæ, de re iudic. in 6. vbi
- 2 † Papa cancellat omnes cōcessiones, & inuestituras factas à Federico Imperatore post depositionem, ergo ante depositionem nō negat sibi licuisse, & licuit, & licet disponere de omnibus feudis particularibus, ut comprobatur Loffred. in cons. 4. nu. 2. & dum
- 3 disponit ad libitum † dando introitus, & nō dicens in feudum adoham solui non debet; & ita decisum in Regia Camera Summariz firmat Iacob. de Ayello in suo tract. de adoha num. 84. Io. Camill. Bilott. in alleg. 2. num. 3. & refert Thor. in compend. decis. in vers. adoha an solui debent, circa finem.
- 4 Immo, & fortius † si Rex cōcedit summam tricentorum aureorum super Bauiatione, cum verbo inuestio pro te, & hæredibus ex corpore, & nulla facta mentione de feudo, nec de burgēfatico. Per Regiam Camera Summariz fuit iudicatum nō teneri ad adohæ solutionem, non obstante quod in vniuersali seruitio facto Regi per Regnum soluerit, & hoc licet in illo priuilegiō † dicatur ipsum in quinternionibus deberi annotari, quia hæc verba nō faciunt feudum, Loffred.

in paraphrasi feud. ad Ifern. in cap. 1. §. hu-
ius autem generis, ibi, maximè si dicat ex
quib. caus. feud. amitt. per Regiam Camerā
fuit iudicatum ad solutionem adohæ non
teneri, Petr. Carl. in dec. 55. & refert Thor.
in compend. decis. vers. adoha an debeatur
6 ex summa ducatorū tercentum, † sed quan-
do annui introitus dantur in excambium,
vel alias, & dicitur in feudum, fuit per ean-
dem Regiam Camera decisum: quod con-
cessionarius teneatur adoha soluere, quia
erat concessio in feudum, Const. Io. Andr. de
Georg. alleg. 3. actor prætendit sub num. 10.
Thor. in compend. decis. vers. adoha an solui
debeat &c.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XIX.

T H E M A.

Feudum quando datur sub adoha
vnius paris chirothecarum an-
cipitris, vel ensis, aut alterius rei
argenteæ, vel auri, aut tanti pipe-
ris, vel alterius rei ita debet sem-
per seruari, & non alterari, nec
quidquid ex redditibus bonorum
cedentium feudo potest quid re-
mittere.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**eudum datum cum adoha alicuius rei fuerit ordinatum ut soluatur integra adoha.
- 2 Adoha conuenta ut detur, seruatur.
- 3 Contractus, & infeudatio legem faciunt.
- 4 Inuestitura tenor est attendendus, etiam quod sit contra feudorum consuetudinem.
- 5 Rex seruitia maximè taxata augere non potest.
- 6 Baro nō potest mimuere adoham sui subfeudatarij.
- 7 Donare videtur, qui remittit, & donatio est prohibita.
- 8 Baro redditum illum rei emphyteutica remittere non potest.
- 9 Reditus rerum emphyteucarum quo ad Baronem sunt feudales.

10 Baro

10 *Baro seruitia augere potest, & minuire non potest.*

11 *Baro conditionem Domini meliorare potest.*

- 1 **F**euda † data sub adoha vnus par chirothecarum, ancipitris, vel ensis, aut alterius rei argenteæ, vel auri, aut tanti piperis, vel alterius rei, licet antiquitus illud, quod erat in priuilegio soluebatur; tamen, postea tempore Regis Ferdinandi Primi, & per ipsum Regem fuit mutata forma, & voluit, quod non obstante in priuilegio erat expressa re pro adoha, fuit ordinatum, quod adoha integra solueretur iuxta valorem fructuum secundum taxam ordinariam, dicit Iacob de Ayello de iure adohæ num. 66. subdens Ego tamen in quodam libro antiquo reperi adoham aliter taxatam, quando priuilegium illo modo loqueretur, vt habeo in libro meo. Sed tamen quia nascitur, vnde illa taxatio ortum habuerit, seruat hodie in Camera vltima prouisio dicti Regis Ferdinandi Primi, vt soluatur integra adoha; hæc Iacob. de Ayello, sed dico, qd hoc poterat esse tempore dicti Iacobi de
- 2 Ayello, quia † hodie seruat contrarium, & soluitur adoha conuenta in priuilegio, quando specialiter est conuentum, vt detur par chirothecarum, vel alia res, iuxta conuentionem, & ita expediuntur prouisiones per Regiam Cameram in dies, & hoc cum ratione, quia debet fieri solutio conuenta inter Regem, vel alium, & ipsum Baronem, vel subfeudatarium inter eos maxime si in conuentione inter Baronem, & subfeudatarium regius interuenit assensus, & beneplacitum illud conuentum seruitium
- 3 præstari debet, quia † contractus, & infeudatio ex ipsa partium conuentione legem accipiunt, l. 1. §. si conuenerit depositi, Iser.
- 4 & alij in d. §. similiter, nec † est recedendum à forma inuestituræ, etiam quod sit contra feudorum consuetudinem dixit Bald. in cap. 1. §. præterea, quid sit inuestitura, & alibi, si non seruat pactum rescinditur quidquid est actum, secundum Bal. in l. cum te, Afflic. decis. 335. infra num. 15. vers non est recedendum & c. Fritia de subfeud. author. 5. na. 8. & ipse † Rex non potest seruitia bonorum feudalium augere maxime antiquorum, quæ magnorum fructuum, & reddituum annuatim, modica tamen seruitia Regi Curie præstantia, ex Luc. de Penna in l. 1. C. de superindict. lib. 10. dicit Iacob. de Ayello in d. tract. de iure adohæ num. 50. hæc † Baro, vel alius dans feudum in subfeudum cum adoha alicui, vel alterius ex prædictis rebus

datum inter eum, & subfeudatarium particulariter conuentum, vt est dictum, nec in totum, nec in partem remittere potest, quia remissio est alienatio secundum Iser. in cap. 1. §. donare col. 6. qualit. olim pot. feud. alien. per l. si mulier, de condit. ob caus. & l. quærebatur, ad l. falcid. † quodammodo videtur dosare, qui remittit, quæ donatio prohibita est, per cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. & per legem antiquam vt in d. §. donare, & etiam quia seruitium pro feudis deseruit oneribus Reipublicæ, ideo sine speciali Principis dispositione relaxari non potest, nec à Barone † remitti rebus, qui debetur feudo pro re feudali, secundum eundem Iser. in Const. constitutionem diuæ memoriæ propè finem, & si deberetur vna gallina, piper, anser, vel quid simile, ex istis redditibus feudum constituetur, sit pingue, & feudatarius onera feudi supplet, si permitteretur, qossè diminueret redditus, qui de feudo debentur de facili

9 feudum reduceretur qd nihitum, & † redditus debiti super bonis emphitheoneis, censualibus, siue redditibus, vel allodialibus sine regio assensu remitti non possunt, quia quo ad Baronem habentur vt feudum quidquid de feudo percipit ex corporibus feudi, quauis rendentes teneant vt emphiteusim, vel allodium, quod est notandum ad declarationem eorum, quæ Iser. dicit in tit. quæ sint regalia, vers. angaria, & Afflic. in prælud. constit. q. 24. & refert Fritia de subfeud.

10 lib. 2. author. 5. num. 18. sed † si Baro vult augere redditum, aut seruitium, vt quia de vno milite habeat duos, p seruitio, vel dum percipiebat decem modicos frumenti, perciperet viginti, aut vltra quod possit, quia in augmentum feudi fit, ex dictis per Iser.

11 in d. cap. imperialem col. 6. † quia potest conditionem Domini meliorem facere, vt ex d. Constit. constitutionem diuæ memoriæ in rub. & in nigro, & ex alijs per Fritiam vbi supra col. 1. circa medium fol. 337. in secunda impressione.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio X X.

THEMA.

Vassallus feudi redditus vntiarum viginti per annum pro militari seruitio, renitens militare cum tribus

bus equis, & duobus famulis temulibus tenetur ad adoham, quæ est medietas fructuū anni vnus, & parum plus, idest pro singulis viginti vntijs redditus, soluentur vntiæ decem cum dimidia.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**udatarius dicitur miles, & feudum equiparatur militiæ.
- 2 *Vassalli electio est, vel de persona seruire, vel per substitutum, vel in pecunia correspondere pro adoha.*
- 3 *Regis est electio in hoc Regno in feudis quaternatis, quid de predictis tribus voluerit.*
- 4 *Seruitium militare est vnus militis cum tribus equis, & duobus famulis pro feudo redditus vntiarum viginti.*
- 5 *Seruitium debet esse trium mēsum expensis proprijs sequentibus mensibus si erit necessarium expensis Domini.*
- 6 *Tempus predictum currit à die lustrationis, quod vulgo dicitur la mostra.*
- 7 *Feudatarius Rege volente tenetur in pecunia, quæ dicitur adoha iuxta taxam.*
- 8 *Adoha non sit subrogata loco seruitij, tamen Dominus nõ cogitur accipere aliud pro alio inuito creditore.*

- 1 **F**udatarius ꝛ licet sit miles, cap. 1. cum similit. si de feud. controuersi fuer. & feudum equiparatur militiæ, vt per Ifern. in prælud. feud. & pro feudo pro militari seruitio debetur, & dari debet. Tamen in subsidij pro annua pecunia, seu ꝛ quando adoha generaliter indicitur in Regno, & sit in electione vassalli soluere alterū de tribus, vel de persona seruire, vel per substitutum quæ habilem, vel in pecunia correspondenti ad medietatem fructuum, Camerar. in cap. imperiali, de prohib. feud. alien. per Feder. ꝛ. firmiter fol. 92. post Ifern. & Doctores
- 2 *ibidem, Capyc decif. 32. num. 2. tamen ꝛ in Regno hoc est in electione Regis in feudis quaternatis, vel cogendi vassallum ad seruitium personale per ipsum, vel per substitutum quæ habilem quem recipere tenetur, vt per Camer. d. fol. 92. lit. P. & plurib. seq. cum electio Regis in hoc sit secundum quod, hoc est, si ꝛ iuste iudicauerit, ibidem.*
- 3 *lit. V. quod ꝛ seruitium est vnus militis cum tribus equis, & duobus famulis actis ad pugnam pro singulo feudo redditus vntiarum.*

- 5 *viginti quolibet anno ꝛ tribus mensibus expensis proprijs, & si durauerit necessitas, mensibus sequētibz expensis Domini Regis, vt ex cap. Regis Caroli Secundi incip. Item statuimus, quod Comites, Barones.*
- 6 *quod ꝛ tempus à die lustrationis, quod vulgo dicitur la mostra currere incipit, vt dixit Ifern. in Constit. Hostium col. 3. vers. sed quæro, quando, & à quo tempore, quem sequitur Fritia de subfeud. auth. 3. nu. 14. Regens Carolus Tapia in rubr. de const. Princ. num. 62. vel tenetur ꝛ Rege volente in pecunia, quæ dicitur adoha, iuxta liquidationem, & taxam cuiuslibet feudi, vt specialius infra, & per Ifern. in cap. 1. ꝛ. similiter, de cap. Cortad. & in cap. 1. quis dicatur Dux, Capyc. decif. 10. & in inuestitura vers. feuda adohat fol. 27. Camer. vbi supra fol. 93. Moderni Campani in cap. Regni Nolumus, nu. 11. per eundem Capyc. & Ifern. in Constit. Regni Quamplurimum, & in alijs locis Aflic. decif. 265. nu. 51. Bald. in l. 1. C. de oper. libert. & habetur in d. Constit. Quamplurimum, Io. Anton. Leonard. conf. 57. num. 5. & seq. & quamuis ꝛ adoha loco seruitij personalis à feudatario debiti subrogata sit, vt diximus, & omnes Doctores firmant, non tamen Dominus aliud pro alio recipere cogi posse, quia aliud pro alio inuito creditore non soluitur, l. 2. ꝛ. 1. ff. si certum petatur, dicit Ifern. in cap. 1. ꝛ. similiter num. 14. de cap. qui cur. vend. & alibi, & ita iudicatum fuit in causâ Ioseph. Caraccioli, cum Principe Sancti Seuerij, facta relatione in Collaterali Cõsilio ex Anello de Amato in conf. 12. num. 8. Primogenitæ, refert Thorus in cõpend. decif. vers. adoha, ex alijs Io. Franc. de Ponte in tract. de potest. Prorog. de regal. imposit. ꝛ. 8. num. 25.*

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXI.

T H E M A.

Adoha dicitur medietas fructuum vnus anni plus, & minus secundum qualitatem feudorū, iuxta taxam feudorum, de qua infra.

S U M M A R I U M.

- 1 **S**eruitium antiquis temporibus prestabatur de persona.
- 2 *Seruitium personale postea fuit redactum in pe-*

- in pecunia, & dicitur adoha ex cohadu-
natione feudatariorum.*
- 3 *Adoha subrogata fuit loco subsidij nomi-
ne doni.*
 - 4 *Pro singulis viginti vntijs fructuū soluuntur
decem cum dimidia de feudis cum
vassallis.*
 - 5 *Adoha si reperitur minima pro feudis
antiquis augeri nō potest, sed diminue-
re Rex potest.*

1 **A**ntiquorum † Regum tempore serui-
tium pro feudis præstabatur de per-
sona, & vassalli descripti erant, pro quibus
militibus vno, vel medio milite tenebatur,
& plures vassalli tenentes feuda minoris
reditus vntiarum viginti, vt de vno milite
2 seruirent, talis † præstatio est postea reda-
cta in pecunia, ex quo dicitur adoha, quæ
hodie pro militari seruitio soluitur; & alio
modo similiter dicitur adoha, quia omnes
feudatarij Regni cohadunantur, ad illa pro-
mittendum, ex Ifern. in cap. 1. in princ. 5. col.
de controuerf. feud. apud par. term. Capyc.
in inuest. feud. §. feuda adohant fol. 27. vers.
& dicta est adoha, Conf. Georg. in sua repet.
3 feud. cap. 25. num. 12. quæ † adoha subroga-
ta est loco subsidij nomine doni, dicit Io.
Anton. Lanar. in conf. 57. num. 9. & dicitur
adoha medietas fructuum vnus anni, & in
feudis nouis aliquid plus secundum Ifern.
in d. §. similiter, cap. imperialem, de prohib.
4 feud. alien. per Federic. quia † pro singulis
viginti vntijs soluuntur decem cum dimi-
dia de feudis cum vassallis intellige, vt dixi-
mus. In feudis vero antiquis, prout cōsue-
uerunt, quia interdum castrum magni valo-
ris pro adoha quasi nihil soluit, & idem di-
cit Ifern. in cap. 1. de vassall. decrep. 2. tat.
5 † Nec potest augeri seruitium in præiudi-
cium possidentis, maximè sine sua expressa
voluntate, per regulam, quod nostrum est
sine facto nostro tolli non potest, diminuere
vero Rex potest, vt vult, quia ipse est Do-
minus, & vt rei lux moderator, & arbitrer
disponit, vulgata l. in re mandata, C. man-
dat, sed secus Baro vt infra in sequenti Di-
lucidatione dicimus.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XII.

T H E M A.

De cōsuetudine, & stylo Regiæ Ca-

meræ Summarix taxandi, & sol-
uendi adoham, & Ritus ipsius
Cameraæ.

S V M M A R I U M.

- 1 **T**errarum, & Castrorum cum vassal-
lis soluitur vntia decem cum dimi-
dia pro quolibet milite, siue singulis vi-
ginti vntijs reddituum.
- 2 *Vassalli contribuunt pro medietate, dum-
modo non excedat medietatem collecta
generalis, pro qua sunt caroleni decem
pro foculare.*
- 3 *Feudum si consisset in territorijs inbabi-
tatis adoha soluitur ad rationem ducatorum
sex pro singulis viginti vntijs.*
- 4 *Vassallus pro feudo plano, & de tabula
seruiet per dies quadraginta expensis, &
equis Baronis, nisi aliter sit conuentum.*
- 5 *Vassallus pro feudo consistente in annuis
introitibus super functionibus fiscalibus,
siue dohana soluitur quinque, & quarto
pro singulis viginti vntijs, & nu. 8.*
- 6 *Vassallus pro feudo in territorijs soluit
quinque, & quarto pro adoha pro singu-
lis viginti vntijs, si solutio est facta se-
parata à Terra.*
- 7 *Concessione introituum facta cum Ter-
ra, & vassallis soluuntur vntia de-
cem cum dimidia pro singulis viginti
vntijs.*
- 9 *Adoha si fraudatur, & soluitur diminita
fraudans, soluit quadruplum, sicut de
releuio, sed secus si negauit in totum.*

Secundum cōsuetudinem Regni, & stylum
Regiæ Cameraæ Summarix soluitur, & ta-
xatur adoha hoc modo. † Pro Terris, &
1 Castris cum vassallis ad rationem vntiarum
decem cum dimidia pro quolibet milite,
id est pro singulis viginti vntijs reddituum,
2 in quo ad hoc contribuitur per † vassallos
pro medietate, ita quod non excedat vassal-
lorum cōtributio medietatem collectæ ge-
neralis pro qua in Regno sunt focularia,
id est decem caroleni pro quolibet focula-
rio, vt in cap. Regis Roberti incip. sit mili-
tare. Ciuitas vero, vel Castrum, quæ debet
contribuere Baroni in adoha, si habet cen-
tum focularia, non potest contributio exce-
dere quinquaginta ducatos, quantumcumq;
adoha excedat etiam in maxima quantita-
te, puta summa mille centum ducatorum,
si adoha Castri cum vassallis foculariorum
centum esset, viginti ducatorum contribue-
ret. Castrum in ducatis decem tantum, si
3 autem

MODO DE TASSARE L'ADOHA.

- 3 autem † feudum consistit in territorijs sine vassallis inhabitatis solvatur adoha ad rationem ducatorum sex pro singulis viginti vntijs, ex quo sibi non fit aliqua subuentio,
- 4 quando feudum † esset planum, & de tabula, seruiet vassallus per dies quatragesima, expensis, & equis Domini Baronis, nisi aliter in inuestitura sit conuentum per cap. Caroli Secundi, quod incip. Habuit subfeudatariorum, quod refert Affi in cap. 1. §. nec est alia iustior causa, Fritia de subfeud. in d. author. §. num. 9. quando autem † feudum consistit in pensionibus fiscalibus, & annuis reditibus pecuniarum super aliqua dohana, siue gabella sit solutio adohamenti ad rationem quinque pro singulis viginti vntijs, quia tunc non sperat pro feudo vltra percipere,
- 6 sicut quando consistit feudum † in possessionibus, siue oliuetis, aut territorijs, cuius fructus quandoque crescunt, & decrescunt ad rationem dictorum ducatorum quoque cum quarto soluetur pro iuribus foculariorum, & salis datis in feudum quando sunt concessi separatim per Regiam Curiam,
- 7 † si vero illi introitus sunt concessi simul cum Ciuitate, vel Castro, & vassallis computantur cum alijs introitibus, & soluitur adoha ad rationem decem cum dimidia pro singulis viginti vntijs, vt per Fritiam d. author. §. num. 9. & licet Ifern. in cap. 1. §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Federic. dicat de feudo in pecunia solui ad rationem
- 8 quinque pro singulis viginti vntijs † consuetudo obtinuit, quod soluantur quinque, & vno quarto, & ita communiter fuit taxatum semper, & obseruatur semper in Regia Camera Summariz, & credo, quod Ifern. sit correctio, & error, licet adoha taxatur secundum morem, vt dicit idem Ifern. in d. §. firmiter, & in cap. 1. de vassall. decrep.
- 9 at. sicut etiam de † releuio dicitur, quod si fraudatur adoha, seu seruitiū, & soluitur dimiduatē tenetur fraudans ad quadruplum, secundum cap. Regni 222. in cap. editis per Regem Robertum Ducem Calabriae, filium Regis Caroli Secundi, & Ifern. in cap. si vassallus, si de feud. defunct. milit. controuerf. fuer. & in Constitut. Si vassallus, secus in totum negauit seruitium, vt per Ifern. in dictis locis, & dicit Iacobus de Ayello Regie Camere Summariz Præsidentens de iure adohæ num. 72. & vt dicta taxa, & solutio magis clarescit, adduco Ritum Regie Camere Summariz à suo registro fideliter exemplatum vulgariter vt iacet videlicet.

Se dichiara come quando se fa alcuna tassa de adoha d'alcuna Terra, che fosse stata concessa, ouero venduta per la Regia Camera, e non ci fosse patto di douer pagare conforme alla tassa, la quale hauesse tenuta lo predecessore, s'offerui in questo modo videlicet. Se piglia informatione di quello hà renduto per tre anni passati, e si veda in che quantità ascendano l'annate, confuse l'vn anno per l'altro, e quello soprauiene à riuscire l'entrate, se calcoli à raggione de docati 52. per cento, e se vede à detta raggione quanto viene ad importare la tassa, e dopo se vede quanti fuochi è la Terra, e se ne deduce la rata delli fuochi à raggione de carlini cinque per fuoco, pur che li detti fuochi alla detta raggione de carlini cinque non ascendano alla metà della tassa, perche quando ascendesse la metà, non se li fanno buoni, & in questo modo la tassa restoria à raggione delli docati 26. 1. 5. per cento, però se li fuochi non arriuaessero alla metà de la tassa, se ne deduceria solamente quello cì caperia per lo numero delli fuochi, nelli quali stesse tassata la Terra, & in questo modo s'ha offeruato, e s'osserua de farsi detta tassa, e quando fatta vna volta la tassa, non s'altera più, ma resta sempre in vn modo.

E quando se dice, se è alla tassa vecchia dalla noua, non obstante, che per la tassa vecchia parese se paga manco aduobo, che in la tassa noua, noua, non per questo è differente vna tassa dall'altra, perche si com è detto la tassa se fa sempre in vn medemo. ma la varietà procede, che vna tassa fosse fatta venti anni à dietro per figura in quel tempo la Terra rēdeua assai manco di quello rende oggi, e perche tutte l'entrate sono aumentate, ma quando se fa esse oggi la tassa de nuouo dalla medesima Terra se verria à tassare assai più, perche se farria conforme à quello rende oggi.

Quādo si fa la tassa d'alcuno feudo rustico senza vassalli, e l'entrate se tassano alla raggione de 30. per cento, da quello rende il feudo.

E quando se fa da pagamenti fiscali feudali, d'entrata certa, se tassano alla raggione de vintisei, & vn quarto per cento.

Nardus Antonius pro Notatore.

PARTIS

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio XXIII.***T H E M A.**

Quando feudum est dishabitatum,
& remansit vnus vassallus cum
Castellano, & Caupone, adoha
non soluitur vti de feudo habi-
tato. decilum.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**assallus vnus, vel duo, non faciunt
Vniuersitatem, nec Populum.
- 2 Status presens inspicitur.
- 3 In fauorabilibus debet esse tres ad minus.
- 4 Episcopus solus eligit, quando vocatis Ca-
nonicis, & ipsi non venerint.
- 5 Ad haec tanquam de loco inhabitato solui-
tur, si adest vnus Castellanus, & Caupo.

DE minimis, & tam paucis non est habenda ratio, vt per Bart. in l. si proprietarius, ff. de damno infecto, & quia per hunc † vassallum nec per duos fit Populus, nec Vniuersitas, Bart. & alij in l. Prætor, & dixit in princ. ff. vi bonor. rapt. & facit cap. pondus, & equum in argumentū; nam quamuis feudum alias habitatum fuisset, tamen † presens status inspicitur, l. pretia rerum, ff. ad l. falcid. l. 2. C. de rescind. vendit. & l. 1. C. de sentent. quæ pro eo, quod inter. & sic per Regiam Cameram in causa Ioannis Francisci Carrasæ vtilis Domini certę Ciuitatis fuit iudicatum, quod soluat adoha tanquam de feudo inhabitato, dicit Loffred. in parafrafi feud. in cap. 1. quis dicatur Dux, versic. ideo tantum die vltimo eiusdem, & refert Thor. in comp. decis. vers. adoha non debetur & c. fol. 18. & si Loffr. in d. loco dicit, vide glos. in cap. 2. de postul. Prælat. & Innocent. in cap. irrefragabili, de offic. ordin. & si d. glos. in vers. pauciores, circa medium, dicit ibi: Tu dices, quod vnus solus potest eligere, & in † consecratione ad minus debent esse tres, loquitur in fauorabilibus, & sic nihil ad nostrum casum, & Innocent. vbi supra loquitur, quod Episcopus potest eligere vocatis Canonicis, & non venerint, & si ob temporis trāscursum, & ibi erant Canonici, qui ob negligentiam non venientes, † Episcopus eligit, quod satis diuersum est à nostro casu, vbi vassalli reducti sunt ad vnum, &

Vniuersitatem non facit, vt diximus, & habemus, quod † Terra, siue Ciuitas ad vnū vassallum redacta, & si extat Castellanus, & Caupo fuit iudicatum, vt Baro soluat tanquam de feudo inhabitato, vt prædictum est, & si ita Loffred. in d. parafrafi in fin. dicat, quod ex quo in dicta Ciuitate fuit repertum Casale habitatum per eandem Regiam Cameram fuit decisum, quod soluetur tanquam de feudo habitato, ex quo nihil ad nostrā decisam Dilucidationem, quod quando feudum habitatum reducit ad vnum vassallum, Castellatum, & Cauponem soluitur tanquam de feudo inhabitato.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio XXIV.***T H E M A.**

Subfeudatarij de subfeudis planis,
& de tabula, & seruitium cōuen-
tum Baroni datur; de feudis ve-
ro quaternatis adoha, siue serui-
tium debetur Regi.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**eudi, siue subfeudi quaternati, adoha,
& seruitium debetur Regi, nisi fuerit
concessum feudum immediate à Barone.
- 2 Feudi plani, & de tabula, adoha, siue ser-
uitium datur Baroni, & num. 6.
- 3 Baro potest mandare subfeudatario, vt sibi
præstet seruitium sub pena priuationis
feudi.
- 4 Pœna in non præstante seruitium, est de
iure communi.
- 5 Episcopus potest mandare, quod clericus
debet, vt det sub pena priuationis bene-
ficii, & priuare.
- 7 Seruitium si non est taxatum tempore
concessionis feudi, exiguntur vntia decem
cum dimidia, pro singulis viginti vntij
introituum.

IN hoc est distinguendum, aut feudum est quaternatū, aut planum, & de tabula, si † quaternatum, tunc feudatarius tenetur Regi seruitium, & adoham præstare, & non Baroni, secundum Ifern. in cap. 1. §. similiter, de cap. Corradi, & in Constitut. Domini à vassallis, nisi ipse Rex illud feudum cōcesserit tenendum à Barone immediate

diatè, & in capite, secundum eundem Iern. in Constit. Regni Post mortem, & per Modernos in cap. 1. §. fin. de cap. Corradi, & per eundem Iern. in cap. 1. 3. col. de controu. feud. apud par. termin. feuda quaternata à concessione feudi solèt generaliter excipi, idè non prættatur Baroni seruitium, dicit Fritia in 5. author. num. 2. circa finem, si

2 † feudum est planū, & de tabula, siue Actemasia, tunc Domino immediato, qui est ipse Baro, prættantur seruitium ipsi Baroni, & non Regi, vt notat Iern. in cap. 1. de controuert. feud. apud par. termin. col. 4. & in cap. 1. de vassall. qui contra Constit. Lothar. feud. alien. & in cap. 1. §. sacimus, quo temp. miles, & in Const. Regni incip. Si vassallus, & ideo † potest illi mandare, quod prættet sibi seruitium sub pœna p̄natiouis feudi,

3 Innocent. in cap. cœterum, extra de iudic. in fine, Io-Blanc. in sum. in tit. quib. mod. feud. amitt. fol. 18. Faurinens. in vers. distiq; vassalli promiserunt recognoscere col. 4. quia

4 ista † pœna est de iure communi in non prættando seruitium, cap. 1. §. sed nec est alia iustior, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. ipse cum suo edicto, vel præcepto potest concurrere cum dispositione legali, secundum Iern. in cap. 1. colum. 2. de vassallo, qui contrz constitut. Lothar. feudum alien.

5 & ibi Afflict. num. 44. † idem in Episcopo, qui sic potest mandare suo clerico, secundum Felyn. in cap. licet Heli, 4. colum. de simonia, Loffred. conf. 45. illi præcipit sub pœna sanctæ obedientiæ, secundum Imol. in clement. Pastoralis, 4. colum. de re iudicata, per text. in cap. ex tenore, de foro

6 competenti, & † Baroni deberi prættari seruitium de diuis feudis, decreuit Rex Carolus Secundus in capit. Regni incip. Comitibus, & Baronibus, & per Fritiam in dicta author. 5. num. 1. qui Baro exigit à subfeudatario suo, prout est conuentum inter ipsum Baronem, & subfeudatarium in tempore dati feudi, vt dicit Scribentes in præludijs feudorum, & in cap. 1. §. similiter, vbi bona glol. de capit. qui cur. vendic. sed quando † seruitium non est taxatum tempore concessionis feudi, exiguntur de singulis viginti vntijs, vntiæ decem cum dimidia, & feudum est cum vassallis, & alias vt diximus in præcedentibus Dilucidationibus, & quando feudum est planum, & de tabula, sicut vassallus per dies quatragesima expensis, & equis Baronis, nisi aliter in inuestitura conuentum sit per capit. Catoli Secundi, siue Regis Roberti, quod incipit: habuit subfeudatariorum, & refert Afflict. in cap. 1. §. sed nec est

alia iustior causa, colum. 4. quæ sit prima caus. benefic. amitt. & Fritia dict. author. 5. num. 9. in principio.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio X X V.

T H E M A.

Si Rex remiserit seruitium Baroni, nisi sit etiam remissum respectu subfeudatarij, vassallorum Baro exigere adoham, & seruitium ab ipsis potest.

S V M M A R I V M.

- 1 Dominus si remiserit seruitium Baroni ipse potest exigere integram adoham debitam per vassallos.
- 2 Subfeudatarij tenentur soluere adoham Baroni.
- 3 Seruitium, quod Barones exigunt à vassallis loco introituum Baronum est.
- 4 Solutiones: siue adoha subfeudatariorum sunt ex vi pacti in inuestitura.
- 5 Baro exigit seruitium à vassallis, nisi Rex expressè vassallis remisisset, nec potest, quia tolleret introitus Baronis.
- 6 Rex dominium rerum nullius tollere potest sine iusta causa.

1 SI Dominus † remiserit seruitium Baroni, seu adohā, Baro potest exigere integram adoham, & seruitium debitum per vassallos subfeudatarios, nisi Rex remiserit etiam contemplatione vassallorū, quod in dubio non præsumitur secundum Iern. in §. sed nec alia iustior causa, quæ sit prima caus. benefic. amitt. & alias vt per Iacobum de Ayello in suo tract. de iure adohæ num. 60. fol. 613. & † subfeudatarij tenentur soluere adoham Baroni, etiam si à Rege fuerit remissa, vt per Iern. in d. §. nec alia iustior causa, Afflict. in Constit. Quamplurimum, succedit emi † seruitium illud in beneficium Baronum loco introituum ipsi concessorum, & sic potest dici seruitium introitus de iure Baronum, cum in eorum locum subrogatur, vt notatur in cap. Ecclesiz, vt lite pendente, & in l. qui id, ff. de donat. & Ego vidi prouisiones Regiæ Camere Summariz, in quibus adoha, siue seruitium debitū per subfeudatarios Baroni assignantur

tur pro introitus, sicut & alij introitus Baronie, vt est notum. Nec vnquam poterit tractari, quod solutio subfeudatariorum vadat in releuamentum, & adiutorium Baronum circa adoha quam ipsi debent Regi, immò dum sunt introitus Barones eorum adoha augetur, & tunc ipsæ solutiones, siue adohamenta subfeudatariorum ex vi pacti apposti in inuestitura, adeo quod si Rex remittit adoham, vel seruitium Baroni non intelligitur remissa vassallis, & subfeudarijs, & Baro potest exigere, nisi expressè Rex eisdem vassallis remiserit, quod nec posset, quia tolleretur solutiones adohæ, & seruitiorum Baroni per subfeudatarios faciendarum; cum Rex neminem dominio rerum suarum absque legitima causa priuare potest, quia esset contra ius gentium, Bal. in prohem. digestor. nu. 4. Doctores omnes communiter in cap. cum Ecclesiarum, de constit. text. particularis in l. venditor, §. si constat, ff. commun. præd. & ex alijs in meo conf. 5. num. 19.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXVI.

THEMA.

Remissa medietate adohæ, siue seruitij per Regem alicuius Terræ, siue feudi, & deinde deuolui Curie, & reconcessi reseruato iure adohæ, Curie debitum media adoha debetur, & non vltra, & subfeudatarij tenentur ad seruitium debitum.

Quia breuis non opus alio Summario.

Cum in Regia Camera Summarie esset dubitatum, an remissa medietate adohæ, siue seruitij per Regem alicui Baroni suæ Baronie, & deuoluta Baronie Regi, per quem postea fuit reconcessa saluo iure Curie iure seruitij, siue adohæ debita, & quia talis remissio debet intelligi solum de illa rata, quæ debebatur vigore primæ inuestituræ, iuxta dicta per Angel. in l. omnes, C. de quadrienn. præscript. per Regiam Camera fuit mandatum, & sic decisum non exigi nisi medietas non remissa, & mota fuit principaliter per conf. Paul. de Cast. 3. incip. circa

id, & primo queritur in ipso quaesito &c. & in 2. col. ibi circa secundum, lib. 1. & fuit in anno 1512. refert Loffred. in parafrasi feud. in cap. 1. de vassall. decrep. etat. in vers. ibi si dicatur. quam decisionem refert Thor. in compend. decif. vers. adoha integra &c. fol. 18. col. 1. & aduerte, quod si Rex remittit Baroni seruitium ipsius contemplatione, subfeudatarij seruirent, nihilominus Comiti, & vassalli subuenient, qui pro seruitio tenentur omnino subuenire; vt dicit Constit. Regni Quamplurimum, quia remittere est donare, l. si mulier, de condit. ob caus. verba sunt Ifern. in cap. 1. §. sed nec talia iustior causa, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. nu. 42. in addit.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXVII.

THEMA.

Rex ob delictum, vel alias succedens in Baronie quam recōcessit, vel alteri dedit adoha de subfeudis etiam alijs concessis medio tempore debetur Baroni, maximè si reconcessit cum feudis quaternatis.

SUMMARIUM.

- 1 **A** doha de feudis quaternatis regulariter debetur Regi, & non Baroni, nisi Rex concesserit tenendum à Barone.
- 2 Verba de demanio in demanium, & seruitio in seruitium declarantur.
- 3 Feuda quaternata à concessione feudi excipi solent, pro quibus seruitium non præstatur Baroni.
- 4 Feuda quaternata non veniunt in concessione generali facta à Rege alicui.
- 5 Baronie deuoluta Regi reconcessa feuda medio tempore concessa in capite, à Regia Curia adoha debetur Regi.
- 6 Rex non præsumitur concedere, quod est alterius.
- 7 Rex succedens in Baronie Baronis tenebit sub regulis, & censuris vt Baro tenebat.
- 8 Rex vicem persona illius feudi tenebit.
- 9 Adoha solutio facta Regi medio tempore Baronie deuoluta stetit in posse Regis, eius feuda, & subfeuda non erunt quaternata.

- 10 *Rege quando in concessione dicit, quod feuda describantur in quinternionibus erūt quaternata.*
- 11 *Baronia concessa cum feudis, & subfeudatarijs simpliciter non veniunt feuda quaternata, nisi expressè dicatur.*
- 12 *Quinterniones sunt, in quibus notantur privilegia feudorum. Cedulaia, in quibus notantur quantum feuda solvere debent.*

1 **R**egularitèr de ¶ feudis omnibus quaternatis seruitium, seu adoha præstatur Regi, & non Baroni, secundum Ifern. in cap. 1. §. similiter, de capit. Corrad. & in Constitut. Domini à vassallis, nisi Rex illud feudum amiserit tenendum à Barone immediatè, & in capite secundū eundem Ifer. in Constit. Regni Post mortem, & Moderni in cap. 1. §. fin. de cap. Corradi, & per eundē Ifern. in cap. 1. colum. 3. de controuers. feud. apud par. term. vbi declarat ea verba, quæ in priuilegijs apponi solita sunt videlicet. Concedimus N. Terram talem cum iuribus,

2 & pertinentijs suis, ¶ quæ de demanio in demanium, id est habeas vt feudatarius, & teneas, & in demanium possideas, & de seruitio in seruitiū id est, ac alij feudatarij non tenentes feuda quaternata seruiant Baroni, & in cap. 1. qualit. vassall. iur. deb. Dom.

3 fidel. ¶ feuda quaternata à concessione feudi tolent generaliter excipi, & ideo pro illis non præstatur Baroni seruitium, sed quando in Baronia sunt concessa feuda quaternata debetur seruitium Baroni, & nō Regi, solus Rex ea cōfert, licet à Barone teneantur, secundum Ifern. ibi in 3. col. si collata sunt à Rege tenenda sub Barone illi seruitium debetur, & in concessione generali facta à Rege alicui cum feudis feudatarijs, & subfeudatarijs, non veniunt feuda quaternata. Et si Baronia sit ob delictum deuoluta Regi, & deinde reconcessa, & deinde alteri data, feuda medio tempore tenenda à Regia Curia, & Regius Fiscus prætendat, ex quo tenebantur in capite à Regia Curia, & erant annotata in cedularijs adohę pro Regia Curia, & soluerūt ipsi Regiæ Curiæ, adoham Baroni nō deberi, maximè si tempore restitutionis, vel nouæ concessionis Baroni feuda erant penès tertium, quia ¶ Rex non præsumitur concessisse, quod est alterius, vt notatur in l. nec auus neque etiam hoc posset sine voluntate illius tolli, siue concedi, argum. l. fin. C. de pact. sed pro Domino Baronia, & quando ¶ Rex succedit Baroni ob delictum, vel alias dicitur succedere in iure Baronia, & tenere feudum prout Baro te-

nebat sub eisdem regulis, & censuris, vt per Bal. in tit. de pace constant. in verbo inuestituram receptionis, Moderni in prælud. Constit. Regni 25. quæst. aliquid per Ifern. in cap. 1. qualit. vassall. iur. deb. fidel. Dom. & in Constit. Domini à vassallis, nisi aliter ipse Rex decernat ex post. In hoc ¶ Rex vicem personæ illius feudi representat, & habetur vt organum feudi illius, secundum glos. in Constit. Consuetudinem, quæ ex sua ratione militat etiam in Rege, Fritia de subfeud. auth. §. nu. 6. in fine, item Rex concesserat cū feudatarijs, & subfeudatarijs, dum ante deuolutionem erant subfeudatarij Baronis, & ab eo recognoscebantur feuda; nō obstat, quod ¶ soluerunt Regiæ Curiæ, quia cum ipsa possidebat, non poterant alij tollere, nec obstat concessio, quod recognoscant in capite à Regia Curia, quia cum Baronia eo tempore erat Regis, non poterat ab altero recognosci, nec illa concessio habet mutare naturam feudorum existente Baronia penès Regem; quoniam illa alienauit cum feudis, multa feuda venerant in illa reconcessione, vel alienatione, & illa verba nihil operantur. Nec obstat, quod sint posita in cedulario Curie, quia cum soluerent adoham Regni, necessariò fuerunt annotata in cedulario, vt sciretur, quid tollere deberent, non autem vt mutaretur natura feudorum, & efficerentur quaternata;

10 quando autem ¶ Rex vult feuda, seu subfeuda Baronia medio tempore concessa, alteri sint separata à Baronia; dicit, quod registrentur in quinternionibus, tūc casus est clarus, quod feuda sint quaternata, & adohabunt Regiæ Curiæ, & ita fuit iudicatum in causa Comitum Cariati, & Ducis Ariani, & multorum, & ex alijs comprobatur I hor. in compend. decil. verl. adoha ex feudo quaternato &c. & hoc procederet quando in priuilegio nouę confirmationis, siue concessionis, diceretur cum feudis, feudatarij, & subfeudatarij simpliciter, si autem diceretur

11 ¶ cum feudis quaternatis, tunc nō esset dubium, quod essent quaternata, & in capite à Regia Curia sub Barone, quia venient in tali concessione, & adoha debetur Baroni, & ita fuit iudicatum in causa Ill. D. Ferdinandi de Aragonia Ducis Montis Alti, cum Barone Cygha, vt dicit Iacob. de Ayello in tract. de iure adohæ num. 87. & sic etiam releuium debetur Baroni iuxta prædictas rationes, authoritates, & decisiones in prædictis casibus, quod alio nō est opus, cum fuerit in eisdem terminis decisum, & non omittit tam dicere, quod ¶ cedularium, & quinterniones inter se differunt; nam quinternio-

nes dicuntur illi libri, in quibus notantur, & registrantur privilegia feudorum, cedularia vero sunt libri illi, in quibus notantur feuda quantum solvunt pro adoha quando imponitur, & de quinquernionibus est vnum officium in Regia Camera Summaria, licet multi in hoc decipiuntur, qui pro vno, & eodem capiunt cedularia adohæ, & quinquerniones, & hæc differentia patet in cedulario adohæ tempore Reginæ Ioannæ, quod seruat in Camera, in quo multis locis fit relatio ad quinquerniones, vt refert Iacob. de Ayello in tract. de iure adohæ nu. 88.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XXVIII.

T H E M A.

Facta restitutione bonorum feudali-um, si ob aliquod impedimentum restitutio non habuit effectum, sed pecuniam ascendente ad valorem feudorum, & fructuum, tenetur ad solutionem adohæ.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**ubrogatus, naturam in cuius locum subrogatur sapit cum omnibus qualitatibus.
 - 2 Subrogata res possidetur, vti si res ipsa cuius locum subrogaretur possidetur.
 - 3 Subrogata res, siue species eodem iure censetur.
 - 4 Collectæ sicut non solvuntur de fructibus feudalibus, sic nec de permutatis cum ipsis fructibus.
 - 5 Adoha sicut soluitur de feudo, ita & de pecunia loco ipsius feudi data.
 - 6 Pecunia soluta per primogenitum post patris mortem est feudalis, & in eo succedit primogenitus.
 - 7 Concessione feudorum facta, qua haberi non possunt, datur pecunia loco ipsorum, de qua soluitur adoha.
- 1 **R**egulare est, & quod subrogatus, siue res subrogata sapit naturam, in cuius locum subrogatur, per text. in l. si eam, §. qui iniuriatum, ff. si quis caution. vbi Bart. Ial. & alij, dixi in cons. meo nu. 71. cum sa-

ta reconcessione feudorum per Regem, quando eo concessionarius habere non potest, & loco ipsorum feudorum, & fructuum datur, & subrogatur pecunia, est eiusdem naturæ, in cuius locum est subrogata cum omnibus qualitatibus subrogantis, l. i. §. hæc actio, ff. si quis testam. ipse. ius fuer. & ex alijs in meo cons. 93. num. 27. Bald. in l. alijs, §. si autem, C. de curat. furios. quod illud, quod dicitur in creatione habet locum in subrogatione, & idem Bald. in l. data opera, C. qui accus. non poss. quod subrogatum videtur inesse ab ipso principio, & retrofingitur, & quod & res subrogata loco alterius dicitur possideri, ac si res ipsa proprie possideretur, allegando text. in l. item si fundi, §. seminarios, ff. de usufructu, vbi frumentum seminarium pertinet ad fructuarium, & tamen fructuarius debet alium subrogare, ita vt proprietario restituatur quasi instrumentum agri, dicit Afflict. in decif. 395. num. 10. & ad propriam materiam, & casum facit, quod dicit Ifern. in cap. 1. §. fin. num. 24. de cap. Corrad. qui dicit, quod quando vna
 3 & res, siue species subrogatur loco alterius, quod eodem iure censetur, & in cap. 1. §. & plaustrorum, in tit. quæ sint regal. num. 58.
 4 quod sicut & feudatarius non tenetur solvere, nec est strictus solvere collectas de fructibus peruentis ex rebus feudalibus, ita etiam de fructibus permutatis cum fructibus bonorum feudali-um, cum illorum loco subrogentur; ex his, & notatis per Det. in cons. 19. col. 3. & ex alijs per Tiraquell. in tract. de retract. consang. §. 1. glos. in ver. infra annum num. 8. Hippol. cons. 251. interrogatus, & per Fritiam de subfeud. q. 21. &
 5 & sicut adoha ex feudo, & eorum fructibus debetur ita & de pecunia ipsorum loco subrogata ex prædictis apertum videtur maxime quando est pecunia ipsa à Rege potestatem habente data in locum feudorum, & fructuum, vt per Fritiam in d. q. 21. num. 3. & circa finem. Amplius dico, & quod facta per primogenitum post mortem patris affrancatione de feudo, vel introitibus feudalibus virtute pacti de retrouendendo appositæ à patre, pretium prædictum dicitur feudale, & in eo succedit primogenitus tempore mortis patris, quo tempore non reperiebatur facta affrancatio, dicit Vrsill. ad Afflict. in d. decif. 395. num. 8. & 9. & in causa Pauli de Sangro, cuius Auus Carolus de Sangro obtinuerat à Rege Catholico privilegium bonorum feudali-um, & quia bona possidebantur per Illustriss. Dominum Consaluum Ferdinandum de Corduba magnum Capitaneum, quousque Maiestas Regis daret ex-
 cambium

cambium dicto magno Capitaneo, fuit per Regiam Cameram decisum, quod Paulus solueretur tanta pecunia, quae ascenderet ad valorem fructuum feudorum, & quod Paulus solueret adoha, refert Loffred. in cap. 7. §. seu vers. si vero, in princ. de controuers. inuectis, quia in tali casu non est contractus inter ipsos principaliter initus de aliqua re allodiali, sed solum de re, quae datur loco fructuum feudi, & ideo oportet, quod sit eius naturae, cuius loco hoc datum est, vt dicit Ifern. in eodem §. siue vers. si vero, in princ. per iura, quae ibi citat, & ex alijs comprobatur, & dicit Franc. de Amic. in suis repet. feudaltit. de his, qui feud. dar. poss. fol. 208, col. 1. in fine, & seq. de qua decis. testatur Thor. in comp. decis. vers. adoha an sit soluenda &c. col. 1. & ex his praesens Dilucidatio firma, & decisa remanet.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XXIX.

T H E M A.

Si Baro de mense Augusti decesserit, & eius heres soluerit releuium, si eodem anno imponitur generalis adoha, vna solutio debetur ad electionem Fisci, decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**eleuium est medietas fructuum anni, & adoha parum plus, si ambo soluerentur, feudatarius non haberet vnde viueret.
- 2 Solutio vtraque fit releuij, vel adoha eodem anno ad electionem Fisci.
- 3 Adoha soluta eodem anno releuij, compensatur cum releuio.
- 4 Annus emergens, & non naturalis attenditur.

- 1 **R**eleuium est medietas fructuum illius anni, in quo feudatarius moritur, & etiam adoha regulariter medietas, & parum plus si vtrumque solueretur eodem anno feudatarius non haberet vnde viueret, &
- 2 proinde est vnica solutio fieri debet releuij, vel adoha illud, quod est pinguius ad electionem Curiae, ne feudatarius duplici onere grauetur, & haberet vnde viuat. Ad hoc bene facit ratio cap. Papae Honorij, quod

si vno eodemque anno contingat pluries casus, in quibus licet collecta imponere, quod non potest imponi vna collecta eodem tempore, & hoc seruatur non solum in vna, & eadem persona, sed etiam in diuersis personis, & non obstante quod Baro obierit in alia indictione, & anno a Natiuitate Domini, & proinde per Regiam Cameram fuit decisum: quod ad vnam tantum solutionem teneretur ad electionem Fisci de mense Iulij, anni 1512. & fuit conclusum, quod in hoc casu inspicitur annus emergens, & non annus naturalis, in causa Marini de Leonissa, Baronis Thelesij, & Torrecusij, & cum primogenitus quodam Aretusij, siue Andrusij Pappacodae soluit ius adoha impositum de mense Aprilis exigendum per totum Augustum, & de mense Septembris postea obiit successitque Fraciscus frater, in Castro Masafra, & eodem anno de mense Octobris in eadem Regia Camera fuit decisum, quod hic heres non soluat releuium, nisi eatenus, quatenus releuium est maius quam adoha, & sic in releuio compensetur, fuit quantitas per defunctum soluta pro iure adoha per rationes superius adductas, ne duplici onere grauetur vassallus, & quod est annus emergens, & non naturalis attenditur, ex alijs per Loffred. ex Ifern. ad ipsumque in paratrali feud. in cap. 1. §. his consequenter, vers. quid ergo, in tit. hic finitur, lex, Jacob. de Ayollo in d. tract. de iure adoha num. 77. Thor. in d. tuo compend. decis. vers. adoha generalis, & in vers. seq. incip. adoha an solui debet, dicit in Reg. Cam. Sum. ita obseruatur, & practicatur ex Reg. Conf. D. Carolo Tapia in rub. ff. de cont. Princ. cap. 4. nu. 77.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XXX.

T H E M A.

Adoha onus non imponitur in damnum vitae militiae secundogeniti, nec paragij mulierum, neque pro rata, sed in damnum primogeniti integre decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **A**doha, & vita militiae onus ad primogenitum spectat.
 - 2 Adoha solutioni, & si aliqui dicunt debere
- Aa 3 contri-

contribuere secundogeniti, fuit decifum contrarium. & num. seq.

- 3 Adoharum onus integrè spectare ad primogenitum.
- 4 Adoha onus sicut non minuit vitam militiam, sic nec paragium.

O Nus + vitæ militiæ, & adohæ ad primogenitum spectare, & de fructibus feudi debentur, pluries diximus, & per Affict. cum rationibus in decif. 252. sed Paris de Puteo in suo tract. de reintegr. feud. in cap. vitam militiam clerico num. 17. fol. 77. dicit in Regno pro seruitio militari datur medietas fructuum vnius anni, in qua + solutione contribuunt secundogeniti pro illa rata de vita militia, & sic præstantur seruitia militaria pro parte, & dicuntur seruire, quæ allegat, & sequitur Io. Anton. de Nigr. Campan. in cap. Regni Alienationis actus num. 11. fol. 269. dicens, solum quod non est iustum, & nulla ratione fundantes, sed contrarium tenet Affict. in d. decif. 252. quam opinionem multis rationibus fundans dicit, & licet non fuerit decifum appareat de veritate, dicens etiam ipsemet Campan. d. nu. 17. plenissimè Loffr. in sua parafrafi s. firmiter, de prohib. feud. alien. per Federic. Tirraquell. in tract. de primog. q. 74. vbi loquitur per eadem verba, quæ Affict. vbi sup. & Capyc. in inuestig. feud. vers. feuda adohæ col. penult. vers. & fratres, qui refert ita fuisse decifum per Regiam Cameram Summariz in causa filiorum, & hæredum Iacobutij de Alexandro, quam opinionem tenet etiam Ludouic. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 27. vers. idque adeo verum est nu. 9. fol. 194. vnde referente D. Vincentio de Franchis per Sacrum Consilium fuit decifum: + onus adoharum integrè cedere in damnum primogeniti, idem de Franch. in decif. 20. num. 11. & alij per Viscont. ibidem citati, Reg. de Ponte de potest. Præreg. tit. 7. §. 4. num. 30. Thor. in compend. decif. vers. adoharum onus, Iacob. de Ayello in d. tract. de iure adohæ num. 93. reiectis etiam contrarijs, ex alijs firmat, quod primogenitus nunquam potuit obtinere, quod secundogeniti contribuunt in adoha per eorum vitam militiam, subdens, quod ex hoc sicut + adohæ onus non minuit vitam militiam, sic nec paragium, vt ex multis adductis, & discussis, ac ita iunctis Dominis Consiliarijs duarum aularum, decifum per Sacrum Consilium firmat Anellus de Amato in suo conf. 11. quem ad hoc refert Thorus in d. compend. decif. vers. adohæ onus an minuet &c. & communis obseruatia Regiæ Cameræ Sum-

mariz est, quod nunquam in adoha est deducta vita militia secundogeniti, sed soluitur integrè per primogenitum sine aliqua deductione, aut contributione secundogeniti, vt ibi per eum in dicto loco.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XXXI.

T H E M A.

Feudatarius, & emptor nouus, si per vnum, vel duos menses ante impositionem adohæ possidens, adoham dare tenetur, etiam quod defierit, decifum.

Quia breuis non opus alio Summario.

S I feudatarius, vel emptor per vnum, aut duos menses ante impositionem adohæ teneret feudum, licet desinet habere, ad adoham tenetur, quia infra tempus statutum alteri vendiderat, ad integram adoham tenetur, quia attenditur tempus impositionis, & nõ solutionis, prout ita per Regiam Cameram Summariz decifum, firmat Fritia de subfeud. author. 3. num. 26. in fine, refert Thor. in suo compend. decif. vers. adoha an solui debeat, ad quod facit text. & ibi Bar. post glos. in l. incola, ff. ad municip. & quod notat Petr. de Antibol. in tract. de muner. & oner. in par. 3. quos adducit Fritia in d. loco, Iacob. de Ayello in d. suo tract. de iure adohæ num. 62. & etiam si post impositionem adohæ Rex vendiderit, vel concesserit feudum aliquod, feudatarius non tenetur ad adoham; sed si emit ab aliquo Barone, cuius tempore adoha erat imposta, feudum transit cum onere suo, possessor soluere tenetur, licet posset repetere à veditore, Iacob. de Ayello vbi supra num. 63.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XXXII.

T H E M A.

Sclauones, & Albanenses, qui in vno loco semper non permanent, si habitare non reperiuntur, non soluunt,

soluunt, nec contribuant in adoha, si tempore impositionis discesserant. decisum.

Quia brevis non opus alio Summario.

CLarum est, quod Græci, Sclauones, & Albanenses, non solent in loco continuo permanere, ex quo singulis annis eorum focularia numerantur, & quando habitare reperiuntur, soluunt carolinos vndecim pro quolibet foculari, quando vero non habitant, nihil soluunt, Iacob. de Ayello in d. tract. de iure adohæ num. 57. & adoha pro eis si tempore habitant in aliqua Terra, siue feudo sit imposita, solui debet, quia tempus impositionis inspicitur, & tempus solutionis quo seruitium solui debet, non attenditur. Nam tempore quo imponitur seruitium, feudum est in obligatione feudali conditione ex lege, non consideratur tempus futurum, ut per glos. in Constit. Regni incip. siue reali, Bart. in l. 1. ff. ad municip. num. 5. in fin. ponit questionem de ciue, cui est onus collectæ à sua Vniuersitate impositum, & postea à Ciuitate recesso determinat, dicens: (& ideo si collectæ imponuntur his oneribus provincialibus, non dicuntur subire illi, qui sunt in Ducatu, & alibi commorantes) argum. text. & ibi Paul. de Castr. in l. si mulier, ff. solut. matrim. & per Ias. in l. cum seruus, §. hæres cogitur, ff. de leg. 1. ideo in Regia Camera Summarie fuit decisum, quod si tempore impositionis reperiuntur habitare, quod soluant ad rationem de feudis inhabitatis, & sine vassallis, & ita fuit declaratum in causa D. Ferdinandi de Andrada Hispani, vtilis Domini Montis Miloni, & Domini Nicolai Mariæ Caraccioli Domini Sancti Geruarij, ut per Loffred. ex Ifern. in parafrafi feud. in cap. quis dicatur Dux in fine, vbi tractat de seruitio, siue adoha, Fritia de subfeud. lib. 2. auth. 2. nu. 26. auth. 3. nu. 26. & auth. 5. nu. 12. Iac. de Ayello d. n. 57. Thor. in comp. decis. vers. adoha an sit Barone, ad qd adduco tex. à nemine ad hoc tactum valde ad propositum in l. 1. §. cum prædiu, ff. de pignor. vbi legitur: (cum prædiu pignori daretur nominatim, ut fructus quoque pignori essent couenit; eos consuptos bona fide, emptor vtili seruiana restituere non cogetur.) dum ipsi Sclauoni, Græci, & Albanenses sunt in fructu Baronis quando extant, si non reperiuntur habitare, & non extant, tunc ut fructus consupti proinde adoha, pro ut de feudo cum vassallis non debetur, & sic merito ut prædiximus decisum fuit.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXXIII.

T H E M A.

Adohæ solutio spectat ad conductorem feudi ad longum tempus cum assensu, & non ad Dominum proprietarium. decisum.

Quia brevis non opus alio Summario.

SI Dominus alicuius feudi, illud ad longum tempus locat cum regio assensu, alias non valeret; nam in l. codicillis, §. instituto, ff. de leg. 2. reprobata glos. vbi comuniter Doctores concludunt tex. illum, dum vult, quod prohibita alienatione, non prohibeatur locatio non habere locum, si locatio ad longum tempus fieret, ita post alios Scribentes ibi tenuit Bal. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Federic. col. 3. & in cap. 1. §. vidimus, de his, qui feud. dar. poss. col. 6. & idem in cap. aut si libellario, Ciuilibus in l. fin. C. de reb. alien. non alien. & Canonibus in cap. nulli, de reb. Eccles. non alien. Ifern. & omnes in Constit. Constitutionem diuæ memoriæ, Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum col. 37. vbi cumulat alios Camer. in cap. imperialém, de prohib. feud. alien. per Federic. fol. 18. lit. C. & D. quia quando vassallus vult locare ad longum tempus, iuxta terminos l. 1. si ager. vectig. pet. sic locando dicitur alienare, ut in l. antiquitas, C. de usufruct. & in l. qui Romæ, ff. de verb. oblig. in glos. illud facere non posset, secundum Ifern. & Doctores in d. Constit. Constitutionem diuæ memoriæ, Camer. d. fol. 18. lit. G. si facit cum regio assensu, licet penes Dominum remaneat proprietas, quia locator percipit fructus feudi, & habet ius in re per decennium pro tempore locationis ad ipsum locatorem solutio adohæ spectat, & ita in Regia Camera Summarie decisum fuisse, firmat Iacob. de Ayell. in d. tract. de iure adohæ num. 59. Thorus in d. compendi decis. vers. adoha an solui debeat.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXXIV.

T H E M A.

Feudatarius respectu seruitiorum milita-

militarium, id est adoharum, non exigit à vassallis nisi medietatem dicti seruitij, & à singulis vassallis ultra carolenos quinque.

S O M M A R I V M.

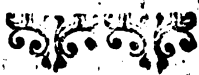
- 1 **V**assalli contribuunt, pro seruitijs per Baronem præstandis.
- 2 Barones, & feudatarij à suis vassallis non ultra medietatē seruitij exigere debent, & à singulis vassallis carolenos quinque.
- 3 Baro eodem anno vnā exactionem facere debet à vassallis.
- 4 Baro non soluens releuium, & non præstans omagium, non potest partem adohæ à vassallis petere.

Pro seruitijs à feudatarijs præstādis vassalli contribuere debent, vt in Constit. Quamplurimum, vbi Atsict. & in cap. Caroli Secundi incip. Comites, & Barones, in rub. de subuentione vassalli, & dixit Ifern. in cap. quis dicatur Dux, Marchio, & c. & quia fortē vassalli in hac contributione grauabantur, fuit per eundem Regem Carolum Secundum exactionis modus inductus, in d. cap. † Comites, & Barones, & feudatarij, vt scilicet non amplius quam dicti seruitij medietatem exigere possent, nec à singulis vassallis amplius quam carolenos quinque. Ita quod si dictę taxę exactio propter exiguum vassallorum numerum ad medietatē prædictam non ascenderet, reliquum feudatarius suppleret: sin autē ex maiori vassallorum numero exactio carolenorū quęque pro quolibet medietatē superaret, minus distribueretur inter vassallos, adeo quā medietas tantum exigatur, vt diximus in Dilucidatione 46. huius Partis, vbi ritus taxandi adoham est insertus, & si Baro soluit Regi adoham, & pro eodem anno ipse Baro habuit subsidium à vassallis, non potest petere partē adohæ à vassallis, iuxta cap. Regis Caroli Secundi incip. Riccardus de Aquila, & si † Baro non soluerit releuium Curie, & non fecit omagium, nec potest partem adohæ à vassallis petere, secundum cap. Regis Roberti 272. incip. pro parte Vniuersitatis Vicij, Iacob. de Ayello in d. tract. de iure adohæ num. 64. & 65.

Mulier tenens feudum pro dotario tenetur soluere adoham, & vassalli ipsi tenentur ad subuentionem, & ad contributionē adohæ.

Quia breuis non opus alio Summario.

Mulier tenens feudum pro dotario, an ipsa teneatur soluere adoham, & cui? & an vassalli debeant contribuere? cap. Caroli Secundi directum Comitissæ Marfici, dicit, quod cum feudale seruitiū debeat præstare, de iure est per ipsum feudi Dominum iniungendum mulieri, quia Dominus feudi soluit Regi, & illud recuperat à muliere, quod tenetur ex causa dotarij, quod si mulier submonita illud nō præstiterit exguardiri, & ab ipso Domino distatiri de ipso dotario, & vassalli interim ipsius dotarij existentes, tenentur ipsi mulieri ad subuentionem: cum dictum seruitium ad ipsum pertineat, & hæc quantum ad contributionem adohæ: quo vero ad alias subuentiones nō tenentur mulieri, sed Domino feudi, vt in Constit. Regni Mulier quæ dotarium habet & Iacob. de Ayello in d. suo tract. de iure adohæ num. 56. post multa, quæ dixit Ifern. in d. Constit. Mulier quæ dotariū, qui hoc firmat per rationem ibi per eum, quia mulier in dotario est plus quā usufructuaria, & dicit Barthol. de Capua in Constit. Licentiam, quod mulier pro feudo, quod habuit pro dotario, præstet seruitium Regi, debet ipsa habere subuentionem à vassallis, argum. l. quæro, & l. actenus cum l. seq. de usufructu, ex hac ratione firmat Ifern. in d. Constit. Mulier quæ dotarium, quod creditor, qui possidet iure creditoris, si præstet seruitiū iure naturalis possessionis, & Constit. Regni siue Regalidicit: (Ab illis feudorum seruitia debita volumus: exigi, qui feuda ipsa quolibet titulo detinere noscantur.) vnde tamquam possessor potest habere subuentionem à vassallis, quia si habet onus, habet habere emolumentum, vt in cap. cum secundum, extra de præbend. Fritia de subfeud q. 2. post q. 17. vers. hic quæro nu. 8. fol. 308. in nouis, dum qui percipit fructus, tenetur ad seruitium, & qui facit seruitium,

gium, potest adiutorium petere, idem esse in tenete feudum cum pacto de retrouendendo, qui percipit fructus, tenetur ad seruitium petere, potest subventionem, & potest etiam concedere ex cadentias, quæ facta retrouenditione non reuocatur, vt per Iacob. Anell. de Bott. in d. Consiist. Mulier quæ dotariū, Addens.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXXVI.

T H E M A.

Feudum si creuit ex industria feudatarij, non potest augeri seruitium, siue adoha, sicut nec minus præscribi potest.

Quia breuis non opus alio Summario.

Seruitium, siue adoha iam taxata, vel taxanda minui non potest, vt in Constit. Regni Consuetud. ibi seruitium designatum minorari nullo modo potest, ibique glos. & Doctores Ifern. in c. 1. col. 2. de vassall. decrep. etat. & in cap. 1. §. si quis de manso, versic. quod autem dicit ad alium, col. 3. de controuerf. inuestit. si autem feudum diminuitur, & reperitur taxata adoha, non diminuitur seruitium, seu adoha per Regiam Cameram Summariz, nisi ad literas, & ordinationes Regias, nisi pars feudi fuerit euicta, vel feudum, siue magna eius pars, calamitate perierit, aut notabile damnum habuerit, quo casu etiam pro diminutione seruitij impetrantur Regiæ literæ, ad maiorem cautelam dicit Iacob. de Avello in d. suo tract. de iure adohæ num. 55. quod seruitium, siue adoha feudi nullo tempore potest præscribi, dicit Constitutio Consuetudinem, ibi (ex quibus præscriptis nullam potest Reipublicæ præiudicium irrogari, cum apud quemcumque resideret seruitium designatum, & debitum, quod non tam personæ, quam rei ipso ascriptum esse dignoscitur, minimè remitti poterit) & sic nullo tempore præscribi, dicit ibi glos. vt hic, & in cap. de præscript. triginta annorum, l. comperit.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXXVII.

T H E M A.

Fructus feudi si propter guerram, vel pestem diminuuntur, non tamen adoha, vel seruitium minoratur, nisi pro Regni necessitate.

S U M M A R I U M.

- 1 **P**acta, & cōuentiones in feudis sunt seruanda.
- 2 **A**doha, & seruitium limitatum in feudis minui non potest.
- 3 **C**alamitas superueniens non debet obesse Regi, siue Baroni.
- 4 **S**eruitium distinctum, & determinatum non crescit, nec decrescit.
- 5 **F**ructus, seu redditus seruitium, & adoha non augetur.
- 6 **E**mpbitenta ob frugum sterilitatem non fit remissio.
- 7 **E**mpbitenta non fit remissio propter bellum, aut sterilitatem.
- 8 **F**eudum, & empbitentiam à pari procedunt.
- 9 **P**ensio quam soluit empbitenta, est insignnum recognitionis domini, sicut adoha pro feudo.

Diximus, pacta, & conuentiones in feudis esse seruanda, & proinde quando de diminutione promissorum est tractandū tempus dationis in feudum inspicitur, quo tempore fuit limitatū seruitium, vel adoha dimitti non posse, l. si quis, ff. de rescind. vendit. vbi cessans soluere pro prædio tributario cogitur vendere bona propria per Fiscum, vt ad literam, ibi glos. & calamitas superueniens, non debet obesse Regi, siue Baroni, sicut industria vassalli in augendo, vt in l. 2. C. de alluion. Palud. Ifern. in cap. 1. col. 2. de vassall. decrep. etat. Luc. de Penna in l. 1. C. de superindict. lib. 10. & in l. 1. C. de vendit. res. fiscal. idem Ifern. in §. nauigia, de statut. & consuetud. limitat pro Regni necessitate hoc faceret, vel publica adesset vtilitas, secundū Luc. de Penna ibi, Florian. in litem hæredi, §. hinc dicimus, de vsur. durum hoc videretur in Regno, nisi aliunde suppleri non posset ex dominio Regis, & quod remissio nullo modo fieri debet, adduco

duco Primo, si ab initio concessionis fuit
 4 † distinctum seruitium certum, & determi-
 natum tunc nunquam crescit, neque decre-
 scit, argum. eorum, quæ dicuntur de emphi-
 teuta, per Salic. & Ias. in l. i. C. de iur. em-
 phit. maximè si feudum reperitur taxatum,
 & annotatum in registris Regiæ Curix: &
 tunc ex quo semel reperitur taxatū, & re-
 gistratum de mandato Superioris, illa vlti-
 5 rius non crescunt, neque decrescunt, licet
 fructus, siue redditus feudorum Regni exin-
 de quouis modo augeantur, vel diminuan-
 tur, Petr. de Gregor. de concess. feud. par. i.
 q. 11. in fine, quem trascribit Cumia in cap.
 si aliquem, in vers. seruitij conuenti nu. 87.
 Intrigl. de feud. q. 67. num. 9. dum præcitati
 Doctores dicunt, quouis modo augeantur,
 vel diminuantur, & sic ob bellum, pestem,
 & sterilitatem, seruitium non minuitur.
 6 Emphiteota † ob frugum sterilitatem non
 fit remissio, vt clarè habetur ex tex. in l. i.
 C. de iur. emphit. & §. fin. instit. locati, in
 quibus iuribus probatur, quod etiam si ma-
 ior immo maxima pars rei emphiteota,
 casu perimatur, nulla fit remissio mercedis,
 quāto minus fieri debet ob fructuum amif-
 sionem, cum ipsi fructus sint pars rei, l. fru-
 ctus pendentes, ff. de reiuendic. & videtur
 de hoc esse tex. in l. quicumque, C. de fund.
 patrim. lib. 1. ad idem tex. in §. fin. vers. du-
 dum, & ibi glos. in vers. casus, in auth. de non
 alien. quam opinionem tenet glos. in cap.
 potuit locati, & ibi Anton. de Butr. Imol. &
 Abb. & tenet Cyn. Bald. Angel. & Salic. in
 d. l. i. C. de iure emphit. Specul. in tit. de em-
 phit. §. nūc vero antiqua, vers. 137. ita quod
 hæc est communis sententia Scribentium in
 vtroque iure, à qua nullus discrepat, dicit,
 & respondit etiam cōtrarijs, ipsiq; reiectis
 multis iuribus, authoritatibus, & rationibus
 firmat Natta in suo conf. 49. per totum. &
 in conf. 194. per totum, Clarus in §. emphi-
 teutis q. 8. vers. sed numquid similiter, testa-
 tur de communi, & Cornazzan. in decis. Lu-
 7 cens. 53. num. 2. nec propter † bellum, aut
 sterilitatem, emphiteota fit remissio, vt di-
 cit idem Natta in d. conf. 190. num. 6. & 7. &
 secundum Alexand. & Raphael. Cuman. in
 in d. l. interdum, §. quod ex naufragio, ff. de
 8 acquirend. possess. † feudum, & emphiteu-
 sum sunt eisdem naturæ, & à pari proced-
 unt, Curt. in tract. feud. par. i. cap. 3. nu. 6.
 ex multis, si emphiteota ob casum fortui-
 tum non fit remissio, ita nec fructuario,
 9 quia † passio, quæ soluitur per emphiteo-
 tam, est in signum recognitionis dominij,
 sicut & adoha pro feudis, vt per Nattam
 d. conf. 194. nu. 7. & 8. non propriè pro fru-

ctibus, colligitur ex d. l. i. C. de iure emphit.
 & dicunt præcitati Doctores, & addens ad
 decis. Guid. Pap. 530. lit. B.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio XXXVIII.***T H E M A .**

**Feudatarius est utilis Dominus feu-
 di, & omnia pacta inuestitura
 sunt seruanda, & per bellum non
 amittitur dominium.**

S U M M A R I U M.

- 1 **P**AËta quæcumque, quantumcumque
 extranea in feudo sunt seruanda, & in
 reliquis remanet contractus feudi.
- 2 Feudatarius est utilis Dominus feudi, &
 habet ius in re.
- 2 Conductor rei conductæ non habet domi-
 nium, neque possessionem.
- 4 Feudatarius soluit adoham ad finem li-
 berandi, & propter recognitionem dire-
 cti dominij, & fidelitatis.
- 5 Feuda omnia emuntur cum assensu dire-
 cti Domini.
- 6 Feudum si propter bellum non potest libe-
 rari, & introitus non exigi, non perdi-
 tur dominium, nec possessio.
- 1 **I**N feudo † quæcumq; pacta, quantum-
 cumque extranea seruanda sunt, cap. i.
 §. penult. & fin. quæ sit inuestit. vbi Bald. di-
 cit, quod tenor inuestituræ derogat cuicum-
 que naturæ feudorum, & propterea si ali-
 quod pactum appositum fuit contra com-
 munem feudi rationem, & ordinariam eius
 naturā, pactum tale valet, & in reliquis re-
 manet contractus feudi, & pro feudo habe-
 tur, cap. i. de feud. non hab. propr. nat. feud.
 ibi: licet propriam naturam feudi non ha-
 beat, iure tamen feudi ceteretur, & idem prob-
 batur in cap. feudum ea lege, si de feud. fuer.
 controuers. inter Domin. & agnat. Paul. de
 Castr. conf. 311. circa id, quod tamen quæri-
 tur in dubio lib. i. Roman. conf. 70. visis the-
 mate, & quæstione propositis primo dubio,
 sic in proposito licet in inuestitura adsit pa-
 ctum de soluendo adoham, siue seruitium
 militare, etiam quod esset correspectiuè ad
 fructus, non obstante quouis casu fortuito,
 belli, pestis, & sterilitatis adhuc debetur,
 quia

- 4 quia † feudatarius est vtilis Dominus feudi, & habet ius in re, l. 1. §. 1. si ager. vectigal. vel emphiteuf. l. 1. §. quod ait de superficiebus, & ad ipsum spectare fructus vti eorum vtilis Dominus per prædicta iura, & casus fortuitus, vt sunt belli, pestis, & sterilitatis spectant ad rei Dominum, eos nunquam debet excipere, l. quæ fortuitis, C. de pign. actio. l. sicut certo, §. nunc videndum in fin. ff. commod. l. 1. ff. depositi, cum alijs vulgaris, & iura, & autoritates, quæ in contrariū aduuci possent, non sunt in casu infestationis, vel rei emphiteuticæ, sed in † conductore, qui rei conductæ non habet dominium, neque possessionem, l. non solet, ff. locati, & l. 1. C. de vfucap. l. certè, §. is qui, ff. de præcar. & † feudatarius propter duo soluit adham, vel seruitiū. Primo, ad effectum liberationis consequendæ. Secundo, ad recognitionem directi domini, & fidelitatis, secundum Bald. in l. acceptam in princ. C. de vfuctu, & ex alijs Natta d. conf. 194. n. 7. & 8.
- 5 sed quid in hoc vagandum hodie † feuda omnia emuntur cum assensu directi Domini, & si aliquid donatur, si à Rege, siue ab alio cū regio assensu, & omnes vtilis actiones in re, & periculum rei venditæ, siue donatæ, transeunt ad emptorem, siue donatarium, l. necessario, l. id quod, ff. de peric. & comod. rei vendit. l. 1. l. cum inter, C. eod. tit. Duen. in reg. 203 ex alijs, & in terminis vendito castro, quod non obstare bello ad promissa teneri emptorem, firmat Ancharan. conf. 151. nu. 2. & si propter † bellum feudum non potest habitari, & introitus non exigi, nō perditur dominium, nec possessio, per d. l. licet, C. de acquir. possess. & ex alijs, cum in d. §. ex naufragio, vnde quouis casu fortuito extante feudatarij ad seruitium militare, & ad adham tenetur.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XXXIX.

T H E M A.

Releuium est medietas fructuum vnus anni post mortem cuiuslibet feudatarij ab herede, vel successore feudi, siue annuorum introituum datorum in feudum debetur de consuetudine, in signum deuotionis, & reuerentiæ,

ac pro noua inuestitura obtinenda infra annum, & diem, sed nō debetur de alijs perceptionibus, & introitibus non datis in feudum. decisum.

S V M M A R I U M.

- 1 Feudatario mortuo, eius filius, vel successor in feudo tenetur denuntiare mortem infra annum, & diem, & petere nouam inuestituram.
- 2 Heres, siue successos in feudo debet soluere medietatem fructuum feudi vnus anni in pecunia deductis expensis aliquibus.
- 3 Releuium soluitur secundū vsus Curia.
- 4 Releuium nō esse onus feudi, sed quadam præstatio ex consuetudine introducta.
- 5 Releuium nen est nomen iuris, sed ab vsu, & consuetudine in herede introductum.
- 6 Releuiū dicitur, quia Dominum releuat, & adiuuat.
- 7 Releuium, quod dicitur ius ciuile appellat introitum.
- 8 Releuium præstatur in signum deuotionis census, & reuerentiæ, & quia Dominus facit inuestituram.
- 9 Releuium soluitur in recognitionem directi domini, & infra annum, & diem post mortem feudatarij.
- 10 Releuium habet actionem realem, & facta liquidatione in pecunia fit executio etiā contra tertium.
- 11 Feudo concessō feudatarius remanet obligatus ex lege inuestitura, ad quæ ratione feudi debentur.
- 12 Releuium præstatur de feudis, & de subfeudis, & de annuis redditibus feudilibus.

2 Mortuo † feudatario, eius filius, vel successor tenetur denuntiare mortē, dicendo Domino, vel eius Fitco, si habet infra annum, & diem, & nouam inuestituram obtinere, cap. 1. in princ. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. & ex alijs multis diximus in Parte quinta, Dilucidatione decimaseptima per totam, & † soluere, siue dare medietatem fructuum in pecunia illius, vel vnus anni, vt per Ifern. in Constitut. Regni post moram col. fin. vers. & quidem secundum estimationem postquam fuerint recollecti in horreis, & non deducuntur expensæ in custodiendo Castrum, nec Ararij exigentis introitus secundum stylum Regiæ Cameræ Summarie, sed solum deducuntur expensæ, quæ sunt in cultiuando possessiones, &

& in

& in recollectione fructuum, & in molendi-
 nis, expensę scilicet, quę sunt in molis, &
 aptatione palatarũ, habita ratione ad tem-
 pus quo possit durare, Iacob. de Ayello in
 3 in suo tract. de iure adoha nu 70. & secun-
 dum vsus Curiz, & in cap. 1. §. similiter in
 ostenditijs col. 1. vers. sunt etiam, vbi dicit
 simpliciter esse medietatem fructuum, &
 ibi Liparul. add. in vers. medietas lit. O. allegat
 concordantia, & vltra eum nouissimi
 Addentes ad decis. Afflic. 265. nu 91. vers.
 19. ac nouissimę Campani in c. Regni apud
 Fogiam, Præs. de Franch. decis. 121 num. 2.
 quę solutio releuium dicitur, & est de more
 in hoc Regno Neapolitano, & non de iure,
 vt dicit Ifern. in cap. 1. §. sed & res, col. 4.
 4 per quos fiat inuest. & ibidem dicit, & non
 esse onus feudi cum sit quędam præstatio,
 ex consuetudine introducta, & ide de Fräch.
 in d. decis. 121. num. 6. & extra regulas feudi
 idem Bald. in cap. quę in Ecclesiarum, de
 Constit. Præstationem esse consuetudine in-
 troducã, & odiosam, sequitur Albert. Brun.
 in conf. 44. col. 4. & idem Bald. in l. 1. col. 2.
 de rer. diuis. Ifern. etiam ex improbo more
 successisse releuia dixit in d. cap. 1. §. in ho-
 stenditijs, de cap. Corrad. vers. sunt etiam
 5 releuia, & quod releuium non sit nomen iu-
 ris, sed ab vsu, & consuetudine sit in hære-
 de introductum, de Franch. d. dec. 121. nu. 4.
 6 & sic nuncupatũ, & dicitur & releuium, quia
 Dominum releuat, & adiuuat, & sic à rele-
 uando, siue liberando, & dicit Iuriscõsultus
 in l. vbi fideiussor, de solut. & declarat etiã
 Ifern. in dictis locis, & versiculis sunt etiam
 7 releuia, & quod & appellatur releuium ius
 ciuile Romanum videtur appellare introit-
 um, vt in l. his verbis §. fin. ff. de leg. 3. per
 quam sic dixit glos. in d. Constit. post mortę,
 super vers. recepto, c. 1. ex alijs firmat Lof-
 fred. in d. cap. 1. per quos fiat inuestit. vers.
 non est simile, de releuio fol. 23. ater. in fine,
 col. 1. Fritia de subfeud. author. 3. num. 3. ex
 Oldrad. in conf. 24. dicit, releuij solutionem
 esse legatam obligationi obnoxiam forte de
 alio releuio intellexit, quam de eo, quod dar-
 tur mortuo feudatario, vt eius hæres ponat-
 8 tur in possessionem, & & præstatur releuium
 in signum deuotionis census, & reuerentię,
 Albert. Brun. conf. 61. Soccin. conf. 66. col. 8.
 lib. 3. & ideo præstatur, quia Dominus facit
 inuestituram feudi nouo successori in feudo,
 qui successit defuncto, vt scribit Taurinensis
 in sua inuestit. feud. vers. qui quidem inue-
 stiti fol. 24. num. 78. Fritia d. author. 3. num. 3.
 9 in fine, & quod & soluitur in recognitionem
 directi dominij recipiendo ipuestituram, &
 solui debet infra annum, & diem post mor-

tem feudatarij, ex alijs de Franch. d. dec. 121.
 10 num. 7. pro quo sicut in & adoha datur actio
 realis contra omnes feudi possessores, ita
 pariter pro releuio, & facta liquidatione in
 pecunia, non autem in fructibus, fiat etiam
 executio contra tertium, idem de Franch.
 d. decis. num. 11. & ita practicatur in Regia
 Camera Summariz, de quo late per Fritia
 in d. tract. de subfeud. lib. 2. author. 3. vbi. &
 si tenet contrarium omnes difficultates per
 11 eum factę tolluntur; considerando & quod
 eo ipso, quod feudum conceditur, remanet
 feudatarius obligatus ex lege inuestiturę,
 ad omnia onera, & obligationes, quę ratio-
 ne feudi debentur, & Fiscus habet tacitam
 hypothecam, ita quod in quamcumque feu-
 dum trãsfertur, erit affectus prædictis obli-
 gationibus, oneribus, & hypothecis, firmat
 Io. Franc. de Ponte in suo tract. de potest.
 Proreg. in tit. de regal. imposit. tit. 4. cap. 1.
 fol. 140 qui bene hoc sciebat, quia fuit Præ-
 sidentis Regię Camerę Summariz, & deinde
 Regens Supremi Italiz Consilij apud no-
 stram Regiam Maiestatem, & demum Col-
 lateralis huius Regni Consilij apud Prore-
 gem Regens, ex quo omnia prædicta scire
 12 poterat, & est & releuium medietas fructuũ
 vnus anni, siue illud præstandũ sit Regię
 Curiz, siue Comiti, vel Baroni, tam de feu-
 dis, quàm de subfeudis, quia in hoc releuio
 non est differentia secundum cap. Regis Ca-
 roli Secũdi, quod ita declarat Comiti Mar-
 sici, & præstatur nẽ dum de feudo, sed & de
 annuis introitibus feudalibus, sed si daretur
 annua perceptio super iuribus falis, vel
 alijs, & non dicitur in feudum releuium nõ
 debetur, & ita decisũ Iacob. de Ayello vbi
 supra num. 83 refert Thor. in compend. de-
 cil. vers. releuium an debeatur de annua & c.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio X L.

T H E M A.

Releuiũ, si anno quo moritur feu-
 datarius fructus nõ fuerint, quia
 debetur de fructibus vnus anni
 secundum meam opinionẽ de-
 bent coaceruari fructus trium
 annorum, & omniũ tertię partis
 medietas capi, redacta in pecu-
 nia, & pro releuio solui. decisũ.

S U M.

SUMMARIUM.

- 1 **R**eleuium soluitur, vt in inuestitura est conuentum, quia contractus ex conuentione legem accipiunt.
- 2 Releuij quantitas si non est conuentum in inuestitura, soluitur medietas fructuum anni mortis feudatarij.
- 3 Releuiū est medietas fructuum vnus anni post mortem feudatarij.
- 4 Ifernā dictum deberi releuiū illius anni mortis feudatarij processisse ex errore impressoris comprobatur.
- 5 Authoris opinio est, quod coaceruatis fructibus trium annorum, capiatur medietas tertiae partis pro releuio, sicut de adoha fit.

SI ex inuestitura patet, quantum soluendum sit pro releuio, statur cōuentioni, quia contractus ex conuentione legem accipiunt, l. 1. §. si conuenerit depositi, notatur in cap. 1. §. similiter, & ibi glos. de cap. qui cur. vend. sed † vbi non apparet conuentum à principio, si dicatur pro releuio solui medietatem fructuum illius anni, quo feudatarius moritur, vt per Ifern. in d. Constit. post mortem, circa finem, in cap. 1. §. firmiter, de prohib. feud. aliē. per Federic. & in cap. 1. §. similiter, de cap. Corrad. tamen Fritia in d. sua auth. 3. num. 5. fol. 314. asserit, quod in quodam cap. Regni, quod habeo ad poenam, † text. dicit: (vnus anni) & non illius, quo decessit feudatarius, ita quod si anno præcedente mortis fuisset fertilitas, & in anno mortis sterilitas, & hères nullis, aut paucis perceptis fructibus ex feudo debitū releuium soluere teneretur, & sic alias fuit in Regia Camera Summaria decifum in anno 1506. cum voto Sacri Consilij contra Comitē Palenæ; vt testatur ex alijs de Fräch. in decif. 121. num. 2. & secundum illam litteram Curia potuisset capere medietatē fructuum anni præcedentis, & è contra, si anno præcedente fuisset sterilitas, & in anno mortis esset vbertas, Curia perciperet, secundū tempus mortis, postquam vnus anni habet medietatem pro releuio, Loffred. in d. cap. 1. per quos fiat inuest. verū non est simile fol. 22. & seq. per plures columnas ex multis iuribus, rationibus, & autoritatibus hinc inde per eum adductis, inter alia dicit, quod licet ex † communi impressione Ifern. in d. Constit. post mortem, dicit, quod releuiū sit medietas fructuum illius anni; veritas tamen est, quod illud ex errore impressorū scriptum reperitur: quoniam ibi legitur illius vult dicere vnus anni, & sic Ego in-

quodam antiquissimo, & emendato libro habeo, & in quodam alio antiquo Codice, qui fuit Domini Fusci Seuerini viri nobilis, & eruditi, vnde concludit, & tenet Loffred. ibi, quod releuiū debetur de fructibus vnus anni, & non illius anni mortis feudatarij, & ex dictis eiusdem Ifern. in cap. 1. §. si mulier, siue similiter num. 3. in antiquis, & num. 14. in nouis, vbi simpliciter dicit, (sunt autem releuia, quæ dant heredes vassalli Domini medietas fructuum, & de hoc releuio nihil scriptum inueni) & nihil dicit de quo anno debeatur, & dum de Franch. in d. sua decif. 121. nu. 2. & 7. in finalibus verbis dicit releuium esse medietatem fructuum illius anni, vel vnus anni, declarat esse vnus anni, quia si dictio, vel est alternatiua, potest capi pro declaratiua. Sed † Ego dicerem, quod sint in taxanda adoha coaceruatis fructibus trium annorum capitur omnium tertia pars pro vno anno, & liquidatur adoha debita, & adest Ritus Regiæ Camere Summaria, sic fieri debere in solutione releuij, quod tertie partis trium annorum fructuum capiatur medietas pro releuio ad similitudinē liquidationis adohæ per dictū Ritus Camere Summaria; vt diximus in hac eadem Parte Dilucidatione 46. ibiq; inferimus Ritus prædictum.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio X L I.

THEMA.

Releuiū soluitur, vt est moris quantitate vnariū decem uon excedat. sed ordinatum est, vt de omnibus feudis pro releuio soluat medietas fructuum Domini, vt & in præcedenti Dilucidat.

SUMMARIUM.

- 1 **R**eleuium soluitur, vt est moris quantitate decem vnariū non excedat.
- 2 Releuium debet esse illius à quo feudum tenetur, licet concessio spectet ad Regem.
- 3 Releuij, vel seruitij augmentam nō datur.
- 4 Releuium quod debetur alicui Baroni, non debet excedere vnariū decem, sed Regia Camera ordinat, quod præstetur medietas fructuum.

B b

5 Feudū

5 *Feudi annuorum introituum releuium est quarta pars, sed de omnibus feudis hodie præstatur medietas fructuum, cuiuscumque præstetur.*

Verba in fine Constit. Post mortem distantia (recepto ¶ verumtamen aliquo releuio, vt est moris quantitatem decem vntiarum non excedat pro assignanda possessione Terræ concessæ) vbi glō. in verbo aliquo dicit, & hoc est, quod dicitur, quod ¶ releuiū debet esse ipsius Comitis, vel Baronis, à quo ipsum feudum tenetur, non Regis, licet feudi concessio spectat ad Regem, vt hic apertè dicitur, & si Additio de Bottis in d. Constit. Post mortem, dicat numquid Comes, vel Baro, ex d. vers. vt est moris possit prætere ¶ releuium, & seruitium ex augmento erit dicendū quod non, quia consuetum erat solui vnum seruitium; contrarium est verum, & ita Luc. de Penna in l. 1. C. de vendit. rer. fiscal. col. 2. in princ. post Bartholom. de Capua ad intellectum dictæ Constitutionis Post mortem: aduertatur, quod Luc. de Penna non loquitur ibi de releuio, sed tantum de seruitio militari, quod est adoha, vt ibi eius verba ostendunt, & sic etiam Bartholom. de Capua in d. Constitut. Post mortem, & idem D. de Bottis ibidem in d. sua addit. dicit, quod Ifern. tenet contrarium sui dicti, & non loquitur in releuio, ergo verba d. Constit. Post mortem, dum sunt aperta & loquuntur, quod releuiū non excedat summam vntiarum decem, Constitutio ipsa est attendenda, & ex his dico, quod si ¶ Baro, siue Comes capit releuiū alicuius feudi, siue Terræ non debet excedere vntiaz decem, vt ex relatis claris verbis dictæ Constitutionis, sed Regia Camera seruat, præstari medietatē, & iuxta declarationem Regis Roberti, quæ incipit: sicut nouis hæredibus, si feudum consistit in ¶ annua præstatione, seu prouisione pro releuio soluitur tantum quarta pars, hodie autem pro omni feudo præstatur medietas fructuū, siue consistat in vassallis, siue in possessionibus, territorijs, vineis quæquetis, aut in annua perceptione gabellæ, quæ determinata est, & non recipit augmentum, neque diminutionem, & eadem est determinatio, & regula releuium, siue debeat Regi Curie, siue Baroni, dicit Fritia in d. auth. 3. num. 5. subdens: licet Ego legerim in quocap. Regis Caroli Primi, minus præstari de feudo plano, quam de quaternato, ac alia sit taxa, quādo soluitur Regi ad intelligentia dictæ Constit. Post mortem, habeo illud cap. pro Apucrito, cum de eo Doctores Re-

gni mentionem non faciunt, neque habetur in capitulis Regni, neque sit in Archiuo insertum; hodie est eadem taxa, & regula, & non fit secundum adohamenti determinationem, quod præstatur Regi, vel Baroni, & hoc iure vtimur, dicit Fritia in d. author. 3. num. 5. circa finem.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XLII.

THEMA.

Releuium ob vitam militiam non minuitur, & integrè soluitur per primogenitū secundogenitis. decisum.

S Y M M A R I V M.

- 1 **R**eleuium debitum est pro noua inuestitura feudi.
 - 2 Releuij onus feudi successoris est absque diminutione propter vitam militiam.
 - 3 Releuium est integrum soluendū per primogenitum.
- 1 **O**nus ¶ non reale, sed extrinsecum feudatarij releuium esse pro noua inuestitura obtinenda, & venit feudatarius obligatus ex lege inuestituræ ad omnia onera feudi, dicit Reg. de Ponte de potest. Proseq. tit. de regal. imposit. tit. 4. fol. 140. & ex alijs dictis infra hac eadem Parte Dilucidat. 49.
 - 2 & proinde hoc ¶ onus feudatario spectat, & ab eo integrè debetur absque diminutione vlla respectu vitæ militiæ oneris, & ita decisum firmat Iacob. de Ayell. in suo tract. de iure Adohæ num. 94. in fine, & eandem decisionem si postea decisam asserit Camill. Salern. in consuet. Neap. incip. quod aliquis vers. an secundogenitus, fol. 118. ipsosq; citat Mastrill. decis. Sicil. 112. nu. 12. Molles. in comment. consuet. Neap. par. 5. q. 6. nu. 23. Reg. de Ponte vbi supra in tit. de assensib. Regijs §. 4. num. 30. Thorus in comp. decis. vers. releuium an sit minuendum, & est integrum soluendum per primogenitum decidit Affi&. decis. 252. Loffred. in cap. imperialem, §. firmiter, de prohib. feud. alien. per Federic. Fab. Iordan. in Constit. Comitibus, cum alijs adductis per Mastrill. in d. dect. Sicil. 112. num. 15. vbi num. 9. citat Nardum Liparolum in addit. ad Ifern. in cap. 1. §. sed & res,

& res per quos fiat inuestit. vers. medietas fructuum, dicente ita fuisse determinatum. in Camera de anno 1527. in causa Comitiss Sanctæ Scuerinæ, quod omnes Domini illius temporis dicebant fuisse semper seruatum, refert Thor. in d. comp. decis. vers. releuium an sit integrum &c.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XLIII.

THEMA.

Si eodem anno moritur pater, qui obtinuit, siue petijt inuestiturā, & deinde filius, qui similiter luā petijt inuestiturā, releuium duplicatum debetur, & qualibet vice pro medietate fructuum, sed Ego crederem cum equitate, sed si pater non petijset, simplex releuium debetur.

SUMMARIUM.

- 1 **D** Vobis feudatarijs eodē anno defunctis vnicum releuium deberi, & si pater, & filius distingue, & deciso vt ibi.
- 2 Hæres debet petere inuestituram suam non defuncti.
- 3 Releuium debet solui iuxta morem consuetudinis.
- 4 Durum videtur in vno anno duplex onus dari.
- 5 Releuium onus feudi non esse, sed deberi pro onere dominij.
- 6 Releuium eo ipso, quod inuestitura petitur debetur, & pater, & postea filius petunt inuestituram, vtrumque debetur.

1 **D** Vobis feudatarijs eodē anno defunctis vnicum releuium deberi, vt declarat Iacob. de Ayell. in tract. de iure ad hæc nu. 78. vers. quid autem, Fritia lib. 2. auth. 3. vers. ponit vnam nu. 6. dicit Conf. Rouit. in addit. ad pragmat. 2. de offic. Procur. Cæsar. circa finem, & vt veritas de hoc videatur, ponam quid dicit Fritia, qui Iacobum de Ayello refert in allegato loco, ibi, si eodem anno moriatur pater, & postea filius si debeat duplex releuiū ipse distinguit, quod

si pater petijt inuestiturā, & obtinuit, si filius petit suam, debetur vtrumque releuium, quia cum duæ sint inuestituræ cōpletæ, vna in persona patris alia in persona filij non inconuenit, duplex releuium solui, si vero pater mortuus est ante habitam inuestituram, & filijs post mortem patris petijt se inuestiri, cum non sit nisi vna inuestitura, & de hoc dubitatum de equitate per Regiā Cameram fuit ordinatum, vt simplex releuium soluatur, vt per Iacob. de Ayello nu. 78. Fritia dicit, quod Iacob. de Ayello nihil allegat nisi prædictam rationem, sed probari ex dictis per Ifern. in cap. sâcimus il primo, col. 1. quo tempore miles, cum † hæres debeat petere inuestituram suam non defuncti, qui debebat in feudo succedere, vt notat idem Ifern. in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. & in cap. 1. §. similiter, col. 2. de cap. Corrad. & † iuxta morem consuetudinis debet releuium soluere, licet pro inuestitura defuncti fuerit solutum, & eodem anno alia solutio non releuat heredem, quia illud onus respiciebat defunctum, & notatur in cap. Regni apud Fogiam, sed videbatur † durum eodem anno in feudo dari duplex onus, licet diuerse sint personæ, ex quo feudum non debet esse inutile feudatario, vt in cap. 1. §. quia etiam Episcop. vel Abbat. contrariorum eadem debet esse disciplina, cum eodemmet anno Baro à suis vassallis non debet habere duplex subsidiū, vt habetur in cap. Regis Caroli Secundi incip. Riccardus de Aquila, & si habetur subuentionem eodem anno, non petit à vassallis partem ad hæc, habetur in cap. Honorij Papæ, ita videbatur, quod si pater, & filius eodē anno mortuus, & pater habuisset inuestituram, non solui releuium à nouo successore: cum feudum illo anno sibi remaneret inutile, & consuetudo non considerauit hunc casum, ex quo videtur, quod satis irrationabile pro illo anno grauari feudatarium duplici onere, videtur tamen ex hoc probari, † releuium non esse onus feudi, neque feudo inesse, ac extra onus feudi annexo, sed à persona succedente deberi pro onere dominij, qui iubet feudatarium in possessionem feudi immitti, ac in veteri conseruari, sed qui petit inuestituram soluit, conditio purificatur contra petentem. Nec refert eodem anno plures sint qui petunt, raro hoc ouenit † eo ipso, quod petit se inuestiri, quo ad Curiam quæsitum est ius releuij, vt habetur perfecta inuestitura nouus successor suam petit cum defuncti pro completa habeatur, debetur vtrumque cum verum sit, vtrumq; fuisse in feudo

inuestitum, siue pro labore inuestiture, vel pro honore, aut pro rigore consuetudinis, persona succedens astringitur, licet pro medietate fructuum; sed an fiat deductio fructuum pro medietate debitorum Curie, ita quod sit quarta pars, & non medietas, fiscales non admittunt, sed exigunt totum, & integrum releuium, dicit Fritia in d. author. 3. num. 6. per totum, & a vers. qui petit inuestituram soluit, videtur sentire, quod si filius petijt inuestituram, tenetur soluere, cum actus sit consummatus, & mortuo filio, eius successor petendo similiter inuestituram, vtrumque releuium debetur, vt ita in relato casu Fritiam, & Iacob. de Ayello tenere videtur, & Consil. Rouitus opinionis dictorum esse dum dicit, vt declarant predicti Iacob. de Ayello, & Fritia, & non simpliciter in tali casu duplicatum releuium non deberi, sc̄i ipse Fritia, & de Ayello dicant, si filius primus successor petijt tantum inuestituram, & eius successor postea similiter duplicatum releuium deberi, vt ex iam relatis patet.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XLIV.

T H E M A.

Releuium solui debet infra annū, & diem à die aditæ hæreditatis, alias antiquitus amittebatur feudum hodie soluitur duplicatum, vel componitur cum Curia, & ex causa excusatur, & soluitur simplex releuium. decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**egis Roberti litera de his, qui seruitia regia adoba, & releuia non soluerunt.
- 2 **M**orte feudatarij non denunciata, & releuio infra annum, & diem non soluto, non amittitur feudū, sed transigitur cum Curia.
- 3 **R**ex magnificus nō debet angustare vassallos iuris ignaros, quando sponte hæres cōparet, offerendo quod debetur.
- 4 **V**assallus longo tempore tacens, & Curia prouenit, duplum debetur releuium, nisi ea causa excusetur.

5 **Hæres ignorans mortem feudatarij excusatur, & quando non excusatur.**

S infra annum, & diem feudatarius non petit inuestituram de iure feudorum, perdit feudum, vt habetur in cap. 1. de cap. Conrad. hodie in Regno quamuis sit elapsum, tempus non amittitur feudum, sed soluitur duplicatum, siue transigitur cum Curia, dicit Iacob. de Ayell. in d. tract. de iure adoha nu. 71. per sequentia capitula Regis Roberti videlicet.

1 **R**OBERTVS † Rex &c. significamus vobis Mariano de Diano, Thomasio de Salerno, & Roberto de Mileto militibus, quod sicut accepimus fide dignè, nonnulli spiritu cupiditatis assumpti, & fraudes committere non verentes, præsertim contra Fiscum nostrum, qui est publicis vtilitatibus præcipuè pro bonis feudalibus, qui à Curia nostra tenent; quemadmodum occupata, seu vsurpata, pro certis retroactis temporibus non præstiterunt seruitium, seu adoha-mentum pro illis Curie nostræ debitum, aliqui vero diminutè soluerūt quidam successionis tempore nō fecerunt pro illis homagium; nec præstiterunt in Camera nostræ releuium, alij bona feudalia sine assensu nostræ Curie vendiderunt, & in alios transtulerunt; tales, & alias fraudes similes committendo. Nos autem volentes non ad priuationem Terrarum ipsarum in præmissis casibus, sed ex benignitate nostræ ad compositionem providere: fidelitati vestræ tenore præsentium committimus, & mandamus quatenus in præmissis casibus, & similibus pro parte nostræ Curie, cum vno ex thesaurarijs nostris componatis, secundum ordinationem nostræ Curie in his habitam, vel alias secundum conditionem, id est qualitate negotij pro vtilitate nostræ Curie supradicti nobis primitus referentes, non obstante concessione, seu mandato nostro contrario in præmissis. Datum Neapoli decima Nouembris decimæ indictionis.

Super eodem.

Item in alia petitione oblata dicto Domino Regi, quæ talis est, facta fuit talis decretatio.

Supplicat Mag. Reg. P. de Stella, cum annis iam ferè quinque vixerit Dominus Bartholomeus de Fossa Ceca, tenens, & possidēs à Curia nostra, Castra, seu Casalia mortuus fuit, & Nicolaus de Fossa Ceca filius, nondum dictæ vestræ Curie denunciauit obitū dicti Patris sui, nec alij eius fratres, nec fecerunt inde homagium, nec soluerunt releuium, nec à dicto tempore mortis dicti patris

tris eorum fecerunt seruitiū pro illis prædictæ Regiæ Curia debitum, ex quibus omnibus dicta Castra, atque Casalìa sūt ad manus ipsius Curia rationabiliter deuoluta, & suorum seruitiorū intuitu, omne ius, omnemq; actionem, quod, & quæ dictæ Curia nostræ cōpeterit dicto Petro de Stella concedere de gratia speciali dignaremur, & mādare Curia Vicariæ, quod ad reuocationem dictorum bonorum feudaliū, & Castrorū procedat, iustitia mediante. decretatio talis est.

Non intendimus, quod Barones Regni propter tales defectus bonis feudalibus præuentur, dummodo velint defectibus huiusmodi emendate, & non in ipsis defectibus perdurare.

Reperiuntur etiam duæ literæ Regis Roberti, quod de prouisionibus in feudum cōsistentibus in pecunia, debeat solui releuiū, secundum ordinem per eum factum, sicut adoha videlicet quinque, & vnus quarti pro singulis viginti; sed de consuetudine in Camera non seruatur: quia indistinctè pro quocumque releuio soluitur medietas fructuum illius anni, alias reperitur seruatiū, secundum ordinationem prædictam.

Et quia prædicta satis conferunt ad materiam de qua agitur, & non ita de facili inueniuntur, volui hic inferere, vt per Iacob. de Ayello vbi supra num. 72. & 73.

2 Ex his ergo habemus, † quod ob non denunciationem mortis feudatarij, & non solutionem releuij infra annum, & diem, non amittitur feudum, sed duplicatum soluitur releuium, siue cum Curia transigitur, & voluit Iacob. de Ayello vbi supra, Fritia in d. authorit. 3. num. 7. Vrill. addens ad Afflic. decis. 127. num. 11. Præf. de Franch. in decis. 121. num. 15. & ita obseruatur in Camera,

3 & hoc maxima ratione, & equitate, quando non ex contemptu fiat, quia † Rex magnificus nō debet angustare vaxallos iuris ignaros, & illos laqueo, ac pœna afficere, dicit Fritia in d. num. 7. post princ. vt duplicatum releuium non soluatur, limitat Gulielm. de Perno in notis feudorum, quando non longo post tempore, sed spontè post venisset feudatarius ad Curiam, & petiisset inuestiri,

4 offerens ea, quæ debentur ex more, † secus si Curia præuenisset, rigor cōsuetudinis seruari deberet, cum ex longo tempore tacens videtur Regem spernere, & contendere: quod non procederet, quando aliqua causa eum excusaret, & defunctus periisset in longinquis partibus simplex præstatur releuiū, & non duplicatum, vt decisum firmat Fritia in d. auth. 3. num. 7. post medium, & admissa

foit simplex solutio post triennium, cum Curia punit contemptum, & dolum, non autem ignorantia facti, quia feudatarius erat mortuus, † hæres autem eius ignorans, excusatur, vt per Bald. conf. 63. lib. 3. & si petitionis inuestiturae non erat idoneum, puta quia erat pestis, vel hostilitas, omne id interuallū deducitur, vt per Zabarell. conf. 128. col. 3. Cagnol. conf. 132. Iaf. conf. 64. lib. 3. plura congerit requisita pro amissione feudi quando non est infra annum, & diem petita renouatio inuestiturae, Fritia d. num. 7. in fine, vel si ob litem non denuntiavit, aut non tenebatur, quia fortè ex contractu donationis, eum alijs pœnis feudalibus possidebat, ad releuium non tenetur, decisum firmans Thorus in sub compend. decis. vers. releuium soluere.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio X L V.

T H E M A.

Tempus anni, & diei ad petendam inuestituram, & soluendi releuiū non currunt à die mortis feudatarij, sed à die hæreditatis aditæ, & possessionis suæ, non autem si possessio esset penes alium, & successor non fuerit in culpa feudū recuperandi, & vnicum releuium deberi. decisum.

S U M M A R I U M.

- 1 **T**empus anni petendi renouationem inuestiturae, currit à die hæreditatis aditæ.
- 2 Hæres dum non possidet, non est in dolo in non præstando seruitium, non perdit feudum.
- 3 Alienans feudum cum regio assensu per verbum fiat, & tradita possessione marito, qui hæres non possidet, non tenetur, sed emptor, & ita decisum.
- 4 Successor si est in culpa feudo reperto penes alium, & non recuperat ipse soluit releuium.
- 5 Iudex bonus debet arbitrare qualitatem causæ, temporam, personarum, & si de iure feudum sit apertum.

- 6 *Renouatio inuestitura est petenda ab herede.*
 7 *Appendices sunt pars rei, & accessorium regulatur à suo principali.*

1 **T**Empus, & anni, & diei nequandæ inuestituræ, & soluendi releuium, non currit immediatè feudatario mortuo, sed tantū à die hæreditatis aditæ, secundum Bald. in cap. 1. de cap. Corrad. Cardin. in cap. 1. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. Guid. Pap. decis. 165. Albert. Brun. conf. 38. col. 2. & per Bal. conf. 361. dicit text. lib. 3. & tunc incipit currere, quando feudum post mortem defuncti fuisse reperit in hæreditate, & ipse nouus successor possideret feudum, Item sentit in cap. 1. §. insuper, de prohib. feud. alien. per Federic. si autem possessio feudi esset penes alium, si non petijt renouatione, & non soluerit releuium, non priuatur feudo, quia & dum non possidet, non videtur in dolo, secundum Bald. in l. sollempnibus, vbi Salyc. C. de ræuendic. in conf. 429. lib. 1. & conf. 466. Abb. Andreas feudatarius eodem libro, Soccin. conf. 66. col. 8. lib. 3. Bertrand. conf. 104. lib. 2. notat Ancharan. conf. 74. de vassallo non præstante seruitium, quia non possidet feudum, vbi abest dolus, non priuatur feudo feudatarius, secundum Bald. in d. l. sollempnibus, Curt. in tract. feud. tit. ex quib. caus. feud. amitt. & qui nō possidet feudum, non potest imputari dolus, quia ipse non percipit fructus feudi, neque videtur spernere Dominum, cum non teneat id, per quod adstringitur ad onera feudi, non videtur feudatarius, qui non possidet feudum, quod potest exemplificari in & alienante feudum cum Regis assensu per verbū fiat, & tradita possessione moritur venditor eius hæres non possidens, non denuntiat, cum ad eum non spectat emptor dum nō defuncti hæres, nec denuntiat, & dicens non esse feudatarium, & relaxando feudum, tanto minus tenetur, item quando ex iusta causa, non denuntiaretur mors, pœna omnis cessabit, Fritia de subfeud. lib. 2. author. 3. num. 8. & demum vbi nō est culpa, nec pœna esse debet; fuit decisum venditorē teneri ad simplicem releuium, & emptor ad restituendū venditori, quicquid fuerit solutum Curie, in casu quo voluerit Terrā retinere, Anna in alleg. 95. Io. Bapt. Thor. in compend. decis. vers. releuium duplicatum &c. & sed si penes alium feudum reperitur, & successor esset in culpa recuperandi feudum, quod ab alio possideretur, hæc mora non debet obesse Domino, sed illi, qui potest feudum recuperare: sua culpa sibi, & non alteri erit no-

cia, & sic ad duplicatum releuium teneri; ex adductis per Capoll. in conf. 25. colum. 3. nu. 12. ita prædictam regulam limitantem, quod quomodo procedat, & bonus Iudex arbitrabitur ex qualitate causæ, temporum, & personarum, & ex iure, si esset apertum, vel intricatum, vel si esset contentio cum magno Domino, vt per Fritiam de subfeud. lib. 2. author. 3. num. 8. vnde & renouatio inuestituræ est petenda à possessore hæreditatis, secundum Iacob. de Ardizz. in summa vers. quid si duo, fol. 15. col. 4. quia ante quā adeat hæreditatem, non dicitur verè feudatarius, neque Dominus feudi, & non adita hæreditate sibi non defertur feudum, cum desit qualitas adiecta in concessione feudi pro se, & hæredibus, & sicut repellitur à feudo sic ab his, quæ à feudo dependent, & ex feudo obueniunt: & appendices sunt pars rei, argum. l. talem, §. 1. de hæred. instit. accessorium regulatur à suo principali; hæc est vna ex limitationibus inter feudum hæreditarium, & feudum ex pacto, & prouidentia, & sic annus, & dies non currit nisi à die aditæ hæreditatis, si non fuit iu culpa recuperandi feudū, si in hæreditate non aderat, vt est dictum.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XLVI.

T H E M A.

Pupillo minori, & prodigo datur restitutio, si mortem prædecessoris non denunciarūt, & inuestituram soluto releuiō nō obtulerunt, & soluūt simplū, & debent soluere eo tempore, modo, & forma, prout maiores soluunt. decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**eleuium duplicatum, vt per minorem non soluatür ei datur restitutio, & sic practicatum etiam in prodigo.
- 2 *Decretum Regie Camera, & Sacri Consilij, vt per minorem soluatür releuium, & quando simplum.*
- 3 *Releuium si dicatur vt suo tempore soluatür, debet solui sicut de iure cōmuni.*

1 **V**T duplicatum releuium non soluitur per minorem, ei datur restitutio, sic fuit prædicatum etiã in prodigo, vt per Bambacar. in cap. si minori quæst. 4. per tot. & adest decisio Regiæ Cameræ, prout in libro notamentorum Regiæ Cameræ Summariz anni 1544. sub die 16. Iunij quam hic inferere volui, vt quisquis sit certius: & talis est.

Super instantia sæpius facta in Regia Camera Summariz per Mag. Regij Filci Procuratorem, quod pupilli soluant releuium eo modo, & forma, prout maiores solunt, non expectato lapsu quatuordecim annorũ, prout alias fuit decilum per dictam Regiã Cameram:

2 Viso ÷ decreto per eandem Regiam Cameram in personam Comitis Palenz, pupilli vt solueret releuium non obstante pupillari ætate, de quo decreto pro parte dicti Comitis fuit habitus recursus ad Illustrissimum Dominum Proregem, & sua Illustrissima Dominatio ordinauit, quod Sacrum Regium Consilium super hoc dubio votaret. Sacrum Consilium concurrente cum dicta Regia Camera fuit voti, quod dictus Comes Palenz soluat releuium non obstante pupillari ætate; viso etiã decreto lato per dictam Regiam Camerã die 15. mensis Maij 1521. & confirmato per eandem Regiam Cameram die 13. mensis Octobris eiusdem anni in personã Ioannis Antonij Gagliardi pupilli, quo fuit prouisum dictum Ioannem Antonium pupillũ debere soluere simplicem releuium non obstante pupillari ætate, viso etiã alio decreto lato per eandem Regiam Camerã die 16. Aprilis 1530. quo fuit prouisum, quod Illustriss. Princeps Sulmonæ non obstante pupillari ætate soluat ius releuij, & quod soluatur de pecunia redditus quos habet in Regia Dohana Ciuitatis Neap. visis videndis, & consideratis considerãdis, & de omnibus factõ verbo per dictam Regiam Cameram referente Magnif. Domino Francisco Reuerterio, Illustriss. Domino Proregi in Regio Collaterali Consilio fuit per dictã Regiam Cameram communi voto prouisum, & decretum, prout diffinitiuo decreto prouidetur, accedente etiã voto Excellentiam Dominorum Regentium Regiam Cancellam, quod pupilli teneantur soluere releuium Regiæ Cameræ debitum, non obstante eorum pupillari ætate eodem tempore, modo, & forma, prout maiores solunt hoc suum &c. Refert, & firmat Io. Aloyf. Mormil. dictæ Regiæ Cameræ Præsidentem in suis singul. ad Const. Post mortem num. 8. ac etiã Const. Rouit.

3 in pagmat. 2. num. 4. de offic. Procur. Cæsar. qui etiã subdit, & ÷ si dicatur releuium soluendum suo tempore, circa hoc tempus obseruatur ius cõmune feudorũ, per quod statuitur annus, & dies, vt in cap. sancimus, quo tempore miles, nec de iure Regni est aliquid inuouatum, & à quo die numeratur, diximus in præcedenti Dilucidatione, & de prædicta decisione, & de alijs testatur Episc. Ricc. in collect. decis. 2041. & Thorus in compend. decis. vers. releuium an debeat per pupillum.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XLVII.

T H E M A.

Concesso aliquo Castro, siue feudo alicuius Principatus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, vel Baronię cũ Regio assensu in subfeudum mortuo Principe, vel alius eius filius, & successor tenetur soluere releuium etiã pro Castris, & feudis subinfeudatis. decilum.

Quia breuis non opus alio Summario.

SI Dominus alicuius status, vel Baronia, & concedit in subfeudum aliqua Castra, siue feuda cum Regio Assensu, quod sint subfeudatarij, & recognoscant in adoha, & releuios: mortuo Domino Barone, filius, qui petit inuestituram, debeat soluere releuium de Castris alienatis, & in subfeudum datis, & prima fronte videtur dicendũ, quod non: quia interuenit Regius Assensus, & quia releuiũ debetur de fructibus vnus anni post mortẽ feudatarij, cum nõ successerit mors subfeudatarij tenentis feudum: in causa Illustriss. Principis Salerni fuit determinatum contrarium: quia accepit inuestituram totius Baronię, & illius iuris, quod habebat contra ipsos Barones, qui feuda ab eo cognoscunt, & illi adohant, & soluunt releuium, quando accidit casus, & Rex sibi non præiudicauit, quia consentijt illis alienationibus saluis iuribus suis, & sic non diminuendo adoham, nec releuium à Barone sibi debitum, cum Baro illa exegit à suis subfeudatarijs, & sic fuit

fuit taxatum releuium etiam pro Terris, & Castris alienatis, siue in feudum datis, & ita Dominus Princeps soluit, vt refert Iacob. de Ayello in tract. de iure ad hanc num. 85. faciunt prædicta, quæ infra dicuntur in sequentibus Dilucidationibus.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XLVIII.

T H E M A.

Feudo vendito cum pacto reemendi, mortuo venditore, si hæres, siue successor reemit, non tenetur ad releuium. decisum.

S U M M A R I V M.

1. **A** Lienato feudo, vel Castro cum pacto de retrovendendo, & Regio assensu non reempto, hæres ad releuium non tenetur.
2. Hæres emens feudum etiam de pecunia hereditaria, & releuium non tenetur, sed contra, infra num. 5.
3. Pecunia facit feudum nouum, & in nouam causam licet reemptum.
4. Releuium successor singularis non soluit.
5. Feudum reemptum quo ad solutionem releuij est nouum, quo ad præstationem seruitij est antiquum, & Rex non debet diuerso iure censer.
6. Releuium feudi cum pacto de retrovendendo ab hærede redempti, concordantur decisiones, & opiniones, quod ab hærede alienanti releuium non debetur.

1. **A** Lienato feudo, siue castro cum pacto de retrovendendo, & Regio assensu, & non reempto per alienantem, sed ipso mortuo, successor ad releuij solutionem nõ tenetur, quia pro iure competente ad feudum, releuium non soluitur; sed tantum renouatione inuestituræ, cum vassallus tenet, & possidet feudum, vt diximus, & in præcedenti Dilucidatione. Consuetudo de hoc non loquitur: cum tempore mortis feudatarius verè nõ possidet feudum, licet actionem habeat ad feudum, per regulam l. qui actionem, de regul. iur. ÷ hæres redimens sua pecunia feudum, etiam quod esset hereditaria, non debet soluere releuium, quia pecunia hoc casu facit feudum reuertere ad ip-

sum non est feudalis, & ipse hæres possidet, & labi terminum reemendi, consuetudini reemendi, non porrigit vires in hoc, quia ab ea, & strictè intelligenda est, cũ regulas iuris communis; & quamvis etiam competente defuncto super feudo, inud ius est ex contractu particulari, nõ ex iure successorio vniuersali, & fortè illud ius esset inutile, nisi adesset illa pecunia pro reemptione; ÷ pecunia igitur facit feudum nouum, & in nouam causam licet reemptum, per text. in l. siue à me, ad leg. falcid. notat Soccin. in l. serui electione, §. cum fundus, de leg. 1. de quo per Cagnol. in l. 2. C. de pactis inter empt. & vendit. & Curia tam Regis quàm Baronis, hoc casu non est in aliquo damno, ratione etiam dubij litis euentus; nam licet non habeat ab hoc hærede venditoris, fortè habebit ab hærede emptoris, qui interim decederet, & posset euenire venditorem superuiuere, & emptorè mori, & etiam hæres pati labi tempus redimendi, & Curia non posset dicere fuisse factum in fraudem, neque etiam cogere ad reemendum, cum nullo iure eorum reperiat, hæres habet feudum per contractum emptionis per ipsum factum, & emptor non soluit releuium secundum Ifern. in cap. 1. §. sed & res col. 6. per quos fiat inuestit. neque enim ÷ releuium soluit successor singularis, puta legatarius, vt per Afflic. decif. 248. & largo modo legatarius hæres dicitur, secundum Ifern. in Constit. Regni Post mortem, licet ex iure defuncto cõpetente redimat hæres, re verè ipse emptor est, & ex suo contractu habeat, ac mediante pecunia. Sed ÷ contra videtur text. in l. in ratione, & in l. Paulus, ad legem falcidiam, vt redimendo hæres videtur fuisse in hæreditate tempore mortis, & quod scribit Cagnol. in d. l. 2. C. de pacto inter empt. & vendit. vt sit communis omnium hæredum, ac si ab hæreditate non fuisset distracta, & cum fiat ex necessitate pacti initi cum defuncto, puto feudum non censer nouum, Alex. conf. 28. col. 3. lib. 5. notat Bart. in l. indiem, de aqua plu. arcend. Det. conf. 38 conf. 238. & conf. 51. Cassan. in consuet. Burgund. fol. 202. tex. videtur hoc probare in l. sequitur, §. idem Labeo, de vsucap. & si ex iure competente defuncto feudum recuperat, fingitur feudum in hæreditate defuncti semper extitisse, & statim ex iure defuncti reempto currit annus, & releuium soluet; in super Curia videtur aliquo damno affici, cum ÷ feudum reemptum quo ad solutionem releuij sit nouum, & quo ad præstationem seruitij, & successionis remaneat antiquum, eadem res non debet iure diuerso censer,

cenferi, l. eum qui edes, de vsucap. sed de
 utroque datur ratio diuerfa: quia ius, quod
 est in hæreditate quo ad ipsos hæredes est
 hæreditarium defuncto competens, & non
 ex persona ipsius hæredis sine aliquo facto,
 vel contractu ipsius hæredis habens originẽ
 ab ipso defuncto, & illud inficiari nõ potest,
 & ad oculum demonstratur, in releuio non
 est eadem ratio: tum quia non debetur ex
 iure particulari, tum quia requiritur nouũ
 factum ipsius hæredis, & cum suo onere ha-
 bendi pecuniam, fortẽ oportet illam cape-
 re sub vsuris, & esset irrationabile grauari
 hæredem redimenteni ad releuium, & ad in-
 teresse pretij, quod excludit alteri pro re-
 demptione feudi, consuetudo omisit hunc
 casum restringi debet, vbi hæres possidet
 feudum, vel ex iure successionis competen-
 te defuncto, feudum venit ad hæredem sine
 alio onere, etiam si transigat aliquo datp
 studio, fuisse alias + determinatum in Ca-
 mera pro hac parte, sed non legi rationem
 decidendi, fuit de facto cum Illustriss. Prin-
 cipe Salerni seniore, & de iunioribus Præsi-
 dentibus Magnanus dixit Fritia pridẽ Ca-
 merã in alio casu determinasse, vt per eun-
 dem Fritiam in d. auth. 3. num. 14. in fine,
 quam decisionem Principis Salerni adducit
 Iacob. de Ayello in d. tract. de iure adha, d. nu. 85. & num. 86. sequitur dicens, & in di-
 cto Principe fuit decilus casus: pater eius,
 siue eius antecessores alienauerunt aliqua
 Castra cum Regio Assensu, & pacto de re-
 trouendendo, filius post mortem patris re-
 demit illa Castra, an de eis teneatur solue-
 re releuium? fuit determinatum, quod non:
 quia illa habebat ex emptione, & sic ex cõ-
 tractu, non autem ex concessione, siue suc-
 cessione: licet illud ius redimendi haberet
 ex successione. Redemptio enim ex illo iu-
 re fuit ex causa onerosa, & soluto pretio, &
 ex his habemus nostram Dilucidationem
 bis decisam, refert Fritia, & breuius decisio-
 nem, & rationes affert Iacob. de Ayello per
 relata verba, & in d. num. 86. & miror de
 Ioanne Baptista Thoro laboriosissimo Do-
 ctore, qui in suo compend. decis. in vers. re-
 leuium an teneatur soluere hæres, qui re-
 emit feudum: dicat fuisse bis decisum in Re-
 gia Camera, quod debeatur, ex Fritia de
 subfeud. in eadem 3. author. num. 14. cum
 Fritia per serẽ omnia, quæ dicit in d. nu. 14.
 & in fine supra verbum, consuetudo omisit,
 concludit nõ deberi, & dum dicit audio fuis-
 se determinatum pro hac parte intelligitur
 de vltimis dictis per eum, & sequens in cau-
 sa Principis Salerni fuisse decisum, quod in
 casu non debeatur releuium, clarescitur de-

cisiones adductas per Fritiam esse in casu
 prædicto nõ deberi, & ad corroborationem
 huius veritatis adduximus decisionem per
 Fritiam adductam, & per Iacob. de Ayel-
 lo Regiz Camere Præsidentem relata, qui
 tanquam de re in suo Tribunali acta,
 melius omnium scire poterat, & licet Tho-
 rus in dicto suo compendio aliter sentire
 videtur, tamen ex prædictis patet nostram
 Dilucidationem, quod feudum per præde-
 cessorem cum pacto de retrouendendo alie-
 natum ab hærede, siue successore, deinde
 reemptum ipsum reemptorem ad releuij
 solutionem non teneri.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XLIX.

THEMA.

De releuij essentia quomodo, quan-
 do, & quibus soluatur, & de qui-
 bus rebus ex qua causa, & quod
 loco inuestituræ sit, quod alia
 non indiget post vltimi feu-
 datarij mortem, nisi quod succes-
 sor ipsum soluat.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**eleuij nomen barbarum esse.
- 2 Releuium est, quod sit, vnde deriva-
 tur, & quo iure sit introductum.
- 3 Releuium dictum est à releuando, eo quod
 releuat eum, cui præstatur.
- 4 Releuium dici potest etiam, quia vassal-
 lum releuat, dum mortuo prædecessore
 per inuestituram feudum reassumit.
- 5 Feudi acquisitiq est plus facti, quam iu-
 ris, & opus animo, & corpore, vt ap-
 prehendatur.
- 6 Feudi antiqui dominium in successorem
 absque inuestitura transire, feudi noui
 per inuestituram.
- 7 Possessionem duplicẽ esse, habitu, & actu,
 quo ad habitualement qualitatẽ filium
 possidere dicitur, & quo ad actualement
 non nisi apprehendatur.
- 8 Successor necesse non habet, vt inuestia-
 tur, sed petat, & inuestitur, & de feudo
 antiquo petat renouationem inuestiturae.
- 9 Successor in feudo non habet necesse petere
 inuestituram infra annum, & diem, quia
 rele.

- releuium est loco inuestiture.*
- 10 *Releuium debetur per successorem in feudo pro renouatione inuestiturae obtinenda, & debetur etiam de feudo Baroni subinfeudanti.*
 - 11 *Releuij unica solutio acquirit ius ipsius directo Domino.*
 - 12 *Releuium ex iuris dispositione non deberi, sed ex consuetudine, vel pacto, & ubi consuetudo, & pactum non est, nõ deberi.*
 - 13 *Releuium vt non præstetur, potest ex consuetudine induci.*
 - 14 *Releuium de feudo refutato, vel per contractum proximo successuro dato, non deberi per rationem ibi.*
 - 15 *Releuium ex refutatione deberi quando est in fraudem.*
 - 16 *Refutatio à Domino directo pro releuio non impeditur, si nõ est in fraudem.*
 - 17 *Refutatio, siue donatio omnium feudorũ in proximum successurum, est in fraudem, & refutatarius debet releuium soluere.*
 - 18 *Refutatio feudi à Regia Curia non admittitur, retempto usufructu, & vtili dominio vita durante.*
 - 19 *Patre donante feudum filio patris mortuo, releuium soluitur.*
 - 20 *Consuetudine soluendi releuium sublata oporteret, quod Dominus faceret inuestituram gratis.*
 - 21 *Releuij solutio inducit aditionem hereditatis.*
 - 22 *Tempus soluendi releuium, est annus, & dies, numerandus à die mortis ultimi possessoris feudi, dummodo successor superuiuat per integrum annum & diem.*
 - 23 *Successor in feudo si infra annum, & diem ipse etiam decedat, tunc successor habebit alium annum, & diem diuersum, quo casu unicum debetur releuium.*
 - 24 *Successor euitat pœnam duplicati releuij, denuntiando mortem prædecessoris, petendo inuestituram, & offerendo soluere releuium.*
 - 25 *Releuium non soluitur à non possessore feudi.*
 - 26 *Releuium non soluitur ab emptore feudi, non à muliere pro dotario, & a securacione dotis, nec pro prima inuestitura quando conceditur.*
 - 27 *Pralatus successor in Ecclesia non soluit releuium de feudo Ecclesie.*
 - 28 *Releuium non soluit Vniuersitas de feudo habet.*
 - 29 *Releuium non soluit feudatarius effectus monachus.*
 - 30 *Mortuus vt quis dicatur maximam, vel*
- medium capitis diminutionem pati debet quam monachus non patitur, sed per minimam non amittit.*
 - 31 *Monaci cum licentia Superioris ferunt testimonium dignitatem retinet, & habet fructus feudi vita durante, si feudum non est cum titulo principatus, vel alterius.*
 - 32 *Releuium non soluit, qui per delictum fuerit foriudicatus.*
 - 33 *Iurisdictio criminalis concessa in feudum, censetur concessa secundum consuetudine Regni, & sic cum onere releuij.*
 - 34 *Inuestitus quisquis de iurisdictione criminali, se subinuestit ad onera de consuetudine feudi, & sic ad releuium.*
 - 35 *Iurisditionem civilem, qui habet, dicitur Dominus, & non qui criminalem, & nam. seq.*
 - 36 *Iurisditionem criminalem habens, non habet subuentionem à vassallis, nec ei iuramentum præstatur, nec emolumenta feudalia.*
 - 37 *Prouentus, & si dicuntur esse in fructu, re vera non sunt, & procedunt factio hominis à labore, & industria officialis, & pecunia pro labore compensatur.*
 - 38 *Releuij in solutione nõ habetur ratio prouentuum criminalium per Regiam Cameram Summaria.*
 - 39 *Releuij exactio à pupillis relaxabatur vsq; ad pubertatem.*
 - 40 *Releuij exactio non retardatur feudi propter etatem minorem decisum.*
- D**E releuijs vltra iam dicta ea plenius explicando dico † releuium nomen hoc esse barbarum, vt per Ifern. in cap. 1. §. similiter num. 14. de cap. Corrad. & † est quxdam præstatio extrinseca à feudo, quæ non inest feudo, & fuit inducta per mortem prædecessoris præstanda à successore, vel herede, Ifern. in cap. 1. §. sed & res num. 11. per quos fiat inuestit. & imponitur heredi, idem Ifern. in cap. 1. num. 21. vers. de impositis, de cap. Corrad. ibique Ifern. declarat, quo iure sit introductum, vnde sit deriuatũ, & in quo consistat, & post Ifern. videas Loffred. in cap. 1. §. sed etiã res, col. 1. & 3. per quos fiat inuestit. Fritia de subfeud. lib. 2. author. 3. & D. Confil. Rouit. in pragmat. 2. de offic. Procur. Cæsar. num. 13. † quod releuiũ dicitur à releuando, eo quod releuat eum, cui præstatur, & soluitur. Fritia de subfeud. lib. 2. auth. 3. num. 3. Loffred. couf. 14. num. 1. Affi. in cap. 1. §. sed & res num. 21. per quos fiat inuestit. Scheneid. par. 5. nu. 60. vel forte quia † hoc ipsum præstando releuat, quia per

per inuestituram reassumit feudum quasi iacens, dum per mortem prædecessoris sui, qui ipsum tenebat vacat; nam & si multi dicunt successionem, immò possessionem feudi ipso iure transire ad suum hæredem, tamen quia † acquisitio ipsius est quid facti, ac plus facti, quàm iuris, dum nõ apprehenditur feudum vacare, & iacere videtur; cum animo, & corpore apprehendatur, vt expressè firmat Martin. Laudens, in cap. 1. nu. 8. vers. Alexander solus, quib. mod. feud. constit. pote. etiam in suo hærede, quod etiam velle videtur, in cap. 1. §. sciendum num. 20. dum ait: † feudi antiqui dominium quidem absq; inuestitura in successorè transire, feudi vero, dominium, & possessionem per inuestituram acquiriti, & sic ibidem num. 5. in fine, quem sequitur Præpos. clarius Afflic. num. 18. in fin. de feud. cognit. Eguinar. Bar. in fin. Jacob. Raynaud. in cap. imperialè, §. si quis inuestitus nu. 5. in fin. de prohib. feud. alien. per Federic. Iacobin. de Sancto Georg. in verbo ita quod ipsi inuestiti habeant nu. 13. per ea, quæ tradit Bal. in cap. 1. num. 23. quid sit inuestit. Zas. optimè in suo epitom. feud. par. 6. nu. 41. & seq. † inquisens: (possessionem defuncti tripliciter considerari, aut in actu, aut in habitu, quo ad habituales qualitates, filium quidem pro possessore haberi, non quo ad effectuales possessionem, quàm nõ nisi apprehendatur habet) quod eleganter, & subtiliter Bal. sensisse putat in cap. 1. vers. quæro si possessio &c. dum declarando dicit cõtinuationem possessionis intelligi in qualitate habituali, nõ in substantia possessionis, de content. inter mascul. & femin. ac se ita consuluisse, & obtinuisse refert nu. 44. idem Zas. conf. 10. incip. cum quidam nu. 10. & seq. vol. 1. vbi communem dicit, & contraria discutit idem conf. 30. num. 8. eodem vol. 1. Tiraquell. in tract. le mort. seq. le vif. in 4. declarat. præstationis per totam, Afflic. decif. 299. hanc meliorem, & saniozem sententiam esse ex alijs pluribus communibus opinionibus, & decisionibus firmat Rosent. de feud. cap. 7. conclus. 17. in glos. lit. D. † sic successor vt feudum habitu, & actu obtineat necesse habet, inuestituram habere, & vt inuestiatur, & de feudo antiquo renouatione ab hæredibus Domini directi, siue primi feudum acquirentis, siue habentis in suo directo dominio, dicit Io. Raynaud. in d. cap. imperialem, §. præterea si quis infeudatus num. 36. Iacobin. de Sancto Georg. d. verbo qui quidem inuestiti præstiterunt num. 58. Capyc. in inuestit. feud. cap. feudorum inuestituræ col. 3. §. pro inuestitura an aliquid, Fritia lib. 2. de subfeud. auth. 3. num. 2. & 16.

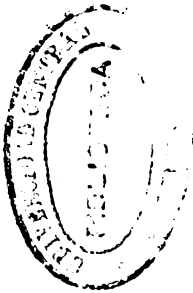
Siluan. de feud. recognit. q. 20. num. 1. & plur. seqq. Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. 2. par. 2. num. 61. Cassan. in consuet. Burgund. rub. 3. des fies, §. on ala persone, vers. item quæro, num. 34. allegans Bald. in cap. quæ in Ecclesiarm. de constit. Io. Fab. in §. adeo, instit. locati, Guid. Pap. conf. 213. num. 5. & ex alijs Rosental. cap. 6. concl. 66. in glos. lit. A. & † talem inuestituram successor in feudo, mortuo prædecessore, necesse non habet, infra annum, & diem petere, cum concorditer fuit resolutum in Regno non esse necessariam inuestituram, quia loco inuestituræ successit solutio releuij, vt per Ifern. in cap. 1. post num. 6. de feud. cognit. Capyc. in cap. imperialem fol. 55. nu. 14. firmat D. Conf. Rouit. in pragm. 4. de feud. nu. 89. & seq. & ipsum releuium consistere in medietate fructuum illius anni, quo decedit feudatarius, vt alibi diximus, & si non solvatur infra annum, & diem, sublata penitus poena deuolutionis, & amissionis feudi, maxime in hoc Regno, quæ erat imposita de iure communi feudorum, vt per Ifern. in c. sancimus, & loco dictæ poenæ soluitur duplicatum releuii, Iacob. de Ayello de iure adhoz num. 71. & seq. & etiam Afflic. in d. cap. sancimus nu. 4. & latius explicat Fritia d. auth. 3. firmat D. Rouit. d. loco nu. 91. quod 10 † releuium à successore in feudo debetur pro renouatione inuestituræ, & inuestitura ipsa iuxta consuetudinem loci vbi hoc seruatur, vel à principio esset pactum præstandi ex consuetudine, vel ex pactis talis releuij præstatio induci potest, vt omnes præcitati Doctores num. 7. firmant; & releuium debetur etiã Baroni, à quo feudum in subfeudum tenetur. declarat Ifern. in Constit. post mortem, col. fin. vers. suscepto aliquo, & in cap. 1. §. similiter in ostenditijs nu. 14. vers. debetur releuium etiã Comiti, de cap. 11 Corrad. & nota, quod ius releuij habedi per vnicam solutionem ipsius acquiritur directo Domino, quod non tollitur etiam, quod postea solutio non fuerit amplius facta, firmat Reg. de Ponte in suo conf. 72. num. 2. vol. 2. dicens de hoc latè Ifern. in d. cap. 1. §. similiter in petendis, de cap. Corrad. in addit. & in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. & consuetudine, pacto, & acquisitione iuris releuij consequendi non deberi, 12 cum non præstatur † ex iuris dispositione, sed ex quadam cõsuetudine, & introductione in Regno, & vbi est consuetudo non præstandi releuia, ipsa non præstantur, Ifern. in cap. 1. §. similiter in ostenditijs, de cap. Corrad. post num. 14. vers. & hoc releuium, & in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. num. 7.

num.7. ad Primum respondetur, cum in his spectant consuetudo, dicit idem Ifern. in Constit. Regni Post mortem, col. penult. in fine, & propterea Fritia in d. auth. 3. dum ponit casus in quibus releuium non præstatur, dicit ibi num. 27. quod sicut ex consuetudine est introducta præstatio releuij, ita
 13 * potest contraria consuetudine tolli, D. Reg. de Ponte conf. 30. num. 39. & seq. lib. 1. & non debetur à successore in dominio directo feudi, sed à successore feudi seruientis, dum Ifern. in cap. 1. §. sed & res num. 7. & 10. se restringit in successore feudi ob mortem vassalli &c. & Afflict. post eum ibidem nu. 22. vers. in inuestitura &c. idem Afflict. decis. 248. & 265. Siluan. vbi supra
 14 q. 20. num. 4. & seq. si * pater, vel alius in vita sua refutat feudū filio, & proximo successuro, tunc releuium non deberi, idē Ifern. d. num. 7. & seq. Afflict. post num. 22. d. vers. in contrarium tamen, & seq. vbi huius rei adducit argumenta Siluan. d. q. 20. num. 7. & q. 90. num. 4. Fritia d. auth. 3. num. 17. & 18. Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. 2. de feud ex pact. & prouid. par. 2. nu. 67. Alex. conf. 5. nu. 3. lib. 5. Brun. conf. 43. nu. 15 qui alios adducunt, & ratio nō soluendi est, quia in tali feudo non venit per successionem, sed per refutationem acquirit, & talis consuetudo est stricte interpretanda, & non potest extendi, vt tali casu soluat releuium; nisi * talis refutatio in fraudem Domini fiat, quod præsumeretur, si omnia feuda vassallus refutaret, argum. legis, quæ in fraudē, l. omnes, §. Lutus, ff. quæ in fraud. credit. ex quo Afflict. in d. §. sed & res, nu. 5. si plura feuda quis haberet, & vnum feudū alienasset in proximum successurum, talis fraus non præsumeretur, & patet, & ex eius
 16 dictis, * quod talis refutatio à directo Domino pro eius releuiō impediri non potest, nisi fiat in fraudem releuij, vt est dictum, sed
 17 quando * feudatarius refutaret omnia sua feuda, quæ possidet, tunc ex tali alienatione omnium suorum bonorum feudaliū præsumitur fraus, & animus fraudandi directū Dominum suo releuiō, & non obstante tali alienatione in vita facta, mortuo refutante, siue alienante, in proximum successurum feudatarius tenetur releuiū soluere, vt apertissime dixit Ifern. in d. §. sed & res num. 7. vers. hoc iustum esset, & num. 10. vers. sed quando omnia donat, cuius dictum admiserunt in Regno nostro Afflict. in d. §. sed & res num. 25. vers. primus, nisi alienatio esset facta in fraudem, Capyc. in d. cap. imperialē, §. præterea si quis in fraudem col. 23. vers. & pater refutaret, Iacob. de Gello d. tract.

de iure ad huc num. 74. Fritia de subfeud. d. auth. 3. num. 17. lib. 2. in fine, & passim reliqui omnes quem viderim nemine contradicente, quod est maximè importantiz, & fiscales nostri temporis bene aduertunt, & hoc procedit, siue feudatarius omnia sua feuda trāsferat suo immediato successori in vita per contractum refutationis, siue per alium contractum alienationis, vt sunt expressa verba Ifern. ibidem paulò inferius post d. num. 7. vers. verius videtur, ibi, vt si pater vendat, vel alienat non omnia bona feudalia, vt supra dicitur &c. & refert D. Rouit. in pragmat. 2. §. item volumus, & mandamus &c. de offic. Procur. Cæsar. num. 10. & idem esset, si aliquis refutaret, siue donaret feudum retempto vñusufructu vita duran
 18 te, etiam quia * Regia Curia non admittit talem refutationē vñusufructu, & vtili dominio reseruato, quæ Regia Curia referuet sibi releuium soluendum adueniente casu mortis ad tollendas fraudes, & iuris peritorum dubitationes, vt ibi per Fritiam, & præstatio releuij per mortem refutatarij feudi non debetur, nisi ex consuetudine, vel ex pacto esset, quod debeat, & quod in omni casu translationis feudi in alium, siue per contractum, siue per successionē releuium per accipientem feudum soluitur, firmat Afflict. d. loco num. 25. & idem sentijt Ifern. & Siluan. in cap. 1. de feud. cognit. q. 20. num. 7. Thom. de Marin. d. tit. 2. par. 2. num. 67. citant
 19 l. 1. d. de oper. libert. de feudo donato à patre filio, ipso patre defuncto filius successor tenetur releuium soluer, vt ordinatum est per Regiam Pragmat. 7. de feud. in fine, & prædicta intellige existente consuetudine, vel pacto, aut lege releuiam soluendi, diximus, sed sublata tali consuetudine, pacto, vel
 20 lege, releuium non præstatur, & * oporteret Dominum directum inuestituræ, renouationem gratis agere, Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 36. de constit. Iacob. de Sancto Georg. in d. verb. qui quidem inuestiti num. 58. Henning. Goed. conf. 25. cent. 1.
 21 Scraeder. de feud. par. 6. c. 3. nu. 24. & si * quis petierit inuestituram, obtulerit releuium, & in possessionem feudi se posuerit, inducta est actio hæreditatis, decidit Bald. in cap. 1. an agnat. in terminis illius text. notab. 24. confirmat Reg. de Ponte conf. 69. num. 39. vol. 1. & releuium soluere tenetur hæres, & successor, ex alijs Fritia d. auth. 3. num. 3.
 22 in fin. si feudum possidet; * circa tempus releuium soluendi nos habemus Regiam Pragmaticam secundam de officio Procuratoris Cæsaris, vbi dicitur: releuium esse soluendum suo tempore, & sic in hoc cum de iure

- iure Regni nihil sit innouatum, seruandum est ius commune feudorum, per quod status est annus, & dies, vt in cap. sancimus, quo tempore miles, qui annus numeratur à die mortis vltimi possessoris feudi, dummodo tamen is, qui succedit, superuiuat per integrum annum, & diem, alias si * successor infra hunc annum, & diem ipse quoque decesserit, tunc alius, qui ei succedit, habebit alium annum, & diem, à die quo ab hac vita discessit ille, qui ante ipsum successerat, & sic diuertum ab illo anno, qui competeat primo successori, vt bene declarat Ifern. in d. cap. sancimus nu. 1. vers. vel vassallus, qui debebat hoc petere, & iterum post num. 2. ibi, sicut successor successoris, & hoc casu vnicum deberetur releuium: licet sint duo vassalli mortui, vt declarat Iacob. de Ayello in tuo tract. de iure adohg, cap. & si in vno nu. 78. vers. quid autem, Frit. d. auth. 3. nu. 6. vers. ponit vnam lib. 2. de subfeud. & si diximus penam amittendi feudum, non facta denuntiatione mortis feudatarij infra annu, & diem esse sublatam, & loco ipsius pœnæ esse inductam, & ordinatam solutionem duplicati releuij, vt diximus supra nu. 8. * ad euitandam talem duplicatam solutionem est cauthela, quod possessor, & successor feudi intra dictum annum denuntiet mortem possessoris vltimi decedētis: vt petat inuestituram, & offerat releuiu, nec requiritur, quod cum effectu sua spontè soluat, vt declarat Ifern. in d. cap. sancimus, quo temp. miles num. 10. & hoc releuium vltra predictos casus à pluribus non soluitur.
- 23 Primo, à * non possidente feudum, vt si mortuo vltimo possessore feudi, & feudum reperitur, penès alium, & nō possidetur per successorem, non soluitur nisi recuperata possessione Afflic. in §. firmiter in fine, ibi, cita non tenetur soluere releuium, de prohib. feud. alien. per Federic. pro qua opinione est text. in l. forma, §. si cum ergo, ff. de censib. D. Rouit. in pragmat. 2. de offic. Procur. Caesar. num. 11.
- 24 Secundo, * releuium non præstat ab emptore, nō à muliere pro dotario, vel quando assecuratur, nec pro prima inuestitura, quando de nouo feudum conceditur, vt declarat Ifern. in d. cap. 1. num. 14. vers. in hoc releuium, de capit. Corrad. Fritia d. auth. 3. num. 41. D. Conf. Rouit. d. pragmat. 2. de offic. Procur. Caesar. num. 15.
- 25 Tertio, * Prælatus nouus successor in prælatura de feudo Ecclesiæ releuium non soluit, cōcludit Ifern. hanc quæstionem amplissimè tractando in cap. 1. à nu. 15. vsque ad nu. 21. vers. de inpositis, de cap. Corrad.

- quia de Prælatis consuetudo non induxit, nec vsitatum est, & licet sit successor non tamen est Dominus, sed administrator, & hæc culpa non nocet Ecclesiæ, Bal. in cap. 1. 3. col. de alien. feud. & Luc. de Penna in l. 2. de fund. patrim. C. lib. 1. Prælatus non succedit in feudo iure hæreditario, vt in c. qui success. ten. num. 14. de hoc successore consuetudo non grauauit releuium soluere, nisi aliud actum sit tempore dationis feudi, vel Curia esset in quasi possessione exigēdi, exigit tunc saluo iure proprietatis, secundum Abb. in conf. 23. 2. vol. & Roman. conf. 22. in fin. firmat Fritia de subfeud. d. auth. 3. nu. 39. & ex Ifern. & alijs prædicta firmat D. Rouit. in d. pragmat. 2. de offic. Procur. Cef. nu. 16.
- 26 Quarto, * Vniuersitas releuium nō soluit per easdem rationes diximus de Prælato, cum Vniuersitas nunquā moritur sicut Ecclesia, quamuis mutentur administratores, firmat Fritia in d. loco num. 40.
- 27 Quinto, * releuium non soluit feudatarius si fuerit effectus monachus, ex pluribus rationibus cōcludit idem Fritia in d. auth. 3. num. 22. nam verum est, releuium præstari per, & post mortem feudatarij possessoris, & dispositio quælibet cōcepta in casu mortis, procedit tantū in morte naturali, iuxta receptam doctrinam Bart. in l. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de liber. & posthum. & in l. ex ea parte, de verb. obligat. Castill. copiosè lib. 1. de vsufruct. cap. 67. nu. 18. latè Præsid. de franch. decis. 562. & quæcumque bona restitutioni subiecta, intelligitur de morte naturali, non ciuili, ex prædictis, & alijs firmat Reg. de Ponte conf. 159. num. 21. vol. 2. cum mortis, & vitæ appellatione intelligitur de naturali, ad text. in l. Staius Florus, §. Cornelio Fœlici, de iure Fisci, vbi Bart. & ibi omnes firmant, mortem ciuilem naturali non comparari, nisi casualiter eueniat, vt per Archidiac. in cap. placuit 16. q. 1. vel expressè à lege sit dictum, statuto, vel consuetudine obseruatum; nam licet monachus professus pro mortuo habetur per tex. Deo nobis, C. de Episc. & cler. & facta professione bona venire ad successorem ab intestato, vt in Authent. si qua mulier, C. de sacros. Eccles. vbi Scribent. & monachus pro mortuo ciuilitè dicatur, tamen vt * quis mortuis ciuilitè prætendi possit, necesse est, vt maximam, vel mediam capitis diminutionē eum passum esse habeat, ex quibus omnia ciuilitè perderet, per text. in §. fin. instit. de vsufructu, monachus professus nullam maximam, siue mediam capitis diminutionem patitur, sed minimam, vt firmant Bald. & omnes in authent. sacramenta puberum, C. c. C. de

C. de sacros. Eccles. assignando rationem, quia ꝛ ferunt testimonium cum Superioris licentia, Ciuitatem, & dignitatem retinet. Immo monachus intrans monasterium, habet fructus feudi sua vita durante, nisi feudum sit cum titulo Principatus, vel alio, secundum comunem aliquorum, glos. in cap. scriptis nobis 27. q. 2. Taurinens. in sua inuestit. vers. quid sit Rex, Alberic. in authent. ingressi, C. de sacros. Eccles. Laudens. in tract. de Princ. notab. 91. & nu. 284. Afflict. decis. 265. 15. fall. & Fritia de subfeud. lib. 3. fol. 435. vers. 31. nu. 1. col. 1. & dum retinet fructus ad releuij solutionem non habetur, nec pro mortuo censeari; ex prædictis concluditur.

32 Sexto, ꝛ releuium nõ deberi, si pro delicto quis per sententiam esset, foriudicatus, quia supra in monaco professo inter alia fundatum est releuium deberi per successorẽ, post mortẽ prædecessoris sui, & necesse est, q̃ mors vera, & naturalis interueniat, & non ficta, & mors ciuilib; morti verẽ, & naturali nõ equiparari, vt in prima prædiximus de monaco professo, & ex dictis Fritia in d. auth. 3. & ex alij d. loco adductis non repetam.

Septimo, releuium de prouentibus iurisdictionis criminalis an debeat, hæc quæstionem discutit Fritia lib. 2. de subfeud. in d. author. 3. num. 42. per vltra columnam fol. 327. dicit prima fronte videtur deberi.

33 Primo, quia ꝛ Rex concedendo iurisdictionem criminalem in feudum, secundum consuetudinem Regni concessam esse videtur, vt per Odofred. Beneuent in sum. feud. car. 1. per l. si fundus, de euiã. & l. semper in stipulationibus, de regul. iur. dum in Regno successores soluunt releuia in concessione iurisdictionis criminalis tacitẽ illud soluendum videtur, & maxime, quod sit solitum, argum. l. si prius, ꝛ. recta placuit, de aqua plu. arcend. & in l. fin. C. de fideiuss.

Secundo, quia releuium soluitur per renouationem inuestituræ prædecessore mortuo, vt diximus, & ꝛ eo ipso quis inuestitur de iurisdictione criminali, & eam recipit in feudum videtur se submittere ad omnia onera, quæ ex regula, vel ex consuetudine feudi debentur, & sic de prouentibus iurisdictionis criminalis deducta prouisione officialis, cum sine officiali iurisdictione exerceri non possit, releuium solui debet; his, & similibus, quæ pro hac parte adduci possent. contrarium de iure esse verum credo ex sequentibus.

Primo, nam licet iurisdictione illa sit concessa in feudum, & ex natura feudi, vile do-

minium sit in feudatarium translatum, vt notatur in cap. 1. de cap. Corrad. & in cap. beneficium, ex quib. caus. feud. amitt. tamen certũ est, ꝛ in ea terra, & loco, in quo alius habet iurisdictionẽ ciuilem Dominum esse, & non qui criminalem, vt bene discutit, & ex alijs firmat Fritia de subfeud. auth. 2. nu. 21. per tres ferẽ col. fol. 267. & seq. & illz iurisdictione criminalis magis videtur coherere officio, quam feudo: licet ipsa detur in feudum erit feudalis, quo ad alia capita feudalia, & sub regulis feudalibus, præter q̃ ad hoc Fritia in d. auth. 3. nu. 42. col. 1. vers. idem quia.

36 Secundo, quia ꝛ habens iurisdictionem criminalem, nõ habet subuentionem à vassallis; Rex Alphonfus Aragonens decla- rauit: habentẽ iurisdictionem ciuilem esse verũ Dominum de anno 1443. & per Fritiam d. auth. 2. num. 2. col. 2. cum ipse non sit Dominus vassallorum, neque ei præstatur sacramentum assecurationis, non habet emolumenta feudalia, non debet ipse sentire onera feudalia, quæ non procedunt ab ipso feudo, sed à consuetudine, & consuetudo est optima iuris interpres eorum, quæ in facto occurrunt.

37 Non obstat, quod ipse percipiat ꝛ prouentus, qui & si dicuntur esse in fructu, vt per Bart. in l. fin. ff. solut. matr. & per alios Scribentes. Nam re vera ipsi non sunt in fructu, cum non nascuntur, neque renascuntur; procedunt tamen ex ipsa iurisdictione facto tamen hominis ex delicto, & ex contumacia, ac compositione officialis, hoc est quid extrinsecum, ab ipso corpore prouentus nomen largius est, quam fructus, vt discutit Paris de Puteo, sub hoc verbo plenẽ Cassan. in consuet. Burg. fol. 184. dependet à labore, & industria officialis, qui illam iurisdictionem exercet, ea industria facit prouentum. Labor est in fructu principaliter. Pecunia, quæ procedit pro labore, compensatur, l. Seyo, de ann. legat. & si plus percipiat ex prouentibus, quandoque illud est ex accidenti, à casu dependens, incertum est, an fiat prouentus: cum nulla occurrunt delicta, neque contumaciam contrahi, & de suo Dominus iurisdictionis cogere exol- uere. Ideo in ꝛ solutione releuij nõ habetur ratio prouentuum, iurisdictionis criminalis, quia cedunt lucro officialis, qui iurisdictionem exercet. Regia Camera Summariz non computat cum introitibus Terræ, ex ratione prædicta dicit Fritia in d. auth. 3. num. 42. per totam, & in d. auth. 2. multa ad materiam.

39 Vltimo, ꝛ si releuij solutio in pupillis erat

erat indultum & si que ad pubertatem de iure
 communi feudorum, per cap. n. quo tempo-
 re miles, cap. si minori, & cap. si quis succes-
 serit, si de feud. defuncti milit. controu. fuer.
 & per cap. imperialem, de prohib. feud. alie.
 per Federic. & confirmatum de iure Regni
 per esp. apud Fogiam, salius in nomine Dei
 Eternitamen Rex si voluerit exigere à pu-
 pillis releuij potest, vt per Capyc. in d. cap.
 imperialem, §. si quis infeudatus colum. 3.
 vers. prima conclusio fol. 50. qui non loqui-
 tur in impubere, & in maiore annorum 14.
 & minore 18. annis, sed per f. Regiam Ca-
 meram fuit pluries decisum heredes debe-
 re soluere releuium, non obstante eorum
 minori etate, & decisiones affert D. Consil.
 Romit. in d. pragmat. num. 3. & seq. de of-
 f. Procur. Cæsar.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio L.

T H E M A.

Feudo concesso duobus in solidum,
 quod vnus succedat alteri, & sic
 superstitis morienti succedendo,
 vel iure accrescendi habens re-
 leuium, non soluit. decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**eleuium de feudo à Domino duobus in-
 solidum vno mortuo, aliter debere
 videtur.
- 2 Frater vigore inuestitura pro descenden-
 tibus est exclusus.
- 3 Releuium de feudo habito ex gratia suc-
 cessor soluere tenetur.
- 4 Ius accrescendi nō habet locum in feudis,
 & num. seq.
- 5 Ius accrescendi habet locum in concessione
 à Principe, & est opinio communior, &
 receptior.
- 6 Frater habens feudum iure accrescendi, nō
 opus inuestituram renouare, pro qua per
 successorem heredem soluitur releuium.
- 7 Releuium non soluit superstitis socius dona-
 tarius, siue cōcessionarius de parte socij
 quam habet discussum in statu Comitissæ
 Caserta mea consanguinea.
- 8 Releuium in tali casu Præsidentis Regiæ Ca-
 mæra non debere inclinabatur.
- 9 Releuium de feudo peruenit per ius accre-

scendi, aut non decrescendi, & non titulo
 successorio non debetur.

- 10 Inuestitura noua pro augmento feudi non
 petitur, quia iure primo habet, nisi
 sit heres.
- 11 Releuium pro prima inuestitura non sol-
 uitur.
- 12 Releuium de feudo duobus concesso non
 deberi in alia causa decisum.

IN hac dilucidatione si de f. feudo con-
 cesso duobus in solidum, vt superstitis pri-
 mo morienti, succedat per mortem primi,
 an debeat releuium; & si videtur dicen-
 dum deberi, quia successorio nō accrescendi
 iure feudum habere videtur, per text. in l. 1.
 si liber. Imper. socius C. lib. 10. & ex vi pri-
 mæ concessionis duobus factæ habere vide-
 tur eo contractu, in quo ius accrescendi lo-
 cum non habet, l. si mihi & Titio, ff. de verb.
 obligat. vbi Doctores omnes, & in l. recon-
 iuncti, ff. de contrahend. empt. & iste frater
 superstitis, aut non habet feudum, sed Domi-
 nus directus dum in feudo nouiter acquisi-
 to pro se, & liberis ex corpore legitime de-
 scendentibus, f. frater vigore inuestituræ
 est exclusus, quæ semper est attendenda, vt
 per Bald. in prælud. feud. in cap. 1. de duob.
 fratrib. à cap. inuestit. & ex alijs per Afflict.
 3. Addentes in decis. 293. nu. 2. f. & si feu-
 dum habeat ex gratia Regiæ huic Ciuitati,
 & Regno facta, videtur habere iure succes-
 sionis, & sic tanquam successor, mortuo pos-
 sessore feudi, siue portionis suæ frater, vel
 socius ad releuij solutionem tenetur, vt per
 Iacob. de Ayello in suo tract. de iure ado-
 hæ, ex Ifern. & alijs nu. 7. & diximus supra
 in dilucidat. 43. maxime, quod f. ius accre-
 scendi non procedit in feudis, cum disposi-
 tio d. l. 1. si liber. Imper. socius procedit de
 iure Romano in allodialibus, non in feudis,
 & sentire videtur Ifern. in d. cap. 1. de duob.
 fratrib. à cap. inuestit. Cyn. & Salyc. in l. 1. C.
 quando non petent. part. idem Ifern. in c. 1.
 de benefic. frat. Aluarot. & Præposit. in d.
 cap. 1. de duob. fratrib. à cap. inuestit. & cum
 talis lex sit ius Romanum, & quando in iu-
 ribus feudalibus non reperitur aliquid con-
 tra ius Romanum ordinatū, seruari debet,
 vt in cap. 1. vbi gl. & Bal. in cap. 1. de grad.
 success. in feud. in cap. 1. de feud. cognit. idem
 Bal. in l. 2. C. de suis, & legitim. sed dum iure
 feudorum dispositum est, quod inter duos
 feudatarios ius accrescendi locum non ha-
 beat, vt in cap. 1. de frat. de nouo benefic.
 inuestit. l. 1. si liber. Imper. socius lib. 10. non
 non habet locum in feudis, & dum iure ac-
 crescendi non habet, necesse est successionis

iure habere, & vti successor ad solutionem releuij tenetur, vt prædictum est.

- Sed his non obstantibus contraria opinio est verior, quando sumus in ¶ concessione à Principe superiorem non recognoscente, vel cū eius assensu facta duobus insolidū, vt in Rege nostro, & in Regno nostro, vt suo loco diximus Bald. in l. vnic. §. in primo, C. de caduc. tollen. dicens, quod ius accrescendi procedit in pluribus, qui à Principe in eadem inuestitura feudū consecuti fuerunt: & ideo subdit, quod si duo fratres essent facti Marchiones, Duces, vel Comites vnus Prouinciz haberet inter eos locum ius accrescendi, d. l. vnic. iuncto cap. 1. quis dicatur Dux, Comes, vel Marchio: eandē opinionem tenuit idem Bal. & sentit Iacob. Anarot. in d. cap. 1. de duob. fratrib. à capit. inuestit. Raphael Cuman. & Paul. de Cattr. in d. l. si mihi; & Titio, ff. de verb. oblig. ibique Alex. & in conf. 30. incip. quoniam omne datum, & conf. 24. incip. ponderatis his, quæ in themate narrantur lib. 5. Franc. Curt. sen. conf. 49. memorię col. 12. vers. sexto probatur, Iacob. de S. Georg. in tract. feud. in vers. Princeps Pedemontium col. 6. vers. 5. Grat. respons. 4. num. 14. lib. 1. Gozzadin. conf. 26. num. 37. Ia. in l. recitanti nu. 223. col. 4. vers. tertium principale, & in conf. 117. in causa col. 6. vers. & tenendo lib. 4. ex alijs firmando dicit, quod hæc est communior, & receptior opinio, quam in consulendo, & iudicando sequi debemus, refert, & ex alijs comprobatur Tiraquell. in tract. de nobilit. c. 37. num. 54. & opin. onem magis communem esse firmat Curt. in tract. feud. par. 2. fol. 18. num. 3. post Ifern. in cap. 1. num. 2. de duob. fratr. à cap. inuest. & in cap. 1. in princ. col. 1. de duob. fratrib. de nouo benefic. inuestit. & ex alijs firmat Afflic. in Const. Hac edictali num. 10. & ind. decif. 293. vbi Vrsill. ex alijs comprobatur, & ¶ frater dum habet feudum iure accrescendi, non opus habet inuestituram renouare, pro qua per successorem hæredem soluit releuium, vt per Ifern. in cap. 1. §. similiter, de cap. Corrar. Iacob. de Ayello in d. tract. num. 70. qui frater iure successorio non venit, sed ex pacto in prima concessione, & inuestitura, vt vnus post mortem alterius habeat, de quo casu consuetudo non loquitur, vt per Fritiam de subfeud. lib. 2. a. uth. 3. num. 15. & ex his patet
- 7 quod ¶ superstitis, qui defuncti partem feudi habet ad releuij solutionem non tenetur; prout in terminis cōsuluit Loffred. in conf. 15. in causa Illustr. Andreę Matthei Aquauiuę Ducis Adrię, cū Regio Filco pro solutione releuij de feudis Comitatum Cui-

tatis Casertæ, Ciuitatis S. Agathæ Gothorum Terræ Ebuli, & de aliorum feudorum sibi obuentionum, quæ sibi obuenerunt per mortem Illustriss. Dominæ Catherinæ de Laratha mæ consanguinæ eius conjugis Ducissæ Adrię, & Comitissæ prædictarum Ciuitatum, & aliorum feudorum, quæ per mortem Francisci de Laratha sine filijs, eius fratris ad eam peruenerant. quæ defuncto Don Cæsare Aragoneo Regis Ferdinandi filio eius primo viro, renubens cū dicto Illustriss. Duce Adrię, & Dñus Iulius de Laratha meus pro auus, & eius frater tertius, vt alibi dicitur s̄m iura Regni ad dictas Ciuitates, & feuda non erat in gradu successibili, & alium proximiorum legitimum successorem non habebat, ad Regiam Curiam perueniebant, oblatis ipsi Curiz ducatis triginta quatuor millibus, quorum contemplatione Serenissima Catholica Maiestas de nouo concedendo, præstitit assensum dictis Duci, & Comitissæ in pactis matrimonialibus, vt quod altero ex eis præmoriens Comitatus Ciuitates, Terræ, & feuda ipsius Comitissæ superstiti insolidum applicarentur, vt testatur Loffred. in d. conf. 15. nu. 1. & per totum, & Iacob. de Ayello in d. tract. de iure adohæ num. 82. dicit, quod in dicta causa Ducis Adrię fuit multum altercatum, & hinc inde allegatum, & nihil decisum, attamen ¶ Regiæ Cameræ Præsidentes inclinabant ad absolutionem Illustriss. Ducis, qui postmodum obtinuit gratiam de nõ soluendo aliquid pro causa prædicta, & releuium in casu prædicto non deberi iudicandum, erat vltra prædicta maxima ratione, quia feuda veniunt ad super viuentē iure accrescendi, quod habet locum in feudis à Principe datis, siue concessis, vt prædiximus; unde si ¶ venit per ius accrescendi, aut non decrescendi, & non titulo aliquo successorio, sed per transmissionem, nulli dubiū est, super viuentem ad solutionem releuij non teneri, nec ad aliquid aliud, vt clarissimè hoc deciditur per Ifern. in d. cap. 1. §. sed, & res, per quos fiat inuestit. colum. 3. vbi dicit, quod quando feudatarius habet ius accrescendi, nõ est necessè de eo, quod accrescit petere inuestituram, quasi sufficiat de sua parte fecisse fidelitatem; & idem dicit in cap. 1. §. fin. in fin. quæ sit prim. caus. benefic. 10 amict. & ¶ pro augmento feudi si sit auctū, non patitur inuestitura noua; & quod accrescit sit idem cum re, cui accedit incrementum, l. inter focerum, §. cum inter, de pact. dotal. & subdit in seq. col. quod etiam illi, qui petere debent inuestituram, non tenentur soluere releuium, nisi sint hæredes;

vt di-

vt dicit idem Ifern. in cap. 1. in §. similiter, de cap. Corrad. dum in tali casu superstitis nō venit vti hæres, nec vti successor, sed iure quo prima pars habita fuit, ad quam secunda accedit, vt dicit d. l. inter socerum, §. cum inter, ff. de pact. dotal. quam allegat Ifern. in d. §. sed & res, & Bald. in d. l. 1. q. 7. vers. quarta quæstionis, facit lex si ex toto, ff. de leg. 1. & l. etiam, de iure dotium, & dum

11 * releuium non præstatur pro prima inuestitura, quando feudum de nouo cōceditur; & dicit Ifern. in d. §. similiter cum superstitis, ex prima acquisitione feudi cum Regio assensu fuit inuestitus in solidum cum prædefuncto ad releuij solutionem non tenetur, & ex his, & alijs etiam contrarijs reiectis, & exemplis firmat Loffred. ind. conf. 15. per totum, & dictā causam Illustriss. Ducis Adriæ de statu dictæ Illustriss. Catherinæ de Latatha Ducissæ eius vxoris, commemorando ex alijs etiam cum exemplis firmat Fritia in auth. 2. num. 15. ex his ergo Dilucidatio nota

12 tra, quod de * feudo duobus in solidū concesso, ita quod vnus succedat alteri, quolibet defuncto superstitis, cui feudum peruenit, siue accrescit, releuium non soluitur, & ita decisum, & iudicatum firmat Io. Bapt. Thor. in causa Illustriss. Artalis de Cardona in suo compend. decis. vers. releuium non soluitur ab eo, cui accrescit &c. Io. Vinc. de Anna sing. 434 sequitur Ricc. in collect. decis. 587.

- 3 Clausula ex nunc pro tunc, secuta morte cum constituto, & præcario, facit actum ab initio perfectum.
- 4 Constitutum, & præcarium loco traditionis habetur.
- 5 Donatio cum clausula ex nunc pro tunc, secuta morte cum constituto, & præcario ab initio est perfecta etiam retento usufructu releuium non soluit.
- 6 Successor nihil habens, & nihil reperiens in hereditate, cum ex contractu habet feudum.
- 7 Releuium de Castro donato, etiam retenta administratione per donatarium non soluitur.
- 8 Titulo donationis contemplatione matrimonij fraudem Dominis excludit.
- 9 Releuium de omnibus feudalibus contemplatione matrimonij donatis nō debetur, sed reseruata aliqua quãtitate proprietatis pro ea parte deberi.

1 **S**I * pater donat feudum, & omnia bona filio, mortuo patre, debetur releuium, talis donatio censetur facta in fraudem, si vero donat vnum feudum ex pluribus, non soluitur releuium, quia tunc habetur ex contractu; ita Ifern. in cap. 1. per quos fiat inuest. quem refert Iacob. de Ayello in suo tract. de iure adohæ num. 74. vbi etiam dicit ita, fuit iudicatum in causa Ducis Ariami, qui diuisit omnia feuda inter filios; & fortius si donatur feudum cum Rvgio Assensu, reseruato usufructu donanti, non debetur releuium morte sequuta, † cum feudatarius veniat ad feudum ex contractu, & non ex successione, & ipse habeat dominium feudi in vita, licet alius sibi retineret viumfructum: tunc videtur tradere per l. quisquis, C. de donat. quæ habet locum in feudis, nè dum in illodij, quando in eo cōtractu adest Domini consensus, ex notatis per Ifern. in c. 1. qui success. teneant. il secondo, contractus est perfectus in vita donantis, licet executio sit dilata post mortem, per l. & si cum moriar, de condit. indeb. Alexan. conf. 80. lib. 2. Detius conf. 247. & in l. contractus, de reg. iuris, Ripa lib. 2. respons. cap. vlt. plenè Tiraquell. in suo tract. de constitut. & quando adest clausula ex nunc pro tunc, secuta morte cum constituto, & præcario, vt in omnibus similibus contractibus apponi solet, dictæ clausulæ virtus, & effectus, facit actum ab initio esse perfectum, Ifern. in cap. sancimus vt nemo miles, colum. fin. vers. & hoc quando, in vers. vbi ergo Rex, quo tempore miles, & tempus præsens trahitur ad futurum, & futurum ad præsens, iuxta plenè tra-

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio L I.

T H E M A.

De feudo donato cum clausula ex nunc post mortem, & cum Vniuersitate bonorum debetur releuium, si vero cum clausula ex nunc pro tunc, vel vnum feudū tantum donatur, releuium non debetur. decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**eleuium debetur quando pater omnia sua feuda donat filio, sed de vno feudo donato filio proximo successuro nō, & adest assensus directi Domini.
- 2 Releuium qui ex contractu venit, non soluitur.

dita per Ang. Imol. Castens. Alex. & Scribentes in l. huiusmodi 2. de verb. oblig. Bart. Bald. Angel. & omnes in l. si ita stipulatus fuero 6. ff. eodem, Boer. decif. 38. num. 33. & seq. eo maximè si cum clausula ex nunc pro tunc, constituto, & præcario, quæ omnia translationem dominij operare à die initi contractus donationis pro indubitabili per vtrumque Collaterale scilicet, & Capuanū, siue Sanctæ Claræ Consilium fuit habitum. Præf. de Franch. in decif. 213. num. 1. Oldrad. conf. 114. nu. 3. Negulant. de pign. 2. memb. 2. par. num. 5. Tiraquell. de constit. par. 3. limit. 2. num. 15. & alij innumeri per prædictos
 3 omnes coaceruati, & amplius ¶ constitutū, & præcariū habetur loco traditionis, Alex. in l. 3. §. incertam, ff. de acquiren. possess. vbi Iaf. num. 16. de communi opinione testatur, quam latè sequitur Tiraquell. vbi supra ampliat 32. num. 1. Afflic. in decif. 40. nu. 20. & hoc etiam si non esset clausula è contra
 5 ¶ donationem in contractu feudi fuisse perfectam; decifum fuit in causa Federici Tomacelli, cum Regio Fisco, dicit Reg. de Ponte in prælud. feud. lect. 2. num. 53. & hoc nedum si sit facta retentio vsusfructus: verum etiam si in vita donans sibi retinuerit vsusfructum, & dominium; nam cum ipse moriens, derinet esse Dominus, & alius occupet feudum ex contractu, non habet locū consuetudo soluendi releuium, quæ loquitur in eo, qui succedit morienti, vt in bonis, & feudo illius tunc quæsitis, capit feudi dominium, vt ex tunc quando donatio facta fuit, non ex nunc quando donans interijt, vt ex prædictis authoritatibus, cum eo moriente ius suum finitur, per l. vxor patui; C. de legat. ¶ non dicitur successor aliquid acquirere, eum nihil in hæreditate reperiat, non debet in aliquo grauari, ex quo per mortem in aliquo non honoratur, non percipit emolumentū, vt hæres honestum est, ipsum aliquod onus non habere, per regulam iuris à contrario sensu dicit Fritia ex alijs in d. author. 3. nu. 17. & Iacob. de Ayello in d. tract. num. 80. qui ambo dicunt fuisse dubitatum donatione facta per Dominam Catherinam de Laratha Comitissam Calertæ, de quodam Castro Franciscu Gambacurtæ, quia non ex successione veniebat ad feudū, prout requiritur, sed ex contractu donationis non debetur releuiū; & de anno 1515. pro quodam Nobili Terræ Idruntinæ, cui ab eius
 7 amita ¶ fuerat donatum quodam Casale, retenta sibi administratione Casalis, & vsusfructu, ac exercitio iurisdictionis vassallorū. decifum, & releuium non fuisse solutum, & non legit decretum propter exemplum, &

ad euitandā fraudem, dicit Fritia in auct. 3. eodem nu. 17. quando tractatur de fraude præsumpta, & donat pater proximo successuro, iplo remanente in effectuali possessione respectu fraudis præsumptæ fuit valdè altercatū, & Ego semper tenui, prout tenēo
 8 contra Fiscum, si est ¶ verus titulus donationis, & ex causa pro qua est facta, puta contemplatione matrimonij, vel alias, quæ etiam hominis fraus venit exclusa per titulū inter viuos, dicit Reg. de Ponte in d. prælud. feud. eadem lect. 2. num. 54. & de feudo donato cum Regio Assensu reseruato vsusfructu non deberi releuium, idem de potestate Proregis sol. 8. num. 3. & in fine refert fuisse decifum in causa Principis Melphix, & in
 9 causa Comitis Sinopolis, ¶ releuium non deberi ex bonis feudalibus omnibus donatis contemplatione matrimonij, sed quando inesset reseruatō in donatione alicuius quantitatis, fuit decifum in Regia Camera in causa Ducis Magdaloni, qui post reseruatōē ducatorum centum mille quos donauerat Sanctæ Mariæ Annuntiatæ esse soluendum releuium pro medietate, idest pro quarta parte introituum, Molfes. in consuet. Neap. par. 3. q. 8. num. 7. Ricc. collect. decif. 1337. Thorus in compend. decif. vers. releuium an debeat ex feudo donato alteri &c.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio L I I.

T H E M A .

De feudo donato causa mortis cum assensu Regio, releuium non soluitur. decifum.

S U M M A R I U M .

- 1 **D**onatio causa mortis vltima voluntati equiparatur, & sic releuium deberi videtur, tamen quia initium habet ex contractu non debetur.
- 2 **R**euocatio contractus, quia non est facta à lege, vel ab homine à principio est irrevocabilis, & p̄nus.
- 3 **R**eleuium ex donatione causa mortis non debetur.
1. **D**onatio ¶ causa mortis vltimæ voluntati equiparatur, l. illud generaliter, de donat. caus. mort. & videtur successor habere ex vltima voluntate videtur releuium deberi,

deberi, sed quia ius habendi feudum radica-
tum vt ex contractu, & post mortem dona-
tarius est habiturus feudum donante in vita,
& non ex successione defuncti, qui tempore
mortis suæ desinit habere dominium feudi,
& in eo non habet hæredem, neque succes-
sorem, in quo casu cessat cõsuetudo soluendi
releuium, nec inspicitur natura contractus,
quæ reuocabilis est, vt in l. 1. de donat. caul.
mort. sed ius, quod ex contractu oritur, si
est conditionale, vt in §. ex conditionali, in-
stit. de inutil. stipulat. † quando non est fa-
cta reuocatio vel à lege, vel ab homine,
perinde est, ac si à principio contractus do-
nationis fuisset irrevocabilis, purus, & per-
fectus quo ad Regem, & Curiam Regis, seu
Baronis, parum prodest considerare effectum
contractus, sit purus, an conditionalis, an ex
causa mortis, vel inter viuos: ista respiciunt
partes, & commoditates ipsarum, & quo ad
releuium non attenduntur, quo ad alios ef-
fectus remanent reliquæ contractus, & ip-
sius natura in hoc nihil remanet immutatum,
& rationes decidendi quo ad releuium tantum
procedunt alia in suo naturali consistunt, &
sic ex † donatione causa mortis, cum Assen-
su Regio ad releuij solutionem non tenetur,
quia ex contractu non successione habet, &
decisum esse dicere possumus, vt ex prædi-
ctis, & decisionibus relatis in præcedenti Di-
lucidatione, & per Fritiam in d. 3. authorit.
num. 18.

PARTIS DVODECIMÆ

Dilucidatio LIII.

THEMA.

De feudo refutato, vel donato per
patrem filio, siue per fratrem fra-
tri, & deinde ob mortem refuta-
tarij, siue donatarij, re vera ad
patrem, siue fratrem, releuium
debetur. decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **R**eleuium de feudo à patre filio, vel à
fratre, donato fratri non deberi.
- 2 Donatarius quamuis feudum possideat ad
releuium non tenetur, etiam si successor
videatur, quia non vniuersalis succes-
sor est.

- 3 *Releuium à patre, cui feudum per mortem
filij reuertit, non soluit, contrarium in-
fra numeris seqq.*
- 4 *Releuium soluit, qui nunquam possedit feu-
dum, vt Dominus sed de nouo admittitur.*
- 5 *Releuium de feudo reuerso ad patrem,
siue fratrem, iure veteri non debetur.*
- 6 *Releuium de feudo reuerso refutatum, vel
donanti, si iure successionis veniro vide-
tur deberi.*
- 8 *Dominio translato in refutarium, siue
donatarium, quando reuertit refutanti,
vel donanti ipsi vt hæredes sui cedunt, &
ad onera tenentur.*
- 8 *Persona ex qua quis capit lucrum, & dam-
num capere.*
- 9 *Lucrum de sui sentit factum defuncti ap-
probare debet.*
- 10 *Releuium de feudo reuerso ad donantem,
vel refutantem debetur decisa resoluta
contrarietate Fritia.*

IN hoc prima facie videtur dicendum,
† de feudo refutato per patrem filio, vel
per fratrem fratri releuium non deberi, vt
dicunt Feudistæ, quod magi videtur habere
feudum iure reuersionis, quam iure succes-
sionis, vt Ifern. in cap. 1. in fin. vers. sed con-
tra, de cap. Corradi, & in cap. 1. col. 3. vers.
sed in feudo antiquo, de natur. success. feud.
feud. & ibi Afflic. in 2. not. idem Ifern. in
Constit. Si quando, Fritia de subfeud. d. au-
thorit. 3. num. 19. Ardizz. in summa tit. de
suecess. feud. col. 2. vers. ascendentes vero,
quia consuetudo soluendi releuium, non pro-
spexit hunc casum, quando pater filio; vel
frater fratri feudum refutat, vendendo, vel
donando, raro hoc euenire solet, & consue-
tudo prouidit ad ea, quæ frequentius acci-
dunt, non dixit in specie, nec venit in gene-
re, & est contra rationem, & ideo † non de-
bet tunc præstari releuium, quamuis enim
possessor feudi sit in rem successor, non ta-
men est vniuersalis successor, sed est parti-
cularis ex contractu, ex verbis Ifern. etiam
si esset vniuersalis, minimè teneretur quan-
do certum esset, refutationem non esse fa-
ctam in fraudem: quia debet successor ha-
bere vt hæres, & titulo hæreditario, cum
de hærede loquitur consuetudo licet non
habeatur in scriptis, quod est notabile ver-
bum, & restringit totam materiam releuij.
† Primo casu in patre succedente filio, quia
iure quodam primo dicitur ad patrem
feudum reuerti, & præter votum, & regulam
feudalem non debet ipse soluere: cum ipse
sit ascendens, & non descendens, aut colla-
teralis, procedens ex primo descendente, &
de

de ascendente succedente mos, & consuetudo non loquitur: quia hoc per raro est, & quamuis eadem ratio esset, non attenditur, quia ista solutio præter rationem procedit, sicut dicitur de plastro vini, ut debeat solui, & tamen non soluitur de plastro olei; 7
 4 glos. in l. 1. C. quæ sit longa consuet. & ille soluit releuium, qui nunquam possedit feudum, ut Dominus, sed de nouo admittitur in feudo, & fit sibi inuestitura veluti de nouo feudum tenenti; & habetur ex dictis per Iser. in Constitut. Regni Comites, vel Barones, à fratre etiã succedente non debet solui propter memoriam veteris dominij, quod ipse habuit in feudo ante donationem, vel refutationem factam fratri, & quia consuetudo non loquitur de his succedentibus in feudo, qui prius fuerint Domini, licet esse desierint, cū raro eueniat hoc fratrem fratri feudum refutare, non cogitauit hunc casum ad ipsum non debet trahi, argum. l. qui cū tutoribus, de transact. & redit feudum ad fratrem iure veteri, ut in cap. 1. qui finem fecit agnat. notat Iser. in cap. 1. de vassall. decrep. & in §. & si inuellus, de alien. feud. patern. & in cap. 1. Imperator Lotharius, ut per Fritiam d. num. 19. Io. Vincent. de Anna in repetit. cap. 1. de vassall. decrep. & in cap. 1. vbi ex alijs firmat, feudum à patre, siue à fratre refutato, mortuo filio, siue fratre, feudum peruenire ad donantem, siue refutantem iure reuersionis, & sic eius dictis videtur dicendum tali casu releuium non deberi.

His non obstantibus contrariam sententiam videtur esse veriorē; nam & qui dicunt feudum reuerti ad patrem, siue fratrem, vnde exiuit, intelligendi sunt, ut feudum reuertatur ad ascendentes, siue collaterales iure successionis, & ita intelligitur text. in §. hoc quoque, de success. feud. in verbo reuertatur, quod verbum intelligitur ibi in successione, & quāuis lex vtatur verbo reuertatur, tamen intelligitur iure successionis, Neapod. in consuet. si mulier nupta, in 1. glos. & per alienationem permissam in proximè successurum, transfertur in eum dominium, text. in cap. 1. de alien. feud. patern. vbi loquitur per verbum alienatio, cuius verbi natura est, ut intelligatur de omni actu, per quem dominium transfertur, l. 1. C. de fund. dotal. si ergo transfertur dominium, quando moritur donatarius, siue refutarius, si succedit donator, siue refutans, habet titulo successionis hoc dominium, quod erat penes donatariū, & persona ipsius donatarij, & ut hæres eius, & postquam à donante, siue refutante, est semel abdicatum lege refutationis, vel donationis in proxi-

mo successuro permittente, vel cum assensu, habere non potest; & dum à donante, siue refutante, & nihil penes ipsum remansit, sed dominium, & omnia fuerunt translata in donatarium, siue refutarium, quid ad eum redibit, & si dominium est translatum in filium, siue fratrem, redibit dominium ad patrem, siue fratrem uti hæredem, & ex quo successio habet oculos infra in feudis, secundum ordinem naturæ, iuris periti ad hoc tollendum uti sunt, verbo reuertatur, eo quia semel fuit penes refutantem, ex verbis Afflict. in d. 2. not. & Io. Blanch. in eius summat. par. 3. ex quibus, & alijs Sacrum Consilium iunctis Dominis Consiliarijs duarum Aularum, decidit in feudo refutato, siue donato, refutantem, siue donantem, venire uti hæredem successorē, & ad onera teneri, dicit D. de Franch. decis. 3. per totam, & in fine, & Ioan. Vincent. de Anna vbi supra nu. 356. dicit ex opinione Iser. in cap. 1. verū illud quid iuris sit, vbi dicit: sicut feudum refutatum, agnato, si succeditur illi, cui est refutatum, habebitur ex persona eius, cui succeditur, & non erit sicut prius fuerat, per quod verbum 8 habetur ex persona; nam ex qua & persona capit lucrum, capit damnum, lex qua persona, ff. de regul. iur. quem allegat Iser. in cap. 1. §. si vassallus, de feud. suo. col. 2. si de feud. defunct. milit. vbi loquitur in hærede, 9 qui & alicuius lucrum sentit, debet approbare eius factum, quod idem est dicere, quod tenetur approbare factum defuncti, l. cum à matre, C. de reuend. dicta doctrina Item non est mirabilis, pro illis verbis succeditur, ut quidam minuti Feudistæ considerant; nam in feudo etiã ex pacto dicitur succedi, immò propriè dicitur edictum successorium, sed est mirabilis propter illud verbum ex persona supra ponderata. Nec illa verba reuersi faciunt pro contraria parte: nam non intelliguntur reuersi eo iure, sed reuersi ad ascendentem, vel collateralem, à quo feudum discesserat sunt verba magistralia summæ propter illud commune votum, quando reacquiritur, dicunt reuersi, & pondera, quod nec summa dicebat simpliciter reuersi, sed dicunt potius reuersi quam succedere. Et ideo ista decisio Iser. est euitabilis, dicit Anna ibidem, ex alijs etiam contrarijs reiectis nostram Dilucidationem firmat dictumque, de Franch. decisionem, ad hoc etiam adducens, & in terminis in causa III. Principis Bisiniani, qui statum, & feuda suo unico filio refutauerat, quo mortuo sine filiis, ad eundem feudis reuersis, quia in Camera absque 10 controuersia recepta est illa & vera opinio, quod de feudis refutatis, siue donatis, postea reuersis

reuerſis ad donantem, ſiue reſutantē, quod ſoluatur releuium, iudicatum fuit ſecundum veram Iſern. & communem opationem in ſ. ſed & res num. 9. in fine, per quos fiat inueſtit. & cap. 1. nu. 8. in fin. de alien. feud. pater. dicit Octau. Bambazar. in cap. ſi minori, ſi de feud. defunct. num. 23. Thorus in compend. deciſ. verſ. releuium an debetur à patre, & miror de Fritia in d. num. 19. dicente, quod Iſer. in d. ſ. ſed & res, arguat ad partes, & concludit tali caſu non deberi, cum Iſern. ipſe ibi, & in fine nu. 9. expreſſe dicat, ſi moritur filius non relicto filio, quo caſu reuertitur ad patrem eundem reſutatore, ſeu donatorem; nam pater ſuccedens filio, infra de natur. ſucceſſ. feud. in princ. tunc pater, vel alius frater, vel agnatus ſuccedēs, ſimiliter ſoluet pro ſua ſucceſſione releuiū ex feudo, & erraſſe Fritiā ita dicēdo, aduertit Liparul. ad Iſern. addens in d. ſ. ſed & res &c. dicens Iſerniam non diſputaſſe ad partes, vt dicto loco, ſed ipſe, & Aſſiſt. diſputaſſe, an ille, cui facta ſit reſutatio, ſoluere habeat releuium, vt patet in verſic. ſed tunc quaeritur, & verſ. ad primum, & reſoluit releuiū nō deberi, niſi donaretur, vel reſutarentur omnia feudalια bona in fraudē, ſed ibi Iſer. præſupponit clarē de feudo reſutato, ſiue donato, & reuerſo releuium deberi, & ex alijs p̄diſtis etiā ad onera teneri, & ſic noſtra Diluc. firma, & deciſa remanet.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LIU.

T H E M A.

Si imponatur, & debeat adoha, & releuiū vnica ipſorum pinguior ad electionē Filii ſit ſolutio. deciſum.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** eudatario mortuo, & releuiū ſoluto, ſi eodē anno imponitur adoha, & ſeruitium Camera petit vtrumque onus debetur vno anno, & aliud anno ſequenti.
- 2 Onus vtrūque deberi poſſet, quādo vtrumque onus eſſet à lege, vel à conſuetudine, vel ab homine.
- 3 Onus duplex eodem anno imponi non poſſet, nē feudum remaneat inutile feudatario.

- 4 *Onera plura vno anno, ſi aliquis dicat deberi, ſed exactio differri, tamen contrarium, id eſt vnicum totum deberi.*
- 5 *Donatio dependet ex voluntate, & nemo præſumitur donare.*
- 6 *Rex per intermedias perſonas exponendo ſuas neceſſitates, petit donatiuum, & ſubventionem.*
- 7 *Rogatio maiorum ſpecies eſt violenta iubendo.*
- 8 *Onus omnium deberi, ſi eodem anno imponitur releuium, & adoha, ſed pinguius ad electionem Curia, & num. 10.*
- 9 *Collecta ſi occurrat imponi eodē anno vna tantum imponitur.*

1 **S** I † eodem anno quo decedit feudatarius, & ſucceſſor ſoluit releuium, & imponitur adoha, & præſtitit ſeruitium, ſiue adoham Regia Camera præſtat vtrumque debitum: vno tamen anno exigere ſeruitium, alio ſequenti releuium, nē feudum eo anno ſit penitus inutile feudatario, hoc enim procederet, poſſet quando † vtrumque onus debetur à lege, aut ex conſuetudine feudi, vt per Loffred. in cap. 1. hic finitur lex, ſi vero vnicū onus eſſet impoſitum à lege, & aliud ab homine voluntariē, vtputa quando eodē anno per Proceres, & Magnates Regni, aut etiam totum Regnum faciunt donatiuum Regi, quia vnum onus eſt impoſitū à lege, & debetur ex neceſſitate, aliud per donatiuum debetur ex voluntate, quia fuerunt concordēs in donando Camera, & Ficus prætendebat vtrumque exigere, quia capit ex diuerſis cauſis, quæ ad inuicem patiuntur, & ceſſat lex Regni, quod † eodem anno non poſſit duplex imponi, aut exigi onus, nē feudum remaneat inutile feudatario, & donatiuum non videtur datum animo compenſandi, arg. eorum, quæ habentur in l. ſi conſtante, ſ. ſi pater ſolut. matrim. & in l. creditorem, de legat. 2. & Franciſc. de Amic. in repet. cap. 1. ſ. & pro iſta pluries fol. 126. de his, qui feud. dar. poſſ. dicit, quod † onera licet plura, ſi vno anno obueniant, omnia debentur, ſed exactio vnus oneris differtur in tempus promiſſum. Contrarium tamen fuiſſe in eadem cauſa iudicatū pro Illuſtriſſ. Principe Biſiniani, teſtatur Fritia, & ita ſuū genitorem obtinuiſſe, vt vnum tantum deberetur onus, dicit in d. author. 3. num. 26. per rationem iam dictam, nē feudum ſit inutile illo anno feudatario, quia verum eſt eodem anno in feudo duo onera in eſſe non poſſe, & eadem eſt ratio in vtroque, ſiue vtrumque ſit debitum à lege, vel ab homine, & in dubio debet teneri ea pars, quæ excludit onus, vt dicit

et dicit Petr. de Antibol. in tract. de muner. & non in 4. par. verſ. ſed iuxta prædictum, & quamvis ꝑ donarium dependet, ex voluntate nemo præſumitur donare, ſ. cum de indebito, de probat. ꝑ Rex per intermediã perſonam, ſeu Curia eius quærit à Baronibus, & ante ponit neceſſitatem Regis, & pericula in Regno occurrentia, vt illos regat pro ſubuectione beneuola, quã deuoti ſubbiti erga Regem ſolent exhibere nemo cum veritate ex cauſis mouentibus cõſueuit reſiſtere ſaltem offerre pro poſſe, quæ poteſt offerre Regi, & illi obijcet in oblatione omnes ſuas neceſſitates, & calamitates ad excuſationem deuotiſſimi animi ſui, quæ viſ 7 eſt ꝑ cum rogatio maiorum ſpecies eſt violenta iubendi, gloſ. in l. 1. quod iuſſu, l. i. in cap. ſi quis miles, de feud. in e. culp. non amitt. notat Bald. in l. ſi mandator, C. quod cum eq. Fritia ibidem ſubdens, credo id hodie ſeruari in Camera, & ratione, & æquitate. ꝑ vnicum quus, delicti, vel releuium, vel adoha ad electionem Curia, quod eſt pinguius, ne feudatarius duplici onere grauetur, & habeat vnde viuat, cum enim releuiũ ſit medietas fructuum vnius anni, & etiam adoha regulariter ſit medietas, & plus, ſi vtrumque ſolueret eodem anno, non haberet feudatarius vnde viueret, & bene facit ratio capit. Papæ Honorij, quod ſi in vno 9 ꝑ eodemq; anno contingat plures caſus, in quibus licet collectam imponeretur, quod non poteſt imponi niſi vna collecta, & hoc ſeruatur in vna, & eadem perſona, ſed etiã in diuerſis perſonis, & etiam ſi ſoluta ſit adoha, quia tanto minus ſoluet in releuio, & ita iudicatum in filijs Mag. Andreutij Pappodæ de Neap. ꝑ nam viuente filio primogenito Artuſij, qui ſucceſſerat in feudo Caſtri Maſſafra, ſuit impoſita adoha de menſe Aprilis 1512. ſoluenda integrè per totum menſem Auguſti, & ſic ille ſoluit ſolum adoham ſibi contingentem, mortuus eſt de menſe Septembris, & ſine filijs, & ſucceſſit frater ſecũdogenitus, & dum vtrumque onus prætenderetur, ſuit declaratum, quod ad vnum tantũ teneretur quia eodem anno, & quia releuium erat pinguius adoha quod ſolueret releuium computata in dicto releuio, adoha per fratrem ſoluta, teſtatur Iacob. de Ayello u. Reg. Cam. Sum. Præſidens in ſuo tract. de iure adohæ num. 77. & idem deciſum aſſert Afflicti, in cap. 1. quo temp. mil. num. 18. in fin. in cap. 1. ſimiliter num. 7. de cap. Corrad. & in conſtit. ſi quando, nu. 6. & ex alijs Thor. in compend. deciſ. verſ. releuium an teneatur ſoluere &c.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LV.

THEMA.

Caſtro, vel feudo per ſocrum genero pro dote filia dato dominio, & vſufructu vita durante referuato, ſocro mortuo, & feudo perueniente genero releuium non deberi, non fuit deciſum, & Ficus ſe concordauit pro medietate releuij, & adducuntur deciſiones alia non deberi.

Quia breuis non opus alio Summario.

IN hoc caſu, quando ſocrus donat feudum genero referuato dominio, & vſufructu vita durante, Iacob. de Ayello in ſuo tract. de iure adohæ num. 79. dicit, quod hoc fuit dubitatum in Camera in cauſa Mag. Ioannis Baptiſtæ Pignatelli, cui Dominus Angelus Effrem, qui dederat hoc modo Caſtrum in dote ſecuta morte dicti Angeli, pro parte Regij Fiſci petebatur releuium, quia in Caſtro ſuccedebat filius: pro parte Io. Baptiſtæ dicebatur, quod ipſum erat dotale, & ipſo viuente non debebatur releuium niſi poſt mortem ſuam, quando feudum reuertebatur ad vxorem, tandem poſt multa reſoluitur concordatum, quod ſolueretur medietas releuij, ſed contra Fiſcum dicerem tale releuium, & nihil pro eo deberi, nonne fuit ſupra in Dilucidationibus 51. & 52. quod donato feudo ex nunc pro tunc ſecuta morte donantis alicui cum Regio Aſſenſu releuium nõ deberi, quia ex contractu habetur, licet traditio dilatetur poſt mortem, & non ex ſucceſſione, & ita deciſum fuiſſe in cauſa Principis Melſi, reſert Reg. de Ponte in tract. de poteſt. Proreg. tit. 8. num. 3. & ex alijs deciſionibus, & alijs adductis ſupra in d. Dilucidat. 51. quæ multũ hic conferunt, & adeo quod ratio diuerſitatis nec dari poſſet, dum gener ex cauſa matrimonij ei datur feudum per contractum vt ex tunc, quamuis executio fiat poſt mortem ſoceri dantis, & ex cauſa matrimonij oneroſi, non in fraudem, ex quo ex adductis, & deciſionibus in dictis Dilucidationibus relatis dicerem tali caſu releuium

non deberi, & Fiscus Patronus sapiens fuit in concordando pro mediocritate releuij, alias si causa bene defendebatur, amittebat cum non deberi, iudicandum erat rationibus iuribus, & decisionibus vbi supra relatis.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LV I.

T H E M A.

Feudo per vxorem cum Regio assensu in dotē dato mortuo viro releuium debetur, sed si assensus non fuerit expeditus per mortē vxoris, & sic vnicum deberi releuium. decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 Feudo per vxorem dato in dotem cum assensu mortuo viro soluitur releuiū, si assensus nō esset expeditus, soluitur per mulierem.
- 2 Assensu expedito, vel non in feudo dato in dotem, releuium indistinctē per vxorem soluitur.
- 3 Maritus, siue eius haeres feudi dotatum, releuium non soluit.
- 4 Assensus super datione feudi in dotem, extenditur quo ad restitutionem dotis.
- 5 Viro, & vxore mortuis de feudo dotali vnicum releuiū deberi, decisum per Regiam Cameram Summaria.

- 1 Quando ꝑ vxor dat in dotem suo viro Castrum, siue feudum, si in hac datione tuit expeditus Regius Assensus, tunc soluitur per mortem viri, secus si nō esset expeditus, quia solueretur per mortem vxoris decisum, ita dicit Io. Vinc. de Anna in alleg. 95. num. 10. sed ipse indistinctē tenet,
- 2 ꝑ quod aut sit expeditus assensus, aut non, soluatur per mortem vxoris tantū, & nunquā viri, præmortuo ipso, quia licet sit expeditus assensus, tamen legis ministerio retransit dominium in posse vxoris, in rebus C. de iur. dot. & fingit lex, quod dominium præambula hora mortis restituatur, ita qđ
- 3 ꝑ maritus nullum releuium soluere habeat tanquam iubeat restitutioni; cum assensus regulatur à iuris, & legis dispositione, vt per Ifern. in cap. imperialem, de prohib.

feud. alien. per Federic. col. 2. allegat. tex. in l. si extraneus, ff. de condit. ex caus. vbi Camerar. fol. 58. colum. 3. dicit, quod ꝑ assensus præstitus super datione feudi in dotem, extenditur ad dotis restitutionem, allegat Roman. in l. usufructu, ff. solut. matrim. tandem cum hoc exitaretur in Regia Camera Summaria inter Regium ꝑ Fiscum prætendentem duo releuia annuorum introytuum feudaliū in dotem datorū per Isabellam Sances Ferdinando Capano eius viro, vnum ob mortem dicti viri, & aliud ob mortem vxoris, expedito assensu super capitulatione, & datione in dotem; fuit decisum vnum tantum deberi, referente D. Antonio Castillo Præsidente Regia Camera Summaria die 5. Decembris anoi 1556. Actuarius Raptarius, dicit de Anna in d. alleg. 95. num. 10. & seq. & in repet. Constit. constitutionem diuz memoriz num. 22. Pellic. in consuet. Auerfæ, in add. ad cap. 10. incip. adde quod si mulier, Ricc. collect. decis. 585. Thor. in compend. decis. vers. releuium an sit soluendum.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LV II.

T H E M A.

Si per longam consuetudinem releuium non soluendi, non soluitur, & feudum datum ea lege, vt releuium non soluatur, nec soluitur; vel quando feudum datur vt singulis annis aliquid soluatur, releuium non debetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Vetus consuetudine releuium non soluto, non debetur.
- 2 Feudum datum ea lege, vt releuium non soluatur, non soluitur.
- 3 Feudum datum, vt de eo nō præstetur seruitium, dicitur feudum francum.
- 4 Consuetudinem tollere magis est, quam aliquid derogare nature, & regula feudali.
- 5 Feudum datum sub aliqua annua prestatione, de eo non soluitur releuium.
- 6 Species derogat generi.

- 1** Quando * vetusta consuetudine esset releuium non soluendi, non soluitur; nam hæc præstatio cum sit à consuetudine introducta, eadem consuetudine contraria potest aboleri per regulam iuris; & quia sit reductio ad ius commune, arg. l. si vnus ex argentarijs, §. pactus nè peteret, de pact. Fritia de subfeud. auth. 3. num. 27. Tiraquell. in l. si vnquam, vers. largitus, C. de reuoc. donat. Alciat. in par. cap. 21. nu. 6. lib. 1.
- 2** & si accidit, quod * feudum sit datum eà lege, vt successores releuium non soluant, quia hoc non est contra substantiam feudi, & remitti potest à principio, vt in cap. 1. §. nullum, per quos fiat inuest. notat Ifern. in §. sed nec est alia iustior, vbi * feudū potest dari, nè teneatur ad seruitium, quod aliqui Feudistæ in præludijs, & tale feudum Doctores vocant Francum, vt diximus in par. 7. Dilucid. 47. magis enim * est tollere consuetudinem super hoc releuio introductam quam aliquid derogare naturæ, aut regulæ feudi, dicit Fritia in d. auth. 3. eodem, num. 27. vers. secundo & c. & cum ita sit, releuium non soluitur, & si * aliquod feudū sub aliqua annua præstatione concedatur, de eo releuiū non debetur, quia aliud annus non esset præstandum, ex notatis per glos. in cap. 1. §. similiter, de capit. qui cur. vend. potest sic à principio concedi, vt dicit Iacob. de Ardizzone in summa fol. 19. Doctores in cap. 1. §. firmiter, de prohib. feud. alien. & in d. cap. similiter eo imposito aliud non debetur; vt discutit Albert. Brun. in consil. 32. contractus dedit certā legem in feudo, quæ est regula ipsius feudi, quo ad hoc nō subijcitur regulis iuris communis, cum alijs censetur esse derogatum, & * species derogat generi, Fritia d. num. 27. vers. tertio.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio LVIII.***T H E M A.**

Post mortem feudatarij feudo peruenito ad Regiam Curiam, & deinde concessio, siue vendito, concessionarius, siue emptor non tenetur ad releuium.

Quia breuis non opus alio Summario.

SI post feudatarij mortem, & feudum peruenit ad Regem, vel ad Baronem, antequam releuium debitū solueretur Rex, vel Baro cum Regio Assensu alteri vendidit possessor ad releuium non tenetur; quia cum feudum peruenit ad Regem, vel Baronem, illud onus releuij, vel seruitij fuit extinctum. vt notat Ifern. in cap. 1. §. huius autem generis, 3. col. ex quib. caus. feud. amitt. & in c. 1. col. fin. de controuers. feud. apud par. term. liberum intelligitur venire ad nouum feudatarium, etiam quod seruitium, vel releuiū esset soluendum per plures annos, quia in respecto tempore impositionis feudatarius nō erat possessor, sed alius Baro, vel Curia cui successit, & eo tempore quo deberetur exigi, feudum reperiebatur liberum ex mutatione personæ, in quo onus à lege fuit extinctum, l. 1. C. de fund. rei priuat. & l. 1. C. de præd. & omnib. reb. nauic. quæ iura ad hoc allegat Rebuff. in l. fin. C. de fide instrum. & iure hæstæ fiscal. ex causa antiqua habet non ex voluntate feudatarij, arg. l. lex vectigali, de pign. l. si fundus, de condit. & demonstrat. & in l. locatio, §. fiscus, de public. notat Petr. de Antib. in d. tract. par. 2. vers. in diem fol. 19. secus si ex noua causa, vt in l. Diuus, de iure Fisci d. nu. 27. vers. quarto & c. alia ponit de releuijs Fritia in d. auth. 3. per totam, Iacob. de Ayello in d. suo tract. de iure adohæ, & Thorus in compend. decif. in pluribus versiculis releuium.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio LIX.***T H E M A.**

Primogenitus successor in feudo, vitam militiam pro feudo alijs fratribus secundogenitis dare tenetur. decifum.

S U M M A R I U M.

- 1** Primogenitus præcapiendo feudum totam hereditatem, vel maiorem partem consequitur, debet legitimam, siue vitam militiam alijs fratribus pro alimentis dare.
- 2** Consuetudo non præstandi necessaria fratribus si adesset, foret diabolica.

3 Vita

- 3 *Vita militia datur fratribus propter exclusionem feudi.*
- 4 *Primogenitus nē dum succedit in feudis dignitatū, sed omnibus alijs de iure Francorum absque distinctione.*
- 5 *Vita militia erat ante Constitutiones de Iure Francorum.*
- 6 *Primo, vitam militiam esse legitimam, siue loco legitima subrogatam.*
- 7 *Secundo, vitam militiam esse quodam ius separatum derivatū à legitima alimentis, & loco partis hereditaria.*
- 8 *Tertio, vitam militiam esse alimenta, siū alimentis equiparari per primogenitum, secundogenitis præstari secundum possibilitatem feudi.*
- 9 *Vitā militiā esse alimenta, quia una cum vita finitur.*
- 10 *Secundogenitus pro vita militia, seu alimentis tenetur Domino feudi ad expensas arma, & equos fratri primogenito.*
- 11 *Feudi natura, & fauor publicus facit, ut detur vita militia, nē feudum scindatur, quod est indiuiduum, & non habet à genere.*

Primogenitus ꝑ ꝑꝛæcipiendo feudum, totam hereditatem, vel maximam eius partem conlequitur, & si legitima ex ipso feudo alijs fratribus secundogenitis non debeat, tamen loco legitime vita militia, siue alimenta debentur per Constit. Regni Comitibus, & de iure communi, vt per Doctores in cap. licet, de voto, quod si ꝑ frater de iure francorum solus succederet in feudo, & non ꝑꝛæstaret necessaria alijs fratribus, talis consuetudo esset diabolica, & irrationabilis, dicit Abb. in d. cap. licet, de voto, quia fratres priuarentur alimentis, & vita militia ꝑ quam habere debent ob eorū exclusionem à successione portionis feudi omni iure secundogeniti semper habuerunt portionem feudi, & quo ad successionem Regni, quæ strictior tuit, & de Iure Francorum, & de Iure communi secundogenitis dabantur alimenta; ita omnes Canonistæ in d. cap. licet, & Tiraquell. de primog. q. 4. verum in feudis nō regalibus, etiam quod sint feuda dignitatum; & Constitutio Comitibus nihil aliud fecit, nisi quod ampliauit ius cōmune, ꝑ ꝑꝛæterea Ducatus, scilicet vt non solum ꝑ primogenitus succedat in feudis Ducatus, & aliorum, & aliarum dignitatum, sed in omnibus, in quibus Iure Francorum viuunt; ergo sicut in feudis dignitatū tam in illis ex pacto, & prouidentia, quam in feudis hereditarijs debetur secundogenitis vita militia intelligendo simpliciter sine di-

stinctione, prout erat de iure communi, cum lex non distinxit, nec nos distinguere debemus, l. de ꝑꝛæcatio, ff. de publician. & & Loffred. ꝑꝛæterat expresse glos. in d. Constit. Comitibus, ad hoc quod ꝑ ante ius constituta erat de Iure Francorum vita militia, vt per eum in d. cap. 1. ꝑ ꝑꝛæterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. in addit. vers. confirmantur etiā ꝑꝛædicta, immd ponderat tex. Constit. Comitibus, qui dicit militiam debitam, & sic ante Constitutionem. Vita militia quid sit inter Regnicolos, magna est differentia, & controuersia.

6. Quidā dicunt, ꝑ vitā militiā esse legitimā, siue legitime subrogatā, vti Loffred. in c. 1. vers. quid ergo col. 2. de inuestit. de re alien. fact. Paris de Puteo in cap. de defn. feud. in cap. antepen. nu. 25. Gulielm. Fern. conf. 11. num. 11. Camer. in cap. imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. fol. 101. col. 1. littera C. vers. si tamen institueretur, Capyc. decis. vlt. num. 3. Tiraquell. de iure primog. q. 95. num. 8. Franch. decis. 20. num. 9. & 61. nu. 4. Regens de Ponte conf. 79. nu. 11. Fab. de Anna conf. 6. nu. 4.

7. Alterā opinionē esse ꝑ vitā militiā nō esse legitimā, nec alimenta, nec eorū loco subrogatā, sed quodam ius separatū, & derivatū à legitima, alimentis, & portione, quæ loco partis hereditariæ feudalis, in qua Iure Longobardorū fratres secundogeniti succedere debebant equaliter cum primogenito, vt ponderat Henr. in d. Constit. Comitibus, quem sequitur Minad. in conf. 1. nu. 67. vers. ex his omnibus, & in Constit. In aliquibus, fol. 17. num. 7. & cum sit debitum in paternis bonis secundogenitū in eo hereditario iure succedere, Minad. d. loco, Afflict. in d. Constit. Comitibus, Io. Vinc. de Anna alleg. 23. nu. 5. de Franch. d. decis. 20. nu. 1. & decis. 61. nu. 2. Par. de Put. vbi supra c. 4. nu. 15. vsque in fin.

Tertia opinio, quæ verior mihi videtur est, ꝑ vitam militiam esse alimenta, seu alimentis equiparari, & alimenta esse, declarat glos. in ipsa Constit. Comitibus, ibi (frater maior secundum possibilitatem feudi, & rerum feudalium ꝑꝛæstare alimenta, & militiam fratribus minoribus) & paulò infra vers. sed quis ipsa glos. dicit: & quis decernet alimenta talia istis nobilibus; responde ꝑꝛætor, siue Iudex competens, qui habet iurisdictionem in eo, l. si quis per solum, ff. de liber. agnosc. & l. 2. vbi pupill. educ. deb. Paris de Puteo de defn. feud. cap. antepen. nu. 7 q. 22. Afflict. in d. Constit. num. 6. vers. & ideo de necessitate num. 11. & 12. & in decis. 256. nu. 1. Fritia de subfeud. d. different. 19. nu. 2. Cannet. in comment. extrauag. si aliquem, Dd vers.

314 Theatri Feudalis. Partis duodecimæ

vers. pariformiter fol. 332. Petr. Gregor. in tract. de vita militia q. 1. nu. 1. vbi dicit, quod vita punitur ꝛ de per se pro alimentis, quia vna cum vita finitur, l. cum hi, §. modus, ff. de tranfact. & militia ponitur pro seruitio militari, ꝛ quod præstare tenetur Domino feudi, prout dicit glos. in d. Constit. Comitibus, quam sequitur Afflict. decis. 138. & decis. 252. & ex alijs Matrill. ad Petr. de Gregor. in d. loco addens, ꝛ hoc facit feudi naturam, quod est indiuiduum, & fauor publicus nè scindatur in plures, non quod habeat à genere præcipuum, neque est successoris dignitas, sed rei natura, aut Domini fauor.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LX.

T H E M A.

Vitam militiam nõ esse paragium, neque portionẽ feudi, sed onus feudi, quod debetur de fructibus feudi per primogenitum secundogenito loco alimentorum.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**itam militiam non esse paragium, neque legitimam portionem, ut dicit Reg. de Ponte, sed alimenta probat Author.
- 2 Legitima nõ datur, nec detrahatur à feudo.
- 3 Vitam militiam non esse portionem iure natura, sed introducta iure civili excludente secundogenitum.
- 4 Frater secundogenitus, quod habet à fratre primogenito non esse portionem feudi, nec legitimam, siue paragium.
- 5 Legitima est de iure natura, & est quota bonorum.
- 6 Vita militia est onus feudi, & soluitur de fructibus feudi.
- 7 Legitima detrahitur de corporibus hereditarijs vita militia de fructibus feudi.
- 8 Alimenta cum vita finiuntur.
- 9 Vita militia loco alimentorum, & hoc est verum, quia cum vita extinguitur, & nõ accrescit alteri fratri, sed primogenito.

EX dictis in præcedenti Dilucidatione, pareat mihi ꝛ autoritas tantorum virorum, & maxime Regentis de Ponte in d. cons. 69. num. 6. & seq. dicentium non posse

argui de vita militia ad alimenta, sed bene de vita militia ad paragium in omnibus secundum legitimam iudicari, nec quia præstatur ex fructibus, & cum vita extinguitur, propterea alimentis equiparabitur; nam si esset paragiũ, vel legitima portio, quæ competit filijs super omnibus bonis hæreditarijs, & ab eis detrahitur, Capyc. dec. 2. nu. 2. & per Duen. in reg. 78. & est quota bonorũ, l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoffic. testam. Afflict. decis. 382. quam non posset habere de feudo, & ꝛ legitimam de iure naturæ nõ propriè dari in feudo, voluit Camerar. in d. cap. imperialem fol. 101. lit. V. proinde his non allegatis Minad. d. conf. 1. num. 64. dicit: ꝛ vitam, & militiam non esse portionem iuris naturæ, immò esse introductam à iure ciuili, excludente secundogenitos contra naturam ex reg. maximum vitium, de liber. præter. quia diuideretur contra eius naturam, & non detrahitur à bonis feudalibus, nec ab emphiteuticis, Mantua in auth. nouissima, vers. septimo dubitari contingit, C. de in offic. testam. Castrenf. conf. 244. lib. 2. Barth. Soccin. conf. 30. num. 46. Capyc. d. decis. 2. num. 1. vbi addent. ex quibus rationibus colligitur, quod ꝛ illud datur fratri secundogenito non sit loco portionis feudi, à quo ipse excluditur propter primogenitũ, neque pro legitima, siue paragio, quia cum totum feudum sit legitima ipsius primogeniti, non potest secundogenitus portionem quotam, aut legitimam super feudo præcedere, & cum ipse excludatur à proprietate feudi, non potest dici, quod sit portio valoris, glos. & Ifern. in d. Constit. Comitibus, in repet. quod procedit quando in feudo succedit primogenitus, ita Paris. alios congeres in cons. 17. num. 30. lib. 3. nec Dominus in bonis Regni Ducatus, Marchionatus, Faber in d. auth. nouissima num. 73. & ibi Mantua vers. octauo dubitare, Paris. ex alijs multis d. cons. 17. num. 3. Cæsar Fiumagiol. in repet. l. in quartam num. 321. ff. ad l. falcid. item ꝛ quia ꝛ legitima est de iure naturæ, & est quota bonorum, l. cum à matre, C. de rei uendic. l. fin. §. in computatione, C. de iure delib. sed ꝛ vita militia est onus feudi, exoluentum de fructibus, vt in d. Constit. Comitibus, vbi Ifern. declarat, item ꝛ legitima detrahitur ex corporibus hæreditarijs, l. scimus, §. repletionem, C. de inoffic. testam. sed vita militia detrahitur ex fructibus feudi, vt diximus, item legitima est perpetua, & transitoria ad heredes, d. auth. nouissima, de inoffic. testam. & decifum firmat de Franch. decis. 618. & ex alijs Thor. in compend. decis. in vers. paragium debitum per fratres fol.

378. col. 2. & vita militia ad hæredes non transfertur, & cum morte sua extinguitur, vt in d. Constit. Comitibus, & expressè in proprio casu dicit glos. in dict. Constit. Comitibus, ipsamq; vitam militiam alimentis similiter vocando, ibi (prædicta quibus alimenta non debent præstari, nisi in vita minorum;) nam & * alimenta, cum vita finiuntur, l. cum hi, §. modus in fin. C. de transfact. Fab. de Anna d. conf. 6. in fin. dicentem pars debita, propterea dicitur legitima, quæ alio nomine debitum bonorum subsidium appellatur, l. si totas, C. de inoffic. donat. sic vitam militiam legitime comparari; etiam quia ad instar legitime taxatur; nec obstat, nam vitam militiam esse alimenta, & eorū loco debita clarescitur etiam per glos. in d. Constit. Comitibus, ibi (ex debito similiter tenetur ad alimenta, & ad mercedes præceptorum, vt artibus instruat, vt ff. vbi pupill. educ. deb. l. qui filium) & cum a portione feudi secundogenitus excluditur, & ideo vita militia ei loco alimentorum datur, quæ extinguitur cum vita ipsius fratris secundogeniti, & portio illius vitæ militiæ, non accrescit alijs fratribus, sed tantum Domino; quæ est primogenitus, per tex. qui non allegatur ibidem à scribentibus in l. Dominus, §. fin. & ibi glos. de usufruct. Fritia differ. 19. num. 2. & ex alijs expressè ita voluit Petr. de Gregor. in tract. de vita militia q. 4. nu. 8. quod vita militia militia loco alimentorum successit, & licet aliqui DD. in hoc variauerint, & reijcimus vt diximus. Hæc opinio verior mihi videtur rationibus, & auctoritatibus prædictis.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio L X I.

T H E M A.

De feudo legato de quo primogenitus soluit extimationem legatam, debet secundogenitis vitam militiam.

Quia brevis non opus alio Summario.

IN hoc est distinguendum, quando testator habet plura feuda legando vnum bona fide si primogenitus soluit extimationem, quia primogenitus fuit grauatus in toto feudo, videtur quod secundogenitus possit in par-

feudi grauari, quia super alijs feudis potest habere vitam militiam, non habebit super isto feudo legato, sed quando testator non habet nisi vnum feudum, tunc & si primogenitus grauatur in extimatione, secundogenitus debet habere vitam militiam, quæ erit deducenda ab extimatione danda legatario, & primogenitus soluit vitam militiam secundogenito, etiam quod soluerit extimationem legatario; nam in extimatione non computantur fructus iurisdictionis prouentus adiutoria à vassallis per Constit. Quamplurimum, & habet multa præcipua, & vtilia, & in solutione tertiariz, vel quartariz, & in aliquibus locis decima soluitur, quando alienatur aliquid per vassallos adoha, & reueiz subfeudatariorum, & subventionis, quæ omnia cum non sint subfeudatariorum, & cum redditibus ordinarijs feudi non veniunt in eius extimatione, etiam si vendantur, vt per Fritiam lib. 2. de subfeud. auth. 2. q. 15. num. 2. & de prouentibus iurisdictionis criminalis, auth. 3. nu. 42. & 43. & deducitur pretium vitæ militiæ, quæ onus feudi est, vt pluries diximus secundogenitus ipsam vitam militiam habere debet à primogenito, si pretium vnici feudi, quod pater habebat legatum sit, vt ex superius dictis patet.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio L X I I.

T H E M A.

Primogenitus habens iurisdictionem criminalem in feudo, an teneatur dare vitam militiam secundogeniti.

S V M M A R I V M.

- 1 Iurisdictionis criminalis concessa in feudo, non dicitur habere territorium.
- 2 Iurisdictionis criminalis concessionarius est, vt Iudex delegatus Domini Regis.
- 3 Iurisdictionis criminalis concessionarius cognoscit de delictis in quouis territorio, quia sequitur personam.
- 4 Iurisdictionis criminalis concessionarius dicitur Dominus secundum quid, & in proprio.
- 5 Verba debent capi in potiori significato pro habente omnem iurisdictionem in Terra.

Dd 2 6 Verba

- 6 *Verba capi debent secundum quod idiotæ canunt.*
- 7 *Iuramentum asecurationis præstari debere iurisdictionem civilem habenti.*
- 8 *Iurisdictionem criminalem habens, non dat vitam militiam.*
- 9 *Iurisdictionis criminalis Dominus habetur loco Iudicis perpetui deputati à Regia Curia.*
- 10 *Iurisdictionem criminalem habenti, non datur subuentio.*

Iurisdictione criminalis quando conceditur in feudum, non dicitur hære territorio, quia nullum ei concessum est territorium, sed personis in alieno territorio degentibus, ut notatur in simili in cap. contingit, de foro compet. & ipse concessionarius talis iurisdictionis criminalis erit, ut Iudex delegatus Domini Regis in causis criminalibus illarum personarum, secundum Iacob. Butrig. in l. 1. de officio Præfeti Prætorio, quem refert Afflict. in cap. 1. col. 4. qual. vassall. iur. deb. fidel. & cognoscit de delictis commissis in quouis territorio cum sua iurisdictione non terminatur territorio non procedit, l. fin. de iurisd. omni. Iudic. sequitur personam subditam quocumq; vadit sicut lepra leprosum character iurisdictionis animæ subditorum imprimitur. Hæc iurisdictione delegata est, non ordinaria, licet data sit in feudum, & dicitur Dominus secundum quid, & non simpliciter; item improprie dicitur Dominus, & non verè denominatur, quædo diuersis respectibus quis posset denominari Dominus, ut per Bart. in l. si quis postulauerit, §. penult. de adulter. in l. in venditione, de bon. auth. Iudic. possid. Alex. in l. si possessori, §. item si iurauero, de iure iur. Lus. de Penna in l. 1. de capit. ciuium censib. eximend. C. lib. 11. & verba debent capi in potiori significato pro eo feudatario, qui habet omnem iurisdictionem in terra, Cassan. in prohem. consuet. Burg. fol. 4. col. 4. num. 1. & secundum subiectam materiam, ut idem Cassan. discutit eandem consuetudinè in tit. de foresta fol. 373. col. 1. num. 1. in materia causarum criminalium, appellatione Domini solus ille intelligitur, qui de illis cognoscit non Dominus Terræ; item in tit. de iustitia, & in materia feudali Dominus feudi tantum & verba tamen sumi debent, secundum quod idiotæ canunt, notat Bald. in cap. 1. in princ. de success. feud. glossa est in l. quod si nepotes, de testam. tutel. nisi p. offerantur à viro prudente, per l. si dictum, & quod habens iurisdictionem civilem, sit Dominus Terræ causa cognita cum consi-

lio virogum sapientum, declarauit Rex Alphonsus Primus pronuntiando iuramentum asecurationis præstari debere, habenti iurisdictionem civilem pro Abbate Sancti Ioannis Baptistæ in Lamis, cum Vniuersitate, & hominibus Sancti Ioannis Rotundi die 27. Ianuarij anni 1443. anno nono Regni huius, refert Fritia d. auth. 2. num. 21. circa finem fol. 268. quod & habens iurisdictionem criminalem, non dat vitam militiam secundogenito; quamuis in feudum sit concessa, ratio est, quia qui habet iurisdictionem criminalem in aliqua Terra, non dicitur habere Terram, & feudum, sed iurisdictionem in aliena Terra; verba iurisdictionis Comitibus non habeat locum in his, & est diuersa ratio, quia non est Dominus Terræ, & potius Iudex personarum quam Dominus, quamuis teneat in feudum. Nam & Dominus iurisdictionis criminalis habetur loco Iudicis deputati à Regia Curia, estque Iudex, & Officialis perpetuus, à quo quando grauatur, potest à Rege facilius releuari, secus quando omni anno mutant Officialè, non ita exaudiuntur, docet experientia, ut per Fritiam in d. author. 2. num. 26. fol. 272. 10 ubi & concludit habenti iurisdictionem criminalem subuentio non datur, & ex his vitam militiam secundogenitis dare non tenetur.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXIII.

T H E M A.

Iurisdictionem civilem habens, tenetur ad vitam militiam fratribus secundogenitis, & non qui criminalem.

S V M M A R I V M.

- 1 **Iurisdictionem civilem tantum habens, dicitur Baro, & Dominus Terra, illiq; iuramentum asecurationis vassallorum præstatur.**
- 2 **Iurisdictione criminalis, quo ad subuentionem, & adiutorium nihil operatur.**
- 3 **Iurisdictione civilis coheret territorio, sicut nebula super paludibus, & venit ex simplici concessione territorij.**
- 4 **Iurisdictione criminalis quando conceditur in feudum, non dicitur coherere territorio.**

- torio, quia non habet territorium.
- 5 *Vniuersitas quādo congregat populum pro suis negotijs debet interuenire officialis iurisdictionis ciuilibis.*
 - 6 *Iudex criminalis p̄cedit Iudicem ciuilem.*
 - 7 *Iurisdictionem ciuilem habens, tenetur ad vitam militiam secundogenitis, quia habet subuentiones, & est onus reale, & sequitur rem, & tertium possessorem.*

1 **I**urisdictionem & ciuilem tantum habes, dicitur Baro, & Dominus Terræ, illique iuramentū assurationis per vassallos p̄stari debet, vt determinatum firmat Fritia, vt in p̄cedenti parte diximus, ac Præf. de Franch. in decis. 131. num. 3. & seq. dicens quod ipse erit Dominus, & Baro, etiā quod iurisdictionem criminalem non habeat, quæ

2 & criminalis iurisdictione in materia adiutorij, & subuentionū nihil operatur, post Capyc. in decis. 27. plenè Fritia de subfeud. lib. 2. author. 2. num. 20. vers. quando in vna Terra. fol. 169. & iurisdictione ciuilibis est, quæ cohæret territorio, sicut nebula super paludibus, dicit Bal. in cap. 1. de allodijs, Angel. & alij in l. 1. de iurisd. omn. Iudic. iurisdictione ciuilibis venit ex simplici cōcessione facta alicui alicuius Terræ, vt Isern. dicit in §. p̄terea si quis infeudatus inest inconcreto, & est inseparabilis ab ea potestate cohærendi, quæ cohæret territorio, vt dicitur in §. territorium, notat Bal. in l. fin. de const. Princ.

4 & iurisdictione criminali quā conceditur in feudū, nō d̄ adherere territorio, quia nullū territorium ei cōcessū est, sed p̄sonis in alieno territorio degentibus, & habitantibus, vt diximus, & proinde habens iurisdictionem ciuilem, dicitur Baro, & Dñus, vt per Franch.

5 loco iam dicto, in parlamētis quādo & Vniuersitas vult congregare populum, debet interuenire Capitaneus causarum ciuiliū, Capyc. d. decis. 27. in §. dubio, Io. Anton. de Nigrān Capit. siue Pragmat. Regni Illustr. Viceregi num. 41. fol. 240. & in nundinis vexillum portat officialis ciuilibis, Capyc. in d. decis. 27. in dubio 11. Campan. in d. cap. nu. 48

6 & quamuis & Iudex criminalis p̄cedat ciuili, vt per Foller. in Contit. Regni Iustitiarij nomen, nu. 18. & ita in Tribunalibus, seu Iudiciis Magnæ Curie Vicariæ huius fidelissimæ Ciuitatis seruetur, sed causa vt habens iurisdictionem ciuilem, teneatur vitam militiam soluere secundogenitis est, quia habet subuentionem, & alia, quæ clarè hoc

7 demonstrant, & quia & vita militiam est onus reale, & sequitur rem etiam tertium possessorem, vt per Isern. in Constit. in aliquibus,

col. 6. vers. quid si detinet habere feudum, Pet. de Gregor. in suo tract. de vita militiam q. 11. nu. 4. & debetur de bonorum feudaliū fructibus, vt in d. Const. Comitibus, vbi Afflict. in 6. q. vers. quinto not. & Petr. Greg. in d. tract. q. 5. num. 1. & seq. & si ex iurisdictione criminali proueniunt prouentus non propriè fructus ex bonis feudalibus, ex quibus ad vitam militiam nō tenetur, quod est secus in iurisdictione ciuilem habentem, qui ad vitam militiam fratribus tenetur,

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXIV.

T H E M A.

De Cafali, siue Terra iure emphiteusim concessa pro aliquo Canone primogenitus succedēs ad vitam militiam, secundogenitis non tenetur.

S V M M A R I V M.

- 1 **P**rimogenitus ad vitam militiam tenetur quando succedit in feudis, non quando in allodijs.
- 2 bona concessa in feudum absque seruitij, censentur franca, & non exigunt adiutorium a vassallis, quia ipse non seruit.
- 3 Concessio si sit in emphiteusim, licet quo ad Baronem non sit feudum quo ad vassallos sunt burgenses, & ideo tenentur p̄stare adiutorium.
- 4 Vassalli burgenses tenentur iurare Domino Terra.
- 5 Constitutio quamplurimum, vocat illos, qui tenentur adiutorium p̄stare.
- 6 Adiutorium debetur Domino Terra ratione dominij.
- 7 Natura, & origo rei perspicitur contra, qua non currit p̄scriptio.

Hoc casu videtur dicendum, vitam militiam non deberi, cum Constitutio Comitibus, loqui videtur de feudis, quando & primogenitus succedit in feudis, sed non in allodijs, & si concessio sit facta absque onere ad hoc Cafale, siue Terra videtur libera, vt per Isern. cap. 1. §. huius autem generis, in addit. ex quib. caus. feud. amitt. & ibi per add. lit. X. maximè si concessio fit in Ecclesijs, vel ab Ecclesijs, vt per Afflict. in Const. quamplurimum,

3 rimum, not. 9. quia ꝑ non præstando feruitium, videtur feudū francum, quo casu Baro, siue Dominus non exigit adiutorium a vassallis, ea ratione, quia ipse non feruit, sic in specie dixit Bal. in cap. 1. in princ. col. ult. de cap. qui cur. vend. quem sequitur Cypyc. vers. feud. adiut. col. pen. vers. & quando, nam & si ꝑ cōcessio sit in emphiteusim, vt per Ifern. in Constit. Iustitiarij nomen, Marian. Soccin. in cap. verum colum. fin. in cap. conquestus, not. 2. de foro compet. multa Felyn. in cap. solitæ, de maior. & obedient. nihilominus licet apud Baronē, quo ad Regem non sit feudum, tamen quo ad vassallos sunt burgenses; & ideo tenentur præstare adiutorium, vt optimè Ifern. in Constit. quamplurimum, col. fin. vbi ad literam, & idem in cap. 1. vers. vt autē equitas, de pace iuram. firm. & in cap. 1. §. extraordinaria collatio col. 2. quæ sunt regal. ꝑ & tales vassalli tenentur iurare Dominæ Terræ, vt idem Ifern. in cap. 1. qual. vassall. deb. iur. fidelit. insuper Constitutio Regni Quamplurimū, vocat illos, qui tenentur præstare adiutorium homines, & glos. ibi primo vocat subditos, & inferius vocat villanos, & in vers. moderatè vocat vassallos, vnde cum concessio in emphiteusim sint homines subditi, & vassalli Baronis tenentur ad adiutorium, quod debetur Domino ratione dominij, vt dicit Fritia in 2. author. in vers. potest etiam, in fin. sufficere petentem esse Dominū, dum præstatur adiutorium, & subuentiones, vt in simili fuit decisum per Sacrum Consilium referente de Franchis cum exemplis alijs, & multa pro ista adiutoria in decis. 131. per totam, etiam quod cōcessio sit ab Ecclesiâ, in qua non cadunt adiutoria pro matrimonijs filiorum, nec pro militia, quia ꝑ natura, & origo res perspicitur, vt in l. Attilicinius ff. de seruit. rustic. prædior. contra quæ nec currit præscriptio, vt ex alijs per Franch. in d. decis. 131. num. 34. dum adiutoria, & subuentiones, quæ pro vita militia etiâ soluuntur, teneo de Terris, & Casalibus taliter cōcessis vitam militiam secundogenitis deberi; nam qui vult antecedens, vult & necessario consequens.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LXV.

THEMA.

Vita militia an detur in feudis ex

pacto, & prouidentia, vel hæreditarijs, aut iuris Francorum.

S V M M A R I V M.

- 1 **P**rimogenitus succedens in feudis, tenetur alimenta præstare fratribus minoribus, quarum loco est vita militia.
- 2 **H**æreditate ex statuto, vel consuetudine delata primogenito tenetur fratribus minoribus ad alimenta iuxta facultates.
- 3 **P**rimogenitus succedens in feudo dignitatis hæreditario, vel non, tenetur ad alimenta secundogenitis.
- 4 **C**onsuetudo, seu lex nullam equitatem contineret, si filij mendicare cogerentur, esset iniqua, & sic extirpanda.
- 5 **C**onstitutio Regni ampliat dispositionem iuris communis, quod in omnibus feudis primogenitus succedit, tenetur ad alimenta, seu ad vitam militiam secundogenitis.
- 6 **L**ex non distinguens, nec nos distinguere debemus.
- 7 **L**eges subordinat primogenitum successorem in feudis, quibus res præstare alimenta secundogenitis ab eis non est recedendum.

ET si de hoc aliquid prædiximus plenius explanando dico, ꝑ Doctores in cap. licet, de voto, dicunt de iure communi in feudis dignitatum, in quibus solus primogenitus succedit, ipse debet dare alimenta secundogenito, & vita militia est loco alimentorum: non debemus recedere à iure communi, nisi quatenus tangit ratio decidendi, l. præcipimus, C. de appellat. & in tantum est ratio, quod tam in feudo hæreditario, quam in feudo ex pacto debeatur vita, & militia, Io. Andr. in reg. sine culpa, de reg. iur. in 6. in mercurialibus quem refert, & sequitur Abb. in d. cap. licet, num. 10. in fin. de voto, dixit, quod ꝑ si hæreditas ex consuetudine debetur primogenito, tunc debet subuenire suis fratribus iuxta facultatem hæreditatis alias esset irrationabilis; in statutis enim semper fieri debet interpretatio, vt minus recedatur à iure communi, quando fieri potest, Abb. in cap. dilectus, col. fin. de consuet. ꝑ sed in feudis dignitatum, in quibus de iure communi solus primogenitus succedit, debet ipse dare alimenta secundogenito nulla habita ratione, si est feudum hæreditarium, vel ex pacto, ita in cætu statuti, ex Constitut. nostra Comitibus, semper quod primogenitus succedit, debet dare vitam, & militiam, non distinguendo in feudo ex pacto,

ex pacto, intelligitur in omnibus, & prout
 ius commune disponunt statutum, seu lex
 noua recipit interpretationem passiuam, se-
 cundum iuris communis dispositionem l. 1.
 §. lex falcidia, ff. ad l. falcid. vbi Bart. & DD.
 Oldrad. conf. 224. col. 7. in fine, Det. in conf.
 35. col. 3. sed de iure communi vt supra di-
 ctum est, in quibus primogenitus succedit in
 feudis dignitatum, tenetur ad alimenta, item
 dicta Constitutio dat vitam, & militiam se-
 cundogenito sic in feudo. ex pacto, sicut in
 hereditario, & idem est de iure communi in
 alimentis, & ista ¶ consuetudo, seu lex nul-
 lam æquitatem contineret, si filij mendica-
 re cogèretur, & esset iniqua, & irrationabi-
 lis, & sic tollenda tanquam corruptela, per
 text. in authent. vt nulli Iudic. §. nulli vero,
 vers. malè enim, l. fern. in Const. in aliquibus,
 in princ. Apostillantes consuet. Neapol. fol.
 221. lit. E. & si de iure communi in feudis di-
 gnitatum primogenitus dat alimèta secun-
 dogenito egenti, vt non cogetur mendi-
 care Constitutio Comitibus, si dat diuiti, &
 non egeat, & etiam pro vita militia præte-
 rita, prout in ea dicitur non ex hoc est exi-
 tandum, quia ¶ Constitutio ipsa solum am-
 pliat dispositionem iuris communis, §. præ-
 terea Ducatus, vt non solum primogenitus
 succedat in feudis dignitatum, sed in omni-
 bus, in quibus Iure Francorū viuatur, ergo
 sicut in feudo dignitatū tam illis ex pacto, &
 providentia, quam in feudis hereditarijs
 primogenitus dabit vitam, & militiā quan-
 do ad instar, §. præterea, Constitutio am-
 pliauit in omnibus feudis, & etiam dat vitā,
 & militiam, intelligendum est indistinctè, &
 simpliciter, prout erat de iure communi, &
 in omnibus feudis Iuris Francorum absque
 distinctione, cum ¶ lex non distinguit, nec
 nos distinguere debemus, l. de pretio, ff. de
 public. cum vulgat. & ¶ si tex feudalis dat
 alimenta, vt in §. præterea Ducatus, de pro-
 hib. feud. alien. per Federic. & in d. cap. licet,
 de voto, docent Doctores in feudis dignita-
 tum, Constitutio Comitibus superueniendo
 ampliauit omnibus feudis, in quibus primo-
 geniti succedunt, siue sint ex pacto, & pro-
 uidentia, siue hereditaria, vel Iuris Franco-
 rum, maximè quod DD. qui de feudis scrip-
 serunt in hoc nulla datur differentia, vt Fri-
 tia in 1. different. & sic ab Ordinarij à legi-
 bus non recedendum.

PARTIS DVODECIMAE.

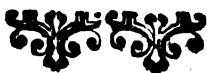
Dilucidatio LXVI.

THEMA.

Vitam, & militiam in linea tran-
 uersali, vtputa quando moritur
 frater, possessor feudorum, & alij
 fratres minores eam petūt à fra-
 tre maiore succedente in feudis
 non deberi. decilum.

SUMMARIUM.

1. **P**rimogenitus de Iure Regni successor
 in feudis, tenetur dare vitam militiam
 fratribus secundogenitis.
2. Iurium prouisto, quæ dat vitam militiam
 secundogenitis, intelligitur de filijs se-
 cundogenitis descendentibus, non in
 collateralibus.
3. Cap. considerantes, si introduxit primo-
 genituram inter collaterales, non decidit
 inter eos vitam militiam dari.
4. Ius Francorum, & lex Regni introduxit
 primogenituram, ne feuda diminuerentur.
5. Vita militia fuit introducta, ne secundo-
 geniti in totum excluderentur.
6. Secundogeniti excluduntur per ius Fran-
 corum, sed eis dantur alimèta, siue vita
 militia.
7. Rationes ex quibus frater secundogenitus
 succedens fratri primogenito in feudo te-
 netur dare alimenta alijs fratribus post
 eum natis.
8. Dotata de bonis paternis, non excluditur
 succedere bonis fraternis, ad quod plures
 adducuntur decisiones.
9. Soror dotata de bonis patris, excludit so-
 rorem in capillo, quando fuit dotata de
 bonis fratris, secus si de bonis patris.
10. Constitutio Comitibus, & cap. alienatio-
 nis actus, loquuntur in filijs descenden-
 tibus, & nulla alia lex in collateralibus
 loquitur.
11. Decisiones adducuntur in linea collate-
 rali, licet non in fratre.
12. Casus nouus per Principem interpretan-
 dus, & per eum dirimi, aut confirmari,
 & confirmata habet legis vigorem.
13. Constit. Comitibus nullo modo fuit exer-
 citata in linea collateralibus.
14. Vita militia non dari in casu in consti-
 tutione Comitibus non comprehensa.

- 15 *Rationes, quod vita militia per secundogenitum successorem fratris primogeniti in feudo paterno nõ dari ultimis genitis.*
 16 *Res semel decimata, non debet iterum decimari.*
 17 *Res eadẽ non debet duplici onere grauari.*
 18 *Alimenta in eadem persona non duplicantur.*
 19 *Fauoris quod esset in odium retorqueretur.*
 20 *Paupertas, & tenuitas introituum faceret, deficere eques, & alia ad seruitium Domino redendum necessaria.*
 21 *Vitam militiam à fratre maiore successo in feudis fratris primogeniti, alijs minoribus non deberi, decisum.*
 22 *Vitam militiam à fratre de feudis ab alia fratre habita alijs fratribus non deberi, multis autoritatibus comprobantur.*
 23 *Opinio, quod frater fratri de quo feudo, & quando ad vitam militiam tenetur.*

EX ¶ regula, quæ oritur ex Constitutione Comitibus, & ex cap. Regni alienationis actus, in quibus vitam militiam à primogenito fratre dari alijs fratribus secundogenitis feudo paterno primogenito collato ex Iure Francorum quo utimur in Regno vigore Constitutionis Vt de successione, secundogenitis fratribus, & sororibus exclusis; ita vt feudum totum dicatur legitima primogeniti, vt prædiximus in Dilucid. 26. & istis secundogenitis fratribus ex Iure Francorũ, ex lege Regni, & ex forma inuestituræ prouidet dicta Constitutio Comitibus, & cap. Alienationis actus, & sic leges Regni dari vitam, & militiam, imponendo onus feudis, & paternis, ac communis patris, ibi (occasione eorũ, quæ à communi patre, frater maior habere dignoscitur quilibet tempore militiam sibi debitam) vt ex tex. d. Constit. & cap. secundum, quæ ¶ prouisio de vita, & militia est solum filijs, & descendentes, non autem in linea transversali. siue collateralali, & ita intelligunt Itern. ibidem in Constit. Comitibus, & Aff. nu. 20. & clarius Itern. in Constit. Vt de successione, num. 80. circa finem, vbi dixit, quod non datur primogenitura in linea collateralali, qui intelligendus est ad finem dandi vitam militiam, vel legitimam portionem alijs fratribus, & de Iure Constitutionum Aff. in cap. 1. §. omnes filij num. 6. si de feud. fuer. controuerf. & in d. Constit. Vt de successione, num. 18. & si Rex Carolus Secundus post Constitutionem iam dictam per ¶ cap. considerantes, introduxit primogenituram in linea collateralali, non dedit vitam, & militiam secundogenitis, nec ex dicto capitulo

nec ex d. Constit. Comitibus, non enim curauit Carolus Secundus de vita militia in linea collateralali, quemadmodum fecerat ius Francorũ in linea descendenti, nec ex vlla alia iura Regni vita militia datur nisi per dictam Constitutionem, & cap. Alienationis actus, & ¶ Ius Francorum cum introduxit primogenituram ex causa rationabili, nõ feuda per diuisionem redederentur ad nihilum, sed conseruetur vnitum per primogenitũ, per quem representatur dignitas familiæ, vt per Socc. conf. 47. nu. 6. lib. 3. Paris. conf. 72. num. 81. lib. 4. vt ¶ secundogeniti non essent in totum exclusi, à quo eis debetur, & feudum erat indiuiduum filijs masculis, dedit vitam, & militiam, per d. Constit. Comitibus, & feminis paragium, vt per Regnicolas ibidem in Constit. Vt de successione, & Constit. in aliquibus, & hæc est vera ratio introductionis, vitæ, & militiæ, & vltra iam dicta voluit Camer. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus fol. 102. de præhib. feud. alien. per Federic. & prædixerat Itern. in d. Constit. Comitibus lin. 80. ibi equiparantur lex, & mos idem Loffred. in d. §. præterea col. 7. fol. 61. in princ. & idem Iser. in eadem Constit. Comitibus, dicit, ¶ excluditur à successione minor Iure Francorũ loco partis sibi debitiæ, à qua excluditur, quia dantur sibi alimenta, & militia, sicut paragium dotis sorori exclusæ, & si aliqui dicunt vitam militiam dari secundogenito loco portionis, quæ sibi competeret super illo feudo, nec ¶ ratio procedit tam in prima vice, quam in secunda, dum tractatur de successione fratris, sicut enim de Iure communi fratres secundogeniti nõ dum succederent pro rata pretij morienti, sed etiam in portione, in qua successit vnus ex filijs deinde morienti succederent reliqui fratres superstites, ita etiam dicendum erit, quod frater secundogenitus, qui succedit fratri primogenito in feudo, debet fratribus minoribus dare hanc vitam militiam, quæ debetur pro alimentis loco dictæ portiones, à qua ipsi excluduntur, & similiter soror, quæ habuit paragium de bonis paternis, non potest habere nouũ paragium super bonis fraternis, vt per Aff. in decif. 248. & cum constitutio excludit foeminas propter dotationem illa censetur exclusa à successione illius, de cuius bonis fuit dotata, iuxta tex. in l. quoniã nouella, C. de inoffic. testam. & in l. vt liberat, C. de collat. & dicit Aff. in d. decif. 248. nu. 6. Soccin. in conf. 127. num. 5. lib. 4. in 1. memb. suæ distinctionis, & hæc dicit esse communẽ opinionem Aff. in Constit. Regni in aliquibus, num. 21. & 22. hinc est, quod ¶ dotata

de pa-

de paternis bonis, non excluditur à successione fraterna, quamvis frater non habuerit alia bona, quia ea, quæ sibi obuenerunt ab hæreditate paterna, quia mutatione personæ mutatur conditio rei, l. Paulus, alias incipit per Procuratorē, ff. de acquir. hæred. l. fin. in fin. ff. de inoffic. testam. Angel. conf. 52. incip. Dominus Gilius, Rom. conf. 168. in primo dubio, Aret. in l. 1. ff. veteres num. 72. ff. de acquir. possess. & ibi Iaf. nu. 21. Io. Vinc. de Anna in alleg. 70. à nu. 30. vsque ad num. 36. & ita fuit iudicatum in causa Illustriss. D. Isabellæ de Aragonia, cum Illustriss. Duce Montis Alti, vt idem de Anna refert in alleg. 70. nu. 77. & iterum in causa illorum de Iasio, vt idem dicit in alleg. 34. in fine, & in allegat. 81. num. 1. firmat, & ex hac ratione iunctis supremis Tribunalibus Sacri Regij Consilij, & Regiæ Camere Summarie fuit pluries vniformiter determinatum Primo in causa illorum de Sorianis. Secundo in causa Ioannis Francisci Comi. Tertio in causa illorum de Venatis, quod & soror dotata à patre, dum tractatur de successione fratris in feudo; quod peruenit ad fratrem ab hæreditate patris excludat sororem in capillo, intelligendo constitutionem vt de successione, procedere quado fuit dotata de bonis fratris, secus si de bonis paternis, vt per Franch. decis. 328. hæc vltima, & si videntur in aliquo rationem dare, vitam militiam deberi in linea collateralali, tamen ex superius dictis, & si sunt elisa, nullo modo sublineri possunt. Primo, quia & nulla Constitutio, vel cap. Regni comprehendit, & loquitur de vita militia, maxime in linea collateralali, & Constitutio Comitibus, & cap. alienationis actus, loquitur in linea descendenti, ad lineam collateralalem extendi non possunt cum sit stricti iuris, & ex identitate rationis ad similia, & consequentia nõ procedunt, & à verbis eorū non recedi, & quod non dixerunt, noluerunt, & si pro secundo genito petente vitam, & militiam à fratre de feudo alterius fratris mortui, & sic in
 11 & linea collateralali posset adduci decisio Sacri Consilij per Capyc. quæ est vltima, & opiniones Afflicti, Loffredi, & Minadoi tenentium in successione auunculi deberi vitam, & militiam, & ex eis in linea collateralali deberi, Io. Andr. Georg. in alleg. 8. nu. 21. ergo idem in successione fratris per dictam decisionem Capycij, quæ in hoc interpretationem generalē induxit; aduertatur, quod Ifern. in d. Constit. Comitibus, de patruo, &
 12 nepote loquens, quod tanquā & casus nouus per Principem erit interpretandus, vel ad eum, qui interpretari habet dubia, allegat

allegat tex. in l. cum de nouo, C. de leg. quæ secundum Bald. ita sumantur, quod dubitatio super noua lege nouiter emergēs, debet dirimi per interpretationem cōditoris, subdit postea non intelligas, quod non possit dirimi per Iudicem cauæ inter litigantes, sed inter vniuersos debet dirimi per conditorem, & tunc habet vim legis generalis, ad quod est tex. similis in l. humanum, eod. tit. C. de leg. vbi quando contigit casus nouus, super quo oportet statui, recurritur ad Principē, si Princeps procedendo cum suis Proceribus, statuit per scripturam, lex tunc pro omnibus promulgata erit, decisio Capycij si fuit remissa ad Cæsaream Maiestatem, & per eum non fuit processum, sed negotium remissum ad Iudices ordinarios, non fuit interpretatio generalis, sed decisio particularis in illo casu, & nullo modo dicta & Constitutionē Comitibus fuisse enixam in linea collateralali, expressè dicit Minad. in repet. Constit. in aliquibus, num. 12. subdit, quia ex tali rescripto nullo modo videbatur, posse obtinere quado succederetur collateralali, oportuit, quod pro suo clientulo ostenderet successionem illam deberi inter descendentes ab ascendente primo acquirente, rescriptum enim Imperatoris (inquit ipse) per quod voluit non dari extensionem in collateralali, fecit legem, allegat tex. in l. sed quod Principi, instit. de iure nater. gent. & ciuil. & antea num. 7. dixerat, quod hæc sunt, quæ fuerant repetita per Loffred. pro eodē secundo genito, & omnia patent ex dictis eiusdem Minad. in conf. 1. in fine, enim concludendo dicit, quod in illo casu currenti sumus in feudo ascendenti, & sic prædictus Dux, & fratres succedunt dicto Comiti Aliani vt descendentes primi inuestiti, ergo debetur legitima per iura vulgaria, & per superius allegata laus Deo, & subdit, fuit iudicatum in fauorem mei clientis parentis vitam militiam, & fuit res mirabilis omnibus, & Capyc. in d. decis. num. 5. dicit, & cum iam Sacrum Consilium iudicauit in hoc esse dandam vitam militiam, ex quo est ad instar legitimæ, & sic patet vita militia fuit tanquam legitima data: quia erat inter descendentes, cui nihil erat alias datum, alias obstabat rescriptum Imperatoris anni 1530 relatum,
 14 per Minad. in d. nu. 12. dictantem, quod & vita militia non præstaretur in casu, in constitutione non comprehenso, nec de extensione aliqua tractari debere. Cuius cōclusionis
 15 & rationes vltra iam dicta esse possunt.

Primo, Doctores tenentes contrarium, non bene fundat eorum intentionem, adeo quod eorum opinio non subsistit.

16 Secundo, † Res semel decimata, non debet iterum decimari, cap. pastoralis, de decimis.

17 Tertio, nam † eadem res duplici onere grauarietur, l. Navis onusto, §. i. ff. ad l. Rod. de iactu, Ifern. in cap. i. §. & plaustrorum in fin. quæ sint regal.

Quarto, si hac vita militia datur pro aliamentis, vt prædixi † alimenta in eadem persona non debet duplicari, vt per Cyn. in l. cum quæstio, in fin. C. de legat. Bar. in l. re-coniuncti nu. 42. ff. de leg. 3. vbi Ias. nu. 174. qui cõmunitèe allegant tex. in l. alimenta, §. Basilicæ, de aliment. & cibar. legat. ibique etiam Doctores.

Quinto, quia ex hoc fraudaretur intentio Regis Caroli, & Iuris Francorum; vt plus haberet primogenitus, & per eum cõsuetudaretur dignitas familiæ, vt diximus. Nam si plures essent fratres, & ex morte cuiuslibet sèper detraheretur vita militia, secundogenitus plus haberet in pretio, & in tot vitijs militijs, quam primogenitus, & sic † quod in fauorem primogeniti introduci esset, retorquerentur in odium, contra text. in l. quod fauore, ff. de leg.

Sexto, quia seruitium Regis directi Domini personale, quod habere debet, iuxta notata per Ifern. in cap. Imperialem, §. fiximter, de prohib. feud. alien. per Federic. ob eius † paupertatem deficerent equi, & alia necessaria ad seruiendum suis expensis, vt per Ifern. in cap. i. §. si quis dicatur Dux, & in Const. Regni Hostici, & in cap. Regni Itæ quod Comites, & Barones, reale etiam seruitium ob tenuitatè introitus propter tot vitas militias, vnde cum tractatur de diminutione seruitij ipsius Domini, dicta Constitutio nec ex equitate extendi potest, & proinde iustissime per Sacrum Consilium referentè Cõsiliario Domino Horatio Marchesio die 4. Octobris 1592. † fuit decisum vitam militiam petitam per fratrem minorem ab alio fratre maiore, qui successerat in feudis primogeniti fratris defuncti non deberi, † pro qua decis. † vide Conf. Fab. de Anna cõf. 6. qui latè scripsit pro Marchione Campanæ primogenito, ex Cannetio in cap. si aliquem fol. 33. num. 53. quam decisionem, & alias refert Reuerendus Pater Molfesius in suo conf. 9. num. 6. ac Thorus in compend. decis. vers. vita, & militia debita per primogenitum fol. 579. col. i. allegat Mart. in tract. de iurisd. inter Iudicem laicū, & ecclésiast. exercend. par. 4. casu 24. num. 35. dictamque decisionem pro, & contra refert Consil. Nicol. Ant. Gizzarell. decis. 77. per totam, quod † in hoc alio opus non esset, † & contrariam

opinio posset forsan sustineri, nō in feudo paterno, sed in feudo fratris, vel alterius cõiuncti, cui fratres omnes ab intestato successerit, & primogenitus tunc temporis feuda caperet ex consuetudine.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LXVII.

T H E M A.

Vita militia an detur de feudo refutato à patre ad ipsum reuerso.

S U M M A R I U M.

- 1 **P**ater in feudo à patre donato venit iure reuersionis, & ascendens succedens in feudo antiquo, & dicitur vera successio.
- 2 Pater in feudo filio donato, siue refutato, succedat vti descendens à primo acquirente.
- 3 Pater succedens filio ad onera hereditaria, & ad solutionem releuij ad vitam militiam fratribus tenetur, siue alijs suis filijs.
- 4 Constitutio Comitibus, & cap. alienationis actus, non prospexerunt de patre succedente filio premortuo, & prouidet ad ea, qua frequenter accidunt.
- 5 Possessor feudi quamuis sit in rem, successor non est vniversalis heres, sed particularis ex contractu, ex quo contractus non tenetur ad vitam militiam.
- 6 Constitutio non loquitur de ascendētibus, sed eo, qui nunquam possedit feudum, qui vitam militiam soluere debet.
- 7 Constitutio non loquitur de his, qui succedunt in feudo, qui prius fuerint Domini.
- 8 Successio in feudis non est per saltum, sed per gradum, & successiue per lineas.
- 9 Transuersalibus nō datur successio, donec ad tunc descendentes, & ascendentes.
- 10 Collateralis non excluditur à portione ascendētibus, vel descendētibus existentibus, quia nulla est ei debita dictis existentibus.
- 11 Feudum non dicitur fraternum, sed potius paternum, & ad ipsum patrem reuertitur, cessante causa refutationis.
- 12 Fratres secundogeniti in feudo reuerso vitam militiam habere non debent.
- 13 Pater refutante, mortuo refutato, excludit

cludit omnes alios, opinio indubitabilis est, & decisum.

- 14 *Refutationes presententur in Regia Camera infra quindecim dies ex pragmatica.*
- 15 *Patre successo filio in feudo refutato, fratres vitam militiam non habent, quia non debetur nisi mortuo ascendente.*
- 16 *Qualitas iuncta verbo, debet regulari secundum tempus verbi.*
- 17 *Secundogeniti rationes non subsistunt, & indubitatum esse patre de feudo refutato, ei reuerso ad vitam militiam non teneri.*

Ista questio dependet ab alia, nempe si pater in feudo refutato filio habeat iure reuersionis, vel habeat tanquam hæres, & iure successionis, Ifern. tangit hanc difficultatem in cap. 1. de nat. success. feud. nu. 8. & in cap. 1. vers. & filius fratris col. 3. num. 5. Imperator Lotharius, & in cap. 1. in fine, de eo, qui finem fecit agnat. num. 3. & in cap. 1. nu. 9. per quos fiat inuest. & in cap. 1. num. 8. de alien. feud. patern. in quibus locis videtur concludere

- 1 Ifern. & patrem succedere saltim iure reuersionis, & notant Aluarot. & Præpos. in d. c. 1. de nat. success. feud. sed D. de Franch. in decis. 3. num. 2. bicic, quod ascendens succedendo descendenti in feudo antiquo, dicatur vera successio, per text. in cap. 1. de eo, qui finem fecit agnat. de feud. patern. ibi: (vult ad successionem venire, & in fine ponitur verbum succedat, ad idem tex. in Constit. Regni Foriudicatorum Baroni, vbi glos. in vers. ascendentes, & in Constit. seq. vers. sanè, & in utroque loco Ifern. loquitur per verbum succedere, & ex alijs hoc firmat D. de Franch. in d. decis. 3. d. num. 4. & succedit pater filio cui facta fuit donatio, siue refutato, tanquam descendens primi ex Iser. in d. cap. 1. §. præterea, pen. col. vers. potius diceretur, quæ sit prim. caus. benef. amitt. & alijs, & ita iunctis aulis fuit iudicatum, quod
- 2 & pater teneretur ad onera hereditaria pro concurrenti valore feudi, vt in fine decisionis prædictæ, & sic teneretur ad solutionem releuij, & ad alia, vt per Fritiam de subfeud. in 3. author. num. 19. 20. & 21. fol. 319. & 320. latè. Nam licet iura, & DD. dicant reuertatur, intelligitur per viam successionis, vt per D. de Franch. in d. decis. & sic ex ista conclusione, quod pater succedat tanquam hæres filio in feudo refutato, resultat regula generalis in Constit. Comitibus, quod pater qui excludit filios à successione primogeniti præmortui dabit vitam militiam alijs filijs; sed in contrarium multa adducuntur.

4 Primo, quod Constitutio Comitibus, & cap. alienationis actus, qui de vita militia loquuti fuerunt, non prospexerunt hunc casum, quando pater succedit filio in feudo refutato, quia hoc raro euenire solet, Constitutio prouidet ad ea, quæ frequenter accidunt, I. nam ad ea, de legib. non dixit in specie, nec in genere venit.

5 Secundo, & possessor feudi quamuis sit in rem successor non tamen est vniuersalis hæres, sed est particularis ex contractu, ex verbis, & mente Ifern. in §. sed & res, & in §. si liuellam. loquendo in releuio, & etiam si esset successor vniuersalis, nec tenetur quando refutatio non esset facta in fraudem, quia successor ad hoc vt soluat vitam militiam, debet successor habere vt hæres, & titulo hæreditario, cum de hærede intelligitur, sicut dicitur de releuio, per Fritiam in d. 3. auth. num. 19. in princ. fol. 320.

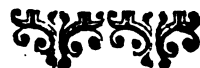
6 Tertio, de & ascendente Constitutio non loquitur, cum hoc per raro accidit, & quamuis esset eadem ratio non attenditur, sicut dicitur de plaustris vini, vt debeat solui, & tamen non soluatur plaustrum olei, glos. in l. 1. C. quæ sit longa consuetudo, ille soluit, & soluere debet vitam militiam, qui nunquam possedit feudum vt Dominus, sed de nouo admittitur in feudum, & fit inuestitura, veluti de nouo feudum tenenti, sicut dixit Fritia de releuio, quando feudum reuertitur ad patrem, vel ad fratrem in d. 3. auth. num. 19. fol. 320.

7 Quarto, & Constitutio non loquitur de his, qui succedunt in feudo, qui prius fuerat Domini, licet esse desierint, non cogitauit hunc casum, cum raro eueniat ad ipsum non debet trahi, I. qui cum tutoribus, de transactionibus.

8 Quinto, & successio in feudis non est per saltum, sed per gradum, Iacob. de Franch. in verb. feud. rub. de his, qui feud. dar. poss. c. 1. §. hoc autem, num. 27. & successiue per lineas, quarum prima est ascendentium: secunda descendentium: tertia collateralium; nam & sicut non datur successio transfuersalium, donec supersunt descendentes, & illi soli succedunt, iuxta text. in d. cap. 1. de natur. success. feud. in princ. vbi glos. & Iser. in cap. 1. de gradib. quo casu non teneretur descendens vitam, & militiam soluere collateralibus, quia non excluditur à portione sibi debita, cum nulla debeatur descendentibus existentibus, sic etiam succedunt ascendentes, & non collaterales, vt per Afflic. in cap. si quis miles num. 12. Imperator Lotharius, quod procedit in feudo tam antiquo, quam nouo, nulla data distinctione, ex alijs Reg. de Ponte

324 · Theatri Feudalis. Partis duodecimæ

- Ponte de potest. Proreg. tit. de refut. feud. cap. 1. num. 17. Fritia de subfeud. lib. 2. q. 12. num. 7. lib. 3. auth. 3. num. 19. & nulla datur successio collateralibus ascendentibus existentibus, quia † collateralis non excluditur à portione sibi debita, sed ascendentibus existentibus; sic cum in feudis non habeat locum, text. in auth. defuncto, & ascendentes de iure communi sunt prælati collateralibus in successione, & donec illi supersunt collaterales, sunt exclusi, & hoc idem.
- 10** Ifern. in cap. 1. de gradib. quod pater succedit in feudo refutato excluso fratre, quia proximior: vt per Molfes. in consuet. Neap. par. 4. q. 36. num. 5. ita quod non potest dicere frater, quod excluditur à portione sibi debita, quia nulla est ei debita descendente, vel ascendente superstiti, vt per Regentem de Ponte in tract. de potest. Proreg. tit. de refutat. feud. num. 43. quem sequitur Molfes. in consuet. Neap. par. 4. q. 36. nu. 13.
- 11** Sexto, † feudum non potest dici aliquo modo fraternum, sed potius dicitur paternum, & consequenter non tractatur de successione filij, sed potius dicitur ad ipsum patrem reuerti, cessante causa refutationis, vt probauit Ifern. in cap. 1. de natur. success. feud. præcipuè ex regula tex. in l. filio quem pater, ff. de liber. & posthum. Franch. dec. 3. post Annam, & Fritiam Reg. de Ponte vbi supra num. 17. Pern. conf. 17. & ideo alij fratres non possunt ius aliquod ad feudum ipsū prætere, & ita determinauit Sacrum Consilium pluries præferendo refutantem fratribus refutarij præmortui, vt testatur Præf. de Franch. decif. 591. & Reg. de Ponte loco citato, præcipuè sub num. 36. vers. vnde manifestè decidit, Andr. fol. 365. col. 1. & quia in solo illo versiculo diuersis particularibus decisionibus Andr. & aliorum, quæstionem istam determinat, videri potest, &
- 12** ex his fratres secundogeniti vitam militiam in feudo reuerso ascendenti obtinere non debent.
- 13** Septimo, in Regno, quod † pater refutās tanquam proximior agnatus fratres, & omnes alios excludat in Regno, est opinio indubitabilis, maximè vigore capitulorum Ciuitati, & Regno concessorum, per quæ prouidetur, & sic supplicatum, quod feuda per refutationes minimè fiant noua, sed semper sub natura antiqui feudi refutata intelligantur, & in illis succedant, qui alias succedere deberent secundum naturam antiquorum feudorum, & refutationes nō fiunt omnino, & liberè, sed sub reservatione successionis in defectum refutarij, eiusque descendentiū, & pater tanquam proximior agnatus
- fratribus, & alijs exclusis, & proinde Sacrum Consilium secundum hæc decidit, præferendo matrem refutantem, forori refutarij, vt ex d. decif. de Franch. 591. & ex alijs Regens de Ponte vbi supra sub d. nu. 36. & 37. & hæc militare etiam in auo, vel alio ascendente refutantibus, qui quod præferantur fratribus refutarij determinat Reg. Prag-
- 14** matica, per quam mandatur, quod † præsentatio refutationum fiat in Regia Camera infra quindecim dies, dum in ea dicitur: *eb'haueßero fatta refutatione de feudi à loro figli, ò altri soccessori.* & compilatores pragmaticæ secuti fuerūt opinionem, quod in bonis donatis ab ascendentibus, ipsi soli succedant in defectum descendentiū, & quibuscumque præferantur; ex reg. tex. in l. quod scitis, C. de bon. quæ liber. & reiectis etiam contrarijs firmat Reg. de Ponte dicto
- 15** in loco nu. 38. & 39. vnde dum † pater succedit filio in feudo ab ipomet refutato, alijs filijs vitam militiam spectare non potest, quia non dum venit tempus, vt eis debeatur, cum adhuc viuat pater, siue ascendens Dominus feudi, & vita militia non debetur nisi tempore mortis patris, siue ascendenti, à cuius successione secundogenitus excluditur per primogenitum succedentem in toto feudo, & sicut debetur dos de paragio loco legitimæ tempore mortis patris, vt in l. cum quæsitum, & auth. nouissima, C. de inoffic. testam. eodem modo debetur vita militia fratri secundogenito tempore mortis patris, à cuius successione fuit exclusus à feudo per primogenitū succedentem in toto feudo, quia † qualitas iuncta verbo regulari, debet secundū tempus verbi, l. in delictis, §. si extraneus, ff. de noxal. & ita semper seruatum fuit in Sacro Consilio, vt refert Reg. de Ponte in conf. 79. nu. 14. lib. 1. & Præf. de Franch. in dec. 61. nu. 10. Petr. de Gregor. in d. suo tract. de aliment. quæst. 6. & ibi Mastrill. addens, vnde stantibus tot Authoribus rationibus ad viuam,
- 17** & decisionibus † rationes pro secundogenito adductæ, & quæ adduci possunt in isto casu militare non possunt, & pro patre indubitatum esse opinionem de feudo refutato per eum sibi reuerso ad vitam militiam alijs filijs non teneri.

Dilucidatio LXVIII.

T H E M A.

Per filium primogenitum, vel alias cui à patre est feudum refutatū, pluribus rationibus hinc inde adductis, & discussis tandem cōtra primogenitum concluditur, scilicet vitam militiam alijs fratribus de feudo refutato deberi, plures adducūtur decisiones Sacri Neapolitani Cōsiliij, & supremorum aliorum externorū Tribunalium in fine.

S V M M A R I V M.

- 1 Francorum mos introduxit, quod primogenitus succedat in feudo, & secundogenitis vitam militiam præstet.
- 2 Frater secundogenitus Francorum iure vivens, quia excluditur à successione feudi datur vita militiam.
- 3 Constitutio Comitibus loquitur in succedentibus in feudis cum in refutatis non extendatur.
- 4 Vita militiam est onus feudi, sicut paragiū, & nō soluitur nisi per successorem, & de feudo refutato non debetur.
- 5 Vita militiam danda de feudo refutato nulla lex loquitur, sed solū in feudis per successionem.
- 6 Integram præbendam impetrans, non potest obtinere dimidiam.
- 7 Constitutio, & capit. dum non loquuntur in feudo refutato ad alium casum trahi non debet, & de casu ad casum extendi.
- 8 Vita militiam in feudo ex contractu non debetur.
- 9 Primogenitus capit feudum ex contractu refutationis vitam militiam non dat fratribus, secus quando succedit.
- 10 Feudo dato fratribus, ut unus succedat alteri, altero per felloniam culpante, feudum non habet Dominus, sed frater superstitis.
- 11 Natura rei attenditur in feudo, ex qua oritur actio.
- 12 Frater, qui succedit ex pacto, verè non

- dicitur successor in feudo, ut ex hereditate, sed ex contractu, & vitam militiam præstare non tenetur.
- 13 Prouiso in vno casu nō extenditur nec ad similem.
 - 14 Clarum quando aliquid non est, debemus esse proni ad absoluendam.
 - 15 Patre refutante feudum si sit proximo successuro, non tenetur ad vitam militiam, nisi refutasset omnia feuda.
 - 16 Vita militiam datur secundogenitis, quia excluduntur à successione patris, sed in feudo refutato habens ex contractu non datur.
 - 17 Vuentis non est hereditas.
 - 18 Patre vivente nullum ius formatum habet filij, nec spes succedendi cōsiderari debet.
 - 19 Patre vivente, nulla actio queritur filijs quibus sit efficax ad agendum.
 - 20 Pater refutato feudum facit, quod ei permittitur, & num. 26.
 - 21 Pater per refutationem transfert feudum in eius vita, quo casu nulla cōpetit actio secundogenitis, sicut si videret extraneo cum assensu.
 - 22 Pater querit feudum sibi, & filijs ordine successiuo seruata sexus, & aetatis prærogatiua, & sic conditionalis.
 - 23 Refutatio permittitur à lego, & ius, quod pater à principio quesuit vitam militiam secundogenitis, & paragam feminis.
 - 24 Pater in feudis stipulatur sibi, & filijs, sicut in hereditibus suis, & sic pater prius sibi, & deinde filijs prospexit.
 - 25 Actio, & obligatio ante diei euentum non nascitur.
 - 27 Vita militiam debetur post mortem patris, & non in vita, secundogeniti pro ea vivente patre non agunt.
 - 28 Obligationis nativitas si nō impeditur ex appositione diei, tamen ex diuersitate personarum impeditur.
 - 29 Sine actio nemo experitur.
 - 30 Rationes pro secundogenitis, ut vitam militiam habeant à primogenito de feudo refutato.
 - 31 Ratio est anima legis, quæ comprehendit omnes casus, in quibus militat eadem ratio, sicut genus quamlibet speciem.
 - 32 Ratio, quæ assignari potest in statuto, scilicet quia excluditur, tunc habetur pro expressa.
 - 33 Ratio, quod vita, & militiam detur secundogenitis est, quia excluduntur à feudis; eadem ratio militat in feudo refutato, ergo &c.
 - 34 Ratio vna, & eadem in vno casu, decidit omnes similes.

§ 26 Theatri Feudalis. Partis duodecimæ

- 35 Statutum quod rō determinat, statur iuri communi.
- 36 Primogenitus succedens in feudo dignitatis, & Iuris Francorum tenetur ad alimenta secundogenitis, & paragium sororibus.
- 37 Vitam militiam non dari secundogenitis, esset expressum in statuto non valeret, quia priuaret filium legitima, & alimentis.
- 38 Vitam militiam, & alimenta non dari, est contra legem diuinam, ius naturale, & equitatem.
- 39 Naturali iure, qua sunt, non possunt tolli.
- 40 Vocatus in aliquo comodo, vel emolumento sub conditione, debet parere cōditioni.
- 41 Primogenitus habendo feudum, videtur contrahere cum secundogenitis fratribus de vita militia, & eum sorore de paragio, & num. 44.
- 42 Ius aliquod in quo est annexus onus, habens ius cēsetur obligāt ad onus annexū.
- 43 Actum aliquē quis faciens videtur astringi legi de illo actū loquenti.
- 45 Pater nō potest facere vt filius primogenitus non succedat in feudo, & secundogenitus non habeat vitam militiā nisi per exheredationem.
- 46 Femina, & secundogeniti non excluduntur totaliter à feudo, sed cōditionaliter si maritetur, & masculus si nō habuerit alimenta.
- 47 Pater quarit feudum sibi, & filio primogenito cum onere dotandi sororem, & dando vitam militiam secundogenitis.
- 48 Feudum ad quemcumque vadit ex successione, vel ex contractu est obligatum ad vitam militiam, & ad paragium.
- 48 Pater querit feudum sibi filijs, & heredibus ordine successiuo, gradus, sexus, & gatis prerogatiua seruata, & sic primogenito cum onere feudum transiit.
- 50 Ius, & actio secundogeniti pro vita militia, & sororis pro paragio nascitur ab initio, & in vita patris in ventre, est creditor cum cōditione post patris mortem, & sic verus creditor.
- 51 Secundogenitus creditor pro vita militia cum conditione, qua cum sit onus feudi intrinsecum adueniente conditione agit contra primogenitum, & possessorem feudi.
- 52 Secundogeniti, & femina habent ius succedendi in potentia suspensum, donec adest primogenitus.
- 55 Secundogenitus, & femina ius eorum habent in suspēso, & in pēdenti, pater refutans feudum cū illis oneribus transit.
- 54 Refutatio facit transire feudum obligatum secundogenito pro vita militia, & femina pro paragio, & pro eis agere possunt.
- 53 Verba debito, & debita in Constit. Comitibus important necessitatem omni tempore, siue feudum per successionem, siue per refutationem vita militia debetur.
- 56 Lex quando specificē non pronidet, tunc idem iudicandum est de refutatione, sicut de successione.
- 57 Lex feudalis equitatem respicit.
- 58 Ratio generalis ampliat dictum per extensionem passiuam de successione ad refutationem, & sic de feudo refutato debetur vita militia.
- 59 Argumentum de toto ad totum, & de parte ad partem valet, & pater non potest donare feudum vni, quando omnibus contingit, nec quādo vni, omnibus dare.
- 60 Secundogenitus pro portione feudi, & pro vita militia est verē Dominus, & pater non potest ei prauidicare.
- 61 Vita militia in substantia potius alimentis quam legitima comparatur.
- 62 Patre mortuo, alimentatio filiorum debet procedere de bonis patris, sicut de iure natura, & naturalia sunt immutabilia.
- 63 Naturalia iura sunt fortiora accidentalium, & alimenta secundogenitorum cum sint naturalia forsiora iuris primogeniti habētis feudum per refutationem accidentaliter.
- 64 Vita militia per refutationem non tollitur secundogenitis.
- 65 Leges veteres dātes quartam partem tantum filijs pro legitima, Imperator crudeliter appellat.
- 66 Refutatio si vitam militiam secundogenitis auferret crudeliter, & inhumaniter esset.
- 67 Primogenitus filius per refutationem habens feudum, & non daret vitam militiam fratribus, pater esset in electione sua priuare secundogenitos de vita militia, quod valde iniquum esset.
- 68 Refutatio fratris, vel agnati in filium, aut agnatum, est ad instar vltima voluntatis, quia soluitur releuium, vita militia, & paragium.
- 69 Refutationibus adest suspēctio fraudis vitę militia secundogenitis; & alimenta sunt fauorabilia naturalia immutabilia.
- 70 Vitam militiā de feudo refutato proximo successuro deberi secundogenitis, adducuntur plures decisiones Sacri Neapolitani Consilij, & aliorum supremorum externorum Tribunalium.

IN hoc Doctores variè scripserunt, & pro primogenito, quod ad vitam militiã fratribus defuendo refutato non teneatur, faciunt omnes rationes in sequenti Dilucidat. pro patre donantè, ac etiam alix positæ ibidem pro filio donatario feudi paterni, quas hic non repetam, sed ad libitum videri possunt, & amplius dico

1 Primo, quod ¶ mos Francorum introduxit, vt primogenitus succederet, vt in cap. omnes filij, dicit Ifern. si de feud. defunct. milit. controuerf. fit, in cap. 1. §. & quia, de his, qui feud. dar. poss. & fratribus de feudo vitam militiã primogeniti succedentes præstant; quam Canonistæ in cap. licet, de voto, alimenta vocant, quæ vita militiã in feudo refutato cessat, vt in Constit. Comitibus, ex qua primogenitus tenetur præstare eam occasione eorum, quæ habuit à patre.

2 Secundo, ¶ frater viuens Iure Francorũ excluditur à successione feudi, quia datur vita militiã loco portionis debet, nec præstat de suo frater maior, sed loco partis, à qua excluditur, quæ pars non contingit minori, nisi post mortem patris, idem Ifern. in Constit. Dignum, primogenitus debet secundogenito tantũ vt viuat, idem in cap. Regni Alienationis actus, ibi ex paterna successione tenebat, vt per Io. Vinc. de Anna in alleg. 23. per totam, dum primogenitus non ex successione, sed ex refutatione habet feudum ad vitam militiam fratribus non tenetur.

Tertio, vt Constitutio ipsa non extendatur vltra expressa in ea, adest particulare rescriptum Cesaræ Maiestatis Caroli V. de anno 1530. de quo testatur Minad. in repet. dictæ Constit. In aliquibus, num. 12. & cum

3 ¶ Constitutio ipsa non loquatur nisi in succedentibus in feudis non autem in refutatis, primogenitus ad vitam militiam ipsam non tenetur, cum de extensione tractari non debet, idem Minad. d. num. 12.

4 Quarto, ¶ vita militiã est onus feudi, sicuti paragium, vt expressè habetur in d. c. alienationis actus, non potest tractari de onere feudi sine lege, aut Domini permisso, cap. 1. §. profectò, qual. olim. feud. alien. pot. cap. Imperialem cum simil. de prohib. feud. alien. per Federic. dum per dictam Constit. Comitibus, & per d. cap. alienationis actus, nec per vllam aliam legem est ordinatum, quod de feudo refutato, & alias quam per successionem peruento, vita militiã soluitur, primogenitus ipse ad vitam militiam pro feudo sibi refutato non tenetur.

Quinto, in casu in quo lex non loquitur, cessat legis fauor cum Constit. Comitibus, &

5 cap. alienationis actus, nec ¶ vlla alia lex loquuntur de danda vita militiã per primogenitum alijs fratribus secundogenitis de feudo refutato, & dicta duo iura loquuntur deberi in casu successionis tantum talium, iurium fauor cessat, vt de dispositione, auxilio, vel fauore legis, est casus in l. si furiosi, C. de nupt. de dispositione, auxilio, & dispositione hominis, in c. cui de non sacerdotali, de præb. in 6. in 2. & 3. resp. refert, & sequitur Bal. in l. q. fauore, C. de legib. & tenuit Paul. de Castr. in l. nulla eodè, hinc dicit ibi tex. q. si ¶ impetro præbendam integram, non possum obtinere dimidiam, quia licet de integra sit statutum, & prouisum in fauore, & auxilium impetrantis, tamen super dimidia præbenda nullus est hominis, vel legis fauor, auxiliũ, dispositio, nec ordinatio, ideo non potest obtinere; refert, & sequitur Guilielm. de Monte Ferrat. in tract. de success. Reg. in respons. ad primum dubium, nu. 12. sic in proposito nostro iura prædicta Regni dant vitam militiam secundogenitis, quando primogenitus succedit, non quando ei refutatur, & proinde tali calu non deberi.

7 Sexto, ¶ Constitutio, & Capitulum prædicti non cogitarunt istum casum, vt primogenitus soluat vitam militiam secundogenitis de feudo refutato, ad casum ipsum non debet trahi, argum. l. qui cum tutoribus, C. de transfact. iniquum est enim incogitatum agere, & hoc strictè debet interpretari, seu intelligi, arg. l. quidquid astringendæ, de verb. oblig. est omissum postquam non reperitur prouisum, ideo in tali casu omissum, & non prouisum, vita militiã præstari non debet; cū ex vno casu non debet inferri ad alium, qui non est expressus, neque dictus, aut cogitatus saltem in genere, Fritia in 3. author. nu. 17. fol. 317. in nouis.

8 Septimo Afflict. in cap. 1. col. 2. qui succeden. dicit, quod vbi à Rege conceditur feudum Titij viuentis, qui esset sine hærede decessurus, & Bal. in cap. moribus, si de feud. fuer. controuerf. nuncupat feudum ob capacitatem successoris, eo casu: quia ¶ decedit Titias sine hærede, non soluitur reuolunt, non dicitur verè deferri per successionem, sed ex contractu inito in vita, idem Afflict. in Const. Post mortem, in 7. not. sentit Ifern. in cap. 1. de duob. fratrib. de nouo benefic. inuest. idem in casu nostro, quia ¶ primogenitus capit feudum ex contractu refutationis, & non ex successione ad vitam militiam fratribus secundogenitis non tenetur, cū soluere habet in casu succedit in feudo, vt dicit glos. in d. Const. Comitibus, ibi (maior frater succedit in feudo, verũ tenetur præ-

328. Theatri Feudalis. Partis duodecimæ

state alimenta, & militiam alijs fratribus, & in d. cap. alienationis actus, ibi (ex paterna successione tenebat) & Ifern. in d. Const. dicit: excluditur frater minor viuens Iure Francorū successione feudi: quia datur vita militia; dum primogenitus eam soluere tenetur, quando succedit, & non in alio casu, vt ex prædictis patet.

Octauo, Ifern. in cap. 1. §. & quia, de his, 10 qui feud. dar. poss. dicit: quando ꝑ feudum datum est fratribus cum pacto, quod vnus alteri succedat, altero per feloniam culpante, feudum non debet pertinere ad Dominū, sed ad fratrem; quia delictum vnus non debet nocere alteri, qui ex pacto, & prouidentia venit magis quam successione, accipiendo verbū successione in propria significatione, quia esset alias cum potestatis delinquendo excludere fratrem, & in cap. 1. si vassall. feud. priu. & ibi glos. & in cap. 1. in glo. magna, de success. feud. attendit ibi Ifern. ius competēs post mortem deberi ex pacto, & non ex vera successione, de qua erat dictum in inuestitura; mors tamen est causa, quare capit feudum, & non ipsa regularis 11 successio; in ꝑ feudo actendi debet rei natura, ex qua oritur actio, quæ si ex pacto alteratur, & contra regulam suam, in aliam speciem transfunditur, argum. l. vbi ita donatur, de donat. caus. mort. de qua per Ias. conf. 6. & 60. lib. 3. quando aliquod validum resultat, secus si nullum esset, secundum Paul. de Castro ad illam l. conf. 75. lib. 2. Tirraquell. in consuet. picto. fol. 20. num. 34. Calfan. in consuet. Burg. fol. 342. Ruin. conf. 5 1. uum. 14. lib. 1. ꝑ frater, qui succedit ex pacto, verè non dicitur successor illius, secundum Bal. in prælud. feud. & ibidem Afflict. not. fol. 14. & ideo non tenetur primogenitus ad vitam militiam alijs fratribus de feudo refutato, quia ex contractu habuit, & non ex successione, per quæ ita ad releuium non teneri, dicit Fritia in d. auth. 3. nu. 15. fol. 3 18. col. 1. post medium, vers. idem Andreas in cap. 1. & c. & col. 2. subdit: quia verè non succedit in feudo, veluti ex hæreditate morientis, sed ex contractu inter viuos; cuius effectus fuit post mortē collatus, quo casu cessat consuetudo, & attenditur ius commune, ex quo nõ legitur aliquod onus releuij, laudemij, aut ostenditiū præstari deberi, vt per Fritiam ibi, sic in fortiori, quam in casu nostro, quia ibi habuit feudum post mortem, sed per refutationē capit in vita, ex quibus primogenitus ad vitam militiam fratribus alijs præstandam non tenetur.

Nono, per dictam Constitutionem Comitibus, & per d. cap. alienationis actus, non di-

citur primogenitum præstare debere vitam militiam alijs fratribus de feudo refutato, & quoad certam non habemus legem, nec 13 consuetudinem ꝑ prouisio in vno casu non habet locum in eo, qui est sibi similis, cum ommissum sit, non debet suppleri ad perniciē alterius, satis erat in eo casu secundogenitis esse consultum, per l. si tutori, C. de negot. gest. quam Ifern. allegat in cap. 1. in fin. de duob. fratrib. & in cap. 1. §. scriba vero, de prohib. feud. alien. per Federic. concluditur primogenitum ad vitam militiam fratribus de feudo refutato non comprehenso in di- 14 ctis iuribus nõ teneri, & ꝑ cum non sit clarum illā deberi promptiores debemus esse ad absoluendum, per l. Arianus, de action. & oblig. ex quibus Fritia vbi sup. paulo supra num. 16. concludit quando succeditur ex contractu, releuium nõ deberi, sic in nostro casu vt diximus.

15 Decimo, quando ꝑ pater refutat feudum filio, qui esset ei successurus immediatē, ex dictis per Ifern. in d. cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuest. nu. 10. in fine, nisi esset refutatio vniuersalis, quo casu haberetur pro hærede, & in fraudem facta, argum. tex. in l. omnes, §. Lucius, de his, quæ in fraud. cred. quia filius nõ dicitur habere feudum, vt hæres patris, cum ex refutatione facta in vita, titulo accedente, iuxta notata per eundem Ifern. in cap. 1. §. & si libellus, col. 2. de alien. feud. patern. non vindicat sibi locum consuetudo, siue mos in contractu, sed in successione; prout de releuo dicit Fritia in d. author. 3. num. 17. in fin. idem, & ad vitam militiam ex refutatione, quæ est contractus primogenitum non teneri.

16 Undecimo, ꝑ vita militia ideo datur secundogenito, quia excluditur à successione patris, vt pluries diximus, & per Ifern. in d. Const. Comitibus, sed in feudo refutato filius non dicitur habere feudum, vt hæres patris cum habeat ex refutatione facta in vita titulo accedente, iuxta not. per Ifern. in cap. 1. §. & si libellus, col. 2. de alien. feud. patern. Fritia d. auth. 3. nu. 17. in fin. fol. 3 19. venit enim ad feudum ex contractu, non ex successione, & habet dominium feudi in vita patris, & Constitutio Comitibus, & Capitulum Alienationis actus non loquuntur de hoc, sed quando habet ex successione, prout communiter intelligitur, & viuens verè nõ 17 habet hæredem, nec successorē, & ꝑ viuentis, non est hæreditas, l. 2. §. 1. de vulgat. & pupill. subst. Fritia in d. auth. 3. num. 24. circa medium fol. 3 2 1.

18 Duodecimo, filijs ꝑ omnibus tam primogenitis, quam secundogenitis, nec re, nec spe infal-

infallibili, ius aliquod formatum, seu aliter
 quæsitum est patre viuante vt in l. fin. C. de
 pact. & ibi Ant. de Alex. Iaf. & Det. qui de-
 fendunt, Bart. in l. Gallus, §. & quid si tantū,
 col. fin. ff. de liber. & posthum. nec spes suc-
 cedendi considerari debet, quam lex dete-
 statur, l. post emancipationem, ff. de libert.
 leg. l. i. §. si impuberi, ff. de collat. honor. l.
 consensu, §. filium, de appell. Roman. conf.
 122. licet contrarium sentiat in simili quæ-
 sitione Gemin. in cap. quamuis, de pact. in 6.
 col. fin. & Io. Andr. in regula sine culpa, de
 regul. iur. in mercurialibus, Bart. in l. i. §. pa-
 ter, ff. de acquir. hæred. super quo distinguit
 Claud. in l. qui Romæ, §. duo fratres col. 3. ff.
 de verb. oblig. & in simili quæstione respon-
 det Det. in l. de quæstione, col. 7. C. de pact.
 latè Tiraquell. de vi huius spei successionis
 in lib. de leg. & nup. gloss. 2. num. 36. & per
 hoc faciunt ea, quæ in simili quæstione di-
 stinguendo dixit Astenf. in pen. col. sui tract.
 de stat. exclud. fœmin. & de legitimatione in
 præiudicium filiorum, vel agnatorum in d. l.
 Gallus, §. & quid si tantum, & per Felyn. in
 cap. quæ in Ecclesiarum, & in præiudicium
 substituti consuluunt Soccin. conf. 120. lib. 3.
 Minad. in d. Const. in aliquibus, in 1. notab.
 num. 61. & seq. fol. 64. & seq. & si ius aliquod
 in vita patris secundogenitis non est quæsi-
 tum per refutationem eorum spes fuit re-
 soluta vitam militiam habere non debent à
 primogenitis.

- 19 Decimotertio, in † vita patris nulla actio,
 neque ius competit secundogenitis, nec pri-
 mogenito est quæsitum, quod sit efficax ad
 agendum. & in iudicium deducendū, vt per
 Loffred. conf. 1. nu. 155. in princ. fol. 13. ma-
 ximè in feudo hæreditario, vt sunt omnia
 ferè feuda in hoc Neapolitano Regno, vt
 diximus; cum possit præmori, & pater pos-
 set vendere feudum, vel delinquere in Do-
 20 minum, & possit priuari feudo; ergo † pa-
 ter refutando facit, quod ei à lege permit-
 titur, vt in cap. 1. de vassall. decrep. stat. vbi
 21 Ifern. & in alijs locis, per iitam † refutatio-
 nem transfert feudum in eius vita, quo casu
 nulla nascitur, nec competit actio secundo-
 genitis, sicut pater venderat feudum extra-
 neo, quod poterat facere cum Regio assen-
 su, vt est notum, & in dies tenentes feuda
 antiqua, vel noua, si habent successores ad
 libitum alienant, quibus volunt.
 22 Decimoquarto, † pater quærit feudum
 sibi, & filijs ordine successiuo seruata sexus,
 & ætatis prærogatiua, & cū onere dotandi
 maritandi fœminas, & minores nō sunt ex-
 clusi, nisi conditionaliter, si non adsit pri-
 mogenitus, sic etiam & fœminæ, si nullus

adsit masculus, cap. 1. §. filius, de succ. feud.
 existente masculo primogenito, jus secun-
 dogeniti, & fœminæ resoluitur, l. necessario,
 §. si pendete, ff. de peric. & comod. rei vend.
 & tanto magis resoluitur, quia non est ius de
 præsentis, & in vita patris nihil debet habe-
 23 re, & † lex permittit refutationē ius, quod
 pater à principio acquisitionis, & inuestitu-
 ræ feudi acquisiuit secundogenitis pro vita
 militia, & fœminis pro paragio, quod erat
 in ventre, & eis non erat nata aliqua actio,
 nec habebant ius aliquod formatum, vt dixi
 fuit resolutum, & extinctum per refutatio-
 nem, & fuit factum abortum; nam abortiua
 est voluntas, quæ non dum venit in lucem,
 demortua est, & absque aliquo iuris effectu:
 sicut partus, qui non est in lucem editus; vt
 in l. quædam cum filius, de hæred. instit. &
 ibi notat Bal. & per Fritiam de subfeud. for-
 mula 1. num. 7. lib. 3. fol. 388.

- 24 Decimoquinto, in † feudis pater stipula-
 tur sibi, & filijs, siue hæredibus suis, & sic pa-
 ter prius sibi, & postea filijs prospexisse vi-
 detur, quia vnā, & eadem res duobus insoli-
 dum acquiri potest, arg. l. Sticchum, §. quæ-
 situm, & l. si vt certo, §. duobus vehiculum,
 ff. commodati, ex quo nullum ius, seu nullā
 actionem filio in vita patris quæsitam fuisse
 ex eo, quod ad diem incertam, scilicet post
 mortē patris stipulatio relata est, quo casu
 25 † ante diei euentum, nec actio, nec obliga-
 tio nascit, cum incertum sit, quando pa-
 ter moriatur, ita videtur tenere gloss. in l. in
 omnibus, ff. de regul. iur. Dyn. in l. si pupillus,
 §. qui sub conditione, ff. de noua. ibiq; Imol.
 in §. penult. Bart. in l. ita stipulatus, in 2. q.
 ff. de verb. oblig. Castrenf. in l. stipulatio ista,
 §. incertam, & in l. quodcumque, §. penult.
 ff. de verb. oblig. & videtur tenere Salic. in
 l. i. C. vt ab hærede, & contra hæredem dum
 26 medio tempore † pater alienat, siue refu-
 tat feudum primogenito, quod facere po-
 test, cum quilibet in re sua sit moderator, &
 arbiter, l. in re mandata, C. mandati, & dum
 27 † vita militia post mortem patris debetur,
 & non in vita, per d. Constit. Comitibus, &
 cap. alienationis actus, & hoc est clarum,
 etiam quia quādo quis stipulatur post mor-
 tem suam hæredi suo, concurret tempus, &
 diuersitas personarum, licet non possint ex
 28 † appositione diei impediri natiuitas obli-
 gationis, tamen ex diuersitate personarum
 impeditur; vt dixit Claud. Seytell. in d. l. ita
 stipulatus, col. fin. ff. de verb. oblig. proinde
 saltem ratione personæ filij, qui non pote-
 rat habere actionem ad vitam militiam pa-
 tre viuente cum medio tempore, & in patris
 vita feudum fuerat distractum primogenito

per contractum refutationis ad vitam militiam, primogenitus ipse secundogenito actione carenti non tenetur, & ipse pro ea agere non potest, cum ei deficiat actio, & sine actione nemo experitur, l. si pupilli, ff. videamus, ff. negot. gest. l. quoties, ff. ite si temporali, ff. de admin. tutor. cum alijs per me dicitur in meo conf. 109. num. 59. & ad iudicium admitti non debet, Mathesil. singul. 7. vbi add. & Iudex carentem actione ex officio expellere debet, iuxta tex. in l. 2. ff. de dot. priuil. & ex alijs in conf. meo 108. nu. 18

30 Pro sine secundogenitis aliter afferuntur rationes, ut vita militia de feudo refutato eis per primogenitum debeatur.

31 Prima sine ratio est anima legis, cum ratio Constitutionis Comitibus, & Cap. Alienationis actus dantium vitam militiam secundogenitis est, quia excluduntur a feudo, eorumque portio per primogenitum, si per refutationem, & quomodocumque priuantur debita portio vite militia eis debetur, quia ratio legis comprehendit omnes casus, in quibus militat eadem ratio, sicut genus quamlibet speciem. Bal. in l. de quibus, ff. de legib. col. 6. Castrenf. conf. 337. & est illa, quæ ampliat, & restringit dictum, l. cum pater, ff. de leg. 2. dixi in consilio

32 meo 92. nu. 37. & quando una sine ratio potest in statuto assignari, scilicet quia excluditur; tunc habetur pro expressa glos. notabilis in l. quamuis, C. de fideic. notat Bal. in l. fin. C. de liber. & posthum. & in l. nominatim, per

33 illum tex. ff. de liber. & posthum. sine ratio assignatur, quia excluditur, ei datur vita militia; sed si ratio ista fuisset expressa in Constitutione, nonne fieret extensio etiam ad refutationem; & sic ad casum vbi est eadem ratio, glos. in clem. 1. vers. eligatur, de elect. Bal. in auth. quas actiones, C. de sacros. Eccl. cum alijs allegatis per Natt. in tract. cap. quamuis statutum excludit feminas, q. 3. nu. 64. & 65. in tract. de statuto, & tunc non dicitur fieri extensio de casu ad casum, sed

34 quando sine in pluribus casibus est eadem ratio, tunc una, & eadem ratio, in una decidit omnes similes casus, ita Bal. in l. de quibus, ff. de legib. post Petr. & Cyn. in l. iura non in singulis, ff. eodem, non per extensionem, sed sicut genus comprehendit speciem, sic generalis diuersas species causarum emergentium determinat, & comprehendit; & Cyn. post Petr. in l. quod vero contra, ff. de legib. dicit, quod vbi est eadem ratio numero, non dicitur fieri extensio, sed virtute, l. & statuti directè determinatur, licet deficient verba, facit l. de pupillo, ff. si quis ff. de oper. nou. nunc. cum alijs alleg. per Natt. vbi sup. n. 66

Secunda, per rationem statuti, quæ est vnica, est decisus iste casus; nam aut statutum non cogitauit, aut solum in casu successionis tantum deberi. Primo casu, si eadem ratio, quæ est vnica, hæc decidit casum habemus intentum, & omnino fiet extensio, sed virtute statuti directè terminatur; vt diximus, aut sine statuentes, statutum condendo non cogitarunt, & relinquerunt dispositioni iuris communis, vt in l. commodissime ff. de liber. & posthum. l. si extraneus, ff. de cond. ob. caus. l. si cum dotem, vbi latè DD. ff. solut. matrim. Alberic. lib. 1. statut. q. 9. num. 25. fol. 3. aut cogitarunt, & solum prouiderunt in casu successionis, & alios casus relinquerunt indecisos in dispositione iuris

35 communis, cum de iure communi in sine feudis, in quibus primogenitus succedit, vt in feudo dignitatum tenetur ad alimenta secundogenitis, prout latè Canonistæ, & Abb. in d. cap. licet, de vot. num. 10. ergo debent habere alimenta secundum qualitatem personæ, prout glos. Fern. & alij latè declarant in d. Const. Comitibus, & sic vita militia, quæ in substantia est in vicem alimentorum, & loco ipsorum, & superius pluries dictum est.

37 Tertio, si sine non dari vitam militiam secundogenitis esset expressum in statuto non valeret, quia priuaret filium legitimum, & alimentis, sed statutum non potest tollere, sed diminuere legitimam, & regulariter semper quod statutum filium, vel filiam excludit à successione, non tamen excludit ab alimentis, Albert. Brun. in tract. statut. exist. mascul. art. 1. nu. 5. & 12. in fin. sine & negare alimenta, vel vitam militiam est contra legem diuinam, & ius naturale æquitatem, & nutritium peccati, vt ibi per eum. Ratio est, quia ius alimentorum est quid separatum à successione, & sunt de sine iure nature, quæ tolli non possunt, l. naturalia, instit. de iur. natur. Alber. Brun. vbi supra, Natt. art. 2. q. 2. num. 43. 44. & seq. & ideo dicit Bal. in l. cunctos populos, C. de summa Trinit. & fide cathol. & in tract. statut. in vers. succedere, num. 1. dubitans, si statutum quod primogenitus succedat; concludit, quod valet, dummodo alijs exclusis post eum natis habeant alimenta, sequitur Mart. Laudens. in tract. de primog. vers. quæro an valeat consuetudo, idem est de mente Ant. de Rosell. in arbor. Albert. Brun. in tract. statut. exclud. femina. art. 1. nu. 13. & 14.

40 Quarto, is, sine qui vocatur ad aliquod modum, siue emolumentum sub conditione, vel sub modo: ante omnia debet parere conditioni, vel adimplere modum, l. 3. ff. de statu liber. l. Mæuius, & l. quæ situm, ff. de condit.

condit. & demonstr. cum simil. vel per eum non stare, quominus adimpleat, d. l. 3. §. nō solum, & l. h̄reditas, eod. tit. & l. qui filium, ff. de manumiss. testam. cum similib. & iste

41 † primogenitus habendo feudum, videtur quasi contrahere cum fratribus secundogenitis pro vita militia, & cum sorore pro paragio, & se obligare fratribus pro vita militia debita per dictā Constitutionem Comitibus, & cap. alienationis actus, & sorori pro paragio, iuxta Const. In aliquibus, & dicit Minad. in d. Const. In aliquibus, notab. 7. num. 15 fol. 144. quod est rationabile, nam

42 eo ipso, q̄ alicui conceditur aliquod † ius, seu priuilegium, vt est ista primogenitura, & illi iuri est annexum aliquod onus, si acceptat aliquod ius sibi competens, obligatur ad onus annexum; casus est in l. si duo, ff. de acquir. h̄red. §. sed & hi, instit. de h̄red. & qualit. different. vbi postquam primus abstinuit, alter se immiscuit se, tenetur ad onera non solum portionis suæ, sed totius h̄reditatis, & sic pariter etiam si abstinetur, & per hæc verba iuris, aut rationē, qui enim scit, aut scire potuit illo abstinere se oneribus forē implicitum, ea conditione adire videtur, & per illum text. not. Bald. quod

43 † quando aliquis facit aliquem actum, videtur se astringere legi loquēti de illo actu, & dicit glos. quod ista est probatio, quæ nō recipit probari in contrariū, vt per Minad. in cons. 1. num. 32. & seq. idem est dicendum in casu nostro, si primogenito est concessum

44 † ius, & priuilegium habendi feudum eo ipso, quod acceptat, obligatur oneri soluendi vitam militiam, quæ est onus tunc nūc feudum, vt d. cap. alienationis actus, prout in indiuiduo in vita militia Minad. d. nu. 32. vsque ad 35. fol. 263. & seq. & obligatur etiā sorori, & ad eundem in totum h̄reditatem, videtur quasi contrahere cum sorore, & fratre, & se illis obligare secundum formam dictarum Constitutionum, & de sorore, idē Minad. in 7. not. num. 15. fol. 144.

45 Quinto, pater † non potest facere quin filius primogenitus non succedat in feudo nisi exh̄redando, & priuando primogenitura, prout concludit Ioan. Lecier. de primogen. q. 3. lib. 2. Felyn. in cap. prudentiam de offic. ordin. col. 2. in fine, & aliter pater in testamento disponere nō potest, per l. nemo, ff. de leg. 1. sic non potest priuare secundogenitum vita, & militia, nisi per exh̄redationē, vt ex prædictis, si causam exh̄redationis non habet, non potest facere aliquid, cuius prætextu per legē, vel per contractum inducatur priuatio, secundum Bal. in l. hac edictali, C. de secund. nupt. in l. ea

lege, vers. tertio quæro, C. de condit. ob caus. & in l. 1. vlt. quæst. C. qui admitti, & Bart. in l. peto, §. fratre, ff. de leg. 2. & in l. codicillis, §. matre, per illum tex. ff. eod. tit. de legat. 2. ergo non potest per indirectum, & sic per refutationem priuare secundogenitū vita, & militia, quæ omni iurē maximē cum pro alimentis debetur.

46 Sexto, Afflict. † in Const. Regni In aliquibus, nu. 25. dicit, quod femina non est simpliciter à successione exclusa, sed conditionaliter si dotetur; item & suspensa à successione, vt latē Minad. cons. 1. num. 28. & 29. & Const. In aliquibus, est facta in fauorem primogeniti, quæ dicitur, dummodo debeat maritare, & dotare de paragio. Idem & præfertur secundogenitis, dummodo eis alimenta, siue vitam militiam præstare debeat, & sic conditionaliter, & sub modo, & præceptiue si vult præferri debet maritare sororem, & si vult excludere secundogenitos, debet eis vitam militiam præstare, Afflict. in d. Const. In aliquibus, nu. 27. ergo semper, quod vult vt prerogatiua primogenituræ, quæ conditionaliter dat priuilegium habendi feudum, debet implere condiciones, quæ debentur

47 propter priuilegium, maximē quia † pater quæsiuit feudum sibi, & filio primogenito cum onere dotandi sorores de paragio, & dandi vitam militiam secundogenitis, & hoc est onus feudi, vt diximus, quod erat velatum, incipit esse apertum, vt dicit Fritia in alio proposito in differ. 26. feudi h̄reditarij, & ex pacto, & prouidentia fol. 455. nu. 2. & hoc onus inest feudo in eius acquisitione, cōstitutione, & erectione ex pacto, & tenore inuestituræ; ergo omni tēpore, quod primogenitus vult exercere ius primogenituræ excludēdo eum (cum hoc à principio sit conuentum, & non debet de eius natura per pactum) tenetur ad onus appositum, & in eo inest, siue habeat per contractum, siue per successionem.

Septimo, illi, qui dicunt Const. Comitibus, debere intelligi quando per successionem, & non per contractum; quæ est ratio,

48 quod † tertius possessor ad quem peruenit feudum per contractum ex titulo oneroso, tenetur ad vitam militiam secundogenitis, seu vt melius dicam, feudum remanet obligatum, & quod transeat in tertium possessorem, per cap. alienationis actus, non potest respondere aliud, nisi quod sit onus feudi, & ad quemcunq; vadit feudum, vel ex successione, vel ex contractu, semper feudum est obligatum pro vita, & militia secundogeniti; ergo semper, quod feudum transit in aliquem, transit cum onere soluendi vitam militiam,

militiam, quia feudum est affectum onere, siue per successionem, vel per contractum, & quæ est ratio diuersitatis, quod si feudum peruenit in tertium, & extraneum per contractum, & si venit ad primogenitum fratrem per refutationem, quod secundogenitus non habeat vitam militiam, cum magis, magisque tenetur primogenitus fratribus secundogenitis, quam tertius, & extraneus; ergo cum sit maior ratio, debet intelligi Constitutio ista sic generaliter occasione patris quando dicitur: vt intelligatur in omni contractu modo, & tempore, siue per successionem, prout communiter, siue per refutationem, vel quemlibet alium contractum.

49 Octauo, quando Pater quærit feudum sibi, & filiis hæredibus, qui omnes vocantur ordine successiuo gradus, & ætatis prerogatiua seruata, & hoc ex tenore inuestituræ, item quærit pro se, & primogenito, & hoc cum onere dotandi sorores de paragio, & soluendi vitam militiam, quod onus, vltra quod sit onus feudatarij per legem inuestituræ est onus intrinsecum feudi, & rei sicut debetur paragium; ex omnibus bonis videtur dicendum, quod fœminis pro paragio,

50 secundogenito pro vita militia quodam ius, seu actio nascitur etiam ab initio tempore acquisitionis, & etiam dum feudum penes patrem, ista actio est in ventre, & dormit, in vita patris, dum feudum est penes ipsum, nec ius aliquod est quæsitum in re, quod sit efficax, & quod in iudicium possit deduci, sicut dicitur de primogenito, Loffr. conf. 1. num. 157. fol. 13. licet secundogenitus videtur quasi creditor cum conditione de vita militia, & creditor sub conditione, verè creditor est; vt per DD. in l. 1. si certum petatur, & ista vita militia est sub conditione debita; tamen per refutationem actio, seu ius, quod erat in potentia, in ventre, & dormiebat, nec erat nata, nec erat debita: tunc incipit deberi nascitur, & expurgitur, & quasi excitat à sôno, vt dicitur in questione de Lazaro resuscitato, & tunc incipit deberi, & eius exercitium permitti, quamuis à principio fuit nata; sicut in simili dicit rex. singul. in l. non putauit, ff. de bonor. possess. femel natam competere, ff. de bonor.

51 possess. cõtra tabul. Pater filius secundogenitus creditor est feudi, & feudatarij pro vita militia cum sit onus intrinsecum feudi, & feudatarij, vt in d. cap. alienationis actus, sub conditione moriente patre, qui per refutationem in primogenitum facit, vt iura conditionalia secundogeniti, quæ erant in ventre, & dormiebant, nec erat nata, & in lucem prodita, nec erat efficax, eueniente condi-

tionem per refutationem exercentur contra primogenitum, & in quem transiit feudum cum onere intrinsecum affectum, & submissum à principio istius oneris.

52 Nono, Pater filij in feudo patris habent ius, & potentiam succedendi licet non habeant actum, & effectum, sicut dicitur de filia, Minad. in repet. d. Const. In aliquibus, in 2. not. nu. 27. fol. 72. ergo sola potentia, & ius consideratur, & non effectus successionis; faciunt omnia dicta per Minad. vbi supra à nu. 24. cum pluribus sequitur fol. 71. & sequitur. sufficit enim, quod in potentia naturali habeant, quia naturaliter possunt, licet ratio, de bono damnat. & de filia in simili statuitur, ipsam excludi per masculos, tamen habet ius succedendi in potentia, licet non in actu; tenet, & declarat Socin. in cons. 1. 50. col. 1. 3. vers. postremo hæc partem lib. 1. quem allegat Minad. vbi supra num. 47. iste secundogenitus habet ius succedendi suspensum, donec superest primogenitus, vt in filia quando superest masculus, dixit Afflic. in cap. 1. de grad. success. num. 5. Minad. num. 48. fol. 76. vbi supra, & quod filia habeat ius succedendi in potentia, licet non in actu, Minad. in d. nu. 47. & in multis casibus sola potentia, & habitus absque effectu, vel actu in iure habet effectum denominandi, & operandi in exemplis per Minad. num. 48. 49. 50. & sequitur. fol. 76.

53 & istud ius succedendi est in pendenti, donec habeat vitam, & militiam, sicut ius sui-tatis filia est in pendenti, donec à masculo dotentur, vt per Minad. vbi supra num. 60. fol. 78. istud ius sic consideratum in sola potentia licet sit suspensum in suspensio, & in pendenti, si pater refutat feudum filio primogenito, transfert cum isto onere feudum, & ius, quod habebat secundogenitus in potentia, in pendenti, & in suspensio. quod erat ante velatum, nunc incipit esse apertum, & deberi, & actio, quæ erat in ventre dormiebat, & non erat efficax ad agendum, & non poterat in iudicium deduci, (quamuis erat nata in potentia) expurgitur, & actio sic

54 nata contra primogenitum per istam refutationem, per quam traditur feudum obligatum secundogenito pro vita militia prius in potentia, nunc in actu, quod feudum semper habuit onus à natiuitate secundogeniti, & onus intrinsecum, Minad. conf. 1. nu. 28. & 29. & ad quemcunque vadit, transit cum onere suo sicut leprosum, quod onus est impositum in erectione, concessione, & formatione feudi, & inuestituræ, quæ secundum leges Regni iudicari, & interpretari debent, & ipsi secundogenito pro vita militia, & fœmina pro paragio agere possunt per prædicta

dicta iura, & authoritates.

Decimo, Constitutio Comitibus loquitur
 35 per verbū necessitatis, dum dicit ⁊ ex debito teneatur, & postea militiam debitam, quæ verba important necessitatem omni tempore, per tex. in l. prætor in princ. ff. de edendo, l. i. §. i. ff. quod quisque iuris, l. debitor, ff. de verb. signific. Bart. in l. creditor, C. de pignor. Io. Thom. de Marin. de gener. feud. nu. 39. fol. 8. & ergo siue primogenitus succedat in feudo, siue habeat per refutationem, quia militia est debita secundogenito, semper habere debet.

36 Undecimo, quando ⁊ lex aliquid specificè non prouidet, tunc idem iudicandum est de refutatione, sicut de successione, argumentum eorum, quæ dicit Ifern. in cap. i. §. & si libellum, de alien. feud. patern. Io. Vinc. de Anna in cap. i. de vassall. decrep. ætat. num. 179. sed in materia refutationis non reperitur aliquid in specie ordinatum sicut in successione, sequitur, quod eadem ratione,

37 vt idem ius statui debet; cum ⁊ lex feudalis æquitatem respiciat, Io. Vinc. de Anna ibidem num. 176. nam idem potest refutare feudum ex pacto, & prouidentia, sicut feudum hæreditarium, idem in nouo, sicut in paterno, & antiquo, sic vitam, & militiam, quæ debetur per successionem, debetur etiam per refutationem, cum aliquid non sit in specie prouisum, ex passiuâ extensione ab æquitate, & cõgrua ratione regulare debet; vtrum-

38 que calum comprehendit, quia ⁊ ratio generalis ampliat dictum per extensionem passiuam, Io. Vincent. de Anna in d. cap. i. de vassall. decrep. ætat. num. 103. sed ista ratio generalis ampliat dictum, & extendit non solum ad successionem, sed etiam ad refutationem, Constitutio ista cum sit eadem ratio, & non diuersa, nec in contrarium est in specie statutum tantum refutationis etiam comprehendit, & sic primogenitus ad vitam militiam, de feudo refutato tenetur secundogenito.

39 Duodecimo, de ⁊ toto ad totum, & de toto ad partem, argumentum valet. l. quæ de toto, ff. de rei vendic. cum simil. sed pater non potest donare vni filio feudum, quod omnibus contingit, quando Longobardorum Iure viuunt, vel alteri, si de iure Francorum sit sine assensu, Io. Vinc. de Anna in cap. i. de vassall. decrep. ætat. num. 184. sed si in feudo refutato, vita militia non deberetur, esset in potestate patris dare partem feudi primogenito; præsuppositâ tamen opinione, quod vita militia sit pars feudi, vel secundum aliam opinionem esset in potestate patris fraudare secundogenitos vita militia, & dare pri-

mogenito feudum liberum absque onere intrinseco ipsius feudi, & primogeniti, vt prædiximus, & sic non potest.

60 Decimotercio, ⁊ secundogenitus est verè, & propriè Dominus pro portione, vel vita militia sua feudi, vt refert, & ex alijs firmat Apostill. ad consuet. Neapol. fol. 218. lit. G. ergo refutando pater non videtur, quod possit in præiudicium vitæ militiæ secundo-

61 genitis; item ⁊ vita militia in substantia potius alimentis in effectu, quam legitimæ comparatur, & alimentatio filiorum sicut debet fieri à patre ipso viuente, vt in l. i. §. hinc descendit, ff. de iustit. & iure, ita etiam-

62 post mortem patris alimentatio debet procedere de bonis patris, §. i. & §. prohibemus, in auth. de trient. & semiss. & ideo cum debeatur alimenta iure naturæ, sequitur ⁊ tolli non possunt; maximè quod ex principio acquisitionis feudi per patrem fuerunt quæ sita secundogenitis alimenta, siue vita militia, & cum iure naturæ debeantur naturalia sunt immutabilia, l. 3. ff. de testam. tut.

63 Decimoquarto, iura ⁊ naturalia sunt fortiora accidentalium, d. l. 3. ff. de testam. tut. cum simil. cum ergo ius filiorum ætate minorum in consequendis alimentis, siue vitæ militiam, quæ idem sit naturale, & ius primogeniti ad exclusionem omnimodâ aliorum sit accidentale, prout ex statuto, vel particulari contractu refutationis introducit, ergo fortius erit ius filij secundogeniti, qui agit de damno vitando, primogenitus autem de lucro captando: & ita etiam fauorabilior erit secundogenitus ætate minor

64 quam primogenitus, & quod ⁊ vita militia à secundogenito per refutationem tolli non debet; adduco sententiam Imperatoris in auth. de trient. & semiss. in princ. vbi dicit Imperator (quod frequenter miratus est, quomodo beneuolis, & legitimis filijs pro quibus gratias Deo parentes agunt: & quibus, quod relinquuntur, iam erat debitum: solum quarta pars, seu triens deberetur; vnde contigebat sæpè filios, qui patre viuente, erant idonei, & opulenti; mortuo patre, remanere pauperes, cū necessario dicta quarta deberent esse contenti.) & ideo ⁊ tales

65 leges veteres statuentes quartam partem tantum pro legitima crudeles appellat Imperator, vt in tit. de trient. & semiss. §. prohibemus, & §. hæc nos, ex quo Imperator auxit legitimam filijs, vt eorum numerum, vt in eadem auth., & in auth. nouissima, C. de

66 inoffic. testam. ex quibus ⁊ refutatio ipsa si vitam militiam secundogenitis auferret crudelis, & inhumana, multo fortius esset, & de ea nullam rationem haberi; vt in simili

simili dicit Soccin. consil. 155. & ex alijs firmat Io. Lecirier. de primogen. lib. 2. cap. 16. à nu. 4. vsque in finem, de legitima, quæ pro alimentis debetur, tolli non potest, maxime cum fauorabilior sit vita militia quam legitima, de Franch. decis. 20 nu. 9 ex alijs.

67 Decimoquinto, & Ultimo, † si filius primogenitus per refutationem patris haberet feudum, & nõ teneretur ad vitam militiam secundogenitis fratribus esset in electione patris, filios etiam alimentis priuare, quod valde iniquum esset; nam filius minor priuaretur vita, idest alimentis, & onus directus feudi non haberet seruitium militare, ad quod secundogenitus tenetur pro vita militia expensas equos, & arma, quæ primogenitus pro feudo fratri minori præstare tenetur, vt dicit gl'of. in d. Const. Comitibus, quæ sequitur Assl. in decis. 138. & decis. 252.

68 insuper actus † refutationis, qui fit per patrem filio, siue per agnatum, alteri agnato proximo successuro est ad instar vltimæ voluntatis, cum sit quædam præuentio, & retinet omnes qualitates vltimæ voluntatis; quia soluitur releuium, vita militia, & paragium sororum, licet sunt inter viuos, vt late per Io. Vinc. de Anna in allegat. 23. qui dicit sic fuisse decisum contra ipsam patrocinantem in causa Magnifici Fabij de Gesualdo, & idem dicit in repet. cap. 1. de vassall. de crep. xtat. nu. 224. & seq. refert Io. Hieron. de Mauro addens in alleg. 35. Marcelli sui patris num. 10. & 11.

His rationibus hinc inde adductis, quia
69 in † refutationibus semper adest aliqua suspitio fraudis, vt per Itern. in cap. 1. §. led & res, per quos fiat inuestit. vbi communiter omnes ex tex. in l. omnes, ff. quæ in fraud. cred. & hic est clara pro priuado, fraudando secundogenitos de alimentis, quorum causa est fauorabilis, & sunt de iure naturæ, & naturalia sunt immutabilia, partes minorum sunt magis amplectendæ, & fauendæ rationibus, & causis iam dictis, & nõ obstantibus superius pro primogenito adductis, quæ & si videantur aliquid astringere, re vera non obstant, & proinde per † Sacrum Consilium fuit decisum de feudo refutato vitam militiam fratribus alijs deberi, penès de Capua Actuarium Sacri Consilij, de qua decisione testatur Io. Vinc. de Anna in d. alleg. 23. & in repet. d. cap. 1. de vassall. de crep. xtat. num. 224. Molse. in comment. ad consuet. Neap. tit. de renunc. q. 1. nu. 7. dicit deberi post mortem patris, & pro secundogenitis de feudo refutato decisum in causa Mag. Fabij Gesualdi in prima, & secunda instantia, & sic bis decisum, quia refutatio

dicitur quædam præmatura successio, & habetur ac si esset mortuus pater, vel alius refutans, & retinet omnes qualitates vltimæ voluntatis, vltra superius dicta tenet ex alijs Fritia de feud. lib. 2. ad Const. Diuz memoriz limit. 17. fol. mihi 159. nu. 45. Reg. de Ponte cons. 12. num. 4. ex Bald. in cons. 30. lib. 2. & in prælud. feud. lect. 2. num. 55. Mastrill. in decis. 1. num. 10. per binas sententias ita iudicatum firmat Milanens. decis. 8. num. 286. lib. 1. ex alijs Io. Bapt. Thor. in comp. decis. vers. vita, & militia fol. 578. colum. 2. in princ.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio L X I X.

T H E M A.

Vita militia de feudo donato non debetur.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**euda omnia antiquitus de iure communi feudorum erat diuidua, & omnes fratres equaliter succedebant.
- 2 Feuda de Iure Regni omnia sunt indiuidua, & in eis primogenitus tantum succedit.
- 3 Feuda non venire ad primogenitos ordine testatoris, sed vigore Iurium Regni.
- 4 Feuda esse indiuidua, & venire ad primogenito de Iure Regni, confirmatum est per Ius Sicularum.
- 5 Filijs secundogenitis loco eorum portione feudi eis tangenti datur vita militia.
- 6 Alimenta, siue vita militia datur fratribus minoribus iuxta qualitatem fructus feudi, & numerum filiorum sicut legitimam.
- 7 Feudo quoties quis priuatur, ex eius fructibus habere debet alimenta, quæ sunt vita militia.
- 8 Primogenitus tenetur ad vitam militiam fratribus minoribus quædo habet feudum iure successione, non quando per donationem, & per contractum.
- 9 Clausula ex nunc pro tunc, constituti, & prætorij faciunt à principio contractum perfectum, & dominium translatum in donatarium, decisum.
- 10 Successor non dicitur aliquid acquirere, quando nihil adest in hereditate, & sic granari non debet.

- 11 Feudo donato causa mortis vita militia, nec releuium debetur.
- 12 Feudo habito per contractum, cessat solutio releuij, & vitam militiam.
- 13 Feudum si vendatur emptor ad vitam militiam, nec ad releuium tenetur.

Regulariter & antiquitus omnia feuda erant diuidua, & in eis succedebant omnes filij, siue fratres æqualiter, de Iure cõmuni feudorum, per tex. in cap. 1. §. omnes filij, si de feud. fuer. controuers. inter Dom. & agnat. & in cap. 1. §. 1. vers. sed cum hoc iure, de his, qui feud. dar. poss. successit postea & ius Constitutionum Regni, quod fecit omnia feuda indiuidua, & quod minui, & dismembrari non possint; vt in Const. Constitutionem diuæ memoriæ, de reuoc. feud. in Const. Vt de successionibus, de successione nobiliũ in feudis, in Const. In aliquibus, de fil. Comit. quæ disposuerunt, vt in feudis succedant primogeniti tantum, & non alij, quod in dictis locis omnes Scribentes firmant, & ita de consuetudine esse, dicit D. de Franch. decis. 4. nu. 13. Reg. de Ponte conf. 3. nu. 47. Conf. Georg. in repet. cap. 4. vers. qui autem tenet, & num. 9. per Sacrum Consiliũ decisum fuisse firmat, & idem per Collaterale Consiliũ dicit Reg. Constant. in l. 1. C. de Consul. lib. 12. per dicta iura, & fuit ampliatum etiam in linea collateralæ per cap. considerates, ibi (primogenituræ sexus prærogatiua seruata) ibique Neapodan. num. 7. dicit: & feuda non venire ad primogenitos ordine testatoris, sed vigore præsentis cap. considerantes, vbi Niger nu. 30. ex alijs firmat, & Conf. Georg. alleg. 21. nu. 9. allegando dictam Const. Diuæ memoriæ, dicit, quod ius Regni induxit indiuiduitatem feudorum, & pariter prætulit primogenitos per d. cap. & ex alijs ibidem per eum, quod cap. debet seruari pro lege, vt in specie ad illius intellectũ dixit Itern. in d. Const. Vt de successionibus, penult. col. vers. simile quærunť fiscales fol. 288. quod ius fuit exinde confirmatum per & ius Sicularum tam ex testamento, vt in cap. volentes, ibi (feudo ipso integro, & que indiuiduo perdurante) in tit. de alien. feud. quam etiam ab intestato, in quo successit ius Francorum tam in feudis nouis, quam in antiquis ratione prerogatiuæ sexus, & primogenituræ, vt in cap. si aliquem, & in cap. constitutionem, de success. feud. verum, quia satis iniquũ fuerat, si fratres nati minores sine eorum culpa priuarentur ex dispositione legis legitima portione feudi cuiuslibet eorum competentem, ex

dispositione iuris cõmunis feudorum propterea & loco portionis feudi, à qua filius secundogenitus excluditur per primogenitum succedentem in toto feudo indiuiduo, introducta fuit hæc vita militia, per text. in d. Const. Comitibus, per quam filius primogenitus tenetur fratri suo ratione exclusionis portionis feudi, ei alimenta præstare de fructibus feudi; & iuxta qualitatem feudi, & numerum liberorum, secundum computationem, quæ fit de legitima portione filiorum succedentium parentibus ab intestato in bonis allodialibus, iuxta dispositionem Auth. nouissima, C. de testam. vt si sint quatuor fratres, aut pauciores, quilibet frater habebit tertiam, tertiam portionem sibi contingentem pro legitima, si sunt ultra quatuor, legitima erit medietas, & si etiam vita militia erit medietas medietatis; ita declarat Afflict. in d. Const. Comitibus, col. 1. in 2. quæst. Petr. de Gregor. in d. tract. de vita militia, q. 7. num. 4. & hanc rationem exclusionis secundogeniti à feudo assignat Itern. in d. Const. Comitibus, in 1. lectur. in princ. col. 1. & alia ratio assignari potest, & quia quotiescumque quis priuatur feudo ex dispositione legis sine eius culpa, etiã ex ipso feudo deduci potest tanta quantitas fructuũ, seu reddituum, quæ sibi sufficiant ad alimenta, dicit Petr. de Gregor. in d. tract. de alim. q. 1. nu. 15. ponens exempla in tuto, & alijs, vt ibi per eum loquendo in casu nostro, si per donationem factam à patre filio primogenito, vel alio cum Regio Assensu referuato usufructu donanti eius vita durante, quia alij filij priuatur successione feudi, debent habere vitam militiam; sed & in contrarium adducitur hoc esse verum, quando filius primogenitus haberet feudum ex successione, quod non est in feudo donato ei ex contractu donationis peruento, & ipse habet feudũ in vita, licet alius tenuerit usufructum: non videtur tradere, per l. quisquis, C. de donat. quæ habet locum in feudis, nẽ dum in allodijs; ex notatis per Itern. in cap. 1. qui success. ten. il secondo, & dicit Fritia in casu talis donationis releuium non deberi, subdens, quod contractus est perfectus in vita donantis, licet delata sit executio post mortem, per l. & si cum moriar, de condit. indeb. Alex. conf. 80. lib. 2. Det. conf. 247. & in l. contractus, de regul. iur. Ripa. lib. 2. respons. cap. vlt. plenẽ Tiraquell. in suo tract. de constit. & hoc procedit nẽ dum si sit facta retentio usufructus, verum etiã si in vita donans, sibi retinuit usufructum, & dominium; nam cum ipse donas, de iure esse Dominus, & alius occupet feudum ex contra-

contractu, non habeat locum Constitutio, quæ loquitur in eo, qui succedit morienti, vt in bonis illius tunc ouæstis capit feudi dominium, vt ex tunc, quando donatio facta fuit, non vt ex nunc, quando defunctus interijt, cum eo moriente ius suum finitur, per l. vxor patruī, C. de leg. maximè stantibus clausulis ex ¶ nunc, prout ex tunc, constituti, & præcarij, quarum clausularum virtus facit actum ab initio perfectum, Ifern. in cap. sâcimus, vt nemo miles, col. fia. vers. & hoc quando vbi ergo lex, quo temp. mil. & dixi in meo conf. 70. num. 18. ex quibus à die contractus censetur translatum dominium in donatarium, per tex. in l. quod meo, in princ. ff. de acquir. possess. l. quædam, ff. de reuendic. Guid. Pap. in decif. 268. & proindubitabili per vtrumque Collaterale, & Sanctæ Claræ, siue Capuanæ Consilium fuit habitum, & decisum, vt ex pluribus firmat Præf. de Franch. in decif. 213. num. 1. & plur. seqq. & donatio à die contractus effectum habuit, & ex tunc in donatarium translata, & ius donantis extinctum ex prædictis, & per d. l. vxor patruī, ¶ non dicitur successor aliquid acquirere, cum nihil in hæreditate reperijt, & ex ea nihil recipit, in aliquo grauari non debet, & ex quo per mortem, in aliquo non honoratur, & non percipit emolumentum; honestum est illum aliquod onus non habere per regulam iuris à contrario sensu, vt per Fritiam in d. author. 3. num. 17. ex alijs, & decisionibus firmat, de feudo donato releuium non deberi, immo

11 & fortius in feudo donato ¶ ex causa mortis, quæ vltimæ voluntati æquiparatur. l. illud generaliter, de donat. caus. mort. & videtur successorem habere ex vltima voluntate, minimè etiam debet releuium solui, ex quo ius habendi feudum post mortem radicatur ex contractu, licet post mortem donatarius habiturus sit, feudum donante inuito, & pœnitere poterat, & non ex successione defuncti, qui tempore suæ mortis definit habere dominium feudi in eius vita donati, & per clausulas prædictas in donatarium translati, & in eo non habet hæredem, neq;

12 successorem, & etiam in hoc casu ¶ cessat consuetudo soluendi releuium, nec inspiciuntur natura contractus, quæ reuocabilis est de donatione causa mortis loquendo, vt in l. 1. C. de donat. caus. mort. sic ex prædictis cessare Const. Comitibus dandi vitam militiam secundogenitis per donatarium feudi, dum habuit per contractum, & non per vltimam voluntatem, nec vti successor, vt latius per Fritiam in d. author. 3. num. 18. & seq. fol. 319. in vlt. impress. dicens, vt dixi-

13 mus, ¶ non dicitur successor aliquid acquirere, cū nihil in hæreditate reperiat, nõ dēt in aliquo grauari, ex quo à Dño per mortuū in aliquo nõ honoratur, nõ percipit emolumentum, honestum est ipsum aliquod onus non habere per regulam iuris à contrario sensu per aliam rationem, quia poterat vendere, ¶ & si venderet. emptor ad vitam militiam non teneretur, sic nec donatarius, qui ex contractu habuit, idem autem in suo tractatulo dicit fuisse in facto in Regia Camera Summaria, quando Domina Catherina de de Laratha Comitissa Caferre donauit quodam Castellum Domino Francisco Gambacurtæ, & obtinuit vita militia de feudo donato non solui, nec releuium; vt ex prædictis patet.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LXX.

T H E M A.

De feudo per filium, vel alium successorem post mortem prædecessoris reempto, an debeat vita militia alijs fratribus, vel parte pretij.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** eudum antiquum alienatum cum pacto de retrouendendo, & reemittitur remanet antiquum.
- 2 Feudum nouum si reemittitur, remanet nouum.
- 3 Feudum ex noua causa, & nouo titulo, est nouum feudum.
- 4 Constitutio Comitibus loquitur vitam militiam deberi de feudo perueno ex successione, nõ quando primogenitus reemit de propria pecunia.
- 5 Primogenitus succedit in actione redimendi feudum, si redimit etiam de pecunia hereditaria ad vitam militiam fratribus non tenetur.
- 6 Primogenitus habens feudum ex contractu, & soluit pecuniam, & cū interesse restituere, à quo forte accepit, ad vitam militiam non tenetur.
- 7 Vitam militiam Constitutio Comitibus ideo dat secundogenitis, quia eos excludit à successione feudi.
- 8 Constitutio Comitibus non loquitur de feudo à patre cum pacto de retrouendendo alienato

- alienato, quia tempore mortis non possidebat.
- 9 Primogenitus licet habeat actionem redimendi feudum, redimendo vitam militiam secundogenitis non soluit, decisum.
 - 10 Constitutio Comitibus loquitur quando primogenitus habet feudum ex successione.
 - 11 Actio ad redimendum, iudicatur feudalis quam habens, & exercere poterat ad libitum, feudum habere dici possit.
 - 12 Primogenitus non nisi ut heres, & successor patris, feudum reemere non potest, redimendo ad vitam militiam fratribus tenetur.
 - 13 Defunctus, & haeres pro una persona reputantur.
 - 14 Venditio, & retrovenditio multum inter se differunt.
 - 15 Feudum reemptum non dicitur translatum ad primum venditorem, sed reuersum ad eius propriam naturam antiquam, & non iudicatur ut de nouo questum.
 - 16 Feudi ex pecunia competente defuncto à filio, reempti per filium releuium, & vita militiam soluitur.
 - 17 Patrem non vendentem feudum liberè in hereditate remanere voluisse, & reëpto, ac si nunquã ab hereditate discessisset, & successiue primogenitus habet, & ad vitam militiam tenetur.
 - 18 Primogenitus pecuniam quam soluit pro redimendo feudo paterno, potest repetere à fratribus secundogenitis, & ad vitam militiam tenetur.

IN hoc est distinguendum, si feudum sit antiquum, ex antiqua causa redemptum, aut nouum ex noua causa peruentum. Primo casu, quando ÷ feudum est antiquum, quia fuit alienatio non libera, sed cum pacto de retrovendendo, & tunc si eo durante contingat fieri reemptionem, eo casu feudum remanebit antiquum, prout erat ante, vt latè hoc scribit Fritia lib. 2. de subfeud. author. 5. num. 20. fol. 337. Secundo casu, si ÷ feudum est nouum, vt quando pater liberè cum assensu alienauit feudum absque vlllo pacto de retrovendendo, vel cum pacto de retrovendendo; tunc licet illud reemet, attamen absque dubio in eius persona feudum est nouum, & ita procedunt dicta per Isera. in cap. 1. num. 3. vers. alienauit, de content. inter me, & Dominum, de por. feud. fratr. mei, & in cap. 1. num. 4. quid iuris sit si vassallus, Alex. conf. 23. num. 1. lib. 1. quod consilium fecit Alexand. in causa Ioannellæ Tom-

cellæ Neapolitanæ, Loffred. conf. 52. nu. 2. & 3. quibus in locis concluditur ÷ feudum nouum esse, quia ex noua causa, & nouo titulo habitum, argum. not. per glos. & Bart. in l. si à me, ff. ad l. falcid. Io. Thom. de Marin. de gener. feud. tit. de feud. ex pacto, & prouid. num. 20. vers. quæro vltterius, fol. 71. & quoad ÷ vitam militiam fratri non tenetur, cum Constitutio Comitibus loquatur in feudo remanso ex successione, deberi vitã militiam, & non in eo acquisito per primogenitum de sua propria pecunia, & ex particulari contractu in feudo cum pacto de retrovendendo alienato, & ÷ primogenito reempto quamuis sit antiquum, & ex causa antiqua reemptum primogenitum ad vitam militiam fratribus non teneri ex pluribus.

Primo, quamuis ipse tanquam primogenitus succedat in hoc iure reemendi feudum, & istud ius remansit in hereditate, in quo iure cum sit actio quæ feudalis est, ex Bald. conf. 349. qui litem habebat lib. 2. quem refert, & sequitur Fritia in 18. limita ad Constit. diuz memoriz, & plenè Camer. in cap. Imperialem fol. 15. & 16. ex alijs Vincent. de Franch. decis. 75. num. 3. vbi num. 4. ÷ dicit, quod in actione redimendi feudum primogenitus succedit, & ipse redimit feudum, etiam de pecunia hereditaria, quia pecunia est burgensatica, & non feudalis, & ipse potest pati labi tempus redimendi, vel non redimere, & quamuis redimat ex iure competente de futuro per eum exercendo super feudo, & illud ius est ex contractu, non iure successorio vniuersali, & fortè illud ius esset inutile, nisi adesset pecunia pro reëptione, pecunia igitur facit feudum licet reemptum, & si ex iure defuncti reemit heres, tamen est emptor, & ex suo contractu habet, ac mediante pecunia ad vitam militiam alijs fratribus non tenetur, & quia Constitutio loquitur quando ex successione patris, vt diximus in feudo refutato, & per Ioann. Vinc. de Anna alleg. 23.

Secundo, ÷ Primogenitus habet hoc feudum ex contractu suo particulari cum suo onere soluendi pecuniam, & fortè oporteret habere sub vsuris, & esset inrationabile, ipsum duplici onere grauari ad interesse pretij, quod solueret pro redemptione feudi, & ad vitam, & militiam, contra l. nauis onusta, & ad legem Rhodiam de iactu, ideo ÷ Constitutio Comitibus dat. vitam militiam ipsum grauando, quia excludit secundogenitos, vt per Isera, & DD. in ipsa Constit. & ideo debet dare vitam militiam, quia possidet feudum iure successionis, & feudum venit ad primogenitum sine alio onere, merito

rito Constitutio ipsa de eo loquitur, ergo &c.
 8 Tertio, Constitutio ꝛ Comitibus, de hoc iure redimendi feudum non loquitur, cum tempore mortis feudatarij, seu pater
 9 verè non possidebat feudum, licet ꝛ actionem habebat ad feudum, & eum redimendi, l. qui actionem, l. 3. de regul. iur. Constitutio omisit hunc casum restringi debet; & strictè est intelligenda, vel consulenda regia mandata, ad ea resoluenda, alias primogenitus ad vitam militiam secundogenitis non teneri, ex quibus, & alijs Fritia in suo lib. 2. de subfeu. author. 3. num. 14. disputando articulum, si debet solui releuium de feudo à patre vendito cum pacto de retrouendendo, & à filio reempto; firmat decisum, quod non, quam opinionem ipse sequitur folio 316. & 317. d. num. 14.

Pro secundogenito, q̄ in feudo reempto ei vita militiam debeat superius dictis non obstantibus, sequentes rationes adsunt.

10 Primo, nam licet eorum pater non possedit feudum tempore mortis, & ꝛ Constitutio Comitibus loquitur: quando filius primogenitus succedit in feudo, & dicit Ioan. Vincent. de Anna d. alleg. 23. & ex alijs superius dictis, & quod tempore mortis pater verè non possidebat feudum, nihilominus
 11 habebat ꝛ actionem ad feudum, quo casu cum actio iudicatur feudal's, vt diximus ex de Franch. & alijs in sua decis. 75. & ex sua voluntate dependebat redimere ipsum feudum in eius posse adesse possumus.

12 Secundo, ꝛ primogenitus tale feudum non nisi vt patris hæres, & successor redimere non poterat, & si ita redemit ad vitam militiam fratribus tenetur, quia feudum peruenit ad hæredem ex contractu inito cum defuncto in hæreditate remanso, redijt in primam causam, Det. conf. 78. ex alijs multis expressè firmat, quod filio feudum redimente ex pacto, & tempore iam pendente, perinde est, ac si feudum nunquam recessisset à defuncto, & fingitur semper in hæreditate fuisse, argum l. qui actionem habet, de regul. iur. & hic hæres nihil facit de suo, sed tantum exequitur, quod à prædecessore defuncto recepit, vtraque ꝛ persona defuncti, & hæredis pro vna reputantur, l. fin. C. de impub. non potest ex eodem facto formato cū defuncto diuerso modo iudicari cum defuncto, quam cum hærede, quia ratio diuersitatis non adest, idem ius statui debet.

14 Tertio, ista non est emptio, quia venditor voluntariè non vendit, vel ex sua voluntate distrahit: sed est reemptio naturæ suæ
 14 eis, & significationis hoc exhibet: & ꝛ ven-

ditio à retrouenditione multum differt: illa voluntariè hæc coactè, & est magis quædam restitutio, quam noua emptio, vt ex notatis in l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. vbi Cagnol. fit tantum resolutio iuris ipsius venditoris, qui reuendendo non promittit de nouo emptione, & eo reuendente omnes obligationes per eum contractas extinguuntur, vt not. Bart. in l. in diem, & in l. 3. §. Maxcellus, de in diè adiectione, & habetur plenè in l. ab emptione, de pact. per Bal. nouell. & Tiraq. de vtroque retract. §. 19. glof. 2. num. 4. l. si vnus. §. pactus nè peteret, ff. de pact. num. 4. lex Diui Gulielmi prouidet Domino terram ementi dari subuentionem, de redimente nihil dixit, & ex alijs Fritia de subfeud. d. lib. 2. author. 5. num. 20. fol. 338. &

15 non dicitur ꝛ feudum translata in primū venditorem, siue eius filium primogenitum; sed reuersum, vt dicitur in l. filio quem pater, ff. de liber. & posthum. & ex alijs Tiraq. dicto in loco num. 4. & 5. quia retrouenditio necessaria fuit ad eius propriam naturam, antiquā reueratur, vt in l. si vnus, §. pactus nè peteret, ff. de pact. Bar. in l. decem, per illum tex. ff. de aqua plu. arc. & non iudicatur tanquam de nouo quæsitum, vt latè Det. conf. 88. col. 2. & conf. 238. in 5. dub. num. 4. prope finem, & num. 5. & latissimè Cagnol. in repet. l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit.
 16 num. 125. & in indiuiduo in ꝛ feudo etiam de pecunia primogeniti reempto, tenet Fritia in 3. author. num. 14. ibi (si ex iure competente defuncto feudum recuperet, & tunc annus currit, & releuiū soluet, fol. 316. col. 2. sic debet soluere vitam militiam.

Ex his etiam contraria superius adducta reiecta videntur, & nõ obstant, & sequanter, quod feudum nõ possidebat tempore mortis, quia habebat actionem, quæ remansit in hæreditate, & feudum habere videtur, vt diximus.

Nec obstat, quod ex contractu particulari, nam si ius hoc reemendi remansit in hæreditate, ergo iure successorio reemir, vt similitè supra fundatum est.

Item nec obstat, quod pater poterat vendere feudum liberè, & sic non remanebat ius nullum in hæreditate. Nam ex hoc, quod
 17 ꝛ non vendidit liberè iudicatur, quod pater voluit, vt feudum redimeretur, & sic ex sua secundaria, vel potius primaria intentione fuit, vt istud ius, seu feudum veniat ad primogenitum, ac si nunquam fuisset discessum ab hæreditate, & dominio ipsius, & quod redimatur de bonis in hæreditate remansis, & cum causa est redacta ad non causam, remanet actus sine causa, ac si nunquam fuisset facta.

facta venditio, Itern. in rubr. que sint regal. & sic primogenitū iure successionis recemere, & habere feudum, & tenetur vitam militiam secundogenitis dare propter commodum successionis, & exclusionis secundogeniti cum iuxta dictam Const. Comitibus.

Nec minus obstat, quod pecunia fuit causa retrovenditionis feudi, & quod nisi esset pecunia, non posset fieri retrovenditio, & quod habet ex contractu; nam quamvis ipse primogenitus soluit, tamen potest repetere, ut diximus infra, quando primogenitus ex propria pecunia redemit, an secundogenitus teneatur contribuere ad pretium, & fuisset emptum, & per consequens soluta parte pretij per secundogenitos, ad quod posunt astringi, debet habere vitam militiam, & habebunt successionem, & feudum iudicatur ex prima causa redemptum, & sic antiquum, iure successionis, & non ex contractu, ex quo ad vitam militiam tenetur, ut predictur.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXI.

T H E M A.

Primogenitus si de propria pecunia redemit feudum à patre cum pacto de retrovendendo alienatum, si secundogenitus voluerit vitam militiam debet, ne contribuere in feudo, vel extimabitur illud reemendi ius.

S V M M A R I V M.

- 1 Feudum reemptum reuertitur ad ipsius pristinam naturam antiqui feudi.
- 2 Secundogeniti possunt cogi ad pretium redemptum, & habebunt vitam militiam.
- 3 Primogenitus si post diuisionem redemit feudum vigore pacti de retrovendendo, de propria pecunia non tenetur ad vitam militiam fratribus secundogenitis.
- 4 Primogenitus si post mortem patris à principio potest astringere secundogenitus ad reemendum feudum cum pacto retrovendendi à patre alienatum, & nu. 8.
- 5 Primogenitus si de proprio reemit feudum, recuperat pretium à fratribus, si de cō-

muni, utroque casu fratres debent vitam militiam.

- 6 Bona feudum pro se, & fratre, restringit fratrem ad partem pretij, si vult partem feudi.
- 7 Hares recuperans bona fideicommissaria cum pacto de retrovendendo alienata, recuperat pecuniam, pro qua reemit à fideicommissario.
- 8 Feudum post reemptionem dicitur ex prima causa esse apud heredem, & primogenitum, & recuperat pretium à secundogenitis.

Diximus, quod primogenitum à patre cum pacto de retrovendendo alienatum, quando à filio reemitur, reuertitur in pristinam ipsius feudi antiquam naturam, argum. l. si vnus, §. pactus ne peteret, var. quod in specie, ff. de pact. ibi (sed forma lux redditur, & cap. ab exordio 35. dist. & ex alijs Det. d. conf. 88. nu. 3. ut diximus. quo casu habebunt commodum successionis, & sic feudum reemptum, quia iudicatur ut feudum antiquum, videtur, quod primogeniti astringi ad soluendum partem pretij, & ipsi habebunt vitam militiam, & succedent sicut in feudo antiquo, vel pecunia soluta per primogenitum ab hereditate eorum patris esset solueda primogenito; nam si de hereditate soluitur, ipsi secundogeniti debent habere vitam militiam, & habebunt commodum successionis eo casu quo nolent soluere de eorum propria pecunia fingendo casu, quod post diuisionem hereditatis pater primogenitus redemit de propria pecunia, non habebunt neque vitam militiam, neque successionem ut feudum antiquum; sed extimabitur illud ius redimendi, sed credo verius, quod si à principio post mortem patris primogenitus vellet astringere secundogenitos, ut de hereditate, & bona hereditarijs redimat, feudum posset, cum non dicuntur in damno secundogeniti, quia habebunt vitam militiam, & successionem, & si pater non alienasset, nonne esset feudum in hereditate, & ipsi non succederent, sed primogenitus, & ipsi habebunt vitam militiam, & successionem tempore suo, ergo lex fingit feudum, semper fuisse, & stetit in hereditate post mortem patris, ergo à principio ante diuisionem possunt astringi, immo etiam post diuisionem, & si primogenitus de propria sua pecunia redemit, vel recuperabit pretium à fratribus secundogenitis, ut infra nu. 8. vel de communi tenetur ad vitam militiam secundogenitis, & hoc propter commodum successionis, quia feudum re-

manet antiquum, & pater habebat intentionem iterum habendi feudū. & sic ex secundaria intentione testatoris videtur, quod imponat hæredibus, cui nomen feudi lex enim dat ordinē succedendi in feudis ordine collectiuo sexus, & ætatis prerogatiua seruata, & sic omnes secundogeniti possunt astringi ad pretiū pro feudi redemptione, cum vitā militiam, & ius succedendi habeant, & hoc pro paterna secundaria voluntate exequenda; cui conclusioni accedunt, quæ per Bart. in l. 2. C. pro socio, vbi dicit, quod si vnus ¶ emit fundū pro se, & fratre, & soluit pretium, potest repetere ab alio fratre partem pecuniæ, si vult partem predij, quem adducunt prædicti Doctores in cōclusionē, numquid bona recuperata virtute pacti de retrouendendo transferantur in fideicommissarium; qui dicunt ¶ bona fideicommissario deberi, quia post redemptionem ex prima causa apud hæredem esse deductam tanquam hæreditaria, tamen hæres potest recuperare à fideicommissario pretium, quia de pecunia propria redemit, quem Bart. theoricā sequitur, & ex alijs comprobat Cagnol. in repet. l. 2. C. de pact. int. empt. & vend. nu. 125. sic in casu nostro ¶ feudum post redemptionem dicitur ex prima causa esse apud hæredem, & successorem primogenitum per iuris, vel hominis dispositionem, & primogenitus, qui feudum ex prima causa recuperavit, & ipsi secundogeniti habent potentiam succedendi, primogenitus recuperabit pretium à fratribus secundogenitis; per ea, quæ in simili dicunt Bart. in d. l. 2. C. pro socio, Det. conf. 88. num. 3. & seq. & conf. 237. num. 4. & 5. & ex alijs Cagnol. in repet. d. l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. num. 125. verū quadragesimo secundo quaeritur.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXII.

T H E M A.

Feudo concesso ad certam generationem, & esset in fine durante tempore concessionis ad vitam militiam secundogenitis comprehensis in prima inuestitura tenetur, secus fuit reuocata, & non comprehenderentur.

S U M M A R I U M.

- 1 **P**rimogenito mortuo de feudo ad tempus, vel ad certam generationem concesso, si tempus finiatur, & secundogeniti non sunt comprehensi non succedunt, nec vitam militiam habent.
- 2 Feudo concesso ad tempus, vel ad certam generationem, si in finiendo tempore, vel generatione ultimo reconceditur, feudum erit nouum.
- 3 Concessio ad certam generationem, vel ad tempus, si durante tempore renouatur, dicitur prorogatio.
- 4 Inuestitura primæ quādo aliquid additur, vel minuitur, iudicatur noua concessio.
- 5 Officium si prorogatur cum aliqua mutatione primæ formæ, non est idem, sed nouum officium.

IN talis feudi successione sunt comprehensi primogeniti, & secundogeniti filij, & descendentes, & in vita militia consideratur exclusio à feudo, vt in d. Const. Comitibus, vbi Iser. & DD. si primogenitus habet feudum, tenetur vitam militiam secundogenitis soluere per dictam Constitutionem, bene verum est, quod si ¶ primogenitus moritur, & in eo generatio, vel tempus concessionis finiatur, & secundogenitus non esset comprehensus, & non succedet, non habebit vitam militiam per regulā resolutio iure datoris resoluitur, & acceptoris, l. lex vetigalis, de pignor.

- 2 Retentis eisdem terminis, si ¶ feudū concessum ad tempus, vel ad certam generationem, & possidetur per Titium, in cuius persona finitur generatio, & ipse Titius habet de nouo inuestituram in eius personam mortuo ipso, istud feudum iudicabitur nouū, vel antiquum.

Distingue plures casus de tempore, & personis, seu generatione.

Si feudum est concessum ad certum tempus, puta ad vigintinouē annos, vel ad centum, & tempus est finitum, quando Titius ultimus possidet feudum, & tunc indistincte si Titius habet nouam inuestituram à Domino etiam cum eisdē qualitibus, & quod nō sint aliæ qualitates aditæ, vel alia pacta, & tunc dicitur nouum, & hoc maxime procederet, si aliæ qualitates nouæ adessent.

- 3 Si vero ¶ durat tempus, & renouatur concessio, potius dicitur prorogatio, quam noua concessio, ar. cum. l. sed si manente, C. de præcar. vt per Ruyn. conf. 169. lib. 1. & per Falc. in singul. 161. lit. C. fol. 129. & nunquā dicitur noua, licet diuersa species loco alterius

terius subrogatur, quæ pro pensione solue-
batur, vt per Ruyn. d. conf. 169.
4 Limita, & sic est alius casus, quãdo ÷ primæ inuestituræ adderetur, vel ab ea detraheretur aliquod, tunc iudicatur noua concessio, Ruyn. in conf. 91. & conf. 160. lib. 1. & Fusc. d. singul. 161. dicatur noua concessio, ponit Alex. in eonf. 151. in causa Bartholionni lib. 6. si fiat etiã durante prima, dummodo aliquid sit additũ per l. Trebionus, §. fin. de testam. mil. in l. ius ciuile, ff. de iustit. & iure, vbi DD. plures decidunt quæstiones ad hunc propositum deseruientes, quas breuitatis causa non refero, sed videri possunt, vt in exemplum officij dicit Alex. in d. consil. num. 2. quod ÷ si prorogatur officium cum aliqua mutatione primæ formæ, non censetur amplius idem officium, sed nouum officium, vt inquit Bald. in l. si constante, C. de donat. ante nupt. & in l. si à te, C. de pact. inter empt. & vendit. in l. filius filijs, ff. de excofat. tutor. & in l. non dubium, C. de legib. & in conf. 436. lib. 1. Philip. Dec. in C. de caus. de offic. deleg. Iaf. & Det. in l. lecta, si certum petatur, Fusc. in d. sing. 161.

- 3 *Monasterium nõ succedit in feudo, quia est filius bares, vel filius.*
- 4 *Filijs non extantibus in feudo succedunt agnati.*
- 5 *Monachus professus verè non potest dici mortuus, & Constitutio debet intelligi in eo, qui propter veram mortem amitti feudum.*
- 6 *Professio est mors ciuilis quo ad quædam, non quo ad omnia, non debet haberi, vti si esset secuta mors naturalis.*
- 7 *Mors ciuilis, & naturalis, ad paria non iudicantur, & mortis appellatione semper debet intelligi de morte naturali.*
- 8 *Religionem ingrediens, & professione secuta non potest dici relinquere heredem cum non habeat, neque velle, neque nolle.*
- 9 *Monachus professus ex dispensatione effecto Comite iure postliminiy recuperat feudum.*
- 10 *Feudo perueto ad filium, sive ad agnatum per professionem feudatary possessoris nõ debetur releuium, nec vita militia.*
- 11 *Monachus professus perdit feudum, & ei non succedit monasterium, & in feudo nouo succedit, filius in antiquo succedit agnatus.*
- 12 *Filius, & agnatus succedentes in feudis, tenentur dare vitam militiam fratribus secundogenitis.*
- 13 *Religionem profitens, reputatur mortuus.*
- 14 *Monachus dicitur functam vocem habere.*
- 15 *Mors ciuilis quando operatur id, quod mors naturalis, equiparatur morti naturali.*
- 16 *Monachus quo ad feudum diditur verè mortuus, & eius professio operatur, ac si naturaliter esset mortuus.*
- 17 *Muliere intrante in monasterio mendicantium, maritus statim lucratur dotem vti si esset mortua.*
- 18 *Mortuo ciuilitè, non cedit dies fideicommissi, sed per mortem naturalem tantũ.*
- 19 *Legitimam non deberi filijs, quam primũ pater transit in monasterium, & professionem fecerit, nisi quando intrat in monasterium mendicantium.*
- 20 *Substitutio de decedente sine liberis habet locum in intrante in monasterio penitus incapace, quia habetur pro mortuo, & heres tenetur dare vitam militiam fratribus secundogenitis.*
- 21 *Mortuo professo non solum in religione minorum, sed in quacumque religione quo ad feuda, ac si naturaliter mortuus esset.*

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXIII.

T H E M A.

Succedens in feudo, ex quo pater, vel frater primogenitus ingressus fuit monasterium professionem fecit, successor vitam militiam alijs fratribus dare tenetur etiam si ingressus esset Cardinalis, discussis hinc inde rationibus, reiectis etiam contrarijs firmatur, & etiam decisum adducitur.

S V M M A R I V M.

- i. **C**onstitutio Comitibus loquitur dari vitam militiam, quando prædecessor tenens feudum, est verè mortuus.
- o **M**onachus in monasterium facta professione, habetur pro mortuo, & perdit feudum etiam si fiat Prælatus, vel Cardinalis, sed secus ex dispensatione Sãmi Pontificis.

- 22 *Francorum iure vivitur in Regno, & primogenitus succedit in feudis.*
- 23 *Frater, vel agnatus ex quo succedit in feudo debet dare vitam militiam fratribus secundogenitis.*
- 24 *Vitam militiam habet fratres minores quibus excluduntur à legitima portione debita super feudis.*
- 25 *Ratio eadem quando est in pluribus casibus, tunc una & eadē decidit omnes casus.*
- 26 *Ratio eadem non dicitur fieri extensio, sed virtute legis, & statuti determinat.*
- 27 *Vita militia eo fortius debetur à primogenito minoribus, quia Constitutio dicitur ex debito, & postea militiam debitam verba importantia necessitatem, & sic quomodocumque frater succedat in feudo ad vitam militiam tenetur.*
- 28 *Fratria dicta non obstant, quia loquuntur in releuo, sed vita militia, qua loco alimentorum de iure naturali immutabile.*
- 29 *Vita militia est onus intrinsecum feudi, & feudatarij, & sequitur rem, & sumus in casu vero, ex quibus primogenitus ad vitam militiam tenetur.*
- 30 *Vitam militiam deberi fratribus minoribus à primogenito successore monasterij ingresso, etiam si Cardinalis esset, fuit decisum.*

Constitutio Comitibus loquitur, quod feudatarius moritur, & filius, vel frater succedit, petendo investituram, ut in cap. 1. quo tempore miles, quando feudarius est verè mortuus, ut omnes DD. loquuntur in eorum exemplis.

Primo, ista Constitutio cessat, ubi quis religionem ingreditur.

- 2 Secundo, propter ingressum religionis sequuta professione monachus habetur pro mortuo, ut not. in Auth. ingressi, C. de sacros. Eccles. & ipse perdit feudum, quia bellica arma deposuit, cap. 1. de cleric. qui arm. depof. cap. 1. de cleric. qui inest. feud. & in cap. qui clericus, si de feud. fuer. controu. etiam si fiat Prælati Episcopus, Thom. de Marin. de gener. & qualic. feud. tit. 2. par. 2. num. 142. Vultei cap. 9. num. 67. vers. de Episcopis &c. fol. 97. Anan. in cap. Iudei el secundo, de Iudæis, Menoch. remed. recuper. 10. num. 65. vbi distinguit, secus si ex dispensatione Summi Pontificis, Thom. de Marin. de gener. feudor. fol. 65. num. 145. & alios casus multos ponit Rosental. d. cap. 7. conclus. 30. per totam, & etiam si Cardinalis efficiatur, Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 3. casu 231. nu. 6. & seq. Vultei d. cap. 9. nu. 67. fol. 457. citat Minad. in Const. In aliquibus, in vers.

filiorum nu. 5. & ex alijs Rosental. d. cap. 7. conclus. 29. lit. H.

- 3 Tertio, & Monasterium non succedit in feudo: quia est fictus hæres, vel filius, ut concludunt DD. post Ias. in cap. in præsentia, de probat. de quo per Alex. cons. 88. lib. 2. Barbat. de præstant. Cardin. fol. 15. & plene Curt. de feud. in 1. par. Paris de Puteo in fine sui tract. de reintegr. & succedit filius primogenitus in feudo nouo, Laudens. in cap. 1. num. 21. & 8. de milite vassallo, qui arma bellica deposuit, Præpos. ibi in princ. & num. 2. Aluarot. in princ. & ex communi sententia asserit in cap. 1. §. denique nu. 33. vbi Rauenna. conclus. 44. quæ fuit prim. caus. benefic. amit. & ex alijs Rosental. cap. 7. conclus. 29. in addit. lit. P. & filijs non extantibus in feudo antiquo succedunt agnati, Ifern. post Beluif. in d. cap. 1. de vassall. mil. qui arm. bellic. depof. Bald. ibidem nu. 1. in fine, ibi de feudo hoc casu tanquam vacantem per mortem, Rauenna ex communi in d. §. denique, conclus. 44. Thom. de Marin. tit. 2. de feud. ex pacto antiquo par. 2. num. 146. vbi dicit communem omnium traditionem Iul. Clar. in §. feudum q. 78. nu. 3. ex communi, & ex alijs Rosental. vbi supra in add. lit. Q.

- 5 Quarto, & monachus professus verè non potest dici mortuus, & quo ad quædam viuens habetur, & Constitutio ipsa debet intelligi in eo, qui propter veram mortem alius admittitur ad feudum, non in eo, qui fictè habetur pro mortuo, l. 3. §. hæc verba, quod quisque iuris, l. fin. C. de his, qui ven. etat. imper. ingressus religionis, & & professio est mors ciuili quæ ad quædam, non quo ad omnia non debet inde haberi, ac si verè esset secuta mors naturalis, ut not. DD. in l. ex ea parte, §. insulam, de verb. oblig. Napodin. consuet. Neap. 1. in glos. moriatur, de success. ab intest. hoc extendere esset odiosum, & inrationabile, de hoc casu non procedit constitutio, ergo extendi non debet ad alios casus.

- 7 Quinto, & mors ciuili, cum morte naturali, non iudicantur ad paria, nec ad imparia, nisi in casibus expressis, ut notat Archid. in c. susceptu, §. fin. de rescript. in 6. mortis appellatio siue fiat à lege, siue ab homine, siue à contrahente, semper intelligi debet de naturali non de ficta, l. 1. de testam. l. Gallus de liber. & posthum. & in d. §. insulam, vbi plene Scribentes, Imper. Federic. in l. siue Const. post mortem, de morte Baronis nuntianda de morte naturali expressit, ibi (defuncti mortem per Comitem, vel Baronem à quo prædia tenuerit, Excellentie nostre volumus nuntiari.) & in Capitulis Honorij Papæ.

Papæ. Robertus in suo Capitulo Regni, ibi (quid fiet mortuo Barone, & ceteri Regni peritiores, ita vulgo admittunt.

- 8 Sexto, ingrediens & religionem cum professione inde sequuta non habet hæredem, non dicitur potest relinquere verum successorem, neque expresso, neque tacito iudicio suo, cum non habeat velle, neque nolle, non est verè mortuus, cap. sic magis potest dici pro renuntiante feudum per professionem filijs, vel agnatis, quam pro moriente, cum viventis non est hæreditas, l. 2. §. 1. de vulg. & pupill. substit. & potest esse, quod
- 9 † monachus ex dispensatione efficiatur Comes, iure quodam postliminij prætenderat recuperare feudum, Bald. conf. 275. quod pro regula, 3. col. lib. 2. alium casum tetigit Bald. in conf. 229. eodem libro, Barbat. in tract. de præstant. Card. fol. 15. Ias. conf. 117. lib. 4. Capoll. conf. 22. ex quibus, & alijs adductis per Fritiam in 3. author. num. 22. & seq. in materia releuij, quod tali casu non detur. firmat ita, & idem esse debet, quando feudatio mortaco professo, & † feudum peruentu ad filiu, siue ad agnatum, possessor ipse ad vitam militiã alijs fratribus minoribus non tenetur.

His, & similibus non obstantibus contrariam sententiam veriolem, & equiolem esse videtur ex pluribus.

Primo, pro primogenito faciunt omnia dicta infra in cap. quando, de feudo refutato debeatur vita militia, sic etiam in hoc casu, quia professione facta ingressus habetur pro mortuo, d. Auth. ingressi, de sacros.

- 11 Eccles. † ipse perdit feudum, & non succedit monasterium in feudo, vt firmant DD. in cap. in præsentia, de probat. Alex. conf. 88 lib. 2. & in feudo nouo succedit filius primogenitus, Laudens. in cap. 1. num. 2. & 8. de milit. vassall. qui arm. bellic. depof. & ibi DD. ac ex alijs superius dictis, & in feudo antiquo succedunt agnati, vt per Ifern. in d. cap. 1. de vassall. qui arm. bellic. depof. &
- 12 ex superius dictis, dum † filius, siue agnatus succedit in feudo, tenetur dare vitam militiam fratribus, iuxta terminos d. Const. Comitibus, & cap. alienationis actus, vbi Doctores somnes concludunt primogenitum, siue agnatum successorem in feudo debere dare vitam militiam fratribus secundogenitis.

- 13 Secundo, † religionem proficiens, reputatur mortuus, cap. placuit 16. q. 1. cap. nullus, eadem q. 7. Soccin. dicit in conf. 92. lib. 1. Anchar. conf. 173. pro, & contra, Authent. Constitutio, in nouella Cõstitutione, & DD. in d. cap. in præsentia, de probat. notantes,

- 14 quod † monachus dicitur funestam vocem habere, Phanut. in tract. de dote, cap. per mortem, num. 6. & quando † mors ciuilibus operatur id, quod mors naturalis, æquiparatur morti naturali, Soccin. d. conf. 92. circa col. 1. & 2. Io. Crot. post alios in l. Gallus, §. quid si tantu, de liber. & posthum. Felyn. in d. cap. in præsentia, & in cap. licet vndique extra de offic. deleg. Io. de Imol. in rub. de testam. DD. in l. ex facto, §. si quis rogatus, & in §. ex facto, vbi vltra alios Rip. ad Trebell. glos. not. in clem. 2. vers. morte, de elect. quam Abb. in cap. cum essent, in fin. de præbend. & in cap. si Episcopus, in vers. morte, de supplend. neglig. Prælat. & in l. 1. §. vlt. ff. contra tab. & in cap. benefic. de reg. iur. in 6. glos. in l. ex ea parte, ff. de verbor. oblig. Lup. in rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 61. vbi refert inter donationem inter coniuges factam, & ad alia multa, & plenè per Casfan. in consuet. Burgund. in rubr. §. 6. versic. apres le trespas.

- 16 Tertio, & fortius postquam † monachus per professionem amittit feudum, & in eo succedunt filij, siue agnati quo ad feudum dicitur verè mortuus, & eius professio operatur, vt si naturaliter esset mortuus, l. adeo §. publicatio, ff. pro socio, l. 1. in fin. de bon. possess. contra tab. sicut est in eo, qui ingreditur monasterium mendicantium, cuius mors ad bona omnia, habet per omnia eundem effectum quem habet mors naturalis, & si in omnibus profitentibus in quavis religione quo ad feuda habent effectum, vt si effectiue morte naturali defecerit; ergo idè ius vt per Ias. in conf. 135. col. 2. lib. 2. Alciat. de verb. signif. fol. 84. Io. Boss. in tract. de legit. nupt. lib. 4. col. 6. in princ. vers. si † mulier, sicut dicitur de muliere intrante in monasterium mendicantium, quod statim maritus lucratur dotem, sicut si mulier naturaliter fuisset mortua, ita tenet Bar. in auth. si qua mulier, penult. col. C. de sacros. Eccl. & in tract. minoricarum, in vltimo libro, in 2. col. 2. distinct. & in l. sed si mors, in princ. ff. de donat. inter virum, & vxorem, & in l. res vxoris, C. eodem, & in l. 1. ff. de testam. Alex. conf. 378. incip. circa primum dubium quo queritur vtrum per ingressum religionis, in 2. col. facit bene idem, quod vult Bart. in l. cum pater, §. hæreditatem, in 3. notab. ff. de leg. 3. vbi notatur ex illo tex. quod aliquis ingreditur religionem, cum habeatur
- 18 pro † mortuo ciuilibus, propter hoc non cedit dies fideicommissi sibi iniuncti cum decesserit, sed debet expectari mors naturalis; vt ibi, hoc est verum secundum Bart. in alijs religiosis, qui postunt aliquid habere in com-

communi, sed non procedit in fratribus minoribus, qui nō possunt habere nec in communi, nec in particulari, sic in omnibus religiosis feuda non valentibus habere, & retinere, ex prædictis omnino habentur pro mortuis, & plenius sequitur Alex. in d. conf. 378. Iaf. in conf. 135.

- Quarto, Iaf. in auth. si qua mulier, col. 10. vers. intelligo tamen, C. de sacros. Eccl. dicit
- 19 Legistas ꝛ communiter teneri, legitimam non deberi filiis, quam primum pater ingressus est monasterium, & professionem fecerit; ipsam communem opinionem non procedere, quando pater esset ingressus religionem mendicantium, quia tūc illa mors civilis, cum in omnibus habeat effectum naturalis crediti, quod filij statim habeant habere legitimam, idem dixit Paris. in conf. 65.
- 20 col. 2. lib. 2. quod ꝛ substitutio facta sub cōditione si decesserit hæres sine liberis, adimpletur, & purificatur, statim quod hæres ingressus fuit monasterium penitus incapax bonorum, & in communi, & in particulari, & in illo professus fuerit, quia eo casu habetur pro mortuo, & tūc mors civilis quo ad omnia habetur pro morte naturali, adeo q̄ non esset expectanda amplius mors naturalis, cum omnes ingressi quodcumque monasterium, & religionem per professionem sunt penitus, & omnino incapaces feudorū, & ipsa statim perdunt, vt prædiximus, & sic est, vt si naturaliter mortuus esset, succedūt filij, siue agnati in feudo, ex quo omnino debent dare vitam militiam fratribus minoribus, & ex alijs ad hunc propositum adducta per Roland. à Valle in tract. de dote q. 95. etiam contraria reiiciens, & Phanut. de lucro dotis, in vers. per mortem, num. 9.
- 21 & 10. subdit: testamentum ꝛ professi religionem fratrum minorum, & idem est in quocumque professio quo ad feuda aperiri delata hæredis in eo scripto hæreditate, perinde, ac si ille naturaliter esset mortuus, vt per Bar. in d. auth. si qua mulier num. 11. vers. ex prædictis venio, & ibi Iaf. num. 36. vers. iuxta istam partem, & num. 58. C. de sacrosanct. Eccl. Alex. conf. 12. circa nu. 4. vers. bene faciunt no. lib. 3. Bart. Bald. in l. 1. C. de testam. Rub. Alexand. conf. 155. loquēs in fideicomisso Ripa in d. ꝛ. ex facto nu. 12. & dicunt Cassan. & Io. Lup. in locis præallegatis, & in isto casu cōmunis conclusio saltem videtur vera, dicit Phanut. d. num. 10. in fine, & sic in casu nostro similiter esse opinionem cōmunem, & vero feudatario proficiente aliquam religionem, cum feudorum sit incapax, ea statim amittere, & filium, siue agnatum illico succedere;

vt si naturaliter esset mortuus.

- 22 Quinto, in ꝛ Regno Francorum iure viuitur, vt per Const. Vt de successionibus, & cap. considerantes, & Conf. de Georg. in repetit. feud. vbi intra, vtrouique DD. in feudis succedit primogenitus, & quod Iuris Francorum vigeat in Regno, quod decisum per Sacrum Consilium testatur Consil. de Georg. in repet. feud. cap. 49. num. 7. & 8. ac Thorus in compend. eadem de Georg. infra
- 23 in vers. Ius Francorum. Postquam frater, vel agnatus succedit quacumque successione ex quo habet feuda, tenetur vitam militiam dare fratribus minoribus, vt ad literā dicit glos. in d. Constit. Comitibus, ibi ꝛ maior frater succedit in feudo, & rebus feudalibus; verumtamen ipse frater maior tenetur secundum possibilitatem feudi, & rerum feudalium præstare alimenta, & militiam fratribus minoribus iuxta consuetudinem Baronum, & aliorum nobilium Regni) d. Constit. Comitibus, & cap. alienationis actus habetur per primogenitos dari vitam, & militiam fratribus minoribus, nulla alia ꝛ potiori ratione, quam quod ipsi minores excluduntur à legitima portione eis super feudis debita, quomodocumque succedat, & habeat feuda primogenitus, minores ipsi priuantur debitæ portioni, & in eius locum eis datur vita militiam, quod esse debet, quia ratio legis comprehendit omnes casus, in quibus militat eadē ratio, sicut genus quilibet speciem Bal. in l. de quibus, ff. de legib. col. 6. Castrenf. conf. 337. & est illa, quæ ampliat, & restringit dictū, l. cum pater, ꝛ. dulcissimis, ff. de legat. 2. dixi in consil. meo 92.
- 25 nu. 37. & ꝛ quando in pluribus casibus est eadem ratio, tunc vna, & eadē ratio in vna, decidit omnes similes casus, vt per Bal. in d. l. de quibus, post Petr. & Cyn. in liura nō in singulis, ff. eodem, qui Cyn. post Petr. in l. quod vero contra, ff. de leg. dicit, quod vbi
- 26 est eadem ꝛ ratio, non dicitur fieri extensio, sed virtute legis, & statuti directo determinatur, licet denciunt verba l. de pupillo, ꝛ. si quis priuat, cū alijs allegatis per Natt. in tract. cap. quamuis statutum excludens, q. 3. nu. 66. in tract. de statut. & sic in fortiori casu nostri, vbi non est opus extensione, & nihil deficit, quod primogenitus non dat vitam militiam fratribus minoribus, quia ipse successit, ex qua successione minores excluduntur eorum portioni in eisdem terminis Constitutionis, & legis dantis in eodem casu vitam militiam, vnde ex quo sunt exclusi omni iure, & absque cōtrouersia vlla, vita militiam eis debetur.
- 27 Sexto, vita militiam à primogenito habete feudum,

Dilucidatio LXXIV.

T H E M A.

De feudo foriudicati ad filium, patrem, fratrem, vel agnatum ad Fiscum peruento debetur vita militia alijs fratribus secundogenitis.

S Y M M A R I V M.

feudum, eo fortius debetur fratribus minoribus, quia Constitutio ipsa dicit ex debito, & postea militiam debitam, hæc verba important necessitatē omni tempore; per tex. in l. prætor, in princ. ff. de edend. l. i. §. i. ff. quod quisque iur. l. debitor, ff. de verb. sign. Bart. in l. creditor, C. de pignor. Io. Thom. de Marin. de gener. feud. num. 39. sol. 8. ater. ergo quomodocumque succedat primogenitus successor feudi necessitatem habet vitam militiã fratribus minoribus dare, quibus fuit acquisita, & eis debetur ab initio pater, siue ascendens, acquisiuit feudum pro se, & filijs nomine collectiuo gradus, & ætatis prærogatiua seruata, & tex. tenore inuestituræ, & sic pro primogenito cum onere dandi vitam militiam secundogenitis, quibus idē pater de ea pro eis acquisiuit, & sic omni casu quocumque successione priuantur, vitam militiam habere debent, & ex his veris, & solidis conclusionibus est responsum omnibus in contrariū superius adductis, & non + obstant nec dicta per Fritiã, quia sūt in casu re. iur. soluendi, quod prættatur in signū deuotionis, & renouationis inuestituræ, vt ex alijs figmat Fritiã in s. auth. nu. 3. & satis differt à solutione vitæ militiæ loco alimentorum de iure naturæ debitæ, & iura naturalia sunt immutabilia, & fortiora accidentalium. l. 3. ff. de testam. tutel. cum sim. & ius primogeniti ad exclusionem secundogeniti sit accidentalē, prout ex statuto, vel particulari contractu, item fortius est ius secundogeniti, qui agit de damno vitando: primogenitus de lucro captando, & vita militia est onus intrinsecum feudi, & feudatarij, & sequuntur rem, vt in d. c. alienationis actus, & per Afflic. in d. decis. 138. infra num. 2. & non sumus in casu ficto, sed in verissimo, quando primogenitus ex professione ingressi habuit feudum, & effectū. uē exclusit secundogenitos, ex quo ad vitam militiam eis præstandam omnino tenetur contrarijs non obstantibus ex superius dictis satis clarè patet: sed quid in hoc vagandū, 30 + si Eminentiſſi Cardinali primogenito, qui ob Cardinalatum decederat à feudis, & eadē secundogenito peruenta, ipsi quamuis primogenito vitam militiam deberi; Sacrum Neapolitanum Consilium iudicauit, vt per Præs. de Franch. in decis. 20. nu. 3. rationibus, & causis vt in ea per totam, & sic in proprio nostro calu, adeo quod absque vilo dubio de feudo ingressi facta professione, in quo succedit filius, frater, vel agnatus, vita militia debetur.

- 1 **F**euda, & bona ob delicta per Neapolitanos patrata non applicantur Fisco nisi in crimine Maiestatis diuina, & humana.
- 2 Feudo ob delicta Regia Curia applicato, vita militia nõ debetur fratribus secundogenitis nisi post mortem patris.
- 3 Vitam militiam esse onus reale feudi.
- 4 Legitima quæ ad quid, vita militia æquiparatur, & respicit bona, quæ tempore mortis patris reperiuntur.
- 5 Patre viuo, nullum ius queritur filijs in bonis paternis.
- 6 Foriudicatus non habet heredem.
- 7 Fiscum & si dicatur ad vitam militiam de feudis confiscatis fratribus secundogenitis non teneri, contrariam sententiam veriore, & equiore esse putat Author.
- 8 Patre mortuo si foriudicatus moriretur, totum habet Fiscus cum onere paragoni sorori, & vita militiæ fratribus minoribus.
- 9 Feudatarius alimenta de feudo antiquo præstans, decesserit sine liberis, & succedit Fiscus, idem Fiscus tenetur alimenta præstare.
- 10 Vita militia quæ loco alimentorum debetur, si feudum transit ad Fiscum, vitam militiam Fiscus tenetur, quia cum suis oneribus transit, & loco hędis habetur.
- 11 Secundogeniti pro eorum vitæ militiis sūt creditores Fiscus ad eorum vitæ durante, vt hæres eam soluere tenetur, maxime quod pro alimentis, quæ dantur, non confiscantur.
- 12 Filio condemnato, & confiscato, patre viuente, non fit executio in bonis patris non concessi pro peculio.
- 13 Secundogenitis ob exclusionē à feudis vita militia debetur.

IN hoc est distinguendum, si feudum ob delictum applicatur Curie, aut filijs fratribus, vel agnatis, vt de \dagger Neapolitanis feudatarijs, quorum feuda Curie non applicantur nisi in duobus casibus: *l. x. de Maiestatis Diuinz, & humane, vt in Capitulis gratiarum huic Ciuitati à Maiestatibus Regijs Dominis concessarum; de alijs vero, & de exteris*

2 quando \dagger feuda ob delictum Regie Curie applicantur; in hoc præsuppono, quod effectualiter vita militia non debetur secundogenitis nisi post mortem patris, eo quia dum concurreret cum primogenito ad successionem, quæ successio non est nisi per mortem, vt declarat Bart. in l. Centurio circa finem, de vulg. & pupill. substit. primogenitus præfertur eis, ita Ifern. in cap. 1. \dagger præterea, col. fin. ibi, vnde satis videtur, quæ sit prim. caus. benefic. amitt. & sic quia exclusus à primogenito loco portionis hæreditariæ, à qua fuit exclusus mos, & consuetudo introduxerunt vitam, & militiam; ita Ifern. in Constitut. Comitibus, in lectura in princ. & ibi Afflic. in 3. notab. latius Oldr. conf. 94. col. 3. cum seq. & hoc est, quod dicitur \dagger vitam militiam esse onus reale feudi, vt ipse Ifern. in d. repet. dicit, & in Constit. In aliquibus col. 7. vers. si frater vult dare dotes, & in cap. Regni Alienationis actus, de quo meminit Napodan. in consuet. si quæ mulier, in vers. de bonis, circa finem, sub tit. de mul. hab. fil. fol. 105. quo casu bona, quæ tempore mortis reperiuntur, inspicienda sunt; nam tunc discutitur de excludendo secundogenitum, & illud tempus, ita Ifern. in cap. 1. \dagger hoc quoque, vers. si ergo viuens, de success. feud. & in d. \dagger præterea, col. 3. in illa quæstione, si primogenitus viuo patre commisit feloniam, Lucas de Penna in l. cum allegatis, col. fin. C. de re milit. lib. 12. &

4 probatur eo, quod de \dagger legitima dicitur, cui quo ad quid, ad vitam militiam æquiparatur, vt per Ifern. in d. Constit. Comitibus, in qua considerantur bona, quæ remanserunt tempore mortis, quod tempus inspicitur, l. cum quæritur cum concord. de inoffic. testam. notatur in l. in ratione la seconda, ff. ad l. falcid. & quia præmaturè ageretur de hæreditate viuentis, \dagger nullum ius viuo patre dici potest quæsitum filijs, vt per Ifern. in d. \dagger hoc quoque, & \dagger præterea, declarat: nec spes aliqua considerari debet patre viuente, ita Bar. in l. 1. \dagger si impuberi, de collat. bonor. in l. post emancipationem, \dagger illud quodque de lib. leg. & in l. fin. de lib. agnosc. cum simil. & maximè, quia \dagger foriudicatus non habet hæredem, nec successorem, etiam si naturaliter mortuus esset, vt in l. ex ea parte,

\dagger Insulam, de verb. oblig. & per Napod. in consuetud. in glos. moriatur, de success. ab intest. Fritia de subfeud. in 3. author. num. 21. fol. 22. ex his videtur dicendum \dagger Fiscum ad vitam militiam secundogenitis filijs, siue fratribus non teneri; sed contrariam sententiam veriorè, & equiorè esse puto. Nam pluries diximus, quod vita militia est onus reale, & sequitur rem, & sic feudum ad quemcumque vadit, vt per Ifern. Afflic. & alios in d. Constit. Comitibus, & in d. cap. alienationis actus, ex cuius textu litera hoc expressè habetur: delinquente fratre, feudum ad Fiscum peruenit cum onere vite militie alijs fratribus secundogenitis debite, & hoc expressè dicit Ifern. in d. Constit. Ob filiorum

8 culpas, dum dicit: (si vero \dagger post mortem patris foriudicatus moriatur, totum habebit Fiscus, & soror in capillo habebit à Fisco dotem secundum paragium) idem in vita militia, quæ à pari procedit cum paragio; immò facilius, quia vita militia datur vitæ durante, & paragium in proprietatem, & cum feuda transeunt cum oneribus suis, per tex. in l. tutores, ff. ad l. Jul. de vi publ. & priuat. & in l. si marito, ff. solut. matrim. dicit idem Ifern. in d. Constit. Ob filiorum culpas, vbi, & in indiuiduo firmat Barthol. de Capua dicēs:

9 (sed quia si feudatarius, qui de feudo antiquo alimenta præstabat, decesserit sine liberis, an Fiscus teneatur ad illa alimenta præstanda? dicas quod sic, vt ff. de aliment. & cibar. legat. idem in casu nostro, dum

10 \dagger vita militia loco alimentorum sit, & est onus feudi, quod si ob delictum feudatarij transit ad Fiscum cum eodè onere vite militie alijs fratribus, deinde etiam per rationem, quia Fiscus ad quem transeunt bona damnari loco hæredis habetur; vt voluit Martin. Laudens. in tract. de Fisco quæst. 86 Franc. Luc. in simili tract. suo de Fisco par. num. 4. & Afflic. in tract. de iure prothom. \dagger 4. num. 25. vbi dixit, quod Fiscus succedēs in bonis ex aliquo delicto, loco hæredis habetur. refert Gigas in tract. de crimina. l. x. Maiestatis, in tract. 3. quæst. 12. num. 7. dum

11 \dagger secundogeniti pro vita militia eorū vitæ durantibus, sunt creditores, Fiscus, vt heres, successor, ac feudi detemptor ad ipsam, quæ onus intrinsecum ipsius feudi est eorum vitæ durantibus soluere tenetur, & eo fortius quia quæ à patre, vel fratre singulis annis dantur filijs, siue fratribus pro alimentis in confiscationem ob delictum non veniunt; ita ex alijs firmat Nell. in suo tract. de ban. nit. par. 1. secundi temporis q. 36. & dicit Gigas in suo secundo tract. de crim. l. x. Maiest. cap. 9. num. 5. & hoc plenè disputando pro

pro, & contra Specul. in tit. de exeq. sentent. §. sequitur, vers. quid si filius, & determinat
 22 exprelsè, quod † filio condemnato, & confiscato viuente patre, non fit exequutio in bonis patris sibi non concessis pro peculio, etiam quatenus sibi possent deberi pro alimentis, & refert Paul. de Castro conf. 212. infra num. 2. lib. 2. sic in hoc casu alimenta, siue vita militia debita secundogenitis, quia non sunt personæ delinquentis, sed secundogenitorum per Fiscum confiscari nec poterant, sed ipsis absque dubio danda, tum quia sunt onus feudi, tum etiam quia Fiscus vti hæres, & possessor feudi, ad ea tenetur, & maximè quod nec confiscari poterat, & ex prædictis ita resolutum remanet non obstantibus in contrariū superius dictis, † dum ob exclusionem à feudo secundogenitis vita militia debetur, & est onus intrinsecum feudi, quod ipsum sequitur per d. cap. alienationis actus, & ex alijs &c.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LXXV.

T H E M A,

Secundogenito mortuo, patre viuente, relicto filio, an filius primogenitus feudi successor dabit vitam militiam nepoti ex fratre secundogenito præmortuo.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**itam militiam nõ deberi nepoti nato ex filio præmortuo, & quando hoc procedat.
- 2 **N**epos mortuo, patre secundogenito in vita aui subintrat in locum patris, etiã in feudalibus.
- 3 **N**epos ex filio præmortuo in feudo auito succederet cum alijs fratribus de iure communi feudorum.
- 4 **F**rancorum Ius excludit secundogenitos à feudis, & ipsis datur vita militia.
- 5 **V**ita militia onus transit in feudi possessorem.
- 6 **V**ita militia quando præstatur secundogenito ipso mortuo extinguitur, & non transit in successorem.
- 7 **S**ecundogenito in vita patris mortuo superstitè filio, & sic nepotè aui ei debetur vita militia.

1 **I**N hoc videtur dicendum † vitam militiam nepoti filio secundogeniti nõ deberi, quia morte extinguitur, dum mortuus filius, eius filius ad eam non venit, vt est notum; sed aduerte, quia hæc procedent quando secundogenitus post patris mortem, ab hac vita discessisset, sed quando secundogenitus viuente patre, discessit relicto filio, tunc ei non debetur, sed quando in vita patris secundogenitus relicto filio, ipsi filio, siue nepoti vita militia per primogenitū feudi successorem debetur; ita determinat Ifern. in repet. d. Constit. Comitibus col. 2. fol. 244. ibi: (nam vbi vero secundogenitus mortuus esset, viuo patre, suo filio secundogeniti post patris, & aui obitum tenebitur primogenitus ad id, ad quod patri suo secundogenito debetur, si viueret iure communi, vt cap. vt act. de hære. & contra hæred. l. r. sentit Afflict. in cap. 1. col. penult. in glos. 8. vers. in ea ibidem de success. feud. suaderetur hoc ratione, quoniam † nepos mortuo patre, secundogenito in vita aui subintrat in locum patris, tex. est in §. cum filio, de hæred. quæ ab intest. deser. qui procedit etiam in feudalibus, vt est tex. & ibi firmant DD. in cap. 1. de success. feud. & declarat glo. in vers. solus, & sequuntur Scribentes in cap. 1. de success. feud. cum simil. & per Franch. dec. 542. quæ citat Mastrell. in decis. Sicil. 165. nu. 2. Ricc. in collect. decis. 26. Thor. in compend. decis. vers. vita militia an debeatur filio nato ex
 3 secundogenito fol. 568. † succederet æqualiter in feudo auito, si tamen eo cõmuni iure feudorum viueretur, per tex. in d. cap. 1. de success. feud. cum vulgat. quia ex consuetudine Iuris Francorum in eo primogenitus tantum succedit, vt dixit Ifern. in d. Constit. Comitibus, col. 4. vers. mos autem loco portionis feudi, à quo † ipse dicto iure excluditur, vitam militiam habet; vt dixit idem Ifern. in d. Constit. Comitibus, col. 4. vbi loco partis à qua sunt exclusi, & sequitur Loffr. in sua parafr. in cap. 1. §. quid ergo, de inuestit. de re alien. fact. col. 2. in princ. & conf. 3. fol. 24. & ei debetur vita militia, etiam quod locuplex sit, vt firmat Ifern. in d. Constit. Comitibus, in princ. & post alios tenet Afflict. in d. cap. Imperialem, §. præterea Ducatus num. 63. de prohib. feud. alien. per Federic. &
 5 † onus vitæ militiæ transit in possessorem feudi, vt firmat Ifern. in Constit. In aliquibus col. 2. vers. hæc contra, ex iuribus ibi pereum adductis, & sequitur Afflict. in d. §. præterea Ducatus nu. 61. & ex his infero ad responsionem verborum Ifern. in d. Constit. Comitibus col. 3. ibi (numquid dabit, quia intelligitur quando primogenitus præstat vitam
 6 mili-

militiam secundogenito, post mortem secundogeniti extinguitur vita militia, & non transit in successorem.) & hoc est clarum, ut ipsemet Ifern. se declarat col. 4. & ibi, & fratri dedit vitam militiam, præterea ibi Ifern. non loquitur quando mortuus est secundogenitus in vita patris, & superstitæ etiam nepote, & sic de vno ad aliud non fit illatio, l. Papinianus exuli, de minor, l. fin. de calumn. sed vbi supra loquutus fuit & mortuo filio secundogenito in vita patris filius eius habebit vitam militiam, vt prædiximus.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LXXVI.

T H E M A.

Secundogeniti filio, siue fratre effecto rebelle Fiscus nec eius saltim vitam militiam à fratre primogenito ei habere debet. decimum in fortiori calu.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**iscus habet intentionem fundatam, vt omnia bona rebellis sint ei quaesita.
- 2 **F**iscus quousque aduenerit, Fisco mors naturalis, Fiscus habet vitam militiam.
- 3 **S**ecundogenitus rebellis obtinens plenam restitutionem recuperat vitam militiam à fratre primogenito non ei quaesitam.
- 4 **V**ita militia loco portionis, & alimentorum, siue commoditas secundogeniti. postquam extinguuntur, per delictum veniunt ad Fiscum.
- 5 **V**ita militia est tanquã feudum de per se, & viuente secundogenito, quaritur Fisco.
- 6 **F**ideicommissaria res restitutioni subiecta possessore delinquente sua vita durante acquiritur Fisco idem in vita militia.
- 7 **P**rimogenitus solus habet feudum de iure communi feudorum, & secundogenitis nulla competit portio.
- 8 **V**ita militia datur secundogenitis super feudis indiuiduis, & seminis paragium.
- 9 **V**ita militia est tertia tertia partis fructuum, & non legitima.
- 10 **F**ructus, quæ dantur pro vita militia non sunt alimenta subrogata loco legitima, sed ius separatum, & fructuum portio debita in vita secundogeniti, & non transmittuntur.

- 11 **U**susfructus maxima, & media capitis diminutione finitur, & publicatis bonis vsufructuarij, vsufructus non confiscatur.
- 12 **V**ita militia licet constituatur in pecunia, eius morte finitur, & potest dici feudum ad instar soldate.
- 13 **F**eudum nõ venit in confiscatione, sed ratione confiscationis consolidatur.
- 14 **V**ita militia consideratur ius personale, quod non transit ad filios, multo minus in Fiscum.
- 15 **V**ita militia non transit ad filios, nec ad extraneos, & tanto minus ad Fiscum.
- 16 **S**ecundogenitus rebellis priuatur omni beneficio iuris ciuilibus, consuetudinis, & statuti, & nihil est transmittendum durate eius vita naturali, & num. 18. & 21.
- 17 **I**ntellectus tex. in l. Statius Florus. §. Cornelio Felici, & cõditione pendende damnatus non habetur pro mortuo, & num. sequenti.
- 19 **R**ebellionis crimine damnatus habetur pro mortuo.
- 20 **F**eudatario delinquente ius suum extinguitur, & soluitur ius Fisci.
- 22 **F**ructus feudi delinquentis applicantur Regi, quantum in totum non resoluitur.
- 23 **D**ominium fructus, & commoditas delinquentis non spectat ad Fiscum, quando status perso. a. in b. bilitatur.
- 24 **V**ita militia per rebellionem secundogeniti, vt si per mortem naturalem extinguitur in beneficium primogeniti.
- 25 **R**estitutio licet reuiscat fortudicatum, vel rebellem, non procedit in praiudicium primogeniti, cui erat ius quaesitum cum exemplo & reiectis contrarijs.
- 26 **R**ebellis vt sit in egestate perpetua, mors solatus, & vita supplicium, Reipublice interest.
- 27 **P**ater potest dare alimenta bannito, & filio infideli.
- 28 **V**itam militiam secundogenitis rebelli Fisco non deberi, reiectis contrarijs firmatum, & decusum.
- 29 **F**eudo perueto ad Fiscum ob rebellionem primogeniti, & secundogenitus similiter rebellis restitutus ei debetur vita militia pro præterito, & in futurum facti decusum.

In hoc Doctorũ variè sunt opiniones: nam quod vita militia secundogeniti rebelli Fisco debeatur, plura adducuntur. Primo, quando quis est rebellis, Fiscus suam habet intentionem fundatam, vt omnia

- nia eius bona sint quaesita Fisco, per tex. in princ. C. ad I. Iuliam Maieft. etiam credita, vt in l. fin. eodem titulo, vbi glos. in vers. solvere, dicit hoc esse speciale in Fisco, cū lex non expressit, quod mors ciuilis est similis ad instar mortis naturalis, & non est similis ratio vtriusque mortis, vt per glos. in cap. placuit 16. q. 1. & Alex. conf. 139. lib. 2. quousque & aduenerit mors naturalis rebellis, Fiscus habere debet suam vitam militiā, & commoditatē, vt in l. Statius Florus, §. Cornelio Felici, ff. de iure fisci.
- 3 Secundo, si & secundogenitus est rebellis, & postea obtinet restitutionem plenam, recuperet vitam militiam à fratre primogenito; ita decidit Afflict. per plures rationes in Constit. Comitibus q. 5. si reciperet sibi debitum, non erat quaesitum primogenito, quia restitutio in prauiudicium iuris alteri quaesiti, non potest operari, maxime ex legis dispositione, vt notant omnes Scribentes in l. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de lib. & posthum.
- 4 Tertio, considerando hanc & vitam militiam, vt legitimā secundogeniti super feudo, vel vt portio, seu loco portionis, vt per Ifern. in d. Constit. Comitibus, & Afflict. decis. 282. aut loco alimentorum, quae secundogenito debentur, Fritia lib. 2. sub feud. differ. 19. inter feud. hered. & ex pacto, & prouidentia, & debetur etiam in linea transversali, vt in sua dilucidatione diximus, totum hoc erit commoditas secundogeniti, quae postquam non extinguitur, veniet ad Fiscum, l. necessario, §. fin. ff. de peric. & commod. rei vend. vita tamen durante ipsius rebellis.
- Quarto, dum Camer. in cap. Imperialem fol. 102. lit. N. rationibus fundat, quod haec & vita militia secundogeniti in eius persona sit tanquam feudum de per se, & feudum rebellis, quod ab alio Domino tenetur, immediate deuoluitur ad Regem, contra quem est commissā rebellio durante vita naturali ipsius rebellis, vt per Specul. in tit. de feud. §. quoniam super homagijs, vers. quadragesimo quaeritur, & Bal. in cap. nulla, in fine, per quos fiat inuestit. ex praedictis, ipsa vita militia viuentē secundogenito ad Fiscum quaeri debet.
- 5 Quinto, res & per fideicommissum, vel alias restitutioni subiecta, & alienari prohibita possessore delinquente sua vita durante acquiritur Fisco, vt per Oldrad. conf. 17. & Roman. in l. si constante, §. fin. ff. solut. matr. idem in hac vita militia, vt ex alijs firmat Marcell. de Mauro in alleg. 76. per totam tanquam Fisci Patronus scribens. His, & similibus non obstantibus contrariam sen-

tentiam veriore esse puto ex pluribus.

7 Primo, certē de iure communi feudorum solus primogenitus habet feudum, & alijs filijs omnibus nulla competit portio, nec legitima, vt Io. Andr. Abb. & alij communiter concludunt in cap. licet, de voto, Abb. conf. 12. lib. 1. & conf. 3. lib. 2. & Oldrad. conf. 94.

8 sed in Regno est prouisum, quod & vita militia datur secundogenitis super feudis indiuiduis, vel ratione dignitatis, vel naturae, quia viuunt Francorum iure, & quod foeminis paragium debeatur, vt in Constit. In aliquibus, & masculis vita militia, vt in d. Constit. Comitibus, & cap. Alienationis actus, quae non est feudum, vel portio feudi, vel legitima, seu alimenta, & Ifern. in d. Constit. Comitibus, dicit, quod licet detur loco portionis feudi, à qua excluditur per primogenitum, non tamen est portio feudi, ex quo illa portio esset in proprietate, & usufructu,

9 & vita militia, tamen est tertiae partis fructuum, & eadem ratione non est legitima, quae similiter debetur in proprietate, vltra quod legitima non debetur in bonis collateralium, nisi turpi persona instituta, sed vita militia sic, prout refert Minad. fuisse decisū in causa Comitum Aliani in conf. 1. vbi etiam

10 dicit, quod & fructus, quidam pro vita milita non sunt alimenta subrogata loco legitimae, sed quodam ius separatum, & quaedam portio fructuum debita in vita secundogeniti, quae potest aequiparari annuae praestationi, & tot sunt praestationes, quae sunt anni, adeo quod pro primo anno erit puta pro sequenti conditionalis si viuat, vel si capax fuerit secundogenitus, & sicut eo mortuo hoc ius non transmittitur, l. in singulis, ff. de ann. legat. ita eo effecto incapaci non petitur, & multo minus transmittitur in Fiscum, ius ei non competens, ex regula l. lex uedigalis, C. de pignor. ita dicit Nell. in tract. de bannit. in 1. par. secundi temporis q. 36. etiā si talis praestatio fieret pro alimentis refert, & sequitur eum Gigas in tract. de pen. committ. crim. l. 2. Maieft. q. 9. in fine, & ex alijs in praecedenti Dilucidatione. Hoc etiam à

11 fortiori esset dicendū, si aequiparetur & usufructui, qui maxima, & media capitis diminutione finitur, l. verum, §. sociorum, ff. pro socio, §. finitur, inst. de usufr. l. 1. ff. quemadm. usufr. amitt. & proinde publicis bonis usufructuarij, non confiscatur usufructus, vt per tex. in l. corruptionem, C. de usufruct. per quem ita dixerunt Bal. Castrensi. & Salic. in l. antiquitus, C. de usufruct. & idem est dicendum in omni praestatione, quae ad tempus fit, siue in proprietate, siue in fructibus, vt probat tex. in l. si quis post hęc, C. de bon. proscript.

Secundo, Camer. in d. cap. Imperialem, fol. 102. lit. O. dicit, quod ꝑ vita militia licet constituatur in pecunia eius morte finitur tamen potest dici feudum ad instar soldatæ, quæ eiusdem naturæ est, cap. 1. §. si quis dicatur Dux, & alia, vt in cap. 1. de feudo Guardie, quia immò breuioris vitæ est feudum soldatæ, quia vtriusque morte finitur, vt ibidem; sed vita militia recipientis ꝑ feudum, ergo non venit in confiscatione bonorum, nisi quando immediatè ei obueniet à Curia ratione confiscationis, sed potius consolidationis, vt latè per Alex. conf. 23. col. 1. lib. 1. & per Afflict. in decil. 282. nu. 15 & Fritia de subfeud. in author. 19.

Tertio, si consideramus, quod hæc ꝑ vita militia sit quodam ius personale, quod non transit ad filios, multo minus in Fiscum, in quem non transit ius exigendi operas officiales debitas per libertum, nec ius reuocandi in seruitutem, vt dicit Castrenf. in l. 1. C. de hæred. instit. nec ius reuocandi donationem, vt per Loffred. in conf. 5. q. 2. nu. 18. & similia, quinimò ea, quæ sunt transitoria in filios, sed non in extraneos, non transeunt in Fiscum; vt not. in l. 1. C. de bon. quæ lib. Alex. conf. 32. num. 10. lib. 1. Cassan in consuet. Burgund. tit. de confiscatione, vers. 3. num. 16. fol. 96. sed ꝑ vita militia non solù non transit in extraneum, sed nec in filium, multo minus in Fiscum, in quem non transeunt ea, quæ nisi certo generi personarum non transirent; vt dicit Bal. in l. si Insulam, ff. solut. matrim.

Quarto, quia ꝑ secundogenitus propter rebellionem priuatur omni beneficio iuris communis, vt dixit Castrenf. in l. 1. in fine, C. de hæred. instit. quem sequuntur omnes, & Loffred. conf. 5. num. 21. & 22. post Alex. dicit conf. 23. nu. 16 ac etiam beneficio consuetudinis, & statuti, vt dicit Nell. in tract. bannit. q. 15. & 29. & consequenter cum ista vita militia sit debita vigore Constitutionis Regni, ergo cõtra ius commune, erit in continenti ea priuatus ius suum extinctum, & nihil superest transmittendum in Fiscum durante eius vita naturali, quia nullum ius durabat in eo, l. actione, §. publicanus, ff. pro socio, & per Alex. d. conf. 25. lib. 1.

Quinto, tex. in l. Status Florus, §. Cornelio Felici, non potest adaptari in hoc casu, ex quo mater ibi fuerat grauata fideicommissio post mortem suam, nimirum si ea damnata, sed non dum mortua. Cornelius fideicommissarius non fuit admissus ad petitionem fideicommissi, quia casus non dum venerat, ex quo ꝑ ad implendam conditionem, damnatus non habetur pro mortuo;

immò potuisset ipse pignori, & sic expirare fideicommissum; vt ibi text. in l. 1. ff. si quis ante apert. tab. interim nullum ius ei competeat, & proinde obtinere non poterat; sed in hoc casu est totum contrarium: nam non fuit cõdemnatus primogenitus, cui erat onus impositum vitæ, & militiæ, sed ꝑ secundogenitus, qui eo ipso, quod est rebellis, reputatus, omnia iura sibi competentia, ex dispositione conuetudinaria, vel iuris communis (vt diximus) fuerunt extincta, & sic nihil potest in Fiscum transmittere durante eius vita naturali, cū qui nõ potest alienare, nec delinquendo transmittit, per tex. l. Imperator, ff. de fideic. libert. d. l. actione, §. publicanus, ff. pro socio, & per Alex. d. conf. 23. & multo minus durare poterat hoc ius vitæ militiæ, postquã cessabat ratio, propter quã fuit ei tributum, & erat ius transmissibile; quin immò si fuisset cõdemnatus Cornelius Felix, fuisset extinctum ius fideicommissi, vt probabile tex. à contrario sensu colligitur ex prædictis, & ibi publicantur bona, & non status; nimirum si Fiscus retinet ea, quæ potuisset damnata retinere, secus in hoc casu, in quo publicatur bona, & status, in tantum quod ꝑ damnatus crimine rebellionis, habetur pro mortuo, l. 1. §. fin. ff. de bon. possess. conera tab. & efficitur incapax, & inhabilis successionis, vt dixit glos. in §. delegati, instit. quib. mod. ius patr. potest. soluat. eiusdem modis respondet Fritia in 2. lib. de subfeud. q. 29. vbi num. 2. in fortioribus terminis videtur firmare hanc cõclusionem, dum vult, quod si subfeudatarius committit rebellionem, subfeudum non vadit ad Fiscum durante vita naturali rebellis, nec etiam committitur, sed vadit ad eum, à quo tenet non ad Regem, mouetur ea ratione, quia ꝑ feudatario delinquente, extinguitur ius suum; ergo soluitur etiã ius Filci, quod ab eo pretulerit causam, argum. d. l. lex veigalis, ff. de pignor. & cap. 1. §. veritas, quib. mod. feud. amitt. & sicut ipse subfeudatarius non posset durante eius vita vendere feudum, nec fructus percipere propter eius delictum, ita non posset Rex ex sui persona, argum. tex. in l. penult. §. prædium, ff. de leg. 1. quem ad hoc allegat Bald. in conf. 284. præmissis verbis lib. 1. & ad tex. in ꝑ Cornelio Felici dicit, quod non habet locum in feudalibus, quod damnatus, non habetur pro mortuo pro adimplenda conditione, & quo ad §. denique, dicit illud procedere, vbi nõ ex toto resoluitur ius, secus in hoc casu rebellionis, cum in totum resoluitur, subdens esse impossibile, quod subfeudatarius perdat proprietatem illam quasi vtilem, & consolidate

Dilucidatio LXXVII.

T H E M A.

Si pater acquisiuit feudum pro se, & filijs hæredibus ex secundo matrimonio, an primogenitus, & alij filij ex primo matrimonio habebunt partem pretij feudi, vel vitam militiam.

S V M M A R I V M.

22 tur Baroni, & quod interim * fructus feudi applicentur Regi, quando ius in totum nõ resolueretur, quia non esset tale delictum, ex quo feudo priuatur, vel si esset tale, de eo non constaret, licet Fiscus iure non ex illius persona eo viuente, & ita procedit doctrina Ifern. in d. Const. si quando, & alibi, &

23 proinde * concludit, quod nec Dominus, nec fructus, nec commoditates spectant ad Fiscum, quando status personæ inhabilitatur, prout in casu nostro, illius vis extinguitur; vt in indiuiduo decidit Affi in d. Const. Comitibus, in 4. quest. num. 7. dicas, quod si

24 * secundogenitus efficiatur rebellis, extinguitur vita militiæ, sicut extingueretur eo mortuo, & sicut quando extinguitur per mortem naturalem, cedit in beneficiũ primogeniti; ita quod per mortem ciuilem, vt idem Affi. dicit ibidem in 5. q. num. 8. circa medium, dicit, quod eo ipso, quod secundogenitus est rebellis, vita militiæ extinguitur,

25 & licet in d. 4. q. concludit, quod per * restitutionem reuiuiscitur, ex quo indulgentia non potest aperiri post ius quæsitũ primogenito, & postea hoc reuocat in Iubium, in 5. quest. quod tamen in vtroque loco dicit, quod extinguitur in beneficium primogeniti; & ibi etiam respondet ad contraria, num quod potuisset firmari de monaco, qui licet habetur pro mortuo, vt in l. Deo nobis, C. de Episc. & cler. tamen alimenta ei debentur, quod illud procedit ad publicam vtilitatẽ, quia monaci erunt pro laicis, secus vero in

26 rebelle, qui interest * Reipublicæ, vt sit in egestate perpetua, mors solatium, & vitæ supplicium, l. quisquis, ad l. Mul. Maiest. nec

27 etiam obstat, quod pater * teneatur dare alimenta bannito, & filio infideli, l. mutus, §. manente, ff. de iure dotium, quia prædicti non habentur pro mortuis, sicut rebelles;

28 vnde * ex prædictis reiectis etiam contrarijs dilucidatum remanet vitam militiam secundogenitis Fisco nõ deberi, & quod extingatur per mortem ciuilem, vt prædictũ est, & ita per Regiam Cameram Summariz, & Collaterale Consilium fuit decisum in causa Antonij Sanfelicis secundogeniti Baronis Sancti Felicis, in qua causa pro Fisco scripsit Marcellus de Mauro in sua allegat. 76. vbi tacet decretum contra Fiscum, & suã

29 opinionẽ, & scripta latum. Immò * perueto feudo ad Fiscũ ob rebellionẽ primogeniti, & secundogenitus similiter rebellis, ex gratia restitutus debetur ei vita militiæ etiam pro præterito, vt decisũ in Reg. Cam. testatur de Franch. in dec. 714. & refert Thor. in comp. decis. vers. militiam debitam, & sic in fortiori casu nostri prædicti.

- 1 **F**ilij primi matrimonij in feudo empto, vel donato filijs secundi matrimonij habent ius petendi legitimam, siue vitam militiam.
- 2 Patre donante filio secundogenito, competit primogenito legitimam, siue vitam militiam.
- 3 Feuda veniunt in petitione hereditatis.
- 4 Primogenitus absentia facultate, & dignitate, tenetur dare secundogenito fratri tantum vnde possit sustentari.
- 5 Legitima non deberi ex corporibus feudi, sed de extimatione feudi.
- 6 Vitam militiam deberi ad instar legitima, & alimentorum.
- 7 Legitima siue pars pretij, vel vita militiæ de feudo patri donato, vel quæsitõ a patre pro eo filijs secundi matrimonij debetur etiam non comprehensi in inuestitura.
- 8 Sororem posse petere a patre successore in Comitatu dotem, sicut fratri a patre quantitatem vnde viuere possit.
- 9 Totum commune pariter est, filios equaliter ad hereditatem vocare.
- 10 Feudi lex, & ratio naturalis vult, quod filij tam primi, quam secundi matrimonij habeant legitimam, siue vitam militiam in feudis, vel partem pretij empti.
- 11 Inuestitura pro filijs secundi matrimonij, filij primi matrimonij sunt inhabilis ad succedendum.
- 12 Principi decet promissa seruare.
- 13 Exclusio, & inclusio ad successionem feudorum est tenor inuestitura.
- 14 Feudo succedunt limitata persona contenta in inuestitura.
- 15 Dominus in traditione rei potest imponere legem quam vult.

- 16 *Filij, sius alij exclusi à successione per inuestituram, excluduntur etiam à vita militiæ.*
- 17 *Pacta extranea in inuestitura apponi possunt.*
- 18 *Inuestitura tenor derogat omni natura fructuum.*
- 19 *Pater feudum, quod habet, potest alienare etiam in extraneum cum Regio Assensu facilius pro filijs secundi matrimonij.*
- 20 *Vitam militiæ esse loco legitima, & partis hereditaria à qua excluditur, quæ iure hereditario habetur.*
- 21 *Legitima, pars pretij, & vita militiæ debentur post mortem patris.*
- 22 *Filij primi matrimonij non possunt venire pro vita militiæ in feudo à patre filijs secundi matrimonij donato.*
- 23 *Inuestitura pacta sunt attendenda.*
- 24 *Vita militiæ nec portio illa filijs primi matrimonij in feudo per patrem quesito filijs secundi matrimonij.*

IN hoc Articulo pro filio primogenito primi matrimonij plura adduci possunt. Primo, quando pater emit feuda, vel sibi conceditur, & quibusvis filijs persona solius patris considerata, cuius contemplatione filios secundi matrimonij prætulit in inuestitura, & nõ contemplati filij ipsi, quia pecuniam non soluit, non seruiunt concedenti, nec cognitio, vel alia signa id demonstrantia concurrunt; quæ notat Ifern. in cap. 1. col. 4. in fin. & supra in princ. de alien. feud. patern. cessantibus his coniecturis etiã si fuerint nominati alij filij, dum uti filij præsumitur id gestum patris contemplatione; allegat Ifern. l. annua, §. actio, de ann. legat. l. filio familias, de condit. & demonstr. cum alijs per eundem adductis, & specialius filio anniculo cui fuit donatum, nominatis etiam seruitijs, dicendum est contemplatione patris esse donatum, ut latius Ifern. ibidem, prosequitur, cum contemplatione patris, & à patre filij secundi matrimonij habent, ut in d. §. actio, & in l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupill. subst. sequitur, quod pater, vel titulo hereditario, vel donationis, vni filio tantum dedit, quod alijs desit legitima filijs ipsis competit ius petendi saltem ex capite inofficiosæ donationis, l. 1. & toto titulo de inoffic. donat.

Secundo, Ifern. in cap. Imperiale, §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. dum arguit: patrem videri donasse filio primogenito, sciens illi acquiri secun-

dum Ius Francorum, & dum etiam allegat d. §. in arrogata in fin. concludit conferri, & à patre habere dicitur, & illud tenere subiectum collationi, & proinde tanto magis ꝑ patre donante secundogenito, competit primogenito legitima; idem sentit Bald. in l. si tibi decem, §. si pactus, in vers. extra. glos. ibi si autem filius est in potestate videtur lex dicere, quod pater videatur adiecisse filium in eum conferendo vltimum iudicium, non quod sit vltima voluntas, sed est tacita donatio in filium collata, quæ requirit mortem patris, & tale ꝑ feudum iure hereditario appellatione hereditatis etiam veniat, glos. in l. non tantum, de petit. hered. Ifern. tradit in cap. 1. §. & olim, num. 2. de success. feud. cum pariter imputatur in legitimam, Gulielm. de Gun. & Bald. in l. omni modo, §. imputari, C. de inoffic. testam. siue igitur habeat ex præambula donatione, siue ut hæres, & hereditario iure, cum primogenitus reperitur se exclusum à legitima, & nihil reperiat in bonis, & hereditate patris, sed omnia peruenerunt ad secundogenitum, quis dubitat, ut legitimam, siue vitam militiam primogenitus consequatur per prædicta.

Tertio, de hoc adest decisio Io. Andr. in cap. sine culpa, de reg. iur. in 6. quam Abb. refert ad declarationem glosæ in cap. licet, de voto, licet enim ut Abb. inquit: sit dare casum, in quo filius absque culpa priuatur legitima, & puta quando pater totam dignitatem se declararet, habeat, tenetur tamen ꝑ primogenitus actenta facultate, & dignitate dare fratri tantum, vnde possit congruè sustentari de feudo inspecta extimatione debetur legitima; adest decisio Guid. Pap. 476. & alia 487. Iacobin. in l. antiquitas num. 24. refert Boer. decis. 204. Franc. Aret. in l. in quartam vers. 133. ff. ad l. falcid. vbi pariter est decisum ꝑ legitimam nõ deberi ex corporibus Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus, sed in pecuniæ de extimatione feudi, in quo Iure Francorum succeditur, & primogenitus tantum succedit, d. cap. Imperiale, col. 6. in fine, quem sequitur Laudens. in suo tract. de primogen. col. 9. & fuit memor Luc. de Penna in l. 1. de imponend. lucrat. descript. & Ifern. loquitur in feudo nouo empto per patrem aliter, quam per emptionem, etiam si ob merita quæsiisset, ut firmat Luc. de Penna in d. l. 1. & tanto magis quia in Regno habemus d. Const. Comitibus, ex qua secundogenitus, & alij, post primogenitum natis, quando ipse solus succedit in feudo habere habet ꝑ vitam militiam, quæ est temporalis, dicit Capyc. in sua decis. 3.

decif. 2. num. 7. & deberetur ad instar legitimæ, & alimentorum participat de legitima, quia taxatur secundum eam, & participat de alimentis, quia extinguitur cum vita ad instar alimentorum; vt ex alijs firmat Conf. de Anna conf. 4. num. 58. quæ omnia filijs debentur, & primogenitus, & alij ex prima vxore nati, non excluduntur à successione feudi propter patris donationem in vnum, ex filijs secundi matrimonij, quia casus est omiffus, & non prouifus per d. Const. Comitibus, remanet in dispositione iuris cõmunis, argum. l. commodiffimè, ff. de liber. & posthum. l. si extraneus, ff. de cond. ob caus. ex qua legitima, & alimenta omnino debentur, quæ ex prouisione particulari facta in alio casu non est sublata, vt sic dicamus decisionem Capycij decidit hoc, pro quo pariter confirmando, vt scilicet debeatur hæc

7 † legitima portio, siue pretij pars, vel vita militia etiam ei, qui alias non est in inuestitura comprehensus, & hæc fundant intentionem primogeniti ex primo matrimonio nati in feudo pro filio secundi matrimonij quæfito.

8 Quarto, ad hoc faciunt dicta per Abb. in conf. 12. lib. 1. in 7. dubio, vbi tenuit † sororem posse petere à patre, qui successit in Comitatu dotem, sicuti frater posset petere à fratre congruam quantitatem vnde viuere posset; & confirmat in conf. 3. lib. 2. col. 4. & tamen femina non est comprehensa in inuestitura; imò de Iure Francorum non succedit in feudo, cap. 1. §. hoc cautè notandum, de his, qui feud. dar. poss. & sic licet nõ essent habiles ad succedendum nati ex primo matrimonio, sicut nec femina non ideo denegatur eis legitima, vel dos, vt ex allegatis, patet etiam in militia, quæ emitur pro filio, in qua non datur inter eos successio, & tamen venit in collatione, & imputatur in legitima, d. l. omnimodo, §. imputari, C. de inoffic. testam. Bart. in l. 1. §. nec castrense, ff. de collat. bonor. l. illud, de collat.

9 Quinto, † commune votum parentum, & naturæ est, filios æqualiter ad patris hæreditatem vocari, per tex. in l. scripto in fin. ff. vnde liber. & in l. nam & si parentibus, ff. de inoffic. testam. l. emancipatis, C. de legit. hæredib. † & ratio naturalis, & lex feudi vult, quod filij tam primi, quàm secundi matrimonij legitimam portionem in pecunia, siue vitam militiam habeant, maximè illi, qui excluduntur à feudi successione per istã Constitutionem Comitibus, & ex alijs prædictis, vel saltim partem pretij feudi à patre empto in beneficium filiorum secundi matrimonij, quia à patrimonio exiit, & cum

exinaniuit; & si alienasset, non ita esset, quia veniret pretium in patrimonio, & sic deberetur eius pars filij primi matrimonij, idest quanti emit, vt per Ifern. in cap. Imperialiè num. 39. de prohib. feud. alien. per Federic. & ita decidum per Sacrum Consilium in causa Felicis de Ianuario Regij Consiliarij, penès Carbonum Actorum Magistrum, & refert Anell. de Amato in conf. 9. ac Thor. in suo compend. decis. vers. secundogenitus ex feudo, & ex alijs prædixerat Conf. Fab. de Ann. conf. 26. vel vita militia liquidanda tempore mortis patris etiam in feudis reintegratis, vt latè per Præs. de Franch. decis. 61.

Pro secundogenito scilicet filio primo nato ex secundo matrimonio adducuntur plura.

- 11 Primo, quando inuestitura est sub forma pro se, & filijs, ac hæredibus secundi matrimonij, eiusque contemplatione, reluctante tenore inuestituræ iam dictæ, filios quamuis primogenitos ex primo matrimonio inhabiles esse ad succedendum tanquam in inuestitura non comprehensos, verum defuncto etiam sine hærede nato ex secundo matrimonio nec succederet actento tenore inuestituræ prædictæ, ad quæ semper est recurrendum, vt in cap. 1. in fin. de duob. fratrib. à capit. inuest. quem ibi ad hoc notat Bal. in prælud. feud. in 4. diuis. & in cap. 1. §. denique quæ fuer. prim. caus. benef. amitt. decet enim
- 12 legem à † Principe in eius donatione, & concessione adiecta seruare cum priuato rei propriè ius dicere; liceat multò magis id in Principe seruandum est: ipse etenim feudum constituit, vt vult dicit Ifern. in cap. 1. col. 3. qual. vassall. iur. deb. fidel. & sic aperte de-
- 13 monstratur † causã exclusiua à concessione feudi taliter quæfiti, non esse existentium filiorum, sed repugnantiam inuestituræ, ex quo inferitur, nec vitam militiam deberi posse; cum vera sit conclusio, quod fratri ideo alio fratri vitam militiam tenetur, quia ipsum à successione excludit, & pluries diximus.

Secundo, & vita militia succedit loco partis hæreditariæ, à qua per primogenitum excluditur ipsum prælatum ratione maioris ætatis, & similiter paragium mulieri datur à constitutione loco legitimæ, à qua per masculum, qui præfertur, vt excluditur, vt dixi Ifera. in Const. Comitibus col. 4. & in Const. In aliquibus colum. 13. in hoc casu actenta inuestitura pro filijs secundi matrimonij à qua non est recedendum, in tantum

14 quod si in † ex limitatæ esset personæ successibiles secundam communem feudi naturam ille tantum taxatiuè venirent, secundum

dum Ifern. in cap. 1. §. is vero deficientibus, de grad. success. in feud. & è contra, si ex tenore inuestituræ personæ secundum communem feudi naturam insuccessibiles vocarentur, utique succederent, actento solo inuestituræ tenore, ut est tex. in d. cap. 1. de duob. fratrib. à capit. inuest. cum alijs concordantibus, ideoque comprehensos in inuestitura, ad feudi successione admittendos forè iuxta inuestituræ tenorem, & non aliter, firmavit Loffred. in conf. 14. num. 7. 10. 11. & 12. dum filij ex primo matrimonio sunt exclusi à successione, sic etiam à vita militia, ex prædictis patet.

Terrio, in proprijs terminis in feudorum successione, quod quandoque filij ex primo matrimonio, aut ex secundo matrimonio procreati iuxta conventionem initam non admittantur, non comprehensi in inuestitura: sunt casus aperti in §. mulier, in §. filij, in tit. si de feud. fuer. controu. & in cap. 1. de fil. nat. ex matrim. ad morgan. cōtract. potest enim & Dominus dans, in traditione rei propriæ apponere legem quam vult, l. fin. C. de pact. inter empt. & vendit. notant communiter Scribent. in l. pen. C. de pact. ideoque Regem dantem feudum posse apponere legem quam vult, dixit Ifern. in d. cap. Imperialem, §. præterea Ducatus in fin. de prohib. feud. alien. per Federic. concurrente tamen, & maximè volūtatē tam Regis, quàm vassalli, ad libitum in præiudicium filiorum disponere, etiam si feudum sit pacto, & providentia, ut latissimè firmat, & concludit Ifern. in cap. 1. §. & si libellus, col. 4. de alien. feud. patern. & in cap. 1. an agnatus, col. 3. cum alijs cōcordantibus, cum à successione sunt exclusi per inuestituram, sic etiam à vita militia exclusi censentur.

Quarto, in inuestitura possunt apponi pacta extraordinaria, & valent in cap. 1. §. fin. quid sit inuest. & in cap. 1. de feud. Marchiz, & dixit Bald. in cap. 1. §. hoc quoque, de success. feud. & in cap. 1. de alien. feud. patern. & in l. 1. ff. de rer. diuis. Iacob. de Ardizon. in sum. feud. de grad. success. in feud.

quia & inuestituræ tenor derogat omni naturæ feudorum, ut voluit Bald. in cap. 1. de duob. fratrib. à cap. inuest. per illud cap. & in cap. 1. §. & quia vidimus, qui feu. dar. poss. & Io. Anan. in conf. 70. quod inuestitura novat, & mutat naturā feudi, per cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. natur. & ex alijs Loffr. in d. conf. 14. num. 11. & 12. & etiam verum

est, & quod pater feudum, quod habet, potest alienare etiam in extraneum, vel vii ex filijs legare cum Regio assensu facilius posset pro filijs secundi matrimonij, contem-

placuit patri, & directo Domino, qui in traditione rei posuerunt legem quam voluerunt, cum quilibet in re sua sit moderator, & arbiter, vulgata l. in re mandata, C. mandati.

Quinto, circa partem pretij Nos diximus & vitam militiam sit loco legitimè, & latè Camer. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus fol. 102. literis L. & M. Præf. de Franch. in dec. 20. nu. 9. Conf. de Ana. conf. 6. nu. 3. ex alijs, estque vita militia loco partis hæreditariæ, à qua excluditur per primogenitum maiorem, ut dixit Ifern. in d. Constit. Comitibus in princ. & sic est etiā pars pretij feudi, & sic si loco partis hæreditariæ; ergo loco legitimæ, quæ iure hæreditario debetur, & titulum institutionis requirit, §. aliud quoque capitulū, in auth. ut cum de appell. cognosc. & notat egregiè Panorm. in c. Raynutius, post glos. in vers. legitimam, extra de testam. Ias. in l. filium qui habentem, col. 4. vers. immò plus quomodocunq; C. famil. ex. cisc. Bar. & Ang. in l. quia poterat, ff. ad Trebell. & in l. gerit, ff. de acquir. hæred. vnde cū & legitima pars pretij, & vita militia debetur post mortem patris, & de bonis in eius hæreditate remansis, ut per Bart. in l. 1. §. si impuberi, ff. de Carbon. edict. in l. fin. ff. de liber. agnosc. Ias. in l. in his, ff. de lib. & posth. & in auth. nouissimè col. 2. C. de inoff. testa. Guid. Pap. decif. 468. si hoc & feudum pater in eius vita cum Regio assensu acquisiisset pro filijs secundi matrimonij, quod latere potuit, & fecit tempore suæ mortis non reperitur in eius hæreditate, ut si alienasset in vitam filijs primi matrimonij super eo, quia vitæ nō comprehensi in inuestitura, nulla competit portio pretij, nec vita militia, & pro eis omni carent actione dum sunt exclusi, & feudum secundi matrimonij, nō per naturam feudi, sed ex & particulari contractu, & inuestitura, quæ est attendenda etiam contra naturam feudi, ut in d. cap. 1. de duob. fratrib. à cap. inuest. quem sequitur Det. conf. 680. in princ. & filij primi matrimonij, tanquam exclusi, nullum ius facere in dicto feudo quoad præsentam vitam militiam, & partem pretij ipsius, & ex hoc solo, quia non comprehensi in inuestitura contraria superius adducta, resoluta remanet; ita quod nec & vita militia, nec pretij pars filij primi matrimonij competit, ut ex prædictis iam patet, quod alio non opus.

Dilucidatio LXXVIII.

THEMA.

Vita militia à fratre primogenito succedente in alijs feudis, non ddbetur fratri secundogenito, cui pater feudum aliquod reliquit. decisum.

SUMMARIUM.

- 1 Legatum patris secundogenito, ex quo pater non debet ei vitam militiam, non est ex causa necessaria.
- 2 Alimenta debentur filio officio Iudicis, & sic legatum factum à patre non videtur relictum animo compensandi.
- 3 Feudum alienari potest per patrem in praiudicium primogeniti.
- 4 Vitam militiam habebit secundogenitus in feudis antiquis non obstante aliquo relicto patris, nisi expresse sit relictum, ut compensetur.
- 5 Relictum omne censetur factum creditori animo compensandi, maxime si ex coniecturis constabit.
- 6 Lex, vel statutum mandans, ut primogenitus habeat feudum, & aliat secundogenitum, & etiam si aliunde habet, est alendus, alias non.
- 7 Alimenta debita iure actionis dantur etiã diuiti.
- 8 Vita militia nõ debetur à patre, sed à fratre, & debitum vnus non compensatur cum relicto alterius.
- 9 Compensatio fit cum debito patris, sed non cum debito filij succedentis in feudo.
- 10 Vita militia debetur ex conditione legis feudi.
- 11 Vita militia non soluta, petitur à die quo cessit, & transfertur ad heredes, & ex debito necessario non compensatur.
- 12 Legatum liberti factu patrono, compensatur cum quarta patrono debita, sic legatum cum vita militia compensari.
- 13 Maritus legando vxori inopi, videtur animo compensandi cum parte dotis, qua ex statuto, vel alias ei debetur.
- 15 Matri petenti dotem, cui fuerunt consignata bona hereditaria, potest opponi compensatio.
- 16 Vita militia successit loco legitima por-

tionis secundogenitis debita super feudis propter eorum exclusionem.

- 17 Vita militia dum est debitum necessarium, & pater si in vita non tenebatur, onus feudi erat, & sic cum legato compensari debet, & decisum contra Afflic.
- 18 Vita militia debetur clerico, & monaco, quia excluduntur à feudis, & sunt capaces alimentorum.

Hæc Dilucidatio cõtrouertitur ex pluribus:

- 1 Primo, † legatum factum alicuius feudi, vel non feudi à patre filio secundogenito erat factum ab eo, qui non tenebatur dare vitam militiam filio secundogenito, & sic debitum necessarium non erat, nec ipse filius iure amoris poterat à patre petere vitam, & militiam, sed officio Iudicis tenebatur ad alimenta, vt in l. si quis à liberis, ff. de liber. agnosc. ideo nõ videtur relictum animo compensandi, ex adductis per Alberic. de Rosat. in l. ynic. in princ. 3. col. C. de rei vxor. actio. ibi (dic, aut debetur iure actionis, & tunc legatum non excludit debiti petitionem, vt hic nisi hoc adiçiat, vt compensetur cū credito, l. creditorẽ, ff. de leg. 2. & in l. si compensandi, C. de hæred. instit. fol. 251. ater. glos. in l. omnimodo, §. imputari, vbi est propria materia de inoffic. testam. vers. & illa dicit alia, quæ cum persona finitur, & nihil ad heredem transit, & illa non computatur, nec confertur, vt in contrario ff. de collat. bonor. l. i. §. sed an id.
- 2 Secundo, pater † feudum, quod habet cū Regio assensu alienare potest in praiudiciũ primogeniti, & aliorum filiorum, sic etiam potest alienare in secundogenitum, vt dicit Ifern. in cap. 1. de alien. feud. pater. & in c. 1. de natur. success. feud. habebit ergo † secundogenitus feudum à patre relictum, & habebit vitam militiam à fratre primogenito super feudis antiquis, nisi fuisset expresse relictum feudum in compensationem vitæ militiæ, dicit Afflic. in dec. 138. quem sequitur Surd. in tract. de aliment. tit. 7. q. 15. num. 23. Consil. de Georg. in alleg. 9. nu. 36. qui licet ita decisum per Sacrum Consilium in d. decif. Afflic. 138. tamen non fuit decisum, & dicit Thorus in suo compend. decif. vers. vita, & militia an debeatur fratri secundogenito.
- 3 Tertio, pluries diximus, quod vita militia loco legitime sit, ipsiq; assimilari, & in d. decif. Afflic. 252. † omne relictum in testamento patris filio factum debet sibi in sua legitimam compensare, l. si quando, §. generaliter, & ibi Iaf. G. de inoffic. testam. cum simil.

simil. adductis per Picum in sua repet. in l. in quartam. post alios Scrib. num. 60. vers. tertia conclusio est, ff. ad l. falcid. & licet legatum factum in dubio, non censetur factum animo compensandi cum debito voluntario secundum communem conclusionem Doctorum in l. si cum dotem, §. si pater, ff. solut. matrim. tamen si ex coniecturis aliter constabit factum animo compensandi, ut late fundat Aym. Grau. in cons. 149. num. 3. & per Lanar. cons. 63. num. 13. si legatum simpliciter est factum absque declaratione compensandi, & per coniecturas nec apparet, compensari non debet, & ipse secundogenitus habebit relictum, & vitam militiam.

- Quarto, Tiraquell. in tract. primog. postquam in q. 4. num. 35. attingit articulum, deum in q. 75. per totam disputat, & resoluit, quod aut t. lex, & consuetudo, quæ defert primogenito bona, vel feuda mandæ etiam secundogenitum ali, & tunc etiam si aliundè habet, est alendus; si vero nihil dicit de alimentis, non dantur ei, qui habet aliundè, quam distinctionem probare videtur Afflict. in §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. nu. 63. dum dicit, quod vita militia succedit loco portionis, quam habiturus esset secundogenitus in feudo, aliud dicens quando esset loco alimentorum officio Iudicis debitorum, atque ita vult, quod alimenta non sint præstanda secundogenito, licet aliud sit in vita militia; sed hæc distinctio Tiraquelli patitur difficultatem, quia ubi alimenta debentur legis dispositione expressa videtur, quod non præstentur, & qui habet aliundè per regulam generalem quod dicitur, non debentur alimenta, quæ à legis dispositione per Iudicis officium debeatur, secundum Alexand. cons. 27. nu. 2. lib. 4. quæ regula procedit & c. solum quando debentur officio Iudicis, non quando actionis iure, nam ubi t. datur actio, præstantur etiam diuiti, licet à lege debeantur, l. de alimentis, ubi Bald. Alex. Iaf. & alij C. de transact. Surd. de aliment. in d. q. 15 post num. 21. & seq. & sic vtrumq; debetur.
- 8 Quinto, vita t. militia non debetur à patre, sed à fratre, ut inquit Tiraq. in d. q. 75. num. 3. & debitum ab vno, non compensatur cum legato facto per alium, l. si duo, ubi Bart. ff. de duobus reis, Surd. in consil. 69. num. 12. alias si t. pater foret debitor vite militiæ fieret compensatio, ex quo debitum procedit ex dispositione legis, vel consuetudinis, secundum distinctionem Alex. in l. si cum dotem, §. si pater, ff. solut. matr. & Doctorum præcipue Iaf. & Det. in auth. præterea, C. vnde vir. & vxor. vita militia non

debetur à patre, & non nisi post eius mortem per fratrem successorē in feudo compensationis locus non est, & sic super alijs feudis vitam militiam deberi legato non obstante.

- Pro negatiua parte legato non obstante vitam militiam non deberi adducitur.
- 10 Primo, t. vita militia debetur, & petitur conditione ex lege feudi per Const. Regni Comitibus, dum dicit ex consuetudine, sine mora, qui tex. ad hoc ponderat Ifern. ibi in 3. col. in 2. lectur. & ita vult Paris de Puteo de reintegr. feud. fol. 177. vers. nunc videndū num. 27. Menoch. cons. 8. num. 20. in fin. vers. ceterum, melius Surd. de aliment. tit. 3. q. 1. 3. & 6. per totam, Cumia super rit. cap. 76. num. 56. Petr. de Greg. in tract. de vita militia q. 9. ubi etiam habetur, t. quod vita militia potest peti à tempore quo cessit dies, & non soluta transferretur ad hæredes pro tempore nõ fuit facta solutio in vita secundogeniti, dum potest peti actione ex lege, & sic ex debito necessario legatum cum vita militia comparari debet, ut probatur in l. si cum dotem, §. si pater, ff. solut. matrim. & in auth. præterea, C. vnde vir. & vxor. & vtrobique firmant Scrib. & sic primogenitus de alijs feudis vitam militiam alijs fratribus secundogenitis soluere non tenetur.

Secundo adduco, quod quando aliquid à

12 t. liberte legatur patrono, compensatur cum quarta eidem patrono debita, tex. est in l. etiam, §. si debita, ff. de bon. libert. ibi (si debita patrono portio legata sit, & si scriptus hæres nõ fuerit satisfactus, & in l. hoc, §. 1. ff. de iure patron. legitur: (excluditur contra tabulas bonorum possessione patronus, & si ex vna hæres institutus) & vtrobique hoc firmat glos. & Scrib. ita de legato secundogenito à patre factum in debita vitam militiam compensari debet.

13 Tertio, maritus t. si vxori inopi quasi præstare tenetur, si aliquid ei leges, præsumitur animo compensandi legasse d. Auth. præterea, C. vnde vir. & vxor. Rimini in not. cons. 49. num. 11. lib. 1. & 393. num. 12. lib. 4.

14 sic etiam t. si vxor reliquit aliquid, cui maritus pars dotis vigore statuti acquiritur, vxore præmoriens videtur animo compensandi, reliquisse ita DD. omnes in d. Authent. præterea, ibique Det. nu. 18. Curt. in n. num. 21. Franc. de Pepis num. 30. Robert. à Valle de lucra dotis q. 96. num. 8. Phant. in simili tract. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 109. num. 35. fol. 132. Rimini. d. cons. 393. num. 17. sic in casu proposito legatum est compensandum.

15 Quarto, mater t. t. utriusque dotes, quæ sunt

sunt debitz sibi omni iure, & ex privilegio, si ex inuentario patet ipsam fuisse bona hereditaria consignata, potest opponi compensatio contra matrem ad dotes agentem, ex doctrina Bald. conf. 99. num. 3. vers. testamentum lib. 2. Signorol. conf. 49. col. 2. vers. item, Fulgos. conf. 196. & 201. Castrenf. conf. 270. in 2. dubio lib. 1. D. Cardin. Tusc. lit. G. conclus. 490. num. 14. maximè quando bona retenta, & dos liquidatione non indigent, & ita decisum firmiter Mastrill. in decis. 189. num. 6. & 13. qui nu. 14. dum dicit, quod fructus ipso iure extenuant sortem, & capitale dotis, per tex. in l. si non sortem, in princ. vbi Bar. & alij, Surd. decis. 328. nu. 14. par. 2. Reg. de Ponte conf. 70. nu. 5. & Ferret. conf. 68. num. 5. lib. 1. tantò fortius legatum factū filio secundogenito in vno Castro, vel in alijs bonis, ex quibus fructus percipiuntur, & forsitan transcendunt vitam militiam; dicendum est, quod legatum sit factum animo compensandi cum vita militia, & ipsam extinuat, ita quod nec peti potest.

- 16 Quinto, & Vltimo diximus, quod * vita militia successit loco legitimæ portionis secundogenitis debitz super feudis, quia per primogenitum excluditur à feudo, vt dicunt Ifern. in d. Const. Comitibus, lectur. 1. vers. in quantum, qui se ipsum allegat in Const. In aliquibus, Camer. in cap. Imperiale fol. 102. lit. G. vers. circa secundum, de prohib. feud. alien. per Federic. Minad. conf. 1. num. 31. 56. & 67. Afflic. decis. 43. & 138. num. 2. Capyc. decis. 3. num. 3. de Franch. decis. 20. nu. 1. & 3. & decis. 61. num. 2. Reg. de Ponte d. conf. 70. nu. 9. Surd. conf. 35. num. 17. & de alim. tit. 7. q. 15. num. 26. Anna pater alleg. 23. num. 5. Conf. Fab. Anna filius sibi contrarius conf. 120. Menoch. conf. 121. vbi dicit hanc esse magis receptam opinionem Paris de Puteo de reintegr. feud. vers. nunc videndū, Octau. Bambacar. in tit. si de feud. defunct. milit. cap. qui clericus §. 10. nu. 62. Marta in tract. de iurisd. par. 4. casu 23. num. 11. & 31. & in decis. 85. num. 14. Mastrill. decis. 165. nu. 16. & esse loco alimentorum tenuerunt Pern. conf. 11. num. 11. Laudens. de primog. col. 5. vers. an valeat consuetudo, Petr. de Greg. in d. tract. de vita militia q. 2. & ex alijs adductis per Mastrill. ibi addens, & in decis. 165. num. 6. & si est loco legitimæ, vt voluerunt Petr. de Gregor. in d. tract. de vita militia q. 1. & 2. Camer. in cap. si aliquem, in vers. incip. pariformiter fol. 332. de Franch. decis. 525. num. 21. Fab. de Anna conf. 6. num. 1. & conf. 120. num. 2. & seq. Mastrill. d. decis. 165. nu. 11. est ergo vita * militia debitum necessarium, ad quod & si pater in vita non

tenebatur, tamen onus feudi erat, & legitimam, secundum Ifern. in d. Const. Comitibus, Afflic. decis. 43. & 138. num. 2. Petr. de Gregor. in d. suo tract. q. 3. & ibi addens Mastrill. Camer. in d. cap. Imperialem lit. M. fol. 102. & sic debitum necessarium cum legato compensari voluit testator, & compensari debet, prout in specie est tex. in l. omnimodo, §. imputari, & l. quoniam nouella, vbi Bart. num. 10. C. de inoffic. testam. Menoch. præsumpt. 209. nu. 5. Vinc. de Anna sing. 310. latè firmiter ex alijs Conf. Fab. de Anna conf. 120. per totum, & in fine dicit, quod die 11. Iulij 1600. facta relatione per Reg. Consil. Scipionem de Curte causæ Commissarium per Sacrum Consiliū iunctis Dominis duarum Aularum corā Illustrissimo, & Excellentissimo Prorege in Collaterali Consilio Magnus Condestabilis Columna fuit absolutus ab impetitione vitæ militiæ Cardinalis Ascanij Columnæ, pendens Felicem Actorum Magistrum Sacri Consilij, & hoc quia dicto Domino Cardinali per patrem fuerat factum legatum, quod fuit compensatum cum vita militia super alijs feudis paternis prætendebat à Condestabile Columna eius fratre primogenito possessore, & successore in feudis, refert, & ex alijs comprobatur Thor. in compend. decis. in vers. vita, & militia debetur fratri &c. de qua decisione contra Afflic. mentionem facit etiam Octau. Bambacar. in d. cap. qui clericus num. 212. si de feud. defunct. controuers. fuer. nec curandū, 18 quia contra clericum; nam & * clerico, & monaco vita militia debetur vt viuatur, dicit idem Bambacar. ibidem num. 111. in fine, & debetur eis non, quia clericus, vel monachus, sed ratione exclusionis à feudo per primogenitum, qui licet sint incapaces successio nis feudorum, non tamen sūt incapaces alimentorum, vt per Bart. in l. feruus, ff. de aliment. & cibar. legat. maximè quando si eorum culpa priuantur successione, cap. 1. §. fin. vbi per Aluarot. in vltim. notab. Episc. vel Abb. Petr. de Gregor. in tract. de vita militia q. 2. fol. 76. in fine, & nostra Dilucidatio firma remanet contrarijs superius adductis non obstantibus, quia loquuntur in debitis voluntarijs, & nō in necessarijs, cum quibus fit compensatio legati, & si pater nō tenetur vitam militiam soluere in vita, tenetur tamen ad alia, & onus feudi per compensationem relictū resolutum remanet, vt ex prædictis.

Dilucidatio LXXIX.

T H E M A.

De feudo patruī, vel auunculi, in quo successit nepos primogenitus, tenetur ad vitam militiam; alijs suis fratribus minoribus. decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vitam militiam debetur in linea transfuersali, & sic per nepotem succedentem patruo, vel auunculo.*
- 2 *Constitutionem Comitibus, & Cap. Regni alienationis actus, loquuntur in feudis patris, non in transfuersalibus.*
- 3 *Vitam militiam deberi in linea transfuersali, verior opinio est.*
- 4 *Nepos, & patruus nō succedunt in feudo ad inuicem, quia sunt coniuncti, sed quia sunt comprehensi in inuestitura.*
- 5 *Constitutio Comitibus, & cap. alienationis actus, extenduntur etiam ad patruū, & auunculum.*
- 6 *De vita militiam ad legitimam non valet argumentum.*
- 7 *Vita militiam magis datur ob causam exclusionis à feudo, quam loco portionis debite.*

1 **S**Vpra fundauimus ꝑ vitam militiam deberi in linea transfuersali, pariformiter si nepos à patruo, vel auunculo habeat feudum, vel in eo successit Francorum Iure, quia excludit post eum fratres natos à successione eis vitam militiam dare tenetur; & ita per Sacrum Neapolitanum Consilium decisum fuit, quod antea nunquam iudicatum fuerat, vt etiam in linea transfuersali ascendētis, vita militiam deberetur; dicit Minad. in rep. Const. in aliquibus, in vers. filiorum nu. 7. fol. 17. subdens, quod de hoc Loffred. in sua parafrafi feudali, in tit. de inuest. de re allen. fact. in vers. vel danda militiam fratri minori, versic. dubitatur si moritur auunculus fol. 24. dicit, & licet à principio teneat contrarium, quia ꝑ Constitutio Regni Comitibus disponit solum quando tractatur de successione ascendētium ex suis verbis ibi de bonis patris, & in cap. Regni Alienationis actus, ibi ex successione cōis

patris, & dixit Ifern. in d. Const. Comitibus col. 1. dum videtur sentire, quod vita militiam debetur loco legitimæ, & in hæreditate ascendētis debetur legitima descendētibus, quæ sine causa priuari non possunt, & hæreditas patris est quasi debita filijs, l. si. C. de codicill. & in l. si duo, ff. de acquir. hæred. & sub hac ratione voluit Constitutio dari vitam militiam secundogenitis, quia priuantur successione eis debita, quæ omnia cessant in successione transfuersalium, in qua non debetur legitima; iuxta legem fratres, & l. fratris, C. de inoffic. testam. & in l. 1. vbi Paul. de Castr. ff. eodem, sed ꝑ opinionem, quod debeatur, veriore esse firmat ex pluribus, & autoritatibus etiam contrarijs reiectis, non obstat feudum dici transfuersale, & non ascendētis, quia in linea ascendenti transfuersalis est cōiunctus, nepos patris, vt est iuncta glos. in §. tertio gradu, in vers. ex transfuerso, & in vers. quarto gradu, in vers. patruus, instit. de grad. cogn. prout ita cōcludit Ifern. in d. Const. Vt de successioneibus, quod licet ꝑ patruus sit in linea transfuersali ascendenti, quando succedit nepoti, & sic è contra, non succedit sub illa consideratione, quod est ascendens nepotis, neque quod sit feudum nepotis, siue patruī, sed vnusquisq; tanquam persona comprehensa in inuestitura primi acquirentis, & quo ad personam primi acquirentis, patruus, & nepos sunt in linea descendenti, & comprehensi in inuestitura, & sic sublato impedimento de medio, succedit in feudo primi acquirentis, & iudicantur bona ascendētis per iura, & rationes ibi adductas, & opinionem Ifern. sequitur Luc. de Penna in l. prescriptionis, col. 10. C. de impon. lucr. descrip. Nec obstat, quod Const. Comitibus, & cap. alienationis actus, loquatur in feudo patris, cum per hoc non excluditur: quia ꝑ etiam extendi debeat ad feudū auunculi; ad quod facit, quod dixit Io. Andr. in additad Spec. in tit. de success. ab intest. 1. cart. in vers. est sciendum, quod licet statutum loquatur in fratre primi gradus, qui est in secundo gradu, ff. de gradib. l. Iuriconsultus, §. secundo gradu, habet tamen locum in fratre patruī, qui est in quarto gradu, vt eadē l. §. quarto gradu, cum eadem ratio militat in vtroque, quod sequitur Bald. in l. scimus 11. q. C. de inoffic. testam.

Nec minus obstat, quod vita militiam debeatur loco legitimæ stantibus differentijs inter vitam militiam, & legitimam, quæ transfertur ad hæredes, & non vita militiam, vnde ꝑ de legitima ad vitam militiam argui nō potest, iuxta l. inter stipulantem, §. sacram, de verb.

7 verb. oblig. & vita † militia magis datur ob causam exclusionis, quam loco portionis debitz iure naturæ, & reiectis alijs contrarijs in fine firmat ita fuisse decifum in terminis, quia cum quondam Eligius de Marra Comes Aliani fuisset mortuus, relictis Hluffriff. Principe Ostiliani, vt primogenito Reuerendo quondam Francisco Carrata filijs fororis, & prædictus Princeps successit in Comitatu: per Sacrum Consilium fuit condemnatus ad dandum prædicto Francisco Carrata secundogenito vitam militiam, refert Loffr. in fine d. parafrasi fol. 25. col. 1. Minad. in dicta Const. In aliquibus num. 7. & Thor. in suo compend. ver. vita militia an. debeat filio secundogenito &c. & ex his nostra Dilucidatio nè dum firmata, sed de vitis remanet.

qui ex compromisso auctoritatem habens de feudis tractandi, & dare quibus volunt.

9 Compromittere est alimare, & feuda omni iure alienari prohibentur sine assensu directi Domini, ideo de eius causis compromissum fieri non potest.

10 Feudi alienatio omni iure sine Domini assensu est prohibita.

11 Compromissum ob Domini directi absentiam fieri posse, quod non subsistitur, quia eorum vicem gerentes assentire possunt.

12 Compromissum in parte Curia nõ requirit assensum, quia ipsi habens potestatem cognoscendi de feudis.

13 Compromissum sine assensu procedit quando interesse Domini non adest, alias non.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXX.

T H E M A.

Compromissum de causis feudali-
bus absq; directi Domini assensu
fieri non potest. communis.

S U M M A R I V M.

- 1 Assensus Regius, siue Superioris Domini directi rerum, & iurium feudalium interuenire debet, & quomodo praticatur.
- 2 Compromissum rerum, & iurium feudalium absque Superioris assensu fieri posse, qui Doctores tenent.
- 3 Compromissum de feudo Imperiali, Regali, aut dignitate habente sine assensu nõ fit.
- 4 Compromissum de causis feudaliibus generaliter sine Domini directi assensu fieri non posse, communis est opinio.
- 5 Compromissum sine directi Domini assensu de rebus feudaliibus ad evitandas fraudes fieri non debet.
- 6 Iura loquentia de feudaliibus causis compromissum fieri posse, non dicunt: quod directi Domini nõ requiratur assensus.
- 7 Imperatores Corradus Primus, & Secundus fuerunt satis ante Imperatorem Federicum Secundum per legem, cuius lex Corradi correctæ censetur.
- 8 Observantia est, quod causa feudales sine assensu nõ compromittatur in arbitris,

1 Licet in Parte octaua dilucid. 57. nu. 4. & seq. aliqua diximus † de causis, & rebus feudaliibus compromissum non fieri, ibique praticam à Regio Collateralis Consilio obseruatam, vltra Eoffred. & alios ibi praticam ipsam firmant Quintilian. Mandos. ad Lap. alleg. 103. in verbo vassallus in fine, Io. Vinc. de Anna in repet. Const. diuz memorie num. 280. & Camerar. in repet. cap. Imperialem fol. 71. lit. Q. quia à Doctores controuertitur, & si causæ ipse cum assensu, vel sine eo compromitti debent

2 † partem affirmatiuam, quod possit firmarunt Iacob. de Ardizz. in sum. feud. cap. 33. incip. dictum est supra col. 3. ver. si vero ex vna parte, Hostien. in summa tit. de arbitr. §. de qua re, ver. sed numquid vassallus, Nicol. de Neap. & Iacob. de Bellouif. quos refert & sequitur Iacobin. de Sancto Georg. in inuest. feud. in ver. & cum pacto de nõ alienando num. 9. Roman. in l. 1. §. & post operis in fine, ff. de oper. nou. nunc. & in l. ius iurandum, quod ex cõuentione, §. 1. de iure iur. Bald. in l. fin. §. fin. in fin. commun. de legat. Curt. iun. de feud. par. 4. num. 94. Zas. de feud. par. 9. num. 20. Gardin. Paris. conf. 23. num. 221. lib. 1. Gardin. Alexandr. in cap. 1. num. 4. de inuest. in marit. fact. Schench in cap. 1. §. si autem inter num. 2. de lege Corradi, Mozz. de feud. tit. de natur. feud. nu. 79. Petr. de Bellapert. de feud. tit. 13. sub nu. 29. Hannelton. de feud. lib. 4. cap. 3. Franc. Duzzen. in consuetud. feud. cap. 20. nu. 8. Io. Ferrar. Montan. in vsus feud. lib. 3. tit. 1. ver. ad arbitros vero, Afflic. in Const. Regni Constitutionem diuz memorie num. 56. Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. de feud. ex pacto, & prouid. antiq. siue patern. nu. 26. Camil. Borrell. in sum. dec. c. 63. n. 110.

venien-

veniendo ad partem negatiuam, quod sine Superioris assensu de rebus feudalibus compromissum fieri non possit, & de feudo Imperiali, vel Regali, aut dignitatem, vel ius regale habente absque dubio in ipsius feudalibus rebus, & causis compromittendis Superioris requiritur assensus, per cap. cum venissent, vbi DD. extra de iure iur. Bald. in cap. 1. §. Marchio, de his, qui feud. dar. poss. & in conf. 217. & conf. 218. lib. 2. Alex. conf. 1. nu. 44. lib. 5. Soccin. iun. conf. 77. nu. 79. lib. 1. Scrad. de feud. par. 10. sect. 1. 169. lib. 2. Io. Ferrar. Montan. de feud. lib. 5. cap. 1. vers. in primis si res, Roland. à Valle conf. 22. nu. 18. lib. 4. vltra quos generaliter & in feudis sine assensu compromissum non fieri, firmarunt Hannector. in d. §. de qua re, & in tit. de feud. §. apud quem, vel apud quos Iudices col. 2. vers. sed quid in quæstione, idem Hostien. Io. Andr. Ant. de Butr. & Io. de Imol. in cap. cum tempore, vbi Paporm. num. 15. extra de arbitr. Bald. d. conf. 121. col. 4. lib. 3. Martin. Laudens. in cap. 1. num. 15. de inuest. in marit. fact. & in tract. de Principe not. 261. incip. Dux. Lap. d. alleg. 102. incip. non potest clericus, vers. sed numquid, Alex. conf. 1. nu. 44. lib. 5. Det. conf. 445. 1. in l. fin. nu. 119. §. de iure emphyt. & in conf. 168. nu. 12. lib. 3. Tiraquell. de leg. connub. glof. 5. num. 224. Marjan. Soccin. iun. conf. 77. num. 76 & 77. lib. 1. Franc. Marc. in decis. Delphinat. 286. num. 1. lib. 1. Iul. Clar. in §. feudum q. 38. Menoch. conf. 1. num. 268. & conf. 2. num. 239. lib. 1. Rosental. de feud. cap. 9. concl. 22. Molin. de Hispan. primogen. lib. 4. cap. 2. num. 9. Jacob. Mandell. conf. 64. num. 6. & 7. Peregr. de fideicommiss. art. 40. num. 120. Curt. iun. de feud. num. 98. Pancizol. conf. 118. num. 28. lib. 1. Scrad. de feud. par. 10. sect. 1. nu. 166. Barthol. Soccin. conf. 87. num. 4. vers. secunda ratio lib. 3. Petr. Duen. in regul. 36. limit. 4. Franc. Duaren. de feud. cap. 40. nu. 8. Sonsbec. in vsu feud. par. 14. num. 20. & seq. Laurent. de Orian. in tract. de arbitr. par. 4. vers. idem dicendum est, Franc. Galdas Peryera in l. si curatorem, in vers. prohiberis num. 1. Cognazzan. in decis. Lucen. 66. nu. 2. & è nostris regnicolis hanc opinionem communem esse firmat Ifern. summus feudista in cap. 1. §. si autem inter partes col. 2. vers. hodie puta, de lege Corrad. Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 44. incip. quia dicitur, num. 14. fol. mihi 29. Afflict. in decis. 138. & in d. Constit. Constitutionem diuæ memoriæ col. 1. vers. hic est sexta pars, Marant. in specul. aureo par. 6. act. 2. num. 22. Camill. Borrell. in suis commentar. de compromiss. §. 2. glof. 1. nu. 314. & plurib. seqq. I. offed. in parafra. feud.

in cap. Imperialem, in vers. per editum, col. 2. vers. compromissum, de feudo, de prohib. alien. per Federic. fol. 55. Capyc. in inuest. feud. §. feudorum compromiss. Regens Io. Anton. Lanar. in suo conf. 33. nu. 5. & 6. Milanens. in decis. Regni Siciliz 1. nu. 7. lib. 1. quorum autoritates roboratur per rationes sequentes videlicet.

5 Prima ratio erit & ad euitandas fraudes, de quibus in d. cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. vt ibi per Ifern. cum spe litis, & compromissi possit operari, vt feuda alienarentur, & distraherentur sine Domini consensu, & hoc modo Dominus fraudaretur, & tex. in cap. 1. de inuest. inter marit. fact. & in cap. 1. de leg. Corrad. si loquuntur de feudorum differentiis, sicut posse compromissum, non tamen dicunt, & directi Domini nõ requiratur assensus, vnde illa iura intelligenda sunt, vt compromissa sunt de feudis cum Domini assensu, vt iura concordentur.

7 Secunda ratio est, dicta lex, & cap. Corradi, si loquimur de Corrado Primo, fuit de anno salutis nostræ 913, vt per Io. Carioné in sua cronica lib. 3. Monarchia 4. ætate 3. fol. mihi 298. si de Corrado Secundo, iste fuit de anno 1025. vt per eundem Io. Carionem in eodem lib. 3. Monarch. 4. ætate 3. & Imperator Federicus Secundus Author d. l. siue cap. Imperialem, fuit de anno 1213. vt per eundem Io. Carionem dicto loco fol. mihi 371. & sic post primum Corradum, per annos tercentos, & post Corradum Secundum per annos bis centum septuagintaquinque, vnde colligitur d. tex. in cap. Imperialem posteriorem, prædicta Corradi iura priora corrigere absq; dubio, maximè quod in hoc & residet obseruantia, vt causæ feudales absque directi Domini assensu non compromittantur in arbitros, qui ex compromisso potestatem habent, per non distinguamus, §. de officio, l. si cum dies, §. plenum. ff. de arbitr. O&au. Cacher. decis. Piedemont. 39. nu. 5. Corn. conf. 168. lib. 1. & conf. 293. lib. 3. & ex tali potestate possent dare feudum, cui voluat sine Domini assensu, quod omni iure de eo disponi prohibitum est, vt pluries diximus.

Tertia, & potissima omnium ratio est, quia & compromittere est alienare, firmat Gard. Paris. in suo conf. 134. Quintilian. Mandol. in alleg. Lap. 102. in vers. compromittere in fin. Borrell. in suo lib. decis. cap. 63. num. 55. 10 alienatio & feudi in totum, vel in partem sine Superioris Domini directi assensu fieri non potest, & facta est nulla, cum prohibita sit de iure diuino, de iure communi feudo-

rum, & Regno vt latè fundauit in meo consil. 3. & supra in hoc Theatro par. 8. diluc. 4. 25. & seq. & latè Dominus Fabius Capycius Galeota Mzg. Cur. Vic. Neap. meritissimus Iudex in ciuilibus in Responso pro Duce Grauinæ super statu Bisimiani num. 6. & seq. quem, & alios multos congerit Borrell. in d. suo lib. decif. cap. 34. nu. 1. de feud. sed hæc conclusio de assensu directi Domini necessario limitari possit.

11 Primo, si Dominus ꝛ longè abesset, ita quod illius cōsensu in oportunitate haberi non posset in cōpromisso prouidendo, cōpromissum sine assensu fieri posse, argum. cap. 1. ꝛ. quod autem, vbi Iacob. Aluarot. de consuet. recti feudi, Ifern. in d. ꝛ. si autem, quem sequitur Capyc. in d. inuest. ꝛ. feudorū cōpromissa, vers. limita primo, & licet contra hanc limitationem Roland. à Valle in d. suo cons. 22. num. 11. lib. 4. dicit, quod Reges, & Principes magni quando discedunt, vel in alijs Regnis moram faciunt, solent relinquere, & mittere personas eorum vices geretes, vt noster Inuidissimus Rex in Hispania degens, qui cum suo Collaterali Consilio in dispositionibus, controuersijs, cōpromissis, & alijs in feudis occurrentibus assentire possunt, & in dies assentiūt aliquibus capitibus de Pragmatica nouem capitum, & alias vt diximus, & sic prima Rolandi cōtradictio non obstat, neque secunda: quia vassallus, & vtilis Dominus absentiam Principis esse longam, vel breuem, diuinare, & scire non valet.

12 Secundo, prædicta conclusio limitari etiã possit, si ꝛ in Curia Domini adessent Pares Curie in eos absque Domini consensu feudales causæ cōpromitti possunt quia ipsi de consuetudine, vel ex potestate de feudis cognoscunt, argum. cap. 1. vbi DD. de controuers. feud. apud par. term. Marian. Soccin. in cap. ex transmissa, extra de foro compet. Deti. in cap. ceterum nu. 14. e. xtra de iudic. Io. Raynaud. in comprehens. feud. in cap. Imperialem, ꝛ. præterea si inter, nu. 8. de prohib. feud. alien. per Federic. Iacobin. de Sancto Georg. in inuest. feud. vers. & dicti vassalli num. 10. quos sequitur Scradex. de feud. par. 10. sect. 6. sub num. 18. vol. 2.

14 Tertio, cōpromisso ꝛ absque Domini assensu prouideri possit, quãdo in differentijs de rebus, feudilibus Domini interesse non adesset, & tunc cōpromissarij procedere possunt quo ad partiu interesse, & non quo ad Dominum, firmat Ifern. in d. ꝛ. si autem inter, de lege Corradi, sed in vtriusque Siciliæ Regno absque dubio absolutum est causas feudales, sine Regis, siue Proregis as-

sensu cōpromitti non posse per dictam Constitutionem Diuz memoriz, ꝛ. arbitraria, vbi Martin. de Caramanico glosator, ibique Ifern. Affict. & alij, idem Affict. in decif. 138. Fritia de subfeud. lib. 1. cap. 1. nu. 26. Io. Thom. de Marin. vbi supra ꝛ. constitut. nu. 26. Milanens. in decif. Sicil. 1. nu. 7. lib. 1. Io. Vinc. de Anna in repet. d. Constit. nu. 278 & apertissimè habetur in Regia Pragmatica incip. Oda litium, de arbitr. & cum de obseruata practica in hoc Regno in cōpromissis faciendis quomodo assentiat, & quid agatur diximus in principio huius dilucidationis 80. amplius non insisto.

14 Sed quid in ꝛ re emphiteusi an sine directi Domini assensu cōpromissum fieri possit, dic, quod non, vt plenè firmat Iaf. in l. fin. num. 119. & 120. C. ne iure emphit. & voluit Hieron. Gigas in suo cons. 155. num. 16. lib. 2. Corbul. in suo copioso tract. de iure emphit. tit. de causis priuationis ob alienationem inrequisito Domino ampliat. 33. nu. 1. & 2. & si Bal. in l. fin. ꝛ. fin. C. commun. deleg. de emphiteusi absque Domini consensu cōpromissum fieri posse, quia ipsū oppugnat, & reuocat, Rolan. à Valle in d. suo cons. 22. num. 5. ipsamq; ex multis firmat Borrell. in suo tract. de cōpromiss. ꝛ. 2. glos. 1. nu. 141 & 142. ex Lanfranc. in tract. de arbitr. ꝛ. cōpromissum in fine, & Speculat. in tit. de arbitr. & arbitrator. ꝛ. restat, vbi licet loquatur de re feudali, tamen idem procedere debet in re emphiteutica, quia de feudo ad emphiteusim, & è conuerso ad libitum argumentatur, cum eiusdem sint fere nature, vt voluit idem Speculat. d. tit. de feudis, ꝛ. quoniam, q. 40. in vers. idem iuris, idem tenet Io. de Imol. in cap. potuit, col. penult. de locato, Bart. in l. iuris iurandum, ꝛ. si liberi, ff. de oper. libert. & in l. quod dicitur, col. penult. ff. de oper. libert. Borrell. d. ꝛ. 2. glos. 1. nu. 142.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LXXXI.

T H E M A.

Compromissum de vita militia etiã de ea taxanda plus, vel minus super feudis fieri non potest sine Regio, siue directi Domini assensu.

SUMMARIUM.

- 1 **V**ita militia est onus feudi.
- 2 **C**ompromittere est alienare, & feudum alienare sine assensu est omni iure prohibitum.
- 3 **V**itam militiam arbitri possent eam augere, & onerare feudum.
- 4 **O**nus arguit subiectionem, & sic seruitutem.
- 5 **S**eruitus in hoc Regno in re feudali non quaritur nisi per centenariam prescriptionem.
- 6 **S**eruitus super rebus feudalibus sine directi Domini assensu imponi non potest.
- 7 **V**itam, & militiam accrescere est maiori subiectione feudum grauare, & plus, & minus non mutant speciem, sed dicitur onus.
- 8 **O**nera in feudo nec Princeps supremus imponere potest.
- 9 **C**ompromissum de causis feudalibus sine directi Domini assensu fieri non potest.
- 10 **C**ompromissum ordine Sacri Consilij, vel Collateralis nomine Suae Maiestatis ordinari potest, & sine alio assensu fit.

1 **V**itam, & militiam esse onus feudi, dixit Ifern. in Constit. Regni In aliquibus, de success. fil. Comit. & Baron. & in Constit. Comitibus in adiutorijs pro militia fratris, & habetur in cap. Regni incip. Alienationis actus. & vita, & militia dicitur etiã portio feudi, vt per eundem Ifer. in d. Constit. Comitibus, Abb. in conf. 12. clarè col. 2. in 3. dubio lib. 1. & ex alijs latè fundauimus supra in præcedentibus Dilucidationibus reiecta Fritij opinione, dum † compromittere est alienare, vt in præcedenti Dilucidatione num. 9. diximus, alienare feudum, vel eius partem sine Regio, vel directi Domini assensu est omni iure prohibitum, vt similiter plenissimè in præcedentibus Dilucidationibus probatum est, & vita militia dum est onus feudi, & arbitri possent eam augere, & onerare, & onus † arguit subiectione, & sic seruitutem, s. si quis igitur, auth. de natur. libert. Alex. conf. 23. col. 2. lib. 5. Calcan. conf. 34. col. 2. subiectio, & seruitus in hoc Regno non acquiritur nisi per præscriptionem centenariam, vt per Constit. Consuetudinem prauam la terza, s. cœterum, vbi glos. Ifern. Affl. & Franc. Viu. in dec. 226. nu. 3. & sine † Superioris assensu super rebus feudalibus seruitutem imponi nõ posse; dicunt Cappell. Tholosan. in decif. 462. Guid. Pap. in decif. Delphinat. 575. Boer. in

decif. 181. num. 3. Oza. Cacheran. in decif. Pedemont. 159. Capyc. in inuest. feud. s. feudorũ deuolutio, in vers. seruitutes, Io. Vinc. de Anna in singul. 565. Garf. Mastrill. in decif. Siciliz 83. num. 8. † accrescere vitam, & militiam, est feudum maiori subiectione grauare; nec quia arbitri possent eam declarare plus, & minus, siue paruum, & magnum onus, non mutat speciem, sed dicitur onus, l. fin. ff. de fund. instruct. l. humilem, ff. de incest. nupt. & voluit Nacta in suo consil. 525. num. 20. lib. 3. & † imponere noua onera in feudis, nec Princeps supremus posset, firmat Ifern. in Const. Regni Bonorum, in princ. Iacobin. de Sancto Georg. in tract. de homag. col. 10. vers. hic cadit, Per. de Gregor. de concess. feud. par. 1. q. 10. num. 1. & 7. feudatarij maximè per viam compromissi nullo modo facere possunt, cum indirectè tenderet in damnum, & onere feudi, & proinde † causæ feudales, & signanter vitæ militiæ absque directi Domini assensu, nec pro ipsa vita, & militia taxanda compromitti nõ possunt; vt in specie volunt, & ex alijs firmant Affl. in decif. 43. nu. 2. & in decif. 138 & in cap. Imperialem, s. præterea Ducatus num. 67. & 68. de prohib. feud. alien. per Federic. Marant. in spec. aur. par. 2. act. 2. nu. 23. Io. Anton. de Nigr. in cap. Regni Alienationis actus nu. 18. Io. Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. lib. 1. tit. 2. num. 26. Scrad. de feud. par. 10. sect. 1. num. 171. Duen. in reg. 36. limit. 5. Garf. Mastrill. ad l. et r. de Greg. Siculum in tract. de vita, & militia q. 9. in vers. ex lege, Bart. Camer. in d. cap. Imperialem fol. 13. lit. D. de prohib. alien. per Feder. Minadous in decif. 3. Consil. Fab. de Anna, conf. 75. nu. 2. bene esse potest, quod per Sacrum, vel Collaterale Consilium Suae Maiestatis nomine cõpromissũ in causis feudalibus fieri posse, & etiã de vita militia prout resert obseruatum fuisse dicit Capyc. in sua decif. 211. & si Ifern. in Constit. Comitibus, Affl. in d. decif. 43. & 138. & Lancell. Gall. in conf. 58. num. 71. & 72. lib. 1. dicunt, quod quando tractatur de quantitate vitæ militiæ liquidanda, compromissum absque assensu fieri posse: tantorũ Virorum auctoritas mihi parcat, cum eorum dictum non bene procederet, quia dum arbitri ex compromisso auctoritatem habent nõ dum de vita militia, sed de feudis disponere possunt, & dare cui volunt, vt diximus in præcedenti Dilucidatione num. 12. etiã quod de quantitate liquidanda tractarent, possent augere vitam militia, & onerare feudum, quod sine Domini directi assensu fieri non potest, vt diximus, & volunt idem Minadous in d. decif. 3. sub

sub num. 1. & ex alijs Conf. Fab. de Anna in d. conf. 75. num. 5. & ex his compromissum de re feudali, nec de vita, & militia, siue taxanda, siue non, sine directi domini assensu fieri non potest; & ad hoc faciunt adducta in precedenti Dilucidatione.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXXII.

T H E M A.

Feuda sine directi Domini assensu omni iure alienari prohibentur in totum, & in partē, adeo quod nec locari possint, nec ad longū, nec ad modicum tempus, & si affictentur cū iurisdictione Vniuersitas præfertur. Decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** eudum nec ad longum, nec ad modicum tempus, & cum iurisdictione sine assensu directi Domini non affictatur.
- 2 **V** niuersitas in affictu cum iurisdictione maximè, prælationem habet.
- 3 **V** assalli quando venduntur in seruitute Baronis redacti dicuntur.
- 4 **V** assalli sub Barone molestissimis grauatimibuz, & seruitutibus asringuntur.
- 5 **V** assalli in locatione plus vassantur quam in venditione, cum plures habent Dominos.
- 6 **V** assalli per solam subiectionem acquirunt ius contradicendi, & sic ad demaniam, & in affictu præferendi.

Purics diximus nulla contractatione de re feudali sine Regio assensu fieri posse, & feuda maximè cum iurisdictione, nec ad longum, nec ad modicum tempus sine Regio assensu locari non possunt, vt in specie voluit Aluarot. Prepos. Alexand. & Affict. in cap. Imperialem in princ. de prohib. feud. alien. per Federic. Curt. iun. de feud. par. 4. num. 41. Zal de feud. par. 9. num. 12. Iacob. de Sancto Georg. in inuest. feud. in vers. & cum pacto, num. 13. Hannetton. in vsu feudorum lib. 3. cap. 5. Sonsbec. par. 12. num. 83 & 84. Paris de Put. de reintegr. feud. c. 255. vers. incip. an si feudatarius, num. 1. & 2. fol. 140. & in affictu, seu locatione feudi etiam

ad modicum tempus insimul cum iurisdictione, & Vniuersitas in ipso affictu prælationem habet; vt pro indubitato firmat Mart. in voto 240. & fuit iudicatum per Sacrum Consilium sub die 24. Octobris 1611. in fauorem Vniuersitatis Aqueuiuz respectu affictus facti per Ducem Adria eius vilem. Dominum Ascanio de Scrbenis, referente Regente Carolo Tappia tunc Regio Consiliario, & refert Consil. Rouit. in prag. 64. num. 31. de offic. Procur. Cesar. & cum ratione, quia in contractu locationis militat ne dum eadem ratio, sed maior, quia & vassalli quando venduntur in seruitute vnus Baronis redacti sunt, glof. in cap. 1. de milit. vassall. qui contum. Iler. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. & in multis obligatur Baroni, & dum sunt sub Barone, tot asringuntur & molestijs, grauatimibuz, & seruitutibus, quod verè in seruitute esse dici posset, firmat Regens Camill. de Curte in suo diuersor. feud. par. 1. num. 42. fol. 8. ater. & dixi in meo consil. 86. num. 46. & seq. & in affictu & vassalli habent plures dominos, scilicet ipsum locatorem, qui est Dominus principalis, & cui etiam durante affictu, tenetur præstare subuentiones taxatas in Const. Quamplurimū, ac etiam conductorem, cui vassalli etiam tenentur seruire, & præstare obsequia, cum ei subiectionem, & per & solam subiectionem vassallus acquirat ius contradicendi, Bald. in cap. 1. si quis, num. 5. quo temp. miles, eorum enim interest tot Dominos non habere, idem Bald. ibidem, & Capye. in inuest. feud. vers. feudum dant, col. 2. in 4. declar. limit. 2. fol. 150. Tiraquell. de iure primog. quest. 4. nu. 30. & per Consiliaz. Rouit. dicto num. 31.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXXIII.

T H E M A.

Feudum etiam francum sine assensu alienari non potest, nec communicabile est cum alia Vniuersitate de pasculis, vel de alijs, nec per transactionem transferri, nec permutari.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**eudum & si francum concessum sit sine assensu non alienatur.
- 2 Feudum, siue terra aliqua cum alia communitatem agere sine assensu Regio non potest.
- 3 Feudalis rei sine Regio assensu transigi non potest.
- 4 Potestate alienandi feudum data in concessione sine nullo assensu alienari non potest.
- 5 Assensus, & alienandi licentia, intelligitur secundum intelligit ius.
- 6 Assensus, & alienandi potestas, assumit naturam actus in quo interponitur.
- 7 Potestas alienandi intelligitur data secundum formam iuris, & secundum naturam actus.
- 8 Licentia alienandi feudum intelligitur si tempore alienationis fuerit dominus requisitus, & per eum assensitum.
- 9 Privilegium datum Episcopo super collatione certa prebenda, intelligitur accedente voluntate Canonice.
- 10 Camerarij opinio, quod alius assensus non requiratur, qualiter sit intelligenda.
- 11 Alienatio cum prima licentia procedit quando Rex dicit nullo alio assensu impetrato.
- 12 Assensus materia est strictissime interpretanda.
- 13 Stylus Curia ostendit mentem Principis, & clausula feudi natura non mutata incontinenti posita in expressis tantum locum habet.
- 14 Exprimi debet, quod contra naturam feudi est faciendum.
- 15 Feuda debent dari vassallis, quos Rex elegerit.
- 16 Licentia generalis non sufficit, sed specialis est necessaria.
- 17 Feudum in scio Domino acquiratur, dicitur Dominum contemnere.
- 18 Licentia alienandi feuda operatur, si tempore effectiva alienationis Rex requiratur.
- 19 Assensus Domini quare requiritur in dispositione feudi.
- 20 Feudi permutatio sine assensu fieri non potest.
- 21 Feudi pignoratio sine assensu fieri non potest.
- 22 Feudi donatio sine assensu non fit.
- 23 Feudi alienatio sine assensu, nec eris alieni, aut famis, aut similis causa fieri potest.
- 24 Pars feudi ex quavis causa sine assensu alienari non potest.
- 25 Tenentes quod pars feudi sine assensu alienari possit, convincitur ex eorummet dictis, quod pars alienata amittatur, quod procedit ex prohibitione.
- 26 Clausula ut non transeat utile dominium in recipientem absque assensu nihil operatur.
- 27 Clausula salvo iure, siue assensu Domini, quid operatur.

Feudum etiam si quod francum sit sine Regio assensu alienari non potest, licet in cap. i. in fin. ex quib. caus. feud. amitt. Bald. in prohem. feud. num. 53. Roland. à Valle conf. 2. nu. 134. & seq. lib. 1. Capyc. in invest. feud. §. feudorum alienationes, col. 3. vers. amplia septimo, nec et communio nomen cum alio, Vniuersitate, & feudo sine assensu agere potest, concludit Afflict. in decis. 254. per totam, de qua per Iul. Clar. in §. feudum, q. 45. nec de re feudali transactionem sine Regio assensu fieri posse, ut feudum in alium transferatur, Bald. in cap. 1. de controuers. inter Domin. & vassall. & ali. de benefic. investit. Iacob. Aluarot. in cap. 1. §. si vassallus il quinto, si de feud. defunct. milit. controu. fuer. Curt. de feud. par. 4. num. 69. Iacobin. de Sancto Georg. in investit. vers. & cum pacto, col. 2. nu. 8. Tiraquell. de retract. conlang. §. 1. glof. 14. nu. 66. Zaf. de feud. par. 6. nu. 45. & par. 9. num. 18. Hannecton. de feud. lib. 3. cap. 6. in Neapolitano Regno cauetur per Constit. diuz memorie, feudi sine assensu, dispositio est adeo prohibita, quod etiam si et in prima concessione fuerit data potestas alienandi, tamen Domino inrequirito, & sine eius assensu nulla dispositio, vel alienatio fieri potest; ut per Capyc. in investit. in vers. feudorum alienationes, col. 6. vers. amplia decimo sexto, quia potestas, et sine licentia, vel assensu intelliguntur dati secundum formam iuris, & secundum ius intelligit, per text. in l. si cui, ff. de seruit. & recipit interpretationem à iure communi, l. ex facto, ff. de vulg. & pupill. substit. Fritia lib. 1. de subfeud. C. de orig. Baron. num. 46. fol. 17. & q. 30. num. 28. Regens de Ponte conf. 9. num. 6. & conf. 64. num. 30. & et assumit naturam actus, super quo interponitur, Camer. in cap. Imperialem fol. 52. lit. F. & si quando conceditur potestas alienandi feudum, in prima concessione postquam intelligitur data secundum naturam actus, in contractu de re feudali, & cum sine assensu feudalia omni iure alienari prohibita sunt, ut est notum, & pluries diximus, quando talis potestas alienandi adest ea non obstante nouus requiritur

7 ritur assensus, quia & intelligitur data imperato assensu, argum. l. si quando, in princ. C. de inoffic. testam. vbi data potestate liberè testandi, intelligitur seruata forma iuris communis, & Ifern. in cap. 1. de feud. nō hab. propr. feud. natur. num. 4. dicit: damus tibi in feudum, vt possis alijs dare, intelligitur in feudum, & sic dando & licentiam alienandi, intelligitur si tēpore alienationis fuerit requisitus ad præstandum assensum, vt iuris, Specul. de iure emphit. §. nunc aliqua, vers. siue q. 94. num. 117. vbi Io. Andr. Afflict. in decis. 407. nu. 21. Frit. vbi supra nu. 5. fol. 15. & in q. 54. num. 2. Alexand. conf. 106. num. 3. lib. 4. Rub. Alexandr. conf. 110. qui alios adducunt, licet Specul. & alij loquuntur in emphiteusi, idem est in feudis cum validum sit argumentum de emphiteusi ad feudum, & è contra, ac de pari procedunt, glos. in cap. 1. an agnat. vel fil. defunct. milit. in vers. vtrumque, Specul. in tit. de feud. §. quoniam vers. 40. in fin. cum concord. copiose allegatis per Alexand. conf. 5. in princ. lib. 5. Fritia de subfeud. q. 30. num. 2. & per Brun. in suo repert. in tit. argumentum de feudo ad emphiteusim, quæ doctrina Specul. & Io. Andr. in dicto casu ab omnibus præcitatis Doctoribus allegatur, & firmatur, quibus suffragatur, quod dicit Archid. in cap. licet 8. q. 1. quod & priuilegium datum Episcopo super collatione certæ præbendæ, intelligitur accedente voluntate Canonicorum, & non aliter, & illud, quod dicit & Camer. in d. cap. Imperiale fol. 45. quod data potestate alienandi, alius non requiratur assensus, procedit quādo Rex dicit, quod liberè alienetur, ita quod naturam feudalem amplius non detineat, sed quando dicit in feudum, reseruat adohis, alijsque iuribus natura feudi non mutata, quæ clausulæ in omnibus concessionibus, & assensibus, ponuntur in omni alienatione, & extractione effectiua feudi, nouus requiritur assensus, vt idem Camer. expressè firmat in eodem cap. Imperialem, fol. 29. literis P. & S. nec ex clausula feudi natura non mutata, quando adest, intelligatur præterquam in expressis, quia in casu

11 & quando Rex non exprimit, quod feudum sine alio assensu, alienaretur sine alio assensu, vt Rex exprimere solet quando vult, vt in alijs concessionibus ponit, vt per Fritiam vbi supra q. 33. referens, quod in fine Rex dicit: nulla alia nostra licentia, vel assensu requisitis, vbi non exprimit, non vult, arg. l. 1. §. cum aliter, C. de caduc. tollend. sumus

12 in & materia assensus strictissima, vt omnes fatentur, & in ea tantum admittuntur, quantum oculo corporis videntur, Fritia d. loco

q. 20. nu. 8. ad quod facit, quod dixit Felyn. in cap. ex literis num. 8. de rescript. vers. ad cognoscendum Principis mentem, in concessionibus debet attendi & stylus Principis, & cursus aliarum concessionum, Lapus alleg. 89. & cum Doctores ratione implicationis, & contradictionis dicant, quod talis clausula feudi natura non mutata, non debet operari correctionem in continenti per antea expressorum, & concessorum, & ob id dici solet præterquam in expressis, meritò quando nihil est expressum, quod feudum sine alio assensu alienaretur, non habet locum implicatio, correctio, nec limitatio,

14 oportebat enim, & quod esset expressum, quod contra naturam feudi immutare volebat, Reg. de Pnte conf. 3. nu. 83. vnde opinio Camer. nō obstat, cum loquatur quando ex licentia data, feuda eorum propriam feudalem naturam habere desinerent, vt diximus, & & feuda debent dari vassallis, quos Dominus elegerit, cap. 1. de duob. fratrib. nē fortè esset inimicus, vel odiosus Domino, vt idem Camer. dicit in eodem cap. Imperiale, fol. 4. lit. S. & maximè, quia in qualibet feudi alienatione, & dispositione specialis, debet interuenire assensus per Constit. Diuz memoriz, ibi (nisi de speciali nostræ celsitudinis licentia confirmetur; & hoc vt Rex

16 de nouo vassallo certioretur, & & licentia generalis nō sufficit, cum specialis opponitur, & generali præfertur, l. si quis mihi bona, §. sed vtrum, ff. de acquir. hæred. cap. quāquam, 23. distincti non recedendo à proprietate verborum, iuxta l. vtitur, ff. de legat. 3. nec obstat responsio Camer. in d. cap. Imperialem, fol. 45. quod illud speciale debet intelligi id est gratiosè, cum assensus procedit ex gratia: hoc enim est falsum; cū simus in materia strictissima, & exorbitanti, quæ tantum causat, quantum (vt prædiximus) oculo videtur, & prout sonat, & ideo si ex

17 tali licentia induceretur, & alius in possessione feudi, Domino ignorante diceretur, quod Dominus contemnitur, & contra eum posset sequi machinatio in feudo, vt in d. c. Imperialem, Frit. vbi supra num. 28. & sic cum eodem Frit. in d. cap. 1. de orig. Baron. nu. 50. & q. 54. num. 2. cōcluditur, quod Rex in prima concessione, vel alia concedendo licentiam alienandi, & disponendi de feudo,

18 intelligitur & si tempore effectualis dispositionis fuerit requisitus, & consenserit, vt per Specul. Io. Andr. Ifern. Afflict. & alios

19 supra relatos, qui alios adducunt, & vt Dominus in Superiorem cognoscatur à nouo feudatario vassallo emptore, vel alio modo feudum habente, & nē sibi præiudicetur, vt

H h 3 in cap. 1.

- cap. 1. de alien. feud. facit text. notab. in l. si debitor, §. 1. ff. quib. mod. pig. vel ipot. solu.
- 20 & † feuda cū alsēsu permutatur, vt in par. 8. diluc. 6. & sine non, etiā si ex permutatione cōditio Dñi melior fiat, Spec. in tit. de feud. §. quoniam, vers. trigesimo secundo quæritur, Aluarot. in d. cap. Imperialem, Hanner-ton de feud. lib. 3. cap. 5. in princ. Io. Gerard. Montan. in collect. iur. feud. lib. 1. cap. vicesimo primo, Scradet. de feud. par. 8. cap. 1. num. 49. lib. 1. Nicol. Raufener. in decis. 1. num. 12. lib. 2. nec sine † assensu pignori, nec hypothecari possit, d. cap. Imperialem, vbi Itern. Aluarot. & alij, Bal. in l. voluntas, C. de fideicommiss. Afflic. decis. 286. num. 3. Gramat. decis. 103. num. 10. Pirr. Albergh. in cōsuet. Aurel. tit. de feud. cap. 2. & ex alijs Borrell. in summa decis. cap. 39. nu. 16. nec
- 21 † donari potest, cap. 1. §. donare, qual. olim feud. alien. pot. vbi Itern. Aluarot. & alij, Cardin. Crescent. in decis. 1. num. 3. de confirmat. vtili, vel inutili.
- 23 Sed aduerte, quod † alienatio feudi sine directi Domini assensu est adeo prohibita, quod nec aris alieni, nec famis, aut similis causæ intuitu, fieri potest, aut venditio permittatur, Bald. Aluarot. Præpos. & Afflic. in d. cap. 1. in princ. qual. olim feud. alien. poter. Bald. & Afflic. in cap. 1. §. aut libellū, quemadm. feud. amitt. Curt. de feud. par. 4. num. 107. Iaf. in epit. feud. par. 9. Afflic. in Constit. Regni Si quis post litem, num. 10. Iacobin. de sancto Georg. in inuest. feud. in. vers. ita etiam quod ipsi, num. 17. & in vers. & cum pacto il secundo, nu. 14. Tiraquell. de retract. consang. §. 26. glof. 1. Capyc. in inuest. feud. §. feudorum alienatio, colum. 2. vers. amplia primo, Rol. à Valle in cont. 56. nu. 14. lib. 4. Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 2. casu 180. num. 1. Nicol. Reutner. German. in decis. Germ. 1. nu. 30. lib. 2. nec vni ex litigantibus per decretum Iudicis adiudicari sine Regio assensu valet, cum omnino impetrādus est in arctato tempore, vt in specie per Reg. Pragmat. 26. de feudis ordinatur, vbi Consiliar. Rouit. num. 1. dicit: quare fuit promulgata, sed Ego dico, vt Dominus sciat vassallus quomodocumq; feudum habeat, & nē dum in casibus prædictis feudum sine assensu alienari, & vendi
- 24 non possit, † sed nec pars ipsius; volunt glof. & Aluar. in cap. Imperialem, de prohib. alien. per Federic. in 1. notab. Alexand. in cont. 84. col. 3. lib. 2. Capyc. d. loco col. 5. vers. amplia 10. & idem Reutner. d. nu. 30.
- 25 & si † aliqui ex glof. in cap. 1. §. similiter, quib. mod. feud. amitt. voient. quod vassallus alienās partem feudi, non debet priuari

toto feudo, sed de illa parte tantum alienata; & ista est communis conclusio dicit Bal. in c. 1. de vassall. qui contra Constit. Lothar. & dicit text. ibi dum dicit: si totum perdat totum, si partem perdat partem, & est etiā text. in l. 1. §. illud, quæ fuit prim. caus. benef. amitt. notat glof. in cap. 1. §. callidis, vers. sic amittat, de prohib. feud. alien. per Federic. Aret. conf. 14. viso, Corn. in conf. 68. placet in fin. lib. 2. & etiam plures Scribentes relati per Iaf. in l. 2. de iur. emphit. q. 13. num. 125. maximè æquitate canonica considerata, vt ibi per eum, & ex alijs firmat Gramat. in decis. 49. num. 3. & sic ex glof. & eorum dictis, dum habetur, quod pars feudi alienata sine assensu, cū vassallus amittit. quod absq; dubio ex prohibitione, & quod sine assensu in totum, nec in partem feudum alienari possit; nostra Dilucidatio resoluta remanet, quod in prædictis casibus de feudo in totum nec in partem sine assensu disponi possit, & si quis alienaret, & disposuerit de feudo

26 toto, vel parte cum clausula particulari, vt non transeat vtile dominium in eum, cui sit alienatio, nec alienatio, & dispositio ipsa sine assensu valet, firmat Cyn. in l. 2. §. institutum, ff. de leg. 2. Bald. in d. cap. Imperiale, col. 3. vers. quæro nūquid vassallus, Capyc. in inuestit. feud. §. feudorum alienationes, col. 5. vers. amplia decimo quarto, & Doctores tradunt, quod si in contractu ponitur

27 clausula † saluo iure, seu assensu Domini, si tamen fuit processum ad traditionem: talia verba non releuant: quia videtur Dominus contemni; sed si adiiciantur illa verba videlicet: non aliter, nec alio modo, quia tunc videtur nihil actum fore non perdit, alienans modo prædicto feudum, vel emphiteusim, vt ex Bald. & alijs, licet teneat Gramat. d. decis. 49. num. 5. in fin. dicit: tandem fuit per Sacrum Consilium decisum: dictam partem Terræ alienatam fuisse deuolutam, cum tradita fuerat possessio, non obstantibus protestationibus præfatis in instrumento contentis, vt ibi, & licet loquatur in emphiteusi, idem est in feudis cum à pari procedunt, vt alias diximus; ergo nostra Dilucidatio resoluta remanet.

PARTIS DVODECIMAE.*Dilucidatio LXXXIV.***T H E M A .**

De aliquibus casibus in quibus in alienatione, siue distractione feudi

feudi assensus Regis, aut directi Domini non requiritur, vt infra.

S V M M A R I V M.

- 1 Feudi alienatio in agnatum successurū sine assensu valida est.
- 2 Feudum sine assensu alienatur in conuallum.
- 3 Feudum ecclesiasticum sine assensu alienari potest.
- 4 Feudum quando acquiritur pro se, & cui dederit sine assensu alienatur.
- 5 Consuetudo induci potest, vt feudum sine assensu alienetur.
- 6 Feudum comune inter plures heredes sine assensu inter eos diuidi potest.
- 7 Feudum per feudatarium alteri in feudū sine assensu concedi potest.
- 8 Feudum cum consensu Domini emptum cum pacto de retrovendendo, in retrovenditione assensus non requiritur.
- 9 Assensus in venditione voluntaria feudi requiritur, sed in necessaria autoritate Iudicis per sententiam non requiritur, sed in hoc est Regia Pragmatica, quod requiratur.
- 10 Alienans sine assensu feudum, & recuperat re integra, nō incidit in commissum.
- 11 Res steriles sine assensu alienari possunt.
- 12 Tenens feudum, & ignorat rem esse feudalem, non amittit.
- 13 Feudum non amittitur, si Dominus voluerit, quod sine assensu alienaretur.
- 14 Feudum concessum vt capi possit sine Domini consensu in executionem rei iudicata, & tunc executio fit in fructibus, & in alijs commoditatibus feudi.
- 15 Feudum alienatum saluo iure, & assensu Domini, & non aliter, nec alio modo nō valet alienatio, cum sit protestatio contraria facta.
- 16 Alienans feudum, & tradens, amittit eum, & non, si non tradidit, maximè si traditio facta sit viro potenti; sed in hoc Regno non amittitur feudum, quia alienans, potest reuocare, & habere per Iudicis sententiam.
- 17 Feudi alienatio sine assensu potest Regi, & Domino directo fieri sine assensu.
- 18 Feudum rusticum posse sine Domini consensu alienari.
- 19 Feudum sine Domini consensu alienari posse in augmentum feudi, quod non procedit in hoc Regno.

20 Fructus feudi sine Domini assensu alienari posse.

21 Feudum hereditarium sine agnatorum assensu, cum Regio assensu alienatur, & agnati non reuocant, secus quando feudū est ex pacto.

22 Feuda in Gallia alienantur ad libitum, & sic etiam in Sicilia ultra Pbarum.

ET si in 50. & in 51. Dilucidationibus Partis Octauæ, & alibi, ac in præcedentibus plura diximus, rei feudalis alienationem, & dispositionem sine Regio, siue directi Domini assensu fieri non posse, congruum videtur differere casus aliquos, in quibus absque directi Domini assensu dispositiones feudorum procedunt, & sunt videlicet.

1 Primo, si agnatus feudum tenens alteri agnato alienat, & assensus non requiritur, cap. 1. §. & si clientulus, de alien. feud. cap. 1. in verb. & licet prohibeatur, de alien. feud. pater. vbi Accurtius in vers. concederetur, Iacob. de Scuticis inter consil. Oldrad. 270. Roman. cons. 476. nu. 3. Menoch. de recuper. possess. remed. 9. nu. 259. Iacobin. de Sancto Georg. in inuest. feud. in vers. & cum pacto, il secundo, num. 31. Capyc. in inuestit. feud. §. feudorum alienationes, col. 7. vers. limita secundo, Iacob. Ardizzon. in summa feud. cap. 109. incip. & quod supra dictum est, Io. Raynaud. in comprehensorio feudali, in cap. Imperialem, notab. 2. de prohib. feud. alien. per Federic. vbi allegat Bertrand. Capreol. Gulielm. de Cun. Io. Blanc. & Iacob. Columbin. hoc idem voluit Franc. Milanen. in decis. Sicil. 6. num. 87. & in decis. 8. nu. 10. lib. 1. Aluar. Valasc. in decis. siue consult. 113. nu. 10. Nicol. Reufner. in decis. German. 22. nu. 18. & 19. lib. 4. Io. Vinc. de Anna alleg. 6. num. 1. Io. Saraxon. in consuet. Turonens. tit. 13. art. 3. Gerard. Maynard. in decis. 95. lib. 2.

2 Secundo, feudi alienationē si sine assensu Dñi directi fieri possit in conuallum, siue con feudatarium, Iacob. de Ardizzon. in summa feud. cap. 111. incip. sed queritur numquid.

3 Tertio, feudum si ecclesiasticum sine Domini assensu alienari posse, Aluarot. in cap. 1. qual. olim feud. alien. poter. Iacob. de Sancto Georg. in inuest. feud. in vers. & cum pacto de non alienando, num. 15. Curt. in tract. feud. par. 4. num. 109.

4 Quarto, feudum si acquisitum pro se, & cui dederit sine assensu directi Domini alienari potest, Bald. & Angel. in l. cum essent, §. 1. ff. de seruit. rustic. præd. Iacob. Aluarot. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. natur. Petr.

- Petr. de Bellapert. de feud. tit. 8. nu. 3. Capyc. in inuest. feud. §. feudorum clausulæ, in vers. pro se, & quibus dederit, post Iacobin. de Sancto Georg. in vers. ita etiam quod ipsi vassalli nu. 1. Io. Ferrar. Montan. in collect. in vsus feud. lib. 1. cap. 6. vers. sexto feudum, Card. Crescent. in decis. 6. num. 16. tit. de testament.
- 3 Quinto, ex ꝑ cōsuetudine induci potest, vt feudi alienatio, & dispositio sine directi Domini assensu fieri possit, dixit Bald. in cap. Imperialem, nu. 9. de prohib. feud. alien. per Federic. Curt. iun. de feud. par. 4. nu. 110. Iacobin. de Sancto Georg. in inuest. feud. in vers. & cum pacto de non alienando nu. 16. Zaf. de feud. par. 9. nu. 22. Card. Paris. cōf. 13. nu. 23. lib. 1. quos refert, & sequitur Scrad. de feud. par. 8. cap. 2. num. 54. vers. duodecimo.
- 6 Sexto, feudum ꝑ si commune est inter pluras hæredes in casu tamen sit de natura diuisibili sine assensu inter ipsos hæredes diuidi potest, cap. 1. §. item si fuerit, vbi Iseru. quib. mod. feud. amitt. cap. 1. de feud. fuer. controu. Capyc. in inuest. feud. §. feudorum diuisio, col. 1. ante eum Io. Raynaud. in d. §. Ducatus, sub nu. 4. & post Bald. in cons. 198. lib. 3. Matth. Coler. in decis. German. 54. nu. 16. Aluar. Valasc. in decis. siue consult. 113. num. 9. in fin. Nicol. Raufner. in decis. German. 2v. num. 19. lib. 4.
- 7 Septimo, feudatarius ꝑ alteri confedatario feudum sine directi Domini assensu in feudum concedere potest, Accurt. Bal. Aluarot. Præpos. & Afflic. in cap. 1. §. præterea de Cap. Corrad. habetur in cap. 1. §. fin. de his, qui feud. dar. poss. cap. 1. §. fin. vbi Aluar. & Afflic. de controuers. inuest. Capyc. in inuest. feud. §. feudorum alienationes col. 18. vers. limita 18. Io. Raynaud. in d. cap. Imperialem, §. callidis nu. 6. vers. quæro vltorius & reuoco. Petr. de Bellapert. de feud. tit. 8. num. 27. Io. Ferrar. Montan. in vsus feud. lib. 2. cap. 4.
- 8 Octauo, ꝑ feudum cum consensu Domini cum pacto de retrouendendo emptum in retrouenditione assensus non requiritur, Afflic. in d. cap. Imperialem num. 39. quem sequitur Scrad. de feud. d. par. 8. cap. 2. num. 54.
- 9 Nonno, in ꝑ venditione voluntaria feudi assensus dandi Domini requiritur, sed in necessaria autoritate Iudici per sententiam facta, & si non requiri, dicunt Ardizzon. in summa feud. cap. 114. incip. sed quæri posse, Afflic. in decis. 191. num. 1. Capyc. in inuest. §. feudorum alienationes, col. 12. & Paris de Puteo de reinteg. feud. cap. 42. incip. & iuxta num. 4. tamen in hoc Regno non procedit, & est pragmat. 26. de feudis, qua expressè mandatur in adiudicatione, & datione feudi per sententiam Iudicis, Regius requiratur assensus,
- 10 Decimo, alienans ꝑ sine assensu feudum, & ipsum re integra recuperat, non incidit in commissum, Iacob. Ardizz. in summa feud. cap. 114. vers. incip. & cum amittit, vbi intelligit, si re integra in continentia recuperauerit, Andr. Alciat. in cons. 753. nu. 2. Iacob. de Nigr. in repet. l. si Insulam num. 299. & 304. ff. de verb. oblig. Iacob. Aluarot. in c. 1. quid iuris sit, ꝑ post alienationem feudum recuperauerit, ibique Afflic. num. 24. Guilielm. Rodoan. de rebus Eccles. non alien. tit. de caducit. ob rei alien. cap. 2. incip. emphiteuta quoque, §. nunc aliqua, num. 96. quem sequitur Corbul. de caus. priuat. ob alien. inrequisito Domino fact. ampliat. 29. num. 2. & Gaspar Thesaur. qq. forens. lib. 1. quæst. 53. num. 3.
- 11 Vndecimo, ꝑ res sterilis, & parum utilis feudo potest alienari, & concedi cum perceptione modicæ partis fructuum annua. Itern. in cap. 1. in fin. de eo, qui interf. frat. Domini sui, & in cap. 1. §. præterea, col. 2. de capit. Corrad. Capyc. in inuest. feud. §. feud. alien. vers. limita quinto, Afflic. decis. 129. num. 14.
- 12 Duodecimo, ꝑ alienans feudum sine assensu non incidit in commissum, si alienatū ignorat esse feudale, quia tunc non amittit, cap. 1. §. si vassallus, si de feud. defunct. fuer. controuers. Itern. in cap. Imperialem. §. callidis, num. 2. de prohib. feud. alien. per Feder. & ante eum Iacob. Ardizz. in summa feud. cap. 100. incip. num. quid cui libet, Curt. iun. in tract. feud. par. 4. q. 23. Iacobin. de S. Georg. in inuest. feud. vers. & cum pacto de nō alienando, num. 45. Capyc. in inuest. §. feudum alienationes, col. 18. vers. limitatur 19. Guid. Pap. in decis. sua 454. num. 2. & 5.
- 13 Tertiodecimo, ꝑ si Dominus noluerit, quod sine assensu feudum alienaretur, non amittitur, Bal. in l. fin. C. de reuoc. donat. quæ sequitur Iacob. de Sancto Georg. vers. qui dem inuestiti, num. 42. Afflic. in decis. 191. num. 1. & seq.
- 14 Quartodecimo, ꝑ feudum concessum, vt capi possit sine Domini consensu in executionem rei iudicatæ, & tunc executio sit in fructibus, & in alijs commoditatibus feudi, cum feudatarius nihil aliud habeat, Albert. Brun. cons. 27. in princ. Affl. in decis. 26. num. 4. & seq. qui alios adducunt.
- 15 Quintodecimo, ꝑ feudum alienatum saluo iure, & assensu Domini directi, & non aliter,

aliter, nec alio modo alienatio non valet, cum sit protestatio cōtraria facto, quod nihilominus feudum cadit in commissum; tenet Det. in conf. 160. nu. 4. vbi dicit esse cōmuni opinionem, & ab ipsa nec consulenda, nec indicando esse recedendum, Menoc. conf. 2. num. 84. lib. 1. Romān. in singul. 512. incip. tu habes quod vassallus, Iul. Clr. in §. feud. quest. 19. & 31. versic. item quæro, prout fuit iudicatum in Sacro Consilio re- fert Thom. Gramat. in decif. 49. nu. 4. Franc. Viu. in decif. 251. num. 3. Frit. de subfeud. Ba- non. lib. 3. auctor. 1. num. 22.

26 Sextodecimo, alienans ꝑ feudum, & tra- dens amittit eum, & non si non tradidit, & maxime si traditio facta sit viro potemi, Ifern. in cap. Imperialem, §. callidis, de pro- hib. feud. alien. vbi dicit per solam alienatio- nem non perdet feudum, & idem Ifern. ibi- dem num. 10. faciens verbum de alienante, saluo assensu, inquit: si nō sequatur, sed tra- didit possessionem, perdit feudum, quia tra- ditio facit perdere, hoc idem voluit Bald. in cap. 1. §. denique, quæ fuit prim. benef. amitt. & in l. vnic. num. 56. C. de his, qui pen. nomin. Tiraquell. de iure constit. possessor par. 3. li- mit. 26. nu. 6. Capyc. in inuest. feud. §. feudo- rum alienationes, vers. amplia decimosepti- mo, Io. Thom. de Marin. de gener. & qualif. feud. tit. 2. §. constitutio num. 22. vers. secun- dum capud, & præsertim si traditio esset fa- cta alicui viro potemi, à quo Dominus diffi- cile feudum recuperare posset, Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 29. de constit. Taf. de feud. par. 10. tit. de feud. amitt. nu. 14. Gramat. decif. 49. nu. 40. Menoch. in conf. 28. num. 36. & 37. in conf. 33. num. 12. lib. 1. sed in hoc Regno feudum per sine assensu di- spositionem non amittitur, quia alienans, & disponens, potest reuocare, quod facit per Constit. Regni Diuz memoriz, & firmat Pa- ris de Putco de reintegr. feud. cap. 72. incip. quæritur, num. 1. & 2. fol. 44. & post Fritiam voluit Io. Vinc. de Anna in alleg. 66. num. 8. & ipso Domino vtili non reuocante, potest Dominus directus reuocare, sed præfertur prius vtilis Dominus, Ifern. in d. Const. Diuz memoriz, & ibi Io. Vinc. de Anna num. 262. & 263.

27 Decimoseptimo, ꝑ feudi alienatio sine directi Domini, assensu potest Regi, & di- recto Domino fieri, ex Alber. de Rosat. in l. 6. consentiente, ff. de manumiss. volunt. Capyc. in decif. 156. num. 11. Afflic. in cap. Im- perialem, notab. 16. num. 5. de prohib. feud. alien. per Federic. Io. Anton. Lanar. conf. 8. num. 5. lib. 1.

28 Decimooctauo, ꝑ feudum rusticum sine

Domini assensu alienari potest, vt post alios voluit Capyc. in decif. 103. per totam, & Thom. Gramat. in decif. 77. num. 11. ex alijs.

19 Decimonono, ꝑ feudum sine Domini cō- sensu alienari posse in augmentum feudi, q̄ non procedit in hoc Regno, Afflic. in dec. 111. nu. 5. & decif. 232. nu. 6. Borrell. in sum. decif. cap. 34. num. 57.

20 Vigesimo, ꝑ fructus feudi sine Domini consensu alienari possunt, Afflic. dec. 26. nu. 5. & 6. Milanens. decif. Sicil. 5. nu. 15.

21 Vigesimo primo, ꝑ feudum hereditariū, siue agnatorum consensu cum Regio assen- su alienatur, & agnati nō reuocant Gramat. decif. 103. num. 219. 221. & 222.

22 Feuda in Gallia alienantur, ad libitum, & sic etiam in Sicilia vltra Pharū, Mactrit. in decif. Sicil. 86. num. 4.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio LXXXV.

T H E M A.

Feuda sine directi Dñi in dotem nō dantur, sed multoties sic, vt infra.

S V M M A R I V M.

- 1 **F**euda sine assensu nec in dotem dari possunt, sed in certis casibus sic.
- 2 Patri non habente aliud quam feudum, ipsum sine assensu in dotem dare potest, & num. 8.
- 3 Mulier vti heres, vel aliter habens feudum in dotem sine assensu dare potest.
- 4 Mulier feudum extimatum in dotem marito sine assensu non potest dare.
- 5 Cōtrarietas Iacobi de Bellouisi, quod fe- dum in dotem dari sine assensu extima- tum, vel nō extimatum rejicitur, & quo- modo extimatum datur.
- 6 Feudum sine assensu marito in dotem dari potest, non nisi quādo in maritum nihil lucri paciscitur.
- 7 Feudum sine Regio assensu pro dote de- paratio dari potest.

IN præcedentibus Dilucidationibus dixi- mus ꝑ feuda sine Domini consensu, nec in dotem dari posse, vt in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. Iacob. Bel- uif. Nicol. de Neap. Bal. Aluarot. & alij hoc ibi volunt, ibi bene Camerar. fol. 82. lit. A. Io. Vinc. de Anna in Const. Constitutionem diuz memoriz num. 19. & 20. Afflic. in de- cif. 111.

ef. 111. num. 6. & alij per Borrell. in summa decif. cap. 34. num. 73. tamen multoties feuda in dotem sine Domini directi assensu dari possunt videlicet.

Primo, feuda temporaliter sine assensu per possessorem dari possunt non in perpetuum, sed feudatarij vita durante, Io. Andr. & Abb. Panorm. in cap. 2. de feud. Rota in nouis decif. 199. incip. pater potest, Bellapert. de feud. tit. 8. num. 13. ibi: valebit se uiuente, Paris de Puteo de reintegr. feud. c. 92. incip. pater habens, nu. 7. Io. Vinc. de Anna in repet. Constit. Diuz memoriz nu. 2. Hanmeron. in iure feud. lib. 5. cap. 5. Capyc. in inuestit. feud. §. pro dote, vers. limita tamen, fol. 175. Duaren. in commentar. feud. cap. 12. num. 2. Matth. Coler. in decif. German. 28. & in decif. 213.

2 Secundo, pater & quando aliud non habet nisi feudum, sine assensu in dotē dare potest, dixit Iacob. Ardizz. in summa feud. cap. 131. incip. item dotem, vers. tamen ei permittitur, ex Ifern in c. 1. §. donare nu. 2. qualit. olim feud. alien. pot. voluit Loffred. in suo conf. 52. nu. 60. Paris de Puteo d. loco, & eodem num. 7. Afflict. in d. §. donare num. 8. Nicol. Rausner. in decif. German. 5. num. 14. & plur. seqq. lib. 1.

3 Tertio, si qua & mulier uti hæres, vel alias habens feudum ipsamet sine assensu, marito feudum assignare, argum. cap. 1. in princ. de eo, qui sibi, & hæred. suis mascul. Ardizz. vbi supra cap. 130. incip. item dotē, vers. tamen ipsa mulier, Ifern. in d. §. donare, vers. ipsa mulier, ibique Afflict. num. 7. & in cap. 1. num. 86. de prohib. feud. alien. per Feder. Paris de Puteo prædicto cap. & nu. 7. Capyc. in inuest. feud. §. feudum pro dote col. 2. vers. aut sumus in muliere, Sonsbech. in vsu feudor. par. 12. nu. 79. & 80. Io. Vinc. de Anna in Constit. Diuz memo. num. 19. & 20. Iacobin. de Sancto Georg. in inuest. feud. in verbo ita etiam quod ipsi vassalli nu. 18. Misinger. obseruat. 86. centur. 4. Rol. à Valle conf. 19. nu. 1. lib. 4. Iul. Clar. in §. feud. q. 35. Scrad. de feud. par. 8. cap. 1. num. 35. Bursat. conf. 120. num. 25. lib. 1. Milanens. in decif. Sicil. 5. num. 10. 11. lib. 1. Franc. Viu. in decif. 229. num. 8. Surd. in decif. Mantuan. 278. nu. 3

4 Aduerte tamen, quod assignatio & feudi per mulierem marito nõ procedit, si daret feudum extimatum, quia transfiret in maritum, ita voluit Ardizz. in d. cap. 130. quem sequitur Ifern. in d. §. donare, & ibi Afflict. nu. 7. ibique Aluarot. & Capyc. in d. §. feudum pro dote, col. 2. vers. aut sumus, fol. 175. Paris de Puteo in d. cap. 92. Franc. Viu. in d. decif. 229. num. 8. Surd. in decif. Mantuan. 278.

num. 3. Amod. de Ponte in q. laudem. 29. Iacobin. de Sancto Georg. vbi supra num. 18. Sonsbech. in d. par. 12. num. 81. Iul. Clar. in d. §. feudum q. 35. Micol. Mozz. de feud. tit. ex quib. caus. feud. amite. num. 44. Scrad. de feud. par. 8. cap. 1. num. 35. & si † Iacob. de Bellouif. in cap. 1. de inuestit. quam Titius à Sempronio accepit, dicat mulierem, neque extimatum, sibi in dotem sine Domini assensu feudum dare posse. † Tamen contra ipsum reprobandò sentijt Sonsbec. in d. par. 12. nu. 81. & narrata conclusio, & declaratio sit communi ferè omnium calculo recepta, & ex narratis autoritatibus patet, firmat ex alijs Borrell. in d. summa tit. 34. num. 78. & mulierē posse dare feudum marito extimatum, dummodo extimatio alienationē feudi non faciat, sed totum ad sciendum valore feudi, vt post Alex. in l. extimatio num. 50. ff. solut. matrim. Corn. in conf. 15. lib. 2. Affl. in d. §. donare nu. 8. Marian. Socc. in conf. 83. lib. 1. Barth. Socc. iun. conf. 289. lib. 2. Scrad. d. loco par. 8. cap. 1. num. 35. nec † etiam assignari feudum in dotem marito sine assensu potest locum habere, nisi quando nec in totum, nec in partē pacifcetur, quod maritus aliquid de feudo nõ lucretur, volūt Ardizz. in d. cap. 130. Ifern. in d. §. donare nu. 2. ibique Aluarot. & Afflict. num. 8. & Præposit. Alexand. ibidem, Capyc. in inuest. §. feudum pro dote, col. 2. vers. aut sumus in muliere, Io. Lopez de Palatio Rubios in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. §. 12. num. 3. & habetur in obser. Cameræ Imperialis feud. 22. num. 3. qui liber est sine nomine, Iacob. de S. Georg. in inuestit. feud. in vers. ita etiam quod ipsi vassalli num. 18. Clar. in §. feudum q. 35. Amod. de Ponte in d. laudemiali q. 29. Io. Petr. Surd. in d. decif. 278. num. 3. Roland. à Valle de lucr. dot. q. 54.

7 Quarto, feudum † sine directi Domini assensu dari posse pro dote de paraggio visitata in hoc Regno Neapolitano dixit Ifern. in Const. In aliquibus, Franc. Viu. in decif. 285. num. 2. Petr. de Greg. Sicul. de concess. feud. par. 2. q. 10. nu. 13. & in tract. de dote, & paraggio, q. 36. & vtrobiq; D. Garf. Mastr. in decif. Sicil. 56. nu. 11. & 12. Franc. Milan. in dec. Sicil. 5. nu. 10. & 11. & in decif. 8. nu. 366. lib. 1.

8 Sed aduerte, & quod si alia bona burgensatica, siue allodialia, ad sunt feuda in dote dari non debet, firmat Milanens. in d. dec. 5. nu. 18. & 46. lib. 1. & in decif. 7. nu. 53. 54. 56. lib. 2. Io. Vinc. de Anna in allegat. 66. nu. 14. Franc. Viu. d. decif. 285. nu. 7. Matth. Coler. in decif. German. 213. & latè Borrell. in conf. 45. in secundo dubio centur. 2.

Dilucidatio LXXXVI.

T H E M A.

Vsfusus in feudo sine directi Domini assensu non fit, sed vita feudatarij durante sine assensu concedi potest.

Quia brevis non opus alio Summario.

ET si alibi diximus de vsufusu rei feudalis aliquid diximus, hic plenius dico, quod vsufusus in feudo sine directi Domini assensu constitui nō potest, firmat Iacob. Ardizzone. in summa feud. cap. 113. incip. num. quid poterit, Iacob. Aluarot. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. Iacobin. de Sancto Georg. in inuestit. feud. in vers. item etiam, quod ipsi vassalli num. 13. Sonsbeck. in vsus feud. par. 12. num. 101. Io. Raynaud. in comprehens. iur. feud. in cap. Imperialem, in §. habit. num. 2. vers. quæro numquid vassallus, Iul. Clar. in §. feudum, q. 37. in fine, Iacob. Thoming. in dec. Lipsien. 17. nu. 17. sed vita durante feudatarij vsufusus in re feudali absque Domini directi assensu constitui potest, Curt. in tract. feud. par. 4. tit. ex quib. caus. feud. amitt. num. 106. Capyc. in inuestit. feud. §. feud. alienationes, limit. 10. & 11. Io. Raynaud. vbi supra, dum dicit: valore vsufusus constitutionem in feudo in præiudicium alienatis, quod eius vita durante intelligitur, firmat Hieronym. Gabr. in conf. 192. num. 48. lib. 2. Milanens. in decif. Sicil. 7. num. 17. lib. 2.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXXVII.

T H E M A.

De feudali alienata vti burgenfatica, siue allodiali, deuoluitur ad Dominum, siue Baronem, in cuius dominio, siue territorio sita sit.

SI quis rem feudalem vti burgenfaticam, siue allodiam alienat, siue deuoluitur ad Dominum directum, siue Regem, vel Baronem, in cuius dominio, vel territorio vbi sita sit, vt ex pluribus firmat Afflict. in dec. 275. Clar. in §. feudum, q. 62. Guid. Pap. in sua decif. 262. num. 1. & decif. 305. nu. 5. Aym. Grauet. conf. 112. nu. 11. in fin. Peregr. conf. 15. num. 20. lib. 1. & si emptor sciuerit rem esse feudalem, & vti burgenfaticam emit, amittit pretium, Guid. Pap. in d. decif. 305. nu. 1. Afflict. in decif. 278. Reg. Io. Anton. Lanar. in conf. 3. nu. 13. & 14. Peregr. in conf. 8. nu. 75. lib. 1. Flamin. Cartar. in decif. Ianuens. 70. nu. 49. & 50. & si emptor sciuerit, & dolose tacuit, non solum tenetur ad pretij restitutionem, sed etiam ad interesse, si absque dolo tenebitur pretium tantum restituere; argum. l. emptore, §. sententiam, & §. qui autem, & §. fin. ff. de action. empt. vbi glos. in l. qui veditor, ff. de dolo, post Alberic. Corn. & Aymon. scribit Reg. Io. Anton. Lanar. in conf. 15. num. 30. cum plurib. seqq. & plene in conf. 48. per totum, in conf. 23. num. 24. Gaspar Gaballin. de edilitijs actionibus c. 2. num. 17. argum. l. si minor, C. de action. empt. latè Io. Bapt. Laderc. in conf. 130. lib. 1. Surd. in decif. Mantuan. 165. num. 10. & 11. Ioann. Bapt. Costa de facti scient. & ignorant. inspect. 90. & inspect. 91. per totum.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXXVIII.

T H E M A.

Legitima non debetur de Regno, Principatu, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, & de alijs feudis, & quod feudum imputatur in legitima, & grauatus habet legitimam, quæ est tertia pars totius pretij feudi. Decisum.

S V M M A R I V M.

- 1 **L**egitima de Regno, Principatu, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, & aliorum feudorum non debetur.
- 2 **P**rimogenitus si de Regno, & similibus legitimam secundogenitis dare non tenetur.

- netur, saltem debet assignare aliquam Civitatem, vel Oppidum, pro eorum commoditate.*
- 3 *Legitima non debetur in feudo, sed in pecunia.*
- 4 *Legitima si non debetur, saltem debentur alimenta.*
- 5 *Feudum est legitima primogeniti.*
- 6 *Feudum si ex inuestitura venit primogenito, non imputatur in legitimam, feudum vero novum remansum in hereditate, imputatur in legitimam.*
- 7 *Patre instituyente primogenitum in feudo de toto pretio feudi eum grauando retenta legitima, hæc legitima est tertia totius valoris feudi.*
- 8 *Primogenitum habere tertiam partem totius feudi, est per Sacrum Consilium decisum.*

QUamuis de legitima in feudis aliquid in Dilucidationibus præcedentibus tantum sit pro pleniori intelligentia. Dico de
1. † Regno, Principatu, Ducatu, Marchionatu, Comitatu, & de alijs feudis, in quibus Francorum Iure viuunt, & ad primogenitum spectant legitimam alijs fratribus non deberi, quia totum feudum est ius, & legitima primogeniti, ex alijs vult Guid. Pap. decis. 476. num. 1. & decis. 487. num. 2. Boer. in decis. 204. num. 14. Petr. Iacob. in pract. tit. de success. Regni Galliz, vers. sed quid dum decessit, Tiraquell. de iure primog. quæst. 5. num. 1. & in q. 45. nu. 18. vbi plures adducit rationes, Aſcan. Clementin. in tract. de patr. potest. effect. 13. & 53. Franc. Bursat. conf. 2. num. 69. lib. 1. & si † primogenitus ad legitimam dandam de Regno non teneatur, tamen debet dare aliquam Civitatem, vel Oppida secundogenitis quo ad eorum commoditatem, vt post Rayner. de Forli in l. si viua matre, C. de bon. matern. voluerunt Martin. Laudens. in tract. de Princip. §. 462. incip. licet Regnum, Franc. de Ramponib. Gaspar spar Laderch. Curt. sen. Marian. Soccin. sen. Carol. Ruin. Tiraquell. in d. q. 48. quos refert, & sequitur Ludouic. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 1. nu. 28. & hæc † legitima non debetur in feudo, sed in pecunia, Guid. Pap. d. decis. 476. & in d. decis. 487. nu. 2. Boer. in d. decis. 204. nu. 14. Tiraquell. de primog. q. 5. num. 2. Gulielm. Benedict. in cap. Raynucius, in vers. in eodem testamento relinquens, & nu. 145. de testam. Molin. in d. c. 1. num. 9. Capyc. in decis. 2. num. 6. Molin. & alij prædicti allegant, Petr. Iacob. in loco allegato, qui dicit legitimam deberi, sed nullibi, ea in loco facit mentionem de pecunia, qui-

bus adde Aſcan. Clementin. de patr. potest. effect. 16. & 53. Franc. Bursat. conf. 2. nu. 69. lib. 1. Iacob. Thoming. in decis. Lipsiens. 2. num. 33. Nicol. Meusner. in decis. German. 5. nu. 26. 27. & 42. lib. 1. & pecunia, quæ datur, nihil aliud esse videtur quam vita militia de in præcedentibus Dilucidationibus diximus, & Afflict. in decis. 138. & in decis. 252. nu. 2. Io. Thom. Minad. in decis. 3. & Io. Vinc. de Anna in repet. Constit. Constitutionem diu memoriz, nu. 284. † si legitima non deberetur, secundogenitis debentur alimenta, vt latè per Tiraquell. de primog. q. 33. allegando Guid. Pap. in dictis decis. 476. & 487. qui non dicit aliquid de alimentis, sed tantum de pecunia loco legitimæ, vbi insinuat, hoc tractat Io. Petr. Surd. de aliment. tit. 1. q. 27. num. 1. sed feudum † ipsum esse legitimæ primogeniti, post Io. Andr. & alios Doctores in cap. licet, de voto, firmat Card. Paul. in conf. 17. num. 30. lib. 2. Io. Vinc. de Anna in singul. 197. dicens ita fuisse tractatum in causa Marchionis Lauelli, Fritia de subfeud. lib. 2. tit. de different. inter feud. regal. different. 39. Præsid. de Franch. in decis. 287. nu. 4. & in legitima feudum imputari, dixit Bald. in l. omni modo, §. imputari, num. 3. vers. tertia est militia, & ibi Salyc. num. 7. vers. quædam ex militia, C. de inoffic. testam. Capyc. in d. decis. 2. num. 5. Io. Vinc. de Anna in singul. 202. & hanc imputationem in legitima intellige de feudo nouo tantum, non de antiquo; volunt Capyc. in d. decis. 2. nu. 7. Fritia de subfeud. lib. 3. differ. 14. Præsid. de Franch. decis. 368. per totam, Surd. decis. 235. num. 4. & 5. Thoming. in decis. Lipsiens. 2. num. 17. Nicol. Reufner. in d. decis. 5. num. 17. 18. 19. lib. 1. qui alios adducunt, sed in hoc † distinguendum puto, quod si ex tenore inuestituræ, vel quia est de Iure Francorum, feudum solum spectat ad primogenitum, tunc non venit ex patris substantia, vel hereditate, sed ex successorio ordine, quod ex patris substantia non venit, non potest in legitima imputare, sed si venit à patre acquirente, tunc imputabitur, quia est feudum nouum, & de patris substantia, qui alienare poterat, non alienauit, remansit in sua hereditate, imputabitur in legitima; quam distinctionem optimam tradit Carol. Ruyn. in l. in quarta, nu. 17. quam adducit Clar. in d. quæst. & hoc idem firmat Franc. Rip. in d. l. in quartam, num. 177. & plurib. seqq. & voluit Io. Vinc. de Anna in d. suo singul. 202. sed succedente casu, quod † pater instituendo hæredem primogenitum illum grauet, vt totum feudi valorem det fratribus vni, vel pluribus recepta sua legitima, hæc legitima retinenda

non

non erit tertia tertiæ vt in allodialibus, vt in Auth. nouissima, C. de inoff. testa. sed erit tertia totius valoris feudi, & si esset ducatorum quindecim mille, eius tertia totius quantitatis erit ducatorum quinque millæ, & non tertia tertiæ, vt ex alijs, & modis pluribus concludit Camerar. in d. cap. Imperialem fol. 104. litera K. vers. sed tunc incidenter queram, quem sequuntur D. Rouit. in pragm. 4. nu. 12. & seq. de feud. & D. Theodorus in alleg. 23. nu. 12. & in alleg. 79. nu. 5. & de anno 1627. in causa inter Comitissam Gammatefam, & Marchionem Rositi, per Sacrum Consilium Dominis duarum Aularum iunctis fuit iudicatum in fauorem primogeniti, vt haberet tertiam partem totius pretij feudi pro legitima, & in causa appellationis confirmatum de anno 1630. vt ex processu inter dictas partes, penes Ioseph de Felice dicti Sacri Consilij Actorum Magistrum, adeo quod per binas sententias Sacri Consilij in hoc Regno est sopitum, primogenito grauato de pretio feudi noui, ipsi spectare legitimam, quæ est tertia totius pretij feudi, vt diximus.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio LXXXIX.

T H E M A.

Vassallus prudens, & sciens, negans rem esse feudalem, ipsam amittit, quomodo, & quando habet infra.

S V M M A R I V M.

- 1 **V**assallus sciens, & prudens negando suam rem feudalem, non esse feudalem, eam amittit.
- 2 **F**eudatarius si dolose negat rem esse feudalem, eam amittit.
- 3 **F**eudatarius si ante sententiam reuocat negationem feudi, ipsum non amittit.
- 4 **F**eudum non amittitur, si negatio non sit specificè facta.
- 5 **F**eudatario contumace in negatione feudi Dominus mittitur in possessionem.

1 **F**eudatarius si prudens, & sciens rem suam esse feudalem, & eam negans Domino feudale esse, ea priuatur, cap. 1. §. vassallus, si de feud. defunct. fuer. congr. Iacob.

de Sancto Georg. in inuest. feud. in vers. dictiq; vassalli promiserunt, num. 34. Capyc. in inuest. feud. §. feudum amittitur, col. 40. vers. quatragesimo si vassallus fol. 62. Franc. Marc. decis. Delphin. 607. nu. 1. & 4. Io. Pappo. in arrest. cur. lib. 13. tit. 1. arrest. 9. & 10. Octau. Cacher. in decis. Pedemont. 29. num. 2. Iacob. Thoming. in decis. Lipsiens. 52. nu. 3. Franc. Viuius in decis. 229. nu. 6. & hæc amissio ex negatione procedit, si si dolose negauerit, non autè si ex crassa, & sopina ignorantia, Octau. Cacheran. in d. decis. 29. nu. 2. Thoming. in d. decis. 52. num. 3. Iacobin. in d. verbo dictiq; vassalli promiserunt nu. 34. & Capyc. vbi supra col. 42. vers. limita primo, sed si si feudatarius ante sententiam deuolutionis, siue amissionis feudi ob negationem, ipse eam reuocauerit, euitabit amissionem, Iacob. de Bellouif. Martin. Laudens. Aluarot. & Præposit. in cap. 1. §. vassall. si de feud. defunct. controuerf. fuer. Capyc. in d. §. feuda amittuntur, col. 42. vers. limita quinto, nisi vassallus, Octau. Cacheran. in d. decis. 29. nu. 14. & si neque feudum amittitur, si feudi negatio non sit facta specificè sed in libello fuisset dictum: negando narrata, prout narratur, vt post Iacob. Butrigar. voluit Bald. in auth. offenditur, C. de lit. contest. Iacob. de Sancto Georg. in d. vers. dictiq; vassalli num. 35. Capyc. in d. §. feudum amitti, col. 41. vers. limita 7. fol. 63. & nota, quod in negando rem esse feudalem oportet, quod feudatarius sit contumax, vt Dominus ponatur in possessionem rei feudalis negatæ, Francisc. Viuius in decis. 233. num. 11. & 13. ex alijs.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XC.

T H E M A.

Feudatarius de iure communi feudorum post mortem prædecessoris tenetur infra annum, & diem impetrare renouationem inuestituræ, alias amittit feudum, & circa petitionem idem de iure Regni, sed non mittitur, si in tempore non petierit, & ad quid tenetur, & directus non potest de

I i facto

facto possessionem capere, sed necesse est, quod interponatur sententia.

S V M M A R I V M.

- 1 Feudatarius post mortem prædecessoris infra annum, & diem tenetur petere renouationem inuestitura de iure communi feudorum.
- 2 Feudatarius etiam de iure Regni infra annum, & diem tenetur petere inuestituram, sed expeditur privilegium, & non amittit feudum, si in tempore non petat.
- 3 Inuestitura per quasumque scripturas fit, & non petens in tempore, feudum non amittit, sed soluitur duplicatum releuium.
- 4 Tempus transactum in vita vassalli non computatur in anno, & die, quem integrum hares habere debet.
- 5 Tempus anni, & diei currit à die quaestit, & habitit feudi, & in feudo hereditario à die immisionis, vel aditionis hereditatis.
- 6 Feudatarius qui tempore inuestituram non petit, si aliqui dicunt, quod non potest moram purgare, tamen quod possit equa opinio est.
- 7 Feudatarius si in commissum cecidit, & à directo Domino receptus fuerit ad obedientiam, vel ab eo seruitium recepit, vel inuestituram habuerit, videtur caducitas remissa.
- 8 Caducitatis remissio si præiudicaret Domino, non præiudicat agnatis.
- 9 Caducitas ut euitetur, nõ dum sufficit expressa voluntas Domini, sed etiam tacita.
- 10 Feudatarius petens inuestituram infra annum, & diem, & Dominus directus eam non fecerit, directam dominium amittit.
- 11 Succedens per ius accrescendi nõ opus habet petere inuestituram.
- 12 Tempus ad inuestituram petendam à Domino minui non potest.
- 13 Inuestituram etiam si agnatus succedit petere, debet.
- 14 Feudatarius si ob inuestituram in tempore non petitam, amiserit feudum, Dominus non capit, nisi præcesserit sententia Iudicis.

Diximus de Iure communi feudorum, & feudatarium post mortem sui præ-

decessoris infra annum, & diem petere debere inuestituræ renouationem, alias cadit à feudo, & illud amittit, c. 1. in princ. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. adeundo hæredem Domini pro ea obtinenda, vt per Ifern. Afflic. Aluzarot. & alios in d. cap. & ex alijs ita præcedentibus Dilucidationibus, & cumulat Camill. Borrell. in sua Summa decif. cap. 34. num. 91. de feud. & hoc procedit in Regno vtriusque Siciliæ, in quibus inuestitura necessaria nõ est; sed illius loca, est expeditio privilegij, quo datur cõcessio feudi, & eius vigore executoriales literæ securacionum vassallorum expediuntur, vt voluit Ifern. in cap. 1. §. si minores, de feud. defunct. & post Bzl. voluit Capyc. in §. feudorum inuestituræ, col. 5. vers. inueyituræ in Regno Siciliæ, & ante ipsum Paris de Puz de reintegr. feud. in cap. 29. incip. in vassalla num. 5. & 6. fol. 19. & cap. 76. incip. sequitur num. 14. fol. 49. licet & per alias quasumque scripturas varij nominis cum potestate ingrediendi, & capiendi feudi possessionem, inuestitura significatur, & Erit. de subfeud. Baron. lib. 2. auctor. 3. num. 7. dicit in Regno non amitti feudum ob non petitam inuestituræ renouationem in tempore, sed soluit duplicatum releuium, vel cõcordatur cum Curia, sequitur Surd. in decif. Mantuan. 221. num. 24. Præsid. de Franch. in decif. 145. & latius diximus hac eadem Parte Dilucid. 44. & talis annus, & dies ad inuestituræ renouationem petendam, si feudatarius moritur in nono, vel decimo mense anni, vel diei, hæres illius in feudo antiquo debet habere totum annum, & diem integrum, non computato illo tempore cum nõ veniat ad feudum ex prouidentia defuncti, vt hæres, sed successorio quodammodo, & ideo transactum tempus in vita vassalli successorio computandum non est, Io. Andr. ad Specul. in tit. de feud. §. quantũ, vers. 27. Nicol. de Neap. & Tacob. de Bellouit. in d. cap. 3. quo temp. mil. vbi etiam Ifern. optime Andr. Cuz. in tract. de feud. par. 4. casu 25. num. 51. Tacob. de Sudo Georg. in inuestit. vers. qui quilibet inuestiti num. 34. Io. Ferrar. Montan. in collection. feud. lib. 3. cap. 6. vers. quod tempus quisque, Armetton. de iur. feud. lib. 3. cap. 1. vers. sed quid si vassallus, in sum. feud. c. 45. incip. & currit annus, vers. sed pone quod vassallus, Io. Thom. à Marin. de gener. & qualit. feud. lib. 1. tit. de feud. ex pacto, & prouidentia antiquo, siue paterno nu. 65. vers. quero quid si vassallus, secus vero & in feudo non quæsitto, & non habito, & vassallus mortuo, quia pars anni decursa defuncto, computatur successorio, & præserti Doctores asserunt,

asserunt, sed in feudo hereditario, annus, & dies currere incipit à tempore immisionis, vel aditionis hereditatis, quia donec hereditatis non sit adita, non appellatur feudatarius, vt post Bald. in cap. 1. de cap. Conrad. voluit Guid. Pap. dec. 165. in fin. Albert. Brun. in cons. 38. num. 7. Aluarot. in cap. 1. in princ. nu. 13. quæ sit prim. caus. benef. amitt. Iacobin. de Sancto Georg. in inuest. s. feudorum inuestituræ, col. 5. vers. & vide, quod ad hoc, & in col. 8. vers. item nō currit tempus ad petendā inuestituram, fol. 250. Fritia de subfeud. lib. 2. author. 3. num. 8. & lib. 3. in different. 29. & different. 3. Io. Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. 3. sub nu. 64. & Hanneron. in d. loco lib. 3. cap. 1. & si aliqui dicant † feudatarium elapsis anno, & die inuestituræ renouationem petendam, moram purgare non posse, & alij quod sic: tamen celeri petitione renouationis inuestituræ, poterit moram purgare; sentit Iacob. Ardizon. in d. sua summa cap. 43. incip. excusatur, quam opinionem equam esse iure tamen non probari, dicit Cald. in d. cap. 1. quo temp. miles, illam tamen tenuit Guid. Pap. in dccif. Delphin. 166. Marian. Socc. iua. in cons. 115. nu. 21. lib. 2. Surd. in dccif. 221. num. 24. & † si feudatarius ob non impetrationem, & renouationem inuestituræ infra annum, & diem, ceciderit in commissū, si à Domino directo receptus fuerit ad obedientiam, vel ab eo seruitium exegerit, vel petitam inuestituram ei concesserit, censetur caducitatem feudi remisisse, vt ex Bald. in cap. 1. in princ. col. 2. vers. sed pone, quo temp. miles, voluit Boer. dccif. 211. num. 2. allegat Det. in cons. 360. num. 10. Præpos. in cap. 1. in princ. num. 4. Afflic. num. 213. post Ifern. Bal. Aluarot. Iacob. quo temp. miles, Ger. in tract. feud. par. 4. num. 52. Iacob. de Sancto Georg. in inuestit. feud. in versic. qui quidem inuestiti, num. 38. Capyc. in inuestit. s. feud. inuestit. in fine, Surd. in dccif. 143. num. 3. & in dccif. 189. num. 11. & 12. & hoc si Dominus per illū actum non fuerit protestatus, nolle sibi præiudicare, voluerunt Aluarot. & Præposit. in d. cap. 1. quo temp. mil. Curt. d. loco num. 53. Iacobin. bene in inuestit. in vers. qui quidem inuestiti, num. 3. & Scradcr. de feud. par. 8. cap. 1. num. 35. Capyc. in inuest. s. feudorum inuestituræ, col. 5. & aduerte, quod † talis remissio caducitatis, si præiudicaret Domino, non tamen præiudicat agnatis, quibus feudum aperiretur, Ifern. Bald. Aluarot. Præpos. & Afflic. in d. cap. 1. in princ. quo temp. mil. Iacobin. in d. inuestit. in 6. vers. qui quidem inuestiti, num. 46. Scradcr. vbi supra nu. 79. & ad † ca-

ducitates euitandas nē dum expressa, sed tacita voluntas Domini in remittenda caducitate sufficeret, volunt Ifern. Iacob. de Bellouif. Laudens. Aluarot. & Præposit. in cap. 1. quib. mod. feud. amitt. Clar. in s. feudū, q. 31. num. 13. Surd. dccif. 186. Lancellott. in dccif. Roman. in nouissimis impressis dccif. 639. num. 6. par. 1. lib. 1. & quia Dominus, & vassallus ad paria iudicantur, vt diximus, si † feudatarius infra annum, & diem renouationem inuestituræ petierit, & Dominus eam non fecerit, vassallus nē dum nō amittit feudum, sed Dominus suo directo dominio priuabitur, vult Guid. Pap. dccif. 168. & in dccif. 415. nu. 1. & quando † quis per ius accrescendi succedit in feudo renouationē inuestituræ petere necesse non habet, Ifern. cap. 1. s. sed & res, num. 6. vbi Afflic. nu. 34. per quos fiat inuestitura, Surd. in dccif. Mantuan. 146. num. 7. & in dccif. 221. num. 1. & † tale tempus ad inuestituram petendam à Domino minui non potest, firmat Match. Coler. in dccif. German. 83. num. 2. & 3. & inuestituram, & † renouationē esse necessariam, etiam si agnatus in feudo succederet, vel per ius accrescendi sibi feudum perueniret, volunt Laurent. Syluan. de recognit. feud. q. 6. Clar. in s. feudum, q. 49. in princ. Surd. in d. dccif. 148. num. 5. qui alios adducunt, & aduerte, quod si † elapso anno, & die antequam dicatur feudum cecidisse in commissum ob inuestituram in tempore nō petitam, requiritur sententia Iudicis declaratoria, vt Dominus in possessionem feudi mittatur, alias nō potest ipse Dominus quid facere, vt voluit Iacobin. de Sancto Georg. in d. inuest. in vers. qui quidem inuestiti, nu. 41. allegat Petr. Iacob. Aurel. antiquum, & doctum virum in sua praxi in tit. de capsis, ex quibus Dominus debet amittere feudi proprietatem, distinct. 13. sub nu. 9. 10. & 11. vsque in fine, & in tit. seq. de condit. ex moribus, nu. 1. vbi ponit libellum, & formam sententiæ, Capyc. in inuestit. s. feudorum inuestituræ, col. 5. vers. & requiritur sententia, idem firmat Guid. Pap. in sua dec. 164. nu. 2. Afflic. in dccif. 385. nu. 7. & in multis comprobatur Io. Tho. de Marin. de gener. & qualit. feud. lib. 1. tit. 1. num. 63. vers. sed quod immò sententia, & vers. nos autem, vbi omnibus cōtrarijs respondet Clarus in s. feudum, q. 49. & q. 62. vers. vbi dicit, hanc esse opinionem communem Roland. à Variè in cons. 18. num. 9. lib. 1. & ex alijs multis allegatis per Scradcr. de feud. par. 2. partis non principalis, sect. 8. nu. 28. & Peregr. cons. 14. nu. 17. lib. 1. & opus est, quod Dominus caducato, & amisso feudo ad eius recuperationem

nem tanquam Dominus agit reuendicatione, cap. Imperialē, de prohib. feud. alien. per Federic. Guid. Pap. decis. 454. nu. 6. Laurent. Syluan de feud. recognit. q. 29. nu. 1. Tiraquell. in l. si vnquam, C. de reuoc. donat. in vers. reuertatur, num. 328. Scradet. de feud. 2. par. nonæ partis, sect. 9. num. 48. vbi loquitur de pluribus actionibus Domino competentibus, & pulchrè Io. Ferrar. Montan. collect. iuris feud. lib. 5. cap. 3. vers. in super constitutum est, anc. Duaren. In consuetud. feud. cap. 17. & 18. & bene Capyc in inuestit. feud. §. feudum actiones, vbi tam de actionibus Domino competentibus contra feudatarium, seu vassallum, quam eidem vassallo, contra Dominum, & promiscuè, & ex antiquis Petr. de Bellapert. de feud. tit. 14. per totum.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XCI.

THEMA.

Ultra, quæ diximus supra hac eadē Parte in Dilucidationibus 4. 5. & pluribus sequentibus, feudatarius ipse tenetur suo directo Domino dare adiutoriū moderatum quando maritat filiam, facit filium militem, quādo aliud feudum emit, accedit ad bellū, vel ad Principem pro tuitione, vel pro pace subditorum.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**ubditi tempore belli nō solum suas res partiri, sed etiam corporaliter laborare tenentur.
- 2 Subditi tenentur cōtribuere quando Dominus maritat filiam, aut filium facit militem, aut alium feudum emit.
- 3 Subditus anteneatur contribuere quando Dominus Princeps filiam spurium maritat.
- 4 Subditus tenetur Dominum adiuuare pro filia legitima monacanda.
- 5 Adiutorium, siue contributio pro filia maritanda vna vice tantum debetur.
- 6 Regi, quæ permittuntur exigi virtut.

te Capitulorum Papa Honorij, quæ omnino seruari debent.

- 7 Barones de exactionibus grauant vassallos, quid per Capit. Honorij Papa ordinatum sit exigendum.
- 8 Capitalorum Regis Roberti refertur.
- 9 Princeps cum vadit ad bellum, moderatum auxilium exigere potest à vassallis, vel si in eo caperetur, aut ad alium Principem pro securitate subditorum accedit.

Princeps Dominus vassallorum merum, & mixtum imperium habens, vltra ad quæ vassalli debentur, de quibus diximus supra hac Parte in pluribus Dilucidationibus 4. 5. & infra ad subscripta alia tenetur, puta

- 1 * quando inuaditur ab hostibus, omnes tenentur non solum res suas partiri: sed etiam corporaliter laborare muniendo se in Castro, vel Ciuitate, & vigilare, & sic se, & res suas saluet, cap. fortitudo 24. q. 3. cap. peruenit, extra de immunit. Eccles. cap. si quis Romæ petet, extra de tregua, & pace, cap. inuouamus, de censib. & l. vectigal. ff. de vectigal. & similiter quando Dominus maritat * filiam suam, aut filium facit militem, Rosental. ex multis, & de communi firmat de feud. cap. 5. conclus. 77. & 78. aut reuict feudum suum, vel auget nouum emendo, & pro militia fratris, & in hoc Regno ordinatum extat per Constitutiones ipsius incip. Quamplurimum, lib. 3. de adiutor. & Const. Comitibus, & vtrouique Isern. Afflic. & addentes, & extra Regnū ex multis firmat Jacobin. in vers. qui quidem pro maritatio filiorum pro captiuitate, num. 76. 126. Domini num. 77. feudum num. 78. & quod nō debetur pro * maritatio filiz spuriz num. 79. & latè Boer. decis. 127. per totum, sed bene pro monacanda filiam legitimam, & naturalem, Iacobin. in d. loco num. 80. quem sequitur, & firmat pro * filia legitima, & naturali maritanda, & monacanda, Boer. d. decis. 126. num. 1. 2. & pro captiuitate, & exemptione Domini, quod etiam clerici contibuerē tenentur, ex multis firmat idem Boer. d. decis. 126. nu. 8. & etiam filia hæres patris pro se ipsa maritanda, adiutorium à vassallis habere debet, vt latè idē Boer. in decis. 130. num. 2. 3. & 10. relectis contrarijs firmat, & circa militiam pro voto transmarino, & pro * filia maritanda, vñz vice tantum vassalli tenentur Dominum iuuare in quolibet predictorum casuum, firmat Afflic. in d. Const. Quamplurimum, fol. 284. num. 10. vsque ad nu. 19. & sic etiam pro amita, sed pro vidua non sequitur, & ex alijs comprobatur Boer. decis. 131. num. 1. & 2. sed * Capitula Papæ Honorij

Honorij in quatuor casibus permittunt, quod Rex quid exigit videlicet.

Primus, est pro defensione Terræ, si contingat inuadi Regnum inuasionē notabili, siue graui non procurata, non simulata, non momentanea, siue trāsitoria facile, sed manente, aut contingat in eodem Regno notabilis rebellio, siue grauis similiter non simulata, non procurata, non momentanea, siue faciliē transitoria, sed manente.

Secūdus est pro Regis persona redimenda de suis redditibus, & collecta, si ab inimicis captiuari contingerit.

Tertius est pro militia sua, & fratris sui consanguinei, & vterini, vel saltem consanguinei, siue alicuius ex liberis suis, cum se huiusmodi fratrem suum, vel aliquem ex eisdem liberis cingulo militari decorabit.

Quartus est pro maritanda sorore simili coniunctione sanguinis sibi, vel aliqua ex filiabus, aut nepotibus suis, seu quolibet alia de genere suo, ab eo per rectam lineam descendentem, quam & quando ipse eam dotabit, in prædictis enim casibus, prout qualitas tunc imminentis casus exegerit, licebit Regi collectam imponere, & exigere à subditis, dum tamen pro defensione, inuasionē, siue rebellione prædictis, aut ipsius Domini redemptione quinquaginta millium pro militia, duodecim millium, pro maritaggio vero quindecim millium vntiarum aurifumma, collecta vniuersalis totius Regni eiusdem tam vltra Pharam, quam circa quantitas non excedat, nec concurrentibus aliquibus ex dictis casibus collectam in vno eodemque anno, nisi vna tantum modo imponatur.

Quæ Capitula Papæ Honorij tanquam rationabilia omnino seruanda, dixit Ifern. ex alijs firmat Regens de Ponte de potest. Proreg. tit. de assensib. Reg. in §. 2. num. 15. fol. 295. ex alijs firmat. Et quia ꝑ Barones de alijs solutionibus grauabāt vassallos, omnia declarauit Rex Robertus per particulare cap. Regni repertum penes Mag. Antonium Baraptuciū Fisci Patronum in quodam Registro antiquo Regis Roberti fol. 124. cap. 114. relatum per Ioannem Angelum Pisanelum in d. Constit. Quamplurimum, cuius Capituli tenor est videlicet.

8 ROBERTVS &c. ꝑ Iustitiario Apulię citra flumen Piscarię fidei suo &c. humanorum actuum regula legis sanctio circumspecta, sic obseruanda tenaciter, vt eam nulla voluntas inordinata prætereat, & præsumptuosa transgressio contra permissum, aut vetitum non concurrat; sanè Constitutio nostri Regni Sicilię de præstandis adiutorijs Do-

minis à vassallis eorum edita seriosa declarat. Adiutoria ipsa illis præstari debere, pro redimenda persona sua, cum ab inimicis nostris in nostro seruitio capi extiterint pro faciendo filio milite, pro maritanda filia, vel sorore, pro emenda Terra vna vice, tantummodo pro seruitio nostro, seu nostri exercitus moderatè, & in his, quę nostro commodo præstantur, quæruntur autē homines Castri Scriueculæ, fidelis nostri, quæ ab eorum Dominis præter, & vltra casus in ipsa Constitutione distinctos, grauētur enormiter, & multipliciter opprimuntur, Nos autem volentes dictis oppressis succurrere, & ipsis Dominis in conseruatione iuris eorum per declarationes congruè remedium prouidere, declaramus tenore præsentium prædictis Dominis adiutoria prædicta debere etiam personaliter militare seruitium non præstatur, sed per idoneum substitutum, seruiunt, vel adohamentū in pecunia soluūt, vt ipsum seruitium est eis gratiosè remissum, vel cum creditocompensatum pro militia quoque eorundem Dominorum, & nepotum ex primogenito, & pro dotibus filiorum eiusdem primogeniti eadem adiutoria ab eisdem vassallis Dominis tribuantur; hoc enim casu est, si dicta Constitutio aperta distinctione non exprimat per interpretationis obiectum, sanus intellectus admittit. Adiecit præterea ipsorum supplicantium clamorosa conuictio, quod Domini Castri prædicti ingerētes alienis partibus imprudenter exigunt, & cum concessione requirunt, quod eorum habeatur assensus in matrimonijs, quæ inter ipsos omnes contrahuntur, quod ipsis sine liberis decedentibus vsurpant indebitè successionē eorum legitimis hæredibus procul reiectis, & cum aliquis quorundam hominum, qui debent prædictis Dominis præsumptum, spallam, vni pluribus hæredibus relictis moritur, & singulis ipsa vna spalla requiritur, licet de iure inter eos eiusdem spallæ præstatio limitatur, super quibus nostro præsidio deuotius implorato fidelitati vestræ præsentium tenore mandamus tu Præses iustitię, & vos alij successiue futuri eisdem Dominis inhabeatis expressè, quod de eorum matrimonijs, si directè, vel per obliquum nullatenus se intromittant, nec successionem eorundem hominum vsurpare, vel occupare præsumant vltra, vel præter quam leges, Constitutiones, Capitula Regni, ac consuetudines approbatæ Regni Sicilię statuans, & declarantes hæredes eorundem hominū ad præstationem spallæ prædictæ, vel similis erogationis huiusmodi, omnes simul compelli non singulos per-

missuri, per acta iuris remedia prædictus Dominus si eos contrarium contingerit attemptare, si ergo in prædictis omnibus, & contra prædicta procedentes sollemniter, & efficaciter vos geratis, quod iam dictos homines in præmissis omnibus, & circa præmissa ultra, vel præter per dictos eorum extraneos grauari nequeant, quam prædicta distincta contineant, & legis perinde discretæ sanctione determinat, præsentem autem literas post oportunam inspectionem earum præsentanti, vel præsentantibus restitui volumus obtinere. Datum Neapoli, per manus Bartholomæi de Capua &c. anno Domini 1328. die 7. Aprilis primæ indictionis Regnorum nostrorum anno nono, & quod pro maritanda filia habeat adiutoriū; ratio est, quia acquirit amicum, & feudum fit ditior, & faciendo filium militem fit potentior, ex quibus potest militiæ subditos tuere, gubernare, & custodire, & ubi & commodè hoc consuetum, vel constitutum sit, si vero ad arbitrium cum moderamine exigatur. Item † cum vadit ad bellum iustum, & similiter quādo in eo caperetur, & quando accedit ad alium Principem pro pace subditorum conseruanda, potest moderatū auxilium exigere, cap. sine violentia 10. q. 3. & pro dictis causis subditi, & ciues recte sunt debitores Principi, etiam in conscientia, iuxta verbum Pauli ad Romanos c. 13. ideo necessitari subditi extote non solum propter iram, sed propter conscientiam, ideo enim & tributa præstatis, ministri enim Dei sunt: redite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum. cui vectigal, vectigal. refert Soto de iustit. & iure lib. 3. q. 6. vers. hæc omnia. Pensionis genera: verum, si ob causam impositionum, & solutionum, Princeps non erogat, malè exigit, & ad restitutionem tenetur ob regulam illam, cessante causa, cessat effectus sicut necessitate exigat.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XCII.

THEMA.

De Domino feudi, & bonorum feudaliū, quod non soluat collectas, vel alias impositiones, nec in extimo, siue catastro Vniuersitatis feudalia bona ponatur, quia duplici onere grauari nō debet.

SUMMARIUM.

1. **C**ollecta de iure cōmuni, de bonis feudaliū solui non debet.
2. Collecta de iure Regni non soluitur de feudis quaternatis, & nobilibus.
3. Collecta, & contributio in generalibus subventionibus debetur de feudis, & subfeudis planis, de tabula, & athenasijs.
4. Collecta de bonis excadentalibus feudorum soluitur.
5. Solutio, qua fit de feudis rusticis, planis, & de tabula, siue athenasijs, qua fit Domino directo, ipsorum deducitur à collectis.
6. Ratio quod de feudis quaternatis non soluitur collecta est, ne duplici onere grauentur.
7. Ratio prædicta militat tam in feudis, quā in subfeudis etiam planis, rusticis, de tabula, & athenasijs, qua sine onere non conceduntur.
8. Subfeudatarius Baronis quis sit.
9. Subfeudatarius nē dum feudū, sed quidquid à Barone, vel alio tenet in emphiteusim, vel alias sine suo assensu non alienat, & alienatum amittit.
10. Subfeuda etiam rustica, & alia bona non sine aliqua solutione submituntur.
11. Feudatarius ad qua tenetur Regi, subfeudatarius tenetur Baroni.
12. Feudatarius de feudo quaternato non soluit collectam, ita nec subfeudatarius de feudo plano.
13. Adoba in locum seruitij personalis est.
14. Inmunitas alicuius rei per dispersionem à principali corpore non amittitur, quia priuilegium sequitur rem, & possessorem.
15. Adoba onus reale est, & actionem habet super feudis etiam per tertios possessis.
16. Feudi pars si detur in subfeudū, vel aliud contra naturam ipsius feudi non præiudicat directo Domino, nec ipsius feudi natura.
17. Clausula feudi natura non mutata, originalem statum feudi mutare non facit, & cum primeua natura ad alios transit.
18. Partium assertiones naturam rei non mutant.
19. Feudi quaternati nomen non est de iure feudorum cognitum, sed ex usu Regni, & sic de nomine feudi plani, & de tabula.
20. Feudum planum non esse feudum, nullus negat.
21. Feudum ex prima inuestitura transit in feudum quaternatum, & in quinternio-

nibus Regia Camera registratur cum omnibus suis bonis omnia feudum quaternatum sunt de eo collecta, nō soluuntur.

- 22 Feudi plani quomodo eius inuestitura esse debet, vt collecta non soluuntur.
- 23 Vtilis Dominus feudum sibi concessum nec partem eius sine directi Domini assensu subinfudare, vel alienare potest, & facta sunt nulla, quod ex eis nec cōfessio habetur.
- 24 Feudataria bona feudalia alia lege qua ipse habet, dare non potest.
- 25 Subinfudationi si clausula cōtra primam inuestituram ad sunt ad primam concessionem reducenda sunt.
- 26 Rex consentiens secundum primeuam naturam consertijs, se censetur.
- 27 Natura in fta feudo, siue à natura, siue à lege non alteratur, & clausula alterationis non attenduntur.
- 28 Feudi plani, & de tabula non debentur collecta.

DE + iure communi pro bonis feudali-
libus collecta non soluuntur, nec in
appretio, siue catasto Vniuersitatum ponū-
tur, probat Nicol. Festaf. in tract. de extimo,
par. 4. cap. 3. allegat Corn. in conf. 94. nu. 9.
& 10. lib. 4. vbi dicit Dominus Castrorum
3 feudaliū ad collectas non teneri, & + de
Iure Regni est. te xt. in cap. Regni Porrecta,
vbi hoc voluerunt Napod. & Niger nu. 57.
Luc. de Penna in l. 2. de bon. vacant. & plenē
in Lagros, C. de fund. limotr. lib. 1. Paris de
Puteo de reintegr. feud. cap. 17. incip. viso,
quæ sit natura nu. 1. & 2. fol. 13. & ex alijs
D. Rouit. in rubr. de appretio num. 12. & ita
seruari in Regia Camera Sūmariz, nec solu-
uitur gabella de fructibus, Anna singul. 93.
Ricoius in collect. Neap. decis. 1950. Ithorus
in compend. decis. vers. collecta an soluitur
fol. 99. par. 1. Fritia de subfeud. Baron. lib. 3.
tit. inter feud. quater. & plan. num. 14. & in-
sit. de different. inter feuda regalia, & titula-
29 different. 16. in quibus locis dicit de feu-
dis quaternatis collectam non solui, sed de
feudis rusticis: cum pro feudo quaternato,
3 & nobili: prestatur Regi seruitiū, sed + pro
feudo rustico, pro quo soluitur annuus redi-
tus, sic cum non censetur verē feudum,
Ifern. in tit. quæ sint regal. in cap. 1. in verb.
& plaustorum num. 11. vers. ab his, qui sūt
in Regno, quem sequitur Frit. vbi supra,
Luc. de Penna in d. 1. C. de impon. lucrat. de-
script. & in l. cum diuus, de omni agro de-
sert. C. lib. 12. & dicit Cardin. in cap. 1. §. quid
ergo, de inuest. de re alien. fact. quod feudum

non ponitur in catasto, in conf. 103. & Na-
podan. in consuet. Neap. incip. si quis, vers. te-
netur, de aliment. prestand. & idem Paris de
Puteo d. loco cap. 4. incip. veniamus, num. 5.
6. & 7. fol. 2. & post Bartholom. de Capua
idem Paris vbi supra num. 5. fol. 13. sed de
4 + bonis morrititjs, siue bonis excadentia-
libus, quæ accidunt in ipsis feudis collecta,
& alix subuentiones soluendæ sunt, firmat
Iul. Ferrett. de public. & vectigal. num. 475.
5 & de + solutione, quæ sit de dictis feudis ru-
sticis, & bonis excadentialibus est deducen-
da quantitas, & solutio, quæ pro ipsis bonis
sit directo Domino, & quod de bonis feuda-
libus, de quibus soluitur adoha, & prestatur
seruitium Regi, non soluuntur collecta, &
6 alix impositiones. + Ratio reditur: ab om-
nibus, nec duplici onere grauentur, cum
feudatarij prestent seruitium, & in Regno
adoham, & dum sublineant illud onus, non
debent collectari, argum. legis tam de tenen-
sis, C. de Episcop. audient. Ifern. in cap. 1. in
d. vers. plaustorum, versic. ab his in Regno
Siciliæ, quæ sint regal. quem sequitur Nea-
podan. vbi sup. Capyc. in inuest. feud. + feud-
dorum immunitas in princ. fol. 246. Petrus
Piccolns in forma appretij, quem refert, &
sequitur Paris de Puteo vbi supra num. 4.
Borrell. in summa decis. cap. 34. nu. 714. sed
7 ex dicta + ratione ab omnibus adducta, vt
testatur idem Borrell. d. num. 714. quod feu-
da duplici onere grauari non debet tam in
feudis quaternatis, quàm in planis rusticis,
bonis adensijs, feudorū aliquod onus sem-
per adest, licet sit annua prestatio alicuius
quantitatis pecuniæ, vel alicuius rei, vt idē
Fritia testatur in d. tit. de differentijs inter
feuda quaternata, & de tabula, num. 15. ita-
mē negari non potest, quod non sit feudū,
cum sicut feudatarius tenens feudum qua-
ternatum à Rege sine Regis consensu alie-
nare non potest, vt per cap. constitutio es,
8 & autoritates pluries dicta, ita & + subfeu-
datarius Baronis, & est qui à feudatario, q
tenet; recognoscit in feudum, & ipsum in
Dominū immediatum veneratur, & colit, vt
habetur in cap. 1. §. rursus, quib. modi feud.
amitt. & in cap. Imperialem, §. illud quoque
de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. 1.
§. præterea, de cap. Corrad. & ex alijs Frit.
de subfeud. lib. 2. cap. in Regno quis dicatur
subfeudatarius nu. 1. fol. mihi 99. & tē dum
9 + feudum, sed quidquid ab ipso tenet etiam
si in emphiteusim teneret, & cuiuscumque
conditionis sit cum Baronis assensu aliena-
re necesse habet, & solius Baronis, & directi
Domini assensus sufficit per cap. p'apæ Ho-
norij si cōtingat, Ifern. in Constit. Post mor-
tem,

rem, & hoc seruatur in Regno testatur Afflict. in decis. Neapol. 243. & Fritia alia ponit in lib. 3. de subfeud. in different. feudi quaternati, & feudi plani, & de tabula, num. 6. vers. quando autem &c. & emphiteuta, quod tenet in emphiteusim cum assensu directi Domini alienat, & non aliter, alias amittit, quod distrahit, iuxta text. in l. fin. C. de iure emphit. vbi legitur: (minimè licere emphiteusi sine consensu Domini, meliorationes suas vendere, vel ius emphiteuticum transferre) per quem textum emphiteuta alienando iure suo emphiteutico priuetur, vt ibidem volunt Bart. Bal. Iaf. & alii ad instar feudorum, qui quando possessores sine directi Domini assensu alienant amittunt, licet in hoc Regno per reuocationem vigore Constitut. Constitutionem diuæ memoriæ recuperant, vt pluries diximus, & est notum, & sic dum ¶ omnia dicta feuda rustica plana, & alia bona sine aliqua solutione non submituntur prædicta ratio, sicut militat in feudo quaternato militare debet in dictis alijs bonis submissis, & oneratis, nè duplici onere grauentur; cum sicut feudatarius sine Regis assensu feudum alienare non potest, ita etiam & subfeudatarius sine consensu Baronis, & sicut ¶ feudatarius alienando sine Regis consensu, feudum amittit, ita etiam alienando subfeudatarius sine Baronis consensu, vt diximus, & sicut feudum quaternatum per lineam finitam deuoluitur ad Regem, sic etiam feudum planum, & de tabula rustica, & etiam in emphiteusim concessa ad Baronem, & directum Dominum deuoluitur, & quemadmodum vassallo mortuo, si eius successor infra annum, & diem inuestituram à Rege non petierit, feudum amittit, ita etiam & successor in feudo plano de tabula, & rustico, & sic vassallus committens feloniam, per quem feudum amittere debet, illud Regi applicatur; ita similiter subfeudatario de eodem crimine Maiestatis inquisito, illud feudum planum, quod possidet applicatur Baroni, vt hæc, & alia à Fritia in dictis differentijs habentur, & cum de Iure Regni nulla assignatur differentia inter feuda quaternata, & feuda plana, & de tabula, & nihil mutatum additum, vel correctum, quod non erat de iure communi, vt perbellè dicit Reg. de Ponte in tract. de potest. Proreg. tit. de assens. Reg. §. 2. num. 15. & 16. fol. mihi 294. & seq. ex his posset dici aperte, quod ¶ sicut vassallus de feudo quaternato nõ soluit collectas, vel alias impositiones per prædictam rationem, ita & subfeudatarius de subfeudo plano, & rustico eas soluere nec debet, maximè quãdo dicta

feuda plana, & rustica, vel alia bona conceduntur, onus, quod eis imponunt, nominant adoham, quantumuis minima sit, cum ipsa ¶ adoha in locum personalis seruitij successerit, dicit Ifern. in cap. Imperiale nu. 29. vers. vltimo quæro quando Rex, Capyc. in inuest. feud. §. adoha, fol. 27. col. 2. Fritia de subfeud. auth. 5. & 8. fol. 198. & in differ. 19. de feud. quatern. & de tabula nu. 23. fol. 241.

Prædictis ex me addo aliam rationem videlicet, nonne verum, & indubitatum est, quod territoria, & alia bona stabilia cuiuscumque sint qualitatis, & conditionis sunt de corpore, & de membris principalis feudi Principatus, siue Comitatus, vel Baroniz, & feudi, dum in posse Dñi ipsorum à collectis, & alijs impositionibus sunt immunia, quia vt vnita cū principali feudo, Dominus sol-

uit adoham pro omnibus per ¶ dismembrationem factam à Barone dando in subfeudum immunitas ipsa non amittitur, cum sit beneficium, & priuilegium reale, quod sequitur rem, & sic cum immunitate ipsa transire debere, vt hoc in indiuiduo firmat text. in l. 4. §. quamquam, ff. de censib. ibi: (quamquam in quibusdam beneficia personis data immunitatis, cū persona extinguitur; tamen cum generaliter locis, aut cum Ciuitatibus, immunitas sic data videtur, vt ad posteros trãsmittatur.) ibiq; omnes Doctores ita concludunt, & Dionys. Gottofred. ibidem glossans dicit, immunitatis, & locis aut Ciuitatibus data, perpetuè sunt, & ad heredes transeunt, & quoslibet successores, & prius firmauerat Bertacch. in suo tract. de gabell. par. 10. & sic in propria materia gabellæ, & solutionum, & idem est de ¶ adoha de toto Comitatu, siue de Baronia debita, quæ onus est reale impositum in concessione feudorum, quæ illorum innatam naturam capiunt ab eorum inuestituris, secundum latè tradita per Fritiam lib. 3. de subfeud. tit. de forma inuestit. & adeo onus reale est, quod si feudatarij adohas debitas nõ soluerint, Domino directo non solum datur actio contra eos, & super ipsorum feudis concessis, sed etiam pro adohis præteritis datur actio realis super eisdem feudis per tertios possessis, dummodo illi non sint concessionarij Regiæ Curiæ, ex dictis per Ifern. in cap. 1. §. nec est alia iustior nu. 38. quæ sit prim. caus. benefic. amitt. Afflict. in decis. 95. & Fritia in 5. author. Baron. nu. 13. vbi latè, & ex alijs contrarietate reiecta firmat Reg. de Ponte de potest. Proreg. tit. 4. num. 9. & seq. de regal. imposit. fol. 140. dum bona ab vtili Domino data in subfeudum alteri pro quauis summa, vel re pro seruitio

tio transferunt cum onere vniuersalis ser-
 uitiij à principio per directum Dominū im-
 positi, vel ex inuestituris existentis super
 toto feudo, & super suis bonis omnibus per
 quemcumque possessis, & primus Dominus
 potest agere contra quoscumque possesso-
 res bonorum feudi concessi, licet à conces-
 sionario totius, & vniuersi feudi, aliqua
 16 pars sit in subfeudum, vel alio modo sub-
 tracta directo Domino, & natura feudi bo-
 norum nō fuit præiudicata partē ipsam di-
 cto oneri obnoxiam esse censetur, licet pro
 parua re, vel quātitate fuerit subinfeudata,
 vel alias data in eis sua antiqua natura nun-
 quam mutata fuit, nec poterat, maximè per
 17 clausulam & feudi natura non mutata, quæ
 in omnibus concessionibus, & inuestituris
 feudorum adesse est notum, & sic suum origi-
 nale statum mutari non potuit, nec potest
 nec in totum, nec in partē, Capyc. in inuest.
 vers. natura feudi, & secundum earum pri-
 meam naturam transferunt in possessores
 quoscumque, Inrigl. de feud. cent. 2. art. 87.
 num. 12. Afflic. in przlud. constit. q. 25. & ex
 alijs Consil. Georg. alleg. 8. num. 9. in fine, &
 bona ipsa ab vtili Domino transferunt cum
 illa primeua natura, & priuilegio, & pri-
 meua immunitate non soluendi collectas,
 nec alias impositiones, & sunt partes prin-
 cipales feudi, vt prædiximus; non video quo
 iure, nec qua ratione de eis collectæ solui
 debent, cum in eis adsit onus adōhæ, &
 aliorum feudalium onerum, nè duplici onere
 grauentur, nec opitulatur partes vocasse
 illa bona feudum rusticum planum, de ta-
 bula, de acteratsijs, & alijs diuersis nomini-
 bus, quia partes pro eorum facili negotia-
 18 tione denominant, vt volunt, & partium
 assertiones naturam feudorum non mutāt,
 sed ipsa feudalis natura est attendenda, &
 non partium assertiones, l. si forte, ff. de con-
 tit. pecun. Regens de Ponte conf. 5. num. 6.
 Ofasc. decis. Pedemont. 172. num. 5. & 6. Bo-
 logn. communem opinionem esse dicit con-
 clus. 14. vers. inferitur 18. & si differūt, quōd
 feudum quaternatū dicitur illud, quod te-
 netur à Rege, & planū, quod tenetur à Ba-
 19 rone, & hoc nomen quaternatum dederūt
 maiores nostri in hoc Regno, quia reperi-
 tur descriptum in quinternionibus Regiæ
 Cameræ Summariz, & non quod in iuribus
 feudalibus hoc nomen sit cognitum, vt di-
 xit Fritia de subfeud. tit. de different. inter
 feuda quaternata, & plana, & de tabula n. 2.
 ibi hoc tamen est ex vsu Regni, ac viuentiū
 more, non quōd à iuris ordine procedat, &
 ex approbatione Regum, & suorum inter-
 pretatione prudentium, cum in iuribus feu-

dorum hoc nomen non habemus. Nec mi-
 nus in feudalibus iuribus nomen dicti feudi
 plani, & de tabula habetur, cum etiam sit à
 nostris prædecessoribus inductum ex Ifern.
 & Camer. firmat Cons. Georg. in repet. feud.
 cap. 9. num. 13. & 14. & si Fritia inter dicta
 feuda tot ponit differentias, procedit, quia
 feudum quaternatum conceditur à Rege, &
 planum in subfeudū à Barone, vt diximus,
 20 & dum & nullus negat feudum planum non
 esse feudum, sed omnes firmāt esse verè feu-
 dum cum in illo tam quo ad successionem,
 quā quo ad alienationem, inuestituram, &
 deuolutionem, iura communia feudorum
 procedunt, non autem ius Romanorum, vt
 per Affl. in cap. 1. §. & quia, de his, qui feud.
 dar. poss. Aloyf. de Leo in l. les nu. 27. C. de
 legib. & bona, quæ datur in subfeudum, vel
 in feudum planum de tabula sunt feudalia,
 21 & pars feudi principalis, & & ex prima in-
 uestitura in vtilem Dominum à Rege, vel
 cum eius assensu trāsierunt in feudum qua-
 ternatum, & omnia in quinternionibus Re-
 giæ Cameræ cum principali feudo, & ipsorū
 inuestitura, & concessione primæ cum clau-
 sulis, ommissis alijs, cum domibus vineis, teni-
 mentis, territorijs, cultis, & in cultis, nemo-
 ribus bonis alijs, quæ subinfeudari præten-
 duntur, sunt registrata; absque dubio feudū
 quaternatum sunt, secundum Ifern. in c. f.
 de controuers. feud. apud par. term. num. 9.
 Camer. in cap. Imperialem fol. 69. lit. A. de
 prohib. feud. alien. per Feder. Reg. de Ponte
 conf. 31. num. 15. cum feudum quaternatum
 sint de eis collectæ, & impositiones vltra
 sua feudalia onera solui non debent, vt fun-
 dauimus supra hac Dilucidatione nu. 1. & 2.
 22 & si num. 3. ex alijs dicimus de & feudo ru-
 stico plano, & de tabula collectas solui de-
 bere posse esse, si vtilis Dominus cum Re-
 gio assensu, ita expressis verbis subinfeuda-
 ret, & Rex ita contenerit, & ita est intelli-
 gendus Ifern in cap. 1. de eo, qui interf. frat.
 dom. sui, & alibi per Frit. lib. 2. de subfeud.
 author. 19. num. 1. & alij dicentes Barones
 posse concedere res suæ Baroniz excaden-
 tiales, steriles, incerta parte fructuum, sci-
 licet cum Regio assensu, & verbis prædictis,
 & alijs naturā primeuam feudi immutare
 volentis debet exprimere, vt idem Fritia
 de subfeud. q. 37. in princ. & necesse est ex-
 primi per Regem, quid contra feudi natu-
 ram innouari vult, vt per Reg. de Ponte
 ex multis alijs firmat in suo conf. 3. nu 83.
 natura bonorum omnium Baroniz, & feudi
 cuiuscumque conditionis, & qualitatis sint,
 sunt feudū quaternatū, cum omnia in quin-
 ternionibus Regiæ Cameræ Summariz re-
 gistrata

gistrata sint eius natura primeua immutari non potest, & sine Regis assensu, ut prædictum est specificè consentientis, alias nihil
 23 agitur, cum ¶ utilis Dominus partem illā feudi principalis subinfeudare potest, ex Ifern. in cap. 1. de cap. Corrad. num. 32. Reg. Lanar. conf. 91. nu. 4. maxime quando feudum tenetur in capite in Regia Curia, & quaternatū sine Regio assensu nihil disponi, nec immutari potest, & omnes cōtractus, & immutationes de roto, vel de quavis minima parte feudi sine Regis assensu sunt adeo nullæ, quod ex eis nec confessio inducitur, Afflict. in Const. Diue. memoriz nu. 4. notab. 22. Reg. de Ponte conf. 36. num. 3. Ca-
 24 pyc. in inuest. §. natura feudi, ¶ feudatarius feudalialia bona alia lege, qua ipse habet, dare non potest, per text. in cap. 1. §. præterea, vbi Ifern. & Scrib. de lega. Corrad. Petr. de Gregor. par. 3. q. 2. num. 10. de concess. feud. Curr. in tract. feud. par. 2. nu. 42. & seq. vbi multa ad hoc Afflict. pulchrè in Constit. Post mortem, num. 5. & sic in feudum quaternatum eiusdem primeuæ naturæ, & si in subinfeudatione adessent aliquæ ¶ clausulæ alterantes naturam primeuam feudi, ad concessionē primeuam essent reducendæ, ut pluries ita obtinuisse firmat Fritia de subfeud. lib. 3. n. 3. circa medium, & dum in prima concessione feudum principale totum cum tenementis territorijs planis, cultis, incultis nemoribus, & alijs fuerūt data in feudum quaternatum, & omnia in quaternariis Regiæ Cameræ registrata sint, ut in dicta prima concessione actum fuit, idem in subfeudatione totius, vel partiū feudi seruari debet, Bal. in conf. 377. incip. quando constat, lib. 2. Affl. in decis. 396. & alij quos ponit Reg. de Curte in 1. par. sui diuers. feud. in cap. incip. tenor. in constit. nu. 71. fol. 37. ater. ex cadentiz territoria incultæ, & alia, quæ in subfeudum dari præceduntur, cum feudo principali sunt in quaternariis registrata, ut prædiximus, si per vtilem Dominum totum feudum, vel pars aliqua, ut ipse ex cadentiz tenementa, & territoria ipsius subinfeudatur alteri in feudum quaternatum, ut penes ipsum subinfeudantem erant, subinfeudata censetur, ex cumulatæ per Intrigliol. in centur. feud. 2. art. 78. num. 12. & eo modo, & forma, prout apud dictum primum vtilem Dominum erant; nec alia lege qua ipse habebat, nec in totum, nec in partem dare potest, & maxime sine Re-
 26 gio assensu cum ¶ cuiuscumque feudi, & eius partis subinfeudatio, & alienatio omni iure sine directi Domini assensu sit prohibita, ex multis per me dictis in conf. meo 3. num. 1. & seq. & alibi in hoc Theatro, &

etiam feuda plana alienari prohibentur, quocumque alienationis titulo inter viuos, & in vltima voluntate in totum, vel in partem, dicunt verba Const. Regni Hac edictali, quæ loquitur de feudis planis, ut per columnas discutiendo firmat Camer. in d. cap. Imperialem fol. 40. lit. A. & seq. & in ¶ subfeudis erigendis, & alienandis, requiritur assensus prioris Domini, scilicet Regis, ut dicit glo. in d. cap. Imperialem, §. illud, vers. requisitus de prohib. feud. alien. per Federic. latè firmat Iacobin. de feud. tit. & cum pacto de non alienando, num. 22. dicit, quod hæc opinio est magis communis, & in iudicando non esset tutum ab ea recedere, Cagnol. in l. consilij. §. socij mei, nu. 9. ff. de regul. iur. Zaf. de feud. par. 9. vers. sed occurrit, & dixi in dicto meo conf. 3. num. 2. & bona, quæ in subfeudum dantur, sunt pars Baronis, & feudi principalis, quæ cum eadem natura in subfeudatariū cum Regio assensu transeunt, & Rex assentiendo dat, Ifern. in cap. 1. num. 10. de pace iuram. firm. ibi (per quod dare videtur) & Camer. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. & ex alijs Const. Georg. allegat. 28. num. 29. 30. 31. & 32. perbellè distinguendo dicit, quod Rex assentiendo facit duorum respectu disponens, tollendo obstaculum, & aliud concedendo, quia ipse Rex dat, & recipiens, inuestitur, & à Rege recipit per habentem, & de verb. signif. ex Ifern. in §. si clientulus, & ex alijs Georg. ibi firmat, & si bona, quæ in subfeudum dantur, sunt pars feudi diuisi, illa pars dicitur feudum de per se, sicut feudi diuisi, ex permissu legis quilibet pars est feudum de per se, Ifern. in c. 1. §. hoc quoque, nu. 5. de success. feud. vbi addens, & in Constit. honorem, ibi non obstat, quia pars feudi, feudum est, Afflict. decis. 404. num. 4. & decis. 154. num. 1. circa finem, & ex alijs idem Georg. in d. allegat. 8. num. 27. ibi facta &c. quod intellige, quando cum Regio assensu singulæ partes separatæ in subfeudum, vel alias sint concessæ, ut diximus, quia Rex diuidit vnum in multis, & de vno feudo facit plura, & plura reducit in vnum, l. 1. §. de metrop. Berit. lib. 10. Reg. de Ponte conf. 57. num. 8. & sicut Papa Episcopatus diuidit, & vnit, ita Imperator in Imperio, & Rex in Regno Provincias, & loca diuidit, & constituit, dicit glo. in cap. 1. 10. distinct. quæ dicit notabilem Laudens. in tract. de primogen. num. 299. & refert Fritia de subfeud. lib. 2. quis dicatur Comes, num. 34. fol. 107. dum dicta bona sint in feudum quaternatum de per se, & in subfeudum data, ut est dictū, & subfeudatarius Baronis tenens dicta bona, quæ feudum quaternatum sunt, vñ fallus Regis,

Regis est, ex Const. post mortē, & Iser. in c. 1. de contr. feud. Frit. lib. 1. de subfeud. c. incip. fuit dubitatum & c. nu. 12. fol. 17. & quando
 28 † Rex subinfestationi, & dationi ipsorum honorum consentit secundum primam naturam in prima concessione assentisse videtur DD. in cap. 1. §. præterea, quæ sit inest. Aff. in prælud. const. q. 25. & ex alijs firmat Conf. Georg. alleg. 8. nu. 9. in fine, & eo maxime si in assensu directi Domini adsunt clausulæ solitæ in Cancellaria ex forma in privilegio apponi videlicet, quo ad expressam tantum feudi naturam in aliquo non mutata, & iuribus Curie semper salvis, ut testatur Fritia de subfeud. lib. 2. q. 6. num. 3. natura ipsius feudi, quæ erat penes utilem Dominum in toto feudo, & sic in illa parte subinfestata † in recipientem transiit, & remansit, siue natura illa sit insita à lege, siue ab homine, ut in specie tradit Frit. d. lib. 2. auth. 1. q. 1. incip. superest modo. nu. 10. & inuestitura, & concessio prima per quemlibet possidentem alterari, & mutari non potest nec in totum, nec in partem honorum in ea contentorum, & si aliqua alteratio, vel mutatio in dando in subfeudum rusticum, vel planum, & de tabula, vel aliter contra primeuam suam naturam feudi quaternati adesset, nulla est habenda ratio, Iser. in c. 1. per quos fiat inestit. vbi omnes feudistæ Dec. conf. 1. 93. Theaur. dec. 227. nu. 7. Conf. Rouit. conf. 12. nu. 29. lib. 1. & ex his nostra Dilucidatio satis resoluta remanet, quod de dictis bonis in subfeudum, vel alias concessis, & de tempore collectæ, & impositiones solui non debent, ultra quæ ex feudali natura tenentur, nè duplici onere grauentur.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XCIII.

T H E M A.

Vassallus de feudo, subfeudo, & eorum bonis in totum, & in parte, sine Regis assensu non disponit, & omnis dispositio aliter facta est nulla, & bona non transferuntur.

- 1 Feudi, subfeudi, & rei feudalis dispositio sine Regis assensu est nulla.
- 2 Feudalia sine Regis assensu alienata non transferuntur.
- 3 Feudi res particularis sine assensu alienato nullo tempore præscribitur.
- 4 Feuda minime à maioribus non differunt, & eisdem regulis subiiciuntur, & non differunt, si tenentur à Rege, vel à Barone.
- 5 Feuda derivant à capite, id est Rege omnium feudorum Domino, & ipsius patrimonium sunt.
- 6 Ad obsequia, subventiones, & servitia personalia feudatariorum, & subfeudatariorum Regia auctoritas sustinetur, & publica utilitas.
- 7 Feudi, & subfeudi res particularis non dividitur nisi cum licentia Regis, & Baronis.
- 8 Rex unum dividit in plures, & è contra.
- 9 Feudi corpora sunt individua in hoc Regno, in quo Francorum Iure vivitur, & corpora non seruiunt, sed feudatarij, & subfeudatarij.
- 10 Fundus vectigalis non dividitur, nè præstatio confundatur, & partes feudi, siue subfeudi unicum faciunt feudum.
- 11 Feudum licet habeat diversa corpora, tamen est Vniuersitas facti.
- 12 Feudi una est concessio, vnum feudum, vnum dominium vale, & vna naturalis possessio.
- 13 Subinfestatione facta apud primum vassallum remant solum quadam reliquia utilis dominij parui momenti, quæ non attenduntur, sed directum penes Regem.
- 14 Afflicti opinio in aliorum in alienatione subfeudi sufficere assensu solius Baronis rejicitur, & requiritur assensus utriusque.
- 15 Feudatarius feudatarij debet requirere assensum prioris Domini, scilicet Regis.

1 P Luries diximus † vassallum rem feudalem sine Regis, vel directi Domini assensu alienare non posse, & si quid distrahitur, distractio est nulla per Constit. Constitutionem diuz memoriz, cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Lothar. & ex alijs in meo conf. 3. nu. 35. ipsaq; † bona maxime ita diuisa non transferuntur, Iser. in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Federic. in §. præterea Ducatus, nu. 36. ibique
 3 Camer. fol. 106. propè lit. E. & si † res particularis alienatur, nullo tempore præscribitur,

bitur, per d. Constit. Diuz memoriz, §. ceterum, Luc. de Penna in l. 2. C. de omni agro de cert. nu. 9. Afflic. decis. 154. nu. 4. Camerar. d. loco fol. 23. lit. M. & seq. latissimè firmat, feuda, & subfeuda diuidi prohibentur, cum
 4 & feuda minima à maioribus non differunt, & eisdem regulis subiiciuntur, cap. 1. §. fin. de his, qui feud. dar. poss. c. 1. de feud. dat. minim. v. luafforibus, & eorū equata est conditio, nec differunt, teneantur à Rege, vel à Barone, nec dubitatur, quia Baroni concessum
 5 est, cum & deriuant à suo capite, & sic à Rege omnium feudorum Domino, quæ de publico sunt, & feuda patrimonium Regis sint,
 6 & per subuentiones & adoha, & seruitia personalia feudatariorū, Regia autoritas subsistinetur, & Regni publica utilitas, in expulsiōe hostium, & vt Regi subditi in pace fruantur, & iustitiæ vigor sit omnibus æqualis, vt per Fritiam de subfeud. lib. 1. in cap. incip. fuit dubitatum in parlamento, nu. 7. & seq. fol. 18. & res particularis feudi, vt domus, vinea, territorium, aut alia bona, quæ feudum, vel subfeudum diuidunt, Baro, & qui vis feudatarius, vel subfeudatarius diuidere non potest, nisi cum expressa scientia Domini Regis, Baronis, & primi Domini feudi directi, vt ex alijs firmat Reg. de Ponte de mente Ifern. Capyc. & Camerar. in eius conf. 3. nu. 4. & in dispositione rei particularis feudi omnino Regius requiritur assensus, etiam quia & Rex vnum diuidit in
 8 plures, & è contra l. 1. C. de Metrop. Berit. lib. 11. Reg. de Ponte conf. 57. num. 8. & alibi
 9 diximus, & & omnia corpora feudi, & subfeudi sunt indiuidua, maximè in hoc Regno in quo Francorū iure viuunt, & ad primogenitum feuda vnita spectant, & sine Regis particulari licentia diuidi non possunt, vt in dicto meo conf. 3. num. 5. & 6. diximus, & omnia corpora feudi, & subfeudi sunt indiuidua, etiam quia ipsa corpora non seruiūt, sed ipsi feudatarij quibus dantur feuda, & subfeuda, vt seruiant, cap. 1. §. fin. ex quibus caus. feud. amitt. Bald. in præ lud. feud. num. 8. Paris de Puteo de reintegr. feud. in prohem.
 10 nu. 12. ex quo nec diuidi possunt, sicut & fundus vectigalis diuidi nō debet, nè ipsius præstatio confundatur, per l. 1. C. commun. diuid. Paris de Puteo d. loco, cap. incip. diuisio rei emphiteuticæ, num. 6. fol. 25. & licet subfeudum dicatur pars feudi dominiatis, pars illa non dicitur ex toto ab eo separata, vt ex alijs per me in d. meo conf. 3. num. 31. & 32. & partes feudi, siue subfeudi simul vnite in
 11 regum feudum constituunt; & vt ex alijs in d. meo conf. num. 28. & si feudum constat ex pluribus, & habet diuersa corpora, & di-

uersa territoria, l. pupillorum, §. territorium, ff. de verb. oblig. tamen est Vniuersitas facti, Ifern. in cap. 1. quid sit inuest. nu. 5. Camerar. in d. cap. Imperialem, fol. 29. lit. A.
 12 & seq. & vna est enim feudi cōcessio, vnum feudum, scilicet Vniuersitatis quamuis habeat plura corpora, arg. l. grege, ff. de leg. 2. l. scire debemus, ff. de verb. oblig. §. stipulationum, l. cum eiusdem, ff. de edilit. r. d. l. in comodato, §. duobus eomodat, l. quod sepe, §. in his, & §. igitur si grex, de contrahend. empt. & vnum est dominium vtile, & vna naturalis possessio Vniuersitatis eiusdem, non autem sicut plura corpora sunt plura dominia vtilia, nec plures possessiones, vt per glos. in prohem. constit. Regni col. 8. &
 13 & apud vassallum post factam infeudationē non rement, neque directum, neque vtile dominiū, sed solummodo quædam reliquæ vtilis dominiij, quæ tanquam modici momenti, non attenduntur, sed attenditur prima, & potior causa, quæ est dominium directum remansum penès Regem primum Dominum, vt per Clarum in §. feud. q. 32. vers. in proposito, ex multis firmat, quini-
 14 mo licet & Afflic. & aliqui alij teneant in alienatione feudi plani, & de tabula, assensum Baronis sufficere; dico, quod requiritur etiam Regis assensus, & non est recedendum ab opinione Ifern. in d. cap. Imperialem, num. 9. ibi (consensus vtriusque est necessarius) vbi add. lit. L. & latius num. 63. ibi (nam vterque debet cōsentire) Camerar. in d. cap. Imperialem, lit. Q. & latius fol. 73. lit. C. hoc etiam tenet Summistæ, quia agitur de interesse vtriusque, argum. l. fin. C. de author. præstan. cap. ad hoc, infine, de offic. Archidiacon. & alij, per glos. ibi lit. C. alias solus Baro concedendo facilius posset Baroniam diminuere in præiudicium Regis, & sic assensus Regis, & Baronis requiritur ad hoc dixit Bal. in l. si permittente, C. ad Ma-
 15 cedon. quod & feudatarius feudatarij debet requirere assensum prioris Domini, scilicet Regis, quia penès eum est ius principale, secundum Gulielm. de Cun. & pro hoc fact. cap. Papæ Honorij incip. si contingat, quod est pro decisione articuli, quod assensus vtriusque requiratur, & solius Baronis subinfeudantis non sufficere, alias omnis dispositio sine vtriusque assensu facta est nulla, vt prædiximus, & alibi.

THEMA.

Feudum & si diuidi, prohibitū est, tamen diuiditur expresse, & tacite, & quomodo, & quando, & quod in vtroque Regno Siciliae Francorū Iure viuatur, & ad primogenitum feuda spectat, & de feudo separato cū Regio assensu ab alio feudo, quod sit feudū de per se, & feudum quaternatum, non inconuenit esse in Terra Baronis.

SUMMARIVM.

- 1 Feudi diuisio à Comitatu dupliciter fit.
- 2 Feudi diuisio quādo licet expresse, vel tacite fieri, & nu. 3. & 6.
- 4 Tempus annorum triginta rei conditionem mutant, presumitur inuestitura, & vassallagium acquiritur.
- 5 Feudi alienationis assensus specialis requiritur.
- 7 Feudi tacita diuisio de equitate, non de rigore procedit.
- 8 Francorum iure feuda reguntur in vtroque Regno Sicilia.
- 9 Feudum semel cum Regio assensu diuisū, est feudum de per se, sicut feudum diuisū permissu legis.
- 10 Feudum diuisum sine Regis assensu vniri non potest.
- 11 Feudum peruentum ad feudatarium respectu alterius feudi, vti ad alium censetur, & vicem duarum personarum praesentat.
- 12 Baro representaret suam Baroniam, & alium suum feudum habet.
- 13 Comitatus, & Baroniam nomine, quod geritur alio feudo non prauidicat.
- 14 Comitatus concessio cum iuribus, & pertinentijs, feudis per alios tunc possessis nō prauidicat.
- 15 Feuda plura ad vnum peruenta, non proinde eorum iura confunduntur.
- 16 Feudum quaternatum non inconuenit in Terra Baronis esse.

- 17 Feudum, & bona in Terra Baronis tenens, non iurat Baroni, sed Regi.
- 18 Feudum, siue castrum à Ciuitate separatum, censetur in eo omnis iurisdictio translata.

ET si vassalli feudum nō diuidere tenentur, & indiuisum seruare tamen † feudi, vel subfeudi diuisio duobus potest fieri modis: expresse scilicet, & tacite, iuxta tradita per Alexand. conf. 26. lib. 5. expresse, vt † quando Comes feudū cum Comitatu vnicum alicui vendidit, vel concessit, & † Rex consentijt tacite, quando de aliquo feudo à Comitatu, cui erat vnium, separatè per triginta annos seruitium praestatur, quia tanti temporis spatium † rei conditio mutatur, licet cum qui, C. de fund. rei priuatæ lib. 1. i. praesumitur inuestitura, & vassallagium acquiritur, secundum Ifern: in cap. 1. §. si quis per triginta annos, si de feud. defunct. milit. controu. fuer. quæ iure communi feudorum, procedere opinor; nam expresse prouisū videmus contrarium † per Constit. Constitutionem diuz memoriæ, quæ cauetur, quod in qualibet feudi alienatione, vel diminutione, specialis regis requiritur assensus, ibi (nisi de speciali nostræ celsitudinis licentia confirmetur, etiam stante Regia Pragmatica nouem capitum, per quam etiam pro Regi diuisionibus feudorum vetitum est assentire, & licet Afflic. in d. §. si quis per triginta, & Io. Vinc. de Anna in cap. 1. num. 449 de vassall. decrep. xtat. teneant, quod talis decisio non procedat contra Filium, sed cōtra priuatum; † hoc tamen intelligas quando Dominus est praesens, & scienter seruitium diuisum recipit pro quota parte feudi per annos triginta, quia per receptionem seruitij videtur consentire, iuxta tradita per Affl. in decis. 267. per Constit. Consuetudinem prauam, §. ceterum col. 4. † & hoc potius procedere videtur de equitate, quam de rigore, stante dicta Constit. Constitutionem diuz memoriæ, † maximè in hoc Regno, in quo Francorum Iure viuatur, & ad vnum tantum feuda pertinent per cap. considerantes, & cap. Imperialē, §. praeterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. vbi Ifern. nu. 38. circa finem, Præsid. de Franch. decis. 4. num. 6. Regens de Ponte conf. 3. num. 46. & seq. Cum. in cap. si aliquē, fol. 271. vers. reiectis contrarijs, dicit, quod nē dum in Regno Siciliae vltra Pharam, sed etiam in hoc citra Pharam, Francorum Iure viuatur, & omnia feuda verè indiuidua sunt per d. Const. diuz memoriæ, & cap. considerantes, & vtrouique Doctores, vt eleganter dicit Reg. de Ponte

de mente Ifern. Capyc. Camerar. & aliorum in d. suo conf. 3. nu. 32. & seq. & alibi, & bene verum est, † quod feudum semel à Comitatu, vel à Ciuitate diuisum cum Regio assensu, & voluntate feudatarij, dicitur feudum de per se, principaliter in regijs quinternionibus descriptum, & recognoscitur immediate, & in capite à Regia Curia, quemadmodum feudi diuisi ex permisso legis, quælibet pars dicitur integrum feudum de per se. Ifern. in cap. hoc quoque, num. 1. de success. feud. Afflic. in cap. item si fuerint, num. 30. quib. mod. feud. amitt. Capyc. in rub. feud. diuis. vers. vndecimo sciendum, & iterum † vniri non potest, nisi noua Regis voluntate accedente, vt comprobatur Reg. Lanar. conf. 97 num. 4. & licet postea ad Ciuitatem, vel ad Comitatum redierit nõ vt ad Comitem, sed vt ad alium, & vices duarum personarum Comes ipse representat, argum. l. si consul, & l. si pater, §. qui duos, ff. de adopt. Ifern. in cap. 1. col. 2. qui success. ten. † representat Comes suum Comitatum, & suum feudum, secundum glos. in Constit. Consuetudinem, vers. his, circa medium lib. 3. & quod nomine † Comitatus, siue Baroniz gerit, non præiudicat ad aliud feudum, quod etiã principaliter representat, argum. l. Polla, G. de his, quib. vt indig. l. cum quædam, G. de administr. tutor. cum teneat alia feuda, alio titulo particulari, sicut alius, & non vt Comes, siue Baro, in simili Rex succedens in Comitatu per excadentiam, siue aliter illum tenet, vt Comes, & non vt Rex, nisi ipse, qui potest, aliter declararet, aut incorporaret, Ifern. in Constit. Dignum, col. 2. lib. 3. vbi Afflic. num. 130. & concessio subfeudi facta alteri suberit nouo Comiti, non Regi, Afflic. in prælud. constit. q. 25. Frit. de subfeud. lib. 2. q. 50. num. 5. & † licet Comitatus fuerit concessus cum iuribus, & pertinentijs omnibus, non intelligitur de feudis, quæ separatim tunc temporis per alios possidebantur, sed de iuribus spectantibus ad Comitatum, Ifern. in cap. 1. num. 1. vbi Afflic. num. 29. quid sit inuestit. nec proinde † iura vnus feudi, cum iuribus alterius feudi confunduntur, ex eo quod ad eundem Dominum peruenerunt, tum quia illud procedit in his, quæ accessoriè veniunt, vt seruitus, iuxta text. in l. si quis ædes, ff. de seruit. urban. præd. & patet ex prædictis, tum maximè, quia eadè duo iura, quæ vni competunt, iudicantur, ac si pluribus competent, vt per Alex. in l. in ratione, §. quod vulgo, num. 10. ff. ad l. falcid. allegat text. in l. tutorem, ff. de his quib. vt indig. ibi discreta sunt enim iura, quamuis plura ad eandem

16 personam deuenerint, nec inconuenit † quod in Terra Baronis, seu Comitatus adsit feudum quaternatum spectantem ad collationem Regiam, Ifern. in cap. 1. col. 3. nu. 9. de conser. trou. feud. apud par. term. † quinimodò tenens bona in Terra Baronis à Rege, non iurat Baroni fidelitatem, Afflic. ibid. nu. 50. sed nõ punctualitatem differamus casum in terminis decidit Castrenf. in l. si fundum, la prima, §. fundum, num. 6 de leg. 1. ait enim, quod locus exemptus à totalitate fundi, quando feuda fuissent de Comitatu, siue Baroniz, sunt feuda de per se, & non comprehenditur vterius in totalitate, inferens 18 proinde, † quod separato Castro à Ciuitate, in illud omnis iurisdictio translata censetur; nam quando constat fuisse possessum sine istis feudis particularibus, pro quibus soluitur, & releuium separatim à Comitatu, & separatim in quinternionibus est scriptum, & Comes, aut Baro ea tanquam separata, & de per se habebat sine Regis particulari assensu, vniri nõ potest, vt diximus in meo conf. 34. in fin. & hic vt prædictum est.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio XCV.

THEMA.

Contractus omnes dispositionis feudorum, subfeudorum, & rerum particularium ipsorum prohibentur, & sunt nulli, & de Iure Regni nec in subfeudum dari possunt, & de Iure communi feudorum subinfeudatio cum tribus requisitis fieri dicitur, & si sit in subfeudatarium, vel alium, cui dantur, transeunt cum conditionibus, qualitatibus, & natura, vt apud dantem erat, & concessa fuerant, & nõ aliter communis.

SUMMARIUM.

- 1 **S**ubinfeudatio de iure communi feudorum fieri verior sententia est.
- 2 Feudi, & subfeudi, & eius partis dispositio sine assensu est nulla, & nu. 4. & 5.
- 3 Feuda

- 3 Feuda non differunt, teneantur à Rege, vel Baroni.
- 6 Ex contractu nullo, nulla oritur actio, bona non transferuntur, nec ius in re.
- 7 Subinfeudatio cum tribus requisitis Fisci.
- 8 Requisitum primum in subinfeudatione est, ut fiat sincerè, & sine fraude.
- 9 Requisitum secundum est: ut fiat alteri eiusdem qualitatis, & meritis tenentis feudum.
- 10 Requisitum tertium est, ut subinfeudatio fiat, & detur cum eisdem legibus, & ut subinfeudans tenebat, & ei concessum feudum fuerit.
- 11 Subfeudum derivat à feudo principali, & sub modo, & forma quo ad successionem, & ad alia feudataria concessum fuerat feudum, & non aliter.

ET si omnis dispositio feudi sit prohibita, ut alias diximus, tamen & subinfeudatio, id est aliquod feudum, vel re feudali in subfeudum alteri dari sine directi Domini assensu prohibita non esse, sed permissum verior sententia est, ut in cap. beneficiū, ibique glos. Beluis. Iser. Aluarot. & Przepos. Petr. Raven. Afflic. num. 1. & 2. & alij longa serie adducti per Rosental. de feud. cap. 9. conclus. 43. lit. A. qui loquuntur, & de communi testantur opinionem quam de iure communi feudorum aliqui dicere possunt, cum statibus & iuribus Regni Siciliæ citra, & ultra Pharam, eorum opiniones subsistere non videntur; ut omnis dispositio feudi, & subfeudi in totum, vel in partem, aut de aliqua particulari re sine Regis, vel directi Domini assensu prohibita sit, & facta est ipso iure nulla, cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. cap. 1. circa finem, de prohib. feud. alien. per Federic. cap. 1. §. 1. de vassall. qui contra Constit. Lothar. feud. alien. cap. quæ in Ecclesiarum, extra de constit. Specul. in tit. de feud. §. quoniam, ubi Io. Andr. & per Constit. Constitutionem diuæ memoriæ, ibi: (omnes alienationes, seu quoscumque contractus super feudis, & rebus feudalibus inuendendis nullam omnino firmitatem habere, nisi de speciali nostra licentia confirmatur.) quæ Constitutio cum generaliter loquatur, generaliter est intelligenda de omnibus feudis, & subfeudis, cum & non differat feuda teneantur à Rege, vel à Barone, & etiam quod sit Baroni concessum, nihil operatur, cum derivat à Rege suo capite, & feudorū omnium Domino, ut alibi diximus, & dum prohibet & contractus quoscumque subinfeudatio, quæ sine contractu non fit, prohibita est; & hoc, nè feuda dismembrarentur, nec per subinfeudationem, & dismem-

bratur dum penes alium quàm cui Rex concessi transfertur, & Carolus Quintus Imperator, & huius Regni Rex scilicet recordationis, non contentus de tantis iuribus, diuisionem, & dismembrationem prohibentibus per partionalem sanctionem nouem capitum, quæ est Pragmatica quinta, in tit. de feudis de anno 1531. ordinauit, quod Proreges diuisionibus, & dismembrationibus feudorum non assentirent, sed sibi soli reseruauit, & dum & omnis contractus dispositionis feudi, subfeudi, vel alicuius eorū partis sine Regio assensu est nullus, & ex & eo nõ oritur nec civilis, nec naturalis actio, nec dispositio, nisi non sortem, in 2. respons. de condit. indeb. ubi notat Bart. nu. 2. ibi in 2. respons. d. l. non debium; C. de legib. ubi DD. Roman. conf. 437. num. 4. & nullum ius in re feudali constituitur, cap. 1. de success. feud. ubi Isern. & DD. Reg. de Ponte conf. 36. num. 41. nec momento ius in re constituit dixit Camerar. in d. cap. Imperialem, fol. 18. lit. G. & si ex prædictis videtur subinfeudationem maxime in Regno vtriusque Siciliæ esse prohibitam, tamen traditur & tribus modis fieri posse, ut in cap. 1. in princ. qualit. olim & c. cap. beneficiū, si de feud. defunct. milit. controuers. fuer. cap. 1. §. similiter, de cap. Corrad. cap. Imperialem, §. callidis, de prohib. feud. alien. per Federic. glos. elegans, & communiter approbata ad rubr. de alien. feud. patern. alias in d. §. præterea, de cap. Corrad. ubi DD. Aluarot. num. 3. Afflic. num. 5. qui duo requisita ait requiri nu. 1. (ut equali, vel meliori, & bona fide sint.) Beluis. in d. §. similiter, Isern. num. 11. Camerar. in d. cap. Imperialem, fol. 37. Tho. de Maria, tit. 2. nu. 13. vers. antequam progrediamur, Vultæius de feud. cap. 10. num. 81. lib. 1. Rosental. feud. cap. 9. conclus. 43. in glos. lit. D. ex alijs. multis, & requisita sunt videlicet.

- 1 Primum & requisitum est, ut vassallus sincerè (nè fortè sub colore, aut ratione subinfeudationis temere celebretur, & subsit alius contractus venditionis fortè aut similibus) hoc faciat, nec fraus alia lateat, cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuest. cap. 1. §. fin. vero, qualit. olim pot. d. §. callidis, de prohib. feud. alien. per Feder. d. cap. beneficium, si de feud. defunct. milit. controu. fuer. & dictis locis Interpretes omnes sine controuersia Ardizzon. tit. quib. mod. feud. acquir. rub. 9. num. 15. & hoc requisitum tam latè patere dicit Pistor. q. 44. num. 4. in fin. ut duo alia comprehendat, ut si ea obseruata non fuerint, subinfeudatio in fraudem suscepta esse dicatur, latè Vultæius d. cap. 10. num. 81. lib. 1. & Rosental. loco in glos. lit. C.

90 Secundum requisitum est, ut subinfeudatio fiat alteri, qui eiusdem sit conditionis, & qualitatis cum subinfeudante; qui si sit miles, & subinfeudatus similiter miles, per text. apertum in d. *beneficium*, & *§. similiter*, de l. *Corrad.* ibi: (si persona secunda sit talis, qui feudo seruire possit, ut si dans sit miles, & ille, qui accipit feudum, inueniatur miles, & ibi *DD. Isern.* dum sit equali, vel meliori.) Afflic. ait, maior, *Eguin. Baro.* in d. *beneficium*, *Balim. cap. 1. §. præterea*, de cap. *Corrad.* dum sit equali, vel meliori, non minori, in d. cap. *beneficiū*, si de feud. defunct. controu. fuer. & sic *Vultei.* d. nu. 81. equali inquit, & ex alijs *Rosental. d. loco* in glos. lit. F.

90 Tertium & requisitum est, ut subinfeudatio fiat eisdem legibus, conditionibus, & qualitatibus quibus ipse tenebat, ut si habet pro se, & suis heredibus, (quod de solis masculis intelligitur) non debet dare, ut feudum habeat sui heredes masculi, & femine, per text. in cap. 1. §. profecto, de lege *Corradi*, ubi *Isern.* num. 14. & alij omnes; glos. in rubr. de alien. feud. patern. *Capyc. in. inuest. feud. vers. feudum dant*, fol. 153. vers. *limita primo*, ubi ait: (debere fieri eo modo, & forma, quo ipse habet; *Ardizzon.* in summa tit. ex quib. mod. feud. acquiratur; rubr. eodem pacto feudum concedere quis debet, cap. 17. *Thom. de Marin. de gener. & qualit. feud. tit. 1. num. 55. Artman. Artman. obseruat. 38. Cuiac. lib. 4. tit. 28. Paul. Pic. in tit. in cap. 1. §. item si vassallus, num. 13. si de inuestit. feud. fuer. controu. Burlat. conf. 150. num. 64. & seq. Iul. Clar. in *§. feudum. q. 73.* & in dubio subinfeudatio sub eisdem pactis, & conditionibus, cum quibus feudatario possessore facta fuerat infeudatio, & penes ipsum extabat, ut expressè dixit *Isern.* in d. *§. profecto* num. 14. quod ita intelligatur, & si non sit dictum, dummodo in contrarium non loquatur, quem sequitur ibidem *Aluarot.* nu. 17. per text. similem in *§. clientulus*, de alien. feud. & facit, quod *Balim.* in d. cap. *Imperialem §. illud*, num. 1. vers. sed quando dicit (primam causam feudi originarij, & eius effectum influere in subfeudato, & subfeudum derivari à feudo principali, sicut aqua à suo fonte) & idem dicit *Aluarot.* ibidem nu. 2. *Afflic.* num. 33. *Rauen. vers. & quia dicitur*, & *Menoch. conf. 148. nu. 14. Vultei.* d. c. 10. num. 14. vers. ceterum subinfeudato &c. ita ut virtute primæ causæ cum modo, & forma designata sunt, sub alio modo, & forma feudum non dicatur subinfeudari, maxime si sub informi clausula concessum appareat, *Ardizzon.* in d. rub. & cap. 17. in fine, & in-*

tit. quib. mod. feud. amitt. rubr. si vassallus vassalli cap. 158. *Hieron. Garzon. de form. ad feud. recip. col. fin. vers. quadragesimo septimo restringitur*, *Hippol. Rimin. conf. 6. nu. 132. & seq. Menoch. d. conf. 148. nu. 19. & seq. lib. 1. Berous. conf. 77. num. 27. & seq. lib. 1. Loffred. conf. 39. nu. 30. & 33. Det. conf. 389. nu. 7. Rubcus. conf. 133. num. 11. in fine, Burlat. d. conf. 150. num. 8. ex communi sententia respondet num. 54. & 63. *Soccin. sen. conf. 66. num. 13. Iacob. Aluarot. conf. 57. in princ. & per rotum, inter conf. Alberti Brun. Gulielm. de Pern. conf. 2. feud. nu. 2. Afflic. decil. 227. num. 12. & pulchrè Vultei.* ubi supra, qui multos casus afferunt, & feudatarius tenens feudum sibi concessum pro filiis masculis, & foeminis, ita & non aliter, & in dubio secundum suam primæ causæ naturam in subinfeudatum, & datum censeatur, & tradit *Ardizzon.* in rubr. 17. & tradunt *Frane. Burlat. Menoch. & Hippol. Rimin.* in locis allegatis, & si ut ad primogenitum daretur, ita etiam ut ad primogenitum spectat subinfeudatum, & concessum videtur, firmat *Paul. de Castro* in conf. 164. incip. in præseti causa quæ &c. lib. 2. quæ. 1. in 1. col. in feudo Hispaniæ concludit succedi debere, ut in Regno &c. ut membra eiusdem naturæ sint cum capite, *Natta. conf. 600. num. 26. Rub. Alexand. conf. 33. nu. 11. in fin. Hieron. Garzon. & Hippol. Rimin.* ubi supra, *Loffred. conf. 39. num. 34. addit, & quia contentum debet sapere naturam continentis*, *Menoch. conf. 104. num. 9. in fine, hoc in dubio non inclaris procedere conf. 148. per multa sunt num. 17. & 24. & per tot. Burlat. d. conf. 150. num. 155. & seq. & ex alijs Rosental. d. loco* in glos. lit. K.*

PARTIS DVODECIMAE

Dilucidatio XCVI.

T H E M A.

Subfeudatarius tenens feudum ab aliquo feudatario, ipsi Domino immediato seruire debet, & non Domino mediato, & ab illo inuestituram habere, & primus Dominus vassallum sui vassalli ad seruiendum non eogit, sed requisitus vassallus ad seruiendum suo Domino in casu necessitatis.

SVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**ubfeudatarius est vassallus Domini immediati, à quo feudum tenet, & nō primi Domini.
- 2 Feudum, qui dat in subfeudum, proprius Dominus est.
- 3 Vassallus mei vassalli, meus vassallus non est.
- 4 Socius mei socij, meus socius non est.
- 5 Dominus primus, subvassallū ad sibi seruendum directū cogere non potest.
- 6 Dominus directus potest requirere suum vassallum, ut subvassallū cogat ad priori Domino seruiendum.
- 7 Subinfeudatio fieri debet persona aqūd idonea, ut in casu necessitatis priori Domino seruiat.

Subfeudatarius ꝛ alicuius, qui feudum tenet ab alio Domino, cuius erit vassallus primi Domini mediati, an immediati, à quo feudū in subfeudū tenet, dic, quod erit vassallus Domini immediati à quo feudum tenet, eique seruire tenetur, etiam si Dominus mediatus superior eodem tēpore bellum gerit, dum tamen Dominus immediatus, verus Dominus sit, vt est tex. in ꝑ. illud, de prohib. feud. alien. per Federic. quod regulare est, vt in cap. r. quib. caus. feud. amitt. Domino seruiendo. vbi l. tern. Laudens. Præposit. & omnes Roland. à Valle consil. 41. lib. 4. & ab ipso Domino immediato feudum recognoscere debet, & à suis successoribus, ac ab iplo inuestituram capere, & ipse Dominus eam conferre debet, Bal. in ꝑ. illud, ibique Io. Raynaud. num. 21. Iacobin. de Sancto Georg. in vers. qui quidem inuestiti præstiterūt nu. 55. per text. in cap. r. ꝑ. præterea si quis infeudatus, ibi (à proprio Domino, & ꝛ qui mihi feudum dedit. proprius Dominus est &c. Felyn. in cap. qui in Ecclesiarum, num. 69. de Constit. Vuesembec. in epit. feud. cap. 8. num. 12. Nicol. Mozz. in tit. de substant. feud. num. 61. Vulteijs lib. r. de feud. cap. 7. nu. 88. Scrad. par. 6. cap. 3. nu. 2. ex quo rectè infert num. 3. quod subvassallus casus mortis eueniēs à primo Domino, seu Superiore, inuestituram non cogitur habere, sed à Domino immediato, & proximo, vt præcitati Doctores omnes tenent Iason in l. 3. ꝑ. ex contrario num. 76. ff. de acquir. possess. Menoch. consil. 66. num. 13. & 19. & præsumpt. 102. num. 9. & 15. lib. 3. quod probatur, quia ꝛ vassallus mei vassalli, meus vassallus non est, Spèculat. in ꝑ. quoniam, tit. de feud. vers. decimoquarto quarto n. 14. Iacobin. de feud. vers. & promiserunt nu. 12.

glos. in l. Claudius Fœlix, qui potior. in pign. hab. Bal. in cap. r. ꝑ. fin. num. 9. vbi Laudens. nu. 11. Aluarot. nu. 5. in fin. & num. 6. Præpos. num. 2. Afflic. num. 51. Rauenn. & Beluif. in fine, & alij de controuers. inuestit. Guid. Pap. decil. 551. num. 7. Borrell. de feud. tit. 34. num. 272. Aluarot. in d. ꝑ. illud quo que, num. 3. Balzeran. num. 11. & 15. l. tern. num. 61. Præposit. num. 1. Rauenn. & alij de prohib. feud. alien. per Federic. Raynaud. ibidem ꝑ. firmiter nu. 25. Ardizzon. in cap. 58. Blanc. in cap. 11. num. 74. Iacobin. in vers. ita etiam quod ipsi, num. 6. Felyn. in cap. quæ in Ecclesiarum, num. 69. de constit. Iason in consil. 8. inter consil. Bruni num. 55. & seq. Alexand. consil. 139. nu. 2. lib. 1. Grauet. consil. 492 (vbi in Gallia hoc non procedere ait) & consil. 859. nu. 3. & 7. par. 5. Duaren. par. 12. num. 13. & seq. sicut nec ꝛ socij mei, socius meus est, l. nam socij, ff. pro socio, Odrad. consil. 234. factum tale est quidam miles num. 3. plures cumulant Scrad. par. 8. cap. 2. num. 21. & seq. vsque ad nu. 30. plenè & latè distinguens, & par. 10. sect. 7. nu. 134. item par. 6. num. 59. & si Dominus superior, vassallum sui vassalli directi ad ipsum seruiendum cogere non potest, vt per Iacob. de Bellouif. in cap. r. ꝑ. fin. de contr. inuest. & ibi l. tern. num. 16. quia nihil cum eo contractum, est & sequuntur Afflic. num. 51. & 52. Laudens. num. 11. & seq. & Præpos. num. 2. d. loco, Afflic. in d. ꝑ. illud, num. 2. vbi dixit: (cum aliquatenus censexi, vassallum immediati Superioris respectu fidelitatis, quod tenet feudi sui à vassallo primi Domini, ideoque offendere nō possit, ꝛ sed directus possit requirere suum vassallum, qui subvassallum requirat, vt priori Domino seruiat, Bal. in tit. de allod. num. 20. Raynaud. in d. ꝑ. illud, num. 4. Iacobin. d. vers. & promiserunt, nu. 12. Anreton. lib. 1. cap. 8. Duaren. cap. 12. nu. 14. Curt. de feud. par. 4. nu. 49. & Bal. in cap. r. vers. fanè num. 5. de reuunt. 7 docet, ꝛ oportere subinfeudare tali, qui idoneè seruire possit, quia est obligatus etiā Domino mediati seruire tenetur in subsidiū, quem sequitur Ias. in cap. r. num. 32. de his, qui feud. dare poss. Io. de Scaramp. consil. 108. inter consil. Bruni nu. 21. Cagnol. in consil. 49. ꝑ. si Rex nu. 3. & 4. & ex his habemus, quod subvassallus in casu necessitatis in subsidiū Domino principali seruire debet à Domino immediato requisitus, vt illum seruiat, & prædictis conferunt, quæ in sequentibus dilucidationibus dicuntur.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio XCVII.***T H E M A.**

Subuassallus à feudatario inuestitus Domini immediati vassallus est, qui immediatus nō desinit, quod ipse primi Domini vassallus sit, & subuassallus ordine Domini immediati, requisiti à mediato Domino, ipsam mediatū seruire debet.

S Y M M A R I U M.

- 1 **S**ubvassallus infeudantis, ipse vassallus est, & ipse primi Domini vassallus manet.
- 2 **S**ubvassallus nē dum Domino suo bellum gerenti auxilium ferre, sed & Domino sui Domini.
- 3 **S**ubvassallus à suo proprio immediato Domino requisitus, seruitium præstabit, & Dominus proprius seruitium suo Domino præbet.
- 4 **D**ominus directus si vocabit subuassallū sui vassalli pro patria, subuassallus potius Dominum directum, quam suum vtilem adiuuare debet.
- 5 **D**ominus directus si vocat subuassallos pro privato negotio, & non pro bono publico seruire non tenentur sine expensis.
- 6 **D**ominus subuassalli pro vniuersali bono patria uti Rex potest subuassallos vocare, & seruire tenentur.
- 7 **R**ex Dominus directus si mouet bellum contra vassallum pro communi bono, & utilitate patria vassalli Baronis Regem seruire debent.

- 1 **S**ubvassallus ꝛ subinfeudantis est vassallus, & non directi Domini, vt in præcedenti Dilucidatione diximus, & hoc procedit etiam quando subinfeudatio prohibita est, vt est, & pacto, vel consuetudine, aut directi Domini assensu fit, & vassallus subinfeudans Domini sui directi, vassallus manet, & Domino suo insolidum obligatus extat, cū subuassallo suo Superiori Domino
- 2 seruire etiam obligatur, qui ꝛ subuassallus nō tantum tenetur auxilium ferre Domino

- suo bellum gerenti pro se, sed Domino sui Domini in subsidiū esse, & seruire tenetur, & sic Domino Domini sui per indirectum, seu per quandā sequelam, vt in l. stipulatus fuero per te, ff. de verb. obligat. l. non alias, ff. de iudic. secundum Bald. in tit. de aliod. num. 20. Raynaud. in d. cap. firmiter nu. 23.
- 3 & in d. §. illud, nu. 7. (vassallus inquit: ꝛ requisitus per proprium Dominum scilicet immediatum habebit, & seruitium proprio Domino habebit, & proprius Dominus præbet Superiori Domino seruitium cum iuramine sui subuassalli) sequitur Curt. p. 4. num. 89. vbi hæc orationem tutiorem, & melioris fundamentis subnixam dicit Iacobin. ita etiam quod ipsi vassalli num. 6. vbi Raynaud. sequitur, & si ꝛ Dominus directus, & vtilis arma sumunt pro patria, contra diuersos subuassallos, potius Dominus directum iuuare debet, quam vtilem, & immediatum Dominum, Speculat. §. quoniam nu. 30. tit. de feud. Raynaud. in d. §. firmiter, nu. 23. & 24. Roland. à Valle cont. 79. & 80. lib. 2. per l. veluti la seconda, ff. de iust. & iure, Iacobin. in vers. & promiserunt nu. 12. & 13. de feud. Roman. in l. si quis in graui, §. si cum omnes, nu. 4. ff. ad Syllan. Ravenna in qq. feud. post lecturas eius feudi positas vers. nota etiam, fol. 429. (ꝛ vbi secus esse dicit, si Rex Superior vocaret eos pro aliquo negotio non tangente vilitatem publicam) & magis excusatur, si contra eundem, vterque bellum gessit, vt Oldr. in cons. 234. incip. factum tale est quidam miles &c. vbi concludit, quod miles ad bellum à Rege Franciæ indictum profectus, nō tenetur Domino suo feudali contribuere pro expensis, quas ipse in eadem Regis militia facit; adducit l. quod ex meo, ff. de seruit. rusti. præd. inferens, quod Domino Superiori, tanquam vassallus Domino non, sed vt maiori Iudici seruiat; quinimod ꝛ Dominus vniuersalis patriæ vt Rex, aut Dux, subuassallum sui vassalli ad seruiendum pro defensione patriæ vocare potest, Speculat. in d. §. quoniam, num. 28. & 29. Ravenn. vbi supra, cum Superioris auctoritas in iuramento, semper excepta est, cap. veniens, de iure iur. & vt Ravenn. in d. loco dicit: (vocati sunt ad maius Tribunal, dum vocatur pro defensione patriæ, coronæ, & summo bono, Roman. in l. si quis in graui, §. si cum omnes, uu. 4. ff. ad Syllan. num. 12. Zaf. par. 7. num. 41. Scader. par. 6. cap. 6. num. 60. in fin. vers. hoc tamen ita demum &c. argum. l. minima, ff. de relig. & sumpt. funer. citat Afsi. & in decis. 265. nu. 30. Roland. à Valle d. cons. 1. num. 80. & 81. lib. 2. & ꝛ si Dominus Superior moueat bellum

lum contra vassallum feudatarium pro cōmuni vtilitate patriæ, vel si Baro cum Rege suo bellum habeat ultra rebellionem, de qua in Parte decima diximus, vassallum Baronis regi seruire oportere, firmat Specul. in d. §. quoniam, nu. 29. vers. quia decimo queritur, Roland. d. cons. num. 80. & 81. Iacobin. d. nu. 12. vers. decimo quero, in verb. & promiserunt &c. Afflic. in d. decil. 265. nu. 107. dicit: vassallos Baronum in Regno Siciliæ debere Regem iuuare etiam contra suum Baronem immediatum Dominum, & ex alijs, & in Francia hoc etiã testatur Rosental. de feud. cap. 8. conclus. 11. in glos. littera C.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XCVIII.

T H E M A.

Vassallus si contra omnem hominẽ fidelitatem Domino suo iurat, eique auxilium præstare teneatur, tamen excipiuntur Papa, Imperator, & Rex, siue Princeps Superior contra quos suum Dominum iuuare non tenetur.

S V M M A R I U M.

- 1 Vassallus contra omnes, etiam contra parentis fidelitatem suam Domino iurat excepto Imperatore.
- 2 Exceptio firmat regulam in non exceptis.
- 3 Imperator excipitur idem & Rex non recognoscens Superiorem, contra eos vassallus auxilium Domino suo non præstat.
- 4 Vassallus contra omnes iurans, & pactum faciens contra prædictos supremos, pactum, & ius iurandum non valet.
- 5 Vassalli iuramentum iuuare Dominum contra Superiorem non valet, iuramentum Maiestatis lesa committitur, & feudum amittitur.
- 6 Domino facte rebelles, Imperatoris vassallus absoluitur à suo iuramento.

1 Pro regula tenetur, quod quando ¶ vassallus contra omnem hominem, & sic etiam contra patrem, fratrem, & ceteros fidelitatem Domino iurare, & in necessitati-

bus eumque iuuare tenetur, per text. in cap. vnic. de noua form. fidelit. in vers. contra omnem hominem, excepto Imperatore, & ¶ exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis, vt per Bar. in l. quæsitum, §. denique, ff. de fund. instruct. Det. in l. regula, num. 21. ff. de regul. iur. & pro ipsa regula est etiam text. ad litteram in tit. hic finitur lex, vbi Iern. Laudens. Præposit. & omnes tam veteres, quàm recentiores, Iacobin. de feud. in vers. & promiserunt num. 13. & de communi testatur Zas. de feud. par. 7. cap. 4. num. 10. Curt. par. 4. num. 8. Blanc. de feud. cap. 1. num. 30. & ex alijs multis firmat Rosental. de feud. cap. 8. conclus. 14. in glos. lit. A.

3 & excipitur ¶ Imperator, esset excipiendus Rex, vel alius Princeps, Superiorem non recognoscens, & contra eos suo Domino opem, & auxilium ferre nõ tenetur; expresse dicit Bal. in d. cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Federic. in vlt. col. vers. nota quã omnes, quod pro singulari comendat Andr. Sicul. in rep. rubr. extra de fide instrumentor. colum. 2. & ex Guntero lib. 8. Borcolt. de feud. versus adducit in cap. 7. num. 40.

Prætere quætiens, feudali iure recepto.

Vassallus Domino fidei iuramina præstat,

Excipiendus erit Romanus nomine Princeps.

Et in specie de Papa, Imperatore, & Rege, quod sint excepti, dicit Aluarot. in cap. 1. de noua form. fidelit. num. 6 Præposit. num. 1.

- 4 Afflic. nu. 5. qui alios adducunt, & si ¶ vassallus contra Papam, Imperatorem, Regem, & Magistratum iuraret, vel Dominum seruire promississet, hoc pactum, & ius iurandum non valeret, cum iuri, & bonis moribus sit contrarium, Bal. in d. §. fin. num. 23. quem sequitur Laudens. num. 6. ibidem, & Aluarot. num. 4. Præposit. num. 1. in fine, Afflic. num. 1. Rauenn. & Schench. de prohib. feud. alienat. per Federic. Hannerton. lib. 1. feud. cap. 9. Schench. par. 5. num. 95. Ferrar. in form. libell. quo agitur de reuoc. feud. vers. contra debitum num. 2. Borcolt. de feud. cap. 4. num. 24. in fine, Hartman. Pistor. lib. 2. qq. iur. quæst. 47. argum. Iuris gentium, §. Prætor, ff. de pactis, & l. non dubium, C. de leg. b. ideo Aluarot. Præposit. & Rauenn. dictis locis dicunt: ¶ vassallum eo casu feudum amittere, Schench. vero, Pistor. dictis locis, etiam Maiestatis crimine teneri, quod omnium bonorum priuationem iuert, l. quilibet, C. ad legem Iuliam
- 5 Maiestatis, & si Dominus rebellis factus sit Imperatoris, vel Regis, vassallus à iuramento, & seruitijs absoluitur; Afflic. in cap. 1. §. item si fidelis, num. 28. versic. sed quero

quæro iuxta prædicta, quibus modis feudum amittitur, Scrad. par. 6. cap. 5. nu. 18. & Rosental. de feud. d. cap. 8. conclus. 15. in glos. litera R.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio XCIX.

THEMA.

Vassallus contra Magistratum Domino suo auxilium præbere non debet, maximè quod à Deo ponuntur, & ministri Dei sunt.

SUMMARIUM.

- 1 Vassallus suum Dominum non iuvat contra Magistratum.
- 2 Magistratus dignitas est à Deo magna.
- 3 Post Diuinam Imperatoriam, & Regiam Maiestatem Pretoriam numerari.
- 4 Ire ad Magistratum est ire ad ipsum ius.
- 5 Magistratus à Deo positi sunt, & ministri Dei dicuntur.
- 6 Magistratus subijti debemus, & illis obtemperare summa libertas est.

- 1 Vassallus ꝑ contra Magistratum eius Dominum iuare, nec auxiliare debet, etiam quod cum iuramento obligatus esset; dicit Raynaud. in §. illud fin. de prohib. feud. alien. per Federic. num. 3. Laudent. in cap. 1. in princ. num. 8. de form. fidelit. & ibidem Afflic. num. 7. Iacobin. de Sancto Georg. in verbo & promiserunt, eidem num. 31. vers. decimatertia causa & c. Mozz. tit. fin. ex quibus caus. feud. amitt. nu. 112. caus. 14. Pistori. q. 47. num. 31. & 32. par. 2. lib. 2. & non sine maxima ratione, quia ꝑ Magistratus dignitas est adeo magna, quod Plato lib. 6. de legib. post Deos immortales eos homines primas habere ait, & honoris, & gloriæ sedes, qui publici muneris Magistratus gerunt, & sua virtute aliorum vitam moderant, proximasq; à Deo partes Magistratus, & Principes obtinere, Mastrill. de magistrat. lib. 5. cap. 3. nu. 1. ex Melchi. Sirn. polit. qq. par. 3. q. 95. in princ. refert, & ex alijs Mastrill. ipse dicit: post ꝑ Diuinam Imperatoriam Maiestatem Pretoriam numerari, quia dicuntur Principes Ciuitatis, l. spadonem, §. si Ciuitatis Princeps, ff. de excusat. tutor. Bouadill. post multos relatos lib. 3. polit. cap. 2. nu. 9.

& secundum Celium post Aristot. lib. 12. le-
 4 xionum antiquarum cap. 46. dicit: ꝑ ire ad Magistratum, est ire ad ipsum ius, Cassian. in cathalog. gloriæ mundi par. 7. considerat. 24.
 5 vers. & quia, & ꝑ Magistratus à Deo positi sunt, & ministri Dei vocantur in Deuteronom. 22. cap. 8. illiq; ꝑ etiam Ethnicis obediendum esse per Christianos, præcipit Paul. Apost. ad Rom. cap. 13. & ad Hebræos cap. 13. inquit: Præpositis vestris subijcite eis, ipsi enim peruigilant tanquam rationem redituri pro animabus vestris, & eis obtemperare summa libertas est, secundum Boet. 1. de consolat. & ex alijs per Mastrill. d. loco, & ex his vassallum contra Magistratum suum Dominum auxiliare non debet.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio C.

THEMA.

Vassallus Dominum suum cui subest contra propriam Patriam iurare, nec seruire debet.

SUMMARIUM.

- 1 Vassallus Dominum suum contra Patriam iurare, seruire tenetur.
- 2 Patria unicuique dulcissima est, & Vlixes sumum videre cupiebat.
- 3 Patria omnes nascimur, ac omnes hominum voluntates una Patria complexa est.
- 4 Patriam qui auxerint, adiuuauerint, & seruauerint, in Cælesti desinitum locum habent, ubi cū Beatis semper fruuntur.
- 5 Gloriam quam patrijs legibus, qui ministrando consequitur omni victoria anteponenda est, & de alijs.
- 6 Pater, qui filium, & filius, qui patrem occidendo pro Patria, premium afficiendum.
- 7 Alexandri Magni dicta ex Lampridio.
- 8 Amicus meus est, sit Patria prius.
- 9 Cognatio prior est Patria ubi sunt omnes parentes.
- 10 Mor. pro Patria, quisquis paratus esse debet, ante quam Patria ruinetur.
- 11 Pater bannitus propter delicta contra patriam à filio non alitur.
- 12 Vassallus Dominum suum ad accusandum non admittitur, si contra Patriam fuit.

- 13 *Vassallus promittens accomodare Castrū, non tenetur contra se, & cōtra Patriam accomodari.*
 14 *Patria excepta est à iuramento vassalli pro Domino suo.*

Vassallus * Dominum suum contra propriā Patriam non cogitur, nec tenetur seruire, Raynaud. in s. illud. de probib. feud. alien. per Federic. num. 2. Laudens. in cap. 1. in princ. num. 8. de form. fidel. & ibidem Afflict. num. 7. Iacobin. de S. Georg. in vers. & promiserunt eidem & c. num. 31. vers. decimatertia causa, & in vers. qui quidem inuestiti, nu. 15. Mozz. in tic. fin. ex quib. caus. feud. amitt. num. 112. Pistor. quæst. 47. num. 31. & 32. cum * Patriā vniciuque dulcissima est, l. qui habebat, ff. de legat. 3. & cuius sumum Vlisses cōtinuē videre cupiebat Homer. in 1. odiss. sanctissimum nomen est; Cic. in 4. ad Herenn., & * Patriæ omnes nascimur; Bal. in auth. sed omnino, in pen. col. C. nē vxor pro marito, Alciat. in reg. præsumptio, præsumpt. 37. ac omnes hominum caritates vna patria complexa est; Cic. in 1. offic. & qui * Patriam auxerint, adiuuarent, atque seruauerint, in Cœlum definitum locum habent; vbi cum Beatis sempiterno Euo fruabitur. Cic. de somno Scipionis, Gigas de crim. Maiest. lib. 3. quæst. 7. & gloria quam patrijs legibus ministrando quis consequitur omni victoriæ, quæ in Olympicis, alijsque tam belli, quam pacis certaminibus comparatur; longè antepōnenda est; plato in 5. de legib. Parentibus ita quod Patria præfertur, l. veluti, de iustit. & iure, & sicut disciplina castrorum antiquior est Parentibus Romanis, quam caritas liberorum; l. postliminium, §. filius quoque familias, de captiu. & postlimin. reuerf. ita omnibus bonis patriā antiquior esse debet, quam caritas parentū; immō Patria est antiquior patris, quā si quis curauerit, maior est protectio, quam perenti debetur gratia; Cic. de Republ. lib. 1. iam traditum est, minimè legendum est, qui ad Patriam delendam venit, l. minimè, de relig. & si * pro Patria filius patrem, aut pater filium occidisset; etiam premium afficiendum omnes constituerunt, d. l. minimè, de relig. ac præclare Lamprid. de Alexandro scribit: Alexandrū amicos, & parētes quos malos reperiēbat, aut puniuisse, aut si vetus amicitia, vel necessitudo non sinerēt puniri, à se dimisisse dicentem: his carior est mihi Respublica; & elegāter Cic. in 5. Philippica, inquit: Nullæ exultationes sunt, * meus amicus est, sit Patriæ prius, meus cognatus est, an potest

* cognatio prior esse quam Patria; in qua etiam parentes continentur? Plato quoque in 4. de ll. Monet * quanquam paratum debere pro Patria mori, antequam velit, aut euertam videre, iugoq; seruitutis subiectam à peioribus gubernari, aut fugā ipsam deserere; hinc est, quod filius non tenetur propterea * bannitum, quod contra Patriam fuit, quamuis alias patrem bannitū alere teneatur, Tiraquell. de potn. cap. 20. num. 11. & parentes carissimos habere debeat, quod ab his vita, patrimonium, libertas, & Ciuitas tradita est, Cic. in orat. post reditum ad Senatum, & parentes non alere, 12 nefarium est. Hinc quoque * vassallus, qui Dominum suum accusare nō potest, ad accusandam admittitur, si Dominus Patriam proderet voluerit, Laudens. cap. vn. nu. 7. de form. fidelit. Iacobin. de feud. super verb. qui quidē inuestiti, nu. 18. denique quemadmodum * vassallus, qui promisit castrū accomodare contra omnem hominem, contra se ipsum accomodare non tenetur; ita quoque non tenetur accomodare castrum contra Patriam suam, Bal. in cap. vn. in princ. de noua form. fidelit. Iacobin. de feyd. in verb. de castro rubei montis num. 23. & ex 14. his patet, quod * in forma iuramenti sicut Imperator, & alij Superiores excipiuntur, ita & Patria excepta videtur, & firmat prædicta omnia Borcolt. de feud. in cap. 7. nu. 42 quia curiosa ponere mihi vilum est, alia ad materiam curiosius perquirat.

PARTIS DVODECIMÆ.

Dilucidatio CI.

THEMA.

Vassallus contra se ipsum, & contra suam vxorem Dominum suum iuuare non tenetur, etiam si de hoc iurauerit.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vassallum etiam si iurasset contra se ipsum Dominum suum auxiliare, & non tenetur.*
- 2 *Persona loquentis semper excipitur.*
- 3 *Vassallus etiam si contra se ipsum, Dominum iuuare promississet, non tenetur.*
- 4 *Caritas ordinata incipit à se ipso, & quilibet plus amat se in vngua pedis, quam aduer-*

aduersarium in vertice capitis.

5 *Vassallus contra suam uxorem Dominum iuuare non debet, tum vna caro sint, & indissolubili vitæ consortium sit.*

- 1 **V**assallus ꝛ Dominum suum contra se ipsum iuuare, nec auxiliare tenetur, etiam si iurasset tempore belli vnum, vel plures equos armatos Domino mittere, glof. in c. 1. ꝛ. contra omnes, in princ. hic finitur lex, ex regula generali, quod ꝛ persona loquentis semper excipitur, quam glof. ibi sequuntur omnes Beluif. Ifern. num. 2. Afflict. latè nu. 6. Rauenn. Balzeran. num. 9. & alij glof. in d. ꝛ. illud fin. in vers. excipiatur generaliter hoc firmat de proh. feud. alien. per Federic. Vultei. cap. 10. num. 28. lib. 1. de communi testatur, & ꝛ etiam si promississet Dominum iuuare contra se ipsum, nisi fortè malam foueret causam, Bal. in d. ꝛ. fin. num. 35. vbi Præposit. num. 3. Afflict. num. 4. & alij, cum persona iurantis, & promittentis, semper excepta videtur; Ardizzon. in summa cap. 71. Præposit. in d. ꝛ. illud, nu. 1. Raynaud. num. 3. Afflict. num. 3. & alij Iacobin. Curt. Zaf. Sonsbech. Syluan. Scheneid. Scradèr. num. 3. Vultei. & alij d. loco, arg. l. si mercedem 53. ꝛ. fin. de action. empt. l. inquisitio 18. C. de solut. cap. petitio, & ibi glof. in vers. specialiter, de iure iurando, nec consentisse videtur in his, quæ contra ipsum sunt, l. 1. & ibi Bart. de Senat. l. Paulus, ꝛ. fin. ibique Bar. de pignor. Roland. à Valle conf. 86. num. 42. lib. 1. Gramat. conf. ciuil. 8. nu. 6. & conf. 126. num. 8. & 9. Gabr. Roman. in commun. opin. de verb. obligat. conclus. 9. hinc Alberic. & Bal. in l. frater à fratre, de condit. indeb. tradiderunt, quod promittens Principi accomodare arcem contra quemcumque, non tenetur arcem illam accomodare contra se ipsum, etiã si specialiter hoc promississet, non tenetur, Bal. in d. ꝛ. fin. de prohib. feud. alien. per Federic. & vassallus fidelis esse debet Domino suo, sibi ipsi magis tenetur quam illi, cum prima ꝛ caritas incipit à se ipso, l. Præses 6. C. de seruit. & aqua, in vers. durum, & inhumanum, & Bal. & Salicet. cap. si non licet 23. q. 5. Roland. à Valle d. conf. 86. num. 69. & caritas ordinata plus amat se in vngua pedis, quam aduersarium in vertice capitis, Bal. conf. 312. visis actis col. 1. lib. 4. Aristot. lib. 9. ethic. cap. 8. Borcolt. de feud. cap. 7. num. 41. & quilibet sibi prius faciat eleemosyna, & deinde proximo de pœn. distinct. 3. cap. qua vult, glof. in d. vers. specialibus, Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 44. vbi per plures casus regulam hanc illustrat, & Alciat. de reg. iur.

præsumpt. 5. Roland. à Valle conf. 5. nu. 62. lib. 5. Bald. conf. 312. col. 1. lib. 4. & si vassallus contra se ipsum Dominum iuuare, & auxiliare non tenetur, idem est de ꝛ sua uxore, quia coniux cum viro eadem caro, & persona sunt, & indissolubile vitæ consortium habet, ꝛ. 1. instit. de patr. potest. l. 2. ff. de ritu nupt. cap. fin. 28. q. 1. cap. quando, de diuort. Mact. cap. 5. vers. 32. & 19. vers. 91. adeo quod vassallus non tenetur uxorem, propter offensam eius in Dominum à se separare, sed bene filium, & sic contra citatos in glof. sentit Speculat. de feud. ꝛ. quoniam nu. 33. q. 17. & Rosental. de feud. cap. 8. conclus. 14. num. 10. in fine.

PARTIS DVODECIMÆ

Dilucidatio C I I.

T H E M A.

A vassallus promissione auxiliandi Dominum, excipiendi sunt patrem, matrem, fratres, & filios cū hoc etiam natura suadeat, & cōtrarium inhumanum esset.

S U M M A R I U M.

- 1 **V**assallus iurat adiuuare Dominum cōtra omnes, & sic contra parentes, fratres, & filios.
- 2 *Vassallus Dominum contra parentes fratres, & filios iuuare, & auxiliare non tenetur, alias inhumanum esset, & honestas læderetur.*
- 3 *Vassallus contra patrem iuuare non tenetur pro Domino adiuuando.*
- 4 *Iuramentum contra pietatem, & naturā non est obligatorium.*
- 1 **Q**uamuis ꝛ vassallus iurat Dominum contra omnes adiuuare, & auxiliare, & sic etiam contra patrem, matrem, fratrem, & filios indefinitè excipiendo solum Imperatorem, vt in d. ꝛ. fin. hic finitur lex, & exceptio firmat regulam in non exceptuatis, vt alibi dicimus, & est notum, hoc quidem durum esset si vassallus suum Dominum contra ꝛ patrem, matrem, aliosque suos parentes, fratres, & filios non tenetur, & si teneretur, hoc esset valde exorbitans, & inhumanum, & læderetur honestas, & pietas, si contra parentes, qui lucem aspiceret dede-

dederunt, eos nocere, & maxima impietas esset, quod nec impio homini liceret hoc agere, & proinde Doctores dictam regulam communi voto restringerunt, quod † vassallus contra suum patrem iurare, & Dominum suum iuare non tenetur, Iacobin. in. vers. & qui quidem promiserunt, num. 14. iuramentum enim non extenditur, vt intelligatur contra naturam, vel pietatem naturalem agere, Bald. in cap. 1. de noua forma fidelit. num. 3. Afflic. num. 7. Aluarot. nu. 6. & in hanc sententiam magis inclinatur Præposit. reiecta Laudens. opinione Bal. approbando num. 5. Schench. num. 3. Iacobin. in. d. vers. & promiserunt, eidem num. 14. Syluan. de feud. recognit. q. 109. num. 11. & Zaf. & si de consuetudine hoc adesset filium contra patrem pugnare, quod esset nulla, & non permittenda par. 7. num. 30. & seq. sequitur Somsbech. par. 11. num. 35. 36. & seq. idem. Vult. Felyn. in cap. asserite num. 2. il secundo, de præsumpt. & in cap. Ego N. num. 7. de iure iurand. & ex alijs Vultei. d. cap. 10. num. 33. & † contra pietatem, & naturam iuramentum non est obligatorium, per cap. non est obligatus, de regul. iur. in 6. ibique Dyn. & omnia prædicta faciunt, quod vassallus contra fratres, filios, aliosque sanguine coniunctos auxiliare eius Dominum nec possit.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio CIII.

T H E M A.

Vassallus contra antiquiorem Dominum iurare, nec auxiliare Dominum posteriorem non possit.

S V M M A R I V M.

- 1 Vassallus contra antiquiorem Dominum non iurat, pro posteriore Domino iuando.
- 2 Antiquiores Domini à iuramento, & auxilio pro posteriore Domino sunt exempti, & num. 8.
- 3 Vassallus antiquiorem Dominum auxiliare debet contra posteriorem, & non vtrique, & num. 5.
- 4 Vassallus debet agere contra Dominum bona fide.
- 6 Prior tempore potior iure.
- 7 Antiquior Dominus est adiuuandus, si

consuetudo contrarium non induxerit, & feudum non amittitur.

- 9 Iuramentum intelligitur secundum conditionem, & naturam rei subiectæ.
- 10 Vassallus antiquiori Domino per iuramentum contra omnes antea erat obligatus, iuramentum posterius non valet, nec ligat.
- 1 Vassallus contra Dominum antiquiorem pro posteriore Domino iurare, eumque adiuuare non debet, per text. apertum in d. cap. 1. §. illud quoque fin. hic finitur lex, vbi glof. fin. Beluis. Ifern. num. 2. Aluarot. nu. 6. Præposit. nu. 1. Afflic. nu. 4. & 5. Schench. num. 7. in vers. Dominum antiquiorem, ibi omnes † antiquiores excipiendos, & alij hic finitur lex, glof. in cap. 1. vers. contra omnem hominem, de noua forma fidelit. & ibi Laudens. num. 8. Aluarot. num. 6. Afflic. num. 7. Schench. num. 4. & omnes Aluarot. in d. §. illud fin. num. 1. Præposit. nu. 1. Raynaud. num. 2. Afflic. nu. 1. in fine, & alij Ardizzone. cap. 69. fol. 78. in fine, Blanc. d. cap. 4. num. 11. lib. 2. Iacobin. in d. verb. & promiserunt eidem & c. num. 13. & 31. vers. vnde cima causa & c. Zaf. par. 7. num. 22. Syluan. de feud. recognit. q. 109. nu. 13. Pistor. q. 47. nu. 34. & seq. lib. 2. q. 9. Borcolt. cap. 4. num. 24. in fin. Scheneid. par. 5. nu. 96. † adeo vt etiã anteriorem contra posteriorem iuare teneatur, ita tenet Iacobin. d. nu. 1. ibi, de consilio autẽ teneatur seruitia antiquiori præstare, non autem vtrique, quia non potest esse ergiuerfator, & † vassallus debet agere contra Dominum bona fide, Raynaud. d. §. illud quoque præcipimus num. 10. de prohib. feud. alien. per Feder. Roient. d. c. 8. conclus. 15. in glof. lit. E. † & vassallus antiquiorem Dominum contra posteriorem, si à diuersis feuda diuersa tempore habeat, iuare possit, & debeat; per text. in d. §. illud quoque, & ibi Beluis. Ifern. nu. 61. Afflic. num. 8. & omnes ibi Scribentes, text. est in d. §. contra omnes, & ibi Ifern. Aluarot. nu. 10. Afflic. num. 3. 4. & 11. Præposit. num. 5. Duaren. Schench. nu. 7. & omnes hic finitur lex, Ardizzone. d. cap. 69. Afflic. in cap. 1. §. satis bene, nu. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. vbi & alij Laudens. in cap. omnes filij num. 14. si de feud. defunct. controuers. fuer. Raynaud. in d. §. illud fin. num. 2. & ita tenuit Speculat. in d. §. quoniam, nu. 26. vers. duodecimo queritur, Roman. in d. l. si quis in graui, §. si cum omnes, num. 1. ff. ad S. C. Syllan. cum in † obligationibus facti, qui prior est tempore, potior est iure, l. in operis, ff. locati, l. 2. C. qui potior. in pign. hab. l. potior,

l.potior, ff. eodem, Iacobin. in d. vers. & promiserunt eidem &c. nu. 11. Ferrar. in form. libell. quo agitur ad reuocat. feud. in vers. contra debitorem, num. 3. Zas. par. 7. nu. 28. Scheneid. par. 5. nu. 96. Pistor. d. q. 47. nu. 36. lib. 2. par. 2. & Scrader. par. 7. cap. 6. num. 20. vers. secundo vero casu, vbi (hanc sententiã communiter approbata, & verissimam esse ait) licet Speculat. in d. §. quoniam, nu. 26. exitare videntur, quod limitat num. 21. in fine, & seq. † procedere nisi consuetudo loci, in quo feuda sita sunt, contrarium induxerit; tunc enim si Domino posteriori contra antiquiorem seruitia præstiterit, eum feudum nõ amittere putat, post Scruff. conf. 98. num. 21. lib. 3. (apud quem tamen hoc inuenio) Alex. conf. 108. nu. 15. lib. 5. Iacobut. de Franch. in præclud. nu. 227. & seq. vbi hanc similiter elegãter, vbi de Aduocato, vel captiuo duorum, de subdito duarum Ciuitatum &c. sumptis illustrat quos adducit Rosental. d. cap. 8. conclus. 16. in glos. lit. A. & † antiquior Dominus à iuramento exceptus intelligitur, Ardizzon. in d. q. 23. vers. consuevit etiam, cap. 137. per §. fin. hic finitur lex, vbi Afflict. num. 5. Aluarot. nu. 8. & communiter omnes Syllan. q. 119. num. 13. cap. veniens, de iure iur. quia † iuramentum intelligitur secundum conditionem, & naturam rei subiectæ, l. fin. C. de non numer. pecun. per cap. quemadmodum, & ibi glos. & Abb. nu. 6. vers. nota, de iure iur. & ita Innocent. in cap. per tuas, de arbitr. & ex alijs Rosental. d. loco in glos. lit. G. & † vassallus antiquiori Domino antea cum iuramento obligatus erat, per iuramentum contra omnes, posterius iuramentum contra id, quod antea cum iuramento promissum fuit, non valet, neque ligat, d. cap. veniens, & ibi Canonistæ de iure iurando antiquiori Domino ius quæsitum est, quod eo inuito auferri non põt, Rosental. d. c. 8. conclus. 15. in fin.

PARTIS DVODECIMAE,

Dilucidatio C I V,

T H E M A.

Vassallagiũ, & seruilis subiectio, & e contra, inter vassallũ, & Dominũ, inuestitura feudi, & iuramento contrahitur, & de homagij, & ligij iuramento, & de suis effectibus.

- 1 **V**assalli homagij, & ligij, iuramentũ cui præstãt, & nulli alio fidelitatem seruare tenentur.
- 2 Ligij verbum iuri feudorum est incognitum, & de eo solum de iure canonico fit mentio.
- 3 Vassalli ligij duorum insolidum esse non possunt, nisi saluo iure primi, alias secus.
- 4 Iuramento homagij, & ligij, duorum semper auctoritas primi, & habentes ius potentius est excepta.
- 5 Auctoritas Principis quando excipitur, non est verus ligius.
- 6 Ligius dicitur à ligando.
- 7 Forcatul opinio rejicitur de alia expositione ligij.
- 8 Ligij, & homagij iuramentum effectus est, ut omnia bona vassalli burgensatica, & feudalia sint sub illius Domini iurisdictione.
- 9 Vassallus ligius non habet pœnitentiam.
- 10 Fidẽ frangere Principi turpe est, & Principum beneficia sunt perpetua.
- 11 Fœmina succedit in feudo ligio in defectũ masculorum, & vbi consuetudo viget.
- 12 Feuda in Gallia ad instar patrimoniorum sunt, & fœmina succedunt.
- 13 Fœmina in utroque Regno Sicilia in defectum masculorum succedit.
- 14 Pares Curia in feudo ligiã non iudicant, sed Princeps.
- 15 Vassallus ligius si duorum Dominorum esset, semper intelligitur vassallus, qui homagij, & ligij excepta fidelitas Principis, & vnus est ligius, & alterius vassallus.

1 **V**assalli, † qui homagij, & ligij iuramentum præstãt, nulli alteri fidelitatem seruare tenentur nisi illi soli Principi, eique infideles non sint, cui tale iuramentum faciunt, & proinde vassallus ligius dicitur homo supremi tantum Principis, puta Summi Pontificis Imperatores, Regis, & Principis Superiorem non recognoscentis, vel iura Principis habentium, quod verbum † ligium iuri feudorum est incognitum, & de eo solũ in iure canonico fit mentio, in clem. pastoralis, §. rursus, de re iudic. & vassalli ligij vni soli Principi, cui ita iurauerunt. † Duorum enim Principum insolidum esse non possunt, argum. l. si vt certa, §. si duobus vehiculum, ff. locati, glos. in d. clem. Pastoralis, in verb. homoq; ligius, Speculat. in tit. de feud. §. quoniam, num. 23. Ifern. in d. cap. 1. §. inue-

§. inuestitura, num. 2. vers. non fit, de noua
 form. fidelit. Bal. in Auth. hoc amplius nu. 8.
 C. de fideicommiss. sed saluo iure primi di-
 cit Ludouic. Roman. conf. 47. nu. 6. & alias
 secus esset Aret. cōns. 150. Alex. conf. 118.
 nu. 5. lib. 5. Loffred. in parafras. feud. in d. c. 1.
 col. 1. vers. hic igitur titulus, C. de nou. form.
 fidelit. Iacobin. de S. Georg. in inuestit. feud.
 in vers. in feudum; diuis. 7. Capyc. in inuestit.
 feud. in vers. feudorum homagium, in vers.
 ligium, seu homagiū, & in decis. 162. nu. 11.
 & 12. Masuer. in pract. tit. de feud. in fine,
 Io. Barber. in viator. iur. par. 2. tit. de feud.
 num. 22. Cassan. in consuetud. Burgund. in
 rubr. des fies, §. 3. in vers. & homage, Guid.
 Pap. in Delphin. decis. 309. Afflic. in decis.
 Neap. 307. nu. 3. Franc. Marc. in decis. 455.
 num. 20. lib. 1. Petr. Rebuff. in declarat. feud.
 num. 22. Roland. à Valle conf. 44. per totum
 lib. 2. Menoch. conf. 32. num. 2. lib. 1. Octau.
 Cacheran. decis. Pedemont. 163. num. 5. & is,
 qui præstat homagium, & ligij iuramentum
 illius Principis homo solus est, nec enim
 duorum Principum insolidum esse potest,
 ex prædictis autoritatibus patet, & iuxta
 illud *Eu angelicum* Matth. cap. 6. nemo po-
 test duobus Dominis seruire, Menoch. in
 conf. 2. num. 24. & seq. lib. 1. & quando quis
 est ligius duorum in iuramento semper
 intelligitur exceptuata authoritas primi, &
 habentis ius potentius concludit Roman. in
 d. conf. 47. post alios, & Aret. d. conf. 150.
 quoniam quando exciperetur authoritas
 Superioris, non esset verum homagij iura-
 mentum, cum à tali iuramento nemo exci-
 pitur ad suum Dominum seruiendum, &
 ligius dicitur à ligando, quasi eo iuramen-
 to vassallus ligatus est, explicat Hottoman.
 de verb. feud. in §. liga, qui à liga ligium ap-
 pellari, adducens exemplum ab Alberto
 Argentinensi in chronico inter Principem
 (inquit) & francum interpositis iuramen-
 tis, & confectis literis, liga perpetuò est cō-
 firmata; Marchio cum Mastino Veronensi
 ligam contraxit, eiusque filio, suam filiam
 desponsauit, sicut Forcatulus aliam dat
 expositionem in comment. feud. cap. 3. nu. 1.
 dicens: ligium à Francorum Regum lilij,
 & quod Gallicè lilium lis dicitur, & inde li-
 gium appellatur; cuius dictum miror à tan-
 ti viri ore prolatum, qui nō iuris modo, sed
 antiquitatum erat diligens, atque acerrimus
 scrutator; quod quantū à vero distet, mea
 censura refutari non indiget, dicit Borrell.
 in suo tract. de Regis Catholici præstantia,
 cap. 64. num. 60. à quo homagij iuramento
 plures oriuntur effectus.

1. Primus enim ligij, sive ligij iura-

8 menti effectus est, quod omnia bona vas-
 falli, non feudalia solum, sed burgenfatica,
 sunt sub illius Domini iurisdictione, cui iu-
 ramentum præstat, Specul. in tit. de feud.
 §. 2. num. 33. Capyc. in inuestit. feud. §. feudo-
 rum homagia, col. 2. vers. effectus ligij, Lau-
 dens. in cap. 1. num. 51. de his, qui feud. dare
 poss. argum. cap. ceterum, de iudic.

Secundus, feudi ligij effectus est, quia in
 9 feudo ligio non habet locum pœnitentia,
 Bal. in d. cap. ceterum, Laudens. in d. cap. 1.
 num. 52. de his, qui feud. dar. poss. Iacobin. in
 tract. feud. in vers. in feudum, diuis. 7. nu. 22.
 Capyc. d. loco, vers. effectus est etiam, Curt.
 iun. in tract. feud. par. 1. quæst. 8. col. 8. quia

10 turpe esset frangere fidem Principi, à
 quo beneficium continet, cum Principum
 beneficia perpetua; ac permanētia illa esse
 oportent, §. illud, auct. const. quæ de dignit.
 licet alias refutatio feudi valeat, cap. 1. de
 vassall qui contr. const. Lothar. vbi hoc no-
 tauit Bal. & in cap. fin. vbi Bal. & alij de cap.
 qui cur. vend. quamuis non sit distinctum in
 omni casu, vt post alios voluit Ias. in præ-
 lud. feud. num. 112. vers. tertius effectus, Io.
 Sainson. in consuet. Turonens. tit. comment
 homage, num. 1. conclus. 23. Catellian. Cott.
 in memor. in vers. feudum ligium, quos sim-
 pliciter sequitur Petr. Rebuff. in declarat.
 feud. diuis. 23.

11 Tertius, ligij feudi effectus est, quod
 in illo succedit scemina, firmat Speculat. in
 tit. de feud. §. quoniam, vers. 21. nu. 4. r. Alex.
 conf. 30. nu. 4. lib. 1. Curt. iun. vbi supra par. 3.
 limit. 10. num. 13. Io. Sainson. d. loco artic. 1.
 conclus. 23. vers. secundus effectus, Marian.
 Soccin. nepos conf. 77. nu. 22. lib. 1. & latius
 in conf. 1. lib. 4. Ant. Gabr. in commun. con-
 clus. lib. 6. tit. de verb. signif. conclus. 6. nu. 55.
 Io. Thom. de Marin. de gener. & qual. feud.
 tit. 11. num. 24. vers. decimo limitatur, quia
 eo casu scemina præstabit iuramentum fide-
 litatis pro feudo, & seruiet per substitutum;
 vt dicit Specul. vbi supra, sed omiſſis con-
 trarietatibus contra sceminas, quod non
 succedant in feudo ligio, negari non potest,
 quod in defectum masculorum non succe-
 dant, vt per Capyc. in inuestit. §. feudorum
 genera, col. 49. in vers. ligium feudum est,
 vers. nona conclusio 10. & vers. seq. & in lo-
 eis vbi viget consuetudo, vt scemina in tali
 feudo ligio succedat, Specul. d. loco, Alex.
 conf. 30. lib. 1. Ias. in prælud. feud. sub nu. 111.
 col. 32. Curt. in d. tract. de feud. par. 1. quæst. 8.
 Iacobin. in tract. de homag. col. 1. vbi dicit:
 talem cōsuetudinem fore probandam, pro-
 12 ut consuetudo in ligia, vbi feuda ad in-
 star patrimoniorum redacta sunt, vt dicit

Io. Faber in §. 1. instit. de legit. patron. tutel. in §. adeo, instit. de locato, & ex alijs multis, & sic in Gallia seruari firmat Borcolt. vbi supra num. 74. & 75. & sic etiam
 13 in hoc † Neapolitano, & Siculo Regno seruari, per Constit. In aliquibus, & Constit. Ut de successione, & vtrouque Ifern. & Affict. per quæ iura volunt, quod deficientibus masculis, foemina succedit, Aluarot. in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæred. Curt. iun. de feud. par. 3. principali, Zas. in tract. de feud. par. 8. num. 42. Loffred. conf. 39. Io. Thom. de Marin. d. loco tit. 11. num. 23. cum plur. seqq. Clar. in §. feudum, q. 33. in fin. Ardizzon. in summa feud. cap. 137. Io. Thom. Minad. in d. Constit. In aliquibus, in rub. in vers. filiorum, num. 25. & 27. Iacobin. de S. Georg. de feud. in vers. foeminis nu. 9. Duaren. iur. feud. cap. 10. nu. 8. Hannelton. lib. 2. cap. 9. & in Insula Siciliæ est etiam particulare, cap. volentes, vbi Blasc. Lanc. Cannel. & alij, sicque seruari Patavij voluit Io. Bapt. Ferrett. in conf. 87. nu. 2. lib. 1. Curt. post Iacob. de Bellouif. in d. par. 3. nu. 10. Menoch. in conf. 65. lib. 1. Cæphal. in conf. 361. nu. 24. lib. 3. Duen. in reg. 309. fallent. 1.

Quartus, feudi ligij effectus est, quod li-
 14 cet sint † Pares Curix Iudices feudorum, tamen secus est in feudo ligio, quia idem Princeps cui præstitum est ligij homagij iuramentum, potest etiam cognoscere. Nam ipse solus instituit, & ipse solus destituit originale dictum est, Bald. in d. cap. ceterum, col. 5. de iudic. relatum à Iafone in dictis prælud. feud. num. 112. quem sequitur Cotta d. memor. feudum ligium, Io. Seinton. d. loco tit. comment. homage, artic. 1. conclus. 23. vers. quartus.

Ex his de vassallo ligio, quod non posset esse, quod sit vassallus duorum Dominorū, & cōtra eum, cui homagij, & ligij iuramentum præstitit esse, & † si duorum Dominorum forte esset, semper intelligitur excepta fidelitas Principis Superioris, & intelligitur esse ligius vnus, & vassallus alterius, vt ex Io. Andr. in clem. Pastoralis, §. rursus, de sent. & re iudic. & ex alijs Affict. in decif. 307. num. 3. Guid. Pap. decif. 310. & decif. 311. Capyc. in decif. 162. num. 10. Petr. de Greg. in syntagm. iur. vniuers. lib. 6. cap. 2. num. 32. & si vnus duorum Dominorum esse potest, tamen intellige respectu diuersorū Dominorum liceret, nè vnum ex Dominis, vel etiam extraneum aduersus alterum Dominorum absque metu felonix, & commissi iuuare, cum eo fcdus inire &c. vt exempli gratia, vt in seq.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio C V.

THEMA.

Vassallus duorum Dominorum respectu diuersorum Principatū, Comitatum, & Dominiorum ipsis inter eos guerram agentibus, si vnum contra alium adiuuare, & auxiliare quem potest.

SUMMARIUM.

- 1 **V**assallus ligius duorum Dominorū insolitum esse, si aliqui dicūt tamen hoc esse non potest, nisi saluo iure primi.
- 2 Vassallus, qui homagij, & ligij iuramentum non præstat, duorum Dominorum vassallus esse potest.
- 3 Homo ligius alicuius esse potest, & vassallus alterius.
- 4 Vassallus pro vno, eodemque feudo iuramentū pluribus Dominis non præstat.
- 5 Iuramenta diuersa pro diuersis feudis præstari posse.
- 6 Vassallus cui fidelitatis prius præstitit, iuramentum iuuare, & auxiliare contra alium inter eos præstantes potest.
- 7 Vassallus cum quo prius fuit præuentus adiuuare, & auxiliare debet contra alium.
- 8 Vassallus cum qui potentior est adiuuare, & auxiliare contra alium potest.
- 9 Paritate iurium in ipsos Dominos, vassallus neutri, vel quæ vult gratificare potest.
- 10 Vassallus prius Dominū immediatè adiuuare debet quam mediatum.

1 **I**N hoc est videndum, si † vassallus ligius potest esse vassallus duorum Dominorū insolitum, & per ea, quæ dicit Io. Andr. in cap. resuuentes, in glōf. vers. omnia, de stat. monacor. extra in nouella, in addit. ad secular. de feud. in §. 2. in vers. decimo quæritur, vbi quærens an quis potest esse insolitum duorum ligius, quod idem est, quod legalitatem seruans in fidelitate, ac auxilijs præstandis decidit, secundum Hostiensium, quod sic, & refert Ludouic. Roman. in conf. 47. num. 6. sed hoc esse non potest nisi saluo iure primi, alias secus esset, firmat ex alijs Franc. Aret. consil. 150. qui videtur potius negare, quam affirmare, quod verè ligius sit duorum Dominorum insolitū, & qui homagij, & ligij iuramentum præstitit illi soli, cui iurauit se ligium seruire debet, & non alteri,

- 2 alteri, vt in Dilucidatione præcedenti fundatum est; sed ꝑ qui ligij, & homagij iuramentum non præstitit, & vassallus duorum Dominorum esse potest, vt in clem. 1. ꝑ. alias vers. rursus, extra de re iudic. cap. grandi, extra de suppl. neglig. Prælat. l. duorum libertus, ff. de oper. libert. vbi DD. potest esse
- 3 ꝑ aliquis homo ligius vnus, & vassallus simplex alterius, secundum glos. in d. vers. rursus, & Spec. vbi sup. vers. 11. quæritur, immò
- 4 aliqui tenent, quod ꝑ pro eodemque feudo diuiso inter plures hæredes Domini, vassallus vnique ipsorum hæredum iurare temeretur, iuxta notata per glos. in l. si cuius, in prin. ff. de vsufr. & tangitur per Bart. & Modernos in l. de pupillo, ꝑ. si plurium, ff. de oper. nou. nunc. & per Bald. in l. fin. ff. de rer. diuis. & licet aliter sentiat Bald. in c. 1. ꝑ. omnes filij, si de feud. fuer. contr. inter Dom. & agnat & est sibi contrarius, ex quo non credendum, tamen indubitatum est, quod pro
- 5 ꝑ diuersis feudis, diuersa iuramenta præstari possunt, & secundus non prædicat primo, vt in cap. 1. in fin. hic finitur lex, & declarat idem Bal. in l. 1. ꝑ. nò autem, C. de caduc. toll. & dum quis non ligius vassallus duorum esse potest, si ipsi inter eos præliant, cui ipsorum talis vassallus adherere, & auxiliare potest, dico
- 6 Primo, cui ꝑ iuramentũ fidelitatis prius præstitit, cum prior in tempore potior iure est, l. 2. C. qui pot. in pig. hab. l. si fundum ff. eodem, l. potior, qui pot. hab. in 6. cap. eum qui, de præbend. in 6. Afflict. in cap. conuenticulas, de pace iuram. firm. Loffred. conf. 7. ante num. 36. & in ipso num. 36. & in parafr. feud. cap. omnes, col. 3. in vers. sed quomodo nunc vassallus, si de feud. controu. esset inter Dom. & agnat. vassall.
- 7 Secũdo, ꝑ seruire, & adiuuare debet vassallus eum Dominum, qui prius eum præuenit, cum certum sit, quod duobus equale ius habentibus, præuenientis potior, validiorq; conditio est, l. si pluribus, ff. de leg. 1. cap. si duo, l. 2. ff. de iniur. voc. l. quicumque, ff. de iudic. l. si quis ex aliena, l. 2. ad municip. cap. si duo, de leg. in 6
- 8 Tertio, ꝑ vassallus eum Dominum adiuuare, & auxiliare cõtra alium debet, qui potentius ius habet, l. contra pupillum, ꝑ. qui & maius, ff. de re iudic. cap. si duobus, extra de appell. l. quæritur, de statu homin. l. seruis legatis, ꝑ. cum vnus, ff. ad municip.
- 9 Quarto, stante ꝑ parilitate iuris vtriusque, aut neutrum adiuuabit, cum inuicem contententes, inuicem se impediunt, l. quoties, ff. de vsufructu, casus in terminis in l. eo tempore, ꝑ. si patrono, ff. de oper. libert. aut

poterit vassallus per ius gratificationis alteri se offerre, argum. l. fin. ff. de reli. l. si plures, ff. de accus. l. si quis scriptum, ꝑ. si inter duos, ff. de leg. 2. & quasi in terminis casus in l. si quis graui, ꝑ. si cum omnes, ff. ad S. C. Syllan. iure autem vnus prior in tempore illud est verius de rigore iuris secundum Specul. vbi supra d. conf. 27. num. 3.

- 10 Quinto, circa ꝑ auxilium, & quæcumque alia primus habeat seruire Dominũ immediatũ, quam secundum mediatum, vt probatur in cap. Imperialem, ꝑ. illud fin. de prohib. feud. alien. per Feder. l. in operis, ff. locati, & bene facit l. distinct. quia sua, circa fin. ibi prima opera, & cap. venies, qui cler. vel monac. & ex alijs, & exẽplis per Aret. in d. conf. 150. & Roman. conf. 47.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio C V I.

T H E M A.

Comes, vel alius confederatus cum buobus Regibus, qui treguam inter eos fecerunt, tregua rupta confederatus cui ipsorum adherere, & ei auxilium contra alium præstare debet?

S V M M A R I V M.

- 1 **A** Duocatus, qui vnum monasterium seruire conuenit, & deinde alterũ si litigant, patrocinare debet pro eo, qui iustam causam litigandi habet.
- 2 Captiuus pluribus, cuius litera vocationis prius aperta fuit, obedire habet.
- 3 Preuentio inducitur per aperturam literæ vocationis.
- 4 Subditus plurium Ciuitatum vocatus ab illius ad munera realia, vel personalia, prius parebit ius potentius habenti.
- 5 Confederatus cum tertio, saluo iure primi, & secundi, alias secus.
- 6 Ligius, vel confederatus Principis cum alio potest confederationem facere saluo iure Principis.
- 7 Ius aqua ducenda concessum vni, potest concedere alteri.
- 8 Res vni pignorata, potest alteri pignorari saluo iure primi.

Dilucidatio hæc de confederato cum duobus Regibus tregua inter eos rupta, & præliantes cui adherere debet, exemplis determinari potest vt infra.

¶ 1 2 Primo,

Secunda iuramenti species est iuramentū præstant habitatore Domini loci vbi habitant ratione iurisdictionis.

Tertia iuramenti species est, quod præstant possessores bonorū Dño loci sitorum.

Quarta iuramenti species est iuramentū homagij, siue ligij.

Quinta species est iuramentum fidelitatis.

Sexta species est iuramentū assecurationis.

Et ordinatè procedendo ad vniuscuiusque speciei iuramenti explicationem, dico:

- 1. Primum iuramenti speciem, quæ familiaritatis esse dicitur, est iuramentū, quod per domesticos, & familiares præstat Principi, siue Regi, licet ab eis seuda non teneant, vt sunt Secretarij, Cancellarij, Camerarij, Cubicularis, Pincernæ, Dapiferi, & similes, cuius iuramenti est, & loquitur tex. in cap. 1. §. si vero, qual. iur. deb. vassall. fidel. Dom.
- 2. vbi Ifern. & Doctores omnes iuramenti domestici dicuntur, qui in eadem domo sunt, & nobiscum habitant, l. præsentij, §. sanè, vbi glos. de his, qui ad Eccles. confug. l. 2. ff. ad Senat. Consult. Syllan. Bart. & Bal. in l. respiciendū,
- 3. §. furta, ff. de pœn. vbi appellantur iuramenti domestici, serui, liberti, & mercennarij, qui opes suas locant, & dicuntur domestici viti, vxor, filij, vassalli mercennarij, quibus quis imperatur ratione reuerentiæ, obedientiæ, potestatis Dominicæ, ac iurisdictionis, l. idonei, vbi glos. ff. de testib. vnde Aristot. in Ethic. lib. 1. cap. 3. dicit: iuramentum domum, & familiam constituit, & constare de viro, vxore, liberis, ac seruis, licet dubium sit in iuramento vassallo an dicatur domesticus, & admittatur in testem pro Domino, Afflict. in decis. 104. Gramat. in cons. ciuil. 1. num. 18. iuramentum familiaria appellatio prædictis comprehendit, quia in his venit pater familias, filios, nepotes, & neptes, & deinceps, & familiares dicuntur, qui ex eodem sanguine sunt, vt Fabiorum, Corneliorum, & similibus, sic serui, liberti, & similes salariati, de stipendio conuento apparentes, l. pronuntiatio, §. familiaris, ff. de verb. signific. l. fin. C. eod. tit. Vulpian. in fragment. tit. 8. de possessionibus dandis, §. intestati, & habetur in §. quinto, §. cumque, instit. de bonor. possess. Basilicon. Sinops lib. 44. tit. 3. cap. 104. l. quod si nobis, §. idem Prædij, l. ædiles, §. familiaris, ff. de ædific. edic. l. qui in adoptionem, ff. de adopt. l. detestatio, ff. de verb. signific. l. species, ff. de aur. & argent. legat. quæ loquitur de Vern. Iustinian. in nouell. 60. &
- 4. iuramentum familiaris appellatione venire virum, vxorem, Dominum habentem filios, filias, nepotes, neptes, libertos, ac seruos, de quibus omnibus eleganter scripserunt præcitati Doctores, & Io. Borchæus in d. l. pronuntia-

tio, §. familiaris, sed elegantissimè ibidem Guilielm. Torner. & ante eos Franc. Connan. in comment. iur. ciuil. lib. 9. cap. 1. num. 5. & alia de familiaribus, & eorum essentia, & quomodo apud antiquos tractabatur cū exemplis ponit Borrell. in c. 64. n. 13. & plur. seqq.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio CVIII.

THEMA.

Iuramentum, quod habitantes præstant Domino Ciuitatum, & locorum, est secunda species, & aliud præstatur à possessoribus bonorum in locis, vbi bona sūt sita, est tertia species, & ratione iurisdictionis in toto suo territorio ab omnibus Dominus reuereri, & honorari debet, & de quarta specie iuramenti formula.

SUMMARIUM.

- 1. Habitantes in aliquo loco, ipsius loci Domino iuramentum præstare tenentur ratione iurisdictionis.
- 2. Habitatoris loci ipsius Domino iuramentum fidelitatis etiam præstare tenentur.
- 3. Possessores bonorum Domino loci vbi bona sunt sita, iuramentum præstare tenentur.
- 4. Dominus Ciuitatis, Terræ, vel Oppidi habet iurisdictionem contra omnes etiam non vassallos ibi habitantes, vel bona habentes, & delicta puniuntur, vbi patrantur.
- 5. Dominus à vassallis, & ab habitantibus, vel bona in territorio suæ iurisdictionis habentibus reuereri, & honorari debet.
- 6. Honor virtutis premium est.
- 7. Honoratus ab alijs bonæ extimationis reputatur.
- 8. Honor inter externa bona, optimum bonum est.
- 9. Honorem diuinum bonum appellat Plato.
- 10. Virgilius honorem valde magnificat.
- 11. Habes à Rege bona burgensatica, vel feudalia in territorio Baronis, non tenetur iurare Baroni.

Iuramenti secunda species est, iuramentum quod habitantes præstant Domino dum habitant in eius Ciuitate, vel Oppido, & hoc præstatur ratione iurisdictionis, de quo Ifern. in cap. Imperialem, §. præterea si duo, nu. 46. de prohib. feud. alien. per Federic. ad quem locum se refert idem Ifern. in cap. 1. num. 4. vers. item & qui habitant in terra, qual. iur. vassall. iur. deb. fidel. & in cap. 1. §. inuestitura, sub num. 2. vers. vassallus ergo, de noua form. fidelit. argum. illius text. & idem voluit Hostiens. in cap. ex diligenti, de simon. sequitur Guid. Pap. in decis. 307. vbi dicit hoc obseruari fecisse ab hominibus suis, Sati Al-

Li 3 bani,

- bani, Bald ante eum in l. vnic. §. nē autem, nu. 20. C. de caduc. tollend. Capyc. in inuest. feud. §. feudorum iuramenta, col. fin. versic. vide tamen, & in sua decif. 9. per totam, &
- 2 † habitatores tenentur, & iuramentū fidelitatis Domino loci præstare, firmat Guid. Pap. in decif. 307. quæ allegat, & firmat Borrell. in summa decif. cap. 55. num. 14. immo & assecurationis, & fidelitatis, vt ex multis dicimus infra in sexta specie, & per Borrell. in summa decif. cap. 58. nu. 5. & seq.
- 3 Tertia † iuramenti species est, quæ præstat ab hominibus Domino loci vbi habet bona, & res burgenfaticas, siue allodialles, Iser. in d. cap. 1. §. inuestitura num. 2. sub vers. vassallus ergo, de noua form. fidelit. allegat text. in d. cap. 1. qualit. iur. deb. vassall. Capyc. in d. §. feudorum iuramenta, col. 3. vers. omnes habentes, sed contra Isern. tenuit Luc. de Penna in l. deuotum, col. 2. C. de metat & epidim. C. lib. 12. tit. 41. & Iacob. de S. Georg. in d. verb. qui quidē inuestiti, nu. 9. per verba dicti text. ibi: (deuotum possessorem ab omni inquietudine liberamini) sed videtur, quod text. d. l. deuotum, loquitur de hospitatis, & eius lectura, ex qua posset saluari Iser. & ex primo verbo dictæ legis dum dicit: deuotum possessorem ex qua deuotione arguitur fidelitas, quæ ex iuramento firmatur, & si ipsū præstare tenetur habitator, vt prædiximus, tanto fortius possessor honorū, & burgenfaticorū in alieno territorio.
- 4 Et Dominus † alicuius Ciuitatis, Terræ, vel Oppidi contra omnes etiam non vassallos habet iurisdictionem, quæ coheret territorio, secundum Bart. in l. 1. de iurisd. omn. Iudic. & si habitatores, vel bona burgenfatica, vel allodialia in territorio delinquerent causa eorum delicti tractari debet in loco vbi commissum est delictum, Auth. qua in Prouincia. C. vbi de crim. agi oport. vbi Doctores, & Alciat. in suo respons. 10. num. 3. lib. 7. & delinquens dicitur quasi contrahere cum Fisco, l. Imperatores, ibi (per se huic pœna subdidisti) ff. de iure fisci, & sic Domino loci, territorij, & iurisdictionis, ex
- 5 quo ab omnibus † habitantibus, & bona in alieno territorio, & iurisdictione tenentibus etiam nō vassallis Dominus reuereri, & honorari debet per exhibitionem obsequij, vt apud omnes Dominus virtute ornatus habeatur, cum † honorem virtutis premium esse dicit, Albert. Magn. lib. 2. coeli, tract. 2.
- 7 cap. 3. & qui † honoratur bonæ extimationis reputatur, Arist. lib. 1. Rhetor. & inter
- 8 bona externa † honorem optimum, dixit D. Tho. de Aquino Ethic. lib. 4. lect. 6. vnde honor superat laudem, vt dicit Daniel Bar-

9 barus lib. 3. Rhetor. cap. 24. & † honorem diuinum bonum appellauit, Plato de legib. 10 dialog. 5. quem adeo † magnificauit Virgilius in Buccolicis eglog. 5.

*Dum ingra Montis Aper, fluuios, dū piscis amabit,
Dum Timo pascuntur Apes, dum rore Cicada,
Semper honos, nomenq; fructum laudesq; manebunt.
& repetens vltimū versum idem Virgilius lib. 1. Æneidos inquit:*

*Infreta dum fluuij currunt, dum montibus umbra,
Lustrabunt connexa Polus. dum sydera frascant
Semper honos, nomenq; suum laudesq; manebunt.*

Ex his versibus homines sint cauti in honore acquirendi, cum eorum fama nunquam in laudanda cessabit.

Sed reuertendo ad nostram Dilucidationem, dico etiam, quod † habens à Rege bona burgenfatica, vel feudalialia in territorio Baronis, pro illis non tenetur iurare Baroni, dicit Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 244. incip. an possidens, vbi dicit ita fuisse decisum inter Ducē Sueszæ, & Comitē Venafri, & refert Borrell. in sua summa decif. cap. 58. num. 31.

Quarta species, quæ homagij, & ligij iuramentum est, de quo & de suis effectibus diximus in præcedenti Dilucidatione 104. hic eius formulam ponam quæ talis est.

Ego Vrlius Vrstinus Nolæ, & Atripaldæ Comes, Dominus Alculi, Lauri, Foreni, & eorum territoriorum, tibi Ferdinādo Regi, tuisq; filijs, & successoribus in Regno Neap. promitto pro me. meiq; filijs, ac successoribus in eisdem Ciuitatibus, Terris, ac finibus meis esse fidelem, & dictos meos hæredes, & successores futuros fideles, tuis mandatis, tuorumq; hæredum, & successorum in omni loco, ac tempore obsequentes; & cum meis Ciuitatibus, Populis, & confinibus me futurum erga te in fide, & amore constantem, & si quando intellexero aliquem contra, & aduersus te, & tuos hæredes insidias, vel prodiones moliri, tibi, tuisque manifestaturum, & operaturum, domi torisq; pace, & bello erga tuos inimicos, & hostes, & pro tui Regni beneficio, & me acturum, quibus naturæ legibus, & homagij rationibus bonus, ac fidelis vassallus obstringitur, ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Euangelia per quæ scienter hac mea sponte, nec astrictus iuro. Et sic genuflexus super Euangelijs implicatis manibus cum Rege, qui & iurans ter replicat prima verba dictæ formulæ, & Rex eum deosculat in fronte, & alias plures iuramenti formulas, & materiam ponit Borrell. in summa decif. cap. 59. & de præstantia Regis Philippi Secundi cap. 64. per omnia d. cap.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio CIX.

THEMA.

De quinta iuramenti specie, quæ fidelitatis iuramentum vocatur, quod à vassallis Domino à quo feudum habent, præstatur, in quo promittuntur illa sex vulgata, & ad alia, de quibus diximus in Diluc. 2. 3. 4. huius 12. Partis.

SUMMARIUM.

- 1 Iuramentum præstatur à vassallo Domino, à quo feudum tenet.
- 2 Iuramentum fidelitatis species seruitutis est.
- 3 Vassallus per fidelitatis iuramentum plura præmittit.
- 4 Vassallus successor fidelitatem iurare tenetur Domino.
- 5 Vassallus habens feudum conditionatum fidelitatem iurare tenetur Domino.
- 6 Fœmina iuramentum fidelitatis præstat, & tenens maritum ipse iurat.
- 7 Vniuersitas habens feudum, præstat iuramentum per Syndicum.
- 8 Absens, & impeditus præstat iuramentum per Procuratorem.

Quinta iuramenti species est iuramentum fidelitatis, quod à vassalli Domino à quo feudum tenent, præstare debet per cap. 1. de forma fidelit. cap. 1. qualiter vassallus iurare debeat Domino, vbi Ifern. Bald. Aluarot. Præpos. & ceteri Laudens. in cap. 1. de noua form. fidelit. Ardizz. in summa feud. par. 2. cap. 142. incip. supra dictum est, Io. Barbar. in viatorio iuris tit. de feud. nu. 39. Petr. de Bellapert. in tract. feud. tit. 2. num. 2. cum plurib. seqq. Afflict. in cap. Imperialem, §. istud nu. 27. de prohib. feud. alion. per Federic. Masuer. in pract. tit. de feud. num. 4. in fin. Iacobin. de S. Georg. in inuestit. feud. in vers. qui quidem inuestiri, num. 1. Capyc. in inuestit. feud. §. feudorum iuramenta col. 2. vers. iurar. deb. fidelitatem, Curt. iun. in tract. feud. par. 2. quæst. 2. Zaf. in tract. feud. par. 7. Franc. Duaren. in consuet. feud. cap. 13. nu. 1. Hannetton. iur. feud. lib. 1. cap. 9. num. 1. Io. Ferrar. Montan. in vsu feud. lib. 3. cap. 7. Sonsbecch. iur. feud. par. 11. nu. 3. & 4. Ant. Sola in decret. Sabaud. in decreto rem publicam par. 1. glos. 3. num. 13. & 14. & voluerunt consulentes Corn. conf. 16. in princ. lib. 1. Franc. Arctin. conf. 14. Det. conf. 11. col. 3. Card. Paris. conf. 9. lib. 1. Io. Cæph. conf. 151. nu. 24. lib. 1. Rol. à Valle conf. 53. lib. 2. & conf. 90. nu. 29. lib. 4. Angel. Berou. conf. 65. num. 81. conf. 76. num. 101. & conf.

115. num. 8. lib. 1. Rima. sen. conf. 21. num. 8. & 27. lib. 1. Io. Bapt. Ferrett. conf. 271. nu. 3. Ludouic. Gozadin. conf. 8. num. 22. Bursat. conf. 4. num. 12. & 13. lib. 1. Menoch. conf. 65. num. 39. & lib. 1. Peregrin. conf. 22. num. 17. lib. 1. Surd. conf. 172. num. 1. lib. 2. Ludouic. Sacca conf. 17. num. 2. lib. 1. decisionantes Guid. Pap. decif. 307. Matth. Colez. decif. German. 76. num. 1. Mastrill. decif. 50. num. 6. & iuramenti fidelitatis præstiti seruitutis species est, argum. l. si filius, ff. de probat. glos. in l. si cuius, §. 1. vers. vltus fructus, voluit Speculat. in tit. de teste, §. 1. vers. num. quid vassallus, Luc. de Penna in l. deuotum, C. de metat. lib. 12. Afflict. decif. 304. Cæph. conf. 177. num. 28. lib. 2. Marian. Soccin. iun. conf. 102. nu. 37. lib. 2. & in hac iuramenti fidelitatis specie promittit Domino vassallus sex vulgata in d. cap. de forma, de quibus, & de alijs diximus in hac eadem Parte 12. Dilucidat. 2. 3. & seq. & declarantur ab Ifern. Bal. Laudens. Aluarot. Præpos. & Afflict. n. d. cap. de noua form. fidelit. & ab alijs multis per Borrell. in summa decif. cap. 57. nu. 13. † successor vassalli defuncti tenetur Domino fidelitatem iurare, quamuis predecessor pro se, & successoribus iurauerit, cap. veritati, vbi Bald. & Panormit. de iure iurando, Aluarot. & Afflict. in cap. 1. in princ. quæ fuit prim. caus. benefic. amitt. Iacobin. de S. Georg. in inuestit. feud. in vers. qui quidem inuestiti, num. 36 quos refert, & sequitur Scrad. de feud. par. 6. c. 4. n. 6. par. 1.
- 5 Et qui feudum conditionatum habet, quod est quando ad certum particulare, & determinatum seruitium conceditur, & ad aliud non tenetur, & alias vt infra in Dilucidatione 111. tamen ad capitula fidelitatis, & ipsam fidelitatem iurare tenetur, Ifern. & Aluarot. in cap. 1. §. final. de capit. qui cur. vend. Alex. conf. 79. nu. 6. lib. 1. Barth. Soccin. conf. 9. num. 6. lib. 2.
- 6 Fœmina † fidelitatem etiam iurare debet in casibus, in quibus est feudi capax, Spec. in tit. de feud. §. quoniam num. 41. quem sequitur Scrad. d. per. 6. cap. 4. num. 8. part. 1. qui licet ex alijs contrarium dicentibus illi non dicunt, vt per Borrell. in summa decif. cap. 57. num. 17. & seq. qui num. 19. adducit Alex. conf. 10. viso instrumenta inuestitura col. 2. vers. sed præmissis non obstantibus lib. 5. qui dicit, quod fœmina tanquam vassalla iurat fidelitatem, & potest per alium præstare seruitium, & si habet maritum, ipse præstabit fidelitatem, & Domino obsequia, & seruitia pro vxore, vt per Schench. cap. 3. de inuest. quam ritè accepit, & voluit D. Garf. Mastrill. in decif. Sicil. 50. nu. 6.

- 7 Et ꝑ Ciuitate, vel Vniuersitate aliqua tenente feudum, tenetur iuramentum fidelitatis Domino præstare, vt per Bal. in l. 1. num. 54. ff. de rer. diuis. Iacobin. de S. Georg. in d. vers. qui quidem inuestiti, num. 11. Scrad. de feud. par. 6. cap. 4. nu. 10. lib. 1. & iuramentum præstabitur per Syndicū, Iacobin. d. loco num. 25. Gramat. decif. 105. num. 27. Duaren. in consuet. feud. cap. 13. num. 3. & iuramentum coactè præstitum ab aliqua Ciuitate ab aliquo Domino capta, est nullū, Andr. Gayll. pract. obseru. lib. 2. obseru. 50.
- 8 Insuper tale fidelitatis ꝑ iuramentum præstari potest per Procuratorem, si Dominus, vel vassallus sine absentes, Archidia. in cap. tibi Domino, 60. distict. Bal. in cap. 1. §. fin. num. 2. per quos fiat inuestit. etiam impedito vassallo, idem Bal. in cap. 1. in §. omnes, col. 4. si de feud. controu. fuer. inter Dom. & agnat. & ibi Atstict. num. 4. Clar. in §. feudum, q. 49. dicit esse magis communē opinionionem, & ex alijs Borrell. in d. c. 57. num. 34. & in præcedentibus, & sequentibus numeris, & per totum dictum cap. multa de fidelitatis iuramento dicit.

PARTIS DVODECIMÆ.*Dilucidatio C X.***T H E M A.**

De sexta specie, quæ iuramenti assecurationis est, & quo ad effectum idem esse cum iuramento fidelitatis, quod præstant Domino etiam familiares, domestici habitantes, & bona burgenfatica in Domini territorio habent, etiam quod feudū ab eo non teneāt.

S V M M A R I V M.

- 1 **S**exta iuramenti species est iuramentum assecurationis, quod idem est fidelitatis quo ad effectum ꝑ qui præstant.
 - 2 Iuramentum assecurationis est in cap. 1. qual. vassall. iur. deb. fidelit.
 - 3 Iuramentū assecurationis non præstatur à vassallo, sed ab habitatoribus, ꝑ bona habētibus, qui non sunt vassalli.
 - 4 Iuramentum assecurationis quare præstatur, ꝑ non facit iurantē vassallum, sed tantū fidelem.
 - 5 Iuramentum assecurationis facit, quod iurantes teneantur ad tria.
 - 6 Honorem Domini custodire ad quid teneatur.
 - 7 Ludere cum filiis, nuru, ꝑ concubina Domini turpe est.
- 3 **S**exta ꝑ iuramenti species est iuramentū assecurationis; qui in effectu est idem cum iuramento fidelitatis, & præstant Do-

- mino etiam domestici familiares non habentes feudum, & habentes bona burgenfatica, siue allodialia sub eius iurisdictione, ex quo eiusdem resultat effectus, vt ex eo
- 2 securius redatur Dominus ꝑ de quo iuramento tractatur in cap. 1. qual. vassall. iur. deb. fidelit. quod cap. ita intelligitur, vbi Iser. Iacob. Aluarot. & alij, sequitur Iacob. de S. Georg. in inuestit. in vers. qui quidem inuestiti, num. 9. & 10. Capyc. in d. vers. feudorum assecurationes, Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 88. num. 15. fol. 56. & in cap. 54. incip. & circa prædicta, numer. 10.
 - 3 fol. 36. vbi dicit quod hoc ꝑ iuramentum non præstatur à vassallo, sed ab habitatore, & quod inspecto feudo non sunt vassalli cū nihil teneant; idem dicit ipse Paris de reintegr. feud. cap. 245. incip. nunc videndū nu. 6.
 - 4 fol. 135. dicit hoc ꝑ iuramentū præstari ratione iurisdictionis, habitationis, vel longæ conuersationi in sua Terra, quod iuramentū non facit illum vassallum, sed tantum fidelem, idem dicit Iacobin. d. loco num. 3. & hoc idem tenuit Iacob. Adisson. in summa cap. 142. incip. supradictum est, Roland. à Valle conf. 52. num. 1. & plurib. seqq. lib. 3. Cæphal. conf. 177. num. 20. 34. & 36. lib. 2. & conf. 105. num. 10. 11. & 12. lib. 2. Intrigl. de feud. q. 56. nu. 100. lib. 1. Guid. Pap. decif. Delphin. 307. Natta conf. 790. num. 11. & 12. & conf. 628. num. 1. lib. 3. Duaren. in consuetud. feud. cap. 13. num. 1. Petr. de Gregor. in syntagm. iur. vniuers. lib. 6. cap. 2. num. 24. Surd. conf. 172. nu. 4. lib. 2. & isti ꝑ familiares domestici, & habitates, vel bona habentes, per tale iuramentum tenentur ad tria, quæ sūt in fine d. cap. 1. qual. vassall. iur. deb. fidel. videlicet custodire vitam, membrum, mentē, & eius rectum honorem; de quibus breuiter Iacobin. de S. Georg. d. loco num. 3. & ex alijs Borrell. in summa decif. cap. 58. num. 9. qui num. 12. addit quartum, id est rectum honorem iam dictum ipsum declarādo ibidem num. 14. dicens, quod dictum verbum non solum concernit reuerentiam, quam erga vxorem Domini nē cum ea cubat, aut flagitium, aut adulterium committat, cum nulla iniuria magis matrimonium dirimat, quam non modo adulterij deprehensio, sed etiam suspectio, dicit Franc. de Patrit. de institut. Reipubl. lib. 4. cap. 4. idcirco ꝑ ludere cum vxore Domini turpe est, arg. §. causas, in Auth. vt cum de appell. cognosc. ita quod nec manum, digitum, braccium, cubitum, vel mammellas, aut ꝑ simile turpe tangere, inducit ad probandum hoc plura Ardizz. in summa feud. cap. 86. incip. item amittit si turpiter, idem in ꝑ filia virgine in capillo, aut

aut nupta, idem in sponfa, nuru, & concubina, idem Ardizz. in cap. 87. & in duobus alijs cap. seqq. Afflic. decif. 265. nu. 42. ver. item, Capyc. in inuestit. §. feudotum amiffio, & ex alijs, & quo ad reuerentiam etiam teneatur, & ad alia, idem Borrell. eodem loco nu. 16. & seq. & diximus in præcedenti Dilucidatione, & quasi omnia ibi dicta de iuramento fidelitatis, quod idem in effectu fit cum hoc iuramento affecurationis.

PARTIS DVODECIMAE.

Dilucidatio CXI.

T H E M A.

De feudo conditionato, quod duobus modis fit: Primo, per concessionem, & inuestiturã, vt foluantur tot annui ducati, vel res aliqua certa præstetur. Secundo, quod talẽ certam præstationem per tempus immemorabile dederit ei Domino, à quo feudum tenet, & ultra pecuniam conuentam ad aliud non tenetur, etiam si fit vassallus plurium, nec in tempore necessitatis aliud dare tenetur.

S U M M A R I U M.

- 1 Feudum conditionatum dicitur quãdo conceditur pro certo particulari seruitio.
- 2 Feudũ ex immemorabili præstatione certæ rei pro particulari seruitio fit conditionale.
- 3 Feudum pro particulari seruitio concessum, non tenetur ad aliud.
- 4 Feudũ datur pro seruitijs in genere. & in specie, in genere quando nihil exprimitur, nisi vt seruiat. & tunc ad omnia tenetur.
- 5 Dñus immoderata à vassallis exigere nõ debet.
- 6 Feudũ dicitur conditionatũ, quando cõ seruitio speciali datur pro certa re, vel pecunia certa.
- 7 Feudũ concessum, quod solum ad certum rem vel pecuniam tenetur, & ad alia de natura feudi venientia.
- 8 Seruitia, quæ ponuntur cum clausula taxatiua pro feudo alia non debentur.
- 9 Seruitiũ expressũ, & quod ad nihilũ aliud tenetur tpe belli & necessitatis tenetur ad alia, quia tempore belli omnia privilegia cessant.
- 10 Seruitiorum expressio ab ignorantibus contineri in fidelitate non liberat ab alijs seruitijs.
- 11 Feudum concessum sub certo seruitio ad aliud feudatarius non tenetur.
- 12 Seruitijs certis expressis ab alijs vassallis absolutur.
- 13 Vassallus ad aliud seruitium quam ad expressum in inuestitura non tenetur.
- 14 Feuda vt plurimum sunt conditionata.
- 15 Feudum pro certis seruitijs datũ, etiã si maiora debentur, pro alijs feudis non tenentur.

- 16 Castro concessio cum certis pactis, & conditionibus ab alijs liberatur.
- 17 Species derogat generi.
- 18 Privilegium particulare non derogatur à quocumque ordine generali.
- 19 Vnusquisq; rei suæ est moderator, & arbiter.
- 20 Inclusio vnius expressi, alterius nõ expressi, exclusio est.
- 21 Violentia, & contra pacta, quod sunt nulla. & opin. Anan. & Is. reijctur Ardi. nõ obstare.
- 22 Seruitium particulare conuentum, nec pro defensione Patriæ ad aliud tenetur, licet aliquod contrarium teneant.
- 23 Feuda omnia sub seruitio pecuniæ, vel cum vno, vel pluribus equis, vel de persona seruiendi conceduntur.
- 24 Feudum concessum vt certa quantitas pecuniæ soluatur, vel certa res præstetur, contractus si est perfectus hinc inde obligat.
- 25 Actui perfecto nihil addi, vel minui potest.
- 26 Pacta, & conuentiones sunt seruanda, vt iacēt in foro fori, & poli.
- 27 Subfeudo concessio pro certo seruitio vassallum ad aliud non tenet.
- 38 Hominis prouisio legis prouisione cessare facit.
- 29 Vassallus nõ potest seruitium diminutum præstare Domino, ita & Dominus ultra sibi promissa habere non debet.
- 30 Princeps ex suo contractu obligatur, à quo non debet recedere, nec ipse, nec sui successores.

F Feudum conditionatũ de quo & si diximus supra in Parte 7. Dilucidat. 46. hic vbi de oneribus vassallorum, & feuda tenentium, tractatur plenius de dicto feudo aliqua dicam & primo tale feudũ duobus modis fieri.

Primo, per concessionem, & inuestiturã de aliquo ꝑ feudo à principio concessio, & alicui dato pro certo seruitio, puta pro certa annua solutione, vel quadam alicuius rei præstatione illo Domino à quo feudum concessum tenet, vel alias conditionatum feudũ cum conditione pro seruitiorum qualificatione accipit, dicit Bal. in prælud. feud. Borcold. de feud. cap. 4. num. 2. diuis. 6. in princ. & ex alijs diximus in d. Diluc. 46.

2 Secundo modo ꝑ feudum conditionale fit, si tempore immemorabili certum seruitium semper præstitum sit, etiam si non constet, quod feudum sit conditionatum, & sub ea lege datum, vt per Hern. in cap. 1. in fine, de capit. qui cur. vend. nu. 14. & 15. per notata in §. seu cap. si quis per triginta annos, si de feud. defunct. milit. cõtrouerf. fuer. Hern. in cap. Imperialem, §. hrmiter, de prohib. feud. alien. per Federic. num. 30. ibi: (feuda antiqua seruiant, vt consueuerunt) sequitur Afflic. nu. 2. vbi hoc etiam ex mente Hern. intelligit, & sic quando ꝑ feudum à principio est concessum, & datum, vel præscriptum pro certo, & determinato seruitio certæ pecuniæ, vel rei vassallis ad alia seruitia,

seruitia, nec ad aliam præstationem tenetur neque Dominus alia exigere, sed illis certis præstationibus contentus esse debet, concludit Io. Blanc. in summa feud. par. 2. arg. l. 1. C. de fund. patrim. & emphit. lib. 1. l. operas ff. de oper. libert. in Authent. vt nulli Iudici, §. 1. refert, & firmat Alciat. in suo resp. 2. nu. 10. lib. 3. sed quia & feuda dantur pro seruitijs in genere, & in specie, & in genere est, quando nihil exprimitur, & dicitur solum, quod fertiū præstetur, & tunc vassallus ad omnia tenetur, verba enim generalia, sunt generaliter intelligenda, & operantur, l. regula, §. vlt. de iur. & fact. ignor. l. 1. §. cum vrbem, de offic. Præf. Urb. & omnia cōprehendūt, l. Iulianus, de leg. 3. l. à Procuratore, C. mandati, etiā si sit maior ratio in vno quā in alio, Socc. in l. 2. §. ex his, de verb. oblig. Tirac. in præf. l. si vnquā nu. 117. & seq. C. de reuoc. donat. & de vtroque retract. in §. & glof. 14. nu. 96. 101. 102. & † non potest Dominus immoderata à vassallis exigere, sed moderata, arg. l. patroni, & in l. si libertus, de oper. libert. Laudens. in c. vnic. nu. 14. in quib. caus. feud. amitt. Ardizz. in epit. feud. cap. 67. ibi, non debet Dominus nimis esse austerus, sed moderatus.

6 In † specie seruitia debentur, vt quando feudū datur, vel præscribitur cum præstatione certæ sūmæ pecuniæ, vel particularis rei annuæ, & sic feudū conditionatū, de quo vassallus ad aliud non tenetur nisi ad certā pecuniā, vel rem conuentā, vel præscriptam præstandam, vt prædictū est, & in d. Parte 7. Dilucidat. 46. ad quæ aduerfantur plura.

7 Primo, quādo in inuestitura dicitur, quod † solū ad expressa feudatarius tenetur ad alia ex natura venientia vassallū teneri, vt per Iacob. Ardizz. de feud. in rub. 33. in fine, vers. est notandū, l. quæ situm, §. pender, ff. de fund. instruct. l. verba, ff. de alim. & cib. leg. l. si vero, ff. de const. pecun. quæ sequitur Balzeran. in d. c. 1. §. fin. de cap. qui cur. vend.

8 Secūdo, Felyn. in c. cum P. Tabellio n. 10. & 11. de fide instr. feudatariū non liberari ab alijs seruitijs, nisi in inuestitura † expressorū ponatur clausula taxatiua, vel expressio respiciat fidelitatem, secus si respicit expressionē seruitiorum aliquorū, per tradita per Dyn. & cap. generi, de reg. iur. in 6. Bart. in d. l. quæ situm, §. fin. Det. in l. in toto, ff. de reg. iur. subdit vna specie seruitiorū expressa ad alia eiusdē speciei non teneri, sed ab alijs alterius speciei non liberari, arg. l. 1. in princ. de aur. & arg. leg. l. cum Delanionis §. cui tantum, ff. de fund. instruct.

9 Terrio, si in † inuestitura etiā esset dictū, quod ad nihil aliud teneatur, ad huc tēpore

belli, & maximè necessitatis, & periculi ad alia seruitia tenetur, quia tēpore belli, & periculi maximi omnia priuilegia cessant; didd. in d. l. ex toto, de leg. 1. vassallus si obligatus non esset, ad pecuniā tenetur, si Regi, vel Domino feudi expediēs videbitur, consuluit Io. de Anan. conf. 7. quem refert, & sequitur Iaf. in d. l. ex toto, ff. de legat. 1. & allegant Ardizz. dicto loco.

10 Quarto, si expressa sunt, quæ sine pacto vassallus nō esset obligatus, vt si solueretur tot annui ducati pro feudo, vt per Cota conf. 239. lib. 1. per verbū fortē, quæ sequitur Scrad. par. v. c. 4. n. 15. addens, q̄ † expressio certorū seruitiorū ab ignorantibus sub fidelitate contineri, non liberat ab alijs, arg. l. cū indebito, ff. de probat. & idē esse nu. 16. si post quēdā expressa additur, & cetera p̄ not. Bar. & aliorū in l. Gallus §. 2. ff. de lib. & posth.

His, & similibus in contrarium præteritis contrariā sententiā veriorē esse, nam quādo † feudum est datū sub annuali seruitio pensionis, vel solutionis certæ quāritatis pecuniæ, vel alicuius rei, & sic pro seruitio certo sūm Aff. in præclud. feud. col. 15. ibi: p̄stes tantā pecuniā certā, & prout dari potest, sūm Aluzot. quæ sit prim. benef. amitt. §. 59. alia vltra deducta in inuestitura, & pacto Rex sive Dñs exigere non potest, vt in terminis voluit Io. Raynaud. in comprehens. feud. §. firmiter, vers. quæro quid si fuerit concessum feudum &c. quæ sequitur Iacob. de S. Georg. in inuest. in vers. promiserunt præstare debita seruitia col. 9. vers. vigesimo secundo quæro, & † certis seruitijs expressis à ceteris vassallus liberatus cēsetur; firmat Ifern. in c. 1. §. fin. n. 14. de capit. qui cur. vend. puta cum vno equo &c. & ibi Aff. nu. 1. Præpos. in princ. & alij ibi Scrib. Rebuff. in arb. feud. decif. 13. Zaf. de feud. par. 12. nu. 13. Aurel. in sua præxi libell. rub. 61. de feud. distinct. n. 21. Intrigl. in cent. feud. q. 25. nu. 3. per tex. in c. 1. §. præterea, quid sit inuestit. & ita consuluit Corn. conf. 239. n. 31. lib. 1. allegat ad hoc Io. And. in rub. de præscript. in fin. Det. cōf. 360. nu. 8. Barth. Socc. in conf. 277. visis inuestituris lib. 1. Scrad. par. 6. c. 6. n. 4. si certa (inquit) ac determinata fuerint expressa &c. citans Rol. à Vall. in conf. 23. nu. 38. lib. 1. qui dicit: certis expressis, iu femina, in alijs dispensatū videri, & ibi Scrad. in par. 2. c. 4. nu. 14. & seq. & declarat Detign. conf. 58. nu. 23. lib. 2. ibi: (qui certum annuū redditum præstāt) Io. Iacob. de Leonard. inter conf. Bruni 17. n. 72. & seq. de Duce Urbini loquens, & Alciat. d. resp. 2. lib. 3. pro Duce Ferrariæ, ex multis cōcludunt pro dictis Ducatibus Sūmo Pontifici ad alia non teneri nisi ad particularē, & cer-

& certam solutionem promissam, vel prescriptam, & nō ad aliud, & sic seruari in omni casu promisso ex prædictis patet.

Primum contrariū, quod si etiā esset dictum, quod solū ad expressa teneatur tamen ad ea, quæ ex natura feudi venirent tenetur, non obstat cum ad aliud, quam seruitium expressum, vltra prædicta firmat Iacob. de S. Georg. vbi supra in d. vers. vigesimo secundo quæro, quia Dñus cum vassallo ita videtur voluisse recedere à legis dispositione, & contentari de eo, quod fuit deductū in pacto, quod ibi dicit esse bene norandū, etiā quia vt plurimum feuda videntur esse conditionata, vt est tex. quæ ibi allegat iuncta glo. in d. c. 1. §. similiter, de cap. qui cur. vend. & tunc vassallus ad aliud Dño non teneatur, vt latissime præcitati DD. firmant, & etiā si maiora seruitia de cōsuetudine Regni de similibus feudis præstari soleāt, nec obstat, quia cōsuetudo, & cōcessio specialis derogat generali Regni, cap. generi, de reg. iur. in 6. d. l. in toto, ff. de reg. iur. Scrad. d. par. 6. c. 6. nu. 5. in fin. longissimo tēpore ait, ac Socz. conf. 257. nu. 2. & seq. lib. 2. Rosent. d. c. 8. concl. 21. in glof. lit. D. & hæc nostra conclusio probari etiā potest, per ea, quæ dicit Bart. in suo com. fil. 59. cōmune Spoleti. vbi quod feustrū concessum sub certis pactis, & conditionibus in alijs remanet liberū, sequitur Roman. conf. 444. ante dictū castrum ex alijs firmans, & hoc, quia quælibet conuentio suis præcis terminis includitur, & tradit Det. conf. 360. perscrutatis lib. 3. Paul. de Castr. conf. 363. circa primū, lib. 1. ibi (qui subit certa onera non potest ad alia cōpelli, & facit, quod de vno dicitur, de alijs prohibetur, l. fin. C. pact. conuent. l. cum prætor in princ. de Iucic. l. maritus cum siml. C. de procur. & in simili Bruh. conf. 31. dum quæritur, & Afflict. quæ sint regal. in princ. col. 11.

Nec obstat Secundū de clausula taxatiua necessaria, & si cōceditur cum onere partis certæ speciei excluditur, non ab alijs alterius speciei, quia seruitia debentur in genere, & in specie, vt diximus supra in princ. præsentis. Dilucidat. cum feustrū species derogat generi per regulā de reg. iur. in 6. & ex glof. in cap. dudum, de præb. & dignit. in 6. vbi glof. ex alijs firmat, & noratur in l. hac perpetuo, C. vbi decur. ac cohartal. & ad idē text. in l. decurionibus, C. de decur. lib. 12. vbi omnia & priuilegia, quæ iam dudum Diuorū Principum iudicio meruere, l. istius præscriptione nouerint esse firmata, non præiudicatur à quacūq; generalitate Pragmaticæ, vbi glof. DD. quando à Rege, vel alio Domino feudū conceditur, cum speciali solutione tantæ

annuæ pecuniæ, vel particularis rei præstatione à generalitate debitorū ex natura feudi non præiudicatur, quia Rex, & Dominus nō præiudicatur, quia Rex, vel Dominus ita dare voluit, cum quilibet rei suæ sit moderator, & arbiter, l. in re mandata, C. mand. cum vulgatis, & non alia tassatione, & explanatione est opus, cum in inclusio vnus expressi, alterius sit exclusio, l. cum Prætor, ff. de iudic. cum siml. Corn. conf. 221. in fine lib. 2. Grauet. conf. 11. Spectabilis nu. 4. & conf. 156. & quæ ibi allegat nu. 5. lib. 1. bene explicat Menoc. de præsumpt. præf. 90. n. 7. & 8. lib. 3. Hartm. Pistor. q. 4. nu. 26. par. 1. de quæst. iur. & ex his secundum contrarium resolutum extat, quod non obstat.

Circa tertium obiectū, quod si etiā esset dictum, quod ad nihil aliud teneatur, quod tempore belli, & maximæ necessitatis tenetur, vt per Anan. & Iaf. in locis allegatis, nec obstat; nā Anan. & Iaf. se fundant in casu inopinato, & improviso, ex quadā violentia, & necessaria causa, quæ de raro accidit, & quod per feustrū violentiam, & contra pacta inuitū fit, & sit contra, quæ iura mandant, est nullū, l. non dubiū, C. de legib. cum vulg. & ipsi Anan. & Iaf. se fundant in autoritate Ardizz. d. loco, qui si bene videtur, non firmat dictā opinionē, immò potius sētere oppositū, dicit Alciat. in d. suo respons. 2. nu. 15. lit. E. & si est in cōuentis ad aliud non tenetur, vt ex prædictis, si vero non est prima particula, & certū seruitiū conuentum, tunc aut agitur pro defensione Patriæ, & tenetur, & sic loquitur in graue periculū pro defensione Patriæ, & tamen cōconcludit vassallū non teneri, ex quo satis est, quod soluat pecuniā conuentā, refert ex Blanco, & ex alijs firmat Alciat. in d. suo respons. 2. nu. 11. vers. si vero, lib. 3.

Quartū contrariū, quod si vassallus non est obligatus ad aliqua de contentis in iuramento fidelitatis, quæ Dominus ignoraret, nec obstat, quia feustrū omnia sub seruitio pecuniæ, vel seruiendi cū vno, vel pluribus equis, vel de persona vt diximus, & est notū, si feustrū conceditur, vt certa quantitas pecuniæ soluat: feudū est conditionatum, vt supra, est contractus perfectus, ex quo quisquis hinc inde obligatus est, vt per Iser. in c. 1. de cap. qui cur. vend. quæ allegat, & sequitur Affl. in d. c. 1. §. similiter, vers. quod si aliquis habet feudū ad certū conditionatū seruitiū &c. quia datur gratia vtriusque, notat Iser. in c. 1. circa finē, ex quib. caus. feud. amitt. & Affl. de pace iuram. firm. in princ. & in c. 1. quib. mod. feud. cōstit. potest. & in prælud. feud. vbi etiā Iaf. & in conf. 177. & 233. Gard. Paris. conf. 1. lib. 1. & est contractus in suo

- 25 suo esse perfectus, notat *Campeg.* inter *conf. Bruni* 2. & † actui perfectio nihil addi, vel detrahi potest sine partium consensu, ut est *tex. in l. sicut, de actio. & oblig. & sunt verba Bal. in conf. 32. pridie lib. 1. notat per. Bart. in liuris gentium, §. quin immò, vbi DD. ff. de pact. Curt. iun. cōf. 1. lib. 1. & Det. in c. ceterū extra de iudic. & si concessio est simplex absq; clausula modificatiua, vel extensiuā, nō opus alio, & ita simpliciter est obseruan-*
- 26 da, cū † pacta, & cōuentiones sunt seruāda, ut iacent *l. 1. & liuris gentiū, §. Prætor ait, ff. de pact. & dicit Bal. in l. 1. ff. de pact. Corn. in l. si paciscenda, in 2. q. princ. C. de pact. q. forus fori, & forus poli concordant in hoc, quod pacta seruentur, quia Deus hoc vult, notat *Lancell. in l. non amplius, §. 1. in fin. ff. de legat. 1. & debet quis verecūdari, recusare, vel alterare id, quod pacto promisit, ut ibi per eum cum similibus, de quibus inter *conf. Bruni conf. 12. patres, & per Det. in l. nemo potest, ff. de regul. iur. & ex his omnia cōtraria resoluta manent, quod non obsēt, ut quis vltra promissā, vel præscriptā solutionē ad aliquid aliud teneatur; & si ex iam dictis nostra Dilucidatio firmata remanet, q̄ alio opus nō esset, tñ ex abundantī adduco.***
- 27 Primo † *Fritia lib. 2. subfeud. in auth. 20. nu. 5* firmat, quod subfeudo concessio cū certo seruitio vassallū ad aliud non teneri, ex notatis per *glos. in c. 1. §. similiter, de capit. qui cur. vend. cum quando ex pacto, & conuentione est data certa forma, & regula inter Baronem, & subfeudatariū non licet recedere, per l. 1. §. si conueniat depositi, ex*
- 28 † *prouisione hominis derogatū est prouisioni legis, l. fin. C. de pact. conuent. & non debet subfeudatarius duplici onere grauari, l. Titia, §. qui in vita, ff. de leg. 2. & dum Fritia loquitur in subfeudatario, vbi deficit cōsentus Regis, vel directi Domini interesse habentis, & sic fortius quā in feudo, cōcessio à Rege Domino cum certo seruitio, certæ quantitatis pecuniæ solutione, vel alicuius certæ rei præstatione ad aliud feudatarium non teneri, ut ex prædictis.*
- 29 Secundo, sicut † vassallus nō posset Domino suo præstare seruitiū diminutum, ut

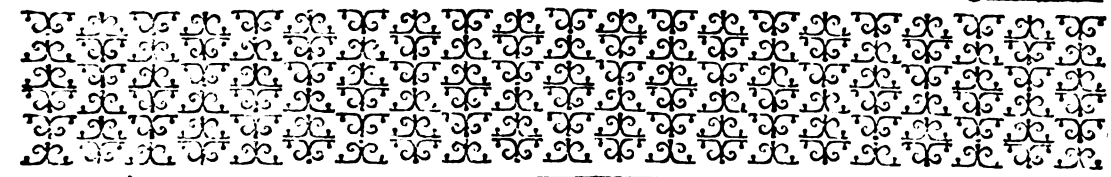
per *Ifern. in c. si vassallus, si de feud. controuerf. fuer. quod allegat Aff. in c. 1. §. nec alia, quæ fuit prim. caus. benef. amitt. & notat Brun. in tract. de stat. scem. exclud. art. 9. q. 12. & Corfett. in tract. de minim. q. 14. ita nec Dominus à vassallo debet, posse exigere vltra debitum seruitiū, ut per *Raynaud. in d. §. firmiter, & ex alijs superius dictis, & per regulā, quod vassallus, & Dominus ad paria iudicantur, ut in cap. 1. de form. fidelit. & in cap. de forma 31. q. 5. & ex alijs Io. Iacob. de Leonard. d. conf. 117. nu. 111. & seq. & per totum, multa ad propositum pro præfenti Dilucidatione pro Duce Vrbinis scribens, & fundat ad solutionem quantitatis contentæ in inuestitura, & non ad aliud reperi, nec à directo Domino aliud peti posse.**

Tertio, † Princeps ex suo cōtractu obligatur, per *text. in cap. 1. de probat. cap. 1. de naut. fen. cap. postquam 25 q. 2. l. digna vox, ff. de legib. vbi Bald. l. Princeps, ff. de constit. Princip. & ipse Princeps, & sui successores à contractibus factis, nec recedere, nec reuocare se sent, d. cap. 1. de probat. Cyn. & alij in d. l. digna vox, Hippol. Rimald. conf. 68. num. 7. lib. 1. & ex alijs communibus opinionibus firmat *Molin. de primog. Hispan. lib. 3. cap. 3. nu. 15. & ex alijs in meo conf. 7. nu. 8. & seq. & Det. in l. nemo potest, ff. de regul. iur. dicit, quod Principi conuenit illud verbum, semel locutus est Deus, & dicit Bald. in suo conf. 279. pridie lib. 3. quod quando Princeps etiam motu proprio reuocat illud quod prius cōcesserat, fingitur circumuentus, & subdit Bald. quod in Principe, tanquam in fonte iustitiæ debet esse constans voluntas, & Principibus conuenit illud verbum: quod scripsi scripsi, & Princeps debet habere vnum verbum, vnum ealamum, & vnam linguam, & non plures, quia scriptum est, quæ processerunt de labijs meis, non faciam irrita, & debet esse immobilis sicut lapis Angularis, & sicut Polus in Cælo, sequitur *Curt. iun. conf. 170. habita in fin. & ex his reiectis contrarijs narratis, & alijs vassallus à Domino vltra per vtrumque in inuestitura feudi promissa, & conuenta, vel præscripta, vexari non debet.***

Secundi Tomi Finis.

Ad gloriam DEI, omniumq; SANCTORVM.

INDEX

I N D E X

LOCVPLETISSIMVS

RERVM, ET VERBORVM

Trium Partium, & Dilucidationum tringentum
vigintifex,

*Quæ in hoc Secundo Tomo THEATRI FEVDALIS adsunt ordine
Alphabetico congestus,*

Literæ P. Partem, D. Dilucidationem, N. Numerum, F. Folium
demonstrant.

A

Abiectus in domo Domini est magis quàm habitare in tabernaculo peccatorum, p. x. d. 81. n. 4. f. 95.

Actus deficiente eius cõditione, dicitur resolutus, p. 10. d. 46. num. 1. fol. 48.

Acquisitio per inuasionem est tyrannica, & nullo tẽpore præscribitur, p. xj. d. 88. n. 7. f. 238.

Actio, & obligatio ante diei euentum non nascitur, p. 12. d. 68. n. 25. f. 325.

Actio ad redimendum iudicatur feudalis quã habens, exercere poterat ad libitum feudum habere dici possit, p. 12. d. 80. n. 11. f. 337.

Actus perfecto nihil addi, vel minus potest, p. 12. d. 110. num. 25. fol. 405.

Administratores Vniuersitatis delinquendo, si ut ab Vniuersitate non puniuntur, si non videtur delictum ratificatum, par. 10. d. 59. num. 5. & 9. fol. 66.

Admirator iustitie depositus à Papa, Imperatore, vel Rege, non consignans successori, crimen Maiestatis læsæ committit, p. 10. d. 86 fol. 101.

Administratore principali existẽte, et nõ impedito, nõ est locus datus, p. x. d. 101. n. 3. f. 118.

Adiutorium debetur Domino Terra ratione dominij, p. 12. d. 64. num. 6. fol. 317.

Adiuterium, siue contributio pro maritanda filia vna vice tantum debetur, d. 12. d. 91. num. 3. fol. 376.

Adoba solutionis tẽpore Reg. Cam. Sum. absq; mouitione expedit prouisiones executivas contra feudatarios, p. 10. d. 73. n. 12. f. 87.

Adoba canonis, vel alterius solutionis si expressẽ nõ fit remissio, non nisi annis 40. præscribitur, p. 12. d. 17. n. 1. f. 270.

Adoba cõuenta ut detur, seruetur, p. 12. d. 19. num. 2. fol. 271.

Adoba subrogata fuit loco subsidij nomine domini, p. 12. d. 21. num. 3. fol. 274.

Adoba si reperitur minima pro feudis antiquis non potest augeri, sed diminuere Rex potest, ibid. num. 5.

Adoba si fraudatur & soluitur diminuta fraudans soluit quadruplũ, sicut de releuio sed secus si negauit in totum, p. 12. d. 22. f. 274.

Adoba de feudis quaternatis regulariter debetur Regi, & non Baroni, nisi Rex cõcessit tenendum à Barone, p. 12. d. 27. n. 1. f. 278.

Adoba solutio releuij medio tempore Baroniam deuoluta spectat in posse regis, eius feuda, & subfeuda non erant quaternata, ibidem num. 9.

Adoba soluta eodem anno releuij, compensatur cum releuio, p. 12. d. 29. num. 3. fol. 281.

Adoba & vita militie onus ad primogenitum spectat, p. 12. d. 30. num. 1. fol. 281.

Adoba solutioni, & si aliqui dicunt debere contribuere secundogenitos, fuit decisum contrarium, ibid. num. 2. & seq.

M m Adoba

I N D E X!

- Adobarū onus integrè spectare ad primogenitum, ibid. num. 3.*
- Adoha onus sicut nō minuit vitam militiam, sic nec paragium, ibid. num. 4.*
- Aboba, & seruitium limitatum in feudis minui non potest, p. 12. num. 2. fol. 285.*
- Adoba in locum seruitij personalis est, p. 12. d. 92. num. 13. fol. 378.*
- Adoba onus reale est, & actionē habet, ibi. n. 15.*
- Edificare turrim in solo proprio aliēnū iurisdictiones nemini licet, p. 11. d. 70. n. 9. f. 221.*
- Etatis veniam à quo conceditur, p. 11. d. 42. num. 11. fol. 190.*
- Aer aqua profluens, & mare naturali iure sunt communia, p. 11. d. 48. n. 2. f. 195.*
- Affines excluduntur à Fisco, p. x. d. 77. n. 5. f. 92.*
- Afflicti diēcti in decis. 265. nu. 23. reijcitur. & cōtra eum est cōis opinio, p. xj. d. 27. n. 19. f. 170.*
- Aduocatus. qui vnum monasterium seruire conuenit, si deinde alium si ligant, patrocinare debet pro eo, qui iustam causam litigandi habet, p. 12. d. 109. n. 1. f. 399.*
- Adulterium, vel Stuprum non potest ratum haberi, vt quis tāquam adulter, vel stuprator teneatur, p. 10. d. 45. n. 4. f. 47.*
- Adulteriū quāuis pcedat ex libidine cōmittētis, pōt tamē ad voluntatē alterius fieri, ibid. n. 5.*
- Adulter, vel participās eo ad iniuriam Domini, & suorum, vassallus feudo priuatur etiā si pro ipso delicto criminaliter pœna ordinaria non plectetur, ibid. num. 7.*
- Agnatus nec de feudo hereditario priuatur, p. 10. d. 110. num. 12. fol. 130.*
- Agnatus qua ratione Domino directo preferatur, p. 11. d. 31. num. 2. fol. 180.*
- Agnatus elapso anno, quare à retracto excluditur, ibid. num. 5.*
- Amicus meus amicitia contrahēs cum meo inimico, inimicus presumitur, p. x. d. 17. n. 1. f. 7.*
- Amicitiam contrahere christianos cum inimicis, alienū esse debet, ibid. num. 2.*
- Alienatio feudi non facta traditione est nulla, p. 10. d. 63. num. 1. fol. 77.*
- Allodialis res omnis presumitur, donec probetur contrarium, p. 11. d. 41. n. 2. f. 189.*
- Allodialium possessores respectu dictorum bonorum non possunt dici vassalli, ibid. n. 3.*
- Alexander dicebat, amicos, & parentes malos puniebat, quia bis carior ei erat res publica, p. 12. d. 7. num. 6. fol. 258.*
- Alimenta prestare libertus Domino suo, p. 12. d. 15. num. 1. fol. 266.*
- Alimenta donatarius prestat donati, ibid. n. 2.*
- Alimenta vassallus prestat Dño inopi, ibi. n. 5.*
- Alimenta vassallus nō prestare Domino opinio nem communiorē, & veriorē esse, ibid. n. 6.*
- Alimenta nec in feudo antiquo prestari debent per vassallum Domino, ibid. n. 7.*
- Alimenta prestari Domino per vassallum primo, si Dominus culpa vassalli sit factus egenus, secundo si pro facto vassalli, tertio si omnia vassallo dedisset, quarto ex pacto, vel ex aliū, ibid. num. 8.*
- Alimenta nō prestatur donati ob causā, ibi. n. 9.*
- Alimenta prestat liberi patri ratione pietatis non bonorum, ibid. num. 11.*
- Alimenta de feudo filius nō prestat patri nisi in maxima egestate sit, ibid. n. 12.*
- Alimenta si prestanda essent ratione rei, scilicet feudi, adsunt alia diuersa onera, qua excusant ab alimentis, ibid. n. 145.*
- Alimenta cum vita finiuntur, par. 12. d. 60. num. 8. fol. 314.*
- Alimenta debentur filio officio Iudicis, & sic legatum factum à patre nō videtur relictiū animo compensandi, p. 12. d. 78. n. 2. f. 355.*
- Alienans feudum cum Regio assensu per verbū fiat, & tradita possessio marito, quia bares non possidet, nō tenetur, sed emptor, & issa decisum, p. 12. d. 45. num. 3. fol. 293.*
- Alienatio cum prima licentia procedit quando Rex dicit nullo alio assensu impetrato, p. 12. d. 81. num. 11. fol. 364.*
- Alienato feudo, vel Castro cū pacto de retro uendendo, & Regio assensu non recepto, bares ad releuitū nō tenetur, p. 12. d. 48. n. 1. f. 296.*
- Amicus illius, cuius Dominus nō loquitur, est inimicus Domini, p. 10. d. 82. n. 2. fol. 97.*
- Amicus verbis, & factis acta inimici gerens, deterior, & iniquior hostis est, p. 10. d. 88. num. 2. fol. 103.*
- Amici fincti sūt similes sepulchris decoratis, qua foris apparent speciosa, intus sunt pleni hominum sporcicijs, ibid. num. 3.*
- Amicus fictus peior est illo, qui falsam montem fundit, ibid. num. 9.*
- Amicorum filiorum ab inuidia magis cauendum, quam ab insidijs inimicorum apparentium & fictum, nihil in amicitia, & fidelitate esse debet, ibid. num. 11.*
- Amicus meus sit patrie prius, p. 12. d. 100. n. 8.*
- Amicitia conuersatio & allocutio cū inimicis Domini est infidelis, p. 10. d. 81. n. 1. f. 95.*
- Amoris furore nihil est violentius, p. 10. d. 41. num. 14. fol. 42.*
- Angaria, & perangaria, & nauium prestationes sunt de regalibus, & descendūt à verbo græco, p. 11. d. 71. num. 1. fol. 222.*
- Angaria, & perangaria verbum comprehensuum est, quod seruitutem cōtinuam personalem denotat, ibid. num. 2.*
- Angarij in Regno multi sunt sub diuersis Baronibus, & non sunt regalia, ibid. n. 3.*
- Angaria minus mistum est, & significat operas extraordinarias ad solus Principis edita pertinet, ibid. num. 4.*

Angaria,

I N D E X:

Angaria, & perangaria munera personalia sunt, quae debentur Imperatori, & Superiori Domino, ibid. num. 5.

Angaria, & perangaria de iure civili onera personalia sunt, ibid. num. 6.

Angaria, & perangaria sūt quādo quis seruitia Superiori proprijs expēsis praestat, ibid. n. 7.

Angarie inter munera patrimonialia ponūtur, quare is personaliter praestentur, ibid. n. 8.

Angarie munera personalia sūt, & quae seruitia praestantur, ibid. num. 9.

Antiquiores Domini à iuramento, & auxilio pro posteriori Domino sunt exempli, p. 12. d. 103. num. 2. fol. 395.

Appendices sunt pars rei, & accessorium regulatur à suo principale, p. 12. d. 45. n. 7. f. 294.

Arbitrio Iudicis est facti questio, poenarum persecutio eius voluntatis non mandatur, sed legi seruetur, & hoc iure utimur, p. 11. d. 54. num. 11. fol. 201.

Argentaria, & alterius metalli fodina inter regalia computantur, & ad Fiscum spectāt ut infra, p. 11. d. 67. nu. 1. f. 217.

Argentariae vox omne metallum comprehendit tanquam genus, ibid. nu. 2.

Argēti aliorumq; metallorum, & lapidis pretiosi fodinae de regalibus cum distinctione, ibid. num. 3.

Argumentum de toto ad totum, & de parte ad partem valet, & pater nō potest donare feudum vni, quando cibus contingit, nec quādo vni omnibus dare, p. 12. d. 65. n. 59. f. 326.

Arma sumens pro patria, vel antiquiore Dño non incidit in crimen, p. 10. d. 18. n. 8. f. 19.

Armandia: nomen quid significet, & variae de eo opiniones, p. 11. d. 45. n. 1. f. 193.

Affensus si interuenit in obligatione, nō requiritur in adiudicatione, secundum Camerac. p. 10. d. 63. num. 10. fol. 74.

Affensus requiri in adiudicatione, est prouisū per Regiam Pragmaticam Regni, ibid. n. 11.

Affensus Domini non solum non sufficit ad alienandum vassallos inuitos, sed nec inuestitura, p. 11. d. 27. nu. 8. fol. 169.

Affensu expedito, vel non in feudo dato in dotē, releuium indistinctē per uxorem soluitur, p. 12. d. 56. num. 2. fol. 311.

Affensus super datione feudi in dotē extenditur quo ad restitutionem dotis, ibid. n. 4.

Affensus Regius, siue Superioris Dñi directi rerū, & iurium feudaliū interuenire debet & quomodo practicitur, p. 12. d. 80. n. 11.

Affensus, & alienandi licentia intelligitur secundum intelligit ius, p. 12. d. 82. n. 5. f. 364.

Affensus, & alienandi potestas, assumit naturam actus in quo interponitur, ibid. n. 6.

Affensas materia est strictissimi interpretāda, ibid. num. 12.

Affensus Domini quare requiritur in dispositione feudi, ibid. num. 14.

Augustus aborrēs se vocari Dñum, fecit edictū nē Dominus vocaretur. p. xj. d. 28. n. 14. f. 173.

Autoris opinio est, quod coaceruatis fractibus trium annorum, capiatur medietas tertiae partis pro releuiō. sicut de adoba fit, p. 12. d. 40. num. 5. fol. 289.

Autoritas Principis quando excipitur, non non est verus ligius, p. 12. d. 104. n. 5. f. 396.

B

Bannitum proditorie occidēs, etiam existente banno, ut impure occidatur, punitur, p. 10. d. 108. num. 4. fol. 127.

Bannitus à territorio, cōsetur bannitus à mare, p. 11. d. 48. num. 5. fol. 191.

Baro maiorē dignitatē habet quā Iudex, & habet feudū quaternatū, est dignitas, & preponitur militi feudatario, p. xj. d. 4. f. 151.

Barones Dñi vocantur robusti venatores, id est oppressores hominum p. xj. d. 28. n. 13. f. 122.

Baronibus an creandi Tabelliones concedi potest, p. xj. d. 42. num. 9. fol. 190.

Barones, & feudatarij Regni non debent impedire vassallos volentes venire ad Curiam Regis, p. 12. d. 3. num. 38.

Baro nō potest minuire adobam sui subfeudatarij, p. 12. d. 19. num. 6. fol. 271.

Baro potest mandare subfeudatario, ut sibi praestat seruitiū sub poena priuationis feudi, p. 12. d. 10. num. 3. fol. 270.

Baro exigit seruitium à vassallis, nisi Rex expressē remississet, nec potest, quia tolleret introitus Baronis, p. 12. d. 25. n. 1. f. 277.

Baronia concessa cum feudis, & subfeudatarijs simpliciter, non veniūt feuda quaternata, nisi expressē dicatur, p. 12. d. 27. n. xj. f. 279.

Barones feudatarij à suis vassallis nō ultra medietatē seruitij exigere debent, & à singulis vassallis carolenos quinque, p. 12. d. 35. n. 2. fol. 284.

Baro eodem anno vnam exactionem facere debet à vassallis, ibid. num. 3.

Baro non soluens releuium, & non praestans omagium, non potest partem adoba à vassallis petere, ibid. num. 4.

Barones de exactionibus grauāt vassallos, quid per Capit. Honorij Papa ordinatur sit exigendum, p. 12. d. 94. nu. 7.

C

Caducitatis remissio si prejudicat Domino, nō prejudicat agnatis, p. 12. d. 90. n. 8. f. 374.

Caducitas vt curretur, nē dum sufficit expressa voluntas Domini, sed etiam tacita, ibid. n. 9.

Calamitas superueniens nō debet obesse Regi, siue Baroni, p. 12. d. 37. n. 3. f. 285.

Camilli Salerni doctrina contra nostrā conclusionem non obstat, p. xj. d. 27. n. 15. f. 159.

M m 2 Cap. ad

I N D E X!

- Cap. ad aures de pœnis, solum de Prelato Ecclesie loquitur, p. 10. d. 54. n. 6. f. 60.
- Cap. considerâtes, si introduxit primogenituram inter collateralales non dicit inter eos vitam militiam dari, p. 12. d. 66. n. 3.
- Capitulum Regis Roberti refertur circa adiutoria, & solutiones, p. 12. n. 8. f. 376.
- Captiuis pluribus, cuius litera vacationis prius aperta fuit, obedire dēt, p. 12. d. 104. n. 2. f. 40.
- Caritas ordinata incipit à se ipso, & quilibet plus amat se in unguia pedis, quā aduersarium in vertice capitis, p. 12. d. 101. n. 4. f. 393.
- Castellani ad guardiam castri nō possunt exire nec pro subsidio Ciuitatis, p. x. d. 95. n. 7. f. 112.
- Causa discontinua est in iuribus rerum debitis, ut in seruitutibus realibus, non in his, quae persona debentur, & animo perpetuo detinentur p. xj. d. 44. num. 5. fol. 192.
- Causa publica priuate anteponitur, p. xj. d. 87. num. 7. fol. 237.
- Citatio trina ad vassallum feudo priuandum necessaria est, nisi vna, tempus omne contineat, p. 10. d. 34. num. 4. fol. 35.
- Citationes plures, & nō vna pro tribus requiri, dum tractatur de priuando aliquem de feudo & iure suo, ibid. num. 7.
- Citatio vnica sufficit contra tirannū fraudulentem, vel formidabilē personam ibid. n. 8.
- Causis ex quibus filius familias exheredatur, ex eisdem fit diuortium, reuocatur donatio, & vassallus feudo priuatur etiam absoluto Domino, p. 10. d. 28. num. 4. fol. 29.
- Ciuitas quilibet habet territorium distinctum, & dicitur procuratrix fisci, p. x. d. 78. n. 3. f. 93.
- Ciuitas alteri se subicere sine Domini consensu non potest, p. xj. d. 27. n. 3. f. 60.
- Ciuitas, vel alius locus quando fit de demanio per Regiū privilegii ius, & dñium vtile prouentum, & aliorū iurū ei queritur, ex quo Princeps reuocare potest, p. xj. d. 29. n. xj. f. 175.
- Ciuitas volens facere passagium per agrum alienū, tenebitur soluere ei pretium sic Iudex domum communem derocās reficienda est parti innocenti, p. 10. d. 30. n. 9. f. 178.
- Ciuitates Italia, quae merum imperium praescribunt, & etiam portū, p. xj. d. 48. n. 6. f. 197.
- Ciuitates tribu Iudae, & si longissimo tempore succedunt penes tribu Simeonis, tamen Rex David restitui fecit, p. xj. d. 88. n. 8. f. 238.
- Clarum quando aliquid non est, debemus esse prouisi ad absoluendū, p. 12. d. 68. n. 14. f. 325.
- Clausula Bullarū Apostolicarū inobediēs, incurso indignationē Petri, & Pauli Apostolorū penā arbitrariā esse, p. x. d. 120. n. 9. f. 146.
- Clausula saluo iure superioritatis, in omnibus inuestituris opponi potest, p. x. d. 32. n. x. f. 181.
- Clausula ex nunc pro tunc secuta morte cum cōstituto, & precario facit actum ab initio perfectum, p. 12. d. 51. num. 3. fol. 305.
- Clausula ex nunc pro tunc constituti, & precarij, faciunt à principio contractum perfectum, & dominium translatum in donatarium, decisum, p. 12. d. 69. n. 9. f. 334.
- Clausula feudi natura non mutata, originalē statū feudi mutare nō facit, & cū primeua natura ad alios trāsit, p. 12. d. 92. n. 17. f. 378.
- Clericus beneficiatus possidēs, tenetur eius titulum ostendere, p. 10. d. 85. n. 7. f. 90.
- Clerici sunt immunes à muneribus, p. xj. d. 75. num. 3. fol. 325.
- Conatus vassalli corrūpere Domini sui vxorem feudo priuatur, p. 10. d. 4. n. 1. f. 40.
- Conatus vassalli corrumpēdi filiam, nepotē, ac nurū Domini, feudo priuari debet, ibid. n. 2.
- Conatus punitur de iure ciuili etiam in crimine Maiestatis, ibid. n. 4.
- Conatus punitur in crimine Maiestatis oppugnata Patria, & veleno perimere, ibid. n. 9.
- Conatus arbitrio Iudicis punitur, ibid. n. 10.
- Collateralis non excluditur à portione ascendentibus, & descendētibz existentibus, quia nulla est ei debita diēdis existentibus, p. 12. d. 67. num. 10. fol. 322.
- Collatio extraordinaria ad fidelis, regalis muneris expeditionē spectat, p. xj. d. 43. n. 5. f. 191.
- Collectas imponere est de maioribus regalibus ibid. num. 6.
- Collecta sunt mōnera ordinaria, quae ex consuetudine, vel praescriptione imponuntur, p. xj. d. 77. num. 3. fol. 327.
- Collectae in quatuor casibus imponuntur, ibi. n. 4.
- Collectae sicut non soluuntur de fructibus feudalibus, sic nec de permutatis cum ipsis fructibus, p. 12. d. 28. num. 4. fol. 280.
- Collecta si occurrit imponi eodem anno vna tantum imponitur, p. 12. d. 54. n. 9. f. 309.
- Collecta de iure communi, de bonis feudalibus solui non debet, p. 12. d. 92. n. 1. f. 378.
- Collecta de iure Regni non soluitur de feudis quaternatis, & nobilibus, ibid. n. 2.
- Collecta, & contributio in generalibus subuentionibus debetur de subfeudis, & feudis planis, de tabula, & athenasijs, ibid. n. 3.
- Collecta de bonis excadentialibus feudorum soluitur, ibid. num. 4.
- Commissio in locum alicuius in officij impedimento administrantis durante ante impedimentum administratio est impedita, par. 10. d. 101. num. 2. fol. 118.
- Commissionem suam quis de facto exercentem spoliando, & occupando, Maiestatis crimen committit, ibid. num. 4.
- Commissio alicuius officij conditionalis, vt impedito existente, alius exerceat priore non impedito, & non discesso, accedens Regi inobedit, p. 10. d. 103. num. 1. fol. 120.

Compa-

I N D E X

- Comparatio nulla dari potest inter Potentissimum Regem nostrum Philippum Quartum cum alio priuato**, p. 11. d. 27. n. 26. f. 160.
- Comes sine Comitatu abusu dicitur Comes**, p. 11. num. 2. fol. 190.
- Comites Palatini à Principe creantur**, *ibid.* num. 10.
- Commeatus, & commercium iuris gentium sunt**, p. 11. d. 84. num. 2. fol. 234.
- Compensatio fit cum debito patris, sed non cum debito filij succedentis in feudo**, p. 12. d. 78. num. 9. fol. 355.
- Compromissum rerum, & iurium feudalium absque Superioris assensu fieri posse, aliqui Doctores tenent**, p. 12. d. 80. n. 2. f. 359.
- Compromissum de feudo imperiali, regali, aut dignitatem habente sine assensu non fit**, *ibidem* num. 3.
- Compromissum de causis feudalibus generaliter sine directi Domini assensu fieri non posse, communis est opinio**, *ibid.* n. 4.
- Compromissum sine directi Domini assensu de rebus ad euitandas fraudes fieri non debet**, *ibid.* num. 5.
- Compromittere est alienare, & feuda omni iure alienari prohibentur sine assensu directi Domini. ideo de eius causis compromissum fieri non potest**, *ibid.* num. 7.
- Compromissum ob Domini directi assensu fieri posse, quod non substat, quia eorum vicemgerentes assentire possunt**, *ibidem* num. 11.
- Compromissum in Pares Curia non requirit assensum, quia ipsi habet potestatem cognoscendi de feudis**, *ibid.* nu. 12.
- Compromissum sine assensu procedit, quando interesse Domini non adest, alias non**, *ibid.* num. 13.
- Compromissum de causis feudalibus sine directi Domini assensu fieri non potest**, p. 12. d. 81. num. 9. fol. 362.
- Compromissum ordine Sacri Consilij, vel Collateralis nomine Sua Maiestatis ordinari potest, & sine alio assensu fit**, *ibid.* n. 10.
- Comitatus, & Baronia nomine quid geritur, alio feudo non nocet**, p. 12. d. 94. num. 13. fol. 385.
- Comitatu concessio cum iuribus & pertinentijs feudis per alios tunc possessis non priuacat**, *ibid.* num. 14.
- Concubina de iure ciuili multum est consimilis uxori, & valet argumentum**, p. 10. d. 48. num. 1. fol. 51.
- Concubinatus nouo iure est prohibitum, & quadam stupri species videtur**, *ibidem* num. 3.
- Concessio feudi est quidam contractus, in quo quis alteri obligatur**, p. 10. d. 90. n. 2. f. 108.
- Concordia paruę res crescunt**, p. 10. d. 3. n. 11. fol. 150.
- Concessio cum mero, & mixto imperio, iuribus, iurisdictionibus, redditibus, & prouentibus comprehenduntur obuentiones ex causa feudi, & omnium regalium**, p. 11. d. 32. n. 4. fol. 181.
- Concessio cum angarijs & perangarijs non inducit nouas obligationes**, p. 11. d. 74. n. 3. fol. 225.
- Concessio si fit in emphiteusim licet quoad Baronem non sit feudum quo ad vassallos sunt burgenses, & ideo prestare adiutorium**, p. 12. d. 64. num. 3. fol. 217.
- Conditio feudi, intelligitur seruitium feudi impositum, si inficiatur, amittitur**, p. 10. d. 12. num. 3. fol. 11.
- Confederatus cum tertio, saluo iure primi, & secundi, alias secus**, p. 12. d. 106. num. 5. fol. 399.
- Concessio ad tertiam generationem, vel ad tempus, si durante tempore renouatur, dicitur prorogatio**, p. 12. d. 72. n. 3. f. 340.
- Concessio castro per Regem, videtur concessum omne id, quod in priuatum transire potest**, p. 10. d. 6. num. 10. fol. 53.
- Conductor rei conducenda non habet dominium, neque possessionem**, p. 12. d. 38. n. 2. f. 286.
- Conditiones voluntariae formaliter & specificę sunt adimplenda**, p. 10. d. 96. n. 2. f. 114.
- Consecratis bonis de illis vtilis Dominus consequitur in territorio suo iuxta consuetudinem Regni quod est secus de iure communis**, p. 10. d. 114. num. 11. fol. 37.
- Consecrans uxorem viduam defuncti, vel filiam indignam se facit, & Fiscus aufert**, p. 11. d. 69. num. 28. fol. 207.
- Contux interficere coniugem in crimine parricidij incidit**, p. 10. d. 57. n. 1. f. 67.
- Conturans eorundem Principem, vel eius Collaterales sola ordinatione, & non secuto effectu, in crimen Maiestatis incidit**, p. 10. d. 102. num. 5. fol. 118.
- Conspiratio, machinatio, & expressio iniurię facta Regio Officiali, ipsi Regi facta censetur, & crimen Maiestatis laesa committit, & omnes cõplices, & fautores**, p. 10. d. 104. num. 4. fol. 121.
- Conspirans contra Collateralem, Locumtenentem, Cõsiliarium Regis, crimen Maiestatis laesa committit, & vita, & bonis priuanti sunt**, p. 10. d. 106. num. 8. fol. 123.
- Contra Imperatorem sine bona fide, nec immemorabili tempore praescribitur**, p. 11. d. 44. num. 4. fol. 192.
- Consuetudines feudales cum instar legis vniuersalis ab omnibus recepta**, p. 10. d. 43. num. 3. fol. 45.

I N D E X

- Consilium vassalli ad delinquendum contra Domini honorem, punitur, etiam si delinquens absque eo consilio deliquisset, par. 10. d. 44. num. 3. fol. 46.*
- Consilium in quo differt à mandato, ibidem num. 5.*
- Constitutio legis si quis in tantum, C. unde vi, & masculum, & feminam comprehendit, p. 10. d. 46. num. 3. fol. 48.*
- Constitutum consensus alienationis rei sua, ius suum amittit, p. 10. d. 64. nu. 5. fol. 76.*
- Constitutum transfert possessionem rei alienata in emptorem, siue Dominum, qui si deliquit ipsam amittit, p. 10. d. 65. nu. 3. & 5. fol. 77.*
- Constitutio quamplurimum, vocat illos, qui tenentur adiutorium prestare, p. 12. d. 64. num. 5. fol. 317.*
- Constitutio Regni Comitibus, explicat dispositionem iuris communis, quod in omnibus feudis primogenitus succedit, tenetur ad alimenta, scilicet ad vitam militiam secundogenitis, p. 12. d. 65. num. 1. fol. 318.*
- Constitutio Comitibus, & Cap. Alienationis actus loquuntur in filiis descendantibus, & nulla alia lex in collateralibus loquitur, p. 12. d. 66. num. 10. fol. 319.*
- Constitutio Comitibus nullo modo fuit exercitata in linea collateralibus, ibid. n. 13.*
- Constitutio Comitibus, & Cap. Alienationis actus, non prospererunt de patre succedente filio premortuo, & prouidet ad ea, qua frequenter accidunt, p. 12. d. 67. num. 4. fol. 322.*
- Constitutio non loquitur de ascendentibus, sed eo, qui nunquam possedit feudum, qui vitam militiam soluere debet, ibid. num. 6.*
- Constitutio non loquitur de his, qui succedunt in feudo, qui prius fuerant Domini.*
- Constitutio Comitibus loquitur in succedentibus in feudis, cum in refutatis non extendatur, p. 12. d. 68. num. 3. fol. 325.*
- Constitutio, & Capitulum dum non loquuntur in feudo refutato, ad alium casum trahi non debet, & de casu ad casum extendi, ibidem num. 7.*
- Constitutio Comitibus loquitur vitam militiam deberi de feudo peruenit ex successione, non quando primogenitus recedit de propria pecunia, p. 12. d. 70. num. 4. fol. 336.*
- Constitutio Comitibus non loquitur de feudo à patre cum pacto de reuocando alienato, ibid. num. 8.*
- Constitutio Comitibus loquitur quando primogenitus habet feudum ex successione, ibidem num. 10.*
- Constitutio Comitibus loquitur dari vitam militiam quando predecessor tenens feudum, est verè mortuus, p. 12. d. 73. nu. 1. fol. 348.*
- Constitutiones Comitibus, & Cap. Regni Alienationis actus loquuntur in feudis patris, non in transfuersalibus, p. 12. d. 79. num. 3. fol. 358.*
- Constitutio Comitibus, & cap. Alienationis actus, extenduntur etiam ad patrum, & auunculum, ibid. num. 5.*
- Contractui iurato veniens contra, commodum ipsius priuatur, p. 11. d. 6. n. 2. f. 16.*
- Contractus sunt de iure gentium, & Princeps quisvis eiusque successores tenentur, par. 10. d. 68. num. 8. fol. 80.*
- Contrahens, vel cohabitans cum inimico meo, inimicus meus est, p. 10. d. 81. n. 9. f. 96.*
- Contractus, & in feudatio legem facit, p. 12. d. 19. num. 3. fol. 271.*
- Contractus Iacobi de Bellouisu, quod feudum in dotem dari sine assensu extimatum, vel non extimatum reuocatur, & quomodo extimatum datur, p. 12. d. 85. n. 5. f. 369.*
- Correctio non inducitur, nisi expressè corrigatur, p. 10. d. 69. num. 10. fol. 82.*
- Conuersans cum inimicis Domini, propositum esse censetur, p. 10. d. 81. num. 6. fol. 95.*
- Corpus unicus, spiritus unicus, scilicet omnis voluntatis, p. 10. d. 82. n. 4. f. 97.*
- Corde creditur ad iustitiam, confessio fit ore ad salutem, p. 10. d. 88. num. 4. f. 103.*
- Corporis occisi cognitio ad Dominum ubi capud reperitur pertinet, p. 11. d. 83. num. 3. fol. 23.*
- Corpus mysticum unitum ratione compaginis, & voluntatis, corpus vero mysticum solum unione voluntatis, p. 10. d. 93. n. 3. f. 111.*
- Consuetudo non inducitur in his, qua sunt merè facultatis, p. 11. d. 92. n. 2. f. 241.*
- Consuetudo non prestandi necessaria fratribus si adesset foret diabolica, p. 12. d. 59. nu. 2. fol. 312.*
- Consuetudo, seu lex nullam aequitatem contineret, si filij mendicare cogerentur esset iniquum, & sic extirpanda, p. 12. d. 63. num. 4. fol. 315.*
- Creditor vassalli habet immiessionem in commodatibus sui debitoris, non in ipsum feudum etiam ex secundo decreto, p. 10. d. 65. num. 1. fol. 74.*
- Creditor delictum in Dominum, vel etiam commissum quo ad perceptionem fructuum ei non nocet, si Domino non est obligatus, ibid. num. 2.*
- Creditor non percipiendo commoditatem fructuum immiessi, & de fraudulentis vassalli debitorum commissa conqueri possunt non participante de fraude, ibid. num. 3.*
- Creditori immisso contra culpabilem venditorem datur actio ad interesse, ibid. n. 5.*

Credi-

I N D E X:

Creditor l. fundi permittente efficitur Dominus, & tenetur ad onera feudi, ibid. nu. 7. & num. 14.

Crimen Maiestatis laesa non subditum, non committere, pluries iudicatum fuit, p. 10. d. 90. num. 6. fol. 108.

Crimen Maiestatis committit, qui sciuit machinationem contra Principem, vel Patriam, & non reuelauit, p. 10. d. 82. nu. 2. fol. 110.

Crimen Maiestatis laesa largo modo procedit quando fit parua Officiali absque conspiratione, p. 10. d. 104. n. 5. f. 121.

Crimina puniri debere nemo negabit, p. 10. d. 109. num. 1. fol. 128.

Crimen Maiestatis laesa committens contra Regem, aliumue Dominum, contra Republicam, patriam. ultimo fine puniuntur, & alijs diuersis pœnis, ibid. num. 2.

Criminosi Maiestatis apud Macedones grauissimis pœnis puniebantur, ibid. nu. 8.

Criminosi Maiestates per legem duodecim tabularum capite puniri, ibid. nu. 9.

Criminosi Maiestatis per legem Longobardorũ vita incurfu, eiusque bona Fisco applicari, ibid. num. 10.

Criminosi Maiestatis per legem digestorum eorum bona liberis dari, & nõ extantibus Fisco applicari, ibid. num. 11.

Criminosi Maiestatis de iure communi, & Regni, vita, & bonis priuantur, eorumque filij omnibus bonis, & successiõibus similiter priuantur, & incapaces esse, & Fisco applicari, & mors fit eis solatium, & vita supplicium, ibid. num. 12.

Crimen Maiestatis laesa humane, & barefis in concessione meri imperij reseruari solent, p. 10. d. 114. num. 10. fol. 157.

Crimen in inferiorem Dominum ab ipsomet in ultionem, sine iniuriam cognoscere, p. 11. d. 32. num. 8. fol. 181.

Crimina hodie extraordinariã cognoscuntur non per legem pœnas, sed arbitrariã, dummodo rationem nõ excedat, p. 10. d. 54. n. 12. fol. 201.

Crimen Maiestatis laesa committitur contra mulieres, cõtra Populum Romanum, eiusq; successores, p. 11. d. 65. num. 2. fol. 215.

Crimen Maiestatis laesa, quod ad effectũ mortis naturalis, & confiscationis bonorum committitur contra omnes Superiorem nõ recognoscentes, ibid. num. 3.

Crimen Maiestatis laesa committi, & damnati vitam, & bona amittunt in Curiam eorum dominium transfertur, ibid. num. 4.

Crimen Maiestatis laesa Superiorem non recognoscentes, mitius agitur, ibid. n. 5.

Culpa, siue delictum sit omissionis, vel commis-

tionis varius est, p. 10. d. 7. num. 3. fol. 6.

Culpa omissionis in Dominum est directã, vel indirectã offendere, & offendens, feudo priuatur, ibid. num. 4.

Curia si aliquos tanquam delinquentes pro venatione, aut piscatione ceperit non nocet Uniuersitati, & Regno, p. 11. d. 86. num. 6. fol. 236.

D

Dammum datum peregrinis in vijs publicis Princeps emẽdare tenetur, p. 11. d. 83. num. 5. fol. 233.

Dammum illatum in vijs publicis Princeps emẽdare tenetur, & tãto magis si vestigal exigit, ibid. num. 6.

Damnati praescripti, & proditores, qui sint, p. 11. d. 64. num. 1. fol. 214.

Delator pro accusatore accipitur, vt accusans Dominũ criminaliter, feudo priuatur, p. 10. d. 27. num. 2. fol. 29.

Delator de re pertinente ad Fiscum contra Dominum, qui patitur dispendiũ, & damnum, feudum amittit, p. 10. d. 28. num. 1. fol. 29.

Delator siue probaueris, siue non contra Dominum, feudum amittit, ibid. nu. 2.

Delator dicitur, qui auctor facti ignorati est, p. 10. d. 57. num. 5. fol. 204.

Delator omnis, qui nõ probatur per Praesidem ferro punitur, & execrabilis nuntius appellatur, & quasi latrones, & pestiferi essentiales in rebus publicis, ibid. n. 6.

Delatores non probantes, capitali pœna affecti, & de ipsorum diuersis nominibus, ibidem num. 7.

Delatoribus in hoc Regno datur quarta pars bonorum ob eorum delationes Fisco applicanda, ibid. num. 8.

Delictum tractum temporis habet successiũ a conciusibus tolleratur, p. 10. d. 59. num. 10. fol. 66.

Delicta tutorum, vel curatorum nõ nocent pupillis, & minoribus, qui ex eorum culpis nõ obligantur, p. 10. d. 57. nu. 9. fol. 79.

Delicta puniri publicẽ interest, p. 10. d. 68. n. 2. fol. 80.

Delictum patris si fuerit contra Principem Dominum nulla distinctione facta nocet filio, & sic amittit feudum, p. 10. d. 110. n. 13. fol. 130.

Delinquens contra Imperatorem, vel Regem, amittit feudum, par. 10. d. 114. num. 9. fol. 137.

Delinquens contra directũ, & contra utilem Dominum, qui a Rege tenet Regi, & qui ab utili ipsis applicantur, ibid. num. 12.

Delegatio inuito debitore fieri nõ potest, p. 11. d. 27. num. 26. fol. 168.

Depon-

- Deportatio successit in locum aque, & ignis, interdictionis, p. 11. d. 64. n. 3. f. 214.*
- Depositorum bona, sicut & damnatorum, publicantur ibid. num. 4.*
- Defunctus, & haeres pro una persona reputantur, p. 12. d. 70. num. 70. n. 13. f. 337.*
- Decretum Regiae Camerae, Sacri Consilij, ut per minorem solvatur relevium & quando simplum, p. 12. d. 46. num. 2. fol. 295.*
- De vita militia ad legitimam non valet argumentum, p. 12. d. 79. num. 6. fol. 358.*
- Demani admissio observantia, & unus admittitur ad demaniam petendam, & obtinendum, decisum, p. 11. d. 28. n. 22. f. 173.*
- Demani admissionem per privilegium est contractus, in quo Rex promittit non alienare, p. 11. d. 29. num. 14. fol. 75.*
- Deserens, siue revelas aliquid, dimidiam partem consequitur, p. 10. d. 57. n. 3.*
- Deus si posset nobiscum contrahere, ex eius contractu obligaretur, p. 10. d. 68. num. 2. fol. 80.*
- Deus custodit pactum, ibid. num. 19.*
- Deus iudicat iniquos, & iniqua agentes non cognoscit, quia pro bono non habet, quod agunt, & secundum Dei voluntatem non regnant, p. 10. d. 106. num. 6. fol. 123.*
- Dies pro homine interpellat, & certa denunciatio fieri non debet, p. 10. d. 73. num. 11. fol. 87.*
- Difficilius est quem vivere se ipsum obediendo non timore facere sed timore iustitiae, p. 10. d. 95. num. 8. fol. 112.*
- Diff. r. t. g. inter subditum, & vassallum, p. 10. d. 112. num. 9. fol. 115.*
- Differentia inter testamentum inofficiosum, & falsum, p. 11. d. 69. num. 26. fol. 207.*
- Dignitas est habere iurisdictionem cum administratione, & iudicandi manus est honor, p. 10. d. 4. num. 5. fol. 151.*
- Dignitates a Rege fluunt, & refluent, Regna, & feuda diuidit, & unit, p. 10. d. 5. num. 2. fol. 152.*
- Dignitas Episcopatus non venit appellatione dignitatis, p. 11. d. 12. n. 4. f. 161.*
- Directus Dominus pupillo subdito sui vassalli tutorem, nec actum iurisdictionis exercet nisi ob delictum, p. 10. d. 114. n. 2. f. 137.*
- Directus Dominus proprietate ex eisdem causis ex quibus utilis Dominus priuatur, p. x. d. 115. num. 1. fol. 138.*
- Directus Dominus proprietate priuatur tam si feudatarius iurauerit, si ex pacto iurare non tenetur, ibid. num. 2.*
- Directus Dominus si vassallum tenentem fidelitatem iurare requirit, & renuit, contra vassallum fellonium non committit, ibidem num. 3.*
- Directus Dominus directo priuatur, si vassallum criminaliter accusat, & si in causa famosa testimonium fert, p. x. d. 117. n. 12. f. 140.*
- Directum dominium, & quadam superioritas remanet, penes Summum Pontificem, & respectu rerum particularium Rex est directus, & utilis Dominus, p. 10. d. 6. n. 11. fol. 152.*
- Directum, & utile dominium non esse inconueniens, ut sit penes unum respectu diuersorum, ibid. num. 12.*
- Diuersa ratio non potest dari de eo, quod dicitur in Barone, ibid. num. 15.*
- Directum dominium esse Ecclesiae in vniuerso, sicut totus Orbis in Imperatore, & Rex sit utilis Dominus respectu infestationis, sed quo ad feuda particularia est directus, ibid. num. 16.*
- Dispositum in vno, non censetur dispositum in alio, p. 11. d. 15. num. 1. fol. 162.*
- Directum dominium non subalternatur utili, p. 11. d. 20. num. 4. fol. 164.*
- Dominus, & vassallus sunt correlatiui, & statutum in vno, in alium videtur, p. 10. d. 1. num. 1. fol. 1.*
- Dominus priuatur directo suo ex causis quibus vassallus utili suo, ibid. num. 2.*
- Dominus eandem fidelitatem tenetur seruare vassallo, quam & vassallus in Dominum directum, ibid. num. 3.*
- Dominus directus si infra annum, & diem vassallo petenti inuestituram non fecerit, proprietatem feudi amittit, p. 10. d. 4. f. 5.*
- Dominus iustitiam non faciens vassallis, proprietate feudi priuatur, p. 10. d. 5. num. 1. fol. 3.*
- Dominus ob meliorem oblationem, puta seruitia maiora vassallum inuestitum priuare non potest, p. 10. d. 6. num. 10. fol. 5.*
- Domino, vel vassallo mutato infra annum, & diem est petenda inuestitura, & reuocatio feudi alias feudum amittitur, p. 10. d. 9. f. 8.*
- Deterioratio leuis requirit monitionem, sed in probibitis affirmatiue, non requiritur monitio, p. 10. d. 13. num. 6. fol. 12.*
- Dominus male tractat vassallos, si per alios eis bona auferat, aut milites, vel pradones mittat, qui verberent, vel gallinas, porcos, & alia extorqueant, ibid. num. 11.*
- Dominus male tractat subditos, si uxores, vel filias inuitas cognoscit, ibid. num. 12.*
- Desertor haberetur quisquis belli tempore a castris aufugit, & Romani colle eis decedi, securis faciebant, vel fustis percuti, par. 10. d. 21. num. 6. fol. 22.*
- Dominus proprietatem feudi alienare potest pari, vel equa idoneo sine vassallorum consensu, p. 11. d. 20. num. 2. fol. 164.*

I N D E X

- Doctoribus multis contradicere durū est**, p.10. d.30. nām.2. fol.31.
- Dominum propter neglectam receptionem testium à vassallo feudo priuari posse**, p.10. d.35. num.4. fol.33.
- Dolus, vel lata culpa requiritur in vassallo, volente iustitiam Domino suo facere, ut feudum amittat, arbitrio Iudicis remittitur**, ibid. num.7.
- Dominus sub pœna amissionis feudi prætere- dere potest, nè ad aliam Curiam litigent**, p.10. d.36. num.5. fol.38.
- Domino nulla grauior infertur iniuria, quam si cum eius viro vassalla rem habuit.**
- Dominum iniustum euidentem bellum geren- tem, vassallus iuuare non tenetur, sed op- pagnare non debet**, p.10. d.48. n.10. f.51.
- Domini occisi heres, vassallum feudo priuare potest**, p.10. d.34. num.2. fol.60.
- Domini tam laici, quàm ecclesiastici occisi heres, vassallum feudo priuare potest**, ibid. num.3.
- Descendentes dicuntur heredes in feudo**, ibid. num.5.
- Delictum tractum temporis habet successiuum à concuibus tolleretur**. p.10. d.59. nu.10. fol.66.
- Dominium in suspensio esse non potest, nec usufructus ab eo separari, & usufructuario delinquente statim cum utili dominio con- solidatur**, p.10. d.62. n.8. f.72.
- Dominus pro fellonia vassalli, & alia quauis causa habet actionem realem contra quem- cumque**, p.10. d.63. fol.74.
- Dominium utile vassallo in creditorem im- missum cum consensu Domini trāsit etiam inuito vassallo debitore**, ibid. n.4.
- Dominus inuitus alium vassallum habere nõ cogitur**, ibid. num.9.
- Dominus directus feudi venditi cum pacto de retrovendendo tantum habere potest em- ptore delinquente, quantū emptori interest**, p.10. d.64. num.7. fol.76.
- Dominus vivit in quocumque loco iurisdictio- nis**, p.10. d.83. num.9. fol.98.
- Dominus immediatus delictum contra Domi- num Superiorem remittere potest, & non Dominus Superior, quia feudum ipsi imme- diato deuehitur**, par.10. d.111. num.5. fol.133.
- Dominus Superior in præiudicium Domini secundi remittere non potest sine eius con- sensu**, ibid. num.6.
- Dominus mediatas offensus requirit Dominum secundum, ut à suo vassallo satisfiat, & negli- gētem primus Dominus habet feudum, si delictum est in primo capite Maiestatis lesa**, p.10. d.112. nu.9. fol.135.
- Dominus requisitus inuestituram infra an- num, & mensem renouare, & renuerit, pro- prietate priuatur**, p.10. d.116. per totam.
- Dominus directus retempto directo dominio, vassallagium alienat**, p.10. d.117. num.2. fol.140.
- Dominus directus vassallos inuitos nõ alienat**, ibid. num.3.
- Dominus directus vassallos inuitos nec cedere potest**, ibid. num.4.
- Dominus directus rei emphiteutica suum do- minium alienare potest inuito emphiteota**, ibidem num.5.
- Dominus directus si inuitis vassallis totum alienat, totum amittit**, ibid. n.6.
- Dominus alienans vassallos inuitos, cum eis mitius agitur, quod non priuatur dominio, sed alienatio pro infecta habetur**, ibidem num.9.
- Dominus ex omni culpa priuatur proprietate, qua vassallus feudo priuaretur, & ad pa- ria iudicantur**, ibid. num.10.
- Dominus directus proprietatem inuito vas- sallo alienans, ea priuatur si tradidit**, ibi- dem num.11.
- Dominus directus si vassallis iustitiam non facit, feudo idest directo priuatur**, ibidem num.13.
- Dominium directum alicuius nõ rei feudalis, vel emphiteote prætendens, debet ostendere**, p.11. d.1. num.8. fol.147.
- Dominus est Iudex competens vassallorum, ab eadem Curia sua feuda habētium**, p.11. d.4. num.1. fol.157.
- Dominus intermedius cognoscat inter subin- feudatos non superior**, ibid. n.2.
- Dominus est Iudex suorum vassallorum in dignitate, & honore constitutus**, ibid. n.4.
- Dominus, & vassallus sunt correlatiua, & sta- tutum in vno extenditur ad aliud**, par.11. d.9. num.1. fol.158.
- Dominus, & vassallus ad paria iudicantur**, ibid. num.2.
- Dominus, & vassallus mutua obligatione te- nentur**, ibid. num.3.
- Dominus, & vassallus ad paria iudicantur, nisi statuto aliud appareat, vel ratio mani- festa aliud suadeat**, ibid. num.5.
- Dominus, & vassallus ipsis pares vices rede- re tenentur, & sic iurare fidelitatem, prima opinio verior est**, p.11. d.10. n.2. f.159.
- Domini fidei contra vassallum non dubitan- dum**, ibid. num.6.
- Dominus debet iuuare vassallum, & propter tanta, qua promittit vassallus tentaur ad antidora, & tantandem vassallo**, ibidem num.7.
- Dominus losi nolens, ut fodat metalla, vel falsa**

I N D E X:

- fassa pretiofa, quia ipfe habet ius proteftationum, vt praeferatur extraneo, p. 11. d. 68. num. 6. fol. 218.*
- Dominus in feudo fuo inueniens venam metalli argenti, vel alterius, & fequitur in fundo alieno, poteft fuam fodinam profequi, ibid. num. 7.*
- Dominus fundi debet decimam Supremo Domino dare, & alij reperientes debet ei dare decimam, ibid. num. 9.*
- Domini vaffallorum eos non angariant ultra folitum extra territorium, p. 11. d. 73. nu. 1. fol. 224.*
- Domini nouas imppofitiones, feruitia, & alia imponere non poffunt, ibid. num. 5.*
- Dominus maletractans fuos vaffallos, poteft eis priuare, q. 12. d. 3. num. 26. fol. 250.*
- Dominus maletractans fuum vaffallum atrociter de carcere, Superior Dominus poteft a fua iurifdictione eximere etiam ex officio, ibid. num. 27.*
- Domino negligente iuftitiam facere fubditis, bellum induci poteft, ibid. num. 49.*
- Dominus honefta, & moderata feruitia exigere debet, alias vaffalli poffunt impetrare officium Superioris etiam actione iniuriarum, p. 12. d. 10. num. 2. fol. 260.*
- Dominus debet vaffallum egenum in neceffitate succurrere. p. 12. d. 11. n. 5. f. 261.*
- Dominus contra Barbaros pugnare folitus ultra mare vaffallus tenetur fequi expenfis Domini, alias fecus, p. 12. d. 11. n. 6. f. 264.*
- Dominus captus ab hoftibus non fua culpa, fed pro tuitione ftatus vaffalli tenentur adiuuare, p. 12. d. 16. num. 7.*
- Domino non habente aliud quam vaffallagium, illud ius vaffallagij creditoribus assignabitur, ibid. num. 8.*
- Dominus fi eft carceratus, & nullum alium excarcerandi modum habet, poteft iua bona cedere, ibid. num. 9.*
- Dominus fi remiferit feruitium Baroni, ipfe poteft exigere integram adoham debitam per vaffallos, p. 12. d. 25. n. 1. f. 277.*
- Dominus in traditione rei poteft imponere legem quam vult. p. 12. d. 77. n. 15. f. 351.*
- Dominus primus vaffallum ad fibi feruiendum, directe cogere non poteft, p. 12. d. 96. num. 5. fol. 389.*
- Dominus directus poteft requirere fuum vaffallum, vt fubvaffallum cogat ad priori Domino feruiendum, ibid. nu. 6.*
- Dominus directus, fi vocabit fubvaffallum, fui pro patria. fubvaffallus potius Dominum directum quam fuum vtilem iuuare debet, Dominus directus fi vocat fubvaffallos pro priuato negotio, & non pro bono publico, feruire non tenetur fine expenfis, ibid. n. 5.*
- Dominus fubvaffalli pro vniuerfali bono patriae, vt Rex poteft fubvaffallos vocare, & feruire tenentur, ibid. num. 6.*
- Domino facto rebelle Imperatoris, vaffallus abfoluitur a fuo iuramento, p. 12. d. 98. n. 6. fol. 391.*
- Dominus Ciuitatis, Caftri, vel Oppidi habet iurifdictionem etiam contra non vaffallos ibi habitantes & delicta puniuntur vbi patrat, p. 12. d. 108. num. 4. fol. 401.*
- Dominus a vaffallis, vel ab habitantibus, vel bona in territorio fua iurifdictionis habentibus, reuereri, & honorari debet, ibidem num. 5.*
- Domus vbi moneta fabricantur, & falificantur, applicantur Fifco, fi non eft vidua, vel impuberis, p. 10. d. 118. num. 4. fol. 142.*
- Domus vbi moneta cuditur, publicatur, nifi fit vidua, & ignorantis, p. 11. d. 52. num. 3. fol. 194.*
- Domestici dicuntur, qui in eadem domo funt, p. 12. d. 107. num. 4. fol. 400.*
- Domestici, qui dicantur, & fint, ibid. n. 5.*
- Domestici viri dicitur vxor, filij, vaffalli mercenarij, quibus quis imperatur, ibidem num. 6.*
- Domum, & familiam ex quibus conftare, ibidem num. 7.*
- Donare videtur qui remittit, & donatio eft prohibita, p. 12. d. 19. num. 7. fol. 271.*
- Donatio cum claufulis ex nunc pro tunc, fecuta morte cum conftituto, & precario ab initio eft perfecta, etiam retento vfufuctu releuium non foluit, p. 12. d. 51. n. 5. f. 305.*
- Donatio caufa mortis, vltima voluntati equiparetur, & fic releuium deberi videtur, tamen quia initium habet ex contractu non debetur, p. 12. d. 52. num. 1. fol. 306.*
- Donatarius quamuis feudatarius poffideat, ad releuium non tenetur, etiam fi fucceffor videatur, p. 12. d. 53. num. 2. fol. 307.*
- Donatio dependet ex voluntate, & nemo praefumitur donare, p. 12. d. 54. n. 5. f. 309.*
- Dos aduentitia mortua vxore, remanet viro, profectitia vero reftituitur patri, p. 11. d. 60. num. 7. & 9. fol. 110.*
- Dotata de bonis paternis, non excluditur fucceedere de bonis fraternis, ad quod plures adducuntur decifionem, p. 12. d. 66. num. 8. fol. 319.*

E

- E**cclesia, fua Summus Pontifex eft directus Dominus Neapolitani Regni in vniuerfo, fed in fingulis rebus, & corporibus nihil habet, p. 11. d. 6. num. 3. 5. & 8. fol. 153.
- Ecclefiafticam perfonam, qui trahit in vetito examinis fcienter puniuntur, p. 12. d. 3. nu. 42. fol. . . .*

Electio

I N D E X

- Electio est feudatarij patris exhibendi filium, vel descendendi**, p. 10 d. 15. n. 2. f. 12.
- Eligens quem publicè dignus, & idoneus reputatur, non tenetur, sed substituendo in officio, plerumque periculo suo substituit**, p. 10 d. 54. num. 7. fol. 79.
- Eligendus ad clamorè populi nullus est**, p. 10 d. 100. num. 2. fol. 117.
- Emphiteota possessionem Domini interuertès cadit à iure suo**, p. 10. 11. n. 3. f. 10.
- Emphiteota regans emphiteoticam rem esse, & à Domino nō tenere, amittit eam**, p. 10. d. 12. num. 2. fol. 11.
- Emphiteusis dotalis ob reditum non solutum amittitur**, p. 10. d. 60. num. 3. fol. 67.
- Emphiteota confitès rem esse emphiteoticam, tenetur ostendere titulum**, p. 10. d. 75. nu. 8. fol. 90.
- Emphiteota ob frugum sterilitatem non fit remissio**, p. 12. d. 37. num. 6. fol. 285.
- Emens feudū pro se, & fratre, astringit fratrem ad partem pretij, si vult partē feudi**, p. 12. d. 71. num. 6. fol. 339.
- Episcopus solus eligit, quando vocatis Canonicis & ipsi non venerint**, p. 12. d. 23. n. 4. fol. 276.
- Errori cui non resistitur approbatur, nec constat scrupulo societatis occulta, qui facinori manifesto obuiare desinit**, p. 10. d. 82. nu. 5. fol. 97.
- Exactor iniustus non amittit feudum, sed tenetur ad emendam, sed si admonitus non desistit, amittit feudum**, p. 10. d. 13. num. 3. fol. 12.
- Extimatio facit emptionem rei dotalis, & sic domini translatione operatur**, p. 10. d. 60. num. 4. fol. 67.
- Exercitus generalis non consignans alio missō à Domino, crimen Maiestatis committit**, p. 10. d. 86. num. 8. fol. 101.
- Exclusio, & inclusio ad successionem feudorū, est tenor inuestiturae**, p. 12. d. 77. num. 13. fol. 351.
- Ex contractu nullo, nulla oritur actio, bona non trāferuntur, nec ius in re**, p. 12. d. 95. num. 6. fol. 387.
- Exceptio firmat regulam in nō exceptuatis**, p. 12. d. 98. num. 2. fol. 391.
- F
- Fabricas, & publica armentaria Princeps sibi vendicat**, p. 11. d. 45. n. 13. f. 193.
- Fabricenses qui dicantur**, ibid. num. 4.
- Fabricenses erat sub dispositione Magistri officiorum**, ibid. num. 5.
- Fabrica nouemdecim in Romano Imperio, que nam**, ibid. num. 6.
- Factum emptoris, venditori non praiudicat**, p. 10. d. 64. num. 2. fol. 76.
- Facultas prescriptionem cui lex resistit, legis auctoritate repellitur**, p. 11. d. 88. num. 3. fol. 238.
- Facultatis, qua sint, qualiter prescribuntur**, p. 11. d. 91. num. 1. & 5. fol. 240.
- Famina ex eisdem culpis quibus masculus priuatur feudo**, p. 10. d. 46. n. 1. f. 48.
- Famina licet comprehendatur in dispositione l. quisquis, C. ad l. Iul. Maies. tamen non porrigitur ad liberos**, ibid. num. 8.
- Famina feudum accipiens, dicitur expressè se subieere iuribus feudalibus**, ibid. n. 9.
- Famina legibus, ac communibus caducitatibus pro feudo submittitur**, p. 10. d. 68. nu. 16. fol. 80.
- Famina luxuriosè viuens, feudum amico suo dare non potest**, p. 10. d. 74. n. 3. f. 89.
- Famina succedit in feudo ligio in defectum masculorum, & vbi consuetudo viget**, p. 12. d. 106. num. 11. fol. 396.
- Famina in utroque Regno Sicilia in defectum masculorū non succedit**, ibid. n. 13.
- Famina iuramentum fidelitatis prestat, & tenens maritum ipse iurat**, p. 12. d. 109. n. 6. fol. 403.
- Falsarius est, qui contra rescriptum Principis venit**, p. 10. d. 100. num. 5. fol. 117.
- Falsificantis monetam Principis, bona omnia confiscantur**, p. 10. d. 18. n. 3. f. 143.
- Famā restituere potest Princeps**, p. 11. d. 42. num. 6. fol. 190.
- Familia appellatione qui comprehendantur**, p. 12. d. 107. num. 400.
- Feudum, & emphiteusis re extinguitur quando ipsius interstus**, p. 10. d. 2. n. 1. f. 2.
- Feudum interitu amittitur**, ibid. n. 2.
- Feudum morte Domini directi nullo relicto successor, nec Fisco extinguitur, & ad utile accedit**, p. 10 d. 3. num. 1. fol. 2.
- Feudum non est ab simile ab usufructu**, ibid. num. 2.
- Feudum morte extingui, de naturali nō est dubium, & idem in ciuili, qua media, & maxima capitis diminutioni accidit, idem statuendum**. ibid. num. 3.
- Feudi origo ad ius non naturale, sed ciuile referenda sit**, ibid. num. 4.
- Feudum nec pro necessitate sine culpa à quouis Principe adimi potest**, p. 10. d. 6. nu. 9. fol. 5.
- Feudum amittendi modus culpa, vel fellonia, noxa, aut offensa vocatur, qua vassallus priuatur**, p. 10. d. 7. num. 2. fol. 6.
- Feudatarius contra fidelitatis iuramentum, & cōtenta in inuestitura, feudum amittit**, p. 10. d. 8. num. 1. fol. 7.
- Feudum amittitur ob seruitium non praestitum, etiam si non fuerit dictum in Constitutione**,

I N D E X

- tutione, quod propterea amittatur, ibidem num. 3.
- Feudum amittit tributum non soluens, quia infidelis, ibid. num. 4.
- Feudum nouum sine assensu directi Domini amittitur, p. 10. d. 10. num. 1. fol. 9.
- Feudum antiquum alienatum sine assensu, similiter amittitur, ibid. num. 2.
- Feudi pars sine assensu alienata amittitur, ibid. num. 3.
- Feudi alienatio sine Regio assensu in Regno non facit amittere feudum, sed ipsemet reuocat, & etiam recuperat, ibid. num. 4.
- Feudi dispositio quolibet sine assensu omni iure est nulla, etiam in melius, ibid. n. 5.
- Feudi alienatio, & dispositio, commutatio, qua fit etiam de persona ad personam, omni iure est prohibita, ibid. num. 6.
- Feudi conditionem insciens, totum feudum amittit, ibid. num. 9.
- Feudatarius negans, punitur in duplum, ibid. num. 10.
- Feudi partem negans, partem amittit illam negatam, ibid. num. 11.
- Feudum non ob quamlibet deteriorationem lata culpa amittitur, sed oportet, quod sit magna, & notabilis, p. 10. d. 13. n. 2. f. 12.
- Feudum amittitur ob magnam deteriorationem lata culpa interueniente, de qua statuit arbitrio Iudicis, ibid. num. 3.
- Feudo non priuatur si Dominus ex necessitate temporum malignitate, pro honore, & conseruatione status, & hostibus resistat exactionibus nimium grauat subditos, ibidem num. 9.
- Feudum amittitur per sententiam quando Dominus male tractat subditos, ibid. n. 13.
- Feudo priuatur, qui mandatum penale sui Domini non obtemperat, p. 10. d. 14. nu. 1. fol. 14.
- Feudum amittitur, quando non obtemperatur Domini mandato, ut subditos non tractent male, & feudo non abutatur, ibidem num. 2.
- Feudum amittitur propter mandatum Domini, ne dum sub poena amissionis, sed sub indignatione Domini, ibid. num. 3.
- Feudatarii filij offendentes Dominum si pater requisitus ut exhibeat Dominum, vel a se separet, & nihil facit, feudo priuatur, p. 10. d. 15. num. 1. fol. 15.
- Feudatarius ne dum tenetur exhibere filium, vel deserere offendentem Dominum, sed omnem familiarem, & domesticum excepta uxore, ibid. num. 3.
- Feudatarius non tenetur exhibere parentes offendentes Dominum, antiquiorem, aut Magistratum, ibid. num. 4.
- Feudum si est diuiduum frater aufugiens, portionem suam amittit, p. 10. d. 21. num. 11. fol. 22.
- Feudum non perditur sine magna causa, p. 10. d. 23. num. 6. fol. 24.
- Feudatarius contra Dominum dolo, culpa, & ex ignorantia contra Dominum male iudicans, feudo priuatur, p. 10. d. 33. n. 1. f. 34.
- Feudi natura ea est, ut transmittatur ad successores modo possessor non committat aliquam feloniam, ibid. num. 10.
- Feudum si cui ex pacto acquiritur, nec contrahendo, nec delinquendo potest praiudicari, ibid. num. 12.
- Feudum siue per feminam, siue per masculum fit acquisitum, ysdem regulis, & iuribus regulatur, ibid. num. 13.
- Feudum pertinens ad Ecclesia Capitulum, & tunc eius delictum non nocet Capitulo, sed ipsi Prelato per suum Superiorem, par. 10. d. 58. num. 3. fol. 64.
- Feudum per mulierem datum appretiatum in dotem marito, ipso delinquente feudum amittitur, p. 10. d. 50. num. 1. fol. 67.
- Feudum dotale ob non prestita seruitia amittitur, ibid. num. 21.
- Feudum datum extimatum in dotem per maritum vendi potest, & sic delinquendo amittitur, ibid. num. 5.
- Feudum per mulierem datur in dotem marito etiam sine assensu, ibid. num. 6.
- Feudum non amittit, qui iure feudi non habet, cum priuatio inducit habitum, p. 10. d. 61. num. 1. fol. 71.
- Feudum ex speciali prouidentia datum illis de familia, vel alijs delictum unius non nocet alijs, p. 10. d. 62. num. 5. fol. 72.
- Feudo nouo plano, & de tabula, assensum in aduudicatione non requiri, p. 10. d. 6. n. 12. fol. 74.
- Feudi emptor cum pacto de retrouendendo, & assensu deliquerit, amittit ius, quod in eo habet, p. 10. d. 64. num. 1. fol. 26.
- Feudum predictum redditum a Domino, seu patrono, reuocabitur per rationem predictam, quod factum emptoris, ibid. n. 4.
- Feudum venditum cum pacto de retrouendendo, & sicut de iure communi ex pacto legis commissoriae oblato pretio datur actio realis, & retrouenditio facta censetur, ibidem num. 6.
- Feudum, siue res feudalis tunc censetur tradita, quando est capta possessio, p. 10. d. 65. num. 2. fol. 77.
- Feudum Dominus alienans, si deliquit ante traditum feudum, ipse amittit, ibid. n. 5.
- Feudi Dominus quis non dicitur, nisi habeat possessionem, p. 10. d. 66. num. 1. fol. 78.

Feudi

I N D E X:

- Feudum non dum possessor delinquens, feudum non amittit, ibid. num. 3.**
- Feudum à fidelitate. ut feudatarius committens aliquam culpam, ingratitude, delictum, vel alias contra Dominum à fidelitate deficiens, feudum amittit, p. 10. d. 68. num. 1. fol. 80.**
- Feuda tenentes ab Ecclesia, & si à Papa, & ipse Papa committit feloniam contra vassallum Ecclesie feudum non amittitur, ibidem num. 3.**
- Feudi ex natura venit solitum seruitiū, p. 10. d. 73. num. 4. fol. 87.**
- Feudum à non habente potestatem concedendi, ipsum amittit, p. 10. d. 74. n. 1. f. 89.**
- Feuda concedens propter luxuriam, concessio non valet, nec datum ex causa ludi, ibidem num. 5.**
- Feudum datur patri, & filio, patre existente infid. le. reuocatur feudum & reuertitur ad Regem, siue ad Fiscum, p. 10. d. 110. num. 2. fol. 129.**
- Feudo tam ex pacto, quàm hereditario propter delictum patris feudo priuatur cum distinctione, ibid. num. 3.**
- Feudo ex pacto, & prouidentia, nec voluntarie nec ex delicto patris à proximo primogenito filio, siue agnato non extrahuntur, ibid. num. 15.**
- Feudum amissum ob alienationem filio priusquam agnato, aut Domino deferri, vel potestea agnatis quam Domino, ibid. n. 14.**
- Feuda fideicommissa cum assensu per delictum possessoris non auferuntur sequentibus, ibidem num. 16.**
- Feudo sicut vassallus priuatur contra voluntatem Domini alienando, & Dominus sine voluntate vassalli directum alienans, eo priuatur, p. 10. d. 17. num. 1. fol. 140.**
- Feudatarius non obediens mandato Principis, sub pena amissionis feudi ipsum amittit, p. 10. d. 120. num. 2. fol. 146.**
- Feudatarius amittit feudum quādo ei aliquid de pertinentiis ad feudum mandatur, & nō facit, ibid. num. 3.**
- Feudum, & Baronia sunt quid vniuersum, & vna eademque res potest diuerso iure censeri, p. 10. d. 6. num. 14. fol. 153.**
- Feuda mixta demoluntur ad Baronem, & accipiens feudū ab aliquo modo dicitur eius vassallus, siue seruus, ibid. num. 17.**
- Feudum possessorem nobilitat, quia paradoxium inducit, p. 11. d. 8. num. 2. fol. 156.**
- Feudum an iurisdictio nobilitat, ibid. m. num. 3.**
- Feudum etiam inhabitatum cum Regio assensu concessum, sit feudum quaternatum secundum quid, ibid. num. 8.**
- Feudum quaternatum nobilitatem probat, ibid. num. 9.**
- Feudum sine vassallis etiā si à Rege teneatur, non habet paradoxium, id est nobilitatem non confert, ibid. num. 10.**
- Feudum cum vassallis habens, etiam quod teneat ab alio, est nobilis, ibid. num. 11.**
- Feudum quodcumque per Regem concessum in feudum nobile, feudatarius efficitur nobilis, & ita etiam in alieno feudo cum Regio assensu ita concessum, ibid. num. 13.**
- Feudum cum sit beneficium gratuitum, recipiens naturaliter ad antidota tenetur non ciuilitate, p. 11. d. 9. num. 5. fol. 158.**
- Feuda titulata differunt ab alijs feudis, quia sunt indiuidua, p. 11. d. 12. num. 5. fol. 161.**
- Feuda, que nam dicantur regalia, p. 10. d. 36. num. 6. fol. 185.**
- Feuda noua, & bona emphiteutica ad tempus si sint propria ipsius Principis, qualiter in eis succedatur, p. 11. d. 42. num. 6. fol. 190.**
- Feudum prescribitur nō minus annorum triginta spatia, p. 11. d. 44. num. 3. fol. 192.**
- Feudatarius à Domino requisitus, tenetur Dominum fidei iurare, alias de feudo, quod ab eo tenet, priuari potest, p. 12. d. 3. num. 24. fol. 250.**
- Feudū dicitur à fide, quod vassallus debet esse fidelis Domini, & consistit in reuerentia, taciturnitate, & vtilitate Domini, p. 12. d. 4. num. 1. fol. 255.**
- Feudi medietas fructuum soluitur pro adoba in Regno, quæ adoba eum excusat à sequendo Regem prestantem, p. 12. d. 13. n. 4. fol. 264.**
- Feudum nō est simplex donatio, sed simplex ob causam, p. 12. d. 15. num. 10. fol. 266.**
- Feudum datum sub consueto seruitio recipiens, cogi potest de consueto, ibid. num. 2.**
- Feudum concessum ut scribatur in quinterionibus, si aliunde non constat, non est feudum quaternatum, p. 12. d. 18. num. 5. fol. 271.**
- Feudum datū cum adoba alicuius rei, fuit ordinatum, quod soluat integræ adobæ, p. 12. d. 19. num. 1. fol. 271.**
- Feudatarius dicitur miles & feudum equiparatur militie, p. 12. d. 20. num. 1. fol. 273.**
- Feudatarius Rege volente, tenetur in pecunia, quæ dicitur adoba iuxta taxam, ibid. num. 7.**
- Feudum si consistit in territorijs inhabitatis, adoba soluitur ad rationem ducatorum sex pro singulis viginti vntij par. 12. d. 22. num. 3.**
- Feudi, siue subfeudi quaternati, adoba, & seruitium debetur Regi, nisi fuerit concessum**

I N D E X.

- sum feudū immediatē à Barone, p. 12. d. 23. num. 1. fol. 276.*
- Feudi plani, & de tabula, ad h2, siue seruitium datur Baroni, ibid num. 2. & 6.*
- Feuda quaternata à concessione feudi excipi solent, pro quibus seruitium non præstatur Baroni, p. 12. d. 27. num. 2. fol. 278.*
- Feudum, & emphiteusim à pari procedunt, p. 8. d. 37. num. 8. fol. 285.*
- Feudatarius est utilis Dominus feudi, & habet ius in re, p. 12. d. 38. num. 2. 286.*
- Feudatarius soluit adobam ad finem libertati, & propter recognitionem directi dominij, & fidelitatis. ibid. num. 4.*
- Feuda omnia emuntur cum assensu directi Domini, ibid. num. 5.*
- Feudum si propter bellum nõ potest liberari, & introitus non exigi, non perditur dominium, nec possessio, ib. d. num. 6.*
- Feudatarius mortuo, eius filius, vel successor in feudo tenetur denuntiare mortem infra annum, & diem, & petere nouam inuestituram, p. 12. d. 39. num. 1. fol. 287.*
- Feudo concessio, feudatarius remanet obligatus ex lege inuestiturae, ad qua ratione feudi debentur, ibid. num. 11.*
- Feudum receptum quo ad solutionem releuij est nouum, quo ad præstationem seruitij est antiquum, & res non debet diuerso iure censerì, p. 12. d. 48. num. 6. fol. 296.*
- Feudi acquisitio est plus facti, quam iuris, & opus animo, & corpore vs apprehendatur, p. 12. d. 49. num. 5. fol. 297.*
- Feudi antiqui dominium in successorem absq; inuestitura transire, feudi noui per inuestituram, ibid. num. 6.*
- Feudatario mortuo & releuij, si eodem anno imponitur adoba, & seruitium Camera petit virumque, vnum debetur vno anno, & aliud anno sequenti, par. 12. d. 54. num. 1. fol. 309.*
- Feudo per uxorem dato in dotem cum assensu, mortuo viro, soluitur releuium, si assensus non esset expeditus, soluitur per mulierem, p. 12. d. 56. num. 5. fol. 311.*
- Feudum datum ea lege, vt releuium non soluatur, non soluitur, p. 12. d. 57. num. 2. fol. 311.*
- Feudum datum, vt de eo non præstetur seruitium, dicitur feudum si ancum, ibidem num. 3.*
- Feudum datum sub aliqua annua præstatione, de eorum soluitur releuium, ibidem num. 5.*
- Feudi natura, & fauor publicus facit, vt detur vita milita, nõ feudū scindatur, quod est indiuiduum & nõ habet à genere, p. 12. d. 59. num. 11. fol. 313.*
- Feudum non dicitur fraternum, sed potius paternum, & ad ipsum patrem reuerti, cessante causa refutationis, p. 12. d. 67. num. 11. fol. 322.*
- Feuda omnia antiquitus de iure cõmuni feudorum erant diuidua, & omnes fratres equaliter succedebant, p. 12. d. 69. num. 1. fol. 334.*
- Feuda de iure Regni omnia sunt indiuidua, & in eis primogenitus tantum succedit, ibidem num. 2.*
- Feuda non venire ad primogenitõs ordine testatoris, sed vigore iurium Regni, ibidem num. 3.*
- Feuda esse indiuidua, & venire ad primogenitos, de iure Regni cõfirmatum est per ius Siculorum, ibid. num. 4.*
- Feudo quoties quis priuatur, ex eius fructibus debet habere alimenta, qua sunt vita militia, ibid. num. 7.*
- Feudo donato causa mortis, vita militia nec releuium debetur, ibid. num. 11.*
- Feudo habito per contractam, cessat solutio releuij, & vita militia, ibid. num. 13.*
- Feudum antiquum alienatum cum pacto de retrouendendo, & reemittitur remanet antiquum, p. 12. d. 70. num. 1. fol. 336.*
- Feudum nouum si reemittitur, remanet nouum, ibid. num. 2.*
- Feudum ex noua causa, & nouo titulo, & nouū feudum, ibid. num. 3.*
- Feudum receptum non dicitur translatum, ad primum venditorem, sed reuersum ad eius propriam naturam antiquam, & non iudicatam, vt de nouo quæsitum ibid. n. 15.*
- Feudi ex pecunia competente defuncto à filio, receptis per filium releuium, & vita militia soluitur, ibid. num. 16.*
- Feudum receptum reuertitur ad ipsius primitiuam naturam antiqui feudi, par. 12. d. 71. num. 1. fol. 339.*
- Feudum post receptionem dicitur ex prima causa esse apud heredem & primogenitum, & recuperat pretium à secundogenitis, ibidem num. 8.*
- Feudo concessio ad tempus, vel ad certam generationem, si in finiendo tempore, vel generatione ultimo reconcedatur, non erit feudum antiquum, sed nouum, p. 12. d. 72. num. 2. fol. 340.*
- Feudo peruento ad filium, siue ad agnatum per professionem feudatarij possessoris non debetur releuium, nec vita militia, p. 12. d. 73. num. 10. fol. 341.*
- Feuda, & bona ob delicta per Neapolitanos patrata non applicantur Fisco, nisi in crimine Maiestatis diuina, & humana, p. 12. d. 74. num. 1. fol. 345.*

Feudo

I N D E X:

- Feudo ob delicta Regia Curia applicato, vita militaria non debetur fratribus secundogenitis nisi post mortem patris, ibid. num. 2.**
- Feudatarius alimenta de feudo antiquo praestans, decesserit sine liberis, & succedit Fiscus, idem Fiscus tenetur alimenta praestare, ibid. num. 9.**
- Feudum non venit in confiscatione, sed ratione confiscationis, consolidatur, p. 12. d. 76. n. 13. fol. 348.**
- Feudo peruenio ad Fiscum ob rebellionem secundogeniti, & secundogenitus similiter rebellis, restitutionis ei debetur vita militaria pro praeterito, & in futurum, fuit decisum, ibid. num. 29.**
- Feuda veniunt in petitione hereditatis, p. 12. d. 77. num. 3. fol. 351.**
- Feudi lex, & ratio naturalis vult, quod filij tam primi quam secundi matrimonij habeant legitimam, siue vitam militiam in feudis, vel partem pretij feudi empti, ibid. num. 10.**
- Feudo succedunt limitatae personae contenta in institutione, ibid. num. 14.**
- Feudum alienari potest per patrem in praedictum primogeniti, p. 12. d. 78. nu. 3. fol. 355.**
- Feudi alienatio sine Domini assensu est prohibita, p. 12. d. 80. num. 10. fol. 359.**
- Feudum nec longum nec ad modicum tempus, & cum iurisdictione sine assensu directi Domini afficiari potest, p. 12. d. 82. nu. 1. fol. 363.**
- Feudum & si francum concessum sit sine assensu non alienatur, p. 12. d. 83. num. 1. fol. 364.**
- Feudum siue terra aliqua cum alia communitate agere sine assensu Regis non potest, ibid. num. 2.**
- Feudalis res sine Regio assensu transigi non potest, ibid. num. 3.**
- Feuda debent dari vassallis quos Rex elegerit, ibid. num. 15.**
- Feudum in seculo Domino si acquiratur, dicitur Dominum contumere, ibid. num. 17.**
- Feudi permutatio sine assensu fieri non potest, ibid. num. 20.**
- Feuda pignoratitia sine assensu fieri non potest, ibid. num. 21.**
- Feudi donatio sine assensu non fit, ibidem num. 22.**
- Feudi alienatio sine assensu, nec aris alieni, aut iuris, aut similis causa fieri potest, ibid. num. 23.**
- Feudi alienatio in agnatum successerat sine assensu valida est, p. 12. d. 84. nu. 1. fol. 367.**
- Feudum sine assensu alienatur in conuassallium, ibid. num. 2.**
- Feudum ecclesiasticum sine assensu alienari potest, ibidem num. 3. quando acquiritur pro se, & cui dederit sine assensu alienatur.**
- Feudum commune inter plures haeredes sine assensu inter res diuidi potest, ibidem num. 6.**
- Feudum per feudatarium alteri in feudum sine assensu concedi potest, ibid. n. 7.**
- Feudum cum consensu Domini emptor cum pacto de retrouendendo, in retrouenditione assensus non requiritur, ibid. num. 8.**
- Feudum non amittitur, si Dominus voluerit, quod sine assensu alienaretur, ibidem num. 13.**
- Feudum concessum ut capi possit sine Domini consensu in executionem rei iudicatae, & executio fit in fructibus, & in alijs commoditatibus feudi, ibid. num. 15.**
- Feudi alienatio sine assensu potest fieri Regi, & Domino directo fieri sine assensu, ibid. num. 17.**
- Feudum rusticum posse sine Domini consensu alienari, ibid. num. 18.**
- Feudum sine Domini consensu alienari posse in augmentum feudi quod non procedit in hoc Regno, ibid. num. 19.**
- Feudum hereditarium sine agnatorum consensu cum Regio assensu alienatur, & agnati non reuocant, secus quando feudum est ex pacto, ibid. num. 21.**
- Feuda in Gallia alienantur ad libitum, & sic etiam in Sicilia ultra Pbarum, ibidem num. 22.**
- Feudum sine directi Domini assensu, nec in dotem dari possunt, par. 12. d. 85. num. 1. fol. 369.**
- Feudum sine assensu marito in dotem dari potest, non nisi quando in maritum nihil lucri paciscitur, ibid. num. 6.**
- Feudum sine Regio assensu pro dote de paragio dari potest, ibid. num. 7.**
- Feudum est legitima primogeniti, p. 12. d. 88. num. 5. fol. 372.**
- Feudum si ex inuestitura venit primogenito, non imputatur in legitimam, feudum vero nouum remansum in hereditate imputatur in legitimam, ibid. num. 6.**
- Feudatarius si dolose negat rem esse feudalem, eam amittit, p. 12. d. 89. num. 2. fol. 373.**
- Feudatarius si ante sententiam reuocat negationem feudi, ipsum non amittit, ibid. num. 3.**
- Feudum non amittitur, si negatio non sit specificè facta, ibid. num. 4.**
- Feudatario contumace in negatione feudi Dominus mittitur in possessionem, ibidem num. 5.**

I N D E X:

- Feudatarius post mortem prædecessoris infra annum, & diem tenetur petere renouationem inuestituræ de iure communi feudorū, p. 12. d. 90. num. 1. fol. 374.*
- Feudatarius etiam de iure Regni infra annum, & diem tenetur petere inuestiturā, sed expeditur priuilegium, & non amittit feudū, si in tempore non petat, ibi d. num. 2.*
- Feudatarius qui in tempore inuestituram nō petijt, si aliqui dicunt, quod non potest no-ram burgaræ, tamen quod possit æqua opinio est, ibid. num. 6.*
- Feudatarius si in incommissum cecidit, & à directo Domino receptus fuerit ad obedientiam, vel ab eo seruitium recipit, vel inuestituram habuerit, videtur caducitas remissa, ibi d. num. 7.*
- Feudatarius petens inuestituram infra annum, & diem, & Dominus directus eam non fecerit: directum dominium amittit, ibid. num. 10.*
- Feudatarius si ob inuestituram non petitam amiserit feudum, Dominus non capit, nisi prædecesserit sententia Iudicis, ibid. n. 14.*
- Feudatarius ad quem tenetur Regi, subfeudatarius tenetur Baroni, p. 12. d. 92. num. 11. fol. 378.*
- Feudatarius de feudo quaternato non soluit collectam, ita nec subfeudatarius de feudo plano, ibid. num. 12.*
- Feudi pars si detur in subfeudum, vel alias contra naturam ipsius feudi non præiudicat directo Domino, nec ipsius feudi natura, ibid. num. 16.*
- Feudi quaternati nomen non est de iure communi cognitum, sed ex usu Regni, & sic de nomine feudi plani, & de tabula, ibid. n. 19.*
- Feudum planum nō esse feudum, nullus negat, ibid. num. 20.*
- Feudum ex prima inuestitura transit in feudū quaternatum, & in quinternionibus Regia Camere registratur cum omnibus suis bonis omnia feudum quaternatum sicut de eo collecta non soluuntur, ibid. num. 21.*
- Feudi plani quomodo eius in inuestitura esse debet, ut collecta non soluuntur, ibid. n. 22.*
- Feudataria bona feudalia, alia Rege qua ipsa habet, dare non potest, ibid. num. 24.*
- Feudi plani, & de tabula non debentur collecta, ibid. num. 26.*
- Feudi, subfeudi, & rei feudalis dispositio sine Regio assensu est nulla, p. 12. d. 95. num. 1. fol. 383.*
- Feudalia sine Regio assensu alienata nō transferuntur, ibid. num. 2.*
- Feudi res particularis sine Regio assensu alienata, nullo tempore præscribitur, ibidem. num. 3.*
- Feuda minima à maioribus non differunt, & eisdem regulis subiiciuntur, ibid. n. 4.*
- Feuda derivant à capite, id est Rege omnium feudorum Domino, & ipsius patrimoniam sunt, ibid. num. 5.*
- Feudi, & subfeudi res particularis non diuiditur nisi cum licentia Regis, & Baronias, ibid. num. 7.*
- Feudi corpora sunt indiuidua in hoc Regno, in quo Francorum ture uiuitur, & corpora non seruiunt, sed feudatarij, & feudatarij, ibid. num. 9.*
- Feudum licet habeat diuersa corpora, tamen est uniuersitas facti, ibid. num. 11.*
- Feudi una est concessio, unum feudum, unum dominium utile, & una naturalis possessio, ibid. num. 12.*
- Feudatarius feudatarij debet requirere assensum prioris Domini, scilicet Regis, ibidem. num. 15.*
- Feudi diuisio à Comitatu dupliciter fit, p. 12. d. 94. num. 1. fol. 385.*
- Feudi alienationis assensus specialis requiritur, ibid. num. 7.*
- Feudi diuisio quando liceat expresse, vel tacite fieri, num. 2. 3. & 6.*
- Feudi alienationis assensus specialis requiritur, ibid. num. 4.*
- Feudi tacita diuisio de æquitate, nō de rigore procedit, ibid. num. 7.*
- Feudum semel cum Regio assensu diuisum, est feudum de per se, sicut feudū diuisum permissu legis, ibid. num. 9.*
- Feudum diuisum sine Regis assensu uniri non potest, ibid. num. 10.*
- Feudum peruentum ad feudatarium respectu alterius feudi, uti ad alium censetur, & vicem duarum personarum representat, ibid. num. 11.*
- Feuda plura ad unum peruenta, non proinde eorum iura confunduntur, ibid. n. 15.*
- Feudum quaternatum non inconuenit, in terra Baronis esse, ibid. num. 16.*
- Feudum & bona in terra Baronis tenens, non iurat Baroni, sed Regi, ibid. n. 17.*
- Feudum, siue satrum à Ciuitate separatum, censetur in eo omnis iurisdictio translata, ibid. num. 18.*
- Feudi, & subfeudi, & eius partis dispositio sine assensu est nulla, p. 12. d. 95. n. 2. 3. & 5. f. 287.*
- Feudum, qui dat in subfeudum, proprius Dominus est, p. 12. d. 96. num. 2. fol. 289.*
- Feuda in Gallia ad instar patrimoniorum stant, & fœmina succedunt, p. 12. d. 104. num. 12. fol. 396.*
- Feudum conditionatum dicitur quando conceditur pro certo particulari seruitio, p. 12. d. 111. num. 1. fol. 405.*

Feudum

I N D E X

- Feudū ex immemorabili praestatione certę rei & particularis seruitij sit cōditionale, ibidem num. 2.*
- Feudum pro particulari seruitio concessum nō tenetur ad aliud, ibid. num. 3.*
- Feudum datur pro seruitijs in genere, & in specie, in genere quando nihil exprimitur, nisi ut seruiat, & tunc ad omnia tenetur, ibid. num. 4.*
- Feudum dicitur conditionatum quando cum speciali datur ter pro certa re, vel pecunia certa, ibid. num. 6.*
- Feudum concessum, quod solum ad certum seruitium, vel pecuniam teneatur, & ad alia tenetur de natura feudi venientia, ibidem num. 7.*
- Feudum concessum sub certo seruitio ad aliud feudatarius non tenetur, ibid. n. 11.*
- Feuda ut plurimum sunt conditionata, ibid. num. 14.*
- Feudum pro certis seruitijs datur, etiam si maiora debentur, ibid. num. 15.*
- Feuda omnia sub seruitio pecunia, vel cum uno, vel pluribus equis, vel de persona seruiendi conceduntur, ibid. num. 23.*
- Feudum concessum ut certa quātitas pecuniae soluatur vel certa res praestetur. contractus si est perfectus, hinc inde obligat, ibidem num. 24.*
- Fidelitas est seruanda tam erga personam, quam erga honorem Domini, & suorum, p. 10. d. 43. num. 2. fol. 45.*
- Fidelitatē Domino suo quis praecipue prestare tenetur, maxime quod iurauit, & inobediens Regi, vel suo Locumtenenti, est infidelis, & feudum amittit, p. 10. d. 79. nu. 1. fol. 94.*
- Fidelitas cōtinetur in obedientia, & qui Regem, vel ab eo missum non obedit, inimicus Regis, & rebellis est, p. 10. d. 80. n. 1. f. 95.*
- Fidelitatem possidendam esse cum amittitur in paupertate, & in perturbatione, p. 10. d. 83. num. 8. fol. 98.*
- Fidelitas est basis, & fundamentum feudi, & propter fidelitatem feuda datur, p. 10. d. 88. num. 1. fol. 103.*
- Fidelitas consistit in opere, verbo, & actu, & fidem seruare, ibid. num. 8.*
- Fidelitas sola est, quae gloriam Populi dilatat, & pacem firmat, p. 10. d. 89. n. 6. f. 105.*
- Fidelis non est, qui voluntati Domini, & Locumtenentis sui conformis non est, par. 10. d. 91. num. 6 fol. 109.*
- Fidelitatem semel iuratam amplius nō iurat, p. 11. d. 18. num. 9. fol. 15.*
- Fidem conuentionis non seruās, priuandus est eius emolumento, p. 10. d. 8. n. 5. f. 8.*
- Fideiussor inficiēs fideiussisse, amittit beneficium fideiussionis, siue epistola Diui Adrianę p. 10. d. 12. num. 4. fol. 12.*
- Filij Dei esse negabuntur in die iudicij omnes illi, qui opere, sermone, & cogitatione (bristum in mundo negarunt, p. 10. d. 88. nu. 5. fol. 103.*
- Filius inimicus patris excluditur, p. 10. d. 18. num. 6 fol. 19.*
- Filius inimicus patris exheredatur, & legatarius tanquam indignus legato priuatur, si inimicus est, p. 10. d. 25. n. 3. f. 26.*
- Filius supras patris concubinam, videtur stuprum committere, p. 10. d. 48. n. 8. f. 51.*
- Filius patris cōseruat memoriam, p. 10. d. 49. num. 9. fol. 53.*
- Filius eius peculium aduentitium castrense, vel quasi ob delictum patris non amittit, p. 10. d. 61. num. 4. fol. 71.*
- Filius nihil habens confiscatis bonis est alienus, ibid. num. 7.*
- Filij, siue alij exclusi à successione per inuestituram, excluduntur etiam à vita militia, p. 12. d. 77. num. 16. fol. 352.*
- Filij primi matrimonij non possunt venire pro vita militia in feudo à patre filijs secundij matrimonij donatis, ibid. n. 22.*
- Filius, qui contra preceptum patris in bello cum inimico praeliauit, non obstante quod occidit, fuit securis submissus, & alia exempla, p. 10. d. 95. num. 8. fol. 112.*
- Filij offendentis Vicarium, vel Locumtenentē Regis, in crimen Maiestatis laesa incidit, p. 10. d. 105. num. 3 fol. 122.*
- Filius propter delictum Maiestatis per patrē priuatur feudo, p. 10. d. 110. n. 5. f. 129.*
- Filius uti haeres patris habens feudum propter delictum Maiestatis patris eo priuatur, ibidem num. 4.*
- Filius sine iussu patris in iudicio vocari non potest, ibid. num. 6.*
- Filius viuente patre est condominus, & post mortem patris nouam hereditatem non acquirit, sed dominium, quod habebat confirmatur, ibid. num. 9.*
- Filius viuente patre, improprie est Dominus, cum duo nō possunt esse Domini vnus rei, & pater cum assensu directi Domini potest disponere de transeuntibus ad haeres, ibid. num. 10.*
- Filius debet obedire parentibus, & non e conuerso, p. 10. d. 11. num. 4. fol. 160.*
- Filij de hereditate patris paciscentes certo modo viuere ea priuatur, p. 11. d. 59. num. 8. fol. 206.*
- Filius non tenetur alere patrem bannitum, qui contra patriam fuit, p. 12. d. 7. n. 8. f. 258.*
- Filijs non exstantibus in feudo succedunt agnati, p. 12. d. 73. num. 4. fol. 341.*

I N D E X:

Filij primi matrimonij in feudo empto, vel donato filijs secundi matrimonij, qui habet ius petendi legitimam, siue vitā militiam, p. 12. d. 77. num. 1. fol. 151.

Filij, siue alij exclusi à successione per inuestituram, excluduntur etiam à vita militiam, ibid. num. 16.

Filij primi matrimonij nō possunt venire pro vita militiam in feudo à patre filijs secundi matrimonij donato, ibid. num. 22.

Fiscus excluditur ab omnibus, qui de iure ciuili, vel pratorio defuncto succedit, par. 10. d. 79. num. 3. fol. 92.

Fiscus Socero, & socra praefertur, ibid. n. 5.

Fiscus vnusquisque occupat bona vacātia sui territorij, quia in eis succedit, par. 10. d. 78. num. 4. fol. 93.

Fiscus cum loco haeredis fit, agit contra debitores haereditarios, cuius bona sunt confiscata, ibid. num. 5.

Fiscus decimam metallorum à fodientibus nō habet nisi ex consuetudine, p. 11. d. 33. nu. 4. fol. 182.

Fiscus habet intentionem fundatam, ut omnia bona rebellis sint et quaesita, p. 12. d. 76. n. 1. fol. 348.

Fiscus quousque aduenerit mors naturalis habet vitam militiam, ibid. num. 2.

Fideicommissaria res, restitutioni subiecta possessore delinquente sua vita durante acquirit Fisco, idem in vita militiam, ibidem num. 6.

Flumina nauigabilia inter regalia referuntur, p. 11. d. 47. num. 1. fol. 195.

Flumina dicta sunt à fluendo, ibid. num. 2.

Flumina sunt duplicia, ibid. num. 3.

Flumen priuatum nihil differt à priuatis locis, ibid. num. 4.

Flumina quaedam perrēnia, quaedam torrentia, ibid. num. 5.

Flumina quo ad usum sunt omnium, quo ad proprietatem sunt Populi, ubi sita sunt flumina, p. 11. d. 85. num. 1. fol. 235.

Flumina an quo ad proprietatem sint Imperatoris, ibid. num. 2.

Flumina publica an inter regalia computantur, ibid. num. 3.

Flumine ex publico licet ducere aquam in Urbem ad ciuium usum, ibid. num. 4.

Flumina & si à supremo Principe alicui concedantur eius usus, ad hoc commune remanet, ibid. num. 5.

Forma legis, vel statuti praecise seruanda est, p. 10. d. 34. num. 6. fol. 35.

Forum tam de mari, quam de terra intelligitur, p. 11. d. 48. num. 7. fol. 195.

Fructus si erogantur in pauperes, aut in adificijs imponduntur alicuius Praelati non

nocet, par. 10. d. 12. num. 4. fol. 12.

Fructuum sterilitate non fit remissio, par. 12. d. 37. num. 5. fol. 285.

Frater wigore inuestitura pro descendantibus est exclusus, p. 12. d. 50. num. 6. fol. 303.

Frater habens feudum iure accrescendi, non opus inuestituram renouare, pro qua per successorem haeredem soluitur releuatum, ibid. num. 6.

Frater secundogenitus, quod habet à fratre primogenito non esse portionem feudi, nec legitimam, siue paragium, p. 12. d. 60. n. 4. fol. 314.

G

Castus est zona, idest cyngulus quo utebatur ad honestas nuptias, p. 11. d. 62. n. 3. fol. 212.

Generalis concessio non comprehendit crimen Maiestatis, & falsa moneta, p. 10. d. 32. n. 6. fol. 181.

Generalia ordina belli remissa dicuntur, p. 11. d. 80. num. 13. fol. 229.

Gerens se pro Rectore, & non est, crimen Maiestatis laesa committit, dicitur tyrannus, & in pœnam ultimi supplicij incidit, par. 10. d. 101. num. 5. fol. 118.

Gloria quam patris legibus, qui ministrando consequitur omni victoria anteponenda est, & de alijs, p. 12. d. 100. n. 5. f. 392.

Gratus dissimulare propositum, quam discedere à proposito, p. 10. d. 100. num. 4. fol. 117.

H

Habitantes in aliquo loco, ipsius loci Domino iuramentum praestare tenentur ratione iurisdictionis p. 2. d. 108. n. 1. f. 401.

Habitatores loci ipsius Domino iuramentum fidelitatis etiam praestare tenentur, ibidem num. 2.

Heres negans rem esse hereditariam amittit beneficium falcidia, p. 10. d. 12. n. 6. f. 12.

Heres grauatus restituere bona per fideicommissum vinculata delinquens Fiscus, eius vita durante capiti, p. 10. d. 62. n. 4. f. 72.

Haereditas cum beneficio legis, & inuentarij, delictum non nocet creditoribus, p. 10. d. 66. num. 7. f. 178.

Haereditas, & legatarij abstinentes adire feudum non amittitur, & ex hoc Dominus cōqueri non potest, ibid. num. 4.

Haereditas gestante pro haerede Domino directo statim feudum acquiritur, feudum hereditarium, feudum ex pacto secus, ibidem num. 5.

Haereditas repudantes hereditatem, & qui bona hereditaria adiens, non adest, bona hereditaria dicuntur vacare, & Fisco applicantur, p. 10. d. 76. num. 5. fol. 92.

Haeres

I N D E X

- Heres dicitur ab heros, quod est Dominus, p. 10. d. 110. num. 7. fol. 130.*
- Heres suorum prædecessorum promissa attendere debet, p. 11. d. 27. num. 22. fol. 168.*
- Hæreditas indigno auferitur ei, qui agit per negligentiam, vel culpam testatoris, & non admittitur ad hæreditatem qui infirmo neglexit medicum non adhibere, p. 11. d. 39. num. 5.*
- Heres necem defuncti nõ vendicat, prosequendo in iudicio hæreditate priuatur, ibid. n. 9.*
- Heres scriptus coactus hæreditatem adire legitimam, nec quicquam habet, p. 11. d. 60. n. 4. fol. 210.*
- Heres siue successor in feudo debet soluere medietatem fructuum feudi vnus anni in pecunia deductis expensis aliquibus, p. 12. d. 39. num. 2. fol. 287.*
- Heres debet petere inuestituram suam non defuncti, p. 12. num. 2. fol. 291.*
- Heres cum non possideat, non est in dolo non præstando seruitium, non perdit feudum, p. 12. d. 45. num. 2. fol. 293.*
- Heres emens feudum etiam de pecunia hereditaria, ad r. lru um nõ tenetur, p. 12. d. 48. num. 2. sed contra num. 5.*
- Hæritate ex statuto, vel cõsuetudine delata primogenito, tenetur fratribus minoribus ad alimenta iuxta facultatem, p. 12. d. 65. num. 2. fol. 318.*
- Heres recuperas bona fideicommissaria cum pacto de retrouendendo alienata, recuperat pecuniam, pro qua recepit a fideicommissario, p. 12. d. 71. num. 339.*
- Hæreticis ex generali cõsuetudine puniri, p. x. d. 109. num. 6. fol. 128.*
- Homagij præstandi nouitas esse nõ debet, p. 11. d. 73. num. 2. fol. 224.*
- Homicida capite plectitur, ibid. num. 6.*
- Homicidia in cõs publicis ad eorum Dominos cognoscere pertinet, p. 11. d. 83. n. 2. f. 233.*
- Homicidis adulteris, virginum raptoribus, securitas in Ecclesia non seruatur de iure ciuili, p. 10. d. 55. num. 7. fol. 57.*
- Homicidium in parentes parricidium est, & parentum appellatione omnes ascendentes in infinitum continentur, p. 10. d. 56. nu. 1. fol. 62.*
- Homines omnes, qui sunt in Regno, sunt in protectione Principis Regis respectu iurisdictionis, p. 11. num. 10. fol. 147.*
- Homines prouiso, legis prouisionem cessare facit, p. 12. d. 111. num. 38. fol. 405.*
- Honorans subditum, dicitur Dominum honorare, & sic è contra iniuriam faciens seruo, Domino facit, p. 10. d. 105. n. 2. f. 122.*
- Honor est omnibus rebus pretiosior, p. 12. d. 8. num. 2. fol. 259.*
- Honoris defensionis causa permittitur quam occidere, & suam famam negligit, crudelis est, ibid. num. 3.*
- Honorem Domini custodire ad quid teneatur, p. 12. d. 110. num. 6. fol. 404.*
- Hostes olim dicebantur peregrini, p. 10. d. 18. num. 1. fol. 18.*
- Hostes veteres perduellos vocabantur, sed postea hostes ceperunt dici, quibus bellum Populus Romanus indicebat, ibid. nu. 2.*
- Hostis largius est, qui arma instar hostis mouet, & Dominus sit magistratus, ibidem num. 4.*
- Hostilitas, siue inimicitia, siue sit publica clandestina, vel occulta sit, sufficit, ibidem num. 8.*
- Humani actus ex animo informantur, p. 10. d. 76. num. 5. fol. 92.*
- I
- I**gnorantia iuris in præscriptionibus non prodest, p. 11. d. 90. num. 6. fol. 239.
- Immunitas gabellarum aliarumq; impositio num qua de regalibus sunt, cõceditur, p. x. d. 78. num. 1. fol. 228.*
- Immunitatis cõcessio est facienda à Principe ex ista causa, ibid. num. 3.*
- Immunitatem concedere potest Princeps superior, & inferior ab eo, ibid. num. 4.*
- Immunitas dicitur in damnum successoris heredis, p. 11. d. 80. num. 2. fol. 229.*
- Immunitas etiam subdito concessa seruanda, & auocari non posse, ibid. num. 4.*
- Immunitas concessa personæ non transit ad heredes, nisi concessio sit facta etiam hereditibus, ibid. num. 7.*
- Immunitas personis, & non rebus presumitur data, ibid. num. 8.*
- Immunitas simpliciter concessa liberationem à muneribus personalibus, non à realibus tribuit, ibid. num. 10.*
- Immunitas alicuius rei per dispensationem à principali corpore nõ amittitur, quia priuilegium sequitur rem, & possessionem, p. 12. d. 92. num. 14. fol. 373.*
- Impedimento alicuius de pluribus executoribus alter non impeditus potest exequi, p. 10. d. 97. num. 4. fol. 115.*
- Imperator tenens feudum ab aliquo inferiore, fidelitatem Domino nõ præpat, sed feudum amittit, siue delinquat per substitutum cognoscere, & seruire tenetur, p. 10. d. 68. n. 6, fol. 80.*
- Imperator, vel alij Superiores, qui ab inferioribus feuda tenent, & subsunt caducitati, quia contractus receptionis feudi est voluntarius, ibid. num. 7. & 15.*
- Imperatores Conradus Primus, & Secundus fuerunt satis ante Imperatorem Federicum*

I N D E X

- cum Secundum, cuius lex Corradi correctā censetur, p. 12. d. 80. num. 7. fol. 359.*
- Imperator, & Princeps Superiorem nō recognoscens, potest in causa propria iudicare, p. 10. d. 107. num. 6. fol. 125.*
- Imperator est confederatus Aduocatus & defensor Papæ, p. 10. d. 113. num. 2. fol. 136.*
- Imperator, & Rex in omnes eius subditos superioritatem seruat, p. 10. d. 114. n. 5. f. 137.*
- Imperator, & Rex in omnibus eorum dominijs habitantes fideles vocabat, ibid. n. 6.*
- Imperator, siue Rex est primus in Republica, in qua directum dominium, & possessionem ciuilem habet, ibid. num. 8.*
- Imperator pater se appellat, p. 11. d. 3. num. 2. fol. 150.*
- Imperator Dominus totius mundi in vniuerso, & res particulares sunt in dominio singulorum, p. 10. d. 6. num. 6. fol. 153.*
- Imperatoris, quod dicitur, habet locum in Rege, p. 11. d. 7. num. 5. fol. 155.*
- Imperator Constantinus donauit Romam Papæ cum consensu Populi, p. 11. d. 20. n. 7. & in d. 27. num. 3. fol. 168.*
- Imperator ratione protectionis, & iurisdictionis dicitur Dominus mūdi, p. 11. d. 41. n. 6. fol. 189.*
- Imperator libertatem natalium non constituit, p. 11. d. 27. num. 17. fol. 168.*
- Imperator titulum de his quib. ut indig. reliquit, & de caducis augendis nullum titulum, sed pro eo potuit titulum de regula Catoniana, p. 11. d. 58. num. 6. fol. 205.*
- Intrusi sunt fures, & latrones, & quidquid sit per intrusum, est nullum, p. 10. d. 98. nu. 2. fol. 115.*
- Intrusus in Regno, vel in alio loco est ab omnibus eijciendus, & est indignus omni dignitate, & de alijs eius pænis, ibid. num. 4.*
- Incapaci palam relictum Fiscus non capit, sed heredes, p. 11. d. 59. num. 13. fol. 206.*
- Inclusio vntus expressi, exclusio alterius non expressi est, p. 12. d. 111. num. 20. fol. 405.*
- Intellectus lillam si verberatum, & l. Lulius ff. de vii. p. 11. d. 1. num. 2. fol. 147.*
- Intellectus tex. in l. Statius Florus, s. Correlio Felici, & cōtione pendente damnatus non habetur pro mortuo, p. 12. d. 76. n. 17. & seq. fol. 348.*
- Iniuria facta Officiali Regis, vel alterius Principis, vel Domini, ipsi Regi, Principi, vel Dño facta censetur, p. 10. d. 105. n. 1. f. 122.*
- Iniurias Vicarium, vel Locumtenentem Regis, in crimen Maiestatis læ, & incidit, ibidem num. 3.*
- In Principe debet esse tutela, & iustitia, pater, filius, & minister, p. 11. d. 2. num. 2. fol. 148.*
- Infeudationes nobilitare, p. 11. d. 8. num. 1. fol. 156.*
- Intentio non verbis, sed verba intentioni famulari debent, ibid. num. 14.*
- Ingestum propter illicitam coniunctionem dicitur quasi incestus, p. 11. d. 62. n. 2. f. 212.*
- Ingressus erga defunctum indignus est capere ab eo per vltimam voluntatem, & Fiscus ab eo capit, p. 11. d. 59. num. 27. fol. 207.*
- Indictionis numerus non excedit quindecim, p. 11. d. 76. num. 4. fol. 226.*
- Inferiores etiam cum mero, & mixto imperio inuestitus, angarias de nouo imponere non possunt præter solitas, p. 11. d. 72. num. 2. fol. 223.*
- Inferiores superiori recognoscentes ius collectandi habentes immunitatem concedit in eorum præiudicium tantum, par. 11. d. 80. num. 1. fol. 229.*
- Infirmi seruiunt per substitutum, p. 12. d. 11. num. 3. fol. 261.*
- In fauorabilibus debet esse tres ad minus, p. 12. d. 23. num. 3. fol. 276.*
- Integram præbendam impetrans, nō potest obtinere dimidiam, p. 12. d. 68. n. 6. fol. 325.*
- Iniuriarum actio cōpetit pro eleuatione manus, pro qua vassallus potest feudo priuare, p. 10. d. 23. num. 7. fol. 24.*
- Inimicitia vassalli cū Domino, siue clandestina, siue publica facit feudū amittere, p. 10. d. 25. num. 4. fol. 26.*
- Inimicitia vassalli contra Dominum est probanda, & non sufficit præsumpta, ibidem num. 5.*
- Inimicitia causa constituta vassallus excusari nō valet, ibid. num. 6.*
- Inimicitia capitalis, facit amittere feudum nō qualibet, ibid. num. 8.*
- Inimicitia proueniens culpa Domini, & non vassalli, feudi priuationem non causat, ibidem num. 9.*
- Inimicitiam sine factis non esse felloniam consumatam priuationem dignam, secus imperfectam, qua penitentia non meretur, p. 10. d. 26. num. 6. fol. 27.*
- Iudex quilibet de exceptione incompetentiæ iurisdictionis quibusdam casibus exceptis, p. 10. d. 36. num. 2. fol. 38.*
- Incestuosus si non ob publicationem, tamen ob infamiam, per sententiā feudo priuatur, p. 10. d. 37. num. 3. fol. 39.*
- Inestas nuptias contrahens, infamia notatur ipso iure, & feudo priuari posse per sententiā, ibid. num. 5.*
- Instigare plus est quam contulere, p. 10. d. 44. num. 4. fol. 46.*
- Instigator in delictis vnus idem, & mandans, ac persuasor considerari potest, ibid. n. 6.*

Insti.

I N D E X:

- Infigitor quis fit, ibid. num. 7.*
- Iniuriarum actio competit contra ratifican-
tem adulterium, si id potius ad iniuriam,
quam ad libidinem fuerit commissum, p. 10.
d. 45. num. 8. fol. 47.*
- Insidia contra Dominum quo ad pœnam pri-
uationis feudi sunt d. licitum consummatum,
p. 10. d. 52. num. 2. fol. 56.*
- Insidia ad effectum prouocata. etiam si non
sunt effectum consecuta. puniuntur feudi pri-
uatione, nec iuuat penitentiâ, ibid. nu. 3.
& 4.*
- Insuria facta famulo, & amico, per Dominum
vendicari potest, cum directè in Dominum
delinquit, p. 10. d. 55. num. 5. fol. 61.*
- Iudicis factum partis videtur, p. 10. d. 63. n. 8.
fol. 74.*
- Iniuria fit Iudici, cuius litera nõ permittun-
tur legi, v. 10. d. 70. num. 4. fol. 84.*
- Insignia, vel statuum Domini destruens, est reb-
bellis, p. 10. d. 71. num. 1. fol. 85.*
- Insignia, seu arma, qua depinguntur in Cap-
pellis particularium in Ecclesijs delentes
puniuntur officio Iudicis, ibid. num. 4.*
- Interpellatio vassallum nõ arctat nisi ad eius
notitiam peruenerit, p. 10. d. 73. n. 6. f. 87.*
- Infidelis, & rebellis est, qui missus à Domino
inobediens est, & ipsum Dominum inobedi-
re cœsetur, p. 10. d. 80. num. 3.*
- Inobediens missus à suo, siue à Domino, & re-
pellendo ipsum Dominum, inobedire, & re-
pellere videtur, ibid. num. 4.*
- Inobediens & infidelis ab omni consortio se-
paratur, p. 10. d. 86. num. 5. fol. 101.*
- Inobediens qui est & sapiens esse vult fit obe-
diens, ib. d. num. 3.*
- Infidelis & mercennarius est, qui fugit, dum
videt lupum venientem, p. 10. d. 87. num. 3.
fol. 102.*
- Inobediens Regi, eiusque ordinationibus, &
mandatis, crimen Maiestatis committit,
p. 10. d. 94. num. 1. fol. 111.*
- Ingressus in aliquo gubernio ante tempus. vel
non adimpleta conditione est nullus, p. 10.
d. 96. num. 5. fol. 114.*
- Inuestitura est contractus, ex quo mutua
obligatio inter dantem & recipientem na-
scitur, p. 10. d. 6. num. 5. fol. 5.*
- Inuestitura pro filijs secundi matrimonij, filij
primi matrimonij sunt inhabiles ad succe-
dendum, p. 12. d. 77. num. 11. fol. 351.*
- Inuestitura tenor, derogat omni natura feudo-
rum, ibid. num. 18.*
- Inuestitura pacta sunt attendenda, ibid. n. 23.*
- Inuestitura per quascumq; scripturas fit, &
non in tempore, feudum non amittit, sed du-
plicatum releuium soluitur, p. 12. d. 90. n. 3.
fol. 374.*
- Inuestitura noua pro augmento feudi non peti-
tur, quia iure primo habet, nisi sit hæres
p. 12. d. 50. num. 10. fol. 303.*
- Ire ad Magistratum, est ire ad idem ius, p. 12.
d. 99. num. 4. fol. 392.*
- Isternia dictum deberi releuium illius anni,
mortis feudatarij processisse ex errore im-
pressoris comprobatur, p. 12. d. 40. num. 4.
fol. 289.*
- Iudex contra legem pronuncians, non praiu-
dicat successoribus, & sententia non valet,
p. 11. d. 66. num. 3. fol. 216.*
- Iudex in officio sibi commissio iuste se gerens, mi-
nister Dei est, p. 10. d. 89. n. 19. f. 104.*
- Iudicium certamen, iudiciale est, p. 12. d. 3.
num. 2. fol. 219.*
- Iudex & si moliri potius quam iudicare in-
sententijs potest, tamen ob delictorum fre-
quentiam grauiorem ferre sententiam, p. 12.
d. 54. num. 13. fol. 201.*
- Iudex leuior. non potest ferre sententiam ob de-
linquentis aetatem, aut dignitatis, aut causa
publica utilitatis, aut delicti antiquitatem,
ibid. num. 14.*
- Iudex bonus debet arbitrare qualitatem cau-
se, temporum, & personarum, & si de iure
feudum sit apertum, p. 12. d. 45. n. 5. f. 293.*
- Iura loquẽtia de feodalibus causis compromis-
sum fieri posse non dicit, quod directi Do-
mini non requiratur assensus, p. 12. d. 80.
num. 6. fol. 186.*
- Iura Principis, quod sint spatiorũ, p. 11. d. 37.
num. 1. fol. 136.*
- Iuramentum in causis feodalibus per vassal-
lum non exigitur à Domino, nec à contra,
p. 11. d. 8. num. 1. fol. 163.*
- Iuramentum calumnia omitti non potest, &
si omittitur post petitum omnia acta sunt
nulla, ibid. num. 2.*
- Iuramentum calumnia dari in praxi, nõ vigo-
re iuris feud. l. s. ibid. num. 3.*
- Iuramentum in initio litis ex utraque parte
requirebatur, non tamen calumnia, ibid.
num. 7.*
- Iuramentum calumnia. si in initio litis feu-
dalis requiri videretur tamen Doctores di-
cunt in causis feodalibus cessare, ibid. n. 8.*
- Iuramentum contra pietatem, & naturam
non est obligatorium, p. 12. d. 102. num. 4.
fol. 394.*
- Iuramentum intelligitur secundum conditio-
nem, & naturam rei subiecta, p. 12. d. 103.
num. 9. fol. 395.*
- Iuramento homagij, & ligij duorum, semper
authoritas primi, & habentis ius potentius,
intelligitur exceptus, p. 12. d. 104. n. 4. f. 396.*
- Iuramentum assecurationis est in cap. 1. qual.
vassall. iur. deb. fidel. p. 12. d. 110. n. 2. f. 403.*
- Iura-*

I N D E X:

Iuramentum assecurationis non praestatur à vassallo, sed ab habitantibus, & bona habentibus, qui non sunt vassalli, ibid. n. 3.

Iuramentum assecurationis quare praestatur, quod non facit iuramentum vassallum, sed tantum fidelem, ibid. num. 4.

Iuramentum assecurationis facit, quod iurantes tenentur ad tria, ibid. num. 5.

Iurisdicção particularis terræ effectus de demanio per solutionem pretij, est ipsius Vniuersitatis, p. 11. d. 30. num. 7 fol. 178.

Iurisdicção, & omnis dignitas ab Imperatore, siue Rege fluunt, p. 11. d. 35. n. 3. f. 185.

Iurisdicção in Principe quid sit, p. 11. d. 38. n. 1. fol. 187.

Iurisdicção finis est, ut Ciuitas ber. & quietè viuat, ibid. num. 2.

Iurisdiccionem nemo habere posse, nisi Principis concessione, ibid. num. 4.

Iurisdicção qualiter ad Principem refluunt, ibid. num. 5.

Iurisdicção semper inheret officibus cõcedentes, ibid. num. 6.

Iurisdiccionis primaria origo à publico, ibid. num. 8.

Iurisdicção criminalis concessa in feudo, censetur concessa secundum consuetudinem Regni, & sic cum onere releuij, par. 11. d. 49. num. 33 & 34. fol. 298.

Iurisdiccionem ciuilem qui habet, dicitur Dominus, & non qui criminalem, ibid. n. 35. & seq.

Iurisdiccionem criminales habens, non habet subuentiones à vassallis, nec ei iuramentum praestatur, nec emolumenta feudalja, ibid. num. 36.

Iurisdicção criminalis concessa in feudum non dicitur herere territorio, p. 12. d. 62. nu. . . . fol. 335. . . .

Iurisdiccionis criminalis cõcessionarius est, ut Iud. x delegatus Regis Domini, ibidem. num. 2.

Iurisdicção criminalis cõcessionarius cognoscit de delictis in quouis territorio, quia sequitur personam, ibid. num. 3.

Ius aquæ ducendæ concessa vni, concedi potest alteri, p. 12. d. 106. num. 7 fol. 399.

Ius accrescendi nõ habet locum in feudis, p. 12. d. 50 num. 4. & sed. qu. d. habet locum in cõcessione Principis, & hac communior est opinio, ut ibi.

Ius idè sibi auct, quod ipse alijs dixit, & quod tibi non vis, alteri nõ feceris

Ius Francorum, & lex Regni introduxit primogenituram nõ feuda diminuuntur, p. 12. d. 66. num. 4. fol. . . .

Ius Domini, & vassalli à pari procedunt, p. 11. d. 27. num. 29. fol. 168.

Ius inducendi bellum iustum nemo habet, nisi Imperator, & qui imperialia iura habet, vel Superiorem non recognoscit, p. 11. d. 45. num. 7. fol. 193.

Ius maxima iurisdiccionis à nemine assumi debet, nisi permissione Principis, vel immemorabili praescriptione, p. 11. d. 74. num. 1. fol. . . .

Ius p. scandi, veendi, & similibus, nulla praescriptione acquiri potest, p. 11. d. 87. num. 1. fol. 237.

Ius supremæ potestatis inseparabile est à corona Regis, & ex quavis concessione amplissima non transiit in concessionarium, par. 11. d. 95. num. 3. fol. 245.

Iustitia nulla maior quam illa, quæ oritur ex pacto, p. 11. d. 29. num. 18. fol. 275.

L

L Atrones, & malefactores sunt ediosi, & inimici Domini, maxime Regis, & vassallus non offerens Domino, feudo priuabitur, par. 10. d. 69 num. 2. fol. 82.

Legatarius ob inimicitiam habet cum testatore à legatis tanquam indignus repellitur, p. 10. d. 8. num. 7 fol. 19.

Legatum, quod tutori tanquam indigno denegatur non ad Fiscum, sed filio applicatur, p. 11. d. 60. num. 2 fol. 210.

Legatarius, vel fideicommissarius, qui testamentum celauit, legatum amittit & tutori applicatur, non Fisco, ibid. num. 3.

Legatum patris secundæ genito, ex quo pater non debet ei vitam militiam, non est ex causa necessaria, p. 12. d. 78. num. 1 fol. 355.

Legatum liberi factum patrono, compensatur cum quarta patrono debita, sic legatum est vita milita compensari, ibid. num. 12.

Leges punientes conatum sunt sublata, p. 10. d. 39. num. 7. fol. 4.

Legem Dei, & Regis sui, qui non custodierit, iudicium erit in eo, p. 10. d. 91. num. 3.

Leges pœnales factas esse, ut earum metu, humana coerceatur audacia, p. 10. d. 109. n. 2. fol. 128.

Leges nouæ vbi non loquuntur, seruantur antiquæ, p. 10. d. 118. num. 2. fol. 145.

Leges antiquæ si pœnes grauiores imponunt, & nouæ minores videtur recessum à maiori, & grauiori ibid. num. 3.

Leges ordinantes primogenitum succedere in feudis, intelligitur de omnibus feudis debere alimenta secundogenitis, par. 12. d. 65. num. 7. fol. 319.

Leges veteres dantes quartam partem tantum filijs pro legitima Imperatori, crudeliter applicat, p. 12. d. 68. num. 55. fol. 126.

Legem vniuersalem cõcedere est de regalibus Principis, p. 11. d. 42. num. 7.

Leno-

I N D E X

- Lenocinium si vassallus praestat contra honorem Domini sui, feudo priuatur, p. 10. d. 42. num. 5. fol. 44.*
- Lenocinium est causa amissionis feudi, etiam si adulter sine lenonis auxilio deliquisset, ibid. num. 6.*
- Lex puniens consilium, vel mandatum delicti expressè committens, tenetur etiam si reuocauit, p. 10. d. 26 num. 7. fol. 27.*
- Lex non expressè puniens consilium, siue mandatum, requirit actum executionis maleficii, ibid. num. 8.*
- Lex noua recipit interpretationem etiam extensiuam per leges veteres, p. 10. d. 69. n. 6. fol. 82.*
- Lex loquens in vno casu, non est trabenda ad alios casus, p. 10. d. 77. num. 6. fol. 92.*
- Lex non distinguens, nec nos distinguere debemus, p. 12. d. 65. num. 6. fol. 319.*
- Lex quando specificè non prouidet, tunc idem iudicandum est de refutatione, sicut de successione, p. 12. d. 68. num. 56. fol. 326.*
- Lex feudalis equitatem respicit, ibid. n. 57.*
- Legitimare natos spectat ad Principem, p. 11. d. 42. n. 5. fol. 190.*
- Legitima non datur, nec detrahatur à feudo, p. 12. d. 60 num. 2.*
- Legitima est de iure natura, & est quota bonorum, ibid. num. 5.*
- Legitima detrahatur de corporibus hereditarijs, vita militia, de fructibus feudi, ibidem num. 7.*
- Legitima non debetur filijs, quam primum pater transiit in monasterium, & professionem fecerit, nisi quando intrat in monasterium mandicantium, p. 12. d. 73. num. 19.*
- Legitima quo ad quid vita militia equiparatur, & respicit bona, qua tempore mortis patris reperiuntur, p. 12. d. 74. n. 4. f. 345.*
- Legitimam non debetur ex corporibus feudi, p. 12. d. 77. num. 5 fol. 351.*
- Legitima siue pars pretij, vel vita militia de feudo à patre donato filijs secundi matrimonij, debetur etiam non comprehensis in inuestitura, ibid. num. 7.*
- Legitima pars pretij, & vita militia debetur post mortem patris, ibid. num. 21.*
- Legitima de Regno, Principatu, Marchionatu, Comitatu, & aliorum feudorum non debetur, p. 12. d. 87. num. 1. fol. 373.*
- Legitima non debetur de feudo, sed in pecunia, ibid. num. 3.*
- Legitima si non debetur, saltem debentur alimenta, ibid. num. 4.*
- Liberi ex concubina suscepti certis casibus in partem successionis vocantur, p. 10. d. 48. num. 9. fol. 51.*
- Liberi ex incesto nati in potestate parentum non extant, nec ab eis educantur, p. 11. d. 62. num. 75. fol. 211.*
- Liberi hominis non valet contractatio, p. 10. d. 27. num. 18. fol. 168.*
- Libertate nihil gratius praestari potest, & paria sunt, quem non esse in rerum natura, & non esse liberum, p. 11. d. 28. n. 19. fol. 173.*
- Libertatis, & seruitutis materia, qua omnes tangit, vnus pro omnibus, vel è contra admittitur, ibid. num. 23.*
- Licentia alienandi fructum intelligitur si tempore alienationis fuerit Dominus requisitus, & per eum assentitur, p. 12. d. 83. n. 8. fol. 364.*
- Licentia generalis non sufficit, sed specialis est necessaria, ibid. num. 16.*
- Licentia alienandi feudum operatur, si tempore effectus alienationes Rex requiratur, ibid. num. 18.*
- Ligij verbum iuri feudorum est incognitum, & de eo solum de iure communi firmentur, p. 12. d. 104. num. 2. fol. 396.*
- Ligius dicitur à ligando, ibid. num. 6.*
- Ligij, & homagij iuramenti effectus est, ut omnia bona vassalli burgeratica & feudalia sint sub illius Domini iurisdictione, ibid. num. 8.*
- Ligius, vel confederatus Principis cum alio potest confederationem facere saluo iure Principis, p. 12. d. 106 num. 6 fol. 399.*
- Lingua cedit cordi, & sub iugo mentis verba consistunt, p. 11. d. 68. num. 13 fol. 156.*
- Literas si scienter ferat vassallus, & in eis de adulterio, & stupro contra Domini honorem agatur, amittit feudum, p. 10. d. 42. num. 7. fol. 44.*
- Litus est solum quod occupat fluctus maris, p. 11. d. 45 num. 2. fol. 193.*
- Litus quid sit, p. 11. d. 51 num. 3. fol. 198.*
- Litoris nomen vnde deriuatur, ibid. num. 4.*
- Litoris, & riparum differentia, ibid. num. 4.*
- Ludus noxius in culpa est, p. 10. d. 41. num. 2. fol. 42.*
- Loffedi pratesio declaratur, p. 11. d. 27. nu. 7. fol. 168.*
- Lucrum quasitum filio familias ob torum violatum ex eo non acquiritur usus patris, p. 11. d. 32. num. 9. fol. 181.*
- Lucrum de sui natura sentit fructum defuncti approbare debet, p. 12. d. 53 n. 9. f. 307.*
- Ludere cum filia, nuru, & concubina Domini turpe est, p. 12. d. 110 num. 7. fol. 404.*

M

- M**achinatio, & conspiratio consistit in arte verborum, p. 10. d. 102. n. 1. f. 119.
- Machinatio est dolosa ordinatio in alicuius persona, vel vniuersitate detrimentum, ibid. num. 2.*

Magi.

I N D E X:

- Magistratus creare, est de regalibus, p. 11. d. 42 num. 3. fol. 190.**
- Magistratus dignitas est à Deo magna, p. 12. d. 99. num. 2. fol. 392.**
- Magistratus à Deo positi sunt, & Ministri Dei dicuntur, ibid. num. 5.**
- Magistratus subijci debemus, & illis obtemperare summa libertas est, ibid. num. 6.**
- Magistratus Superiorum contra, & præter legem super bonis, & rebus delinquentium in culpa graui statuere, possunt, p. 11. d. 66. num. 6. fol. 216.**
- Magistratum constitutio ad iustitiam administrandam iuter regalia numerantur, & defertur ad quoscumque Magistratus Regios, & alios, p. 11. d. 81. num. 1. fol. 231.**
- Magistratus creandi potestas, olim apud Populum Romanum fuit, quomodo transtulit in Imperatorem, ex quo lex Julia de ambitu cessat, ibid. num. 2.**
- Maiestatis læsa crimen committunt omnes, qui contra rescriptum Principis, per conspirationem subintrat, & violentiam faciunt, ibidem num. 6.**
- Maiestatis crimen agentes, fauentes, & confocij, & vita, & bonis priuari debent, p. 10. d. 104. num. 7. fol. 121.**
- Maiestatis diuina crimen, quod punitur, est quando contra præceptum diuinum venitur, humana vero quando contra Regem, p. 10. d. 109. num. 5. fol. 128.**
- Maiestatis, vel perduellionis crimine semel damnatus, amplius eiusdem criminis non damnatur, p. 10. d. 112. num. 4. fol. 135.**
- Maiestatis crimine non tenetur, qui non principaliter, sed secundario in Principem, vel Rempublicam deliquit, p. 10. d. 114. num. 7. fol. 137.**
- Malefactores nemo receptet, aut faueat etiam non contumaces, nec banniti sub pœna ducatorum sex mille, & alijs pœnis, p. 10. d. 69. num. 4. fol. 82.**
- Mala omnia pati melius est quam malo consentire, & secus agēs amorem mundi, amoris Dei præponit, & à peccato non est exclusus, p. 10. d. 85. num. 11. fol. 98.**
- Maligni spiritus, qui sunt mæuaces, pacta seruant, p. 11. d. 29. num. 18. fol. 176.**
- Manus in sinu ponens, vel ad pectus, vel ad altum locum unde turpe adiri potest, vel osculans pro luso interpretatur, p. 10. d. 41. num. 3. fol. 42.**
- Manum ad pectus ponere est plusquam osculari, ibid. num. 4.**
- Mandans committens stuprum cum personis Domino coniunctis, feudo priuatur, p. 10. d. 43. num. 1. & 4.**
- Mandans non minus, ac per patrem ipse de iure obligatur, ibidem num. 4.**
- Mandato quantumuis generali, nunquam potestas delinquendi concessa intelligitur, p. 10. d. 59. num. 1. fol. 66.**
- Mandato etiam cum libera, nunquam intelligitur data potestas delinquendi, p. 10. d. 67. num. fol. 79.**
- Mandato certo ad delinquendum, certius est vassallus ex facto Procuratoris non obligari, ibid. num. 4.**
- Manus brachia se donūt in periculum perditionis pro defensione capitis, p. 10. d. 85. n. 7. fol. 98.**
- Mandatum nedum est seruandū, sed & eius qualitas, p. 10. d. 96. num. 4. fol. 114.**
- Mandari actio em non est, nisi conditio veniat, ibid. num. 4.**
- Mandatum commissum pluribus potest adimpleri per unum p. 11. d. 97. num. 1. fol. 115.**
- Mares plerumque solent bād tyj fœminas seducere, nec tamen idem eos consequitur grauis ignominia p. 10. d. 46. num. 6.**
- Martitus siue sit aut uxor alterutrum occidēs, fudo priuatur, p. 10. d. 57. num. 2. fol. 63.**
- Martitus in re dotali est procurator uxoris, & proinde ob eius felloniam feudum nō amittit, p. 20. d. 60. num. 68. fol. 67.**
- Martitus quia ubi procurator uxoris, sicut & Prelati, vel uti administrantes res delinquentes ad eius vitam, feudo, & commoditatibus ipsius priuantur, ibid. num. 9.**
- Membra mistica, id est subditi debēt esse unita, & cōformia uolūtati capitis, p. 10. d. 85. num. 2. fol. 111.**
- Meretrici adherens unum membrum cum ea efficitur, p. 10. d. 31. fol. 95.**
- Masculinum in dispositionibus pœnibus trahitur etiam ad fœminas, p. 10. d. 46. num. 2. fol. 48.**
- Milites vel vassalli militantes à castris fugientes capite plectuntur, p. 10. d. 21. n. 5. fol. 22.**
- Milites aufugientes in hoc Regno capite puniuntur, ibid. num. 7.**
- Milites à bellis fugientes, ius canonicum infames vocat, ibid. num. 8.**
- Milites ad hostes mittentes, vel castrum hostibus tradentes, in Maiestatis crimine incidunt, p. 10. d. 86. num. 6. fol. 101.**
- Mina de occidendo, vel graue damnum inferendo, requirunt actum executionis externum in insidijs, p. 10. d. 26. num. 3. fol. 27.**
- Minor, furiosus, & prodigus alienandi potestatem non habent, p. 10. d. 74. num. 2. fol. 89.**
- Minera auri, argenti, aliorumque metallorum sunt in fructu, & non sunt Domini directi, sed vassalli Domini feudi, p. 11. d. 33. nu. 1. fol. 182.**
- Metallorum fodinas si Princeps reseruauit in concess-**

I N D E X:

- concessione Dominus fundi, sius feudi habebit decimam inuerti, p. 11. d. 33. n. 2. f. 182.*
- Mari proprietatis est nullius vsus communis omnibus iurisdictio Principis imperatris, p. 11. d. 48. num. 1. fol. 195.*
- Maritus occidens uxorem, dos debentur hereditibus uxoris, p. 11. d. 60. num. 6. fol. 210.*
- Maritus mortem uxoris non vindicans, indignus efficitur, & dos à Fisco vendicatur, ibid. num. 8.*
- Maritus ligando uxori inopi, videtur animo compensandi cum parte dotis, qua ei statuto, vel ex consuetudine debetur, p. 12. d. 78. num. 13. fol. 355.*
- Matri petenti dotem, cui fuerunt consignata bona hereditaria, potest opponi compensatio, ibid. num. 14.*
- Metalli fodina esse Principis. & privato acquiri non posse, si consuetudine tali extare probetur, p. 11. d. 67. num. 5. fol. 217.*
- Metalli fodina verius esse privati acquiri, ipsosque possidere posse, & Principis esse decimam siue aliam partem, ibid. num. 6.*
- Metallorum decima est Principis, & de regalibus, ibid. num. 7.*
- Metallorum fodina particularitè sunt sicut & salina in loco priuatorum inuenta, ibid. n. 8.*
- Metallorum fodinis inuentis cuius sint consuetudo loci est seruanda, ibid. num. 9.*
- Monetam eudendi potestatem non habens. & eudens, etiam iusti ponderis, crimen Maiestatis lesa committunt, siue comburatur. & donus publicatur, p. 10. d. 118. n. 1. f. 142.*
- Monetam falsam eudens, vel sciens, accipiens, vel dans, pœna capitis. & publicatione bonorum punitur, ibid. num. 5.*
- Monetam auream, vel argenteam redens, vel minuens, persona, & bona eorum publicantur, ibid. num. 6.*
- Moneta falsificante probatio fit per famam publicam, & per unicum testem bona fidei dignum, ibid. num. 7.*
- Monetarum incisores pœna ultimi supplicij plectuntur per Regiam Pragmaticam, ibid. n. 8.*
- Monetam falsam fundens, vel eudens, bonis omnibus confiscatis, Maiestatis lesa crimen committit; flammularum exceptionibus mactipatus, ibid. num. 13.*
- Monetam falsificans, feudum amittere debet, ibid. num. 14.*
- Monetam falsificans & c. de Iure communi Constitutionum, & Capitulorum Regni pœna publicationis. & mortis tantum punitur, p. 10. d. 119. num. 4. fol. 145.*
- Moneta falsa crimen puniri pœna publicationis bonorum. & mortis habet iura, & Doctores pondere, & numero maiores, quam de pœna mortis tantum, ibid. num. 5.*
- Moneta falsa crimen puniri debet pœna publicationis bonorum, & mortis, sed ex equitate Prag. Regni pœna mortis tantum, ibid. n. 6.*
- Monetas eudere est de regalibus maioribus, p. 11. d. 43. num. 3. fol. 191.*
- Moneta eudenda ius regale est, p. 11. d. 52. n. 1. fol. 199.*
- Monetam etiam iusti ponderis. & cum Principis insignibus eudens, Maiestatis crimen committit, ibid. num. 2.*
- Monetam falsam expendens, de iure Regni capite punitur, sed limitatur, ibid. num. 5. 7. & seq.*
- Monetarum incisores capite puniuntur, ibidem num. 6.*
- Monetam falsam expendentibus, requiritur dolus & scientia, ut de tali pœna puniatur, ibid. num. 7.*
- Moneta valore aucto, vel diminuto, inspicitur tempus solutionis, non tempus contractus, & cedit in damnum creditoris, p. 11. d. 82. num. 1. fol. 232.*
- Moneta valore mutato, debitorem teneri ad extimationem tempore contractus, ubi dicitur restitui in eadem extimatione, ibid. n. 2.*
- Moneta valore mutato debitore existente in mora, damnum pertinere ad ipsum debitorem, ibid. num. 3.*
- Moneta natura. & forma mutata, inspicitur tempus contractus, non solutionis, & deficit debitorem rescire debere, ibid. num. 4.*
- Moneta noua succedit in locum prioris, & fit solutio secundum bonitatem intrinsecam prioris, qua fuit tempore contractus, ibid. num. 5.*
- Moneta sublata sicut species debita, si non reperitur, debetur extimatio, ibid. num. 6.*
- Modis quibus aliquid ligatur, eisdem dissolui debet, sic Princeps qui concessit, reuocare potest, p. 11. d. 29. num. 1. fol. 175.*
- Molendinum licet in flumine edificari, quamuis alius in eodem flumine molam habeat, p. 11. d. 94. num. 1. fol. 244.*
- Molendinum edificans, non presumitur, id eo animo faciat, ut vicino noceat, ibid. num. 4.*
- Mortem capitalem minans alicui capitalem inimicitiam contrahi, p. 10. d. 26. n. 6. f. 27.*
- Mores à coniuncto firmantur, p. 10. d. 81. n. 5. fol. 95.*
- Mores à coniuncto firmantur picem, qui tangit ab eo conquinabitur, & voluntati Domini non se conformans membrum putridum est, p. 10. d. 82. num. 3. fol. 97.*
- Mors est melior quam in amaritudine vivere, & nemo bonus nisi cum anima libertatem amittit, p. 11. d. 28. num. 19. fol. 173.*
- Mori pro patria quis paratus esse debet, antequam patria ruinetur, p. 12. d. 100. nu. 10. fol. 392.*

- Morte fecundatarij nõ denuntiata, & releuatum infra annum & diem non soluto non amittitur ius suum, sed transigitur cum Curia, p. 12. d. 44. num. 2. fol. 202.*
- Mortuus ut quis dicatur maximam, vel mediã capitis diminutionem pati debet, p. 12. d. 49. num. 30. fol. 298.*
- Monachi etiam iura Superioris ferunt testimonium d. gratiam retinent. & habent fructus feudi, vita durante, si feudum non est titulo Priuilegiatus. ibid. num. 31.*
- Monachus in monasterio facta professione habetur pro mortuo, & perdit feudum etiam, si sit Prelatus, vel Cardinalis, sed secus ex dispensatione Summi Pontificis, p. 12. d. 73. num. 2. fol. 341.*
- Monasterium nõ succedit in feudo, quia est filius heres, vel filius, ibid. num. 3.*
- Monachus professus verè non potest dici mortuus, & constitutio debet intelligi in eo, qui propter verã mortem amittit feudum. ibid. n. 5.*
- Monachus professus ex dispensatione effectus Comes iure postliminij recuperat feudum, ibid. n. 9.*
- Monachus professus perdit feudum, & ei non succedit Monasterium, & in feudo nouo succedit filius, in antiquo succedit agnatus, ibid. n. xj.*
- Monachus dicitur funestam vocem habere, ibidem num. 14.*
- Monachus quo ad feudum dicitur verè mortuus, & eius professio operatur, ac si naturaliter esset mortuus, ibid. num. 16.*
- Mors ciuiliſ, & naturalis ad paria iudicatur, & mortis appellatione semper debet intelligi de morte naturali, ibid. num. 7.*
- Mors ciuiliſ quando operatur, id quod mors naturalis æquiparatur morti naturali, ibidem num. 15.*
- Mors naturalis sicut interit, ciuiliſ maxima, aut mediã capitis diminutionem interire dicitur, p. 12. d. 64. num. 2. fol. 214.*
- Mortuo ciuilitèr, non cedit dies fideicommissi, sed per mortem naturalem tantum. ibid. n. 18.*
- Mortuo professo nõ solum in Religione minorum, sed in quacumq; religione quo ad feuda, ac si naturaliter mortuus esset. ibid. n. 21.*
- Mulier osculari patiens dotem amittit, uti per commissum adulterium dote priuatur. p. 10. d. 41. num. 17. fol. 42.*
- Mulier se dotans, quando naturali iure inspecto dominium rei dotalis retinet, p. 10. d. 60. num. 7. fol. 67.*
- Mulier uti heres, vel aliter habens feudum, in dotem sine assensu dare potest, p. 12. d. 85. num. 3. fol. 369.*
- Mulier feudum extimatum in dotem marito sine assensu non potest dare. ibid. n. 8.*
- Mulier aquam, & ignem cum viro communicare debet, p. 11. d. 64. n. 4. f. 214.*
- Multa dicitur à mulcendo, sicut miles à militando, quia mulcet, linet, & mitigat rebelles, par. 11. d. 53. num. 2. fol. 200.*
- Multa dicitur à mulcendo, quia mulget sanguinem, & bona. ibid. num. 3.*
- Multa nomen est illud, quod singulis indicetur, & olim vnũ dicebatur multa, ibid. n. 4.*
- Multa differt à pœna, quia est species pœnæ genus, ibid. num. 6.*
- Multa, id est pœna, ibid. num. 7.*
- Multa olim erat pœnum, & bobum. ibid. n. 8.*
- Multa parua impiori humanus, quam magna, & hodie multa est pecuniaria, est etiã corporis, & hac est secunda differetia, ibid. n. 9.*
- Multa tertio differt à pœna, quia multa est arbitraria pœna enim omnis certa, & à legibus constituta. ibid. num. 10.*
- Multa quarto differt à pœna, quia multa procuratio est, datur contumacibus inobedientibus, & appellari potest à pœna furti commissi, non de pœna dupli, vel quadrupli, nec licet hodie de omnibus pœnis appellari, ibidem num. 15.*
- Multa quinto differt à pœna, quia multa bis tantum dicit, cui iudicãti data est potestas, ibid. num. 16.*
- Multa differt sexto à pœna, quia non multa non dicitur declarata, prescribitur anno, ibid. num. 19.*
- Multa non inferitur nisi pro famoso crimine, ibid. num. 20.*
- Multarum utilitates sunt de regalibus, p. 11. d. 55. num. 1. fol. 202.*
- Multa minata nõ dum imposita, nec incursa, nec declarata anno prescribitur, & aboletur, p. 11. d. 56. num. 1. fol. 203.*
- Multa non infamat, ibid. num. 5.*
- Munerum, & seruitutorum angariarum, & per angariarum præstatione nemo excusatur, p. 11. d. 75. num. 1. fol. 221.*
- Munera ad expeditionem Regum inter regalia computantur, p. 11. d. 76. num. 1. fol. 226.*
- Murus hoc antiquitus dictum fuit fodrum, ibid. num. 2.*

N

- Naturalia non prescribuntur, p. 11. d. 87. num. 4. fol. 237.*
- Natura feudi est genus, inuestitura est species, p. 12. d. 3. num. 43. fol. 250.*
- Natura rei acceditur in feudo, ex qua oritur actio, p. 12. d. 68. num. 11. fol. 325.*
- Naturali iure, que sunt, non possunt tolli, ibidem num. 39.*
- Naturalia iura sunt fortiora accidentalium, & alimeta secundogenitorum cum sint naturalia fortiora iuris primogeniti habentis feudum per refutationem accidentaliter, ibidem num. 63.*

Nauis.

I N D E X.

Navigandi, & piscandi in mari, & in flumine publico est commune, p. 11. d. 48. n. 3. f. 195.
Negans suam scripturam amittit beneficium excussionis non numerata pecunia, par. 10. d. 12. num. 5. fol. 11.
Negans damnum dedisse in duplam tenetur, ibid. num. 7.
Negans depositi tumultus incendi, & naufragij causam in duplam condemnatur.
Negotio commisso pluribus inchoato per unum, alij non tangunt nisi in infirmitate, vel morte illius, p. 10. d. 97. num. 2. fol. 115.
Nepos mortuo, patre secundogenito in vita. Aui subintrat in locum patris etiam in feudibus, p. 12. d. 75. num. 2. fol. 347.
Nepos ex filio premortuo in feudo auito succedere cum alijs fratribus de iure communi feudorum, ibid. num. 3.
Nobiles grauiori poena plectuntur, & in Gallia furcis altioribus suspendantur, p. x. d. 108. n. 2.
Nobilitandi potestas est de regalibus Principis, p. 11. d. 42. num. 3. fol. 190.
Nobilitas pretio comparari non potest, p. 12. d. 1. num. 3. fol. 247.
Nobilis vendens feudum rustico, Dominus non tenetur inuestire, sed contrarium seruetur, ibid. num. 7.
Notarius instrumenta sui Baronis conficere non potest, & confecta sunt nulla, & inualida, etiam si damnum Baronis contineret, p. 10. d. 51. num. 6. fol. 15.
Notarius tanquam persona publica potest stipulare pro Fisco, & pro alijs, p. 11. d. 55. n. 5. f. 203.
Nocentes ultimo supplicio puniri iustissimum est, p. 10. d. 109. num. 3. fol. 128.
Nullus ipso iure est, & fit contra, & preter formam commissionis sicut mandati, p. x. d. 98. n. 3. f. 115.
Nuptia ratione potentatus prohibentur, & si ibi contrahit, & uxor aliquid testamento relinquit, quasi et indigno ei aufertur, & fiscus capit, p. 11. d. 59. num. 2. fol. 206.
Nundines constituendi Imperatores ipsi assumerent, cum prius erat Senatus, p. 11. d. 70. num. 2. fol. 221.

O

Obediens vir consequitur victoriam, p. 10. d. 86. num. 4. fol. 101.
Obedire melius est quam sacrificare, quia in obediendo propria voluntas deprimatur in sacrificando ponitur caro alterius, p. 10. d. 95. num. 5. fol. 112.
Obedientia est virtus ad conseruationem in esse, & multa bona facit, p. 10. d. 103. n. 2. f. 120.
Obedientia est melior quam victoria, ibid. n. 3.
Obedientia spectat ad virtutem vitam, ibid. n. 4.
Obedientia sola fidelitatis meritum tenet, & in inobediendo est infidelis, & inimicus Domini, & sic rebellis, ibid. num. 6.

Obedientia per obedientiam possidetur, p. 11. d. 11. num. 5. fol. 160.
Obligationis naturas si non impeditur ex appositione dici, tamen ex diuersitate personarum impeditur, p. 11. d. 68. n. 8. f. 325.
Obligatio generalis, & assensus generalis non comprehendit Civitates, & loca titolata, nisi expressim dicatur, p. 11. d. 12. num. 3. & 6.
Occidens, vel vulneras contra iuramentum relictum eius infirmatur, p. x. d. 59. n. 30. f. 207.
Occisor grauius delinquit quam inestas ruptus contrahens, p. 11. d. 61. num. 3. fol. 211.
Occupator alienius officij iurisdictionis, qui absque commissionis est infidelis, rebellis, & feudum amittit, p. 10. d. 97. n. 6. f. 116.
Officij alienius in aliquo Castro, Civitate, vel Regno possessione capta cum commissione conditionalis, conditione non adimpleta, vel non existente non valet, p. 10. d. 96. n. 1. f. 114.
Officio pluribus commisso, uno administrante, non potest alius se intromittere, quod fallit in causis spiritualibus, p. 10. d. 97. n. 3. f. 115.
Officium in quo aliquis administrat, alius intromittere se non potest, & si fecus amittit, quod in eo habet ibid. num. 5.
Officij iurisdictionis, qui absque commissione, aut contra voluntatem Domini possessionem cepit, dicitur intrusus, p. 10. d. 98. n. 1. f. 115.
Officium, siue gubernium contra rescriptum, & commissionem Domini, & sine eius auctoritate non iure regit, & est tyrannus, p. 10. d. 99. num. 1. fol. 116.
Officium propria auctoritate gerens, & contra rescriptum non dum est tyrannus, sed crimen Maiestatis laesa committit, ibid. num. 2.
Officium ut quis exercet absque commissione, vel contra eum intrans, crimen Maiestatis laesa committit, ibid. num. 3.
Officium, siue gubernium Regni per conspirationem, aut machinationem accipiens ipse, & omnes conscij a fidelitate Regis recedunt, & in crimen Maiest. incidunt, p. 10. d. 102. n. 2. f. 119.
Officialis vere offenditur, quando ei officium, vel iurisdictione de facto abdicatur, par. 10. d. 104. num. 2. fol. 121.
Officialis regius pars corporis Regis est, & qui partem offendit, totum corpus offendere videtur, ibid. num. 3.
Officium iustitia administranda est honor, & dignitas, p. 10. d. 106. num. 1. fol. 123.
Officialibus sicut omne iniustum lucrum prohibetur, ita omnis honesta reuerentia, & honestate frui mandatur, ibid. num. 2.
Officiales, siue Iudices Regni simulacrum, & figura regalis sceptri sunt, ibid. num. 3.
Officialis de offensa sibi facta, vel suis Officialij, Alguzeris, & alijs suis ipsemet cognoscit, p. 10. d. 107. num. 1. fol. 125.

- Officiales cognoscunt de libellis infamatorijs, siue cartellis, & macriatis in valuis, & domibus proprijs, aut iustitia, si pena, & statuta, sed non si est arbitraria, ibid. n. 2.**
- Offensa facta Officiali, si est ratione officij, vel particularis ratione persona pro particulari inimicitia debet notificare Tribunali, ibidem num. 13.**
- Officialis iniuriam vindicandam quilibet de populo potest prosequi, ibid. num. 4.**
- Officiales in aliquibus partibus post tres, vel quatuor annos irrogari non posse regulariter post viginti annos, & aliter, p. 11. d. 59. num. 2. fol. 204.**
- Officialis oriundus, vel per domicilium fit civis in loco officij uxorem ducere non potest, p. 11. d. 59. num. 1. fol. 206.**
- Officiali nubenti in loco administrationis relicto ab uxore, fiscus non aufert, ibid. n. 4.**
- Officiales non debent in domibus privatis, sed in domibus publicis habitare pro iustitia ministranda, p. 11. d. 70. num. 4. fol. 221.**
- Osculam est pars adulterij, & proximam coitui, & inter lineas amoris quarta linea constituitur, p. 10. d. 41. num. 5. fol. 42.**
- Oscula, quae sumpsit, si non est, cetera sumpsit, ibid. num. 7.**
- Osculo actus carnis concluditur, & pro meditate est quasi caro corrupta, ibid. num. 10.**
- Osculum in mulierem per vim, est poena mortis, ibid. num. 11.**
- Osculum in muliere in Ducatu Mediolani osculans, fuit securis percussus, ibid. num. 12.**
- Osculum a iuvene premio amore datum, mitius punitur, ibid. num. 13.**
- Osculans quandam in templo, in crucem adductus fuit, ibid. num. 15.**
- Omnia sunt Principis ad gubernandum, non ad retinendum, p. 11. d. 1. num. 12. f. 147.**
- Opinio Roniti, & Laurentij refellitur, par. 10. d. 118. num. 10. fol. 142.**
- Opere priusquam sint indicta non debentur, p. 12. d. 9. num. 2. fol. 259.**
- Opinio, quod frater fratri, de quo feudo, & quando ad vitam militiam teneatur, p. 12. d. 66. num. 23. fol. 320.**
- Onus utrumque deberi possit, quando utrumque onus esset a lege, vel a consuetudine, vel ab homine, p. 12. d. 54. num. 2. fol. 309.**
- Onus duplex eodem anno imponi non potest, ne feudum remaneat inutile feudataria, ibidem num. 3.**
- Onera plura vno anno, si aliquis dicat deberi, sed exactio differri, tamen contrarium, id est unicum tantum deberi, ibid. num. 4.**
- Onus omnium deberi, si eodem anno imponitur relevium, & adoba, sed pinguis ad electionem Curiae, ibid. num. 6. & 10.**
- P**
- Paciscens heredibus suis prospicere praesumitur, p. 11. d. 80. num. 9. fol. 229.**
- Pacta non servans, fidem frangit, p. 10. d. 68. num. 14. fol. 81.**
- Pacta de hereditate viventis, & si sint illicita operatur, ut Fiscus capiat, par. 11. d. 59. num. 7. fol. 206.**
- Pacta, & conventiones in feudis sunt servanda, p. 12. d. 37. num. 1.**
- Pacta, & conventiones sunt servanda, ut iacent in foro fori, & poli, p. 12. d. 111. num. 26. fol. 405.**
- Palatia publica debent reparari sub poena applicanda reparationi, p. 11. d. 70. num. 5. fol. 221.**
- Palatia publica de anno in anno reparari debent, alias in collapsum cadunt, sicut & multa castra in hoc Regno ierant, ibidem num. 6.**
- Palatia nona nullus Officialis Principis ipsi inconsulto erigere debet, sed vetera reficere, & resarcire, ibid. num. 7.**
- Palatia magna plus quam convenit, edificari non debent, ibid. num. 8.**
- Papa, Imperator, nec alius Dominus sine causa, & consilio ea culpa vassallum discessire potest, p. 10. d. 6. num. 2. fol. 5.**
- Papa quidquid vult, habet legis vigorem, quia est omnia, & super omnia, p. 10. d. 68. n. 4. fol. 80.**
- Papa, & quilibet Prelatus, vel alius tenens feudum, etiam a laico ob eorum culpam non amittunt, quia nomine alterius, ibid. num. 5.**
- Papa est omnis, & super omnia, p. 10. d. 12. num. 2. fol. 160.**
- Papa omnes concessionem ab Imperatore Federico post depositionem caecolat, p. 12. d. 18. num. 2. fol. 271.**
- Papa, vel alius Princeps concessa ad publicam utilitatem immutare non potest, p. 11. d. 29. num. 3. fol. 175.**
- Parentes ex tali delicto illato liberis magis, quam in se ipsos tenentur, & offenduntur, p. 10. d. 39. num. 3. fol. 40.**
- Parentes magis de filijs, quam de se ipsis curantur, p. 10. d. 49. num. 7. fol. 53.**
- Parentibus nihil pretiosius quam ipsi filij, ibidem num. 8.**
- Parentum appellatione matrem, aviam, & pro aviam contineri, par. 10. d. 56. num. 2. fol. 62.**
- Pares Curiae in feudo ligio non iudicant, sed Princeps, p. 12. d. 104. num. 14. fol. 396.**
- Patricidium est grave, & seuum delictis in sanguinem ipsius vassalli, & a prodicione non remotam, p. 10. d. 56. num. 3. fol. 62.**

I N D E X:

- Patricidij crimen punitur nedum qui commiserit, sed qui absentauerit, ibid. nu. 5.**
- Patricida insuitur culeo cum cane, gallo gallicano, vipera, & simia & in mare, vel amnem proicitur, ibid. num. 7.**
- Patricida car ita punitur, aliqua ponit Cicero inter qua ait, & ita postremo eyciuntur, ne ad saxa mortui conquiscant, ibid. n. 8.**
- Patricidij conatus facit amittere feudum, siue sit secuta mors, siue non, etiam tractatus sufficit, ut feudo priuetur, ibid. num. 9.**
- Patricidij conatus punitur, ibid. num. 10.**
- Patricidam auxilians etiam punitur, ibidem num. 12.**
- Paritate iurium in ipsos Dominos vassallus neutri, vel que vult gratificat, p. 12. d. 105. num. 9. fol. 398.**
- Partium assertiones naturam rei non mutat, p. 12. d. 92. num. 18. fol. 378.**
- Pater, filium offendentem Dominum, deducere, aut separare tenetur, si offensa fuerit priuatione post mortem patris digna, p. 10. d. 15. num. 10. fol. 15.**
- Pater & filius, vna eademque persona sunt, p. 10. d. 20. num. 5. fol. 35.**
- Pater administras feudum maternum filij delinquendo non amittit, p. 10. d. 61. num. 2. fol. 71.**
- Pater pro feudo filij est verus vassallus, sed iure patrio tenet, & peculium profectuum filij non amittit nisi in certis casibus, ibidem num. 3.**
- Pater tanquam administrator filij fidelitatem iurat, delinquens vsum fructum ei spectatam amittit, ibid. num. 5.**
- Pater quacumque habet, sunt filij, & de contra idemptitate nature, p. 10. d. 110. num. 8. fol. 129.**
- Pater in feudo a patre donato, venit iure reuersionis, & ascendens succedent in feudo antiquo, & dicitur vera successio, p. 12. d. 67. fol. 322.**
- Pater in feudo filio donato, siue refutato, succedit vti ascendens a primo acquirente, ibid. num. 2.**
- Pater succedit filio ad onera hereditaria, & ad solutionem releuij, ad vitam militiam fratribus tenetur, siue alijs suis filijs, ibidem num. 3.**
- Patre refutante, mortuo refutatoario, excludit omnes alios, opinio indubitata est, & accisum, ibid. num. 13.**
- Pater, qui filium, & filius, qui patrem occidendo pro Patria, premio affictendum, p. 12. d. 100. num. 6. fol. 392.**
- Pater bannitus propter delicta contra Patriam a filio non alitur, ibid. num. 11.**
- Pater interfecit filium a pralio fugiente, &**
- mater in pralio timidam necauit, p. 10. d. 83. num. 5. fol. 98.**
- Pater patrie nomen Imperatori cur datum, p. 11. d. 1. num. 8. fol. 159.**
- Patre successo filio in feudo refutato, fratres vitam militiam non habent, quia non debetur nisi mortuo ascendente, ibid. num. 15.**
- Pater potest dare alimenta bannito & filio infideli, p. 12. d. 71. num. 27. fol. 349.**
- Patre donante filio secundogenito, competit primogenito legitima, siue vita militiam, p. 12. d. 77. num. 2. fol. 351.**
- Patri filio fiat iniuria nihil differt, p. 10. d. 49. num. 5. fol. 53.**
- Patre non habente aliud quam feudum ipsum, sine assensu in dotem dare potest, p. 12. d. 75. num. 2. fol. 369.**
- Patria unicuique dulcissima est, & Ulisee sum videre cupiebat, p. 12. d. 100. num. 2. fol. 392.**
- Patria omnes nascimur, ac omnes hominum voluntates, vna patria complexa est, ibid. num. 3.**
- Patriam qui auxerint, adiunauerint, & seruauerint, in Calum definstum locum habent, vbi cum Beatis semper fruuntur, ibidem num. 4.**
- Patria excepta est a iuramento vassalli pro Domino suo, ibid. num. 14.**
- Patre donate feudum filio, patre mortuo, releuium soluitur, p. 12. d. 49. num. 19. f. 298.**
- Patre viuo, nullum ius queritur filijs in bonis paternis, p. 12. d. 74. num. 5. fol. 345.**
- Patre mortuo, si foriudicatus moreretur, totum habet Fiscus cum onere paragij sorori, & vna militiam fratribus minoribus, ibidem num. 8.**
- Patronus liberti suo non iurat sicut libertus patrono, p. 11. d. 10. num. 5. fol. 159.**
- Pecunia Domini ascendens, infidelis est, p. 10. d. 36. num. 9. fol. 101.**
- Pecunia soluta per primogenitum post patris mortem est feudalis, & in eo succedit primogenitus, p. 12. d. 28. num. 6. fol. 280.**
- Pecunia facit feudum nouum, & in nouam causam licet reemptum, p. 12. d. 48. num. 3. fol. 296.**
- Peremptorium vnum in feudis non admittitur pro omnibus, etiam si triplex tempus contineat, sed tres citationes requiruntur, p. 10. d. 39. num. 5. fol. 35.**
- Persuasor est vehemens consultor, sed gratia ipsius facientis, p. 10. d. 44. num. 10. f. 46.**
- Pensio quam soluit emphyteota, est in signum recognitionis dominij, sicut adoba pro feudis, p. 12. d. 37. num. 9. fol. 285.**
- Persona loquentis non comprehenditur in principali locutione, p. 12. d. 5. n. 2. f. 257.**

I N D E X

- Persona ex qua quis capit lucrum, & damnū capere, p. 12. d. 53. num. 8. fol. 307.*
- Persona loquentis semper excipitur, par. 12. d. 101. num. 2. fol. 393.*
- Periurus, & perfidus intelligitur vassallus, non Dominus, qui non iurat, p. 11. d. 10. num. 4. fol. 159.*
- Piscatus quantūvis in certo loco fluminis longo tempore fuerit, non proinde alterum ibi piscantem prohibere potest, p. 11. d. 91. num. 2. fol. 240.*
- Piscatio est merè facultatis, & voluntatis, ibidem num. 3.*
- Placentia, quia pulchra ita dicta, p. 11. d. 18. num. 6. fol. 168.*
- Pœnalia non extenduntur, p. 10. d. 48. nu. 6. fol. 51.*
- Pœna imposta per legem antiquam non tollitur per nouam inferentem grauiorem, vel leuiorem, p. 10. d. 69. num. 7. fol. 82.*
- Pœna vna pro delicto imposta de iure cōmuni, & alia per statutum accenditur illa statuti loci, ibid. num. 8.*
- Pœna delicto per legem communem iure posita, non intelligitur derogata per statutū Regni, siue loci, nisi expresse tollatur, siue moderatur, ibid. num. 9.*
- Pœna delicti communi ex coniecturis positus in statuto tolli potest, ibid. num. 10.*
- Pœna, & supplicium differre, cum pœna sit sine sanguine, & supplicium cum sanguine, p. 10. d. 18. num. 11. fol. 143.*
- Pœna persona, & bonorum omnium importat mortem, & publicationem honorum, ibid. num. 15.*
- Pœna legis antique non videntur sublata per nouam, nisi expresse dicatur, p. 10. d. 119. num. 1. fol. 145.*
- Pœna quando non est determinata à lege, vel à Principe, est arbitraria, p. 10. d. 120. num. 6. fol. 146.*
- Pœna indignationis esse arbitraria, ibidem num. 7.*
- Pœna pragmatica de monetis non procedit, in mandante fieri, vel expendi, p. 11. d. 52. n. 9. fol. 199.*
- Pœna dicta pragmatica non procedit in fundente monetam alterius, ibid. num. 10.*
- Pœna non accenditur in fundente monetam parui momenti, & alias, ibid. num. 11.*
- Pœna predicta limitatur in inaurari faciente monetam argenteam pro decipienda metrice, ibid. num. 12.*
- Pœna pragmatica limitatur in moneta non currenti in Regno, ibid. num. 13.*
- Pœna pragmatica limitatur in tondente monstam maioris ponderis vsque ad iustum pondus, ibid. num. 14.*
- Pœna, & multa de regalibus sunt, p. 11. d. 54. num. 1. fol. 200.*
- Pœna dicitur à puniendo, vel à ponendo, ibidem num. 5.*
- Pœna vnusquisque priuatus, irrogare potest, ibid. num. 18.*
- Pœna legalis quandoque priuato, & in delictis priuatis si ciuiler agatur, defertur, p. 11. d. 55. num. 2. fol. 202.*
- Pœna, siue actiones debetur agenti, ibidem num. 3.*
- Pœna actionis dubie quomodocunque sit, applicatur Fisco, nisi sit conuentionalis, ibidem num. 4.*
- Pœnam, & multam qualibet causa iusta existat, ibid. num. 6.*
- Pœna post triginta annos irrogari non potest, p. 11. d. 56. num. 3. fol. 204.*
- Populus Israhel, qui missum à Deo regnare noluit, fuit à Deo percussus, p. 10. d. 8. nu. 2. fol. 95.*
- Portus à portando nomen habet, par. 11. d. 49. num. 1. fol. 197.*
- Portus à basulandis mercibus, vel à fretu, & sinu maris, ibid. num. 2.*
- Portus est locus conclusus, in quo importantur, & exportantur merces, ibid. num. 4.*
- Portus est de regalibus, ibid. num. 5.*
- Portus intelligitur pro reſigali, quod per transitum, vel pro his, que in portu vehuntur, soluuntur, ibid. num. 7.*
- Possessionem quam quis habet, nemo de factō priuatur, & nō ex culpa, nisi legitime constiterit, p. 10. d. 6. num. 1. fol. 5.*
- Possessor quilibet presumitur proprietarius, nisi aliter constet, p. 11. d. 41. num. 4. fol. 189.*
- Possessores bonorum Domino loci vbi bona sūt sita, iuramentum prestare non tenentur, p. 12. d. 108. num. 3. fol. 401.*
- Potestas, & iurisdictio est in Principe, & ab eo manet tanquam à fonte, p. 11. d. 38. nu. 3. fol. 187.*
- Potestas omnis à Deo est, qui vult omnibus potestatibus obediri, & resistētes sunt damnati, p. 10. d. 103. num. 5. fol. 120.*
- Pragmatica est iuris veteris declaratoria, p. 10. d. 62. num. 1. fol. 74.*
- Præceptum Domini sine causa ad solutionem, punitur arbitrariè, p. 10. d. 120. n. 1. f. 146.*
- Pralati Ecclesiarum, & alij, qui alterius nomine feuda possident, par. 10. d. 58. num. 1. fol. 64.*
- Pralati, & clerici feuda possidentes iuribus laicorum vtuntur, ibid. num. 2.*
- Pralatus ob felloniam priuatur de feudo per suum Superiorem, & eius mente speſante, si ad eum, & ad Capitulum Ecclesie non, ibid. num. 5.*

Prala-

I N D E X:

- Prelatus debet esse promptus ad puniendum delictum subditos, p. 10. d. 104. n. 6. f. 120.*
- Prelatus de feudo ad se spectante quandiu in administratione extat ob felloniam à suo Superiore iudicatur, ibid. num. 6.*
- Prelatus nec si cum cōsensu Capituli deliquerit, amittit feudum, ibid. num. 7.*
- Prelatus, & Capitulum nisi iusta, & necessaria causa adsit, alienare non possunt, ibidem num. 8.*
- Prelatus, qui alienare non potest res Ecclesia, nec minus delinquendo, ibid. num. 9.*
- Prelatio feudi alienati competit Regi directo Domino, sed agnatus et praefertur, par. 11. d. 31. num. 1. fol. 180.*
- Premium nobilitatis est habere subditos, p. 11. d. 8. num. 4. fol. 156.*
- Prescribi non potest contra infantes, & nondum genitos, p. 11. d. 87. num. 3. fol. 237.*
- Prescriptio quaecumque longissima aduersus libertatem non recipitur, ibid. num. 6.*
- Praestationes si sint incertae arbitrio boni viri praestantur, p. 11. d. 72. num. 4. fol. 223.*
- Praeuētio inducitur per aperturam literae vocationis, p. 12. d. 106. num. 3. fol. 399.*
- Primogenitus feudum quod nō habet à patre, sed à cōsuetudine, vel contractu, aut à lege per delictum patris non amittit, par. 10. d. 110. num. 5. fol. 129.*
- Primogenitus ad vitam militiam tenetur, quando succedit in feudo, non quando succedit in allodijs, p. 12. d. 64. num. 1. fol. 317.*
- Primogenitus succedit in feudo, tenetur aperte alimenta praestare fratribus minoribus, quorum loco est vita militia, par. 12. d. 65. num. 1. fol. 318.*
- Primogenitus succedit in feudo dignitatis hereditario, vel non tenetur ad alimenta secundogenitis, ibid. num. 3. fol. 318.*
- Primogenitus de iure Regni successor in feudo, tenetur dare vitam militiam fratribus secundogenitis, p. 12. d. 66. num. 1. fol. 119.*
- Primogenitus capiens feudum ex cōtractu refutationis vitam militiam non dat fratribus, secus quando succedit, p. 12. d. 68. n. 9. fol. 325.*
- Primogenitus succedens in feudo dignitatis, & Iuris Francorum tenetur ad alimenta secundogenitis, & paragium sororibus, ibid. num. 36.*
- Primogenitus filius per refutationem habens feudum, & non daret vitam militiam fratribus, pater esset in electione sua priuare secundogenitos de vita militia, quod valde iniquum esset, ibid. num. 67.*
- Primogenitus tenetur ad vitam militiam fratribus minoribus, quando habet feudum iure successione, non quando per donatio-*
- nem, & per contractum, p. 12. d. 69. nu. 8. fol. 334.*
- Primogenitus succedit in actione redimendi feudum, si redimit etiam ex pecunia hereditaria ad vitam militiam fratribus non tenetur, p. 12. d. 70. num. 5. fol. 336.*
- Primogenitus habens feudum ex cōtractu, & soluit pecuniam, & cum interesse restituere, à quo forte accepit, ad vitam militiam non tenetur, ibid. num. 6.*
- Primogenitus licet habeat actionem redimendi feudum, redimendo vitam militiam secundogenitis non soluit, decisum, ibidem num. 9.*
- Primogenitus non nisi ut haeres, & successor patris feudum reemere non potest, & redimendo ad vitam militiam fratribus tenetur, ibid. num. 12.*
- Primogenitus pecuniam quam soluit pro redimendo feudo paterno, potest repetere à fratribus secundogenitis, & ad vitam militiam tenetur, ibid. num. 18.*
- Primogenitus si post diuisionem redemit feudum vigore pacti de rotandendo de propria pecunia, nō tenetur ad vitam militiam fratribus secundogenitis, p. 12. d. 71. nu. 3. fol. 339.*
- Primogenitus si post mortem patris à principio potest asstringere secundogenitos ad redimendum feudum cum pacto redimendi à patre alienatum, ibid. num. 4. & 8.*
- Primogenitus si de feudo reemit feudum, recuperat pretium à fratribus, si de communi utroque casu fratribus debet vitam militiam, ibid. num. 5.*
- Primogenito mortuo de feudo ad tempus, vel ad certam generationem cōcesso, si tempus finiatur, & secundogeniti non sunt comprehensi, non succedunt, nec vitam militiam habent, p. 12. d. 72. num. 1. fol. 340.*
- Primogenitus praecipiendo feudum totam hereditatem, vel maiorem partem cōsequitur, debet legitimam, siue vitam militiam alijs fratribus pro alimentis dare, p. 12. d. 59. n. 1. fol. 312.*
- Primogenitus neāum succedit in feudis dignitatum, sed omnibus alijs de Iure Francorum absque distinctione, ibid. num. 4.*
- Princeps comprehensus in inuestitura, prauidicare non potest nisi urgente, & suadente necessitate, p. 10. d. 5. num. 4. fol. 6.*
- Princeps contra sui privilegij, & concessionis verba venire, & reuocare non potest, ibidem num. 6.*
- Principis verba firmissima esse debent, ibidem num. 7.*
- Principis lingua extat gratia in scriptura testimonium, ibid. num. 8.*

I N D E X:

- Princeps si est subditus legibus, non tamen a lege contractus, p. 10. d. 68. num. 9. fol. 80.*
- Princeps suo contractus contravenire non potest etiam de plenitudine potestatis, ibidem num. 10.*
- Principi contractibus omnibus bona fide contractatur, ibid. num. 13.*
- Principis, qui non obediens, capite punitur, p. 10. d. 91. num. 13. fol. 109.*
- Principi suo, qui non obedit, tyrannizare videtur, & crimen Maiestatis lesa committit, p. 10. d. 100. num. 6. fol. 117.*
- Principum. & Iudicium Deus duas species habet, scilicet bonos & malos propter iustitiam, & iniquos puniendos, p. 10. d. 106. num. 7. fol. 123.*
- Princeps se, & subditus consulere debet, p. 11. d. 27. num. 30. fol. 168.*
- Princeps ex causa priuans aliquem alicuius rei, hoc facere non debet, sed tenetur ad pretium, p. 11. d. 30. num. 3. fol. 178.*
- Princeps in loco effecto de demanio nihil habet nisi protectionem, & administrationem iustitiae, ibid. num. 4.*
- Principis sunt omnia quo ad protectionem, aliqui dicunt, & aliqui solum quo ad iurisdictionem, ibid. num. 6.*
- Principibus inferioribus si regalia conceduntur per privilegium, haberent confiscationes, p. 11. d. 32. num. 3. fol. 181.*
- Princeps potest imponere feudatario ut aliquid faciat, sub poena amissionis feudi, par. 10. d. 120. num. 1. fol. 146.*
- Principis mandatus, & legi Dei est obediendum, & inbediens punitur morte, vel exilio, vel carcere, vel in bonis, ibid. num. 5.*
- Princeps potest hominem ad nobilitatem, & honorem promouere, & inter eos administrare, p. 11. d. 42. num. 4. fol. 190.*
- Princeps supremus venationes, aut piscationes prohibendo iuri natura impugnare videtur, p. 11. d. 86. num. 7. fol. 236.*
- Princeps de iuribus regalibus non potest quicquam disponere, p. 11. d. 89. num. 1. fol. 229.*
- Princeps recipiendo Regnum liberum ea libertate subditos priuare non debent, p. 11. d. 92. num. 9. fol. 241.*
- Principem in assaltum improvisi omnes debent auxiliare, si clerici, & si non ita tunc ex pacto, vel factio, vel lege tenentur, p. 12. d. 12. num. 6. fol. 262.*
- Princeps iuuari debet cum equis, & armis, ibidem num. 3.*
- Princeps ex magna causa potest ius nouum immutare, p. 11. d. 66. num. 7. fol. 216.*
- Princeps cum vadit ad bellum moderatum, auxilium exigere potest a vassallis vel si in eo caperetur, aut ad alium Principem pro*
- securitate subditorum accedit, p. 12. d. 91. num. 9. fol. 376.*
- Principium iniustum totum progressum vitiat, p. 11. d. 90. num. 2. fol. 239.*
- Priuilegia Vniuersitatibus concessa esse perpetua, p. 11. d. 29. num. 2. fol. 175.*
- Priuilegium. & assensus loci effecti de demanio est favorabile, & Regi est subditus, ibid. num. 13.*
- Priuilegium Regis quodcumque in contrarium tran actum est irrevocabile, & eius successores etiam seruare tenentur, ibid. n. 15.*
- Priuilegium concessum marito, extenditur uxore, p. 10. d. 20. num. 4. fol. 21.*
- Prior tempore potior iure, p. 12. d. 103. num. 6. fol. 395.*
- Procurator substitutus ad praestandum strictum nunquam praesumitur ad contra Dominum delinquendum nisi appareat, p. 10. d. 67. num. 1. fol. 79.*
- Procuratoris offensa in Dominum, vassallum non nocet, ibid. num. 3.*
- Procurator s. vel substituti negligentia in non ferendo in tempore inuestituram & non succurrit misso statim obest Domino, ibid. num. 5.*
- Procedit etiam in Regibus Superiorem non recognoscentibus, p. 11. d. 36. num. 4. fol. 185.*
- Proditor est, qui si fugis amicum, & facit uti inimicus, p. 12. d. 36. num. 5.*
- Proditiones. & offensa Domini per vassallum, inter crimina enumerantur, p. 10. d. 53. n. 3. fol. 53.*
- Proditio maximum vitium est, & ex multis comprobatur, ibid. num. 5.*
- Proditor banntus etiam existente banno, ut occidi possit absque poena, tamen ob proditionem punitur, ibid. num. 6.*
- Proditorius homicida ab Ecclesia inuitus extrahitur de iure canonico, ibid. num. 7.*
- Proditorum insignia delentur, ibid. num. 8.*
- Proditionis crim. u cum sit atrox committentes Ecclesia immunitate non gaudent, ibid. num. 9.*
- Proditio est actio simulata, aut dissimulata, per quam qui exterius simulatur, & contrarium interius mente geritur, ibidem num. 10.*
- Proditoris signa sunt suauia, & dulcia verba proferre amplexatur blandi ridet, maxima pollicetur, sedere cselatur, libenter adulatur, quod est ex causa proditoris, ibidem num. 12.*
- Proditior est, qui amicum etiam sine rixa percutit, num. 13.*
- Proditior & rebelis non sunt idem, & differunt, quia rebelis non cauit in non subditum, p. 10. d. 90. num. 1. fol. 108.*

I N D E X:

Proditor esse potest, & non subditus, ibidem num. 7.
Proditor Principis pœna capitis punitur, & in Italia furca suspenditur exêplo Iudæ, p. 10. d. 108. num. 1. fol. 127.
*Proditorius homicida inuitus ab Ecclesia ex-
 trahitur, ibid. num. 5.*
Proditoris insignia delentur, ibid. num. 6.
*Proditores, qui rebellionem commiserunt, in-
 pœnam vitæ & amissionis honorû ipso fa-
 cto incidere Iure Regni, & idem receptan-
 tes non reuelantes, vel auxiliantes, ibidem
 num. 15.*
*Prohibitum ire ad molendinum, vel furnum
 construere, & si prohibetur ad tempus le-
 gitimum acquirat, sibi præiudicat, par. 11.
 d. 93. num. 6. fol. 242.*
*Prohibitioni vnica acquiescisse, an sufficiat ad
 inducendam præscriptionem, ibid. num. 9.*
*Proditor est ille, qui palam mendacium loqui-
 tur, & qui liberè non denuntiat, & defendit
 hereditatem humani actus, p. 10. d. 88.
 num. 6. fol. 103.*
*Proditionis si quis quid agit, feudo priuatur,
 p. 10. d. 89. num. 1. fol. 104.*
*Proditionis crimen, inter Maiestatis crimina
 numerantur, & est quando Maiestatem of-
 fendit, ibid. num. 2.*
Proditionis definitio, ibid. num. 3.
*Proditoris, & proditionis species multa enu-
 merantur, ibid. num. 4. vsque ad num. 10.*
Proditionis nil detestabilius est, ibid. num. 5.
*Proditor Regis, proditor Dei dicitur, ibidem
 num. 7.*
*Proditor Dei est, qui fraternitatem aliquam
 discordare facit, ibid. num. 8.*
*Prodere aliquem in morte maius homicidio
 manuali, ibid. num. 9.*
*Proditor est reuelans secreta, & maximè sibi
 commissa, ibid. num. 10.*
*Proditor est, qui arma inimicis Domini ven-
 didit, ibid. num. 13.*
*Proditor est, qui alterius crimen ei soli notum
 depegit, ibid. num. 14.*
*Proditor dicitur, qui proximè circumuenit, &
 in periculum facit, ibid. num. 15.*
*Proditor dicitur, qui proximum circumuenit
 fraternam discordiam inest, qui bellum
 mouet, siue diffidationem, qui contra fidem
 datam, subditus Dominum suum infamat,
 & de muliere, ibid. num. 15.*
*Proditor est offendere se amicum, & vti inimi-
 cus agit, ibid. num. 16.*
Proditor à duello repellitur, ibid. num. 17.
*Proditor dicitur qui iustitiam barabat, & sic
 opprimit, & latibus arma posita in palatijs
 deleri debent, ibid. num. 18.*
Proditor est, qui se offendit nō facere quod de-

*bet, & secretè contrarium facit, ibidem
 num. 20.*
*Proditor est, qui inimicos in sui Principis ter-
 ritorio facit, ibid. num. 21.*
*Proditor est, qui crimen Maiestatis commit-
 tit, ibid. num. 22.*
*Proditor dicitur in Regno, qui cum sclopo de-
 linquit, ibid. num. 23.*
*Publicatio præter, vel contra legem non fit,
 nisi à supremo Magistratu ex causa, & pro-
 pter enorme delictum, & cum distinctione,
 p. 10. d. 66. num. 4. fol. 216.*
*Publicatio aliter facta non valet, & nullam
 sortitur effectum, & Cardinalis delegatus
 possit ita publicare, ibid. num. 5.*
*Pueri pudicitiam actensans punitur, par. 10.
 d. 39. num. 6. fol. 40.*
*Pupilla contrahere cum tutore prohibetur, &
 è contra, p. 11. d. 60. num. 5. fol. 210.*

Q

*Quid de instigatore, persuasore, sollicita-
 tore, cohortatore, p. 10. d. 44. n. 2. f. 46.*
*Qui non potest alienare, nō potest infrudare,
 p. 10. d. 69. num. 4. fol. 89.*
Quid, de feudis quaternatis, num. 6 fol. 188.
Quid de feudis planis, ibid. num. 7.

R

*Ratibabitio in delictis retrahitur, &
 mandato equiparatur, p. 10. d. 45. nu. 1.
 fol. 47.*
*Ratibabitio vt puniatur in delictis, qua re-
 quirantur, ibid. num. 2.*
*Ratibabere in dubio quis teneatur, ibidem
 num. 3.*
*Ratibabitio non minus in delictis quam in
 alijs retrahitur, p. 10. d. 59. n. 6. fol. 66.*
*Ratibabitio fit de delicto nomine ratificantis
 facto, ibid. num. 2.*
*Ratificans in dubio censetur ratificare suo no-
 mine gestu, ibid. num. 8.*
*Ratificans puniri potest quando in delicto fa-
 cto plures interuenire possunt, quod fallit
 in delicto carnis, nisi in odium alterius fit
 factum, ibid. num. 9.*
*Ratio quod de feudis quaternatis nō soluatur
 collecta est, nē duplici onere grauentur,
 p. 12. d. 92. num. 6. fol. 378.*
*Ratio predicta militat tam in feudis quam in
 subfeudis etiam planis, rusticis de tabula,
 & æthenasijs, que sint onere, non concedun-
 tur, ibid. num. 7.*
*Rationes, quod vita militia per secundogeni-
 tum successorem fratris primogeniti in
 feudo paterno, non dari ultimis genitis,
 p. 12. d. 15. fol. 320.*
*Ratio pro secundogenitis vt vitam militiam
 habeant à primogenito de feudo refutato,
 p. 12. d. 68. num. 30. fol. 325.*

Ratio

I N D E X

- Ratio est anima legis, qua comprehendit omnes casus, in quibus militat eadem ratio sicut genus quamlibet speciem, ibidem num. 31.*
- Ratio, qua assignari potest in statuto, scilicet quia excluditur tunc habetur pro excluso, ibidem num. 32.*
- Ratio, quod vita, & militia detur secundogenitis est, quia excluditur à feudo eadem ratio militat in feudo refutato, ergo &c. ibidem num. 33.*
- Ratio una, & eadem in vno casu decidit omnes verisimiles, ibidem num. 34.*
- Ratio generalis ampliat dictum per extētionem passivam de successione ad refutationem, & sic de feudo refutato d. betur vita militia, ibidem num. 58.*
- Rebellionem, siue felloniam cōmittit, qui oppugnat dum sanare debet, p. 10. d. 18. nu. 5. fol. 19.*
- Rebellis dicitur is, qui Imperatori Regi, & Magistratibus resistit, & inobediens est, p. 10. d. 79. num. 3. fol. 94.*
- Rebellis proprie ut quis dicatur requiri, ut cōtra statum, & prosperitatem quid fiat, ibidem num. 4.*
- Rebellis feudum amittit, ibidem num. 5.*
- Rebelliter vivens, & bene regere recusans, infidelis, & rebellis est, par. 10. d. 91. num. 7. fol. 109.*
- Rebelles reputantur omnes, qui in notoria inobedientia Regis siue eius ministris, p. 10. d. 94. num. 2. fol. 111.*
- Rebelles sunt omnes, qui publice, & occulte cōtra honorem Regis, & Officialium quid machinantur, p. 10. d. 10. num. 4. fol. 119.*
- Reditus rerum emphiteutarum quo ad Baronem sunt feudalis, par. 12. d. 19. num. 9. fol. 271.*
- Refutatio Loffredi consilij Neuzani non subsistit, & quare, p. 11. d. 27. num. 13. & 14. fol. 169.*
- Refutationes presentantur in Regia Camera infra quindecim dies, ex pragmatica, p. 12. d. 67. num. 14. fol. 323.*
- Refutatio permittitur à lege, & ius quod pater à principio quasiuit vitam militiam secundogenitis, & paragium feminis, p. 12. d. 68. num. 23. fol. 325.*
- Refutatio facit transire feudum obligatum secundogenito pro vita militia, & femina pro paragio, & pro eis agere possunt, ibidem num. 54.*
- Refutatio si vitam militiam secundogenitis auferret, crudeliter, & inhumaniter esset, ibidem fol. 66.*
- Refutatio fratris, vel agnati in filium, aut agnatum, est ad instar ultima voluntatis, quia soluitur releuium, vita militia, & paragium, ibidem num. 68.*
- Refutationibus adest suspitio fraudis vita militia secundogenitis, & alimēta sunt fauorabilia naturalia immutabilia, ibidem num. 69.*
- Regalia possidens titulum Domino ostendere tenetur, p. 10. d. 75. num. 6. fol. 90.*
- Regalia in signum supremi dominij nunquā prescribuntur, p. 11. d. 33. num. 5. fol. 182.*
- Regalia qua sunt, & eorum diffinitio, par. 11. d. 35. num. 1. fol. 380.*
- Regalia cur ita dicta ibidem num. 2.*
- Regalia maiora, qua sunt, p. 11. d. 42. num. 1. fol. 190.*
- Regalia minora, quę nam sint, p. 11. d. 43. n. 1. fol. 191.*
- Regalibus concessis, qua dicuntur concessa, ibidem num. 2.*
- Regalia cōssa subditis inter eos prescribuntur spatio longi temporis; sed si in feudam longissimo tempore non minus annorum triginta, p. 11. d. 44. num. 1. fol. 192.*
- Regalia concedi possunt, p. 11. d. 78. num. 1. fol. 228.*
- Regalia iura per Principem nec minus posse, p. 11. d. 89. num. 2. fol. 239.*
- Regale supremum dominium residet in Rege in initio erectionis habitum, par. 11. d. 95. num. 1. fol. 245.*
- Regalia à Principe non alienantur in preiudicium successoris. ibidem num. 6.*
- Reges, Imperatores & alij Principes, & eorū Vicarij, Locumtenentes & Iudices, ministri Dei sunt, & Deum representāt, & Regem, p. 11. d. 106. num. 4. fol. 123.*
- Reges, & Principes de iniurijs eis factis non cognoscunt ipsi, sed eius Officiales, & Consiliarij, p. 10. d. 107. num. 5. fol. 125.*
- Regentis Ioannis Francisci de Ponte, Præsidentis Camilli de Curte, & Consiliarij Io. Anarea de Georgio dicentium nulla lege caueri vassallos remi posse, reijctur, p. 11. d. 28. num. 1. fol. 272.*
- Regis, vel Imperij statum contra quis aliquid faciens in mutado formam, vel eius gubernium non est ita rebellis, p. 10. d. 94. num. 2. fol. 111.*
- Regis nomen ad dignitatem, honorem, & potestatem pertinet, nomen Domini est potius ad tyrannidem, p. 11. d. 28. num. 12. fol. 172.*
- Reges, & Principes, necesse est habere palatia in locis, & Ciuitatibus maioribus, comoda ad habitandum, p. 11. d. 70. num. 1.*
- Regis de factis non licet disputare, p. 12. d. 3. num. 21. fol. 249.*
- Regis electio in hoc Regno in feudis quaternatis,*

I N D E X

- natis, quid de predictis tribus voluerit, p. 12. d. 20. num. 3. fol. 273.
- Regis Roberti litana de his, qui seruitia Regia Adoba, & Releuia nō soluerunt, p. 12. d. 44. num. 1. fol. 291.
- Regnum est vnicum corpus mixticum, cuius capud est Rex, eius supposita sunt ipsius membra, p. 10. d. 93. num. 1. fol. 111.
- Regnorum existentia ex obediētia Regibus, & eorum preceptis, & voluntatibus pendere, ibid. num. 3.
- Regnum Neapolitanum siue Sicilia citra Farum, de patrimonio Ecclesia, & Diu. Petri dicitur esse, & Rex ipsius feudatarius, p. 11. d. 6. num. 1. fol. 153.
- Regnum hoc ab Imperio est exemptum, ibid.
- Releuium est medietas fructuum anni, & adoba parum plus, si anno soluerentur, feudatarius non haberet vnde viueret, p. 12. d. 29. num. 1. fol. 281.
- Releuiū soluitur secundum usum Curia, p. 12. d. 39. num. 3. fol. 387.
- Releuium nō esse onus feudi, sed quedam praestatio ex consuetudine introducta, ibidem num. 4.
- Releuium non est nomen iuris, sed ab usu, & consuetudine in herede introductum, ibid. num. 5.
- Releuium dicitur, quia Dominum releuat, & adiuvat, ibid. num. 6.
- Releuium quod dicitur, ius ciuile appellat introitum, ibid. num. 7.
- Releuium praestatur in signum deuotionis, census, & reuerētia, & quia Dominus facit inuestituram, ibid. num. 8.
- Releuium soluitur in recognitionē directi dominij, & infra annum, & diem post mortē feudatarij, ibid. num. 9.
- Releuium habet actionem realem, & facta liquidatione in pecunia fit exactio etiam contra tertium, ibid. num. 10.
- Releuium soluitur, vt est moris quantitatem decem vntiarum non excedat, p. 12. d. 41. num. 1. fol. 289.
- Releuium debet esse illius à quo feudum tenetur, licet concessio spectet ad Regem, ibid. num. 2.
- Releuij, vel seruitij augmentum nō datur, ibidem num. 3.
- Releuium quod debetur alicui Baroni non debet excedere vntias decem, sed Regia Camera ordinat, quod praestetur medietas fructuum, ibid. num. 4.
- Releuium debet solui iuxta morem, consuetudinis, p. 12. d. 43. num. 3. fol. 291.
- Releuium onus feudi non esse, sed deberi pro onere dominij, ibid. num. 5.
- Releuium eo ipso, quod inuestitura petitur, debetur, & pater, & postea filius petunt inuestituram, utrumque debetur, ibidem num. 6.
- Releuium duplicatum, vt per minorem non soluatur, ei datur restitutio, & sic praestitatum etiam in prodigo, p. 12. d. 46. num. 1. fol. 294.
- Releuium successor singularis non soluit, p. 12. d. 48. num. 4. fol. 296.
- Releuium feudi cum pacto de retrovendendo ab herede redempti, cōcordantur decisiones, & opiniones, quod ab herede alienatur, releuium non debetur, ibid. num. 7.
- Releuij nomen Barbarum esse, p. 12. d. 49. n. 1. fol. 297.
- Releuium est, quod fit, vnde deriuatur, & quo iure fit introductum, ibid. num. 8.
- Releuium dictum est à releuando, eo quod releuat eum, cui praestatur, ibid. num. 3.
- Releuium dici potest etiam, quia vassallum releuat, dum mortuo predecessore, per inuestituram feudum reassumit, ibid. num. 4.
- Releuium debetur per successorē in feudo pro renouatione inuestiturae obtinendae, & debetur etiam de feudo Baroni subinfeudati, ibidem num. 10.
- Releuij vnica solutio acquirit ius ipsius directo Domino, ibid. num. 11.
- Releuium ex iuris dispositione non deberi, sed ex consuetudine, vel pacto, & ubi consuetudo, & pactum non est, non deberi, ibidem num. 12.
- Releuium vt non praestetur, potest ex consuetudine induci, ibid. num. 13.
- Releuium de feudo refutato, vel per contractū proximo successuro dato, non deberi per rationem debeat, ibid. num. 14.
- Releuium ex refutatione deberi quando est infraudem, ibid. num. 15.
- Releuij solutio inducit aditionem hereditatis, ibid. num. 21.
- Releuium non soluitur à non possessore feudi, ibid. num. 25.
- Releuium non soluitur ab emptore feudi, non à muliere pro dotario, & affectione dotis, nec pro prima inuestitura quando conceditur, ibid. num. 26.
- Releuium non soluit vniuersitas de feudo habet, ibid. num. 28.
- Releuium non soluit feudatarius effectus monachus, ibid. num. 29.
- Releuium non soluit, quae per delictum fuerit foriudicatus, ibid. num. 32.
- Releuij in solutione non habetur ratio praesentium criminalium per Regiam Camera Summaria, ibid. num. 38.
- Releuij exactio à pupillis relaxabatur vsque ad pubertatem, ibid. num. 39.

Releuij

I N D E X

- Reliquij exactio feudi non retardatur propter aetatem minorem, ibid. num. 4.*
- Reliquium de feudo à Domino duobus insoludum, vno mortuo, alter habere videtur, p. 12. d. 50. num. 1. fol. 303.*
- Reliquium de feudo habito ex gratia, successor solvere tenetur, ibid. num. 3.*
- Reliquium non soluit superstitis socius donatarius, siue cōcessionarius de parte socij quam habet discussum in statu Comitissa Caserta mea consanguinea, ibid. num. 7.*
- Reliquium non deberi in tali casu Praesidentes Regia Camera non deberi inclinabunt, ibid. num. 8.*
- Reliquium de feudo peruento per ius accrescendi, aut non decrescendi, & non titulo successorio non deberi, ibid. num. 9.*
- Reliquium pro prima inuestitura nō soluitur, ibid. num. 11.*
- Reliquium de feudo duobus concesso, nō deberi in alia causa decisum, ibid. num. 12.*
- Reliquium debetur quando pater omnia feuda sua donat filio, sed de vno feudo donato filio proximo successuro non, & adest assensus directi Domini, p. 12. d. 51. num. 1. fol. 305.*
- Reliquium ex contractu veniens, nō debetur, ibid. num. 2.*
- Reliquium de castro donato, etiam retenta administratione per donantem non soluitur, ibid. num. 7.*
- Reliquium ex bonis omnibus feudalibus cōtemplatione matrimonij donatis nō debetur, sed reservata aliqua quantitate proprietatis pro ea parte deb. vi, ibid. num. 9.*
- Reliquium ex donatione causa mortis non debetur, p. 12. d. 52. num. 3. fol. 306.*
- Reliquium de feudo à patre filio, vel à fratre donato fratri nō deberi, p. 12. d. 53. num. 1. fol. 307.*
- Reliquium à patri, cui feudum per mortem filij reuertit non soluit, contrarium infra num. seq. ibid. num. 3.*
- Reliquium soluit, qui nunquam possidet feudū, sed de nouo admittitur, ibid. num. 4.*
- Reliquium de feudo reuerso ad patrem, siue fratrem, iure veteri non debetur, ibidem num. 5.*
- Reliquium de feudo reuerso refutanti, vel donanti, si iure successionis venire videtur deberi, ibid. num. 6.*
- Reliquium de feudo reuerso ad donantem, vel refutantem debetur, decisum reuoluta cōtrarietate Frisia, ibid. num. 10.*
- Religionem ingrediens, & professione secuta non potest derelinquere heredem cum non habeat, neque velle, neque nolle, p. 12. d. 73. num. 8. fol. 341.*
- Religionē proficiens, reputatur mortuus, ibi. n. 13.*
- Res femel decimata non debet iterum decimari, p. 12. d. 66. num. 16. fol. 320.*
- Res eadem non debet duplici onere grauari, ibid. num. 17.*
- Res steriles sine assensu alienari possunt, p. 12. d. 84. num. 11.*
- Res priuata non in dominio, sed iurisdictione Principis sunt, & respectu illorum possessionis non dicuntur vassalli, p. 11. d. 1. nu. 7. fol. 147.*
- Res vni pignolata, potest alteri pignorari saluo iure primi, p. 12. d. 106. num. 8. fol. 399.*
- Restitutio licet reuiscat foriudicatum, vel rebellum, non procedit in prauidicium primogeniti, cui erat ius quassitum cum exemplo, & reiectis contrarijs, p. 12. d. 76. nu. 25. fol. 348.*
- Reuerentia vassalli erga Dominum, non minus factis quā verbis esse debet, p. 10. d. 48. num. 12. fol. 51.*
- Reuelator secretorum quare detestabilis, p. 10. d. 50. num. 7. fol. 54.*
- Reuelatores secretorum Principum, siue Reipublica, furca suspenduntur, par. 10. d. 89. num. 11. fol. 105.*
- Reuerentia etiam non requisita, & quā nullum debetur seruitium vassallus Domino exhibere semper tenetur, p. 12. d. 4. n. 2. fol. 255.*
- Reuocatio cōtractus, quia non est factus à lege, vel ab hominib. à principio est irrevocabilis, & purus, p. 12. d. 52. num. 2. fol. 306.*
- Rex ab omnibus amandus tanquam Vicarius, & legatus Dei, sicut quilibet subditus suū debet amare Episcopum Dei Legatū, p. 10. d. 91. fol. 119.*
- Rex quilibet est Locumtenens in terris, quia omnis potestas à Deo, ibid. num. 2.*
- Rex est Dominus omnium quo ad iurisdictionem, & protectionem, p. 11. d. 1. n. 1. f. 147.*
- Rex respectu iurisdictionis de omnibus, quae intra fines sui Regni sunt, habet intentionē fundatam, ibid. num. 6.*
- Rex datur Regno, ut ipsum reget, & gubernat, p. 11. d. 2. num. 1. fol. 149.*
- Rex tenetur viduas, pupillosq; defendere, bonos ludices tenere, & lites amputare, ibidem num. 4.*
- Rex per suos ministros impios, & alios male agētes coercere, ut boni inter malos quietē viuunt, ibid. num. 5.*
- Rex non ut iniquus, sed iniquorum corrector, & maleficos viuere non patitur, ibidem num. 7.*
- Rex subditos suos ab inimicis cum classe, & armis defendere tenetur, ibid. num. 8.*
- Rex Ecclesiarū, & Christiana Fidei debet esse defensor, ibid. num. 9.*

Rex

- Rex, & Princeps reuerentiam Episcopis probare debent, *ibid.* num. 10.
- Rex est pater communis omnium suorum vassallorum in eius dominio existētium, & totius Reipublica, p. 11. d. 3. num. 1. fol. 150.
- Rex est pater Populi ad gubernādum, ad dilectionem, & eorū comoda uti propria *ibi.* n. 3.
- Rex, siue Princeps est Reipublica maritus, *ibidem* num. 4.
- Rex est tutor Regnorum, *ibid.* num. 5.
- Rex est R. gno datus ut gubernet, & regat uti pater, tutor, administrator, & maritus, *ibidem* num. 6.
- Rex bonus vita, & conseruatio Regni, *ibidem* num. 3.
- Rex solo verbo Ciuitatē constituit, & solo verbo creat Doctōrē, & res feudales immutare etiam contra leges. p. 11. d. 5. num. 3. f. 152.
- Rex potest disponere ut Ducatus, Comitatus, & alij, feuda diuidantur inter filios, *ibid.* num. 4.
- Rex in Regno suo est Imperator, & Iura Imperij habet, p. 11. d. 7. num. 1.
- Rex in iuo Regno supremā habet iurisdictionem, & potestatem, *ibid.* num. 2. & 4.
- Rex maiorem potestatem habet in Regno suo quam Imperator in Imperio & Regno. trāsmittit ad filios, & Imperator *ibid.* n. 3.
- Rex in suis Regnis supremam habet potestatem, *ibid.* num. 4.
- Rex superiorum non recognoscens ea, quae Imperij sunt, exercere potest, *ibid.* num. 6.
- Rex vtriusque Sicilia non subest Imperatori, *ibid.* num. 7.
- Rex Hispaniarum Imperatorem nō recognoscit, *ibid.* num. 8.
- Rex Gallorum Imperatorem non recognoscit, *ibid.* num. 9.
- Rex Anglia & alij. Superiorem nō recognoscunt, *ibid.* num. 10.
- Rex promittēs semper in demanio tenere alienare non potest & si alienat. pretium spectat Vniuersitati. p. 11. d. 30. num. 5. f. 178.
- Rex inuadere aliquem, & mouere bellum iniuste non fauore Reipublica, nullus tenetur eum sequi, p. 12. d. 12. num. 3. fol. 262.
- Rex ubi est, ibi territorium Regis est, par. 12. d. 13. num. 2. fol. 263.
- Rex omnia ut verus Regni Dominus infeudat reuocat, & concedit excadentias ut vult, p. 12. d. 18. num. 1. fol. 271.
- Rex quid dans, non dicens in feudum de eo nō soluitur adoba, *ibid.* num. 3.
- Rex dicens annuam perceptionem super baiulatione, & non dicit in feudum. etiam quod inueiat, non soluitur adoba, *ibid.* num. 4.
- Rex dominium rerum nullius tollere potest sine iusta causa, p. 12. d. 25. num. 6. fol. 277.
- Rex non praesumitur concedere, quod est alterius, p. 12. d. 27. num. 6. fol. 278.
- Rex non potest facere iurisdictionē Regni deteriorē in vniuerso indicendo illi seruittutem, p. 11. d. 52. num. 10. fol. 241.
- Rex succedēs in Baronia Baronis, tenebit sub regulis, & censuris ut Baro tenebat, *ibid.* num. 7.
- Rex vicem personae illius feudi tenebit, *ibid.* num. 8.
- Rex quando in concessione dicit, quod feuda describantur in quinternionibus, erūt quaternata, *ibid.* num. 10.
- Rex per intermedias personas exponendo suas necessitates, petit donatiuum, & subuentionem, p. 12. d. 56. num. 6. fol. 309.
- Rex vnum diuidit in plures, & e contra, p. 12. d. 93. num. 8. fol. 383.
- Ripatica, quae dicatur, p. 11. d. 50. num. 1. & 3. fol. 197.
- Ripa qualiter inter regalia numerari possit, *ibid.* num. 3.
- Riparum proprietates est iuris priuati, par. 11. d. 51. num. 1. fol. 198.
- Ripa, & eius definitio, *ibid.* num. 2.
- Ripa munire qualiter oportet, *ibid.* num. 6.
- Ripariorum leges, quae, & ripacenses dictae earum conditor, *ibid.* num. 7.
- Rusticus a caducitate feudi nō excusatur, p. 10. d. 68. num. 17. fol. 81.
- Rusticus in atrocioribus in integrū restituitur, si non fuerit in dolo, *ibid.* num. 18.
- Rusticus feudum nobile obtinens, non efficitur nobilis, p. 12. d. 1. num. 1. fol. 247.
- Rusticus, aut ignobilis ab Imperatore, vel a Rege, vel ab alio feudū nobile obtinet, nobilitatur, num. 2.
- Rusticus, & ignobilis possunt tenere feuda nobilia, dignitates, & iurisdictiones & titulis decorantur, ut in dies videtur, *ibid.* n. 4.
- Rustici & ignobiles possunt infeudare, si bonorum administrationem habeant. *ibid.* n. 5.
- Rusticus, & vtilis Dñus quantumcumq; habet iurisdictionē super rebus feudalibus, *ibi.* n. 6.
- Rusticus emens feudum, & dignitatem a Rege, vel cum Regio assensu efficitur nobilis, & dignitatem, quarsi, donec feudum possederit, *ibid.* num. 8.

S

- Scientia temporis, & casus seruitij requisitionem est necessaria, p. 10. d. 73. num. 10. fol. 88.
- Sciens machinationem contra Dominum, vel patriam, & non reuelans, pœna extraordinaria punitur, p. 10. d. 92. num. 3. fol. 110.
- Sciens, & non reuelans pœna criminis Maiestatis ordinaria puniri magis communis, & decisa opinio est, *ibid.* num. 4.

I N D E X

- Scientia in tribus casibus punitur, ibid. n. 5.*
- Scandalum melius est pati quam veritas visa in qua consistit obedientia, par. 10. d. 95. num. 2. fol. 112.*
- Sclauones, Albanenses, qui in uno loco semper non permanēt, si habitare nō reperiuntur, non soluant, nec contribuunt, in adoba si tēpore impositionis discesserint, p. 12. d. 32. per totam fol. 282.*
- Scientia est probanda, alias ignoranter expendisse præsimitur, par. 11. d. 52. num. 8. fol. 199.*
- Secreta reuelantes, odio semper fuerunt, p. 10. d. 50. num. 1. fol. 54.*
- Secreta non pandi, maximē interest, ibidem num. 3.*
- Secretorū reuelator, & proditor, & falsarius est, ibid. num. 4.*
- Secretum cui committitur, vel ad depositum, custodiendum traditur, ibid. num. 5.*
- Secreta, & vota Tribunalium huius Regni Neapolitani etiam si sint Officiales reuelātes, & extra Tribunal loquētes, officijs priuantur, p. 10. d. 89. num. 12. fol. 105.*
- Secundo vitam militiam esse quodam ius separatum deriuatum à legitima alimentis, & locō partis hereditaria, p. 12. d. 59. n. 7. fol. 313.*
- Secundogenitus pro vita militia, seu alimentis tenetur Domino feudi ad expensas arma, & equos, ibid. num. 10.*
- Secundogeniti excluduntur per Ius Francorum, p. 12. d. 66. num. 6. fol. 319.*
- Secundogeniti rationes non subsistunt, & indubitatum esse patrem de feudo refusante, ei reuerso ad vitam militiam non deberi, p. 12. d. 67. num. 17. fol. 323.*
- Secundogeniti possunt cogi ad pretium redemptum, & habebunt vitam militiam, p. 12. d. 71. num. 2. fol. 339.*
- Secundogeniti pro eorum vitis militijs sunt creditores Fiscī eorum vita durante, & hares eam soluere tenetur, maximē quod pro alimentis qua dantur, non confiscantur, p. 12. d. 74. num. 11. fol. 345.*
- Secundogenitus rebellis obtinens primam restitutionem, recuperat vitam militiam à fratre primogenito non ei quasitam, p. 12. d. 76. num. 1. fol. 348.*
- Secundogenitus rebellis priuatur omni beneficio iuris ciuilib, cōsuetudinis, & statuti, & nihil est transmittendum durante eius vita naturali, ibid. num. 16. 18 & 21.*
- Seditio sola delicti patranda nō punitur, p. 10. d. 92. num. 1. fol. 110.*
- Sententia in qua honoris fit reseruatō, & indicitur sine persona infamia, non valet, p. 11. d. 51. num. 21. fol. 200.*
- Sententia vassalli contra Dominum, si ex alijs probationibus reפורatur, nō amittitur feudum, p. 10. d. 33. num. 3. fol. 34.*
- Sententia declaratoria requiritur ad priuandum per incestum, p. 10. d. 37. n. 2. f. 38.*
- Seruitium personale militare antiquitus praestari solitum, fuit redactum in pecunia, p. 10. d. 73. num. 1. fol. 87.*
- Seruitium militare pro feudis vocatur adoba, & praestatur pro quolibet feudo valoris vntiarum viginti, ibid. num. 2.*
- Seruitij praestationi nulla dies determinata, & interpellatio est necessaria, ibid. num. 5.*
- Seruitium verbo, vel facto offerri debet, ibid. num. 8.*
- Seruitium indefinitē promissum, Dominus moderatē exigere debet cōsiderata vassalli, & feudi conditione, p. 12. d. 10. num. 1. fol. 260.*
- Seruitia debent esse conuenientia persona qualitati, dignitati, aetati, & valetudini, ibid. num. 3.*
- Seruitium in feudo positum de associādo Dominum in Ecclesia valet, & quoties vadit, associare debet, ibid. num. 4.*
- Seruitium cui debetur pro rata fructuum, aut ex persona, & idoneus sit electus, semper praesumitur, p. 10. d. 57. num. 8. fol. 79.*
- Seruitium, & auxilium vassallus suis expēsa praestat, si in inuepitura de expēsis nihil sit dictum, & si feudum sit amplum, sed si exiguum expēsis Domini, p. 12. d. 11. n. 1. f. 261.*
- Seruitium à paupertate nō impeditum Dominus subministrabit expensas, si voluerit, ibidem num. 4.*
- Seruitiū quando non est taxatum, semper exigitur adoba solita imponi in Regno, p. 12. d. 17. num. 5. fol. 270.*
- Seruitium consuetū non accipitur, sed secundū generalem consuetudinē in Regno, ibid. n. 6.*
- Seruitij praestatio vocatur adoba, siue subuertio in Regno, ibid. num. 7.*
- Seruitium militare est vnus militis cum tribus equis, & duobus famulis pro feudo vntiarum viginti, p. 12. d. 20. num. 4. fol. 273.*
- Seruitium debet esse trium mensium expensis proprijs, sequentibus mensibus si erit necessarium expensis Domini, ibid. num. 5.*
- Seruitium antiquis tēporibus praestabatur de persona, p. 12. d. 21. num. 1. fol. 273.*
- Seruitium personale postea fuit redactum in pecunia, & dicitur adoba ex coadunatione feudatariorum, ibid. num. 2.*
- Seruitium si non est taxatum tempore concessionis feudi, exiguntur vntra decem cum dimidia pro singulis viginti vntijs introituum, p. 12. d. 24. num. 7. fol. 276.*
- Seruitium distinctum, & determinatum non crescit, nunquā decrescit, p. 12. d. 37. n. 4. f. 285.*

Serui-

- Seruitus in hoc Regno non queritur in feudis nisi per centenariam praescriptionem*, p. 12. d. 81. num. 5. fol. 362.
- Seruitus super banis feudalibus sine directi Domini assensu imponi non potest*, ibid. n. 6.
- Seruitia, quae ponuntur cum clausula taxatiua, pro feudis, alia non debentur*, p. 12. d. 111. num. 8. fol. 405.
- Seruitium expressum, quod ad nihil aliud tenetur tempore belli, & necessitatis tenetur ad alia, quia tempore belli omnia privilegia cessant*, ibid. num. 9.
- Seruitiorum expressio ab ignorantibus contineri infidelitate, non liberat ab alijs seruitijs*, ibid. num. 10.
- Seruitijs certis expressis ab alijs vassallis absolutur*, ibid. num. 12.
- Seruitium particulare conuentum nec pro defensione patriae ad aliud tenetur, licet aliqui contrarium teneant*, ibid. num. 22.
- Seruitus non acquiritur solo tempore ubi res, vel persona sunt libera, nisi seruitus acquisita fuerit ex causa publica utilitatis*, p. 11. d. 93. num. 2. fol. 242.
- Seruitus qua quis prohibetur uti iure suo in aliquibus casibus inducitur*, ibid. num. 3.
- Silentium annale habet vim repudiationis*, p. 11. d. 31. num. 4. fol. 180.
- Sine herede decedere dicitur, qui non habet consanguineos usque ad decimum gradum inclusiue*, p. 10. d. 77. num. 2. fol. 92.
- Singuli si fierent, ut privilegiarentur immunes, onus remaneret alijs, quod iniustum est*, p. 11. d. 79. num. 3. fol. 228.
- Sine actione nemo expulitur*, p. 12. d. 68. n. 29. fol. 325.
- Sexta iuramenti species est iuramentum assecurationis, quod idem est fidelitatis quo ad effectum, & qui praestant*, p. 12. d. 110. nu. 1. fol. 404.
- Sodomia vitio notatur, efficitur infamis, & exquisitis poenis debet puniri*, p. 10. d. 49. num. 1. fol. 33.
- Sodomiae ob crimen incurritur infamia iuris*, ibid. num. 3.
- Solutio vnica fit releuij, vel adoba eodem anno ad electionem Fisci*, p. 12. d. 29. n. 2. fol. 281.
- Solutio, quae fit de feudis rusticis, plantis, & de tabula, siue athenasijs, quae fit Domino directo ipsorum, deducitur à collectis*, par. 12. d. 92. num. 5. fol. 378.
- Sollicitator delicti affinis est instigatoris*, p. 10. d. 44. num. 9. fol. 46.
- Sororem posse petere à patre successore in Comitatu dotem sicut frater à patre quantitatem unde viuere possit*, p. 12. d. 77. nu. 8. fol. 351.
- Species derogat generi*, p. 12. d. 57. n. 6. fol. 311.
- Spiritus maligni, qui sunt mendaces, seruanda pacta, & promissiones hominibus*, par. 10. d. 68. num. 11. fol. 81.
- Spōsa propter osculum dimidiam partem dotium lucratur*, p. 10. d. 41. num. 8. fol. 42.
- Sponsus osculando videtur cepisse castrum*, ibid. num. 9.
- Spurio quid minimum transferendum inter heredes, & defunctum, aufertur*, par. 11. d. 59. num. 12. fol. 206.
- Spurio quando sine peccato datur*, ibidem num. 14.
- Spurios non ex damnato concubinato, sed ex congressu permissio ex testamento patris capere posse etiam ex diuersis concubinis natis*, ibid. num. 16.
- Statutum disponens, ut masculi succedant in maiori quantitate quam feminae, ad feuda non porrigi*, p. 10. d. 69. num. 11. fol. 82.
- Statuto an vobisgal possit imponi suis, qui non ad Ciuitatis, sed eunt ad moles Episcopi*, p. 11. d. 92. num. 4. fol. 241.
- Statutum huiusmodi contra illas personas, quam ecclesiasticas, & contra non subditos*, ibid. num. 5.
- Status praesens inspicitur*, par. 12. d. 23. num. 2. fol. 276.
- Stylus Curiae ostendit mentem Principis, & clausula feudi natura non mutata in continenti posita in expressis, tantum locum habet*, p. 12. d. 83. num. 13. fol. 364.
- Stuprum committitur in pueris*, par. 10. d. 49. num. 4. fol. 53.
- Subditi pro vnione, & voluntate seruanda debent praecipua, ordinationes, & voluntatem Domini seruare*, p. 10. d. 93. num. 4. fol. 111.
- Subditus tenetur suo Domino obedire, & insinuare, ut alij eidem obediāt*, p. 10. d. 82. n. 6. fol. 92.
- Subditus ratione domicilij, vel originis ratione feudi, quia non subditus crimen Maiestatis non committit*, p. 10. d. 60. n. 3. f. 108.
- Subditus ratione feudi intelligitur solum, ut per Dominum feudi priuari possit*, ibidem num. 5.
- Subditorum in obedientia in Principe grauisimum crimen est, & haeresi comparatur*, p. 10. d. 91. fol. 109.
- Subditus quis esse potest ratione originis, & ratione domicilij*, p. 10. d. 112. fol. 135.
- Subditus, & si proprie ratione feudi non dicitur, tamen feudum amittit*, ibidem num. 2. & 11.
- Subditus si quis ratione originis, vel domicilij non sit, crimen Maiestatis non committit*, ibid. num. 3.

I N D E X:

- Subditi dicuntur omnes habentes domicilium in Regno. & habentes domicilium, & secundum in Regno dicuntur subditi, ibidem num. 7.*
- Subditus Papa offendens Imperatorem Papa confederatum, crimen Maiestatis necesse committit, p. 10. d. 113. num. 1. fol. 136.*
- Subditus mediatus contra immediatum Dominum, crimen Maiestatis non committit, quia de primis causis non cogit, p. 10. d. 114. num. 1. fol. 137.*
- Subditus alicuius Ciuitatis illius monetam fabricans, crimen Maiestatis committit, p. 10. d. 118. num. 2. fol. 143.*
- Subditi non sunt in dominio Regis, sicut seruis sunt ratione iurisdictionis, & imperij, quae habet in subditos, p. 11. d. 245. num. 2. fol. 245.*
- Subditi sunt omnes feuda tenentes, & omnes tenentur ire in bello iusto pro suo Principe, eumque auxiliare cum persona armis, & equis, p. 12. d. 12. num. 1. fol. 262.*
- Subditi tempore belli non solum suas res partitur, sed etiam corporaliter laborare tenentur, p. 12. d. 91. num. 1. fol. 376.*
- Subditi tenentur contribuere quando Dominus maritat filiam, aut filium facit militem, aut alium feudum emit, ibid. num. 2.*
- Subditus an teneatur contribuere quando Dominus Princeps filiam spuriam maritat, ibidem num. 3.*
- Subditus tenetur Dominum adiuuare pro filia legitima maritanda, ibid. num. 4.*
- Subditus plurium Ciuitatum vocatus ab illis ad munera realia, vel personalia prius parebit ius potentius habenti, p. 12. d. 106. n. 4. fol. 399.*
- Subfeudum, quod ab alio, quam a Rege tenetur, mediocrem nobilitatem confert dum possidet, p. 11. d. 8. num. 5. fol. 156.*
- Subfeudatarius Baronis si habet Castrum cum vassallis, censetur nobilis, si in subinfeudatione Regius interuenit assensus, ibidem num. 6.*
- Subfeudatarii tenentur soluere adobam Baroni, p. 12. d. 25. num. 2. fol. 277.*
- Subinfeudatione facta apud primum vassallum, remanet solum quadam reliquia vtilis dominij parui momenti, quae non attenduntur, sed directum penes Regem, p. 12. d. 93. num. 13. fol. 383.*
- Subinfeudatio de iure communi feudorum fieri verior sententia est, p. 12. d. 95. num. 1. fol. 387.*
- Subfeudum derivat a feudo principali, & sub modo & forma, quo ad successionem, & ad alia feudatario concessum fuerat feudum, & non aliter, ibid. num. 11.*
- Subrogatus naturam, in cuius locum subrogatur, sapit cum omnibus qualitatibus, p. 12. d. 28. num. 1. fol. 280.*
- Subrogata res possidetur, vti si res ipsa, cuius locum subrogatus possidetur, ibid. num. 2.*
- Subrogata res, si species, eodem iure censetur, ibid. num. 3.*
- Substituens tenetur de omissis per substitutionem, si ex voluntate non ex necessitate substituit p. 10. d. 57. num. 6. fol. 79.*
- Substitutio de decedente sine filijs habet locum in intrante in monasterio penitus incapace, quia habetur pro mortuo. & haeres tenetur dare vitam militiam fratribus secundaogenitis, p. 12. d. 73. num. 20. fol. 341.*
- Subuassallus infeudantis, ipsius vassallus est, & ipse primi Domini vassallus manet, p. 12. d. 97. num. 1. fol. 390.*
- Subuassallus nedom Domino suo bellum gerenti auxilium ferre, sed & Domino sui Domini, ibid. num. 2.*
- Subuassallus a suo proprio immediato Domino requisitus, seruitium praestabit, & Dominus proprius seruitium Domino suo praebet, ibid. num. 3.*
- Subuassallus in Domino immediato, a quo feudum tenet, inuestituram requirere debet, p. 10. d. 111. num. 1. fol. 133.*
- Subuassallus si primum Dominum offendit, idem esset si Superiorem Dominum offendisset, ibid. num. 2.*
- Subuassallus conditionem durissimam sustinet, dum duos Dominos ob alterutrum offensam sinere habet, ibid. num. 3.*
- Subuassallus si acquisitus a primo Domino Superiore non satisfaciatur, in poenam incidit, ibid. num. 4.*
- Subuassallus delinquens non in primo capite Maiestatis, feudum vadit ad filios, & agnatos, ibid. num. 8.*
- Successor obligatus in contractu facto a predecessore nomine dignitatis, p. 11. d. 8. num. 3. fol. 229.*
- Successor contractum predecessoris, cuius est haeres, obseruare tenetur, ibid. num. 5.*
- Successor primi Domini an excusetur a mala fide, & praescribere possit, quae sunt de regalibus, p. 11. d. 90. num. 1. fol. 239.*
- Successor si est in culpa feudo reperto, penes alium, & non recuperat, ipse soluit releuium, p. 12. d. 45. num. 4. fol. 293.*
- Successor necesse non habet, vt inuestiatur, sed petat, & inuestitur, & de feudo antiquo petat renouationem inuestiturae, p. 12. d. 49. num. 8. fol. 297.*
- Successor in feudo non habet necesse petere inuestituram infra annum, & diem, quia releuium est loco inuestiturae, ibid. num. 9.*

Success-

Succesor in feudo si infra annum, & diem ipse etiam decedat, tunc succesor habebit alium annum & diem iuersum, quo casu unicum debetur releuium. *ibid.* num. 23.
Succesor euitet pœnam duplicati releuij, denuntiando mortem prædecessoris, petendo inuestituram, & offendo soluere releuium. *ibid.* num. 54.
Succesos nihil habens, & nihil repariens in hereditate, cum ex cōtractu habet feudum, par. 12. d. 51. num. 6. fol. 305.
Succesio in feudis non est per saltum, sed per gradum, & successiue per lineas, p. 12. d. 67 num. 8. fol. 322.
Succesor non dicitur aliquid acquirere, quādo nihil adest in hereditate, & sic grauari non debet, p. 12. d. 69. num. 10. fol. 334.
Superior, & Baro potest præcipere vassallis, & inferioribus, ut infra certum tēpus expediant causam, alias auocabitur per viam denegata iustitia, p. 10. d. 31. num. 3. fol. 32.
Supplicium mortem naturalem comprehendere, p. 10. d. 118. num. 12. fol. 143.
Superindictum est augmentum indictionis, & pro rebus imponitur, par. 11. d. 76. num. 3. fol. 226.
Superindictum est, quod pro Imperatoris utilitate, & necessitate imponitur, ibidem num. 5.
Superindictum munus extraordinarium est pro reparatione viarum, p. 11. d. 77. num. 1. fol. 227.

T

Tempus immemorabile non sufficit in prescriptione earum rerum, quæ merè facultatis sunt, & non constat de prohibitione, p. 11. d. 93. num. 8. fol. 242.
Tempus prædictum currit à die lustrationis, quod uigo dicitur la nostra, par. 12. d. 20. num. 6. fol. 273.
Tempus transactum in vita vassalli non computatur in anno, & die, quem integrum habere debet, p. 12. d. 90. num. 4. fol. 374.
Tempus anni, & diei, currit à die questu, & habiti feudi, & in feudo hereditario à die immiſſionis, vel aditionis hereditatis, *ibid.* num. 5.
Tempus ad inuestituram petendam à Domino minui non potest, *ibid.* num. 12.
Tempus annorum triginta rei conditionem mutat, & præsumitur inuestitura, & vassallagium acquiritur, p. 12. d. 94. num. 4. fol. 385.
Territorij appellatione venit mare, p. xj. d. 48 num. 5. fol. 195.
Territorium tam dicitur, quàm imminet super aquas quam sub eis immergitur, *ibid.* num. 8.

Terrarum, & Castrorū cum vassallis soluntur vntia decem cum dimidia pro quolibet milite, siue singulis viginti vntijs redditū, p. 12. d. 22. num. 1. fol. 274.
Tertio vitam militiam esse alimenta, seu alimentis equiparari per primogenitum secundogenitis præstari, p. 12. d. 59. num. 8. fol. 313.
Testimoniū pro Domino tam in causa ciuili, quàm criminali ferre potest, p. 10. d. 51. n. 4. fol. 55.
Tesaurū in proprio loco unicuique querere licet, dummodo sine incantatione, & inuentum ipsi cedit, p. 11. d. 34. num. 1. fol. 183.
Tesaurus in loco alieno inuentus, diuiditur inter inuentorem, & Dominum, *ibid.* n. 2.
Tesaurus in alieno loco inuito Domino inuentus per Dominum loci, auocatur totus, & inuentor punitur, *ibid.* num. 3.
Tesaurus fortuito casu inuentor in loco feudali, vel emphyteusi, diuiditur cum Domino directo, si industria erit totus utilis Domini, *ibid.* num. 4.
Tesaurus in fundo feudali per Dominum directum, diuiditur cum utili Domino, *ibid.* num. 5.
Tesaurus inuentus per maritum in re dotali, maritus gaudebit matrimonio vita durate, idem in creditore *ibid.* num. 7.
Tesaurus in alieno loco inuentum occultans, nihil accipit, *ibid.* num. 8.
Tesaurum in domo aliena ab inquilino inuentus lata opera, est Domini domus, *ibid.* num. 9.
Tesaurus in locis sacris inuentus, medietas erit inuentoris, & alia medietas ad vitam Episcopi, *ibid.* num. 10.
Tesauri inter regalia computantur, & fortuito inuenti in loco Cesaris, aut Regis, vel Religiosi, diuiditur inter inuentorem, & Fiscum, p. 11. d. 69. num. 1. fol. 220.
Tesaurum lata opera querens, & inueniens, totus applicatur Fisco, sicut & inuentus in loco particulari, Domino loci, solus applicatur, *ibid.* num. 2.
Tesaurus est omnes id, quod in futurum, aut in crastinum diem seruatur, *ibid.* num. 3.
Tesaurus est pecunie depositio, cuius non est memoria Domini, *ibid.* num. 4.
Tesaurus est vetus nobilem, auri, argenti, & pecunie particularis, qua ob vetustatem Dominum non habet, *ibid.* num. 5.
Testamentum falsum dicit, & non obtinens, repellitur tanquam indignus, *ibid.* num. 6.
Testari quem prohibens, si erat propinquior hereditas sibi à Fisco auferitur, vltioribus agnatis exclusis, sed in pari gradu non excludit, *ibid.* num. 21.

Testari

I N D E X!

Testari quis prohibens ei, qui testamentum fecerat, vel testamentum iam factum immutare fecit, ibid. num. 22.

Testamento defuncti qui se opposuerit, ex eo non capit, est indignus, & Fiscus aufert, ibidem num. 24.

Testamentum falsum differt à testamto inofficioso, & qui inofficiosum dixit, & obtinuit, à suo relicto repellitur, & qui falsum amittit legatum, ibid. num. 25.

Tertius casus habet recursum in contra prohibentem, & in eius defectum contra Fiscum, ibid. num. 23.

Tyrannus osculata eius filia obstate sua uxore et osculans, capite puniretur, respondit, si eos qui nos amant interficimus, quid faciemus, quibus odio sumus, p. 10. d. 4. n. 16. fol. 42.

Tyrannus est, qui per machinationem, & acclamationem aliquorum de Regno ad gubernum aliquod, & contra, vel celata veritate, non iure regit, & est tyrannus, p. 10. d. 100. num. 1. fol. 117.

Tyrannus, & proditor est, qui contra suum Regem verbo, & re se opponit, & qui contra voluntatem Regis regimen publicum sibi assumit, ibid. num. 3.

Titulum sua possessionis ut nemo ostendere cogatur per l. Gogi, (de petit. hared. non procedit in feudis, & regalibus, p. 10. d. 75. num. 5. fol. 90.)

Titulo donationis contemplatione matrimonij fraudem hominis excludit, par. 12. d. 51. num. 8.

Transfuga ad hostes, & consiliorum reuelatores quibus penis puniendi, p. 10. d. 50. nu. 2. fol. 54.

Tria sunt probata apud Deum, & homines concordia fratrum, amor proximorum, & vir, & uxor inter eos bene consentire, p. 11. d. 3. num. 12. fol. 150.

Tributum differt à collecta, p. 11. d. 77. nu. 2. fol. 227.

Tutor suam pupillam in uxorem non ducit, & si duxerit relictum ab ea aufert Fiscus tanquam ab indigno, p. 11. d. 59. n. 3. f. 206.

Tutor onus tutela recusans, legatum in testamento relictum amittit, nisi tali casu expressim testator reliquist, p. 11. d. 60. num. 1. fol. 210.

U

Vassallus ut feudo priuatur, requiruntur legitime probationes, & sententia, p. 11. d. 61. num. 3. fol. 5.

Vassallus inuestitus de feudo non agat, vel facienda non faciat, ut feudum non amittat, p. 10. d. 7. num. 1. fol. 6.

Vassallus dolo, vel lata culpa, feudum quod

tenet ab vno, ab alio recognoscit, eo priuatur, p. 10. d. 11. num. 1. fol. 10.

Vassallus rem Domini sciens, non habet ab alio recipere, ibid. num. 2.

Vassallus nō recognoscens feudum à Domino, sed etiam ab vno filio Domini, & quolibet alio extraneo feudum amittit, ibidem num. 5.

Vassallus non recognoscens feudum ab alio, quam à Domino, eo priuatur, etiā si à Domino non fuit admonitus, ibid. num. 5.

Vassallus negans rem feudalem, nō esse feudalem, & sciens feudi conditionem, & à Domino non tenere negauerit, feudo priuatur, p. 10. d. 22. num. 1. fol. 11.

Vassallus plures Dominos habens partem illius, cuius abnegat, amittit, ibid. n. 12.

Vassallus etiam post litem contestatam reuocare potest ex iusta causa, ibid. num. 13.

Vassallus ob deteriorationem rei feudalis à suo feudo cadit, p. 10. d. 13. num. 1. fol. 12.

Vassallus maletractando subditos, dicitur notabilem deteriorationem committere, quia dominio abutitur, ibid. num. 4.

Vassallus deteriorans in seuerendo in subditos, malè, & tyrannice tractando absque abmonitione feudum amittit cum distinctione, ibid. num. 5.

Vassallus maletractat subditos, si indebita onera, & seruitia exigit, ibid. num. 7.

Vassalli malè tractantur, si verberibus, vel aliter efficiuntur, ibid. num. 10.

Vassallus feudi possessor si Domino suo directo rem factilem faciat, aut possibilem, impossibilem redat, feudo priuatur, p. 10. n. 16. n. 1. fol. 16.

Vassallus discordiam seminando, vel famam Domini detrahens, & factum Domini irritum faciens, feudo priuatur, ibid. num. 3.

Vassallus calumniosus animo nocendi, aut ex inuidia, & liuore matrimonij Domini, vel filij impedito, arbitraria pena plectendus est, ibid. num. 4.

Vassallus tenetur ope, & consilio Dominum in hoc iuuare, & nō inferre impedimentum, sed secus si non adest dolus, ibid. num. 5.

Vassallus si medijs malis, vel alijs imposturis ad impediendum Domini matrimonij usus sit, & Dominus probabit, feudo priuatur, ibid. num. 6.

Vassallus non debet esse in damnum Domino suo, neque factio, neque consilio, qua prohibita sunt contra Dominum, ibid. num. 7.

Vassallus quid contra Dominum agens, est contra fidelitatis iuramentum, quia cum iuuare, & nō nocere tenetur, & infidelis inimicus, & odiosus, ex quo feudum amittit, ibid. num. 8.

Vassal-

- Vassallum dolum, & amicitiam cum inimico Domini cōtraxisse, Dominus probare debet, p. 10. d. 17. num. 3. fol. 17.*
- Vassallus hostis, siue inimicus Domini factus, feudum amittit, p. 10. d. 18. num. 3. fol. 18.*
- Vassallus pro Domino debet prestare auxiliū, & consiliū cōtra omnes, & insultans Dominum, aut eius castrum, crimen Maiestatis committit, p. 10. d. 10. num. 1. fol. 20.*
- Vassallus assaliens castrum Domini, tam sciens, quam ignorans sit. Dominum ibi adesse, vel non, crimen Maiestatis committit, ibidem num. 2.*
- Vassallus tam si per mare, quàm per terram, Dominum inuasit, Maiestatis crimen committit, ibid. num. 3.*
- Vassallus monitiones, vel annonam Domini reuelans, vel hostibus tradit, crimen Maiestatis committit, ibid. num. 4.*
- Vassallus alienum locū assaliens, ubi suus Dominus nō adest, crimen nō committit, quod secus si ibi uxor filij, vel pater Domini extiterint, p. 10. d. 20. num. 1. fol. 21.*
- Vassallus sciens, vel ignorans uxorem, filios, vel patrem Domini adesse alienum locum assalerit, si adstet, crimen Maiestatis committit, ibid. num. 2.*
- Vassallus assaliens locum ubi frater Domini adest, idem est, quod crimen Maiestatis committit, ibid. num. 6.*
- Vassallus relinquens Dominum in pralio, etiā non mortuum, neque vulneratum, feudum amittit, p. 10. d. 21. num. 1. fol. 22.*
- Vassallus deserens Dominum in castris, & aufugit, feudo priuatur, ibid. num. 2.*
- Vassallus non excusatur, dicens reliquisse Dominum absque periculo, quia feudum amittit, ibid. num. 3.*
- Vassallus relinquens Dominum in pralio, si statim recurrit, & ex sua fuga damnum Domino non adduxit, excusatur à pœna.*
- Vassallus deserens Dominum in castris, etiā si inimici eum non ceperint, & ille euaferit, feuda priuatur, ibid. num. 9.*
- Vassallus fugiens eum non releuat, si frater ipsius Dominum defendat, ibid. num. 10.*
- Vassallus nē dum consiliū, sed ei auxiliū prestare tenetur, opus habet in bella, ibid. num. 12.*
- Vassallus Dominum mortuum, vel letaliter vulneratum relinquens, quia Domini amplius non interest, feudum non amittit, ibidem num. 13.*
- Vassallus feudum amittit, quando Dominum assalerit, ut offenderet, siue insidijs, & scilicet, p. 10. d. 22. num. 1. fol. 23.*
- Vassallus non excusatur, si ab offensione Domini desistat, vel ab eo vincatur, quia in-*
- maleficijs sufficit voluntas, ibid. nu. 2.*
- Vassallus iurans occidere Dominum, & ultra non processerit, feudum non amittit, ibidem num. 3.*
- Vassallus per se, vel per alium manus impias iniiciens Domino, feudum amittit, par. 10. d. 23. num. 1. fol. 24.*
- Vassallus vulneras Dominum, feudum amittit, ibid. num. 2.*
- Vassallus alapam dando Domino, feudū amittit, ibid. num. 3.*
- Vassallus offendens Dominum ultra amissionem feudi potest puniri vsque ad mortem inclusiue, ibid. num. 4.*
- Vassallus manus eleuans cōtra Dominum, & non percusserit, neque vulnerauerit, non ita sumitur, sed contra, ibid. num. 6. 7. & 8.*
- Vassalli eleuatio manus, vel baculi in Dominum, etiā quod non attingat, dicitur atrox iniuria, ibid. num. 8.*
- Vassallus equiparatur liberto, ibid. num. 9.*
- Vassallus vitam, honorem, famam, & extimationem Domini custodire tenetur, par. 10. d. 24. num. 1. fol. 25.*
- Vassallus debet agere totū posse exaltare Dominum, iuxta formulam iuramenti, ibid. num. 2.*
- Vassallus tenetur Domino circa honestum, & honorē, & si recedit, est infidus, & sic feudum amittit, ibid. num. 3.*
- Vassallus ob graues, & inhonestas iniurias verbales cōtra Dominum feudum amittit, ibidem num. 4.*
- Vassallus tam si per se, quàm si per alium iniuriam afficit, feudo priuatur, ibid. n. 5.*
- Vassallus ad fidelitatem iurandam, & obseruandam Domino suo tenetur, par. 10. d. 25. fol. 26.*
- Vassallus fidelitatem si inimicus Domini est, non seruat, & feudum amittit, ibid.*
- Vassallus iurans occidere Dominum, si ad ultimum actum deuenit, & pœnituit, excusatur, sed si concludit cum alijs iurāto, priuatur feudo sine spe veniæ, ibid. num. 7.*
- Vassallus tenetur Dominum in reuerentiam habere, & si contrafaciat, quia contra fidelitatem promissam feudum amittit, & infidelis, & loco inimici est, p. 10. d. 26. num. 1. fol. 27.*
- Vassallus si conatus fuerit, & tendauerit sine insidijs, & antequam ad aliquem effectum effectum actum produxit, pœnituit sponte, feudo non priuatur, ibid. num. 4.*
- Vassallus post inimicitiam capitalem contra etiam cum Domino suo locusus, eique reconciliari voluerit, si non fecerit, feudo priuatur cum exēplo filij, sed secus si impeditus ibid. num. 5.*

Vassal-

- Vassallus delator cōtra Dominum premij causa feudum amittit, p. 10. d. 27. num. 1. f. 29.*
- Vassallo nō decet esse proditorem Domini suo, p. 0. d. 28. num. 3. fol. 29.*
- Vassillus contra Dominum aduocans, malum animum, & infidelem se probat, p. 10. d. 30. num. 1. fol. 31.*
- Vassillus per Iudicem expulsus contra Dominum auocare excusatur, & feudum non amittit, ibid. num. 3.*
- Vassillus contra Dominum auocare etiam in causa civili, amittit feudum, ibid. num. 4.*
- Vassillus licet pro modico feudo non priuatur tamen ob generalitatem iurium, quod non debet esse in damno contra Dominum, feudum amittit, ibid. num. 5.*
- Vassillus fidesubens accusatorem, feudū amittit, p. 10. d. 29. fol. 31.*
- Vassillus iustitiam Domino facere tenetur, & nō reluctare, alias amittit feudum, p. 10. d. 31. num. 1. fol. 32.*
- Vassillus Domino in damnum esse non debet de sua iustitia, vel de alijs per verbum honestum, ibid. num. 2.*
- Vassillus Iudex Dominum delinquentem & de iure communi sub cautione recipi debere, & cauere, amittit feudum, p. 10. d. 32. n. 1. fol. 33.*
- Vassillus Iudex exceptiones de iure recipiendas non recipit, feudo priuatur, ibid. n. 2.*
- Vassillus testes pro Domino recipiendos, non recipit, feudum amittit, ibid. num. 3.*
- Vassillus in causa civili non faciens iustitiam Domino, feudo priuatur, ibid. num. 5.*
- Vassillus Curiam habens Domino, noluerit iustitiam facere, feudo priuatur, ibid. n. 6.*
- Vassillus contra Dominum sententiando, & ex eiusdem actis sententia reuocatur, feudo priuatur, p. 10. d. 33. num. 2. fol. 34.*
- Vassillus in causa criminali, siue civili contra Dominum iudicat, feudum amittit, verior, & communis ibid. num. 4.*
- Vassillus pro culpa citandus est secundum stylum Curie & loci contumax Dominus in possessionem mittitur cum decreto Iudicis, p. 0. d. 34. num. 1. fol. 35.*
- Vassillus contumax infra annum contumaciam non purgat, post annum beneficium amittit, ibid. num. 2.*
- Vassillus infra annum comparens cum cauzione de p̄sentia sententię ferendę admittitur, & auditur in iuribus suis, ibid. n. 3.*
- Vassillus vocatus ad Curiam non comparens effectus contumax, amittit feudum, p. 0. d. 35. num. 1. fol. 36.*
- Vassillus vocatus ad Curiam Dñi & nō comparens, graue contemptū faci. Dño Curie, ac iustitia, & graue puniendus, ibid. num. 2.*
- Vassillus contumax tam de possessione, quā de amissione fudi appellans, non auditur, ibid. num. 3.*
- Vassillus expressē dicens nolle Iudici, & iurisdictioni consentire, feudo priuari potest, quia pro vero cōtumace habetur, ibid. n. 4.*
- Vassillus manifestus cōtumax à beneficio reuisionis contra sententiam Camera Imperialis excluditur, ibid. num. 5.*
- Vassillus dicit se nō paribus Curie, sed coram alio luice respondere velle, feudo priuatur, ibid. num. 6.*
- Vassillo non licet variū iurisdictionem declinare p. 10. d. 36. num. 1. fol. 38.*
- Vassillus quando dolo, aut lata culpa in contemptum Domini, & iurisdictionis feudaliū Curie accesserit, feudo priuatur, ibidem num. 3.*
- Vassillus de lite ad feudales Iudices, & demū siue Pares Curie ad alios prorogare non potest, ibid. num. 4.*
- Vassillum incestas nuptias committentem, feudo priuari poss., p. 0. d. 37. n. 1. fol. 38.*
- Vassillus cum uxore Domini sui concubens, feudo priuatur, p. 10. d. 38. fol. 39.*
- Vassillus stuprans uxorem Domini feudo priuatur p. 0. d. 40. num. 1. fol. 41.*
- Vassillus concubens cum uxore Domini etiam si sit meretrix, feudum amittit ibid. n. 3.*
- Vassillus cum quauis uxore desp̄ata Domino per verba de presenti, siue de futuro, feudum amittit, ibid. num. 4.*
- Vassillus turpiter cum uxore Domini sui luando, feudum amittit, p. 10. d. 41. n. 1. f. 42.*
- Vassillus priuatur feudo si prestat auxilium committentibus libidinem personis Domino coniunctis, p. 0. d. 42. num. 1. fol. 44.*
- Vassillus nō debet esse in consilio, ut Dominus in suo vel utrum honore ladatur, ibid. n. 2.*
- Vassillus tenetur honestatem Domini conseruare, & quā uentat sub hac honestate, ibid. num. 3.*
- Vassillus si fuerit internūcius, vel domum, aut locum tribuerit ut adulterium cōtra Dominum committatur, feudo priuatur, ibid. n. 8.*
- Vassillus consulēs adulterium & stuprum in personis Domino coniunctis, feudum amittit, p. 10. d. 44. num. 1. fol. 46.*
- Vassilla stuprum committens cum patre, vel p̄tore Domini, vel Domina sua excusatur à afeudatione, p. 10. d. 46. num. 5.*
- Vassillus si concubuerit cum uxore relicta uida Domini sui punitur feudo, p. 10. d. 47. num. 1. fol. 50.*
- Vassillum seu aium amittere, si rem cum uxore relicta uida, an hoc procedit, si hoc infra tempus luctus stuprum committatur, ibid. num. 2.*

Vassal-

I N D E X:

- Vassallus per concubitum cum Domini concubina feudo priuatur, & quid si cum meretrice Domini, p. 10. d. 48. num. 2. fol. 51.*
- Vassallus concubens cum famula, & pedissequa Domini, non potest multari feudo, ibidem num. 4.*
- Vassallus concubens cum pedissequa Domini, dicitur fenerator, ibid. num. 5.*
- Vassallus honestis verbis, & magna cum reuerentia debet loqui cum Domino suo, ibid. num. 11.*
- Vassallus rei illicita operando, in dolo esse presumitur, ibid. num. 13.*
- Vassallus cum concubina Domini sui in domo recepta concubens, amittit feudum, ibid. num. 14.*
- Vassallus debet reuereri filium domini sui, ibidem num. 6.*
- Vassallus debetur honoris seruare filijs Domini, & maxime primogenito, ibid. n. 10.*
- Vassallus si ob aliquod turpe, quod commiserit non poterit stare in Curia Domini, amittit feudum, ibid. num. 11.*
- Vassallus secreta Domini, animo eum damnificandi reuelat, feudo priuatur tribus concurrentibus, p. 10. d. 50. num. 7. & 8. fol. 54.*
- Vassallus reuelans secreta Domini, se per presumitur animo damnum inferendi id fecisse, & ex quibus excusari possit, ibid. n. 9. & 10.*
- Vassallus contra Dominum testimonium ferens, feudo priuatur, p. 10. d. 51. n. 1. f. 55.*
- Vassallus si contra Dominum testificatur, quomodo excusari possit, ibid. num. 2.*
- Vassallus priuatur feudo, si contra Dominum testimonium dixerit tam in causa civili, quam criminali, ibid. num. 3.*
- Vassallus in causa feudali super inuestitura negotio tam pro, quam contra Dominum potest testimonium ferre, ibid. num. 5.*
- Vassallus insidias inferens Domino, feudum amittit, p. 10. d. 52. num. 1. fol. 56.*
- Vassallus insidias tendens Domino suo excusatur, si animo se defendendi fecisse, ibid. n. 5.*
- Vassallus proditorie aliqui contra Dominum machinans, feudum amittit, p. 10. d. 53. n. 1. fol. 57.*
- Vassallus occidens Dominum, feudo priuatur, p. 10. d. 54. num. 1. fol. 60.*
- Vassallus occidens Dominum, nec ipse, nec sui successores usque ad quartum gradum, nec de ipsomet, nec de alio feudo inuestiri possunt, ibid. num. 4.*
- Vassallus quilibet coniunctos sui Domini, honorare tenetur, & simplex occisor, p. 10. d. 55. num. 1. fol. 60.*
- Vassallus simplex occisor fratris Domini sui, feudo non priuatur, sed quando occidit, ut succedat, ibid. num. 2.*
- Vassallus ob publicam delictum ipse, & sui liberi, priuatur feudo, ibid. num. 3.*
- Vassallus non occidens fratrem Domini ex inimicitia, sed ad iniuriam, & in odium, & sui liberi feudo priuantur, ibid. num. 4.*
- Vassallus fratrem, vel filium Domini sui occidens, feudo priuatur, ibid. num. 6.*
- Vassallus fratrem, vel nepotem Domini sui occidens, patricida dicitur, ibid. num. 7.*
- Vassallus in singulos patricidij casus incidit, p. 10. d. 56. num. 4. fol. 62.*
- Vassallus subditum occidens, in crimen patricidij incidit, & ea pena puniri potest, p. 10. d. 57. num. 3. fol. 63.*
- Vassalli loco filiorum sunt, ibid. num. 4.*
- Vassalli omnes tenentur pro posse egerere, & repellere quos contra Dominum quid facientes, vel machinantes, & si non possunt cito Domino denuntiare, ibid. num. 11.*
- Vassalli delictum usufructuario non nocet, si eum consensu Domini habet, alias secus, ibidem num. 2.*
- Vassallus emptor feudi cum pacto de retrouendendo, habet reuendicationem contra quoscumque, etiam contra Dominum directum oblato pretio, p. 10. d. 64. num. 8. fol. 76.*
- Vassallus in omnibus Domino suo fidelem se praebere debet, & latrones receptans, si Domino suo statim quod potest, non ostendit, feudum amittit, p. 10. d. 69. num. 1. fol. 82.*
- Vassallus literas Domini reuerenter recipere tenetur, & pro iniuria potest feudo priuari, p. 10. d. 70. num. 1. fol. 84.*
- Vassallus non ob leuem iniuriam verbalem feudo priuatur, ibid. num. 2.*
- Vassallus ob grauem iniuriam in Dominum feudo priuatur, ibid. num. 3.*
- Vassallus rem à manu Domini contumeliosè recipiens etiam sine graui iactura, vel violentia, feudum amittit, p. 10. d. 70. n. 2. f. 85.*
- Vassallus delens insignia Domini, incidit in rebellionem; intellige, si dolosè, & sine causa fecerit, ibid. num. 3.*
- Vassallus iurare debet Dominum, p. 10. d. 72. num. 1. fol. 86.*
- Vassallus mittendo arma, vel equos in fauorem hostis Domini sui, eum iurando, feudum amittit, ibid. num. 2.*
- Vassallus tenetur aperire viam per suum territorium Domino suo, alias feudo priuatur, ibid. num. 3.*
- Vassallus seruitium ob quod feudum datum est praestare, si recusauerit, aut non exhiberit, feudum amittit, p. 10. d. 73. num. 3. fol. 87.*
- Vassallus contra Dominum suum nunquam seruitium feudi praescribit, & Domino ex capite ignorantia datur restitutio in integrum, ibid. num. 7.*

I N D E X.

- V**assallus sciti Dominum pericula imminere tenetur ultra seruitium, & adiuuare, alias feudum amittit, *ibid.* num. 9.
- V**assallus conuictus rem esse feudalem, à Domino ei precipi potest, ut ostendat titulum, & non ostendit, amittit, p. 10. d. 65. num. 1. & 2. fol. 90.
- V**assallus non habens scripturam inuestitura, & tituli feudi, per alias probationes ostendit, *ibid.* num. 3.
- V**assallus cogitur ostendere titulum, si fatetur se esse subuassallum, *ibid.* num. 4.
- V**assallo comminando mandari potest, ut edat titulum, & non edens, priuatur feudo, *ibid.* num. 9.
- V**assallus disponens se contra capud Imperij, vel eius Officiarium, Locumtenentem, vel Rectorem, & illius statum, crimen Maiestatis committit, p. 10. d. 79. num. 2. fol. 94.
- V**assallus cõuersans cū inimicis Domini, amittit feudum, p. 10. d. 81. num. 2. fol. 95.
- V**assallus absque dolo contrahens inimicitiam cum inimicis Domini, nõ esse in panam, secus si cum dolo, & aperto Marte, *ibid.* n. 7.
- V**assallus caueat ad hostes accedere absque licentia, quia difficile est probare accessisse absque dolo, *ibid.* num. 8.
- V**assalli affectio, & amor erga Dominum sũt signa fidelitatis, p. 10. d. 82. num. 1. fol. 97.
- V**assallus ex sola inimicitia cū Domino, amittit feudum, *ibid.* num. 7.
- V**assallus non debet esse in damnum Domini, sed auxilium, & consilium præbere, nõ in damnum incurrat, p. 10. d. 83. n. 1. f. 198.
- V**assallus derelinquens Dominum in aduersitatibus, & persecutionibus, hostis est, & infidelis, *ibid.* num. 2.
- V**assallus tenetur in necessitatibus Domino suo existente in pericula iuuare etiam non requisitus, *ibid.* num. 3.
- V**assallus aufugiendo ab acie, relinquendo Dominum, feudum perdit. *ibid.* num. 4.
- V**assalli, & feudatarij sunt membra Domini Regis, & capitis à quo feuda tenent, multa debent, *ibid.* num. 6.
- V**assallus Dominum suum in periculo existentem non debet deserere, alias feudum amittit, *ibid.* num. 10.
- V**assallus tenetur Domino suo in pace, & iupralio animo, & corpore auxiliũ præstare contra eius inimicos, p. 10. d. 84. n. 1. f. 99.
- V**assallus tenetur iuuare Dominum contra omnem personam, *ibid.* num. 2.
- V**assallus tenetur Dominum iuuare, & auxilium in guerris præstare, non ad vendicandam priuatam iniuriam, *ibid.* num. 3.
- V**assallus prohibens præstare auxilium contra hostes Domini sui, est infidelis, *ibid.* num. 4.
- V**assallus villas, castra, & res Domini fideliter nõ custodiens, vel tradit, aut auxilium, & fauorẽ inimico, infidelis, & proditor est, p. 10. d. 85. num. 1. fol. 100.
- V**assallus persona, & bona Domini intacta seruare tenetur, *ibid.* num. 2.
- V**assalli à Domino Domini sui nihil extrahere potest maxime ab hoc Neapolitano Regno nisi parua quantitas pro usu, *ibid.* num. 3.
- V**assallus bona, vel succurrere inimicis Domini sui, est infidelis, & rebellis, *ibid.* n. 4.
- V**assallus Domino suo nõ dum damnum infero non debet, sed ei auxilium, & consilium præstare, *ibid.* num. 5.
- V**assallus tenens castrum, vel aliud Domini, & nolunt consignare, inobediens, & infidelis est, p. 10. d. 86. num. 1. fol. 101.
- V**assallus nolens restituere castrum vero Domino, seu Castellano iacti Domini literas, crimen Maiestatis læsa committit, *ibid.* num. 5.
- V**assallus omnis ex forma fidelitatis est obligatus totis vicibus adiuuare Dominum in pace, & in bello, p. 10. d. 87. num. 1. fol. 102.
- V**assallus relinquens patriam, siue castra Domini sibi commissã, & ad manus eius inimicorum perueniunt, vassallus ille est infidelis, *ibid.* num. 2.
- V**assallus non considerans facere castrum sibi ad custodiam assignatum, debet denunciare Domino, *ibid.* num. 4.
- V**assallus tenens feudum, proditiõẽ committens, feudum amittit, p. 10. d. 108. num. 3. & 7. fol. 127.
- V**assallagium ratione feudi subditum nõ facit, *ibid.* num. 5. sed contra num. 10. ubi subditus est feudatarius.
- V**assallus ex alia causa quam feudali vocatus non se presentans, feudo non priuatur, *ibid.* num. 8.
- V**assallus à suo immediato Domino inuestituram petere debet, eiq; iuramentum præstare, p. 10. d. 114. num. 3. fol. 137.
- V**assallus vassalli mei, & si non est meus vassallus, nec homo hominis, nisi tamen contra primũ Dominus crimine Maiestatis, & feudo priuatur, *ibid.* num. 4.
- V**assalli inuiti alienati, siue cessi fidelitatem emptori, vel cessionario iurare nõ tenentur, p. 10. d. 117. num. 7.
- V**assalli non possunt astringi à Domino alteri iurare, immo ei resistere, *ibid.* num. 8.
- V**assallos habere est dignitas, p. 11. d. 4. num. 7. fol. 151.
- V**assallus debet Domino reuerentiam, & non Dominus vassallo, p. 11. d. 15. num. 2. f. 162.
- V**assallus nunquam agit contra Regium Fiscũ, nisi habita licentia, *ibid.* num. 3.

V assal-

- Vassallus debet Regem Dominum timere, quia potest aliquid de facto agere, ibid. num. 5.*
- Vassallus suū feudum sine directi Domini assensu non alienat, p. 11. d. 20. num. 1. fol. 164.*
- Vassalli non alienantur inuiti, ibid. num. 5.*
- Vassalli de demanio effecti sunt viles Domini, ibid. num. 6.*
- Vassalli venditi p. sunt de demanio fieri, ibidem num. 8.*
- Vassallus suum vile dominium in Ecclesia sine Domini consensu nō transfert, sed Dominus directum suum sic, si est Rex, non recognoscens Superiorem, & Ecclesia capax, p. 11. d. 25. per totam fol. 167.*
- Vassalli à Domino nō alienantur inuiti, p. 11. d. 27. num. 1. fol. 168.*
- Vassalli de demanio effecti sūt viles Domini, & Rex sine eorum consensu non alienat, ibid. num. 2. 5. 6.*
- Vassallorum honorum, & status ipsis inuitis ab Imperatore non minuitur, ibid. n. 4.*
- Vassalli Regij Demanij sunt feudatarij, quia onera prioris Domini sustinent, ibid. n. 9.*
- Vassalli nō p. sunt cogi ad fidelitatem iurandam, etiā si cum Curia inuiti alienati fuerint, & etiā dolo, fallacia, & quocumque modo se redimerint, ibid. num. 11.*
- Vassalli inuiti alienari possunt resistere, ibid. num. 12.*
- Vassalli alienati cum tota Curia transeunt, ibid. num. 16. 24. & 25.*
- Vassalli effecti de demanio de per se, & cum consensu Domini alienari possunt. ibid. n. 23.*
- Vassallus Regis si venditur deterioris conditionis efficitur, ibid. num. 27.*
- Vassalli rationis ut inuiti non alienentur, ibid. num. 38.*
- Vassalli de demanio venditi, possunt recusare emptorem, & novo Domino non obedire, & quare. ibid. num. 39.*
- Vassalli venditi possunt offerre pretium Domino, & effici de demanio sicut filius ob necessitatem alienatum efficitur liber soluendo pretium, ibid. num. 40.*
- Vassallos vditos possunt reemi infra annum à captura possessionis per Regiā Pragmaticam ordinatur, p. 11. d. 28. num. 2. fol. 172.*
- Vassallos venditos reemi posse de iure communi cautum est, ibid. num. 3. 7. 8. 9.*
- Vassallos posse reemi de iure feudorū est, ibid. num. 4. & 6.*
- Vassalli Baronum in hoc Regno sunt, & in seruitute dici posse, ibid. num. 10.*
- Vassalli demaniales dicuntur liberi, & summa libertas est sub Rege viuere, ibid. num. 11.*
- Vassallis venditis favore pristina libertatis datur prelatio, ibid. num. 16.*
- Vassalli admittuntur ad demanium ratio-*
- ne seruanda libertatis, & ad euitandam Dominorū oppressiones, & sic publica utilitatis, ibid. num. 17.*
- Vassalli intereſt et ius, quod est penes Regem, in alium non transferatur, ibid. num. 18.*
- Vassallus amittens feudum non sua culpa, sed Domini, Dominus tenetur providere de alio feudo, p. 11. d. 30. num. 8. fol. 178.*
- Vassalli extra territorium seruire cogi non possunt, p. 11. d. 73. num. 4. fol. 224.*
- Vassalli angarij nō p. sunt recedere à suis Baronibus. p. 11. d. 74. num. 4. fol. 225.*
- Vassallus tenetur ad ea, quæ sunt de forma fidelitatis, p. 12. d. 2. num. 2. fol. 248.*
- Vassallus debet indicare quemcumque malefactorum Domini contra regulā quod nullus malefactorem indicet, ibid. num. 7.*
- Vassallus tenetur pro Domino facere bonum, ibid. num. 10.*
- Vassallus aduocare, vel procurare in aliquate contra Dominum non potest, p. 12. d. 3. num. 1. fol. 249.*
- Vassallus tenetur moderatè adiuuare Dominum captum ab inimicis, vel facienti filitè, vel patrem militem, ibid. num. 3.*
- Vassallus debet cauere à prodicione Domini, & contra fratrem Domini sui, ibidem num. 4.*
- Vassallus feudum sine assensu Domini non alienat, & alienans reuocare potest, ibidem num. 7.*
- Vassallus tenetur Domino suo iustitiam facere, & sic Dominus vassallo, ibid. num. 8.*
- Vassallus Dominum suum mouentem bellum sustinere vel contra ipsum illicitè motum tenetur adiuuare, ibid. num. 9.*
- Vassallus tenetur adiuuare Regem in bello etiam extra territorium, quia ubi Rex, ibi territorium. ibid. num. 10.*
- Vassallus tenetur seruari honestatem, & pudicitiam vxoris filiorum sororum suorum, & etiam concubina. ibid. num. 11.*
- Vassallus debet abstinere ab omni malo, & iniuria contra Dominum, ibid. num. 12.*
- Vassallus est obligatus Domino pro seruitijs Curia sumptibus Domini, & non particularibus, & mercatij, exceptis perangarij, ibid. num. 13.*
- Vassalli angarij, & perangarij si decedant, tenentur redire in loco Domini ad habitandū, ibid. num. 14.*
- Vassalli Terra Demanialis Regis si vadit ad habitandum in Terra Baronis, Barones tenentur redere sub pena, ibid. num. 15.*
- Vassallus tenetur Domino suo secretum consilium non manifestare, ibid. num. 16.*
- Vassallus potest ei imponere defensionem ex parte Regis, si Dominus ei facit violentiam, &*

- agere criminaliter, & potest testificare contra Dominum, ibid. num. 18.*
- Vassallus tenetur capere malefactorem, & dare Domino, alias dicitur infidelis, ibid. num. 19.*
- Vassallus abstinere debet, ne male loquatur contra Dominum suum, ibid. num. 20.*
- Vassalli Regij, & Baronum sunt subiecti Regi, & tenentur adiuuare Regem etiam contra Baronem, ibid. num. 22.*
- Vassallus habens castrum dirutum in Regno reedificare non potest sine Regis licentia, ibid. num. 23.*
- Vassallus non vocat Dominum suum in iudicio sine venia, p. 12. d. 4. num. 3. fol. 255.*
- Vassallus indistincte tam de re feudali, quam non, sine venia Dominum suum in iudicio non vocat, nec attendit persona Domini an superiorem recognoscat, ibid. num. 4.*
- Vassallus secreta Domini sui pandere non potest, si ei non sit utile, ibid. num. 5.*
- Vassallus tam in militia inermi, quam armata, auxilium Domino suo praeberere debet, ibid. num. 6.*
- Vassallus non auxiliat Dominum in militia iniusta, vel dubitatur, quod sit iusta, ibid. num. 7.*
- Vassallus in bello iusto tenetur Dominum defendere, non ad offensam, vel si dubitatur esse iustum auxiliabit, ibid. num. 9.*
- Vassallus tenetur auxiliare Dominum in bello etiam extra Regnum, ibid. num. 10.*
- Vassallus auxilians Dominum in bello iniusto, conueniri potest a parte laesa pro interesse, ibid. num. 11.*
- Vassallus non debet adiuuare Dominum in his, quae contra ius diuinum, & se ipsum sunt, p. 12. d. 5. num. 1. fol. 257.*
- Vassallus vitam suam non tenetur postponere vita Domini sui, ibid. num. 3.*
- Vassallus se defendendo ex iusta causa potest Dominum suum percutere, ibid. num. 4.*
- Vassallus si contra Dominum in iudicio stare non potest, tamen pro se, & suorum causis potest, ibid. num. 5.*
- Vassallus contra patriam, Dominum adiuuare non tenetur, p. 12. d. 7. num. 1. fol. 258.*
- Vassallus, qui Dominum accusare non potest, ipsum volentem patriam prodere accusat, ibid. num. 9.*
- Vassallus castrum contra patriam accomodare nequit, ibid. num. 10.*
- Vassallus iurat nunquam contra Dominum, in nullo esse, ut vitam, honorem, & rem aliquam amittat, quae tria coniunguntur, p. 12. d. 8. num. 1. fol. 259.*
- Vassallus non sponte, sed requisitus seruitium debitum praestare tenetur, p. 12. d. 9. f. 259.*
- Vassalli, alij sic improprie ratione originis, alij ratione domicilij, alij uti milites, uti ciues honorate viuentes, p. 12. d. 12. num. 2. fol. 262.*
- Vassalli non tenentes feuda ad militia, & ad oba non tenentur, licet sint adstricti iuramento, ibid. num. 5.*
- Vassalli sequi debet Dominum suum militare etiam extra Regnum pro defensione sui status, p. 12. d. 13. num. 1. fol. 263.*
- Vassallus non debet volare sicut fecit Icarus, ibid. num. 7.*
- Vassallus ratione fidelitatis omnibus corporis, & animi viribus Domino seruire debet, p. 12. d. 14. num. 1. fol. 265.*
- Vassallus seruire debet, etiam si in feudi concessione pactam non ad sit causa ex natura feudi solita seruitia veniunt, ibidem num. 2.*
- Vassallus non tantum a quo tenet feudum seruire tenetur, sed etiam priorem Dominum, ibid. num. 4.*
- Vassalli pro vniuersali bono publico tenentur seruire Regi contra proprium suum Dominum, ibid. num. 6.*
- Vassallus seruies alium, quam Dominum immediatum, superiorem Dominum offendit, ibid. num. 7.*
- Vassallus priuatur feudo eisdem causis, quibus filius hereditate paterna, p. 12. d. 15. num. 3. fol. 266.*
- Vassallus tenetur mori pro Domino suo, ibid. num. 4.*
- Vassalli, & serui non est bona aequiparatio, ibid. num. 13.*
- Vassallus Dominum de periurio periclitante liberare non cogitur, p. 12. d. 16. num. 1. fol. 268.*
- Vassallus expensas liti Domini erogare non tenetur, ibid. num. 2.*
- Vassallus non cogitur as alienum Domini solueri, nec fideiubere, ibid. num. 3.*
- Vassallum saltem fideiussione Dominum succurrere tenetur, ibid. num. 4.*
- Vassallus ex fidelitatis forma obligatur Domino corporis, & ingenij, in pace, & in bello auxilium praestare, ibid. num. 5.*
- Vassallus pro alijs grauaminibus quam feudo existentibus onerandus non est, sed conueniens est Dominum liberare, ibid. num. 6.*
- Vassallus contribuit pro medietate, dummodo non excedat medietatem collectae generalis, pro qua sunt caroloni decem pro foculare, p. 12. d. 22. num. 2.*
- Vassallus pro feudo plano, & de tabula, seruiet per dies quadraginta, expensis, & equis Baronis, nisi aliter sit conuentum, ibidem num. 4.*

Vassal-

- Vassallus pro feudo consistente in annuis introitusibus super functionibus fiscalibus, sine dote, solvantur quinque & quarto pro singulis viginti vntijs ibid. num. 5. & 8.*
- Vassallus pro feudo in territorio soluit quinque & quarto pro adoba pro singulis viginti vntijs, si solutio est facta separata a terra, ibid. num. 6.*
- Vassallus vnus, vel duo, nō faciunt vniuersitatem, nec Populum, p. 12. d. 23. num. 1. fol. 276.*
- Vassalli contrahūt pro seruitijs per Baronem prestandis p. 12. d. 34. num. 1. fol. 284.*
- Vassalli burghenses tenentur iurare Domino Terra. p. 12. d. 64. num. 4. fol. 317.*
- Vassalli quando venduntur in seruitute Baronis redacti dicuntur, par. 12. d. 82. num. 3. fol. 363.*
- Vassalli sub Barone molestissimis grauaminibus, & seruitutibus astringuntur, ibidem num. 4.*
- Vassalli in locatione plus vexantur quam in venditione, cum plures habēs Dominos, ibidem num. 5.*
- Vassalli per solam subiectionem acquirūt ius contradicendi, & sic ad demaniam, & in effectu preferendi, ibid. num. 6.*
- Vassallus sciens, & prudens, negando suam rem feudalem, eam amittit, p. 12. d. 89. f. 373.*
- Vassallus contra omnes iurans etiam contra parentes fidelitatem suam Domino iurat excepto Imperatore, p. 12. d. 98. num. 1. f. 391.*
- Vassallus contra omnes iurans, & pactum faciens contra predictos supremos pactum, & ius iurandum non valet, ibid. num. 4.*
- Vassalli iuramentum iurare Dominum contra Superiorem non valet. immo crimen Maiestatis lese committitur, & feudum amittitur, ibid. num. 5.*
- Vassallus suum Dominum non iurat contra Magistratum. p. 12. d. 99. fol. 392.*
- Vassallus Dominum suum contra patriam iurare, & seruire tenetur, p. 12. d. 100. n. 1. fol. 392.*
- Vassallus promittit accomodare castrum, non tenetur contra se, & contra patriam accomodare, ibid. num. 13.*
- Vassallus etiam si iurasset contra se ipsum Dominum suum auxiliare nō tenetur, p. 12. d. 101. num. 1. fol. 393.*
- Vassallus etiam si contra se ipsum Dominum iurare promississet, non tenetur, ibid. n. 3.*
- Vassallus contra suam uxorem Dominum iurare non debet, cum vna caro sint, & indissolubilis vite consortium sit, ibid. num. 5.*
- Vassallus iurans adiuuare Dominum contra omnes, & sic contra parentes, fratres, & filios, p. 12. d. 102. num. 1. fol. 394.*
- Vassallus Dominum contra parentes, fratres, & filios iurare, & auxiliare non tenetur, alias inhumanum esset, & honestas ledere-tur, ibid. num. 2.*
- Vassallus contra patrem iurare non tenetur pro Domino adiuuando, ibid. num. 3.*
- Vassallus contra antiquiorem Dominum non iurat pro posteriore Domino adiuuando, p. 12. d. 103. num. 1. fol. 305.*
- Vassallus antiquiorem Dominum auxiliare debet contra posteriorem, & nō vtrumque, ibid. num. 3. & 5.*
- Vassallus debet agere contra Dominum bona fide, ibid. num. 4.*
- Vassallus antiquiori Domino per iuramentum contra omnes autē erat obligatus, iuramentum posterius non valet, nec ligat, ibidem num. 10.*
- Vassallus homagij, & ligij iuramentū cui prestant, & nulli alio fidelitatem seruare tenetur, p. 12. d. 104. num. 1. fol. 396.*
- Vassalli ligij duorum insolidum esse non possunt nisi saluo iure primi, alias secus, ibid. num. 3.*
- Vassallus ligius non habet poenitentiam, ibid. num. 9.*
- Vassallus ligius si duorum Dominorum esset, sepe intelligitur vassallus sui homagij, & ligij excepta fidelitate Principis, & vnus est ligius, & alterius vassallus, ibid. n. 15.*
- Vassallus ligius duorum Dominorum insolidū esse, si aliqui dicunt, tamen hoc esse non potest, nisi saluo iure primi, par. 12. d. 105. num. 1. fol. 398.*
- Vassallus, qui homagij & ligij iuramentum non prestat duorum Dominorum, vassallus esse potest, ibid. num. 2.*
- Vassallus pro vno, eodemq; feudo iuramentū pluribus Dominis non prestat, ibid. num. 4.*
- Vassallus cui fidelitatis iuramentum prestat iurare, & auxiliare contra alium, inter eos preliantes potest, ibid. num. 6.*
- Vassallus à quo prius fuit prauentus, adiuuare, & auxiliare debet contra alium, ibid. num. 7.*
- Vassallus eum, qui potentior est adiuuare, & auxiliare contra alium potest, ibid. num. 8.*
- Vassallus prius Dominum immediatum adiuuare debet, quam mediatum, ibid. num. 10.*
- Vassallus an dicatur domesticus, & admittatur pro Domino, p. 12. d. 107. num. 8. f. 400.*
- Vassallus per fidelitatis iuramentum plura promittit, p. 12. d. 109. num. 3. fol. 403.*
- Vassallus successor fidelitatem iurare tenetur Domino, ibid. num. 4.*
- Vassallus habens feudum condittonatum, fidelitatem iurare tenetur Domino, ibidem n. m. 5.*

Vassal-

- V**assallus ad aliud seruitium quam ad expressum in inuestitura non tenetur, p. 12. d. 111. num. 13. fol. 405.
- V**assallus non potest seruitium diminutum prestare Domino, ita & Dominus ultra sibi promissa habere non debet, ibidem num. 29.
- V**arietas in Principe est vitæda, & fidem observare debet. p. 11. d. 29. num. 10. fol. 175.
- V**ascones male dicere sub Rege Anglia non militare extra Vasconiam, p. 12. d. 13. nu. 3. fol. 263.
- V**estigal, vel aliud in feudum cõcessum spatio triginta, vel quadraginta annorum cum bona fide præscribitur, par. 11. d. 44. num. 2. fol. 192.
- V**estigal, quod in portu soluitur, appellatur portorium, p. 11. d. 48. num. 8.
- V**estigal ius traiectum fluminum vocari posse, ibid. num. 9.
- V**enatio, piscatio, & navigatio in mari, & in flumine non potest prohiberi, par. 11. d. 86. num. 1. fol. 236.
- V**enatio, piscatio, & navigatio loci consuetudine, vel ex privilegio Dominus præscribit, & sic concedit, ibid. num. 2. & 8.
- V**enatio, & piscatio nõ potest prohiberi nisi in locis reclusis, ibid. num. 4.
- V**enatio, & piscatio nec per proclamam generalem videtur prohiberi, ibid. num. 5.
- V**endito loco vassalli, qui sæper in demanio extiterunt, pretium spectat Regi, p. 11. d. 30. num. 1. fol. 178.
- V**endere quis cogitur agrum, vel domum favore Religionis, ut Ecclesia, vel Monasterium construat, p. 10. d. 72. num. 5. fol. 86.
- V**endere nemo cogitur suum etiam iusta causa alijs transitum per territorium suum prohiberi, ibid. num. 6.
- V**erba de demanio in demanium, & de seruitio in seruitium declarantur, p. 12. d. 27. n. 2. fol. 278.
- V**erba debet capi in fortiori significato, p. 12. d. 62. num. 5. fol. 315.
- V**erba capi debent secundum idiotæ canunt, ibid. num. 6.
- V**erba, debito, & debita, in Constit. Comitibus importare necessitatem omni tempore, siue feudum per successionem, siue per refutationem veniat, vita militia debetur, par. 12. d. 68. num. 55. fol. 326.
- V**etusta consuetudine releuio non soluto, non debetur, p. 12. d. 57. num. 1. fol. 311.
- V**icino etiam cum atrimento licet in muro, quod mibi prodest facere, p. 11. d. 94. num. 3. fol. 244.
- V**icinus quando possit prohibere vicino, ne molendinum adificet, ibid. num. 5.
- V**idua premortui viri, dicitur imago, p. 10. d. 47. num. 3. fol. 50.
- V**idua quamdiu ita manet in primo matrimonio esse censetur, ibid. num. 4.
- V**idua retinet viri dignitatem forum, & privilegium, ibid. num. 5.
- V**idua inhoneste viuens equiparatur ad secunda vota transeuntis, & amittit forum, & mariti domicilium, ibid. num. 6.
- V**ia quatuor nominibus distinguuntur, p. 11. d. 46. num. 1. fol. 194.
- V**ia publica, quæ dicitur, ibid. num. 2.
- V**ia nomen unde deriuatur, ibid. num. 3.
- V**ia publica sunt de regalibus, ibid. num. 4.
- V**ia publica inter regalia tenentur, ibid. n. 5.
- V**ia publica pertinent ad Duces, & Barones habentis regalia. p. 11. d. 83. n. 1. fol. 223.
- V**ia publica quibus ex causis transeuntibus interdici possint, p. 11. d. 84. num. 1.
- V**iolentia, & contra pacem sunt nulla, & opinio Anan. & Iason. rejicitur Ardiæ. non ob stare, p. 12. d. 111. num. 21. fol. 405.
- V**iro, & uxore mortuis de feudo dotali unicæ releuio debetur, decisum per Reg. Cam. Sum. p. 12. d. 56. num. 5. fol. 315.
- V**irgilius valde magnificauit honorem, p. 12. d. 108. num. 10. fol. 401.
- V**irgines attentantes puniuntur, ac si rapuissent, p. 10. d. 39. num. 5. fol. 40.
- V**isus, & alloquium tædus post oscula factum, p. 10. d. 41. num. 6. fol. 42.
- V**itam militiam nõ esse paragium iure natura, sed introducta iure ciuili excludente secundogenitum, p. 12. d. 60. num. 3. fol. 314.
- V**ita militia est onus feudi, & soluitur de fructibus feudi, ibid. num. 6.
- V**ita militia loco alimentorum, & hoc est verum, qua cum vita extinguitur, & non accrescit alteri fratri, sed primogenito, ibidem num. 9.
- V**ita militia an detur in feudis ex pacto, & providentia, in thema, & diluc. 65. f. 318.
- V**ita militia fuit introducta, nõ secundogeniti in totum excluderentur, p. 12. d. 66. num. 5. fol. 319.
- V**ita militia non dari in casu in Const. Comitibus non comprehensa, ibid. num. 14.
- V**itam militiam a fratre maiore successore in feudo fratris primogeniti alijs minoribus non debetur, decisum, ibid. num. 21.
- V**itam militiam a fratre de feudis ab alio fratre habito, alijs fratribus non debetur, multis auctoritatibus comprobatur, ibidem num. 22.
- V**ita militia est onus feudi, sicut paragium, & non soluitur nisi per successorem, & de feudo refutato non debetur, p. 12. d. 68. n. 4. fol. 325.

I N D E X!

- Vita militia danda de feudo refutata nulla lex loquitur, sed solum in feudis per successionem, ibid. num. 5.*
- Vita militia in feudo ex contractu non debetur, ibid. num. 8.*
- Vita militia datur secundogenitis, quia excluduntur à successione patris, sed in feudo refutato habens ex contractu nō datur, ibidem num. 16.*
- Vita militia debetur post mortem patris, & nō in vita secundogenitis pro ea viucte patre non agunt, ibid. num. 27.*
- Vitam militiam non dari secundogenitis esset expressum in statuto nō valeret, quia priuaret filium legitima, & alimentis, ibid. num. 37.*
- Vitam militiam, & alimenta non dari, est contra legem diuinam, ius naturale, & equitatem, ibid. num. 38.*
- Vita militia in substantia potius alimentis, quam legitima comparari, ibid. num. 61.*
- Vita militia per refutationem nō tollitur secundogenitis, ibid. num. 64.*
- Vitam militiam de feudo refutato proximo successuro debent secundogenitis, adducuntur plures decisiones Sacri Neapolitani Consilij, & aliorum supremorum Tribunalium, ibid. num. 70.*
- Vitam militiam Consilij Comitibus ideo datur secundogenitis, quia eos excludit à successione feudi, p. 12. d. 70. num. 7. fol. 336.*
- Vitam militiam habent fratres minores, quia excluduntur à legitima portione debita super feudis, p. 12. d. 73. num. 24. fol. 342.*
- Vita militia est onus intrinsecū feudi, & feudatarij, & sequuntur rem, & sumus in casu vero, ex quibus primogenitus ad vitam militiam tenetur, ibid. num. 29.*
- Vitam militiam debent fratribus minoribus à primogenito successore Monasterium ingresso, etiam si Cardinalis esset, decisum, ibid. num. 30.*
- Vitam militiam esse onus reale feudi, par. 12. d. 74. num. 3. fol. 345.*
- Vita militia, que loco alimentorum debetur, si transit ad Fiscum, ad vitam militiam Fiscus tenetur, quia cum suis oneribus transit, ibid. num. 10.*
- Vitam militiam non debent nepoti nato ex filio premortuo, & quando hoc procedat, p. 12. d. 75. num. 1. fol. 347.*
- Vita militia loco portionis, & alimentorum, siue comoditas secundogeniti postquam extinguntur, per delictum veniunt ad Fiscum, p. 12. d. 76. num. 4. fol. 348.*
- Vita militia est tanquam feudum de per se, & viuente secundogenito quaritur Fiscus, ibidem num. 5.*
- Vita militia datur secundogenitis rebellis, Fisco non debent, reiectis contrarijs firmarunt, & decisum, ibid. num. 28.*
- Vitam militiam debent ad instar legitime, & alimentorum, p. 12. d. 77. num. 6. fol. 351.*
- Vitam militiam esse loco legitime, & partis hereditaria à qua excluditur, que iure hereditario habetur, ibid. num. 20.*
- Vita militia nec portio vlla filijs primi matrimonij in feudo per patrem que sita filijs secundi matrimonij, ibid. num. 24.*
- Vitam militiam habebit secundogenitus in feudis antiquis non obstante aliquo relicto patris, nisi sit expressè relictum ut compensetur, p. 12. d. 78. num. 4. fol. 355.*
- Vita militia nō debetur à patre, sed à fratre, & debitum vnus non compensatur cum relicto alterius, ibid. num. 8.*
- Vita militia nō soluta, petitur à die quo cessit, & transfertur ad heredes, & ex debito necessario non compensatur, ibid. num. 11.*
- Vita militia successit loco legitime portionis secundogenitis debita super feudis propter eorum exclusionem, ibid. num. 16.*
- Vita militia dum est debitum necessarium, & pater si in vita non tenebatur, onus feudi erat, & sic cum legato compensari debet, & decisum contra Ass. ibid. num. 17.*
- Vita militia debetur clerico, & monacho, quia excluduntur à feudis, & sunt capaces alimentorum, ibid. num. 18.*
- Vita militia debetur in linea transfuersali, & sic per nepotem succedentem patruo, vel auunculo, p. 12. d. 78. num. 1. fol. 358.*
- Vitam militiam debent in linea transfuersali, Prior opinio est, ibid. num. 3.*
- Vita, & bonis insidiari paria sunt, & perditionis honorum equiparatur metus mortis, p. 12. d. 8. num. 5. fol. 259.*
- Vita militia magis datur ob causam exclusionis à feudo, quam loco portionis, ibid. n. 7.*
- Vita militia est onus feudi, p. 12. d. 81. num. 1. fol. 362.*
- Vitam militiam arbitri possunt augere, & minuire feudum, ibid. num. 3.*
- Vitam, & militiam accrescere, est maiori subiectione feudum grauare, & plus, & minus, non mutant speciem, sed dicitur onus, ibid. num. 7.*
- Vitium sodomiticum Author feudorum noluit honestatis causa proprij verbis exprimere, p. 10. d. 49. num. 2. fol. 53.*
- Viuente non est hereditas, p. 12. d. 68. nu. 17. fol. 325.*
- Vniuersitatis factum subditis onerosum non esse in his, que in effectum eorum non semper spectat, p. 10. d. 59. num. 2. fol. 66.*
- Vniuersitatū Administratores, sicut & Pralati*

I N D E X

- lati alienare prohibentur, cum qui favore tertij non alienat, nec delinquendo, ibidem num. 3.*
- Vniuersitatum Administratores dum delinquunt, feudo Vniuersitas ipsa priuatur, ibidem num. 4.*
- Vniuersitas Senatus consilium populusq; deliberato animo, & consilio habito delinquens, feudo priuatur, ibid. num. 12.*
- Vniuersitas si consilio congregato iuxta soliti agit contra Dominum in dabo, in crimen Maiestatis crimen incurrit, ibid. num. 13.*
- Vniuersitas non precedente communi consilio si offendit Episcopum, & captiuat Cardinalem, non incidit in crimen Maiestatis laesa, ibid. num. 4.*
- Vniuersitas etiam conuocato consilio si quid contra Dominum agit, in crimen Maiestatis nisi particularis fecisset, non incidit, ibidem num. 15.*
- Vniuersitas actum non conuocato consilio factum impugnare potest sicut pupillus factus maior, ibid. num. 16.*
- Vniuersitates, & generalia studia soli Principi erigere spectat, p. 11. d. 42. n. 12. f. 190.*
- Vniuersitas quando congregat populum pro suis negotijs, debet interuenire Officialis iurisdictionis ciuilib, p. 12. d. 63. n. 5. f. 317.*
- Vniuersitas in afflictu maxime cum iurisdictione pralationem habet, p. 12. d. 82. num. 2. fol. 363.*
- Vniuersitas habens feudum, prestat iuramentum per Syndicum, p. 12. d. 109. n. 7. f. 403.*
- Unusquisque reusua est moderator, & arbiter, p. 12. d. 111. num. 19. fol. 403.*
- Vocatus in aliquo comodo, vel emolumento sub conditione, debet parere conditioni, par. 12. d. 68. num. 40. fol. 326.*
- Voluntati Domini, qui conformis non est, & separans ab ea, membrum putridum, & infidèle est, p. 10. d. 93. num. 6. fol. 111.*
- Vni publico destinata, non licet quauis possessione cuius occupare, p. 11. d. 87. num. 5. fol. 237.*
- Vsusufructuarius de assensu Domini in proprietate delinquens ipse vita durate vsufructum tenet, ibid. num. 3.*
- Vsusufructuaria delinquente in Dominum cum utili dominio vsusufructus consolidatur, & res ad extraneum non transitoria, non venit ad Fiscum, ibid. num. 6.*
- Vsusufructuarius delinquens, & si habet aliquid dominium, est temporale, dum per delictum amittit, consolidatur cum proprietate utilit dominij, ibid. num. 7.*
- Vsusufructuarius donec tenet vsufructum feudi, seruitia prestare tenetur, ibidem num. 8.*
- Vsurpans absque titulo, nunquam prescribit, p. 11. d. 68. num. 6. fol. 238.*
- Usus via publica, sicut nauigatio maris non prohibetur sine iusta causa, p. 11. d. 84. num. 3. fol. 234.*
- Vsusufructus patris ob eius delictum cui deseratur, p. 10. d. 61. num. 7. fol. 71.*
- Vsusufructus ob delictum patris administrantis feudum, & bona filij non amittitur, sed consolidatur cum proprietate in beneficium filij, ibid. num. 8.*
- Ususufructus, & comodatarius feudi, & si vassalli non vendantur, tamen vsusufructu priuatur, p. 10. d. 62. num. 1. fol. 72.*
- Utile, quia vassallus debet esse utilis, & non in damno de bonis Domini, d. 12. d. 7. n. 6. fol. 248.*
- Vulnerati remissio facta vulneranti successorem excusat in persecutione necis, par. 10. d. 59. num. 10. fol. 206.*
- Vxor, & maritus unū sūt corpus, p. 10. d. 20. num. 3. fol. 21.*
- Vxor dignior est concubina, p. 10. d. 48. num. 7. fol. 51.*
- Vxor post annum lectus stupram committens ab ea tanquā indigna, Fiscus aufert, p. 11. d. 59. num. 29. fol. 207.*
- Vxor damnati superflis in dote, & lucro dotis Fisco presertur, nisi loci consuetudo obstaret, p. 11. d. 63. num. 3. fol. 213.*
- Vxor Domini cum vassallo concubere etiam volens ipsa, feudum amittit, p. 10. d. 40. n. 2. fol. 41.*
- Vxoris appellatione venit etiam sponsa, & matrimonium cum ea esse dicitur, ibidem num. 4.*

F I N I S.

